

744/1946

HELSINGFORS STADSFULLMAKTIGES
TRYCKTA HANDLINGAR

FÖR

1905.

HELSINGIN VALTUUSTON
PAINETUT ASIAKIRJAT

VUODELTA

1905.

HELSINGFORS

1906.

345.11
HEL

744/46

HELSINGFORS.
Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri,
1906.

Innehåll. — Sisällys.

- N:o 1. { *Förteckning* öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 december 1904 oafgjorda ärenden.
» 2. { *Valtuuston* diariin merkityt, 31 p:nä joulukuuta 1904 ratkaisematta olevat asiat.
» 3. { *Utskottsbetänkande* i fråga om ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde.
» 4. { *Handlingar* rörande väckt fråga om förstad för arbetarebostäder.
» 5. { *Asiakirjat*, jotka koskevat ehdotusta esikaupungin perustamisesta työväenasuntoja varten.
» 6. *Styrelsens för Belysningsverket hemställan* om uppförande af ett oljegasverk på kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan.
» 7. *Handlingar* i fråga om föreslagen ändring af §§ 4 och 6 uti gällande brandordning.
» 8. *Utlåtande* i fråga om utvidgning af därvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården.
» 9. *D:o* i anledning af väckt förslag om anställande vid Hälsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostadsinspektioner.
» 10. *Handlingar* rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1904.
» 11. *Utskottsbetänkande* i fråga om anordnande af elementarkurser samt en kompletterande årskurs för arbetare.
» 12. *Handlingar* rörande föreslagen ändring af gällande taxa för stadens formän.
» 13. *D:o* i fråga om metoder för rening af kloakvatten.
» 14. *Framställning* rörande provisoriskt anordnande af fiskauktioner.
» 15. *Utskottsbetänkande* i fråga om försäljningen af maldrycker.
» 16. *Betänkande N:o 2* af Utskottet för frågan om inrättande af en byggnadsnämnd.
» 17. *Handlingar* rörande frågan om åtgärder emot de veneriska sjukdomarna.
» 18. *Utskottsbetänkande* i fråga om inrättandet af ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till hafvet samt särskilda i trafikens intresse föreslagna ändringar i stadsplanen.
» 19. *Betänkande* af komitén för frågorna om uppförande af ett epidemisjukhus samt om utvidgning af därvårdsinrättningen vid Arbets- och fattiggården.
» 20. *Utskottsbetänkande* med förslag till fördelning af utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.
» 21. *Handlingar* rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1904.
» 22. *D:o* rörande försök med rening af kloakvatten.
» 23. *D:o* rörande föreslagen omorganisation af andra stadsläkaretjänsten.
» 24. { *Utskottsbetänkande* i frågan om elektriska ljus- och kraftledningar.
» 25. { *Valiokunnanmietintö* sähkövalaistus- ja voimajohtoja koskevasta kysymyksestä.
» 26. *Utskottsbetänkande* i fråga om ny saluhall å Kaserntorget.
» 27. { *Handlingar* rörande väckt fråga om billiga och ändamålsenliga arbetarebostäder.
» 28. { *Asiakirjoja*, jotka koskevat ehdotusta huokeista ja tarkoituksenmukaisista työväenasunnoista.
» 29. *Utlåtande* i anledning af väckt förslag om anställande vid Hälsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostadsinspektioner.
» 30. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1906, upprättadt af Drätselkammaren.

- N:o 27. *Uppfostringsnämndens utlåtande* beträffande inrättande af afsöndringsklasser för svårdisciplinerade elever.
- » 28. *Utskottets* för omorganisation af Helsingfors stads polisnrättning hemställen angående temporär ökning af polisstyrkan i hufvudstaden.
 - » 29. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1906, upprättadt af Magistraten.
 - » 30. *Handlingar* rörande ansökt inlösen af djurgårdsvillaområden till sjukhustomter.
 - » 31. *D:o* rörande föreslagna ändringar uti Rådstufvurättens i Helsingfors sammansättning och arbetsordning.
 - » 32. *Folkskoledirektionens framställning* om anställande af en adjoint åt folkskoleinspektorn.
 - » 33. *Utskottsbetänkande* angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1906.
 - » 34. *D:o* angående anslag åt Helsingfors Utskänkingsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.
 - » 35.

{	<i>Utgifts- och inkomststat</i> för Helsingfors stad år 1906, fastställd af Stadsfullmäktige den 29 december 1905.
	<i>Helsingin kaupungin meno- ja tulosääntö</i> vuodeksi 1906, Valtuuston vahvistama 29 p:nä joulukuuta 1905.

Förteckning öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 december 1904 oafgjorda ärenden.

Valtuuston diariin merkityt, 31 p:nä joulukuuta 1904 ratkaisematta olevat asiat.

Tiden då ärendet inkom Milloin asia saapui	Ärendets beskaffenhet Asian laatu	På hvad ärendet beror Mitenkä pitkälle asia on edistynyt
a) Från föregående år beroende. a) Edellisiltä vuosilta päättymättömät.		
1891. Mars 2.	Stadsfullmäktiges i Uleåborg anhållan om åtgärd för uppgörande af förslag till reglemente för en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän.	Den 9 april 1895 öfverlemnades ärendet till ett utskott, numera bestående af herrar S. Kullhem, O. Th. Widerholm och U. Kurtén. Den 5 maj 1903 beslöto Stadsfullmäktige uppmana utskottet att påskynda ärendets behandling.
1893. Maj 8.	Ang. grunderna för pensionering af Helsingfors stads tjänstemän och betjente.	Den 3 februari 1903 öfverlemnades ärendet åt ett utskott, bestående af herrar Stjernvall, Ramsay, Ignatius, Aminoff och Erenius.
1895. Nov. 18.	Ang. Senatstorgets förskönande.	Den 20 maj 1904 öfverlemnades ärendet till ett utskott, bestående af herrar Norrmén, Hallberg och Stockmann samt professorn J. Tikkanen och arkitekten Lars Sonck.

1898.		
Sept. 5.	Drätselkammarens skrifvelse ang. jernvägsspår till likstationen å nya lutherska begravningsplatsen.	Den 6 september 1898 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman. Den 5 maj 1903 beslöto Stadsfullmäktige uppmana utskottet att påskynda ärendets behandling.
Dec. 6.	Beredningsutskottets förslag om utgifvande af etthistoriskt-statistiskt arbete öfver Finlands städers utveckling under åren 1875—1899.	Öfverlemnadt åt en komité, bestående af herrar Öhman, Clouberg och Ignatius.
1900.		
Dec. 10.	Herrar Nyströms och Gripenbergs motion ang. tillsättande af en kommission för pröfning af frågor rörande ändringar i stadsplanen.	Den 17 september 1901 remitterades ärendet till ett af herrar E. Öhman, A. Norrmén, G. Nyström, G. Zitting och A. Ramsay bestående utskott.
1901.		
Febr. 12.	Herr Homéns motion ang. flyttning af djursamlingarna å Högholmen.	Den 12 februari 1901 remiss till ett utskott, bestående af herrar F. Elfving, Th. Homén och G. Idström.
Febr. 26.	Herr G. Zittings motion i fråga om upplåtande af mark till bostadstomter för arbetare.	Efter skedd beredning af ärendet i utskott beslöto Stadsfullmäktige den 8 april 1902 anmoda Drätselkammaren att inkomma med detaljeradt förslag i saken.
Mars 25.	Trädgårdsnämndens framställning med projekt till ordnande af parkanläggningen i Djurgården (Tr. N:o 16 för 1901).	Den 26 maj 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Sept. 16.	Herr M. Holmbergs motion ang. reorganisation af folkskoleväsendet i Helsingfors.	Den 17 september 1901 remitterades ärendet till Folkskolektionen.
1902.		
April 19.	Helsovårdsnämndens framställning i fråga om den kvinliga läkarebefattningen i Helsingfors.	Den 13 maj 1902 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af herrar J. W. Runeberg, Aug. Ramsay och O. Heikel.

1902.		
April 19.	Tekniska föreningens skrifvelse angående tillsättande af en särskild byggnadsnämnd samt deraf påkallad revision af byggnadsordningen.	Den 25 oktober 1904 återremitterades ärendet till det för frågan tillsatta utskottet, som numera består af herrar Nyström och Tallberg, arkitekten W. Aspelin samt justitierådmännen A. V. Lindberg och G. Björkman.
Maj 22.	Styrelsens öfver stadens belysningsverk skrifvelse angående elektriska kablers nedläggande i stadens gator.	Den 14 juni 1904 blefvo dessa ärenden af förstärkte Stadsfullmäktige återremitterade till för ändamålet nedsatt utskott, som numera består af herrar Öhman, Stjernvall, Tallqvist och Homén, bankdirektören E. Schybergson samt ingenjörerna J. Sohlman och H. Lindeberg, med handlanden Hj. Schildt och ingenjören Edvin Bergroth såsom suppleanter.
Maj 22.	D:o angående anläggandet af ett kommunalt elektricitetsverk. (Tr. N:o 29 för 1902).	
Juni 17.	På förslag af den för frågan om upptagande af ett nytt obligationslån för staden tillsatta kommissionen	beslöto förstärkte Stadsfullmäktige att för befrämjande utaf uppkomsten af små bostadslägenheter, afsedda företrädesvis för arbetarebefolkningen, på lånemedel anvisa ett belopp af en million mark. Den 15 december 1903 beslöto Stadsfullmäktige uppmana Drätselkammaren att inkomma med uppgift huru långt frågan framskridit.
Nov. 15.	D:o med underrättelse att Kejs. Senaten afslagit Stadsfullmäktiges anhållan om fastställelse af förslag till ny byggnadsordning för Brunnssparkens östra villaområde.	Den 25 november 1902 öfverlämnades ärendet åt ett särskildt utskott, bestående af herrar R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, M. Schjerfbeck samt rådmännen A. V. Lindberg och W. F. Heimbürger.
1903.		
Mars 30.	Ingenjören K. Janssons förslag angående ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till Strandgatan och hafvet.	Den 5 maj 1903 hänsköts ärendet till ett utskott af herrar Nyström och Homén samt arkitekten L. Sonck.

1903.		
Mars 31.	På förslag af utskottet för frågan om stadsplan för Tölöområdet	uppdrogo Stadsfullmäktige utarbetandet af förslag till byggnadsordning för de stadsdelar, som skola bildas af sagda område, åt en komité, bestående af herrar Nyström och Öhman samt arkitekten L. Sonck, såsom ledamöter, afvensom justitierådmannen W. F. Heimbürger och arkitekten R. Björnberg, såsom suppleanter.
April 3.	Magistratens skrivelse rörande ett krutmagasin i närheten af stadens fattiggård.	Den 20 april 1903 remitterades ärendet af Beredningsutskottet till Drätselkammaren.
Maj 20.	Bestyrelsens för diakonissanstalten anhållan att återstående delen af kvarteret N:o 304 samt kvarteren N:ris 311 och 354 måtte till anstalten öfverlätas.	Den 26 maj 1903 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Juli 1.	Magistratens skrivelse rörande remont af gatuandelar rörande till fastigheter, som stå under ryska Distriktingeniörstyrelsens förvaltning.	Den 8 september 1903 blef ärendet remitteradt till Drätselkammaren.
Aug. 10.	D:o med Helsingfors Åkareförenings anhållan om ändring i gällande formanstaxa.	Den 8 september 1903 remiss till Drätselkammaren.
Okt. 27.	D:o med särskilda folkbildnings- och nykterhetsföreningars anhållan om tomt för ett tillernadt byggnadsföretag.	Den 27 september 1904 återremitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 19.	Helsovårdsnämndens framställning om uppförande af ett epidemisjukhus.	Den 15 december 1903 remitterades ärendet till en komité, bestående af herrar Stjernvall, Hj. von Bonsdorff och E. Öhman samt öfverläkaren, docenten R. Sievers och arkitekten M. Schjerfbeck.

Dec. 19.	Direktionens för städernas allmänna brandstodsbolag framställning om åtgärd till förekommande af olämpligt byggnadssätt.	Den 22 december 1903 beslöto Stadsfullmäktige anhålla om Magistratens yttrande i ärendet.
Dec. 28.	Helsovårdsnämndens framställning rörande vården om nödställda sinessjuka.	Den 26 januari 1904 remitterades ärendet till en komité, bestående af herrar Stjernvall, von Bonsdorff och Öhman samt docenten R. Sievers och arkitekten M. Schjerfbeck.
b) Under året inkomna. b) Vuoden kuluessa saapuneet. 1. Från Magistraten. 1. Maistraatista.		
1904.		
Febr. 8.	Magistratens skrivelse i frågan om renhållningväsendets ordnande.	Den 25 oktober 1904 anmodades Magistraten att inkomma med definitivt förslag i ärendet.
Mars 26.	D:o med Tullkammarens skrivelse angående upplåtande af plats för en för tullverket nödig utsigtspaviljong.	Den 17 maj 1904 återremitterades ärendet till Drätselkammaren.
Maj 13.	D:o med revisorernes för stadens räkenskaper berättelse.	Den 14 juni 1904 blef ärendet beträffande frågan om afskrifningar å stadens lösegendom remitteradt till Drätselkammaren.
Maj 25.	D:o med Hamnkontorets framställning om inrättande af en kanal emellan Tölö- och Edesvikarne.	Den 14 juni 1904 öfverlemnades ärendet åt ett af öfveringenjören Werner Lindberg samt herrar Hömén och Tallqvist bestående utskott.
Juli 18.	D:o med Länestyrelsens remiss rörande den å Sveaborg befintliga svenskspråkiga skolan.	Den 13 september 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren med anmodan att deri höra Folkskolektionen.

Okt. 6.	Magistratens skrifvelse med Länestyrelsens remiss i anledning af en utaf arbetskarlen Antti Nurminen å särskilde arbetslöses vägnar till Generalguvernörskanslietinlemnad anhållan om betingsarbetets afskaffande samt anskaffande af billiga bostäder.	Den 25 oktober 1904 remiss till Drätselkammaren.
Nov. 11.	D:o med seminarieföreståndaren Kaarle Werkkos anhållan om anslag.	Den 30 december 1904 remitterades ärendet till framdeles tillsättande utskott för fördelning af utminuterings- och utskänkingsaktiebolagens vinstmedel.
Dec. 9.	D:o med fabrikanten C. O. Saxelins framställning att sökandens gård och tomt N:o 25 vid Gräsviksgatan måtte för framtida utvidgning af Maria sjukhus inlösas.	Den 13 december 1904 remiss till Helsovårdsnämnden.
Dec. 17.	D:o med börsmäklaren Artur Grönbergs anhållan om eftergift af den i stadens budget för år 1904 upptagna andelen i börsauktionsprovision.	Beror på föredragning.
<i>2. Från Drätselkammaren.</i>		
<i>2. Rahatoimikamarista.</i>		
Nov. 9.	Drätselkammarens skrifvelse om beviljande af rätt åt Maskin- och Brobyggnadsaktiebolaget att inköpa och utfylla ett vattenområde invid kvarteret N:o 292.	Sedan Helsovårdsnämnden inkommit med affordradt yttrande, blef ärendet den 13 december 1904 bordlagt.
<i>3. Från öfriga bestyrelser och nämnder.</i>		
<i>3. Muilta toimi- ja lautakunnilta.</i>		
Jan. 13.	Brandkommissionens hemställda förändring i handhafvandet af brandverkets ekonomi.	Den 26 januari 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren.

Febr. 19.	Styrelsens för folkbiblioteket och läsesalen skrivelse rörande lokalen för bibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs.	Den 23 februari 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Okt. 20.	Hälsovårdsnämndens framställning om åtgärd för uppgörandet af förslag till en särskild hälsovårdsordning.	Den 25 oktober 1904 uppdrogs åt Hälsovårdsnämnden att inkomma med det åsyftade förslaget.
Okt. 28.	D:o om anställande vid Nämnden af en arkitekt för inspektion af arbetarebostäder.	Den 29 november 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Dec. 1.	Nämndens för arbetareangelägenheter skrivelse med Kvinnosaksförbundet Unionens och föreningen Marthas redogörelser öfver matlagningskurser för arbetareklassens kvinnor.	Den 13 december 1904 blefvo redogörelserna bordlagda.
Dec. 10.	Styrelsens för folkbiblioteket och läsesalen framställning om lifstidsunderstöd för förra städerskan vid biblioteket A. Brandt.	Den 13 december 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Dec. 12.	Hälsovårdsnämndens skrivelse i fråga om anskaffande af tvänne rullbårar för transport af förolyckade och sårade.	Beror på föredragning.
Dec. 12.	Folkskoledirektionens framställning om inrättande af afsöndringsklasser för svårdisciplinerade elever.	Beror på föredragning.
Dec. 29.	Uppfostringsnämndens skrivelse med berättelser öfver folkbarnträdgårdarnes verksamhet.	Den 30 december 1904 bordlades berättelserna.
Dec. 31.	Hälsovårdsnämndens anhållan att Nämndens framställning rörande vården om nödställda sinnessjuka måtte så fort ske kan tagas till slutlig behandling.	Beror på föredragning.

4. *Hos Stadsfullmäktige väckta förslag.*

4. *Valutustossa tehdyt ehdotukset.*

Dec. 30.	På förslag af Budgetutskottet	beslöt Stadsfullmäktige öfverlemna åt Beredningsutskottet att inkomma med förslag om sammanställning af nu gällande aflöningar för stadens tjänstemän och öfrige funktionärer.

5. *Enskilda personers och föreningars ansökningar.*

5. *Yksityisten henkilöiden ja yhdistyksien hakemukset.*

Febr. 19.	Doktor Matti Helenius' och hans hustru Alli Trygg-Helenius framställning att staden måtte öfvertaga „Folkets hem“ i Sörnäs och inlösa sökandenes byggnader.	Den 27 september 1904 bordlades ärendet intill dess särskilda folkbildnings- och nykterhetsföreningars anhållan om upplåtande af gratis tomt blifvit slutbehandlad.
Febr. 23.	Direktionens för Städernas allmänna brandstodsbolag framställning rörande besigtning å de inom hus anbragta elektriska ljusledningarna.	Den 8 mars 1904 remitterades ärendet till det för frågan om elektriska ljus- och kraftledningar tillsatta utskottet.
April 9.	Direktionens för Finska konstföreningen framställning angående beställning af artisten Wille Wallgren af en staty.	Den 12 april 1904 remiss till Drätselkammaren.
April 27.	Medicinalstyrelsens anhållan om uppgift på hvilka vilkor området för Djurgårdsvillorna N:ris 1—5 o. 14 kunde upplåtas för universitetskliniker.	Den 15 november 1904 återremitterades ärendet till Drätselkammaren.
Sept. 16.	Kamreraren Herman Hellners framställning om förlängning af landningsbryggan emellan villorna Brävalla och Ulfåsa i Tölö.	Den 27 september 1904 remiss till Drätselkammaren.

Nov. 9.	Lutherska Evangeliiföreningens anhållan att kostnadsfritt få sig beviljad eganderätten till tomten N:o 19 vid Alpgatan.	Den 29 november 1904 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 9.	Slöjdläraren Oiva W. Coranders anhållan om bidrag för sökandens pedagogiska slöjdläroanstalt.	Den 29 november 1904 remiss till till Drätselkammaren.
Nov. 12.	Fastighetsaktiebolaget Olofsborgs m. fl:s anhållan om tillstånd att få bibehålla sina dekompositionsbrunnar delvis under troittoirer.	Den 29 november 1904 blef ärendet remitteradt till Drätselkammaren.
Marrask. 12.	Suomen Liikemiesten Kauppaopiston osakeyhtiön anomus tontin luovuttamisesta ilmaiseksi yhtiön opistoa varten.	Marraskuun 29 p:nä 1904 lykättiin asia Rahatoimikamariin.
Dec. 3.	Nylands djurskyddsförenings anhållan om bidrag för aflönande af en uppsyningsman och för upprätthållande af en djurskyddsbyrå.	Den 13 december 1904 remitterades ärendet till framdeles tillsättande utskott för fördelning af utminuterings- och utskänkingsaktiebolagens vinstmedel.
Dec. 5.	Lykttändarenes vid stadens belysningsverk anhållan om aflöningsförhöjning.	Den 13 december 1904 remitterades ärendet till Styrelsen för belysningsverket.
Dec. 12.	Direktionens för Helsingfors Utskänkings Aktiebolag skrifvelse rörande de belopp, som å de bolaget årligen beviljade anslagen fonderats.	Den 30 december 1904 uppdrogs åt Beredningsutskottet att inkomma med förslag rörande den åtgärd, hvartill sagda skrifvelse kan förledda.

Helsingfors Stadsfullmäktige hafva under år 1904 sammanträdt 20 gånger, deraf 1 gång i förstärkt antal. De afgångna breffvens antal uppgår till 423 (mot 398 under år 1903).

Helsingfors, den 31 december 1904.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehet ovat vuonna 1904 kokoontuneet 20 kertaa, niistä 1 kerran lisätyin luvuin. Lähetettyjen kirjeiden lukumäärä on 423 (vuonna 1903 oli niitä 398).

Helsingissä, 31 p:nä joulukuuta 1904.

E. W. Walldén.

*Redogörelse för de af Helsingfors
Stadsfullmäktige tillsatta särskilda ut-
skottens verksamhet under år 1904.*

Vid 1904 års ingång funnos 13 af Stadsfullmäktige tillsatta utskott, hvilka icke afslutat sin verksamhet. Under året tillkommo, förutom allmänna beredningsutskottet, 11 nya utskott, hvarför utskottens sammanlagda antal utgjort 24 (emot 36 under år 1903 och 34 under år 1902).

Af dessa hafva 18 under året varit i verksamhet och 13 slutfört sina uppdrag. Vid årets slut qvarstå alltså 11 utskott (emot 13 vid utgången af år 1903 och 13 vid utgången af år 1902).

Utskotten hafva afgifvit 18 tryckta och 4 skriftliga utlåtanden (motsvarande 20 tryckta och 5 skriftliga utlåtanden under år 1903 samt 19 resp. 9 under år 1902).

De till år 1905 qvarstående utskotten äro följande:

1:o) För frågan om en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän, tillsatt den 9 april 1895 samt numera bestående af herrar S. Kullhem, O. Th. Widerholm och U. Kurtén.

2:o) Om jernvägsspår till en likstation vid nya lutherska begravningsplatsen, tillsatt den 6 september 1898 samt bestående af herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman.

*Selonteko Helsingin kaupungin
Valtuusmiesten asettamien erityisten
valiokuntain toiminnasta vuonna 1904,*

Vuoden 1904 alkaessa oli 13 Valtuusmiesten asettamaa valiokuntaa, jotka eivät olleet päättäneet tointansa. Vuoden kuluessa tuli lisäksi, paitsi yleistä valmistusvaliokuntaa, 11 uutta valiokuntaa, joten valiokuntia on yhteensä ollut 24 (vuonna 1903 oli niitä 36 ja vuonna 1902 34).

Näistä on 18 ollut vuoden kuluessa toiminnassa ja 13 on saattanut loppuun toimensa. Vuoden päättyessä on siis jäljellä 11 valiokuntaa (1903 vuoden lopussa oli 13 ja 1902 vuoden päättyessä 13).

Valiokunnat ovat antaneet 18 painettua ja 4 kirjoitettua lausuntoa (vuonna 1903 20 painettua ja 5 kirjoitettua lausuntoa sekä vuonna 1903 19 ja 9).

Vuoteen 1905 jäljelläolevien valiokuntain käsiteltävinä ovat seuraavat asiat:

1:ksi) Kaupunkien virkamiesten leski- ja orpokassan perustaminen; valiokunta asetettiin 9 p. huhtik. 1895 ja kuuluvat siihen nykyään herrat S. Kullhem, O. Th. Widerholm ja U. Kurtén.

2:ksi) Rautatieraide uuden luterilaisen hautausmaan viereiselle ruumisasemalle; valiokuntaan, joka asetettiin 6 p. syysk. 1898, kuuluvat herrat Hj. Schildt, K. A. Söderman ja K. V. Bergman.

3:o) Om flyttning af djursamlingarna å Högholmen, tillsatt den 12 februari 1901 samt bestående af herrar F. Elfving, Th. Homén och G. Idström.

4:o) Om tillsättande af en stadsplane-kommission, nedsatt den 17 september 1901 samt bestående af herrar E. Öhman, A. Norrmén, K. G. Nyström, A. Ramsay och G. Zitting.

5:o) Om tillsättande af en byggnads-nämnd, nedsatt den 22 april 1902 samt numera bestående af herrar K. G. Nyström, W. Aspelin, J. Tallberg, G. Björkman och A. V. Lindberg.

6:o) Om anställande af en qvinlig läkare, tillsatt den 13 maj 1902 samt bestående af herrar J. W. Runeberg, Aug. Ramsay och O. Heikel.

7:o) Om ordnandet af den elektriska belysningen i staden, tillsatt den 17 juni 1902 samt numera bestående af herrar E. Öhman, E. Schybergson, Th. Tallqvist, F. Stjernvall och Th. Homén samt såsom suppleanter herrar Hj. Schildt och E. Bergroth.

8:o) Om pensionering af Helsingfors stads tjenstemän, tillsatt den 3 februari 1903 samt bestående af herrar F. Stjernvall, Aug. Ramsay, K. F. Ignatius, A. Aminoff och R. Erenius.

9:o) Om anläggande af en ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till Strandgatan och hafvet, tillsatt den 5 maj 1903 samt bestående af herrar K. G. Nyström, Th. Homén och L. Sonck.

10:o) För frågan om Senatstorgets planering, tillsatt den 20 maj 1904 och bestående af herrar A. Norrmén, M. Hallberg, K. Stockmann, J. Tikkanen och L. Sonck.

3:ksi) Korkeasaaren eläinkokoelman muuttaminen; valiokunta asetettiin 12 p. helmik. 1901 ja kuuluvat siihen herrat F. Elfving, Th. Homén ja G. Idström.

4:ksi) Kaupunginasemakomissionin asettaminen; lykättiin 17 p. syysk. 1901 valiokuntaan, johon kuuluvat herrat E. Öhman, A. Norrmén, K. G. Nyström, A. Ramsay ja G. Zitting.

5:ksi) Rakennuslautakunnan asettaminen; lykätty 22 p. huhtik. 1902 valiokuntaan, johon kuuluvat herrat K. G. Nyström, W. Aspelin, J. Tallberg, G. Björkman ja A. V. Lindberg.

6:ksi) Naislääkäriin asettaminen; lykätty 13 p. toukok. 1902 valiokuntaan, johon kuuluvat herrat J. W. Runeberg, Aug. Ramsay ja O. Heikel.

7:ksi) Sähkövalaistuksen järjestäminen kaupungissa; valiokunta asetettiin 17 p. kesäk. 1902 ja kuuluvat siihen nykyään herrat E. Öhman, E. Schybergson, Th. Tallqvist, F. Stjernvall ja Th. Homén sekä varajäseninä herrat Hj. Schildt ja E. Bergroth.

8:ksi) Eläkkeen myöntäminen Helsingin kaupungin virkamiehille; valiokuntaan, joka asetettiin 3 p. helmik. 1903, kuuluvat herrat F. Stjernvall, Aug. Ramsay, K. F. Ignatius, A. Aminoff ja R. Erenius.

9:ksi) Uuden kulkureitin laittaminen Erottajankadulta Rantakadulle ja meren rantaan; valiokunta asetettu 5 p. toukok. 1903 ja kuuluvat siihen herrat K. G. Nyström, Th. Homén ja L. Sonck.

10:ksi) Senaatintorin tasoittaminen; valiokunta asetettu 20 p. toukok. 1904 ja kuuluvat siihen herrat A. Norrmén, M. Hallberg, K. Stockmann, J. Tikkanen ja L. Sonck.

11:o) Om åstadkommande af en kanal emellan Tölö- och Edesvikarne, ned-satt den 14 juni 1904 samt bestående af herrar W. Lindberg, Th. Homén och Th. Tallqvist.

Antalet af utskottens sammanträden har uppgått till inemot 70 (emot vidpass 80 under hvardera åren 1903 och 1902.

Helsingfors, den 31 december 1904.

11:ksi) Kanavan laittaminen Töölön- ja Edeslahtien välille; valiokuntaan, joka asetettiin 14 p. kesäk. 1904, kuuluvat herrat W. Lindberg, Th. Homén ja Th. Tallqvist.

Valiokuntain kokouksia on ollut lähes 70 (vuonna 1903 ja 1902 kumpanakin noin 80.)

Helsingissä, 31 p:nä joulukuuta 1904.

Edvard Loo.

*Utskottsbetänkande i fråga om ny byggnadsordning
för Brunnsparkens östra villaområde.*

Sedan Brandkommissionen och Magistraten i skrivelser af den 13 november och 9 december 1896 hos Stadsfullmäktige anmält om behovet af nya bestämningar beträffande bebyggandet af Brunnsparkens östra villaområde, uppdrogo Fullmäktige vid sammanträde den 12 januari 1897 åt ett af Fullmäktige tillsatt utskott att inkomma med förslag till ny byggnadsordning för området, jämte det utskottet anmodades att vid förslaget uppgörande beakta att äfven skönhetsintresset blefve vid bebyggandet af stadsdelen tillgodosedt. Berörda uppdrag blef af utskottet i betänkande af den 6 februari 1899 (tr. handl. N:o 4 för 1899) fullgjordt. Öfver utskottets förslag inhemtades utlåtanden af såväl Helsovårdsnämnden som direktionen för Städernas Allmänna Brandstodsbolag, hvarhos särskilda villaegare inkommo till Fullmäktige med en skrift, innefattande anmärkningar mot förslaget (tr. handl. N:o 25 för 1899). Efter det förslaget blifvit af Fullmäktige vid sammanträde den 13 juni 1899 i hufvudsak godkändt äfvensom Fullmäktige beslutit att hos Kejsrerliga Senaten utverka fastställelse å det af dem antagna förslaget, anfördes af åtskilliga egare utaf villor inom området besvär öfver berörda beslut, derå och sedan Fullmäktige blifvit i saken hörda och afgifvit förklaring (tr. handl. N:r:is 7 för 1900 och 9 för 1901), Magistraten i skrift af den 15 november 1902 meddelat Fullmäktige att Kejsrerliga Senaten, vid föredragning af ärendet, jemlikt Civilexpeditionens den 27 oktober samma år till Guvernören i länet aflåtna, Magistraten delgifna bref funnit att enligt förslaget den tomteägare för närvarande tillkommande rätt att för bebyggande begagna sina tomter skulle öfverhöfvan inskränkas, hvarför Senaten icke velat sagda förslag till efterrättelse fastställa.

Sedermera hafva Fullmäktige genom remiss af den 25 november 1902 öfverlemnad handlingarne i ärendet till undertecknade, som tidigare varit medlemmar i öfvermålade utskott, med uppdrag att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Det af Fullmäktige godkända förslaget till ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde, besvärändenas anmärkningar mot förslaget samt hvad till bemötande af dessa anmärkningar anförts framgår af nedanstående sammanställning. Upplyningsvis må derhos meddelas att hvarken Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna, direktionen för Städernas Allmänna Brandstodsbolag, Medicinalstyrelsen eller Guvernören i länet, då deras yttrande öfver förslaget af Senaten infordrats, haft mot detsamma något annärka.

Byggnadsordning för östra villaområdet i Ulrikasborgs Brunnsparc.

För östra villaområdet i Ulrikasborgs Brunnsparc gäller den för staden den 3 maj 1895 fastställda byggnadsordning med de afvikelser, nedan sägs:

1 §.

Allmän väg inom villaområdet skall behörigen underhållas på sätt Magistraten förordnar.

Underhållet af dessa vägar bekostas af villainnehafvarene samfaldt, och fördelas kostnaden för underhållet dem emellan i förhållande till yttinnehållet af deras tomter.

Innan större omlägnings- eller ny-lägningsarbete å berörda vägar beslutes, bör villainnehafvarene lemnas tillfälle att derom yttra sig.

2 §.

Tomt får ej mot allmän väg, eller på mindre än sju meters (7 m) afstånd från sådan väg, eller mot hafvet eller parken, hägnas annorlunda än med genombrutet stakett.

3 §.

Industriell inrättning får ej inom villaområdet finnas.

4 §.

Boningshus får ej uppföras närmare tomtgränsen än åtta meter (8 m.) från densamma, ej heller närmare midtlinjen af angränsande väg än nio meter (9 m.) dock må uthus af sten, icke högre än sex meter (6 m.) till takåsen och utan takfall åt grannens tomt, byggas omedelbart i sagda gräns.

Ej heller får tomt bebyggas ytterom de å planen öfver området med blåt betecknade gränslinierna eller, der sådan icke möter, närmare än sju och fyra tiondedels meter (7,4 m.) från östra allén.

Uthus får icke förläggas mot allmän väg, parken eller hafvet.

Besvärandenans anmärkingar:

Stadsfullmäktiges förklaring:

Vidkommande bestämmningen i § 4 mom. 1 framhålla besvärandenans att en slik bestämning vore egnad att motverka ernåendet af ett utaf de hufvudsyften, som med utskottets förslag afsetts, nämligen att bereda större utrymme å tomterna, och anse förty att förhållandet uti ifrågasvarande afseende borde få förblifva vid det gamla, eller att byggnad finge uppföras på ett afstånd af minst tre meter från tomtgränsen, likväl med i §:en omnämnde undantag beträffande uthus af sten.

Då byggnaderna inom villaområdet böra hållas fristående, hvarigenom åsynen af fönsterlösa väggar och murar undvikas, samt afståndet mellan husen bör vara så stort att uppkomsten af trånga och osnygga brandgator förebygges, har öfverklagade bestämning intagits.

5 §.

Af tomts yta må högst en femtedel bebyggas; dock att, der någon del af tomten utgöres af område, å hvilket, såsom beläget ytterom någon af de i 4 § omnämnda gränslinierna, byggnad icke får uppföras, ej mer än tredjedelen af detta område får tagas i beräkning vid bestämmandet af den till bebyggande tillåtna ytan.

Uti § 5 af den föreslagna nya byggnadsordningen bestämmas bland annat att af tomts yta högst en femtedel finge bebyggas, med en ytterligare inskränkning i byggnadsrätten, i händelse tomt afskåres af de med blått betecknade gränslinierna, utom hvilka byggnad alls icke får uppföras. Då emellertid enligt de mellan staden och villaegarene upprättade köpebref, hvilkas bestämmingar framgått ur de underhandlingar, som vid tiden för Brunnsparksområdets inlösande af staden fördes mellan stadsmyndigheterna och villaegarene, de sistnämnde utan hvarje förbehåll tillförsäkrats rätt att bebygga ända till en fjerdedel af tomtytan, kunde den föreslagna inskränkningen uti byggnadsrätten, som genom tomtvärdets nedbringande komme att förorsaka villaegarene betydande ekonomisk förlust, icke genomföras utan ett uppenbart åsidosättande af deras lagligen förvärfvade rättigheter. Berörda bestämmning skulle hafva till följd ej mindre att inskränka möjligheten af nybyggnad å de tomter, der hela den till bebyggande tillåtna arealen ännu icke tagits i anspråk, än å andra tomter vid inträffande vådeld utgöra hinder för tomtens bebyggande i samma utsträckning som före branden. Ifrågasatta inskränkning i byggnadsrätten vore i öfrigt påkallad hvarken af önskvärdheten att förekomma eldfara ej heller af hänsyn till hygieniska intressen, då ju antydda synpunkter redan genom uti förevarande afseende nu gällande bestämmingar äro tillgodosedda i långt högre grad än hvad fallet är enligt stadens byggnadsordning, enligt hvilken såsom bekant $\frac{2}{3}$, i en del fall $\frac{4}{5}$ af tomtytan får bebyggas med hus af ända till fyra våningars höjd. Ej heller kan enligt besvärändenes mening skönhetskraftvet tillmätas sådan öfvervägande betydelse att med afseende derå utan deras samtycke någon inskränkning i deras rättigheter i afseende å tomternas bebyggande kunde göras. Riktigheten häraf

Af villaegarene åberopade bestämmning i köpebrefven mellan dem och staden lyder: „Villalotten får icke bebyggas med hus till större sammanräknad areal än fjerdedelen af tomtens yttinnehåll;—“

Hvad som genast vid granskning af berörda bestämning förefaller anmärkningsvärdt är att densamma ingalunda är så formulerad som den borde vara för att lemna stöd åt uppgiften om syftet med densamma. Den är nämligen affattad såsom ett *föbud* för villaägarene att i större än viss bestämd utsträckning bebygga sina villalotter, *men icke såsom ett köpevillkor, hvarigenom villaegarene skulle tillförsäkrats någon undantagsförmån, en dem eljes icke tillkommande rätt*. En undantagsrätt åter skulle dem uppenbart tillkomma om staden beträffande ifrågavarande, å stadsplanen intagna område vore betagen den staden eljes tillhörande rättigheten att, genom att ändra byggnadsordningen, få de begränsningar beträffande den till bebyggande tillåtna arealen införda, som eljes på denna väg skulle kunna etableras.

I sjelfva verket är anförda bestämmning i köpebrefven icke något annat än en ordagrann upprepning af 4 § i den för området den 19 januari 1886 fastställda särskilda byggnadsordning. Genom densamma bekräftas blott ytterligare, hvad för öfrigt ock derförutan borde vara klart, att ifrågavarande område redan från början varit afsedt att bebyggas såsom en villastadsdel. Hade man ernat förmedels berörda bestämmning fastslå någon villaegarene tillkommande rätt, skulle säkerligen något ord derom finnas nämnt i de akter, som tillkommit med anledning af de underhandlingar, som i tiden fördes mellan direktionen för Ulrikasborgs bad- och brunnsinrättnings aktiebolag och dess arrendatorer, sedermera villaegarene, å ena, samt staden, å den andra sidan, angående aftärande af brunnsparksområdet till staden, men innehålla dessa handlingar härom intet.

torde framgå bland annat af den utgång försöket att för tillvaratagandet af skönhetsintresset inskränka egarenes af gårdarna N:o 7 och 9 vid Bergmangatan byggnadsrätt, i högsta instans erhållit. Mot förslaget i denna del talar i öfrigt redan den omständighet, att derigenom en allmän osäkerhet beträffande villaegarenes dispositionsrätt öfver sina tomter blefve rådande, då ju, ifall nu ifrågasatta inskränkning i byggnadsrätten en gång kunde utan villaegarenes samtycke genomdrivas, intet principiellt hinder mötte att framdeles än ytterligare kringskära sagda rätt. I öfrigt synes utskottets förslag i denna punkt innebära en så mycket större orättvisa, som vid tiden för uppgörandet af nu gällande köpebref, hvilka tillkommit för endast omkring 12 år sedan, enahanda inskränkning i byggnadsrätten uttryckligen ifrågasatts, men stadens myndigheter underlåtit att begagna sig af den obestriddiga rätt de då egt att sålunda begränsa byggnadsrätten, hvarför nu rådande rättsförhållanden tillkommit med hänsigt till den villaegarene i köpebrefven tillförsäkrade vidsträcktare byggnadsrätt.

Till närmare utredning af den förändring utskottets förslag i förevarande hänseende komme att medföra hafva besvärändene bilagt en af Stadsgeodeten Lille utarbetad tabell, utvisande, bland annat, särskildt för hvarje tomt den minskning i den till bebyggande tillåtna arealen förslaget innebure; och framgår af denna tabell exempelvis att berörda minskning utgjorde för tomten N:o 1 i kvarteret 200 (förra Basilierska sjukhemmet) 46,4 %, för tomten N:o 4 i samma kvarter (Hamfelters villa) 47,2 %, för tomten N:o 6 i kvarteret 202, (fru Parviainens villa) 48,4 % och för tomten N:o 7 af samma kvarter, (hr Stockmanns villa) 41,9 %, samt i medeltal för hela villaområdet 31 %.

En begränsning af villatomternas till bebyggande upplåttna areal till en femtedel af hela arealen kan för öfrigt, efter hvad erfarenheten vidhandengifver, icke befinnas öfverdrifven. Tvärtom vore en än längre gående inskränkning önskvärd om man äfven afstått från tanken derpå just för att icke tillfoga villaegarene någon märkbar ekonomisk förlust.

Fullmäktige hafva derfor emotsett att berörda stadgande skulle befinnas ligga inom området af den Fullmäktige lagligen, på grundvalen af städernas rätt till sjelfstyrelse, tillkommande befogenhet att vidkommande husbyggnad i stad föreskrifva „hvad till stadens nytta och prydning i aekt tagas bör“, för så vidt blott sundhets- och helsovårdens samt eldsäkerhetens och den allmänna ordningens intressen derigenom icke kränkas.

6 §.

Minsta tillåtna afståndet mellan två byggnader är nio meter (9 m).

7 §.

Byggnad får ej uppföras i flere än två våningar.

I antalet våningar inberäknas icke källarvåning i hus å starkt sluttande mark, ej heller gafvel- eller tornrum i hus af brandfritt ämne.

Uti hus, som helt och hållet eller delvis uppföres af annat än brandfritt ämne, får gafvel- eller tornrum icke till bopingsrum inredas.

8 §.

För ny- och tillbyggnad erfordras, förutom öfriga föreskrifna ritningar, jemväl ritningar till byggnadens samtliga fasader.

Likaledes får fasadförändring ej ske, der icke ritning, utvisande ändringen, blifvit i stadgad ordning godkänd.

Andra än prydliga och för en villastadsdel egnade byggnader må icke till uppförande tillåtas.

9 §.

Allmän väg får ej för byggnadsupplag intagas; dock må tomtinnehafvare, på sätt i 63 § af allmänna byggnadsordnin-

Bestämningen att byggnad oberoende af byggnadsämnet icke finge uppföras i flere än två våningar är egnad att försvåra uppkomsten af stenhus inom villaområdet, enär byggandet af tvåvånings stenhus torde vara föga lönande, och sålunda motverka ett af den nya byggnadsordningens hufvudsyften: att tillgodose brandsäkerhetens intresse; hvarförutom ifrågavarande bestämning genom det undantag, som göres för källarvåningen, komme att uppmuntra till byggande af hus med sådana våningar, hvilket dock hvarken i hygieniskt eller annat hänseende torde vara att förorda. Byggnader af sten eller annat brandfritt ämne borde förty få såsom hittills uppföras i tre våningar och §:en således undergå den omstilisering att dess 1 mom. ersättes med första meningen af 2 § i gällande byggnadsordning, hvilken mening lyder: „Byggnad i Brunnsparkens östra villaområde må icke, der den till någon del utgöres af trä, uppföras i mer än två våningar, ej heller, om huset är af sten, i flere än tre“.

Yrkandet att hus inom villaområdet borde få uppföras högre än i två våningar är oförenligt med syftet att å ifrågavarande område, såvidt numera är möjligt, bevara dess ursprungliga karaktär af en villastadsdel.

gen sägs, utverka rätt att å tomten upplägga virke och andra förnödenheter för arbetet under tid, som Magistraten bestämmer.

10 §.

Tomt bör hållas försedd med prydliga och väl vårdade planteringar.

Dessa planteringar skola, der tomtinnehafvare efter påminnelse sådant uraktlåter, genom Magistratens försorg, men på hans bekostnad, anläggas och underhållas.

Angående villaegares skyldighet att å sin tomt anlägga och underhålla prydliga planteringar äro besvärändena ense, men anse den föreslagna utvägen att framtvinga uppfyllandet af sagda skyldighet, såsom lemnande rum för godtycke och allehanda trakasserier, mindre lyckligt vald, helst Magistraten redan nu, genom den Magistraten tillkommande befogenhet att öfvervaka det byggnadsordningens föreskrifter efterleivas, kan genom lämpligt vite tillhålla den försumliga att fullgöra sin skyldighet uti förevarande afseende.

Saknaden af föreskrift i det syfte, 10 § innehåller, har medfört att villatomterna icke hållits i det skick, hvari dylika tomter likväl böra befinna sig, hvarom enhver utan svårighet kan vid vandring genom området öfvertyga sig. Ifrågavarande stadgande kan förty icke anses för obehöfligt. Likväl hafva Fullmäktige icke velat motsätta sig att den föreslagna, kanske något för kategoriska formuleringen af senare mom. i §:en blefve utbytt mot förslagsvis följande: „Dessa planteringar skola, der tomtinnehafvaren tredskar samt icke af påminnelse och vite låter sig rätta, genom Magistratens försorg, men på hans bekostnad, anläggas och underhållas“.

11 §.

Denna byggnadsordning träder i gällande kraft den

Stadsfullmäktige hafva redan tidigare framhållit, hurusom Regeringens pröfningsrätt beträffande städernas byggnadsordningar icke kan innebära annat än en rätt att öfvervaka, att allt, som erfordras i den allmänna ordningens, helsovårdens och brandvårdens intresse, behörigen iakttages. Förnärmas genom något stadgande i en byggnadsordning enskild rätt, bör rättelse häri sökas i rättegångsväg vid allmän domstol. Senatens vägran att fastställa ifrågavarande förslag på den grund att genom förslaget „den tomtigare för närvarande tillkommande rätt att för byggande begagna sina tomter skulle öfverhöfvan inskränkas“ är därför oberättigad och utgör ett ingrepp i städernas lagliga rätt till sjelfstyrelse.

Om de för närvarande beträffande Brunnssparkens östra villaområde gällande, alldeles föräldrade bestämningarna icke skola till alla delar oförändrade fortbestå, blir det emellertid nödvändigt att omarbete förslaget i den riktning, uti ifrågavarande resolution angifves. Dervid framställer sig likväl den svårighet att af Senatens bref icke framgår, i hvilka delar förslaget skulle „öfverhöfvan“ inskränka tomtigarenes rätt. De flesta §§ i förslaget hafva ju af desse öfverklagats. Stadsfull-

mäktige utsätta sig således för att, derest de icke utan afvikelse godkänna villaegarenes samtliga anmärkningar, återbekomma förslaget med enahanda resolution som senast.

Det kunde därför synas påkalladt att nu närmare hos Senaten söka utverka sådan förklaring af dess resolution att derur tydligt skulle framgå, hvilka af förslagets bestämmingar af Senaten ansetts vara af den beskaffenheten att icke kunna godkännas. Utskottet har likväl afstått från tanken att förorda sagda utväg. Af handlingarna synes nemligen framgå att villaegarenes väsentligaste anmärkning gällt § 5, enligt hvilken § af tomts yta i allmänhet högst en femtedel skulle få bebyggas. Tidigare var det till bebyggande tillåtna området en fjärdedel. Det torde icke vara oberättigadt att antaga att det är på denna bestämning förslaget strandat. Ehuru utskottet fortfarande inser stadgandet erforderligt för att områdets karaktär af ett villaområde måtte bevaras, synes dock icke någon möjlighet förefinnas för att få förslaget i denna del genomdrifvet.

Utskottet skulle därför föreslå att i nästberörda del byggnadsbestämmningarna för området finge förblifva vid det nu gällande. Förslagets 5 § skulle i följd häraf erhålla följande lydelse:

„Af tomts yta må högst en fjärdedel bebyggas, dock att = (o. s. v. enligt förslaget).“

I Stadsfullmäktiges framställning om fastställelse å det sålunda ändrade förslaget torde tillika anhållas att, der förslaget åter af ett eller annat skäl icke skulle af Senaten godkännas, Senaten måtte meddela tydlig upplysning derom, hvarpå Senatens vägran beror.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att ånyo hemställa om stadfästelse af det utaf Fullmäktige tidigare godkända förslaget till ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde, dock med den ändring i 5 § af förslaget, ofvan antydts;

samt att i sagda framställning uttryckligen anhålles att, derest Senaten af en eller annan anledning skulle vägra bifall till framställningen, i resolution tydligt måtte angifvas, hvarpå sagda vägran beror.

Helsingfors, i december 1904.

R. F. v. Willebrand.

O. Kjällmanson.

A. V. Lindberg.

M. Schjerfbeck.

W. F. Heimbürger.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. 1905.

Suomennos.

Asiakinjat, jotka koskevat ehdotusta esikaupungin perustamisesta työväenasuntoja varten.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Helmik. 2 p:nä 1905.

N:o 47.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehille.

Sittenkuin Insinööri Gustaf Zitting Valtuusmiehille jättämässensä esityksessä oli ehdottanut, että kaupungin puolelta ryhdyttäisiin toimiin työväenasuntokysymyksen ratkaisemiseksi ja että Valtuusmiehet siinä tarkoituksessa ottaisivat harkittavakseen voisiko kaupunki helpoilla ehdoilla antaa vuokralle alueen, joka jaettuna pieniin, tarkoitusta vastaaviin tontteihin muodostaisi erityisen työväenkaupunginosan, ovat Valtuusmiehet kysymyksen valmistelua varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta (Pain. asiak. N:o 6 v:ilta 1902) päättäneet periaatteessa hyväksyä esityksentekijän ehdotuksen, että jollekin kaupungin omistamalle, vähän syrjäisemmälle alueelle muodostettaisiin kaupunginosa, joka olisi aiottu käytettäväksi pääasiallisesti työväelle soveltuvien asuntojen rakentamiseen ja joka suunniteltaisiin sekä muutenkin järjestettäisiin sillä tavoin, kuin tätä tarkoitusta varten olisi tarpeen, minkä ohessa Rahatoimikamaria kehoitettiin, kuulustettuaan Rakennuskonttoria, lähettämään Valtuusmiehille erikoiskohtainen ehdotus asiasta. Sen jälkeen ovat Valtuusmiehet, lisätyin luvuin kokoontuneina käsittelemään kysymystä uuden obligatsioonilainan ottamisesta, kesäkuun 17 päivänä 1902 varanneet lainavaroista miljoonan markkaa pieniä, etupäässä työväelle aiottuja asuntoja tarkoittavien rakennusyriyten edistämiseksi, minkä ohessa lisätyt Valtuusmiehet jättivät varsinaisten Valtuusmiesten tarkemmin päätettäväksi millä tavoin näitä varoja käytettäisiin; ja kehoitettiin Rahatoimikamaria joulukuun 15 päivänä 1903 lähettämään Valtuusmiehille lausunto asiasta.

Rakennuskonttori on siltä vaaditussa lausunnossa sanotusta ehdotuksesta, että perustettaisiin kaupunginosa työväenasuntoja varten, lausunut seuraavasti:

„Tämä toimenanto tarkoittaa siis ehdotuksen tekemistä yksinomaan työväelle aiotun kaupunginosan perustamisesta, joka kaupunginosa olisi sijaitseva varsinaisen kaupunginaseman ulkopuolella ja sellaisella maaperällä, missä kustannukset tarpeellisista katujen tasoituksista olisivat mahdollisimman vähäiset. Sen ohessa on ehdotusta laadittaessa ollut huomioon otettava, että katujen ei tarvinnut olla niin

leveitä kuin jo olemassaoleville kaupunginosille oli määrätty, vaan saisi niiden leveyden supistaa 12 metriin asti.

Mutta yllämainittuja määräyksiä lienee vaikea täyttää, jos on kiinnitettävä huomiota siihenkin, että aiotun kaupunginosan asukkailla on oleva todellista hyötyä näistä järjestelyistä.

Tärkeimpiä periaatteita, joita työväen-esikaupunkia perustettaessa ei saa unohtaa, on nimittäin se, että matka työmiehen asunnosta hänen työpaikkaansa ei tule liian pitkäksi. Vaan tätä periaatetta ei voida noudattaa, jos työväenkaupunginosa on sijoitettava niin kauaksi varsinaisen kaupunginaseman ulkopuolelle, ettei mainittu kaupunginosa häiritse tämän luonnollista laajenemista; ja kysymyksessä olevan kaupunginosan sijoittaminen heti kaupunginaseman laitaa ja sellaisille alueille, joiden vuoro on lähinnä tulla sanottuun asemaan yhdistettäväksi, olisi taas, vaikkakin toiselta kannalta, sopimatonta. Työväenkaupungin sijoittamisesta kaupungin takamaille, esimerkiksi Gumtähteen, voisi siten olla seurauksena, ettei työväellä olisi tästä kaupungista hyötyä, jollei välimatkoja lyhennettäisi rakentamalla raitiotie, jolla järjestettäisiin kulkemaan erityisiä työväenjunia, erittäin halvoilla henkilömaksuilla, kun taas toiselta puolen esikaupungin sijoittaminen Vallgårdiin aivan kahdennentoista kaupunginosan ääreen, todennäköisesti olisi vain varojen tuhlaamista katujen ja viemärien rakentamiseen, jotka läheisessä tulevaisuudessa joko olisivat poistettavat laajempia aloja varten vahvistetun suunnitelman mukaisesti rakennettavien laitosten tieltä taikka, jos sittenkin tahdottaisiin ne säilyttää, vaikuttaisivat häiritsevästi lopullisen suunnitelman soveliaaseen toteuttamiseen.

Mutta kun Valtuusmiehillä ei liene tarkoituksena kaupungin kustannuksella teettää muuta kuin työväenkaupungin syntymiseksi tarpeelliset kadut y. m. ja yrityksen toteuttaminen s. o. asuntojen rakentaminen siis jäisi riippuvaksi yksityisestä yritteliäisyydestä, katsoo Rakennuskonttori ylläesitetyn perusteella, ettei kaupungin pitäisi ryhtyä tasoittamaan mitään takamaistaan työväen-esikaupungiksi ennenkuin varmuutta olisi siitä, että tontit todella tulisivat rakennettaviksi ja tarpeellinen kulkuyhteys tälle alueelle järjestettäväksi. Jos tarkoitukseen valitaan sopiva paikka, voidaan sekä tasoittamis- että kanavoimistyöt tarpeen mukaan teettää talojen rakentamisen yhteydessä; eikä siis varmuuden saamiseksi työväen-esikaupungin syntymisestä kaupungin varsinaisen laajenemspiirin ulkopuolelle ole Kaupunginviranomaisten puolelta tarpeen mitään muuta kuin että viranomaiset, niin pian kuin vakavalle pohjalle perustettu yhtiö tai konsortio on ilmoittautunut halukkaaksi ryhtymään talojen rakentamiseen, sovittuaan tämän kanssa, määräävät kysymyksenalaisen esikaupungin paikan ja heti varaavat toimitettaviin tasoittamis- ja kanavoimistoihin tarpeelliset varat. Näihin töihin menevää rahamäärää ei aluksi tarvitse asettaa 200,000 markkaa korkeammaksi.

Vaan kun tämä ei kuitenkaan liene nykyään tarpeeksi työväenasuntojen syntymisen edistämiseksi ja kun melkoisen määrän työväkeä aina täytyy asua varsinaisessa kaupungissa, näyttää Konttorista oikeammalta että kaupungin Viranomai-

set koettaisivat helpottaa työväenasuntojen perustamista sopiviin paikkoihin vahvistetun kaupunginaseman alueella. Sillä vaikkakin kadut siinä tapauksessa täytyisi tasoittaa noudattamalla kaupunginaseமாகাavassa määrättyä leveyttä ja niin ollen voitaisiin väittää, että tarpeettoman suuri pääoma tulisi sidotuksi katujen laittamiseen, niin ei kaupunki tämän kautta kuitenkaan menettäisi muuta kuin korkeintaan korot siitä pääomasta, minkä verran leveämmän kadun tasoittamiskustannukset ovat kaupan kadun tasoittamiskuluja korkeammat, mutta samalla saavutettaisiin tämän kautta se etu, että lopullisesti valmiiden katujen määrä lisääntyisi sekä kävisi mahdolliseksi työväenasuntoja varten aiotuille tonteille rakentaa korkeampiakin kuin yhdenkerroksisia rakennuksia, jota mahdollisuutta Konttori puolestaan pitää erittäin tärkeänä, kun meillä ei ole vielä mitään kokemusta siitä, mikä rakennustyyppi — yhden- vai useammankerroksiset rakennukset — käy mukavuuteen ja halpuuteen nähden edullisimmaksi.

Kaupunginvaltuusmiesten tätä asiata valmistamaan asettama valiokunta huomauttaa tosin, että työväenasuntoja varten tulee hakea sellaisia alueita, missä muun muassa voidaan sallia käytettävän erinäisissä suhteissa yksinkertaisempaa rakennustapaa, ja että nämä asunnot sen tähden olisivat rakennettavat erilleen varsinaisesta kaupungista, mutta, kun rakennustapa ja rakennuskustannukset suureksi osaksi ovat riippuvaisia rakennusjärjestyksestä ja myöskin tonttien hinnoista, joita kumpiakin Kaupunginviranomaiset voivat järjestää, ei Konttori katso olevan mitään syytä koettaa erottaa työväenasunnot varsinaisesta kaupungista, erittäinkin jos sen piirissä löytyy alueita, joita varten erityistä rakennusjärjestystä ei vielä ole valmistettu. Tällä tarkoitaa Konttori erityisesti Töölön aluetta, jonka jaotuksen Kaupunginvaltuusmiehet hiljattain ovat hyväksyneet ja missä löytyy useita paikkoja, jotka olisivat erittäin sopivia kysymyksenalaiseen tarkoitukseen, nimittäin Hietaniemen johtavan tien pohjoispuolella olevat korttelit N:rot 414, 415 ja 421 sekä se osa aseharjoituskenttään idässä ja kaupungin nykyiseen varastopihaan lännessä rajoittuvasta korttelista N:o 190*), joka ei kuulu Kaartin halkopihaan, kuin myöskin kortteli N:o 411 Leppäsuon perhehuvilan ääressä.

Nämä korttelit, jotka asemansa vuoksi joka tapauksessa nähtävästi joutuisivat, sittenkuin tarpeelliset katujen tasoittamistyöt on suoritettu, työväen rakennettaviksi, voisi kaupunki luovuttaa mahdollisimman edullisilla ehdoilla joko suuremmille työväen assosiaatiooneille, joitten rakennusyrityksiä kaupunki eventuaalisesti voisi rahallisesti kannattaa, — kuitenkin sillä ehdolla että vuokrat eivät saisi nousta edeltäkäsän säädettyä korkeinta määrää ylemmiksi — taikka myöskin yksityisille työmiehille, jotka olisivat oikeutetut sopivan pieniin, korkeintaan 250 à 300 neliömetrin suuruisiin tontteihin jaetulle korttelille rakentamaan taloja enintään neljää perhettä varten. Kummassakin tapauksessa lienee kenties syytä ettei kaupunki myy maata, vaan luovuttaa sen vuokralle, oikeudella vuokra-ajan pitentämiseen siinä tapauksessa, että asiata vastaisuudessa harkittaessa katsottaisiin näiden asun-

*) Nykyään N:o 217.

tojen voivan saada jäädä paikoilleen. Oikeus rakennusalan lunastamiseen voitaisiin kuitenkin myöntää työmiesyhtiöille, jotka sitoutuisivat kaupungin tarkastuksen alaisina käyttämään tontteja yksinomaan työväenasuntoja varten. Selvää on että olisi laadittava erinäisiä määräyksiä kaikkien näitten korttelien rakentamiseen nähden ja että Valtuusmiehet voisivat välittömästi ne hyväksyä ja että ne vastedes otettaisiin Töölön kaupunginosaa varten aikanaan laadittavaan rakennusjärjestykseen. Mutta kun melkoisella määrällä työmiehiä ei ole varaa rakentaa omaa asuntoa eikä yhtiömiehinä liittyä rakennusyhtiöön ja nämä työmiehet — erittäinkin naimattomat — ovat pääosana niitä perhevuokralaisia, jotka anastavat työmiesperheiltä tarpeellista asumatilaa, niin olisi syytä että joko kunta tai yksityinen konsortio ainakin koetteeksi rakentaisi yksinkertaisempia asuntorakennuksia, joissa naimattomat työmiehet kohtuullisesta maksusta saisivat niin hyvin asunnon pitemmäksi tai lyhemmäksi ajaksi kuin myöskin yksinkertaisen ylläpidon. Tämän kautta kaupunki voisi valmistaa tietä nytemmin kaikkialla suurempia kaupunkeja varten suositetun asuntotarkastuksen aikaansaamiseksi, mikä tarkastus voi tuottaa tuloksia ainoastaan siellä, missä on ryhdytty kyllin laajaperäisiin toimiin perhevuokralaisjärjestelmän ehkäisemiseksi. Sopivana paikkana sellaiselle asuntorakennukselle pitää Konttori sitä kaupungin varastopihan lisäaluetta, joka sanotun varastopihan kanssa muodostaa korttelin N:o 179.

Perusteeksi yllä tehtyihin ehdotuksiin, mitä etenkin tulee korttelien N:oin 190 ja 179 luovuttamiseen tavalla tai toisella työväenasuntoja varten, saa Konttori viitata siihen, että rajatusten oleva kortteli N:o 2 jo on luovutettu työväenasuntoja varten 1923 vuoden loppuun saakka, että useimmat talot Malminkadun luoteisosan varrella ovat työväenasuntoja ja että nuo ensinmainitut korttelit siis tulisivat yhdessä sanottujen rajatusten olevien korttelien kanssa muodostamaan yhtäjaksoisen työväenasuntoryhmän, joka olematta syrjässä kuitenkaan ei vahingoittaisi muita asuntoetuja. Lopuksi huomautettakoon tässä, ettei työväenkaupungin suinkaan tarvitse rumentaa kaupunkia, vaan voi se, jos vähänkin huolellisuutta sitä järjestettäessä käytetään, tulla aivan yhtä kauniiksi kuin muutkin asuntoryhmät.

Edelläesitetyn nojalla saa Rakennuskonttori kunnioittaen ehdottaa:

että, jos yksityinen konsortio olisi halukas perustamaan työväenesikaupungin varsinaisen kaupunginaseman ulkopuolelle, Kaupunginviranomaiset toistaiseksi määräisivät tarpeellisiin tasoittamis- ja kanavoimistoihin korkeintaan 200,000 markkaa;

että sitä vastoin kohta ryhdyttäisiin toimiin kortteleita N:oit 190, 411, 414, 415 ja 421 ympäröivien katujen tasoittamiseksi, jotka korttelit alhaisesta vuokrasta tai muilla edullisilla ehdoilla luovutettaisiin erityisen, tarkoitusta varten laaditun rakennusjärjestyksen mukaisten työväenasuntojen rakentamiseen; ja

että kaupunki rakennuttaisi kortteliin N:o 179 asuntorakennuk-

sen esimerkiksi 100 naimatonta työmiestä varten, johon rakennukseen samalla sijoitettaisiin kansankeittiö.

Huomauttaen vielä että ylläolevan ehdotuksen toteuttamisen yhteydessä suoritettavien tasoittamis- ja kanavoimistoitteen kustannukset on arvioitu noin 300,000 markkaan, kun taas siten saatu tonttiala nousee 61,000 neliömetriin, josta 51,600 neliömetriä on aiottu työväenasuntoja varten, pyytää Konttori lisäksi ehdottaa:

että Rahatoimikamari asettaisi erityisen valiokunnan valmistamaan yleisestä työväenasuntokysymyksestä mahdollisesti johtuvia erikoiskysymyksiä, varsinkin sellaisia, jotka koskevat ehdotettujen työväenkorttelien jaotus- ja luovuttamistapaa.

Lopuksi lienee huomautettava että, sittenkuin ylläehdotetut katujen tasoittamistyöt on suoritettu, ei ainoastaan työväenasuntoja varten aiotut tontit joudu käytettäväksi, vaan myöskin osia vastapäätä olevista kortteleista, joita voidaan tavallisiin asuntotarkoituksiin käyttää“.

Rahatoimikamari on samoin kuin esityksentekijä havainnut että, samalla kuin varakkaammat työmiehet halvempien asuntojen saamiseksi perustavat osakeyhtiöitä ja rakentavat suurempia taloja sisäkaupunkiin, alempi työväestö, apurit ja heidän veroisensa, hakevat asuntonsa varsin kaukaakin kaupungista. Mutta vaikka on voinut syntyä sellaisiakin esikaupunkiryhmiä kuin Hermanninkaupunki, Toukola ja viimeksi Böhls Fredriksbergin rautatieaseman luona, joissa on osaksi suurempia puurakennuksia osaksi pieniä työmiesmökkejä, niin ei kaupungin olisi mahdollista, olkoonpa että se itse kohdastaan tai raha-apua nauttivan konsortion kautta perustaisi kaupunginasema-alueen ulkopuolelle esikaupungin, laiminlyödä siinä tasoittamistöitä ja terveydellisiä toimenpiteitä sellaisessa määrin kuin mainituissa esikaupungeissa on laita. Ei myöskään näytä olevan tarkoituksenmukaista muodostaa vahvistetun kaupunginaseman likimpään läheisyyteen vuokratontteja varten aiottua esikaupunkia, jonka suunnitelma olisi kokonaan muutettava, kun alue yhdistettäisiin kaupunginasemaan ja tulisi voimassaolevan rakennusjärjestyksen mukaan rakennettavaksi. Välttämätöntä lienee sen tähden että, jos esikaupunki on perustettava varsinaisen kaupunginaseman ulkopuolelle, sitä varten valitaan paikka kauempaa ja sellaisella maalla, jossa tasoittamis- ja kanavoimiskustannukset tulevat mahdollisimman pieniksi. Muussa tapauksessa joutuisi, kuten esityksentekijäkin neuvotteluissa Rahatoimikamarin kanssa on myöntänyt, kokonaan raukeamaan aate esikaupungin perustamisesta pikkutaloja varten. Mutta sellaista sopivaa paikkaa ei ole muualla kuin Gumtähden säterin ja Bakkaksen tilan mailla, jotka ovat vuok-

ralle annetut 1908 vuoden loppuun. Rahatoimikamari on sen vuoksi arvellut että kysymys kaupunginasema-alueen ulkopuolelle ehdotetusta esikaupungista on jätettävä toistaiseksi sillensä.

Sitävastoin ja kun rakennustoimi on suuressa määrin halpojen tonttien runsaudesta riippuva, on Rahatoimikamari, jota siinä kohden esityksentekijä on kannattanut, yhtynyt Rakennuskonttorin lausumaan ajatukseen, että olisi heti ryhdyttävä toimiin sitä varten, että tarpeellinen alue varsinaisen kaupunginaseman sisältä jaetaisiin pieniin rakennustontteihin, jotka edullisilla ehdoilla luovutettaisiin työväen-asuntoja tai yleensä sellaisia taloja varten, joissa olisi pienempiä asuntohuoneuksia, enintään kaksi huonetta ja kyökki. Valmistaviin töihin ryhdyttiin myöskin niitten korttelien uudestaanjakamiseksi suunnitellusta Töölön kaupunginosasta, jotka Rakennuskonttori oli katsonut tarkoitukseen sopiviksi. Mutta kun Keisarilliseen Senaattiin lähetettyä, mainitun uuden kaupunginosan asemakaavan ehdotusta ei ole vielä vahvistettu ja epätietoiselta näyttää milloin asia tulee lopullisesti ratkaistuksi, on Rahatoimikamari arvellut, että oli haettava toinen paikka jo vahvistetun kaupunginaseman sisältä ja neuvoteltuaan Rakennuskonttorin kanssa katsonut luoteisen osan Fredriksbergin rautatieaseman luona olevasta kahdennestatoista kaupunginosasta tähän tarkoitukseen soveliaaksi. Tästä seudusta ei ole varsin pitkä matka Sörnäisten tehtaalle eikä raitiotielinjoille, jota paitsi liikeyhteyttä kaupungin sisäosiin välittävät myöskin sanotun rautatieaseman ja kaupungin väliset paikallisjunat.

Edellytyksenä siihen, että halpojen ja tarkoituksenmukaisten tonttien kautta todella saadaan edistetyksi pienempien asuntohuoneistojen syntymistä, on se, että tähän tarkoitukseen aiottu alue varataan niin suureksi, että pitemmän aikaa eteenpäin on täysin riittävä määrä rakennustontteja käytettävissä; ja on Rahatoimikamari sen vuoksi katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että kysymyksenalaiseen tarkoitukseen luovutettaisiin nykyiset korttelit N:ot 376—389. Näitten korttelien jakamiseksi soveliaisiin pieniin tontteihin käy kuitenkin sellainen toisinjärjestely välttämättömäksi, jonka kautta korttelien luku nousee 14:sta 16:een; ja olisi samalla kertaa mahdollisimman lyhyen liiketien aikaansaamiseksi Sörnäisten alueelta Töölön uuteen kaupunginosaan uusi, osittain Eläintarhan puiston kautta kulkeva leveämpi katu rakennettava Fredriksbergin- ja Sturekatujen risteyksestä Eläintarhan läpi johtavan rautatielinjan alitse menevälle pohjoiselle tielle, kuten tähän liitetty asemapiirros tarkemmin osottaa. Koko se kaupunginasemaan kuuluva alue, joka on pohjoispuolella tätä uutta katua, lukuunottamatta jo rakennettua korttelia N:o 374, tulisi siten muodostamaan esikaupungin pienihuoneistoisia taloja varten. Tässä esikaupungissa olisivat tasoittamis- ja kanavoimistyöt suoritettavat mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan ja kustannettava edellämainituista varatuista lainavaroista. Järjestelyitä ei tosin ole yleensä suoritettu lainavaroilla, mutta kuten 1902 vuoden obligatsioonilainan ottamista varten asetettu komissio on antamassaan mietinnössä on huomauttanut (Pain. asiak. N:o 28 v:lta 1902), on poikkeus sanotusta säännöstä katsottava täysin oikeutetuksi milloin tonttilainat eivät tule suoritetuiksi kaupungin-

rahastoon kohta tai pian sen jälkeen kuin tontit on myyty, vaan kuoletetaan jokseenkin yhtä hitaasti kuin kaupungin obligatsioonilaina.

Oheenliitetyn asemapiirroksen mukaan tulisi tonttien lukumäärä tällä alueella olemaan kaikkiaan 157 ja niiden suuruus vaihtelemaan 440 ja 1,400 neliömetrin välillä. Täten saavutettu koko tonttiala tekisi 128,000 neliömetriä ja koko alueen tasoittamis- ja kanavoimistoihin on arviomääräisesti laskettu menevän tasaluvuin 520,000 markkaa.

Rakennuskustannusten vähentämiseksi oli Rahatoimikamari pitänyt suotavana, että mainittuun esikaupunkiin nähden voitaisiin myöntää tuntuvia helpotuksia rakennusjärjestyksen yleisistä määräyksistä, ja annettiin sentähden toimeksi erityiselle valiokunnalle, johon Kaupungininsinööri ja Rakennustentarkastelija kuuluivat jäseninä, ehdotuksen tekeminen asiasta. Ne mainittavammat helpotukset, joita valiokunta katsoi voivansa ehdottaa, olivat seuraavat:

a) Rakennusjärjestyksen 30 §:n 5 momentissa oleva säännös, että rakennuksissa, joissa yläkerros on puusta ja alakerros tulenkestävästä aineesta, viimeksimainittu on ehdottomasti holvattava, olisi muutettava siten, että ainoastaan alakerroksen välikatto olisi muuriruukilla päällystettävä tai tulenkestävällä aineella vuorattava.

b) 72 §:n määräys, että ulkomuurin tulee olla vähintään $1\frac{3}{4}$ muurikiveä läpimitaten, olisi muutettava siten, että se saisi olla vain $1\frac{1}{2}$ muurikiveä.

c) 75 §:n määräys, että sellaisen palomuurin, joka samalla on ulkomuuri, tulee olla tavallista paksumpi, saisi jäädä pois, samoin kuin kielto röör johdon asettamisesta yhteiseen muuriin.

d) 94 §:ssä olevat määräykset tulenkestävistä portaista olisivat lievennettävät siten, että korkeintaan kolmikerroksisiin rakennuksiin saisi tehdä puiset, vähintään $1\frac{1}{2}$ metrin levyiset portaat, jossa tapauksessa kuitenkin pääportaissa tulisi asuntohuoneistojen ovien ja portaitten välisien podestitasojen olla tulenkestäviä.

Sitä vastoin ehdotti valiokunta useissa kohdin rajoitettavaksi oikeutta käyttää tonttien pinta-alaa rakennusjärjestyksen mukaan. Niitäkin vähäpätöisiä helpotuksia, joita valiokunta oli katsonut voivansa puoltaa, vastustivat kaupunkien yleisen paloapuyhtiön Johtokunta ja Palokomisio, joilta hankittiin lausunnot asiasta. Niin ollen ei näytä olevan toiveita saada aikaan huomattavampia helpotuksia rakennustapaan nähden, esimerkiksi oikeutta rakentaa kaksikerroksisia puurakennuksia. Siitä syystä ja kun ehdotus rakennusjärjestyksen muuttamisesta on antanut aihetta vaatia rajoittavia määräyksiä, jotka voisivat kumota sen edun, mitä sanotulla toimenpiteellä on tarkoitettu, on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä, että aiottu erityisen rakennusjärjestyksen laatiminen esikaupunkialuetta varten on tätä nykyä jätettävä siksensä.

Kun siis helpotuksia rakennustapaan nähden ei ole voitu puoltaa, mutta toiselta puolen täytyy asettaa se ehto, että tälle alueelle saa rakentaa ainoastaan sellaisia taloja, joiden huoneistoissa on enintään kaksi huonetta ja kyökki, tulee tonttien, jotta ne olisivat haluttuja, olla ei ainoastaan pieniä vaan myöskin erittäin

halpoja. Tontteja mahdollisesti myytäessä olisi arvion pohjaksi sentähden pantava ainoastaan ne suoranaiset menot, joita kaupungilla on tästä alueesta ollut, jonka ohessa tonttilainojen korko voitaisiin määrätä $4\frac{1}{2}\%$:ksi eli likipitään samaksi korkomääräksi, jonka kaupunki suorittaa suotuisana aikana ottamastaan 1902 vuoden obligatsioonilainasta. 6% :n vuotuismaksulla tulisivat tonttilainat suoritetuksi $31\frac{1}{2}$ vuoden kuluessa. Kun tähän tulee lisäksi, että Rahatoimikamari voi harkintansa mukaan siirtää työväenasuntotonttien kiinnitetyn tonttilunastuksen myöhemmäksi sellaisia kuoletuslainoja, joita ei käy irtisanominen, niin tulisivat tonttien myyntiehdot ostajille erittäin edullisiksi.

Se ehto, että rakennukset saisivat sisältää korkeintaan kaksi huonetta ja kyökin käsittäviä huoneistoja, ei kuitenkaan voisi jäädä ainaiseksi rasittamaan tontteja, vaan olisi tässä rajoitettava aika esimerkiksi kolmeksi kymmeneksi vuodeksi. Siitä syystä on otettu puheiksi, eikä olisi sopivinta antaa tontteja ainoastaan vuokralle, mahdollisesti myöntäen haltijalle oikeus vuokra-ajan umpeen kuluttua, silloin toimitettavan arvion perusteella, lunastaa hallitsemansa tontti. Toiveet edullisten rakennuslainojen saamisesta vähentyisivät kumminkin tämän kautta tuntuvasti, ja sitä voittoa, jonka tontinomistaja vastaisuudessa voi saada, jos ehto rajoitetusta rakennusoikeudesta poistetaan, näyttää hyvinkin vastaavan se etu, että työväelle soveliaita huoneistoja tulee rakennetuksi ja pitemmän aikaa sellaisinaan pysytetyksi. Tämä aikamäärä näyttää myöskin olevan omiansa poistamaan pelon sellaisesta tontinkeinottelusta, jonka tarkoituksena olisi mahdollisimman vähän käyttää tontteja ennenkuin niille saataisiin vapaasti rakentaa. Sitä vastoin on välttämätöntä erityisillä toimenpiteillä turvata, että tulee noudatetuksi se ehto, joka koskee huoneiden korkeinta lukumäärää eri asuntohuoneistoissa, ja voisi tämä paraiten tapahtua siten, että tonttien myyntikirjoihin pantaisiin se määräys että, jollei tätä ehtoa säädettyjen 30 vuoden aikana tarkoin noudateta, tontinomistaja on velvollinen heti kaupungille suorittamaan mahdollisesti maksamatta olevan ostohinnan ja sitä paitsi lisämaksun, joka voitaneen määrätä 60% :ksi ostohinnasta.

Jos tonttien myyntiehdoiksi hyväksytään Rahatoimikamarin nyt esittämät, on kyllä todennäköistä että mainittavampaa esikaupungin vuokratonttien kysyntää ei tule syntymään. Mutta kun vuotuismaksu mahdollisesti kävisi rasittavaksi aivan pienille työväenrakennuksille, näyttää olevan syytä toistaiseksi varata jokin pienempi osa aluetta, esimerkiksi korttelit N:ot 377, 378, 379, 389 ja 391 uuden asema-jaon mukaan, vuokratonteiksi, jotka voitaisiin antaa arenille 1935 vuoden loppuun vuokramaksusta, joka vastaisi pääasiallisesti ainoastaan kaupungilla näistä tonteista olleiden menojen korkoa. Vuokrakauden kuluttua tulisi tontinhaltijalla olla etuoikeus tontin lunastamiseen yleisten sääntöjen mukaan, silloin toimitettavan arvion perusteella. Vuokratonttien suhteen voitaisiin myöskin asettaa erityisiä ehtoja mitä tulee rakennusten korkeuteen ja tonttien käyttämiseen muutenkin. Mutta lienee jätettävä Rahatoimikamarin asiaksi tarkemmin määrätä vuokraehdot.

Työväestön puolelta on tuon tuostakin tehty vaatimuksia että kaupungin tulisi edistää tarkoituksenmukaisten ja halpojen työväenasuntojen syntymistä itse rakentamalla tähän tarkoitukseen aiottuja rakennuksia. Viimeksi ovat useat työmiehet Kenraalikuvernöörille antaneet sitä tarkoittavan anomuksen, joka sittemmin on jätetty kaupunginviranomaisten tutkittavaksi.

Rahatoimikamari ei voi puoltaa sellaista menettelyä, että kaupunki esiintyisi suoranaisena kilpailijana rakennusteollisuuden alalla. Mutta sittenkuin Rakennuskonttori on muodostellut edelläkerrotun ehdotuksensa asuntotalon rakentamisesta naimattomille työmiehille siten, että kaupunki rakennuttaisi yhden tai useamman mallirakennuksen, josta mahdollisimman halvalla hinnalla vuokrattaisiin asuntoja henkilöille, naineille tai naimattomille, jotka pitemmän aikaa ovat olleet kaupungin yleisissä töissä, on Rahatoimikamari katsonut voivansa puoltaa siten muodosteltua ehdotusta. Suurena työnantajana voi kaupungille olla eduksi toimittaa erittäin kellovillille työmiehille halpoja asuntoja heidän pysyttämiseksensä pitemmän aikaa kaupungin palveluksessa. Jos rakennukset rakennetaan tarkoituksen mukaisen suunnitelman mukaan ja säästävästi, voivat ne samalla olla yksityisten rakennusyritysten esikuvina. Tähän tarkoitukseen olisi lainavaroista määrättävä arviolta 100,000 markkaa ja Rahatoimikamari valtuutettava siitä sopivalla tavalla käyttämään enintään 3,000 markkaa mallipiirustusten hankkimiseen suuremmiksi ja pienemmiksi, kivistä ja puusta rakennettaviksi työväenasuntotaloiksi. Jos täysin tarkoituksenmukaisia mallipiirustuksia saadaan ja kaupunki näyttää, että rakennusyritykset voidaan, terveydenhoidon vaatimuksia vaarinottaen, edullisesti suorittaa, on luultavaa että tätä esimerkkiä seurataan ja ettei rakennusjärjestyksen yleisten määräyksien lisäksi tarvita muita ohjesäännöllisiä määräyksiä.

Osaksi siihen nähden, että kaupungin edellämainittuun rakennusyritykseen panema pääoma on asianmukaisesti kuoletettava, osaksi myöskin jotta yrityksen taloudellinen tulos voitaisiin saada selville, olisi erikseen pidettävä kirjaa sekä perustamiskustannuksista että kaikista vuosimenoista ja vuokratuloista.

Harkitessaan keinoja halpojen ja tarkoituksenmukaisten työväenasuntojen syntymisen edistämiseksi vastusti yllämainittu 1902 vuoden lainakomisiooni sitä ajatusta, että kunta suoranaisesti myöntäisi lainoja tuollaisiin rakennusyrityksiin. Sitä vastoin huomautti komisiooni että, jos erityinen kiinteistöluottolaitos perustettaisiin ja se järjestäisi toimintansa siten, että välittäisi lainoja kaupunkikiinteistöihin hankittavaa myöhempää kiinnitystä vastaan sekä tarjoisi tarpeellista vakuutta siitä, että etupäässä pienempiä asuntoja tarkoittavat rakennusyritykset saisivat siltä kannatusta otollisilla ehdoilla annettuina lainoina ja sen lisäksi ottaisi asianmukaisesti tarkastaaksensa yritysten rahallista suunnitelmaa ja toimeenpanoa, olisi mahdollisesti syytä harkita eikö sellainen laitos ansaitsisi kunnan kannatusta siinä muodossa, että

kaupunki osakkeenkirjoituksessa ryhtyisi soveliaain määrin osakkaaksi yritykseen. Sellaiselle hypoteekkilaitokselle mahdollisesti myönnettävää määrärahaa ajatellen komissiooni juuri ehdottikin siksi suuren summan kuin yhden miljoonan markan varaamista.

Siitä lähtien kuluneena aikana ei sanotunlaista kiinteistöluottolaitosta kuitenkaan ole voitu saada aikaan ja Rahatoimikamari arvelee ettei sen perustamisesta vastaisuudessakaan ole toiveita. Suoranainen hypoteekkilainaliike olisi taas aivan vieras kunnan toimeksi ja lienee sentähden rakennuslainojen välittäminen jätettävä jo olemassaolevien luottolaitosten tehtäväksi. Sitä vastoin voisi kaupunki, kuten aikaisemmin on tapahtunut, myöntää tonttien myynnissä erityisiä etuja yhtiöille, joita keinottelutarkoituksitta perustetaan hyvien ja halpojen pienten asuntojen aikaansaamiseksi. Milloin sellainen yhtiö tarjoisi erityisiä takeita hyödyllisestä toiminnasta kunnan palveluksessa, olisi, kuten lainakomisioonikin on huomauttanut, ajateltavissa että kaupunki liittyisi yhtiöön ottamalla etuoikeusosakkeita, jotka jaksottaisin joutuisivat arvontaan. Sellaiset toimenpiteet kysymyksenalaisen rakennustoiminnan edistämiseksi täytyy kuitenkin jättää riippuviksi eri harkinnasta kussakin tapauksessa.

Tätä nykyä katsoo Rahatoimikamari velvollisuudekseen ylläesitetyn nojalla ainoastaan ehdottaa Valtuusmiesten päätettäväksi

määrätä pienien asunonhuoneistojen aikaansaamista tarkoittavien rakennusyritysten edistämiseksi sen alueen, jonka muodostavat nykyiset korttelit N:ot 376—389 kahdennessatoista kaupunginosassa, jaettavaksi soveliaisiin kortteleihin pienempiä asunontontteja varten, ja siinä tarkoituksessa hyväksyä tähän liitetyn ehdotuksen sanotun alueen uudestaanjakamiseksi;

että, sittenkuin tälle kaupunginasemamuutoksen ehdotukselle vahvistus on hankittu, alueella olevat tontit ovat sitä myöten kuin katuja on tasoitettu luovutettavat sellaisten talojen rakentamiseen, jotka sisältyvät yksityisiä huoneita tai pieniä huoneistoja, enintään kaksi huonetta ja kyökin, mikä rakennusoikeuden rajoitus on pysyvä voimassa kolmekymmentä vuotta;

että kaupunki toimittaa alueella tarpeelliset tasoittamis- ja kana-voimistyt mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan ja että näistä johtuvat kustannukset suoritetaan niistä lainavaroista, jotka 1902 vuoden obligatsioonilainasta on varattu pienien asunonhuoneistojen syntymisen edistämiseksi;

että Rahatoimikamari saa yllämainitulla ehdolla tavallisessa järjestyksessä myydä tontit muista kortteleista, paitsi N:oista 377, 378, 379, 389 ja 391, jolloin arvion perusteeksi on pantava pääasiallisesti ainoastaan kaupungilla tästä alueesta olevat suoranaiset menot;

että kauppahinnan saa suorittaa 6 prosentin vuotuismaksulla, josta ensin on vähennettävä $4\frac{1}{2}$ prosentin korko kulloinkin maksamatta olevasta pääomasta ja jäännös laskettava kuoletukseksi;

että tonttien myyntikirjoihin on pantava sellainen määräys että, jos asuntohuoneistojen suuruuden rajoitusta koskevaa ehtoa rikotaan sen ajan kuluessa, joksi se on määrätty, tontinomistaja on velvollinen kaupunginrahastoon heti suorittamaan maksamatta olevan kauppahinnan ja sitä paitsi lisämaksun, joka vastaa 60 prosenttia siitä määrästä, josta kaupunki on tontin myynyt;

että korttelit N:ot 377, 378, 379, 389 ja 391 varataan mahdollisesti tarvittaviksi vuokratonteiksi, jotka Rahatoimikamari saa luovuttaa 1935 vuoden loppuun vuokramäärästä, joka vastaa pääasiallisesti ainoastaan kaupungilla näistä tonteista olevien menojen korkoa, ja oikeuttaen vuokraajat vuokratuon loputtua lunastamaan tontit silloin toimitettavan arvion mukaan sekä Rahatoimikamarin muutoin määrätävillä ehdoilla;

että puheenalaiselle alueelle on soveliaalle paikalle kaupungin lukuun rakennettava yksi tai mahdollisesti useampia rakennuksia, jotka sisältävät yksityisiä huoneita ja pieniä huoneistoja vuokrattaviksi pitemmän aikaa kaupungin yleisissä töissä olleille henkilöille;

että tämä kaupungin rakennusyritys, jonka aikaansaamiseksi saa lainavaroista käyttää enintään 100,000 markkaa, on pantava toimeen mahdollisimman tarkoituksenmukaisten ja halpojen mallirakennuksien saamiseksi yksityisten rakennusyrityksiä varten;

että Rahatoimikamari valtuutetaan sanotusta määrärahasta käyttämään korkeintaan 3,000 markkaa soveliaalla tavalla hankkiaksensa mallipiirustuksia sekä kivistä että puusta rakennettaviksi työväenasuntotaloiksi; ja

että mainittujen kaupungin työväenasuntojen aiheuttamista menoista ynnä vuokratuloista on erikseen pidettävä kirjaa ja rakentamis-

kustannukset kuolettavat niinkuin tonttien kauppahinnasta yllä on sanottu.

Jos Valtuusmiehet puolestaan hyväksyvät yllämainitun ehdotuksen kaupunginaseman jaotuksen muuttamisesta kahdennentoista kaupunginosan erääseen kulmaan nähden, niin tahtonevat Valtuusmiehet sen ohessa

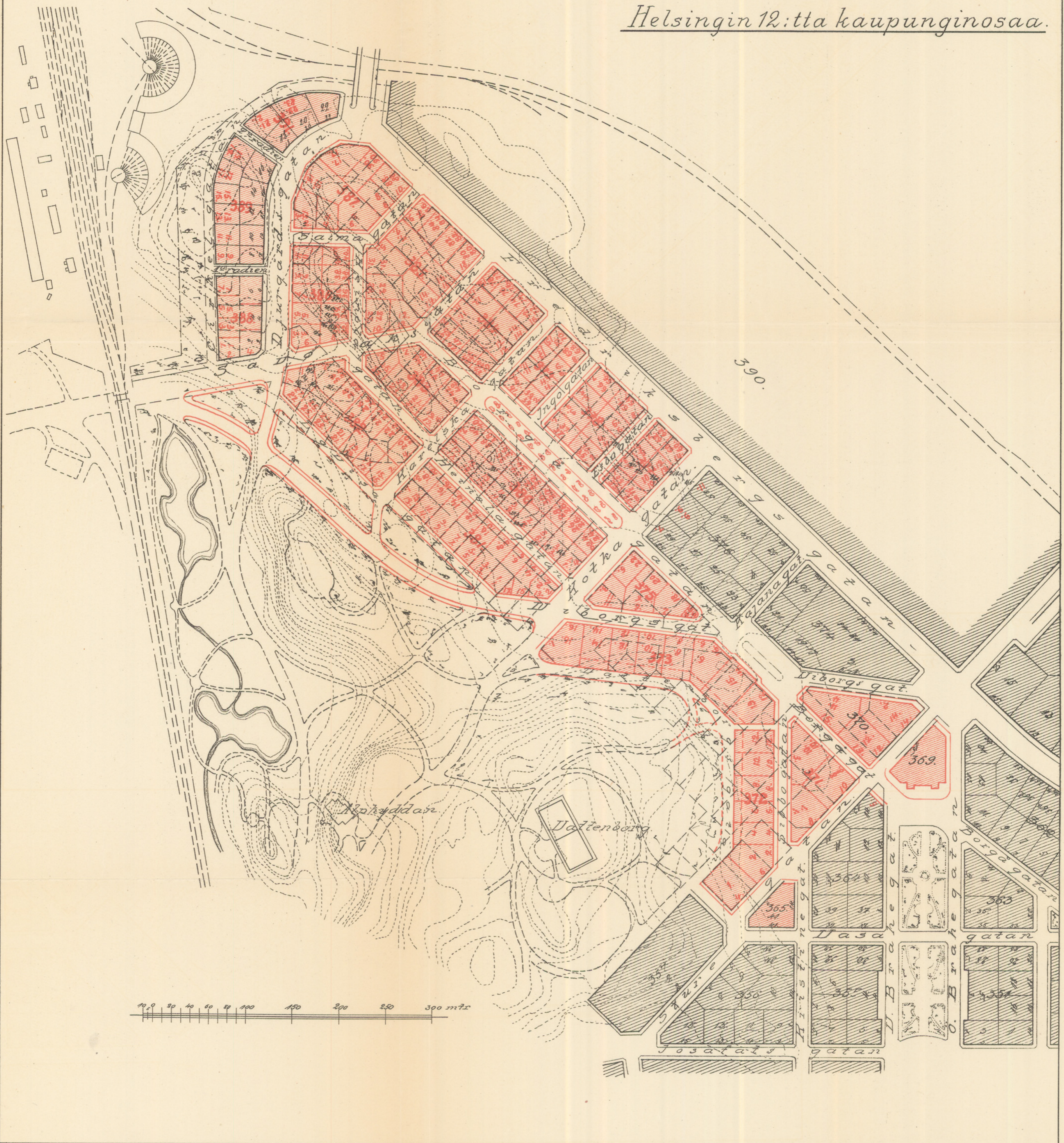
jättää Rahatoimikamarin tehtäväksi lähettää kaksinaisesti laaditut piirustukset, jotka ovat tarpeen haettaessa vahvistusta sanotulle kaupunginaseman muutoksen ehdotukselle.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Luoteiskulma
Helsingin 12:ttä kaupunginosaa.

STYRELSEN

FÖR

HELSINGFORS STADS BELYSNINGSVÄRK.

Helsingfors,

den 9 Februari 1905.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Gasverket har isynnerhet under de två senaste åren företett en oväntadt stor ökning i gasförbrukningen, hvilket särskildt gäller den privata konsumtionen.

Den totala gasförbrukningen har under de sista fyra åren varit som följer:

år 1901	1,334,860 m ³
„ 1902	1,497,270 „
„ 1903	1,811,400 „
„ 1904	2,150,640 „

Ökningen från 1901 utgör således 61,1 %.

Privata gasförbrukningen lemna för samma år följande siffror.

	Lysgas.	Värmegas.	Summa
år 1901	636,379 m ³	184,292 m ³	720,671 m ³
„ 1902	644,366 „	321,286 „	965,652 „
„ 1903	719,842 „	523,607 „	1,243,449 „
„ 1904	796,996 „	720,083 „	1,517,079 „

Konsumtionen af lysgas har alltså under denna tid förökats med 25 %, åtgången af värmegas har fyrfaldigats samt hela gasförbrukningen mer än fördubblats.

Genom denna så oväntadt hastigt ökade gasförbrukning har gasverkets produktionsförmåga satts på ett svårt prof. Öfveringenjören vid Stockholms gasverk, Ad. Ahlsell, hvilken af Utskottet för „utredande af frågan om gasverkets öfvertagande af staden“ tillkallats såsom expert, har i sitt utlåtande af den 3 Maj 1898 förklarad att, om gasverket utvidgades med tre retortugnar, de minsta reningskistorna utbyttes mot större, scrubberna förstörades samt ökad gasklockeutrymme anskaffades, detsamma med forcering skulle kunna producera en gaskvantitet, som med cirka 50 % öfverstege den högsta som dittills uppnåtts, hvilken enligt uppgift uppgått till 1,044,000 m³ pr år med en maximiproduktion pr dygn af 6,500 m³

Enligt Öfveringeniör Ahlsell skulle sålunda gasverket, med forcering samt om vissa förändrings- och utvidgningsarbeten utfördes, kunna producera pr år cirka 1,570,000 m³ med en maximi produktion pr dygn af cirka 10,000 m³.

Emellertid var produktionen senaste år 2,150,640 m³ samt maximi-dygnsproduktionen 11,570 m³ och har denna produktion åstadkommits genom att verket utvidgats med tre, år 1903 byggda, retortugnar. Reningskistornas kapacitet har, utan att dessa apparater behöft ombyggas och förstoras, genom andra, mindre kostsamma medel kunnat så ökas, att de kunna rena mera gas än retortugnarna förmå producera och scrubberna hafva vid ökad vattenspolning visat sig vara tillräckliga. Behovvet af ökad gasklockeutrymme har deremot ej kunnat tillfredsställas. En för sådant ändamål behöflig, stor gasklocka skulle nemligen bort uppföras på den plats, der ett nytt gasverk komme att förläggas, men då denna plats ännu icke blifvit definitivt fastställd, har härintills intet kunnat i saken tillgöras. Ett ökad gasklockeutrymme komme dock att i jämförelsevis obetydlig grad öka gasverkets produktionsförmåga, ty retortugnarnas produktionsförmåga är härvid den bestämmande faktorn.

Vid den betydliga gasproduktion som egde rum sistlidne december månad, visade det sig, att gasverkets maximi-produktionsförmåga blifvit uppnådd. Enär derjemte, enligt hvad styrelsen har sig bekant, inom staden varande elektricitetsverk äfven hafva uppnått produktionsgränserna och någon anledning att antaga, att något af dessa verk till nästa höst komme att utvidgas ej finnes, nödgas Styrelsen framhålla att om icke något göres för att gasverket vid denna tidpunkt kan producera mera gas än nu, brist på dessa slag af belysning otvifvelaktigt kommer att inträda.

Af dessa orsaker måste Styrelsen anse sig föranledd att inkomma med förslag till att fylla behovvet af gas intill dess ett nytt kolgasverk kan varda uppfördt.

Såsom kändt, är den nuvarande gasverkstomten så belamrad med byggnader, och verket i öfrigt så inrättadt, att någon utvidgning af gasverket, ur säkerhets-synpunkt, derstädes ej vidare kan ega rum. Men äfven om en sådan utvidgning skulle låta sig göra, vore det olämpligt att utföra densamma, enär då äfven dyrbara, nya mataregasledning, hvilka sedermera blefve mer eller mindre obehöfliga vare sig det nya gasverket komme att förläggas i Sörnäs eller å kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan, då skulle behöfva utföras för att lemna nödigt tryck till de yttre stadsdelarna, i hvilka gastycket redan nu är otillräckligt.

Det billigaste och mest praktiska sättet att förse staden med behöflig gas, till dess ett nytt kolgasverks byggande blir beslutadt och verket komme i gång, är att bygga ett gasverk för oljekarburerad vattengas.

Af sådana verk, hvilka i Sverige kallas oljegasverk (för att skilja dem från de verk som producera s. k. blå, icke lysande vattengas), har man i utlandet i stor utsträckning begagnat sig vid tillfällen liknande de hos oss för handen varande, hvarförutom mångenstädes uppförts gasverk för uteslutande oljegas.

Sålunda utgöres c:a 75 % af all den gas, som produceras i Förenta Staterna af oljegas.

I Europa äro endast af två firmor icke mindre än 250 oljegasanläggningar, hvilka producera c:a 4,270,000 m³ pr dygn, utförda och i verksamhet.

I Skandinavien finnas, så vidt Styrelsen har sig bekant, sådana verk i Göteborg, Köpenhamn, två anläggningar, Aarhus samt i Malmö — under byggnad.

Oljegasen, som kan användas blandad med kolgas, har hvad ljusstyrka och värmevärde beträffar samma egenskaper som vanlig kolgas. Densamma innehåller dock c:a 32 % koloxid mot kolgasens maximum 10 %, men har oljegasen i följd af att den besitter en ännu mera genomträngande lukt än kolgasen, hvarigenom den, vid uppkommande läckor, lätt gifver sig tillkänna, utan afsevärdt större risk kunnat komma till praktisk användning för stadsbelysningar i stor skala.

Oljegasen är sålunda icke att förväxla med den rena vattengasen, s. k. blå vattengas, hvilken ej är lysande och har endast c:a hälften af oljegasens värmevärde. Enär blå vattengas innehåller c:a 40 % koloxid samt derjemte är luktfri och det i praktiken visat sig att de luktämnen, som tillsättas densamma för att göra den märkbar och mindre riskabel, icke hafva åsyftad verkan, har detta slag af gas hufvudsakligast kommit till användning för lokala, industriella ändamål och i ringa grad, enbart i och för stadsbelysning, hvarvid den göres lysande genom användande af glödkroppar.

Den allmänna användning oljegasen erhållit, äfvensom den jemförelsevis låga anläggningskostnad ett oljegasverk kräver samt den korta tid som åtgår för ett sådant verks byggande, har bibringat Styrelsen den åsigt, att den emotsedda gasbrist, hvilken otvifvelaktigt såsom tidigare framhållits, redan nästa höst gör sig gällande, under föreliggande förhållanden lämpligast afvärjes genom uppförande af ett oljegasverk för stadens räkning.

Rörande platsen, å hvilken oljegasverket bör förläggas, får Styrelsen anföra, att ehuru det kunde synas som om denna borde blifva den plats, å hvilken det blifvande kolgasverket komme att förläggas samt att sålunda denna svårlösta platsfråga först borde afgöras, sådant dock icke med nödvändighet påfordras. De platser, å hvilka kolgasverket varit ifrågasatt att förläggas, äro Sörnäs udde och kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan. Skulle oljegasverket förläggas å Sörnäs udde, måste grofva rörledningar derifrån genast indragas till och genom staden. Förutom att dessa rörledningar skulle kosta hundratusentals mark, komme anskaffandet af nödigt material samt utförandet af ledningarna att draga så lång tid, att de ej kunde blifva färdiga till nästa höst. På dessa skäl måste man åtminstone för närvarande öfvergifva tanken att förlägga oljegasverket derstädes. Återstår sålunda kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan. Å denna plats kan verket placeras på sådant sätt, att hinder icke uppstår för byggandet af ett kolgasverk i samma kvarter. Skulle det blifvande kolgasverket komma att förläggas på Sörnäs udde och man sedermera skulle vilja flytta oljegasverket dit, låter detta sig göra med uppoffring

af byggnaderna, hvilka dock nu projekteras att blifva så billiga som möjligt, samt af flyttningskostnaden för apparater m. m., d. v. s. med jämförelsevis små uppoffringar.

Förläggandet af oljegasverket å kvarteret N:o 178 har derjemte den fördelen, att verket då blefve beläget i stadens sydligaste del, hvarest gastrycket för närvarande är lägst. De för gasens ditledande behöfliga nya hufvudledningarna medtaga under de närmaste åren den jämförelsevis obetydliga kostnaden af 11,640 mark. Öfriga ledningar till stadens centrum, hvilka sedermera behöfva läggas, blifva i det närmaste desamma som komma att utföras vare sig kolgasverket förläggas på den ena eller andra platsen.

Rörande storleken af oljegasverket får Styrelsen anföra följande:

Den direkta tillverkningskostnaden — d. v. s. kostnaden utan ränta och amortering å anläggningen — för oljegas kan räknas till c:a 3 penni pr m³ högre än motsvarande kostnad pr m³ kolgas. Tillägges till den direkta tillverkningskostnaden ränta och amortering å anläggningskostnaden för respektive verk, erhålles den totala tillverkningskostnaden, och blir då denna för oljegas, inom en viss lägre produktionsgräns, billigare än för kolgas, ty ett kolgasverk kostar c:a sex gånger så mycket som ett oljegasverk. Vid större produktion blir deremot totala tillverkningskostnaden för kolgasen billigare än för oljegasen och är detta hufvudorsaken till att man, särskildt i Europa, i allmänhet bygger oljegasverk endast såsom komplettering af och reserv till kolgasverken. Sålunda är det ingen uträkning att bygga oljegasverket för stort. Styrelsen har därför tänkt sig, att ett verk för tillverkning af 9,000 m³ gas pr dygn skulle vara tillräckligt. Enär största gasförbrukningen pr dygn i December 1904 och 1900 var respektive 11,570 och 6,750 m³, d. v. s. ökningen på fyra år 4,820 m³, skulle sålunda, om medelökningen fortsättningsvis blir densamma som hittills, de nytillkommande 9,000 m³ oljegas vara tillräckliga för 7 år framåt. I öfrigt får Styrelsen framhålla, att det under härvarande förhållanden är mycket svårt att beräkna, i hvilken mån gasförbrukningen kommer att ökas. Detta hufvudsakligast därför, att man bör förutse, att den elektriska frågan under de närmaste åren, på ett eller annat sätt, blir ordnad samt att enär priset för elektrisk ström då varder väsentligt lägre än nu, detta kan komma att hämma stegringen i gasförbrukningen.

Enligt bilagda förslag skulle kostnaden för ett oljegasverk af ifrågavarande storlek uppgå till 210,000 mark.

Beräknar man att genom tillkomsten af oljegasverket, ett nytt kolgasverk ej behöfver vara färdigt förrän om sex år samt att detta kolgasverk jemte rörledningar komme att kosta omkring 2,000,000 mark, så har man under en tid af sex år i ränta och amortering å ett så betydande kapital inbesparat väsentliga belopp.

Styrelsen får derjemte framhålla, att man i utlandet äfven af annan orsak anser det vara en stor fördel att i sammanhang med ett kolgasverk hafva ett oljegasverk. Detta senare kan nemligen påeldas och sättas i full gång på en tid af c:a fyra

timmar, medan ett kolgasverk fordrar lika många dygn, hvarigenom erhålles en god reserv vid större driftstörningar i kolgasverket samt vid andra tillfällen. Häraf framgår att anläggningskostnaden för ett oljegasverk icke är bortkastad äfven om dess egentliga funktion upphört.

Rörande anskaffandet af penningemedel för byggandet af oljegasverket, har Styrelsen tänkt, att något lån härför icke behöfde upptagas utan att denna fråga onklast kunde lösas på följande sätt:

Enligt de avslutade räkenskaperna för år 1904 har det visat sig, att disponibla behållningen för sagda år uppgår till 199,773 mark mot i budgeten beräknade 86,290 mark; differensen uppgår sålunda till 113,483 mark.

Härvid må framhållas att orsaken till den stora differensen ligger deri, att man, då budgeten i September 1903 uppgjordes, ej kunde beräkna att hvarken sagde år eller år 1904 en så afsevärd ökning i den privata gaskonsumtionen skulle komma att inträda, som verkligheten utvisade. Härtill kommer att de förökade biprodukterna, stegringen i de privata gasledningsarbetena jemte andra omständigheter bidragit att i hög grad öka vinsten.

Anvisas förestående 113,483 mark, som icke påräknats i stadens budget för uppförandet af oljegasverket, återstode 96,517 mark att anskaffa. Detta belopp skulle af Stadskassan förskotteras under loppet af år 1905 samt upptagas i gasverkets budget för år 1906. På detta sätt kunde, enligt Styrelsens förmenande, den ekonomiska sidan af frågan lämpligen ordnas.

Då Styrelsen sålunda för utvidgningsändamål anhåller om ett jämförelsevis stort belopp, torde det för Herrar Stadsfullmäktige vara af intresse att i ett sammanhang få kännedom om, i hvilken mån den ökade gasförbrukningen inverkat på gasverkets ekonomi och får Styrelsen i sådant afseende framlägga följande siffror:

Disponibla vinsten år 1901	Fmk	94,693: 15
” ” ” 1902	”	111,242: 22
” ” ” 1903	”	198,232: 84
” ” ” 1904	”	199,773: —

Enär kostnaderna för under dessa år verkställda utvidgningar blifvit bestridda med vinstmedel, utgör afkomsten från gasverket, med tillägg af nämnda kostnader, egentligen:

år 1901	Fmk	122,471: 80
” 1902	”	196,511: 04
” 1903	”	262,048: 90
” 1904	”	293,937: 11

Till sist får Styrelsen anföra, att, enär leveransen af apparater och uppförandet af oljegasverket med tillhörande gasklocka medtager en tid af minst 7 månader, sockellaggningsen för byggnaden borde påbörjas med det snaraste för att murningsarbetet, såsom nödigt är, må kunna vidtaga tidigt i vår, hvarför ett möjligast snabbt afgörande af ärendet är påkalladt.

Biläggande kostnadsförslag, ritning å gasverksbyggnaden samt situationsplan öfver anläggningen får Styrelsen vördsamt hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige ville besluta:

att ett oljegasverk med en produktionsförmåga af c:a 9,000 m³ gas i dygnet skall innevarande år byggas på kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bifogade ritning och situationsplan för en kostnad af högst 210,000 mark;

att för arbetets utförande från gasverkets disponibla vinstmedel för år 1904 anvisa ett belopp af 113,483 mark samt att derutöfver erforderliga medel eller högst 96,517 mark af Stadskassan förskottteras under loppet af år 1905 för att derefter observeras i gasverkets budget för år 1906; äfvensom

att åt Styrelsen för belysningsverket uppdraga att omedelbart vidtaga de för arbetets utförande nödiga åtgärder.

Hj. Schildt.

E. Öhman.

Edvin Bergroth.

V. Montgomery.

General-kostnadsförslag å ett oljegasverk på 9,000 m³ för Helsingfors stad.

Byggnader.

Gasverksbyggnaden, af tegel	34,000: —	
Gasklocke-öfverbyggnaden, af trä	7,000: —	
Inhägnad med port	1,640: —	
Åskledare	500: —	43,140: —
Stensprängning och planering		2,600: —
Apparater för gasens framställning, kondensering, rening, mätning och reglering samt rörledningar med ventiler mellan apparaterna m. m.	88,400: —	
Ledningar för vatten, aflopp, belysning, olja och värme	3,590: —	
Gasklocka på 1,000 m ³ nyttigt gasutrymme	34,700: —	
Ångpanneanläggningen	7,610: —	
Betonarbeten för fundament och cisterner	5,600: —	
Hufvudgasledning till hörnet af Styrmans- och Fabriksgatorna	11,640: —	
Ritningar, tillsyn af arbetet samt oförutsedda utgifter	12,720: —	
	Summa Fmk 210,000: —	

Helsingfors, den 27 Januari 1905.

V. Montgomery.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1905.

Handlingar i fråga om föreslagen ändring af §§ 4 och 6 uti gällande brandordning.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 2 Februari 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 45.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 30 December 1903 har Brandkommissionen hemställt om utverkande af ändring i 4 och 6 §§ af gällande brandordning för staden af den 17 November 1882, i syfte att möjliggöra ett fullständigt genomförande af det redan af revisorerne af stadens räkenskaper för år 1896 uttalade och derefter upprepade gånger framhållna önskningsmålet att brandverkets räkenskaper blefve ordnade sålunda att medel från stadskassan utanordnades såsom förskott åt verkets ekonomiförvaltare, som hade att för dem månatligen redovisa. Det af Brandkommissionen uppgjorda ändringsförslaget hänför sig till 4:de punkten 1 mom. af § 4 samt 7:de och 8:de punkterna 1 mom. af § 6 och åtföljer såsom bilaga förenämnda skrifvelse. Genom beslut af den 26 Januari 1904 hafva Stadsfullmäktige remitterat detta ärende till Drätselkammarens utlåtande.

Såsom framgår genom den af Brandkommissionen gifna relationen af förevarande frågas uppkomst och vidare utveckling har Drätselkammaren utgått från förutsättningen att den föreslagna förändringen, hvilken är nödvändig för åstadkommande af en större konformitet i stadens räkenskapsväsende, kunde genom tillmötesgående från Brandkommissionens sida utan vidare omgångar införas. Enligt Drätselkammarens mening skulle en sådan anordning blott hafva utgjort en konsekvent utveckling af det af Brandkommissionen redan år 1897 inslagna förfarandet att låta brandmästaren månatligen redovisa för de belopp han på kommissionens rekvisition fått å Drätselkontoret lyfta till bestridande af utbetalningar för aflöningsposter samt kosthållning och beklädnad. Brandkommissionen hade äfven redan i sin skrifvelse till Drätselkammaren af den 10 November 1897 förklarat sig i princip hafva intet att emot förslaget anmärka, och brandmästaren var för sin del

villig att handhafva brandverkets ekonomi i den något större utsträckning som af den förändrade anordningen skulle betingats. Drätselkammaren hade alltså skäl att antaga att en öfverenskommelse angående ordnandet af denna mera formella angelägenhet skulle utan svårighet fås till stånd. Brandkommissionen har emellertid allt fortfarande vidhållit den af Kommissionen redan från början i frågan intagna ståndpunkten, enligt hvilken den föreslagna anordningen stode i uppenbar strid med 4:de punkten 1 mom. af § 4 i brandordningen och förty icke kunde utan ändring af detta stadgande bringas i tillämpning.

Då dessa teoretiska betänkligheter hos Brandkommissionen hindra en i praktiskt afseende lämpligare anordning af brandverkets räkenskaper, samt då fastställandet af ifrågavarande ändringar i brandordningens 4 och 6 §§, emot hvilka ändringars affattning Drätselkammaren icke har något att erinra, skulle aflägsna antydda hinder och tydligt fastslå sättet för räkenskapernas handhafvande, har Kammaren ansett sig böra hos Stadsfullmäktige vördsamt tillstyrka:

att fastställelse å nämnda ändringsförslag måtte i vederbörlig ordning utverkas.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

Edvard Loo.

BRANDKOMMISSIONEN

i

Helsingfors,

den 30 December 1903.

N:o 46.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Med anledning deraf, att revisorerne af stadens räkenskaper uttalat önskan, att verifikationerna till räkenskaperna fördelades i öfverensstämmelse med den i instruktionen för revisorerne fastställda gruppering, och för att i öfrigt åstadkomma konformité i räkenskaperna samt emedan den oegentlighet egt rum, att brandmästaren uppburit medel, för hvilka någon redovisning i stadens räkenskaper icke blifvit synlig, anhöll Drätselkammaren i skrifvelse för den 4 Februari 1897, bland annat, att Brandkommissionen ville anordna sina räkenskaper i form af förskott och månatliga redovisningar för dessa. Uti aflåten svarsskrifvelse till Drätselkammaren för

den 24 i samma månad meddelade Brandkommissionen Kammaren, att Kammarerna derefter skulle tillhandahållas redovisning öfver alla de medel, hvilka brandmästaren uppbure å Drätselkontoret; att, enligt Kommissionens åsigt, hvarken Kommissionen eller Drätselkammaren vore berättigad att, i strid med stadgandena i 4 punkten 1 mom. 4 § af den för staden gällande brandordning af den 17 November 1882 och 14 § i reglementet för Drätselkammaren af den 13 Oktober 1876, anordna Brandkommissionens räkenskaper i form af förskott och månatliga redovisningar för dessa, samt att Brandkommissionen, tills derom i laga väg annorlunda förordnades, ansåge sig, i enlighet med förstnämnda stadgande, böra, såsom dittills, efter att hafva granskat inkomna aflöningslistor och räkningar öfver utgifter vid brandverket, med påtecknad godkännande öfversända dem till Drätselkammaren i afseende å utanordnande och utbetalning.

Efter det Drätselkammaren uti skrifvelse för den 7 Oktober 1897 utbedt sig Brandkommissionens utlåtande rörande ett af Drätselkontoret, i anledning af några utaf revisorerne af 1896 års räkenskaper uttalade önskningsmål beträffande stadens räkenskapsväsende, framställt förslag att ekonomiförvaltningen vid brandverket skulle anordnas i form af förskott till vederbörande ekonomiförvaltare, för hvilka förskott månatligen borde redovisas, framhöll Brandkommissionen uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 10 November 1897, att Kommissionen, hos hvilken stadens brandmästare förklarar sig villig att handhafva berörda ekonomiförvaltning, för sin del hade intet att anmärka mot Drätselkontorets förslag, dock under förutsättning att, ifall förslaget godkändes, ej mindre 4 punkten 1 mom. 4 § i brandordningen för staden underginge deraf betingad ändring, än ock i samma brandordning infördes stadgande i syfte att fritaga Brandkommissionen från all ansvarighet för hos brandverkets ekonomiförvaltare möjligen uppkommande kassabrist. Hvilket vidare öde detta Drätselkontorets förslag haft har Brandkommissionen sig icke bekant.

I följd af Drätselkammarens förstnämnda skrifvelse har alltsedan Februari månad 1897 brandmästaren månatligen till Brandkommissionen afvifvit redovisning öfver de aflöningsposter samt anslag för kosthållning och beklädnad, hvilka han, sedan Brandkommissionen hos Drätselkammaren anhållit om medlens utanordnande och utbetalning, i slutet af hvarje månad för samma månad uppburit å Drätselkontoret, hvarefter redovisningen öfversändts till Drätselkammaren. För öfrigt hafva räkningar öfver andra utgifter vid brandverket — utom i några undantagsfall, då deras innehåll guldits af medel, hvilka brandmästaren tillfälligtvis haft hos sig innestående eller som Brandkommissionen särskildt utreqvirerat från Drätselkammaren — med påtecknad godkännande öfverlemnats till Drätselkammaren i afseende å utanordnande och utbetalning.

Såsom Brandkommissionen uti skrifvelse till Herrar Stadsfullmäktige för den 29 September innevarande år framhållit, har Drätselkammaren emellertid, på skäl som anförts i sistsagda skrifvelse, ansett, att Kommissionens till Drätselkammaren månatligen öfversända redovisningar borde omfatta samtliga afdelningar för

brandverkets stat, hvarför Kommissionen, som funnit detta Drätselkammarens förslag stå i strid med ofvanberörda stadgande i brandordningen, men dock af praktiska skäl beaktansvärdt, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt huruvida alla utbetalningar för brandverket finge verkställas sålunda, att Kommissionens månadsredovisningar komme att upprättas på sätt Drätselkammaren föreslagit och således omfatta samtliga utgifter för brandverket; och hafva Herrar Stadsfullmäktige vid sammanträde den 10 förlidne November öfverlemnadt åt Drätselkammaren att med Brandkommissionen öfverenskomma och ordna saken; derå Drätselkammaren utan vidare meddelat Brandkommissionen, det Kammaren ansåge sig böra i allo vidblifva sitt nyssberörda förslag.

Då nu detta Drätselkammarens förslag innefattar, att brandverkets ekonomi skulle handhafvas af brandmästaren med medel, som i sådant afseende förskottsvis åt honom utanordnats af Drätselkammaren, och således står i uppenbar strid med oftanämnda stadgande i brandordningen derom, att aflöningslistor och räkningar öfver utgifter vid brandverket skola af Brandkommissionen öfverlemnas till Drätselkammaren i afseende å utanordnande och utbetalning, men Brandkommissionen dock fortfarande anser, att förslaget bör af praktiska skäl och för ernående af konformité i räkenskaperna med stadens öfriga nämnder och styrelser vinna beaktande, borde enligt Kommissionens tanke, ifall förslaget skall kunna förverkligas, 4 och 6 §§ i brandordningen ändras i syfte, att brandmästaren ålades handhafva brandverkets ekonomi och för denna sin förvaltning månatligen afgifva redovisning till Brandkommissionen, som sedan skulle granska och öfversända densamma till Drätselkammaren.

På grund af hvad Brandkommissionen sålunda haft äran anföra får Kommissionen hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa, huruvida ej Herrar Stadsfullmäktige ville bifalla dertill, att brandverkets ekonomi skulle handhafvas af brandmästaren med förskottsvis af Drätselkammaren, på Brandkommissionens requisition, utanordnade medel, för hvilka månatligen redovisades för Kommissionen och Kammaren, samt i sådant afseende vidtaga åtgärd derhän, att 4 punkten 1 mom. 4 § samt 7 och 8 punkterna 1 mom. 6 § i brandordningen för staden af den 17 November 1882 blefve ändrade i enlighet med härhos bilagda förslag.

På Brandkommissionens vägnar:

M. Waenerberg.

C. J. Timgren.

Förslag till förändrad lydelse af 4 punkten 1 mom. 4 § samt 7 och 8 punkterna 1 mom. 6 § i den för Helsingfors stad den 17 November 1882 fastställda brandordningen.

Nuvarande lydelse:

§ 4.

Mom. 1.

4) att granska inkomna aflöningslistor och räkningar öfver utgifter vid brandverket samt att desamma, med påtecknadt godkännande, till Drätselkammaren i afseende å utanordnande och utbetalning öfverlemna;

§ 6.

Mom. 1.

7) att årligen före Februari månads utgång till Brandkommissionen aflemnaskriftlig redogörelse för brandkommandots verksamhet under senast förflutna år;

8) att i öfrigt ställa sig föreskrifterna i denna brandordning till efterrättelse.

Föreslagen lydelse:

§ 4.

Mom. 1.

4) att hos Drätselkammaren förskottsvis i mån af behof utreqvirera för brandverket anslagna medel, granska och godkänna inkomna aflöningslistor och räkningar öfver utgifter vid brandverket samt, efter verkställd granskning, till Drätselkammaren öfversända af brandmästaren afgifna redovisningar öfver förvaltningen af de honom ombetrodda penningemedel;

§ 6.

Mom. 1.

7) att å Drätselkontoret lyfta af Brandkommissionen reqvirerade penningeförskott, verkställa utbetalningar för brandverket och häröfver månatligen till Brandkommissionen afgifva redovisning;

8) att årligen o. s. v. enligt nuvarande punkt 7.

9) att i öfrigt o. s. v. enligt nuvarande punkt 8.

Utlåtande i fråga om utvidgning af dårdvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i

Helsingfors.

Helsingfors

den 30 Januari 1905.

N:o 24.

Till Helsingfors Stadsfullmäktiges Utskott för frågan om utvidgning af dårdvårdsinrättningen vid stadens arbets- och fattiggård.

Till Fattigvårdsstyrelsen uti Utskottets skrifvelse för den 11 sistlidne mars affordradt yttrande öfver ett af Helsovårdsnämnden uppgjortt förslag till utvidgning af dårdvårdsanstalten vid stadens arbets- och fattiggård får Fattigvårdsstyrelsen vördsamt anföra följande:

Uti motiveringen af föreliggande förslag har Helsovårdsnämnden framhållit det oafvisliga behofvet af såväl ökad antal sjukplatser för stadens obemedlade sinnessjuka som förbättrade anordningar för deras ändamålsenliga vård. I sådant syfte har Helsovårdsnämnden föreslagit, bland annat, att dårdvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården skulle tillbyggas med två nya paviljonger, inrymmande 72 sjukplatser, samt att sinnessjukanstalten skulle afskiljas från fattiggården och ställas under Helsovårdsnämndens inseende, hvarvid dock fattiggårdsförvaltningen borde, sålänge fattiggården och sjukvårdsinrättningarna befunne sig å gemensamt område, mot särskild afgift till sinnessjukanstalten leverera den erforderliga kosten och ombesörja tvätten jemte det fattiggårdsföreståndaren skulle mot ett särskildt arvode tjenstgöra såsom syssloman för sinnessjukanstalten.

Äfven Fattigvårdsstyrelsen är fullt öfvertygad om nödvändigheten deraf att effektiva åtgärder med det snaraste vidtagas för beredande af ändamålsenlig vård för stadens obemedlade sinnessjuka. För detta ändamål borde ökad antal sjukplatser inrättas och de akut sinnessjukas vård ombesörjas i anstalter, som stode under helsovårdsmyndigheternas uppsigt. Fattigvårdsstyrelsen anser sig derfor hafva allt skäl att i princip omfatta Helsovårdsnämndens uttalande i nästnämnda hänseenden, men i fråga om huru ofvanberörda syften fördelaktigast kunde ernås tillåter sig Fattigvårdsstyrelsen hysa en från Helsovårdsnämndens afvikande uppfattning.

Med den erfarenhet Fattigvårdsstyrelsen vunnit beträffande den fortgående ökningen af de sinnessjukas antal i staden kan Fattigvårdsstyrelsen nämligen icke förbise att, ehuru väl bristen på sjukplatser för obemedlade sinnessjuka skulle genom realiserandet af Helsovårdsnämndens förslag om tillbyggnader till dårvårdsinrättningen å arbets- och fattiggården för någon tid framåt blifva aflägsnad, dylik brist likväl om något år åter skulle göra sig gällande och framkalla ytterligare utvidgningar af berörda inrättning. Men förhållandet är för närvarande sådant att det ej är endast dårvårdsinrättningen, som är i behof af utvidgning, utan äfven sjelfva fattiggården. Redan under en följd af år hafva de för fattiggården afsedda byggnaderna under största delen af året varit öfverfulla, beroende främst derpå att man varit tvungen att upplåta för arbetsföra hjon afsedda afdelningar åt sängliggande sjuka, men dels också på befolkningens i angränsande socknar obenägenhet att till inackordering emottaga äldre svårhandterliga hjon. Uti antydda omständigheter står äfven att söka orsaken dertill att Fattigvårdsstyrelsen icke kunnat i tillbörlig grad betjena sig af den Fattigvårdsstyrelsen tillkommande husbonderätten öfver mer eller mindre arbetsföra understödstagare och pligtförgätna familjeförsörjare äfvensom arbetsföra kvinnor med barn. Deraf har äfven följt att de kontanta understöden under de senaste åren varit i ständig tillväxt och under år 1903 med c:a 12,000 mark öfverstigtit det i fattigvårdens budget för ändamålet upptagna anslag. Utrymme i fattiggården har saknats för att hålla tillbaka obefogade anspråk på fattigvård, emedan en stor del af platserna i den egentliga fattiggården upptagits af personer, som varit i behof af (ej sällan blott tillfällig) sjukhusvård, men af brist på lediga sjukplatser icke kunnat i statens sjukanstalter eller i Maria sjukhus intagas. Men ett dylikt förhållande är icke öfverensstämmande med fattigvårdssystemet, som åsyftar att såvidt möjligt tvinga enhvar till sjelfförsörjning, förtänksamhet och sparsamhet samt att åt arbetsföra icke utgifva demoraliserande allmosor, utan fordra arbete såsom godtgörelse för åtnjuten fattigvård. I sådant syfte föreskrifver gällande fattigvårdsreglemente att „hjelp endast i undantagsfall tilldelas i förnödenheter eller penningar“. Å andra sidan afser sagda system att bereda verkligt nödställda obotligt sjuka och orkeslösa vård samt värnlösa barn en god uppfostran.

Helsovårdsnämnden föreslår att fattiggårdsförvaltningen skulle tillsvidare leverera den för sinnessjukanstalten erforderliga kosten och ombesörja anstaltens tvätt. Detta förslag synes Helsovårdsnämnden hafva ansett kunna genomföras utan några kostsammare omgestaltningar, d. v. s. uti det kök och med de arbetskrafter, hvaröfver fattiggården för närvarande disponerar. Då emellertid fattiggårdens kök till fullo är behöfligt för tillredande af kosten åt de öfver 500 hjon, som äro uti inrättningen intagna, blefve det omöjligt att leverera kost för ytterligare 72 akut sinnessjuka uti den föreslagna utvidgade dårvårdsanstalten samt för de 36 patienter, hvilka skola intagas i den nya paviljongen för tuberkelsjuka, som jemlikt Stadsfullmäktiges beslut under detta år uppföres å fattiggårdens område, helst dessa 108

personer skola åtnjuta en bespisning, som afviker från den i anstalten vanliga. Skall således Helsovårdsnämndens förslag beträffande leveransen af kost till dårvårdsinrättningen kunna realiserast, måste en betydande utvidgning och förändring af fattiggårdens kök och förrådsrum ifrågakomma äfvensom en ökning af kökspersonalens ega rum. Och emedan tvätten härintills endast med stora svårigheter kunnat verkställas af fattiggårdens hjon, bland hvilka äfven en del mer eller mindre sinnessvaga användts såsom tvätterskor, skulle legda krafter blifva erforderliga, derest ytterligare tvätten för ofvannämnda 108 personer jemte deras vårdare skulle i anstalten ombesörjas. Men då det icke skulle låta sig göra att sammanföra legda arbeterskor med fattiggårdens interner, blefve följden att en ny rymlig tvättstuga borde för ifrågavarande ändamål uppföras.

Enär förvaltningen af en så vidlyftig inrättning som fattiggården tager en persons hela tid i anspråk, känner sig Fattigvårdsstyrelsen ej heller tilltalad af Helsovårdsnämndens förslag att åt fattiggårdens föreståndare skulle uppdragas att fungera såsom syssloman för sinnessjukanstalten, helst fattigvårdsintressena derigenom sjelffallet blefve tillbakasatta.

I betraktande af allt detta och då dertill kommer att kostnaderna för dårvårdsinrättningens utvidgande med säkerhet kunna beräknas stiga till minst 200,000 mark, medan resultatet blefve att fattigvård och sjukvård allt fortfarande skulle på ett högst olyckligt och en rationel fattigvård försvårande sätt förblifva sammanförda i stadens arbets- och fattiggård, har Fattigvårdsstyrelsen ansett rätta tiden nu vara inne för realiserandet af den redan förut framkastade planen att förflytta arbets- och fattiggården till någon plats belägen utanför staden, men dock inom stadens afhysta område. Denna plan synes ej heller hafva varit Helsovårdsnämnden främmande, enär Nämnden uti motiveringen till sitt förevarande förslag antydt att det måhända i en icke alltför aflägsen framtid kunde befinnas lämpligt att, då ju de värderikaste byggnaderna å fattiggårdens område utgjordes af sjukvårdsinrättningar, för sjukhusändamål helt och hållet disponera detta område samt förlägga såväl arbetsgården som fattiggården till annan plats. Den nuvarande arbets- och fattiggården skulle i antydt fall med alla dess byggnader kunna öfverlemnas till Helsovårdsnämndens förfogande för att inredas till sjukhus. En utvidgning af sinnessjukhuset blefve derigenom möjliggjord t. ex. sålunda att logementsbyggnaden af sten och trä å fattiggården skulle apteras för kroniskt sinnessjuka kvinnor och arbetsinrättningens byggnad upplåtas för kroniskt sjuka män. Enär hvardera af dessa byggnader i första våningen inrymmer stora och höga arbetssalar, kunde dessa delvis äfven framgent härtill användas, hvarigenom den fördel vunnes att de sinnessjuka icke såsom förnärvarande i brist på utrymme behöfde tillbringa dagen nästan utan sysselsättning. Öfriga byggnader kunde inredas till enklare sjukhus, hvilka såsom rent medicinska inrättningar, afseende uteslutande akut sjukas omvårdnad, skulle bilda ett värdefullt annex till Maria sjukhus, som redan nu oftast är öfverfullt. Uti ekonomiebyggnaden i fattiggården funnes bostad för underläkaren,

rum för betjening, kontor, kök m. m., medan tillsyningsmannens byggnad vid arbetsinrättningen lämpade sig till bostad åt sysslomannen. I sammanhang härmed tillåter sig Fattigvårdsstyrelsen fästa Utskottets uppmärksamhet äfven derpå att Helsovårdsnämnden, enligt hvad till Fattigvårdsstyrelsens kännedom kommit, uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 9 november 1903, under framhållande af det bristande utrymmet i Maria sjukhus, föreslagit uppförande af ett nytt epidemisjukhus med ca 130 platser, hvilket sjukhus Helsovårdsnämnden tänkt sig förlagdt i närheten af Fredriksbergs station. Detta förslag synes Fattigvårdsstyrelsen gifva ökad stöd åt Fattigvårdsstyrelsens förevarande framställning, enär enligt Fattigvårdsstyrelsens tanke jemväl det af Helsovårdsnämnden föreslagna epidemisjukhuset lämpligast kunde förläggas på fattiggårdsområdet, hvarigenom en väsentlig besparing i kostnaderna för sjukhusets anläggning och underhåll skulle åvägbringas.

Den af Helsovårdsnämnden anförda olägenheten i det nuvarande endast tio år gamla sinnessjukhuset att oroliga och bullersamma patienter störde de nyss insjuknade är visserligen befogad, men genom de föreslagna åtgärderna komme ett större utrymme att kunna beredas de nyss insjuknade och genom vissa förändringar i byggnadens inredning såsom anbringande af dubbla dörrar i korridorerna till gemensamhetsrummen och andra anordningar bör nämnda olägenhet kunna afhjelpas så att denna byggnad kunde användas uteslutande för de akuta fallen.

Ehuru genom den föreslagna inredningen af tvänne byggnader å arbets- och fattiggården för kroniskt sinnessjuka ett stort antal platser blefve disponibla, borde likväl, enligt Fattigvårdsstyrelsens åsigt, utackorderingssystemet eller familjevården allt framgent anlitas. För befordrandet af detta system blefve det dock nödvändigt att i en snar framtid t. ex. i Sibbo socken, hvarest allaredan öfver 40 patienter äro utackorderade, uppföra en mindre centralanstalt, hvori de sinnessjuka, som tillfälligtvis blifvit så oroliga att de ej kunna vårdas i hemmen, kunde intagas för att såsnart oroskofvet gått öfver återföras till vårdarefamiljerna.

Systemet att utackordera därför lämpliga sinnessjuka har utan tvifvel, enligt Fattigvårdsstyrelsens förmenande, framtiden för sig. Äfven hos oss har erfarenheten bekräftat att det både blir billigare och är för de sjukas psykiska tillstånd mera välgörande att de försättas till en för dem naturlig omgifning, än att de in- terneras i kostsamma slutna anstalter.

En gifven följd af sinnessjukanstaltens utbrytande från fattiggården och ställande under Helsovårdsnämndens inseende blefve att utackordering och öfvervakningen af de sinnessjuka komme att ske genom den eventuella sjukhusstyrelsens eller sysslomannens försorg och att kostnaderna för utackordering påfördes sjukhusets budget, hvarför Fattigvårdsstyrelsen saknar anledning att närmare yttra sig om denna viktiga detalj, som ju ock rätteligen ankommer å medicinska myndigheter.

Frånsedt den principiela vinsten af att fattiggården och sjukvården blefve åtskiljda samt deras olikartade behof samtidigt tillgodosedda, blefve fördelarna af de ofvan föreslagna anordningarna följande, nämligen: att behofvet af tillbyggnad

der till den nuvarande sinnessjukanstalten å fattiggården bortföle och för den här-
tor erforderliga kostnaden en ny fattiggård kunde anläggas; att genom upplåtande
af fattiggårdens byggnader till sjukhus för kroniskt sinnessjuka sjukplatser erhöles
för minst dubbla antalet patienter mot hvad den föreslagna tillbyggnaden kunde
omymma; att ett annex till Maria sjukhus åvägabragtes utan större kostnader; samt
att vården af de sjuka och deras förplägning icke blefve beroende af fattigvårds-
synpunkter.

För den händelse Fattigvårdsstyrelsens ofvanberörda förslag vunne Utskot-
tets godkännande återstår ännu besvarandet af frågan hvar den nya arbets- och
fattiggården kunde placeras. För detta ändamål uppdrog Fattigvårdsstyrelsen åt
en delegation af styrelsen att föreslå lämplig plats för den nya inrättningen. Hos
de delegerade föll tanken främst på Gumtäckt, staden tillhörande säteri, som är be-
läget i närheten af staden och har färdiga byggnader, af hvilka åtminstone några
kunde komma till användning, men ansågo sig de delegerade dock böra öfvergifva
denna tanke i betraktande deraf att efterfrågan på fabriksstomter i närheten, enligt
hvad de delegerade inhemtat, redan är ganska liflig och befaras måste att inrätt-
ningen sålunda inom kort befunne sig midt i ett fabrikskvarter äfvensom att säte-
riets byggnader, som vore gamla och låge spridda omkring, endast efter kostsamma
reparationer och förändringar kunde för inrättningen apteras, men dock icke blefve
lika lämpliga som enkom för ändamålet uppförda. Och då de delegerade trodde
sig hafva funnit en bättre tomt för inrättningen å staden jemväl tillhöriga Forsby
hemmans mark, hafva de beslutit föreslå att arbets- och fattiggården blefve för-
lagd å det sagda hemman underlydande område, som ligger vester om den från
Gammelstaden till Åggelby ledande körvägen och hvars ungefärliga gränser äro
utmärkta å bilagda planteckning. Om detta förslag har Fattigvårdsstyrelsen ansett
sig kunna förena sig. Sistnämnda plats erbjuder nämligen särskilda beaktansvärda
fordelar. Densamma är belägen i närheten af staden, men dock på sådant afstånd
derifrån att den under en lång tid framåt ej komme att disponeras för andra sta-
dens byggnadsändamål, hvarjemte platsen är genast disponibel för bebyggande. För
öfrigt befinner sig området nära vattenledningssträngen, som således kan utan större
utgifter dragas till inrättningen, äfvensom på endast ungefär en kilometers afstånd
från Åggelby jernvägsstation. Terrängen är synnerligen lämplig för bebyggande
och de hygieniska förhållandena kunna betecknas såsom utmärkta, enär platsen ut-
göres af en skogbevuxen sandmo, öppen mot söder. Dessutom erbjuder ifrågava-
rande område den afsevärda förmånen att endast de byggnader, som till en början
äro för inrättningen nödvändiga, behöfde derstädes uppföras, men att detsamma
emellertid lemnade möjlighet för inrättningens successiva utvidgande i öfverens-
stämmelse med en från början utstakad enhetlig plan. Äfven skulle å platsen fin-
nas tillfälle till hjonens sysselsättande med jordbruksarbeten.

Beträffande slutligen de i Utskottets skrifvelse till besvarande uppställda
frågorna får Fattigvårdsstyrelsen hänvisa till de uppgifter läkaren vid arbets- och

fattiggården Doktor Jarl Hagelstam uti honom affordradt och härhos bilagdt yttrande meddelat samt till jemväl närslutna, af verkställande direktören vid Fattigvårdsstyrelsen, Filosofie magistern Axel Antell sammanställda tabellariska uppgifter öfver af Fattigvårdsstyrelsen för tiden från och med år 1896 till den 1 Juni 1904 omhändertagna sinnessjuka personer.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

Ivar Gordie.

Edvin Willgren.

Öfversikt öfver de fall af sinnessjukdom, som intagits i Helsingfors fattiggårds anstalt för sinnessjuka under perioden 1896—1903.

Antalet intagna patienter under perioden 1896—1903		Sjukdomen utbrutit inom ett år före intagningen		Summa	Sjukdomen utbrutit längre tid än ett år före intagningen	Af de under de särskilda åren intagna pat. utskrifna ss. återställda	Antalet akuta fall i förhållande till totalantalet kroniska fall, (vid intagningen)
		med akuta symptom	med kroniska symptom				
1896	49	18	11	29	20	7	18 : 31
1897	39	14	6	20	19	7	14 : 25
1898	38	17	11	27	11	8	17 : 22
1899	45	16	12	28	17	10	16 : 29
1900	52	19	15	34	18	7	19 : 33
1901	43	18	14	32	11	9	18 : 25
1902	74	35	22	57	17	11	35 : 39
1903	90	36	20	56	34	16	36 : 54
Summa	430	173	111	284	147	75	173 : 258

Uppgifter

rörande de från därvårdsinrättningen vid Arbets- och Fattiggården åren 1901—1904 inom Sibbo socken utackorderade personer. De utackorderade, som fortfarande äro upptagna i anstaltens sjukjournal och vid behof omedelbart kunna i sinnessjukhuset återintagas, stå under regelbunden uppsigt af tvänne vårdare, den ena stationerad

Nökby, den andra i Paipis by af Sibbo socken. Utackorderingssumman 22 å 25 Fmk per månad.

Hela antalet sinnessvaga, som sedan år 1901 blifvit i Sibbo socken (inclusive närgränsande Fastböle by af Helsinge socken) utackorderade, utgör inalles 63 personer (deraf 3 i Helsinge).

Af dessa utackorderades:

1901	19
1902	17
1903	19
1904 till $\frac{1}{6}$	8
	Summa 63

Återintogos i Fattiggårdens dârvårdsafdelning:

1902	4
1903	7
1904	1
	Summa 12

Af hela antalet 63 hafva under

1902 omhändertagits af anhöriga	1
1903 d:o	2
1903 rymt	1
1903 aflidit	1
1904 d:o	1
1904 rymt	2
1904 omhändertagits af anhöriga	1
	Summa 9

För närvarande ($\frac{1}{6}$ 1904) finnas i Sibbo utackor- derade sinnessvaga	40
och i Helsinge	2
	Summa 42

Axel Antell.

Tablå utvisande antalet personer, som under perioden 1896—1904 årligen vårdats uti anstalterna för sinnessjuka vid Helsingfors Arbets- och Fattiggård, antalet af dem som vid ingången och slutet af hvarje år funnits i anstalterna intagna, antalet från desamma årligen utskrifna, antalet betalande patienter, äfvensom antalet i statens anstalter på Fattigvårdens bekostnad underhållna, samt antalet af Fattigvården årligen utackorderade sinnessjuka:

År	Den nya anstalten för sinnessjuka. (Ant. ordinarie platser ursprungligen 74)						Det gamla sinnessjukhuset för lugnare kroniskt sinnessjuka qvinnor (35 platser)						Antalet betalande patienter	Antalet af Fattigvården i statens anstalter underhållna						Från statens anstalter till Fattigvårdens öfverförda	Antalet af Fattigvården utackorderade sinnessjuka		
	Vid årets ingång	Under året intagna	Antalet rediviv	Summa under året vårdade	Under året afgångna	Qvarliggande vid årets utgång	Vid årets ingång	Under året intagna	Summa under året vårdade	Afgångna	Qvarliggande vid årets utgång	Lappvik centralanstalt		Fageritis centralanstalt	Pitäklemi centralanstalt	Sfialto centralanstalt	Kexholm centralanstalt	Summa	I staden		På landet	Summa	
1896	65	49	10	114	48	66	21	17	38	5	31	—	24	—	—	20	7	51	4	7	27	34	
1897	66	39	13	105	34	71	30	11	41	9	32	4	19	2	—	20	12	53	4	8	28	36	
1898	71	38	8	109	40	69	32	9	46	16	35	8	24	2	—	21	17	64	2	11	24	35	
1899	69	45	14	112	30	82	35	7	42	8	34	6	20	3	—	20	17	60	—	5	22	27	
1900	82	52	10	134	58	81	34	6	40	5	35	10	14	3	5	18	19	59	1	4	24	28	
1901	81	43	11	125	47	63	35	7	42	8	34	6	20	3	9	18	19	69	5	5	46	51	
	I de båda vårdanstalterna för sinnessjuka jämte tuberkulospaviljongen* (tills. 155 platser)																						
1902	97	74	15	171	52	119	—	—	—	—	—	8	23	4	6	17	19	69	4	6	60	66	
1903	119	90	28	209	70	129	—	—	—	—	—	15	28	4	14	17	20	83	13	9	78	87	
1904**	129	38	6	137	30	137	—	—	—	—	—	6	16	4	9	17	19	65	3	11	80	91	

* med Herrar Stadsfullmäktiges den 14 oktober 1902 meddelade bemyndigande *provisoriskt* upplåten för vård af sinnessjuka.

** Till 1:sta juni 1904.

Axel Antell.

Utlåtande i anledning af väckt förslag om anställande vid Helsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostadsinspektioner.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 26 Januari 1905.

N:o 32.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 3 oktober 1904 (tr. handl. N:o 37 för 1904) har Helsovårdsnämnden hemställt, att för inspektion af den med kroppsarbete sysselsatta befolkningens i staden bostäder och hos Helsovårdsnämnden i sanitärt afseende öfverklagade andra bostäder måtte såsom biträde åt Helsovårdsnämnden tillsvidare anställas en arkitekt med en aflöning af 5,000 mark i året och rätt till löneförhöjning med 500 mark efter 5 och 10 års tienst. Vid behandling af denna framställning hafva Stadsfullmäktige den 29 sistlidne november beslutit i saken inhemta utlåtande af Drätselkammaren, hvilken anmodats yttra sig jemväl derom huruvida det icke vore möjligt att i någon mån öfverlemna ifrågavarande inspektion åt stadens byggnadssyneman emot förhöjning af hans löneförmåner.

Den blifvande inspektörens åligganden skulle, enligt hvad af Helsovårdsnämndens skrifvelse framgår, bestå uti: att minst en gång i året besöka alla de gårdar, i hvilka af kroppsarbetare bebodda lägenheter förefinnas, för att göra sig underrättad om samtliga dervarande arbetarebostäders sanitära beskaffenhet och genom vänlig öfverenskommelse med gårdsegaren söka få upptäckta missförhållanden afhjelpa eller, der detta icke lyckades, påkalla Helsovårdsnämndens åtgärd i saken; att, egnande sin uppmärksamhet åt arbetarebostadsfrågan i dess helhet, noga studera den arbetande befolkningens i staden bostadsförhållanden och föreslå åtgärder till bostädernas förbättrande; att beträffande sin verksamhet i öfrigt rätta sig efter Helsovårdsnämndens närmare föreskrifter; samt att, då så erfordrades, deltaga i från Helsovårdsnämndens sida utförda bostadsinspektioner, eller ock, på uppdrag af Nämnden eller af förste Stadsläkaren, utföra sådana äfven om dessa afsåge andra än egentliga arbetarebostäder.

Drätselkammarens kansli har, på grund af det Kammaren gifna uppdraget, i saken meddelat sig med stadens byggnadsinspektör Arkitekten R. Björnberg, hvarvid denne förklarar, att han, som under månaderna maj—oktober har största delen af sin tid upptagen af de å honom i hans nämnda egenskap ankommande byggnadssynerna, under dessa månader endast undantagsvis kunde åtaga sig andra syneförrättningar. Deremot vore han villig att under årets öfriga månader, så ofta hans biträde kunde af Helsovårdsnämnden påkallas, deltaga uti eller sjelf verkställa sådana besiktningar uti arbetare- eller andra bostadslokaler, för hvilka fackinsigter uti bostadstekniken ansåges erforderliga. Herr Björnberg har härvid dock framhållit, att enligt hans mening bitäde af arkitekt vid flertalet af de sanitära bostadsinspektionerna väl kunde undvaras. Utaf de vid den år 1900 föranstaltade bostadsenquëten anmärkta sanitära missförhållandena var nemligen trångboddheten eller bostadslokalernas öfverbefolkning den förnämligast framträdande, men till dess konstaterande erfordrades icke några tekniska fackinsigter. Äfven lokalernas större eller mindre fuktighetsgrad kunde merendels utan särskilda fackinsigter bedömas. Arbetarebostadsinspektionen borde derfor i allmänhet kunna, efter Helsovårdsnämndens bestämmande, verkställas af Nämndens ledamöter, förste Stadsläkaren eller någon af de vid Nämnden anställda tillsyningsmännen. För de syneförrättningar, pröfningsvis högst 200 per år, hvilka kunde af herr Björnberg medhinnas, ville han betinga sig arvode enligt taxan för byggnadssyner, eller 5 mark för hvarje förrättning.

Utan att vilja förneka nyttan af en i sanitärt syfte utöfvad regelbunden tillsyn öfver de till bostäder för arbetare upplåtna lokalerna i staden, hvilken tillsyn kunde medverka till en småningom skeende förbättring af dessas allmänna beskaffenhet, har Drätselkammaren dock tvekat att förorda Helsovårdsnämndens förslag om anställande i stadens tjänst af en särskild arkitekt för detta ändamål. Då i innevarande års budget upptagits anslag för ytterligare två tillsyningsmän vid Helsovårdsnämnden, af hvilka en, med ett årligt arvode af 3,000 mark, för öfvervakande af handtverkerier och arbetsplatser, synes det Drätselkammaren som om en så stor ökning af helsopolisens stat som den nu ifrågasatta borde för någon tid framåt kunna undvikas. Anslutande sig till den af Arkitekten Björnberg uttalade åsigten, finner Drätselkammaren det böra vara för Helsovårdsnämnden möjligt att anordna en, om ock till en början mindre omfattande, inspektion af arbetarebostäderna i staden med begagnande dertill af Nämndens nuvarande personal och med tillfälligt anlåtande af stadens byggnadsinspektör i de fall, då behof af tekniska fackinsigter anses föreligga. Om äfven inspektionen, på detta sätt utöfvad, icke kunde under samma år sträcka sig till alla i staden befintliga arbetarebostäder, skulle dock redan blotta medvetandet om att helsovårdsmyndigheterna hade sin uppmärksamhet riktad på dessa bostäder och att undersökning af deras beskaffenhet kunde när som helst ske verka välgörande. Enär förste stadsläkaren, hvilken såsom representant för Helsovårds-

nämnden deltagar uti alla nybyggnadssyner, härigenom måste hafva förvärfvat en stor kännedom om bostadsförhållandena i stadens gårdar, bör det för honom vara lätt att bedöma hvilka af dessa gårdar böra i sanitärt afseende främst kontrolleras. Möjlighet förefinnes alltså att med ledning häraf träffa ett lämpligt urval af material för bostadsbesiktningarna. Om inspektionerna anordnades på detta sätt skulle det anslag, som för ändamålet blefve erforderligt, enligt den af Arkitekten Björnberg angifna beräkningsgrunden, icke komma att öfverstiga 1,000 mark per år.

Det bör vidare påpekas att icke alla de utaf arbetare bebodda lokalerna i staden kunna hänföras till de uti 5 § af gällande helsovårdsstadga för Finland omnämnda „arbetarebostäder“, uti hvilka undersökning om efterlefnaden af helsovårdsstadgans bestämningar obehindradt kan verkställas, men att flertalet af dessa lokaler snarare bör räknas till sådana „enskildes boningsrum“, uti hvilka jemlikt återopade §:s senare mom. besiktning endast undantagsvis, då speciel anledning dertill yppas, efter särskildt för hvarje gång af Helsovårdsnämnden meddeladt förordnande får ega rum och då bör „af två eller flere ledamöter af Helsovårdsnämnden“ utföras.

Vidkommande slutligen de på den föreslagna nye funktionären ställda förväntningarna i fråga om noggrant studium af arbetarebostadsförhållandena och väckandet af förslag till dessas förbättring, anser Drätselkammaren det kunna med skäl betviflas, huruvida ett mera fruktbringande initiativ eller några nya uppslag uti detta svårlösta spörsmål må vara att förvänta af en utaf allehanda smärre syneförättningar strängt upptagen tjänsteman. Det synes ligga närmare till hands att emotse ett dylikt initiativ antingen från stadens byggnadsinspektör eller, måhända, från förste Stadsläkaren.

På nu anförda skäl anser sig Drätselkammaren böra vördsamt hemställa:

att det af Helsovårdsnämnden gjorda förslaget om anställande vid Nämnden af en arkitekt för verkställande hufvudsakligast af arbetarebostadsinspektioner måtte få för närvarande förfalla.

För att Helsovårdsnämnden emellertid må beredas tillfälle att i förekommande fall, då vid bostadsundersökningar göres behof af fackinsigter i byggnadstekniken, anlita biträde af arkitekt får Drätselkammaren tillika föreslå:

att för sådant ändamål måtte ur Stadsfullmäktiges dispositionsmedel för innevarande år beviljas ett anslag af förslagsvis 1,000 mark, att efter af Helsovårdsnämnden godkända räkningar utbetalas.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

Edvard Loo.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. 1905.

Handlingar rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1904.

Jemlikt för Helsingfors stads Drätselkontor gällande instruktion afgifves härmed efterföljande berättelse öfver stadens bokslut för år 1904.

Utöfver hvad ur bokslutstabläerna direkt framgår, tillåter sig kontoret beträffande de skilda utgifts- och inkomst-titlarne lemna nedanstående närmare uppgifter.

Utgifter.

1. Stadens skulder.

3,6 % *Chausséeobligationslånet af år 1865.*

Ursprungligt belopp Fmk 160,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	Antal à 100 mk	Antal à 50 mk	Fmk		Antal à 3: 60	Antal à 1: 80	Fmk	
Utestående belopp d. 1/1	—	—	—	—	60	23	257	40
Förfallna d. 1/2	—	—	—	—	300	600	2,160	—
Summa	—	—	—	—	360	623	2,417	40
Under året inlösta	—	—	—	—	297	600	2,149	20
Rest	—	—	—	—	63	23	268	20
Präskriberade	—	—	—	—	4	1	16	20
Bilans till år 1905	—	—	—	—	59	22	252	—

5 % Obligationslånet af år 1876.

Ursprungligt belopp Fmk 1,500,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk	<i>Fmk</i>	A 25: —	B 12: 50	C 5: —	<i>Fmk</i>
Utestående belopp d. 1/1	7	8	10	11,767 50	50	71	104	2,657 50
Förfallna d. 1/5	10	29	20	28,500 —	394	1,182	971	29,480 —
„ d. 1/11	—	—	—	— —	384	1,153	951	28,767 50
Summa	17	37	30	40,267 50	828	2,406	2,026	60,905 —
Under året inlösta	8	34	20	28,535 —	777	2,286	1,936	57,680 —
Rest	9	3	10	11,732 50	51	120	90	3,225 —
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	712 50	17	15	20	712 50
Bilans till år 1905	9	3	10	11,020 —	68	135	110	3,937 50

Vid årsskiftet utestodo följande, förfallna obligationer:

A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk
85	241	114
157	738	174
211	902	206
267		331
414		620
428		625
453		628
454		641
455		655
		1,153

4½ % Obligationslånet af år 1882.

Ursprungligt belopp Fmk 1,550,000:—

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger					
	A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Fmk	A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	Fmk		
Utestående belopp d. 1/1	—	10	21	17,080	—	3	23	38	1,147	50
Förfallna d. 1/5	5	26	30	56,000	—	84	396	440	19,530	—
” d. 1/11	—	—	—	—	—	79	370	410	18,270	—
Summa	5	36	51	73,080	—	166	789	888	38,947	50
Under året inlösta	5	34	50	70,568	75	157	725	809	36,011	25
Rest	—	2	1	2,511	25	9	64	79	2,936	25
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	427	50	—	8	22	427	50
Bilans till år 1905	—	2	1	2,083	75	9	72	101	3,363	75

Vid årets utgång utestodo följande, förfallna obligationer:

A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	18	268
—	226	—

4½ % Obligationslånet af år 1892.

Kontraheradt med Föreningsbanken i Finland, Nordiska Aktiebanken för Handel och Industri samt Senatorn L. Mechelin. Ursprungligt belopp Fmk 4,500,000:—

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger					
	A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Fmk	A 112: 50	B 22: 50	C 11: 25	Fmk		
Utestående belopp d. 1/1	—	1	1	1,218	75	152	955	1,765	58,443	75
Förfallna d. 1/5	2	9	12	25,000	—	380	1,433	1,904	96,412	50
” d. 1/11	—	—	—	—	—	378	1,424	1,892	95,850	—
Summa	2	10	13	26,218	75	910	3,812	5,561	250,706	25
Under året redovisade	2	8	11	23,466	25	695	3,055	4,373	196,121	25
Rest	—	2	2	2,752	50	215	757	1,188	54,585	—
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	90	—	—	3	2	90	—
Bilans till år 1905	—	2	2	2,662	50	215	760	1,190	54,675	—

Oredovisade utostodo vid årsskiftet obligationerna:

A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	669	703
—	781	1,045

3 1/2 % Obligationslånet af år 1898.

Kontraheradt med Finlands Bank, Föreningsbanken i Finland, Bankhuset Robert Warschauer & Co, Berlin, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm. Ursprungligt belopp Fmk 3,994,000: —

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger						
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Fmk	A 87: 50	B 35: —	C 17: 50	D 8: 75	Fmk		
Utstående belopp 1/1 . . .	—	1	—	2	2,693	75	—	3	2	6	192	50
Förfallna den 1/2	—	—	—	—	—	—	180	435	585	1,092	50,767	50
” den 1/8	—	3	3	27	22,500	—	180	435	585	1,092	50,767	50
Summa	—	4	3	29	25,193	75	360	873	1,172	2,190	101,727	50
Under året redovisade . . .	—	2	2	24	17,991	25	359	873	1,158	2,163	101,158	75
Rest	—	2	1	5	7,202	50	1	—	14	27	568	75
Kuponger till ff. oblig. . .	—	—	—	—	96	25	—	2	—	3	96	25
Bilans till år 1905	—	2	1	5	7,106	25	1	2	14	30	665	—

Vid årsskiftet utestodo oredovisade:

A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk
—	54	451	46
—	60	—	220
—	—	—	222
—	—	—	1,005
—	—	—	1,061

4 % Obligationslånet af år 1900.

Kontraheradt med Finlands Bank, Föreningsbanken i Finland, Bankhuset Robert Warschauer & C:o, Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Bankhuset M. M. Warburg & C:o, Hamburg, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm. Ursprungligt belopp Fmk 3,000,000:—

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Fmk	A 100:—	B 40:—	C 20:—	D 10:—	Fmk
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	—	—	1	—	920	4	11	20	53	1,770
Förfallna d. $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	180	441	582	1,179	59,070
” d. $\frac{1}{3}$	—	3	6	9	16,500	180	441	582	1,179	59,070
Summa	—	3	7	9	17,420	364	893	1,184	2,411	119,910
Under året redovisade	—	3	7	8	16,900	343	864	1,167	2,325	115,450
Rest	—	—	—	1	520	21	29	17	86	4,460
Kuponger till ff. oblig.	—	—	—	—	20	—	—	1	—	20
Bilans till år 1905	—	—	—	1	500	21	29	18	86	4,480

Vid årsskiftet utestod oredovisad obligationen Litt. D. 1,390.

4 % Obligationslånet af år 1902.

Kontraheradt med Finlands Bank, Bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Bankhuset M. M. Warburg & C:o, Hamburg, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm, Bankhuset Hope & C:o, Amsterdam och Basler Handelsbank, Basel.

	Förfallna obligationer		Förfallna kuponger	
	500 Fmk	Fmk	10 Fmk	Fmk
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	37	18,500	7,835	78,350
Förfallna den $\frac{1}{6}$	—	—	15,920	159,200
” ” $\frac{1}{12}$	83	41,500	15,920	159,200
Summa	120	60,000	39,675	396,750
Under året redovisade	81	40,480	31,376	313,760
Rest	39	19,520	8,299	82,990
Kuponger till ff. obligationer	—	20	2	20
Bilans till år 1905	39	19,500	8,301	83,010

Ultimo December 1904 utestodo oredovisade obligationerna N:ris 1,639, 1,761, 2,719, 2,779, 3,032, 3,538, 3,614, 3,739, 4,567, 4,657, 4,661, 6,262, 6,424, 6,772, 7,025, 8,465, 8,566, 8,563, 8,635, 9,569, 9,765, 11,510, 11,614, 11,811, 12,798, 12,993, 13,032, 13,442, 13,535, 13,602, 13,747, 13,774, 14,381, 14,585, 14,999, 15,086, 15,214, 15,268, 15,998.

II. Stadens embetsverk.

Kontot för Magistraten öfverskrider något anslagsbeloppet af orsak att justitierådsmannens sportelgaranti uppgått till Fmk 3,077:50 i st. f. i staten upptagna Fmk 2,000, hvaremot en besparing i auktionsprovisionsvederlag uppstått genom Politierådsmannen A. A. F. Lindbergs i början af året timade fränfalle.

Anslaget för Rådstufvurättens aflöningar är jämväl öfverskridet med ca 400 mark enär bötesgarantin åt hvardera stadsfiskalerna utbetalts med fullt belopp 800 mark, då i budgeten endast upptagits Fmk 600.

En mindre besparing å aflöningarna för Rådstufvurättens och Magistratens gemensamma biträden och betjening har sin förklaring däri att ålderstillägget för en vaktmästare vid Magistraten bortfallit, sedan den förre innehafvaren af platsen i December 1903 affidit.

Ett i staten icke observeradt ålderstillägg för förste stadsfogden för December månad har föranledt öfverskridandet af exekutionsverkets anslagssumma.

Expensanslaget har öfverskridits med c:a 2,600 mark. Ur anslaget hafva bestridts utgifter för:

Annonser	Fmk	1,432: 03
Renskrifning	”	5,279: 90
Renhållning	”	1,373: 23
Extra vaktmästarearvoden	”	658: —
Valförärrättningskostnader	”	2,224: 35
Skrifmaterial	”	2,560: 85
Tryck och inbindning	”	3,196: 55
Portokostnader	”	312: 34
Diverse	”	441: 25
	Fmk	17,478: 50

Kostnaderna för hufvudtiteln hafva uppgått till:

År 1877	Fmk	115,874: 38	År 1885	Fmk	196,090: 88
” 1878	”	119,341: 23	” 1886	”	173,744: 24
” 1879	”	116,951: 47	” 1887	”	169,746: 86
” 1880	”	117,082: 19	” 1888	”	168,523: 17
” 1881	”	119,216: 43	” 1889	”	168,886: 85
” 1882	”	118,684: 35	” 1890	”	171,796: 17
” 1883	”	133,865: 76	” 1891	”	169,648: 77
” 1884	”	159,768: 37	” 1892	”	183,103: 52

År 1893	<i>Fmk.</i>	179,796: 64	År 1899	<i>Fmk.</i>	216,135: 26
” 1894	”	183,230: 20	” 1900	”	221,240: 54
” 1895	”	191,927: 70	” 1901	”	221,389: 39
” 1896	”	192,934: 17	” 1902	”	225,433: 06
” 1897	”	206,090: 76	” 1903	”	223,672: 71
” 1898	”	213,485: 69	” 1904	”	231,055: 17

III. Kommunalförvaltningen.

Stadsfullmäktiges konto öfverskrider anslagssumman med Fmk 5,775: 40. Expensutgifterna, hvilka vållat merkostnaden, utgöras af:

Renskrifning	<i>Fmk.</i>	335: 70
Tryck o. inbändning	”	9,634: 70
Annonser	”	717: 82
Diverse	”	71: 93
	<i>Fmk.</i>	10,760: 15

Drättselkammarens aflöningsanslag, hvilket beträffande ledamöternas arvode synes vara för knappt beräknadt, har af sådan anledning äfven detta år öfverskridits med c:a 480 mark.

Jemväl Drättselkontorets aflöningsstat är något öfverskriden, alldenstund genom mantalsskrifvarens försummelse att inom behörig tid aflämna mantalslängden, arbetets koncentrerings på en ytterst kort tid nödvändiggjorde engagerandet af flere tillfälliga arbetskrafter.

Trafikkontorets förslagspost för mätarearvoden uppgår till 345 mk 34 penni mera än beräknadt, men motsvaras af ökade mätningafgifter på inkomstsidan.

Öfverskridandet af Hamnkontorets aflöningsstat härrör af ökningen i hamn-intraderna, hvarigenom tjänstemännens uppbördsprocent uppgått till 719 mk 11 penni mera än i årsstaten beräknats.

Staten för Uppfostringsnämnden har genom ökning i expensutgifterna öfverskridits med Fmk 500: 13.

Totalkostnaderna för hufvudtiteln uppgå under åren 1877—1904 till:

År 1877	<i>Fmk.</i>	116,459: 63	År 1885	<i>Fmk.</i>	126,560: 57
” 1878	”	113,504: 25	” 1886	”	135,594: 53
” 1879	”	107,803: 49	” 1887	”	144,094: 75
” 1880	”	108,708: 26	” 1888	”	140,336: 72
” 1881	”	115,467: 04	” 1889	”	151,518: 01
” 1882	”	118,204: 63	” 1890	”	155,080: 97
” 1883	”	127,063: 08	” 1891	”	160,906: 33
” 1884	”	128,415: 21	” 1892	”	161,680: 73

År 1893	<i>Smc.</i>	162,367: 10	År 1899	<i>Smc.</i>	196,551: 56
” 1894	”	168,690: 81	” 1900	”	216,755: 37
” 1895	”	174,401: 37	” 1901	”	226,849: 89
” 1896	”	179,340: 39	” 1902	”	240,091: 11
” 1897	”	180,605: 15	” 1903	”	262,676: 04
” 1898	”	194,595: 12	” 1904	”	279,030: 01

IV. Gatubelysningen.

Samtliga konti under denna hufvudtitel utvisa besparingar å anslagsbeloppen, uppgående för:

Gasbelysningen till	<i>Smc.</i>	1,017: —
Petroleumbelysningen till	”	8,591: 10
Extra belysning af kajer och varuskjul	”	3,740: 61
	<i>Smc.</i>	13,348: 71

Gatubelysningskostnaderna åren 1877—1904 fördela sig sålunda:

Å r	Gasbelysning		Terpentin eller petroleum belysning		Extra belysning		Totalkostnad	
1877	37,700	97	26,414	70	—	—	64,115	67*)
1878	39,800	56	27,348	01	—	—	67,148	57*)
1879	38,487	16	23,722	25	—	—	62,209	41
1880	41,288	29	24,857	—	—	—	66,145	29
1881	42,419	11	27,360	—	—	—	69,779	11
1882	48,089	04	27,303	—	—	—	75,392	04
1883	53,088	41	29,769	82	—	—	82,858	23
1884	53,264	01	24,406	22	—	—	77,670	23
1885	56,769	05	15,870	84	—	—	72,639	89
1886	59,087	41	19,758	90	—	—	78,846	31
1887	55,366	24	23,554	33	—	—	78,920	57
1888	59,804	71	30,274	57	—	—	90,079	28
1889	66,066	29	32,044	98	—	—	98,111	27
1890	71,403	58	27,373	03	3,285	—	102,061	61
1891	82,910	59	27,496	38	1,830	—	112,236	97
1892	93,294	07	44,858	91	1,830	—	139,982	98
1893	94,326	84	43,235	81	915	—	138,477	65
1894	93,402	83	47,098	72	—	—	140,501	55
1895	94,032	53	56,886	29	374	58	151,293	40
1896	94,818	84	44,716	44	6,638	24	146,173	52
1897	96,114	87	48,194	01	8,051	79	152,360	67
1898	98,456	15	58,832	42	9,013	73	166,302	30
1899	99,070	40	67,582	70	9,074	42	175,727	52
1900	100,394	68	75,666	80	7,689	48	191,750	96
1901	97,010	05	79,431	70	6,313	75	182,755	50
1902	104,940	40	82,504	94	7,246	63	194,711	97
1903	112,636	50	82,458	50	15,247	53	210,342	53
1904	118,383	—	95,137	90	12,654	39	226,175	29

*) Häre ingå äfven kostnader för belysning af en del af stadens hus.

V. Brandverket.

Brandverkets konti förete icke nämnvärda avvikelser från den för året fastställda staten. Anslagen för aflöningar och andra förmåner äro öfverskridna med 362 mark 8 penni, hvaremot å öfriga konti förekomma inbesparingar sammanlagdt 520 mark 81 p:ni. Slutresultatet är sålunda en besparing å Fmk 158: 73.

Kostnaderna för hufvudtiteln V. Brandverket uppgå för tidigare år till nedanstående belopp:

År 1877	<i>Fmk.</i>	73,094: 69	År 1891	<i>Fmk.</i>	80,180: 25
” 1878	”	51,796: 04	” 1892	”	83,585: 88
” 1879	”	50,305: 70	” 1893	”	81,071: 32
” 1880	”	50,281: 18	” 1894	”	85,820: 07
” 1881	”	54,958: 17	” 1895	”	90,035: 90
” 1882	”	58,157: 14	” 1896	”	113,007: 52
” 1883	”	55,058: 65	” 1897	”	89,553: 39
” 1884	”	57,220: 72	” 1898	”	94,898: 87
” 1885	”	54,522: 98	” 1899	”	97,274: 55
” 1886	”	54,849: 73	” 1900	”	123,150: 52
” 1887	”	63,206: 57	” 1901	”	112,480: 84
” 1888	”	56,527: 05	” 1902	”	120,121: 36
” 1889	”	65,384: 59	” 1903	”	115,048: 98
” 1890	”	70,021: 34	” 1904	”	114,114: 27

Anm. I dessa kostnader ingår icke hyran för de staden tillhöriga hus, där brandmanskapet och dess redskap är inhyt.

VI. Polisnrättningen.

Stadens kostnader för polisen, hvilka numera utgå dels i form af kontant bidrag, som inlevereras till länets ränteri, dels som embetslokaler med värme och lyse, samt anskaffande af hästar, ridtyg och beväpning, hafva detta år uppgått till:

		anslag	utgift
Kontant bidrag	<i>Fmk.</i>	198,034: 28	198,034: 28
Embetslokaler	”	25,480: —	26,700: —
Eldning och belysning	”	14,400: —	21,920: 07
Diverse	”	1,000: —	3,311: 87
	<i>Fmk.</i>	<u>238,914: 28</u>	<u>249,966: 22</u>

Öfverskridandet af anslagen för embetslokalerna beror på ökade hyror för 2:dra polisstationens samt Tölö vaktkontors lokaler.

Kostnaderna för eldning och belysning, hvilka föregående år uppgingo till resp. Fmk 6,090: 60 och Fmk 11,600: 65 eller tillsammans Fmk 17,691: 25 hafva under 1904 ökat med inemot 24 % eller till Fmk 21,920: 07, hvilken summa fördelar sig å:

Ved	Fmk	4,921: 32	
Vedhuggning	"	746: 75	Fmk: 5,668: 07
Petroleum	Fmk:	456: 80	
Helsingfors Belysningsverk	"	536: 65	
Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag	"	15,258: 55	" 16,252: —
			<u>Fmk 21,920: 07</u>

Kontot för diverse remontkostnad, förslagsvis i staten upptaget med ett anslagsbelopp å 1,000 mark, visar:

Inköp af sablar	Fmk	397: 57
Mellangift vid hästbyten	"	2,600: —
Häsförsäkring	"	56: 10
Reparationer m. m.	"	238: 20
Klosettömnings	"	20: —
	<u>Fmk:</u>	<u>3,311: 87</u>

Stadens kostnader för polisen, med afdrag af statsverkets bidrag, belöpa sig under åren 1877—1904 till nedanstående belopp:

År 1877	Fmk	49,161: 12	År 1891	Fmk	74,304: 97
" 1878	"	51,962: 07	" 1892	"	97,326: 90
" 1879	"	54,543: 58	" 1893	"	104,464: 35
" 1880	"	53,569: 23	" 1894	"	104,204: 04
" 1881	"	54,665: 65	" 1895	"	101,536: 33
" 1882	"	55,821: 73	" 1896	"	102,425: 85
" 1883	"	53,300: 33	" 1897	"	108,295: 17
" 1884	"	66,568: 22	" 1898	"	111,129: 67*)
" 1885	"	69,946: 93	" 1899	"	117,454: 59
" 1886	"	80,092: 23	" 1900	"	137,745: 52*)
" 1887	"	80,049: 41	" 1901	"	163,048: 78
" 1888	"	80,102: 90	" 1902	"	164,509: 11
" 1889	"	73,731: 37	" 1903	"	236,470: 65*)
" 1890	"	75,056: 07	" 1904	"	249,966: 22

Anm. I totalkostnaden för åren 1877—1888 ingå äfven stadshäktet, hvilket först sistsagda år upphörde.

Anm. I kostnadssumman för åren 1877—1902 äro icke hyrorna för de polisens ombetslokaler och stallar, som äro inrymda i staden tillhöriga hus, inräknade.

*) Ny stat tillämpad under året.

VII. Sundhets och sjukvården.

Kontot för läkare och sjukvårdspersonal visar en slutsumma å Fmk 46,602: 55 emot i staten upptagna 46,640: —. Differensen beror dels på besparing i anslagen för söndagsdejourering och vikariatsarvoden, Fmk 300, dels på att kontot belastats med kostnader för diverse sjukvårdspersedlar, Fmk 362: 71, hvilken kostnad ej i staten finnes upptagen.

Hälsovårdsnämndens expensanslag är öfverskridet med inemot 50 %/o. Redan de å kontot bokförda tryckningskostnaderna uppgå till Fmk 3,542: 73.

Totalkostnaden för Maria sjukhus olika afdelningar uppgår för året till:

Icke epidemiska afdelningen	Fmk	28,589: 03	anslag	25,800: —
Epidemiska afdelningen	”	21,090: 83	”	19,328: —
Medic. kirurgiska afdelningen	”	18,229: 06	”	21,250: —
Ekonomiafdelningen	”	151,414: 20	”	142,610: —
Desinfektionsinrättningen	”	2,608: 92	”	3,120: —
	Fmk	221,932: 04	anslag	212,108: —
Anslagen öfverskridna med	”	— —		9,824: 04
	Fmk	221,932: 04		221,932: 04

Å anslagen för polikliniken har inbesparats Fmk 711: 35, däraf 200 mk dagavgifter vid ögonpolikliniken och återstoden å tuberkulopolikliniken vid Maria sjukhus.

En mindre besparing å kontot för hälsopolisen är förorsakad af bortfallandet af ålderstillägget för en tillsyningsman, som afgått.

Totalkostnaderna för stadens sundhets- och sjukvård förete för åren 1877—1904 följande siffror:

År 1877	Fmk	20,685: 67	År 1891	Fmk	71,396: 48
” 1878	”	27,131: 28	” 1892	”	78,352: 05
” 1879	”	36,009: 20	” 1893	”	170,882: 49
” 1880	”	28,086: 08	” 1894	”	153,467: 42
” 1881	”	34,435: 14	” 1895	”	148,270: 04
” 1882	”	28,099: 51	” 1896	”	159,890: 38
” 1883	”	28,897: 89	” 1897	”	192,024: 08
” 1884	”	36,712: 60	” 1898	”	204,569: 30
” 1885	”	39,559: 93	” 1899	”	241,704: 08
” 1886	”	40,966: 75	” 1900	”	241,426: 39
” 1887	”	38,395: 22	” 1901	”	244,304: 14
” 1888	”	41,987: 37	” 1902	”	333,278: 36
” 1889	”	41,026: 85	” 1903	”	322,994: 99
” 1890	”	63,124: 69	” 1904	”	358,315: 78

I summorna ingå ej hyror för stadens egna sjukhus, ej heller för ombetslokaler inrymda i stadens egna hus.

VIII. Fattigvården.

Anslagssummorna för stadens fattigvård hafva äfven detta år visat sig för knappt tillmätta, hvadan bokslutet utvisar en merkostnad af Fmk 31,442: 53 utöfver staten. Kostnaderna fördela sig sålunda:

Fattigvårdens i Helsingfors utgifter under år 1904.

	Anslag för 1904		Summa utgifter		Öfverskridit anslaget		Behållning å anslaget	
<i>Fattigvårdsstyrelsen.</i>								
Aflöningar	11,600	—	11,600	—	—	—	—	—
Arvode för tillsyningsmän	7,700	—	7,200	—	—	—	500	—
Ersättning för inspektionsresor	800	—	477	85	—	—	322	15
<i>Fattiggården.</i>								
Aflöningar	15,420	—	15,420	—	—	—	—	—
Beklädnad	4,500	—	5,274	83	774	83	—	—
Kost	28,000	—	29,267	84	1,267	84	—	—
Läkemedel	4,000	—	3,900	81	—	—	99	19
Inventarier	1,000	—	2,228	81	1,228	81	—	—
Material	800	—	834	75	34	75	—	—
Ved och belysning	8,000	—	9,106	47	1,106	47	—	—
Hästfourage	800	—	739	70	—	—	60	30
Remontarbeten	5,800	—	7,876	33	2,076	33	—	—
Diverse utgifter	3,500	—	5,066	26	1,566	26	—	—
<i>Arbetsinrättningen.</i>								
Aflöningar	3,420	—	3,382	67	—	—	37	33
Ved och belysning	1,300	—	1,667	85	367	85	—	—
Kost	11,000	—	11,590	29	590	29	—	—
Beklädnadskostnader	2,500	—	2,817	03	317	03	—	—
Material	5,000	—	7,124	06	2,124	06	—	—
Inventarier o. arbetsverktyg	500	—	385	54	—	—	114	46
Flitpenningar	1,000	—	1,139	20	139	20	—	—
Remontarbeten	200	—	322	65	122	65	—	—
Diverse utgifter	500	—	859	18	359	18	—	—
<i>Dårvårdsanstalten.</i>								
Aflöningar	9,480	—	9,480	—	—	—	—	—
Beklädnad	4,500	—	5,219	27	719	27	—	—
Kost	16,000	—	17,394	30	1,394	30	—	—
Läkemedel	2,000	—	2,032	71	32	71	—	—
Transport	149,320	—	102,408	40	14,221	83	1,133	43

Transport	149,320	102,408 40	14,221 83	1,133 43
Inventarier	1,200	1,738 86	538 86	—
Ved och belysning	7,000	8,026 21	1,026 21	—
Remontarbeten	1,500	1,443 69	—	56 31
Diverse utgifter	1,000	1,871 87	871 87	—
<i>Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.</i>				
För i staden och å landsbygden utackorderade	70,000	74,065 88	4,065 88	—
I särskilda inrättningar intagna	7,000	4,001 50	—	2,998 50
Sjukvård	9,000	9,207 49	207 49	—
Dårvård	22,000	22,715 18	715 18	—
Läkemedel	8,000	10,507 94	2,507 94	—
<i>Direkta understöd.</i>				
a) åt personer ovillkorligen berättigade till fattigvård	30,000	37,411 —	7,411 —	—
b) åt nödställda, hvilka icke ega ovillkorlig rätt till fattigvård	20,000	24,494 —	4,494 —	—
<i>Diverse.</i>				
Begravningskostnader	1,000	897 55	—	102 45
Expenser	1,000	1,045 32	45 32	—
Oföretsdda utgifter	2,000	943 60	—	1,056 40
Summa <i>Fmk.</i>	330,020	360,778 49	36,105 58	5,347 09
Sammandrag.				
Fattigvårdsstyrelsen	20,100	19,277 85	—	—
Fattiggården	71,820	79,715 80	—	—
Arbetsinrättningen	25,420	29,288 47	—	—
Dårvårdsanstalten	42,680	47,206 91	—	—
Utackorderingskostnader	70,000	74,065 88	—	—
I särskilda inrättningar intagna	7,000	4,001 50	—	—
Sjukvårdskostnader	9,000	9,207 49	—	—
Dårvårdskostnader	22,000	22,715 18	—	—
Läkemedel	8,000	10,507 94	—	—
Direkta understöd	50,000	61,905 —	—	—
Diverse	4,000	2,886 47	—	—
Summa <i>Fmk.</i>	330,020	360,778 49	—	—

Öfverskridandet af anslagen för beklädnad och kost är beroende af att hjonens antal å alla afdelningar öfverstigit det normala, hvarjemte ett större parti rotfrukter, afseende behovet afven under 1905, hösten 1904 uppköptes, enär detsamma då erhöles för billigt pris.

Merkostnaden för ved och lyse betingas dels deraf att genom förbiseende anslag för den nya tuberkulospaviljongen ej blef i 1904 års stat observeradt, dels af att vedpriset något fördyrats, sedan anstalten af rysk myndighet förbjudits att

lossa ved vid Edesviken, hvarför densamma nu måste släpas från järnvägens vedplan.

Anslagen för materiel och inventarier hafva öfverskridits, det förra genom tillverkning i inrättningen af möbler för den under uppförande varande andra tuberkulospaviljongen, samt det senare genom inköp af en nödig befunnen ny maskinmangel till pris af Fmk 585:—.

Beloppet af från fattigvården utbetalda direkta understöd har i bokföringen minskats med Fmk 514:—, under året återbetalte nödhjälpslån.

Kostnaderna för stadens fattigvård uppgå för åren 1877—1904 till nedanstående belopp:

År 1877	<i>Fmk</i>	106,809: 65	År 1891	<i>Fmk</i>	222,292: 76
” 1878	”	92,269: 24	” 1892	”	250,275: 59
” 1879	”	92,260: 50	” 1893	”	273,314: 72
” 1880	”	91,153: 66	” 1894	”	278,482: 61
” 1881	”	104,207: 09	” 1895	”	274,135: 95
” 1882	”	102,839: 10	” 1896	”	278,876: 45
” 1883	”	109,194: 36	” 1897	”	270,217: 57
” 1884	”	112,735: 66	” 1898	”	258,794: 94
” 1885	”	115,632: 16	” 1899	”	260,557: 78
” 1886	”	119,529: 04	” 1900	”	288,742: 13
” 1887	”	125,515: 40	” 1901	”	303,687: 22
” 1888	”	128,961: 61	” 1902	”	310,629: 94
” 1889	”	145,994: 76	” 1903	”	363,987: 63
” 1890	”	184,829: 21	” 1904	”	360,778: 49

I summorna äro icke hyror för stadens arbets- och fattiggård äfvensom i staden tillhöriga hus inrymda embetslokaler inberäknade.

IX. Undervisningsväsendet.

Konti för Navigationsskolan och Handverksskolor utvisa hvardera anslagsbesparingar. Enahanda är förhållandet med uppfostringsanstalten för andesvaga barn.

Deremot förete Folkskolornas konti delvis mycket betydliga afvikelser från den fastställda årsstaten. Så äro konti för möbel, beklädnad och renhållning öfverskridna med tillsammans ca 11,600 mark samt kontot för underhåll af skolornas gårdar och hyrda lokaler med Fmk 24,051: 24. Deremot förekomma besparingar å konti för aflöningar, handarbetsmaterial, ved och belysning, sammanlagdt ca 27,300 mark. Totalkostnaden för folkskolorna uppgår för året till Fmk 784,571: 95 emot i budgeten beräknade Fmk 774,677: 50.

Ökningarna i konti för möbel och underhåll af gårdar samt hyrda lokaler betingas till väsentlig del af genom ökad elevfrekvens nödigbefunnet inrättande

på vindarne i skolgårdarna vid Nikolaigatan och Malmgatan af trenne nya skol-
salar jemte tamburer och trappuppgångar samt dessas äfvensom tre i Marias asyl
upphyrda skolrums förseende med ny möblering.

Asylernas för vanartade barn konto visar i bokslutet en besparing å anslags-
beloppet, enär detsamma i kredit upptager förutom

Budgetanslaget	<i>Fmy.</i>	37,518: 67
Räntor å fonder, donerade till underhåll af asyler för vanartade barn	„	4,781: 98
Af Stadsfullmäktige beviljadt tillskottsanslag	„	6,500: —
	<i>Fmy.</i>	<u>48,800: 65</u>

Utgifterna hafva bestått i:

Kostnader vid Sibbo asyl	<i>Fmy.</i>	8,756: 73
„ „ Nummis asyl	„	6,679: 89
„ „ Lojo „	„	7,356: 56
„ „ Vånå „	„	6,475: 65
„ „ Lavers „	„	4,925: 37
Läkarearvode	„	110: —
Kostnader för enskild utackordering	„	10,304: 06
	<i>Fmy.</i>	<u>44,608: 26</u>

Stadens kostnader för budgethufvudtiteln „Undervisningsväsendet“ belöpa sig för åren 1877—1904
till följande belopp:

År 1877	<i>Fmy.</i>	95,906: 69	År 1891	<i>Fmy.</i>	396,052: 63
„ 1878	„	107,608: 27	„ 1892	„	423,425: 76
„ 1879	„	119,272: 81	„ 1893	„	443,193: 12
„ 1880	„	124,703: 36	„ 1894	„	456,493: 30
„ 1881	„	134,845: 74	„ 1895	„	480,012: 94
„ 1882	„	147,992: 04	„ 1896	„	505,521: 10
„ 1883	„	170,140: 77	„ 1897	„	525,720: 18
„ 1884	„	187,345: 35	„ 1898	„	558,070: 93
„ 1885	„	205,834: 43	„ 1899	„	637,311: 75
„ 1886	„	251,605: 96	„ 1900	„	798,047: 46
„ 1887	„	283,290: 78	„ 1901	„	783,043: 77
„ 1888	„	296,118: 15	„ 1902	„	863,433: 66
„ 1889	„	319,834: 01	„ 1903	„	893,433: 46
„ 1890	„	353,795: 73	„ 1904	„	1,014,267: 16

I dessa summor äro ej inberäknade hyrorna för stadens egna folkskolebyggnader, ej heller det
kommunen för folkskolornas underhåll tillerkända statsbidrag afdraget.

X. Allmänna onera.

Inkvarteringskostnaderna för året 1904 uppgå till	<i>Fmk.</i> 200,914: 11
Deraf har enl. gällande tariff ersatts	„ 190,169: 35
Hvadan staden till last stadnat	<i>Fmk.</i> 10,744: 76

Inkvarteringskostnaderna, hvilka direkte drabbat kommunens skattdragande innebyggare, belöpa sig för åren 1890—1904 till följande belopp:

År 1890	<i>Fmk.</i> 1,255: 59
„ 1891	„ 1,883: 17
„ 1892	„ 181: 03
„ 1893	„ 1,415: 18
„ 1894	„ 2,580: 74
„ 1895	„ 626: 13
„ 1896	„ 230: 99
„ 1897	„ 1,962: 27
„ 1898	„ 1,834: 31
„ 1899	„ 4,000: 10
„ 1900	„ 8,540: 41
„ 1901	„ 19,665: 96
„ 1902	„ 20,568: 72
„ 1903	„ 14,592: 55
„ 1904	„ 10,744: 76

I dessa kostnader äro icke aflöningar, lokal med värme och lyse samt expenser för inkvarteringsnämnden medräknade.

XI. Vattenledningen.

Besparingen i kontot för aflöningar har sin grund i bortfallandet af ålderstillägget för vattenledningsingenjören, sedan Ingenjör C. Hausen från befattningen afgått.

I öfrigt visa konti under denna hufvudtitel nästan alla besparing å anslagssummorna, hvilket hvad konti för driften beträffar härrör af den milda vintern och beträffande nyanläggningarne af att bergsprängningsarbeten kunnat undvikas.

Utgifterna för stadens vattenledning under åren 1877—1904 belöpa sig till:

År 1877	<i>Fmk.</i> 254,181: 19	År 1880	<i>Fmk.</i> 239,367: 71
„ 1878	„ 135,502: 08	„ 1881	„ 46,137: 79
„ 1879	„ 50,023: 21	„ 1882	„ 47,324: 78

År 1883	<i>Fm.</i>	90,455: 44	År 1894	<i>Fm.</i>	206,629: 02
" 1884	"	58,455: 29	" 1895	"	272,412: 75
" 1885	"	67,101: 93	" 1896	"	184,192: 28
" 1886	"	48,229: 27	" 1897	"	232,826: 64
" 1887	"	180,507: 47	" 1898	"	262,392: 30
" 1888	"	52,243: 42	" 1899	"	337,182: 73
" 1889	"	579,468: 96	" 1900	"	303,357: 13
" 1890	"	595,842: 67	" 1901	"	333,392: 87
" 1891	"	435,621: 83	" 1902	"	460,746: —
" 1892	"	188,128: 34	" 1903	"	391,991: 39
" 1893	"	171,507: 28	" 1904	"	336,721: 38

XII. Saluhallarna.

Omkostnaderna för året för hallarna å Strand- och Sandvikstorget öfver-
stiga något anslagsbeloppen. Utgifterna uppgå till:

för Saluhallen å Strandtorget.

Aflöningar	<i>Fm.</i>	2,430: —	
Belysning	"	3,198: 63	
Diverse	"	838: 28	<i>Fm.</i> 6,466: 91

för Saluhallen å Sandvikstorget.

Aflöningar	<i>Fm.</i>	1,350: —	
Renhållning	"	600: —	
Belysning	"	2,291: 84	
Diverse	"	1,426: 65	
Installation af gasbelysning	"	2,323: 71	7,992: 20
			<i>Fm.</i> 14,459: 11

Saluhallarnes rentabilitet framgår af nedanstående sammanställning, utvisande huru mycket års-
hyran, efter afdrag af årsunderhållet, utgör i procent å byggnadskostnaderna hvilka uppgå för:

Saluhallen å Vestra kajen, uppförd åren 1887/89 till.	<i>Fm.</i>	214,888: 83
Hallen i gamla packhuset, inredd 1904.	"	26,481: 55
Saluhallen å Sandvikstorget, uppförd år 1903.	"	151,306: 56
	<i>Fm.</i>	392,676: 94

År	Underhålls- kostnad		Årshyror		%
1889	2,162	28	14,777	64	5,8 ¹⁾
1890	9,524	71	31,313	61	10,0
1891	7,051	55	33,506	25	12,3
1892	8,448	55	36,255	25	12,9
1893	9,377	12	36,264	—	12,5
1894	6,013	13	36,200	25	14,0
1895	5,948	58	39,299	34	15,5
1896	5,980	89	40,850	—	16,2
1897	6,553	87	40,833	50	15,9
1898	7,253	67	40,802	—	15,6
1899	7,457	17	40,769	—	15,4
1900	7,271	07	40,708	50	15,5
1901	6,574	75	40,443	50	15,7
1902	6,137	05	40,479	25	15,9
1903	8,131	06	48,031	45	10,9 ²⁾
1904	14,459	11	78,200	34	16,2

XIII. Stadens jordlägenheter.

Förvaltningskostnaderna för lägenheten Gumtäckt med förstäderna utgöres af:

Arvode åt en Drätselkammarledamot	<i>Fmf.</i>	1,800: —
D:o åt ordningsman	”	2,799: 96
Utgifter för polisstationen:		
Hyra	<i>Fmf.</i>	560: —
Ved	”	322: 72
Belysning	”	95: 85
Renhållning	”	163: 95
Kontorsutensilier	”	135: 75
Desinfektionsmedel och diverse	”	125: 06
	<i>Fmf.</i>	1,403: 33
Uppbördskostnader	”	50: —
Utskylder till Helsingø kommun	”	658: 35
	<i>Fmf.</i>	6,711: 64

¹⁾ Hallen uthyrd endast en del af året.

²⁾ Sandvikshallen uthyrd endast för ett kvartal.

Utgifterna för hufvudtiteln hafva tidigare utgjort:

År 1894	<i>Sm.</i>	13,867: 35	År 1900	<i>Sm.</i>	6,845: 78
" 1895	"	5,093: 14	" 1901	"	6,610: 70
" 1896	"	5,498: 12	" 1902	"	6,449: 99
" 1897	"	6,219: 47	" 1903	"	6,623: 05
" 1898	"	17,375: 59 *)	" 1904	"	7,260: 93
" 1899	"	6,469: 05			

XIV. Allmänna arbeten.

Arbetskonti visa detta år jemförelsevis ringa differenser med budgeten.

Underhållsanslaget för *byggnader* har öfverskridits med c:a 6,400 mark, enär utöfver de beräknade remontarbetena flere mera betydande sådana exempelvis i Stadsfullmäktiges kansli och tredje polisstationen under året måste utföras.

Anslagen för remont och tillbyggnad å Maria sjukhus hafva jemväl öfverskridits med c:a 9,000 mark, enär i det till grund för budgeten lagda kostnadsförslag icke ingick införandet af gas- och vattenledning samt en hel del remont, som sedermera ansågs nödig och verkställdes.

Beträffande merkostnaden för tillbyggnaden till Drätselkontorets lokal må nämnas att densamma utfördes grundligare än beräknats och därjemte föranledde särskilda icke förutsedda ändringsarbeten i de ofvanom kontoret belägna lokalerna.

Öfverskridandet af en del *gatuplanerings* anslag föranleddes dels af att en del arbete utförts vintertid för att bereda sysselsättning åt arbetslösa, dels af att större ytor än ursprungligen beräknats blifvit planerade.

En besparing om 4,500 mark å Kontot för planering af Brobergsterassen har uppstått genom att en projekterad stödjemur enligt öfverenskommelse med Universitetet, som bebygger en af tomterna vid terrassen, bortföll.

Förlängning af *kanalen* under Neckens gränd har betingat en merkostnad af c:a 500 mark, emedan i kostnadsförslaget beräknats 18" rör, då faktiskt större äggformiga cementkulvertar kommo till användning.

Besparingen å anslaget för kanal under Brobergsterassen har uppkommit deraf att hela den projekterade sträckan icke utförts, enär Universitetet, som inlöst samtliga tomter å Broberget, framdeles kommer att bekosta kanalisationen.

Anslaget under *Hamnar* för nedfartsbroar och stängsel har öfverskridits med c:a 2,300 mark, alldenstund till förekommande af olycksfall stängsel af

*) Häre ingår ett anslag å 7,000 mark för skolor.

betydande längd utlades å isarne, hvarjemte nedfartsbroar anlades vid samtliga isvägar.

Beträffande *renhållnings*-anslagen hafva de för latriner och pissoirer samt för torg och gator samt chausséer kräft större kostnad än i årsstaten upptagits. För de förstnämnda har under året ett större parti plåthinkar ersats med nya sådana och vid gatu- och chaussérenhållningen har den särdeles snörika vintern förorsakat oberäknade kostnader.

Anslaget under *Diverse* för underhåll af klappbryggor, vedmätt, lyktstolpar m. m. är alldeles för knappt beräknadt och öfverskrides därför årligen.

XV. Pensioner.

Besparingen å kontot härleder sig af förre Stadsträdgårdsmästaren L. A. Järnströms, förre Fångnekten Abr. Frisks, förre Folkbiblioteksvaktmästaren K. E. Borgs samt förre Stadsbyggmästaren M. L. Lindblads under året inträffade frånfälle.

Beloppet af staden utbetalda pensioner uppgår för åren 1877—1904 till:

År 1877	<i>Fmk</i>	2,486: 66	År 1891	<i>Fmk</i>	6,975: 01
” 1878	”	3,611: 66	” 1892	”	6,621: 68
” 1879	”	3,629: 99	” 1893	”	9,755: —
” 1880	”	3,606: 66	” 1894	”	14,423: 35
” 1881	”	3,606: 67	” 1895	”	14,666: 68
” 1882	”	3,489: 99	” 1896	”	14,806: 68
” 1883	”	3,281: 67	” 1897	”	11,898: 34
” 1884	”	2,866: 67	” 1898	”	10,073: 35
” 1885	”	4,006: 68	” 1899	”	9,543: 35
” 1886	”	3,706: 68	” 1900	”	10,486: 68
” 1887	”	4,540: 01	” 1901	”	9,724: 43
” 1888	”	4,306: 68	” 1902	”	14,906: 08
” 1889	”	4,026: 68	” 1903	”	14,217: 34
” 1890	”	5,376: 69	” 1904	”	13,670: —

XVI. Diverse utgifter.

Flertalet konti under denna hufvudtitel lämna besparingar å anslagen i staten, med undantag af kontot för afkortning och restitution af utskylder, där anslaget synes vara för knappt tillmätt, hvarför detsamma äfven detta år öfverskridits med Fmk 14,123: 57. För tidigare år hafva afkortningssummorna utgått på sätt ur omstående sammanställning framgår.

Afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster, hvilken till sin hufvudsakligaste del utgöres af afskrifna kommunala utskylder, har för åren 1878 -1904 utgjort:

		% af uttaxerings- summan	
för år 1878	<i>Fmk</i>	42,053: 08 ==	6,9
” 1879	”	35,038: 73 ==	6,1
” 1880	”	41,632: 50 ==	6,9
” 1881	”	55,481: 56 ==	9,4
” 1882	”	61,431: 02 ==	12,0
” 1883	”	71,492: 80 ==	13,1
” 1884	”	63,965: 92 ==	8,3
” 1885	”	43,174: 13 ==	6,6
” 1886	”	43,979: 29 ==	6,3
” 1887	”	43,973: 54 ==	6,5
” 1888	”	41,954: 65 ==	6,8
” 1889	”	39,222: 34 ==	6,4
” 1890	”	46,781: — ==	5,9
” 1891	”	41,556: 19 ==	5,2
” 1892	”	51,709: 03 ==	5,7
” 1893	”	53,957: 94 ==	5,9
” 1894	”	48,211: 54 ==	4,1
” 1895	”	41,591: 67 ==	3,5
” 1896	”	35,443: 15 ==	3,0
” 1897	”	27,164: 59 ==	2,2
” 1898	”	24,916: 43 ==	2,0
” 1899	”	206,633: 37 ==*)	15,4
” 1900	”	31,542: 27 ==	1,8
” 1901	”	40,905: 54 ==	2,3
” 1902	”	37,974: 05 ==	2,0
” 1903	”	65,010: 53 ==	3,5
” 1904	”	44,466: 81 ==	2,4

Medelprocent för åren 1878—1904 5,93.

Stadsfullmäktiges använda dispositionsmedel hafva med *Fmk* 9,948: 67 understigit det i årsstaten upptagna anslagsbeloppet. På sätt ur den specificerade bokslutstablan närmare framgår hafva ur dispositionsmedlen anslag beviljats för:

II. Stadens embetsverk	<i>Fmk</i>	9,900: —
III. Kommunalförvaltningen	”	1,550: —
IV. Gatubelysningen	”	1,461: 30
VII. Sundhets- och sjukvården	”	15,863: 63
VIII. Fattigvården	”	600: —
IX. Undervisningsväsendet	”	11,690: —
XIV. Allmänna arbeten	”	33,892: 21
XV. Pensioner	”	494: 19
XVI. Diverse utgifter	”	4,600: —
	<i>Fmk</i>	80,051: 33

*) Här ingår afskrifning af bankerna debiterad kommunalskatt för vinst å nyemitterade aktier

Staden tillhöriga fastigheters och inventariers brandförsäkringsvärden samt erlagda försäkringspremier framgå af nedanstående sammanställningar.

Förteckning å Helsingfors stad tillhöriga byggnaders brandförsäkringsvärde och erlagda brandpremier.

	Brand- försäkrings- värde	Erlagd avgift 1904
Arbetsinrättningen å villan Edet <i>Fr.</i>	77,150: —	12: 52
Afträde i Teateresplanaden "	9,000: —	11: 25
" i Kaisaniemi "	2,800: —	8: 40
" vid Åbo kasärn "	600: —	3: —
" å Sandvikskajen "	2,300: —	13: 75
Brandstationen, norra "	60,150: —	— —*)
" å Kamptorget "	26,000: —	— —*)
" vid Ö. Chausséen "	6,000: —	21: —
Brandredskapslider i Tölö "	1,000: —	4: 50
Brandverkshuset vid Högbergsgatan "	300,000: —	— —*)
Bergmansgatan n:o 6 "	63,100: —	— —*)
Beckkokningshus å Blåbärgslandet "	2,000: —	29: 40
Brunsparken: diverse byggnader "	43,500: —	— —*)
" restaurationsbyggnaden "	129,000: —	874: 19
" musikpaviljong "	10,000: —	50: 82
" badhuset "	70,000: —	280: —
" pulsometerlider "	2,200: —	37: 40
Djurgården: östra parkvaktstugan "	4,500: —	18: —
" vestra do "	2,500: —	10: —
Folkskolehus vid Kasärngatan "	100,400: —	— —*)
" vid Nikolaigatan "	241,460: —	581: 98
" vid Rödbergsgatan "	40,200: —	— —*)
" vid Malmgatan "	310,000: —	— —*)
" å Bärghäll "	77,400: —	91: —
" å Fjälldal "	10,000: —	— —*)
" vid Lappviksgatan "	112,000: —	— —*)
" å Vallgård "	230,800: —	821: 65
Folkbibliotekshuset vid Richardsgatan "	251,500: —	86: 04
Fattiggården å villan Edet "	611,950: —	437: 13
Fabriksparken, växthus "	15,100: —	55: 22
Gammelstadskvarnen "	20,000: —	— —*)
Grejus, skogsvaktarbostad "	5,000: —	20: —
Hesperia, byggnader "	35,000: —	— —*)
Hafshammen, paviljong "	6,000: —	21: —
Hamnkontorsbyggnad i Sörnäs "	8,000: —	16: —
Hagasund, byggnader "	106,500: —	— —*)
Kaisaniemi, vårdshusbyggnad "	21,000: —	— —*)
Kapellet i Esplanaden "	140,000: —	150: —
Kolerabaraeckerna å Sandnäs "	35,000: —	— —*)

Transport *Fr.* 3,189,110: — 3,654: 25

	Transport	Små	Brand- försäkrings- värde	Erlagd afgift 1904
			3,189,110: —	3,654: 25
Klappbrygga i Gräsviken	”	”	1,200: —	4: 20
” i Djurgårdsviken	”	”	1,200: —	4: 20
” vid Brobergskajen	”	”	3,000: —	10: 50
” ” Elisabetstorg	”	”	1,200: —	4: 20
” ” Hafshamnen	”	”	1,200: —	4: 20
” ” Munkholmssundet	”	”	3,000: —	10: 50
” ” Skatuddskajen	”	”	1,200: —	4: 20
Malm, afstjälpningsstation	”	”	3,000: —	19: 20
Materialgårdens byggnader	”	”	59,000: —	— —*)
Maria sjukhus	”	”	827,000: —	565: 60
Narinkbodarna	”	”	31,000: —	— —*)
Obduktionshus å Alkärr	”	”	16,000: —	48: —
Packhuset, gamla, Alexandersg. 1	”	”	57,200: —	— —*)
Politickarlsbostad å villan Malm	”	”	4,800: —	21: 80
Rådhuset, Alexandersgatan 20	”	”	262,000: —	— —*)
Rådhusannexet, Alexandersgatan 22	”	”	104,200: —	— —*)
Sofiegatan n:o 3	”	”	145,000: —	— —*)
Saluballen vid Vestra Kajen	”	”	170,000: —	353: 60
” å Sandvikstorget	”	”	125,000: —	467: 50
Simhus å Aspås	”	”	5,000: —	27: 50
” vid Brobergskajen	”	”	7,500: —	41: 25
” ” Munkholmen	”	”	4,000: —	22: —
” i fabrikskvarteret n:o 181	”	”	20,150: —	124: 93
Societetshuset	”	”	675,000: —	— —*)
Tull- och packhuset vid Vestra Kajen	”	”	180,000: —	— —*)
” å Skatudden	”	”	625,000: —	1,665: —
Vattenverket, byggnader i Gammelstaden	”	”	73,000: —	— —*)
” ångpumpverk	”	”	166,300: —	653: 55
” värmeinrättningsskjul för reserv- röret	”	”	1,300: —	4: 55
” filteröfverbyggnader	”	”	41,000: —	143: 50
” vaktstuga vid vattenborgen	”	”	3,000: —	9: 45
Varuskjul i Södra hamnen, slutet	”	”	27,000: —	— —*)
” ” öppna	”	”	6,600: —	— —*)
” å Magasinskajen	”	”	140,000: —	— —*)
” å Skatuddskajen	”	”	240,000: —	606: 40
Vaktstuga å Sandviks molon	”	”	1,500: —	5: 51
Väntpaviljong å Slottskajen	”	”	3,200: —	10: 08
		<i>Små</i>	7,224,860: —	8,485: 67

*) Premien tidigare fullt erlagd.

Förteckning å Helsingfors stad tillhörig lösegendoms brandförsäkringsvärde samt erlagda brandpremier.

Löseendom i:	Försäkringsvärde.	Erlagd Brandpremie.
Arbetsinrättningen	<i>Fmk.</i> 20,000	<i>Fmk.</i> 74: 13
Brandtornet, norra	” 3,000	” 3: 75
Brandverkshuset	” 8,000	” 6: 40
Badhuset i Brunnsparken	” 750	” 3: 75
Brandstation å Kampen	” 4,500	” 4: 50
” å Hagnäs	” 4,500	” 20: 25
Folkskolan, Nikolaigatan 18	” 38,000	” 30: 40
” Rödbergsgatan 10	” 2,500	” 8: 13
” Lappviksgatan 6	” 11,000	” 8: 80
” å Sveaborg	” 1,000	” 4: 50
” Kaserngatan 21	” 13,000	” 10: 40
” å Surutoin	” 3,000	” 12: —
” Kaserngatan 2	” 700	” 3: —
” Folkskolegatan 2 & 4	” 15,000	” 12: —
” å Bärghäll	” 6,500	” 29: 25
” å Hesperia	” 7,700	” 30: 80
” å Fjälldal	” 1,500	” 5: 25
” Fredriksberg	” 500	” 3: —
” Andregatan 13	” 4,500	” 13: 50
” Estnäsgatan 3	” 2,500	” 3: —
” St. Robertsgatan 11	” 8,000	” 7: 20
” Mariegatan 24	” 1,000	” 3: —
Folkbiblioteket	” 19,000	” 15: 20
Folkbibl. boksamling	” 65,000	” 65: —
Fattiggårdens lösegendom	” 74,000	” 342: —
Furuhjemska tafvelsamlingen	” 75,000	” 75: —
Folkbiblioteket, Fabriksgatan 36 a	” 1,900	” 6: 65
” i Tölö	” 1,500	” 6: —
” i Folkets hem	” 1,200	” 4: 80
” d:o boksamling	” 12,000	” 48: —
Folkskolan i Hermanstad	” 2,000	” 9: —
Fattiggårdens ved	” 4,000	” 36: —
Folkskolan å Wallgård	” 25,000	” 25: —
” d:o å Humleberg	” 2,000	” 8: —
Gammelstadens kvarn, maskiner	” 18,000	” 126: —
Maria sjukhus	” 87,000	” 159: 80
Patienters i Maria sjukhus lösegendom	” 6,000	” 18: —
Desinfektionsugn	” 12,000	” 48: —
Transport <i>Fmk.</i> 562,750		<i>Fmk.</i> 1,289: 46

	Transport	Försäkrings- värde.	Erlagd brandpremie.
		<i>Fr</i> 562,750	<i>Fr</i> 1,289: 46
Mudderverk		65,000	” 590: —
Materialgårdens trälager		11,000	” 88: —
Materialgårdens upplag		115,000	” 517: 50
Mariasjukhusets ved		10,000	” 80: —
Mariasjukhus, kirurgiska paviljongen		50,000	” 50: —
Magasinen å Myntkajen		1,000	” 3: —
Magasinet å Magasinskajen		1,500	” 3: 75
Obduktionshus		1,100	” 4: 40
2:a poliskontoret		1,500	” 6: —
3:e ”		1,500	” 11: 25
4:e ”		1,500	” 6: —
Polisstationen i Tölö		500	” 3: —
Polisvaktkontoret i Hermanstad		500	” 3: —
Gamla packhuset, Alexandersgatan 1		2,500	” 3: —
Pråmar		19,800	” 118: 80
Rådhuset		60,000	” 48: —
Alexandersgatan 22		15,000	” 12: —
Sofiegatan 3		20,000	” 18: —
Packhuset V. Kajen 10		20,000	” 25: —
Tullvisitationspaviljongen		1,000	” 3: —
Tull- och packhuset å Skatudden		11,000	” 27: 50
Sibbo asyl		2,500	” 16: 25
Nummis asyl		2,500	” 18: 75
Lojo ”		2,500	” 13: 75
Wånå ”		4,500	” 27: —
Vattenledn. pumphus maskiner		50,000	” 150: —
Växthuset		51,000	” 653: 50
Vattenledn. verkstad		68,000	” 153: —
” kontorets inventarier		24,100	” 19: 28
” material å Materialgården		65,000	” —: —*)
Varrantmagasinet		500	” 3: —
Ångvält		22,000	” 121: —
		<i>Fr</i> 1,264,750	<i>Fr</i> 4,091: 19

Sammandrag af brandpremier.

För byggnader	<i>Fr</i> 8,485: 67
” lösegendom	” 4,091: 19
Uttaxerad arvode till agenten för Städernas allmänna brandstodsbolag	414: 08
Summa	<i>Fr</i> 12,990: 94

*) Premien inbetald 1903.

hvaraf bokförts å:

Vattenledningens brandstodsafgifter	<i>Fmk</i>	1,133: 33
Brandstodsafgifters konto	"	11,857: 61
	Summa <i>Fmk</i>	12,990: 94

Utgifter ej i staten observerade.

Här upptages det belopp, Fmk 38,472: 56, hvarmed de effektiva kostnaderna för årets utvidgningar af vattenledningsnätet understiga anslagssumman i årsstaten och hvilket belopp krediterats lånemedlen.

Inkomster.

I. Räntor.

Flertalet konti lämna betydande öfverskott utöfver de beräknade intraderna:

Räntor å tomtlösen uppgå till	<i>Fmk</i>	158,874: 62	öfverskott	68,000: —
Diverse räntor och dividender	"	270,955: 89	"	60,000: —
Räntor å Belysningsverkets förskotter	"	9,946: 44	"	1,400: —
			Summa öfverskott <i>Fmk</i>	129,400: —

Under tidigare år har summa inkomster under denna hufvudtitel utgjort:

År 1877	<i>Fmk</i>	29,911: 68	År 1891	<i>Fmk</i>	66,521: 26
" 1878	"	27,296: 39	" 1892	"	103,840: 40
" 1879	"	32,300: 20	" 1893	"	115,085: 41
" 1880	"	39,918: 86	" 1894	"	70,222: 78
" 1881	"	40,847: 45	" 1895	"	63,455: 76
" 1882	"	30,580: 81	" 1896	"	50,354: 45
" 1883	"	31,773: 72	" 1897	"	47,392: 12
" 1884	"	49,177: 26	" 1898	"	99,453: 65
" 1885	"	43,577: 55	" 1899	"	95,810: 83
" 1886	"	22,391: 29	" 1900	"	119,815: 70
" 1887	"	23,559: 09	" 1901	"	196,235: 76
" 1888	"	40,805: 14	" 1902	"	160,370: 55
" 1889	"	54,689: 37	" 1903	"	435,407: 69
" 1890	"	63,753: 23	" 1904	"	470,918: 27

II. Tomtlösen.

Under året inbetald löseskilling för försålda tomter	
uppgår till	<i>Sm.</i> 605,954: 02
emot i staten upptagna	” 250,000: —
	Öfverskott sålunda <i>Sm.</i> 355,954: 02

I tomtlösen har under tidigare år debiterats och influtit nedanstående belopp:

	Ant. sålda tomter	Värdet af försålda tomter	Under året inbetaldt belopp
År 1887	—	51,529 40	11,357 11
” 1888	—	852,191 54	491,186 87
” 1889	—	526,974 48	281,931 98
” 1890	—	484,740 99	290,510 27
” 1891	—	139,070 14	166,631 67
” 1892	—	424,505 12	309,536 72
” 1893	—	—	224,357 18
” 1894	2	90,388 03	178,426 86
” 1895	8	347,175 68	331,074 66
” 1896	23	466,244 64	410,726 04
” 1897	27	642,025 31	527,483 96
” 1898	15	296,323 01	302,303 99
” 1899	11	481,230 33	380,189 28
” 1900	23	643,573 52	145,215 01
” 1901	35	714,528 43	158,105 13
” 1902	35	987,200 80	481,739 59
” 1903	52	1,224,745 85	713,706 83
” 1904	32	840,955 21	605,954 02

III. Stadens fasta egendom.

Flertalet konti för jordarrenden visa öfverskott, till-	
samman uppgående till	<i>Sm.</i> 25,980: 19
Frånräknas härifrån den brist, som å en del konti uppstått,	
sammanlagdt	” 5,460: 12
lämnar hufvudtiteln ett öfverskott å	<i>Sm.</i> 20,520: 07

Under föregående år hafva intraderna från stadens fasta egendom utgjort:

År 1877	<i>Fmy.</i>	28,155: 67	År 1891	<i>Fmy.</i>	206,815: 47
” 1878	”	114,009: 69	” 1892	”	222,614: 39
” 1879	”	104,283: 24	” 1893	”	228,296: 58
” 1880	”	103,732: 63	” 1894	”	260,140: 47
” 1881	”	129,871: 65	” 1895	”	253,570: 50
” 1882	”	131,026: 37	” 1896	”	255,812: 41
” 1883	”	140,655: 62	” 1897	”	269,266: 98
” 1884	”	139,922: 80	” 1898	”	278,433: 45
” 1885	”	150,059: 96	” 1899	”	282,914: 22
” 1886	”	167,735: 40	” 1900	”	306,355: 33
” 1887	”	171,946: 72	” 1901	”	316,650: 64
” 1888	”	179,299: 36	” 1902	”	348,938: 69
” 1889	”	191,607: 07	” 1903	”	398,972: —
” 1890	”	205,988: 29	” 1904	”	438,320: 07

IV. Tomtören.

De gårdarna i staden debiterade tomtören, hvilka utgå efter beräkning af $16\frac{2}{3}$ penni per hvarje 1,000 kv. fot af tomtarealen och hvilka uppbäras i samband med de uttaxerade kommunala utskylderna, uppgå för året till *Fmy.* 2,955: 82.

För de tio senaste åren uppgår denna jordskatt till:

År 1895	<i>Fmy.</i>	2,246: 25	År 1900	<i>Fmy.</i>	2,702: 72
” 1896	”	2,250: 65	” 1901	”	2,709: 30
” 1897	”	2,263: 95	” 1902	”	2,737: 20
” 1898	”	2,337: —	” 1903	”	2,816: 65
” 1899	”	2,681: 55	” 1904	”	2,955: 82

V. Inkomstgivande rättigheter.

Konti under denna hufvudrubrik visa ett ansenligt öfverskott utöfver i årsstaten beräknade intrader. De betydligaste förekommo

å Tolags m. fl. afgifter c:a .	<i>Fmy.</i>	76,800: —
Hamn ” ”	”	28,700: —
Bouppteckningsprocenjer .	”	104,200: —
Diverse konti	”	1,000: —
Summa	<i>Fmy.</i>	210,700: —

Debiteringen och uppbörden vid stadens trafikkontor framgår af vidstående:

Hamnkontorets intrader, så vidt de röra denna hufvudtitel fördela sig på de skilda slagen af afgifter och på de olika månaderna af året sålunda:

Vid Helsingfors Hamnkontor uppburna afgifter år 1904

Månad	Debiterad Hamnafgift	Bro- afgift	Närings- afgift	Ballast- afgift	Våg- afgift	Lyft- krans- afgift	Beviljad afdrag	Summa
Januari . . .	5,968 80	2 43	— —	— —	199 23	— —	3,962 22	2,208 24
Februari . . .	2,503 40	— —	— —	— —	220 23	21 40	1,696 90	1,048 13
Mars	19 20	2 10	— —	— —	228 08	— —	— —	249 38
April	4,532 60	— —	— —	— —	183 20	31 20	2,817 14	1,929 86
Maj	36,048 50	738 46	637 06	5 —	166 20	83 80	8,371 18	29,307 84
Juni	42,315 70	1,426 49	561 65	48 —	164 64	94 40	8,369 60	36,241 28
Juli	40,943 80	1,616 23	346 95	44 —	156 76	70 80	9,141 84	34,036 70
Augusti . . .	43,670 40	1,556 08	84 85	12 60	162 36	26 —	9,665 60	35,846 69
September . .	42,675 80	1,637 90	167 65	9 —	215 01	83 20	9,654 38	35,134 18
Oktober . . .	35,710 80	1,450 73	746 60	4 20	221 94	98 40	7,475 46	30,757 21
November . .	28,393 55	1,151 84	855 75	6 —	229 94	71 60	5,531 42	25,177 26
December . .	15,329 75	1,073 81	173 65	— —	198 24	98 60	5,608 78	11,265 27
Summa	298,112 30	10,656 07	3,574 16	128 80	2,345 83	679 40	72,294 52	243,202 04

Dessutom uppbäres å Hamnkontoret under hufvudtiteln

III 2. angifna Fiskevattensafgifter *Sm.* 1,575:—
 Summa uppbörd *Sm.* 244,777:04

Afgifterna af trafiken uppgå för åren 1877—1904 till nedanstående belopp:

År	Tolag, trafikafgift		Hamnafgifter	
	m. m.		m. m.	
1877	186,554	03	84,486	59
1878	225,255	72	92,215	84
1879	183,152	49	83,439	84
1880	225,539	45	82,274	67
1881	260,742	60	83,069	83
1882	285,875	36	95,139	66
1883	253,584	67	88,823	91
1884	255,096	20	94,026	30
1885	260,206	14	99,885	38
1886	263,619	31	119,161	27
1887	312,125	51	117,149	74
1888	324,192	36	125,684	60
1889	378,359	94	145,752	13
1890	408,273	55	156,303	76
1891	406,126	57	156,749	83
1892	402,009	39	159,712	68

1893	406,336	17	166,467	22
1894	427,900	02	177,031	32
1895	489,592	31	170,893	21
1896	536,331	46	189,161	65
1897	643,799	45	212,356	64
1898	733,868	90	210,636	76
1899	724,865	56	233,154	87
1900	766,165	11	218,367	19
1901	654,995	38	204,044	27
1902	651,656	71	197,884	69
1903	697,353	25	230,655	98
1904	731,652	23	243,202	04

VI. Diverse inkomster.

Betyddigare afvikelser från summorna i årsstaten visar här endast kontot för ersättning för underhåll af fattiga, hvarå influtit 5,843 mark 6 p:ni utöfver beräknade Fmk 10,000:—

I hufvudtitelns summa för året, Fmk 321,139:89, ingår af finska och ryska statsverken ersatta inkvarteringskostnader med Fmk 190,169:35.

VII. Statsbidrag.

Stadens andel af bränvinsskatten har utfallit med Fmk 16,548:69, hvarigenom ett öfverskott å c:a Fmk 3,500 uppkommit.

Angående statsbidragen till folkskolorna, gatubelysningen och brandverket se vidare under Bilansen per 31 December.

Statsbidraget till stadens folkskolor, som år 1877 utgick med 16,000 mark, förhöjdes följande år till 26,000, samt genom K. Senatens resolution af den 15 Februari 1884 till 32,000 mark pr år, från och med år 1884. Genom resolution af den 10 November 1887 beviljade K. Senaten bidragets ökning från och med år 1888 till 52,000 mark, samt från och med den 1 September 1892 till Fmk 72,000 per år (K. Sen. res. $\frac{1}{2}$ 1903). År 1895 blef bidraget ytterligare förhöjdt till 110,000 mark per år (K. Sen. res. $\frac{1}{3}$ 1895) samt från och med år 1898 till Fmk 128,000. Ytterligare höjdes detsamma år 1900 till Fmk 165,000 genom K. Senatens resolution af den 19 April s. å. samt genom resolution af den 16 Juli 1902 till 184,000 mark per år, med hvilket belopp detsamma för närvarande utgår.

Statsverkets bidrag till gatubelysningen har på grund af K. Senatens resolution af den 22 Januari 1878 utbetalts till staden med 10,000 mark per år för hvarje af åren 1875—1880; från år 1881 utgick detsamma, enl. K. Senatens resolution af den 8 Februari s. å. med Fmk 12,000 till och med år 1890. Stadsfullmäktige anhöllo därefter den 29 April 1890 att sagda bidrag för följande 10 års period blefve höjdt till 17,500 mark, men beviljades häraf emellertid endast Fmk 15,170 (K. Sen. resol. $\frac{2}{3}$ 1892).

I bidrag af Statsverket för underhåll af stadens brandverk har staden, jemlikt Civilexped. bref af den 11 Maj 1880, åtnjutit ett belopp af 8,210 mark per år, hvilket bidrag, jemlikt K. Senatens bref af den 10 Maj 1898, förhöjdes till 21,000 mark årligen.

VIII. Vattenledningen.

Uppbördslängderna för åren 1903 och 1904 utvisa debitering:

	År 1904		År 1903		Ökning	
1:sta kvartalet	114,387	06	100,734	14	13,652	92
2:dra d:o	122,050	36	109,867	02	12,183	34
3:dje d:o	111,375	52	107,664	83	3,710	69
4:de d:o	131,231	02	124,462	81	6,768	21
Summa	479,043	96	442,728	80	36,315	16
Afgår provision å vattenförsäljning . . .	593	55	454	32	—	—
<i>Samt</i>	478,450	41	442,274	48	36,315	16

I debetsummorna ingå mätarehyror med resp. 25,303: 50 och 24,010 mark.

Under åren 1877—1904 utvisa vattenkonsumtions afgifterna nedanstående siffror:

År 1877	<i>Små</i>	5,516: 50	År 1891	<i>Små</i>	253,947: 17
” 1878	”	36,134: 92	” 1892	”	242,880: 05
” 1879	”	42,674: 95	” 1893	”	242,602: 54
” 1880	”	57,809: 57	” 1894	”	248,988: 37
” 1881	”	72,951: 10	” 1895	”	257,416: 76
” 1882	”	91,002: 26	” 1896	”	270,242: 35
” 1883	”	104,127: 53	” 1897	”	273,773: 94
” 1884	”	120,440: 05	” 1898	”	309,711: 59
” 1885	”	140,450: 26	” 1899	”	351,508: 90
” 1886	”	160,752: 12	” 1900	”	399,019: 12
” 1887	”	183,110: 33	” 1901	”	418,116: 47
” 1888	”	194,759: 96	” 1902	”	397,335: 03
” 1889	”	229,088: 24	” 1903	”	442,274: 48
” 1890	”	263,896: 27	” 1904	”	478,450: 41

IX. Belysningsverket.

Belysningsverkets utgifter och inkomster samt ställningen per ultimo December 1904 framgå ur nedanstående tablåer:

Helsingfors Stads Belysningsverks utgifter och inkomster år 1904.

	Anslag enligt stat		Kostnad enligt bök- kerna		Anslaget öfverskridet		Besparing å anslaget	
Utgifter.								
<i>Förvaltning.</i>								
Löner och arvoden	43,150	—	41,980	72	—	—	1,169	28
Expenser	3,500	—	3,971	46	471	46	—	—
<i>Gastillverkningskostnader.</i>								
Vanliga gaskol	128,000	—	133,273	24	5,273	24	—	—
Cannelkol	28,000	—	23,760	89	—	—	4,239	11
Transport och lämpning af kol	4,000	—	4,640	52	640	52	—	—
Diverse materialier	1,000	—	1,663	23	663	23	—	—
Arbetskostnad i retorthuset	15,000	—	16,985	95	1,985	95	—	—
Ångpanne och exhaustorkostnad	14,000	—	9,352	92	—	—	4,647	08
Gasrening	2,800	—	1,261	25	—	—	1,538	75
Bränsle	800	—	574	90	—	—	225	10
Elektrisk belysning	600	—	879	72	279	72	—	—
Vattenafgift	1,600	—	1,727	82	127	82	—	—
Brand- och olycksfallsförsäkringspremier	6,700	—	5,982	90	—	—	717	10
Renhållning, vakthållning m. m.	7,000	—	4,628	27	—	—	2,371	73
<i>Kostnader för biprodukter.</i>								
Arbetskostnad för koks	5,600	—	6,451	01	851	01	—	—
” ” stenkolstjära	2,100	—	2,318	55	218	55	—	—
<i>Kostnader för gatubelysning.</i>								
Lykttändare och lampskötare	26,300	—	26,159	10	—	—	140	90
Glödkroppar och cylindrar	1,600	—	1,996	91	396	91	—	—
Diverse omkostnader	2,800	—	1,545	83	—	—	1,254	17
<i>Kostnader för privat gasförbrukning.</i>								
Mätareafäsning och inkassering	3,300	—	3,663	15	363	15	—	—
Diverse omkostnader	6,000	—	5,745	45	—	—	254	55
<i>Remont och underhåll af:</i>								
Byggnader	2,000	—	1,976	07	—	—	23	93
Ugnar	11,000	—	10,503	49	—	—	496	51
Apparater	1,500	—	2,002	30	502	30	—	—
Transport	318,350	—	313,045	65	11,773	86	17,078	21

	Anslag enligt stat		Kostnad enligt bök-kerna		Anslaget öfverskridet		Besparing å anslaget	
Transport	318,350	—	313,045	65	11,773	86	17,078	21
Gasklockor	500	—	126	18	—	—	373	82
Hufvudrörnätet	2,500	—	2,608	25	108	25	—	—
Lyktor, stolpar och serviser	4,400	—	3,772	04	—	—	627	96
Privatserviser	500	—	70	27	—	—	429	73
Gasmätare	2,000	—	1,351	17	—	—	648	83
Inventarier	2,800	—	3,396	22	596	22	—	—
<i>Ränta</i>								
å Kontokurant räkning med stadskassan	8,500	—	9,946	44	1,446	44	—	—
<i>Utsträckning af hufvudrörnätet</i>								
under Bergmansgatan	1,856	—	555	75	—	—	1,300	25
” Skepparegatan	2,240	—	1,660	27	—	—	579	73
” Skarpskyttegatan	997	50	551	99	—	—	445	51
” Väfvaregatan	712	50	423	56	—	—	288	94
” Albertsgatan	4,550	—	3,252	27	—	—	1,297	73
” Skeppsredaregatan	2,000	—	1,397	39	—	—	602	61
” Petersgatan, mellan Jungfrustigen och Kaptensgatan	2,000	—	1,314	44	—	—	685	56
under Petersgatan mellan n:o 3 och Rådmansgatan	520	—	374	62	—	—	145	38
” Maringatan	2,240	—	1,674	96	—	—	565	94
” Stora Robertsgatan	2,380	—	1,839	23	—	—	540	77
” Bangatan	5,740	—	4,122	82	—	—	1,617	18
” Främlingsgatan	1,045	—	958	05	—	—	86	95
” Parkgatan	4,060	—	3,105	41	—	—	954	59
” Hafsgatan	3,640	—	3,737	93	97	93	—	—
” Kaptensgatan	800	—	728	82	—	—	71	18
” Rådmansgatan	1,520	—	1,073	09	—	—	446	91
” Sandvikstorgot	840	—	617	26	—	—	222	74
” Konstantinsgatan	3,562	50	2,565	54	—	—	996	96
” Vinkelgatan	1,615	—	1,302	88	—	—	312	12
” särskilda gator enl. styrelsens bestämmande	11,281	50	10,832	44	—	—	449	96
<i>Uppställande af nya gaslyktor</i>								
å Bergmans-, Skeppare-, Skarpskytte-, Väfvare-, Alberts-, Skeppsredare-, Peters-, Marin-, Främlings-, Park-, Hafs-, Kaptens-, Rådmans-, Konstantins-, Vinkel-, Slots- och Gärdelegatorna samt å Sandvikstorgot omkring nya saluhallen -- å varuskjulen å Skatuddskajen tillsammans 76 st. lyktor	14,040	—	9,851	49	—	—	4,188	51
å särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande	4,320	—	4,452	37	132	37	—	—
Transport	411,510	—	390,707	90	14,155	07	34,957	27

	Anslag enligt stat		Kostnad enligt böckerna		Anslaget öfverskridet		Besparing å anslaget	
Transport	411,510	—	390,707	90	14,155	07	34,957	27
<i>Serviser, apparater m. m.</i>								
Beläggande af retorter i två nya ugnshvalf	9,200	—	9,133	84	—	—	66	16
Privat serviser	5,500	—	6,699	70	1,199	70	—	—
Utmätare	22,000	—	20,669	21	—	—	1,330	79
Inventoryer	2,000	—	1,959	43	—	—	40	57
Slödd gas i klockorna	—	—	148	—	148	—	—	—
<i>Små:</i>	450,210	—	429,318	08	15,502	77	36,394	69
Behållning	86,290	—	199,773	—	—	—	—	—
Summa <i>Små:</i>	536,500	—	629,091	08	15,502	77	36,394	69

Inkomster.	Beräknad inkomst enligt stat		Inkomst enligt böckerna		Brist		Öfverskott	
Gatubelysningen	119,400	—	118,383	—	1,017	—	—	—
Privat förbrukning	301,500	—	349,045	20	—	—	38,545	20
Biprodukter: koks	87,500	—	107,917	97	—	—	20,417	97
stenkolstjära	10,000	—	15,612	45	—	—	5,612	45
gråft	100	—	—	—	100	—	—	—
Privata arbeten och materialförsäljningar	18,000	—	46,442	71	—	—	23,442	71
Extra inkomst: vid utbyten erhållna användbara materiel	—	—	689	75	—	—	689	75
Summa <i>Små:</i>	536,500	—	629,091	08	1,117	—	93,708	08

Sammandrag af Helsingfors Stads Belysningsverks bokslut.

Inkomster.

Inkomster enligt stat	<i>Små:</i>	536,500: —
" utöfver stat	"	93,708: 08
Besparing å anslag	"	36,394: 69
Summa <i>Små:</i>		666,602: 77

Utgifter.

Anslag enligt stat	<i>Små:</i>	450,210: —
Anslagen öfverskridna med	"	15,502: 77
Brist i beräknade inkomster	"	1,117: —
	<i>Små:</i>	466,829: 77
Årets resultat: vinst	"	199,773: —
Summa <i>Små:</i>		666,602: 77

Bilans per 31 December 1904.

Aktiva.

Fastigheters konto:			
Hufvudrörnätet	<i>Fmç</i>	341,608: 41	
Lyktor, stolpar och serviser	"	144,436: 54	
Privatserviser	"	38,192: 34	
Byggnader å gasverket	"	406,864: 65	
" å Arkadia	"	1,257: 77	
Ugnar med armatur	"	103,584: 24	
Apparater med rörledningar	"	50,053: —	
Gasklockor	"	17,063: 73	
Gasverkstomten	"	300,000: —	<i>Fmç</i> 1,403,060: 68
Inventariers konto:			
Inventarier för gasberedning	<i>Fmç</i>	2,614: —	
" " gatubelysning	"	695: —	
" " rörläggning	"	8,701: 94	
" å kontoret	"	3,412: 32	
" diverse	"	1,725: 25	" 17,148: 51
Gasmätarens konto		— —	" 72,565: 61
Materialiers konto:			
Vanliga kol	<i>Fmç</i>	67,920: 48	
Cannel kol	"	15,391: 70	
Diverse	"	78,984: 56	" 162,296: 74
Tillverknings konto:			
Gas i klockorna		— —	" 102: —
Privata arbetens konto:			
Ofullbordade arbeten		— —	" 5,576: 34
Biprodukters konto:			
Lager af koks	<i>Fmç</i>	38,330: 50	
" " stenkolstjära	"	4,712: —	" 43,042: 50
Elektricitetsverkets förskotts konto		— —	" 12,987: 60
Konto pro diverse		— —	" 64,154: 75
Gaskonsumenters konto:			
Obetalda räkningar		— —	" 43,426: 80
Kassa konto		— —	" 1,410: 69
			<u>Summa <i>Fmç</i> 1,825,772: 22</u>

Passiva.

Gasverkets inköpssumma		— —	<i>Fmç</i> 1,400,000: —
Konto-Kurant räkning med stadskassan		— —	" 117,572: 01
Konto pro diverse		— —	" 346: 96
Deponenters konto		— —	" 305: 45
Elektricitetsverkets anslags konto		— —	" 2,012: 40
Kapital konto	<i>Fmç</i>	105,762: 40	
Disponibel vinst	"	199,773: —	" 305,535: 40
			<u>Summa <i>Fmç</i> 1,825,772: 22</u>

Kapital kontots

utgående bilans har bildats sålunda att till			
ingående bilansen från 1903	—	—	<i>Fmy</i> 72,789: 41
lagts värdeökningar år 1904 å:			
Hufvudrörnätet	<i>Fmy</i>	41,608: 07	
Lyktor, stolpar och serviser	"	14,093: 86	
Privatserviser	"	6,699: 70	
Ugnar med armatur	"	9,133: 84	" 71,535: 47
Inventarier för gasberedning	<i>Fmy</i>	100: —	
" " rörläggning	"	1,859: 43	" 1,959: 43
Gasmätare	—	—	" 20,669: 21
			<u>Summa <i>Fmy</i> 166,953: 52</u>
Härfån afdragas årets afskrifningar å			
Hufvudrörnätet 2 %	<i>Fmy</i>	6,122: 46	
Lyktor, stolpar och serviser 2 %	"	2,660: 05	
Privatserviser 2 %	"	642: 71	
Byggnader å gasverket 7,5 %	"	32,989: 03	
" å Arkadia 50 %	"	1,257: 77	
Ugnar med armatur 7,5 %	"	7,658: 14	
Apparater med rörledningar 7,5 %	"	4,058: 35	
Gasklockor 7,5 %	"	1,383: 51	
Inventarier för gasberedning 10 %	"	279: 33	
" " gatubelysning 10 %	"	77: 22	
" " rörläggning 10 %	"	760: 28	
" å kontoret 10 %	"	379: 15	
" diverse 10 %	"	191: 70	
Gasmätare 5 %	"	2,731: 39	<i>Fmy</i> 61,191: 12
Saldo till år 1905	—	—	" 105,762: 40
			<u>Summa <i>Fmy</i> 166,953: 52</u>

X. Lån.

I budgeten observerade anslag å lånemedel hafva debiterats „Odisponerade lånemedels konto“ och utgått ur reserverade medel af 1902 års obligationslån.

XI. Uttaxering.

Uttaxeringssumman för året fördelar sig å:

1,185 privilegierade ören å Fmk 11: 95	<i>Fmy</i>	14,160: 75
539 från inkvartering befriade ören å Fmk 12: 10	"	6,521: 90
149,389 oprivilegierade ören å Fmk 12: 33	"	1,841,966: 37
S:a 151,113 ören		<u>Summa <i>Fmy</i> 1,862,649: 02</u>

på sätt af efterföljande tabell närmare framgår.

Uttaxering af Kommunala utskylder i

Stadsdel	Af taxeringsnämnden påförda				Af pröfningsnämnden nedsatta				Å t o r			
	Ören för fastighet	Ören för näring	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören	Ören för fastighet	Ören för näring	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören	Ören för fastighet	Ören för näring	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören
I.	3,547	5,322	13,424	21,654	55	315	181	553	3,492	5,007	13,243	21,101
II.	5,913	17,606	9,645	32,673	6	743	264	1,024	5,907	16,863	9,381	31,649
III.	3,464	9,608	8,438	21,095	21	366	294	692	3,443	9,242	8,144	20,403
IV.	5,304	5,658	9,982	19,849	117	153	83	348	5,187	5,505	9,899	19,501
V.	3,084	4,610	9,398	16,663	66	147	123	354	3,018	4,493	9,275	16,309
VI.	1,847	836	1,880	4,079	25	20	39	81	1,822	816	1,841	3,998
VII.	2,140	4,594	8,646	14,738	70	71	150	297	2,070	4,523	8,496	14,441
VIII.	1,052	649	3,389	5,029	62	—	230	294	990	649	3,159	4,735
IX.	496	574	2,145	3,148	10	40	92	142	486	534	2,053	3,006
X.	1,035	2,138	1,730	4,610	—	374	34	402	1,035	1,764	1,696	4,208
XI.	1,580	782	2,181	3,812	31	54	74	142	1,549	728	2,107	3,670
XII.	305	234	244	685	3	86	—	89	302	148	244	596
XIII.	1,509	4,733	1,998	7,779	32	101	151	283	1,477	4,632	1,847	7,496
Summa	31,276	57,374	73,100	155,814	498	2,470	1,715	4,701	30,778	54,904	71,385	151,113

Helsingfors stad för år 1903 (1904 års behof).

År		Uttaxeradtt belopp										Tomtören		Debetsedelavgifter		Summa	
		Privilegierade ören & Fmk 11: 95		Från inkvartering befriade ören & Fmk 12: 10		Privilegierade ören & Fmk 12: 33		Summa									
1903	1904	Ören	Fmk	Ören	Fmk	Ören	Fmk	Ören	Fmk	Ören	Fmk	Fmk	Fmk	Fmk	Fmk	Fmk	
128	106	20,567	5,114 60	1,282 60	253,591 11	259,988 31	333 85	62 36	260,384 52								
177	347	31,125	2,115 15	4,198 70	383,771 25	390,085 10	290 11	57 56	390,432 77								
323	51	20,029	3,859 85	617 10	246,957 57	251,434 52	207 22	47 76	251,689 50								
44	27	19,430	525 80	326 70	239,571 90	240,424 40	657 50	83 84	241,165 74								
104	8	16,197	1,242 80	96 80	199,709 01	201,048 61	298 13	44 92	201,391 66								
—	—	3,998	— —	— —	49,295 34	49,295 34	271 96	30 16	49,597 46								
90	—	14,351	1,075 50	— —	176,947 83	178,023 33	317 35	51 48	178,392 16								
—	—	4,735	— —	— —	58,382 55	58,382 55	86 31	10 12	58,478 98								
19	—	2,987	227 05	— —	36,829 71	37,056 76	— —	8 92	37,065 68								
—	—	4,208	— —	— —	51,884 64	51,884 64	380 57	18 92	52,284 13								
—	—	3,670	— —	— —	45,251 10	45,251 10	80 53	38 44	45,370 07								
—	—	596	— —	— —	7,348 68	7,348 68	32 29	5 96	7,386 93								
—	—	7,496	— —	— —	92,425 68	92,425 68	— —	31 76	92,457 44								
1,185	539	149,389	14,160 75	6,521 90	1,841,966 37	1,862,649 02	2,955 82	492 20	1,866,097 04								

Efterföljande sammanställningar ur årets samt tidigare års taxerings- och uppbördslängder belysa närmare beskattningsförhållandena i staden:

Skattöreantal och uttaxering i Helsingfors stad åren 1883—1904.

Å r	Antal skatt- ören (motsvarande 400 marks årsinkomst)	Ökning	Minskning	Uttaxerad belopp per skattöre (oprivile- gieradt)	A n m ä r k n i n g
1883	55,364	2,542	—	9 79	1) Deraf ca 8,300 ören för agio vinst, hvilken beskattning sedermera, på grund af Kejs. Senatens utslag, resti- tuerats.
1884	62,818	7,454	—	12 22	
1885	63,613	795	—	10 26	
1886	62,745	—	868	11 —	2) Deraf ca 14,000 ören tillfällig arfsskatt.
1887	61,336	—	1,349	11 —	
1888	65,961	4,565	—	9 45	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt,
1889	68,458	2,497	—	9 10	
1890	72,776	4,318	—	9 76	
1891	79,306	6,530	—	10 —	
1892	80,719	1,413	—	11 20	
1893	83,927	3,208	—	10 76	
1894	86,675	2,748	—	13 61	
1895	82,024	—	4,651	14 50	
1896	83,787	1,763	—	14 —	
1897	101,923	18,136 1)	—	12 20	
1898	104,329	2,406	—	12 —	
1899	133,456	29,127 2)	—	10 10	
1900	136,575	3,119 3)	—	12 66	
1901	137,244	669	—	12 91	
1902	139,631	2,387	—	13 31	
1903	146,288	6,657	—	12 56	
1904	151,113	4,825	—	12 33	

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad år 1904.

För en an- tagen års- inkomst af <i>Frkf.</i>	Antal beskat- tade	För en an- tagen års- inkomst af <i>Frkf.</i>	Antal beskat- tade	För en an- tagen års- inkomst af <i>Frkf.</i>	Antal beskat- tade	För en an- tagen års- inkomst af <i>Frkf.</i>	Antal beskat- tade
800	3,987	21,200	11	44,000	3	92,000	1
1,200	2,018	21,600	8	44,400	1	92,800	1
1,600	1,127	22,000	17	44,800	4	100,000	6
2,000	712	22,400	6	46,000	3	100,400	1
2,400	446	22,800	7	47,200	2	102,800	1
2,800	306	23,200	2	48,000	2	106,000	1
3,200	348	23,600	2	48,800	1	108,400	1
3,600	158	24,000	28	50,000	3	108,800	1
4,000	363	24,400	5	50,800	2	111,600	1
4,400	109	24,800	4	51,200	1	114,000	1
4,800	250	25,200	2	51,600	1	118,000	2
5,200	95	25,600	5	52,000	2	120,000	2
5,600	116	26,000	18	52,400	3	122,000	1
6,000	277	26,400	7	52,800	1	123,600	1
6,400	90	26,800	2	53,600	1	124,000	1
6,800	84	27,200	5	54,000	3	124,800	1
7,200	118	27,600	3	54,400	1	128,000	1
7,600	39	28,000	13	55,200	1	129,200	1
8,000	180	28,400	3	55,600	2	130,000	1
8,400	31	28,800	3	56,000	5	134,000	1
8,800	51	29,200	5	56,800	1	136,400	1
9,200	53	29,600	5	57,600	1	136,800	1
9,600	33	30,000	20	58,000	3	138,600	1
10,000	140	30,400	2	58,400	2	139,000	1
10,400	32	30,800	2	60,000	7	142,400	1
10,800	32	31,200	4	60,400	2	144,000	1
11,200	41	31,600	1	60,800	1	144,800	1
11,600	20	32,000	12	61,200	2	167,600	1
12,000	125	32,400	2	61,600	1	170,000	1
12,400	18	32,800	2	62,000	1	177,600	1
12,800	30	33,200	6	62,800	3	180,000	1
13,200	15	33,600	1	64,000	1	182,800	1
13,600	23	34,000	11	65,200	1	190,000	1
14,000	39	34,400	3	65,600	1	192,000	1
14,400	20	34,800	3	72,000	2	198,800	1
14,800	26	35,200	2	74,000	1	203,600	1
15,200	17	35,600	2	74,800	1	211,200	1
15,600	11	36,000	9	75,200	1	214,000	1
16,000	60	36,400	3	76,000	1	244,000	1
16,400	13	37,200	2	76,400	1	270,400	1
16,800	30	38,000	2	78,000	1	277,200	1
17,200	13	38,400	1	80,000	5	280,000	1
17,600	12	38,800	2	81,200	1	340,000	1
18,000	31	39,200	7	82,400	1	347,200	1
18,400	10	39,600	1	83,200	1	418,000	1
18,800	10	40,000	18	84,000	1	498,800	1
19,200	11	40,800	2	84,800	1	758,800	1
19,600	11	41,600	1	86,000	1	810,800	1
20,000	63	42,000	4	86,400	1	812,000	1
20,400	6	42,400	1	88,000	3	816,400	1
20,800	15	43,200	2	90,000	1	846,000	1
						Summa 12,305	

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad åren 1885—1904.

År	Antal inne- vånare enligt mantals- längd	Antal beskattade	Procent af antalet inne- vånare	Antagen skattbar års- inkomst	Uttaxerad belopp	Skatte- procent	Medeltal af de beskatta- des års inkomst		
1885	41,579	8,146	19,59	25,445,200	652,357	62	2,56	3,123	64
1886	43,345	7,887	18,20	25,098,000	689,651	10	2,75	3,182	20
1887	43,834	7,513	17,14	24,558,400	674,857	40	2,75	3,268	79
1888	46,255	8,413	18,19	26,384,400	622,186	83	2,36	3,136	15
1889	53,910	7,872	14,60	27,383,200	622,065	18	2,27	3,478	57
1890	56,236	7,203	12,81	29,110,400	707,879	84	2,43	4,041	42
1891	58,799	8,032	13,66	31,722,400	791,475	38	2,49	3,949	50
1892	57,192	8,516	14,89	32,287,600	902,879	32	2,80	3,791	40
1893	57,210	8,416	14,72	33,570,800	902,467	12	2,69	3,988	93
1894	58,637	7,603	12,97	34,670,000	1,179,009	44	3,40	4,560	04
1895	64,554	7,866	12,18	32,809,600	1,188,794	39	3,62	4,171	07
1896	67,653	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50	4,354	83
1897	70,698	8,180	11,57	40,769,200	1,242,432	32	3,05	4,984	01
1898	71,365	8,924	12,50	41,731,600	1,251,439	68	3,—	4,676	33
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52	5,212	11
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16	4,935	41
1901	82,213	11,445	13,92	54,897,600	1,771,284	15	3,22	4,796	64
1902	82,604	11,672	14,13	58,213,200	1,857,556	73	3,13	4,977	42
1903	85,583	12,237	14,28	61,028,800	1,837,068	83	3,32	4,987	23
1904	88,838	12,305	13,85	62,038,000	1,862,649	02	3,52	5,041	69

Från föregående år balanserade konti.

Under denna rubrik upptages som besparing ett belopp å 1,500, anslag för polikliniker, hvilket balanserat sedan år 1889 och antagligen beror på något missförstånd.

Inkomster ej i staten observerade.

Här ingår endast en post å Fmk 16:20, utgörande praescriberade kuponger till stadens chaussébyggnadslån af år 1866.

Bilansen per 31 December 1904.

Ingående bilansen från år 1903 å obligationers konto utgjordes af:

Obligationer till Helsingfors stad 3,6 % lån af år 1866 . . .	<i>Fmk</i>	57,500:—
Obligationer till Helsingfors stads 5 % lån af år 1876 . . .	"	345,350: 60
	<i>Fmk</i>	402,850: 60

Under året har inköpts:

1 st. chausséelåneobligation	"	50:—
	<i>Fmk</i>	402,900: 60

samt på grund af utlottning af 1876 års vatten-

ledningslåneobligationer afgått	<i>Fmk</i>	8,300:—
Kursförlust å 1876 års obligationer	"	913: 50
	<i>Fmk</i>	9,213: 50
Saldot till år 1905	<i>Fmk</i>	393,687: 10

utgöres af:

Helsingfors stads 3,6 % obligationer af år 1866:

282 st. à 100 mark	<i>Fmk</i>	28,200:—
587 st. à 50 "	"	29,350:—
	<i>Fmk</i>	57,550:—

Helsingfors stads 5 % obligationer af år 1876:

111 st. à 1,000 mark	<i>Fmk</i>	111,000:—
311 st. à 500 mark	"	155,500:—
208 st. à 200 mark	"	41,600:—
	<i>Fmk</i>	308,100:—
	<i>Fmk</i>	à 109: 10 <i>Fmk</i> 336,137: 10
	<i>Fmk</i>	393,687: 10

Bland olyftade bidrag balanserar statsbidraget till Folkskolorna med Fmk 30,000, hvilket belopp vid utbetalningen af tredje kvartalets bidrag för år 1903 af Lärestyrelsen innehållits och ännu ej kommit staden till godo.

Statsbidraget till gatubelysningen ingår i bilansen med en summa af Fmk 52,770 eller för:

år 1901	<i>Fmk</i>	7,260:—
" 1902	"	15,170:—
" 1903	"	15,170:—
" 1904	"	15,170:—
	<i>Fmk</i>	52,770:—

Anhållan om förnyande af statsbidraget till gatubelysning, hvilket tidigare var beviljadt t. o. m. året 1900, inlämnades redan år 1901, men torde ärendet ännu ej vara afgjort.

Balanserade bidrag till brandverket utgöres af militieverkets andel i sagda bidrag Fmk 6,300 samt Kejs. Alexanders Universitetets andel Fmk 1,900, hvilka ehuru utrekvirerade vid årets början ännu ej inlevererats.

I Belysningsverkets förskotter ingår äfven årsvinsten af gasverksdriften med Fmk 199,773.

Bland rester utgöras de mera betydande beloppen under rubrikerna diverse afgifter, vattenkonsumtion och vattenledningsarbeten af debiteringssummor, hvilka först under innevarande år förfalla till betalning.

Beträffande de poster hvilka ingå under titeln „Diverse debitorer“ må nämnas att allmänna latrinrenhållningen öfverbalanserats med en utgifts summa af Fmk 16,687:75, hvilken är afsedd att under de närmaste åren betäckas genom inkomster för försäld spillning m. m.

Balanserade arbetskonti motsvaras af anslag i 1905 års stat, utom skvären vid polyteknikum, hvars kostnader torde af statsverket ersättas, sedan anläggningen slutförts.

Under rubriken olyftade anslag balanserar återstoden af Drätselkammarens expensemedel, enär kostnaderna för kommunalberättelsen för år 1903 ännu icke kunnat bokföras. — Den balanserade summan, Fmk 13,970:98, för enquete angående arbetarebostadsförhållandena motsvaras under aktiva af Hälsovårdsnämndens oredovisade förskott.

Angående posten „odisponerade lånemedel“ hänvisas till rubriken Helsingfors stads konsoliderade gäld, 1902 års obligationslån.

Behållningen

till år 1905 utgöres af:

Öfverskott för året 1904	Fmk	824,770:22
Odisponerad del af tidigare behållning	„	818,071:13
	Fmk	1,642,841:35

Det betydande öfverskottet för år 1904, det största som hittills förekommit, har sin förklaring däri att nästan samtliga inkomstkonti lämnat ett resultat vida öfverstigande förslagsposterna i årsstaten. Sålunda lämna konti för:

I. Räntor, öfverskott	<i>Fm.</i>	129,418: 27
II. Tomtlösen	”	355,954: 02
III. Stadens fasta egendom	”	20,520: 07
V. Inkomstgifvande rättigheter	”	210,753: 28
VI. Diverse inkomster	”	9,378: 61
VII. Statsbidrag	”	3,548: 69
VIII. Vattenledningen	”	75,809: 18
IX. Belysningsverket	”	113,483: —
Diverse konti	”	1,101: 45
Summa öfverskott <i>Fm.</i>		919,966: 57

Häriifrån afgår:

Öfverskridna anslag	”	95,196: 35
Årets resultat: Öfverskott <i>Fm.</i>		824,770: 22

Under de senaste åren har årsöfverskottet uppgått till:

år 1894 <i>Fm.</i>	385,536: 55	år 1900 <i>Fm.</i>	296,655: 91
” 1895 ”	383,872: 02	” 1901 ”	246,885: 80
” 1896 ”	281,736: 46	” 1902 ”	562,779: 35
” 1897 ”	585,934: 72	” 1903 ”	531,434: 83
” 1898 ”	388,477: 54	” 1904 ”	824,770: 22
” 1899 ”	224,072: 60		

Sammandrag af bokslutet.

Inkomster.

Disponerad behållning från år 1903	<i>Fm.</i>	560,000: —
Inkomster enligt stat	”	5,253,883: 87
” utöfver stat	”	934,350: 29
Besparing å anslag	”	167,702: 46
Summa <i>Fm.</i>		6,915,936: 62

Utgifter.

Anslag enligt stat	<i>Fmk</i>	5,813,883: 87
Anslagen öfverskridna med	"	262,898: 81
Brist i beräknade inkomster	"	14,383: 72
	<i>Fmk</i>	6,091,166: 40
Årets resultat, öfverskott	"	824,770: 22
	Summa <i>Fmk</i>	6,915,936: 62
Förenämnda öfverskott	<i>Fmk</i>	824,770: 22
ökadt med den odisponerade behållningen från år 1903 eller	"	818,071: 13
lemnar saldot till år 1905	<i>Fmk</i>	1,642,841: 35

Helsingfors stads Drätselkontor i Februari 1905.

Teodor Holmberg.

Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1904.

Utgifts-konti. <i>1. Stadens skulder.</i>	Anslag enligt stat	Kostnad enligt böckerna	Anslaget öfverskridet	Besparing å anslaget
Chausséeobligationslånet, amortering	6,000 —	6,000 —		
ränta	2,160 —	2,160 —		
Vattenledningslånet, amortering .	28,500 —	28,500 —		
ränta	58,247 50	58,247 50		
kursförlust	500 —	913 50	413 50	
Nybyggnads- o. regleringslånet, amortering	56,000 —	56,000 —		
ränta	37,800 —	37,800 —		
Obligationslånet af år 1892, amortering	25,000 —	25,000 —		
ränta	192,262 50	192,262 50		
provisioner m. m.	900 —	666 29	— —	233 71
Obligationslånet af år 1898, amortering	22,500 —	22,500 —		
ränta	101,535 —	101,535 —		
provisioner m. m.	1,000 —	801 11	— —	198 89
Obligationslånet af år 1900, amortering	16,500 —	16,500 —		
ränta	118,140 —	118,140 —		
provisioner m. m.	1,000 —	826 18	— —	173 82
Obligationslånet af år 1902, amortering	41,500 —	41,500 —		
ränta	318,400 —	318,400 —		
provisioner m. m.	1,500 —	3,917 23	2,417 23	
Transport	1,029,445 —	1,031,669 31	2,830 73	606 42

Transport	1,029,445	—	1,031,669	31	2,830	73	606	42
II. Stadens embetsverk.								
Magistraten	36,700	—	36,943	97	243	97		
Rådstufvurätten	112,400	—	112,799	79	399	79		
Magistratens och Rådstufvurät- tens gemensamma biträden och betjening	27,020	—	26,908	93	—	—	111	07
Executionsverket	34,100	—	34,182	78	82	78		
Renskrifning af protokoll	1,700	—	767	25	—	—	932	75
Anslag för ryska öfversättningar Expenser	2,000	—	2,000	—	2,452	45		
15,000	—	17,452	45					
III. Kommunalförvaltningen.								
Stadsfullmäktiges kansli	14,900	—	20,660	15	5,760	15		
Drätselkammaren, aflöningar	33,700	—	34,179	87	479	87		
expenser	15,000	—	15,000	—	—	—		
Drätselkontoret, aflöningar	45,160	—	45,312	46	152	46		
expenser	5,900	—	5,923	10	23	10		
Trafikkontoret, aflöningar	38,010	—	38,157	42	147	42		
mätarearvoden	800	—	1,145	34	345	34		
expenser	1,800	—	1,734	84	—	—	65	16
Hamnkontoret, aflöningar	34,575	—	35,294	11	719	11		
expenser, m. m.	1,250	—	1,229	66	—	—	20	34
Byggnadskontoret, aflöningar	32,380	83	32,380	57	—	—	—	26
extra ingenjörer m. m.	8,000	—	8,160	—	160	—		
skogsvaktarebiträden m. m.	1,500	—	1,677	84	177	84		
Byggnadskontoret, material- och handtlangaredagsverken	8,000	—	8,628	17	628	17		
expenser	1,500	—	1,490	79	—	—	9	21
Trädgårdsnämnden	6,900	—	6,901	30	1	30		
Taxerings- och pröfningsnämnden	5,000	—	5,148	59	148	59		
Förmyndarenämnden	1,400	—	1,459	35	59	35		
Nämnden för arbetareangelägen- heter	3,800	—	3,800	—	—	—		
Kommunal arbetsförmedlingsbyrå	7,500	—	7,596	32	96	32		
Uppfostringsnämnden	2,650	—	3,150	13	500	13		
IV. Gatu- och kajbelysning.								
Gasbelysning	119,400	—	118,383	—	—	—	1,017	—
Petroleumbelysning	103,729	—	95,137	90	—	—	8,591	10
Extra belysning af kajer och varu- skjul	16,395	—	12,654	39	—	—	3,740	61
Transport	1,767,614	83	1,767,929	78	15,408	87	15,093	92

Transport	1,767,614 83	1,767,929 78	15,408 87	15,093 92
V. Brandverket.				
Allöningar, m. m.	78,110 —	78,472 08	362 08	
Brandstallet	8,205 —	8,066 83	— —	138 17
Eldning och belysning	10,360 —	9,993 28	— —	366 72
Redskap och inventarier	8,200 —	8,124 33	— —	75 67
Diverse	4,400 —	4,093 03	— —	306 97
Anslag åt frivilliga brandkåren .	5,000 —	5,000 —		
VI. Polisinrättningen.				
Kontant bidrag	198,034 28	198,034 28		
Embetslokaler	25,480 —	26,730 —	1,250 —	
Eldning och belysning	14,400 —	21,920 07	7,520 07	
Diverse	1,000 —	3,311 87	2,311 87	
VII. Sundhets- och sjukvården.				
Läkare- och sjukvårdspersonal . .	46,640 —	46,902 55	262 55	
Helsevårdsnämnden	7,100 —	9,024 33	1,924 33	
Maria sjukhus, icke epidemi-afdelningen	25,800 —	28,589 03	2,789 03	
epidemiafdelningen	19,328 —	21,090 83	1,762 83	
medicinsk-kirurgiska afdelningen	21,250 —	18,229 06	— —	3,020 94
ekonomiafdelningen	142,610 —	149,184 42	6,574 42	
desinfektionsinrättningen	3,120 —	2,608 92	— —	511 08
Sjukstuga i Sörnäs	10,943 —	10,943 —		
Polikliniker	20,093 31	19,653 60	— —	439 71
Helsopolisen	20,500 —	19,835 11	— —	664 89
Besigtningebyrån	6,660 —	6,565 65	— —	94 35
Laboratorium för sanitära undersökningar	20,600 —	20,757 69	157 69	
Köttkontroll	4,300 —	4,413 28	113 28	
Obduktionshuset	150 —	118 35	— —	31 65
Vaccindepoten	400 —	399 96	— —	— 04
Transport	2,470,298 42	2,489,991 33	40,437 02	20,744 11

Transport	2,470,298 42	2,489,991 33	40,437 02	20,744 11
VIII. Fattigvården.				
Fattigvårdsstyrelsen	20,100 —	19,277 85	— —	822 15
Fattiggården	71,820 —	79,715 80	7,895 80	
Arbetsinrättningen	25,420 —	29,288 47	3,868 47	
Dårvårdsanstalten	42,680 —	47,206 91	4,526 91	
Utackorderingskostnader	77,000 —	78,067 38	1,067 38	
Sjukvårdskostnader	9,000 —	9,207 49	207 49	
Dårvårdskostnader	22,000 —	22,715 18	715 18	
Läkemedel	8,000 —	10,507 94	2,507 94	
Direkta understöd	50,000 —	61,905 —	11,905 —	
Diverse	4,000 —	2,886 47	— —	1,113 53
IX. Undervisningsväsendet.				
Navigationsskolan	3,600 —	3,467 28	— —	132 72
Handverksskolorna	103,530 —	98,551 85	— —	4,978 15
Handläroverk	10,000 —	10,000 —	— —	
Uppfostringsanstalt för andesvaga barn	4,500 —	4,362 50	— —	137 50
Folkskolorna, aflöningar	601,990 —	592,566 65	— —	9,423 35
hyror	27,000 —	27,639 99	639 99	
undervisningsmaterial	12,000 —	13,903 32	1,903 32	
material för handarbeten	10,000 —	5,633 65	— —	4,366 35
möbel	9,000 —	15,138 07	6,138 07	
ved och vedhuggning	28,000 —	20,106 96	— —	7,893 04
belysning	23,000 —	16,534 76	— —	6,465 24
beklädnad	10,000 —	12,804 85	2,804 85	
renhållning	16,000 —	18,648 59	2,648 59	
underhåll af lokaler	24,000 —	48,051 24	24,051 24	
pensionsbidrag	8,687 50	8,525 —	— —	162 50
expenser	3,500 —	3,518 87	18 87	
Resestipendier	1,500 —	1,500 —	— —	
Folkbibliotek och läsesalar	48,130 —	48,987 30	857 30	
Teatrar och musik	31,000 —	31,000 —	— —	
Asyler för vanartade barn	37,518 67	33,326 28	— —	4,192 39
X. Allmänna onera.				
Skjutshållning	1,950 —	1,950 —	— —	
Kronoutlagor	54 96	54 96	— —	
Inkvarteringskostnader	206,233 28	200,916 11	— —	5,317 17
Inkvarteringsnämnden	8,000 —	7,979 03	— —	20 97
Transport	4,029,512 33	4,075,937 03	112,193 42	65,769 17

Transport	4,029,512 83	4,075,937 08	112,193 42	63,769 17
XI. Vattenledningen.				
1. Förvaltning och drift.				
Aflöningar	27,700 —	25,896 42	— —	1,803 58
Driftkostnad för pumpverket . . .	6,000 —	5,162 71	— —	837 29
Driftkostnad för filterna	12,000 —	9,530 86	— —	2,469 14
Afläsning m. m. af vattenmätare	8,000 —	8,483 28	483 28	
Mätningar och undersökningar för utvidgningar	1,500 —	565 79	— —	934 21
Brandförsäkringspremier	1,200 —	1,133 33	— —	66 67
Arrenden	950 —	950 —		
Hyra, städning och belysning af kontorslokal	2,000 —	1,965 12	— —	34 88
Expenser	2,500 —	2,440 77	— —	59 23
Utskylder till Helsinge kommun .	800 —	667 55	— —	132 45
Distribuering etc. af debetsedlar och räkningar	700 —	700 —		
Kostnader för hästhoarna	2,700 —	2,471 21	— —	228 79
Privata anslutningar	95,000 —	110,757 94	15,757 94	
2. Underhåll och remont.				
Remont och underhåll af vatten- ledningens byggnader, hägna- der, dammar, maskiner och rörnät	22,000 —	24,152 77	2,152 77	
Reparation och justering af vatten- mätare	3,500 —	5,241 20	1,741 20	
Betonering af filtret N:o III . . .	5,700 —	3,530 81	— —	2,169 19
Nyläggning af taket i den äldre vattenborgen, $\frac{1}{3}$ af hela ytan .	5,000 —	5,026 80	26 80	
3. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.				
Inköp af vattenmätare	8,000 —	6,759 07	— —	1,240 93
Vattenledning under Bergmans- gatan från Skepparegatan till N:o 33	4,500 —	3,755 79	— —	744 21
D:o under Skepparegatan från N:o 35 till N:o 39	12,900 —	6,066 25	— —	6,833 75
Transport	4,252,162 83	4,301,194 75	132,355 41	83,323 49

Transport	4,252,162 83	4,301,194 75	132,355 41	83,323 49
Vattenledning under Skepparegatan från N:o 39 till Båtsmansgatan (rörombyte)	6,700 —	3,473 79	— —	3,226 21
D:o under Skarpskyttegatan från Högbergsgatan till Kaserngatan	8,000 —	6,189 42	— —	1,810 58
D:o under Alberts-, Stora Roberts-, Stenhuggare- och Rödbergsgatorna, från Boulevards- till Styrmansgatan (delvis rörombyte) .	22,600 —	15,747 23	— —	6,852 77
D:o under Väfvaregatan, från Sjömans- till Båtsmansgatan .	2,600 —	1,544 27	— —	1,055 73
D:o till villorna N:ris 9, 10 & 11 i Djurgården	10,400 —	6,326 41	— —	4,073 59
D:o under Ö. Chausséen från folkskolan å Vallgård till villorna N:ris 1 a och 3	15,700 —	15,692 29	— —	771 —
D:o under Petersgatan från Jungfrustigen till Kaptensgatan . .	13,400 —	12,710 32	— —	689 68
D:o under Skepparegatan från Peters- till Hafs-gatan	8,300 —	6,287 27	— —	2,012 73
D:o under 5 linien från Karlsgatan till N:o 10 vid Porthansgatan .	10,300 —	10,300 —	— —	— —
D:o under Vestra Hamngatan och Maringatan från N:o 7 till N:o 16	11,300 —	11,719 89	419 89	— —
D:o under Skeppsredaregatan från N:o 5 till Kaptensgatan	3,400 —	3,092 07	— —	307 93
D:o under Malm- och S. Jernväsgatorna från adr. N:o 30 till Lappviksgatan	9,300 —	9,300 —	— —	— —
D:o under Nikolaigatan och Brobergsterrassen från Gengatan till adr. N:o 16	5,900 —	2,622 44	— —	3,277 56
4. Diverse.				
Afstängningskranar och brandposter å rörnätet	2,000 —	1,458 31	— —	541 69
Fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande	5,000 —	5,000 —	— —	— —
XII. Saluhallarna.				
Hallen å Strandtorget	6,150 —	6,466 91	316 91	— —
Hallen å Sandvikstorget	7,900 —	7,992 20	92 20	— —
Transport	4,401,112 83	4,427,117 57	133,184 41	107,179 67

Transport	4,401,112 83	4,427,117 57	133,184 41	107,179 67
XIII. Stadens jordlägenheter.				
Gumtäck, förvaltningskostnader m. m.	7,000 —	6,711 64	— —	288 36
Mejlans, utskylder m. m.	400 —	549 29	149 29	
XIV. Allmänna arbeten.				
1:o. Byggnader och lägenheter.				
Diverse reparationer	30,000 —	36,403 81	6,403 81	
Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300 —	4,219 47	— —	80 53
Remont i Maria sjukhus	7,200 —	10,822 36	3,622 36	
D:o af badhuset i Brunnsparken	2,500 —	2,411 96	— —	88 04
Inredning af lokaler för Helsevårdsnämnden m. fl. embetsverk i Tullhusets vid V. Kajen öfra våning	35,500 —	39,116 10	3,616 10	
D:o af saluhallar i Tullhusets vid V. Kajen nedra våning	24,500 —	26,481 55	1,981 55	
D:o af lokal för Arbetsförmedlingsbyrån i gamla Packhuset vid Alexandersgatan	4,100 —	4,506 99	406 99	
Uppställning af en varuhiss i Tullhusets å Skatudden packhusafdelning	5,050 —	5,921 67	871 67	
Remont af kvarnen i Gammelstaden	2,300 —	2,343 82	43 82	
Ändring och remont af polisvaktkontoret i Gammelstaden	700 —	902 94	202 94	
Remont af och tillbyggnad till epidemipaviljongerna vid Maria sjukhus	31,600 —	37,391 06	5,791 06	
Varuskjul å Myntkajen	100,000 —	99,979 82	— —	20 18
Tillbyggnad till Drätselkontorets lokal, tillskottsanslag	17,600 —	25,591 71	7,991 71	
Uthus å tull- och packhusgården vid Vestra kajen	5,000 —	5,148 97	148 97	
För ny tuberkulospaviljong å Fatiggården	42,000 —	42,000 —		
Transport	4,720,862 83	4,777,620 73	164,414 68	107,656 78

Transport	4,720,862 83	4,777,620 73	164,414 68	107,656 78
2:o. Gator och allmänna platser.				
Diverse reparationer	12,000 —	12,825 27	825 27	
Stensättning med I:ma nubbsten i asfalt af stadens andel af V. Kajen från N. Magasinsgatan till och med adr. N:o 6	22,900 —	22,657 41	— —	242 59
D:o med I:ma nubbsten i asfalt af stadens andel af Ö. Henriks- gatan från Alexanders- till Gas- verks-gatan	23,600 —	23,458 86	— —	141 14
D:o med d:o af stadens andel af Nikolaigatan från Senatstorget till Fredsgatan	5,900 —	5,773 59	— —	126 41
D:o med I:ma nubbsten af stadens andel af en 10 met. bred kör- bana å Senatstorget utmed kyrkoterassens södra gräns	8,700 —	9,655 88	955 88	
Gångbana af I:ma nubbsten diago- nalt öfver Kaserntorget från S. O. till N. V.	6,750 —	5,758 22	— —	991 78
Ombyggnad och remont af sär- skilda barrierer längs staden till- höriga gatuandelar	12,600 —	12,039 71	— —	560 29
Remont af brolocket å Långa bron	3,400 —	3,321 29	— —	78 71
Stensättning med fältsten och II:a nubbsten af särskilda ytor å Myntkajen	17,800 —	18,646 06	846 06	
Anläggning af ett järnvägsspår längs det vestra Varuskjulet å Myntkajen	1,400 —	2,009 73	609 73	
Beläggning med fältsten eller cement-makadam af stadens andel af Lotsgatan utmed de osålda tomterna N:ris 12, 14 och 16	1,900 —	1,570 56	— —	329 44
Makadamisering af stadens andel af Köpmansgatan utmed de osålda tomterna N:ris 8 och 10	1,200 —	955 03	— —	244 97
Beläggning med fältsten eller ce- ment-makadam af stadens andel af Fabriks-gatan mellan Jungfru- stigen och Skepparegatan	11,700 —	11,377 93	— —	322 07
Transport	4,850,712 83	4,907,670 27	167,651 62	110,694 18

Transport	4,850,712 83	4,907,670 27	167,651 62	110,694 18
D:o med d:o eller d:o af stadens andel af Kaptensgatan utmed kv. 127	2,700 —	3,072 50	372 50	
D:o med d:o eller d:o af stadens andel af Jungfrustigen utmed tomterna adr. N:ris 8 och 10 .	2,200 —	1,971 77	— —	228 23
Beläggning med fältsten eller cement-makadam af Sandviks-torget's norra del.	8,800 —	7,948 98	— —	851 02
Planering af Maringatan	53,100 —	53,659 72	559 72	
D:o af Skatuddsgatans norra ända	6,000 —	6,488 77	488 77	
D:o af Petersgatan mellan Jungfrustigen och Kaptensgatan. . .	23,100 —	23,579 04	479 04	
D:o af Skeppsredaregatan från tomt N:o 5 till Kaptensgatan .	3,500 —	3,458 55	— —	41 45
D:o af Skepparegatan mellan Peters- och Hafsgatorna	13,700 —	14,285 86	585 86	
D:o af S. Järnvägsgatan mellan Malm- och Lappviksgatorna .	16,300 —	16,845 17	545 17	
D:o af Brobergsterrassen utmed södra och vestra delen af kv. N:o 140	38,800 —	34,308 90	— —	4,491 10
Utvidgning af Broholmogatan utmed tomterna N:ris 3 och 5 i kv. N:o 300.	14,100 —	12,363 77	— —	1,736 23
Planering af Tavastgatan mellan Ö. Chausseen och 2:dra linien .	4,100 —	5,684 85	1,584 85	
D:o af Portansgatan mellan 2:dra och 5:te linien.	24,300 —	26,140 30	1,840 30	
D:o af återstående hälften af Lönnrotsgatan från 2:dra linien till adr. N:o 8	10,000 —	9,462 17	— —	537 83
D:o af återstående hälften af 2:dra linien utmed kv. N:o 301 b. .	6,400 —	7,573 97	1,173 97	
D:o af Sörnäs strandväg.	11,000 —	12,935 13	1,935 13	
Beläggning med fältsten eller cementmakadam af Jungfrustigen utmed tomten adr. N:o 5. . . .	550 —	513 50	— —	36 50
Planering af vägar mellan upp-lagsplatserna å Skatuddens syd-östra del.	13,900 —	12,797 16	— —	1,102 84
Transport	5,103,262 83	5,160,760 38	177,216 93	119,719 38

Transport	5,103,262 83	5,160,760 38	177,216 93	119,719 38
3:o. Kanaler och afloppsdiiken.				
Diverse underhåll	15,000 —	15,037 09	37 09	
Kompletteringsarbeten	3,000 —	3,518 95	518 95	
Kanal under Maringatan	9,100 —	8,433 83	— —	666 17
D:o under Petersgatan från adr. N:o 12 till Jungfrustigen och från N:o 14 till Kaptensgatan	9,900 —	9,534 18	— —	365 82
D:o under Skeppsredaregatan från adr. N:o 7 till Kaptensgatan .	3,000 —	2,591 33	— —	408 67
D:o under Skepparegatan från Pe- ters- till Hafsgatan och Hafs- hamnen	9,400 —	8,771 70	— —	628 30
D:o under S. Järnvägsgatan från Malmgatan till kanalen under Lappviksgatan	5,600 —	5,028 80	— —	571 20
D:o under Brobergsterrassen från adr. N:o 16 till kanalen under Nikolaigatan	6,300 —	3,229 40	— —	3,070 60
D:o under Porthansgatan mellan adr. N:o 8 och 5:te linien . . .	2,500 —	2,439 15	— —	60 85
Kanal under Hafsgatan från adr. N:o 13 till Skepparegatan och från adr. N:o 7 till Kaptens- gatan	8,800 —	8,855 41	55 41	
Förlängning af kanalen under Kronbergsgatan	2,500 —	1,153 03	— —	1,346 97
D:o af d:o under Neckensgränd .	2,800 —	3,249 06	449 06	
D:o af d:o under Sörnäs strandväg	13,600 —	12,514 97	— —	1,085 03
4:o. Vägar.				
Diverse reparationer	10,000 —	11,500 95	1,500 95	
5:o. Chausséer.				
Diverse reparationer	15,000 —	14,800 65	— —	199 35
6:o Hamnar.				
Diverse reparationer	15,000 —	14,901 70	— —	98 30
Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna	3,000 —	5,789 93	2,789 93	— —
Upprensning af Tölö viken . . .	25,000 —	27,328 79	2,328 79	— —
Transport	5,262,762 83	5,319,439 30	184,897 11	128,220 64

Transport	5,262,762 83	5,319,439 30	184,897 11	128,220 64
Förlängning af båtbyggorna i norra hamnen	1,000 —	1,926 77	926 77	— —
Est. flottboj i Södra hamnen . .	750 —	649 75	— —	100 25
Utvidgning af Sandviks norra kajen	137,000 —	119,753 98	— —	17,246 02
Förtöjningsringar i Sandviks och Sörnäs hamnar	1,400 —	993 40	— —	406 60
7:o. Planteringar.				
Underhåll af planteringar och trädskolor	54,000 —	56,356 70	2,356 70	— —
Underhåll af hägnader	2,000 —	2,475 42	475 42	— —
Beredning af jord för stadsplanteringarna	2,500 —	2,530 04	30 04	— —
Planeringsarbeten i Brunnsparken	10,000 —	10,201 20	201 20	— —
D:o å idrottsplanen i Djurgården	10,000 —	10,144 37	144 37	— —
Anordnande af en plantering vid Konstantinsgatans afslutning .	300 —	305 40	5 40	— —
Anordnande af kälkbanor	1,100 —	1,094 17	— —	5 83
8:o. Renhållningsväsendet.				
Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800 —	2,767 84	— —	32 16
Vakters aflöning	5,200 —	5,272 76	72 76	— —
Renhållning af latriner och pissoirer	12,000 —	12,835 69	835 69	— —
Remont af d:o och d:o	2,000 —	3,260 50	1,260 50	— —
Renhållning af stadens allmänna platser och gatundelar, m. m.	49,000 —	57,733 55	8,733 55	— —
Bevattning af stadens centrala gator	10,000 —	9,074 36	— —	925 64
Renhållning af chausséerna	20,000 —	23,463 68	3,463 68	— —
” af d:o i Brunnsparken	1,000 —	511 90	— —	488 10
” af vägar	7,000 —	6,888 04	— —	111 96
” af båthamnar	700 —	580 70	— —	119 30
Rengöring af isarna	1,500 —	1,186 15	— —	313 85
9:o. Arbetsredskap.				
Diverse inköp och remont	7,000 —	8,106 24	1,106 24	— —
Inköp af bevattningsvagnar . . .	2,000 —	1,920 —	— —	80 —
Transport	5,603,012 83	5,659,471 91	204,509 43	148,050 35

Transport	5,603,012 83	5,659,471 91	204,509 43	148,050 35
10:o. Diverse.				
Underhåll af klappbryggor, ved- mått, lyktstolpar m. m. . . .	6,000 —	9,435 76	3,435 76	
XV. Pensioner. . . .	13,971 04	13,670 —	— —	301 04
XVI. Diverse utgifter.				
Revision af stadens räkenskaper.	4,100 —	4,100 —		
Inventering af löseegendom . . .	800 —	800 —		
Bränsle	11,000 —	9,879 80	— —	1,120 20
Belysning (inclusive illuminatio- ner)	8,000 —	7,247 18	— —	752 82
Stormvarningstelegram	250 —	110 —	— —	140 —
Brandstodsafgifter	12,000 —	11,857 61	— —	142 39
Anslag åt mantalsskrifvaren . . .	3,000 —	3,000 —		
” för byggnadsinspektör . . .	2,400 —	2,400 —		
Arvode åt en elektrotekniker . . .	3,000 —	1,500 —	— —	1,500 —
” åt 2:ne fiskeritillsynings- män	600 —	600 —		
För öfvervakande af virkesflott- ningen i stadens hamnområde . . .	150 —	150 —		
Arvode åt gårdsekonomen	1,800 —	1,800 —		
Uppsigt öfver varuskjulet samt kostnader för d:o	1,500 —	1,525 —	25 —	
Utskrifning af vallängden jemte register dertill.	1,400 —	1,400 —		
Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500 —	2,499 96	— —	— 04
Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	1,200 —	1,200 —		
Politiekarlars arvoden	1,200 —	1,200 —		
Inköp och underhåll af normalur	2,600 —	2,097 —	— —	503 —
Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering	7,500 —	3,454 51	— —	4,045 49
Telefonafgifter	4,500 —	3,840 50	— —	659 50
Anslag för isobservationer	600 —	600 —		
För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hund- skatten	500 —	500 —		
Transport	5,693,583 87	5,744,339 23	207,970 19	157,214 83

Transport	5,693,583 87	5,744,339 23	207,970 19	157,214 83
Malering af middagstimmen	300 —	300 —		
Utlärfning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster	30,000 —	44,466 81	14,466 81	
För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande.				
<i>II. Stadens embetsverk.</i>				
Anslag till gratifikation åt stadsbetjenterna J. Ström och A. J. Olin 400: —	— —	400 —		
Anslag till vikariatsarvode för en ledig politierådmanstjenst. 2,900: —	— —	2,900 —		
Anslag till arvode åt t. f. politieborgmästaren 4,000: —	— —	3,999 96	— —	— 04
Anslag till vikariatsarvoden för lediga justitierådmanstjenster 2,600: —	— —	2,600 —		
<i>III. Kommunalförvaltningen.</i>				
Anslag åt protokollssekreteraren E. Furu-hjelms hustru 1,200: —	— —	1,200 —		
Anslag för studieresa åt Föreståndaren A. H. Karvonen 150: —	— —	150 —		
Anslag för skötsel af en ny varuhiss i tull- och packhuset 200: —	— —	162 50	— —	37 50
<i>IV. Gatubelysningen.</i>				
Anslag åt utskottet för ett tillernadt elektricitetsverk 1,461: 30	— —	1,461 30		
<i>VII. Sundhets- och sjukvården.</i>				
Anslag för tryckn. af berättelseöfver arbetarebostadsförhållandena. 6,700: —	— —	6,700 —		
Tillskottsanslag för d:o 2,826: 98	— —	2,826 98		
Transport	22,438: 28	5,723,883 87	5,811,506 78	222,437 — 157,252 37

Transport	22,438: 28	5,723,883 87	5,811,506 78	222,437 —	157,252 37
Anslag för barnmorske- biträde åt obemedlade	1,000: —	— —	996 —	— —	4 —
Anslag till desinfek- tionsmedel och medi- cin vid fru A. B. Sveins barnförloss- ningsanstalt	200: —	— —	205 —	5 —	—
Anslag för barnmorske- biträde vid barnför- lossningsanstalten i Hermanstad	1,200: —	— —	900 —	— —	300 —
Anslag för en stadssjuk- sköterska i distriktet Berghäll	720: —	— —	720 —	— —	—
Anslag till löneförhöj- ning åt sysslomannen vid Maria sjukhus .	583: 33	— —	583 33	— —	—
Anslag till inköp af en sjuktransportvagn .	1,800: —	— —	1,800 —	— —	—
Tillskottsanslag för tu- berkulospolikliniken vid Maria sjukhus .	500: —	— —	500 —	— —	—
Anslag för extra tillsy- ningsmän vid hälso- polisen	333: 32	— —	333 32	— —	—
<i>VIII. Fattigvården.</i>					
Anslag till extra för- plägning af hjonen å fattiggården d. 5 Fe- bruari	600: —	— —	561 50	— —	38 50
<i>IX. Undervisningsväsendet.</i>					
Anslag åt folkskoledi- rektionen i anledning af J. L. Runebergs 100 års dag	2,800: —	— —	2,800 —	— —	—
Anslag för inventering af folkbibliotekets bokförråd	120: —	— —	120 —	— —	—
Anslag åt Arbetets vän- ner till sommarkurser för arbetarebarn . .	450: —	— —	450 —	— —	—
Transport	32,744: 93	5,723,883 87	5,821,475 93	222,442 —	157,594 87

Transport	32,744: 93	5,723,883 87	5,821,475 93	222,442 —	157,594 87
Anslag till gratifikation åt Folkskolelärarin- nan S. Lithenius	400: —	—	400 —		
Anslag till den högre arbetareundervisnin- gen	1,420: —	—	1,420 —		
Tillskottsanslag åt upp- fostringsnämnden	6,500: —	—	6,500 —		
<i>XIV. Allmänna arbeten.</i>					
Anslag för frescomål- ning samt öfriga mål- ningsarbeten i folk- bibliotekshuset	1,350: —	—	2,104 78	754 78	
Anslag för planering af en skidbacke invid Alphyddan	1,900: —	—	2,367 65	467 65	
Anslag för inredning och remont af 2:dra polisstationens lokal. Anslag till gratifikation åt förre gatsoparen J. F. Ekholm	3,600: — 400: —	— —	4,257 92 400 —	657 92	
Anslag för inrättande af lafvar i packhusaf- delningen i tullhuset	9,900: —	—	9,741 08	—	158 92
Inredning af salustånd för fiskhandel i salu- hallen å Strandtorget .	13,243: 09	—	13,243 09		
Provisorisk brandsta- tion i Berghäll	3,299: 12	—	3,299 12		
Installation af gasled- ning i tullvisitations- paviljongen	200: —	—	200 —		
<i>XV. Pensioner.</i>					
Anslag till pension åt vaktmästareenkan M. E. Rosqvist	90: —	—	90 —		
Anslag till skadestånd åt arbetaren D. Knuu- tinen	17: 52	—	17 52		
Transport	75,064: 66	5,723,883 87	5,865,517 09	224,322 35	157,753 79

Transport 75,064: 66	5,723,833 87	5,865,517 09	224,322 35	157,753 79
Anslag till pension åt stadsbetjentenkan A. M. Olin 120: —	— —	120 —		
Anslag till pension åt hamnvaktmästaren J. E. Stenman 266: 67	— —	266 67		
<i>XVI. Diverse.</i>				
Anslag åt Stadsmissio- nen för en arbets- inrättning för män . 1,500: —	— —	1,500 —		
Anslag för komplette- ring af lifräddnings- redskapen 600: —	— —	703 90	103 90	
Anslag åt Stadsmissio- nen för en arbetsin- rättning för kvinnor 2,500: —	— —	2,500 —		
80,051: 33	90,000 —	— —	— —	9,948 67
Utgifter ej i staten observerade.				
Besparingar å anslagen för vat- tenledningens utvidgning 1904	— —	38,472 56	38,472 56	
<i>Summa <i>Fr.</i></i>	5,813,833 87	5,909,080 22	262,898 81	167,702 46

Inkomster.	Beräknad inkomst enligt stat	Inkomst enligt böckerna	Brist	Öfverskott
Disponibel behållning från föregående år	560,000 —	1,378,071 13		
I. Räntor.				
Å vattenledningslåneobligationer	16,000 —	15,587 50	412 50	
Å chaussée-obligationer	2,000 —	2,070 —	— —	70 —
Å tomtlösen	90,000 —	158,874 62	— —	68,874 62
Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden	15,000 —	13,483 82	1,516 18	
Diverse räntor och dividender	210,000 —	270,955 89	— —	60,955 89
Å belysningsverkets förskotter	8,500 —	9,946 44	— —	1,446 44
II. Tomtlösen				
	250,000 —	605,954 02	— —	355,954 02
III. Stadens fasta egendom.				
I. Räntor från donerade hemman				
	1,800 —	1,753 14	46 86	
2. Stadens afhysta område.				
Arrenden	160,000 —	156,060 58	3,939 42	
" från Brunnsparksområdet	15,000 —	15,636 76	— —	636 76
Arrende för Societetshuset	44,800 —	44,799 96	— 04	
Hyra för försäljningsplatser å torgen	30,000 —	35,085 —	— —	5,085 —
Hyra för polisens embetslokaler och stall	16,100 —	16,340 —	— —	240 —
Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan	2,000 —	1,338 44	661 56	
Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmangatan	6,400 —	6,080 22	319 78	
Diverse hyror	7,000 —	6,507 54	492 46	
Hyra för bodar och diskar	4,500 —	5,016 —	— —	516 —
" för stånd i Saluhallarna	74,000 —	78,200 34	— —	4,200 34
Simhusafgifter	1,000 —	1,520 50	— —	520 50
Fiskevattensafgifter	1,500 —	1,575 —	— —	75 —
Hötägt och mulbetesafgifter	150 —	285 —	— —	135 —
Tillfälliga arrenden och planhyror	18,000 —	29,773 56	— —	11,773 56
Transport	1,533,750 —	2,854,915 46	7,388 80	510,483 13

Transport	1,533,750	2,854,915 46	7,388 80	510,483 13
3. Stadens jordlägenheters arrenden	35,550	38,348 03	—	2,798 03
IV. Tomtören	2,700	2,955 82	—	255 82
V. Inkomstgivande rättigheter.				
Tolag för till Helsingfors destinerade varor	200,000	232,410 09	—	32,410 09
Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad	8,000	7,644 61	355 39	—
Trafikafgifter	450,000	493,054 17	—	43,054 17
Mätningafgifter	1,500	2,004 36	—	504 36
Magasinshyra	3,000	4,183 61	—	1,183 61
Hamnafgifter	200,000	225,817 78	—	25,817 78
Broafgifter	8,000	10,656 07	—	2,656 07
Lyftkransafgifter	800	679 40	120 60	—
Ballastafgifter	100	128 80	—	28 80
Vägningsafgifter	2,600	2,345 83	254 17	—
Afgifter af utländingar för försäljning af matvaror vid mast	3,000	3,574 16	—	574 16
Biljardafgifter	400	576 —	—	176 —
Bouppteckningsprocent	38,000	142,218 15	—	104,218 15
Kollektmedel	200	157 51	42 49	—
Diverse böter	200	739 67	—	539 67
Arrende för Gammelstadskvarnen	3,500	3,500 —	—	—
Börsprovision	600	963 07	—	363 07
VI. Diverse inkomster.				
Personel fattigafgift	36,000	38,258 90	—	2,258 90
För sjukvård i Maria sjukhus	16,000	18,797 30	—	2,797 30
Inkomst från desinfektionsinrättningen	300	179 50	120 50	—
För desinfektion i hemmen	1,000	718 50	281 50	—
Fattighjóns arbeten	500	300 23	199 77	—
Inkomst från arbetsinrättningen	10,000	11,615 40	—	1,615 40
Transport	2,555,700	4,096,742 42	8,763 22	731,734 51

Transport	2,555,700 —	4,096,724 42	8,763 22	731,734 51
Jordafkastning från fattiggården	1,000 —	1,610 —	—	610 —
Ersättning för underhåll af fattiga Elevers i folkskolan afgifter och hundarbeten	10,000 —	15,843 06	—	5,843 06
Ersättning för i asyler underhållna barn	400 —	702 —	—	302 —
Hoklån	1,000 —	2,202 15	—	1,202 15
Hundskatt	7,500 —	7,558 50	—	58 50
Afgifter för klosetterna	16,000 —	14,603 —	1,397 —	—
Bidrag till underhåll af Riddarhusskvären	6,500 —	6,193 —	307 —	—
Bidrag till underhåll af planteringarna kring Ständerhuset	300 —	300 —	—	—
Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	600 —	600 —	—	—
Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	200 —	200 —	—	—
Bidrag till gatuhållningen af övangel. luth. kyrkoförsamlingen	1,000 —	1,000 —	—	—
Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank och af Ständerhuset	2,100 —	2,100 —	—	—
Vederlag för staden frångångna bötesandelar	800 —	800 —	—	—
Ersatta inkvarteringskostnader	7,246 —	7,389 —	—	143 —
	193,315 28	190,169 35	3,145 93	—

VII. Statsbidrag.

Till Folkskolorna	184,000 —	184,000 —	—	—
” Gatubelysningen	15,170 —	15,170 —	—	—
” Brandverket	21,000 —	21,000 —	—	—
Tull- och källarfrihets ersättning	368 —	368 —	—	—
Till förberedande yrkesskolan för gossar	16,825 —	16,825 —	—	—
Stadens andel af bränvinsskatten	13,000 —	16,548 69	—	3,548 69

VIII. Vattenledningen.

För vattenförsäljning	439,000 —	478,450 41	—	39,450 41
Vattenavgifter från hästhoarna	2,100 —	2,380 60	—	280 60

Transport	3,495,124 28	5,082,755 18	13,613 15	783,172 92

Transport	3,495,124 28	5,082,755 18	13,613 15	783,172 92
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsafgifter	500 —	566 17	— —	66 17
Ersättning för verkställda anslutningar	115,000 —	151,112 —	— —	36,112 —
Arrenden för vattenledningens jordområde	350 —	250 —	100 —	— —
IX. Belysningsverket	86,290 —	199,773 —	— —	113,483 —
X. Lån	253,300 —	253,300 —	— —	— —
XI. Kommunala utskylder	1,863,319 59	1,862,649 02	670 57	— —
Från föregående år balanserade anslagsbelopp, hvilka ej kommit till användning och inbesparats:				
Anslag för poliklinik	— —	1,500 —	— —	1,500 —
Inkomster ej i staten observerade:				
Præskriberade kuponger	— —	16 20	— —	16 20
Summa <i>Frå</i>	5,813,883 87	7,551,921 57	14,383 72	934,350 29

Sammandrag

af Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1904.

H u f v u d t t i t e l	Enligt stat		Enligt böckerna	
Utgifter				
I Stadens skulder	1,029,445	—	1,031,669	31
II Stadens embetsverk	228,920	—	231,055	17
III Kommunalförvaltningen	269,725	83	279,030	01
IV Gatubelysningen	239,524	—	226,175	29
V Brandverket	114,275	—	113,749	55
VI Polisinrättningen	238,914	28	249,996	22
VII Sundhets- och sjukvården	349,494	31	358,315	78
VIII Fattigvården	330,020	—	360,778	49
IX Undervisningsväsendet	1,012,956	17	1,014,267	16
X Staden åliggande allmänna onera	216,238	24	210,900	10
XI Vattenledningen	357,550	—	336,721	38
XII Saluhallarna	14,050	—	14,459	11
XIII Stadens jordlägenheter	7,400	—	7,260	93
XIV Allmänna arbeten	1,200,500	—	1,234,529	17
XV Pensioner	13,971	04	13,670	—
XVI Diverse	190,900	—	188,029	99
Utgifter ej i staten observerade	—	—	38,472	56
Behållning till år 1905	—	—	1,642,841	35
Summa <i>fm.</i>	5,813,883	87	7,551,921	57
Inkomster				
Behållning från år 1903	560,000	—	1,378,071	13
I Räntor	341,500	—	470,918	27
II Tomtlösen	250,000	—	605,954	02
III Stadens fasta egendom	417,800	—	438,320	07
IV Tomtören	2,700	—	2,955	82
V Inkomstgifvande rättigheter	919,900	—	1,130,653	28
VI Diverse	311,761	28	321,139	89
VII Statsbidrag	250,363	—	253,911	69
VIII Vattenledningen	556,950	—	632,759	18
IX Belysningsverket	86,290	—	199,773	—
X Lån	253,300	—	253,300	—
XI Uttaxering	1,863,319	59	1,862,649	02
Inkomster ej i staten observerade	—	—	1,516	20
Summa <i>fm.</i>	5,813,883	87	7,551,921	57

Bilans per 31 December 1904.

	<i>Fmg.</i>	<i>ni.</i>	<i>Fmg.</i>	<i>ni.</i>
Aktiva.				
Kassa	154,546	58		
Obligationer	393,687	10		
Byggnadsmaterial	299,453	39		
Vattenledningsmaterial	235,404	01		
Bankräkning	5,439,799	90	6,522,890	98
Olyftade bidrag.				
Statsbidrag till Folkskolorna	30,000	—		
D:o till Gatubelysningen	52,770	—		
D:o till Brandverket	8,200	—		
Stadens andel af brännvinsskatten	16,548	69		
Inkvarteringskostnader	28,666	04	136,184	73
Förskotter.				
Drätselkammaren	18	44		
Drätselkontoret	1,812	04		
Trafikkontoret	1,005	45		
Arbetarenämnden	100	—		
Uppfostringsnämnden	8,953	85		
Belysningsverket	317,345	01		
Helsovårdsnämnden	15,226	98		
Maria sjukhus	1,052	12		
Fattigvården	3,589	78		
Folkskolorna	2,730	81		
Yrkesskolan för flickor	2,778	67		
Utskottet för elektricitetsverk	572	40	355,185	55
Rester.				
Arrenden	3,477	12		
Diverse afgifter	65,048	68		
Hundskatt	418	38		
Stadens jordlägenheters arrenden	10,083	31		
Kommunala utskylder	67,248	14		
Transport	146,275	63	7,014,261	26

	Transport	146,275 63	7,014,261 26
Personel fattigafgift		617 43	
Tillfälliga arrenden		14,727 65	
Tolag och trafikafgift		12,710 87	
Vattenkonsumtion		135,241 41	
Vattenledningsarbeten		51,479 59	361,052 58
Diverse debitorer.			
Polikliniker		298 79	
Handverksskolorna		1,942 36	
Teatrar och musik		1,000 —	
Renhållning af chausséerna i Brunnsparcken		1,897 17	
Räntor å tomtlösen		3,412 05	
Tomtlösen		4,823 93	
Komitén för historiskt-statistiskt arbete om städernas i Finland kommunalförvaltning		3,244 —	
Helsingfors Utskänkings- och Utminuterings aktiebolags vinstmedel		3,000 —	
Vattenledningens tullafgifter		1,495 41	
Allmänna latrinrenhållningen		16,687 75	
Skvär vid Polyteknikum		5,991 51	
Förskotterade landtdagskostnader		500 —	
Observatoriigatans planering		2,382 52	
Gata genom kvarteret N:o 185		2,518 31	
Folkskolebyggnad i Tölö		6,459 58	
Renhållningsstationen å Malm		11,562 61	67,215 99
Summa <i>Smf.</i>		—	7,442,529 83

	<i>Fmy.</i>	<i>kl.</i>	<i>Fmy.</i>	<i>kl.</i>
Passiva.				
Förfallna obligationer och kuponger.				
Obligationer till 1876 års lån	11,020	—		
” ” 1882 ”	2,083	75		
Kuponger ” 1865 ”	252	—		
” ” 1876 ”	3,937	50		
” ” 1882 ”	3,363	75	20,657	—
Olyftade anslag.				
Drätselkammarens expenser	5,438	33		
Nämnden för arbetareangelägenheter	100	—		
Vattenledningens distribution af debetsedlar, räkningar m. m.	430	81		
Fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande	9,869	14		
Anslag åt mantalsskrifvaren	300	—		
” till isobservationer	2,858	94		
För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hundskatten	385	—		
Utarbetande af ny stadsplan	651	—		
Anordnande af en enquête angående arbetarebostadsförhållanden	13,970	98		
Tuberkulospaviljongen å Fattiggården	6,185	23		
Balanseraende å Stadsfullmäktiges dispositionsmedel beviljade anslag	2,200	—		
Vattenledning under 5:te linien	8,110	87		
” ” Malm- och Södra Järnvägs-gatorna	6,446	44	56,946	74
Trädgårdsnämndens förskotter	1	60		
Laboratoriets för sanitära undersökningar förskotter	617	43		
Chausséeobligationernas amorteringsfond	54,100	—		
Inlösen af Brunnsparken	11,070	87		
Odisponerade lånemedel	5,428,065	45		
Förskottsbetalningar	3,253	15		
Joh. Johansson	2,000	—		
Helsingfors Utskänknings- och Utminuterings Aktiebolags vinstmedel	12,456	66		
Olikviderade räkningar	210,519	58	5,722,084	74
Summa <i>Fmy.</i>	—	—	5,799,688	48
Behållning till år 1905	—	—	1,642,841	35
Summa <i>Fmy.</i>	—	—	7,442,529	83

Helsingfors stads kapitaltillgångar:

	Saldo den 1 Januari 1904.	Afgått år 1904.	Tillkommit år 1904.	Saldo den 31 December 1904.
I. Byggnader och bebyggda fastigheter	10,408,721 52	34,246 80	175,720 50	10,550,195 22
II. Jordlägenheter utom staden	880,000 —	— —	— —	880,000 —
III. Värdet af stadens utarrenderade jord	3,593,777 80	130,859 80	— —	3,462,918 —
IV. Till försäljning disponibla tomter	2,520,820 —	509,327 —	646,052 —	2,657,545 —
V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter	3,108,832 75	606,493 44	880,477 21	3,382,816 52
VI. Vattenledningens kapitalvärde	3,535,414 52	— —	96,196 44	3,631,610 96
VII. Gasverkets kapitalvärde	645,928 04	22,525 25	71,535 47	694,938 26
VIII. Inventarier	1,447,796 43	91,449 75	135,272 57	1,491,619 25
IX. Värdepapper	113,500 —	— —	— —	113,500 —
Summa <i>Fmf.</i>	26,254,791 06	1,394,902 04	2,005,254 19	26,865,143 21

I. Byggnader och bebyggda fastigheter.

Saldo från år 1903	<i>Fmf.</i> 10,408,721: 52
Afgår afskrifning å N:ris 59 & 60	" 34,246: 80
	<u><i>Fmf.</i> 10,374,474: 72</u>
Tillkommer å N:ris 1, 2 och 39 samt N:ris 68 och 69	" 175,720: 50
Saldot den 31 December 1904	<i>Fmf.</i> 10,550,195: 22 utgöres af:

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
1. Rådhuset, Alexandersgatan 20	278,558	—	186,991	71	465,549	71
2. Tull- och packhus, V. Kajen kv. 54	454,146	—	131,772	97	585,918	97
3. Auktionskammare och packhus, Alexandersgatan 1	265,357	—	88,662	—	354,019	—
4. Norra branddepoten, Estnäs-gatan 2	33,500	—	71,500	—	105,000	—
5. Brandverkshuset, Högbergsgatan 26	130,000	—	370,000	—	500,000	—
6. Branddepoten vid Berghäll	—	—	3,000	—	3,000	—
7. D:o å Kamptorget	—	—	28,000	—	28,000	—
8. Brunshuset i Brunnsparken	—	—	135,000	—	135,000	—
9. Badhuset i d:o	—	—	30,000	—	30,000	—
10. Simhusen i d:o	—	—	25,000	—	25,000	—
11. D:o å Brobergskajen	—	—	5,000	—	5,000	—
12. D:o å Munkholmen	—	—	3,000	—	3,000	—
13. D:o å Aspås	—	—	4,500	—	4,500	—
14. Rådhusannexet, Alexandersgatan 22	209,000	—	59,600	—	268,600	—
15. Gården N:o 3 vid Sofiegatan	158,416	—	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemi vårdshusbyggnad	—	—	11,000	—	11,000	—
17. Kågelbanan i Brunnsparken	—	—	2,500	—	2,500	—
18. Byggnaderna å stadens materialgård	—	—	30,200	—	30,200	—
19. Mängleribodarna å Narinkplatsen	—	—	40,000	—	40,000	—
20. Afträdet vid formansstationen invid Åbo kasern	—	—	600	—	600	—
21. Allmänna afträdet i Teateresplanaden	—	—	10,000	—	10,000	—
22. Publikt afträde i Kaisaniemi	—	—	2,800	—	2,800	—
23. Skogsvaktarebostaden å Grejus	—	—	3,400	—	3,400	—
24. D:o i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
25. Parkvaktarebostaden i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
26. Politiekarlsbostaden	—	—	4,000	—	4,000	—
27. Varuskjulen å Norra och Södra kajarmen	—	—	18,300	—	18,300	—
28. Varuskjul å Södra kajarmen	—	—	18,400	—	18,400	—
29. D:o å Magasinskajen	—	—	245,000	—	245,000	—
30. Hamnkontoret i Sörnäs	—	—	8,000	—	8,000	—
31. Maria sjukhus, Lappviksgatan 16	350,000	—	829,887	99	1,179,887	99
32. Kolerabarackerna	—	—	25,000	—	25,000	—
33. Folkbiblioteket, Högbergsgatan 43	59,000	—	211,000	—	270,000	—
34. Saluhallen å Vestra kajen	—	—	210,000	—	210,000	—
35. Väntpaviljongen å Slottskajen	—	—	3,200	—	3,200	—
36. Paviljong å Hafstorget	—	—	2,300	—	2,300	—
37. Vattenledningens byggnader i Gammelstaden	—	—	201,601	—	201,601	—
38. Vattenledningsverkstaden å stadens materialgård	—	—	36,700	—	36,700	—
39. Helsingfors stads arbets- och fattiggård	—	—	697,348	53	697,348	53
40. Folkskolehuset, Annegatan N:o 30	104,200	—	309,300	—	413,500	—
41. Folkskolehuset, Lappviksgatan N:o 19	97,620	—	108,620	—	206,240	—
42. Folkskolehuset, Kaserngatan N:o 21	112,867	—	117,400	—	230,267	—
43. Folkskolehuset, Nikolaigatan N:o 18	68,180	—	226,544	52	294,724	52
44. Folkskolehuset, Rödbergsgatan N:o 10	19,760	—	20,700	—	40,460	—
45. Folkskolehuset å Berghäll	—	—	90,000	—	90,000	—
46. Folkskolehuset å Hesperia	—	—	31,000	—	31,000	—
47. Folkskolehuset å villan Fjellidal	—	—	13,280	—	13,280	—
48. Växthuset i Fabriksparken	—	—	7,000	—	7,000	—
49. Branddepoten i Tölö	—	—	800	—	800	—
50. Restaurationsbyggnaden i Esplanaden	—	—	160,000	—	160,000	—
51. Byggnaderna å villan Hagasund	—	—	60,000	—	60,000	—
Transport	2,340,604	—	4,993,388	72	7,333,992	72

	Tomten		Byggnaderna.		Summa.	
Transport	2,340,604	—	4,993,388	72	7,333,992	72
Gården N:o 6 vid Bergmansgatan	80,000	—	4,000	—	84,000	—
Bekkokningshuset å Blåbergsländet	—	—	2,000	—	2,000	—
Öbduktionshuset å villan Alkärr	—	—	17,505	93	17,505	93
Vaktstugan vid vattenborgen i Djurgården	—	—	2,913	45	2,913	45
Kvarnbyggnaderna i Gammelstaden	—	—	38,300	—	38,300	—
Sinhus i fabrikskvarteret N:o 181	—	—	38,706	35	38,706	35
Afträdet å Sandvikstorget	—	—	2,588	05	2,588	05
Gasverket	300,000	—	439,853	68	739,853	68
Gasverkets byggnader å villan Arkadia	—	—	2,515	54	2,515	54
Tull- och packhus å Skatudden	103,500	—	692,251	89	795,751	89
Varuskjul å Skatuddskajen	—	—	96,854	92	96,854	92
Vaktstugan å Sandviksmolon	—	—	1,314	33	1,314	33
Folkskolehuset å Vallgård	—	—	234,907	97	234,907	97
Societetshuset	600,000	—	240,000	—	840,000	—
Saluhall å Sandvikstorget	—	—	151,306	56	151,306	56
Varuskjul å Skatuddskajen	—	—	98,950	81	98,950	81
Varuskjul å Skatuddskajen	—	—	99,979	82	99,979	82
Byggnader å afstjelningsstationen vid Malm	—	—	3,000	—	3,000	—
Summa den $31/12$ 1904 <i>Smk</i>	3,424,104	—	7,126,091	22	10,550,195	22

II. Jordlägenheter utom staden.

Saldo från år 1903 *Smk*: 880,000: —

Saldot den 31 December 1904 omfattar följande lägenheter:

Gumtåkt säteri *Smk*: 500,000: —
 Meilans hemman " 260,000: —
 Grejus hemman " 70,000: —
 Reinans hemman " 50,000: —

Smk: 880,000: —

III. Stadens utarrenderade jord.

Saldo från år 1903 *Smk*: 3,593,777: 80

Arrendedebiteringen år 1904 utgår å:

Diverse arrenden med *Smk*: 140,660: 58
 Brunsparken " " " 2,711: 76
 Tillfälliga " " " 29,773: 56

Smk: 173,145: 90

emot år 1903 " 179,688: 89

minskning i årsarrenden *Smk*: 6,542: 99

hvilken minskning kapitaliserad å 5% motsvarar ett värde af *Smk*: 130,859: 80

Saldot den 31 December 1904 *Smk*: 3,462,918: —

IV. Till försäljning disponibla tomter d. 31 December 1904.

Kart. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks- & magasin-	Fr.	%	Fr.	%
24	5	Vinkelgatan	1,547	—	10	—	15,470	—
110	2 a	Annegatan	1,060	—	50	—	53,000	—
"	8	Bangatan	1,090	—	40	—	43,600	—
"	10	"	1,090	—	40	—	43,600	—
"	12	"	1,124	—	40	—	44,960	—
127	5	Fabriksgatan	1,718	—	25	—	42,950	—
"	7	"	1,718	—	32	—	54,976	—
128	14	"	1,650	—	25	—	41,250	—
"	16	"	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
"	9	Petersgatan	1,582	—	20	—	31,640	—
"	11	"	1,695	—	22	—	37,290	—
"	15	"	1,912	—	20	—	38,240	—
129	10	"	1,545	—	22	—	33,990	—
"	12	"	1,546	—	22	—	34,012	—
"	14	"	1,315	—	20	—	26,300	—
"	16	"	1,316	—	20	—	26,320	—
"	7	Skeppsrodaregatan	1,319	—	22	—	29,018	—
"	9	"	1,319	—	22	—	29,018	—
"	11	"	1,318	—	25	—	32,950	—
166	13	Gräsviksgatan	2,970	—	30	—	89,100	—
180	11	Villagatan	694	—	15	—	10,410	—
"	13	"	694	—	15	—	10,410	—
"	15	"	694	—	15	—	10,410	—
182	1	"	629	—	15	—	9,435	—
"	3	"	629	—	15	—	9,435	—
"	5	"	629	—	15	—	9,435	—
"	7	"	629	—	15	—	9,435	—
"	9	"	629	—	15	—	9,435	—
"	11	"	629	—	15	—	9,435	—
"	20	Petersgatan	618	—	21	—	12,978	—
183	6	Villagatan	502	—	15	—	7,530	—
"	8	"	502	—	15	—	7,530	—
"	10	"	502	—	15	—	7,530	—
"	12	"	502	—	15	—	7,530	—
"	22	Petersgatan	496	—	21	—	10,416	—
"	24	"	493	—	21	—	10,353	—
"	5	Skepparegatan	502	—	15	—	7,570	—
"	7	"	502	—	15	—	7,570	—
"	9	"	502	—	15	—	7,570	—
"	11	"	502	—	15	—	7,570	—
185	14	Villagatan	540	—	15	—	8,100	—
"	16	"	540	—	15	—	8,100	—
"	18	"	540	—	14	—	7,560	—
"	20	"	540	—	14	—	7,560	—
Transport							1,063,227	—

F. N. N.	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks- & magasin-	Fmk	7M	Fmk	7M
		Transport					1,063,227	--
185	22	Villagatan	540	—	12	—	6,480	—
"	24	"	540	—	12	—	6,480	—
"	13	Skepparegatan	540	—	15	—	8,100	—
"	15	"	540	—	15	—	8,100	—
"	17	"	540	—	14	—	7,560	—
"	19	"	540	—	14	—	7,560	—
138	10—12	Skatudds norra kajen	—	936	10	—	9,360	—
139	4	Västra Hamngatan	1,836	—	20	—	36,720	—
146	8	Maringatan	945	—	40	—	37,800	—
"	10	"	945	—	30	—	28,350	—
"	12	"	923	—	30	—	27,840	—
147	4	"	1,225	—	30	—	36,750	—
"	6	"	1,210	—	40	—	48,400	—
149	12	Lotsgatan	1,142	—	20	—	22,840	—
"	14	"	1,142	—	20	—	22,840	—
"	16	"	1,142	—	20	—	22,840	—
161	8	Köpmansgatan	1,106	—	20	—	22,120	—
"	10	"	1,106	—	20	—	22,120	—
187	8—22	Kanalgatan	—	4,294	15	—	64,410	—
190	9	Slottsgatan	—	410	10	—	4,100	—
"	13	"	—	369	10	—	3,690	—
"	15	"	—	369	10	—	3,690	—
"	17	"	—	369	10	—	3,690	—
"	19	"	—	369	10	—	3,690	—
"	21	"	—	1,228	10	—	12,280	—
191	6	"	—	373	10	—	3,730	—
"	8	"	—	373	10	—	3,730	—
"	15	Kronbergsgatan	—	373	10	—	3,730	—
"	17	"	—	373	10	—	3,730	—
295	2	Östra Chaussén	1,474	—	35	—	51,590	—
297	3	Långbrokajen	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2	Broholmogatan	1,650	—	30	—	49,500	—
298	15	Långbrokajen	821	—	15	—	12,315	—
"	6	Holmnäsgatan	1,530	—	15	—	22,950	—
"	12	Sparbankskajen	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Cirkusgatan	1,440	—	15	—	21,600	—
317	37	3:dje linjen	1,213	—	10	—	12,130	—
322	32	Helsingogatan	1,680	—	15	—	25,200	—
351	3	Josafatsgatan	960	—	14	—	13,720	—
"	3	Ö. Brahegatan	1,695	—	14	—	23,730	—
"	28	Vasagatan	1,015	—	14	—	14,210	—
355	5	Josafatsgatan	1,078	—	16	—	17,248	—
"	7	"	1,050	—	16	—	16,800	—
		Transport					1,972,905	—

Kvart. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks- & magasin-	Fmyc	pi	Fmyc	pi.
		Transport					1,972,905	—
355	4	Vestra Brahegatan	1,904	—	16	—	26,656	—
"	30	Vasagatan	1,078	—	16	—	17,248	—
"	8	Kristinegatan	1,017	—	12	—	12,204	—
356	10	"	1,712	—	12	—	20,544	—
361	20	Fredriksbergsgatan	1,042	—	14	—	14,588	—
"	22	"	1,259	—	11	—	13,849	—
"	24	"	1,313	—	12	—	15,756	—
"	26	"	1,425	—	13	—	18,525	—
"	28	"	1,618	—	15	—	24,270	—
362	11	Borgågatan	1,397	—	12	—	16,764	—
"	38	Fredriksbergsgatan	1,378	—	11	—	15,158	—
"	40	"	1,222	—	12	—	14,664	—
"	13	Ö. Brahegatan	1,156	—	11	—	12,716	—
363	35	Vasagatan	1,295	—	14	—	18,130	—
"	2	Borgågatan	1,671	—	15	—	25,065	—
"	4	"	1,805	—	14	—	25,270	—
364	10	Vestra Brahegatan	1,216	—	14	—	17,024	—
"	12	"	1,172	—	14	—	16,408	—
"	14	"	1,295	—	14	—	18,130	—
"	37	Vasagatan	1,254	—	16	—	20,064	—
"	39	"	1,237	—	15	—	18,555	—
365	41	"	1,872	—	13	—	24,336	—
366	10	Kristinegatan	1,712	—	12	—	20,544	—
376	52	Fredriksbergsgatan	1,188	—	13	—	15,444	—
"	54	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	56	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	58	"	1,188	—	13	—	15,444	—
"	4	Kajanagatan	1,188	—	11	—	13,068	—
"	7	Kotkagatan	1,188	—	12	—	14,256	—
"	23	Borgågatan	1,188	—	13	—	15,444	—
"	25	"	1,386	—	11	—	15,246	—
"	27	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	29	"	1,188	—	14	—	16,632	—
377	18	"	1,276	—	12	—	15,312	—
"	20	"	1,290	—	11	—	14,190	—
"	22	"	1,550	—	13	—	20,150	—
"	19	Lovisagatan	1,237	—	14	—	17,318	—
378	60	Fredriksbergsgatan	999	—	12	—	11,988	—
"	31	Borgågatan	999	—	12	—	11,988	—
379	24	"	838	—	12	—	10,056	—
"	21	Lovisagatan	838	—	12	—	10,056	—
Summa Fmyc							2,657,545	—

V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter.

		<i>Fmç</i>		<i>Fmç</i>	
Tomtlösen.					
Saldo den 1 Januari 1904		—	—	2,982,131	78
Under år 1904 försålda tomter:					
N:o	12 vid Lotsgatan till juriskandidaten Ludvig Hjelt	22,200	—		
"	16 vid Bergmansgatan till cementarbetaren K. Suo	30,010	—		
"	16 vid Hafsgatan till folkskoleläraren W. Sippola	11,839	14		
"	17 vid Petersgatan till Työväen Asuntoosakeyhtiö Mökki	64,637	26		
"	3 vid IV linien till gårdsägaren K. S. Julenius	21,785	63		
"	4 vid Cirkusgatan till byggmästaren R. Jansson	90,376	09		
"	6 vid d:o till d:o d:o	38,530	87		
"	4 vid Broholmsgatan till d:o d:o	31,500	—		
"	14 vid Maringatan till arkitekten B. Granholm	50,000	—		
"	33 vid Östra Chausséen till arrendatorn K. W. Lindqvist	19,516	—		
"	2 vid Cirkusgatan till Aktiebolaget Siltalan Osakeyhtiö	41,000	—		
"	7 vid Kristinegatan till byggmästaren V. Mikkola	12,084	—		
"	21 vid Skepparegatan till medic. doktorerna A. Törnren, V. Zilliacus, A. Krogius, A. Nordman, V. Lindberg, E. Sandelin, E. Ceder- creutz och E. Wasastjerna	9,724	14		
"	23 vid Skepparegatan åt d:o d:o	9,724	14		
"	25 vid d:o åt d:o d:o	13,518	52		
"	16 vid Vasagatan till handlandeönkan A. Lindroos	17,550	—		
"	16 vid IV linien till rusthållaren S. Koskinen	22,571	20		
"	17 vid Lappviksgatan tillskottsområde till studeranden A. Dahlström	22,463	60		
"	11 vid V. Hamngatan till järnvägstjänstemannen O. M. Massinen	59,961	—		
"	13 vid Petersgatan till Aktiebolaget Rakennusosakeyhtiö Vuori	39,682	66		
"	11 vid Slottsgatan till Ryska Marinministerium	45,750	—		
"	7 vid Söderviksgatan till Aktiebolaget Helsingfors Sidenväveri	12,012	—		
"	31 vid Östra Chausséen till landthushållaren E. Mikkola	20,910	—		
"	23 vid Petersgatan till fru Helena Wilenius	12,200	—		
"	24 vid Östra Chausséen till handlanden J. C. Burmeisters arfvingar	18,768	—		
"	26 vid d:o d:o till d:o d:o d:o	17,952	—		
"	4 vid Hörnebergsgatan till d:o d:o d:o	14,045	40		
"	3 vid Svalbogatan till d:o d:o d:o	11,566	80		
"	5 vid d:o till d:o d:o d:o	15,300	—		
"	7 vid d:o till d:o d:o d:o	11,750	40		
"	15 vid Vasagatan till handlanden Johan Pelin	14,822	82		
"	11 vid Alpgatan till byggmästare W. Taipale och K. Forstadius	17,203	54	840,955	21
		<i>Fmç</i>	—	3,823,086	99
1904 års annuitet		—	—	604,137	27
		<i>Fmç</i>	—	3,218,949	72
Tomtlösen från Brunnsparksområdet.					
Saldo den 1 Januari 1904		126,700	97	—	—
Under år 1904, försåldes n:o 22 vid Villavägen i kvarteret n:o 199 till Finska Konstföreningen		39,522	—	—	—
		<i>Fmç</i>	166,222	97	—
1904 års annuitet		2,356	17	163,866	80
Saldo den ³¹ / ₁₂ 1904 <i>Fmç</i>		—	—	3,382,816	52

VI. Vattenledningens kapitalvärde

utgjorde, enligt uppgift från Vattenledningskontoret, den 31 December år 1904 . . .	<i>Fm.</i>	4,044,316: 47
hvarifrån afdrages värdena för till inrättningen hörande:		
byggnader, observerade under I N:ris 37 o. 55	<i>Fm.</i>	204,514: 45
vattenmätare, „ „ VIII	„	208,191: 06
		„ 412,705: 51
	Kapitalvärde d, ³¹ / ₁₂ 1904	<i>Fm.</i> 3,631,610: 96

VII. Gasverkets kapitalvärde.

Enligt belysningsverkets bokföring utgjorde Gasverkets kapitalvärde med undantag		
af under rubriken I angifna byggnader vid utgången af år 1903	<i>Fm.</i>	645,928: 04
ökning af 1904	„	71,535: 47
	<i>Fm.</i>	717,463: 51
afskrifning samma år	„	22,525: 25
	Kapitalsaldot den 31 december 1904	<i>Fm.</i> 694,938: 26

fördeladt på:

Hufvudröret	<i>Fm.</i>	341,608: 41
Lyktor, stolpar och serviser	„	144,436: 54
Privatserviser	„	38,192: 34
Ugnar med armatur	„	103,584: 24
Apparater med rörledningar	„	50,053: —
Gasklockor	„	17,063: 73
	<i>Fm.</i>	694,938: 26

VIII. Inventarier i lokaler, disponerade af:

	Saldo från år 1903		Under år 1904				Saldo den 31/12 1904	
			Afgått		Tillkommit			
1. Magistraten	6,784	30	616	10	1,244	75	7,412	95
2. Rådstufvurätten	5,841	65	805	95	98	50	5,134	20
3. Rådhusarkivet	2,074	—	21	50	46	—	2,098	50
4. Stadsfogdekontoret	988	80	56	20	46	75	979	35
5. Stadsfullmäktiges kansli	15,706	52	6,765	77	1,938	—	10,878	75
6. Drätselkammaren	5,074	52	642	20	432	75	4,865	07
7. Drätselkontoret	16,464	15	285	75	2,321	25	18,499	65
8. Byggnadskontoret	7,712	20	31	50	110	50	7,791	20
9. Trafikkontoret	5,282	60	75	—	35	—	5,242	60
10. " filial i warrantmagasinet	216	—	—	—	—	—	216	—
11. Strandmagasinet	2 212	95	424	60	1,358	25	3,146	60
12. Packhuset	5,404	70	248	—	1,699	03	6,855	73
13. Hamnkontoret	4,093	—	287	15	125	65	3,931	50
14. Uppfostringsnämnden	265	05	17	—	25	—	273	05
15. Belysningsvärdet	71,504	55	4,419	07	22,628	64	89,714	12
16. Gaskontrollrammet	1,299	70	—	—	—	—	1,299	70
17. Brandvärdet	120,155	05	26,024	15	6,584	—	100,714	90
18. Poliskammaren	4,525	95	—	—	—	—	4,525	95
19. Centralpolisen	10,566	44	—	—	—	—	10,566	44
20. Detektiva afdelningen	4,791	22	—	—	—	—	4,791	22
21. Sedlighets afdelningen	1,972	05	—	—	—	—	1,972	05
22. 1:a polisvaktkontoret	1,556	85	—	—	—	—	1,556	85
23. 2:dra "	998	25	—	—	—	—	998	25
24. 3:dje "	1,823	40	—	—	—	—	1,823	40
25. 4:de "	1,169	55	—	—	—	—	1,169	55
26. Polisvaktkontoret i Hermanstad	504	—	—	—	10	—	514	—
27. Hälsovårdsnämnden	4,440	86	104	70	1,136	34	5,472	50
28. Maria sjukhuset	135,773	35	4,331	43	6,115	78	137,557	70
29. Obduktionshuset	1,044	90	—	—	—	—	1,044	90
30. Laboratorium för sanitära undersökn.	9,961	45	575	10	1,328	45	10,714	80
31. Köttkontrollstationen	4,281	90	524	—	14	—	3,771	90
32. Fattigvårdsstyrelsens lokal	2,426	50	—	—	—	—	2,426	50
33. Fattiggården	49,170	31	10,817	21	8,862	29	47,215	39
34. Arbetsinrättningen	19,651	03	4,730	22	5,066	75	19,987	56
35. Nya sinnessjukhuset	24,153	23	7,748	14	11,161	58	27,566	67
36. Folkskolan vid Folkskoleg. 2 & 4	14,142	—	81	05	1,996	70	16,057	65
37. " " Kaserng. 21	12,734	70	1,044	—	2,039	—	13,729	70
38. " " å Bärghäll	6,451	55	610	—	52	90	5,894	45
39. " " å Hesperia	7,609	90	77	85	1,068	10	8,600	15
40. " " vid Lappviksg. 6	11,083	35	115	80	1,053	65	12,021	20
41. " " å Humleberg 3	1,901	90	38	—	35	—	1,898	90
42. " " vid Rödbergsg. 10	2,266	75	77	—	151	90	2,341	65
Transport	606,086	13	71,594	44	78,786	51	613,278	20

	Saldo från år 1903		Under år 1904				Saldo den 31/12 1904	
			Afgått		Tillkommit			
	606,086	13	71,594	44	78,786	51	613,278	20
43. Folkskolan vid Nikolaig. 18.	37,630	45	644	40	2,808	90	39,794	95
44. " i Fjälldal	1,383	—	57	90	59	10	1,384	20
45. " vid Albertsg. 17	644	55	641	55	—	—	—	—
46. " " Kaserng. 2	645	80	60	—	15	10	600	90
47. " " St. Robertsg. 11	5,466	35	523	70	1,063	25	6,005	90
48. " " Andreg. 13	4,512	—	33	10	426	20	4,905	10
49. " " Estnäs. 3	2,403	80	38	50	606	30	2,971	60
50. " " Mariæg. 24	741	—	—	—	345	—	1,086	—
51. " i Hermanstad	1,136	—	40	—	66	—	1,162	—
52. " " Sveaborg	661	—	323	—	166	—	504	—
53. " " Fredriksberg	1,448	—	—	—	66	70	1,514	70
54. " " Vallgård	22,890	10	356	20	2,254	20	24,788	10
55. " " Surutoin	—	—	—	—	1,499	—	1,499	—
56. Folkskolekansliet (Annegat. N:o 9)	—	—	—	—	2,267	25	2,267	25
57. Folkbiblioteket	18,925	35	132	10	907	50	19,700	75
58. " bokförråd	55,000	—	—	—	—	—	55,000	—
59. " filial vid Sjömansg.	1,367	05	16	95	17	50	1,367	60
60. " " i Tölö	1,325	80	3	65	106	—	1,428	15
61. " " i Sörnäs	1,073	65	—	—	77	—	1,150	65
62. " " i " bokförråd	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
63. Uppfostringsanstalten i Nuramis	2,663	—	47	55	32	10	2,647	55
64. " " i Sibbo	2,577	55	118	15	254	—	2,713	40
65. " " i Lojo	2,214	89	7	25	13	75	2,221	39
66. " " i Vänä	4,349	40	162	25	647	25	4,834	40
67. " " i Borgå sok- ken (Lavers)	—	—	—	—	1,970	25	1,970	25
68. Inkvarteringsnämnden	842	05	188	83	170	—	823	22
69. Vattenledningen, kontoret	6,517	67	—	—	295	—	6,812	67
70. " verkstaden och upplag på materialgården	35,860	08	814	—	591	—	35,637	08
71. Vattenledningen, byggnader i Gam- melstaden	10,001	42	331	50	781	50	10,451	42
72. Vattenledningen, vattenmätare	201,299	99	1,308	—	8,199	07	208,191	06
73. " telefoner	475	—	—	—	—	—	475	—
74. Byggnadskontorets upplag å mate- rialgården	275,812	75	11,880	68	30,416	14	294,348	21
75. Förrådet af växter i växthusen i Fabriksparken	51,000	—	—	—	—	—	51,000	—
76. Kvarnen i Gammelstaden	420	35	—	—	—	—	420	35
77. F. d. Auktionskammaren	350	—	16	30	—	—	333	70
78. Diverse upplag i rådhuset	5,072	25	2,106	75	365	—	3,330	50
79. Furuhyjmska tafvelsamlingen	75,000	—	—	—	—	—	75,000	—
Summa <i>Frög.</i>	1,447,796	43	91,449	75	135,272	57	1,491,619	25

IX. Värdepapper.

Saldo från år 1903	<i>Fmk.</i> 113,500:—
Saldot d. 31 Dec. 1904 utgöres af:	
Aktier i Helsingfors Magasinsaktiebolag	
N:ris 183—311 = 129 st.	
” 401—498 = 98 ”	
<u>Summa 227 st. à 500 mk =</u>	<u><i>Fmk.</i> 113,500:—</u>

Helsingfors stads consoliderade gäld.

Obligationslån	Ursprungligt belopp	Saldo d. 1 Jan. 1904.	Amortering år 1904	Saldo d. 31 Dec. 1904	%	Förfall
Chausséeobligationslånet af år 1865	160,000	60,000	—	60,000	3,6	1905
Vattenledningslånet af år 1876	1,500,000	1,179,200	28,500	1,150,700	5	1926
Nybyggnads- och regleringslånet af år 1882	1,550,000	868,000	56,000	812,000	4,5	1915
Obligationsl. af år 1892	4,500,000	4,285,000	25,000	4,260,000	4,5	1952
Obligationsl. af år 1898	3,994,000	2,901,000	22,500	2,878,500	3,5	1953
Obligationsl. af år 1900	3,000,000	2,953,500	16,500	2,937,000	4	1956
Obligationsl. af år 1902	8,000,000	7,960,000	41,500	7,918,500	4	1958
<i>Fmk.</i>	22,704,000	20,206,700	190,000	20,016,700	—	—

Obligationslån.

Chausséeobligationslånet,

upptaget för byggandet af chausséer invid Helsingfors och upplagdt den 1 Februari 1865 i fyra serier:

A. å Fmk	20,000	deraf N:ris 1—100 à 100 mk.	N:ris 1—200 à 50 mk	förfallen $\frac{1}{2}$	1875
B. ” ”	30,000	” ” 1—200 ” ” ”	” 1—200 ” ” ”	”	$\frac{1}{2}$ 1885
C. ” ”	50,000	” ” 1—400 ” ” ”	” 1—200 ” ” ”	”	$\frac{1}{2}$ 1895
D. ” ”	60,000	” ” 1—300 ” ” ”	” 1—600 ” ” ”	”	$\frac{1}{2}$ 1905
Fmk 160,000	deraf	1,000 st. à 100 mk.	1,200 st. à 50 mk.		

Reglemente för lånet är stadfästadt af Guvernören i Nylands län den 26 Januari 1865. Kupongerna förfalla $\frac{1}{2}$ och inlöses likasom förfallna obligationer hos Drätselkontoret i Helsingfors. Räntesats 3,6 % med helårskuponger å resp. 3 mk 60 och 1 mk 80.

Vattenledningsobligationslånet,

upptaget för inlösen af vattenledningen i Helsingfors och upplagdt den 1 Maj 1876 enl. K. Senatens begifvande af d. 17 Maj 1876 i 3 serier:

A. å Fmk 1,000 N:ris 1—500	= Fmk 500,000
B. å " 500 " 1—1,500	= " 750,000
C. å " 200 " 1—1,250	= " 250,000
	3,250 st. Fmk 1,500,000

Kupongerna förfalla $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$. Utlottning försiggår årligen d. 1 November per d. 1 Maj påföljande år. Kuponger och obligationer inlöses hos Drätselkontoret i Helsingfors. Räntesats 5 % med halfårskuponger å resp. Fmk 25, 12: 50 och 5. Amorteras inom 50 år, räknadt fr. d. 1 Maj 1876. Praeskriptionstid för kuponger 10 år, för obligationer 15 år.

Lånet öfvertaget af Föreningsbanken i Finland till å pari kurs och inbetaldt genom:

Kvittning af ett stadens lån från sagde bank af den 11 Maj 1876	Fmk 1,100,000: —
Kontant inbetalning den 19 April 1877	" 150,000: —
" " " 27 Juni "	" 150,000: —
" " " 12 December 1877	" 100,000: —
	Fmk 1,500,000: —

Lånet användes till inköp och komplettering af den af Vattenledningsbolaget Neptun i Berlin härstädes inrättade vattenledning.

Den ursprungliga köpeskillingen för vattenverket, som utgjorde	Fmk 1,200,000: —
nedsattes, dels genom kompromissrätts dom, dels genom godvillig öfverenskommelse, med " 84,804: 55	
samt utgick sålunda med " 1,115,195: 45	Fmk 1,115,195: 45

Härtill komma utgifter för fulländning, utvidgning, anslutning, drift m. m. under

Åren 1876—77	Fmk 81,924: 76	
År 1878	" 72,819: 33	
" 1879	" 46,617: 66	
" 1880	" 44,802: 75	
" 1881	" 46,137: 79	Fmk 292,302: 29
Räntor med afdrag af inkomster från vattenledningen under åren 1876—81	" 92,502: 26	Fmk 1,500,000: —

Nybyggnads- och Regleringslånet,

upplånt för särskilda nybyggnader och stadsplansregleringar enligt begifvande af Kgl. Maj: Sonaten af den 4 Augusti 1882. Lånet upplagdt den 1 Maj 1882 i tre serier:

A. å Fmk 3,000	N:ris 1—150	Fmk	450,000
B. å „ 1,000	„ 1—700	„	700,000
C. å „ 500	„ 1—800	„	400,000
			<u>1,650 st. Fmk 1,550,000</u>

Kupongerna förfalla $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$. Utlottning årligen den 1 November per 1 Maj påföljande år. Kuponger och obligationer inlösas hos Drätselkontoret i Helsingfors. Räntesats $4\frac{1}{2}$ % med halfårskuponger å resp. Fmk 67:50, 22:50 och 11:25. Amorteras inom 33 år, räknadt från den 1 Maj 1882. Praeskriptions-tid för kuponger 10 år, för obligationer 15 år.

Lånet försåldes af Drätselkammaren under hand till en genomsnittskurs af 97,94 % och inbragte en summa af Fmk 1,518,073: 75

Lånemedlen användes till:

Gäldande af 1878 års nybyggnadslån	Fmk	200,000: —
Nytt proviantmagasin för ryska militären	„	400,000: —
Ombyggnad af kvarnen i Gammelstaden	„	45,000: —
Uppförande af ett kommunalt sjukhus	„	257,700: —
Inredning af gamla ryska proviantmagasinet till tull- och packhus	„	33,000: —
Folkskolhus vid Malmgatan	„	196,323: 22
Kanalnätets utsträckning	„	100,000: —
Vattenledningens utsträckning	„	50,000: —
Återställande af särskilda donerade fonder, hvilka af staden upplånats	„	180,812: —
Stenläggning af järnvägstorgot	„	50,000: —
Ritningar till byggnad för realskolan	„	2,300: —

Lånekostnader:

Obligationernas förfärdigande	Fmk	1,837: 68
Annonser och diverse omkostnader	„	1,100: 85
		<u>2,938: 53</u>
		Fmk 1,518,073: 75
Kapitalrabatten	„	31,926: 25
		<u>Summa Fmk 1,550,000:</u>

Obligationslånet af år 1892,

upptaget för inlösen af Brunnsparken, särskilda hus-, kaj- och kanalbyggnader samt utvidgning af vattenverket, enligt medgifvande af Kejs. Senaten af d. 26 Mars 1892. Upplagdt den 1 Maj 1892 i tre serier:

A. å Fmk 5,000 = Kr. 3,600	N:ris 1—400	Fmk 2,000,000
B. å „ 1,000 = „ 720	„ 1—1,500	„ 1,500,000
C. å „ 500 = „ 360	„ 1—2,000	„ 1,000,000
	<u>3,900 st.</u>	<u>Fmk 4,500,000</u>

Kupongerna förfalla 1 Maj och 1 November. Utlottning årligen d. 1 November per 1 Maj påföljande år. Kuponger och obligationer inlöses i Fmk hos Förenings Bankens i Finland samt Nordiska Aktiebancens för Handel och Industri samtliga kontor äfvensom i Kronor, efter en kurs 72 Kr. = 100 Fmk, hos Skandinaviska Kredit Aktiebolagets kontor i Stockholm och Göteborg. Räntesats $4\frac{1}{2}\%$ med halfårskuponger å resp. Fmk 112:50 (Kr. 81), Fmk 22:50 (Kr. 16:20) och Fmk 11:25 (Kr. 8:10).

Lånet amorteras inom 60 år, räknadt fr. 1 Maj 1892, med rättighet till ökad amortering fr. $\frac{1}{5}$ 1902. Praeskriptionstid för obligationer 15 år, för kuponger 10 år.

Lånet öfvertaget af ett konsortium, bestående af Föreningsbanken i Finland, Helsingfors, Nordiska Aktiebancens för handel och industri i Viborg samt Senatorm L. Mechelin till en kurs af 93 % af nominavärdet eller Fmk 4,185,000:—.

Lånemedlen hafva användts till:

Inlösen af Brunnsparksområdet	Fmk	287,000:—	
Remont af byggnaderna därstädes	„	13,000:—	
Aflopskanal under Ö. Brunnsparken	„	9,469:76	Fmk 309,469:76
Uppförande af saluhallar vid Vestra kajen	Fmk	210,000:—	
Inredning af gamla proviantmagasinet till tull- och packhus	„	47,000:—	
Uppförande af ett hus för brandverket	„	294,000:—	
Tillbyggnader å Fattiggården samt uppförande af en arbetsinrättning	„	135,493:10	
Tillbyggnader till kommunala sjukhuset och dårdvårdsbyggnad å Fattiggården	„	7,066:90	„ 693,560:—
Vattenledning till Ö. Brunnsparken	Fmk	46,809:66	
„ „ Munkholmen	„	21,663:36	
„ „ Lappviks sjukhus	„	11,510:57	
Transport	Fmk	79,983:59	„ 1,003,029:76

	Transport	<i>Fmk.</i> 79,983: 59	<i>Fmk.</i> 1,003,029: 76
Vattenledning till Sörnäs	”	10,315: 98	
” ” länefängelset	”	15,880: 23	
” ” villan Ås	”	6,034: 72	
Vattenledningens utsträckning år 1887	”	19,225: 78	
” ” ” år 1888	”	104,356: 05	
” ” ” år 1889	”	181,165: 59	
” ” ” år 1890	”	425,127: 55	
” ” ” år 1891	”	74,638: 80	
” ” ” år 1895	”	22,064: 24	
” ” ” år 1896	”	7,601: 69	
” ” ” år 1897	”	99,274: 60	
Upp tillande af en ångpump vid vattenuppfodringsverket i Gammel- staden	”	178,107: 50	
Nya filter vid vattenledningen	”	239,519: 17	
Uppförande af verkstad och magasin för vattenledningen	”	36,704: 51	” 1,500,000: —
Kajbyggnad till Magasinskajen	<i>Fmk.</i>	288,355: 52	
Utdjupning af hamnen invid sagde kaj	”	14,326: 19	
Kajarbeten i hamnarna år 1894	”	761,960: —	
” ” ” år 1895	”	417,590: 03	
” ” ” år 1896	”	70,195: 93	
” å Skatudden år 1897	”	84,600: —	
” ” ” år 1898	”	40,460: 65	” 1,677,488: 32

Lånekostnader:

Förfärdigande af obligationerna	<i>Fmk.</i>	3,794: 37	
Diverse omkostnader	”	687: 55	” 4,481: 92
			<i>Fmk.</i> 4,185,000: —
Kapitalrabatten	”		315,000: —
			<i>Fmk.</i> 4,500,000: —

Obligationslånet af år 1898,

upptaget jeml. Stadsfullm. beslut af d. 5 April 1897 och K. Senatens fastställelse af d. 4 Aug. s. å. i och för gäldande af särskilda stadens skulder och inköp af obligationer, hörande till dess lån af åren 1876 och 1882, äfvensom för kajbyggnader å Skatudden och utvidgning af stadens vattenledningsverk samt eventuellt för ett nytt stadshus och ett folkskolehus. Lånet upplagdt d. 1 Februari 1898 å sammanlagdt sju miljoner finska mark af hvilka dock endast 3,994,000 emitterats. Af dessa indrogos dock redan år 1900 Fmk 994,000, hvadan för närvarande utelöpa 3 miljoner mark i fyra serier:

A. å Fmk 5,000 = Rmk 4,050 = Kr 3,600.	N:ris 1—180	Fmk 900,000.
B. å " 2,000 = " 1,620 = " 1,440.	" 1—450	" 900,000.
C. å " 1,000 = " 810 = " 720.	" 1—600	" 600,000.
D. å " 500 = " 405 = " 360.	" 1—1,200	" 600,000.
	2,430 st.	Fmk 3,000,000.
Indragna och annullerade obligationer		" 994,000.
		<u>Fmk 3,994,000.</u>

Kupongerna förfalla $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$. Utlottning årligen i Februari per 1 Augusti. Kuponger och obligationer inlösas i Fmk hos Drätselkontoret i Helsingfors, Finlands Banks och Förenings Bankens i Finland samtliga kontor, i Reichsmark, efter en kurs 100 Fmk = 81 Rmk, hos Bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin och Vereinsbank in Hamburg äfvensom i Kronor efter kurs 100 Fmk = 72 Kr, hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm. Räntesats $3\frac{1}{2}$ % med halfårskuponger å resp. Fmk 87:50 (Rmk 70:88, Kr 63), Fmk 35, (Rmk 28:35, Kr 25:20), Fmk 17:50, (Rmk 14:18, Kr 12:60), Fmk 8:75, (Rmk 7:09, Kr 6:30).

Lånet amorteras inom år 1953 med rättighet till ökad amortering fr. $\frac{1}{2}$ 1908. Praescriptionstid för obligationer 15 år, för kuponger 10 år.

Af lånebeloppet öfvertogs år 1898 nominelt 3 miljoner Fmark af ett konsortium, bestående af Finlands bank i Helsingfors, Föreningsbanken i Finland, Helsingfors, Bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm till ett pris af $94\frac{1}{2}$ %, motsvarande	Fmk: 2,835,000:—
hvarjenite konsortiet år 1899, jemlikt kontrakt af den 25 Juli s. å. ytterligare öfvertog 994,000 Finska mark till kurs 87:40	" 868,756:—
hvidan lånet till dato har inbragt	<u>Fmk: 3,703,756:—</u>
Återstoden af det ursprungligen till 7,000,000 mark bestämda lånet kvarligger i stadskassan osåld med	Fmk: 3,000,000:—
hvarifrån dock böra frånräknas amorteringarne under åren 1889—1904	" 121,500:—
	<u>Återstår osålda obligationer Fmk: 2,878,500:—</u>

Lånemedlen hafva användts till:

Gäldande af lånet för inköp af Gumtäckte säteri	Fmk: 500,000:—
" " " inköp af gården n:o 22 vid Alexandersgatan samt uppförande af kommunala sjukhusbyggnader	" 500,000:—
Gäldande af löseskillingen för byggnaderna å villan Hagasund	" 60,000:—
Inköp af det s. k. Barnhemmet och dess inredning till folkskola	" 100,000:—
Tillbyggnader å Maria sjukhus	" 100,000:—
Inköp af gården n:o 3 vid Sofiegatan	" 250,000:—
	<u>Transport Fmk: 1,510,000:—</u>

	Transport	<i>Fmk</i>	1,510,000:—
Vattenledningsarbeten:*)			
Vattenledningens utsträckning åren 1897—1901	<i>Fmk</i>	418,169:78	
Nybyggnad till vattenborgen	”	80,000:—	<i>Fmk</i> 498,169:78
Kajbyggnader m. m. å Skatudden:			
Lagarbeten	”	587,235:06	
Hall och pæckhus	”	670,000:—	” 1,257,235:06
Ny paviljon å Maria sjukhus	”	175,000:—	” 175,000:—
Folkskolehus vid Nikolaigatan	”	234,500:—	” 234,500:—
			<i>Fmk</i> 3,674,904:84
Lånokostnader:			
Obligationernas förfärdigande och försändning	<i>Fmk</i>	7,652:50	
Fysk riksstämpel	”	19,577:77	
Diverse omkostnader	”	1,620:89	” 28,851:16
			<i>Fmk</i> 3,703,756:—
Kapitalrabatten: år 1898	<i>Fmk</i>	165,000:—	
år 1899	”	125,244:—	” 290,244:—
			<i>Fmk</i> 3,994,000:—

Obligationslånet af år 1900,

upptaget jemlikt Stadsf. beslut af d. 16 Januari 1900, fastställt af Kejs. Senaten den 25 i samma månad, i och för inlösen af gasverket, särskilda nybyggnader samt indragning och annullering af en serie af 1898 års $3\frac{1}{2}\%$ lån. Lånet upplagt den 1 Februari 1900 i fyra serier:

A. å	Fmk 5,000 = Rmk 4,050 = Kr. 3,600	N:ris 1—180	Fmk 900,000
B. å	” 2,000 = ” 1,620 = ” 1,440	” 181—630	” 900,000
C. å	” 1,000 = ” 810 = ” 720	” 631—1,230	” 600,000
D. å	” 500 = ” 405 = ” 360	” 1,231—2,430	” 600,000
		St. 2,430	Fmk 3,000,000

Kupongerna förfalla $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$. Utlottning försiggår i Februari per 1 Augusti. Kuponger och obligationer inlöses i Fmk hos Drätselkontoret i Helsingfors, Finlands Banks och Föreningsbankens i Finland samtliga kontor, i Reichsmark, å kurs 100 Fmk = 81 Rmk, hos bankfirman Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg samt bankfirman M. M. Warburg & C:o i Ham-

*) Beviljadt anslag d. 5 oktober 1897 Fmk 700,000:—

burg äfvensom i Kronor, efter kurs 100 Fmk = 72 Kr, hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm. Räntesats 4 % med halfårskuponger å resp. Fmk 100, (Rmk 81, Kr. 72), Fmk 40, (Rmk 32: 40, Kr. 28: 80), Fmk 20, (Rmk 16: 20, Kr 14: 40), Fmk 10, (Rmk 8: 10, Kr 7: 20).

Lånet amorteras inom år 1956 med rätt till ökad amortering fr. $\frac{1}{2}$ 1910. Praeskriptionstid för obligationer och kuponger resp. 15 och 10 år.

Lånet kontraheradt den 17 Januari 1900 med ett konsortium, bestående af Finlands Bank i Helsingfors, Föreningsbanken i Finland, Helsingfors, Bankhuset Robert Warschauer & Co i Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Herrar M. M. Warburg & Co i Hamburg, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm till en kurs af:

92 $\frac{1}{2}$ % för två miljoner Finska mark	<i>Fmk.</i> 1,850,000:—
94 % för en miljon Finska mark	„ 940,000:—
	<u><i>Fmk.</i> 2,790,000:—</u>

Lånet har användts till:

Inköp af gasverket	<i>Fmk.</i> 1,400,000:—
Indragning af en serie af 1898 års 3 $\frac{1}{2}$ % obligationslån = 994,000 <i>Fmk.</i> à kurs 87: 40	„ 868,756:—
Ny paviljong å Maria sjukhus	„ 125,000:—
Inlösen af tomterna N:ris 1—12 vid Magasinskajen	„ 200,000:—
Kajarbeten å Skatudden	„ 170,761: 48

Lånekostnader:

Obligationernas förfärdigande och försändning	<i>Fmk.</i> 4,912: 60
Tysk riksstämpel	„ 19,679: 77
Diverse omkostnader	„ 890: 15
	<u>25,482: 52</u>
	<i>Fmk.</i> 2,790,000:—
Kapitalrabatten	„ 210,000:—
	<u><i>Fmk.</i> 3,000,000:—</u>

Obligationslånet af år 1902,

upptaget jemlikt Stadsfullm. beslut af den 17 Juni 1902 och Kejs. Senatens fastställelse derå af d. 10 September s. å. i och för betäckande af särskilda å låne-medel anvisade kostnader, för kajbyggnader och varuskjul å Skatudden, inköp af Societetshuset och gården N:o 6 vid Bergmangatan, uppförande af sjukhus å fattiggården samt folkskolehus å Wallgård, utvidgning af vattenledningen, uppförande af nya saluhallar m. m. Lånet upplagdtden 1 December 1902 i appoints N:ris 1—16,000 hvarje lydande å Fmk 500 = Frcs 500 = Rmk 405 = Kr 360 eller tillsammans Fmk 8,000,000. Kupongerna förfalla $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{12}$. Utlottning årligen i Juni per 1 December. Kupongerna och obligationerna inlösas i Fmk hos Drät-

Kontoret i Helsingfors och Finlands Banks samtliga kontor, i Reichsmark, efter kurs 100 Fmk = 81 Rmk, hos bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg och bankfirman M. M. Warburg & C:o i Hamburg, i Francs, efter kurs 100 Fmk = 100 Fres, hos Basler Handelsbank i Basel samt hos i särskildt tillämnad namngifna banker i Frankrike, i Kronor, efter kurs 100 Fmk = 72 Kr, hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm. Räntesats 4 % med halfårskuponger à Fmk 10 (Fres 10, Rmk 8:10, Kr 7:20).

Lånet amorteras inom år 1958 med rätt till ökad amortering fr. $\frac{1}{12}$ 1912. Prescriptions-tid för obligationer 15, för kuponger 10 år.

Lånet öfvertaget, enligt kontrakt af den 5 November 1902, af ett konsortium, bestående af Finlands Bank i Helsingfors, Bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Herrar M. M. Warburg & C:o i Hamburg, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm, Herrar Hope & C:o i Amsterdam, Basler Handelsbank i Basel samt Herrar von Speyr & C:o i Basel till en kurs af 100 % och inbragte sålunda Fmk: 7,608,000:—

Utfallen vinstandel	„	15,264:15	
			<u>Fmk: 7,623,264:15</u>

Af lånet äro per ultimo December 1904 använda följande belopp:

Inköp af Societetshuset	Fmk:	800,000:—	
Saluhallar å Sandvikstorget	„	125,000:—	
Inköp af gården N:o 6 vid Bergmangatan	„	207,000:—	
Folkskolohus å Wallgård	„	239,500:—	
Sjukhus å Arbets- och fattiggården	„	75,000:—	

Kajbyggnader m. m. å Skatudden:¹⁾

Kajarbeten	Fmk:	108,003:46	
Varuskjul	„	200,000:—	Fmk: 308,003:46
Vattenledningens utsträckning ²⁾ 1902/03	Fmk:	316,224:23	
D:o d:o 1904	„	114,827:44	„ 431,051:67

Lånekostnader:

Obligationernas förfärdigande och försändning	Fmk:	7,470:47	
Interimskvittenser	„	1,040:11	
Diverse omkostnader	„	1,132:99	Fmk: 9,643:57
			<u>Fmk: 2,195,198:70</u>
Återstår oanvänt	„	5,428,065:45	Fmk: 7,623,264:15
Kapitalrabatten	Fmk:	392,000:—	
Med afdrag af vinstandelen	„	15,264:15	Fmk: 376,735:85
			<u>Fmk: 8,000,000:—</u>

¹⁾ Beviljadt anslag d. 5 April 1897 Fmk: 1,000,000:—

„ „ d. 17 Maj 1898 „ 1,325,000:—

²⁾ Beviljadt anslag d. 17 Juni 1902 Fmk: 1,500,000:—

De „Odisponerade länemedlen“ äro reserverade för:

Vattenledningens utsträckning	<i>Från:</i>	1,164,065: 45
Saluballar	”	175,000: —
Uppförande af arbetarebostäder	”	1,000,000: —
Kajarbeten m. m. å Skatudden	”	589,000: —
För främdeles bestämmande ändamål	”	2,500,000: —
	<i>Från:</i>	5,428,065: 45

Helsingfors stads consoliderade gäld uppgick för åren 1880—1904 till nedanstående belopp:

År 1880 <i>Från</i>	2,339,357: 71	År 1893 <i>Från</i>	7,348,437: 17
” 1881 ”	2,055,419: 86	” 1894 ”	8,412,896: 50
” 1882 ”	3,391,577: 13	” 1895 ”	8,223,591: 85
” 1883 ”	3,377,462: 85	” 1896 ”	7,585,300: —
” 1884 ”	3,363,064: 66	” 1897 ”	7,455,600: —
” 1885 ”	3,318,369: 64	” 1898 ”	9,871,900: —
” 1886 ”	3,285,495: 49	” 1899 ”	10,760,100: —
” 1887 ”	3,234,333: 08	” 1900 ”	12,655,200: —
” 1888 ”	3,192,408: 58	” 1901 ”	12,525,100: —
” 1889 ”	3,130,234: 27	” 1902 ”	12,388,800: —
” 1890 ”	3,870,906: 44	” 1903 ”	20,206,700: —
” 1891 ”	5,027,135: 53	” 1904 ”	20,016,700: —
” 1892 ”	7,447,274: 17		

*Handlingar rörande Helsingfors stads donerade fonders
räkenskaper och bokslut för år 1904.*

Kapitalbeloppet af stadens donerade fonder, som vid ingången af år 1904 utgjorde		Fmk 2,315,456: 83
har under året ökats med Kommerserådinnan Anna Sinebrychoffs fond	Fmk 150,000: —	
Handlanden Th. Holmströms fond för ett gubbehem	„ 15,988: 12	
Handlanden Joh. Gustaf Wilckmans testamentariska donation	„ 30,136: 33	
inbetalning af herr C. Lindh till fonderna för ett gubbehem	„ 215: —	
Fru A. Karamzines arfvingars inbetalning till Aurora Demidoffs hemgiftsfond	„ 12,900: —	
räntebesparingar	„ 27,101: 67	„ 236,341: 12
hvarför kapitalsaldot den 31 December utgör	Fmk 2,551,797: 95	
Upplupna räntor	„ 99,485: 73	
	Summa Fmk 2,651,283: 68	

För tidigare år utgjorde fondernas kapitalbelopp:

År 1887 Fmk 552,413: 82	År 1896 Fmk 1,677,980: 70
„ 1888 „ 577,647: 37	„ 1897 „ 1,697,255: 44
„ 1889 „ 620,687: 70	„ 1898 „ 1,734,359: 01
„ 1890 „ 897,319: 16	„ 1899 „ 1,788,379: 65
„ 1891 „ 1,039,610: 66	„ 1900 „ 1,908,717: 79
„ 1892 „ 1,214,052: 38	„ 1901 „ 2,083,915: 20
„ 1893 „ 1,569,538: 72	„ 1902 „ 2,112,433: 23
„ 1894 „ 1,639,947: 51	„ 1903 „ 2,315,456: 83
„ 1895 „ 1,665,482: 94	„ 1904 „ 2,551,797: 95

utvisande sålunda för dessa aderton år en ökning med i medeltal Fmk 111,076: 89 årligen.

Placeringen af fondernas medel äfvensom häri inträffade förändringar framgår af följande tablå.

Fond.		Saldo den 1 Januari	Saldo d. 31 December
	Fastigheters konto.		
XX	Gården N:o 22 vid Mariegatan i kvarteret Vildsvinet	40,000 —	40,000 —
XXIII	Gården N:o 5 vid Andregatan i kvarteret Paradisfogeln	188,460 —	188,460 —
		228,460 —	228,460 —
	Skuldsedlars konto.		
	Mot inteckning och 6 % ränta	856,500 —	670,000 —
	” ” ” 5 1/2 % ”	639,500 —	789,600 —
	” ” ” 5 % ”	36,800 —	471,800 —
	” borgen och 6 % ”	21,200 —	9,200 —
		1,554,000 —	
	Inbetalda lån N:ris 23, 24, 67 & 74 <i>Fmk</i> 38,400: —	—	—
	Afbetaladt å lånen N:ris 68 & 75 ” 20,000: —	58,400 —	—
		1,495,600 —	
	Utgifna lån N:ris 80—88	445,000 —	1,940,600 —
	Obligationers konto.		
XVI	Preus. 3 1/2 % cons. obl. nom. Rmk 2,300: —	3,088 86	3,088 86
XXIII	Rysk-Holl. 5 % cons. obl. nom. Rbl 720: —	2,995 20	2,995 20
XXX	Helsingfors stads 5 % lån af år 1876 nom. Fmk 5,000: —	5,000 —	5,000 —
XXX	Helsingfors stads 4 1/2 % lån af år 1882 nom. Fmk 8,000: —	8,000 —	6,500 —
XLI	Aktiebolaget Tornators 5 % obl. nom. Fmk 26,000: — (24,000)	25,480 —	23,480 —
		44,564 06	
	Utlottade 2 st. aktiebol. Tornators 5 % obligationer 2,000: —	—	—
	Utlottade 3 st. H:fors 4 1/2 % lån 1,500: —	3,500 —	41,064 06
	Aktiers konto.		
XIV	i Föreningsbanken i Finland, 12 st.	1,300 —	1,300 —
XXI	i Nordiska Aktiebanken för Handel och Industri, 444 st.	133,200 —	133,200 —
XLI	5 st. d:o	2,125 —	2,125 —
XXXVII	i Alkärrs familjebostads aktiebolag, 10 st.	2,650 —	2,650 —
		139,275 —	139,275 —
	Bankräkning.		
	Privatbanken i Helsingfors sparkasseräkning	114,102 19	73,356 35
	d:o depositionsräkning	309,451 15	—
	d:o löpande räkning	—	15,000 —
	Föreningsbanken i Finland, depositionsräkning	—	150,000 —
		<i>Fmk</i> 423,553 34	238,356 35

Sammandrag:					
Fastigheter	228,460	—	228,460	—	
Guldsedlar	1,554,000	—	1,940,600	—	
Obligationer	44,564	06	41,064	06	
Aktier	139,275	—	139,275	—	
Bankräkning	423,553	34	238,356	35	
	<i>Fmk.</i>	2,389,852	40	2,587,755	41
Räntor, oguldna	17,800	42	23,169	34	
Kassa	4,561	46	40,358	93	
	Summa <i>Fmk.</i>	2,412,214	28	2,651,283	68

Ränteafkastningen för året uppgår inalles till Fmk 133,226: 82, eller c:a 5,75 %
 af kapitalsaldot den 1 januari 1904, enligt följande fördelning:

Gården N:o 22 vid Mariégatan	2,068	45			
” ” 5 ” Andregatan.	5,015	59	7,084	04	
Preuss. 3 1/2 % cons. obl.	99	31			
Rysk-Holl. 5 %	139	92			
Helsingfors stads 5 % obl.	250	—			
” ” 4 1/2 % obl.	326	25			
Aktiebolaget Tornators 5 % obl.	1,250	—	2,065	48	
Aktier i Föreningsbanken	180	—			
” i Nordiska aktiebanken	10,776	—			
” i Alkärrs familjebostads aktiebolag	400	—	11,356	—	
Reverser	99,714	66			
Depositionsränta	8,597	55			
Sparkasseränta	4,260	44			
Löpande räknings ränta	148	65	112,721	30	
	<i>Fmk.</i>	—	—	133,226	82

motsvarande för fastigheterna 3,1 %, och för obligationerna 4,635 %, för aktierna 8,01 % och för reverserna och bankräkningen 5,69 % å ingående balansens belopp.

Under året har af fondernas räntemedel utbetalts till:

staden för fattigvården	<i>Fmf.</i>	4,545: 12	
„ kommunala sjukhuset	„	747: 18	
„ folkskolorna	„	8,191: 52	
„ asylor för vanartade barn	„	4,781: 98	<i>Fmf.</i> 18,265: 80
understöd åt medellösa	„	13,003: 25	
beklädnad åt medellösa folkskolebarn	„	2,355: 12	
underhåll åt obemedlade barnaföderskor	„	5,977: 47	
pensioner åt affidne poliskonstaplars enkor och barn	„	2,022: 50	
underhåll af Fruntimmersföreningens barnhem	„	831: 36	
bespisande af medellösa folkskoleelever	„	2,524: 34	
underhåll af arbetshusen för barn	„	14,242: 39	
underhåll af Föreningens för barnavården barnhärbärge	„	2,250: 34	
underhåll af Mariaföreningens hem för ålder- stigna tjenarinnor	„	2,486: 63	
Föreningen för lyttas bistånd	„	4,000: —	„ 49,693: 40
belöningar åt dygdigt tjenstefolk	„	600: —	
i hemgift samt räntor å hemgiftsbref åt utdi- mitterade folkskoleelever	„	2,143: 37	
stipendier åt skolelever	„	11,029: 32	
sommarkolonier för folkskoleelever	„	298: 87	„ 14,071: 56
legat och pensioner	„		21,363: 06
anskaffande af obligations talonger	„		3: 05
		<u>Summa</u>	<u><i>Fmf.</i> 103,396: 87</u>

Förutom de fonder, hvilkas ränteafkastning på grund af vilkor i donationsbrefven eller andra öfverenskommelser tillsvidare uppbäres af särskilda personer, äro följande fonder ännu ej för med donationerna afsedda syftemål använda:

	Kapital den 31 dec. 1904.	
<i>Helena Kristina Åkermans fond</i> till ett hem för värnlösa fruntimmer	15,582: 42	Fattigvårdsstyrelsen bestäm- mer tidpunkten för fondens användande.
<i>Emilia Olivia Gustavssons och Athalida Vilhelmina Ingmans fond</i> till ett gosse- barnhem i Helsingfors	8,836: 44	Kapitalet förräntas tills ränteafkastningen motsvarar kostnaderna för hemmets underhåll.

	Kapital den 31 dec. 1904.	
<i>Utbildningskolportörernas julklappsfond.</i>	1,293: 33	} Förräntas tillsvidare.
<i>Fonder, donerade till ett gubbehem . .</i>	111,733: 53	
<i>Ryska välgörenhetssällskapets fond för Sveaborgs finska folkskola</i>	238: 11	
<i>Makarna Pauligs donation för Bertha Maria hemmet</i>	23,822: 44	

De under året tillkomna fonder rörande donationsurkunder ingå som bilagor i slutet af denna berättelse.

Fondernas inkomster och utgifter under året samt ställning vid årsskiftet framgå närmare af omstående tablå.

Helsingfors i januari 1905.

Teodor Holmberg.

	Balans från år 1903		Under året 1904				Balans till år 1905	
			Inkomst		Utgift			
	<i>Fmk.</i>	<i>ps</i>	<i>Fmk.</i>	<i>ps.</i>	<i>Fmk.</i>	<i>ps</i>	<i>Fmk.</i>	<i>ps</i>
I. Till förmån för fattigvården donerade fonder.								
<i>Joh. Sederholms arfvingars fond</i>	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
<i>Nath. Heidenstrauchs fond</i>	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
<i>C. J. Nordenstams fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Jakob Daniel Weckströms fond</i>	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
<i>Finska Frimurarlogernas fond</i>	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
<i>Medborgarkassans fond</i>	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
<i>Helsingfors kyrkofattigkassas fond</i>	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
<i>Sveaborgs skole-, fattigvårds- och ar- betshusinrättnings fond</i>	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
<i>Lars Sederholms fond</i>	571	43	—	—	—	—	571	43
<i>Carl Otto af Forselles fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Joh. Mobergs fond</i>	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
<i>I. A. Ehrenströms fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>H. K. M. Nikolai I:s fond</i>	92,200	—	—	—	—	—	92,200	—
<i>D. K. M. Nikolai I:s och hans ge- måls fond</i>	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
<i>Carolina Charlotta Schulins fond</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
<i>Adolf Ekholms fond</i>	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
<i>Karolina Nyströms fond</i>	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
ränta	4,545	12	8,413	79	—	—	8,413	79
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	4,545	12	—	—
II. Till förmån för feberlasarettet donerade fonder.								
<i>H. K. H. Nikolai Alexandrowitschs fond</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
<i>Eugenie Soltikoffs fond</i>	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
ränta	747	18	711	59	—	—	711	59
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	747	18	—	—
III. Till förmån för folkskolorna donerade fonder.								
<i>Wilhelm Elgs fond för en fattigskola</i>	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
<i>Danssällskapets i Helsingfors fond</i>	36,900	—	—	—	—	—	36,900	—
<i>Tölö sockerbruksbolags fond</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	2,811	80	4,332	14	—	—	4,332	14
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	2,811	80	—	—
Transport	244,504	10	13,457	52	8,104	10	249,857	52

Transport	244,504 10	13,457 52	8,104 10	249,857 52
IV. Fattigvårdens fonder utan uppgifvet ändamål.				
<i>Carl Gustaf Hanells fond</i>	5,200 —	— —	— —	5,200 —
ränta	310 83	296 —	— —	296 —
<i>Gustava Katarina Brobergs fond</i>	571 44	— —	— —	571 44
<i>Paul Demidoffs fond</i>	2,765 71	— —	— —	2,765 71
<i>Uttiana Palmblads fond</i>	1,451 43	— —	— —	1,451 43
<i>Larisa Oikelins fond</i>	452 —	— —	— —	452 —
<i>Maria Kristina Mattheizens fond</i>	9,100 —	— —	— —	9,100 —
<i>Kristina Othmans fond</i>	159 42	— —	— —	159 42
ränta	866 73	825 45	— —	825 45
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer (Hanells fond)	— —	— —	310 83	— —
Utbetalt till medellösa fruntimmer i understöd	— —	— —	866 73	— —
V. Fattigvårdens fonder för bestämde ändamål.				
<i>Wilhelm Elgs fond pour les pauvres honteux</i>	10,300 —	— —	— —	10,300 —
ränta	615 68	586 30	— —	586 40
Utbetalt i understöd åt nio särskilda personer	— —	— —	615 58	— —
<i>Carl Sierckens fond</i>	2,800 —	— —	— —	2,800 —
ränta	167 37	159 39	— —	159 39
Understöd till tre medellösa handlande- landeenkor	— —	— —	167 37	— —
<i>Elsa Maria Lampas fond</i>	11,900 —	— —	— —	12,050 —
ränta	552 35	677 45	— —	527 45
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	552 35	— —
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	11,200 —	— —	— —	11,200 —
ränta	669 48	637 60	— —	637 60
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	669 48	— —
<i>Alexandras understöds fond</i>	4,766 17	— —	— —	4,837 47
ränta	200 —	271 30	— —	200 —
Utbetalt till tvenne personer i understöd	— —	— —	200 —	— —
<i>Lisette Gardbergs fond</i>	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	59 98	56 95	— —	56 95
Transport	309,612 69	16,967 96	11,486 44	315,034 23

Transport	309,612 69	16,967 96	11,486 44	315,034 23
Utbetalt till en medellös hand- landeenka	—	—	59 98	—
<i>Adolf Fredrik Siercks fond</i>	7,000 —	—	—	7,000 —
ränta	418 42	398 50	—	398 50
Utbetalt i sju särskilda understöd åt medellösa fruntimmer	—	—	418 42	—
VI. I. P. Crogelii barnhusinrätt- nings fond	2,300 —	—	—	2,300 —
ränta	137 48	130 94	—	130 94
Utbetalt till Fruntimmersförenin- gen	—	—	137 48	—
VII. Folkskolornas beklädnadsfonder.				
<i>J. H. Lindroos fond</i>	20,000 —	—	—	20,000 —
<i>J. E. Ollonqvists fond</i>	12,000 —	—	—	12,000 —
<i>Mindre handelsborgaresocietets fond</i>	4,500 —	—	—	4,500 —
<i>Cronstedts, Guttoffskys och Nybergs fond</i>	2,900 —	—	—	2,900 —
ränta	2,355 12	2,242 95	—	2,242 95
Utbetalt åt Folkskoleekonomen till beklädnad åt medellösa elever	—	—	2,355 12	—
VIII. Hedvig Arnells fond	18,300 —	—	—	18,300 —
ränta	1,093 88	1,041 77	—	1,041 77
Utbetalt till Fruntimmersförenin- gen	—	—	693 88	—
Utbetalt till trotjänarinnan Wilhel- mina Backström	—	—	400 —	—
IX. Fonder donerade till en asyl för vanartade barn.				
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	3,000 —	—	—	3,000 —
<i>Helsingfors Utskänknings aktiebo- lags fond</i>	50,000 —	—	—	50,000 —
<i>Helsingfors Utminuterings aktiebo- lags fond</i>	27,000 —	—	—	27,000 —
ränta	4,781 98	4,554 15	—	4,554 15
Utbetalt till stadskassan för under- håll af asylter för vanartade barn	—	—	4,781 98	—
Transport	465,399 57	25,336 27	20,333 30	470,402 54

Transport	465,399 57	25,336 27	20,333 30	470,402 54
X. Folkskolornas stipendiifonder.				
Helsingfors sparbanks fond	6,800 —	— —	— —	7,000 —
Helsingfors Utskänknings aktiebolags fond	17,000 —	— —	— —	17,000 —
II. K. M. Alexander II:s stipendiifond	30,000 —	— —	— —	30,000 —
räntor	3,262 16	3,062 67	— —	3,094 83
Insatt i sparbank till stipendier för folkskoleelever	— —	— —	3,030 —	— —
XI. Klara Wilhelmina Törmäläs fond	41,600 —	— —	— —	41,600 —
ränta	2,486 63	2,368 16	— —	2,368 16
Utbetalt till Mariaföreningen	— —	— —	2,486 63	— —
XII. Fonden för dygdigt tjänstefolks belönande	10,200 —	— —	— —	10,200 —
ränta	72 41	580 65	— —	53 06
Insatt å sparbanksbok för tolf tjänare	— —	— —	600 —	— —
XIII. Helsingfors Utskänkningsaktiebolags stipendiifond för lägre handvärksskolorna	3,000 —	— —	— —	3,000 —
ränta	179 32	170 85	— —	170 85
Utbetalt till stipendier	— —	— —	179 32	— —
XIV. Anna Sara Arosins testamentsfond	70,300 —	— —	— —	71,000 —
ränta	3,628 69	4,107 95	— —	3,586 64
Utbetalt i lifstidsunderstöd om 100 mark till obemedlade, ogifta fruntimmer	— —	— —	3,450 —	— —
XV. I. A. I. Pippingskiölds fond	100,000 —	— —	— —	100,000 —
ränta	5,977 47	5,692 68	— —	5,692 68
Utbetalt till Föreningen för barnavården	— —	— —	5,977 47	— —
Transport	759,906 25	41,319 23	36,056 72	765,168 76

Transport	759,906 25	41,319 23	36,056 72	765,168 76
XVI. Axel Fredrik Laurells stipendiifond	3,088 86	— —	— —	3,088 86
ränta	99 36	99 31	— —	95 62
Utbetalt till svenska Normallyceum	— —	— —	50 —	— —
Utbetalt till finska Normallyceum	— —	— —	50 —	— —
Kostnader för nya talongblad	— —	— —	3 05	— —
XVII. Carl Rosengrens fond	18,000 —	— —	— —	18,000 —
ränta	1,499 05	1,024 68	— —	953 73
Utbetalt till stipendier i lägre folkskolorna	— —	— —	1,570 —	— —
XVIII. Helsingfors aftonskolas fond	18,800 —	— —	— —	19,000 —
ränta	1,109 61	1,070 22	— —	1,079 83
Utbetalt till Föreningen för konstfliten	— —	— —	900 —	— —
XIX. Alexandra Kiseleffs fond	10,000 —	— —	— —	10,000 —
ränta	597 75	569 28	— —	569 28
Utbetalt till Stadsbokhållaren Oskar Paldani	— —	— —	597 75	— —
XX. Maria Charlotta Olanders fond	105,973 59	— —	— —	107,797 73
ränta	4,000 —	3,755 69	— —	4,000 —
Afkastning från fastigheten	— —	2,068 45	— —	— —
Utbetalt till Föreningen för lyttas bistånd	— —	— —	4,000 —	— —
XXI. Senatorskan Julie Thiléns fond	255,700 —	— —	— —	255,700 —
ränta	17,804 32	17,629 52	— —	17,629 52
Utbetalt till fru Adolfina Mallén	— —	— —	100 —	— —
Utbetalt till Föreningen för arbetshusen	— —	— —	14,242 39	— —
Utbetalt till Guvernören i St. Michels län till understöd åt medellösa fruntimmer därstädes	— —	— —	3,461 93	— —
XXII. Makarne Silfvius' donationsfond	90,000 —	— —	— —	90,000 —
ränta	5,379 72	5,123 44	— —	5,123 44
Utbetalt till stadskassan	— —	— —	5,379 72	— —
Transport	1,291,958 51	72,659 82	66,411 56	1,298,206 77

Transport	1,291,958 51	72,659 82	66,411 56	1,298,206 77
XXIII. Fr. J. von Beckers fond	318,400 —	— —	— —	320,400 —
ränta	10,076 71	7,366 46	— —	10,258 76
Åtkastning från fastigheten	— —	5,015 59	— —	— —
Utbetalt i pensioner till Professor A. von Becker, Litteratören H. von Becker och fröken Augusta von Becker	— —	— —	10,200 —	— —
XXIV. Adolf Holmgrens donations- fond för värlösa mödrar och barn	21,800 —	— —	— —	22,500 —
ränta	1,019 79	1,241 —	— —	560 79
Utbetalt till fru M. Thölgren	— —	— —	500 —	— —
Utbetalt till fröken Gustava Holm- gren	— —	— —	500 —	— —
XXV. Understödsfonden för aflidne poliskonstaplars enkor och barn	123,000 —	— —	— —	128,000 —
ränta	2,720 86	7,002 —	— —	2,700 36
Utbetalt i understöd åt aflidne po- liskonstaplars enkor och barn pensioner tillsammans	— —	— —	2,022 50	— —
XXVI. Emilia Olivia Gustavsons och Athalida Wilhelmina Ingmans donationsfond.	8,360 54	— —	— —	8,836 44
ränta	— —	475 90	— —	— —
XXVII. Lina Borgströms donations- fonder.				
<i>Fonden för folkskolebarns bespisande</i>	15,000 —	— —	— —	15,000 —
ränta	896 62	853 90	— —	853 90
<i>Fonden för pauvres honteux.</i>	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	308 03	284 64	— —	284 67
Utbetalt i understöd till tvenne obemedlade fruntimmer	— —	— —	308 —	— —
Utbetalt till Föreningen för arbets- husen för barn	— —	— —	896 62	— —
Transport	1,798,541 06	94,899 31	80,838 68	1,812,601 69

Transport	1,798,541 06	94,899 31	80,838 68	1,812,601 69
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsons fond	26,200 —	— —	— —	26,300 —
ränta	104 33	1,491 50	— —	95 83
Utbetalt i understöd om 100 mark till obemedlade fruntimmer	— —	— —	1,400 —	— —
XXIX. H. K. M. Kejsarinnan Alexandras fond för understödande af ett barnhärberge	10,200 —	— —	— —	10,200 —
ränta	609 70	580 65	— —	580 65
Utbetalt till Föreningen för barnvården	— —	— —	609 70	— —
XXX. Aurora Demidoffs Hemgiftsfond.				
Kapital	154,103 15	— —	— —	172,387 62
Innestående hemgiftsbelopp	23,500 —	— —	— —	26,500 —
D:o räntor å hemgiftsbref	1,454 38	— —	— —	1,480 10
räntor	— —	10,553 56	— —	— —
Inbetalt af Fru A. Karamzines arfvingar	— —	12,900 —	— —	— —
Utbetalt hemgiftsbelopp	— —	— —	1,000 —	— —
D:o räntor å hemgiftsbref	— —	— —	1,143 37	— —
XXXI. Tidningskolportörernas julklapsfond	1,223 69	— —	— —	1,293 33
räntor	— —	69 64	— —	— —
XXXII. Fonder, donerade till ett gubbehem i Helsingfors.				
<i>Oskar Finnes fond</i>	13,605 38	— —	— —	14,379 90
<i>Carl Lindhs m. fl. fond</i>	5,946 09	— —	— —	6,503 48
<i>Konversationsklubbens fond</i>	985 59	— —	— —	1,041 66
<i>G. Sundebergs fond</i>	45,400 —	— —	— —	47,477 66
Inbetalning af herr C. Lindh	— —	215 —	— —	— —
<i>Theodor Holmströms fond</i>	— —	15,988 12	— —	16,453 77
<i>Joh. Gust. Vilckmans fond</i>	— —	15,068 16	— —	15,000 —
<i>Johanna Cecilia Sundströms fond</i>	10,291 25	— —	— —	10,877 06
räntor	793 10	4,835 37	— —	744 53
Utbetalt åt hushållerskan E. Wolff	— —	— —	650 —	— —
Transport	2,092,957 72	156,601 31	85,641 75	2,163,917 28

Transport	2,092,957 72	156,601 31	85,641 75	2,163,917 28
XXXIII. Maria Bergmans testamentsfond	10,000 —	— —	— —	10,000 —
ränta	522 58	569 27	— —	569 27
Utbetalt i understöd åt 6 särskilda personer	— —	— —	522 58	— —
XXXIV. Helena Kristina Åkermans fond	14,743 15	— —	— —	15,582 42
ränta	— —	839 27	— —	— —
XXXV. Karl Magnus Kullmans fond	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	298 87	284 63	— —	284 63
Utbetalt för bekostande af sommarkolonier för folkskoleelever.	— —	— —	298 87	— —
XXXVI. Augusta Hammarlunds fond	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	59 77	56 92	— —	56 92
Utbetalt till föreningen för barnavården	— —	— —	59 77	— —
XXXVII. Mortimer Stenius' understödsfond	36,000 —	— —	— —	36,000 —
ränta	2,393 46	2,298 51	— —	2,298 51
Utbetalt till donators släktingar	— —	— —	2,393 46	— —
XXXVIII. Karl Knut Galetskis fond för fattiga, svenska folkskolebarns underhåll	40,500 —	— —	— —	40,800 —
ränta	1,627 72	2,305 54	— —	2,005 54
Utbetalt för bespisande af medellösa folkskoleelever	— —	— —	1,627 72	— —
XXXIX. K. H. Renlunds stipendiefond	40,900 —	— —	— —	41,200 —
ränta	5,222 43	2,328 31	— —	2,450 74
Utbetalt till stipendier	— —	— —	4,800 —	— —
Transport	2,251,225 70	165,283 76	95,344 15	2,321,165 31

Transport	2,251,225 70	165,283 76	95,344 15	2,321,165 31
XL. Carl Fridolf Ekholms stipendii-fond	75,000 —	— —	— —	75,000 —
ränta	— —	4,269 51	— —	— —
Utbetalt i legater	— —	— —	4,269 51	— —
XLI. Mathilda Ekholms donations-fond	55,030 —	— —	— —	55,030 —
ränta	1,580 87	2,976 21	— —	1,285 72
Utbetalt till Föreningen för barnavården	— —	— —	1,580 87	— —
Utbetalt i legater	— —	— —	1,690 49	— —
XLII. Ryska välgörenhetssällskapets fond för Sveaborgs finska folkskola	200 —	— —	— —	238 11
ränta	26 73	11 38	— —	— —
XLIII. Makarne Pauligs donation för Bertha Maria hemmet	22,539 37	— —	— —	23,822 44
ränta	— —	1,283 07	— —	— —
XLIV. Hedvig Falckens donations-fond	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	549 76	284 63	— —	384 39
Utbetalt till stipendier	— —	— —	450 —	— —
XLV. Elise Heintzies donationsfond	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	61 85	56 92	— —	56 92
Utbetalt till tjänarinnan W. Willberg	— —	— —	61 85	— —
XLVI. Anna Sinebrychoffs donationsfond	— —	150,000 —	— —	150,300 —
ränta	— —	3,206 25	— —	2,906 25
XLVII. Johan Gustaf Wilckmans fond för Sörnäs folkskola	— —	15,068 17	— —	15,000 —
ränta	— —	26 37	— —	94 54
Summa Fmk	2,412,214 28	342,466 27	103,396 87	2,651,283 68

Urkunder, rörande till Helsingfors stad donerade fonder.

87. Hedvig Falckens donationsfond.

HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.

Helsingfors den 12 april

1904.

N:o 81.

Till Magistraten i Helsingfors.

På framställning af Folkskoledirektionen hafva Stadsfullmäktige vid i dag hållet sammanträde beslutit att af räntan ur Hedvig Falckens donationsfond skola bildas stipendier om 50 till 100 mark, att utdelas åt välartade, flitiga och fattiga elever i de svenskspråkiga folkskolorna till underlättande af deras skolgång, samt föreskrifvit att vid stipendiernas utdelning bör iakttagas ett sådant förfarande, att lärare och lärarinnor årligen skola före utgången af Oktober månad till folkskoleinspektorn inlemna förslag om stipendiemedlens fördelning, hvarefter Folkskoledirektionen fattar beslut i ärendet och uppdrager åt folkskoleekonomen att i samråd med vederbörande lärare och lärarinnor utdela åt stipendiaterna de dem tillkommande beloppen i större eller mindre poster. Hvilket Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten, med anhållan att Drätselkammaren och Folkskoledirektionen måtte härom underrättas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

Alfred Norrmén.

E. W. Wallden.

Transsumt.

90. Theodor Holmströms fond för ett gubbehem.

Testamente:

Jag Theodor Holmström har rörande min kvarlåtenskap härmed velat förordna och bestämma följande:

5:o för åstadkommande af ett gubnhem i Helsingfors doneras femtontusen (15,000, mark:

10:o hvad efter boets fullständiga realisering, och sedan ofvanbestämda legater utbetalts, återstår, doneras till „svenska folkskolans vänner“, uteslutande för befrämjande af folkhögskolor med svenskt undervisningspråk främst i Nylands län. Af dessa medel skola bildas en fond, hvaraf endast årliga räntan får användas för nämnda folkhögskolor.

Skulle min ofvanbemälda broder afida före mig, tillfaller hans andel äfven „Svenska folkskolans vänner“.

11:o. Slutligen anhålles ödmjukast att Magistraten i Helsingfors ville omhändertaga donationerna till ett Gubnhem och Svenska folkskolans vänner samt vaka öfver att de användas för bestämda ändamål eller så att summan till Gubnhemmet utgifves så snart detta utföres i verklig heten, men af fonden för Svenska folkskolans vänner utgifves endast den årliga räntan.

12:o. Till testamentsexecutor utser jag Assessor Bruno Sirén eller i händelse af hans frånfälle Häradshöfding Karl Söderholm.

Helsingfors den 26 Mars 1896.

Theodor Holmström.

Att Handlanden Theodor Holmström inför oss af honom tillkallade och på en gång närvarande vittnen vid sundt förstånd och af fri vilja förklarar ofvanstående testamente, hvars innehåll är oss obekant, vara hans yttersta vilja och testamente samt egenhändigt underskrifvit detsamma, bestyrka. Helsingfors den 26 Mars 1896.

Emil Schybergson.
bankdirektör.

Olof Nykopp.
banktjänsteman.

Axel R. Ehrnroth.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors den 18 April.
1903.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 115.

Vid den 17 sistlidne mars hållet sammanträde hafva Helsingfors Stadsfullmäktige besluti att de af framlidne Handlanden Theodor Holmström till förmån för åstadkommande af ett gubnhem i Helsingfors äfvensom för föreningen „Svenska folkskolans vänner“ testamenterade medel skola, sedan desamma influtit inlevereras till Drätselkontoret här i staden för att förvaltas bland stadens donerade fonder under namn af „Th. Holmströms fond för ett gubnhem“ samt „Th. Holmströms fond för svenska folkhögskolor“; hvarom Magistraten har äran Drätselkammaren härmed underrätta.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Arthur von Essen.
t. f.

Utdrag ur Magistratens i Helsingfors protokoll för den 7 Maj 1903.

§ 3.

Sedan Magistraten vid sammanträdet den 28 Januari innevarande år åtagit sig förvaltningen af en utaf aflidne Handlanden Th. Holmström enligt testamente af den 26 Mars 1896 till förmån för föreningen Svenska folkskolans vänner gjord donation och i skrifvelse af förstsagda dag hos Stadsfullmäktige på orten anhållit att stadens Drätselkammare finge omhändertaga och förvalta de till donationen hörande medlen samt Stadsfullmäktige i skrifvelse af den 17 sistlidne Mars meddelat det Stadsfullmäktige beslutit att de testamenterade medlen skulle, sedan desamma influtit, inlevereras till Drätselkontoret för att förvaltas bland stadens donerade fonder under namn af „Th. Holmströms fond för svenska folkhögskolor“, hvarom Drätselkammaren i skrifvelse från Magistraten af den 18 sistlidne april underrättas, beslöt Magistraten nu, enär Magistraten numera icke ville åtaga sig ansvaret för förvaltningen af ifrågavarande medel, utan fann det lämpligare att föreningen själf öfvertog desamma, att i skrifvelse till utredningsmannen i Handlanden Holmströms dödsbo, Assessorn Bruno Sirén, anhålla att denne, så snart sådant lagligen kunde ske, ville öfverlemna medlen till föreningens direktion. Antecknades.

In fidem:
Arthur von Essen.

91. Anna Sinebrychoffs donationsfond.

Utdrag.

Betänkt på mitt frånfälle vill jag härigenom förklara min yttersta vilja vara att, sedan jag med döden afgått, skall

utgå: 1:o. Etthundrafemtiotusen (150,000) mark till Helsingfors stad för att såsom en särskild fond under namn af „Anna Sinebrychoffs donationsfond“ af staden förvaltas. Af räntorna å denna fond bör en procent årligen läggas till kapitalet och återstoden användas, dels och företrädesvis till bekostande af kläder, böcker m. m. åt fattiga elever vid stadens svenska och finska folkskolor, dels i särskilda fall till beredande af möjlighet för begåfvade, flitiga och välartade elever att, efter genomgången folkskolekurs, fortsätta sina studier:

Helsingfors den 10 Februari 1903.

Anna Sinebrychoff.

Undertecknade på en gång närvarande vittnen intyga härmed att Fru Kommerserådinnan Anna Sinebrychoff, hvilken vi personligen känna, i dag anmodat oss bevittna förestående handling, hvilken hon vid sundt och fullt förstånd och af fri vilja förklarat innefatta sin yttersta vilja och

testamente samt erkänt sig hafva underskrifvit, utan att vi dock känna dess innehåll; hvilket allt vi genom våra namns underskrift bekräfta. Helsingfors den 10 Februari 1903.

Axel Behrend.

Johan Gustafsson.

Förestående testamente godkänna:

Helsingfors den 27 Februari 1904.

Paul Sinebrychoff.

G. F. Wahlberg.

E. Kjöllfeldt.

U. Donner.

Fanny Sinebrychoff.

Maria Wahlberg.
född Sinebrychoff.

Anna Kjöllfeldt.
född Sinebrychoff.

Olga Donner.
född Sinebrychoff.

Bevittna:

Carl Svibergson.

Axel Behrend.

Utdragets riktighet bestyrka:

G. Engström.

Frans Ekman.

Utdrag ur Magistratens i Helsingfors stad protokoll för den 14 November 1904.

§ 10.

Föredrogs en från Stadsfullmäktige härstädes till Magistraten aflåten sålydande skrivelse:

„HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.

*Helsingfors den 25 Okt.
1904.*

N:o 310.

Till Magistraten i Helsingfors.

På framställning af Folkskoledirektionen hafva Stadsfullmäktige vid i dag hållet sammanträde beträffande användningen af de årliga räntemedlen ur „Anna Sinebrychoffs donationsfond“ förordnat som följer:

a) $\frac{6}{10}$ af den årligen disponibla räntan öfverlemnas åt folkskoleekonomen för att af honom användas till anskaffande af beklädnad åt medellösa elever i stadens folkskolor;

b) $\frac{1}{10}$ af räntan användes för bekostande af inköp utaf nödiga skolutensilier för folkskoleelever, hvilka äro i den grad nödställda, att de ej annars kunna förskaffa sig dylika; folkskolestyrelsen uppbär denna del af räntan och utbetalar derur i mån af behof större eller mindre belopp skolornas föreståndare och föreståndarinnor; samt

c) $\frac{3}{10}$ af den disponibla årsräntan användes till utdelande af stipendier om 200 till 300 öfror till begåfvade, flitiga och välartade elever, hvilka efter fullständigt genomgången folkskolekurs hafva för afsigt att fortsätta sina skolstudier; stipendiernas bortgifvande bestämmes af folkskoleledningen på förslag af de lärare och lärarinnor, hvilka under läsåret undervisat å högre folkskolornas fjärde klasser.

Hvilket Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten, med anhållan att Folkskoledirektionen och Drätselkammaren måtte härom underrättas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

F. Jansson.

E. Walldén.

Efter hvars uppläsande Magistraten beslöt att medels utdrag ur detta protokoll meddela stadens Drätselkammare och Folkskoledirektionen underrättelse om skrivelsens innehåll. Antecknades. Ort och tid förutskrifne.

In fidem:
Fredr. Stenström.

92. Johan Gustaf Wilckmans fonder.

Härmed testamenterar och skänker jag hälften af min kvarlåtenskap till Gubbhemmet i Helsingfors samt andra hälften till skolan för fattiga barns uppfostran i Sörnäs, med vilkor att räntan hvart halft år utbetalas till min moder så länge som hon lefver och utan affordran af qvitto. Helsingfors, den 20 Augusti 1900.

Johan Gustaf Wilckman.
(Sigill)

Egenhändig underskriften intyga:

Axel Öhman.

Richard Rudolph.

Utskottsbetänkande i fråga om anordnande af elementarkurser samt en kompletterande årskurs för arbetare.

Det af Stadsfullmäktige tillsatta utskottet för ordnande af arbetareundervisningen föreslog i sitt den 14 april 1904 afgifna betänkande (tr. handl. N:o 8 för 1904) bl. a., att i sammanhang med stadens lägre handverksskolor skulle anordnas elementarkurser för arbetare och en kompletterande årsklass för meddelande af kunskaper motsvarande genomgången folkskolekurs. Stadsfullmäktige uppdrogo i anledning häraf genom beslut af den 26 maj 1904 åt Direktionen för de lägre handverksskolorna att inkomma med förslag till anordnande i samband med dessa skolor af sådana lärokurser, som berättigade eleverna till betyg öfver genomgången högre folkskolekurs.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 30 september 1904 (tr. handl. N:o 31 för 1904) uttalade bemälda Direktion såsom sin mening, att den första klassen i lägre handverksskolorna ersatte de elementarkurser som omnämnas i 11 § af kungörelsen den 12 september 1900 ang. förändrade bestämmingar om handverksskolor, hvarföre sådana icke behöfde ånyo inrättas, och gjorde Direktionen tillika emot förslaget att i samband med lägre handverksskolorna inrätta en tredje klass för meddelande af undervisning i folkskoleämnena den invändning att en sådan anordning skulle innebära en rubbning af handverksskolornas system och syftemål, som vore att under Industristyrelsens tillsyn och i enlighet med af denna myndighet fastställt detaljprogram meddela de kunskaper och färdigheter hvilka för handverkare och yrkesarbetare vore af nöden, samt icke heller komme att motsvara ändamålet, enär handverksskoledirektionen icke vore berättigad att utfärda afgångsbetyg från högre folkskola. Den ifrågavarande kompletteringskursen kunde deremot, enligt Direktionens förmenande, lämpligast anordnas i samband med folkskolorna, helst liknande kurser icke allenast medgäfvos utan äfven påbjödes af §§ 109 och 110 i folkskoleförordningen. För den händelse Stadsfullmäktige likväl ansåge att sagda kurs borde i samband med de lägre handverksskolorna inrättas, i hvilket fall Industristyrelsens medgifvande dertill borde inhemtas, afgaf Direktionen emellertid förslag beträffande de ämnen kursen borde omfatta samt beräknade kostnaden därför till inalles 1,350 mark per klass och läsåår, jämte det Direktionen ansåg att till en början blott en finsk klass behöfde uppställas.

Folkskoledirektionen, hvars yttrande i ärendet Stadsfullmäktige härå infortrade, biträdde uti skrifvelse af den 28 november 1904 (tr. handl. N:o 46 för 1904) Direktionens för lägre handtverksskolorna åsigt derom att inrättandet vid dessa skolor af särskilda elementarkurser för arbetare icke vore af behovet, emär den undervisning, som redan nu i dessa skolor meddelades, vore egnad att i nöjaktig grad fylla de anspråk på elementarundervisning för fullvuxna arbetare, som kommunen tilläfventyrs vore skyldig att tillgodose. Beträffande deremot den kompletteringskurs, hvarom här vore fråga, fäste Folkskoledirektionen främst uppmärksamheten vid att denna kurs vore afsedd för fullvuxna personer, under det de i folkskoförordningens 109 och 110 §§ omnämnda kurserna otvetydigt afsågo undervisning för barn. Då kommunen i sina handtverksskolor redan har bildningsanstalter, hvilkas elever till allra största delen utgöras af fullvuxna personer, syntes det Folkskoledirektionen icke naturligt att för tillgodoseende af dessa elevers behof af vittnesbörd öfver folkskolebildning anordna kurser vid folkskolorna. Något hinder för handtverksskolornas direktion att utfärda de i antydt afseende nödiga betygen ansåg Folkskoledirektionen icke förefinnas, under förutsättning endast att stadens folkskoleinspektör å betygen tecknade intyg att det förvärfvade kunskapsmättet motsvarade fullständig folkskolekurs.

Derefter hafva Stadsfullmäktige genom beslut af den 17 nysslidne januari uppdragit åt undertecknade att afgifva utlåtande i detta ärende.

Med Folkskoledirektionen är utskottet ense derom att den nu ifrågasatta kompletteringskursen för fullvuxna arbetare icke får likställas med de uti 109 och 110 §§ af folkskoförordningen påbjudna, för barn afsedda undervisningskurserna. Utskottet anser sig äfven från lämplighetssynpunkt böra förorda den föreslagna kursens ställande i samband med de lägre handtverksskolorna. Tillkomsten vid nämnda skolor af en under samma ledning stående, men af dessas program i öfrigt oberoende, tredje klass med det syftemål som här afsetts skulle, enligt utskottets öfvertygelse, på intet sätt invärka störande på den för handtverksskolorna fastställda undervisningsplanen samt lika litet innebära någon rubbning i dessa skolors system. Utskottet har jemväl förvissat sig om att någon invändning mot den föreslagna anordningen icke kommer att från Industristyrelsens sida framställas.

Utskottet delar äfven Folkskoledirektionens åsigt derom att något hinder icke möter för att eleverne å den blifvande kompletteringsklassen af skolans direktion förses med betyg öfver genomgången högre folkskolekurs. I fråga om sättet för betygens utfärdande bör observeras stadgandet uti 2 § af nådiga kungörelsen den 4 maj 1881, enligt hvilken § betyg öfver aflagdt kunskapsprof motsvarande högre folkskolans kurs, för att godkännas då ansökning göres om för-

kortning i tjänstetiden vid värnepligts utgörande, skall efter undergången offentlig pröfning vid sådan högre folkskola som åtnjuter statsbidrag utfärdas af sagda skolans föreståndare och undertecknas af denne jämte skolans inspektör. Då å den foreslagna nya klassen skulle undervisas uti högre folkskolans läroämnen samt undervisningen påtagligen äfven komme att meddelas af därför engagerad lärare från stadens folkskolor, torde åt ofvanberörda stadgande få gifvas den tolkning att den pröfning som bör föregå betygens utgifvande kan, om skolans föreståndare är på nyssantydtt sätt kvalificerad, af folkskoleinspektorn anordnas vid kursens afslutning samt betygen, undertecknade af skolans direktion och föreståndare samt af folkskoleinspektorn, derefter utan vidare omgångar eleverne tillhandahållas.

Emot Direktionens för lägre handtverksskolorna förslag beträffande läroprogrammet för den blifvande kursen och kostnadsberäkningen för den ena, finskspråkiga, klass som till en början skulle uppställas har utskottet intet att erinra.

På grund af det anförda får utskottet vördsamt hemställa, det Stadsfullmäktige ville besluta:

att en kompletterande årskurs för meddelande af kunskaper motsvarande genomgången folkskolekurs skall från nästkommande hösttermin i samband med härvarande lägre handtverksskolor anordnas i enlighet med det af direktionen för nämnda skolor uppgjorda program och med iakttagande af hvad enligt nådiga kungörelsen af den 4 Maj 1881 erfordras för att afläggandet af folkskolekurs motsvarande kunskapsprof skall medföra stadgad eftergift i värnepligtens fullgörande;

att till en början endast en finsk klass skall träda i verksamhet; samt

att till bestridande af utgifterna för denna klass under innevarande år bevilja ett anslag af förslagsvis 700 mark, att påföras Fullmäktiges dispositionsmedel.

Helsingfors den 11 februari 1905.

Edvin Castrén.

E. Qvist.

Adolf von Bonsdorff.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. 1905.

*Handlingar rörande föreslagen ändring af gällande taxa
för stadens formän.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 9 Mars 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 67.

Sedan Magistraten i denna stad jämte skrifvelse af den 8 Augusti 1903 anhållit om Stadsfullmäktiges yttrande öfver ett af härvarande Åkareförening till Magistraten inlemnadt förslag till ny taxa för stadens formän, hafva Fullmäktige, jämlikt beslut af den 8 September samma år, öfversänt handlingarna i ärendet till Drätselkammaren, som anmodats afgifva utlåtande öfver förslaget.

Enär Åkareföreningen i sammanhang med berörda förslag framställt anhållan om formännens befriande från den dem enligt brandordningen åliggande skyldigheten att ombesörja vattensläpning vid eldsvådor, ansåg sig Drätselkammaren böra i denna del af saken inhemta yttrande af Brandkommissionen, som i anledning deraf uti skrifvelse af den 13 Maj 1904, som här bilägges, meddelade att kommissionen, enär i stadens gator ännu på långa sträckor förekomme vattenledningsrör af så klena dimensioner att trycket i vattenledningsnätet på dessa ställen vore mycket dåligt och det i följd deraf kunde inträffa att vid eldsvådor derstädes vattentillgången icke blefve utan formännens biträde med forsling af vatten tillräcklig för eldsläckningsbehof, ansåge ifrågavarande tunga ännu icke för närvarande böra från formännen aflyftas. Brandkommissionen hade emellertid redan till Stadsfullmäktige ingått med framställning om vattenledningsnätets förseende med rör af gröfre dimensioner.

Beträffande de af Åkareföreningen föreslagna förändringarna uti sjelfva taxan för forlöner öfverlemnade Drätselkammaren åt dåvarande ledamoten i Kam-maren Öfverste Gordie, hvilken under sin tjenstgöring såsom polismästare i staden vunnit erfarenhet uti tillämpningen af taxans bestämmelser, att efter närmare granskning af förslaget deröfver afgifva yttrande till Kam-maren. Detta af Öfverste Gordie numera till Kam-maren aflemnade, skriftligen affattade yttrande, hvars afgifvande

födröjts af orsaker, som deri finnas antydda, åtföljes af ett af Öfverste Gordie utarbetadt fullständigt förslag till ny taxa för formännen. De anmärkningar, till hvilka granskningen af Åkareföreningens förslag föranleder, samt de grunder, som tillämpats vid uppgörandet af det nya förslaget, framgå närmare af berörda, hvar jämte förslaget bilagda yttrande.

Med anmälan att Kammaren ansett sig böra i allo förena sig uti nästnämnda yttrande, samt att Kammaren, på de af Brandkommissionen anförda skäl, nödgas i likhet med kommissionen för närvarande afstyrka formännens befriande från vattenforsling vid eldsvådor, får Drättselkammaren vördsamt hemställa, huruvida icke Stadsfullmäktige kunde finna skäligt att uti sitt till Magistraten afgifvande yttrande i saken förorda fastställande af ny taxa för stadens formän i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Öfverste Gordie uppgjorda förslaget.

Remisshandlingarna återställas tillika.

På Drättselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

Edvard Loo.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors

den 8 Augusti 1903.

N:o 2,843

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I afseende å Herrar Stadsfullmäktiges yttrande får Magistraten äran härmed öfversända Helsingfors Åkareförening till Magistraten inlemnade ansökan om ändring i den för stadens formän nu gällande taxan. Tjenstförrättande Polismästarens yttrande i ärendet bifogas.

På Magistratens vägnar:

A. V. Lindberg.

Axel Ärt.

Helsingin kaupungin Maistraatille.

Täten saamme nöyryimmästi anoa että Maistraatti myötäliitetyn ehdotuksen mukaisesti muuttaisi voimassa olevan taksan kaupungin kuorma-ajureille, missä suhteessa huomautamme että kysymyksenalaisen ehdotuksen laatimisessa on seurattu ei muoastaan sanottua taksaa vaan myöskin tätä aikaisempaa taksaa, joka hinta-alueitten nähden mielestämme oli soveliampi kuin nykyinen taksa. Vielä liitämme todistuksen halkosylen painosta ja myötälauseunnon Uudenmaan Eläinsuojelus Yhdistykseltä. Helsingissä Huhtikuun 17 p:nä 1903.

Helsingin Ajuri-Yhdistyksen puolesta:

K. W. Lindkvist.

Puheenjohtaja.

Helsingin Ajuri-Yhdistyksen ehdotus muutoksiin kuormaajurien taksassa:

Taksa.

Hinta ajan mukaan:

Hevospäivätyöstä (10 tuntia kestävästä)	<i>Inf.</i> 8:—
Puolesta sam. (5 tuntia sam.)	„ 4:50
Yhden tunnin ajosta	„ 1:25
Odotus palkkaa, kultakin neljännestunnilta	„ —:25

Hinta matkan mukaan:

Kuljetuspalkkaa maksetaan kuormalta:

I. Rautatien tavaramakasiinista ja halkopihasta:

2:sen ja 4:nen kaupunginosain kortteliin N:ot 96, 99 ja 103, 64, 67, 68 ja 194; eli Rautatietorin ja Hakasalmen-, Aleksanterin-, Vladimirin- ja Annankatujen sisällä oleviin taloihin ynnä Hakasalmen ja Fjälldalin huviloihin	„ —:75

2:sen ja 4:nen kaupunginosain yllämainittuja kortteliä etäämpänä oleviin kortteliin N:ot 31, 30, 29, 43, 44 ja 45; eli Pitkäsillan ja Nikolain-, Katariinan-, Länsiranta-, Punanotkun-, Rata- ja Punavuorenkatujen ja Lapinlahden sataman sisällä oleviin taloihin ynnä Hesperian ja Bärgran huviloihin	” 1: —
1:sen kaupunginosan yllämainittuja kortteliä etäämpänä oleviin kortteliin, 8:nen kaupunginosan kaikkiin kortteliin sekä 6:nen ja 7:nen kaupunginosain kortteliin pohjoispuolella Tehtaan- ja Munkkisaarenkatua; eli Nikolain- ja Katariinankatujen itäpuolella, Katajanokalla sekä Punavuoren-, Rata-, Punanotkun-, Munkkisaaren- ja Tehtaankatujen sisällä oleviin taloihin ynnä Lapinlahden sairaahuoneella, Leppäsuon huviloihin, Teurastushuoneella, Vaivais- taloon, Läntiselle viertotielle Humlebergin ja Rosavillan huviloitten olevaan tien asti sekä Siltasaaren	” 1: 25
6:nen ja 7:nen kaupunginosain yllämainittuja kortteliä etäämpänä oleviin kortteliin, eli eteläpuolella Tehtaan- ja Munkkisaarenkatua oleviin taloihin, Hietaniemeen, Läntiselle viertotielle Humlebergin ja Rosavillan välillä olevan tien kohdalta kaupunginporttiin asti, Eläintarhaan, ynnä Kallion alueella neljänteen linjaan ja Haapaniemenkatuun saakka	” 1: 50
Kallion alueen neljännen linjan ja Haapaniemenkadun sekä Rautatien- sillan välillä oleviin taloihin	” 1: 75
Rautatiensillan ja Hermaninkaupungin portin välillä oleviin taloihin	” 2: —

II. Pohjois sataman kajeista, Katajanokan kanavalta ja Linnakajilta:

1:sen ja 8:nen kaupunginosain kaikkiin kortteliin ja 3:nen kaupunginosan kortteliin N:ot 46, 54 ja 55; eli Unionin- ja Bernhardinkadun välillä oleviin taloihin sekä Makasiinikajille	” —: 75
2:sen kaupunginosan kortteliin, 3:nen kaupunginosan yllämainittuja kortteliä etäämpänä oleviin kortteliin, 4:nen ja 5:nen kaupunginosain Fredrikinkadun itäpuolella oleviin kortteliin sekä 7:nen kaupunginosan Vuorimiehen kadun pohjoispuolella oleviin kortteliin; eli Unionin-, Vuorimiehen-, Laivuri- ja Fredrikinkatujen sekä Arkaadian huvilan välillä oleviin taloihin ynnä Siltasaaren	” 1: —
4:nen, 5:nen ja 7:nen kaupunginosain yllämainittuja kortteliä etäämpänä oleviin kortteliin paitsi N:ot 170 ja 171 sekä 6:nen ja 9:nen kaupunginosain kaikkiin kortteliin; eli Vuorimiehen- ja Fredrikinkatujen, Leppäsuon huvilan ja Ruoholahden kajin välillä oleviin taloihin, Läntiselle viertotielle, Teurastushuoneesen vievän tien	

kohdalle sekä Kallioalueelle Neljänteen linjaan ja Haapaniemenkatuun asti	<i>Imc</i> 1: 25
Kallion alueen neljännen linjan ja Haapaniemenkadun sekä Rautatiensillan välillä oleviin taloihin, Lapinlahden sairashuoneella, Leppäsuon huviloihin, Hietaniemeen, Teurastushuoneelle, Vaivaistaloon, Läntiselle viertotielle, Humlebergin huviloihin	„ 1: 50
Läntiselle viertotien varrella Humlebergin ja Rosavillan huviloitten välillä olevan tien ja kaupungin portin välillä oleviin taloihin, Eläintarhaan sekä Rautatiensillan ja Hermaninkaupungin portin välillä oleviin taloihin	„ 1: 75

III. *Länsikaijista ja Makasiininkaijista:*

Vuorimiehen-, Korkeavuoren-, Mikon-, Hallitus-, Fabianin- ja Kirkkokatujen välillä, sekä Katajanokalla oleviin taloihin	„ —: 75
Pukänsillan, Kirkko-, Fabianin-, Hallitus-, Mikon-, Korkeavuoren-, Vuorimiehen-, Laivurin-, Sepän- ja Albertinkatujen, Malminrinteen ja Arkaadian huvilan välillä, sekä Kaivopuistossa oleviin taloihin	„ 1: —
Länsipuolella Laivurin-, Albertin- ja Lapinlahdenkatuja rautatiensilltaan saakka, Läntiselle Viertotielle, Teurastushuoneesen vievän tien kohdalle sekä Siltasaareen	„ 1: 25
Lapinlahden sairashuoneelle, Hietaniemeen, Leppäsuon huviloihin, Teurastushuoneelle, Vaivaistaloon, Läntiselle viertotielle Humlebergin ja Rosavillan huviloitten välillä olevaan tien asti, Eläintarhaan sekä Kallion alueelle Neljänteen linjaan ja Haapaniemen katuun saakka	„ 1: 50
Läntisen viertotien varrella Humlebergin ja Rosavillan huviloitten välisen tien ja kaupungin portin välillä oleviin taloihin sekä Kallion alueen neljännen linjan, Haapaniemenkadun ja Rautatiensillan välillä oleviin taloihin	„ 1: 75
Rautatiensillan ja Hermaninkaupungin portin välillä oleviin taloihin	„ 2: —

IV. *Hietalahden ja Ruoholahden kaijeista:*

Satamarataan sekä Lapinlahden-, Eerikin-, Fredrikin- ja Laivurinkatujen välillä oleviin taloihin	„ —: 75
Lapinlahden sairashuoneelle, Leppäsuon huviloihin sekä Lapinlahden-, Eerikin-, Fredrikin-, Laivurin-, Neitsypolun-, Kasarmi-, Kluuvi- ja Vuorikatujen ja Arkaadian huvilan välillä oleviin taloihin sekä Kaisaniemeen	„ 1: —

Hietaniemeen, Teurastushuoneelle, Läntiselle viertotielle, sieltä Teurastushuoneesen vievän tien kohdalle, sekä Vuori-, Kluuvi-, Kasarmi- ja Neitsypolunkatujen itäpuolella, Kaivopuistossa ja Katajanokalla oleviin taloihin	<i>Aug.</i>	1: 25
Vaivaistaloon, Läntiselle viertotielle, Humlebergin huviloihin sekä Siltasaareen	”	1: 50
Läntisen viertotien varrella Humlebergin ja Rosovillan huviloitten välisen tien ja kaupungin portin välillä oleviin taloihin, Eläintarhaan sekä Kallion alueelle neljänteen linjaan ja Haapaniemenkatuun saakka	”	1: 75
Kallion alueen neljännen linjan ja Haapaniemenkadun sekä Rautatiensillan välillä oleviin taloihin	”	2: .
Rautatiensillan ja Hermaninkaupungin portin välillä oleviin taloihin . .	”	2: 25

V. *Siltavuoren kaijista:*

Aleksanterin- ja Mikonkatujen välillä sekä Siltasaareessa oleviin taloihin Vuorimiehen-, Laivurin- ja Fredrikinkatujen, Arkaadian huvilan, Mikon- ja Aleksanterinkatujen välillä sekä Katajanokalla oleviin taloihin, Eläintarhaan ynnä Kallion alueelle Neljänteen linjaan ja Haapaniemenkatuun saakka	”	—: 75
Kaivopuistoon, etäläpuolelle Vuorimiehen- ja länsipuolelle Fredrikinkatuja Satamarataaseen asti, Läntiselle Viertotielle Teurastushuoneesen vievän tien kohdalle sekä Kallion alueen Neljännen linjan ja Haapaniemenkadun ja Rautatiensillan välillä oleviin taloihin . .	”	1: 25
Lapinlahden sairashuoneelle, Hietaniemeen, Leppäsuon huviloihin, Teurastushuoneelle, Vaivaistaloon, Läntiselle viertotielle Humlebergin huviloihin asti sekä Rautatiensillan ja Hermaninkaupungin välillä oleviin taloihin	”	1: 50
Läntisen viertotien varrella Humlebergin ja Rosavillan huviloitten välisen tien ja kaupungin portin välillä oleviin taloihin	”	1: 75

Muist. 2. Kuormaksi luetaan:

halkoja: puoli syli sellaisia, jotka eivät ole yli 90 senttimetrin pituisia (syli pitempiä halkoja on jaettava kolmeen kuormaan),
 jyviä: 8 hehtolitraa,
 suoloja: 7 hehtolitraa,
 kivihiiijä: 8 hehtolitraa,
 kalkkia: 8 hehtolitraa,
 tiiliä: 150 kapl. ruskeaksi poltettua kiekkaa; katukiviä ja savea: 0,3 kuutiometriä,
 muuta tavaraa: korkeintaan 650 kilogrammaa.

Mitä lopuksi tuli itse Järjestysohjeisiin, niin katsoo Helsingin Ajuri Yhdistys, että niiden 8 § oli poistettava, kosk'ei ainoastaan kaupungin vesijokto on tullut siihen kuntoon, että vettä tulipalon sattuessa hyvin harvoin on hankittava muualta, vaan myöskin kuormaajurin velvollisuus olemaan valmiina tuolaiseen vedenajoon on hänelle liiaksi rasittavana taloudellisessa suhteessa. Kolme kuukautta vuodessa täytyy kunkin kuormaajurin yöt ja päivät pitää vesitynnyrinsä, jota hän milt'ei koskaan tarvitse muuhun tarkoitukseen, täydessä kunnossa ja sitä paitsi itse tarkoin kuunnella palomerkkiä välttääkseen sakkoa. Kuten tunnettu riittää hevosia vapaaehtoiselle palokunnalle ilman mitään sakon uhkausta.

K. W. Lindkvist.

Puheenjohtaja.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Uudenmaan Eläinsuojelus Yhdistyksen kokouksessa Maaliskuun 9 p:nä 1903.

7 §.

Esitettiin Helsingin Ajuri-Yhdistyksen ehdotus uuteen taksaan kuormaajureille:

Kokous päätti puolestaan kannattaa sanottua ehdotusta sikäli se koskee Yhdistyksen toimialaa eli siinä suhteessa, että luvalliseksi kuormaksi 90 senttimetriä pitempiä halkoja oli katsottava ainoastaan $\frac{1}{3}$ kuutiometriä, koska $\frac{1}{2}$ kuutiometriä selläisiä halkoja painaa ainakin 1,000 kilogrammaa, vaikka voimassa olevassa takssassakin määrätään että kuorma saa painaa ainoastaan 650 kilogrammaa; minkä ohessa kokous vielä toivoi että tavallisen kuorman paino alennetaan 500 kilogrammaksi, koska kaupungin kadut ovat jotensakin mäkisiä.

Uudenmaan Eläinsuojelus Yhdistyksen puolesta:

Harry Niklander.

T. f. POLISMASTAREN

i

HELSINGFORS STAD.

Helsingfors,
den 18 Juli 1903.

N:o 769.

Till Magistraten i Helsingfors.

Återställande handlingarne, som åtföljde Magistratens skrifvelse för den 22 sistlidne April N:o 2,360, får till infordradt yttrande jag äran öfversända centralpolisafdelningens till Poliskammarkansliet aflåtna skrifvelse, och omarbetadt förslag till taxa för formän i denna stad, förenande jag mig till alla delar i centralpolisafdelningens uti sagda skrifvelse omförmälda ändrings förslag.

A. Holmberg.*Nikolai Androsoff.**Till Poliskammarkansliet.*

Insändande akten N:o 42/32 B. D.m. rörande förslag till ny taxa för formännen i Helsingfors stad får Centralpolisafdelningen härmed återställa det af Helsingfors Åkareförening utarbetade förslaget, men enär detta i flere afseenden är ytterst otydligt och följaktligen skulle vid användandet bereda allmänheten svårigheter, har Centralpolisafdelningen tillåtit sig att till vissa delar omarbета detsamma.

Härvid har iakttagits, att till gränser för de skilda områden, i hvilka staden delats vid taxans uppgörande, användts respektiva stadsdelars gränser och lämpliga gator, enär ett dylikt beteckningssätt torde vara ändamålsenligare än det af Åkareföreningen använda sättet att angifva kvarterens nummer, hvilka i de flesta fall äro okända såväl för allmänheten som för körarne.

Beträffande storleken af ett lass tegel har Centralpolisafdelningen efter noggrann pröfning kommit till den slutsats, att högst 125 st. rödbrända tegelstenar böra räknas per lass för att sålunda tillmötesgå Djurskyddsföreningens uttalade önskan beträffande en minskning af den öfverhöfvan stora vikten af formanslassen, hvilken på grund af härvarande terrängförhållanden varit ytterst betungande för hästarna.

Vidkommande Åkareföreningens anhållan om, att § 8 i ordningsreglementet beträffande formännens skyldighet att vid inträffande eldsvåda i tur och ordning

vara brandkåren behjälpliga vid vattenhämtning finge utgå, måste Centralpolisafdelningen uttala såsom sin bestämda åsikt, att sagda anhållan bör lämnas utan afseende, emellertid stadens vattenledningsnät, isynnerhet i förstäderna, ingalunda kan tillgodose behöfvat af vatten vid inträffande större eldsvådor.

I öfriga här ofvan icke nämnda punkter anser sig Centralpolisafdelningen kunna rekommendera förslaget till benäget godkännande.

Helsingfors, å Centralpolisafdelningens station ¹⁹/₆ 1903.

G. Androsoff.

V. Gross.

Centralpolisafdelningens

Förslag till taxa för formän i Helsingfors stad.

Pris efter tid.

För ett hästdagsverk (10 timmar)	<i>Fmk.</i>	8:—
För ett halft hästdagsverk (5 timmar)	„	4: 50
För en timmes körslor	„	1: 25
För hvarje fjerdedels timme öfverskjutande tid	„	—: 25
För hvarje fjerdedels timmes väntning	„	—: 25

Pris efter afstånd.

I forlön betalas för ett lass:

I. Från Jernvägens godsmagasin och vedplan till nedannämnda gårdar:

- A. 2:dra stadsdelen vester om Mikaelsgatan och norr om Alexandersgatan samt gårdarna 5—23 vid Mikaelsgatan, 4:de stadsdelen öster om Anne- och norr om Vladimirsgatan, villorna vid Vestra Chaussén t. o. m. Hesperia och Taipale *Fmk.* —: 75
- B. 1:sta stadsdelen vester om Nikolai- och Katarinegatan, 2:dra stadsdelen utom de i mom. A nämnda gårdarna, 3:dje stadsdelen, 4:de stadsdelen utom de i mom. A nämnda gårdarna, 5:te stadsdelen, villor vid Vestra Chaussén från Hesperia t. o. m. Rosavilla . . „ 1:—
- C. 1:sta stadsdelen öster om Nikolai- och Katarinegatan, 6:tte stadsdelen, 7:de stadsdelen, 8:de stadsdelen, 9:de stadsdelen, Lappvikens

	sjukhus, villan Alkärr, Slaktinrättningen, Fattiggården, villor vid Vestra Chaussén fr. o. m. Humleberg till stadsporten, Broholmen	<i>Imf.</i>	1: 25
D.	Djurgårdsvillorna, Berghäll, Östra Chaussén och Strandvägen intill Aspnäsgatan, villor vid Fölisö-vägen fr. o. m. Kinnekulle t. o. m. Bjälbo och Väinölä	”	1: 50
E.	Östra Chaussén och Strandvägen mellan Aspnäsgatan och Sörnäs jernväg	”	1: 75
F.	Området mellan Sörnäs jernväg och stadsporten	”	2:

II. Från kajen vid Norra Hammen och Slottskajen till:

A.	1:sta stadsdelen, 3:dje stadsdelen öster om Unionsgatan, Magasinskajen, 8:de stadsdelen	”	—: 75
B.	2:dra stadsdelen, 3:dje stadsdelen vester om Unionsgatan, 4:de stadsdelen öster om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen öster om Fredriks-gatan, 7:de stadsdelen norr om Bergmansgatan med undantag af Magasinskajen, Broholmen, villan Arkadia	”	1: —
C.	4:de stadsdelen vester om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen vester om Fredriks-gatan, 6:tte stadsdelen, 7:de stadsdelen söder om Bergmansgatan, 9:de stadsdelen, Lappvikens sjukhus, villan Alkärr, Vestra Chaussén t. o. m. Hesperia och Taipale, Djurgårdsvillorna, Berghäll, Östra Chaussén och Strandvägen intill Aspnäsgatan	”	1: 25
D.	Slaktinrättningen, Fattiggården, Vestra Chaussén från Hesperia t. o. m. Rosavilla, Östra Chaussén och Strandvägen mellan Aspnäsgatan och Sörnäs jernväg	”	1: 50
E.	Vestra Chaussén fr. o. m. Humleberg till stadsporten, området mellan Sörnäs jernväg och stadsporten i Hermanstad	”	1: 75
F.	Villor vid Fölisö-vägen fr. o. m. Kinnekulle t. o. m. Bjälbo och Väinölä	”	2: —

III. Från Vestra Kajen och Magasinskajen till:

A.	1:sta stadsdelen söder om Kyrkogatan, 2:dra stadsdelen söder om Alexandersgatan, 3:dje stadsdelen, 7:de stadsdelen öster om Högbergs- och Kaptensgatan	<i>Imf.</i>	—: 75
B.	1:sta stadsdelen norr om Kyrkogatan, 2:dra stadsdelen norr om Alexandersgatan med undantag af Jernvägens godsmagasin, 4:de stadsdelen öster om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen öster Fredriks-gatan, 7:de stadsdelen vester om Högbergs- och Kaptensgatan, 8:de och 9:de stadsdelarna	”	1: —

1. 1:e stadsdelen vester om Fredriksgatan, 5:te stadsdelen vester om Fredriksgatan, 6:tte stadsdelen, Lappvikens sjukhus, Jernvägens godsmagasin, villan Arkadia, villan Alkärr, Broholmen	<i>Imf</i>	1: 25
2. Vestra Chaussén t. o. m. Hesperia, Djurgårdsvillorna, Berghäll, Östra Chaussén och Strandvägen intill Aspnäsgatan	„	1: 50
3. Vestra Chaussén från Hesperia till stadsporten, Slaktinrättningen, Fattiggården, Östra Chaussén och Strandvägen mellan Aspnäsgatan och Sörnäs jernväg	„	1: 75
4. Området mellan Sörnäs jernväg och stadsporten i Hermanstad, villor vid Fölisö-vägen fr. o. m. Kinnekulle t. o. m. Bjälbo och Väinölä	„	2: —

IV. Från Sandviks- och Gräsviks-kajerna till:

A. 4:de stadsdelen vester om Fredriksgatan, 5:te stadsdelen vester om Fredriksgatan, 6:tte stadsdelen	„	—: 75
B. 2:dra stadsdelen vester om Berg- och Glogatan, 3:dje stadsdelen vester om Kaserngatan, 4:de stadsdelen öster om Fredriksgatan, 5:te stadsdelen öster om Fredriksgatan, 7:de stadsdelen vester om Kaserngatan och Jungfrustigen, Lappvikens sjukhus, villorna Alkärr och Arkadia	„	1: —
C. 1:sta stadsdelen, 2:dra stadsdelen öster om Berg- och Glogatan, 3:dje stadsdelen öster om Kaserngatan, 7:de stadsdelen öster om Kaserngatan och Jungfrustigen, 8:de och 9:de stadsdelarna, Slaktinrättningen, Vestra Chaussén t. o. m. Hesperia	„	1: 25
D. Fattiggården, Vestra Chaussén från Hesperia t. o. m. Rosavilla, Broholmen	„	1: 50
E. Vestra Chaussén fr. o. m. Humleberg till stadsporten, Djurgårdsvillorna, Berghäll, Östra Chaussén och Strandvägen intill Aspnäsgatan	„	1: 75
F. Villor vid Fölisö-vägen fr. o. m. Kinnekulle t. o. m. Bjälbo och Väinölä, Östra Chaussén och Strandvägen mellan Aspnäsgatan och Sörnäs jernväg	„	2: —
G. Området mellan Sörnäs jernväg och stadsporten i Hermanstad	„	2: 25

V. Från Brobergskajen till:

A. 1:sta stadsdelen, 2:dra stadsdelen öster om Mikaelsgatan, Broholmen, Östra Chaussén och Strandvägen intill Aspnäsgatan	„	—: 75
B. 2:dra stadsdelen vester om Mikaelsgatan, 3:dje stadsdelen, 4:de stads-		

	delen öster om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen öster om Fredriks-gatan, 8:de stadsdelen, villan Arkadia, Djurgårdsvillorna, Berghäll, Östra Chaussén mellan Aspnäsgatan och Sörnäs jernväg	<i>Fmf.</i>	1:
C.	4:de stadsdelen vester om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen vester om Fredriks-gatan, 6:tte, 7:de och 9:de stadsdelarna, Lappvikens sjukhus, villan Alkärr, Vestra Chaussén t. o. m. Hesperia	„	1: 25
D.	Slaktinrättningen, Fattiggården, Vestra Chaussén från Hesperia t. o. m. Rosavilla, området mellan Sörnäs jernväg och stadsporten i Hermanstad	„	1: 50
E.	Vestra Chaussén fr. o. m. Humleberg till stadsporten	„	1: 75
F.	Villor vid Fölisö-vägen fr. o. m. Kinnekulle t. o. m. Bjälbo och Väinölä	„	2: —

VI. Från Skatudden till:

A.	1:sta stadsdelen söder om Kyrkogatan, 3:dje stadsdelen öster om Unionsgatan	<i>Fmf.</i>	—: 75
B.	1:sta stadsdelen norr om Kyrkogatan, 2:dra stadsdelen med undantag af Jernvägens godsmagasin, 3:dje stadsdelen vester om Unionsgatan, 4:de stadsdelen öster om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen öster om Fredriks-gatan, 7:de stadsdelen norr om Bergmansgatan, Broholmen	„	1: —
C.	4:de stadsdelen vester om Fredriks-gatan, 5:te stadsdelen vester om Fredriks-gatan, 6:te stadsdelen, 7:de stadsdelen söder om Bergmansgatan, 9:de stadsdelen, Lappvikens sjukhus, villan Alkärr, Jernvägens godsmagasin, Vestra Chaussén t. o. m. Hesperia	„	1: 25
D.	Slaktinrättningen, Fattiggården, Vestra Chaussén från Hesperia t. o. m. Rosavilla, Djurgårdsvillorna, Berghäll, Östra Chaussén och Strandvägen intill Aspnäsgatan	„	1: 50
E.	Vestra Chaussén fr. o. m. Humleberg till stadsporten, Östra Chaussén mellan Aspnäsgatan och Sörnäs jernväg	„	1: 75
F.	Villor vid Fölisö-vägen fr. o. m. Kinnekulle t. o. m. Bjälbo och Väinölä, området mellan Sörnäs jernväg och stadsporten i Hermanstad	„	2: —

Anmärkning.

Såsom lass räknas:

Ved, högst 90 centimeter långa klabbar	$\frac{1}{2}$ famn
Ved, längre än 90 centimeter	$\frac{1}{3}$ famn

Säd	8 h:liter
Salt	7 d:o
Stenkol	8 d:o
Kalk	8 d:o
Tegel, rödbrända	125 stycken
Sand, gatsten, lera	0,3 kubikmeter
Annat gods	500 kilogram

BRANDKOMMISSIONEN

i

Helsingfors,

Helsingfors,

den 13 Maj 1904.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 24.

Af Drätselkammaren i remissresolution för den 19 November 1903 affordrad yttrande i anledning af Åkareföreningens i Helsingfors väckta förslag om formännens befriande från skyldigheten att ombesörja vattensläpning vid eldsvådor, har Brandkommissionen, jemte återställande af remisshandlingarna, äran i antydt afseende meddela följande:

Uti skrifvelse till Helsingfors Stadsfullmäktige för den 30 November 1898 uttalade Kommissionen såsom sin åsigt, att formännen kunde befrias från ofvannämnda skyldighet såsnart, bland annat, ett då påtänkt vattentorn å Observatorii-bergen blefve uppfördt. Frågan om inrättande af detta vattentorn förföll emellertid, och i stället torde Stadsfullmäktige hafva beslutit att i och för förbättrande af trycket i stadens vattenledningsnät rör af gröfre dimensioner än dittills i nätet vanliga skulle komma till användning. Likväl förekomma ännu på långa sträckor i stadens gator vattenledningsrör af endast 102 mm diameter, hvilken diameter genom under årens lopp aflagradt slam och rost ännu ytterligare i betydlig mån reducerats. På dessa ställen är därför trycket i vattenledningsnätet mycket dåligt, och kan i följd deraf inträffa att vid eldsvådor derstädes vattentillgången icke blir tillräcklig för eldsläckningsbehof, såfram icke formännen biträda med forsling af vatten annorstädesifrån. På grund häraf anser Brandkommissionen, att ifrågasvarande tunga ännu för närvarande icke borde aflyftas från formännen i staden.

Tillika får Kommissionen upplysa, det Kommissionen denne dag beslutat ingå till Helsingfors Stadsfullmäktige med hemställan om vattenledningsnätets förseende med rör af gröfre dimension än ofvanberörda.

På Brandkommissionens vägnar:

M. Waenerberg.

C. J. Timgren.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Sedan Drätselkammaren åt mig i September månad år 1903, såsom dåvarande ledamot i kammaren, lemnat i uppdrag att granska och afgifva förslag till Drätselkammaren affordradt utlåtande öfver ett af stadens Åkareförening till Magistraten inlemnadt förslag om ändring af såväl den för stadens förmän gällande taxan, som ock delvis reglementet, så får jag, fullgörande uppdraget, vördsammast insända hosgäende förslag. Derjemte anhåller jag att få framhålla, att det anmärkningsvärdt långa dröjsmålet med utlämnats afgifvande varit beroende såväl derpå, att handlingarna, hvilka sändts till Brandkommissionen för inkommande af dess utlåtande beträffande det i ansöknigen gjorda förslaget om ändring af reglementet derhän, att förmännen blefve befriade från skyldigheten att vid inträffande eldsvåda tillhandtaga brandkärorna med vattensläpning och hvilka utlåtande af Brandkommissionen afgafs den 10 Maj 1904, kommo mig tillhanda först i September sistnämnda år, som ock derpå att jag, då ärendet blifvit såpass länge fördröjdt, ansåg mig, utan att finna det deraf någon nämmande större olägenhet uppstode, kunna dröja med förslagets afgifvande ännu någon tid under förhoppning att den till vederbörlig stadfästelse insända nya stadsplanen för Föb område inom den närmaste framtiden skulle blifva stadfäst och taxan sålunda hade kunnat, hvad denna stadsdel beträffar, uppgöras efter sagda plan, hvilket hade varit till väsentlig nytta. Då denna förhoppning emellertid tills dato icke förverkligats och anmärkningar allredan förnummits öfver dröjsmålet, får jag härhos insända ifrågavarande förslag.

Vidkommande de motiv, som vid dess uppgörande gjort sig gällande, får jag anföra följande:

Uti den af Åkareföreningen i Helsingfors till Magistraten inlemnade skriften, beträffande ändring af nu gällande taxa, anföra sökandene att vid uppgörandet af det skriften följande ändringsförslaget såväl nu gällande, som den härförinnan

gällande taxan följts, hvilken senare i afseende å prisområdena af sökandene ansetts lämpligare än den förstnämnda, utan att något som helst annat skäl till förändringen föreburits. Då emellertid den nu gällande taxan, af Magistraten fastställd den 10 Sept. 1892, uppenbarligen uppgjorts bland annat för att förenkla den vid dess praktiska tillämpning synnerligen invecklade och opraktiska taxan af den 28 April 1873, synes mig intet skäl förefinnas, som skulle tala för en återgång till det öfvergifna systemet. 1892 års taxa upptager endast fyra rayoner från hvarje af de skilda utgångspunkterna med en afgift af resp. Fmk 0:75, 1:—, 1:25 och 1:50 inom hvarje sådan. Rayonerna, hvilkas gränser i regeln sammanfalla med gränserna för de skilda stadsdelarna, synas mig synnerligen lämpliga. Invändas kunde att dessa områden äro väl stora och att forlönerna derigenom ställa sig ojemna. Detta kan nog synas riktigt, men i praktiken har detta i längden ingen betydelse, enär forman, som engång fått en lång och ofördelaktig skjuts, godtgöres genom att nästa gång få en kort och sålunda för honom fördelaktig sådan. Enahanda är också förhållandet med hyrkuskar, legoroddare, stadsbud, m. fl. Att, såsom sökandene i sitt förslag gjort, indela staden uti en massa små områden, har sålunda, synes det mig, ej skäl för sig utan åstadkommes dermed endast oreda vid taxans tillämpning. Med stöd af det anförda får jag fåreslå att sökandenes förslag i denna del icke vunno Drätselkammarens understöd, utan att den nu gällande taxans stadganden bibehölles oförändrade.

Jemte det sökandenes förslag innehåller en förändring af prisområdenas gränser, hafva äfven forlönerna höjts med ända till 60 % och tillochmed derutöfver. En sådan förhöjning synes mig fullkomligt oskäligen. Att lefnadskostnaderna för stadens formän, såsom för andra, under de 13 år taxan varit gällande, stigit, likasom ock kostnaden för underhåll af dragare och fordon, synes mig otvifvelaktigt, hvarför en höjning af taxan sålunda ej vore opåkallad, dock ingalunda till sådant belopp, som förslaget till taxa vidhandengifver. Jag tillåter mig därför att såsom skäligen föreslå en förhöjning af de nu gällande forlegorna efter afstånd med 25 penni för hvarje, eller till resp. Fmk 1: —, 1: 25, 1: 50 och 1: 75. Den af formännen föreslagna förhöjningen för lega efter tid, anser jag mig på enahanda skäl böra förorda.

Uti sökandenes förslag ingår vidare ett yrkande på minskning af ett lass ved från 2 kubikmeter, motsvarande $\frac{1}{2}$ metrisk famn, sålunda, att som ett lass skulle räknas endast $\frac{1}{2}$ famn sådan ved som hade en längd ej öfverstigande 90 cm. hvar emot en famn ved af större längd skulle utgöra 3 lass. För att utröna det berättigade uti det gjorda anspråket har jag låtit å Finska Statsjernvägarnas vedplan uppmäta björkved, och har det, såsom af bilagda intyg framgår, dervid befunnits att en half ($\frac{1}{2}$) famn sådan ved af 90 cm. längd väger 909 kg. Då enligt gällande taxa den normala vikten af ett lass faststälts till högst 650 kg, synes nog yrkandet hafva fullt skäl för sig. Jag har dock, detta oaktadt, dragit i betänkande att föreslå ett godkännande af förslaget, alldenstund det synes mig att detta komme att gifva anledning till diverse förvecklingar mellan formännen och den dem anlitan-

allmänheten, synnerligast vid köp af t. ex. en half famn ved af mer än 90 cm. längd, hvilket ej så sällan inträffar.

Då sedan nu gällande taxors tillkomst tvenne nya formännen berömt trafikutgångspunkter tillkommit, nämligen kajerna å Skatudden och vid Hafshamn, har jag ansett skäl föreligga att som skilda utgångspunkter upptaga äfven de Handlingarna återgå härjemte.

Helsingfors den 15 Februari 1905.

Ivar Gordie.

Öfverste Gordies

Förslag till taxa för formännen i Helsingfors stad.

Betalning för forsling beräknas, derest särskild öfverenskommelse icke träffats mellan formännen och den honom anlitar, enligt nedanstående bestämmingar:

Pris efter tid.

För ett ökedagsverk (tio timmar) erlägges för karl, häst och körredskap <i>Tmyc</i>	8:—
För ett halft d:o (fem timmar) d:o d:o	4:50
För en timmes körslor	1:25
samt för öfverskjutande tid, hvarje fjerdedels timme	—:25

Pris efter afstånd.

I forlön betalas för ett lass:

I. Från Jernvägstorget och jernvägens vedplan:

till gårdarna i 1, 2, 3, 4 och 5 stadsdelarna, Broholmen af 10:e stadsdelen, villan Alkärr och villorna vid Vestra chaussén intill Hesperia och Taipale	1:—
till öfriga gårdar inom 1—9 stadsdelarna, 10 och 11 stadsdelarna intill Fogelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna, begravningsplatserna, Lappviks sjukhus, villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia och Taipale intill vägen till Djurgården	1:25
till återstående delar af 10 och 11 stadsdelarna äfvensom 12 stadsdelen söder om Viborgsgatan, öfriga villor vid Vestra chaussén och Fölisövägen intill stadsrån	1:50

till 12 stadsdelen norr om Viborgsgatan samt trakten norr om Sörnäs bibana intill stadsrån *Fm.* 1: 75

II. Från Brobergskajen:

till gårdarna i 1, 2, 3 och 8 stadsdelarna, de gårdar i 4 och 5 stadsdelarna som äro belägna öster om Fredriks-gatan samt de inom 10 och 11 stadsdelarna, som äro belägna söder om Fogelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna ” 1: —

till öfriga gårdar inom 1—11 stadsdelen, 12 stadsdelen söder om Viborgsgatan, samt villorna vid Vestra chaussén intill Hesperia och Taipale ” 1: 25

till öfriga gårdar inom 12 stadsdelen, trakten norr om Sörnäs bibana, begravningsplatserna, Lappviks sjukhus samt villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia och Taipale intill vägen till Djurgården ” 1: 50

till öfriga villor vid Vestra chaussén och Fölisövägen intill stadsrån. ” 1: 75

III. Från kajerna vid Norra Hamnen, Skatuddskanalen och Slottskajen:

till gårdarna i 1, 2, 3 och 8 stadsdelarna, de delar af 4 och 5 stadsdelarna, som äro belägna öster om Fredriks-gatan, den del af 7 stadsdelen, som ligger norr om Bergmansgatan samt Broholmen af 10 stadsdelen *Fm.* 1: —

till öfriga gårdar i 1—9 stadsdelarna, 10 och 11 stadsdelarna söder om Fogelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna, villan Alkärr samt villorna vid Vestra chaussén till Hesperia ” 1: 25

till öfriga gårdar i 10 och 11 stadsdelarna, de gårdar i 12 stadsdelen, som äro belägna söder om Viborgsgatan, begravningsplatserna, Lappviks sjukhus samt villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia intill vägen till Djurgården ” 1: 50

till 12 stadsdelen norr om Viborgsgatan, trakterna norr om Sörnäs bibana intill stadsrån samt öfriga villor invid Vestra chaussén och Fölisövägen intill stadsrån ” 1: 75

IV. Från Vestra kajen och Magasinskajen:

till gårdarna i 1, 2, 3, 7, 8 och 9 stadsdelarna samt de delar af 4 och 5 stadsdelarna, som äro belägna öster om Fredriks-gatan ” 1: —

till öfriga gårdar i 1—9 stadsdelarna, Broholmen af 10 stadsdelen, villan Alkärr samt villorna vid Vestra chaussén intill Hesperia och Taipale ” 1: 25

till de gårdar inom 10 och 11 stadsdelarna, som äro belägna söder om Fogelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna, Lappviks sjukhus, begraf-

ningsplatserna samt villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia och Taipale intill vägen till Djurgården	Sm.	1
till återstående gårdar inom 10 och 11 stadsdelarna, 12 stadsdelen, trakterna norr om Sörnäs bibana intill stadsrån samt öfriga villor vid Vestra chaussén och Fölisövägen intill stadsrån	„	1: 15

V. *Från Sandviks- och Gräsvikskajerna:*

till gårdarna i 4, 5 och 6 stadsdelarna, begravningsplatserna, Lappviks sjukhus och villan Alkärr	„	1:
till öfriga gårdar i 1—9 stadsdelarna, samt villorna vid Vestra chaussén intill Hesperia och Taipale	„	1: 25
till de gårdar i 10 och 11 stadsdelarna, som äro belägna söder om Fogelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna, villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia och Taipale intill vägen till Djurgården	„	1: 50
till återstående gårdar inom 10 och 11 stadsdelarna, 12 stadsdelen, trakterna norr om Sörnäs bibana intill stadsrån samt öfriga villor invid Vestra chaussén och Fölisövägen till stadsrån	„	1: 75

VI. *Från Skatudden:*

till 1 och 3 stadsdelarna, samt de gårdar i 2 stadsdelen, som äro belägna öster om Mikaelsgatan	„	1: —
till återstående gårdar inom 2 stadsdelen, 4, 5, 6, 7 och 9 stadsdelarna, Broholmen af 10 stadsdelen, villan Alkärr samt villorna vid Vestra chaussén intill Hesperia och Taipale	„	1: 25
till de gårdar inom 10 och 11 stadsdelarna, som äro belägna söder om Fogelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna, villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia och Taipale intill vägen till Djurgården	„	1: 50
till återstående delar af 10 och 11 stadsdelarna, 12 stadsdelen, trakten norr om Sörnäs bibana till stadsrån samt återstående villor vid Vestra chaussén och Fölisövägen till stadsrån	„	1: 75

VII. *Från Hafshamnen:*

till gårdarna i 3, 5, 6, 7 och 9 stadsdelarna	„	1: —
till gårdarna i 1, 2, 4 och 8 stadsdelarna, Broholmen af 10 stadsdelen, villan Alkärr samt villorna vid Vestra chaussén intill Hesperia och Taipale	„	1: 25
till de gårdar i 10 och 11 stadsdelarna, som äro belägna söder om Fo-		

gelviks-, Zachris- och Adolfsgatorna samt villorna vid Vestra chaussén från och med Hesperia och Taipale intill vägen till Djurgården	<i>Små</i>	1: 50
till återstående gårdar i 10 och 11 stadsdelarna, 12 stadsdelen, trakten norr om Sörnäs bibana till stadsrån samt öfriga villor vid Vestra chaussén och Fölisövägen till stadsrån	„	1: 75

VIII. Från annan plats i staden beräknas forlönen lika med den från närmaste af ofvannämnda utgångspunkter.

Anmärkningarna 1—4 lika med nu gällande taxa.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. 1905.

*Handlingar i fråga om metoder för rening af kloakvatten.***HÄLSOVÅRDSNÄMDEN**

i

Helsingfors.*Helsingfors,*

23 Februari 1905.

Till Drätselkammaren.

No 15.

Sedan Drätselkammaren i remiss af den 29 sistlidne september anmodat Nämnden att inkomma med utlåtande i frågan om rening af det i Tölövikens af rinnande kloakvattnet har Nämnden i ärendet tillsatt ett utskott, som fått i uppdrag att till Nämnden inkomma med förslag till de åtgärder, som i ärendet borde vidtagas. Numera har utskottet till Nämnden inkommit med sitt utlåtande, hvilket Nämnden härjemte anhåller få närsluta. — Fullkomligt ense med utskottet däri att försök i den riktning utskottet föreslagit böra anställas och att dessa försök borde igångsättas så fort som möjligt, anhåller Nämnden att Drätselkammaren ville hos Stadsfullmäktige utvärka ett anslag af 1,600 mark för uppförande enligt bilagda förslag af en för försökens värkställande nödig reningsbassin för kloakvatten vid Skepparegatan.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.*R. Vuorio.*

Afskrift.

Det af Hälsovårdsnämnden för beredning af frågan om inrättandet af en dekompositionsanläggning för rening af kloakvatten tillsatta utskottet får härmed utgifva följande förslag:

Utskottet är ense med byggnadskontoret däri, att en rening af det i Tölö viken uttrinnande kloakvattnet är önskvärd, men anser att man icke borde skrida till utförandet af en definitiv anläggning innan jämförande försök blifvit gjorda med olika reningsmetoder.

Ifrågarande förslag är nämligen baserat på de af prof. A. Palmberg under försök med en mindre anläggning å Gasvärkstomten erhållna resultaten. Då emellertid vid dessa försök en del af de nyaste i utlandet vunna erfarenheter i detta område ej kunnat vinna nödigt beaktande, anser utskottet att frågan borde allsidigt prövas, innan man skrider till utförandet af en så pass kostsam anläggning, som den föreslagna.

Prof. P. har baserat sina försök enbart på det s. k. „Faulkammervorfahren“ eller „Septic Tank“ systemet. Emellertid synas nyare rön på detta område utmynna i att anse detta system underlägset det på senare tider altmera allmänt använda oxidationsförfarandet. Prof. P. omnämner väl i sin berättelse äfven detta system, hvilket han dock anser medföra en hel del olägenheter, hvarför han finner metoden icke lämplig. Då utskottet emellertid ej kan biträda denna mening, specielt sedan detsamma tagit del af de resultat, som i utlandet af Prof. Dunbar och andra vunnits enligt denna metod, anser utskottet att försök här borde anordnas enligt ifrågarande förfarande. Särskildt synes den nyaste modifikation af oxidationsförfarandet hvarvid s. k. „Tropfkörper“ kommit till användning vid oxideringen af den organiska substansen, uppfylla alla de fordringar som kunna ställas på en dylik inrättning. Den arbetar kontinuerligt och öfverträffar i enkelhet och ernådd effekt alla tidigare metoder.

Prof. P. har väl äfven vid sina försök användt ett filtrum beskickadt med torfströ, hvilket möjligen kunde tänkas tjäna som en slags oxidationskropp. Då det använda materialet emellertid är alldeles olämpligt för oxidationsändamål ity att det snarare kan anses verka reducerande, torde de af andra forskare använda porösa oxiderande ämnena vara lämpligare, så mycket hällre som senaste undersökningar tyda på att det är den i materialet befintliga halten af järnföreningar som förmedlar hela oxidationsprocessen. I det använda torfströ materialet torde emellertid af järn ej förefinnas mera än spår.

För öfrigt uttalar Prof. P. i slutet af sin afhandling den förmodan, att man här i Helsingfors alldeles kunde undvara filtret, „emedan ingen förruttnelseprocess skulle uppkomma om man från vattnet aflägsnade de fasta ämnena“ samt

om man „med sannolikhet kan antaga, att då kloakvattnet befrias från alla lösta och i emulsion befintliga ämnen, någon förruttelseprocess vid kloakutloppet ej skall framträda“.

I uppsatsen finnes dock intet sagdt om huru nära Prof. P. kommit detta spillvattnet, som befriadt från alla fasta, lösta och i emulsion befintliga ämnen faktiskt kunde likställas med destilleradt vatten. Intet afseende synes ha fästs vid om det med reningsapparaten behandlade vattnet då det i oblandadt tillstånd uppbearas vid vanlig rumtemperatur visar benägenhet att undergå förruttelse. Prof. P. har inskränkt sig till att bestämma minskningen i organisk substans i det renade vattnet och af denna dragit slutsatsen angående vattnets renhetsgrad. Prof. Dunbar i Hamburg som måste anses för den förnämsta auktoriteten på detta område och som också citeras af Prof. Palmberg, anser dock att vattnet främst bör prövas på om det förlorat förmågan att undergå förruttelse och håller före att endast om detta är fallet reningen kan anses tillfredsställande.

För öfrigt har vid Prof. P:s försök den organiska substansen bestämts endast medels oxidering med kalium permanganat och ej direkt och än mindre någon bestämning af organiskt kväfve blifvit gjord. Professor Dunbar uttalar väl den åsikten, att man ur permanganatförbrukningen skulle få ett tillräckligt uttryck för den organiska substansen, men hade det dock ej varit ur vägen att då och då en bestämning af organiskt kväfve företagits, för att kontrollera de erhållna talen.

Af det ofvansagda framgår sålunda, att vid de af Prof. Palmberg anordnade försöken det renade vattnet icke blifvit tillfylles pröfvadt, hvarför det synes utskottet nödvändigt att upprepa dessa, för att vattnet må kunna underkastas en uttömmande granskning.

Utskottet har tänkt sig att försök skulle anställas under en längre tid, hvarvid såväl den af Prof. Palmberg angifna metoden, som ock nyare sådana skulle komma till användning och jämsides prövas.

För ändamålet föreslår utskottet att en försöksinrättning utförd enligt närslutna af Byggnadskontoret upprättade detaljritningar skulle anordnas vid Skepparegatan, då den å Gasværkstomten vid de tidigare försöken begagnade platsen ej mera är disponibel. Den föreslagna platsen är lämplig äfven i det afseendet, att det tillströmmande vattnet härstammar från en stadsdel, där vattenklosetter äro ganska allmänna, så att vid försöken kunde utrönas i hvilken mån dessa invärka på reningsprocessens tillfredsställande förlopp. Den för försökens anställande föreslagna reningsbassinen komme att rymma en spillvattenmängd af 40 m³. Bassinen är genom mellanväggar afdelad i 8 särskilda rum, af hvilka de tre närmast inloppet belägna äro att betrakta såsom slam- och fettfångare, d. v. s. hafva till uppgift att mekaniskt rena spillvattnet, medan de öfriga vore afsedda för biologisk rening, enligt särskilda metoder. För att de olika metoderna skola kunna jämsides prövas äro samtliga afdelningar genom rörledningar sålunda förenade med hvarandra, att vattnet från en afdelning kan ledas till hvilken annan afdelning som helst, utan att behöfva passera de öfriga.

Sålunda kan exempelvis spillvattnet, efter att ha genomgått fettfångarna, ledas från den sista af dessa (N:o 3) såväl till afdelningarna N:ris 4 & 5, inrättade för rening enligt tropf-förfarandet som till afdelningarna N:ris 6, 7 och 8 i hvilka vattnet kunde underkastas rening antingen enligt det kombinerade reduktions och oxidationsförfarandet, eller ock uteslutande genom oxidation.

Kostnaderna för den ofvan föreslagna försöksanläggningen har af Byggnadskontoret beräknats till Fmk. 1,600.

G. Idström.

Vilh. Sucksdorff.

Arthur Rindell.

Allan Zilliacus.

Vidi

R. Vuorio.

Afskrift.

Kostnadsberäkning för en reningsbassin för kloakvatten vid Skepparegatan.

Kvantiteter.	Arbetets beskaffenhet.	Pris i Finska Mark.	
		Detalj.	Summa
150	m ³ Jordschaktning à	2: —	300: —
5	„ Bergsprängning „	10: —	50: —
12	l. m. Kloakledning kompl. „	6: —	72: —
162	m ² Plankvägg 3" „	5: —	810: —
100	l. m. Spiror „	0: 60	60: —
	Diverse rörledning		100: —
400	st. Tegel „	0: 10	40: —
5	m ³ Kolstybb „	3: —	15: —
	C:a 10% för arbetsledning m. m.		1,447: —
			153: —
			1,600: —
			Summa Fmk 1,600: —

Helsingfors den 8:de December 1904.

Joh. Sjöholm.

Vidi

R. Vuorio.

Utlåtande till Drätselkammaren i Helsingfors angående rening af Helsingfors kloakvatten, den 20 mars 1905, af A. Palmberg.

Då det af Hälsovårdsnämnden tillsatta utskott för afgifvande af utlåtande om min metod för rening af kloakvattnet, som uttömmes i Tölövikens, förklarar att "vad de af prof. Palmberg anordnade försöken det reade vattnet icke blifvit tillräckligt pröfvadt", så har jag anhållit att inför Drätselkammaren närmare få redogöra för metoden, då det icke blifvit mig förunnadt att göra detta inför Hälsovårdsnämnden. Denna redogörelse är så mycket mer på sin plats som staden bekostat anläggningen af reningsstationen, hvilken varit i värksamhet i nära 1 1/2 års tid, och då ju vanlig humanitet fordrar, att en person, som blifvit beskyld, skall ta förklara sig.

Metoderna för rening af kloakvatten kunna delas i tre stora grupper: den kemiska metoden, irrigationsmetoden och den biologiska metoden.

Med den kemiska metoden afses att genom tillsats af kemiska ämnen åstadkomma en fällning af orenligheten, hvarigenom vattnet klaras.

Irrigationsmetoden består uti kloakvattnets begagnande till öfvergådnad af fält.

Den biologiska metoden hvilar på principen att taga mikrosvärlden till hjälp för sönderdelning och oskadliggörande af den organiska orenligheten i kloakvattnet.

Då jag började tänka på försök att rena kloakvattnet, som uttömmes i Tölövikens, så anställde jag naturligtvis jämförelser emellan alla hittills använda metoder. Den enda, som i afseende å kostnader och minsta olägenheter kunde komma i fråga, var den biologiska metoden.

Dess tillämpningssätt i stort är, att först låta vattnet undergå dekomposition i en bassäng, en s. k. Septic tank eller Faulkammer, och sedan insläppa det i en reservoir, fylld med något poröst ämne, vanligen koks eller slagg, en s. k. oxidationskropp. Oxidationskroppen står fylld 2—4 timmar, hvarefter den bör få hvila 2—18 timmar. Det har visat sig ofördelaktigt att göra flere än 2—4 påfyllningar i dygnet. I ekonomiskt hänseende har det befunnits fördelaktigast att använda tvänne oxidationskroppar, en med gröfre och en med finare material, den förra påfylls högst 4 ggr., den senare 2 ggr. i dygnet.

Prof. Dunbar i Hamburg, som på uppdrag af stadsstyrelsen sedan år 1897 gjort omfattande försök med den biologiska metoden, har kommit till den uppfattningen, att oxidationsprocessen ensam, utan föregående dekomposition, har en lika

god eller tillochmed bättre reningsförmåga än den med dekompositionsbassäng kombinerade. I England, där enahanda försök tidigare blifvit gjorda, har man däremot en annan erfarenhet, detta antagligen beroende på olika koncentrationsgrad hos vattnet. Oxidationsprocessen enbart är i själfva verket äldre än den kombinerade. Sedan år 1901 har man i England gjort försök med s. k. „continuous“ eller „percolating filters“, oxidationskroppar för kontinuerlig värksamhet. I Tyskland har man senare upptagit dessa försök. Detta är nu den af utskottet s. k. nyaste modifikationen, Tropfförfarandet. Man skiljer därför mellan den s. k. intermitterande metoden och den kontinuerliga. Detta uttryck är dock icke fullt exakt, emedan äfven oxidationskropparna för kontinuerlig värksamhet skola hvila under natten.

Vid det kontinuerliga förfarandet har det äfven visat sig nödigt att använda två oxidationskroppar, en gröfre och en finare. Den gröfre är i botten fylld med knytnäfs- till barnhufvud stora stycken till omkring 1 m. höjd, därpå följer ett 20 cm. tjockt lager af 1—2 cm. stycken och ofvanpå detta ett mycket finkornigt lager. Genom fördelningsrör ledes nu affallsvattnet öfver detta filter och droppar därifrån ned till botten, hvarifrån det inledes till den trappformigt placerade andra oxidationskroppen med finare material. Det ekonomiska resultatet har visat sig bättre vid det kontinuerliga förfarandet, men fördelningen af smutsvattnet öfver filtrerna och deras rengöring är förenadt med många svårigheter.

Användes icke dekompositionsbassäng, så är det nödigt att på annat sätt befria vattnet från gröfre ämnen innan det insläppes i oxidationskropparna. Detta sker enligt Dunbar genom att först låta vattnet passera genom ett förrum eller slamfångare, upptill försedt med galler, för kvarhållande af gröfre fasta ämnen, och nedtill med sandfilter för kvarhållande af mindre.

Vid en närmare granskning af oxidationsmetoderna finner man dem behäftade med följande olägenheter, hvilka särskildt göra dem olämpliga för våra förhållanden:

1. Oxidationskropparnas porvolym uppgår till 30 proc.; följaktligen måste deras rymd (utom en dekompositionsbassäng) göras minst 3 ggr. större än den vattenmängd för dygnet, som skall renas.
2. Oxidationskropparna måste göras frostfria, men då de därjämte skola vara fritt tillgängliga för luften, så torde detta icke kunna åstadkommas med mindre än att de omslutas af en byggnad, i hvilken temperaturen icke får understiga 0° C.
3. Slammet bör dagligen bortskaffas från gallret och sandfiltret i förrummet, och oxidationskropparna skola rengöras från slam, så snart porvolymen minskats med 20 proc., hvilket är en ganska omständlig och kostsam operation.
4. Metoden fordrar ständigt eftersyn och påpasslighet för insläppande och utsläppande af vattnet från de olika afdelningarna.
5. Metoden erfordrar en icke obetydlig fallhöjd af minst 3—4 1/2 m. (slamfångare och två oxidationskroppar å 1 1/2 m.; fylles första oxidationskroppen nedifrån kan man måhända komma tillrätta med 3 m.) eller ock anläggning af pumpverk.

6. Kostnaden för materialet till oxidationskropparna.

Dessa olägenheter ansåg jag så betydande att metodens tillämpning svårigen kunde komma i fråga hos oss på det afsedda stället.

Jag fann mig därför föranlåten att uttänka en metod, som skulle vara fri för åtminstone de väsentligaste af dessa olägenheter. Mitt hufvudsyfte gick ut på att metoden skulle vara lämplig för klimatet, relativt billig och så vidt möjligt självvarkande.

På grund af erfarenheten att några åtgärder för slammets aflägsnande från en dekompositionsbassäng under åratals icke äro nödiga, lade jag det s. k. reduktionsförfarandet till grund för mina försök. Uti dekompositionsbassängen aflagra sig de tyngre fasta ämnena på botten, de lättare på ytan, under det i midten förefinnes ett jämförelsevis klart lager. Vid fortgående dekomposition sönderfalla de tyngre organiska ämnena under gasbildning och stiga upp till ytan, hvarigenom bottensatsen under långa tider blir nästan konstant, uppgående till endast några få cm. Det öfre lagret bildar småningom en sammanhängande betäckning. I denna betäckning utvecklas ett mycket rikt mikro- och makroskopiskt djur- och växtlif, hvarigenom de organiska ämnena omvandlas och förstöras. En stor del af desamma bortgå i form af vatten och gaser och betäckningen öfvergår småningom till en humusliknande massa. I följd af dessa processer har betäckningen efter mångårig drift icke vunnit större tjocklek än omkring 40 cm.

Uti dekompositionsbassängen befrias kloakvattnet sålunda från alla större fasta ämnen och genom mikrobovårkan i det inre från omkring 40 proc. af alla lösta, suspenderade och i emulsion befintliga ämnen. Då emellertid en renhetsgrad af 60 proc. visat sig nödvändig, för att vattnet icke skall vidare undergå förruttnelse, så måste jag vara betänkt på något medel att nå detta mål. Jag fann det genom att filtrera vattnet, som passerat dekompositionsbassängen, genom torfströ.

Min reningsapparat består således endast af en dekompositionsbassäng och ett torfströfilter, i storlek uppgående till $\frac{1}{4}$ af bassängens. Dekompositionsbassängen jämte filtret stå i samma plan. Höjden är $1\frac{1}{2}$ m., men kan, om terrängförhållandena tillåta, göras djupare. I fall af behof kan man äfven nöja sig med en höjd af 1 m.

Apparaten är självvarkande. Lika mycket vatten som dit inflyter, utflyter oafbrutet från filtret. Hastigheten är beräknad för en tid af 24 timmar. Apparaten kan helt enkelt betraktas som en utvidgning af kloakröret, där vattnet genom minskad strömhastighet dels mekaniskt dels biologiskt befrias från större delen af orenligheten.

Beträffande storleken af apparaten, så framgår af det ofvansagda att den skall rymma den mängd vatten, som bortföres genom kloaken under ett dygn. Detta

utgör efter beräkning af en konsumtion om 50 liter vatten per person och dag 50 m³ för hvarje 1,000 tal invånare.

Kölden har intet inflytande på apparatens gång. Under den stränga vintern 1902—1903 understeg kloakvattnets temperatur vid utloppet från filtret icke + 6° C. Vid inloppet var temperaturen minst + 11.

Någon annan betäckning än möjligen ett brädlock för afhållande af regn och snö är icke nödig. I utlandet har man funnit den af orenligheten bildade naturliga betäckningen å dekompositionsbassängen tillräcklig. Då apparatens värkan icke är beroende på lufttillträde, kan den äfven sänkas in i jorden, där förhållandena så skulle påkalla.

Någon stank förmärktes blott ett par gånger från apparaten under hela försökstiden, då torfströfiltret blef tilltäppt. Då stank yppar sig, kan den lindras genom att för tillfället öka strömhastigheten. Att en måttligt ökad strömhastighet knap past minskar reningsförmågan framgår af tab. III och IV.

Det är klart att ju orenare vattnet är desto förr tillstoppas porerna i filtret. Mitt torfströfilter har värkat i omkring 10 dagar med småningom aftagande genomsläpplighet. Efter denna tid bör filtret skummas 12 å 15 cm. eller så djupt som orenligheten inträngt i porerna. Sålunda behandladt verkar filtret lika bra som förut. Ett 15 cm. tjockt torfströlager har visat sig hafva i det närmaste samma reningsförmåga som ett 50 cm. tjockt, hvilket var det ursprungliga af mig konstruerade filtret. En påfyllning kan således tjäna i omkring en månads tid. Af praktiska skäl är lämpligt att anlägga två torfströfilter för omväxlande bruk.

Det torde icke vara nödigt att här ingå på någon vidare beskrifning af apparatens detaljkonstruktioner. Jag vill blott framhålla, att dekompositionsbassängen är delad i fyra rum, hvarje af dessa försedd med fettfångareväggar, en konstruktion, som jämte torfströfiltret är min idé och hittills icke använd vid någon reningsstation. Genom fettfångarna har det lyckats mig att noggrannare frånskilja fettet, hvilket visat sig vara det mest motståndskraftiga ämne vid reningsprocessen och svårast att aflägsna, då det för det mesta befinner sig i emulsion, såsom fallet är i diskvatten, bykvatten, bad- och tvättvatten, hvaraf vårt kloakvatten till största delen består.

Försöksstationen sattes i gång den 10 juni 1902 och var sedan oafbrutet i värksamhet till slutet af oktober 1903, alltså i nära ett år och fem månader. Intill den 20 maj 1903 gjordes nästan dagligen analyser såväl af råvattnet som af vattnet i de olika reservoirerna samt af det genom torfströ filtrerade. En mängd försök gjordes äfven med kombination af 1, 2 eller 3 reservoier + torfströfiltret och ökad strömhastighet, såsom synes af tabellerna. Från den 20 maj 1903 slopades torfströfiltret. Analyser gjordes sedan endast tidtals under maj, juni, september och oktober å råvattnet och å vattnet i reservoirerna. Resultatet af dessa analyser öfverensstämde med dem från de föregående månaderna.

Prof togos i flaskor vid hvarje analys såväl af det filtrerade vattnet som af det

som endast passerat dekompositionsreservoirerna. Flaskorna uppbevarades under 14 dagars tid vid rumsvärme.

Därvid visade det sig att det vatten, som endast passerat reservoirerna, stundom hade benägenhet att undergå förruttelse. Däremot inträffade detta endast högst undantagsvis med det vatten, som passerat filtret, och detta endast då vattnet var öfvermåttadt med orenlighet. Det är nämligen en mycket stor skillnad i vårt kloakvattens koncentration under olika tider. Den är betydligt större vid torr- väder och om vintern än under regntider och snösmältning, då allt meteorvatten äfven inledes i kloakerna. Vattnets koncentration varierade sålunda i medeltal emellan 335 milligram organisk substans på litern och 827 (se tabb. II och IV) och utgjorde i medeltal för regntiden, sept.—okt. 343 och för vintern, dec.—jan.—febr. —mars, 744, alltså mer än dubbelt (tabb. IV, V, VI).

Då utskottet stöder sitt förslag på Dunbars auktoritet, så kan det vara på sin plats att här anmärka, att det vatten, med hvilket han gjort sina reningsförsök, varierar i koncentration mellan 288 och 459. Erfarenheten i utlandet har emellertid visat att oxidationsprocessen med mer koncentreradt vatten icke lemnar så goda resultat som dem Dunbar uppnått. Också har det framgått, att oxidationskropparna icke kunna beskickas så ofta med mer koncentreradt vatten som med mindre orent. I England har man därför ansett oxidationsmetoden enbart icke väl tillämplig i stort.

För undersökning om det vatten, som passerat reservoirerna men icke filt- rerna, skulle åstadkomma några olägenheter, om det uttömdes i Tölövikens, har jag blandat detta med Tölövikens vatten i förhållande af 1 : 2, 1 : 5, 1 : 10 och 1 : 15. I intet af dessa prof har någon förruttelse inträdt.

Såsom af denna relation torde framgå, hafva mina undersökningar blifvit värkställda fullt vetenskapligt. Ingenting har blifvit försummadt, för att utröna effekten af metoden. Jag vågar därför påstå, att så vidt det är möjligt att af försök i mindre skala sluta till värkan i stort, den af mig anordnade metoden har förmåga att rena Helsingfors kloakvatten i sådan grad, att några olägenheter däraf vid utloppet icke skola inträda. Men jag vågar äfven uttala den tanken, att torfströ- filtret, åtminstone under största delen af året skall kunna undvaras. Enligt hvad erfarenheten visat är det nämligen de gröfre fasta ämnena i kloakvattnet och hvilka aflagra sig vid utloppet, som genom förruttelse åstadkomma olägenhet. Kan man, såsom i dekompositionsbassängen sker, befria vattnet från alla gröfre fasta ämnen och ända till 40 proc. af de lösta, suspenderade och i emulsion befintliga ämnena, så kan man antaga att någon förruttelse vid utloppet icke vidare skall inträffa. De redan nämnda blandningsförsöken med Tölövikens vatten bekräfta detta. Men om också i stort förhållandet skulle visa sig annorlunda under den varma årstiden,

så är det säkert, att det ofiltrerade vattnet utan olägenhet skall kunna uttömmas i viken under vintern eller så länge isen ligger.

Då filtret icke behöfver begagnas är apparaten oafbrutet själfvärkande.

Det återstår mig att bemöta utskottets kritik af min metod.

Utskottet säger, att jag baserat mina försök enbart på det s. k. Faulkammerverfaren, men nyare rön synas utmytna i att anse Faulkammerverfaren „under lägset det på senare tid allmänt använda oxidationsförfarandet“.

Utom den oriktiga uppgiften beträffande mitt förfarande, misstar sig utskottet härvid i tvänne afseenden. Faulkammerverfaren har icke i stort använts enbart, utan alltid i förening med oxidationsförfarandet eller med intermittert filtrering genom naturliga jordlager. Oxidationsförfarandet har icke heller hittills använts enbart, utom vid Dunbars och några andra försöksstationer och möjligen på någon fabrik eller mindre byggnadskomplex. Jag har icke heller använt Faulkammerverfaren obetingadt enbart, utan i förening med torfströfilter, hvilket jag satt i stället för oxidationskroppar.

Torfströfiltrets värkan synes utskottet alldeles icke förstå. Utskottet anser detta vara att likställas med en oxidationskropp. Och då enligt utskottet järnföreningar i oxidationskroppen synas förmedla hela reningsprocessen, så måste torfströet vara „alldeles olämpligt“, emedan det torde innehålla endast spår af järn (!).

Torfströets värkan är emellertid här icke oxiderande utan rent biologisk. De processer, som därvid utspelas, äro att likställas med dem, som försiggå i det öfre slamlagret å sandfiltret vid dricksvattenrening. Detta borde för utskottet ha framgått redan däraf, att mitt torfströfilter värkar oafbrutet, liksom ett vattenfilter, men en oxidationskropp måste hvila en stor del af dygnet.

Vidare anför utskottet citat af ett uttalande, som påstås finnas i den afskrift af min afhandling, som är bifogad handlingarna i ärendet.

Jag har icke sett än mindre kontrollerat denna afskrift, som är gjord på byggnadskontoret af ett föredrag, som af mig hölls på Teknisk-hygieniska kongressen i Köpenhamn 1903. Af kongressens förhandlingar, som redan föreligga i tryck, framgår att orden „ända till 40 proc.“ vid afskrifningen bortfallit. Citatet är ett rent nonsens. Men i stället för att jämföra det förvånande stället med det tryckta originalet, hvaraf exemplar af mig lämnats till stadsingenjören och hälsovårdsbyrån, eller helst kasta en blick i tabellerna, drar utskottet icke i betänkande att använda detta citat som ett af hufvudskälen för förslaget om anställande af kontrollförsök.

Utskottet säger vidare, att „intet afseende synes ha fästs vid om det med reningsapparaten behandlade vattnet, då det i oblandadt tillstånd uppbevaras vid vanlig rumtemperatur, visar benägenhet att undergå förruttnelse“, samt att jag dragit mina slutsatser angående vattnets renhet endast af den kemiska analysen.

Detta påstående är så mycket mer obefogadt som jag uti min afhandling skildt framhåller mina blandningsförsök af det renade vattnet med Tölövikens vatten, hvarom jag här redan meddelat. Jag har främst framhållit resultaten af dessa försök, emedan de äro direkt på sak värkande. Att jag icke underlåtit att taga prof äfven i andra afseenden, hvilket ju vid en vetenskaplig undersökning är alldeles själfallet, hade utskottet vid en enkel förfrågan kunnat erfaras. Prof af det renade vattnet hafva för öfrigt tid efter annan lämnats till byggnadskontoret.

Jag klandras vidare af utskottet för att jag begagnat den af Dunbar förordade och allmänt godkända metoden för analyserna af vattnets beskaffenhet.

Hvad skall man säga härom? Dunbar är ju utskottets profet, ända därhän att han åberopas såsom auktoritet för nödvändigheten att taga prof. Men nu duger han inte.

Det är på grund af dessa skäl — och endast på dessa — utskottet anser framgå, att det af mig renade vattnet icke blifvit tillräckligt pröfvadt, och förslag göras om anläggning af en ny försöksstation.

Jag kan här icke underlåta att framhålla att under hela den tid af nära 1½ år min reningsapparat varit i värksamhet, ingen af hälsovårdsnämndens eller utskottets medlemmar, med undantag af stadsingenjören, besökt anläggningen eller tagit någon notis om de rön och erfarenheter där vunnits. Herrarna veta om hela metoden ingenting annat än hvad de läst i en felaktig afskrift af min afhandling. De hafva icke ens gifvit sig mödan att i ringaste mån förfråga sig hos förslagstäl-laren om densamma.

Hälsovårdsnämnden vill nu hafva en ny station för kontrollerande af mina uppgifter. För min del har jag ingenting emot försökens upprepande. Men då utskottet visat sig vara så litet inkommet i hithörande frågor, måste jag förbehålla mig rätt att bestämma såväl om anläggningen som om dess drift, detta så mycket mer som utskottets förslag till den nya försöksstationen icke öfverensstämmer med mina anordningar. Jag tänker äfven, att den erfarenhet, som vunnits under ett och ett halfts års hängifvet arbete, väl kunde hafva något värde. Många öfverraskningar, som möta vid sådana undersökningar, hafva vid de redan gjorda försöken vunnit sin förklaring. Jag måste ytterligare betona detta förbehåll dermed, att det ju gifves en vetenskaplig äganderätt likaväl som en litterär. Ingen kan tillåta att hans metod inför hans ögon bringas i vanrykte genom oriktiga anordningar.

Hvad utskottets förslag om jämförande försök med „nyare metoder“ beträffar, så framgår af hvad jag redan anfört, att några sådana „nyare metoder“ icke finnas. Det kombinerade reduktions- och oxidationsförfarandet har redan många år varit i bruk i England bland annat i städerna Exeter, Sutton, Scheffield, Liverpool, Yeovil, Leeds och Hampton. Man är där så långt kommen att Englands högsta hälsovårdsmyndighet redan i oktober år 1900 utgifvit allmänna regler för anläggning af sådana reningsstationer. I Amerika är förfarandet lika allmänt som i England. I Tyskland finnas sådana reningsstationer åtminstone i Stargard, i

Waldhof-Elgershausen och i Grünewald. Oxidationsförfarandet ensamt är tidigare än någon annorstädes pröfvadt i England och Amerika samt i Tyskland, utom i Hamburg, åtminstone i Reinickendorff och Charlottenburg. Alla kända biologiska metoder äro därjämte prövade å die Königliche Prüfungsanstalt für Wasserversorgung und Abwasserbeseitigung i Berlin.

Men allt detta hindrar ju icke att äfven låta hälsovårdsnämnden i Helsingfors göra sina kontrollprof.

Det synes dock som om utskottet, innan det afgifvit sitt förslag, bort utreda huru metoderna anordnas och om de af dem föreslagna äro praktiskt tillämpliga hos oss, särskildt på det afsedda stället. Något approximativt kostnadsförslag för de olika metoderna hade väl äfven varit på sin plats.

Jag har redan framhållit de skäl, på hvilka jag anser oxidationsförfarandet mindre ändamålsenligt hos oss. En sammanställning här nedan mellan oxidationsförfarandet och den af mig föreslagna metoden skall tydligare klagöra dessa metoders relativa värde.

Oxidationsförfarandet.

1. Reningsstationens storlek per 1,000 invånare:

165 m³ (slamfångare 15 m³, oxidationskroppar 150 m³).

Ytinnehåll 110 m².

2. Ombyggnad för hållande af oxidationskropparna frostfria, men tillika tillgängliga för luften.

3. Rengöring af slamfångaren hvarje dag och tidtals af oxidationskropparna.

4. Arbetskraft och daglig efter-syn vid driften.

5. Nödig fallhöjd 3—4 1/2 m.

6. Materialkostnad: 150 m³ koks eller slagg af likformig kornstorlek, med mindre tillskott efter hvarje rengöring af oxidationskropparna.

Palmbergs metod.

70 m³ (sandfång 10 m³, reservo-
rerna 40 m³, 2 torfströfilter 20 m³).

Ytinnehåll 47 m².

Inga åtgärder nödiga.

Skumning af filtret högst en gång i veckan och ny påfyllning en gång i månaden.

Själfvärkande.

1—1 1/2 m.

15 balar torfströ i månaden under 6 månaders tid. Öfriga 6 månader afgår vattnet utan filtrering.

Framställning rörande provisoriskt anordnande af fiskauktioner.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 6 April 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 85.

Sedan Fiskeriföreningen i Finland hos Drätselkammaren anhållit om åtgärd därhän att en ny, uteslutande för försäljning af fisk inredd hall måtte uppföras eller ock i saluhallen å Vestra kajen inredas flere fiskförsäljningsstånd och en afdelning för fiskauktioner, föreslog Drätselkammaren hos Stadsfullmäktige (Tr. handl. N:o 12 för 1904) att i södra flygeln af nämnda saluhall finge inrättas tjugu nya fiskförsäljningsstånd med vattenbassiner, hvaremot kammaren på framhållna skäl hemstälde att förslaget om en fiskauktionsafdelning i hallen måtte få förfalla. På tillstyrkan af ett för frågans beredning nedsatt utskott (Tr. handl. N:o 21 för 1904) beslöto Stadsfullmäktige emellertid att i saluhallen å Vestra kajen skulle inredas ej mindre nya försäljningsstånd än en afdelning för fiskauktioner, hvarjemte åt Drätselkammaren uppdrogs att till Fullmäktige inkomma med förslag rörande fiskauktionernas ordnande.

På sätt af tidigare handlingar i ärendet framgår hade vordne fiskeriinspektören, filosofiedoktorn Osc. Nordqvist i förslag om införandet af fiskauktioner i Helsingfors beräknat den årliga färskfiskkonsumtionen härstädes till omkring en miljon kilogram. Af denna quantitet kunde enligt Doktor Nordqvists antagande redan under första året minst hälften försäljas genom auktionsverkets förmedling och betinga sig ett pris af i medeltal 50 penni per kilogram, till följd hvaraf totala försäljningspriset skulle uppgå till c:a 250,000 mark. Om derföre auktionslokalen skulle af staden upplåtas åt pålitlig auktionsförrättare emot rättighet att för auktioneringen uppbära en afgift, uppgående till 5 procent af försäljningspriset, kunde till en början 1 1/2 procent inlevereras till staden i hyra för lokalen samt för vatten och belysning. Återstående 3 1/2 procent skulle åter utgöra godtgörelse åt auktionsförrättaren och ersättning för driftkostnader.

De underhandlingar Drätselkammaren på grundvalen af Doktor Nordqvists kalkyler inledde med särskilda personer, hvilka ansetts kompetente att öfvertaga det ifrågavarande auktionsverket, blefve mellertid utan resultat. Man betvillade ej att företaget i en framtid kunde blifva lönande, men ansågos de svårigheter, som till en början måste öfvervinnas, så betydande att utsigt till skälig godtgörelse för eget intensivt arbete icke kunde under de första åren påräknas.

Af Doktor Nordqvist framkastades då tanken att fiskauktionslokalen borde öfverlätas åt ett tilltänkt „Skärgårdsfiskarenes andelslag“ och framhölls att om fiskarene sjelfve öfvertoge auktionsverket, detta bättre än på något annat sätt kunde påräkna en stadig tillförsel af fisk, hvarigenom äfven staden skulle tillförsäkras en småningom växande inkomst af auktionslokalen. Ej heller detta förslag har kunnat realiserats och uppdrogs i anledning häraf åt en af de personer, med hvilka Drätselkammaren underhandlat rörande öfvertagande af auktionsverket, vordne assistenten vid fiskeriföreningen i Finland, Handlanden R. W. Snellman att afgifva skriftligt yttrande rörande tidigare kalkyler öfver inkomster och utgifter vid det tilltänkta fiskauktionsverket, hvarefter Drätselkammaren fått emottaga bilagda uppsats i frågan om fiskauktioners införande i Helsingfors. Äfven häri uttalas att ett fiskauktionsverk i en icke aflägsen framtid kunde antagas blifva såsom affärsföretag lönande. Men då enligt Doktor Nordqvists beräkningar en godtgörelse af 5 procent å omsättningssumman redan under det första året skulle inbringa ca 12,500 mark, har Handlanden Snellman på närmare framhållna skäl ansett sig icke kunna kalkylera bruttoinkomsten för första året till högre belopp än 6,000 mark, beroende delvis på antaget lägre medelpris för varan, men hufvudsakligast derpå att omsättningen beräknats till högst 300,000 i stället för 500,000 kilogram. Utgifterna hafva åter upptagits till 7,000 mark för året, häri icke inberäknadt ersättning åt auktionsförrätaren för dennes arbete och risk.

Fremsta orsak till den af handlanden Snellman beräknade mindre omsättningen uppgifves vara det motstånd mot företaget, som kunde väntas af de mellanhandlare, hvilka sedan lång tid slagit under sig fiskhandeln härstädes, ett antagande hvars riktighet Drätselkammaren ej betviflar. Företaget har ock ansetts vara af den beskaffenhet att person med lämpliga kvalifikationer icke kunde åtaga sig att inarbeta detsamma utan garanti för att hans arbete under viss försökstid blefve ersatt; och har Handlanden Snellman ansett en försökstid af minst två år erfordras innan säkra beräkningar för framtiden kunde uppställas. Uppsatsen slutar med förslag att staden under försökstiden måtte bedrifva företaget såsom en kommunal affär med fast aflönad föreståndare eller ock bevilja visst årligt anslag förutom fri lokal, vatten och lyse åt den, som åtog sig att på egen risk bringa företaget till stånd.

Enligt Drätselkammsrens tanke kan förslaget att staden skulle såsom kommunalaffär bedrifva ett fiskauktionsverk under inga omständigheter förordas. Det af Stadsfullmäktige i princip beslutna företaget synes likväl icke kunna bringas till

Staden utan att staden under en försökstid ikläder sig garanti för att utgifterna blifva betäckta och att ledaren tillförsäkras skälig godtgörelse för sitt arbete. Af störst vikt är det också att förste ledaren är en person, som kan tillvinna sig såväl fiskarebefolkningens som mellanhandlarens och den komsmerande allmänhetens förtroende och sålunda från början tillförsäkra företaget utsigt till framgång. Då Drätselkammaren ansett Handlanden Snellman, hvars verksamhet på särskilda områden blifvit väl vitsordad, vara synnerligen lämplig att igångsätta och leda det tilltänkta fiskauktionsverket, har Kammarkaren uppmanat honom att inkomma med anbud om öfvertagande af auktionslokalen, med skyldighet att därstädes dagligen hålla fiskauktioner. Handlanden Snellman har i härhos jemväl bilagda skrift uppgjort sitt förslag att staden skulle till en början bedriva auktionsverket såsom en kommunal affär, men äfven förklarar sig villig att på egen risk åtaga sig företaget ifall honom under en tid af två år förutom fri auktionslokal, vatten och lyse, beviljades ett anslag af i ett för allt 4,000 mark per år, deraf han beräknat 3,000 mark såsom godtgörelse för eget arbete och återstående 1,000 såsom erforderligt tillskott till betäckande af utgifter enligt uppgjord kalkyl. För den händelse att under andra försöksåret inkomsterna incl. stadens anslag skulle stiga till så högt belopp att öfverskott uppstode sedan alla löpande utgifter jemte ledarens arvode, detta år beräknadt till 3,600 mark, blifvit betäckta, har Handlanden Snellman förbundit sig att efter bokslut till staden inleverera detta öfverskott dock ej till högre belopp än anslagssumman för året och med förbehåll att, ifall första försöksårets bokslut skulle utvisa brist, främst blifva godtgjord för denna förlust. För andra året skulle staden sålunda faktiskt ikläda sig garanti till ett belopp af högst 4,000 mark för att ledaren af auktionsverket utöfver nödiga utgifter hade att påräkna en årsinkomst af 3,600 mark. Ett förslag att stadens bidrag äfven för det första försöksåret skulle erhålla formen af garanti har af Handlanden Snellman afböjts.

Ifrågavarande anbud får Drätselkammaren härmed underställa Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande, jemte anmälan att Kammarkaren anser sig icke kunna framställa annat förslag för frågans lösning. Derest Fullmäktige vilja bifalla till att auktionslokalen på de uppgifna villkoren öfverlåtes till Handlanden Snellman, borde åt Drätselkammaren öfverlemnas att med Snellman härom uppgöra kontrakt för en tid af två år samt anordna kontroll öfver bokföringen vid auktionsverket. Ordningsregler måste under försökstiden kunna lämpas efter förhållandena och torde med afseende härå få af Drätselkammaren utfärdas.

Under förutsättning att Stadsfullmäktige i princip godkänna ofvanbeskrifna provisoriska anordning för åstadkommande af fiskauktioner, hemställer Drätselkammaren vördsamt det måtte Fullmäktige besluta:

att den i saluhallen å Vestra kajen inrättade fiskauktionslokalen skall för en tid af två år af Drätselkammaren upplåtas till Handlanden R. W. Snellman, hvilken åligger att i enlighet med Kammarkarens

rens närmare anvisningar därstädes anordna dagliga fiskauktioner, hvarvid för såld vara må uppbäras högst 5 procent af försäljningspriset;

att Handlanden Snellman för nämnda två år må förutom för auktionslokal, vatten och lyse tillförsäkras en subvention af fyra tusen mark per år att af Drätselkammaren kvartalsvis ur Stadsfullmäktiges dispositionsmedel utanordnas, med vilkor dock om eventuel återbetalning af andra årets anslag derest affären enligt bokslut skulle visa sådant öfverskott, som af Handlanden Snellman angifvits;

att Drätselkammaren eger med Handlanden Snellman afsluta kontrakt samt anordna kontroll af bokföringen och efter behof utfärda ordningsregler för auktionerna; samt

att Kammarerna i sinom tid skall till Stadsfullmäktige inkomma med förslag rörande anordnandet af fiskauktioner efter utgången af nämnda två försöksår.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Till frågan om fiskauktioners införande i Helsingfors.

Anmodad att uttala mig, huruvida fiskauktioner med utsigt till framgång kunde fås i gång härstädes redan detta år, tillåter jag mig, emedan frågan är ny och litet förberedd och besvarandet således för mig vanskligt nog, samt för att underlätta uppgiften, indela frågan i följande tre moment, hvilka hvar för sig jag skall söka att efter förmåga utreda:

1 mom. huruvida det blefve uträkning att de påtänkta fiskauktionerna redan nu härstädes åvägabringades samt om måhända något kunde läggas till hvad Dr Nordqvist och utskottet i frågan framhållit och

2 mom., huru företaget i sådant fall lämpligast borde ordnas, så att det samma blefve allmännyttigt och rentabelt, samt

3 mom. under hvilka villkor man kunde påräkna att få en lämplig person — med såväl teoretiska som särskildt praktiska insigter — hvilken skulle åtaga sig att genomdrifva företaget.

Utgående från hvad Dr Nordqvist såsom fackman på detta område uttalat samt från hvad utskottsbetänkandet innehåller, får jag ansluta mig till Dr Nordqvists åsigt om att fiskauktioner nog borde kunna införas härstädes redan nu samt uttala såsom min åsigt att ett fiskauktionsverk i en icke aflägsen framtid kommer att blifva såväl nyttigt för hufvudstadens och omejdens befolkning som lönande, ty Helsingfors är redan länge ett betydande centrum för fiskhandeln, såsom redan Dr Nordqvists uppgift om en årlig omsättning af minst 1 million kg. endast *färsk* fisk — hvilken uppgift ingalunda är öfverdrifven — utvisar. Likväl torde Dr Nordqvist underkattat svårigheterna vid företagens genomförande och i sina kalkyler beräknat utgifterna betydligt lägre samt inkomsterna betydligt högre, än hvad de under de första åren faktiskt torde komma att stiga till.

Hvad nu först svårigheterna vidkomma, torde den största komma att ligga däri, att mellanhandlandena, hvilka hittills varit så godt som ensam bestämmande på vår fiskmarknad, då det gällt att fixera dagens fiskpriser och varans afsättning, i allfallet skola arbeta för att fiskaren icke, med förbigående af dem, må vända sig till den påtänkta inrättningen, hvilkens verksamhet, i synnerhet de första tiderna, kommer att bli beroende af den fångst som af fiskaren *själf* hemtas till staden. Afven om inrättningen komme att få emottaga försändelser, blir det dock af största vikt för företagens lyckliga genomförande att kunna förmå i främsta rummet omejdens fiskare, hvilkas exempel härvidlag är af vidtgående betydelse, att anlita inrättningen och frångå den uppfattningen att mellanhandlandena äro deras förmånligaste kunder.

Emellertid sker uppgörelsen mellan fiskaren och mellanhandlanden sedan långa tider i regeln sålunda, att den senare, ofta nog utom stadens hamnområde eller ute på reddan, möter den förre, eller åtminstone omedelbart efter det fiskaren lagt till vid kajen infinner sig å dennes farkost, hvarvid han genom aftal och en mindre handpenning förmår fiskaren att afstå sin eganderätt till fångsten. Skulle nu fiskaren undantagsvis önska förbigå denna sin gamla afnämare, blir han af mellanhandlanden möjligen utsatt för obehag och får kanske vänta med sin last tills tiden för handeln är så långt framskriden, att han, för att blifva af med sin fångst samma dag, nödgas sälja densamma till rampris. — Mellanhandlandena pläga i regeln icke håller konkurrera med hvarandra, utan låta den förstkomne ostörd avsluta affären. Sålunda utestänges fiskaren från möjligheten att uppgöra måhända förmånligare aftal.

Detta tillvägagående har hos fiskaren småningom uppammat likgiltighet för all konkurrens — hällre än att utsätta sig för obehag, afstår han från den möjlighet till vinst som konkurrensen erbjuder — och hos mellanhandlanden den uppfattningen att ensam han är berättigad att fungera som medlare.

Då nu detta oskick existerat i långa tider och fiskaren vänjt sig därvid, torde det åtgå en viss tid samt erfordra drygt arbete, och betydande kostnader innan man kan förmå honom att ändra sina vanor samt undandraga sig det mora-

liska och ekonomiska tryck, hvarunder han bedrifver sin näring, och att förmå honom att såmedels understöda det nya företaget, som ock skulle bli till hans eget bästa, att han försöker afyttra sina varor genom auktionsinrättningens förmedling, i synnerhet som det själfallet ligger i mellanhandlandenas intresse att arbeta för att den gamla affärstaktiken i det längsta måtte bibehållas.

Härtill kommer, att inrättningen måste arbeta på att få den stora allmänheten till sin dagliga kund, hvarföre varorna böra utbjudas äfven i minut; och torde ordnandet af denna detalj komma att medföra drygt arbete och många motigheter. — Slutligen bör märkas äfven den omständigheten, att fiskauktionsinrättningen kommer att ha en helt annan karaktär, än de vanliga auktionsaffärerna, i det att densamma blir konkurrent till sina största afnämare (mellanhandlandene).

Såsom af det ofvananförda framgår, blifva svårigheterna under inrättningens första tider betydande nog, men om också dessa genom ihärdighet och omtanke kunna öfvervinnas, så kan man dock, i ingen händelse påräkna att inrättningen under de första åren skulle blifva i så hög grad anlitad, att omsättningen stego till det af Dr. Nordqvist beräknade, 500,000 kgr. pr. år. I bästa fall torde omsättningen kunna beräknas till 300,000 kgr. under det första året, något högre under det följande. Det af Dr. Nordqvist antagna medelpriset pr. kgr, 50 penni, torde äfven vara för högt, redan på den grund att priset på strömmingen, som utgör en stor procent af omsättningen, i regeln är så lågt att detsamma verkar nedtryckande på genomsnittspriset. Ett medelpris af 40 p. pr. kgr. torde därför ej vara för lågt. Om inrättningen, enligt Dr. Nordqvists förslag, beräknar sig en godtgörelse af 5 % af omsättningssumman, stiger inkomsten sålunda under första året till 6,000 Fmk.

Inkomster första året.

300,000 kgr. å 40 p.	Fmk.	120,000: —
5 % å 120,000 mks omsättningssumma	„	6,000: —

Ifall nu inkomsten under första året verkligen kunde uppbringas till detta belopp, torde man med ganska stor sannolikhet kunna anse inrättningens framtid tryggad, ty man får väl förmoda, att, så fort allmänheten och fiskaren blifvit vana att anlita inrättningen, omsättningen år för år kommer att stiga. Ej håller är det i så fall att befara, att medelpriset skulle sjunka under 40 p., snarare tvärtom.

Hvad åter utgifterna för företagets drifvande under första året beträffar, måste framhållas att, om detsamma skall kunna skötas med ordning och energi, en personal af minst 4 å 5 personer erfordras, nämligen: kassörska, biträde åt mäklaren samt minst två ordinarie och en tillfällig handlangare, och stiga utgifterna förden-skull, enligt lägsta beräkning, såsom nedanstående utgiftstablå utvisar, förutom hyra, lyse, vatten och mäklarens ersättning, till c:a 7,000 mk. Utgifterna under följande år komma själfallet att stiga, beroende på till hvilken grad inrättningen blir anlitad.

Utgiftstablå för 1sta året:

Kamratska	c:a Fmk 1,200:—
Mäklarebiträde	” ” 1,200:—
ca 3 handtlångare	” ” 2,400:—
Annonser, kungörelser, cirkulär o. andra tryckalster (checker m. m.), telefon- post- och telegrafporto, inventarier m. m.	” ” 1,700:—
Kalkyler, transporter, renhållning & diverse oförutsedda utgifter	” ” 500:—
	<u>Fmk 7,000:—</u>

Till dessa fasta, oundgängliga utgifter komma ytterligare sådana som verket måste utsätta sig för genom att detsamma på egen risk en eller annan gång nödgas uppköpa varor (för att hafva något att utbjuda och tillfredsställa kundernas olika behof, och därigenom kvarhålla dem som inrättningen möjligen redan lyckats förvärfa), hvilka varor verket, ifall efterfrågan är ringa, nödgas bortauktionera till måhända underpris.

Enligt doktor Nordqvists kalkyler skulle från de influtna provisionerna 12,500 mk, som ersättning för lokal, hyra och vatten tillfalla staden circa 4 å 5,000 mark. Med återstående 7 å 8,000 skulle kostnaderna för driften och mäklaren ersättas.

Ofvanstående inkomst- och utgiftstablåer utvisa emellertid ett deficit på Fmk 1,000:—, oaktadt ingen godtgörelse beräknats åt staden för lokal, lyse och vatten, ej håller någon ersättning åt föreståndaren.

Såvida nu hvad jag ofvan relaterat och mina kalkyler äro något så när riktiga — hvilket jag tror — framgår af dessa, att staden, åtminstone under första eller de två första åren i ingen händelse kan påräkna någon inkomst från auktionsverket, utan torde staden tvärtom blifva tvungen att, såvida den önskar få idén om fiskauktioners införande här realiserad, på sätt eller annat ikläda sig ytterligare utgifter. Om man ock kan hoppas, att detta förhållande antagligen, ja t. o. m med stor sannolikhet, efter de första årens förlopp kommer att förändras till ett bättre, tror jag ej att denna omständighet nu inverkar på saken därhän, att någon privat eller affärsman, som rätt kan bedöma arten af denna affär, af blott spekulationsbegär skulle åtaga sig ett drygt arbete utan utsigt till någon ersättning under en jämförelsevis lång tid och dessutom utsätta sig för de penningeutlägg, hvilka de första åren med all säkerhet behövas, för att få saken genomförd.

De af mig anförda svårigheterna uppstå, enligt mitt förmenande, ingalunda därför, att tiden ej vore inne för fiskauktionernas införande, utan därför, att företaget är af den art, att dess genomförande äfven i en långt aflägsen framtid skulle komma att mötas af åtminstone lika stora svårigheter — om ej af större.

I händelse af företagens igångsättande får jag föreslå, hvad tiden för verksamhetens begynnande och andra anordningar vidkommer, följande:

Fördelaktigast vore, att inrättningen vidtogs med sin verksamhet före vår fiskets början.

Enligt Dr Nordqvists förslag skulle till en början försäljning blott i parti föranstaltas, men anser jag, att man måste utbjuda varorna icke allenast i parti utan äfven i minut; och torde förmodligen just minutförsäljningen komma att i början spela den viktigaste rollen, emedan det ju är af stor vikt för inrättningens bestånd, att den stora allmänheten blir dess kund. Kan detta icke åstadkommas, återstår för inrättningen såsom kunder mellanhandlandena, hvilka knappast komma att konkurrera med hvarandra. Detta åter har till följd att inrättningens ändamål förfelas.

För att stärka företagens utsigter till framgång, ville jag förslagsvis hemställa, huruvida icke, vid alltför knapp tillgång på fiskvaror, äfven andra matvaror, om ock med vissa begränsningar, finge till bortauktionering emottagas. Detta endast intill dess företagens bestånd är tryggadt.

Hvad tiden för auktionernas hållande vidkommer, anser jag att några begränsningar i detta afseende icke borde föreskrivas, emedan det ju ligger i auktionsverkets intresse att så mycket som möjligt tillmötesgå såväl leverantörerna som allmänheten. De enda bestämmelser i detta afseende som kunde göras, vore att dagens tidigaste förrättning, om möjligt, skall vidtaga samma tid som handeln mellan yrkesfiskarene och mellanhandlandene (kl. 5 f. m.) samt att inga auktioner finge försiggå på sön- och helgdagar.

Hänvisande till hvad i det föregående framhållits, får ytterligare påpeka att företaget är af den beskaffenhet, att man knappt nog kan erhålla en person med nödiga kvalifikationer, som utan garanti för att hans arbete under försökstiden blifver ersatt, åtog sig att inarbeta detsamma.

Emedan dylik verksamhet här är opröfvad och de tidigare gjorda beräkningarna således ej grunda sig på praktiska rön, anser jag en försökstid af väl två år erfordras, förrän man kommit till något så när tillförlitliga resultat.

Emedan det förefaller svårt att, på sätt Dr Nordqvist tänkt sig, få idéen om fiskauktioners införande realiserad och då företagens genomförande emellertid är af vidtgående betydelse såväl för fiskhandelns höjande som för allmänheten, och ganska säkra utsigter förefinnas för att staden i en snar framtid kommer att återfå de utlägg som densamma fått vidkännas för inredande af lokal m. m., skulle jag förslagsvis framställa, att staden under försökstiden ville bedriva företaget an-

tingen såsom en kommunal affär med fast aflönad föreståndare eller ock bevilja ett visst årligt anslag, förutom fri lokal, vatten och lyse, åt den som åtog sig att på egen risk bringa företaget i gång.

Helsingfors i mars 1905.

Rob. W. Snellman.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

I händelse Staden skulle komma att besluta sig för påtänkta fiskauktioners införande härstädes, får ödmjukast jag härmed anmäla mig hugad att åtaga mig värfvet att sätta detta företag i gång och efter förmåga inarbeta detsamma. Hälst ifall staden funne med sin fördel förenligt att bedriva företaget såsom en kommunal affär och mot antagliga villkor anställa mig som föreståndare. Men skulle jag äfven på egen risk åtaga mig värfvet, ifall mig under 2 års tid, förutom fri lokal, vatten och lyse, beviljades ett anslag i ett för allt af 4,000 mark per år, hvaraf jag beräknat 250 mk. pr. månad såsom ersättning för arbete och återstoden för att hålla mig skadeslös för enligt bilagda räntabilitetskalkyl uppstående deficit.

I fall inkomsterna (incl. anslaget) under det andra året skulle uppgå till så högt belopp, att öfverskott uppstår sedan alla löpande utgifter för året och mäklarens (föreståndarens) arvode, hvilket detta år beräknas till 300 mark per månad, afräknats, förbinder jag mig att efter årets bokslut till staden detta öfverskott återleverera; dock icke till högre belopp än anslagssumman. Men, ifall första försöksårets bokslut skulle visa en brist, förbehåller jag mig att af under andra året möjligen uppkommet öfverskott främst blifva godtgjord för denna förlust. Detta förbehåll har jag gjort, för att säkerställa mig för eventualiteten att förlora andra årets möjliga öfverskott, ehuru första året åsamkat mig förlust och jag därigenom, oaktadt bestämdt årligt anslag, kommer att blifva lidande under försökstiden i sin helhet, om ock ej under det andra året.

I nu ifrågavarande syfte hänvisande till hvad jag i „Till frågan om fiskauktioners införande i Helsingfors“, hvilket jag haft äran till Drätselkammaren inlemna, anfört, får ödmjukast jag tillika omnämna, att mitt åtagande gäller en försökstid af två (2) år.

Emedan man kan förmoda, att företaget inom dessa 2 försöksår bör blifva så inarbetadt, att staden därefter med utsigt till betydligt förmonligare villkor

kan fortsätta detsamma, hoppas jag, att blifva ihogkommen, äfven då eventuella
anbud om inrättningens öfvertagande för framtiden ifrågakomma.

Helsingfors, den 17 mars 1905.

Rob. W. Snellman.

Handlande.

Räntabilitetskalkyl:

	<i>Inkomster:</i>	<i>Utgifter:</i>
Influtna provisioner	<i>Fmf.</i> 6,000:—	
En kassörska	" —	C:a <i>Fmf.</i> 1,200:—
Ett mäklarebiträde	" —	" " 1,200:—
2 å 3 handtlångare	" —	" " 2,400:—
Annonsor, kungörelser, cirkulär och andra tryck- alster (checker m. m.), telefon, post- och telegrafporto, inventarier m. m.	" —	" " 1,700:—
Utskylder, transporter, renhållning och diverse oförutsedda utgifter	" —	" " 500:—
Alltså en differens å	" 1,000:—	" " —
	<u><i>Fmf.</i> 7,000:—</u>	<u><i>Fmf.</i> 7,000:—</u>

Helsingfors den 17 mars 1905.

Rob. W. Snellman.

Handlande.

*Utskottsbetänkande i fråga om försäljningen af malt-
drycker.*

Sedan Stadsfullmäktige fått från Magistraten emottaga nedan omförmälda ansökningar, afseende rättighet till försäljning härstädes af maltdrycker under tiden från den 1 juni 1905 till samma dag år 1907, äfvensom polismästarens yttrande öfver ansökningarna, hafva Fullmäktige åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med utlåtande i saken.

Genom Stadsfullmäktiges beslut af den 29 november 1904, hvarom Magistraten sig förenat, har beträffande handeln med maltdrycker för perioden den 1 juni 1905 till samma dag år 1907 förordnats som följer: *)

Antalet rättigheter till försäljning af maltdrycker skall utgöra högst 100, de stadens bryggerier tillkommande försäljningsrättigheter deri inberäknade.

Försäljning af maltdrycker får icke ega rum:

- a) inom sjetta, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna;
- b) i första stadsdelen inom det område som i vester och söder begränsas af Unions- och Elisabetsgatorna, men väl vid dessa gator;
- c) inom det område af fjerdre och femte stadsdelarna, som är beläget vester och norr om den brutna linje som bildas af Albertsgatan, Eriksgatan och Fredriks-gatan till Kampgatan, men väl vid ifrågavarande delar af sagda gator;
- d) inom sjunde stadsdelen med undantag af gårdarna vid Kaserngatan samt vid Bergmansgatan emellan Kaserngatan och Badhusvägen; samt
- e) inom stadens å stadsplanen för det närvarande icke upptagna område.

Utskottet har vid pröfningen af ifrågavarande ansökningar, hvarvid utskottet haft föga hjälp af polismästarens yttranden, ansett sådana personer, hvilka för närvarande ega och klanderfritt begagnat dem beviljade rättigheter af sist-

*) Se äfven Tr. utskottsbet. N:o 39 för 1904.

*Utskottsbetänkande i fråga om försäljningen af malt-
drycker.*

Sedan Stadsfullmäktige fått från Magistraten emottaga nedan omnämnda 131 ansökningar, afseende rättighet till försäljning härstädes af maltdrycker under tiden från den 1 juni 1905 till samma dag år 1907, äfvensom polismästarens yttrande öfver ansökningarna, hafva Fullmäktige åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med utlåtande i saken.

Genom Stadsfullmäktiges beslut af den 29 november 1904, hvarom Magistraten sig förenat, har beträffande handeln med maltdrycker för perioden den 1 juni 1905 till samma dag år 1907 förordnats som följer:*)

Antalet rättigheter till försäljning af maltdrycker skall utgöra högst 100, de stadens bryggerier tillkommande försäljningsrättigheter deri inberäknade.

Försäljning af maltdrycker får icke ega rum:

- a) inom sjette, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna;
- b) i första stadsdelen inom det område som i vester och söder begränsas af Unions- och Elisabetsgatorna, men väl vid dessa gator;
- c) inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester och norr om den brutna linje som bildas af Albertsgatan, Eriksgatan och Fredriks-gatan till Kampgatan, men väl vid ifrågavarande delar af sagda gator;
- d) inom sjunde stadsdelen med undantag af gårdarna vid Kaserngatan samt vid Bergmansgatan emellan Kaserngatan och Badhusvägen; samt
- e) inom stadens å stadsplanen för det närvarande icke upptagna område.

Utskottet har vid pröfningen af ifrågavarande ansökningar, hvarvid utskottet haft föga hjälp af polismästarens yttranden, ansett sådana personer, hvilka för närvarande ega och klanderfritt begagnat dem beviljade rättigheter af sist-

*) Se äfven Tr. utskottsbet. N:o 39 för 1904.

nämnda slag, i allmänhet böra få företräde vid försäljningsrättigheternas beviljande framför andra dedar ännu icke etablerat sig.

Uti en till Magistraten aflåten, handlingarna bilagd skrivelse har Folk-skoledirektionen, under uppgift att Stadsfullmäktige och Magistraten enats om att utminuterung af vare sig sprit eller maltdrycker icke finge bedrivas i omedelbar närhet af bl. a. skola, anhållit om åtgärd för bortskaffande af dylika näringar från närheten af folkskolorna; men när åsyftade beslut af Stadsfullmäktige icke gäller utminuterung af maltdrycker, har utskottet ansett afseende vid berörda yrkande för närvarande icke kunna fästas.

I öfverensstämmelse med förenämnda princip har utskottet uppgjort nedan stående förslag till disposition af ifrågavarande rättigheter, utvisande sagda förslag jemväl polismästarens yttrande öfver hvarje särskild ansökan:

Anmärkas bör att, enligt hvad Magistraten anmält, tvenne till polismästaren remitterade ansökningar ännu icke återkommit och förty ej kunnat här tagas i betraktande.

N:o	Sökanden	Hvad ansöknin- gen afser	Försäljningsstället	Polismästarens utlåtande	Utskottets yttrande
1	<i>Arbetarehustrun Henrika Maria Suominen.*)</i>	Minuthandel med malt-drycker.	Elisabetsgatan n:o 4.	Bifalles **).	Tillstyrkes.
2	Handlanden Anders Fred.	„	Elisabetsgatan n:o 6.	Afstyrkes, på grund af att i gården bredvid redan finnes enahanda handel.	Afstyrkes, emedan för närvarande icke rättighet af ifrågavarande slag.
3	<i>Handlanden Viktor Spjut.</i>	„	Elisabetsgatan n:o 15.	Bifalles.	Tillstyrkes.
4	Matvaruhandlerskan Elisabeth Wasenius.	„	Elisabetsgatan n:o 19.	„	Afstyrkes (se n:o 3)
5	Handlanden Axel Fridolf Ekblad.	„	Elisabetsgatan n:o 19.	Afstyrkes på grund af att sökanden ej har lokal i gården.	„
6	<i>Maskinistenkan Emilia Sofia Ahlgren.</i>	„	Elisabetsgatan n:o 25.	Bifalles.	Tillstyrkes.
7	<i>Handlanden Alexei Koven.</i>	„	Elisabetsgatan n:o 27.	„	„

*) De sökande, hvilkas namn tryckts med kursiv stil, innehafva, för såvidt utskottet kunnat inhämta, för närvarande försäljningsrätt af samma slag som ansöknungen afser.

***) Då polismästarens yttranden här citeras ordagrant, har äfven anförda oriktiga uttryck bibehållits.

<i>Utsökterskan Olga Sofientia Eriksson.</i>	Minuthandel med malt- drycker	Manegogatan n:o 3.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Wenner J. K. Kröckels Bryggeri.</i>	"	Estnäs-gatan n:o 5.	"	"
<i>Handlaren John Wal- tonen.</i>	"	Estnäs-gatan n:o 7.	Afstyrkes enär i gården invid allaredan finnes enahanda rörelse.	Afstyrkes (se n:o 2).
<i>Handlanden Johan Fredrik Björk.</i>	"	Estnäs-gatan n:o 10.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Utsökterskan Olga Wilhelmina Anttila.</i>	"	Fredriksgatan n:o 9.	"	"
<i>Handlanden Albert Hindsberg.</i>	"	Kyrkogatan n:o 10.	"	"
<i>Utsökterskan Maria Gustava Sivén.</i>	"	Regeringsgatan n:o 3.	"	"
<i>Förman Aktiebolaget Holtmans Bryggerier.</i>	Försäljning af porter.	Alexandersgatan n:o 19.	Afstyrkes emedan platsen o- lämplig för partihandel, hvar- om ansökes.	"
<i>Handlanden Petter Worobjeff.</i>	Minuthandel med malt- drycker	Norra Esplanad- gatan n:o 17.	Bifalles.	Afstyrkes, emedan sökandens nu innehafvande rättighet icke på laglig väg tillkommit.
<i>Fru Irene Ingeborg Wessel.</i>	"	Vilhelmsgatan n:o 7.	"	Tillstyrkes.
<i>Handlandeeken Maria Lagus.</i>	"	Vilhelmsgatan n:o 2.	"	"
<i>Handlanden Nikolai Au- gust Turdén.</i>	"	Michaelsgatan n:o 5.	"	"
<i>Bryggaren Karl Abraham Robsahm.</i>	"	Michaelsgatan n:o 7.	"	"
<i>Aktiebolaget P. Sine- brychoff.</i>	"	Michaelsgatan n:o 23.	"	"
<i>Handlandeustrun Sofia Evelina Henriksson.</i>	"	Glogatan n:o 2.	Afstyrkes, emedan sökanden icke har någon lokal i lägen- heten.	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>F. d. Baderskan Augusta Charlotta Oljelund.</i>	"	Berggatan n:o 11.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Handlanden Konstantin Strandberg.</i>	"	Fabiansgatan n:o 14.	Afstyrkes på grund af att sö- kanden är känd för polisen att utskänka maldrycker om sönd- dagarna.	Tillstyrkes, då det icke fram- gått att sökanden skulle blif- vit tilltalad för lagöfverträ- delse vid försäljningen.

25	<i>Handlandeustrun Karolina Karlsson.</i>	Minuthandel med malt-drycker.	Fabiansgatan n:o 24.	Afstyrkes, emedan sökanden misstänkt för utminuterig af öl åt i tienst stadde hyrkuskar.	Tillstyrkes, då det är gått att sökanden varit tilltalad för lag vid försäljning.
26	<i>Handlanden Edvin Teodor Henriksson.</i>	"	Unionsgatan n:o 17.	Bifalles.	Tillstyrkes.
27	<i>Handlanden Wasili Poschehonow.</i>	"	Unionsgatan n:o 41.	"	"
28	<i>Handlanden Carl Göhle.</i>	"	Unionsgatan n:o 41.	Afstyrkes på grund af att i gården redan finnes enahanda handel.	"
29	<i>Handlanden Artur Wilhelm Wetzell.</i>	"	Unionsgatan n:o 43.	Afstyrkes på grund af att i gården bredvid redan finnes enahanda handel.	"
30	<i>Hugo Bastmans Ångbryggeri.</i>	"	Unionsgatan n:o 45.	Bifalles.	"
31	<i>Handelsidkerskan Serafia Kallio.</i>	"	Sofiegatan n:o 6.	"	"
32	<i>Enkan Ida Ahlström.</i>	"	Katrinegatan n:o 3.	"	"
33	<i>Vaktmästareenkan Karolina Rönnlund.</i>	"	Helenegatan n:o 4.	"	"
34	<i>Helsingfors Allmänna Konsumtionsförening.</i>	"	Konstantinsgatan n:o 8.	"	"
35	<i>Fältväbelsenkan Selma Grönroos.</i>	"	Konstantinsgatan n:o 15.	"	"
36	Handelsbiträdet Emil Olin.	"	Konstantinsgatan n:o 23.	Afstyrkes på grund af att i gården bredvid allaredan finnes enahanda handel.	Afstyrkes (se N:o 1)
37	<i>Enkan Hedvig Fred.</i>	"	Konstantinsgatan n:o 24.	Bifalles.	Tillstyrkes.
38	Butikföreståndaren Artur Öster.	"	Norra Kajen n:o 4.	Afstyrkes, emedan platsen, såsom varande nära vedhamnen, är olämplig.	Afstyrkes (se N:o 1)
39	<i>Handlanden Johan Jerofejff.</i>	"	Norra Magasinsgatan n:o 1.	Bifalles.	Tillstyrkes.
40	<i>Skomakareustrun Alina Wilhelmina Wasström.</i>	"	Norra Magasinsgatan n:o 3.	Afstyrkes på grund af att man inrättat skomakeriverkstad i butiken.	Tillstyrkes, under förutsättning att skomakeriverkstad flyttas.
41	<i>Handlanden Karl Hämberg.</i>	"	Södra Magasinsgatan n:o 3.	Bifalles.	Tillstyrkes.

Handlanden Karl Wilhelm Blomqvist.	Minuthandel med malt-drycker.	Südra Magasinsgatan n:o 5.	Bifalles.	Tillstyrkes.
Handlanden Emanuel Lindgren.	"	Richardsgatan n:o 2.	"	"
Handlanden Adam Hemmi.	"	Skilnadsgatan n:o 11.	Afstyrkes, enär i samma gård finnes ölutskänkningsrörelse.	Afstyrkes (se N:o 2).
Handlanden Maria Josefina Räsänen.	"	Skilnadsgatan n:o 15—17.	Afstyrkes, emedan enahanda försäljning redan finnes i samma gård.	" "
Handlandeustrun Alma Katarina Öhman.	"	Skilnadsgatan n:o 15—17.	Bifalles.	Tillstyrkes.
Handlanden Karl Johan Hindsberg.	"	Albertsgatan n:o 13.	"	"
Vaktmästarenskan Augusta Sofia Löfberg.	"	Albertsgatan n:o 14.	"	"
Vaktmästareustrun Fredrika Wilhelmina Lundström.	"	Albertsgatan n:o 22.	"	"
Handlanden Viktor Wilhelm Koivu.	"	Albertsgatan n:o 38.	"	"
Handlanden Petter Schkolnoff.	"	Annegatan n:o 1.	"	"
Handelsbiträdet Elisabeth Jürjew.	"	Annegatan n:o 9.	Afstyrkes, emedan Sörnäs Bryggeri A. B. eger en ölutskänkning i samma gård.	"
Sörnäs Aktiebryggeri.	"	Annegatan n:o 9.	Bifalles.	"
Handlanden Kaarle Salminen.	"	Annegatan n:o 13.	"	"
Uppsyningsmansustrun Ida Emilia Eriksson.	"	Annegatan n:o 19.	Afstyrkes, enär enahanda försäljningsställen redan finnes i närheten.	Afstyrkes (se N:o 2).
Handlanden Axel Manelius.	"	Annegatan n:o 23.	Bifalles.	" "
Arbetaren Karl Ferdinand Packalén.	"	Annegatan n:o 26.	Afstyrkes, emedan en restauration finnes i gården.	" "
Handlanden Jakob Heskiel Dahlgren.	"	Annegatan n:o 26.	Afstyrkes, enär i samma gård finnes inrymd restauration.	Tillstyrkes.
Handlandeenskan Ida Iljinoff.	"	Annegatan n:o 32.	Beviljas.	"

60	Kyrkovaktmästarenskan Aksa Wilhelmina Wikström.	Minuthandel med malt- drycker.	Annegatan n:o 36.	Afstyrkes, enär judenarinken är belägen midt emot platsen och i gården invid allaredan finnes slik handel.	Afstyrkes (se N:o 1)
61	<i>Handlanden Johan Hyvärinen.</i>	”	Bergmansgatan n:o 1.	Bifalles.	Tillstyrkes.
62	<i>Handlanden Emil Kon- stantin Törnroos.</i>	”	Boulevardsgatan n:o 28.	”	”
63	<i>Handlanden Karl Emil Sandström.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 20.	”	”
64	<i>Underofficersenskan Lovisa Nikiforow.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 22.	”	”
65	<i>Snickarenskan Eva Ka- tarina Jernvall.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 22.	”	”
66	<i>Handlanden Bernhard Brenner.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 23.	”	”
67	<i>Handlanden Frans Fredrik Wathén.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 27.	”	”
68	<i>Handlanden Matts Helin.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 31.	”	”
69	Handlanden Knut Ferdi- nand Tötterman.	”	Fredriks-gatan n:o 33.	”	Afstyrkes (se N:o 1)
70	Polisöfverkonstapels- hustrun Olga Paulina Koljonen.	”	Fredriks-gatan n:o 51.	Afstyrkes, alldenstund platsen är belägen midt emot ett bönhus.	”
71	<i>Nya Aktiebryggeriet.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 57.	Bifalles.	Tillstyrkes.
72	<i>Handlanden Wilhelm Tilly.</i>	”	Fredriks-gatan n:o 59.	Afstyrkes på grund af att för- sält öl åt druckna personer, som förtärt ölet i närheten af butikén.	Tillstyrkes, då det ik- gått att sökanden skul- lit tilltalad för lag- delse vid försäljning.
73	Matvaruhandlerskan Aurora Matilda Ådahl.	”	Georgsgatan n:o 8.	Afstyrkes, emedan sökanden ej hyrt lokal i gården, som saknar butik för ölhandel, och hyrkuskstation dessutom finnes midtemot.	Afstyrkes (se N:o 2)
74	<i>Snickarenskan Charlotta Ihalainen.</i>	”	Högbergsgatan n:o 27.	Bifalles.	Tillstyrkes.
75	Handlanden Gustaf Adolf Enberg.	”	Högbergsgatan n:o 28.	”	Afstyrkes (se N:o 2)
76	<i>Stentryckarehustrun Amalia Sofia Blomqvist.</i>	”	Högbergsgatan n:o 30.	”	Tillstyrkes.

<i>Handlanden Johanna Pesola.</i>	Minuthandel med malt-drycker.	Högbergsgatan n:o 41.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Fröken Aina Adèle Melikoff.</i>	"	Kaserngatan n:o 1.	"	"
<i>Fröken Oskarskan Olga Maria Wilén.</i>	"	Kaserngatan n:o 2.	"	"
<i>Äktenskapsfru hustrun Maria Emma Lindblad.</i>	"	Kaserngatan n:o 8.	"	"
<i>Handlaren Hilda Sofia Ekman.</i>	"	Röddäldsgatan n:o 2.	"	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>Fröken Oskarskan Olga Maria Matin.</i>	"	Nylandsgatan n:o 8.	"	Tillstyrkes.
<i>Handlaren Frans Edward Sundell.</i>	"	Nylandsgatan n:o 9.	"	"
<i>Varuhandlerskan Amalia Siljander.</i>	"	Nylandsgatan n:o 14.	Afstyrkes, emedan sökanden, som har vinaffär, varit angifven för olaga vinförsäljning.	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>Äktenskapsfru hustrun Sofia Adolffina Petroff.</i>	"	Nylandsgatan n:o 26.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Äktenskapsfru hustrun Ida Sofia Grönholm.</i>	"	Nylandsgatan n:o 34.	"	"
<i>Handlaren Lovisa Granlund.</i>	"	Lilla Robertsgatan n:o 13.	"	"
<i>Handlaren Edvard Teodor Nylander.</i>	"	Rödbergsgatan n:o 5.	"	"
<i>Handlaren Carl Frantz.</i>	"	Stora Robertsgatan n:o 3.	"	"
<i>Handlaren Alma Elisabeth Häggblom.</i>	"	Stora Robertsgatan n:o 7.	"	"
<i>Handlaren Johan Emil Lönnberg.</i>	"	Stora Robertsgatan n:o 16.	Afstyrkes, emedan småbarnsskola finnes inrymd i gården midtemot.	"
<i>Firman Fredriksbergs bryggeri.</i>	"	Stora Robertsgatan n:o 24.	Afstyrkes, enär i samma gård äro bosatta prostituerade kvinnor.	Tillstyrkes, då bryggeri författningsenligt är berättigadt att innehafva en försäljningsbutik och polismästarens skäl för afslag ej synes hållbart.
<i>Öfverste hustrun Maria Evelina Moberg.</i>	"	Stora Robertsgatan n:o 33.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Äktenskapsfru Edla Matilda Holmberg.</i>	"	Stora Robertsgatan n:o 37.	"	"

95	Handlanden Gustaf Adolf Sundman.	Minuthandel med malt-drycker.	Stora Robertsgatan n:o 44.	Afstyrkes, emedan i gården ej finnes någon butik.	Afstyrkes (se N:o 1)
96	<i>Handlande</i> hustrun <i>Josefina Augusta Eklund.</i>	”	Stora Robertsgatan n:o 46.	Bifalles.	Tillstyrkes.
97	Handlanden Johan Emil Lindroth.	”	Stora Robertsgatan n:o 46.	Afstyrkes, enär å samma gata finnes tillräckligt antal enahanda affärer och sökanden anses inkompetent att sköta en sådan.	Afstyrkes (se N:o 1)
98	Teknikershustrun Johanna Hisinger.	”	Andrégatan n:o 1.	Afstyrkes, enär platsen midt emot ryska gymnasium och sålunda olämplig.	”
99	Handlanden Axel Rudolf Brenner.	”	Andrégatan n:o 13.	Afstyrkes, enär flera enahanda försäljningar finnas i närheten.	”
100	<i>Handlanden</i> <i>Karl Gustaf Lindgren.</i>	”	Andrégatan n:o 17.	Afstyrkes alldenstund i närheten finnas flera enahanda försäljningar.	Tillstyrkes.
101	<i>Hyrkushustrun</i> <i>Emilia Karolina Johansson.</i>	”	Andrégatan n:o 23.	Bifalles.	”
102	Handlanden Huvi Hietanen.	”	Andrégatan n:o 24	Afstyrkes, enär i samma gård redan finnes enahanda försäljning.	Afstyrkes (se N:o 1)
103	<i>Enkefru</i> <i>Anna Simolin.</i>	”	Andrégatan n:o 24	Bifalles.	Tillstyrkes.
104	Handlanden Frans August Sundman.	”	Andrégatan n:o 25.	Afstyrkes, emedan midtemot finnes enahanda försäljning.	Afstyrkes (se N:o 1)
105	<i>Handlanden</i> <i>Henrik Grönlund.</i>	”	Brunnsgatan n:o 11.	Afstyrkes, emedan i samma gård finnes enahanda försäljning.	Tillstyrkes.
106	Fabrikantsenkan Ida Poschner.	”	Brunnsgatan n:o 11.	Bifalles.	Afstyrkes (se N:o 2)
107	<i>Handlande</i> enkan <i>Wilhelmina Asp.</i>	”	Brunnsgatan n:o 12.	”	Tillstyrkes.
108	<i>Handelsidkerskan</i> <i>Ida Nyström.</i>	”	Eriksgatan n:o 12.	Beviljas.	”
109	Handlanden Ida Maria Majander.	”	Eriksgatan n:o 13.	Afstyrkes, enär i gården bredvid finnes enahanda försäljning.	Afstyrkes (se N:o 2)
110	<i>Handlanden</i> <i>Johan Viktor Dahlgren.</i>	”	Eriksgatan n:o 18.	Afstyrkes, enär ökning af antalet ölförsäljningar å sagda gata ej är behöfligt.	Tillstyrkes.
111	<i>Handelsidkerskan</i> <i>Dagmar Selin.</i>	”	Eriksgatan n:o 19.	Afstyrkes, enär hyrkuskstation finnes i omedelbar närhet.	”

<i>Handelsbiträdet Matilda Lovisa Törnroos.</i>	Minuthandel med malt-drycker.	Eriks-gatan n:o 20.	Afstyrkes, enär i samma gård bo prostituerade kvinnor.	Tillstyrkes.
<i>Handelsgäran Petter Himberg.</i>	”	Georgsgatan n:o 14.	Bifalles.	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>Handlanden Axel Wilhelm Paljakka.</i>	”	Georgsgatan n:o 25.	Afstyrkes, enär platsen olämplig.	Tillstyrkes.
<i>Typografonkan Hilda Aurora Lindgren.</i>	”	Georgsgatan n:o 36.	Afstyrkes, enär judenarinken och restauration i närheten, hvarför platsen olämplig.	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>Handlaren Adam Turunen.</i>	”	Vestra Henriksgatan n:o 24.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Handlanden Olga Matilda Heimonen.</i>	”	Vestra Henriksgatan n:o 26.	”	”
<i>Handlande-hustrun Amanda Josefina Henriksson.</i>	”	Östra Henriksgatan n:o 15.	Afstyrkes på grund af att platsen är belägen midt emot Abo kasern.	”
<i>Handlanden Eva Maria Höijer.</i>	”	Vladimirsgatan n:o 1.	Bifalles.	”
<i>Handlande-hustrun Matilda Wilhelmina Dahlgren.</i>	”	Vladimirsgatan n:o 15.	”	”
<i>Handelsbiträdet Alfred Malmberg.</i>	”	Vladimirsgatan n:o 21.	Afstyrkes, enär midt emot finnes utskänkningsbolags butik.	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>Handlande-kan Ida Mattsson.</i>	”	Vladimirsgatan n:o 30.	Bifalles.	Tillstyrkes.
<i>Handlande-hustrun Beda Lovisa Nyström.</i>	”	Vladimirsgatan n:o 34.	”	”
<i>Handlanden Amanda Fredrika Andstén.</i>	”	Fjellidal n:o 66.	Afstyrkes, enär köpare kunna förtära varan å närliggande berg, hvarför platsen måste anses olämplig.	Afstyrkes, enär den uppgifna försäljningsplatsen är belägen utom den fastställda rayonen.
<i>Handlande-hustrun Anastasia Alexejeff.</i>	”	Villan Berga n:o 1.	Afstyrkes, enär å gårdsplanen förtäres i butiken köpt öl.	”
<i>Handlanden Wasili Fedosejoff.</i>	”	Villan Marin n:o 57 å Stengård.	Bifalles.	”
<i>Kassörskan Anna Marelius.</i>	”	—	Afslås, då ingen plats uppgifven.	Afstyrkes (se N:o 2).
<i>Handlanden Anna Karolina Wassholm.</i>	”	Glogatan n:o 7.	Intet att anmärka.	Tillstyrkes.

129	<i>Handlanden August Emil Isaksson.</i>	Minuthandel med malt- drycker.	Boulevardsgatan n:o 1.	Intet att anmärka.	Tillstyrkes
130	Handlanden Johannes Emil Wassholm.	”	Fredriksgatan n:o 28.	Afstyrkes, emedan någon ökning af slika försäljningar ej är af behovet påkallad.	Afstyrkes
131	<i>Fru Alma Nordin.</i>	”	Stora Robertsgatan n:o 21.	Afstyrkes, emedan prostituerade kvinnor äro bosatta i samma gård.	Tillstyrkes

I händelse utskottets förestående förslag blefve af Stadsfullmäktige omfattadt, komme af samtliga disponibla rättigheter till försäljning af maltdrycker 95 att utgifvas. På grund deraf att tvenne ansökningar, såsom ofvan antydts, ännu äro beroende på polismästarens yttrande, samt då några personer, hvilka för närvarande innehafva rätt till utminutering, synas hafva missuppfattat den senast fastställda rayonbegränsningen och förty borde lemnas tillfälle att föreslå annan försäljningsplats, anser sig utskottet böra hemställa att återstående 5 rättigheter skulle reserveras för att, efter pröfning, framdeles bortgifvas.

Helsingfors, den 5 april 1905.

Arvid Nyberg.

Hugo Holsti.

Anton Lundqvist.

Betänkande N:o 2 af Utskottet för frågan om inrättande af en byggnadsnämnd.

Vid behandling den 25 sistlidne oktober af utskottets föregående betänkande i detta ärende (tr. handl. N:o 19 för 1904) hafva Stadsfullmäktige beslutit till utskottet återremittera ärendet i afseende å närmare utredning om på hvad sätt den af utskottet förordade byggnadsnämndens befogenhet borde begränsas, märskildt med hänsyn till de i byggnadsärenden uppkommande frågor af rättslig art.

Utskottet, hvari undertecknad Björkman numera på grund af Stadsfullmäktiges val inträdt såsom medlem efter det Senatorn Aug. Ramsay och efter honom invalde Senatorn K. F. Ignatius befriats från ledamotskap i utskottet, har till fullgörande af omförmälda uppdrag genomgått gällande byggnadsordning för staden och granskat deri ingående stadganden i syfte att utreda i hvad mån desamma kunde anses beröra antingen rättsfrågor eller sådana ordnings- och hushållningssaker hvilka författningsenligt skola af Magistraten behandlas. Enär, på sätt äfven tidigare antydts, samtidigt med inrättandet af byggnadsnämnd en revision af byggnadsordningen borde företagas, hvarvid bl. a. från densamma skulle aflägsnas en mängd deri nu ingående reglementerande bestämmingar, har utskottet icke funnit anledning att vid denna granskning ingå allt för mycket i detalj, helst en närmare precisering af gränserna mellan Magistratens och byggnadsnämndens befogenhet och åligganden, enligt utskottets tanke, lämpligast kan ske i sammanhang med berörda revisionsarbete.

Emedan Stadsfullmäktige ännu icke uttalat sig i hufvudfrågan och det utskottet gifna uppdraget innefattar endast en komplettering af majoritetens inom utskottet förslag om inrättande af en byggnadsnämnd, har undertecknad Lindberg, som på skäl hvilka anförts uti den till utskottets första betänkande fogade reservationen, afstyrkt tillsättandet af en dylik myndighet, icke kunnat, ehuru fortfarande kvarstående såsom ledamot i utskottet, taga del i det granskningsarbete som här nedan ingår.

De åligganden byggnadsordningens 1 kap. (§§ 1—9) åhvälfver Magistraten äro alla af den beskaffenhet att de, enligt utskottets mening, utan svårighet och till en del äfven med större sakkunskap kunna utöfvas af byggnadsnämnden. Dock torde Magistraten fortfarande kunna handhafva uppsigten öfver stadsplanen med tillhörande handlingar och det ena exemplaret af tomtboken, hvilka viktiga urkunder skola förvaras i Magistratsarkivet.

Af de i 2 kap. (§§ 10—24) införda stadgandena om anläggning och underhåll af gator, allmänna platser och afloppskanaler synas hufvudsakligast endast de till hushållningsärenden hänförliga frågorna om gatuunderhållet falla inom områdets råd för Magistratens kompetens.

Tillämpningen af de i 3 kap. uti ordningens intresse meddelade föreskrifterna beträffande stängsel kring tomt äfvensom pröfningen af derom uppkommande tvistigheter torde jämväl kunna förbehållas Magistraten.

På Magistraten såsom domstol i ordnings- och hushållningsmål borde det äfven ankomma att, i enlighet med 35 § af 4 kap. fastställa föreskrifter till undvikande af eldfara vid utöfningen af en del yrken.

Af alla de befogenheter i fråga om medgifvandet af tillstånd till och öfvervakandet af byggnadsföretag, hvilka enligt 6 kap. förut tillhört Magistraten, synes endast det med domstols åtgärd jämförliga förordnandet om rifning af byggnad, mot hvilken anmärkning framställts, böra förbehållas Magistraten. — Rättighet att för större byggnadsföretag upplägga materialier å tomt och intaga gata eller allmän plats skulle, såsom berörande ordningen och säkerheten mot eldfara, beviljas af Magistraten.

Af de „särskilda stadganden“ beträffande byggnadsföretag och om underhåll af hus som ingå i 7 kap. (§§ 66—106) äro blott de ur ordningssynpunkt meddelade föreskrifterna i 104 och 106 §§ att hänföras till ärenden hvilka böra af Magistraten behandlas. Å denna skulle sålunda bl. a. ankomma att döma till nedrifning af bofälligt hus, som icke kan iståndsättas.

Beträffande de i 8 kap. ingående stadganden anser utskottet af omständigheterna framgå att Magistratens befattning med frågor om renhållningen i gård bör inskränkas till en i ordningens intresse och i sanitärt hänseende utöfvad tillsyn öfver hithörande inrättningar, rörande hvilkas konstruktion, placering och öfriga anordning byggnadsnämnden deremot eger meddela nödiga föreskrifter.

Vid granskningen af de „allmänna stadganden“ som meddelas i 9 kap. (§§ 114—126) har utskottet funnit sakens natur påkalla, att ådömandet af böter för öfverträdelse af byggnadsordningen, såsom förutsättande pröfning af med domsrätt utrustad myndighet, öfverlemnas åt Magistraten, å hvilken det af samma orsak äfven borde ankomma att förelägga viten för fullgörande af meddelade föreskrifter samt förordna om verkställighet på den tredskandes bekostnad. Dock vill utskottet framhålla, att man i Sverige, hvarest Byggnadsstadgan för rikets städer medgifver byggnadsnämnd rätt att genom föreläggande af vite göra sig hörsammad, synes hafva ansett någon rättsvåda icke vara med en dylik befogenhet förenad. — Förordnande till den i 115 § påbjudna årliga gatusyn borde, såsom varande en ordningsangelägenhet, meddelas af Magistraten och de åtgärder, hvar till de vid denna syn gjorda anmärkningar kunna föranleda, jämväl af Magistraten vidtagas.

Sammanfattande hvad ofvan anförts får utskottet vördsamt såsom sin åsigt att vid tillsättandet af en byggnadsnämnd för tillsynen öfver stadens byggnadsnämns kunde från nämndens verksamhetsområde undantagas och Magistraten förbehållas följande i stadens byggnadsordning omförmälda ärenden, nemligen:

förvaringen af stadsplanen med dertill hörande handlingar och det ena exemplaret af stadens tomtbok;

frågor om gators underhåll;

frågor om stängsel kring tomt och deraf uppkommande tvistigheter;

meddelandet af föreskrifter till undvikande af eldfara vid utöfningen af särskilda yrken;

förordnande till rifning af oriktigt eller utan tillstånd uppförda byggnader;

meddelande af tillstånd att för byggnadsföretag upplägga materialier samt uttaga gata eller allmän plats;

tillämpningen af de i byggnadsordningens 104 och 106 §§ ingående ordningsstadganden, incl. förordnande om rifning af bofälligt hus som ej kan iståndsättas;

handhafvandet af tillsynen öfver renhållningsväsendet inom gårdarne;

dömande till böter för öfverträdelse af byggnadsordningen, föreläggande af viten för fullgörandet af föreskrifter samt förordnande om verkställighet på redskandes bekostnad; äfvensom

förordnande till årliga gatusyner samt vidtagandet af åtgärder i anledning af vid dylika syner gjorda anmärkningar.

I anledning af från Guvernörsembetet i länet ingången påminnelse om afgifvande af Fullmäktige tidigare affordradt yttrande beträffande den af Stadsfullmäktige i Åbo gjorda underdåniga framställning om utarbetande af ständerproposition till sådan lagförändring, som erfordrades för stads berättigande att utse byggnadsnämnd, hafva Stadsfullmäktige genom beslut af den 15 sistlidne mars nya remitterat handlingarna i detta ärende till utskottet; men enär utlåtande därom redan ingår i utskottets tidigare betänkande, har utskottet nu icke funnit käl till vidare uttalande i denna del af saken.

Helsingfors, den 9 maj 1905.

Gustaf Nyström.

A. V. Lindberg.

Julius Tallberg.

Gustaf Björkman.

Frånv. vid justeringen.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1905.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 16 Mars 1905.

Handlingar rörande frågan om åtgärder emot de veneriska sjukdomarna.

Enligt de anmälningar om i staden inträffade fall af akuta sjukdomar, hvilka hvarje vecka aflemnas till Hälsovårdsnämndens byrå såväl af flertalet härstädes praktiserande läkare som af en del sjukhus, hafva de veneriska sjukdomarna i staden sedan år 1901 i betänklig grad tilltagit. Detta förhållande framgår med tydlighet af nedanstående tablå, som utvisar medeltalet anmälda fall af veneriska sjukdomar under åren 1897—1900 och 1901—1904:

Åren.	Syfilis rec.	Gonorrhoe.	Ulcus molle.	Summa.
1897—1900	653	2,498	389	3,540
1901—1904	1,036	4,870	1,727	7,633

eller beräknadt på 1,000 innevånare:

Åren.	Syfilis rec.	Gonorrhoe.	Ulcus molle.	Summa.
1897—1900	2,0	7,6	0,6	10,2
1901—1904	2,6	12,3	4,4	19,3

Då flertalet fall af dessa sjukdomar, såsom nyss förvärfvade — och endast om dessa är här fråga, — torde förekomma hos personer i åldern 15—30 år, utvisar nedanstående tablå huru många män och kvinnor af 1,000 i denna ålder varit insjuknade i veneriska sjukdomar:

Män.

Åren.	Syfilis rec.	Gonorrhoe.	Ulcus molle.	Summa.
1897—1900	7,3	32,0	5,4	44,7
1901—1904	9,9	52,1	19,2	81,2

Kvinnor.

Åren.	Syfilis rec.	Gonorrhoe.	Ulcus molle.	Summa.
1897—1900	2,9	6,6	0,6	10,1
1901—1904	4,0	11,7	3,7	19,4

Sålunda insjuknade i veneriska sjukdomar under åren 1897—1900 årligen hvar 22 man men under åren 1901—1904 hvar 12 man i ålder 15—30 år; af kvinnorna i samma ålder insjuknade i veneriska sjukdomar under åren 1897—1900 årligen hvar 100:de men under åren 1901—1904 årligen hvar 50:de.

Enär en så betydlig tillökning i de veneriska sjukdomsfallens antal under de senaste åren innebär icke blott en individuel utan ock en social fara af synnerligen betänklig art, tog Nämnden, i hopp att utfinna lämpliga åtgärder för motarbetande af dessa sjukdomars spridning, våren år 1904 saken under ompröfning, och har Nämnden sedermera vid särskilda sammanträden behandlat frågan samt därvid välvilligt biträds af såsom sakkunnige tillkallade förre polismästaren, öfverste Ivar Gordie, professorn C. Lundström, doktorerna W. Collan och friherre A. Cedercreutz, förre besiktningsläkaren W. Saxbäck samt, efter den sistnämndes död, t. f. besiktningsläkaren doktor W. Stockmann.

För att med utsikt till framgång kunna upptaga kampen emot dessa sjukdomar är det af allra största vikt att ega kännedom om de vägar, på hvilka de spridas. Härvid torde kunna fastslås att, ehuru väl dessa sjukdomar spridas äfven genom det legitima äktenskapliga könsumgänget, deras spridning dock till öfvervägande del förmedlas genom det illegitima, utom äktenskapliga könsumgänget med lösaktiga kvinnor och att ju allmänare lösaktighet i sederna är rådande inom ett samhälle, desto mera föreligga äfven gynsamma moment för nämnda sjukdomars spridning.

Men ehuru väl en lös könsmoral spelar en viktig roll i detta afseende, synes det likväl mindre sannolikt, att denna omständighet ensam skulle kunnat åstadkomma den betydliga stegring i de veneriska sjukdomarna, som under de tre senaste åren iakttagits i Helsingfors. Att äfven andra och rent lokala faktorer härtill medvärkat synes framgå, bland annat, däraf, att en liknande tillökning i de veneriska sjukdomarnas freqvens kunnat iakttagas blott inom några, men icke alla af landets öfriga större städer under samma tidsperiod. Härför talar äfven den omständigheten, att tillökningen i sjukdomsfallens antal icke i lika hög grad beträffar samtliga tre veneriska sjukdomar utan blott gonorrhoe och ulcus molle, medan däremot freqvensen af syfilis recens förblifvit någorlunda oförändrad.

Att bland den mångfald af olika omständigheter, hvilka kunna samvärka till spridningen af dessa sjukdomar, påvisa de faktorer, som härvid äro värksamma, är synnerligen vanskligt. Dock må några af dem i korthet här omnämnas.

Årstidernas inflytande. Af till Nämnden inkomna rapporter framgår, att de olika årstiderna eller snarare med de olika årstiderna förbundna olika lefnads-

vanorna m. fl. omständigheter influera på de veneriska sjukdomarnas frekvens. Alltunda, att gonorrhoe framför allt bland männen förekommer talrikast under månaderna juli—november. En större anhopning af fall af ulcus molle har förekommit under månaderna oktober—november, beroende möjligen dock på tillfälliga omständigheter; syphilis recens däremot röner skenbarligen icke något inflytande af de olika årstiderna.

Inflyttningens inflytande. Det synes icke osannolikt, att ett visst samband skulle kunna råda emellan de veneriska sjukdomarnas frekvens och en mer eller mindre stor invandring af fremmande element till staden. En fördelning på årets olika månader af de under åren 1895—1903 hit inflyttade visar, att hela antalet inflyttade män och kvinnor varit betydligt större under senare hälften af året än under den förra. Samma var förhållandet med antalet gonorrhoe och ulcus molle. Dock gör sig denna öfverensstämmelse gällande egentligen endast med afseende på männen, för hvilka en ökad frekvens af dessa sjukdomar kan iakttagas under senare delen af året.

Dryckenskapen. Ett allmänt känt sakförhållande är, ehuru det icke kan med siffror bevisas, att en bland de viktigaste orsakerna till det fria konsumgänget och därmed till utbredningen af de veneriska sjukdomarna är dryckenskapen och detta i lika hög grad beträffande kvinnorna som männen.

Inneboende systemet. Att ogifta män och kvinnor i saknad af egna hem äro nödsakade att innebo hos gifta familjer eller hos ogifta personer — detta är, såsom framgår ur arbetarebostadsenqväten för år 1900, i hög grad fallet i Helsingfors — leder själfmant lätt till demoralisation och följaktligen äfven till spridande af de veneriska sjukdomarna.

Prostitutionen. Den viktigaste orsaken till de veneriska sjukdomarnas spridning är prostitutionen. För denna träda alla andra orsaker tillbaka. Enligt de årsredogörelser öfver den veneriska besiktningsbyråns värksamhet, hvilka sedan år 1895 ingå i Hälsovårdsnämndens årsberättelser, förhöll sig de regelbunden besiktning underkastade kvinnornas antal på följande sätt:

År	Vid årets början.	Under året tillkomna.	Hela antalet.	Under året afgångna.	Vid årets slut.
1895	60	4	64	12	52
1896	52	?	?	?	48
1897	48	91	139	53	86
1898	86	68	154	42	112
1899	112	26	138	55	83
1900	83	58	141	50	91
1901	91	39	130	48	82
1902	82	74	156	17	139
1903	139	28	167	42	125

Häraf synes, att dessa, de egentliga besiktningkvinnornas d. v. s. de offentligt prostituerades antal tillvuxit betydligt sedan år 1897 samt äfven, att sedan samma tid, isynnerhet under vissa år, en ganska betydlig omsättning bland dem egt rum, i det att icke blott de afgångnas utan äfven de nytillkomnas antal varit ganska stort.

Ur samma redogörelser framgår följande med afseende å de tillfällig besiktning underkastade kvinnornas antal under de olika åren:

Tillfällig besiktning underkastade kvinnor:

År.	Hela antalet.	Första gången besiktigade.	Förut besiktigade.
1895	255	71	184
1896	228	74	154
1897	190	48	142
1898	132	71	61
1899	120	62	58
1900	198	149	49
1901	190	104	86
1902	165	141	24
1903	188	169	19

Denna sammanställning visar, att de tillfällig besiktning underkastade kvinnornas antal, som från 1897 var stadt i aftagande, sedan år 1900 åter tillvuxit. Särskildt framträder det beaktansvärda faktum, att antalet af dem, som för första gången underkastades besiktning, under åren 1900—1903 var dubbelt större än under åren 1895—1899. Såvida icke detta sakförhållande finner sin förklaring däri, att sedlighetspolisens värksamhet sedan år 1900 blifvit mera energisk, torde detta få anses utgöra ett uttryck för en ökad benägenhet hos kvinnorna och själfallet äfven hos männen att hängifva sig åt det lösa könsungämet.

Beträffande förekomsten af veneriska sjukdomar hos de besiktning underkastade kvinnorna framgår ur veneriska besiktningbyråns årsredogörelser för åren 1895—1903, att 73,9 % af de regelbunden besiktning underkastade och 39,6 % af de tillfällig besiktning underkastade, på grund af vid besiktningen iakttagen venerisk sjukdom, årligen blefvo till sjukhus öfversända.

Isynnerhet under åren 1902—1903 var antalet veneriska sjukdomar bland de besiktning underkastade kvinnorna stort. Då insändes nämligen till sjukhus af regelbunden besiktning underkastade 103,1 % *) och af tillfällig besiktning underkastade 56,0 % medan motsvarande siffror åren 1895—1901 voro 64,2 % och 30,6 %.

*) Denna beräkning grundar sig på veneriska besiktningbyråns årsberättelser och finner procenttalet 103,1 % sin förklaring däri att en del besiktigade upprepade gånger under året blifvit insända till sjukhus.

Af 625 under åren 1899—1903 för första gången besiktigade kvinnor befundo sig 187 = 29,9 % behäftade med veneriska sjukdomar.

Det har sålunda visat sig att i Helsingfors de veneriska sjukdomarna förekomma mycket allmännare bland de regelbunden besiktning underkastade kvinnorna, de offentligt prostituerade, än bland de endast tillfälligtvis besiktigade kvinnorna. Likväl är en rätt stor procent af de senare behäftad med venerisk sjukdom då de första gången underkastas besiktning.

På grund af den allmänna förekomsten af veneriska sjukdomar hos de prostituerade måste dessa anses innebära en mycket stor sanitär fara.

Enligt uppgifter, som erhållits af sedlighetspolisen, har under år 1904 intill medlet af november månad 224 kvinnor för osedligt lefverne kommit till besiktning vid veneriska besiktningsbyrån. Dessa befunno sig i följande åldrar:

15—17 år	9 = 4,0 %
18—20 ”	43 = 19,2 %
21—25 ”	79 = 35,3 %
26—30 ”	54 = 24,1 %
öfver 30 ”	39 = 17,4 %
	Summa 224 = 100,0 %

Således voro af dessa kvinnor i det närmaste en fjärdedel i åldern under 21 år.

Följande siffror gifva en inblick i prostitutionens rekrytering. Af ofvan omnämnda 224 kvinnor voro födde

i Helsingfors	24 = 10,7 %
å annan ort	200 = 89,3 %
	Summa 224 = 100,0 %

Detta visar att obetydligt mer än en tiondedel af dessa kvinnor voro födda i Helsingfors. Omkring nio tiondedelar åter hade hit inflyttat, antingen såsom barn eller fullvuxna, och af de senare hade en del ankommit till staden i och för sökande af arbetsförtjenst, men en annan del, bestående af kvinnor, som redan utanför hufvudstaden råkat på sedligt förfall, sökt sig hit för att här gömda och ostörda få fortsätta ett tygellöst lif och öfverlämna sig åt en skökas lättjefulla yrke.

Uti nådiga förordningen om motarbetandet af de veneriska sjukdomarna samt nådiga kungörelsen, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot dessa sjukdomar, hvardera af den 28 maj 1894, är det föreskrifvet, bland annat, att såväl medicinal- (d. v. s. hälsovårds-) som polismyndigheterna i stad böra motarbeta de veneriska sjukdomarna och deras spridning samt att polismyndigheterna särskildt böra öfvervaka prostituerade personer.

Hvad beträffar hälsovårdsmyndigheternas d. v. s. Hälsovårdsnämndens i Helsingfors tillgöranden i saken hafva dessa varit så godt som inga. Mera omfattande hafva däremot de åtgärder varit, hvilka vidtagits af polisen på grund af såväl nämnda förordning och kungörelse som Kejsrerliga Senatens förordnande af den 19 maj 1896 och instruktion för polis och läkare vid kontrollen i Helsingfors stad öfver prostituerade personer af den 19 juni 1896. Enligt dessa stadganden hafva emellertid polisens tillgöranden nästan uteslutande sträckt sig till de prostituerade och de veneriska sjukdomarnas spridande genom dem.

Öfvervakandet af de notoriskt prostituerade samt uppspårandet af de kvinnor, hvilka kunna misstänkas för utöfvande af prostitution, tillkommer, under ledning af stadens polismästare såsom chef, den s. k. sedlighetspolisen, hvilken för närvarande består af en kommisarie, en öfverkonstapel och sex konstaplar, medan den sanitära kontrollen ankommer på en för ändamålet anställd läkare, till hvars disposition är af staden stäld en af tvänne rum bestående lokal i staden tillhörande gården N:o 22 vid Alexandersgatan samt allt för kontrollen erforderligt material.

Uti § 29 mom. 1 af ofvanberörda nådiga kungörelse stadgas, att misstänkt, som befinner sig öfverlemna sig åt skörlefnad, vare ej blott underkastad regelbundna läkarebesiktningar och, där så erfordras, särskildt anordnad kontroll, utan äfven, i händelse venerisk sjukdom eller mistänkligt symptom hos den besiktigade förmärkes, tvungen att undergå behandling eller observation i allmänt sjukhus, samt i mom. 2: „Omformälda besiktning- och kurhustvång fortfar, sålänge den slikt tvång underkastade personen är prostituerad och fara i sanitärt hänseende föreligger“.

På grund af dessa bestämmingar inkallas af polisen till besiktning vid veneriska besiktningbyrån alla notoriskt prostituerade kvinnor. Om vid besiktningen venerisk sjukdom konstateras eller misstänkes, öfverföres kvinnan ifråga till syfilitiska afdelningen för att där intagas. Om sjukdom icke föreligger, förständigas hon att på bestämda dagar (1 à 2 gånger i veckan till 1 à 2 gånger i månaden, beroende på läkarens pröfning) åter inställa sig till förnyade besiktningar.

För öfrigt tillkommer polisen med afseende på dessa prostituerade skyldigheten att såväl „söka efter förmåga väcka dylika personer till besinning om deras dåliga lefverne“ som ock „förebygga de faror för samhället, som prostituerade personer medföra för den allmänna sedligheten, ordningen och säkerheten“; och äro de prostituerade skyldige att utan dröjsmål ställa sig polisens i dessa afseenden behörigen lämnade föreskrifter till efterrättelse.

Om en kvinna endast misstänkes för skörlefnad och på grund häraf inkallas till besiktning, anställes första gången detta sker af sedlighetspolisen en undersökning beträffande saken och, om vid den anställda läkareundersökningen venerisk sjukdom finnes föreligga eller misstänkes, öfverföres kvinnan till sjukhus, men i annat fall underkastas hon varning och tillåtes gå. En stor del af

dena kvinnor påträffas dock snart nog af sedlighetspolisen åter under sådana omständigheter, att deras förnyade uppkallande till undergående af läkarebesigtning blir nödigt. Då sådant händer, öfversändes kvinnan ifråga, om hon är hemmahörande i Helsingfors, till Fattigvårdsstyrelsen för erhållande af föreskrifven varning. Låter hon icke rätta sig, kan varningen flera gånger upprepas, hvar- eller hon insändes till guvernörens i länet behandling eller ock inskrifves såsom notoriskt prostituerad. Såsom sådan kan hon obehindradt utöfva sitt yrke, såvida hon underkastar sig polisens kontroll och föreskrifter. Är kvinnan hemmahörande å annan ort, insändes hon likaledes till guvernörens behandling eller ock öfvergår hon till de notoriskt prostituerades klass.

För beredande af sjukvård åt de af veneriska sjukdomar lidande har af Helsingfors stad inga särskilda åtgärder vidtagits. Dock har ett ringa antal sådana behandlats af stadens distriktsläkare. All den sjukvård, som kommit de veneriska patienterna till del, har därför lämnats dem antingen af privata läkare eller ock vid allmänna sjukhusets syfilitiska afdelning, dels polikliniskt, dels genom intagning i sjukhuset.

I själfva verket hafva också under åren 1897—1903 52,0 % af alla till Hälsovårdsnämndens byrå anmälda fall af veneriska sjukdomer blifvit anmälda från nämnda sjukhusafdelning. Dock har detta procenttal under de senare åren något minskats och utgjorde under åren 1900—1903 endast 38,1 % mot 57,8 % under åren 1897—1899. Särskildt har en stor procent (78,8 %) af de veneriskt sjuka kvinnorna vårdats vid nämnda sjukhus. — Männen däremot hafva i långt mindre grad anlitat syfilitiska afdelningen, själfallet därför att en stor del af dem tillhört sådana samhällsklasser, som hvarken velat eller behöft förskaffa sig gratis läkarevård vid en anstalt, som kastar en ful skugga öfver sina besökare.

Ehuru hälsovården icke ensam förmår upptaga och till ett lyckligt slut föra kampen mot de sjukdomar af mångahanda slag, hvilka innäslat sig i samhällena och undergräfvat det allmänna hälsotillståndet, utan en energisk medverkan af en mängd andra samhällsinstitutioner därtill erfordras, måste man dock i vår tid fastslå det saktörhållandet, att hälsovårdsmyndigheterna böra öfvertaga ledningen af alla sådana åtgärder, hvilka i främsta rummet afse bekämpandet af sjukdomarna. Att detta eger sin riktighet vis å vis motarbetandet af de veneriska sjukdomarna torde icke heller kunna med fog motsägas och vinner ett officiellt erkännande däri, att i ofvanberörda förordning om motarbetandet af dessa sjukdomar medicinal- d. v. s. hälsovårdsmyndigheterna nämnas främst bland de myndigheter, hvilka denna värksamhet tillkommer. Att därjemte äfven polismyndigheterna fått sig ålagdt uppdraget att motarbeta de veneriska sjukdomarna och deras spridning samt att särskildt öfvervaka prostitutionen och de af densamma härrörande sanitära farorna för samhället, finner sin naturliga förklaring icke allenast däri, att man under de tider, då hälsovården ännu låg i sin linda, ansåg det lämpligt att anförtro denna sak åt en med större maktbefogenhet ut-

rustad myndighet, utan äfven däri, att polismyndigheterna också i den allmänna ordningens intresse böra befatta sig med de prostituerade samt deras göranden och låtanden. Sjelffallet är dock, att polismyndigheterna, då det gäller bekämpandet af sjukdomar, icke kunna innehafva den medicinska och hygieniska kompetens, som är en grundväsentlig förutsättning för att åtgärderna mot sjukdomarna, här de veneriska sjukdomarna, skola kunna leda till önskad resultat. Och äfven om, såsom fallet är i Helsingfors, polismyndigheterna hafva till sitt förfogande en för de prostituerades besiktning anställd läkare, hvilken därjemte har att egna sina bemödanden åt dessa sjukdomars motarbetande, så kan man dock icke förundra sig öfver att någon begränsning af dessa sjukdomars utbredning under dylika förhållanden icke vunnits, utan att de, såsom af det tidigare anförda framgår, tvärtom tilltagit i oroväckande grad.

Om därför kampen mot de allt mera öfverhandtagande veneriska sjukdomarna skall kunna upptagas med utsikt till framgång, så böra stadens hälsovårdsmyndigheter, d. v. s. Hälsovårdsnämnden öfvertaga äfven detta gebit af den allmänna hälsovården, därvid dock sjelffallet påräknande af polismyndigheterna all den medvärkan, som för sakens genomförande är erforderlig. Med de framsteg stadens allmänna hälsovård, framför allt under det senaste decenniet, gjort, föreligga äfven många möjligheter för att äfven inom detta område af hälsovården beaktansvärda vinningar skola ernås, om ock resultaten icke omedelbart träda i dagen.

Då det gäller motarbetandet af de veneriska sjukdomarna böra, liksom vid motarbetandet af samtliga smittosamma sjukdomar, följande omständigheter komma till beaktande och utförande, nämligen:

1:o utforskandet af sjukdomarnas förekomst och de omständigheter, hvilka medverka till och gynna deras utbredning,

2:o vidtagande af förebyggande åtgärder, och

3:o vidtagande af kurativa åtgärder, hvilka samtidigt värka såsom förebyggande åtgärder.

Af icke ringa vikt är utforskandet af de veneriska sjukdomarnas förekomst och utbredning inom olika kön, åldrar och samhällsklasser samt möjligast noggrant utredande af alla de omständigheter, hvilka medverka vid deras utbredning, ty kannedomen om samtliga dessa omständigheter utgör en oafvislig förutsättning för ett framgångsrikt motarbetande af de ifrågavarande sjukdomarna. Också har Hälsovårdsnämnden vidtagit åtgärd för erhållande af allt det statistiska och kasuistiska material, som kan finnas nödigt för utredandet af nu ifrågavarande spørsmål och i sådant afseende af alla de sjukhus och läkare, hvilka tillhandagå af veneriska sjukdomar lidande personer med läkarevård och behandling, äfvensom af stadens besiktningsläkare infordrat detaljerade uppgifter om dessa personers kön, ålder m. m.

Vid de veneriska sjukdomarna, likasom vid de smittosamma sjukdomarna

öfverhufvudtaget, afser man med de kurativa åtgärderna i främsta rummet de sjukas återställande till hälsan; men har en gång detta syftemål faktiskt blifvit ernått, så har man därmed äfven bragt en smittokälla att utsina och sålunda äfven vunnit ett profylaktiskt (förebyggande) resultat. Ur denna synpunkt sedt måste därför också de af veneriska sjukdomar lidande personernas återförande till hälsan ställas främst bland de förebyggande åtgärderna mot dessa sjukdomar. Då så är förhållandet gäller det äfven för Helsingfors stad att sörja för sådana åtgärder, som i största möjliga mån underlätta för de sjuka tillgången till nödig läkarebehandling och sjukhusvård.

Enligt den i vårt land rådande statshygieniska principen beträffande motarbetandet af de veneriska sjukdomarna, äger hvarje af sådan sjukdom lidande person, hvilken för denna sjukdoms botande är i behof af sjukhusvård, rätt till kostnadsfri sådan å allmänt sjukhus, såvida den sjuka omedelbart efter insjuknandet därom hos vederbörlig myndighet anmäler. Likaså intagas i allmänt sjukhus alla de af veneriska sjukdomar lidande personer, hvilkas vård utom sjukhus icke lemna nödig garanti för att sjukdomen genom dem icke skall vinna spridning.

I regeln tillkommer det sålunda staten att sörja för de af veneriska sjukdomar lidandes vård och behandling. Dock äro de enskilda kommunerna icke helt och hållet fritagna från att bestrida de veneriskt sjukas läkarevård. I § 12 mom. 3 af förenämnda nådiga kungörelse stadgas nämligen: „Har medellös patient orhållit tillstånd att af läkare behandlas utom allmänt sjukhus, bestrides därmed förenad kostnad af kommunen.“

Denna kommunernas skyldighet att bekosta de medellösas läkarevård hänföer sig sålunda i främsta rummet till den ambulanta eller polikliniska sjukvården. Att Helsingfors kommun tills vidare icke sett sig nödsakad att ikläda sig några direkta utgifter för denna sjukvård har sin grund i den gynsamma omständigheten, att vid det staten tillhöriga allmänna sjukhusets syflitiska afdelning varit anordnad en poliklinik för behandling af, bland annat, äfven veneriska sjukdomar. Om ock, såsom man får antaga, denna poliklinik ursprungligen motsvarat tidigare rådande anspråkslösare behof, kan densamma dock ingalunda numera anses motsvara de ökade behofven af poliklinisk sjukvård för de af veneriska sjukdomar lidande.

De skenbarligen menlösa och arbetsförmågan blott föga nedsättande sjukdomssymptom, som i en mängd fall af veneriska sjukdomar under en lång tid blott föga påtränga de ofta nog mycket indolenta patienterna af arbetareklass att söka läkare, göra att vid dessa sjukdomar, kanske i långt högre grad än vid andra, en lätt tillgänglig läkarehjelp bör stå den sjuke till buds, på det att han i tid må komma sig till att söka bot för sin sjukdom. Den erforderliga läkarehjelpen bör därför stå den mindre bemedlade, af sina händers arbete sig lifnärande veneriska patienten till buds på tider, då han är ledig från sitt arbete, och på ett icke altför långt afstånd från hans hem. Den bör vidare erbjudas honom, om möjligt, under sådana omständigheter, att han icke behöfver befara att däri-

genom finna sig brännmärkt. Därjemte erfordrar en väl berättigad hänsyn till kvinnorna, att de, då de söka läkarehjelp för ådragen venerisk sjukdom, kunna erhålla sådan å andra tider än männen. Äfven ur sedlighetssynpunkt är denna sistnämnda fordran fullt berättigad. Att syfilitiska afdelningens poliklinik, som har en gemensam mottagningstid för män och kvinnor samt är öppen för mottagning endast kl. 10—11 f. m. och därjemte genom att stå i samband med ett kurhus, kastar en viss skugga öfver de besökandes rykte, icke fyller förenämnda berättigade fordringar, står öfver allt tvifvel. Det synes därför som om Helsingfors kommun icke längre med fog borde undandraga sig åliggandet att anordna åt minstone en eller, ännu hällre, tvänne polikliniker för ambulans och själfvald kostnadsfri behandling af sådana veneriska patienter, hvilka icke äro i behof af sjukhusvård. Dessa polikliniker borde lämpligast förläggas inom sådana stadsdelar, där en talrikare arbetarebefolkning är bosatt, den ena således inom 4:de eller 6:te stadsdelen och den andra inom 10:de, 11:te eller 12:te stadsdelarne. Hvardera polikliniken borde vara öppen för allmänheten alla söckendagar på aftonen kl. 6—7 eller 7—8. Tre dagar i veckan borde mottagning af män och tre dagar af kvinnor ega rum.

Vid förfrågan hos föreståndarene för de af staden redan subventionerade poliklinikerna hafva föreståndarene för polikliniken i Berghäll ej ansett sig där kunna anordna emottagning af utaf veneriska sjukdomar lidande personer, hvar emot föreståndarene för polikliniken vid Vladimirsgatan förklarar sig villiga att anordna dylik mottagning, och hafva kostnaderna härför beräknats på följande sätt:

Uppsättning.

Möbel	150:—
Stol för undersökning	150:—
Instrument	150:—
Mikroskop	800:—
Diverse	250:—
	1,500:—

Årligt underhåll.

Hyra	600:—
Medicin	600:—
Sköterska	600:—
Ved	100:—
Belysning	200:—
Remont af instrument	200:—
Åt läkaren	2,400:—
	4,700:—

Hälsovårdsnämnden ser sig därför tills vidare kunna föreslå upprättandet af endast en poliklinik för af veneriska sjukdomar lidande personer, men anser att i en snar framtid försök böra göras för att få äfven en andra sådan till stånd.

Då det gäller utredandet af spörsmålet om huruvida Helsingfors borde vara betänkt på att, i likhet med en del andra städer t. ex. Stockholm och Köpenhamn, inrätta ett eget sjukhus för vårdandet af veneriskt sjuka, torde bland andra följande synpunkter böra beaktas:

Såsom nämndes, har i Finland staten åtagit sig att bereda sjukvård åt alla af veneriska sjukdomar lidande personer, hvilka erfordra sådan, och torde staten, åtminstone i regeln, äfven fullgjort detta sitt åtagande. Så voro under åren 1902—03 i årligt medeltal intagna å syfilitiska afdelningen 638 Helsingforsbor och under åren 1899—1901 i årligt medeltal 435, af hvilka ett mindre antal dock hade intagits för andra än veneriska åkommor. Om staten sålunda hittills till fullo fyllt stadens behof af sjukplatser för veneriskt sjuka, så finnes alt skäl att antaga, att staten äfven för framtiden skall göra detsamma. Men på grund däraf att ofvannämnda afdelning är öfverbefolkad samt oändamålsenligt inrättad såsom vårdanstalt för prostituerade kvinnor, uppstår dock den frågan om icke staden funne det med sin sanitära fördel förenadt att inrätta ett eget sjukhus för vårdande af veneriskt sjuka.

Kärnpunkten i denna fråga ligger i spörsmålet huruvida de af syfilis resp. gonorrhoe lidande personerna, främst de prostituerade, kunna och böra underkastas sjukhusbehandling ända till dess de icke mera äro att anses såsom smittospridande. Låter sig detta göra, hvilket beträffande en del fall ej kan betviflas, så synes det otvifvelaktigt ligga i stadens intresse att för vården af de veneriskt sjuka prostituerade kvinnorna inrätta ett sjukhus, ty därigenom vunnes den sanitära fördel att ett stort antal af de farligaste smittokällorna antingen för en längre tid oskadliggjordes eller ock definitivt skaffades ur verlden, hvarjemte genom sjukhusbehandlingens och den sanitära öfvervakningens utom sjukhuset förenande hos en och samma person, såsom nedan föreslås, en fullständigare kännedom och en noggrannare öfvervakning af de förnämsta smittohärdarna, än hvad vid en på olika personer delad tillsyn blir fallet, möjliggjordes samt sålunda äfven utsigterna att motverka smittans spridning ökades.

Vid afgörandet af frågan om inrättande af ett kommunalt veneriskt sjukhus torde äfven böra tagas i beaktande de sanitära åtgärder, som från den kommunala hälsovårdens sida möjligen äro att vidtaga med hänsyn till de hemligt och offentligt prostituerade. Sammanhopandet af ett stort antal prostituerade kvinnor i gemensamma salar — såsom fallet för närvarande är å den syfilitiska afdelningen — måste anses såsom i hög grad oändamålsenligt därför att den ständiga sammanvaron af i moraliskt afseende depraverade individer blott ytterligare ökar depravationen och försvårar i afsevärd grad dessa kvinnor uppgifvande af sitt omoraliska yrke samt deras återgång till ordnade lefnadsvanor,

hvilket dock ur sanitär synpunkt är högeligen eftersträfvansvärdt. Då härtill kommer, att veneriskt besmittade, icke-prostituerade personer draga sig för att söka inträde uti sjukhus, där äfven prostituerade inrymmas, hvilket förhållande ur hygienisk synpunkt är högeligen att beklaga, anser Nämnden att Helsingfors stad icke vidare borde undandraga sig att inrätta ett isoleringssjukhus för af veneriska sjukdomar lidande prostituerade kvinnor. Detta sjukhus som, i händelse stadens arbets- och fattiggård, såsom fråga varit, förflyttas från dess nuvarande till en för densamma lämpligare plats, kunde placeras å denna eller, i annan händelse, å någon annan afsides belägen plats, borde afse att genom ett större antal rum med ett fåtal — 2 högst 3 — sjukplatser i hvarje i möjligaste mån åstadkomma de sjukas isolering. Därjemte borde för sådana sjuka, som icke äro sängliggande, anordnas lämpliga, icke betungande handarbeten, på det att de af naturen arbete skyende kvinnorna om möjligt må vänjas vid sådant; dock finge sjukhuset icke därigenom förlänas karaktären af en arbetsinrättning. Önskligt vore dessutom att åtminstone de kvinnor, hvilka under en längre tid kvarstanna i sjukhuset, erhöle någon undervisning, ty enligt allmän erfarenhet är flertalet af de prostituerade i hög grad okunniga, något som äfven i icke ringa grad försvårar deras återgång till ett sedligt lif.

Såsom föreståndare för sjukhuset, hvilket borde inrymma omkring 50 platser, borde antagas en öfverläkare och honom till biträde en assistent samt vid detsamma anställas en öfversköterska, nödigt antal undersköterskor äfvensom en vaktmästare; och skulle öfverläkaren, hvilken dessutom borde handhafva enahanda befattning vid den af nämnden här nedan föreslagna sanitetsbyrån, i årlig aflöning erhålla 1,000 mk., assistenten, som äfven borde vara anställd vid sanitetsbyrån och bosatt å platsen, 1,000 mk., öfversköterskan, utom rum, värme och lyse, 720 mk. och kostpenningar 30 mk. i månaden, undersköterskorna, förutom rum, värme och lyse 360 mk. och kostpenningar 30 mk. i månaden samt vaktmästaren 1,080 mk. förutom rum, värme och lyse.

Om staden besluter sig för inrättandet af ett sjukhus för veneriska prostituerade, borde med staten träffas öfverenskommelse därom att i stadens sjukhus skulle intagas samtliga sjuka prostituerade, hvarigenom syfilitiska afdelningen fritoges från dessas vård, men att staden i vederlag härför af staten finge skäligt bidrag för sjukhusets uppförande samt ett årligt understöd, motsvarande de faktiska sjukvårdskostnaderna för exempelvis 75—80 % af alla sängplatser på sjukhuset; och anhåller Nämnden att framdeles, sedan Stadsfullmäktige beslutit om sjukhusets inrättande och dess placering, få till Stadsfullmäktige inkomma med förslag såväl öfver kostnaderna för sjukhusets uppförande som ock för dess årliga underhåll.

Bland de uti egentlig mening profylaktiska åtgärder, hvilka böra förekomma med afseende på de veneriska sjukdomarna, är måhända i främsta rummet att nämna spridandet af kunskap om dessa sjukdomars natur och vådor såväl

för individen som samhället, deras förekomst, vilkoren för deras utbredning samt det personliga skyddet emot desamma. Här kan med skäl ifrågasättas huruvida Helsingfors kommun bör taga någon direkt befattning med spridandet af förenämnda kunskaper och om icke staden borde nöja sig med att blott pekuniärt eller på annat lämpligt sätt understöda föreningar eller enskilda personer, hvilka erbjuda sig att genom utgifvande af lämpliga broskyrer, hållande af föredrag eller på andra sätt värka i ifrågavarande syfte. Å andra sidan är dock spridandet af en sådan kunskap af så stor profylaktisk betydelse, att staden icke helt och hållet bör öfverlåta densamma åt den enskilda företagsamheten. Därför har också Hälsovårdsnämnden beslutit att åt alla till staden ankommande personer utdela genom dess förmedling författade, korta upplysningar om dessa sjukdomar och de personliga skyddsåtgärderna mot desamma äfvensom att till de herrar läkare i staden, hvilka därom anhålla, öfverlemna enahanda, dock i någon mån annorlunda stiliserade tryckta upplysningar för att bland läkarens patienter utdelas. Därigenom skall småningom en rätt kunskap om dessa sjukdomar blifva spridd till de djupa lederna och ingen mera, såsom nu ofta sker, af okunnighet och oförstånd komma att hemfalla åt dem. För vinnande af samma syfte har Hälsovårdsnämnden genom första stadsläkaren riktat en anhållan till stadens prester om att dessa skulle vid konfirmationsundervisningen på ett tydligt men grannliga sätt framhålla de sanitära vådor, som härröra af det lösa könsungänget. Vidare har Hälsovårdsnämnden till Folkskoledirektionens bepröfvande hänskjutit frågan om huruvida det kunde anses lämpligt att t. ex. på folkskolans högsta klass upplysa eleverna om och varna dem för vådorna af könsdriftens för tidiga och illegala tillfredsställande.

Hvad för öfrigt beträffar spridandet af kunskap angående denna sak, borde densamma, såsom redan ofvan antydde, befordras endast genom tilldelande af understöd, men utgifvandet af sådana understöd vara förbundet med det vilkor, att vid undervisningen ifråga, huru den än meddelas, på ett öfvertygande sätt framhålles samhällets rätt att fordra, att ingen dess medlem, äfven om det gäller tillfredsställandet af en mycket påträngande könsdrift, får tillåta sig sådana handlingar, hvilka utsätta såväl andra medborgare som samhället i dess helhet för ödesdigra sanitära vådor samt att de enskilda samhällsmedlemmarna, äfven om det gäller personliga uppoffringar, äro skyldiga att låta sina egna själfviska intressen träda tillbaka för samhällets berättigade kraf.

Då, såsom tidigare framhållits, prostitutionen eller det yrkesmässiga utöfvandet af otukt är den viktigaste orsaken till utbredningen af de veneriska sjukdomarna, åtminstone inom de större städerna, bör den allmänna hälsovården vid sina bemödanden att motarbeta dessa sjukdomar energiskt inskrida emot denna det veneriska giftets hufvudkälla. Den väg man hittills inslagit för uppnående

af detta syftemål har i regel varit reglementerandet af prostitutionen, men denna åtgärd har i stort sedt visat sig lika ovärksam som de under förra tiden med så mycken stränghet i gång satta gränsspärningarna och karantänerna gentemot kolera, pest och andra farsoter. I teorin hafva de alla syntts mycket ändamålsenliga, men vid det praktiska genomförandet befunnits behäftade med oerparabla brister.

I själfva verket är också prostitutionens reglementerande och de notoriskt prostituerades regelbundna besiktning, sedda i våra dagars hygieniska ljus, endast en kvasihygienisk åtgärd af mycket tvifvelaktig nytta, hvilken därjemte lider af det stora felet att innebära uppenbar kränkning af åtminstone vårt folks rättmedvetande, sådant detsamma tagit sig uttryck i allmän lag. Däraf också den motsägelse, som eger rum emellan innehållet i 3 mom. 10 § 20 kap. af strafflagen, af den 19 december 1889, där det heter: „kvinna som — — — allmänligen låter bruka sig till skörlefnad, straffes med fängelse ej öfver två år“ samt § 29 mom. 1 i ofvannämnda nådiga kungörelse om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna, hvilket lyder: „misstänkt, som befinnes öfverlemna sig åt skörlefnad, såsom sagdt är, vare däremot ej blott underkastad regelbundna läkarebesiktningar“ — — — och mom. 2: „Omförmälde besiktningstvång fortfar, så länge den slikt tvång underkastade personen är prostituerad — — —“.

Att de hittills vidtagna åtgärderna emot prostitutionen och de veneriska sjukdomarnes spridning genom denna, åtminstone i Helsingfors, varit ganska resultatlösa finner till en icke ringa del sin förklaring däri, att reglementeringen, liksom öfriga åtgärder i samma syfte, rent af uppburit prostitutionen. De notoriska skökornas ställande utom lagen, såsom en pariasklass, har sjelfallet skapat ett skökeskrå, visserligen utan skråordning, men dock med gemensamma intressen och skråmässig yrkesafund. Och till stärkandet af gemensamhetskänslan och yrkesfräckheten har ytterligare bidragit icke blott de regelbundet återkommande mötena med yrkeskamraterna i besiktningebyråns väntningsrum utan äfven de gemensamma kur-sejourerna i syfilitiska afdelningens stora sjuksalar. Att under sådana förhållanden prostitutionen ingalunda kan bringas att aftaga är sjelfallet och gör följande uttalande af besiktningssläkaren i årsberättelsen för år 1895 fullt förklarligt: „Vidare bör anmärkas, att under senare åren recent (= nyförvärfvad) syfilis mycket ofta förekommit hos helt unga flickor, af hvilka största delen ingalunda äro prostituerade. Skola nu dessa flickor tvingas till undergående af regelbundna besiktningar, så tvingar man dem därmed också att lifnära sig genom prostitution, och med skäl kan därför frågas huruvida detta vore till gagn för den allmänna sundheten“. Om prostitutionen skall kunna trängas tillbaka och därmed denna källa till de veneriska sjukdomarna bringas att sina, så måste helt andra och värksammare åtgärder tillgripas.

I främsta rummet måste en skarp och klar gränsskillnad uppdragas emellan hälsovårdens och polisens skyldigheter beträffande denna sak. Hälsovårdsmyndig-

heterna tillkommer skyldigheten att hafva omsorg om allt sådant, som beträffar de veneriska sjukdomarne och deras motarbetande. Polisen åter tillkommer om-morgon om allt sådant, som kan störa den allmänna ordningen och anständighets-känslan m. m. För hälsovårdsmyndigheterna äro skökorna kvinnor, lidande af veneriska sjukdomar, hvilka, såsom alla andra af smittosamma sjukdomar lidande personer, böra assaneras och, såsom smittokällor, oskadliggöras. För polismyndig-heterna äro skökorna ordningsstörare och lagbryterskor, hvilka, såvida de kunna öfverbevisas, böra behandlas på sätt lag och förordningar föreskrifva. Dock får ett sådant principiellt särskiljande emellan hälsovårds- och polismyndigheternas åligganden icke utesluta samarbete dem emellan, utan bör ett sådant själfallet oga rum under ett ömsesidigt tillmötesgående och sorgfälligt undvikande af alla slitningar.

Om hälsovårdsmyndigheterna sin plikt likmätigt skola öfvertaga motarbe-tandet af de veneriska sjukdomarna, så bör i främsta rummet den s. k. veneriska besiktningsbyrån underlyda Hälsovårdsnämnden, såsom besiktningsläkaren redan, åtminstone teoretiskt, gör det, ty besiktningen af de personer, hvilka äro eller misstänkas vara behäftade med veneriska sjukdomar, är en rent medicinsk åtgärd, som alls icke har något med polisen att göra. I detta syfte bör besiktningsbyrån bortflyttas från sitt omedelbara samband med sedlighetspolisens lokal och för-läggas till annan, med afseende på utrymme och anordning lämpligare lokal än den i alla afseenden mycket tarfliga lokal, hvori densamma för närvarande är inrymd. Såsom en sådan lokal har Nämnden tänkt sig en lokal på 7 rum och 2 tam-burer, hvilka, enligt af stadens Byggnadskontor uppgjordt kostnadsförslag, för en summa af 6,500 mk kunde inredas på ett ändamålet motsvarande sätt uti förra tull- och packhuset vid Västra Kajen. Men därjemte anser nämnden att besikt-ningsbyrån borde ombildas till en *sanitetsbyrå för motarbetandet af de veneriska sjukdomarna*, hvilken egde att såväl vidtaga alla sådana åtgärder, som äro egnade att motarbeta spridningen af de veneriska sjukdomarna, som ock att söka på ett värksamt sätt möjliggöra återgången till ett sedligt lif för alla dem, som redan hemfallit åt yrkesosedlighet, samt förebygga deras hemfallande deråt, hvilka syn-barligen öfverlemna sig åt ett osedligt lif. Och i omedelbart samband med denna sanitetsbyrå borde inrättas en venerisk-poliklinisk station för sjukbehandling och sanitär undersökning af sådana, för spridande af veneriska sjukdomar misstänkta personer, hvilka på grund af § 4 mom. 4 af förenämnda nådiga kungörelse skola underkastas läkareundersökning. Såsom chef för sanitetsbyrån borde antagas läkaren vid ofvanberörda sjukhus för prostituerade och för ledandet af alla de icke medicinska åligganden, hvilka tillkomma sanitetsbyrån, anställas en byrå-föreståndare, hvilken omedelbart skulle underlyda läkaren, men sjelf vara förman för den sanitetspersonal, som eger att efterforska det veneriska giftets smitto-härdar samt öfvervaka alla de personer, hvilka kunna misstänkas att bidraga till spridandet af dessa sjukdomar. — Till biträde åt läkaren borde anställas en

medicinsk assistent, hvilken äfven skulle tjenstgöra vid isoleringssjukhuset, samt nödigt antal, exempelvis sex, tillsyningsmän respektive kvinnor äfvensom en städerska antagas.

I årlig aflöning borde läkaren erhålla 6,000 mark (då han tillika skulle blifva öfverläkare för det veneriska isoleringssjukhuset komme hans aflöning att uppgå till inalles 7,000 mark), föreståndaren för byrån 4,500 mk med 500 markas löneförhöjning efter 5 och 10 års tjenst, assistenten 3,000 mk (såsom underläkare vid det veneriska sjukhuset dessutom 1,000 mk), tillsyningsmännen 2,000 mark enhvar jemte 300 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjenst samt städerskan 2000 mark. — Härförutom borde tillkomma för årligt underhåll af inventarier, m. m. 600 mark.

Hvad för öfrigt angår själfva de positivt sanitära åtgärderna för hindrandet af de veneriska sjukdomarnes spridning genom personer, hvilka genom sina lefnadsvanor synas bidra till denna spridning, tillkomme det sanitetsbyrå för motarbetandet af de veneriska sjukdomarne att ställa sig till efter rättelse för skrifterna i ofvanåberopade nådiga förordning och kungörelse. Men därjemte ankomme det å sanitetsbyrån och särskildt dess föreståndare att genom lämpliga åtgärder söka återföra de åt ett osedligt lif hemfallna kvinnor, särdeles dem, som nyss hemfallit deråt, till ett sedligt, dygdesamt och ärbart lefverne.

Genom att sålunda prostitutionens reglementering upphörde och åtgärderna för motarbetandet af de veneriska sjukdomarnes spridning genom åt osedlighet hemfallna kvinnor antoge en ny, med socialhygienens fordringar mera öfverensstämmande form vunnes den fördel att ofvan omförmälda principiella motsägelser mellan i meranämnda nådiga förordning påbjudna åtgärder mot de prostituerade och bestämningarne i kap. 20 § 10 mom. 3 af strafflagen helt och hållet bortfölla och sålunda ett lederande af det allmänna rättsmedvetandet icke mera egde rum.

För den händelse att Stadsfullmäktige ansåge de af Nämnden här ofvan framhållna principer beträffande Nämndens befogenheter och åligganden för öfvervakande af åt osedlighet hemfallnes hälsotillstånd m. m. böra godkännas borde åt Helsingfors stad utverkas rättighet att i öfverensstämmelse med sina lokala behof anordna samtliga åtgärder mot de veneriska sjukdomarne samt i sådant afseende äfven härhos i styrkt afskrift bilagda Kejsrerliga Senatens förordnande af den 19 maj 1896, angående kontrollen för motarbetande af veneriska sjukdomar m. m., och Civilexpeditionens den 19 juni 1896 fastställda instruktion för polis och läkare vid kontrollen i Helsingfors stad öfver prostituerade personer upphävas.

Sammanfattande det ofvanstående får hos Stadsfullmäktige Nämnden vördsam samt hemställa att Stadsfullmäktige ville besluta

att omedelbart eller senast från den 1 januari 1906 bevilja åt

föreståndarene för polikliniken vid Vladimirs-gatan, doktorerne Max Björkstén och Erik von Willebrand för uppsättning af en venerisk afdelning vid sagda poliklinik 1,500 mark samt för dess underhåll årligen 4,700 mark;

att, under förutsättning af statsbidrag såväl för uppförande och inredning af sjukhuset som för dess årliga underhåll, inrätta ett veneriskt sjukhus för kvinnor med omkring 50 sjukplatser och vid sjukhuset anställa läkare och vårdpersonal i öfverensstämmelse med ofvannestående framställning;

att öfverlämna åt Nämnden att framdeles till Stadsfullmäktige inkomma med kostnadsförslag angående nämnda sjukhus och förslag till stadgar för detsamma;

att vidare inrätta en sanitetsbyrå för motarbetande af de veneriska sjukdomarna och i omedelbart samband därmed en venerisk poliklinisk station med den läkare och vårdpersonal ofvan framhållits, samt för detta ändamål anslå, förslagsvis, för inredande af stationens lokal 6,500 mark och för dess möblering m. m. 2,000 mark samt till dess årliga underhåll 20,300 mark;

att utvärka fastställelse å bilagda förslag till Instruktion för sanitetsbyrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarna, förslag till Instruktion för läkaren och assistenten vid sanitetsbyrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarna samt förslag till Instruktion för föreståndaren för sanitetsbyrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarna; äfvensom

att vidtaga åtgärd om upphäfvande af Kejsrerliga Senatens förordnande af den 19 maj 1896 och Civilexpeditionens den 19 juni 1896 fastställda instruktion för polis och läkare vid kontrollen i Helsingfors stad öfver prostituerade personer.

Kostnadsförslag äfvensom ritning till inredning af lokal för besiktningsbyrån i förra tullhuset vid Västra kajen bilägges.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Förslag till instruktion för sanitets-byrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarne.

§ 1.

Sanitets-byråns för motarbetandet af de veneriska sjukdomarne uppgift är att ägna en noggrann uppmärksamhet åt förekomsten och utbredningen af de veneriska sjukdomarna och de omständigheter, af hvilka dessa äro beroende, att vidtaga alla sådana åtgärder, som äro ägnade att motarbeta spridningen af dessa sjukdomar samt att söka såväl möjliggöra återgången till ett sedligt lif för alla dem, som redan hemfallit åt yrkesosedligheten, som ock förebygga deras hemfallande däråt, hvilka synbarligen öfverlemnna sig åt ett osedligt lif.

§ 2.

Personalen vid sanitets-byrån, som direkt underlyder hälsovårdsnämnden och står under förste stadsläkarens öfverinseende, utgöres af en legitimerad läkare såsom chef, en byråföreståndare, en medicinsk assistent och nödigt antal tillsyningsmän (event. -kvinnor), hvilka sistnämnda antagas af hälsovårdsnämnden.

§ 3.

Sanitets-byrån äger att vid sin verksamhet i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i nådiga förordningen af den 28 Maj 1894 om motarbetande af de veneriska sjukdomarna och nådiga kungörelsen af samma dag innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot sagda sjukdomar, men ordnas byråns verksamhet i dess enskildheter af läkaren.

§ 4.

I omedelbart samband med sanitets-byrån står en venerisk poliklinisk-station för sjukbehandling och sanitär undersökning af sådana, för spridande af veneriska sjukdomar misstänkta personer, hvilka på grund af § 4 mom. 4 i nådiga kungörelsen af den 28 Maj 1894, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna, böra underkastas läkareundersökning.

§ 5.

Såväl sanitets-byrån som den veneriska polikliniska stationen hållas öppna för allmänheten alla halgfria dagar på tider, som af hälsovårdsnämnden på läkarens förslag fastställas.

§ 6.

Sanitets-byrån är berättigad till sådan handräckning af polisen, som i gällande författningar omförmäles.

§ 7.

Hälsovårdsnämnden beviljar tjänstledighet åt personalen vid sanitets-byrån och tillförordnar vikarie; dock är föreståndaren berättigad att bevilja tillsyningsmannen ledighet under en tid af högst två veckor.

Förslag till Instruktion för läkaren och assistenten vid sanitets-byrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarne.

§ 1.

Läkaren, som är chef för sanitets-byrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarna och bör vara legitimerad finsk läkare samt äga speciella insikter i venerologi, antages, på förslag af hälsovårdsnämnden, af stadsfullmäktige för en tid af sex år.

§ 2.

Läkaren tillkommer att noga beakta alla de förhållanden inom staden och dess omgifningar, hvilka kunna medvärka till spridningen af de veneriska sjukdomarna; så vidt möjligt, söka förebygga och begränsa deras utbredning samt ständigt hålla stadens hälsovårdsnämnd underrättad om dessa sjukdomars karaktär, utbredning och fluktuationer äfvensom hos hälsovårdsnämnden göra de framställningar, som omständigheterna tilläfvventyrs påkalla.

§ 3.

Läkaren handhar öfveruppsikten öfver sanitets-byrån och polikliniska stationen och bör han därvid tillse att densamma alltid är försedd med tidsenliga och dugliga inventarier, instrument, apparater, medicinalier, förbandsmaterial och desinfektionsämnen m. m. samt vaka däröfver att den honom underlydande personalen ordentligt fullgör å densamma ankommande skyldigheter.

§ 4.

På grund af ingifna rapporter och meddelanden om personer, hvilka misstänkas att förmedla spridningen af veneriska sjukdomar, skall läkaren efter noggrann pröfning vidtaga de åtgärder, som förhållandena i de enskilda fallen påkalla.

§ 5.

Läkaren bör under iakttagande af vänlighet och tålmod på lämpligt sätt söka att bringa de personer, hvilka äro hemfallna åt osedlighet, till besinning om de faror, för hvilka de därigenom utsätta såväl sig själfva som ock samhället, samt göra allt hvad på honom ankommer för att underlätta dessa personers återgång till ett sedligt lif.

§ 6.

Läkaren tillkommer äfven att med den noggrannhet vetenskapens ständpunkt fordrar hvarje helgfri dag på utsatt tid vid den veneriska polikliniska stationen värkställa erforderliga läkareundersökningar och behandlingar.

§ 7.

De undersökningar, som utföras af läkaren, skola så anordnas, att blygsamhet, god sed och anständighet icke kränkas, och förty må därvid män och kvinnor icke sammanföras, eller i sedligt afseende förfallna personer undersökas å samma tider som unga och mindre vanartade, liksom ock större samlingar vid undersökningstillfällena städse böra undvikas.

§ 8.

Om person vid läkareundersökningen befinnes angripen af venerisk sjukdom eller vara behäftad med misstänkliga symptom, som erfordra sjukhusvård, skall läkaren, der sådant med afseende å fara för smittans spridning anses nödigt, öfersända denna antingen till allmänt sjukhus eller ock till stadens isolerings-sjukhus för veneriskt sjuka.

§ 9.

Hälsotillståndet hos undersökt person, som lider af syfilis i dess smittosamma stadium, men icke ovilkorligen erfordrar sjukhusvård, skall läkaren genom upprepade undersökningar synnerligen noggrannt öfvervaka. Likaså bör hälsotillståndet hos andra undersökta personer, hvilka på grund af sina lefnadsförhållanden utgöra en uppenbar fara för den veneriska smittans spridande, genom upprepade undersökningar öfvervakas.

§ 10.

Läkaren åligger att öfver sin värksamhet föra journal samt till stadens hälsovårdsnämnd aflemna rapporter och andra meddelanden å tider och enligt formulär, som denna myndighet bestämmer. Likaså tillhör det läkaren att till Medicinalstyrelsen och polisinspektion i stad aflemna erforderliga statistiska uppgifter samt att för öfrigt inom omfånget af sin värksamhetskrets tillhandaga myndigheterna, där sådant af dem påkallas.

§ 11.

Läkaren är, utan skyldighet att själf aflöna vikarie, årligen berättigad till fyra veckors semesterledighet å tid, som af hälsovårdsnämnden godkännes.

§ 12.

Assistenten, som, på läkarens förslag, antages af hälsovårdsnämnden för en tid af minst ett år, åligger att biträda läkaren och utföra de uppdrag, som honom

af läkaren anförtros, samt att vid tillfälligt förfall för läkaren eller då denne åtnjuter semesterledighet fullgöra hans ålligganden.

Förslag till Instruktion för föreståndaren för sanitets-byrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarne.

§ 1.

Föreståndaren för sanitets-byrån för motarbetandet af de veneriska sjukdomarne, som bör vara en i allo välkänd person af oförvitlig, sedlig karaktär, antages, efter läkarens hörande, af hälsovårdsnämnden på obestämd tid, men med sex månaders uppsägning.

§ 2.

Byråföreståndaren, som närmast underlyder läkaren och är förman för sanitets-byråns öfriga personal, äger att i allmänhet med afseende på sin väksamhet fullgöra honom af läkaren meddelade föreskrifter samt att såväl själf som genom sina underlydande tillsyningsmän söka uppdaga de personer, hvilka på grund af sina lefnadsförhållanden och vanor synas innebära en uppenbar fara för spridandet af veneriska sjukdomar, samt om sina iakttagelser i detta afseende dagligen redogöra för läkaren.

§ 3.

Byråföreståndaren tillkommer vidare såsom en hufvuduppgift icke allenast att med allvarligt och outtröttligt nit söka bringa de personer, hvilka hemfallit åt osedlighet, till insikt om de moraliska och sanitära vådor, för hvilka de genom densamma utsätta sig själfva och andra, utan äfven att städse och oförtrutet genom råd, anvisningar och hjälp söka upprätta och bistå alla dem, som möjligen kunna och vilja återföras till ett ärbart och stadgadt lefnadssätt, och äger han att anlita all den hjälp, som af myndigheter, välgörenhetsföreningar och enskilda personer i sådant afseende kan erhållas.

Motivering till förslaget till instruktion för sanitets-byrån för motarbetande af de veneriska sjukdomarne.

§ 1. Emedan yrkesosedligheten för samhället innebär icke blott en stor sanitär våda utan äfven en öfverhängande fara för sedlig depravation, ligger det själfallet i kommunens intresse, att med alla till buds stående medel söka att upprätta de redan åt osedligheten hemfallna och är detta ur social-hygienisk

synpunkt en, om möjligt ännu viktigare, uppgift än ett enbart sanitärt motarbetande af de veneriska sjukdomarne. Af denna anledning bör „sanitets-byrån“ i motarbetandet af de veneriska sjukdomarne hafva sig ålagd såsom en hufvudsaklig uppgift denna upprättande värksamhet hvilken, därest densamma kan bedrivas med framgång, själfallet äfven utgör ett mycket värksamt medel i kampen mot de veneriska sjukdomarne.

§ 2. Då motarbetandet af de veneriska sjukdomarne är i princip en rent medicinskt-sanitär angelägenhet är det själfallet att byråns hufvudledning bör handhafvas af en läkare, hvilken dock icke kan betungas med all den omfattande värksamhet, som är förbunden med arbetet för upprättandet af de åt osedligheterna hemfallna, utan måste denna uppgift anförtros åt en särskild person, hvilken, i egenskap af föreståndare för byrån, har att leda all dennas icke medicinska verksamhet. På grund af erfarenheten om mängden af det arbete, som för närvarande åligger läkaren vid stadens veneriska besiktnings-byrå, hvilket arbete komme att, måhända i ökadtt mått, öfverföras på läkaren vid sanitets-stationen, har det syntts oundvikligt, att till biträde åt stationens läkare-chef anställa en medicinsk assistent. — För uppdragandet af smittohärdarne för de veneriska sjukdomarne samt för öfvervakandet af efterlefnaden af de af läkaren gifna föreskrifterna för motarbetandet af dessa sjukdomar bör vid sanitets-byrån vara anställd ett af omständigheterna beroende antal tillsyningsmän, eventuelt kvinnor, hvilka senare ägde att utföra en del ömtåliga uppdrag.

Då sanitets-byrån komme att utgöra en länk i stadens allmänna hälsovårdsväsende, har det syntts ändamålsenligt att densamma skulle direkt underlyda stadens hälsovårdsnämnd samt i likhet med stadens öfriga sanitära och sjukvårdsinrättningar stå under förste stadsläkarens öfverinseende.

§ 4. Då det för utrönandet af smittokällorna för de veneriska sjukdomarne är nödvändigt att föranstalta läkareundersökning af sådana personer, hvilka på goda skäl äro misstänkta att lida af dessa sjukdomar eller hvilka genom sina lefnadsvanor kunna förmedla deras spridande, och då det därjämte mången gång är önskligt att omedelbart kunna underkasta dem nödig läkarebehandling, synes det ändamålsenligt att komplettera sanitets-stationen med en venerisk poliklinisk-station för sjukbehandling och sanitär undersökning af personer, kvinnor såväl som män, hvilka misstänkas för spridandet af veneriska sjukdomar.

§ 7. Då Hälsovårdsnämnden är tillagd rättigheten att bevilja semester- och tjänstledighet åt öfriga i stadens tjänst anställda läkare och sanitets-personer, synes det själfallet att nämnden tillerkännes denna rättighet äfven med afsende på sanitets-stationens för motarbetande af de veneriska sjukdomarne personal. Dock är det af praktiska skäl lämpligt att sanitets-stationens föreståndare äger rättighet att bevilja tillsyningsmännen en kortare tids ledighet.

Motivering till förslaget till instruktion för läkaren, etc.

§ 1. För att sanitets-stationen skall kunna vidtaga alla åtgärder, hvilka äro erforderliga för ett framgångsrikt motarbetande af de veneriska sjukdomarne, är det nödvändigt att stationens läkare-chef besitter speciella insikter i venerologi. Beträffande den tid, för hvilken läkaren antages, har denna föreslagits till sex år i öfverensstämmelse med hvad fallet är med öfriga i stadens tjänst antagna läkare, stadsläkarne undantagna.

§ 2. Då sanitets-byrån närmast underlyder Hälsovårdsnämnden, är det själfallet att byråns läkare-chef håller nämnden underrättad om förekomsten och utbredningen af de veneriska sjukdomarne samt hos nämnden gör de framställningar, som omständigheterna påkalla.

§ 9. Då personer, hvilka lida af syfilis, under en tid af flere år kunna innebära en sanitär våda, men icke erfordra sjukhusvård under hela denna tid, så är det ur hälsovårds synpunkt nödvändigt att alla sådana af syfilis lidande personer, hvilkas sjukdom vid sanitets-stationen konstaterats, under denna tid af läkaren genom upprepade undersökningar öfvervakas. Detsamma är äfven förhållandet med afseende på sådana personer, hvilka genom sina lefnadsvanor innebära en faktisk fara för spridandet af ifrågavarande sjukdomar.

§ 11. Då samtliga öfriga i stadens tjänst anställda läkare åtnjuta semesterledighet, har det synts öfverensstämmande med billighet att åt sanitets-stationens läkare äfven skulle beredas denna fördel.

§ 12. Bestämningen om assistentens antagande och hans skyldigheter vid läkarens förfall och semesterledighet stå i öfverensstämmelse med motsvarande bestämningar för underläkaren vid Maria sjukhusets medicinska afdelning.

Motivering till förslaget till instruktion för föreståndaren etc.

§ 1. Emedan framgångarna af sanitets-stationens värksamhet för motarbetandet af de veneriska sjukdomarne samt för återupprättandet af de åt ett osedligt lif hemfallne såsom ett viktigt vilkor förutsätter att stationen åtnjuter allmänhetens fulla förtroende, har det synts riktigt att med afseende på föreståndaren uppställa den fordran att han bör vara en i allo välkänd person, af oförvitlig sedlig karaktär. Beträffande tiden för hans antagande synes det lämpligt att anställa honom på liknande vilkor som en del andra af stadens tjänstemän.

§ 2. Då de personer, hvilka hängifva sig åt yrkesosedlighet, samt äfven de, hvilka gjort sedeslösheten till en vana, i hög grad bidraga till utbredningen af de veneriska sjukdomarne och sålunda äro de veneriska sjukdomarnes egentliga smittohärdar, gäller det för byråföreståndaren att lägga sig vinn om att

uppdaga dessa och med afseende på dem, enligt läkarens närmare föreskrifter, vidtaga alla för hindrandet af sjukdomarnes spridning erforderliga åtgärder.

§ 3. Då återförandet af de åt osedligheten hemfallne till ett sedligt liv är det mest värksamma medlet för oskadliggörandet af det veneriska giftets vanligaste smittokällor, bör äfven denna upprättande värksamhet vara byråföreståndarens hufvuduppgift.

CIVILEXPEDITIONEN
I
KEJSERLIGA SENATEN
FÖR
FINLAND.

*Helsingfors,
den 19 Maj 1896.*

Till Medicinalstyrelsen.

N:o 420.

Sedan Kejsrerliga Senaten den 28 Maj 1894 bestämt, att bland annat i Helsingfors stad skall anordnas sådan särskild kontroll för motarbetande af veneriska sjukdomar och öfvervakande af prostituerade personer, som afses i § 31, jemf. med §§ 30 och 29 i nådiga kungörelsen af samma dag, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna, har Senaten vid i dag skedd föredragning funnit godt vidare förordna:

1:o att nyssnämnda kontroll må vid behof utsträckas äfven till prostituerade personer, som uppehålla sig i stadens omnejder inom andra kommuners områden, börande kronobetjeningen i dessa kommuner lemna polisen i Helsingfors stad erforderlig handräckning vid kontrollens utöfvande;

2:o att den sålunda påbudna kontrollen skall under stadens polismästare såsom chef handhafvas af de polismän, som ega att öfvervaka allmänna sedligheten och motarbeta de veneriska sjukdomarnas spridande i staden, äfvensom af en vederbörligen legitimerad, för ändamålet särskildt anställd läkare;

3:o att nämnde läkare, som väljes af Stadsfullmäktige i Helsingfors och för hvilken förordnande å tjensten utfärdas af Medicinalstyrelsen, aflönas af Helsingfors stadskommun samt är berättigad att i befordringsväg och efter inträde i statstjänst komma i åtnjutande af de förmåner vid beräkning af tjensteår, som närmare omnämnas i nådiga brefvet till Medicinalstyrelsen af den 18 Februari 1879;

4:o) att oftanämnde läkare, hvilken närmast står under tillsyn af stadens helsevårdsnämnd, är skyldig att verkställa utom de läkaregöromål, som äro förenade med ifrågavarande särskilda kontroll öfver prostituerade personer, jemväl andra sådana läkareförrättningar och göromål, som omtalas i ofvanåberopade kungörelse af den 28 Maj 1894; samt

5:o) att till läkarens disposition af staden och på dess bekostnad ställes sådan lokal, jemte värme och lyse, som för hans uppdrag erfordras samt Medicinalstyrelsen och polismästaren för ändamålet godkänna, äfvensom till lokalen hörande dugliga inventarier jemte instrument, apparater och annan utrustning samt för mikroskopiska undersökningar behöflig handräckning och annan upppassning;

hvilket Civilexpeditionen, enligt Kejslerliga Senatens beslut, får Medicinalstyrelsen till kännedom och i afseende å de på Medicinalstyrelsen i saken ankommande åtgärder härigenom meddela.

Wald. Eneberg.

T. J. Aminoff.

CIVILEXPEDITIONEN
I
KEJSERLIGA SENATEN
FÖR
FINLAND.

*Helsingfors,
den 19 Juni 1896.*

Till Medicinalstyrelsen.

N:o 525.

Sedan Kejslerliga Senaten den 28 Maj 1894 bestämt, att bland annat i Helsingfors stad skall anordnas sådan särskild kontroll för motarbetande af veneriska sjukdomar och öfvervakande af prostituerade personer, som afses i § 31, jemf. med §§ 30 och 29 i nådiga kungörelsen af berörde dag, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna, äfvensom den 19 Maj 1896 vidare förordnat, huru omförmälda kontroll skall genomföras, har Civilexpeditionen, med stöd af först åberopade §, i dag fastställt följande:

Instruktion för polis och läkare vid kontrollen i Helsingfors stad öfver prostituerade personer.

Polisens åliggande.

§ 1. Om skyldigheten för stadens polis att öfvervaka sedligheten och motarbeta de veneriska sjukdomarnas spridning stadgas i gällande polisordning för staden.

Vid utöfvandet af denna verksamhet har polisen att ställa sig till noggrann efterrättelse allmän lag samt de bestämmingar, som ingå i nådiga förordningen af den 28 Maj 1894, om motarbetande af de veneriska sjukdomarna, och nådiga kungörelsen af samma dag innefattande närmare föreskrifter om åtgärder emot sagda sjukdomar.

§ 2. Den särskilda, endast prostituerade personer afseende kontroll, som Kejsrerliga Senaten den 19 Maj 1896 för staden och dess omnejd påbjudit med stöd af § 31 i nådiga kungörelsen den 28 Maj 1894, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder emot de veneriska sjukdomarna, skall af polisen utöfvas i de hänseenden, som omförmälas i § 25 af berörda kungörelse, samt i öfverensstämmelse med kungörelsen för öfrigt och hvad denna instruktion uti ämnet närmare innehåller.

§ 3. I afseende å den verksamhet, som uti § 2 åsyftas, ankommer det å polisen, i allmänhet: att med allvar fullgöra sina åligganden, men ock iakttaga lämpa, foglighet och tålmod, att ej utan föregående omsorgsfull och noggrann undersökning och pröfning af omständigheterna skrida till åtgärd, eller, genom att i oträngdt mål inskrida, äfventyra lagens helgd och polisens anseende, samt att icke heller annars gå utöfver sin befogenhet eller brista i anständighet eller tillbörlig hänsyn till blygsamhetens fordringar.

§ 4. Bland polisens främsta och ständigt återkommande uppgifter beträffande dem, som hemfallit åt prostitutionen, är: att söka efter förmåga väcka dylika personer till besinning om deras dåliga lefverne, att städse och oförtrutet med råd och anvisningar samt andra tillgängliga och lagliga medel bistå dem, som vilja återgå till ärbar vandel, äfvensom att värja dem mot vinningslystna och på de felandes belägenhet ockrande personer, egande polisen för öfrigt att i sitt uppträdande och vid befattningen med prostituerade så begå, att icke ens ett sken till berättigande af deras lastbara vandel må dervid uppstå.

§ 5. Å andra sidan tillhör det polisen att söka förebygga de faror för samhället som prostituerade personer medföra för den allmänna sedligheten, ordningen och säkerheten.

Och bör polisen förty, i fall dylika personer genom val af bostad i närheten af kyrka, undervisningsanstalt, kasern eller allmän plats eller mera trafikerad gata, eller genom vistelse å allmänna platser, förlustelse- eller andra dylika

ställen, der folk samlas eller färdas, eller genom oanständig klädsel, utmanande åthäfvor eller lockelser eller ock på annat sätt å nämnda ställen eller från sin bostad inverka störande för sedligheten och anständigheten, se till att sådana störingar genast aflägsnas, beifras och för framtiden förebyggas.

§ 6. Vidare skall polisen med största uppmärksamhet gifva akt på prostituerade personers umgänge och uppträdande annars samt söka genom varningar, råd och andra lofgifna och lagliga medel förhindra de faror, som i sedligt afseende kunna af slikt umgänge och uppträdande för ärbara personer uppstå, och må polisen isynnerhet tillse, att minderåriga och omyndiga icke bosätta sig eller tillåtas bosätta sig hos eller besöka prostituerade än mindre hos dem uppfostras eller innehafva tjänst eller anställning.

§ 7. Å polisen ankommer jemväl att öfvervaka, det allmän ordning och säkerhet i den prostituerades bostad på ett eller annat sätt icke äfventyras, såsom genom olaga utskänkning, spel, gästabud, oljud, slagsmål, stöld, bedrägeri eller annat brott, eller ock tilläfventyrs derigenom att två eller flere prostituerade äro bosatta i samma lokal eller gård, eller att prostituerad hos sig inhyser annan, isynnerhet samhällsfarlig, person m. m.

Särskildt bör polisen vaka deröfver, att ingen mot sin vilja under hvad förevändning som helst af prostituerad person i dess bostad kvarhålles eller förhindras att derifrån aflägsna sig.

§ 8. I följd af de faror, som prostituerade personer medföra uti sanitärt afseende, har polisen att med biträde af den för ändamålet anstälde läkaren sorgfälligt och oafåtligen gifva akt på omförmälda, samhällsvådliga personers helso-tillstånd samt att tillika beakta de omständigheter, som gifva näring åt de veneriska sjukdomarna och befordra deras spridning.

§ 9. Med allvar och outtröttlighet skall polisen förhålla prostituerade personer de vådor, som för samhället och de prostituerade sjelfva kunna uppstå genom försök af desse att dölja eller förtiga ådragen sjukdom eller misstänkligt sjukdomssymptom, eller att om sin helsa lemna osannfärdiga eller vilseledande uppgifter, eller att tredska eller på annat sätt motarbeta verksamheten för samhällets skyddande mot de veneriska sjukdomarna.

§ 10. Polisen skall ock förståndiga prostituerade personer att städse sorgfälligt iakttaga renlighet till såväl sina personer som bostäder, egande polisen vid behof derom meddela tjenliga föreskrifter.

§ 11. Efter samråd med och anvisning af läkaren bör polismästaren fastställa ej mindre de tider af dagen, då besigtning af prostituerade må försiggå, än ock huru ofta sådan förrättning skall å besigtning underkastad förnyas.

Äro polismästaren och läkaren dervid af olika mening, lände för dem till ofterrättelse, hvad helsovårdsnämnden i saken bestämmer.

§ 12. I afseende å besigtning, som omnämnes i § 11, åligger det polisen: att till slik undersökning inkalla prostituerad person, eller denna, om personen

förfallolöst uteblir, tjenligen dit inställa, att tillse, att den besigtning underkastade finner sig snyggt och anständigt klädd, att om den prostituerades person och förhållanden lemna de upplysningar, som af läkaren äskas och för honom ortordras, att vid besigtningstillfällena, i fall af behof, upprätthålla ordning och skick, äfvensom efter läkarens anvisning lemna biträde jemväl för öfrigt, särskildt för de ändamål, som i §§ 23 och 25 omnämnas.

§ 13. Om fara föreligger, att undersökning af stadens besigtningläkare å prostituerad person i väsentlig grad försvårar eller omöjliggör den felandes återgång till ärbar vandel, eller om likartade eller andra synnerligen ömmande skäl tala emot sådan besigtning, vare polismästaren berättigad tillåta den prostituerade att besiktigas af annan läkare, dock att i slikt fall af polisman noga tillse, att förmånen ej varder missbrukad.

§ 14. Till polisens åligganden beträffande den sanitära kontrollen hör för öfrigt: att till allmänna sjukhuset i staden befordra prostituerad person, som af läkaren dit anvisats för venerisk sjukdom eller misstänkligt symptom, att med synnerlig noggrannhet öfvervaka, det slik patient, som från sjukhuset utskrifvits, ställer sig till ofelbar efter rättelse, hvad sjukhusläkaren föreskrifvit och hvad stadens läkare ansett nödigt derutöfver påbjuda i sanitärt hänseende, samt att, i fall patienten från staden aflägsnar sig eller afflyttar till annan ort, om förhållandet och patienten rörande omständigheter underrätta vederbörande myndigheter å den orten.

§ 15. För möjliggörandet af sina åligganden gentemot de faror, som prostituerade för samhället medföra, bör polisen på tjenligt sätt alltid hålla sig noggrannt underrättad om deras personer, deras bostäder, ombyten af bostäder, aflägsnande från staden eller flyttning till andra orter, och följa med deras förhållanden och tillgöranden jemväl för öfrigt, samt i sådant syfte och för samma ändamål som beträffande andra slags samhällsvådliga personer genom noggranna anteckningar på sätt lämpligast synes äfvensom genom inspektioner i de prostituerades bostäder å tider, polisen för godt finner, eller ock på annat verksamt sätt kontrollera de prostituerade och deras förehafvanden.

Om prostituerad person från staden aflägsnar sig eller afflyttar till annan ort, skall polismyndighet å den orten härom af stadens polis oförtöfvadt underrättas.

Läkarens åligganden.

§ 16. Läkaren tillhör det i allmänhet:

att noga beakta de förhållanden uti staden jemte omgifvande nejder, som gifva näring åt veneriska sjukdomar, för såvidt de orsakas och spridas af prostituerade personer;

att söka i mån af möjligheten förebygga, begränsa eller minska sagda sjukdomar;

att hålla stadens helsovårdsnämnd ständigt underrättad om sjukdomarnas karaktär, utbredning och fluktuationer, samt

att inom sin verksamhetskrets göra de framställningar hos vederbörande myndighet, omständigheterna tilläfvventyrs påkalla.

§ 17. Vid utöfningen af sin verksamhet skall läkaren iakttaga allvar och noggrannhet samt icke gå utöfver sin befogenhet och ej heller brista i anständighet eller tillbörlig hänsyn till blygsamhetens fordringar.

Han bör ock genom vänlighet och tålmod samt på annat lämpligt sätt söka att, i mån af tid och tillfälle, väcka prostituerade personer till besinning om deras dåliga lefverne och i allt sitt förehafvande så förfara, att icke ens ett ögonblick till berättigande af dylikt lefverne må för de felande uppstå.

§ 18. Beträffande den sanitära kontrollen vare läkaren först och främst skyldig att förehålla prostituerade personer de vådor, som i sanitärt afseende kunna för samhället och de prostituerade sjelfve uppstå genom att fördölja och ej i tid upptäcka ådragen sjukdom eller misstänkligt symptom, eller att om sitt helso- tillstånd lemna osannfärdiga eller vilseledande uppgifter, eller att tredska eller på annat sätt motverka arbetet för samhällets skyddande mot de veneriska åkommarna.

§ 19. Likaledes åligger det läkaren att undervisa de prostituerade om nödvändigheten att vid sina lefnadsvanor ständigt och sorgfälligt iakttaga renlighet samt att äfven vid besigtningar infinna sig snygga och rena, särskildt till de kroppsdelar, som skola af läkaren undersökas, egande läkaren vid behof i antydda hänseende meddela erforderliga råd och äfven polisen anvisningar vid fullgörandet af dess i § 10 bestämda skyldighet.

§ 20. Läkaren handhar närmaste uppsigten öfver den lokal, som staden för kontroll öfver prostituerade personer upplåtit, och må han dervid tillse att nämnda lokal alltid är försedd med tidsenliga och dugliga inventarier, instrument, apparater, medicinalier, förbandsmaterial och desinfektionsämnen m. m. samt att rummen omsorgsfullt ventileras och jemte tillhörigheter bibehållas i renligt och användbart skick, vake ock deröfver, att biträden och betjening iakttaga renlighet samt ordentligt fullgöra å dem ankommande skyldigheter.

§ 21. Besigtningarna skola af läkaren så anordnas, att blygsamhet, god sed och anständighet icke onödigtvis kränkas, och förty må vid dem män och kvinnor icke sammanföras, eller gamla och förhärdade personer undersökas å samma tider som unga och mindre vanartade eller omyndiga, likasom ock större samlingar vid besigtningstillfällen städse böra undvikas.

§ 22. Å hvilka tider af dagen besigtningar skola af läkaren anställas, äfvensom huru ofta förnyade besigtningar må ega rum, derom stadgas i § 11, och lände för läkaren, för så vidt denne har att i saken bestämma, till efterrättelse, att besigtningar må försiggå företrädesvis å sådana tider af dagen, då de med största framgång kunna verkställas, men tillika minst väcka uppmärksamhet hos och störa närboende eller allmänheten eljest, samt att de förnyas, så ofta läkaren,

med afseende å de veneriska sjukdomarnas karaktär och spridning, årstiderna m. fl. dylika eller vetenskapliga synpunkter, anser det vara nödvändigt.

§ 23. Är prostituerad person af sjukdom eller annan orsak urståndsatt att till besigtning sig infinna eller anses af polismästaren dylik person lämpligen icke kunna dit inställas, vare läkaren skyldig att förrättningen i den prostituerades bostad eller å stället, hvarest den prostituerade för tillfället uppehåller sig, verkställa, dervid åtnjutande skydd och biträde af polisman, såsom i § 12 sagdt är.

§ 24. Besigtning å prostituerad person bör verkställas med tillbörlig hänsyn och varsamhet.

Vid förrättningen skall läkaren iakttaga all möjlig renlighet, och vare honom särskildt förbjudet att vid undersökningen använda sådana apparater, instrument eller tillbehör, som icke äro fullkomligt rengjorda och snygga samt eljest i sådant skick, att fara för smittas öfverförande genom desamma förefinnes.

Jemväl är det läkarens skyldighet att verkställa ifrågavarande förrättning med omsorg och noggrannhet samt att vid behof underkasta den prostituerade fullständig kroppsbesigtning och anordna äfven mikroskopiska undersökningar.

I öfrigt ställe sig läkaren till efterlefnad vid besigtningar de närmare föreskrifter, som Medicinalstyrelsen derom ur sanitär synpunkt eger meddela.

§ 25. Vägrar prostituerad person att underkasta sig nödig ansedd besigtning och föreligger icke sådant undantagsfall, som i § 13 omförmåles, skall läkaren med lämpligt biträde eller polis förrättningen ändock verkställa, lemne ock, der sådant påyrkas, den prostituerade rådrum att till besigtningen inkalla vittnen, såsom stadgas i § 4 mom. 4 af nådiga kungörelsen den 28 Maj 1894, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna.

§ 26. Om prostituerad person vid besiktning finnes angripen af venerisk sjukdom eller vara med misstänkligt symptom besvärad, skall läkaren af den besigtigade efterfråga källan till smittan samt, öfverlämnande åt polisen att med ledning af tilläfventyrs vunnna upplysning vidare forska efter smitthärden, till allmänna sjukhuset i staden hänvisa den sjuke eller misstänkte, för att till nämnda inrättning genom polisens försorg utan uppskof befordras.

Befinnes den undersökte icke lida af venerisk sjukdom eller misstänkligt symptom, må dock sundhetsintyg eller besigtningens betyg icke till den undersökte aflemnas, utan gälle hvad om sådana dokument stadgas i § 9 af nådiga kungörelsen den 28 Maj 1894 innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna.

§ 27. Helsotillståndet hos prostituerad, som undergått kur för syfilis i dess smittosamma stadium, eger läkaren, så länge fara för smitta föreligger, synnerligen noggrant öfvervaka genom upprepade besigtningar och, der så erfordras, genom polisen särskildt meddelade föreskrifter rörande patientens oskadliggörande.

§ 28. Läkaren åligger att öfver sin verksamhet föra journal, enligt formulär, som Medicinalstyrelsen fastställer, äfvensom att till stadens poliskammare

och helsovårdsnämnd aflemna rapporter och andra meddelanden å tider och enligt formulär, som dessa myndigheter bestämma.

Likaså tillhör det läkaren att till Medicinalstyrelsen och stadens helsovårdsnämnd aflemna erforderliga statistiska uppgifter samt att för öfrigt inom omfånget af sin verksamhetskrets tillhandagå myndigheterna, der sådan handräckning af dem påkallas.

Särskilda stadganden.

§ 29. Af öfvervakade och kontrollerade personer må läkaren icke fordra någon ersättning eller afgift för förrättning eller läkarehjelp och ej heller emottaga gåfvor, erbjudna under hvad namn som helst, härifrån likväl undantagna de fall, då ersättningsskyldighet dylika personer ådömes, i stöd af nådiga kungörelsen den 28 Maj 1894, innefattande närmare föreskrifter om åtgärder mot de veneriska sjukdomarna.

§ 30. Åtal, som anses böra emot prostituerad person väckas för tredska, försumlighet, vilseledande uppgifter och andra dylika förseelser, anställs genom försorg af polisen.

§ 31. Denna instruktion afser icke att utgöra vägledning i sådana fall vid polisens verksamhet gentemot prostituerade personer, om hvilka är i allmän lag särskildt stadgadt.

Hvilket Medicinalstyrelsen till kännedom och i afseende å de på Medicinalstyrelsen i saken ankommande åtgärder härigenom meddelas.

Wald. Eneberg.

T. J. Aminoff.

Kostnadsberäkning för inredning af lokal för besiktningsbyrå i förra Tullhuset vid Vestra Kajen.

Alternativ II.

26 m ³	Jordschaktning å 3:—	78:—
17 m ³	Grundmur å 8:—	136:—
8 m ²	Sockel å 14:—	112:—
1,8 m ²	Plan af gråsten å 24:—	43:20
3 m	Trappsten å 17:—	51:—
	Transport	420:20

	Transport	420: 20	
10,300 st. Tegel jemte murning å 120: —		1,236: —	
43,2 m Trappsteg af cement å 6: 50		280: 80	
12,0 m ² Cementgolf å 4: 50		54: —	
15,5 m ² Brädvägg jemte korsvirke å 7: —		108: 50	
32,0 m D:o enkel å 4: —		128: —	
2 st. Dörrar i stenvägg å 100: —		200: —	
2 st. D:o i trävägg å 80: —		160: —	
3 st. Fönster å 50: —		150: —	
2 st. Yttre dörrar å 65: —		130: —	
1 st. Inre dörr å 40: —		40: —	
7,5 m Stakett å 15: —		112: 50	
23 m Jernv. skenor å 5: —		115: —	
38 m ² Yttre vattentak å 6: —		228: —	
2 st. Dörröppn. att igenmura å 20: —		40: —	
160 rull. Tapeter å 1: 50		240: —	
140 m ² Vägg att oljemåla å 1: 50		210: —	
14 st. Fönster att d:o å 5: —		70: —	
14 st. Dörrar att d:o å 7: —		98: —	
200 m ² Tak att vattrifvas och målas å 1: 50		300: —	
200 m ² Linoleummatta å 5: —		1,000: —	5,321: —
Vattenledning jemte aflopp och 2 st. tvättställ			300: —
Installation af gasbelysning enl. närsl. kostnadsförslag			345: —
Arbetsledning, m. m.			534: —
	Summa Fmk		6,500: —

Helsingfors Stads Byggnadskontor i April 1905.

G. Idström.

Kostnadsförslag å gasledningsarbetet till blifvande Besigt- ningsbyrån i f. d. Tull- och Packhuset vid Vestra Kajen.

Arbetet omfattar.

Gasledningar till 2 st. lågor i trappan, till 1 st. taklåga i hvart och ett af de nio rummen samt till 1 st. bordslampa i tre af förutnämnda rum.

I trappan uppsätts messings-väggarmar med 30-ljus auerlampor med tänd-
 appar och päronkuper, i sex af rummen broncerade takhängare af jern med 50-ljus
 auerlampor enl. föregående samt i tre af rummen messings-lyror med lampor en-
 l. föregående äfvensom 3 st. bordslampor med 50-ljus auerlampor med papp-
 skärmar och ögonskyddare.

I förslaget ingår all håltagning men icke igensättning af de upptagna hålen.

K o s t n a d e n.

Rör och rördelar	70:—	
1 st. $\frac{3}{8}$ " slangkranar å 1:—	3:—	
Lysapparat		
2 st. mess. väggarmar å 2:50	5:—	
6 st. bronc. takhängare å 2:50	15:—	
3 st. mess. lyror å 6:—	18:—	
3 st. bordslampor å 12:—	36:—	
2 st. 30-ljus auerlampor med päronkuper å 5:50	11:—	
9 st. 50-ljus d:o " " å 5:80	52:20	
3 st. 50-ljus d:o " pappskärmar och ögonskyddare å 7:30	21:90	
14 st. vägg- och takbrickor å —:60	8:40	
3 m $\frac{3}{8}$ " Gummislang å 2:—	6:—	173:50
Arbetskostnad	95:—	
Transporter och diverse	3:50	
	Summa Fmk	345:—

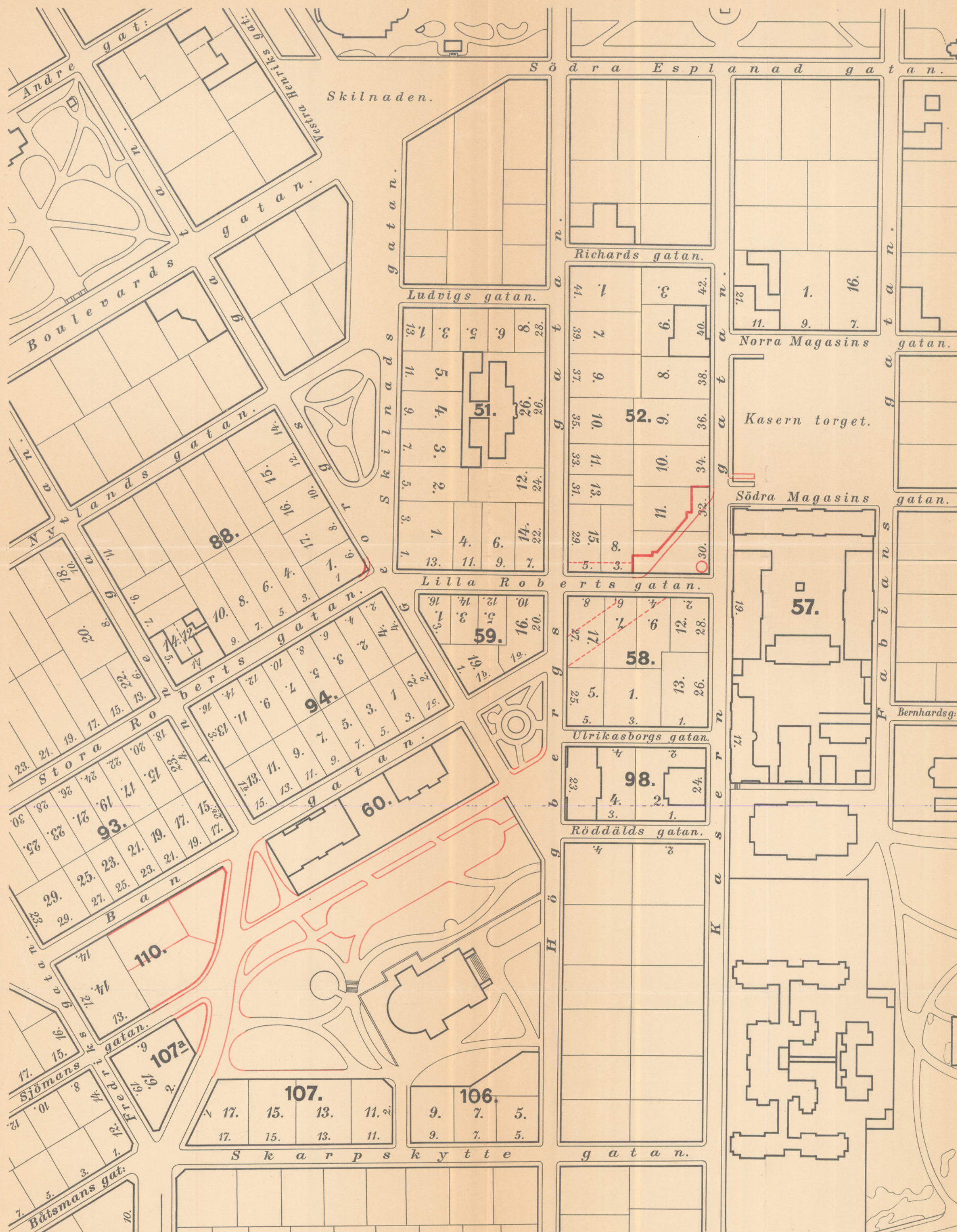
Helsingfors den 19 April 1905.

Helsingfors Stads Belysningsverk.

V. Montgomery.

Förslag till reglering af särskilda gator i 3:e och 7:e stadsdelarne af Helsingfors.

Alt. IV.

Helsingfors stads byggnadskontor i Maj 1905.

Utskottsbetänkande i fråga om inrättandet af ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till hafvet samt särskilda, i trafikens intresse föreslagna ändringar i stadsplanen.

I en till Stadsfullmäktige inlemnad, den 21 mars 1903 dagtecknad skrift har ingenjören Konstantin Jansson föreslagit att Stadsfullmäktige ville vidtaga åtgärd derom att en direkt kommunikationsled blefve inrättad ledande från det hörn, der Skilnadsgatan samt Stora och Lilla Robertsgatorna möttes, till Fabriksgatan med genomskärande af kvarteret n:o 94 samt Röddäld och med berörande af Fabriksparken äfvensom från Fabriksgatan vidare till Strandgatan, der hafsstranden skulle nås något vesterom Ursins klippa, allt på sätt en sagda skrift bifogad karta närmare utvisade.

Berörda skrift hafva Stadsfullmäktige remitterat till Drätselkammaren i afseende å utlåtande, jemte det Fullmäktige anmodat Kammaren att yttra sig äfven derom, huruvida icke försäljningen af de invid den projekterade gatan liggande tomterna borde tillsvidare inställas. I skrifvelse af den 16 derpåföljande april (se tr. handl. n:o 17 för 1903) har Kammaren, med bifogande af Byggnadskontorets yttrande samt särskilda kostnadsförslag och planer, på skäl, som i skrifvelsen närmare anföras, hemställt att Fullmäktige ville afböja ingenjören Janssons förslag till ny kommunikationsled mellan Skilnadsgatan och hafvet vid stadens nya simhus äfvensom bemyndiga Drätselkammaren att utan hinder i vanlig ordning försälja tomterna vid denna kommunikationsled. Vid sammanträde den 5 maj 1903 hafva Fullmäktige derpå uppdragit åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Vid behandlingen af förevarande ärende har utskottet varit ense med Drätselkammaren och Byggnadskontoret derom att nyttan af den utaf ingenjören Jansson föreslagna nya vägen icke är betydande nog för att försvara nedläggandet af de stora kostnader, som för vägen och särskildt för genomskärningen af kvarteret n:o 94 skulle erfordras. Äfven derom, huruvida den nya vägen öfverhufvud komme att blifva ändamålsenlig och till prydnad för staden, synes, på sätt såväl Kammaren som Byggnadskontoret framhållit, med skäl kunna tvistas.

Vid sådant förhållande bör, enligt utskottets åsigt, ingenören Janssons förslag af Stadsfullmäktige afböjas.

Oberoende af nämnda förslag äro dock förenklingar möjliga i kommunikationen mellan Skilnaden samt sjetta och sjunde stadsdelarne samt kunna utan större svårighet och kostnad genomföras. För sådant ändamål har utskottet låtit genom Byggnadskontorets försorg uppgöra å närslutna plan införda förslag till ändrad indelning af Röddällden. Enligt detta förslag skulle en bekväm körväg ledas från Skepparegatan genom Skepparebrinken och vidare genom Röddällden med förgreningar till Annegatan samt hörnet af Georgs-, Högbergs- och Ulrikasborgsgatorna. I stället för skoltorget, som är obehöfligt i betraktande af den stora kyrkoplanteringen i dess närhet, kunde inrättas en tomt att framdeles disponeras för något stadens behof.

Men viktigare än ofvan beskrifna förslag synes utskottet vara en annan fråga, å hvilken för öfrigt Drätselkammaren i dess förrberörda skrifvelse redan fäst Fullmäktiges uppmärksamhet, ehuru Kammaren icke inkommit med förslag i saken. Större än den trafik, som från sjetta och sjunde stadsdelarne söker sig nedåt Skilnaden, är tvifvelsutan trafiken från sagda stadsdelar till Kaserntorget samt derifrån vidare till Salutorget samt de östra och nordöstra delarne af staden. Sistnämnda trafik är till öfvervägande del tvungen att passera de hörn, hvarest Kasern- och Lilla Robertsgatorna samt förstnämnda gata och Södra Magasinsgatan mötas, och ökas den trängsel, som å dessa ställen råder, ännu deraf att gatorna vid dessa hörn tagas i anspråk äfven af spårvägarna, som här göra två ganska skarpa kurvor. Det synes vara stadsmyndigheternas skyldighet att i tid söka aflägsna de hinder, som här ställa sig i vägen för en större trafik och som göra berörda gathörn icke blott svåra utan, sedan spårvägarna tillkommit, rent af farliga att passera.

Med föranledande häraf har Byggnadskontoret efter utskottets anvisningar utarbetat särskilda alternativ till afhjelpande af de olägenheter, af hvilka gatuanordningen å ifrågakomna ställen lider. Alla dessa alternativ förutsätta inlösen af gårdarna n:ris 10 (adress 1) vid Lilla Robertsgatan och 11 (adress 32) vid Kaserngatan, några alternativ inlösen äfven af gårdarne n:ris 8 (adress 3) vid Lilla Robertsgatan och 15 (adress 29) vid Högbergsgatan. Nämnda gårdar äro bebygda, n:ris 10 och 8 med trähus, n:o 11 med trähus och stenhus inne på gården samt n:o 15 åter med stenhus. För sin del får utskottet förorda alternativet n:o 4, som derfor också införts på den betänkandet bilagda planen, och synes detta alternativ, billigare än de andra, likväl motsvara det mest trängande behofvet.

Utskottet har icke ansett sig ega bemyndigande att hos egarene af berörda tomter efterfråga det pris, för hvilket tomterna kunde erhållas för att den föreslagna regleringen af stadsplanen kunde genomföras, hvarför utskottet beträffande kostnaden för regleringen måste inskränka sig till uttalandet att densamma säkert icke kan erhållas för en utgift, understigande af Kammaren i sådant afseende

beräknade 150,000 mark. I händelse utskottets förslag synes Stadsfullmäktige konktansvärdt, läser förslaget därför böra remitteras till Drätselkammaren för att genom Kammarens försorg må införskaffas den äskade utredningen innan ärendet, i öfverensstämmelse med 25 § i förordningen angående kommunalförvaltning i stad, öfverlemnas till förstärkta Fullmäktige för frågans behandling.

Förbises får icke att ju frågan om trafikens ordnande å omförmälda ställe skulle erhålla en ännu mera tillfredsställande lösning i händelse tillika en genomfart kunde beredas genom kvarteret n:o 58 i riktning från Bangatan till Lilla Robertsgatan; men då utskottet måste förutsätta att staden icke skall vara villig att offra de betydande belopp, som en inlösen för ändamålet af tomten n:o 17 (adress 27) vid Högbergsgatan och möjligen äfven tomterna n:ris 9 och 7 (adress 4 och 6) vid Lilla Robertsgatan skulle erfordra, har utskottet låtit tanken på inrättandet af en dylik genomfart förfalla.

Slutligen har inom utskottet väckts fråga om att underlätta den lifliga trafiken i det hörn, der Stora- och Lilla Robertsgatorna, Georgsgatan och Skilnadsgatan mötas, genom att något afsnedda hörnet af tomten n:o 1 vid förstnämnda gata, hvilken tomt derigenom skulle komma att minskas med vidpass 10 kvadratmeter; och får utskottet föreslå att åt Drätselkammaren måtte uppdragas att, efter inhämtadt yttrande af tomtens egare, till Stadsfullmäktige inkomma med förslag i saken.

På anförda skäl får utskottet vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att låta ingenjören Janssons förslag om inrättande af ny kommunikationsled mellan Skilnadsgatan och hafvet förfalla;

att godkänna utskottets å närslutna plan införda förslag till ändring af stadsplanen för Röddälden samt kvarteren n:ris 60 och 110 äfvensom att, sedan Byggnadskontoret på anmodan inkommit med för ändamålet erforderliga ritningar, utverka nödig fastställelse å sagda stadsplaneändring;

att uppmana Drätselkammaren att, efter att hafva inhämtat vederbörande gårdsegares yttranden, till Stadsfullmäktige inkomma med utredning beträffande den kostnad, som för genomförande af utskottets förslag till ändring af planen för kvarteret n:o 52 skulle erfordras, hvarefter, om sagda utredning utvisar att förslaget utan öfverdrifven kostnad hinderlöst kan genomföras, hos Magistraten torde anmälas om behovet af förstärkte Fullmäktige för förslagets pröfning; samt

att åt Drätselkammaren uppdraga att, med anledning af den utaf utskottet väckta frågan om afrundning utaf hörnet af tomten nr 1 vid Stora Robertsgatan, med yttrande och förslag till Stadsfullmäktig. inkomma.

Helsingfors, i maj 1905.

Gustaf Nyström.

Th. Homén.

Lars Sonck.

Reservation.

I likhet med utskottets majoritet anser undertecknad att för området mellan Skepparbrinken och hafvet nyttan af den kommunikationsled Ingeniör K. Jansson föreslagit icke motsvarar de derpå nedlagda kostnaderna. Jag är vidare fullkomligt ense med utskottet beträffande nödvändigheten af att draga en väg från Skepparbrinken öfver Röddäld till hörnet af Anne- och Bangatorna samt om utvidgande af passagen i hörnet af Lilla Roberts- och Kaserngatorna. Men i motsats till utskottets majoritet fäster jag därjämte, i likhet med Herr Jansson, största vikt vid åstadkommandet af en god kommunikationsled mellan Skepparbrinken och Skilnaden. Tänker man på framtiden, tränger sig denna fråga fram i främsta planet.

Trafiken längs Skilnadsgatan öfver Trekanten mot söder och sydväst är nu redan mycket liflig. Då sjetta stadsdelen blir bebyggd och då — särskildt efter tillkomsten af den nya Tölöstadsdelen — stadens rörelsecentrum flyttat sig från trakten af Edlunds hörn till trakten kring Nya teatern, måste trafiken från hela det stora området bortom Ban- och Rödbergsgatorna till Skilnaden blifva synnerligen liflig.

Liksom från Skilnaden en stor och öppen trafikled — esplanaderna — utgår åt öster, en annan — Henriksesplanaderna — åt nordvest, André- och Boulevardsgatorna åt vester, bör en bred och vacker trafikled öppnas äfven åt söder mot de stora områden af staden som ligga åt detta håll. Detta tyckes stått klart för stadsmyndigheterna vid de tider, då man genom kostsam inlösen af Laguska gården öppnade en vid genomfart från Skilnaden till Trekanten, och från söder den breda Skepparbrinken i riktning mot sistnämnda torg. Då emellertid kringliggande delar af staden blott långsamt bebyggdes, råkade dessa planer i glömska, tills de nu af tvingande skäl åter trädte i förgrunden.

Tyvärre stöter planens realiserande på vissa svårigheter, hvilkas öfvervinande medför betydande kostnader. Det gäller att fortsätta den af utskottet föreslagna Röddäldsvägen (från Skepparbrinken till hörnet af Anne- och Bangatorna)

riktning mot Trekanten och således genombryta kvarteret 94 mellan Ban- och Stora Robertsgatorna samt Georgs- och Annegatorna med en bred väg från hörnet af Anne- och Bangatorna till tomterna 6 och 8 vid Stora Robertsgatan, samt vidare utt afskära en del af hörntomten Stora Robertsgatan 1 vid Trekanten. Då hade man en rak och bred och möjligast kort förbindningsled mellan Skepparbrinken och Trekanten.

Tomterna i kvarteret 94 äro synnerligen smala med endast 17,8 meters fasad mot gatan, och skulle man därför enligt detta å bilagda karta skizzerade projekt nödgas inlösa åtta tomter, nämligen gårdarna nr 9, 11, 13 och 15 vid Bangatan samt nr 6, 8, 10 och 12 Stora Robertsgatan. Den projekterade gatan, 18 m bred, skulle dock upptaga blott en del af hela ytan. Sex af dessa tomter äro lyckligtvis allt ännu bebyggda med endast obetydliga trähus, två deremot, Stora Robertsgatan 6 och 8 med höga stenhus. Deras sammanlagda areal är 5,900 m², den projekterade gatans 2,160 m². Tomternas nuvarande sammanlagda fasad mot Ban-, Anne- och Stora Robertsgatorna är 184 m, de motsvarande nya tomternas efter genombrottet fasad mot nämnda gator och den nya gatan blefve 340 m. Lägges härtil att husen mot den breda nya gatan kunna byggas mycket höga samt butiklokaler vid en sådan hufvudtrafikåder inbringa höga hyror, inses att värdet af de återstående tomtdelarne måste betydligt stiga genom denna gatanläggning. Till och med om sådana transaktioner som köp och återförsäljning af tomter gestalta sig mindre förmånligt för staden än för enskilda spekulanter, bör åtminstone inköpspriset för den oanvända tomtytan fås igen vid återförsäljning. För ungefärlig uppskattning åter af priset för den till gata använda tomtytan kan kanske nämnas att tomten n:o 8 vid Stora Robertsgatan = 790 m² för tvenne år sedan såldes för 56,000 mark. Stenhusets vid St. Robertsgatan 6 brandförsäkringsvärde är 240,750 mark. Materialet kan vid realisering inbringa ungefär 20 % af byggnadernas pris. Af den med låga trähus bebyggda tomten St. Robertsgatan 1 = 836 m² skulle nära hälften böra afskäras till gata.

Det har anmärkts att sluttningen från Bangatan mot St. Robertsgatan, hvilken gör sig gällande genom störande backar å Georgs- och Annegatorna innan dessa komma upp till Bangatan, äfven skulle verka störande å den föreslagna gatan genom kvarteret 94. Sluttningens hufvudriktning är dock temligen vinkelrät mot den föreslagna gatan så stigningen här blir alldeles obetydlig ungefär 4,2 meter på 120 medan den längs Georgs- och Annegatorna från Roberts- till Bangatan är resp. 5,3 och 5,5 m. på 82 eller med allt reduceradt till stigning på 100 resp. 3,5 samt 6,5 och 6,7 på 100 meter, en väsentlig förmån hos den nya vägen jämförd med de förut befintliga. Stigningen längs Anne- och Georgsgatorna är dessutom ojämt fördelad på de nämnda sträckorna.

Det blir i hvarje fall rätt dryga kostnader förenade med öppnandet af denna trafikled, men jag tvekar dock icke att förorda detta förslag i betraktande af de betydande fördelar det i olika afseenden skulle medföra. Graden af aflägsenhet

från en stads centrum beror praktiskt ingalunda blott af afståndets storlek utan till mycket stor del på förbindningsledens beskaffenhet. Genom att öppna en väcker och bekväm trafikled mellan Trekanten och Skepparbrinken skulle hela 6:te Stadsdelen och dertill gränsande områden ryckas närmare stadens centrum liksom denna präktiga kommunikationsled skulle medföra stor trefnad och öka stadens skönhet. Då slutligen tomtvärdet i sjetta stadsdelen skulle afgjort stiga bör observeras att redan en alldeles ringa prishöjning af de betydande tomtområden, staden ännu har osålda i nämnda stadsdel, i afsevärd grad komme att ersätta de utgifter, som staden för genombrytning af kvarteret 94 nu skulle ikläda sig. Ökningen af enskild egendoms värde bör kanske ej heller af stadsmyndigheterna förbises.

Slutligen får jag föreslå att Skoltorget icke skulle lemnas till byggnadstomt utan planeras. Och vidare att af det obebyggda området inom kvarteret 110 vid Bangatan vester om den föreslagna Röddäldsvägen endast den till den bebyggda tomten Bangatan n:o 14 gränsande, å bilagda karta utmärkta delen skulle bebyggas, med fasad mot parken, det öfriga området deremot förenas med parken. Synes det för kostsamt att lemna en så pass stor del af tomten obebyggd, bör åtminstone en 8 meter bred sträcka framför husfasaderna åt Röddäldsvägen lemnas fri och planteras, hvarigenom vägen öfver Röddäld blefve mera anslående med planteringar på begge sidor.

Förenande mig om moment 3 och delvis om moment 2 i utskottets förslag får jag på ofvananförda skäl för min del föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att uppmåna Drätselkammaren att, efter att hafva inhämtat vederbörande gårdsegares yttranden, till Stadsfullmäktige inkomma med utredning beträffande den kostnad, som för genomförande af ofvangjorda förslag till ändring af planen för kvarteret n:o 94 och tomten Stora Robertsgatan 1 skulle erfordras, hvarefter, om sagda utredning utvisar att förslaget utan öfverdrifven kostnad hinderlöst kan genomföras, hos Magistraten torde anmälas om behofvet af förstärkte Fullmäktige för förslagets pröfning; samt

att godkänna ofvangjorda förslag beträffande Skoltorget och tomten n:o 110 vid Bangatan äfvensom att sedan Byggnadskontoret på anmodan inkommit med för ändamålet erforderliga ritningar, utverka nödig fastställelse å sagda stadsplanering.

Theodor Homén.

Betänkande af komitén för frågorna om uppförande af ett epidemisjukhus samt om utvidgning af dårvårdsinrättningen vid Arbets- och fattiggården.

Samtidigt som Stadsfullmäktige, genom beslut af den 15 december 1903, godkände Helsovårdsnämndens uti skrifvelse af den 9 november sagda år (tr. handl. N:o 40 för 1903) gjorda framställning om utförande under år 1904 af remont och tillbyggnad af epidemipaviljongerna å Maria sjukhusets tomt för en beräknad kostnad af 31,600 mark, öfverlemnade Fullmäktige åt en komité, till medlemmar hvori valdes referendariesekreteraren F. Stjernvall och borgmästaren E. Öhman jämte undertecknade Sievers, von Bonsdorff och Schjerfbeck, att uppgöra ett detaljeradt förslag för uppförande af ett nytt epidemisjukhus, beräknadt för cirka 130 sjukplatser, äfvensom inkomma med yttrande beträffande Helsovårdsnämndens i samma skrifvelse framställda förslag om reserverande för detta sjukhus af den i närheten af Fredriksbergs station belägna delen af villaområdet N:o 43 Malm.

Den 26 januari 1904 uppdrogo Stadsfullmäktige vidare åt samma komité att, efter att hafva inhemtat Fattigvårdsstyrelsens yttrande, afgifva utlåtande öfver Helsovårdsnämndens uti skrifvelse till Fullmäktige af den 14 december 1903 (tr. handl. N:o 4 för 1904) gjorda förslag om utvidgande af dårvårdsinrättningen vid stadens arbets- och fattiggård genom att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af arkitekten K. G. Grahn uppgjord plan, tillbygga det nuvarande sinnessjukhuset med tvenne genom en gång förenade paviljonger af sten i två våningar, inrymmande tillsammans 72 sjukplatser, i sammanhang hvarmed Helsovårdsnämnden föreslagit ej mindre att sinnessjukanstalten skulle afskiljas från fattiggården och ställas under Helsovårdsnämndens inseende, — dock sålunda att fattiggårdsförvaltningen, så länge fattiggården och sjukvårdsinrättningarna befunne sig å gemensamt område, skulle mot särskild afgift leverera den till sinnessjukanstalten erforderliga kosten och ombesörja tvätten äfvensom fattiggårdens föreståndare tjänstgöra såsom sysselman för nämnda anstalt, — än att, efter det oförmälda tillbyggnad utförts, till biträde åt läkaren vid anstalten skulle antagas en amanuens mot ett årligt arvode af 1,200 mark jämte fria rum, värme, kost och belysning.

Sedan läkaren vid fattiggården och de dermed förbundna sjukvårdsinrättningarna, doktorn Jarl Hagelstam uti skrivelse till Helsovårdsnämnden ytterligare erinrat om den trängande nödvändigheten af att den rådande platsbristen uti fattiggårdens anstalt för sinnessjuka blefve afhjelpat, och Helsovårdsnämnden i anledning deraf uti ny skrivelse till Stadsfullmäktige af den 19 december 1904 anhållit att förslaget om utförande af en tillbyggnad till sinnessjukhuset måtte snarast möjligt till behandling upptagas, hafva äfven dessa handlingar blifvit, jämlikt Fullmäktiges beslut af den 17 sistlidne januari, till komitén remitterade.

Fattigvårdsstyrelsen, som uti skrivelse till komitén af den 30 januari 1905 (tr. handl. N:o 6 för 1905) afgifvit äskadt yttrande i frågan om utvidgning af den vårdsinrättningen, har derefter med skrivelse af den 20 nästvikne mars till komitén öfversändt en af doktorn Hagelstam hos Fattigvårdsstyrelsen gjord skriftlig anmälan derom att å den kvinnliga afdelningen af sinnessjukanstalten å fattiggården numera icke funnes att tillgå något enda enskildt rum, hvarvid Fattigvårdsstyrelsen tillika meddelat att äfven å den manliga afdelningen af anstalten platsbrist länge varit rådande, samt att endast för ett fåtal sinnessjuka kunnat erhållas platser å statens centralanstalter, och att flera i sådant afseende gjorda ansökningar fortfarande voro hos nämnda anstalter beroende.

Efter det Stadsfullmäktige genom beslut af den 22 sistlidne februari befriat herrar Stjernvall och Öhman från att vara medlemmar i komitén, hafva Fullmäktige den 15 påföljande mars i deras ställe till medlemmar invalt undertecknade Nyberg och Tallberg.

Genom de på grund af Stadsfullmäktiges ofvanberörda beslut under år 1904 utförda tillbyggnaderna till de nuvarande epidemipaviljongerna vid Maria sjukhus hafva, såsom öfverläkaren vid sjukhusets afdelning för epidemiska sjukdomar, doktor Max Björkstén uti sin årsredogörelse för år 1904 anför, „en stor del af de tidigare förefintliga olägenheterna dels helt och hållet försvunnit dels i betydlig mån förbättrats, hvarjämte utrymmet ökats, så att några ordinarie sjukplatser äfven tillkommit“. Denna afdelning af sjukhuset disponerar nu öfver 59—60 ordinarie platser, hvilkas antal vid behof kan utan allt för stora olägenheter ökas ända till några och sjuttio. Emellertid kvarstå allt fortfarande de af Helsovårdsnämnden i dess skrivelse af den 9 november 1903 framhållna skälen för åstadkommande i den närmaste framtiden af ett särskildt epidemisjukhus med tillräckligt antal sjukplatser, uppfördt å ett ställe der tillfälle till framtida utvidgning af sjukhuset förefinnes.

Det betydande utrymme som för ett dylikt enligt nutidens fordringar in-
tadt sjukhus tages i anspråk gör det omöjligt att tänka på dess förläggande å
Maria sjukhustomten, hvilken är otillräcklig redan för det nuvarande behovet.
Enligt komiténs förmenande vore det icke heller lämpligt att uppföra detta sjuk-
hus å arbets- och fattiggårdens område, äfven om hela detta område efter fattig-
gårdens ifrågasatta bortflyttning blefve disponibelt enbart för sjukhusbehof, ty de
derstädes nu befintliga sjukvårdsinrättningarnas behof af utrymme för framtida ut-
vidgning bör i främsta rummet tillgodoses, och ett epidemisjukhus bör, till före-
kommande af fara för smitta, ovilkorligen hafva ett från andra sjukvårdsinrättning-
ar afskildt läge. Härtill kommer att nyssnämnda område snart, efter genomföran-
det af den till fastställelse insända stadsplanen för Tölö trakten, skulle befinna sig
inom en fullt bebyggd stadsdel, hvilket vid val af plats för ett epidemisjukhus bör
undvikas.

Deremot synes det af Helsovårdsnämnden i dess ofvanberörda skrifvelse till
plats för epidemisjukhuset föreslagna östra området af den för närvarande till stör-
sta delen odisponerade lägenheten N:o 43 Malm uppfylla alla de önskningsmål som
i fråga om platsen för ett sådant sjukhus kunna uppställas, belägen som den är
utom den egentliga staden men i närheten af Fredriksbergs station och med till-
räckligt utrymme för framtida utvidgning af sjukhuset. Komitén får derföre förena
sig om Helsovårdsnämndens förslag att det blifvande epidemisjukhuset måtte för-
läggas på nämnda plats samt hemställa att denna måtte, till den utsträckning som
angifves å här bilagda situationsplan, för ändamålet reserveras.

Då komitén ansett det vara synnerligen önskvärdt att vid uppgörandet af
ritningar för det blifvande sjukhuset likasom ock vid dess inredning den erfarenhet
som vid dylika sjukhusanläggningar utomlands vunnits blefve beaktad, har komitén
trott sig böra föreslå, att ett anslag till belopp af 2,000 mark måtte beviljas för
att sätta en läkare och en arkitekt, hvilka skulle af Stadsfullmäktige dertill utses
och af hvilka arkitekten borde åtaga sig uppgörandet af ritningar till det nya epi-
demisjukhuset, i tillfälle att å orter i norra Tyskland och särskildt i de skandi-
naviska länderna, der moderna sjukhusanläggningar af detta slag förefinnas, när-
mare studera de metoder och anordningar som vid deras uppförande och inredande
tillämpats. Med utarbetandet af ritningarna och beräklandet af kostnaden för sjuk-
husbyggnaden borde i sådan händelse anstå till dess de utskickade återvändt.

Komitén har med anledning af det ofvan anförda ansett sig böra hemställa
det Stadsfullmäktige ville besluta:

*att anmoda Drätselkammaren att till plats för det blifvande epi-
demisjukhuset reservera det å bilagda plan angifna område af villa-
lägenheten N:o 43 Malm, äfvensom*

att för studium af utomlands förefintliga nyare epidemisjukhusan-

läggnings utskick till en läkare och en arkitekt samt till bestyrare af dess reskostnader af Fullmäktiges dispositionsmedel för innerarande är anslå ett belopp af 2,000 mark.

Såväl af den i Helsovårdsnämndens skrifvelse af den 14 december 1901 gifna redogörelsen för förhållandena vid fattiggårdens sinnessjukhus som af de upprepede klagomål öfver bristande utrymme vid nämnda sjukhus, hvilka af läkaren vid arbets- och fattiggården tid efter annan anförts, framgår med full tydlighet att åtgärder för dårvårdsanstaltens utvidgning måste snarast möjligt vidtagas. Den år 1902 tillgripna utvägen att för vård af sinnessjuka upplåta den för tuberkulosister uppförda paviljongen å fattiggården hade, såsom vid fattandet af beslutet härom äfven antyddes, blott en provisorisk karaktär, och äfven om, på sätt Stadsfullmäktige numera, på grund af en från Helsovårdsnämnden senare inkommen framställning, hafva beslutit, den under innevarande år färdigblifna andra tuberkulospaviljongen ytterligare tages i anspråk för dårvården, blefve derigenom, såsom af sifferuppgifterna angående de under de sista åren å fattiggården intagna sinnessjuka kan slutas, endast behovet för den allra närmaste framtiden tillgodosedt. Härtill kommer att i sådan händelse det likaledes trängande behovet af sjukvårdsplatser för tuberkulosister måste på annat sätt fyllas. I sådant afseende hafva Stadsfullmäktige jämväl redan i sammanhang med sistberörda beslut träffat förfogande om upphyrande af lokal för ett provisoriskt tuberkulossjukhus å Grejus hemman samt om uppförande å fattiggårdsområdet af en tredje tuberkulospaviljong. En följd af det nu anförda blir att utförandet af en ny- eller tillbyggnad för fattiggårdens sinnessjukanstalter icke kan undvikas, så framt icke det i Fattigvårdsstyrelsens afgifna yttrande framkastade förslaget om fattiggårdens bortflyttning vinner godkännande.

I sjelfva verket synes denna äfven någon gång tidigare, då fråga varit om sjukvårdsanstalternas å fattiggården utvidgning, antydd möjlighet innebära den rätta lösningen af frågan. Sammanförandet af fattigvårds och sjukvårdsinrättningar inom ett enda område under gemensam förvaltning har i och för sig berättigande endast såvidt de sistnämnda inrättningarna hafva till ändamål att bereda sjukhusvård åt fattiggårdens egna interner vid bland dem inträffande tillfälliga sjukdomsfall. Deremot kan för den nuvarande anordningen icke anföras annat skäl än att flertalet af de i dessa sjukvårdsinrättningar intagna patienter äro medellösa och på grund deraf kunna göra anspråk på att af kommunen erhålla gratis sjukvård. Denna omständighet är dock icke ensam för sig nog för att motivera dessa patienters ställande i samma kategori med fattighjon, hvilka af fattigvårdsstyrelse omhändertagits till försörjning och öfver hvilka fattiggårdsförvaltningen på sådan grund utöfvar husbondevälde. Systemet vidlades, bland annat, af den i Helsovårdsnämndens skrif-

veko berörda olägenheten att patienterne, enär kosthållningen å fattiggården är afsedd för de egentliga fattighjonerna och icke kan utan kostsamma förändringar ordnas med dubbel matlagning, icke kunna erhålla den näring som för sjukbehandling är af nöden. Efterhand som, med den stigande befolkningen i staden, antalet fattighjon samt interner i fattiggårdens sjukhus ökas tilltaga äfven svårigheterna att förlika de olika intressena och skola med nödvändighet förr eller senare framtvinga en boskillnad. Det bör vidare märkas, att arbets- och fattiggårdens nuvarande område, som efter stadsplanens genomförande kommer att genom gatuanläggningar i någon mån minskas, icke för längre tid framåt medgifver tillfälle till utvidgning af såväl fattigvårds- som sjukvårdsinrättningarna. Vid sådant förhållande kan komitén icke annat än dela Fattigvårdsstyrelsens uppfattning derom att rätta tiden för genomförande af skilsmässan mellan dessa båda inrättningar nu är inne, samt att härvid de för sjukvård afsedda, såsom disponerande de dyrbaraste byggnaderna och i större mån beroende af ett närmare läge, böra få kvarstanna, under det att fattiggården och den dermed kombinerade arbetsinrättningen skulle till annan plats bortflyttas. Genom denna flyttning blefve den nuvarande arbets- och fattiggårdens byggnader, af hvilka en del utgöras af redan färdiga, i godt skick befintliga sjukhusbyggnader och en del af de öfriga kunna med mindre förändringar till dylika inredas, utan vidare disponibla för sjukhusändamål.

Antalet och beskaffenheten af de å arbets- och fattiggården uppförda byggnaderna framgår närmare af här bilagda, af anstaltens föreståndare öfver desamma uppgjorda beskrifning jämte åtföljande situationsplan. Att bland de byggnader, hvilka vid flyttningen komme att af fattiggårdsförvaltningen utrymmas, finnas sådana hvilka utan svårighet kunde apteras till utvidgning af sinnessjukhuset har af Fattigvårdsstyrelsen antydts och har jämväl af särskilda bland komiténs medlemmar konstaterats. Genom ett sådant arrangemang kunde utförandet af den nu ifrågasatta, i framtiden måhända ändock behöfliga tillbyggnaden till dårvårdsanstalten tillsvidare uppskjutas. På samma gång möjliggjordes härigenom upplåtandet af de nu för sinnessjuka använda tuberkulospaviljongerna för deras egentliga ändamål. Något mera i detaljer gående förslag rörande dispositionen af de nu för fattigvården använda byggnaderna har komitén emellertid ansett sig icke böra framlägga innan frågan om fattiggårdens bortflyttning blifvit i princip afgjord. Nämnas må dock att ett välbehöfligt sjukhus för öfriga kroniska sjukdomar kunde erhållas genom att dertill anvisa det nuvarande, af sten i två våningar uppförda sjukhuset för sängliggande fattighjon. De derefter inom samma område till en komplex förenade sjukvårdsinrättningarna för sinnessjuka, tuberkulosister och öfriga kroniskt sjuka beredes genom öfvertagande af fattiggårdens ekonomiebyggnad tillfälle till inrättande af egen ekonomiförvaltning och kosthållning, bostad för underläkare m. m.

Beträffande platsen för den nya arbets- och fattiggården har komitén funnit sig tilltalad af det förslag Fattigvårdsstyrelsen härutinnan framställt, eller att der-

till skulle utses det område å staden underlydande Forsby hemmans mark som å den Fattigvårdsstyrelsens skrifvelse bilagda kartan finnes angifvet och hvars lämplighet för ändamålet blifvit af Fattigvårdsstyrelsen på det bästa vitsordad.

På ofvan framhållna grunder får komitén fördenskull vördsamt hemställa:

att Stadsfullmäktige ville principiellt uttala sig för Arbets- och fattiggårdens bortflyttning från dess nuvarande område samt upplåtande för sjukvård af de å sagda område befintliga byggnader hvilka nu tjena fattigvårdsändamål;

att åt Drätselkammaren måtte uppdragas ej mindre att med arrendatorn af Forsby hemman träda i underhandling om det till plats för den nya fattiggården föreslagna områdets omedelbara afstående till stadens förfogande, än att i samråd med Fattigvårdsstyrelsen och i enlighet med af denna utarbetad plan för den nya fattiggårdsanläggningen låta uppgöra ritningar och kostnadsförslag för dertill erforderliga nybyggnader; samt

att åt Helsovårdsnämnden skulle öfverlemnas att, efter föranstaltad sakkunnig besigtning, till Stadsfullmäktige inkomma med närmare förslag i fråga om användningen för ofvanberörda ändamål af de efter fattiggårdens bortflyttning ledigblifna byggnaderna samt de förändringar som med desamma borde i och för deras lämpande för den nya bestämmelsen vidtagas.

Komitén får slutligen erinra att, då utgifterna för omförmälda nybyggnader torde böra bestridas med länemedel, åtgärd borde i sinom tid vidtagas för val af förstärkta stadsfullmäktige för behandling af anslagsfrågan.

Helsingfors, den 17 maj 1905.

Arvid Nyberg.

Richard Sievers.

Hj. von Bonsdorff.

M. Schjerfbeck.

Julius Tallberg.

Beskrifning öfver situationsplanen till Arbets- och fattiggården i Helsingfors år 1905.

N:o 1. *Ekonomiebyggnaden i 2:ne våningar af sten och trä. 1:sta våningen:* kök och bryggstuga jemte 1 rum för tjenare, 1 förrådsrum, bageri, 2:ne boningsrum och 2:ne större rum som användas det ena till mangelrum och det andra som förrådsrum. *2:dra våningen:* 5 rum, tambur och kök jemte badrum för föreståndaren, 1 stort kontorsrum, 1 dito förrådsrum, en mycket stor matsal, 1 rum för hushållerskan och 1 rum för en sköterska.

N:o 2. *Sjukhusbyggnad af sten i 2:ne våningar*, afsedd för sängliggande fattighjon, upptager i *1:sta vån.* 4 stora sjuksalar och 2 mindre sjukrum för inalles 45 män äfvensom 1 rum för sköterska, badrum, mottagningsrum för läkaren, m. m. *2:dra vån.* upptager samma antal rum och 45 platser för kvinnor. Hela sjukhuset inrymmer således 90 platser.

N:o 3. *Logementsbyggnad af trä i 2:ne våningar. 1:sta vån.* innehåller 6 bostadsrum, *2:dra vån.* innehåller 2 större och 1 mindre bostadsrum för inalles 82 personer. Byggnaden upptager dessutom i *1:sta vån.* en stor bönsal för 150 pers.

N:o 4. *Logementsbyggnad af sten och trä i 2:ne vån.* upptager i *1:sta vån.* 5 större arbets-salar med asfaltgolf samt ett litet kök för kaffekokning. *2:dra vån.* upptager 1 större sal samt 5 boningsrum som inrymma inalles 66 personer.

N:o 5. *Logementsbyggnad af trä i 1 våning* (Barnhemmet) innehåller 1 rum för sköterska och 6 bostadsrum för inalles 40 barn.

N:o 6. *Latrinbyggnad* af bräder.

N:o 7. *Logementsbyggnad af trä* i 1 vån. jemte 2 vindsrum. Innehåller 15 celler för dårar och 7 helt små bostadsrum (deraf 1 rum för en sköterska, 1 rum användes till matsal och 1 rum till skräddareverkstad). I de öfriga rummen och cellerna förvaras förnärvarande 15 sinnessjuka hjon. I de 2:ne vindsrummen finnes plats för högst 8 friska hjon.

N:o 8. *Logementsbyggnad af trä* i 1 vån. för sinnessvaga kvinnor, upptager 20 celler, 1 badrum, 1 kök och 2:ne rum för 2:ne kvinliga vårdare.

N:o 9. *Nya Dårhusbyggnaden af sten i 2:ne vån.*, inrymmer för närvarande 84 sinnessjuka, 42 män och 42 kvinnor.

N:o 10. *Magasinsbyggnad af trä.*

N:o 11. *Uthusbyggnad af trä.*

N:o 12. *Ved- och hölider.*

N:o 13. *Svinstall af trä.*

N:o 14. *Iskällare af bräder.*

N:o 15. *Bad- och tvättstuga af trä.*

N:o 16. *Arbetsinrättningens logementsbyggnad af sten och trä i 2:ne våningar. 1:sta vån.* upptager 3 stora arbetssalar och 6 mindre rum (deraf 2 rum för

betjening, och 2 rum för kontor och förråd). Den 2:dra vån. upptager en 14 fot bred korridor längs hela byggnaden som tillika utgör matsal, 7 bostadsrum för ialles 105 personer, 1 disk- och tvättrum samt 1 förrådsrum.

N:o 17. *Bostadsbyggnad af trä* i 1 våning för tillsyningsmannen vid arbetsinrättningen. Innehåller 2 rum och kök, 1 förrådsrum och 4 straffceller.

N:o 18. *Smedja af sten*.

N:o 19. *Latrinbyggnad af bräder*.

N:o 20. *Magasinsbyggnad af bräder*.

N:o 21. *Tuberkulospaviljong af trä* i en våning för 36 platser (upptages nu af 34 kvinnliga dårar).

N:o 22. *Tuberkulospaviljong* (färdig i år) af trä i 1 våning för 36 platser. Ifrågasatt att apteras för sinnessjuka.

Sammandrag öfver antalet platser å arbets- och fattiggården.

N:o 2.	Sjukhusbyggnaden	inrymmer	90 personer.
N:o 3.	Logementsbyggnaden	”	82 ”
N:o 4.	D:o	”	66 ”
N:o 5.	Barnhemmet	”	40 ”
N:o 7.	Logementsbyggnaden	” 8 + 15	23 ”
N:o 8.	D:o	”	20 ”
N:o 9.	Nya Dårhusbyggnaden	”	84 ”
N:o 16.	Arbetsinrättningen	”	105 ”
N:o 21.	Tuberkulospaviljongen	”	36 ”
N:o 22.	D:o	”	36 ”
			Summa 582 personer.

Helsingfors stads Arbets- och fattiggård den 10 April 1905.

C. E. Degerholm.

*Utskottsbetänkande med förslag till fördelning af utskänk-
nings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.*

Genom remiss af den 15 sistlidne mars hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med förslag rörande användningen af den staden tillkommande andel i utskänkings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel för år 1904, hvilken andel, enligt hvad utskottet meddelats, blifvit till stadskassan inlevererad af utskänkingsaktiebolaget med 146,198 mark 46 penni och af utminuteringsaktiebolaget med 57,920 mark 91 penni. Utskottet har derjämte haft att beakta följande dels till Stadsfullmäktige dels direkt till utskottet inkomna ansökningar om anslag ur vinstmedlen, nemligen af:

- 1:o Fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman om 8,700 mark till underhåll af folkbarträdgården i Sörnäs;
- 2:o Fröken Annie Rundström om 6,900 mark för barträdgården vid Smedsgatan;
- 3:o Fröken Lydia Wendell om 6,395 mark för Tölö folkbarträdgård;
- 4:o Fröken Thyra Gahmberg om 6,275 mark för folkbarträdgården vid Eriksgatan;
- 5:o Fröknarna Bertha Bäckman och Lilli Winter om 6,100 mark för folkbarträdgården i Berghäll;
- 6:o Fröknarna Therese Wuorenheimo och Siiri Halonen om 7,310 mark för den finskspråkiga folkbarträdgården i Hermanstad;
- 7:o Fröknarna Maria Åberg och Mildrid Brotherus om 4,300 mark för en svenskspråkig barträdgård i Hermanstad;
- 8:o Bestyrelsen för Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening om 10,000 mark till förmån för folkskolornas sommarkolonier;
- 9:o Bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor om 2,000 mark;
- 10:o Bestyrelsen för arbetsskolan för fattiga barn om 7,000 mark;
- 11:o Föreningen för barnavårdens befrämjande om 10,000 mark;

12:o) Den under benämningen „Mjölkdroppen“ bildade förening, med syfte hufvudsakligast att åt barn under ett års ålder anskaffa lämplig näring, om 10,000 mark till befrämjande af företaget;

13:o) Bestyrelsen för arbetshemmet för ålderstigna kvinnor om 4,000 mark;

14:o) Fruntimmersföreningen om 3,000 mark till underhållet af dess barnhem;

15:o) Föreningen för Vålgörenhetens ordnande om 2,000 mark för upprätthållande af föreningens arbetsutdelning för kvinnor;

16:o) Finsk kvinnoförening om 3,500 mark för underhåll af ett herberge för arbetssökande kvinnor;

17:o) Helsingfors tjenarinneförening om 3,500 mark för upprätthållande af föreningens tjenarinnehem;

18:o) Föreningen „Sanatorium för skrofulösa barn“ om 1,000 mark såsom bidrag till underhållet af föreningens sanatorium;

19:o) Föreningen Marthas syförening för fabriksarbeterskor om 1,000 mark för upprätthållandet af dess hem för dylika arbeterskor;

20:o) Kvinnosaksförbundet Unionen och föreningen Martha gemensamt om 1,000 mark för fortsatt anordnande af praktiska matlagningsskurser för arbetsklassens kvinnor;

21:o) Kvinnosaksförbundet Unionen om 1,500 mark till bekostande af arbetsutdelning åt kroppsarbetande kvinnor inom förstäderna Hermanstad och Sörnäs;

22:o) Föreningen „De blindas vänner“ om 1,500 mark för den under föreningens vård stående arbetsanstalten för blinda män;

23:o) Helsingfors döfstumförening om 500 mark till undervisningskurser för döfstumma;

24:o) Helsovårdsföreningen i Finland om 2,500 mark till bekostande af föredragsserier om de veneriska sjukdomarna;

25:o) Nylands Djurskyddsförening om något understöd till aflönande af en uppsyningsman och underhåll af en djurskyddsbyrå;

26:o) Direktionen för Helsingfors Handarbetsskola om 1,000 mark för skolans vidmakthållande;

27:o) Helsingfors Simsällskap om 2,000 mark till befordrande af sällskapets syftemål;

28:o) Helsingfors Hörnkapell om 3,000 mark till företagets säkerställande för innevarande år;

29:o) Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska sällskap om 4,000 mark såsom understöd för innevarande år;

30:o) Finska Konstföreningen om högsta möjliga belopp för att jämte den af föregående års vinstmedel reserverade summa användas till beställande af ett monumentalt skulpturverk;

- 31:o) Fröken Agda Blom om 500 mark såsom bidrag till underhållet af enes slöjdskola;
- 32:o) Helsingin Työväenyhdistys om 1,000 mark till förmån för dess bibliotek och läsesal;
- 33:o) Samma förenings kvinnoafdelning om 1,048 mark 96 penni till fortsättande af dess utgifter för under de tvenne senaste åren föranstaltade barnkursar;
- 34:o) Tölö arbetareförening om 1,000 mark till underhåll af föreningens bibliotek och läsesal;
- 35:o) Föreningen Arbetets Vänner, hufvudföreningen, om 2,000 mark till praktundervisningsändamål;
- 36:o) Samma förenings vestra filial om 650 mark för fortsättande af dess allmänna verksamhet;
- 37:o) Samma filial om 2,000 mark för anordnande af sommarsysselsättning för arbetares barn;
- 38:o) Föreningen Arbetets vänner i Sörnäs om 600 mark för underhåll af en sommarfolkbarträdgård i Sörnäs;
- 39:o) Bestyrelsen för Finsk kvinnoförenings elementarkurser för arbeterskor om 500 mark;
- 40:o) Skolföreståndaren Kaarle Werkko om 3,000 mark årligen under tre års tid till underhåll af en i förening med sökandens småskoleseminarium uppehållen lägre folkskola;
- 41:o) Ledarene för de svenska folkhögskolekurserna i Helsingfors om 1,500 mark för upprätthållande af dessa kurser under läsåret 1905—1906;
- 42:o) Bestyrelsen för Aktiebolaget Folkhemmet om 800 mark för att möjliggöra upplåtandet på billiga villkor af lokaler åt de i Folkets hem i Hermanstads verkande föreningarna;
- 43:o) Hermanstads Ungdomsförening om 1,000 mark för arrangerande af bildande soareer för fattiga samt till underhåll af föreningens sångkör och musikkapell;
- 44:o) Nykterhetsföreningen Balder om 6,500 mark, hvaraf 5,000 mark för utvidgande af föreningens lokal;
- 45:o) Samma förenings filial i Sörnäs om 2,000 mark till bekostande af nykterhetsföredrag, uppköp af böcker m. m.;
- 46:o) Nykterhetsföreningen Koitto om 15,000 mark för föreningens rekreationshem å Fårholmen i Gammelstadsfjärden;
- 47:o) Nykterhetsföreningen Kilpi om 1,500 mark;
- 48:o) Ungdomsnykterhetsföreningen Wainölä om 1,000 mark;
- 49:o) Nykterhetsföreningen Rauha om 1,500 mark;
- 50:o) Nykterhetsföreningen Toimela om 1,000 mark;

51:o) Helsingin Toivonliittojen yhteistoimikunta om 1,000 mark till befrämjande af nykterhetsarbetet bland barn;

52:o) Bestyrelsen för Nylands nykterhetskrets om 1,000 mark.

Enligt till utskottet ingångna meddelanden hafva Stadsfullmäktige ur de nu disponibla vinstmedlen förskottsvis beviljat följande anslag, nemligen:

den 15 november 1904 a) 2,500 mark för ny väggmålning i fresko uti Folkbibliotekets läsesal; b) 1,500 mark för upprätthållande under läseåret 1904-1905 af svenska folkhögskolekurser i denna stad; och c) jämväl 1,500 mark uti föreningen Arbetets Vänner för dess folkbildningsverksamhet under samma läseår;

den 30 december 1904 ett belopp af 35,000 mark till underhåll under år 1905 af Helsingfors Utskänkningsaktiebolags planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön; samt

den 17 januari 1905 en summa af 2,000 mark såsom bidrag till uppehållande af slöjdläraren O. W. Coranders pedagogiska slöjdläroanstalt i denna stad.

Derjämte har utskottet haft del af särskilda utaf ofvannämnda sällskap, föreningar och enskilda personer afgifna berättelser öfver deras verksamhet under det sistförflutna året samt af yttranden, som vederbörande nämnder aflemnad rörande de inrättningar och föreningar, som sagda år tilldelats anslag ur vinstmedlen.

Då vinstmedlen för år 1904 inalles uppgå till 204,119 mark 37 penni samt genom ofvanberörda af Stadsfullmäktige förut beviljade anslag disponerats 42,500 mark, återstå nu 161,619 mark 37 penni att af Fullmäktige fördelas.

Enär flertalet af de inrättningar och företag för hvilka anslag nu äskats redan förut kommit i åtnjutande af anslag ur vinstmedlen, och deras verksamhet i de flesta fall utöfvas i samma riktning som härintills, torde beträffande dessa någon närmare motivering af utskottets fördelningsförslag erfordras endast då nämnvärdare skillnad mellan det ansökta och det föreslagna anslagsbeloppet förefinnes. Den jämförelsevis höga summa hvartill vinstmedlen nu uppgå gör det möjligt att denna gång utmäta de derur utgående understöden något rundligare.

Samtliga förut existerande *folkbarntädgårdar*, af hvilka den af nykterhetsföreningen „Toimela“ i Hermanstad uppehållna finskspråkiga numera öfvertagits af fröknarna T. Wuorenheimo och S. Halonen, hafva anhållit om i någon mån ökade anslag och har utskottet äfven för flertalet af dessa anstalter föreslagit en mindre höjning af anslagsposterna. Att utskottet icke i detta afseende fullt tillmötesgått sökandenes anspråk har berott dels på det i sistlidne års betänkande angående vinstmedlen framhållna skäl att ifrågavarande privata inrättningar synas böra af staden understödast men icke helt och hållet underhållas,

af hänsyn till nödvändigheten att afpassa anslagsbeloppen för dessa, af understöd ur vinstmedlen i hög grad beroende inrättningar så att icke anslagen för nästkommande år, då vinstmedlen möjligen nedgått, åter måste minskas.

Fröknarna M. Åberg och M. Brotherus hafva, för att kunna fortsätta och utvidga en af dem redan i tre års tid uppehållen svenskspråkig folkbarnträdgård i Hermanstad, begärt ett anslag af 4,300 mark, hvilken anhållan Uppfostringsnämnden på det varmaste förordat, under framhållande af att en särskild barnträdgård för de svenska talande barnen i Hermanstad och Majstad måste anses vara af ett verkligt behof påkallad; och får utskottet föreslå beviljande af nämnda anslagsbelopp.

Till underhåll af folkbarnträdgårdarne under innevarande år skulle såsom nämnda enligt utskottets förslag ur vinstmedlen anslås följande belopp, nemligen: åt fröknarna Alander och Rothman 8,000 mark, åt fröken Rundström 6,500 mark, åt fröknarna Wendell och Gahmberg hvardera 6,000 mark, åt fröknarna Bäckman och Winter 6,000 mark, åt fröknarna Wuorenheimo och Halonen likaledes 6,000 mark samt åt fröknarna Åberg och Brotherus 4,300 mark.

För att detta år, då vinstmedlen utfallit rikligare, kunna bereda ett något större antal folkskolebarn tillfälle till sommarvistelse på landet, har bestyrelsen för Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening anhållit att anslaget för detta ändamål, som senast utgjorde 7,000 mark, måtte höjas till 10,000 mark; och har utskottet, som funnit denna framställning behjertansvärd, förorda anslagets höjande till nämnda belopp. — Till sommarkolonier för arbetande kvinnor torde pånval beviljas det derför begärd anslagsbeloppet 2,000 mark.

Anslagen för arbetshuse för fattiga barn och till Föreningen för barnavårdens befrämjande, hvilken förening anhållit att utöfver 8,000 mark, hvartill sistlidet års anslag uppgick, erhålla 2,000 mark för komplettering af inventarier och anskaffande af kläder till Pippingskjölds asyl för värlösa mödrar, torde bestämmas till de i resp. ansökningar uppgifna beloppen af 7,000 och 10,000 mark.

Under benämningen *Mjölkdroppen* har sistlidne höst härstädes igångsatts ett företag, afseende att åt barn under ett års ålder, företrädesvis ur den medelösa klassen, hvilka på af läkare godkända grunder icke kunna uppfödvas med modersmjölk, tillhandahålla för deras ålder passande näring samt åt deras fostrarinnor meddela råd och upplysningar om en rationell barnavård. För detta företag, som för närvarande arbetar med en mjölkberedningsanstalt i Berghäll för högst 27 barn men kommer att utvidgas så att den redan förefintliga anstalten anordnas för 50 barn och en andra anstalt inrättas i 6:te stadsdelen, i hvilken omfattning företaget beräknas medföra en årlig kostnad af vidpass 15,000 mark, har ur vinstmedlen begärts ett anslag af 10,000 mark. Erkännande företagets gagneliga syfte, har utskottet dock trott stadens understöd åt detta böra, till dess någon erfarenhet om den nyss påbegynta verksamheten kunnat vinnas, inskränkas

till ett mindre belopp; och får utskottet fördenskull föreslå att åt nämnda företag måtte för innevarande år beviljas ett bidrag af 5,000 mark.

Vidare får utskottet hemställa om bestämmande af anslagen till Arbets hemmet för ålderstigna kvinnor till 3,500 mark och för Fruntimmersföreningens barnhem till 2,000 mark. Föreningen för välgörenhetens ordnande torde denna gång såsom bidrag till dess arbetsutdelning för gifta kvinnor beviljas dertill begärda 2,000 mark.

Med förmålan att Mariaföreningen, som under en följd af år här i staden uppehållit ett *herberge för arbetssökande kvinnor*, numera vore sinnad att upphöra med denna verksamhet, hvilken derefter skulle öfvertagas af Finsk kvinnoförening, har sistnämnda förening anhållit att komma i åtnjutande af anslag för ändamålet till samma belopp som senast tilldelats Mariaföreningen, eller 3,000 mark, samt derutöfver 500 mark för anskaffande af inventarier till herberget. Helsingfors tjenarinneförening, som förlidet år af vinstmedlen erhöll 1,500 mark till dess hem för platssökande tjenarinnor, har nu jämväl ansökt om 3,500 mark för upprätthållande och utvidgande af sagda tjenarinnehem. De skäl hvilka talade för att, oaktadt det af tjenarinneföreningen tagna initiativet uti en tjenarinneklassen på det närmaste berörande angelägenhet, icke undandraga Mariaföreningen med dess genom långvarig verksamhet på samma område vunna erfarenhet det understöd densamma förut fått åtnjuta, ega ej tillämplighet på Finsk kvinnoförening, som icke kan bygga på någon erfarenhet åt detta håll och hvars intressen i öfvervägande grad torde upptagas af andra sträfvanden. I betraktande häraf och då det ligger vikt på att de medel som kunna för detta ändamål anslås icke splittras på flera händer, har utskottet ansett sig böra föreslå afböjande af Finsk kvinnoförenings ansökning samt beviljande af anslag till belopp af 3,500 mark för det af tjenarinneföreningen underhållna herberget. Utskottet anknyter härvid förhoppningen att Nämnden för arbetareangelägenheter skall åt denna af tjenarinneföreningen utöfvade verksamhet ega en särskild tillsyn.

Beviljandet af de begärda anslagen, ett hvart å 1,000 mark, till sanatoriet för skrofulösa barn, till föreningen Marthas hem för fabriksarbeterskor och till sistnämnda förening gemensamt med kvinnosaksförbundet Unionen för anordnande af praktiska matlagningskurser får utskottet tillstyrka. Härvid skulle dock beträffande nämnda sanatorium uppställas samma vilkor som under sistlidet år, eller att fyra platser skola afgiftsfritt upplåtas för fripatienter från denna stad, hvilka af Fattigvårdsstyrelsen föreslås. Deremot nödgas utskottet afstyrka bifall till den af kvinnosaksförbundet Unionen gjorda ansökningen om bidrag med 1,500 mark till fortsatt arbetsutdelning i förstäderna, enär utredning om behöfligheten för innevarande år af sådan nödhjelp, hvartill sagda arbetsutdelning synes vara afsedd, icke föreligger.

Föreningen De blindas vänner och Helsingfors döfstumförening torde för de i ansökningarna antydda ändamål tilläggas understöd till belopp af resp. 1,500

2,500 mark. — Till de af Helsovårdsföreningen i Finland förberedda föredragsföreläsningarna om de veneriska sjukdomarna får utskottet, med afseende å det allmänna intresset af att dessa sjukdomars spridning i görligaste mån motverkas, förordna ett bidrag till belopp af 2,000 mark. — Nylands djurskyddsförening torde såsom bidrag till dess härstädes inrättade djurskyddsbyrå tilläggas 500 mark. — Likaså bör tillstyrkes beviljande af anslag med 1,000 mark till härvarande handarbetsförening samt med 1,500 mark såsom understöd åt Helsingfors simsällskap, hvars verksamhet för befrämjande af simkonst och kunskap i räddning af drunknande personer vara förtjent af uppmuntran.

Uti dess ofvanberörda ansökning har Delegationen för *Helsingfors hornkapell* anfört att kapellet, oaktadt det icke obetydliga anslag som numera tilldelats detsamma å stadens ordinarie budget, icke kunde utan ytterligare understöd bära sig, hvarför delegationen anhållit att kapellet måtte i sådant afseende af vinstmedlen ytterligare tilläggas 3,000 mark. Likaså har Direktionen för *Helsingfors Filharmoniska sällskap*, hvilket å årets ordinarie budget beviljats anslag med 12,000 mark, uti sin ansökning, med hänvisande till det förhållande att sällskapet under år 1904 af staden åtnjutit understöd med 16,000 mark, hemställt att, till betäckande af den genom anslaget nedsättning uppkomna synnerligen känbara minskningen i sällskapets inkomster, skulle ur vinstmedlen anslås 4,000 mark. Då hvardera dessa ansökningar synas behjertansvärda, får utskottet förorda beviljande ur vinstmedlen af 2,500 mark såsom ytterligare bidrag åt Helsingfors hornkapell samt af 4,000 mark åt Helsingfors Filharmoniska sällskap.

På taget initiativ af Finska konstföreningen och efter framställning af det år 1904 för afgifvande af förslag om vinstmedlens fördelning tillsatta utskott beslöto Stadsfullmäktige sagda år att af de då disponibla vinstmedlen reservera ett belopp af 12,456 mark 66 penni för att användas till inköp af ett *skulpturverk* att uppställas i det fria. På sätt i utskottets då afgifna betänkande antyddes hade bildhuggaren V. Vallgren, med hänsyn till den ifrågasatta beställningen af ett dylikt verk, erbjudit sig att för vidpass 40,000 mark leverera en springbrunn af monumental beskaffenhet. Under hänvisande till Stadsfullmäktiges oförmålda beslut och med upplysning att en skiss till nämnda springbrunn, hvilken kunde tänkas uppställd exempelvis i Teateresplanaden eller, beroende af monumentets blifvande storlek, på lämplig plats å norra sluttningen af Observatoriiberget, redan gjorts af herr Vallgren, har Finska konstföreningen nu hemställt att äfven detta är en så stor summa som möjligt måtte för samma ändamål anslås. — Jämte erinran att ett för ett antal år sedan hos Stadsfullmäktige väckt förslag om be- ställning hos herr Vallgren af ett till uppställning i det fria lämpligt konstverk då af tillfällig anledning fick förfalla, har utskottet ansett det vara sjelffallet att staden nu skall med beställningen vända sig till herr Vallgren samt att dervid skall åt konstnären lemnas fritt val beträffande arten af det blifvande skulptur-

verket, med iakttagande blott af att dess pris såsom färdigt uppställt icke må i nämnda värld mån öfverstiga det därför tidigare uppgifna beloppet 40,000 mark. Då utskottet medlen denna gång utfallit så rikligt att ett större belopp synes kunna, utan till fördelande af andra mera berättigade kraf, till detta ändamål anslås, får utskottet förvårdsamt föreslå, att ett belopp af 25,000 mark nu ytterligare anvisas för det blifvande skulpturverket samt att, då härigenom redan största delen af det till herr Vallgrens monumentala springbrunn uppgifna priset funnes att tillgå, behöf om beställning för stadens räkning af detta konstverk måtte omedelbart fatta. Det belopp som derutöfver för ändamålet erfordras är icke större än att detsamma säkert kan, derest ett följande års vinstmedel icke skulle lemna öfverskott till detta behof, anvisas å Fullmäktiges dispositionsmedel.

Fröken Agda Blom, som sistlidet år af vinstmedlen tillades ett anslag af 500 mark såsom bidrag till en härstädes uppehållen pedagogisk slöjdskola, torde jämväl nu tilldelas ett lika stort belopp under det tidigare uppställda villkoret om intagande i nämnda skola af 5 frielever från denna stad.

Åt Helsingin työväenyhdistys förordas likaledes anslag till samma belopp som förlidet år, eller 1,000 mark, till underhåll af dess bibliotek och läsesal. Då deremot det af samma förenings kvinnoafdelning äskade anslag, enligt hvad i ansökningen säges, är afsedt att betäcka föreningens under de två sistförflutna åren hafda utgifter för barnkurser m. m., men utgifvande af anslag ur vinstmedlen till betäckande af utgifter från ett föregående år icke torde befinnas lämpligt, får utskottet afstyrka anslaget beviljande. — Åt Tölö arbetareförening, som till underhåll af dess bibliotek och läsesal äskat 1,000 mark, föreslås i sådant afseende 500 mark.

Föreningen Arbetets vänner har för språkundervisningsändamål anhållit om ett anslag af 2,000 mark, men torde anslagsbeloppet härför kunna begränsas till 1,500 mark. Af för samma förenings vestra filial begärda 650 mark föreslås beviljande af 600 mark. Då de under föregående år för arbetarebarn i Tölö och Sörnäs anordnade sommarsysselsättningar synas fylla ett verkligt behof, har utskottet ansett de af Arbetets vänner vestra och Sörnäs filialer för fortsättande af dylika kurser begärda anslagen med resp. 2,000 mark och 600 mark böra till fulla beviljas. — Likaså tillstyrkas anslag till ansökt belopp af 500 mark för Finsk kvinnoförenings elementarkurser för arbeterskor samt det begärda anslaget å 1,500 mark för upprätthållandet af de svenska folkhögskolekurserna i Helsingfors för läsåret 1905—1906.

På grund af Folkskoledirektionens förord har utskottet ansett sig böra förordas att seminarieföreståndaren K. Werkko skulle såsom bidrag till underhållet af den i samband med hans lärarinneseminarium härstädes stående öfningsskola för innevarande år beviljas ett anslag af 2,500 mark, motsvarande kostnaden för en folkskoleklass som staden kan anses hafva derigenom inbesparat. Härvid har utskottet dock hyst någon tvekan, förorsakad deraf att ifrågakvarande öfningsskola, enligt

Utskottet har anledning förmoda, icke torde stå under inseende och kontroll af stadens folkskoleinspektör.

Till de i ansökningarna af Aktiebolaget Folkhemmet och Hermanstads Nykterhetsförening angifna ändamål förordas för hvardera af dessa sökande anslag af 1000 mark.

Beträffande de anslag, som äskats för särskilda härstädes verkande *nykterhetsföreningar*, får utskottet uttala såsom sin mening att understöden åt dylika föreningar böra afse att befrämja deras arbete för spridande af nykterhetsidén genom föredrag, skrifter m. m., men icke att bekosta utgifterna för föreningsmedlemmarnas sällskapliga umgänge och rekreation, hvilka utgifter icke ega direkt samband med det egentliga nykterhetsarbetet. Af sådan orsak nödgas utskottet helt och hållet afstyrka föreningen Koittos anhållan om bidrag af 15,000 mark till dess å Fårholmen i Gammelstadsfjärden inrättade rekreationshem, hvilket för öfrigt befinner sig utom stadens område i Helsinges socken. Anmärkas för öfrigt att staden redan genom de med anslag ur vinstmedlen underhållna folkparkerna å Högholmen och Fölisön tillgodosett de arbetande klassernas behof af lämpliga rekreatiönsställen. Med tagen hänsyn till de olika föreningarnas medlemmsantal och verksamhetsområden har utskottet åt nedannämnda nykterhetsföreningar föreslagit anslag till följande belopp, nämligen:

åt nykterhetsföreningen Balder	2,000 mk
„ samma förenings filial i Sörnäs	500 „
„ nykterhetsföreningen Kilpi	1,000 „
„ „ Wäinölä	1,000 „
„ „ Rauha	500 „
„ „ Toimela	500 „
„ Toivonliittojen yhteistoimikunta	500 „
„ Nylands finska nykterhetsförening	500 „

Vid behandlingen under sistlidet år af frågan om *arbetareundervisningens* ordnande beslöto Stadsfullmäktige den 26 maj sagda år att det för läsåret 1905—1906 erforderliga anslaget 12,000 mark skulle utgå ur vinstmedlen för år 1903, af hvilka ett motsvarande belopp för ändamålet reserverats. Med underkännande af ett samtidigt dermed hos Fullmäktige väckt förslag att anslagen för arbetareundervisningen framdeles skulle påföras stadens ordinarie budget förbehölo sig Stadsfullmäktige att hvarje gång särskildt pröfva från hvilka medel anslagen borde utgå. Vid fastställandet af innevarande års budget upptogo Fullmäktige emellertid deri anslag för arbetareundervisningens bedrivande under höstterminen 1905 med 6,000 mark. Enär Stadsfullmäktiges nyssberörda beslut dock icke kan anses hafva genom denna åtgärd upphäfts, står det, enligt utskottets förmenande, Fullmäktige öppet att pröfva huruvida icke anslag för arbetare-

undervisningen under år 1906 må kunna utgå från de nu disponibla vinstmedlen. I betraktande af att den för närvarande rikliga tillgången på dylika medel erbjuder tillfälle att ännu en gång från den ordinarie budgeten aflyfta detta anslag som på grund af dess ändamål synes särskildt egna sig att bestridas af vinstmedlen, får utskottet hemställa att anslag med 12,000 mark för bekostande af arbetareundervisningen under år 1906 måtte beviljas från de nu disponibla vinstmedlen.

I händelse utskottets här ofvan framställda förslag godkännas, skulle af vinstmedlen ett belopp af 1,819 mark 37 penni återstå odisponerad och får utskottet föreslå att detta belopp reserveras för att, enligt Stadsfullmäktiges närmare bestämmande, framdeles användas till befordrande af uppkomsten utaf trädgårdskolonier för arbetare.

Då nu ett större antal företag och föreningar än vanligt tilldelats anslag af vinstmedlen och dessa anslags belopp i flera fall äfven utmätts högre än under vanliga förhållanden skulle skett, anser utskottet stor vigt ligga derpå att de nämnder och bestyrelser, hvilka ega kontrollera dessa företag och resp. föreningars verksamhet, ega desamma sin uppmärksamhet och dervid äfven såvidt möjligt öfvervaka att de beviljade anslagen på ett ändamålet motsvarande sätt användas.

Utskottet får på grund af hvad ofvan anförts vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige måtte afböja de ansökningar om bidrag ur vinstmedlen som inlemnats af Finsk kvinnoförening för dess tjänarinnem, af kvinnosaksförbundet Unionen till dess arbetsutdelning, af Helsingfors arbetareförenings kvinnoafdelning samt af nykterhetsföreningen Koitto;

att Fullmäktige ville af vinstmedlen anslå:

8,000: —

a) åt fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman 8,000 mark till underhåll af deras folkbarnträdgård i Sörnäs under läsåret 1905—1906;

6,500: —

14,500: —

b) åt fröken Annie Rundström 6,500 mark till uppehållande af folkbarnträdgården vid Smedsgatan under samma tid;

	14,500: —
c) åt fröken <i>Lydia Wendell</i> 6,000 mark till hennes folkbarträdgård i Tölö under sagda läseår;	6,000: —
d) åt fröken <i>Thyra Gahmberg</i> 6,000 mark till underhåll af hennes folkbarträdgård vid <i>Erikskatan</i> , jämväl för instundande verksamhetsår;	6,000: —
e) åt fröknarna <i>Bertha Bäckman</i> och <i>Lilli Winter</i> 6,000 mark till deras folkbarträdgård å <i>Berghäll</i> , äfven för läseåret 1905—1906;	6,000: —
f) åt fröknarna <i>Therese Wuoreneimo</i> och <i>Siiri Halonen</i> 6,000 mark till den af dem öfvertagna finskspråkiga folkbarträdgården i <i>Hermanstad</i> för samma läseår;	6,000: —
g) åt fröknarna <i>Maria Åberg</i> och <i>Mildrid Brotherus</i> 4,300 mark till deras svenskspråkiga folkbarträdgård i <i>Hermanstad</i> , likaledes för nämnda läseår;	4,300: —
h) åt <i>Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening</i> 10,000 mark till feriekolonier för folkskolebarn;	10,000: —
i) åt bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor 2,000 mark;	2,000: —
j) åt bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn 7,000 mark för underhållet af dessa inrättningar under år 1905;	7,000: —
k) åt föreningen för befrämjande af barnavård 10,000 mark;	10,000: —
l) åt det under benämningen „ <i>Mjölldroppen</i> “ påbegynta företaget 5,000 mark till befrämjande af dess verksamhet;	5,000: —
m) åt bestyrelsen för arbetshemmet för ålderstigna kvinnor 3,500 mark;	3,500: —
n) åt <i>Fruentimmersföreningen</i> 2,000 mark såsom bidrag till underhållet af dess barnhem;	2,000: —
o) åt föreningen för <i>Välgörenhetens</i> ordnande 2,000 mark till bekostande af arbetsutdelning åt gifta kvinnor;	2,000: —
	84,300: —

84,300: —	
3,500: —	p) åt <i>Helsingfors tjenarinneförening</i> 3,500 mark till upplåtthållande af dess tjenarinnehem;
1,000: —	q) åt föreningen <i>Sanatorium för skrofulösa barn</i> 1,000 mark under vilkor att fyra platser afgiftsfritt upplåtats för patienter från denna stad, hvilka af <i>Fattigvårdsstyrelsen</i> föreslås;
1,000: —	r) åt föreningen <i>Marthas syförening</i> 1,000 mark till underhåll af dess hem för fabriksarbeterskor;
1,000: —	s) åt <i>kvinnosaksförbundet Unionen</i> och föreningen <i>Martha</i> gemensamt 1,000 mark till bekostande af praktiska matlagningsskolor för arbetareklassens kvinnor;
1,500: —	t) åt föreningen <i>blindas vänner</i> 1,500 mark;
500: —	u) åt <i>Helsingfors döfstumförening</i> till bekostande af dess undervisningskurser för döfstumma 500 mark;
2,000: —	v) åt <i>Helsövärdshörsamheten i Finland</i> 2,000 mark till bekostande af föredragsserier om de veneriska sjukdomarna;
500: —	x) åt <i>Nylands djurskyddsförening</i> 500 mark såsom bidrag till underhållet af dess djurskyddskontor;
1,000: —	y) åt <i>Helsingfors handarbetsskola</i> 1,000 mark såsom bidrag för skolans uppehållande;
1,500: —	z) åt <i>Helsingfors simsällskap</i> 1,500 mark till befordrande af dess syftemål;
2,500: —	å) åt <i>Helsingfors hornkapell</i> 2,500 mark;
4,000: —	ä) åt <i>Helsingfors filharmoniska sällskap</i> 4,000 mark såsom ytterligare bidrag för innevarande år;
25,000: —	ö) till ett monumentalt skulpturverk, att uppställas i det fria, 25,000 mark;
129,300: —	

	129,300: —
aa) åt fröken <i>Agda Blom</i> 500 mark till upprätthållande af hennes slöjdskola, emot skyldighet att i skolan afgiftsfritt intaga 5 frielever från denna stad;	500: —
bb) åt <i>Helsingin työväenyhdistys</i> 1,000 mark till förmån för dess bibliotek och läsesal;	1,000: —
cc) åt <i>Töölö arbetareförening</i> 500 mark till samma ändamål;	500: —
dd) åt föreningen <i>Arbetets vänner</i> 1,500 mark till bekostande af språkundervisningskurser;	1,500: —
ee) åt samma förenings vestra filial 600 mark till förmån för dess allmänna verksamhet;	600: —
ff) åt densamma 2,000 mark för anordnande af sommarsysselsättning för arbetarebarn;	2,000: —
gg) åt föreningen <i>Arbetets vänner i Sörnäs</i> 600 mark för samma ändamål;	600: —
hh) åt <i>Finsk kvinnoförening</i> 500 mark till elementarkurser på svenska och finska språken för arbeterskor;	500: —
ii) åt seminarieföreståndaren <i>K. Werkko</i> 2,500 mark till bekostande af underhållet för innevarande år af en öfningskola vid hans småskoleseminarium i denna stad;	2,500: —
jj) åt ledarene af de svenska folkhögskolekurserna i <i>Helsingfors</i> 1,500 mark för dessa kursers upprätthållande under läsåret 1905—1906;	1,500: —
kk) åt <i>Aktiebolaget Folkhemmet</i> 400 mark för upplåtande kostnadsfritt af lokaler för de i <i>Folkets hem i Hermanstad</i> verkande föreningarna;	400: —
ll) åt <i>Hermanstads ungdomsförening</i> 400 mark till befrämjande af dess verksamhet;	400: —
mm) åt <i>nykterhetsföreningen Balder</i> 2,000 mark till förmån för dess nykterhetsverksamhet;	2,000: —

 143,300: —

143,300: —	
500: —	<i>nn) åt samma förenings filial i Sörnäs 500 mark;</i>
1,000: —	<i>oo) åt nykterhetsföreningen Kilpi 1,000 mark;</i>
1,000: —	<i>pp) åt nykterhetsföreningen Wäinölä 1,000 mark;</i>
500: —	<i>qq) åt nykterhetsföreningen Rauha 500 mark;</i>
500: —	<i>rr) åt nykterhetsföreningen Toimela 500 mark;</i>
500: —	<i>ss) åt Helsingin toivonliittojen yhteistoimikunta 500 mark;</i>
500: —	<i>tt) åt Nylands nykterhetskrets 500 mark;</i>
12,000: —	<i>uu) till bekostande af arbetareundervisningen under år 1906 dertill erforderliga 12,000 mark; äfvensom</i>
1,819: 37	<i>att Stadsfullmäktige måtte besluta att det derefter återstående be-</i>
161,619: 37	<i>loppet af vinstmedlen 1,819 mark 37 penni skall reserveras för att,</i>
Förut dispo-	<i>efter närmare hestämmande framdeles, användas till förmån för träd-</i>
nerade:	<i>gårdskolonier för arbetare.</i>
42,500: —	
204,119: 37	

Derjämte får utskottet föreslå:

att de föreningar, sällskap och enskilda personer, som tilldelas bidrag ur vinstmedlen, skulle anmodas att efter årets utgång afgifva kortfattade berättelser öfver sin verksamhet, särskildt med hänsyn till de beviljade anslagens användning, och af dem

föreståndarinnorna för folkbarträdgårdarna och Helsingfors handarbetsskola till Uppfostringsnämnden;

Helsingin työväenyhdistys, Töölö arbetareförening, Arbetets vänner jämte filialer, Finsk kvinnoförening, kvinnosaksförbundet Unionen och föreningen Martha, Marthas syförening, bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor, Aktiebolaget Folkhemmet och Hermanstads ungdomsförening, Nylands djurskyddsförening samt nykterhetsföreningarna Balder och dess filial, Kilpi, Wäinölä, Rauha, Toimela, Toivonliittojen yhteistoimikunta och Nylands nykterhetskrets till Arbetare-nämnden;

Helsingfors döfstumförening, Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening, seminarieföreståndaren Werkko, ledarene af de svenska folkhögsskolekurserna, Helsingfors simsällskap och fröken Blom till Folkskoledirektionen;

Helsovårdsföreningen i Finland och föreningen Sanatorium för skrofulösa barn till Helsovårdsnämnden; samt

föreningen De blindas vänner, Fruntimmersföreningen, bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn, föreningen för barnavård, Tjenarinneföreningen och föreningen för välgörenhetens ordnande till Fattigvårdsstyrelsen;

vilka nämnder det ålåge att följa med verksamheten i vederbörande föreningar och inrättningar samt att jämte eget utlåtande till Fullmäktige insända förenämnda berättelser.

Helsingfors, den 26 maj 1905.

Oskar Heikel.

T. J. Boisman.

J. Cygnæus.

V. T. Rosenqvist.

Emil Perttilä.

H:fors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1905.

Handlingar rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1904.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors den 29 Maj
1905.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 632.

I det afseende § 69 i Kejsrerliga Förordningen den 8 december 1873, angående kommunalförvaltning i stad, föreskrifver har Magistraten äran till Herrar Stadsfullmäktige härmed öfversända ej mindre den af stadens revisorer vid verkställd granskning af stadens räkenskaper för sistlidet år uppgjorda revisionsberättelsen jemte ett med anledning deraf Direktionen för Helsingfors stads folkskolor affordradt yttrande än äfven de af sagda revisorer afgifna berättelserna om förvaltningen under berörda år af Helsingfors stads nybyggnads- och regleringslån af år 1882 samt af stadens vattenledningslån af år 1876.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Arthur von Essen.

Revisionsberättelse för år 1904.

Sedan undertecknade, jämte Herr Georg Kruskopf, vid allmän rådhusstämma den 22 sistlidne December blifvit utsedde att granska Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning under år 1904 samt numera slutfört detta uppdrag, få vi däröfver afgifva följande berättelse:

Revisorerna, som vid ett den 21 Januari hållet möte inom sig till ordinarie utsett underskrifven Saurén, voro den 1 nästvikne Mars uppkallade intill Magistraten, och öfverlämnades härvid till dem de till stadens förvaltningsgrenar hörande räkenskapsböcker och redovisningar jämte verifikationer.

Vid första sammanträdet den 6 Mars, då revisionsarbetet vidtog, fördelades jämlikt § 2 i Instruktionen för revisorerna arbetet dem emellan i gruppen sålunda att

revisionen af räkenskaperna beträffande

I. Trafikkontoret, Hamnkontoret och Brandverket öfverlämnades åt: underskrifne Hornborg och Schildt;

II. Polisnrättningen, Fattigvårdsstyrelsen och Helsovården: underskrifne Lucander och Sundholm;

III. Undervisningsväsendet och särskilda Stadsfullmäktige underlydande bestyrelser: underskrifne Lönnrot och Malmberg;

IV. Belysningsverket, Byggnads- och Vattenledningskontoren: underskrifne Lönnrot och Hult samt Herr Georg Kruskopf; samt

V. Stadens embetsverk, kommunalförvaltningen, inkomsterna från uttaxering och från stadens egendom, stadens skulder, äfvensom de till staden donerade fonder: underskrifne Fabritius och Saurén.

Dels af orsak att Herr Kruskopf i följd af sjukdom under hela revisions-tiden varit förhindrad att delta i arbetet, dels af samma anledning som af revisorerna för 1903 års räkenskaper framhållits, nämligen införandet af en s. k. fördelningsjournal, har ofvannämnda arbetsfördelning ej i allo kunnat iakttagas, utan delvis måst ske i större grupper eller gemensamt, detta sistnämnda särskildt hvad verifikatgranskningen vidkommer.

Sedan Stadskamreraren efter framställning af revisorerna utlofvat att för framtiden på lämpligt sätt fördela detaljräkenskaperna på två eller tre fördelningsjournaler i stället för den enda nu förefintliga, borde arbetsfördelningen jemlikt instruktionen bättre kunna följas samt revisorernas arbete i öfrigt i afsevärd grad underlättas.

Revisionen af särskilda förvaltningsgrenar.

Granskningen af till stadens *skulder, embetsverk, kommunalförvaltningen, gatu- och kajbelysningen samt brandverket* hörande räkenskaper hafva ej från revisorernas sida gifvit anledning till anmärkning. De härför betingade utgifterna öfverensstämma med föga afvikande belopp från de motsvarande budgetposterna; den största skillnaden inom ofvannämnda utgiftsgrupp märkes i utgiften för kommunalförvaltningen, samt för gatu- och kajbelysningen.

Anslaget för den förra gruppen har nämligen öfverskridits med cirka 9,300 mark, medan å detta för den senare inbesparats ett belopp af något öfver 13,300 mark.

Såsom känt har sedan två år tillbaka stadens kontanta bidrag till *polis-rättningen* inbetalats till läneränteriet. Användningen af detta ej obetydliga belopp undandrages sålunda stadsmyndigheternas och revisorernas granskning. Inclusive förenämnda bidrag och kostnaden för polisinrättningens lokaler, deras eldning och belysning samt diverse, utgör stadens totala utgift för polisinrättningen under år 1904 Fmk 249,996:22 mot Fmk 236,470:65 för år 1903 och Fmk 164,509:11 år 1902.

Denna inom förloppet af tre år med cirka 50 % stegrade utgift föränleddes väl närmast af den allmänt såsom omotiverad ansedda öfverhöfvan stora ökningen af antalet polismän i staden; men oaktadt denna förändring redan genomförts under år 1902, synes att döma af utgiftssumman för år 1904, jemförd med den för år 1903, en fortfarande stegring hafva inträffat.

Nämnda stegring hänför sig hufvudsakligast till utgifterna för elektrisk belysning och eldning, hvilka kräft den ovanligt höga summan af Fmk 21,920:07 mot i anslaget beräknade Fmk 14,400:—, och angående hvilka det ej varit möjligt för revisorerna att konstatera, huruvida desamma föränleddes af ett verkligt behof eller möjligen kunna bero på slösaktig användning af den elektriska belysningen och oekonomisk eldning.

Beträffande räkenskaperna för *Sundhets- och sjukvården* hafva revisorerna, som i öfrigt ej haft anledning att derom göra några påminnelser, fäst sig vid det vid utgången af år 1904 hos Helsovårdsnämnden inestående oredovisade beloppet af Fmk 15,226:98. Då denna summa öfverskrider nämndens årsanslag och sålunda torde omfatta tvenne års räkenskaper, tillåta sig revisorerna uttala önskvärdheten af att redovisning i framtiden i rätt tid före bokslutet aflemnas.

Fattigvårdens räkenskaper, som nästan i alla utgiftsposter uppvisa en anslagen öfverstigande merkostnad, hafva ej heller från revisorernas sida gifvit skäl till anmärkning. I sammanhang härmed anse sig revisorerna böra framhålla att under redovisningsåret återgäldats endast 514 mark af de 26,844 mark, som i form af lån utgifvits från det anslag, stort 30,000 mark, hvilket Stadsfullmäktige i April 1903 beviljat till bekämpande af nöden bland stadens arbetarebefolkning. Då under år 1903 det återbetalade beloppet utgjorde Fmk 2,078, återstår således såsom oguldet Fmk 24,252, om hvilkas återvinnande starka tvifvel torde kunna hysas.

Vid granskningen af *undervisningsväsendets* räkenskaper hafva revisorerna fäst sig vid att folkskolornas redovisningar endast verifierats af direktionens ekonom. Med hänsyn dertill att enligt den nya instruktionen för ekonomen samtliga folkskolorna berörande utgifter, med undantag af aflöningar och arvoden, härefter skola ske genom ekonomen, tillåta sig revisorerna föreslå att ifråga-

varande redovisningar, i likhet med hvad fallet är inom stadens öfriga nämnder och bestyrelser, måtte före ingifvandet till stadens Drätselkammare äfven veritasceras af folkskoledirektionens ordförande eller annan med detta uppdrag ombetrodd medlem. De i redovisningarna ingående utgifternas behöflighet och öfverensstämmelse med direktionens beslut skulle härigenom synligen attesteras.

Ur räkenskaperna, som revisorerna i öfrigt funnit i ordning, hafva vi inhemtat att ekonomen för tiden från den 1 Januari till slutet af Augusti 1904 uppburit i lön Fmk 2,499:95, oaktadt honom för nämnda tid enligt Stadsfullmäktiges förklaring af den 25 sistvikne Oktober bordt tillkomma blott Fmk 1,666:64.

Då denna lönefråga, liksom ock andra ekonombefattningen rörande förhållanden, för närvarande är tvist underkastad, anse sig revisorerna ej böra i saken göra någon särskild framställning.

Slutsummorna af de till vattenledningsverket och byggnadskontoret hörande räkenskaperna differera med jämförelsevis ringa belopp från den därför fastställda budgeten; största uppmärksamheten tilldrager sig härvid inkomsten från vattenledningsverket, hvilken öfverskrider den beräknade med cirka 96,000 mark. Medan nämligen behållningen från vattenledningsverket i budgeten beräknats till Fmk 199,400, utgör, enligt stadskamrerarens berättelse, verkets totala inkomst Fmk 632,759:18 och utgift Fmk 336,721:38, lemnande sålunda ett öfverskott af Fmk 296,037:80, motsvarande 8,15 % å det i samma berättelse till Fmk 3,631,610:96 upptagna kapitalvärdet för vattenledningsverket. Beträffande de nämnda förvaltningsgrenarna hafva revisorerna ej haft skäl till några påminnelser.

Hvad granskningen af *gasverkets* räkenskaper vidkommer, hafva revisorerna med tillfredsställelse annoterat att detsamma numera uppställts på sådant sätt, att en direkt jämförelse mellan verkets inkomster och utgifter samt budgeten kan äga rum. Räkenskaperna, om hvilkas särdeles omsorgsfulla och prydliga förande revisorerna anse sig böra uttala ett erkännande, och hvilka äfven eljes befunnits i ordning, hafva för året att uppvisa ett betydande öfverskott Fmk 199,773 mot beräknade Fmk 86,290.

Enligt bilansen per ultimo December 1904 utgör gasverkets kapitalvärde i fastigheter, inventarier och gasmätare sammanlagdt Fmk 1,492,774:80, hvadan årets bokförda behållning motsvarar 13,4 % å nämnda belopp, eller, om å kapitalvärdet främst beräknas 6 % ränta, en ren vinst af Fmk 110,206:51.

Om ock revisorerna fortsättningsvis häfda den åsikten att en del af detta öfverskott borde anvisas till ytterligare afskrifningar å verket, anse vi oss likväl ej hafva anledning att derom nu göra något förslag, då en sådan framställning under flere tidigare år ej vunnit vederbörandes godkännande.

De under stadens förvaltning stående donationsfondernas räkenskaper hafva af oss genomgåts och befunnits öfverensstämmande med deröfver afgifven berättelse.

Likaledes hafva vi varit i tillfälle att granska placeringen af fondernas kapitaltillgång och så vidt vi kunnat bedöma funnit densamma fullt säker.

Granskningen af bokslutet och förvaltningen i sin helhet.

Drätselkamrerarens berättelse lemnar, fränsedt några tryckfel och smärre sak ej inverkan de felaktiga uppgifter i texten, en utförlig och öfverskådlig framställning af stadens olika förvaltningsgrenar. Den i berättelsen ingående räknelser öfver stadens inkomster och utgifter samt aktiva och passiva hafva vi samt öfverensstämmande med stadens hufvudbok samt i öfrigt kunnat konstatera bokslutets riktighet, såvidt nämligen de i bilansen intagna värdeuppgifterna för lagar och materialier hafva sin motsvarighet i verkligheten.

Vid genomgåendet af restlängden hafva vi fäst oss vid det ej obetydliga, särskildt bland kommunala utskylder, utestående restbeloppet samt trott oss finna att en stor del deraf, synnerligast från äldre år, borde ur de i böckerna upptagna tillgångarna uteslutas, enär föga utsigt till deras indrivande torde förefinnas.

I sammanhang härmed tillåta vi oss hemställa, huruvida ej vid indrivandet af resterna större skyndsamhet i regel borde iakttagas samt få tillika framhålla, att det ej varit oss möjligt att konstatera orsaken till att flere högt ställda med finska statsmedel aflönade tjenstemäns, enligt vårt förmenande, lagenliga utskylder till Helsingfors kommun fortfarande balansera såsom obetalda i stadens räkenskaper.

Bokslutet för år 1904 har i likhet med förhållandet under ett större antal år att uppvisa ett ej obetydligt öfverskott eller närmare bestämdt Fmk 824,770: 22. Säsom i Stadskamrerarens berättelse framhålles, bidra härtill främst den utöfver beräkning med i det närmaste 356,000 mark stegrade tomtlösen och den med något öfver 210,000 mark förhöjda intraden från inkomstgifvande rättigheter samt slutligen den tidigare omnämnda större behållningen från stadens gas- och vattenledningsverk.

Vid sammanträdet den 6 Mars blefvo af staden under året inlösta obligationer och kuponger af oss uppräknade samt under vår försegling öfverlemnade till Drätselkontorets hvalf.

Likaledes hafva för oss företetts staden tillhöriga aktier och obligationer, hvarjemte stadens å bankräkning inestående medel behörigen verifierats.

De i Drätselkammarens förvar befintliga skuldsedlar och arrendekontrakt hafva vi likaså genomgått och granskat. Riktigheten af stadskassans kontanta behållning vid utgången af år 1904 har äfven styrkts genom företedt inventeringsprotokoll.

På grund af hvad vi sålunda haft äran anföra anse vi oss kunna, i likhet

med föregående år, framhålla att förvaltningen af stadens drätsel äfven under redogörelseåret 1904 handhafs med erkännansvärd sakkännedom och omtanke.

Öfver förvaltningen af stadens vattenledningslån af år 1876 samt nybyggnads- och regleringslånet af år 1882 närsluta vi föreskrifna berättelser.

Helsingfors den 11 Maj 1905.

Karl W. Saurén.

Aug. Fabritius.

Alb. Hornborg.

Werner Hult.

Otto Lucander.

Oscar Lönnrot.

Emil Malmberg.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1904 af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876.

Jemlikt Kejsrerliga Senatens resolution af den 17 Maj 1876, rörande det af Helsingfors stad upptagna 5 % lån för inlösen af vattenledningen, få under-tecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1904, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 29,900 mark, nämligen:

5 % Obligationslånet af år 1876.

Litt. A. 1,000 Fmk N:ris 24, 61, 67, 93, 219, 221, 256, 348, 376, 402 = 10 st.

Litt. B. 500 Fmk N:ris 45, 234, 280, 425, 443, 476, 564, 588, 605, 661, 662, 715, 777, 784, 787, 814, 849, 880, 990, 1,062, 1,193, 1,219, 1,247, 1,303, 1,343, 1,373, 1,386, 1,394, 1,425 = 29 st.

Litt. C. 200 Fmk N:ris 65, 153, 221, 288, 292, 296, 335, 403, 429, 450, 452, 545, 572, 624, 635, 709, 723, 860, 864, 880, 921, 934, 1,047, 1,048, 1,152, 1,207, 1,244 = 27 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1903	Fmk 1,190,967: 50
År 1904 inlöstes:	
utlottade obligationer till ett belopp af . . .	Fmk 28,535: —
utkuponger till förfallna obligationer . . .	" 712: 50
	Fmk 29,247: 50
Ansvarssumma ultimo December 1904	Fmk 1,161,720: —

Vid årets utgång utestodo förfallna, oinlösta obligationer	Fmk 12,240: —
med afdrag för inlösta kuponger	" 1,220: —
	Fmk 11,020: —
Återstår till amortering	Fmk 1,150,700: —

Af förfallna kuponger funnos utelöpande ultimo December 1903 sammanräknadt .	Fmk 2,657: 50
År 1904 till inlösen förfallna kuponger . . .	" 58,247: 50
	Fmk 60,905: —
Under året inlöstes kuponger för	" 57,680: —
Under året preskriberades kuponger	" — : —
	Fmk 57,680: —
eller efter afdrag af kuponger till förfallna obligationer	" 712: 50
	" 56,967: 50
Återstår utelöpande förfallna kuponger	Fmk 3,937: 50

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehålllet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlemnade.

Helsingfors den 11 Maj 1905.

Karl W. Saurén.

Aug. Fabritius.

Alb. Hornborg.

Werner Hult.

Otto Lucander.

Oscar Lönnrot.

Emil Malmberg.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1904 af Helsingfors stads nybyggnads- och regleringslån af år 1882.

Jemlikt Kejserliga Senatens resolution af den 4 Augusti 1882, rörande det af Helsingfors stad upptagna 4½ % lån för nybyggnads- och regleringsarbeten,

få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1904, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 58,500 mark, nämligen:

4 1/2 % Obligationslånet af år 1882.

Litt. A. 3,000 Fmk N:ris 13, 64, 99, 123, 146 = 5 st.

Litt. B. 1,000 Fmk N:ris 107, 124, 132, 135, 148, 155, 218, 219, 221, 294, 332, 335, 344, 360, 363, 413, 440, 456, 503, 507, 535, 578, 607, 628, 640, 662, 665, 689 = 28 st.

Litt. C. 500 Fmk N:ris 51, 58, 66, 90, 95, 106, 107, 161, 164, 196, 201, 232, 243, 287, 288, 306, 348, 353, 356, 396, 460, 531, 589, 628, 651, 682, 695, 700, 741, 752, 789 = 31 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1903	Fmk 885,080:—
År 1904 inlöstes:	
utlottade obligationer till ett belopp af . . .	Fmk 70,568:75
samt kuponger till förfallna obligationer . . .	" 427:50 " 70,996:25
	<u>Ansvarssumma ultimo December Fmk 814,083:75</u>

Vid årets utgång utestodo förfallna, oinlösta obligationer	Fmk 3,546:25
med afdrag för inlösta kuponger	" 1,462:50 " 2,083:75
	<u>Återstår till amortering Fmk 812,000:—</u>

Af förfallna kuponger funnos utelöpande ultimo December 1903 sammanräknadt	Fmk 1,147:50	
År 1904 till inlösen förfallna kuponger . . .	" 37,800:—	Fmk 38,947:50
Under året inlöstes kuponger för	" 36,011:25	
med afdrag af kuponger till förfallna obligationer	" 427:50 " 35,583:75	
	<u>Återstår utelöpande förfallna kuponger Fmk 3,365:75</u>	

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlemnade.

Helsingfors, den 11 Maj 1905.

Aug. Fabritius.	Karl W. Saurén.	Werner Hult.
Otto Lucander.	Alb. Hornborg.	Emil Malmberg.
Alfred Schildt.	Oscar Lönnrot.	
	Gösta Sundholm.	

DIREKTIONEN

FÖR

STADS FOLKSKOLOR

Helsingfors,

Maj 1905.

Till Magistraten.

No 33.

Sedan de för granskning af stadens räkenskaper och förvaltning under året 1904 utsedde revisorer uti afgifven revisionsberättelse, bland annat, anfört att de fäst sig vid att folkskolornas redovisningar endast verifierats af Direktionens ekonom, i anledning hvaraf revisorerna föreslagit att ifrågavarande redovisningar, i likhet med hvad fallet vore inom stadens öfriga nämnder och styrelser, måtte före öfverlemnandet till stadens Drätselkammare äfven verifieras af Folkskoledirektionens ordförande eller annan med detta uppdrag beordrad medlem, har Magistraten, innan sagda berättelse komme att till Stadsfullmäktige öfversändas, anhållit att Folkskoledirektionen skulle med yttrande i ärendet till Magistraten inkomma; och får Direktionen såsom äskadt utlåtande i saken afgifva följande:

Vid behandling af detta ärende uttalades inom Direktionen olika meningar. Flertalet af Direktionens medlemmar ansåg emellertid den ifrågasatta verifieringen vara antingen onödig, i händelse densamma skulle behandlas såsom enbart försak eller ock å andra sidan obillig, i fall en effektiv granskning af hvarje räknings- eller utgiftspost borde ega rum. Direktionens ordförande och dess ledamöter äro nämligen oafönade, hvarför åhvälfvandet å någon utaf dem af ett drygt arbete icke billigtvis borde ifrågasättas. Granskning och verifiering af dessa utgiftsposter skulle vidare medföra för den person, som därmed ombetros, ett ansvar, hvilket rättvisligen ej kunde påtvingas oafönade i stadens tjänst funktionerande personer. Och anförde medlemmar i Direktionen slutligen, att de vunnit den erfarenhet från andra förvaltningsverk att, där likartad verifiering, som den af revisorerna föreslagna, är införd, de verifierande personerna äro tvungna att blindt lita till dem underlydande funktionärers redbarhet, emedan en kontrollering af samtliga utgifter förr än verifiering af verkets föreståndare verkställas, skulle i de flesta fall vara omöjlig eller ock blifva alldeles för

tidsödande. Med afseende å dessa skäl och då en effektiv kontroll icke syntes genom det af revisorerna föreslagna förfarandet kunna åstadkommas, ansåg pluraliteten i Direktionen att revisorernas förslag i ofvan anfördt syfte icke kunde tillstyrkas.

Den insända revisionsberättelsen återställes härjemte.

På Folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

N. B. Grotenfelt.

Handlingar rörande försök med rening af kloakvatten.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 2 Juni 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 158.

Sedan fråga väckts om rening af det i Tölövikens af rinnande kloakvattnet och Helsovårdsnämnden jemte skrifvelse af den 23 sistlidne februari till Drätselkammaren insändt förslag rörande experiment med vattenrening enligt skilda metoder samt anhållit att ett anslag af 1,600 mark måtte för ändamålet utverkas, har Professorn A. Palmberg lemnat Drätselkammaren närmare redogörelse rörande den af honom uppfunna metod för rening af kloakvatten, enligt hvilken experiment jemväl komme att utföras. (Tryckta handl. N:o 11.)

Efter det Helsovårdsnämnden härå beredts tillfälle att taga kännedom om Professorn Palmbergs redogörelse samt Nämnden, med biläggande af ett uttalande i ämnet, uti skrifvelse till Drätselkammaren af den 25 sistlidne maj upprepat sin tidigare anhållan, får Drätselkammaren härmed insända handlingarna i detta ärende samt vördsamt hemställa det måtte Stadsfullmäktige besluta

att ett anslag af 1,600 mark skall ställas till Helsovårdsnämndens förfogande för experiment med rening af kloakvatten, hvilka medel skola utgå ur det i årets utgiftsstat upptagna anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 25 Maj 1905.

Till Drätselkammaren.

N:o 74.

Sedan Hälsovårdsnämnden i skrifvelse af den 23 sistlidne februari tillsände Drätselkammaren ett af ett inom densamma tillsatt utskott afgifvit betänkande i frågan om rening af kloakvattnet, har professorn A. Palmberg till Drätselkammaren ingifvit ett öfver berörda betänkande uppsatt utlåtande, hvarefter Drätselkammaren i remiss af den 4 dennes anhållit om Nämndens yttrande i anledning af sistberörda utlåtande.

Med anledning häraf får till Drätselkammaren Nämnden äran öfversända ett af ofvansagda utskott afgifvet bemötande af professorn Palmbergs utlåtande äfvensom meddela att Nämnden, i anledning af hvad nu ytterligare i ärendet framhållits, endast finner sig hafva skäl att återhämta sitt tidigare i ärendet gjorda uttalande.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

*R. Vuorio.**Till Hälsovårdsnämnden.*

Sedan undertecknade tagit del af professor A. Palmbergs den 20 mars innev. år till drätselkammaren afgifna utlåtande angående rening af Helsingfors kloakvatten få vi till Hälsovårdsnämnden ytterligare uttala följande.

Utskottet har icke funnit det ofvan berörda utlåtandet föranleda till den minsta ändring i utskottets tidigare afgifna förslag rörande anordnandet af jämförande försök med olika metoder för rening af kloakvatten. Men då professor Palmberg, och möjligen andra med honom, icke synes hafva rätt uppfattat ändamålet med försöken och sättet för deras utförande, tror sig utskottet ännu böra sammanfatta och delvis äfven närmare motivera nyss nämnda förslag.

Vid behandlingen af den föreliggande uppgiften har utskottet ingalunda lämnat sig bundet, att utan vidare förorda utförandet af en reningsanstalt enligt professor Palmbergs förslag, utan naturligtvis haft såväl skyldighet som rättighet att äfven taga under ompröfning andra förfaringssätt. När det då visade sig, att professor Dunbar i Hamburg lyckats ombilda den så kallade oxidationsmetoden till ett kontinuerligt förfarande och att reningen enligt oxidationsmetoden i allmänhet gifvit bättre resultat, än de på förruttnelseprocessen grundade förfaringssätten, ansåg utskottet tillräckliga skäl föreligga, att påyrka en jämförande undersökning rörande olika reningsmetoders inbördes värde för reningen af Helsingfors kloakvatten under här rådande lokala förhållanden, innan man ginge till anläggandet af någon reningsanstalt efter hvilket system det än vara månede. Utskottet, som icke anser nödigt, att här inlåta sig på ett detaljeradt bemötande af professor Palmbergs många afseenden mindre väl grundade kritik, måste dock fortfarande vidhålla att prof. Palmberg icke vid tiden för sina försök kunnat fästa afseende vid det af oss åsyftade förfarandet, hvilket af prof. Dunbar publicerats i *Gesundheits-Ingenieur* för år 1903, och hvilket ingalunda drabbas af de anmärkningar den förstnämnde inför drätselkammaren riktat mot oxidationsförfarandet.

Angående de af utskottet förordade jämförande försöken må ytterligare framhållas, att desamma åsyfta en jämförelse af metoden under *identiska yttre förhållanden*, sålunda att samma vatten samtidigt renas enligt tvänne olika metoder. Att denna jämförelse föreslagits att afse äfven prof. Palmbergs „metod“ har utskottet betraktat såsom en skyldig gärd af erkännande för hans inlägg i en för orten viktig hygienisk fråga. Att förslaget äfven borde vara i sådant afseende tillräckligt torde framgå deraf att en jämförelse bygd uteslutande på uppfinnarns undersökningsresultat helt säkert af honom blifvit förklarad värdelös, då ju de nyare försöken icke komme att utföras med samma vatten och under i öfrigt lika förhållande, som hans egna försök under åren 1902—3.

Men utskottet har jämväl funnit andra skäl motivera förnyade reningsförsök. I likhet med professor Dunbar har prof. Palmberg vid sina försök bedömt vattnets reningsgrad efter nedsättningen af den så kallade permanganatförbrukningen. Ett dylikt tillvägagående kan godkännas, då man har att göra med vatten af en viss beskaffenhet och därvid genom särskilda undersökningar — i likhet med hvad prof. Dunbar uppgifver sig hafva gjort — förvissat sig om proportionen mellan reningsgrad och permanganatförbrukning. Utskottet anser att de olikheter som förefinnas mellan Hamburg och Helsingfors med afseende å vattnets beskaffenhet, klimat och öfriga förhållanden göra det i hög grad tvifvelaktigt huruvida samma proportionsförhållande här skall göra sig gällande. Under sådana förhållanden är alltså grunden för bedömandet af reningens effekt, hvilken utgör en hufvudpunkt i den föreliggande uppgiften ännu oklar, däremot är det uppenbart att utskottet skulle svikit sin plikt, om detsamma möjligen af personlig hänsyn hade underlåtit att fästa afseende härvid.

Utskottet anser sig hafva rätt att anställa försök med det Palmbergska förfarandet och skall gerna taga del af de anmärkningar den ärade uppfinnaren kan finna skäl att framställa mot försökhandläggningens handhafvande sedan densamma kommit i gång. Prof. Palmbergs anmärkning, att utskottets förslag icke vore öfverensstämmande med hans anordningar föranleder icke till någon motsvarande korrigeri, då han icke uppgifvit den anmärkta afvikelsen och utskottet för sin del icke vet sig hafva gjort någon ändring utan endast föreslagit inrättningens anordnande så, att densamma kan samtidigt arbeta med två olika metoder t. ex. prof. Palmbergs och oxidationsförfarandet. Detta har, såsom ofvan anfördes, skett för att icke i något afseende underlåta hvad som kan göras för en rättvis jämförelse, eller med andra ord för att skydda den förstnämnda mot oförtjänt vanrykte.

Arthur Rindell.

G. Idström.

Vilh. Sucksdorff.

Allan Zilliacus.

*Handlingar rörande föreslagen omorganisation af andra
stadsläkaretjänsten.*

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 2 Juni 1905.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 75.

Då förslaget till den sedermera af guvernören i Nylands län den 21 december 1893 fastställda och ännu gällande instruktionen för stadsläkarene i Helsingfors af Hälsovårdsnämnden utarbetades, saknade Nämnden all erfarenhet om huru samarbetet emellan de olika stadsläkarene skulle anordnas och hvilken ställning de lämpligast borde intaga gentemot hvarandra. Uppsigten öfver stadens hälsovård hade nämligen därförinnan handhafs af endast en stadsläkare och den korta tid, hvarunder den s. k. sundhetsinspektors befattningen förefanns, kunde icke lämna någon säker grund för bedömande af dessa omständigheter.

När nu andra stadsläkaretjänsten genom doktor Edvard Juslins den 15 dennes inträffade död blifvit ledig, har Nämnden därför tagit under ompröfning huruvida icke, på grund af numera vunnen erfarenhet, andra stadsläkarens tjänstevärksamhet borde omorganiseras och har Nämnden funnit att detta borde ske. Med anledning häraf anhåller Nämnden få framföra följande:

Enligt den för andra stadsläkaren nu gällande instruktionen äro hans och förste stadsläkarens tjänster så godt som oberoende af hvarandra. Endast vid uppsamlandet och bearbetandet af uppgifterna om sjukdoms- och dödsfall eger andra stadsläkaren (se § 7) biträda förste stadsläkaren och under dennes semesterledighet samt vid inträffadt plötsligt förfall (se § 6) utöfva hans befattning. Emellertid har alt sedan nuvarande förste stadsläkarens tillträde till tjänsten år 1895 den praktiska tillämpningen af § 7 visat sig mindre ändamålsenlig och därför har äfven insamlingen och bearbetningen af de statistiska uppgifterna, i stället för att utföras af andra stadsläkaren, skett å Hälsovårdsnämndens byrå under förste stadsläkarens inseyende dels af förste tillsyningsmannen dels af tillfälligt biträde, detta för att göra det möjligt för förste stadsläkaren att oafbrutet följa med fluktuationerna i såväl sjukligheten som dödligheten inom staden. Därigenom har för andra stadsläkaren återstått endast skyldigheten att i ofvannämnda fall vikariera för förste stadsläkaren,

och har äfven i detta afseende instruktionen blifvit följd, i det att andra stadsläkaren årligen under förste stadsläkarens semesterledighet handhaft de med förste stadsläkaretjänsten förbundna göromålen. Klart är dock att andra stadsläkaren som under hela den öfriga delen af året icke varit i tillfälle att taga någon närmast hälst befattning med stadens allmänna hälsovård och de med densamma förbundna mångfaldiga göromål, till en stor del saknat nödiga förutsättningar för att på ett väirksamt och sakkunnigt sätt då kunna handhafva den honom anförtrödda förste stadsläkarensysslan och såsom själfallet är, hafva också förhållandena under nu till ändagångna tio år gestaltat sig så, att andra stadsläkaren under dessa sex veckor endast ombesörjt de alldagliga löpande ärendena, men lämnat alla öfriga tjänsteåligganden till förste stadsläkarens återkomst.

Med anledning af dessa omständigheter och då förste stadsläkarens arbete på grund af stadens betydliga tillväxt sedan år 1893 i hög grad ökat och genom stadens fortgående utvidgning allt fortfarande kommer att tilltaga, synes det med stadens sanitära fördel förenadt att andra stadsläkaretjänsten ombildas därhän att innehafvaren af densamma komme att hela året om biträda förste stadsläkaren vid denna tjänsteåligganden och sålunda äfven själf vinna nödig erfarenhet i stadens allmänna hälsovård och dess enskilda detaljer, hvarigenom andra stadsläkaren sålunda vorde kompetent att, närhälst så fordras, träda i förste stadsläkarens ställe och på ett effektivt sätt handhafva hans befattning. Härjämte vunnes genom denna anordning den fördel, att förste stadsläkaren icke, såsom hittills, blefve tvungen att, på bekostnad af viktigare åligganden, ofta själf lägga handen vid en del mindre viktiga angelägenheter utan mera odeladt än nu mången gång är fallet kunde egna sin tid och sin omsorg åt stadens så att säga stora sanitära frågor. För ernående af hvardera dessa syftemål borde af andra stadsläkaren erfordras, utom hvad å honom för närvarande ankommer, att han borde vara förste stadsläkaren behjälplig vid öfvervakandet af stadens sanitära förhållanden samt i detta afseende utföra de uppdrag och ställa sig till efterriktelse de föreskrifter, som honom af Hälsovårdsnämnden eller förste stadsläkaren lämnas. I detta afseende borde han åläggas att minst två timmar — den ena timmen för utförande af de på andra stadsläkaren särskildt ankommande uppdrag och den andra i egenskap af biträde åt förste stadsläkaren — hvarje söckendag å tid, som af Hälsovårdsnämnden bestämmes, vara tillgänglig å Nämndens byrå.

En sådan omgestaltning af andra stadsläkarens tjänstevärksamhet erfordrar naturligtvis också förändring af hans aflöningsförhållanden. Enligt stat uppbär andra stadsläkaren för det närvarande 3,000 mark i året, men, då han genom tjänstens nu föreslagna omreglering komme att ega full sysselsättning hela året om och för att staden skall kunna räkna på att kunna disponera öfver hela hans tid, borde honom i aflöning tillförsäkras 7,000 mark i året, däraf 5,000 mark i lön och 2,000 mark i arvode, med 1,000 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst. Dessutom borde han erhålla rättighet till delaktighet i civilstatens enke- och pupillkassa, hvilken rättighet genom stadsmyndigheternas försorg borde honom anskaffas. Vi-

dare borde honom i likhet med stadens öfriga läkare tillförsäkras en månads semester med af staden, med exempelvis 400 mark, aflönt vikarie och § 8 i nu gällande instruktion i sådant afseende förändras.

Därest hans aflöning ställes såsom nu af Nämnden föreslagits, kan af honom fordras att han ej utöfvar s. k. medicinsk huspraktik eller utan Nämndens begifvande innehar och förestår annan tjänstebefattning.

På grund af hvad Nämnden härofvan haft äran anföra får Nämnden, med bifogande af ett af densamma uppgjordt förslag till förändrad lydelse af den för andra stadsläkaren gällande instruktionen, vördsamt hemställa:

att Stadsfullmäktige, med godkännande af Nämndens ofvanstående förslag till förändring af andra stadsläkarens tjänstebefattning sålunda att till densamma skulle hänföras utom hvad å honom för det närvarande ankommer äfven skyldigheten att biträda förste stadsläkaren vid öfvervakandet af de sanitära förhållandena i staden, måtte hos vederbörande myndighet utvärka fastställelse å närslutna instruktionsförslag;

att Stadsfullmäktige måtte tillförsäkra andra stadsläkaren i årsaflöning 7,000 mark, däraf i lön 5,000 mark och i arvode 2,000 mark, med rätt till arvodesförhöjning med 1,000 mark efter fem och tio års förlopp samt till ort som vederbör inlämna ansökan om hans delaktighet i civilstatens enke- och pupillkassa; och

att för aflönande af andra stadsläkarens vikarie under dennes semester måtte beviljas ett anslag af 400 mark i året.

Enär de af Nämnden nu gjorda förslag lämpligast kunde genomföras förrän andra stadsläkaretjänsten lediganslås, ville Nämnden tillika anhålla om åtgärd därhän att med tjänstens ledigansläende skulle tillsvidare anstå och att tjänsten finge uppehållas genom vikarie.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Förslag till instruktion för andre stadsläkaren.

§ 1.

Andre stadsläkaren åligger att på grund af vederbörligt förordnande velaställa sådana besiktningar af lefvande person, liköppningar och andra medikolegalaförrättningar som i enlighet med gällande allmänna författningar tillkomma stadsläkaren.

§ 2.

Andre stadsläkaren åligger att i förekommande fall lemna stadens myndigheter och domstolar fordrade intyg angående personers hälsotillstånd äfvensom till handagå Poliskammaren ej mindre med upplysningar i nästnämnda afseende äro och med tillfälligt läkarebiträde, då sådant kan vara af behovet påkalladt.

§ 3.

Andre stadsläkaren åligger att på begäran af enskild person afgifva utlåtande och intyg öfver kroppsskada och sjukdom, och vare han berättigad att därför åtnjuta ersättning enligt fastställd taxa.

§ 4.

Andre stadsläkaren tillkommer vidare att biträda förste stadsläkaren vid uppsamlandet och bearbetandet af uppgifterna om inträffade sjukdoms- och dödsfall äfvensom vid öfvervakandet af stadens sanitära förhållanden samt att i detta afseende utföra de uppdrag och ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som honom af Hälsovårdsnämnden och förste stadsläkaren lemnas.

§ 5.

Andre stadsläkaren bör minst två timmar hvarje söckendag, å tid, som Hälsovårdsnämnden bestämmer, vara tillgänglig för allmänheten å Nämndens byrå.

§ 6.

Andre stadsläkaren bör inom februari månads utgång afgifva berättelse öfver sin värksamhet under det föregående året.

§ 7.

Under förste stadsläkarens semesterledighet bör andre stadsläkaren hans tjänst förestå. Därjemte bör andre stadsläkaren vid inträffadt plötsligt förfall för

förste stadsläkaren utöfva dennes befattning intill dess Hälsovårdsnämnden, som ofördröjligen bör om förhållandet underrättas, hinner besluta i ärendet.

§ 8.

Andre stadsläkaren må icke utöfva medicinsk såkallad huspraktik, ej heller utan Hälsovårdsnämndens begifvande innehafva eller förestå annan tjänstebefattning.

§ 9.

Andre stadsläkaren är årligen berättigad till en månads semesterledighet på tid, som af Hälsovårdsnämnden godkännes.

*Valiokunnanmietintö sähkövalaistus ja voimajohtoja koske-
vasta kysymyksestä.*

Kysymystä uusien sähköjohtojen hankkimisesta Helsingin kaupunkiin on tätä ennen käsitelty useissa sekä varsinaisten Kaupunginvaltuusmiesten että lisättyjen Valtuusmiesten kokouksissa. Marraskuun 28 päivänä 1899 pitämässään kokouksessa Kaupunginvaltuusmiehet antoivat kaupungin valaistuslaitoksen hallituksen tehtäväksi toimittaa Valtuusmiehille lausunnon siitä, olisiko kaupungin perustettava ja ylläpidettävä sähkövalaistuslaitosta ja kuinka laajassa mitassa. Kun 12 päivänä helmikuuta 1901 pidetyssä kokouksessa esitettiin sanotun hallituksen yllämainitun määräyksen johdosta laatima mietintö 24 päivältä tammikuuta samaa vuotta (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 4 v. 1901), päättivät kaupunginvaltuusmiehet antaa tämän hallituksen toimeksi ryhtyä tekemään täydellistä ehdotusta oman sähkölaitoksen rakentamisesta kaupungille valon ja käyttövoiman synnyttämistä varten. Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa 27 päivänä toukokuuta 1902 jätettiin kuitenkin valaistuslaitoksen hallituksen mainittua tarkoitusta varten tekemä ehdotus, joka on päivätty saman kuun 15 päivänä, (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 29 v. 1902) käsittelemättä, koska asian päättäminen kuului lisätyille Valtuusmiehille. Lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa 17 päivänä seuraavaa kesäkuuta otettiin kysymys käsiteltäväksi ainoastaan rahalliselta kannalta. Toimikunta, jonka tehtävänä oli antaa Valtuusmiehille ehdotus uuden obligatsioonilainan ottamisesta kaupungille, oli nimittäin mietinnössään 21 päivältä toukokuuta 1902 (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 28 v. 1902) puoltanut tällaisen nimelliseltä määrältään korkeintaan 8,000,000 markan suuruisen lainan ottamista, josta m. m. 2,500,000 markan suuruinen määrä olisi ollut käytettävä kaupungin sähkölaitoksen perustamiseen. Ehdotusta ei kuitenkaan hyväksytty, mikäli se koski sähkökysymystä, jonka katsottiin tarvitsevan enempää selvitystä. Tästä 2,500,000 markan erästä päätettiinkin sentähden ainoastaan, että se varattaisiin sellaisia tarpeita varten, jotka lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet vastedes tulisivat hyväksymään. Mutta sen keskustelun johdosta, joka lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa oli ollut, asettivat varsinaiset Kaupunginvaltuusmiehet kokouksessaan, jota jatkettiin heti edellisen päätyttyä, sen valiokunnan, jonka tehtävänä nyt on, niinkuin Kaupunginvaltuusmiehet kokoukses-

saan 8 päivänä syyskuuta 1902 lähemmin ovat selittäneet, valmistella sähkövalaistuksen järjestämistä koskevaa kysymystä sen koko laajuudessa. Sanotun valiokunnan 12 päivänä toukokuuta 1904 antaman mietinnön nojalla (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 13 v. 1904) voitiinkin sentähden kysymys uudestaan ottaa käsiteltäväksi lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa 14 päivänä kesäkuuta 1904.

Mitään ratkaisevaa päätöstä asiassa ei kuitenkaan tehty tässäköön kokouksessa, vaan lykättiin se uudestaan valiokuntaan enempien selitysten saamista varten, ja kehoitettiin valiokuntaa viimeistään syyskuun kuluessa 1904 Kaupunginvaltuusmiehille esittämään uusi lausunto asiassa ja siinä selvittämään:

1) onko periaatteessa pidettävä sopivana, että kunta ryhtyy sellaiseen taloudelliseen yritykseen, kuin oman sähkölaitoksen rakentaminen on, ja eikö niitä tarkoituksia, joita yritys koskee, yhtä hyvin voitaisi saavuttaa siten, että yhdelle tai useille yksityisille henkilöille tai yhdelle tai useille yhtiöille annettaisiin yksinomainen oikeus sähkövirran hankkimiseen valaistukseen ja käyttövoimaksi;

2) minkälaisiksi muodostuisivat kunnallisen sähkölaitoksen kannattavuuslaskut tarkemmin tehtyinä;

3) suostuisiko ja millä ehdoilla joku muu kaupungin nykyisistä sähkövirran toimittajista, kuin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö siinä tapauksessa, että kunta päättää rakentaa oman sähkölaitoksen, ottamaan toimittaakseen sähkövirtaa kaupungin laskuun, kunnes kaupungin oma laitos ehtisi valmistua;

4) olisiko siinä tapauksessa, että kunta ei perustaisi omaa sähkölaitosta, vaan päättäisi myöntää yksinoikeuden sähkövirran toimittamiseen käyttövoimaksi ja valaistukseen, tällainen yksinoikeus annettava yhdelle tai useille yksityisille henkilöille tai yhdelle tai useille yhtiöille; sekä

5) millä ehdolla kaupungin nykyiset sähkövirran hankkijat olisivat halukkaat ottamaan tällaisen oikeuden yksinomaisuudekseen.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka kokoonpanossa sen olemassa olon aikana on tapahtunut melkoisia muutoksia, osaksi sentähden että muutamat jäsenet ovat olleet ulkomailla, osaksi taas sentähden että toiset jäsenet ovat olleet esteelliset kaikissa kohdin ottamaan osaa asian käsittelyyn, valitsivat lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet viimeksi mainitussa kokouksessaan vielä insinöörit J. Sohlmanin ja Hugo Lindebergin.

Niinkuin ylläolevasta asian kulkua lyhyesti kuvaavasta esityksestä näkyy, on se selvästi ympyrän kehää kiertämässä. Kaupunginvaltuusmiehet eivät ole vielä edes periaatteessa voineet tehdä sellaista päätöstä, joka olisi vienyt kysymyksen lähemmäksi ratkaisua ja antanut valiokunnalle pysyvän pohjan asian enempää käsittelemistä varten. Useimmat valiokunnan selvitettäväksi asetetuista asioista ja juuri ne, jotka varsinaisesti ovat tärkeitä, ovat nimittäin sellaisia, joista asiassa aikaisemmin syntyneet edellä mainitut mietinnöt sekä Tukholman asiantuntijain komitean nimellä „Asiakirjoja, jotka koskevat kysymystä sähkövalaistuksen järjestämisestä kaupungissa“ (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 7 v. 1904) esittämä lausunto jo ovat antaneet niin paljon

selvitystä, mitä itse periaatteeseen tulee, että siihen tuskin mitään enää voidaan lisätä. Tässä suhteessa eli kohdissa 1 ja 4 määrättyihin tehtäviin nähden ei valiokunnan nyt annettava mietintö sentähden pääasiassa voikaan olla muuta, kuin asiassa jo ennen esitetyn toistamista tai yhdistelemistä. Mutta joka tapauksessa, vaikka valiokunta ei tuokaan esille mitään varsinaisesti uutta tähän kuuluvaa näkökohtaa, niin lienee kuitenkin tällainen yhteenveto tarpeen vaatima, koska tämä asiain selvittely löytyy hajallaan useissa eri aikoina syntyneissä asiakirjoissa.

Valaistuslaitoksen hallituksen jo aikaisemmin mainittuun lausuntoon 15 päivästä toukokuuta 1902, jossa ehdotettiin oman sähkölaitoksen perustamista kaupungille, oli eri tauluna liitetty „Tilastollisia tietoja sähkölaitoksista sellaisissa kaupungeissa, joissa on yli 50,000 asukasta“. Näistä tilastollisista tiedoista näkyy, että 62 silloin käynnissä ja 7 rakenteilla olevasta laitoksesta oli 49 eli 71 % kuntien omistamia ja 20 eli 29 % yksityisten yhtiöiden. Jo se tosiasia, että kaupungit siis melkein kaikkialla Euroopassa perustavat omia sähkölaitoksia ja suuressa määrässä pitävät huolta sähkövoiman hankkimisesta, viittaa siihen, ettei mitään periaatteellisia esteitä ole olemassa sellaiselle kunnalliselle toiminnalle sekä että omaa laitosta on pidettävä parempana kuin yksityistä, jolle on annettu toimilupa. Sitäpaitsi on yleisesti tunnettu ja kieltämätön asia, että kun joku kunta syystä tai toisesta on antanut yksinoikeuden esim. vesi-, kaasun- tai sähkölaitokseen yksityisille, niin se ennen pitkää alkaa tavoitella laitosta omaan haltuunsa, silloin useinkin joutuen suuriin uhrauksiin. Tästä varsin merkille pantavasta seikasta on useassa kohden osaksi lähemmin selittämällä syyt siihen osaksi esimerkkejä mainitsemalla huomautettu aikaisemmin annetuissa lausunnoissa. Sitäpaitsi on kaupungilla tässä suhteessa omaakin vieläpä sangen kalliiksi tullutta kokemusta.

Hyvin järjestettyjä oloja, mitä kaupunkien tarpeeksi yleisöä varten valaistukseen ja käyttövoimaksi käytettävän sähköhankkimiseen tulee, jota on johdettava ilmassa tai maassa kaupungin katuja, teitä ja yleisiä paikkoja pitkin kulkevia joutoja myöten, ei muuten voida aikaansaada, kuin yksinoikeudella, joko se sitten pidätetään kaupungille itselleen tai kaupungilta toimiluvan saaneelle yksityiselle henkilölle tai yhtiölle. Ettei vapaa kilpailu, joka ehkä on ollut lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten mielessä, tässä tapauksessa vie tarkoitetuille perille, on Tukholman asiantuntijain komitea täydellisesti osoittanut. Lähtökohdaksi ottaa tämä komitea sen oikean näkökannan, että kuntaan perustettavat sähkölaitokset ovat suunniteltavat ja rakennettavat sillä tavalla, että pidetään silmällä sekä virtaa käyttävän yleisön etuja, laskemalla käytetyn virran hinnan mahdollisimman alhaiseksi, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaatimuksia, ja yhä monipuolisemmiksi käyviä kunnallisia harrastuksia sekä vaatimuksia vastaisiin kehittymismahdollisuuksiin nähden. Sellaista järjestelmää käytettäessä, jonka kautta käy mahdolli-

seksi vähimmällä pääoman sijoituksella teknillisesti tyydyttävällä tavalla toimittaa yleisölle valoa ja käyttövoimaa, voi perustaja tyytyä pienimpiin suorituksiin kuluttajain puolelta. Mutta tätä etua ei saavuteta vapaalla kilpailulla kahden tai useamman tämänlaatuisen yrityksen kesken, osaksi koska kaksi samalla alueella löytyvää johtoverkkoa tulee melkoista kalliimmaksi kuin yksi ainoa verkko, jonka tarkoituksena on tyydyttää koko alueella esiintyvä kulutus, osaksi myöskin koska yhteenlasketut kustannukset voimakeskustoista käyvät suuremmiksi useiden eri liikkeiden kilpaillessa kuin jos yksi yhtenäinen laitos perustettaisiin. Näiden korkeampien perustamiskustannusten tähden ei yksityinen kuluttaja, kilpailusta huolimatta, voi odottaa, että käytetyn sähkövoiman hinta olisi mahdollisimman alhainen. Jo tältä kannalta katsoen ei vapaa kilpailu yhtiöiden kesken samalla alueella ole tyydyttävä. Mutta lisäksi tulevat epäkohdat, joita aiheuttavat tarpeettoman monet johdot, joko ne sitten sijoitetaan ilmaan tai maahan. Kokemus on kylläkin riittävästi osoittanut, kuinka haitalliset tällaiset lukemattomat jännitykseltään erilaiset ilmajohdot ovat, ne kun toisissaan synnyttävät induseeraavia virtoja ja saavat aikaan häiriöitä niissä laitoksissa, joihin ne kuuluvat, puhumattakaan näitä johtoja varten tarvittavien pylväiden ja tukien tuottamasta vastuksesta ja niiden rumuudesta. Jos taas maanalaisia johtoja käytetään, ei asema paljon parane. Kun kaupungin katujen alla käytettävänä olevaa tilaa ehdottomasti on varattava käyttöväkettä sekä lika- ja sadeväkettä varten tarvittaville johdoille, kaasujohdoille sekä raitiotie- ja telefontaapeleille y. m., niin tuskin voi ajatella, että niitä vielä voitaisiin avata kuinka monen kilpailevan sähkövalaistus- ja voimayhtiön johtoja varten tahansa. Asiantuntijain valiokunnan mielestä meneteltäisiin sängen ajattelemattomasti, jos kasvavassa yhteiskunnassa otettaisiin käytäntöön sellainen järjestelmä, jonka mukaan saman kadun alle olisi laskettava useita sähköjohtoja, kun toista järjestelmää noudattamalla tul-taisiin toimeen ainoastaan yhdellä johdolla. Mainittu valiokunta leimaakin sentähden koko sen järjestelmän, joka samalla alueella sallii useiden sähkölaitosten kilpailulla keskenään, ehdottomasti hylättäväksi.

Mutta vielä lienee syytä mainita eräästä tähän asti huomioon ottamatta jääneestä näkökohdasta, joka koskee vapaata kilpailua. Jos esim. kaksi tai kolme yhtiötä saavat luvan toimittaa sähkövirtaa samalle alueelle, niin on aivan mahdollonta estää näitä yhtiöitä liittymästä „renkaaksi“ ja pitämästä voimassa niitä korkeimpia hintoja, joihin toimiluvan ehdot niitä oikeuttavat. Tällainen yhteenliittyminen on sitä enemmän pelättävissä, kun, niinkuin yllä esitettiin, kysymyksessä olevien laitosten perustamiskustannukset laajalle ulottuvan johtoverkon vuoksi, tulevat suhteellisesti korkeiksi ja niihin sijoitettuja varoja näin ollen on vaikea saada korkoa tuottaviksi. Vapaan kilpailun sovittaminen puheena olevaan tapaukseen muuttuu siis oloja lähemmin tarkastaessa kokonaan turhaksi; ja monopolijärjestelmään turvautuminen jää täällä samoin kuin yleensä muuallakin ainoaksi keinoksi kysymyksen asianmukaiseen ratkaisemiseen. Itsestään selvää on, ettei mitään kilpailua voi syntyä yksinoikeudenomistajain kesken, joilla kullakin on oma alueellinen

piirinsä kaupungissa. Kuluttava yleisö ei tällöin ole tilaisuudessa valitsemaan useista virranhankkijoista, vaan täytyy sen kääntyä oman piirinsä hankkijan puoleen.

Asiallisesti ja perusteellisesti onkin sekä valaistuslaitoksen hallitus että Tukholman asiantuntijain valiokunta esittänyt, että ainoastaan yksi monopoli on myönnettävä eikä jaettava sitä useille henkilöille tai yhtiöille sekä että se on pidättävä kaupungille, t. s. kaupungin on rakennettava ja käytettävä omaa kunnallista sähkölaitosta. Tässäkin tapauksessa on kustannuskysymyksellä määräävä merkitys. Kokemus on osoittanut, että *yksi* keskuslaitos voidaan perustaa melkoista halvemmalla kuin useita pienempiä keskusasemia saman tarpeen tyydyttämiseksi eri piireihin. Ja myöskin kunnossapito- ja käyttökustannukset ovat edellisessä tapauksessa tuntuvasti alemmat kuin jälkimäisessä. Tämä seikka tulee etenkin näkyviin silloin, jos koko alue laajuudeltaan ei ole sen suurempi, kuin että sille voidaan toimittaa matalalle jännitettyä, suoraan valaistukseen ja moottorien käyttämiseen sopivaa virtaa pääkeskusasemalta ilman ala-asemien välitystä, joiden tarkoituksena on korkealle jännitetyn virran muuttaminen matalammalle jännitykselle ja viimeksi mainitun virran jakaminen ala-aseman vaikutuspiiriin kuuluvalla johtoverkolle. Sellaisen määrätyn suuremman alueen kaikille piireille yhteisen keskusalan työkyky voidaan sitäpaitsi asettaa pienemmäksi kuin useiden sitä vastaavien pienempien keskusalojen yhteenlaskettu työkyky. Valaistuksen ja käyttövoiman kulutus on nimittäin hyvin vaihteleva ei ainoastaan eri vuoden aikoina vaan myöskin vuorokauden eri tunteina. Jokaisella sähkölaitoksella, sekä suurella että pienellä, täytyy sentähden olla sellainen korkein työkyky, että se voi antaa valoa ja käyttövoimaa niin suureen määrään lamppeja ja moottoreja, kuin sen piirissä *yhdellä kertaa* on käytännössä. Mutta kun voiman kulutuksen vaihtelut säännöllisesti ovat pienemmät eli toisin sanoen kulutus tasaisempi suuremmalla alueella kuin pienemmällä, voivat myöskin suuremmat keskusasemat tasaisemmin ja edullisemmin käyttää synnyttämänsä voiman kuin useat pienemmät keskusalat. Suuremman keskusalan työkyvyn ei sentähden todellisuudessa tarvitse olla yhtä suuri kuin kaikkien pienempien keskusalojen voimamäärät yhteensä. Ja kun sellaista laitosta kuin sähkövoimaasemaa perustettaessa ei saa jättää huomioon ottamatta sitä seikkaa, että aikaa voittaen vaatimukset sen suorituskykyyn nähden yhä kasvavat, on yhteisellä keskusalalla se suuri etu useaan pienempään keskusalaan katsoen, että sen kehittymismahdollisuudet ovat verrattomasti suuremmat. Muun muassa voi esim. jossakin piirissä tarve pian kasvaa yli sen, mitä laitosta perustettaessa oli laskettu, ja laajennukset näin ollen käydä välttämättömiksi, kun taas toisessa piirissä samalla aikaa on käytettävänä olevaa voimaa liikemääräänkin. Kaikki piirit käsittävässä keskusalassa ei tällainen mahdollisuus sen sijaan vaadi mitään laajennuksia. Suurempi keskusala on siis joka suhteessa tarkoituksen mukaisempi kuin useat pienet. Tukholman asiantuntijain valiokunta tulee myöskin sentähden kysymyksestä, onko yksinoikeus annettava yhdelle tai useille henkilöille tai yhtiöille, seuraavaan tulokseen: *että kysymystä sähkövalon hankkimisesta kunnalle yleistä tarvetta ja yksityistä*

kulutusta varten voidaan teknillisessä ja taloudellisessa suhteessa tyydyttävästi ratkaista ainoastaan siten, että laitoksesta tehdään todellinen, vaikkakaan ei välttämättömästi oikeudellinen monopoli yhdelle kädelle.

Kaikkien väärinkäsityksien välttämiseksi lienee kuitenkin syytä tässä lisätä, että tämä lause voi tarkoittaa sähkölaitosta, ainoastaan mikäli sen ilma- tai maan-alaiset johdot ovat johdetut pitkin kaupungin katuja, teitä ja yleisiä paikkoja, mutta ei n. k. pikkuasemia (blockstation). Kaupunki ei voi eikä saa estää yksityisiä henkilöitä tai yhtiöitä, kun ne syystä tai toisesta pitävät sitä etunsa mukaisena, perustamasta omistamalleen tehdas- tai asuntotontille sähkölaitosta omaa tarvettansa varten ja vieläpä naapuriensa kanssa tekemän sopimuksen nojalla ulottamasta johtojaan yli koko korttelin. Tässä on vaan noudatettava, mitä yleinen järjestys kaupungin rakennus-, palo- ja terveysoloista määrää.

Kaupunginvaltuusmiehille aikaisemmin esitetyissä asiakirjoissa on myöskin laajasti perusteltu sitä väitettä, että todellinen yksinoikeus mainituilla rajoituksilla on pidätettävä kaupungin käsiin. Yksityisille annettu yksinoikeus on ainoastaan liikeyritys, jossa osakasten harrastus etupäässä koskee hyvän koron saamista sijoitetulle pääomalle. Liikeyritystä haittaavat sitäpaitsi useat epäkohdat, joista edempänä tullaan puhumaan ja joita vastaan ei löydy muuta täysin tyydyttävää parannuskeinoa, kuin että kunnalle pidätetään oikeus lunastaa laitos määrättyjen lyhyehköjen väliaikojen kuluttua ja tavallisesti laskien jotenkin suuria alennuksia laitoksen todellisesta arvosta, toisinaan aivan korvauksettakin lupa-ajan kuluttua, jota muuten nykyään enää tuskin myönnetään pitemmäksi ajaksi kuin 30 tai 35 vuodeksi. Tästä johtuva suurempi tai pienempi epävarmuus rahojen sijoituksessa tekee myöskin ehdottomasti nopean pääoman kuoletuksen tarpeelliseksi. Aivan toisellaiseksi muuttuvat olot kunnallisessa laitoksessa. Sitäkin on tosin käytettävä yleisesti vallitsevia liikeperiaatteita noudattaen, s. t. s. se on tehtävä korkoa tuottavaksi ja asianmukaisesti kuoletettava. Mutta ensiksi ei löydy mitään pakottavia syitä ylenmäärin kohottaa liikevoittoa kohtuuttoman suurilla kulutusmaksuilla. Ja toiseksi ovat kuluttajat ja voitonsaajat tässä tapauksessa pääasiassa samat, nimittäin kaupungin asukkaat, joiden kunnallinen taksoitus vähenee samassa määrässä, kuin kaupungin tuottavat laitokset, sellaiset kuin vesi-, kaasu- ja sähkölaitokset, tuottavat liikenevää voittoa. Epäilemättä paremman luottonsa vuoksi voi kaupunki sitäpaitsi halvemmalla hankkia perustamispääomaa kuin yksityinen henkilö tai yhtiö, ja se voi jo yksin tästä syystä tyytyä pienempään liikevoittoon, kuin jos perustajana olisi yksityinen henkilö tai yhtiö. Ja kun kunnallisen laitoksen olemassaolo käsittää koko ajateltavan tulevaisuuden, niin ei missään tapauksessa kunnalliseen laitokseen kiinnitetyn pääoman kuoletusta tarvitse laskea suuremmaksi, kuin laitoksen ja kaikkien siihen kuuluvien osien luonnollinen kuluminen vaatii. Jo nyt esitetyistä syistä ei ole epäilemistäkään, ettei kunnallinen sähkölaitos samoin kuin kaasulaitoskin voisi pitää kulutushintoja halvempina kuin vastaava luvan saanut yksityinen laitos, luonnollisesti edellyttäen että kulutuksen tarpeet ja muutkiu olosuhteet ovat samat.

Muutamissa tapauksissa voi lopuksi vielä, niinkuin Tukholman asiantuntijain valiokuntakin sangen oikein on huomauttanut, katsoen kaupungille siitä tulevaan välilliseen hyötyyn, olla paljon enemmän kaupungin kuin monopoliyhtiön selvän edun mukaista laskea tämä hinta aivan omien kustannusten tasalle tai hyvin lähelle niitä. Näin voi asianlaita olla esim. kun on kysymys yhä enemmän käytäntöön tulevan moottorivirran toimittamisesta teollisuuslaitoksille, ja etenkin pikkuteollisuudelle, sen edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Väittää tosin voidaan, mutta tuskinpa todistaa, että kunnallista laitosta hoidettaisiin huonommin kuin yksityistä ja että olot sen kautta muuttuisivat aivan toisenlaisiksi kuin nyt on esitetty. Päinvastoin näyttää kokemus viittaavan siihen, että kunnalliset laitokset, ainakin mitä hoitoon, käytön varmuuteen ja tarpeellisiin laajennuksiin tulee, ovat yksityisiä etevämmät.

Kuluttajain edusta ei todella voida millään muulla tavalla paremmin pitää huolta kuin rakentamalla oma kunnallinen sähkölaitos.

Tärkein seikka, joka on estänyt kuntia perustamasta omia tuottavia laitoksia kunnan yleisiä tarpeita varten, niinkuin vesijohtoja, kaasua- ja sähkölaitoksia sekä raitioiteitä, on kai ollut ajatuksen uutuus ja asiantuntemuksen ja kokemuksen puute sekä siitä johtuneet epäilykset, etteivät laitokset tulisi kannattamaan; jonka vuoksi asiaan kuuluva vastuu onkin jätetty taitavammille yrittäjöille ja annettu toimilupia yksityisille. Usein lienee tässä suhteessa myöskin „paras ollut paremman vihollinen“, kun, katsoen tekniikassa meidän päivinä tapahtuviin nopeisiin ja keskeymättömiin edistyksiin sekä sen kaikilla aloilla melkein joka päivä tehtyihin keksintöihin, on tahdottu odottaa sopivampaa aikaa, ajatellen että kysymyksessä olevan laitoksen teknillinen kehitys ei vielä ole täydellisyyttään saavuttanut. Monenkertaisesti on kuitenkin huomattu, että yleistä tarvetta varten perustetut sähkölaitokset ovat voittoa tuottavia yrityksiä, mikä muun muassa näkyy toiselta puolen kunnallisten sähkölaitosten vuosikertomuksista, toiselta puolen siitä seikasta, että luvan saaneet yhtiöt niin mielellään sitoutuvat saamastaan yksinoikeudesta suorittamaan korvausta kunnalle jossakin muodossa: joko määrättyinä vuosimaksuna kultakin maahan laskeulta kaapeli-metriltä, tai määrättyinä prosenttina yhtiön kokonais- tai puhtaasta voitosta j. n. e. Ja mitä sähkölaitosten kehityksen täydellisyyteen tulee, on tekniikka pääasiassa eli mikäli se koskee laitoksen tärkeimpiä osia, niinkuin dynamokoneita ja moottoreita niiden käyttöä varten samoin kuin johtokaapeleita, jo saavuttanut kaiken toivottavan vakavuuden. Uudet keksinnöt tarkoittavat nykyään oikeastaan itse valaistusköjien ja sähkövoimamoottorien parantamista sekä niiden soveltamista eri virtajärjestelmiin. Katsoen jo saavutettuihin edistyksiin teknillisessä suhteessa ja siihen suureen kokemukseen, joka sähkölaitosten tarkoituksenmukaisesta rakentamisesta on saatu, sekä siihen että nämä laitokset ovat osoittaneet voittoa tuottaviksi yrityksiksi, ei voi katsoa kaupungeille syntyvän mitään vaaraa oman sähkölaitoksen perustamisesta. Ja kun kunta, niinkuin jo on huomautettu, helpommin ja halvemmalla kuin yksityiset yhtiöt voi hankkia varoja laitok-

sen rakentamiseen ja paremman taloudellisen asemansa vuoksi saada etua laitokseen tarvittavien koneiden y. m. hankkijain välisestä kilpailusta sekä kun sen lopuksi ei tarvitse noudattaa osakkaiden ja muiden osallisten vaatimuksia, että yrityksen heti tulee tuottaa kohtuullinen korko siihen sijoitetuille rahoille, ovat kunnalliset sähkölaitokset yleensä paremmin ja tarkoituksenmukaisemmin rakennetut kuin yksityisten yhtiöiden. Tämä voidaan ehdottomasti myöskin edellyttää Helsingin kaupunkiin perustettavaan sähkölaitokseen nähden sekä erittäinkin että se suunnitellaan kyllin huomioon ottamalla tulevaisuuden kasvavat tarpeet.

Sangen tärkeinä syinä kunnallisen sähkölaitoksen perustamiseen on myöskin aikaisemmin mainittu toiselta puolen sitä etua, että kun johdot lasketaan katuihin, voidaan kaikki tähän kuuluvat työt sopivammin järjestää, jos ne ovat samoissa käsissä kuin vesi-, kaasu- ja viemärijohdotkin, joihin nämä työt monella tavalla voivat koskea; toiselta puolen taas, että kunta ottamalla haltuunsa sähkövalaistuksen kaupungissa voi estää vahingollista kilpailua syntymästä kaasunkulutukselle. Eri-tyistä epäluottamusta kunnan toimintakykyyn osoittaisi lopuksi sellainen mielipide, ettei kunta omaa sähkölaitosta suunnitellessa ja käyttäessä voisi paremmin kuin tavallinen liikeyhtiö pitää huolta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaatimuksesta ja muuten yleensä kaikista kunnallisista eduista, joihin tällainen laitos jossakin suhteessa voi koskea.

Mutta ennen kaikkea lienevät vähemmässä määrässä oman laitoksen tässä esitetyt edut kuin paremminkin luovutetun yksinoikeuden auttamattomat puutteet syynä siihen, että kunnallista laitosta on ehdottomasti pidettävä parempana kuin yksityistä. Varsinaiset puutteet on oikeastaan kolmenlaiset ja ne kaikki johtuvat siitä, että on mahdotonta lupakirjaan, kuinka se laadittaneekin, saada täysin tehokkaita määräyksiä muutamista kaikella todennäköisyydellä ja usein saadun kokemuksen mukaan toimiluvan kestäessä sattuvista mahdollisuuksista. Ensimmäinen puute on se, ettei löydy mitään keinoa, jolla toimiluvan omistaja voitaisiin pakottaa, niin-
kauan kuin hänen oikeutensa kestävät, kohtuullisesti alentamaan voimassa olevia maksimihintoja, jos olosuhteet sitä vaatisivat; toinen, että on mahdotonta velvoittaa häntä uusien keksintöjen johdosta ryhtymään sellaisiin parannuksiin, jotka vastaavat kuluttajain mutta eivät samassa määrässä hänen omaa etuansa ja kolmantena puutteena vihdoin on kunnan voimattomuus, kun on kysymyksessä laitoksen asianmukainen laajentaminen kasvavan tarpeen sitä vaatiessa. Tässä mainittuja puutteita vastaan ei löydy muuta tehokasta parannuskeinoa kuin laitoksen lunastaminen kunnan haltuun, kunnan itselleen siihen pidättämän oikeuden nojalla. Huomioon ottamalla nämä seikat näyttääkin sentähden, kuten Tukholman asiantuntijain valiokunta on esittänyt, sopivammalta, että kunta alusta pitäen ottaa laitoksen omaan haltuunsa, jos kerran todennäköisyyttä on olemassa, että se vastaisuudessa lunastetaan kunnalle. Luovuttaessaan yksinoikeuden sähkölaitokseen ei kunta enää ole isäntä omassa talossaan, niinkuin siinä tapauksessa, että se itse ottaa yksinoikeuden omiin käsiinsä. Silloin voi kaupunki milloin tahansa, jos sitä pidetään tarpeellisena, alen-

taa voimassa olevia hintamääriä ja muuttaa sellaisia määräyksiä, jotka ovat osoitautuneet sopimattomiksi. Jos tehdään keksintöjä, joita olisi syytä ottaa käytäntöön, voi kaupunki helpommin tehdä sen ja ottaa kantaakseen siitä johtuvat uhraukset kuin yhtiö, joka on riippuvainen osakkaistaan ja voitonjaosta. Samoin on asian laita, kun on kysymys laitoksen tai kaapeliverkon ehkä tarpeelliseksi käyneestä laajennuksesta.

Edellä esitettyjen syiden nojalla täytyy sentähden ensimmäisen kysymyksen edelliseen puoleen vastata ehdottomasti myöntäen, koska oman sähkölaitoksen perustamista ei ole ainoastaan periaatteelliselta kannalta huomattu sopivaksi, vaan on se myöskin teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta tämän kysymyksen sopivin ratkaisumuoto. Mutta samasta syystä täytyy kysymyksen jälkimmäiseen puoleen vastata yhtä ehdottomasti kieltäen, koska kysymyksessä olevaa tarkoituserää ei yhtä hyvin voida saavuttaa siinä edellytetyllä tavalla. Neljänteen kysymykseen on jo vastattu siten, että jos sähkön toimittaminen kerran on annettava yksinoikeudeksi, sellaisia yksinoikeuksia ei ole myönnettävä useita vaan yksi ainoa. Lopuksi ei valiokunta voi olla tässä yhteydessä huomauttamatta, että usein mainittu asiantuntijain valiokunta pääasiassa samoilla, mutta vielä laajemmin esitetyillä syillä, kuin ne joihin edellä on vedottu, on lausunut mielipiteenään: *että kuntien yleensä tulee itse ryhtyä perustamaan sähkölaitoksia, jotka ovat tarkoitettut yleistä kulutusta varten*, sekä ettei valiokunta ole voinut löytää minkäänlaista syytä siihen, miksi Helsingin kaupunki ei niin tekisi.

Valiokunnan toimenpiteet asiaa nyt uudestaan käsiteltäessä ovat sentähden etupäässä tarkoittaneet sen kysymyksen perusteellisempaa tutkimista, millä tavalla kaupungille voitaisiin hankkia sellainen kunnallinen sähkölaitos, joka samalla kun se mahdollisimman suurella määrällä vastaisi kuluttajain etuja, varmaan turvaisi yrityksen kannattavuuden. Viimeksi antamassaan mietinnössä (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 13 v. 1904) oli valiokunta viittaamalla lausunut, että teknillisten asiantuntijain Deckerin ja Holmgrenin Sörnäisten niemelle suunnitteleman sähkölaitoksen perustamiskustannukset tuntuivat valiokunnasta liian korkeilta. Kustannusarvio oli sitäpaitsi ainoastaan likimääräinen ja suunnitelmasta puuttui erityisiä sängen tärkeitä yksityistietoja eikä laitosta missään tapauksessa olisi heti voitu ryhtyä rakentamaan niin laajaksi kuin oli ehdotettu. Valiokunta ei voinutkaan sentähden ilman enempää selvittelyä puoltaa tätä ehdotusta Kaupunginvaltuusmiesten heti hyväksyttäväksi; tai edes ehdottaa, että lopullinen päätös oman sähkölaitoksen rakentamisesta kaupungille heti olisi tehty. Vaan täytyi valiokunnan tyytyä tekemään muutamia sellaisia erityisiä valmistavia ehdotuksia sähkökysymyksen järjestämisestä, että niiden avulla mahdollisimman pian ja valiokunnan mielestä sopivalla tavalla päästäisiin nyt vallitsevista kieltämättömistä epäkohdista. Mitä pääasiaan tulee, ehdotti valio-

kunta ainoastaan, että Kaupunginvaltuusmiehet pyytäisivät valaistuslaitoksen hallitusta niiden näkökohtien johdolla, jotka valiokunta mietinnössään oli esittänyt, aikanaan Kaupunginvaltuusmiehille antamaan täydellisen ehdotuksen ynnä kustannusarvion kunnallisesta sähkölaitoksesta. Mutta näitä valiokunnan ehdotuksia ei otettu huomioon, ja varsinkin vastustivat useat puhujat ehdotusta, että kaupungin laskuun aluksi ainoastaan muutamiin katuihin laskettaisiin sellainen kaapeliverkko, johon voitaisiin johtaa virtaa Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön keskustasta, koska tällainen kaapeliverkko joka tapauksessa tulisi käytäntöön, edellyttäen että sähkövoiman toimittamiseen kaupungille valittaisiin tasavirtajärjestelmä 2×220 voltin jännityksellä. Tästä syystä on valiokunnan luonnollisesti nyt ollut pakko etupäässä koettaa saada ratkaistuksi kysymystä, jonka se mieluummin olisi tahtonut jättää valaistuslaitoksen hallitukselle.

Kun valiokunnassa yksi sen jäsenistä, insinööri J. Sohlman on puolustanut sitä mielipidettä, että jos Sörnäisten niemi valitaan keskusaseman paikaksi, yksivaiheinen vaihtovirtajärjestelmä ehdottomasti olisi edullisempi kuin herrojen Deckerin ja Holmgrenin ehdottama kolmivaihe-tasavirtajärjestelmä, oli valiokunnan ensi sijassa hankittava lähempää selvitystä tästä asiasta. Ehdotusta perusteltiin pääasiassa sillä, että mitä suuremmat välimatkat ovat, joilla sähköä on johdettava, sitä suuremmalla jännityksellä täytyy laitoksen työskennellä, jos tahdotaan välttää korkeita johtoverkko-kustannuksia. Johtoverkon aineksien paino ja samalla niiden kustannukset ovat nimittäin vastakkaisesti verrannolliset käytetyn jännityksen neliöön, niin että esim. johdon poikkileikkauksen 100 voltin jännityksellä täytyy olla 100 kertaa suurempi kuin 1,000 voltin jännityksellä. Tästä syystä onkin viime aikoina siirrytty aikaisemmin valaistustarkoituksiin yleisesti käytetyn 2×110 voltin jännityksen sijasta 2×220 voltin jännitykseen, koska 220 voltin jännitystä vielä voi käyttää hehkuja kaarilamppuihin. Pitemmillä välimatkoilla tulee kuitenkin johtoverkko 2×220 voltinkin jännityksellä liian kalliiksi, jotta laitos voisi toimia taloudellisesti, jonka vuoksi, kun on kysymyksessä sähkövoiman toimittaminen samalta keskusasemalta suurelle alueelle, keskusasemalla synnytetään melkoista korkeammalle jännitettyä virtaa, tavallisesti yksi- tai kolmivaiheista vaihtovirtaa, joka sitten eri paikoilla kulutus-alueita muutetaan matalammalle jännitykselle; tätä suunnitelmaa onkin noudatettu Decker-Holmgrenin ehdotuksessa, jonka mukaan keskusasema tulisi sijoitettavaksi Sörnäisten niemelle. Mutta korkealle jännitetyn vaihtovirran muuttaminen matalammaksi tasavirraksi vaatii n. k. ala-asemille pyöriviä muuttajia, joita muodostavat joko itsekseen oleva korkealle jännitykselle sovitettu moottori, joka käyttää matalammalle jännitykselle sovitettua dynamokonetta, tai nämä molemmat koneet yhteenrakennettuina. Tällaisen muuttamisen täytyy sentähden käydä verrattain monimutkaiseksi, sillä virranmuuttajat muun muassa vaativat hoitoa. Yleensä rajoitetaankin sentähden muuttaja-asemien lukumäärä mahdollisimman vähään, ja tehdään sen sijaan se alue, jolle kunkin aseman tulee antaa virtaa, niin suureksi kuin 2×220 voltin jännitys taloudellisesti sallii. Tällaisen piirin säde, laskettuna keskusasemalta, ei kuitenkaan

saa, sen mukaan kuin kokemus on osoittanut, olla yli 3 tai 3 1/2 kilometriä. Jos kuluttajille sen sijaan toimitetaan vaihtovirtaa, käy virran muuttaminen, joka tässä tapauksessa tarkoittaa ainoastaan jännityksen alentamista vaan ei virran laadun muuttamista, paljon yksinkertaisemmaksi. Tämä tapahtuu n. k. vaihtovirta- transformaattorien avulla, jotka ovat suhteellisesti pienempiä induktioniin perustuvia koneita, joissa ei ole minkäänlaisia liikkuvia osia, mitkä vaatisivat silmälläpitoa. Puhdasta vaihtovirtajärjestelmää noudatettaessa käytetään sentähden suurta määrää tällaisia transformaattoreja, joista jokaisesta jaetaan virtaa niin pienelle alueelle, että siinä vielä edullisesti voidaan kuluttajille johtaa suhteellisesti matalalle jännitettyä virtaa, tavallisesti 100 tai 110 voltia. Nyt olisi tämä vaihtovirran paremmuus tasavirtaan verraten ja se korkeampi hyötyvaikutus (teho), jolla ensiksi mainitun järjestelmän puolustaja väittää vaihtovirta-transformaattorien työskentelevän, niin suuresta merkityksestä että se järjestelmä, jota Helsingissä tähän asti on käytetty, olisi pysytettävä vastaisuudessakin, edellyttäen, että keskusasema sijoitetaan ehdotettuun paikkaan. Sitäpaitsi ei tarvitsisi sanottua järjestelmää noudatettaessa tehdä muutoksia sähköjohtoihin, jotka useimmissa kaupungin taloissa, joihin sähkövalo on hankittu, ovat asetetut 100 tai 110 voltin jännitykselle, kun sitävastoin tällaiset muutokset monessa tapauksessa kävisivät välttämättömiksi eristyksen vuoksi, jos otettaisiin käytäntöön 220 voltin jännitys.

Tähän kuuluva kirjallisesti laadittu ehdotus (katso liitettä I) sisältää vielä joukon selvittelyjä, joiden tarkoituksena on osoittaa, että vaihtovirta tarjoaa tavallisessa hehkulamppuvalaistuksessa huomattavia etuja 220 voltin tasavirtaan verraten sekä että tasavirrasta ja vaihtovirrasta johtuvien etujen ja haittojen, mitä kaarilamppujen käyttämiseen tulee, voidaan katsoa jotenkin vastaavan toisiaan. Niillä haitoilla taas, jotka seuraavat vaihtovirtaa varten rakennettuja sähkömoottoreja, ja sillä seikalla, että vaihtovirtajärjestelmässä on aivan mahdotonta käyttää akkumulaattoreja, väitetään olevan aivan vähäinen merkitys.

Perustamiskustannukset 1,450 kw. työkykyisestä sähkölaitoksesta, jolla on kolme koneistoa à 725 kw. kukin, niistä yksi varalla, ja 2,400 tai 3,000 voltin jännitys sekä maanalainen johtoverkko talojen kellarikerroksiin sijoitettuihin transformaattoreihin, laskee ehdotuksen tekijä, noudattamalla samallaisia laskuperusteita, kuin Tukholman asiantuntijain tekemässä ehdotuksessa on noudatettu, yksivaiheisen vaihtovirtajärjestelmän mukaan 4,920,000 markkaan 5,530,000 markkaa vastaan, johon määrään ne nousisivat asiantuntijain ehdottoman kolmivaihe-tasavirtasuunnitelman mukaan. Tilastollisia numeroita esittämällä koettaa ehdotuksen tekijä vielä vahvistaa väitteitään.

Tästä ehdotuksesta katsoi valiokunta olevan syytä pyytää Tukholmalaiusten asiantuntijoiden insinöörien Deckerin ja Holmgrenin lautuntoa. (Katso liitettä II). Herrat Decker ja Holmgren myöntävät oikeiksi ehdotuksessa löytyvät tiedot erilaisten moottorien ja lamppujen ominaisuuksista, mutta huomauttavat, ettei muka vertailu molempien järjestelmien, vaihtovirran ja tasavirran, välillä ole läheskään

täydellinen. Niin ei esim. ole otettu huomioon, että tasavirtaa käyttämällä voi mielensä mukaan määrätä moottorin kierrosten lukumäärän ja tarpeen vaatiessa saada aikaan edullisen yhtämittaisen nopeuden järjestelyn, mikä ei käy päinsä vaihtovirtajärjestelmässä. Ehdotuksessa mainittua tilastoa olisi asiantuntijain mielestä siten käytettävä, että ensinnä otetaan erikseen ne laitokset, jotka ovat rakennetut, sen jälkeen kuin sähkö likimain on saavuttanut nykyisen kehityksensä, ja sitten tarkastellaan ainoastaan sellaisia sähkölaitoksia, joita jotenkin voi verrata Helsingissä aijottuun, eli siis niin suuriin kaupunkeihin rakennettuja, joiden asukasluku on 50,000—150,000. Kysymyksessä olevat tilastolliset tiedot osottaisivat näin esitettyinä piankin, että Saksan kaupungeissa, jotka ovat Helsingin suuruiset, nykyään mieluummin käytetään 2×220 voltin tasavirtaa. Kuluttajain etujen kannalta ei suinkaan ole yhdentekevää, käytetäänkö vaihto- vai tasavirtaa, vaan jos kustannukset kummassakin tapauksessa ovat yhtä suuret niin täytyy ehdottomasti antaa etusija tasavirralle ja akkumulaattoreille, osaksi koska jännityksen järjestely ja käyttövarmuus siinä ovat paremmat, osaksi koska moottoreja voidaan käyttää monipuolisemmin ja ne tulevat taloudellisesti edullisemmiksi.

Edelleen huomautetaan, että tehtyä kustannusarviota ei voi verrata asiantuntijain arvioon. Ennestään löytyvien sisäjohtojen ei varmaankaan voi otaksua olevan niin hyvässä kunnossa, että kukaan voisi ottaa vastuulleen niiden yhdistämisen sellaisinaan uuteen vaihtovirtaa varten rakennettuun kunnalliseen sähkölaitokseen. Mutta jos edellytetään, että kunta sitoutuisi vastaamaan niistä kustannuksista, joita kuluttajien omistamissa johdoissa tarpeellisiksi käyvät muutokset tuottaisivat, niin ei voi pitää oikeutettuna, että perustamiskustannuksia eri järjestelmien mukaan laskettaessa toiselta puolen koko otaksuttu muutuskustannus 450,000 markkaa luetaan lisäykseksi tasavirtalaitoksen kustannuksiin, mutta toiselta puolen jätetään vastaava erä kokonaan pois vaihtovirtalaitoksen kustannuksista. Lopuksi huomauttavat asiantuntijat että voimakeskusasetat näissä toisiinsa verrattavissa ehdotuksissa eivät ole saman arvoiset, koska asiantuntijat ovat ehdottaneet koneistoa, jonka työkyky vastaa 25,000 yhtäaikaa palavaa 50 watin lamppua, ja yhtä sellaista koneistoa aina varalle. Koneyksikköjen suuruutta ei nimittäin saa määrätä tilapäisen tarpeen mukaan vaan on se sovitettava niin, että koneet riittävät pitemmällekin ajalle eteenpäin. Laitoksen ensimmäistä laajuutta asiantuntijain ehdotuksen mukaan vastaisi sentähden siinä tapauksessa, että suoranaista vaihtovirtaa käytetään, 2 konetta à 725 kw. ja yksi à 1,450 kw. Ja kun kustannukset tämän laajuisesta sähkölaitoksesta ovat jotenkin suhteelliset työkykyyn koneiden lukumäärän ollessa saman, täytyy puhdasta vaihtovirtajärjestelmää varten rakennetun voimaaseman perustamiskustannusten olla vähintään 25 % kalliimmat kuin asiantuntijain ehdottaman. Samoja laskuperusteita tarkkaan noudatettaessa tulisi se siis maksamaan vähintään 3,000,000 markkaa, laskettujen 2,620,000 sijasta. Asiantuntijain ehdottamien korkealle jännitykselle sovitettujen kaapelien sekä ala-asemien rakennusten on laskettu riittävän yhteensä noin 60,000 yhtäaikaa palavalle lampulle. Mutta kun vaihtovirtaverkkoa ei aluksi luon-

nollisesti varusteta laajemmilla kaapeleilla eikä useammilla transformaattoreilla, kuin että ne riittävät jotenkin pian käytäntöön joutuville 25,000 lampulle, niin ei myöskään tässä suhteessa voi syntyä mitään oikeata vertailua eri laitosten perustamiskustannusten välillä, jos vertauskohdaksi otetaan ainoastaan laitosten ehdotettu alkuperäinen laajuus. Tämän nojalla väittävät asiantuntijat, että täydellisen vertauksen aikaansaamiseksi eri ehdotusten välillä täytyy vaihtovirtaehdotukseen lisätä useita heidän lähemmin mainitsemiaan kustannuksia, jonka vuoksi sen kaikkineen laskeataankin nousevan yli puolen miljoonaa markkaa kalliimmaksi kuin miksi kolmivaihe-tasavirtalaitoksen kustannukset on arvioitu.

Mutta vaikka perustamiskustannukset kokonaisuudessaan kummassakin tapauksessa olisivatkin yhtä suuret, niin väitetään, että vaihtovirtalaitoksessa, joka työskentelee yksinomaan koneilla koko vuorokauden vuodet läpeensä, voimaaseman koneiston arvoista tehtävien poistojen täytyy olla melkoista suuremmat kuin tasavirtalaitoksessa, eikä akkumulaattorien suhteellisesti nopea arvovähenneminen voi vastata sanottua eroa. Asiantuntijat arvelevat myöskin, että vaihtovirtalaitoksessa suoranaiset käyttökustannuksetkin ovat suuremmat kuin tasavirtalaitoksessa. Kun nimittäin vaihtovirtajärjestelmässä höyrykoneet pitkiä aikoja käyvät epäedullisesti kuormitettuina, ja kun lämmitettyjen pannujen lukumäärä on sovitettava vaihtelevan virrankulutuksen mukaan, täytyy kivihiihien kulutuksen tätä järjestelmää noudatettaessa joka tapauksessa olla suurempi kuin tasavirtajärjestelmässä. Kivihiihien kulutusta enentää myöskin suurempi tarmon kokonaishäviö vuotta kohti, joka transformaattorien ja moottorien magnetiseerausvirtojen kautta tapahtuu johtoverkossa. Sitäpaitsi vaatii vaihtovirtalaitoksen hoito melkoista suuremman henkilökunnan voimaasemalla, osaksi koska laitosta täytyy, niinkuin jo huomautettiin, pitää käynnissä keskeyttämättä koko vuosi, osaksi koska on lämmitettävä useampia pannuja ja käytettävä useampia tai suurempia koneita. Luonnollisesti on sentähden myöskin öljyjen, tiivistys- ja puhdistusaineiden kulutus vaihtovirtalaitoksessa suurempi, eikä siitä syntyvää eroa voi akkumulaattorihapon ja tislattun veden käyttäminen tasavirtalaitoksessa vastata.

Lopuksi huomauttavat asiantuntijat, että kaupunki noudattamalla ehdotusta, jonka mukaan transformaattorit sijoitettaisiin talojen kellarikerroksiin, joutuisi sopimattomaan ja kiusalliseen riippuvaisuuteen yksityisistä kiinteistönomistajista, sekä että sekundäärijohtojen sijoittaminen ilmaan, niinkuin on ajateltu, missä niihin siis voisivat vaikuttaa sekä ilma ja tuulet että putoavat telefonilangat, on asiantuntijain ehdotusta teknillisessä ja esteettisessä suhteessa tuntuvasti huonompi. Ja kun asiantuntijat sanovat voivansa perustaa yllämainitut lausuntonsa sekä saavutettuihin kokemuksiin että saksalaiseen sähkölaitostilastoon, kehoittavat he vakavasti Helsingin kuntaa rakennuttamaan tulevan sähkölaitoksensa pääasiassa sen ehdotuksen mukaisesti, jonka he aikaisemmin ovat tehneet.

Toisen lausunnon, joka myöskin koskee nyt käsiteltyä kysymystä järjestelmän valinnasta kaupunkiin aijotulle sähkölaitokselle, on valiokunta saanut kaupun-

gin valaistuslaitoksen hallituksen puheenjohtajalta. Tehdäkseen mahdolliseksi siirtymisen nykyisistä sähköoloista lopulliseen tarkoituksperään eli omaan sähkölaitokseen, oli hallitus ottanut aikaisemman ehdotuksensa uudestaan esille siinä muodossa, että venäläisen kasarmin vieressä olevalle n. k. Arkadian alueelle, jota kaasulaitos käyttää varastopaikaksi, rakennettavaksi ajateltuun ala-asearakennukseen, sijoitettaisiin aluksi kolme imukaasumootoria, jotka käyttäisivät yhtä monta pienempää tasavirta-generaattoria; ja olisi näiden koneiden tarkoituksena Raitiotie- ja Omnibus-Osake-yhtiön keskusasemalle sijoitettaviksi ajateltujen generaattorien sijasta antaa sähkövirtaa valiokunnan aikaisemmin kaupungin katujen alle laskettavaksi ehdottamaan kaapeliverkkoon. Tästä ehdotuksesta pyydettiin lasuntoa insinööri E. Wikanderilta Düsseldorfissa, jota paitsi häntä kehoitettiin antamaan lausuntonsa myöskin kysymyksestä kokonaisuudessaan ja lähetettiin hänelle sitä varten kaikki sähköasiassa jo syntyneet asiakirjat, m. m. valiokunnalle annettu ehdotus järjestelmän valinnasta, jota tässä jo on kosketeltu.

Etenkin tilaston perustuksella ja mainitsemalla lukuisia esimerkkejä Saksan kaupungeista puolustaa insinööri Wikander (katso liitettä III) mitä tarmokkaimmin tasavirtajärjestelmää, ja tässä suhteessa on hänen lausuntonsa pääasiassa yhtäpitävä ruotsalaisten asiantuntijain antaman lausunnon kanssa. Hänkin huomauttaa, ettei valiokuntaan kuuluvan ehdotuksen tekijän valitsema tilastollisten tietojen ryhmittämistapa anna oikeata kuvaa eri virtajärjestelmien eduista. Hänen „Elektrotechnische Zeitschriftin“ 1903 vuoden 52 vihosta lausuntoonsa ottama tilastollinen taulu osoittaa, että sen käsittämien 738 tasavirtaa ja akkumulaattoreja käyttävän laitoksen työkyky, joka nousee 251,073 kw., on enemmän kuin 8 kertaa suurempi kuin 45 yksi- tai kaksivaiheista vaihtovirtaa käyttävän laitoksen, joilla on 30,550 kw. työkyky, ja enemmän kuin 3 kertaa suurempi kuin 59 puhtaan kolmivaiheisen laitoksen työkyky, joka on 83,283 kw., sekä että samojen tasavirtalaitosten työkyky on enemmän kuin kaksi kertaa niin suuri kuin kaikkien yksi-, kaksi- tai kolmivaiheista vaihtovirtaa käyttävien laitosten yhteenlaskettu työkyky. Sekoitettua järjestelmää noudattavista laitoksista on 55 kolmivaihe-tasavirtalaitoksella (102,470 kw.) enemmän kuin 12 kertaa suurempi työkyky kuin yksi- ja kaksi- vaiheista vaihtovirtaa ja tasavirtaa käyttävällä 12 laitoksella (8,141 kw.) Lopuksi on tasavirtaa ja akkumulaattoreja käyttävien laitosten työkyky suurempi kuin kaikkien muiden sähkölaitosten työkyky yhteensä. Samalla mainitaan, että 24 sähkölaitoksesta, joita nykyään rakennetaan Englannissa, 23:ssa otetaan käytäntöön tasavirtajärjestelmä (yhden laitoksen järjestelmää ei tilastossa ilmoiteta). Insinööri Wikander arvelee, ettei näistä tiedoista juuri voi vetää muuta johtopäätöstä, kuin että tasavirran eduilla on tähän asti katsottu olevan ratkaiseva merkitys. Ne puhuvat hänen mielestään myöskin selvää kieltä siitä suhteellisesta arvosta, joka yksivaiheiselle vaihtovirralla on annettu kolmivaiheisen rinnalla. Ja vielä epäedullisemmaksi tulee vertailu, jos se rajoitetaan vaan viime vuosiin, sillä suurempien kaupunkien sähkölaitokset, jotka käyttävät yksivaiheista virtaa, ovat kaikki poikkeuksetta vanhemmalta ajalta, niin-

kuin „Statistik der Vereinigung der Elektrizitätswerke“ vuodelta 1902—03 siv. 5 osoittaa. Jälkeen vuoden 1899, jolloin Elberfeldin yksivaiheinen vaihtovirtaverkko rakennettiin, ei ole sellaista enää rakennettu yhteenkään Saksan tai Itävallan suureen kaupunkiin. Onpa vielä Görlitziin vuonna 1896 perustettu yksivaiheinen vaihtovirtalaitos uudestaan rakennettu tasavirtaa varten. Saksassa ollaan jo niin täysin selvillä yksivaiheisen vaihtovirtajärjestelmän sopimattomuudesta kaupungeissa, ettei se enää tule kysymykseenkään.

Helsinkiin rakennettavan sähkölaitoksen perustamiskustannuksista eri järjestelmien mukaan ei insinööri Wikander katso voivansa käytettävänä olevien aineksien nojalla ehdottomasti lausua ajatustaan, mutta arvelee todennäköiseksi, kokonaan hylättyään yksivaiheista vaihtovirtaa koskevan ehdotuksen, että 2×220 voltin tasavirtajärjestelmälle perustettu laitos tulisi jotenkin yhtä kalliiksi kuin puhdas kolmivaiheinen vaihtovirtalaitos. Sitävastoin tulisivat hänenkin mielestään, samoin kuin ruotsalaisten asiantuntijain, käyttökustannukset aivan varmasti melkoista halvemmiksi, jos tasavirtaa käytettäisiin. Hän sanoo, että transformaattoreissa ja johdoissa toiselta puolen sekä akkumulaattoreissa ja johdoissa ja mahdollisesti tarvittavissa muuttajissa toiselta puolen vuosittain syntyvät häviöt nousevat jotenkin yhtä suureksi eli 20 tai 30 %. Mutta jos onnistuisi saada tasavirtakeskusasemalle sellainen paikka, että koko tai ainakin suurimman osan voimasta voisi jakaa suorastaan siitä, niin tulisivat häviöt noin $\frac{1}{3}$ pienemmiksi (kaikkiaan 10—20 %). Kun siis kummassakin tapauksessa keskusasemalla on synnytettävä melkein yhtä suuri voimamäärä, on itsestään selvää, että kivihiihien kulutus on hyvin paljon suurempi, jos vähintään yhden koneen aina täytyy olla käynnissä 365×24 tuntia vuodessa, niinkuin vaihtovirtaa käytettäessä on asian laita, kuin jos koneet ovat pantavat käyntiin ainoastaan silloin, kun akkumulaattoripatterit varataan tai kun kuormitus on niin korkea, että sekä pattereista että koneista on annettava virtaa johtoverkkoon. — Hoito tulee myöskin kalliimmaksi vaihtovirtajärjestelmällä, koska keskusasemalla täytyy olla kaksi työvuoroa, henkilökunta rasittuu enemmän ja koneiden kulutus on paljon suurempi. Toiselta puolen vaativat tosin myöskin akkumulaattorit joksikin suuria kunnossapitokustannuksia, mutta nämä eivät kuitenkaan ole niin korkeat, että ne voisivat vastata säästöjä, joita tasavirtajärjestelmällä muissa suhteissa syntyy. Lopputulokseksi saadaan siis, että käyttökustannukset tulevat halvemmiksi tasavirtajärjestelmässä.

Mitä lopuksi kustannuksiin tulee, jotka syntyvät ennestään löytyvien 2×100 tai 110 voltin sisäjohtojen muuttamisesta sellaisiksi, että ne voidaan yhdistää 2×220 voltin tasavirtaverkkoon, lausuu insinööri Wikander siitä seuraavaa. Ensi kädessä riippuu näiden kustannusten suuruus luonnollisesti siitä, miten johdot ovat eristetyt ja asetetut. Kun Saksassa noin 8 vuotta sitten alettiin käyttää 2×220 voltin jännitystä, koetettiin aluksi seurata samaa johtojen asettamisjärjestelmää ja käyttää samoja aineksia kuin 2×110 voltin jännityksellä; ja tämä näkyikin voitavan haitatta tehdä, paitsi että kuminauhalla peitetyt punotut kaksoisjohdot täytyi vaihtaa sellai-

siin, joissa oli kumiputkieristys. Sentähden käynee tarpeelliseksi vaihtaa kaikki kaksoisjohdot, joissa on kuminauhaeristys. Kun virranvoimakkuus johdoissa tulee lähes puolta alhaisemmaksi kuin aikaisemmin, täytyy varmuusmetallit vaihtaa sellaisiin, joiden poikkileikkauspinta on pienempi. Porsliininapeille asetetut johdot, joissa on omat nappinsa positiivi- ja negatiivijohdoille, eivät ole riippuvaiset johtojen omasta eristyksestä ja soveltuvat myöskin korkeampaan jännitykseen. Myöskin Bergmannputkissa olevia johtoja, jos ne ovat oikein paikoilleen asetetut, voitane ilman muuta käyttää korkeampaa jännitystä varten. Luonnollista on, että kaikki vanhemmat sisäjohdot, jotka ajetaan yhdistää uuteen laitokseen, ovat perusteellisesti tarkastettavat ja kuntoon pantavat. Mutta joka tapauksessa näyttää kuitenkin sisäjohtojen uudistamisesta laskettu menoerä, jonka insinööri Sohlman ehdotuksessaan arvelee nousevan aina 450,000 markkaan, insinööri Wikanderista liian korkealta katsoen niiden muutosten laajuuteen, jotka käyvät tarpeellisiksi. Jos vaihtovirtamoottoreja täytyy vaihtaa tasavirtamoottoreihin, niin voi tätä hänen mielestään tuskin vahingoksi katsoa, koska tasavirtamoottorit työskentelevät niin paljon säästävämmin, että kuluttajat näillä säästöillä pian ansaitsevat muutoksen aiheuttamat kustannukset.

Sekä herrojen Decker & Holmgrenin ja insinööri Wikanderin edellä pääasiassa esitetyistä muistutuksista yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmää koskevaan ehdotukseen että myöskin insinööri Sohlmanin liitteessä IV esitetystä vastauksesta näihin muistutuksiin ei valiokunta ole voinut tulla muuhun käsitykseen, kuin että todistukset puhtaasti tasavirtajärjestelmän eduista — missä sellaista vaan voidaan käyttää — kaikkiin muihin järjestelmiin verraten ovat niin vakuuttavaa laatua, ettei valiokunta ole huomannut olevan vähintäkään syytä luopua puoltamasta tätä järjestelmää noudatettavaksi, kun on kysymys sähkövirran hankkimisesta kuluttajille Helsingin kaupungissa. Ainoastaan tasavirtajärjestelmässä ovat, niinkuin jo on huomautettu, akkumulaattoripatterit mahdolliset, ja jos laitos täällä todella sovelletaan paikallisten olosuhteiden mukaan, niin ovat vieläpä verrattain suuretkin patterit toivottavat. Kun nimittäin talvella ainoastaan lyhyinä aikoina päivästä on valoisaa, niin on tarkoituksenmukaisinta, jotta keskusaseman koneiden käyttäminen voitaisiin pysyttää mahdollisimman alhaisena, että laitokseen hankitaan sellainen akkumulaattoripatteri, joka keskusaseman ollessa täysin kuormitettuna rinnakkain koneiden kanssa antaa virtaa verkkoon ja joka kesällä, jolloin vuorokauden pimeä aika sitävastoin on lyhyt, voi etupäässä yksin antaa tarvittavan sähkövoiman. Ja vaikka sanottu selvittely onkin vaatinut sängen pitkän ajan, tuomatta kuitenkaan siitä asiasta, jota se oikeastaan koskee, nim. virtajärjestelmästä, esiin mitään varsinaisesti uutta, on se kuitenkin siinä suhteessa ollut mitä hyödyllisin, että se on antanut aiheen uuteen käänteeseen itse pääkysymyksessä.

Insinööri Wikanderin lausuma ja tässä esityksessä alleviivattu ajatus, joka koskee halpoihin käyttökustannuksiin katsoen sopivinta paikkaa sähkölaitokselle, sekä hänen lausunnossaan esiintyvä mielipide, että kunnallinen sähkölaitos täytyy voida Helsinkiin rakentaa paljon vähemmällä kuin 5,530,000 markan kustannuksilla, ja vihdoin hänen tässä tarkoituksessa sähkölaitosten rakentamisesta esittämänsä muuttamat esimerkit herättivät valiokunnassa ajatuksen, että täällä on mahdotonta kummankaan järjestelmän mukaan rakentaa sähkölaitosta halvasti ja käyttää sitä mahdollisimman suurta taloudellista etua saaden, jos se ehdottomasti on rakennettava jommallekummalle tonttipaikalle Sörnäisten niemelle tai Hernesaarenkadulle, jotka paikat aikaisemmin ovat vaihtoehtoisesti sitä varten määrättyt. Taloudelliselta kannalta katsoen on laitos päinvastoin ehdottomasti sijoitettava niin lähelle kaupungin keskustaa kuin mahdollista, niin että 2×220 voltin tasavirtaa vielä edullisesti voidaan suorastaan johtaa mihin osaan kaupunkia tahansa, Kallion *kaukaisimpia osia* mahdollisesti lukuunottamatta. Nämä osat samoin kuin Hermannikaupunki ja Toukola voivat vasta 30 tai 40 vuoden kuluttua voimassa olevien vuokrasopimusten päättyttyä ja asianmukaisen järjestelyn jälkeen joutua yhdistettäväksi kaupungin alueeseen, ja silloin voidaan kaupungin sähkökeskus asemalta, niinkuin Dortmundissa ja useissa muissa Saksan kaupungeissa on tehty, johtaa sinne kolmivaiheinen vaihtovirta, joka sitä varten rakennetussa ala-asemassa muutetaan tasavirraksi ja semmoisena jaetaan kuluttajille. Täten saavutettaisiin, niinkuin edellisestä esityksestä käy selville, se kieltämätön etu, että kaikki tarpeettomat jännityksen muuttamisesta johtuvat voimanhäviöt kokonaan saataisiin vältetyksi verrattomasti suurimmassa osassa kulutus- aluetta ja että tämä häviö vasta tulevaisuudessa mahdollisesti voisi taas tulla kysymykseen ja silloinkin ainoastaan pienessä osassa kaupunkia; kun sitävastoin tällainen häviö sekä Decker-Holmgrenin sekoitetun kolmivaihe-tasavirtajärjestelmän että komiteassa ehdotetun yksivaiheisen vaihtovirtajärjestelmän mukaan olisi suuremmassa tai vähemmässä, mutta joka tapauksessa sangen tuntuvassa määrässä välttämätön. Kun sitäpaitsi nyt aluksi ja luultavasti sangen pitkäksi aikaa eteenpäin on kysymys sähkövoiman toimittamisesta ainoastaan vanhempiin ja lähempänä kaupungin keskustaa oleviin osiin, niin ei tässä tapauksessa tarvitsisi heti ensi kerralla laitokseen sitoa liian suuria pääomia ja siten voitaisiin välttää se epäkohta, että osa varoista joutuisi pitemmäksi aikaa olemaan korkoa tuottamatta. Epäilemättä osoittaa myöskin se selvittely, jonka Tukholman asiantuntijain valiokunta on antanut kysymyksen periaatteellisesta puolesta, että tällainen paikka on valittava voimakeskustaa varten, vaikka valiokunnan teknilliset jäsenet sitten laatiessaan suunnitelmaansa Tukholman kalliin sähkölaitoksen mallin mukaan ovat jättäneet sen sovittamatta.

Jos myöskin Töölön uusi kaupunginosa otetaan huomioon, niinkuin asianmukaista on, niin ei mainitussa suhteessa voi, mitä sekä asemaan ja ympäristöön että liike- ja perustussuhteisiin tulee, löytää sopivampaa rakennuspaikkaa laitosta varten kuin n. k. Arkadia-alueen, johon uuden asemakartan mukaan satamaradan eteläpuolelle on merkitty kaksi korttelia N:ot 192 ja 198. Paikka on asemansa puolesta niin

keskellä, että välimatkat suorassa viivassa tekevät Hietaniemen, Katajanokan ja Kaivopuiston viimeisiin päihin 1,7, 2,2 ja 2,4 kilometriä sekä Töölön kaupunginosan, Kallion ja Sörnäisten tehdasalueen äärimmäisiin rajoihin 1,2, 2,6 ja 3,1 kilometriä. Näin ollen tulisivat siis kaikki sekä vanhat että uudet nyt perustettavat kaupunginosat, vaikka otetaankin huomioon välttämättömät mutkat, jotka syntyvät syöttöjohdoissa, kun nämät luonnollisesti täytyy vetää kaupungin katujen ja yleisten paikkojen alitse, kuitenkin jäämään 3 tai 3 1/2 kilometrin matkalle, jolla 2 × 220 voltin virtaa vielä katsotaan edullisesti voitavan johtaa. Paikan ympäristöinä ovat: pohjoisessa satamarata ja kummallakin puolella sitä yhdensuuntaisesti sen kanssa kulkevat Eteläinen ja Pohjoinen rautatienkatu; lännessä välillä olevan kadun toisella puolen venäläisen sotaväen harjoitus- ja halkokenttä sille rakennettuine enemmän tai vähemmän ränstyneine puurakennuksineen; etelässä leveä Salomoninkatu, jolle on ajateltu puita istutettavaksi, ja venäläinen kasarmiryhmä; ja idässä Läntinen viertotie sekä rautatien konepaja- ja tavarasema. Ympäristöjä ei voi sentähden yksityisasuntojen kannalta katsoa varsin erinomaisiksi, eikä myöskään voi ajatella näitä kahta korttelia erityisesti haluttavan rakennustarkoituksiin ja niiden tonttiarvon sen vuoksi kohoavan. Etumaista heti viertotien varrella olevaa korttelia N:o 198 täytyy kuitenkin, kauppahuoneustoja varten sopivana ja koska etumaisesta tonttirivistä on vapaa ja avonainen näköala, pitää arvokkaampana kuin taempaan olevaa korttelia N:o 192, joka on lähempänä harjoituskenttää. Korttelit ovat pinta-alaltaan jotenkin yhtä suuret, taempaan oleva on kuitenkin vähän suurempi, ja kumpikin on riittävän laaja sähkölaitoksen tonttipaikaksi sekä sen ensimmäistä perustamista että vastaista laajentamista varten. Sähkölaitokselle on sentähden valittu vähemmän arvokas kortteli N:o 192, joka nyt on kaupungin kaasulaitoksen varastopaikkana ja jolle valaistushallituskin sähkölaitosehdotuksessaan oli suunnitellut ala-aseman. Tämäkin kortteli koskee yhdellä kulmallaan satamarataan tai oikeammin ehdotettuun Eteläisen rautatien- ja Arkadiankatujen risteykseen, millä seikalla on merkityksensä polttoainesten mukavaan hankintaan nähden tulevalle laitokselle. Valiokunta on nimittäin ajatellut, että satamaradan eteläpuolelle voitaisiin — ellei heti, niin ainakin vastaisuudessa — kivihiihen purkamista varten sähkölaitokselle perustaa lyhyt sivuraide, joka alkaisi heti viertotiepenkereen alitse päästyä, sekä että tälle raiteelle rakennettaisiin sille kohdalle, missä se edellä kerrotulla tavalla kulkee lähimpänä korttelia N:o 192, yksinkertainen nostolaitos, jonka avulla kivihiihet nostettaisiin ilmaradalle, jota myöten ne kuletettaisiin mainitun katuristeyksen ylitse sähkölaitoksen höyrykattilahuoneen vieressä olevaan kivihiihiliiteriin. Tällaista pitempää tai lyhyempää raidetta ja sille rakennettua nostolaitosta tai yleensä rautatien välitystä kivihiihiä kuletettaessa laivasta kulutuspaikalle tuskin voitaneet samaa mukavuutta edellyttäen välttää siinäkään tapauksessa, että sähkölaitos rakennetaan Sörnäisiin tai Hernesaarenkadulle. Erotuksena näissä eri tapauksissa tulisi olemaan ainoastaan raiteen ja kivihiihen nostolaitoksen jonkun verran korkeammat tai alhaisemmat perustamiskustannukset. Jotenkin sama on asianlaita jäähdytysveden hankinnassa höyrykonei-

den lauhduttajiin. Kun kysymyksessä olevaan tarkoitukseen tarvitaan sangen suuria vesimääriä eli alussa noin 300 m³ tunnissa, ja aina 1,000 tai 1,200 m³ tunnissa, kun laitos on lopulliseen suuruuteensa laajennettu — edellyttäen että laitosta pidetään täydessä käynnissä — ei tätä vettä joka hetki voida ottaa kaupungin vesijohdosta, vaan joko se on pääasiallisesti kerta kaikkiaan otettava siitä tai kulutuksen mukaan johdettava merestä. Edellisessä tapauksessa tarvitaan jäähdytyslaitos, joka uudetaan kylmentää höyryn kuumentaman veden; jälkimmäisessä taas, mihin sähkölaitos sijoitettaneekin, tulo- ja laskukanava sekä luultavasti myöskin jonkunlainen nostolaitos paitsi niitä imupumppuja, jotka seuraavat itse lauhduttajia.

Syynä siihen, miksi valaistushallitus Kaupunginvaltuusmiehille antamassaan sähkölaitosehdotuksessa ei itse keskusaseman tontiksi esittänyt nyt puheena ollutta rakennuspaikkaa, vaan sijoitti sen Hernesaarenkadulle ja tähän paikkaan ainoastaan ala-aseman, lienee ollut se, että hallitus halusi saada molemmat alaisensa laitokset, uuden kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen, sijoitetuksi samaan paikkaan sekä ettei hallitus ollut selvillä keinoista, joilla voitaisiin välttää nokeavaa savua. Valiokunnasta ei ensiksi mainitulla syyllä ole näyttänyt olevan mitään painavaa merkitystä, jota vastoin toinen on valiokunnassa otettu vakavan tarkastelun alaiseksi. Tässä on silloin ensiksi huomautettava, että olisi sangen omituista, että kaupunki sähkövalaistusta varten nyt sietää lukuisia yksityisten henkilöiden ja yhtiöiden rakentamia ja niin sopimattomiin paikkoihin kuin mahdollista sijoitettuja laitoksia, jotka pahoin nokeavat kaupunkia, mutta itse, peläten kaupungin höyrysavupiipusta lähtevää ainoastaan vähässä määrässä nokeavaa savua, ei perustaisi omaa höyryllä käypää laitosta, joka tässä suhteessa voitaisiin sijoittaa mahdollisimman hyvään paikkaan, missä se mahdollisimman vähän häiritsisi kaupunkia, ja jonka laitoksen ensimmäisenä tarkoituksena olisi vähitellen poistaa kaikki kaupungin sähköoloja nykyään haittaavat epäkohdat. Kaikessa savussa, siinäkin, joka lähtee puilla lämmitetystä liedestä, on vähäinen määrä nokea, joka ei ainoastaan pysähdy tulitorviin vaan leviää ilmaankin, niin että ehdottomasti noettomasta savusta ei voi olla puhetta. Mutta vaikka höyrykattiloita lämmitetään kivihiililläkin, jotka yleensä eivät pala yhtä täydellisesti kuin puut, etenkin jos kivihiilet ovat laadultaan huonoja, voidaan kuitenkin nykyään, sopivaa järjestystä noudattamalla laitosta perustettaessa, saada savu ainakin lähimain yhtä noettomaksi kuin puilla lämmitettäessä, jos vaan savupiippu rakennetaan tarpeeksi korkea ja laaja ja polttoaineita asianmukaisesti syötetään tulipesään. Pääpaino höyrykattilalämmityksessä on pantava siihen, että polttoaine, sen omaan sekä vedon laatuun katsoen, tulee tulipesään kohtuullisen korkeassa ja tasaisesti yli kokonaisen leviävässä kerroksessa sekä yhtämittaisesti mutta ei ajoittain. Sentähden käytetäänkin monin paikoin, missä tahdotaan välttää nokeavaa savua, erilaisten määrättyjen järjestelmien mukaan toimeenpantua itsetoimivaa yhtämittaista lämmitystä, ja väitetään, että paljon puhuttu savukysymys näin on saanut täysin tyydyttävän ratkaisun. Kun valiokunta tiesi, että tällainen lämmitys oli käytännössä Göteporin raitioteiden voima-asemalla, päätti valiokunta kirjallisesti hankkia tietoja siitä, minkälai-

seksi savusuhteet siellä olivat näyttäytyneet, ja sai vastauksen, joka liitteenä V on oheenpantu ja josta näkyy, että nokeavaa savua ei mitenkään tarvitse pelätä. Ja tässä yhteydessä voi valiokunta vielä huomauttaa siitäkkin, että sähkökeskusasemaa varten kysymyksessä olevan paikan ympäristö, mikäli se jää seudulla enimmäkseen vallitsevan lounaistuulen alle, on aivan avonainen, siinä kun on rautatien tavara- ja halkoasema sekä Töölön lahti. Näiden syiden nojalla ei valiokunta ole katsonut savukysymyksen synnyttämien arvelujen antavan aiheita hylkäämään Arkadia-aluetta, joka muuten pääasiassa on tähän tarkoitukseen niin sopiva.

Sen jälkeen kuin valiokunta myöskin oli neuvotellut siitä kysymyksestä, kuinka suuren sähkölaitoksen ja johtoverkon kaupunki läheisimmässä tulevaisuudessa voisi tarvita, sekä tämän laitoksen vastaisesta laajentamisesta, tehtiin sitä varten sellainen ohjelma kuin liitteestä VI näkyy. Saadakseen tämän ohjelman mukaisia täydellisiä ja mahdollisimman luotettavia, sekä keskenänsä verrattavia ja toisiansa täydentäviä kustannusarvioita, päätti valiokunta oheenliittäen kaikki tarpeelliset asiakirjat ja kaupungin asemapiirroksat, kirjeellisesti kääntäjä täällä työskentelevien ja sähkölaitoksia toimittavien suurten maailmanliikkeiden Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin ja Siemens & Halsken sekä myöskin aikaisemmin käytettyjen asiantuntijoiden Deckerin ja Holmgrenin puoleen ja kohtuullista korvausta vastaan pyytää näiltä sellaisia yksityiskohtaisia suunnitelmia, kuin ohjelma osoittaa, ynnä kustannusarvioita kone- ja sähköosille sekä johtoverkolle. Keskusasemarakennusta, sivuraidetta, lauhdutusveden nostolaitosta ja kaapeleita laskettaessa esiintyvää maatyötä koskeva kustannusarvio piti sitävastoin hankittaman täällä kotona joltakin kotimaiselta arkkitehdiltä ja kaupungin rakennus- ja vesijohtokonttoorilta. Mainitut kirjoitukset lähetettiin helmikuun lopulla ja piti ehdotukset ja kustannusarviot jätettävän valiokunnalle ennen 15 päivää huhtikuuta. Viimeiset tähän kuuluvat piirustukset ja kustannusarviot mainituilta liikkeiltä saatiin kuitenkin vasta 23 päivänä toukokuuta. Herroilta Deckeriltä ja Holmgrenilta ei valiokunta voinut saada mitään ehdotusta, koska herra Decker oli estettynä ottamasta osaa tähän työhön, mutta sen sijaan Tukholman Sähkötarkastuslaitokselta, jonka johtajina ovat herrat Holmgren ja Rossander.

Edellä esitetyn menettelyn johdosta on nyt käytettävänä useita vaihtoehtoisia ehdotuksia Helsinkiin perustettavaa sähkölaitosta varten, edellyttäen että keskusasema sijoitetaan Arkadian alueelle. Kaikissa näissä ehdotuksissa ovat edellä mainitun ohjelman mukaan rakennukset sekä kone- ja sähköosat suunnitellut aluksi 1,250 kilowatin työkykyä varten, joka johtoverkossa syntyvän voimanhäviön vähentämällä vastaa noin 22,000 yhtäaikaan palavaa 16-kynttilän valovoimaista 50 watin hehkulamppua ja 55,000 tällaista paikoilleen asetettua lamppua, sekä myöskin laitoksen vastaista laajentamista varten kolmenkertaiseen työkykyyn eli 3,750 kilowattiin. Sekä laitoksen ensimmäiseen ra-

kentamiseen että vastaiseen laajentamiseen ovat sekä Allgemeine Electricitäts Gesellschaft että toiminimi Siemens & Halske (oikeammin tässä tapauksessa „Siemens Schuckert Werke“) antaneet kokonaista kolme vaihtoehtoista ehdotusta kustannusarvioineen, jotka eroavat toisistaan etupäässä käyttövoimakoneisiin nähden. Niin on ensiksi mainittu toiminimi antanut ehdotuksia sähkölaitokseen, jota olisi käytettävä makaavilla hitaasti käyvillä tai seisovilla nopeasti käyvillä höyrykoneilla tai imu-kaasumootoreilla; ja jälkimäinen toiminimi taas ehdotuksia samanlaiseen laitokseen käytettäväksi makaavilla hitaasti käyvillä tai seisovilla myöskin hitaasti käyvillä höyrykoneilla tai höyryturpiineilla. Tukholman Sähkötarkastuslaitos sitävastoin on antanut ehdotuksen ja kustannusarvion ainoastaan höyryturpiineilla käyvään laitokseen, kuitenkin myöskin sekä ensimmäistä rakennusta että myöhempää laajennusta varten. Kaikissa näissä ehdotuksissa on kaapeliverkko laskettu niiden likimääräisten tietojen nojalla, joita täältä on annettu nykyään kaupungissa osaksi jo käytännössä olevasta osaksi kuten Katajanokalla ja Kruunuhaassa lähimmässä tulevaisuudessa käytäntöön joutuvaksi oletetusta lammumäärästä. Mitä tulee kysymykseen, kuinka johtoverkko vastedes olisi laskettava, näyttävät ehdotusten tekijät kuitenkin olevan eri mieltä, sillä Tukholman Sähkötarkastuslaitos lähtee, niinkuin alempana lähemmin selitetään, melkein aivan vastakkaisesta oletuksesta kuin toiminimet.

Jos aluksi jätetään sikseen rakennusten kustannukset, niihin laskettuna koneperustukset, höyrykattilaperustus ja muuraus, savutiehyeiden muuraus, ekonomeiser-rakennus ja savupiippu sekä koneiden nostolaitoksen siirtämisraiteet y. m., tontin aitaus ja järjestely sekä vesi- ja viemärijohdoilla varustaminen, jotka kustannukset Allgemeine Electricitäts Gesellschaft eri vaihtoehdotuksia varten on arvioinut seuraaviin määriin Suomen markoissa: 353,400, 312,480 ja 300,270 laitosta aluksi rakennettaessa ja 477,400, 421,600 ja 526,000 markkaan laitoksen ollessa täysin valmiina, niin muodostuvat kustannukset, mikäli ne koskevat kone- ja sähköosastoja, seuraavasti:

Allgemeine Electricitäts Gesellschaft.

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
<i>Ensim. vaihtoehdotus. Hitaasti käyviä höyrykoneita.</i>									
Makaavia Compound-höyrykoneita ynnä täyd. pinta-lauhduttaja ja lauhdutusvesipumppu, 3 kpl. 750 vaik. Hv. 2 kpl. 1,500 vaik. Hv. 125 kierr. min.	3	245,680	—	2	309,970	—	5	555,650	—
Babcock & Wilcoxin patent. vesitorvi-höyrykattila 220,8 m ² tulipinnalla ja itsetoim. ketjuarinälämmit. ynnä lisäkuumentajalaitos, täyd. tarpeeseen ja varaosineen y. m.	3	108,070	—	2	72,040	—	5	180,110	—
Greenin 384 putkinen Ekonomeiser tarpeeseen	1	14,460	—	1	14,460	—	2	28,920	—
Sähköllä käyviä syöttöpumppuja (3) 10 m ³ työkyvyllä tunn. ja injektoreja (5) 6,5 m ³ työkyv. tunn.	2 3	3,870	—	1 2	2,060	—	3 5	5,930	—
Elektrolyyttinen öljynerottaja moottorineen y. m. 15 m ³ työkyvyllä tunnissa	1	13,825	—	—	—	—	1	13,825	—
Kaikki putkijohdot	—	47,120	—	—	27,280	—	—	74,400	—
Sähköllä käyvä 25 tonnin kantoinen nostolaitos kiskoineen	1	21,825	—	—	2,555	—	—	24,380	—
Koneosasto Yhteensä <i>Smc.</i>	—	454,850	—	—	428,365	—	—	883,215	—
Tasavirta Shunt-dynamoja 3 kpl. 500 KW 125 kierr. min. 2 kpl. 1,000 KW 94 kierr., täyd. tarpeeseen	3	82,030	—	2	105,950	—	5	187,980	—
Jännityksen jakajia ja järjestäjiä	3 3	5,915	—	2 2	10,105	—	5 5	16,020	—
Tasavirta Shunt-moottoreja 2—26 Hv. keskipakoispumppujen, ketjuarinan, Ekonomeiserin noenraapijan, syöttöpumppujen ja liikkuvan nostolaitoksen käyttämistä varten	10	11,540	—	6	6,980	—	16	18,520	—
Akkumulaatoripatteri 2,736 ja 3,876 Amp. tunnille 4 t. purkausajalla	1	207,890	—	—	47,050	—	—	254,940	—
Lisäkoneisto, käsittävä noin 125 Hv. Shunt-moottorin ja 2 dynamo patterin varaamista varten	1	13,270	—	—	—	—	1	13,270	—
Aparaattitaulu valkeaksi kiillotetusta marmorista siihen kuuluvine koneineen ja lisätarpeineen	1	33,030	—	—	6,260	—	—	39,290	—
Yhdistysjohdot	—	29,510	—	—	10,700	—	—	40,210	—
Aseman valaistus, 9 kaari- ja 200 hehkulamppua	6 120	4,500	—	3 80	2,800	—	—	7,300	—
Sähköosasto Yhteensä <i>Smc.</i>	—	387,685	—	—	189,845	—	—	577,530	—

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
Varaosia, käyttötarpeita ja työpajan varustukset . . .	—	14,610	—	—	5,940	—	—	20,550	—
Pakkaus, rahti ja kuletuks rakennuspaikalle	—	70,430	—	—	62,750	—	—	133,180	—
Tulli- ja merikuletuksmaksut	—	99,200	—	—	90,500	—	—	189,700	—
Työnjohto ja konttorityöt	—	20,580	—	—	9,920	—	—	30,500	—
Kuntoonpano, lukuunottamatta siihen tarvitt. maa- muuraus-, salvos- ja katonkattamistöitä	—	55,800	—	—	43,400	—	—	99,200	—
Sekalaisia menoja Yhteensä <i>Smc</i>	—	260,620	—	—	212,510	—	—	473,130	—
<i>Ensim. vaihtoehtotuksen kustannusten kokonaismäärät.</i>									
Koneosasto	—	454,850	—	—	428,365	—	—	883,215	—
Sähköosasto	—	387,685	—	—	189,845	—	—	577,530	—
Sekalaisia menoja	—	260,620	—	—	212,510	—	—	473,130	—
Yhteensä <i>Smc</i>	—	1,103,155	—	—	830,720	—	—	1,933,875	—
<i>Toinen vaihtoehtotus. Nopeasti käyviä koneita.</i>									
Seisovia kolmikertais-paisunta-höyrykoneita, 3 kpl. 720 Hv. ja 300 kierr. min., 2 kpl. 1,450 Hv. ja 250 kierr. min.	3	159,960	—	2	269,330	—	5	429,290	—
Vastavirta-pintalauhduttajia, 3 kpl. 720 Hv. höyry- koneelle ynnä keskipakoisvesipumppu 125 m ³ työkävyllä tunn. sekä ilmapumppu, 2 kpl. 1,450 Hv. ja 250 m ³	3	34,040	—	2	31,610	—	5	65,650	—
Babcock & Wilcoxin patent. vesitorvi-höyrykattilat niink. ed. vaihtoehtotuksessa	3	108,070	—	2	72,040	—	5	180,110	—
Greenin korkeapaine Ekonomieiser, niink. ed. vaihto- ehtotuksessa	1	14,460	—	1	14,460	—	2	28,920	—
Sähköllä käyviä syöttöpumppuja ja injektoreja, niink. ed. vaihtoehtotuksessa	{ 2 3	3,870	—	{ 1 2	2,060	—	{ 3 5	5,930	—
Elektrolyyttinen öljynerottaja moottorineen, niink. ed. vaihtoehtotuksessa	1	13,825	—	—	—	—	1	13,825	—
Kaikki putkijohdot	—	37,200	—	—	26,040	—	—	63,240	—
Sähköllä käyvä 20 tonnin kantoinen nostolaitos kis- koineen	1	19,340	—	—	1,990	—	—	21,330	—
Koneosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	390,765	—	—	417,530	—	—	808,295	—
Tasavirta Shunt-dynamoja, 3 kpl. 500 KW., 500 kierr. min. suor. yhd. 720 Hv. höyry-konee- seen, 2 kpl. 1,000 KW. 250 kierr., täydell. tar- peineen	{ 3 3	53,230	—	{ 2 2	68,850	—	{ 5 5	122,080	—
Jännityksen jakajia ja järjestäjiä	{ 3 3	4,500	—	{ 2 2	4,590	—	{ 5 5	9,090	—
Siirto	—	57,730	—	—	73,440	—	—	131,170	—

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
Siirto	—	57,730	—	—	73,440	—	—	131,170	—
Tasavirta Sunt-moottoreja 2—25 Hv. syöttö- ja lauhduttajapumppujen, ketjuarinan, noonraappijan ja nostolaitoksen käyttöä varten	10	11,910	—	6	8,055	—	16	19,965	—
Akkumulaattoripatteri, niink. ed. vaihtoehdotuksessa	1	207,890	—	—	47,050	—	—	254,940	—
Lisäkoneisto, " " "	1	13,270	—	—	—	—	1	13,270	—
Aparaattitaulu, " " "	1	33,030	—	—	6,260	—	1	39,290	—
Yhdistysjohtoja	—	26,820	—	—	9,735	—	—	36,555	—
Aseman valaistus, 8 kaari- ja 160 hehkulamppua	—	4,465	—	—	1,485	—	—	5,950	—
Sähköosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	355,155	—	—	146,025	—	—	501,140	—
Varaosa, käyttötarpeita ja työpajan varustukset	—	13,020	—	—	5,590	—	—	18,610	—
Pakkaus, rahti ja kuletuks rakennuspaikalle	—	60,140	—	—	46,500	—	—	106,640	—
Tulli- ja merikuletuksmaksuja	—	85,810	—	—	75,390	—	—	161,200	—
Työnjohto ja konttorityöt	—	14,520	—	—	8,680	—	—	23,200	—
Kuntoonpano, niink. ed. vaihtoehdotuksessa	—	46,320	—	—	40,480	—	—	86,800	—
Sekalaisia menoja Yhteensä <i>Smc</i>	—	219,810	—	—	176,640	—	—	396,450	—
<i>Toisen vaihtoehdotuksen kustannusten kokonaismäärät.</i>									
Koneosasto	—	390,765	—	—	417,530	—	—	808,295	—
Sähköosasto	—	355,115	—	—	146,025	—	—	501,140	—
Sekalaisia menoja	—	219,810	—	—	176,640	—	—	396,450	—
Yhteensä <i>Smc</i>	—	965,690	—	—	740,195	—	—	1,705,885	—
<i>Kolmas vaihtoehdotus. Kaasukoneita.</i>									
Makaavia, kahdesti vaikuttavia, yksisylinterisiä kaksi- tahtisia kaasukoneita 750 ja 1,500 vaik. Hv. 83 kierr. min. pitenn. akseloilla syor. yhd var- ten dynamoihin, tarpeineen	3	453,930	—	2	588,750	—	5	1,062,680	—
Putkijohtoja	—	31,870	—	—	26,910	—	—	58,780	—
Vahtipyörälaitos, joka soveltuu suor. yhdistettä- väksi 5 ja 8 Hv. 1,150 kierr. min. tek. sähkö- moottoriin	3	6,940	—	2	4,530	—	5	11,470	—
Kaasugeneraattoreja kaasun synnyttämistä varten 400 Hv. koneille puhallusventilaattoriin, veden- haiduttajineen, kaasun pesu- ja puhdistuslait., putkijohtoineen ja generaattoriratoineen, täyd.	6	133,300	—	8	148,430	—	14	281,730	—
Makaava differentiaalipuristaja 176 m ³ imettyä ilma- määrää varten ja takorautaisia ilmapainekelloja tarpeineen	{ 1 2	9,730	—	—	—	—	{ 1 2	9,730	—
Siirto	—	655,770	—	—	768,620	—	—	1,424,390	—

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
Siirto	—	655,770	—	—	768,620	—	—	1,424,390	—
Matalapaine keskipakoispumppuja 125 ja 225 m ³ työkyvyllä ynnä korkealle sijoitettu säiliö, ilman kannatustelineitä	1	3,125	—	1	1,015	—	2	4,140	—
Imujohto pumppuihin ja painejohto säiliöihin ynnä sulkuventtiili y. m.	—	1,610	—	—	945	—	—	2,555	—
Sähköllä käyvä 20 tonnin kantoinen nostolaitos kiskoineen	1	24,120	—	—	2,290	—	1	26,410	—
Koneosasto yhteensä <i>Smc</i>	—	684,625	—	—	772,870	—	—	1,457,495	—
Tasavirta Shunt-dynamoja, 3 kpl. 500 KW. 83 kierr. min. 2 kpl. 1,000 KW. suoraan yhdistettäviä 750 ja 1,500 Hv. kaasukoneisiin	3	101,630	—	2	110,780	—	5	212,410	—
Jännityksen jakajia ja järjestäjiä	{ 3	12,200	—	{ 2	10,020	—	—	22,220	—
Tasavirta Shunt-moottoreja 2,5—25 Hv. vauhtipyörälaitoksen, puhallusventilaattorin, ilmanpuristajan, keskipakoispumpun ja nostolaitoksen käyttöä varten	9	10,640	—	4	6,410	—	13	17,050	—
Akkumulaattoripatteri, niink. ed. vaihtoehd:ssa	1	207,890	—	—	47,050	—	—	254,940	—
Lisäkoneisto, " " "	1	13,270	—	—	—	—	—	13,270	—
Aparaattitaulu, " " "	1	35,070	—	—	7,960	—	—	43,030	—
Yhdistysjohdot	—	30,860	—	—	11,570	—	—	42,430	—
Aseman valaistus, 8 + 4 kaari- ja 104 + 60 hehkulamppua	{ 8	5,330	—	{ 4	2,360	—	{ 12	7,690	—
Sähköosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	416,890	—	—	196,150	—	—	613,040	—
Varaosia, käyttötarpeita ja työpajan varustukset	—	18,710	—	—	6,200	—	—	24,910	—
Pakkaus, rahti ja kuletuks rakennuspaikalle	—	71,920	—	—	68,200	—	—	140,120	—
Tulli- ja merikuletuksmaksuja	—	96,350	—	—	93,370	—	—	189,720	—
Työnjohto ja konttorityöt	—	22,240	—	—	11,160	—	—	33,400	—
Kuntoonpano, niink. ed. vaihtoehd:ssa ynnä generaattorien muuraus	—	55,290	—	—	46,660	—	—	101,950	—
Sekalaisia menoja Yhteensä <i>Smc</i>	—	264,510	—	—	225,590	—	—	490,100	—
<i>Kolmannen vaihtoehdotuksen kustannusten kokonaismäärät.</i>									
Koneosasto	—	684,625	—	—	772,870	—	—	1,457,495	—
Sähköosasto	—	416,890	—	—	196,150	—	—	613,040	—
Sekalaisia menoja	—	264,510	—	—	225,590	—	—	490,100	—
Yhteensä <i>Smc</i>	—	1,366,025	—	—	1,194,610	—	—	2,560,635	—

Siemens-Schuckert Werke.

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
<i>Toinen vaihtoehdotus. Makaavia (hitaasti käyviä) höyrykoneita.</i>									
Makaavia Compound-höyrykoneita Lentzin järjestelmää, 3 kpl. 675 norm. Hv., 125 kierr. min. ja 3 kpl. 1,500 Hv., 100 kierr. min.	3	111,300	—	3	192,730	—	6	304,030	—
Babcock & Wilcoxin patent. vesitorvi-höyrykattila 225 m ² tulipinn. ja itsetoim. ketjunarinalämm. ynnä lisäkuumentajalaitos, tarpeeseen ja varaosineen	3	78,550	—	3	157,100	—	6	235,650	—
Tasavirta sähkömoottori, kaikkien kattiloiden ketjunarinalämm. varten, kuljetustarpeeseen	1	1,300	—	—	—	—	1	1,300	—
Duplex-höyrysyöttöpumppuja, jotka kykenevät höyrykattiloihin antamaan 20 m ³ vettä tunnissa . . .	2	3,800	—	2	3,800	—	4	7,600	—
*) Greenin 384 putkinen korkeapaine Ekonomeiser ynnä pieni sähkömoottori noentraappijaa y. m. varten	1	15,050	—	1	15,050	—	2	30,100	—
Vastavirta-pintalauhduttaja 400 m ² lauhdutuspinalla sekä höyry-öljynerottaja ja 2 sähköllä käyvää keskipakoispumppua 155 m ³ työkyvyllä tunnissa ja 2 ilmapumppua	1	36,530	—	1	32,560	—	2	69,090	—
Putkijohdot, täyd.	—	34,720	—	—	62,000	—	—	96,720	—
Käsivoimalla käytettävä 15 tonnin kantoinen nostolaitos, kiskoineen	1	9,560	—	—	—	—	1	9,560	—
Koneosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	290,810	—	—	463,240	—	—	754,050	—
Tasavirta Shunt-dynamoja, 3 kpl. 500 KW. 125 kierr. min. ja 3 kpl. 1,060 KW. 100 kierr. min. sekä 5 + 5 järjestäjää	3	72,560	—	3	128,180	—	6	200,740	—
Lisäkoneisto, jonka muodostavat 2 kpl. 110 vaik. Hv. muuttajaa 850 kierr. min. sekä 2 järjestäjää	1	15,800	—	1	15,800	—	2	31,600	—
Akkumulaattoripatteri 2,052 Amp.tunn. 3 tunnin purkausajalla	1	157,550	—	1	157,550	—	2	315,100	—
Aparaattitaulu valkeaksi kiillotetusta marmorista siihen kuuluvine koneineen ja tarpeeseen	1	33,170	—	1	34,410	—	2	67,580	—
Yhdistysjohdot	—	21,950	—	—	22,840	—	—	44,790	—
Aseman valaistus, 3 + 3 kaari- ja 40 + 40 hehkulamppua	3 40	1,985	—	3 40	1,985	—	6 80	3,970	—
Sähköosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	303,015	—	—	360,765	—	—	663,780	—

*) Puuttuu ehdotuksesta, mutta täydellisen vertauksen vuoksi tähän otettu A. E. G:n ehdotuksen mukaan.

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
*) Varaosia, käyttötarpeita ja työpajan varustukset	—	15,000	—	—	6,000	—	—	21,000	—
Pakkaus, rahti ja työpaikalle kulutus	—	42,480	—	—	62,660	—	—	105,140	—
Tulli- ja merikulutusmaksuja	—	62,300	—	—	84,445	—	—	146,745	—
Kuntoonpano y. m.	—	24,000	—	—	33,200	—	—	57,200	—
Työnjohto ja matkat	—	6,200	—	—	8,060	—	—	14,260	—
Sekalaisia menoja Yhteensä Smc	—	149,980	—	—	194,365	—	—	344,345	—
<i>Toisen vaihtoehdotuksen kustannusten kokonaismäärät.</i>									
Koneosasto	—	290,810	—	—	463,240	—	—	754,050	—
Sähköosasto	—	303,015	—	—	360,765	—	—	663,780	—
Sekalaisia menoja	—	149,980	—	—	194,365	—	—	344,345	—
Yhteensä Smc	—	743,805	—	—	1,018,370	—	—	1,762,175	—
<i>Kolmas vaihtoehdotus. Seisovia (myöskin hitaasti käyviä) höyrykoneita.</i>									
Seisovia Compound-höyrykoneita Lentzin järjestelmää, 3 kpl. 675 vaik. norm. Hv., 150 kierr. min. ja 3 kpl. 1,200 vaik. Hv. 125 kierr. min. Babcock & Wilcoxin vesitorvihöyrykattila, niink. ed vaihtoehd:ssa	3	119,110	—	3	253,950	—	6	378,060	—
Tasavirta-sähkömoottori, niink. ed. vaihtoehd:ssa	3	73,550	—	3	157,100	—	6	235,650	—
Duplex-höyrysyöttöpumppuja, " " " "	1	1,300	—	—	—	—	1	1,300	—
*) Greenin korkeapaine Ekonomeiser, niink. ed. vaihtoehd:ssa	2	3,800	—	2	3,800	—	4	7,600	—
Vastavirtapintalauhduttaja y. m., niink. ed. vaihtoehd:ssa	1	15,050	—	1	15,050	—	2	30,100	—
Putkijohdot, täyd., niink. ed. vaihtoehd:ssa	1	36,530	—	1	32,560	—	2	69,090	—
Käsivoimalla käytettävä 15 tonnin kantoinen nostolaitos kiskoineen	—	34,720	—	—	62,000	—	—	96,720	—
	1	7,305	—	—	—	—	1	7,305	—
Koneosasto Yhteensä Smc	—	296,365	—	—	529,460	—	—	825,825	—
Tasavirta Shunt-dynamoja, 3 kpl. 465 KW. 150 kierr. min. 3 kpl. 1,030 KW. 125 kierr. min. sekä 5 + 5 järjestäjää	3	61,645	—	3	122,970	—	6	184,615	—
Lisäkoneisto, niink. ed. vaihtoehd:ssa	1	15,800	—	1	15,800	—	2	31,600	—
Akkumulaattoripatteri, " " " "	1	157,550	—	1	157,550	—	2	315,100	—
Aparaattitaulu, " " " "	1	33,170	—	1	34,410	—	2	67,580	—
Yhdistysjohdot, " " " "	—	17,800	—	—	21,770	—	—	39,570	—
Aseman valaistus, 4 + 2 kaari- ja 50 + 30 hehku-lamppua	—	2,605	—	—	1,430	—	—	4,035	—
Sähköosasto Yhteensä Smc	—	288,570	—	—	353,930	—	—	642,500	—

*) Puuttuu ehdotuksesta, mutta täydellisen vertauksen vuoksi tähän otettu A. E. G:n ehdotuksen mukaan.

Menojen nimitys	Lait. perustaminen			Laajennus			Laitos täydellisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
Siirto	—	83,970	—	—	180,210	—	—	264,180	—
Akkumulaattoripatteri, niink. ed. vaihtoehd:ssa	1	157,550	—	1	157,550	—	2	315,100	—
Aparaattitaulu, " " "	1	33,170	—	1	34,410	—	2	67,580	—
Yhdistysjohdot	—	17,015	—	—	21,380	—	—	38,395	—
Aseman valaistus, 2 + 2 kaari- ja 30 + 30 hehku- lampua	{ 2 30	1,430	—	{ 2 30	1,430	—	{ 4 60	2,860	—
Sähköosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	293,135	—	—	394,980	—	—	688,115	—
*) Varaosia, käyttötarpeita ja työpajan varustukset									
Pakkaus, rahti ja kuletuks	—	15,000	—	—	6,000	—	—	21,000	—
Tulli- ja merikuletuks maksut	—	31,370	—	—	48,510	—	—	79,880	—
Kuntoonpano, y. m.	—	53,245	—	—	67,525	—	—	120,770	—
Työnjohto ja matkat	—	32,125	—	—	54,225	—	—	86,350	—
	—	6,200	—	—	8,060	—	—	14,260	—
Sekalaisia menoja Yhteensä <i>Smc</i>	—	137,940	—	—	184,320	—	—	322,260	—
<i>Ensim. vaihtoehdotuksen kustannusten kokonaismäärät.</i>									
Koneosasto	—	326,025	—	—	576,760	—	—	902,785	—
Sähköosasto	—	293,135	—	—	394,980	—	—	688,115	—
Sekalaisia menoja	—	137,940	—	—	184,320	—	—	322,260	—
Yhteensä <i>Smc</i>	—	757,100	—	—	1,156,060	—	—	1,913,160	—

Tukholman Sähkötarkastuslaitos.

Höyryturpiineja.

Höyryturpiinidynamoja, Parsonin järjestelmää 750 KW, turpiinien osa noin	2	220,000	—	3	330,000	—	5	550,000	—
Babcock & Wilcoxin höyrykattiloita 250 m ² tuli- pinnalla sekä lisäkuumentajalaitos ja tulisija itsetoim. polttoaineiden syöttöä varten	3	84,000	—	4	196,000	—	7	280,000	—
Ekonomeiser 200 ja 800 m ² lämpöpinnalla	1	15,000	—	—	45,000	—	1	60,000	—
Syöttöpumppuja	2	4,000	—	2	4,000	—	4	8,000	—
Syöttövesisäiliö	1	1,000	—	—	—	—	1	1,000	—
Etlämmittäjä	1	2,000	—	1	2,000	—	2	4,000	—
Vesimittari	1	1,300	—	1	1,300	—	2	2,600	—
Putkijohdot ja venttiilit	—	22,000	—	—	38,000	—	—	60,000	—
Sähköllä käyvä nostolaitos konehuoneessa	1	25,000	—	—	—	—	1	25,000	—
Koneosasto Yhteensä <i>Smc</i>	—	374,300	—	—	616,300	—	—	990,600	—

*) Puuttuu ehdotuksesta, mutta täydellisen vertauksen vuoksi tähän otettu A. E. G:n ehdotuksen mukaan.

Menojen nimitys	Lait. perusteminen			Laajennus			Laitos täydöllisenä		
	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.	Kpl.	Markkaa	p.
Tasavirta dynamoja, niiden osa noin	2	110,000	—	3	165,000	—	5	275,000	—
270 elementin akkumulaattoripatteri 4,500 Amp.tunn. 3 t. purkausajalla	1	275,000	—	—	—	—	1	275,000	—
Lisä- eli tasoituskoneisto, jonka muodostavat 2 toi- siinsa suor. yhd. 220 à 310 voltin ja 30 KW. tasavirtakonetta tarpeineen	1	5,500	—	—	—	—	1	5,500	—
Yhdistysjohdot	—	22,000	—	—	—	—	—	22,000	—
Aparattitaulu marmorista siihen kuuluvine koneineen ja tarpeineen	1	70,000	—	—	—	—	—	90,000	—
S:a sekä uudet kaapelit	—	—	—	—	20,000	—	—	—	—
Voimaaseman valaistus, 4 kaari- ja 120 hehku- lampua	—	2,000	—	—	3,000	—	—	5,000	—
Sähköosasto Yhteensä Smc	—	484,500	—	—	188,000	—	—	672,500	—
*) Varaosia, käyttötarpeita ja työpajan varustukset	—	15,000	—	—	6,000	—	—	21,000	—
Tulli- ja merikuletmaksut noin	—	82,000	—	—	68,000	—	—	150,000	—
Kuntoonpano, putkien eristäminen ja erilaisia menoja	—	70,000	—	—	56,000	—	—	126,000	—
Sekalaisia menoja Yhteensä Smc	—	167,000	—	—	130,000	—	—	297,000	—
Kustannusten kokonaismäärät.									
Koneosasto	—	374,300	—	—	616,300	—	—	990,600	—
Sähköosasto	—	484,500	—	—	188,000	—	—	672,500	—
Sekalaisia menoja	—	167,000	—	—	130,000	—	—	297,000	—
Yhteensä Smc	—	1,025,800	—	—	934,300	—	—	1,960,100	—

Jos näitä toisiaan siis osaksi täydentäviä ehdotuksia vertaa keskenään, on niiden kustannusilmoituksissa siksi suuri yhtäpitävyisyys huomattavana, että kullakin niistä, laskujen luotettavuuteen katsoen, näyttää olevan suurin todennäköisyys puolellaan. Mutta kun kustannukset kone- ja sähköosissa nyt etupäässä ovat merkityt voimassa olevien hintaluetteloiden mukaan, niin voi varmasti otaksua, että monta tähän kuuluvaa esinettä julistamalla hankintakilpailun tehtailijoiden kesken voi saada halvemmalla ja perustamiskustannusten määrää siten melkoisesti alentaa. Edellä tehdystä vertailusta käy vielä selville, että niin suurta sähkölaitosta, kuin nyt kysymyksessä oleva on, ei ole perustettava käyttämällä kaasukoneita voimaantajina. Allgemeine Elektrizitätsgesellschaftin tällaisia voimakoneita käyttämällä tekemä suunnitelma on kallein kaikista ehdotuksista. Se päättyy — jos puhutaan ainoastaan kone- ja sähköosastoista — tasaisin luvuin 1,370,000 markkaan

*) Puuttuu ehdotuksesta, mutta täydellisen vertauksen vuoksi tähän otettu A. E. G:n ehdotuksen mukaan.

ensimmäisestä perustamisesta ja kolmenkertaiseksi laajennetusta laitoksesta 2,560,000 markkaan, kun sen sijaan esim. halvin Siemens Schuckert Werken ehdotus seisovilla mutta verrattain hitaasti käyvillä koneilla nousee ainoastaan 722,000 ja 1,814,000 markkaan. Myöskin rakennukset täydellistä laitosta varten tulisivat kalliimmiksi, koska kivihiihenkuleuslaitosta keskusasemalla on tässä tapauksessa pidetty välttämättömänä. Ehdotuksen tekijäkään ei puolla tätä suunnitelmaa, ja Tukholman Tarkastuslaitos nimenomaan kieltää käyttämästä imukaasumoottoreita, osaksi korkeampien perustamiskustannusten vuoksi, osaksi ja etupäässä koska imukaasulaitoksista saatu kokemus yleensä on verrattain pieni ja niin suurista laitoksista kuin kysymyksessä oleva sitä kokonaan puuttuu. Sitäpaitsi täytyy menot kuoletuksesta, ylläpidosta ja korjauksista laskea tuntuvasti korkeammiksi imukaasulaitoksessa kuin esim. höyryturpiinilaitoksessa. Ja kun tähän lisäksi tulee, etteivät imukaasulaitokset ympärillä asujille tuota vähempiä ikävyöksiä kuin höyrylaitokset, koska edellisten aiheuttama melu on suurempi kuin jälkimäisten, jotapaitsi ne toisinaan synnyttävät pahanhajuisia rikkivetyttöisiä kaasuja, katsoo Tarkastuslaitos, että teknii-kan nykyisellä kannalla ollessa ei sähkölaitoksen käyttäminen imukaasukoneilla tässä tapauksessa voi tulla kysymykseen. Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin kolmas suunnitelma voidaan sentähden ilman muuta poistaa ehdotuksien joukosta ja imukaasulaitoksen ajattelemisesta luopua. Siinä tapauksessa ovat siis valittavana ainoastaan höyrymäntäkoneet ja höyryturpiinit.

Mäntähöyrykoneista on seisovilla koneilla, joko ne rakennetaan hitaampaa tai nopeampaa käyntiä varten, se etu makaavien hitaasti käyvien koneiden rinnalla, että ne tarvitsevat pienemmän tilan ja siis vaativat vähemmän kalliin keskusasearakennuksen sekä tulevat hankittaessa halvemmiksi, etenkin nopeasti käyvät. Tästä seuraa siis, että jos voimakoneet valittaisiin mäntähöyrykoneista, niin olisi valittava seisovia. Kuitenkin puoltaa tavallaan Allgemeine Electricitäts Gesellschaft makaavia hitaasti käyviä höyrykoneita. Toiminimi nimittäin huomauttaa, että vaikka kustannusarviosta näkyy, että perustamiskustannukset 300 tai 250 kierroksen nopeudella minuutissa käyviä höyrykoneita käytettäessä muodostuvat koko lailla edullisemmiksi kuin hitaasti, 125 kierroksen nopeudella käyvillä koneilla, niin on kuitenkin syytä ottaa harkittavaksi, eivätkö hitaasti käyvät koneet siltäkin tule taloudellisesti edullisemmiksi, koska näiden koneiden kuluminen ja korjaukset tulevat pienemmiksi. Näyttää sentähden siltä kuin Siemens Schuckert Werke olisivat osanneet oikeaan kolmannessa vaihtoehdotuksessaan, joka on tehty verrattain hitaasti, 150 kierrosta minuutissa käyviä pystyssä seisovia höyrykoneita käyttämällä; tämän ehdotuksen mukaan tekisivät laitosta ensiksi perustettaessa ja sen lopullisesti valmiina ollessa kustannukset 722,075 ja 1,814,000 markkaa, 1,103,155 ja 1,933,875 markkaa vastaan Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin ensimmäisen vaihtoehdotuksen mukaan, jossa on käytetty hitaasti käyviä, makaavia koneita. Kuitenkaan eivät Siemens Schuckert Werke pidä tätä kolmatta eikä myöskään kustannuksissa sen kanssa jotenkin tasa-arvoista toista vaihtoehdotusta hitaasti käy-

villä makaavilla höyrykoneilla ehdotuksistaan paraimpana, vaan samoin kuin Tukholman Tarkastuslaitoskin höyryturpiineilla käytettyä laitosta, jos nimittäin saa päättää siitä, että liike on pannut tätä tarkoittavan ehdotuksensa ensimmäiseksi järjestyksessä.

Lausunnossa käyttövoiman valinnasta Helsingin kunnallista sähkölaitosta varten esittää Tukholman Tarkastuslaitos, paitsi mitä jo aikaisemmin siitä on mainittu imukaasumootoreista puhuttaessa, vielä seuraavaa. Suuria turbogeneraattoreja tasavirtaa varten on tosin rakennettu vasta viime aikoina, jonka vuoksi kokemus tällä alalla ei ole erittäin suuri. Mutta Parson, suurien turbogeneraattorien etevin valmistaja, samoin kuin sveitsiläinen toiminimi Brown, Beveri & C:o, joka valmistaa tällaisia generaattoreja Parsonin järjestelmän mukaan, olivat laitoksen tekemään kysymykseen vastaneet olevansa täysin valmiit hankkimaan tasavirtakoneita kysymyksessä olevaa suuruutta. Laitoksen hankkimat alustavat tarjoomukset osoittavat, että turpiinikoneiston hinta on melkoista alhaisempi kuin mäntäkoneiston. Höyryn kulutus täydellä kuormituksella on edellisissä, niinkuin lukuisat kokeet ovat osoittaneet, ainakin yhtä alhainen kuin jälkimäisissä, alhaisemmalla kuormituksella se on edullisempikin. Höyryturpiinit tarvitsevat sitäpaitsi paljon vähemmän perustustöitä, vaativat melkoista vähemmän tilaa, kysyvät vähemmän valvontaa ja tuottavat vähemmän korjauskuluja, koska kuluminen koskee ainoastaan harvoja osia, etupäässä laakereja. Mäntähöyrykoneiden ja höyryturpiinien välillä on sitäpaitsi tässä tapauksessa se erittäin tärkeä ero, että höyryturpiineja ei tarvitse voidella, kun taas mäntähöyrykoneet kuluttavat sangen suuren määrän öljyä mäntien voitelemiseen, joka öljy, kun kysymyksessä on kuuma höyry, tulee verrattain kalliiksi. Voiteluöljyjen tuottamisessa kustannuksissa syntyvä ero tulisi tästä syystä sangen suureksi. Mäntäkoneissa pysähtyy sylinteriöljy vielä lauhdutettuun höyryyn joka on tarkoin puhdistettava, jotta sitä voitaisiin käyttää pannujen syöttämiseen — menettely, josta syntyy jonkun verran perustamiskustannuksia ja lämpötappioita, tuottamatta kuitenkaan täyttä siitä varmuutta, etteivät pannut vahingoitu mukana seuraavista öljyjäännöksistä. Turpiineista laskettu höyry on sitävastoin öljystä vapaata ja sitä voikin sentähden lauhdutettuna ilman muuta uudestaan käyttää höyrypannujen syöttämiseen. Tällä seikalla on tässä tapauksessa suuri merkitys, kun merivettä suolaisuutensa vuoksi ei voi käyttää höyrypannujen syöttämiseen, vaan on siihen käytettävä kalliimpaa vesijohtovettä. Tähän kaikkeen katsoen antaa Tarkastuslaitos ehdottomasti etusijan höyryturpiineille mäntäkoneiden rinnalla. Esitetyt syyt näyttävätkin olevan niin vakuuttavia, että kunnallisen sähkölaitoksen käyttämiseen täällä eivätkin muut voimanantajat voine tulla kysymykseen kuin höyryturpiinit.

Niinkuin edellä jo on viitattu, ovat eri ehdotuksien tekijät kaapeliverkkoa laskiessaan lähteneet erilaisista edellytyksistä. Periaatteessa ovat kuitenkin toiminimet Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft ja Siemens Schuckert Werke etupäässä samalla kannalla ja oikeastaan yksin Tarkastuslaitos on suuremmassa määrässä eroavaa mieltä. Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft mainitsee, että ohjelmaa seuraa-

vaan karttaan on merkitty 2,850 kw. kulutus, joka vastaisi 57,000 yhtäaikaa palavaa 16 normaalikynttilän lampua. Perustettaessa varustettaisiin keskusasema ainoastaan 1,250 kw. työkykyä varten. Toiminimi on sentähden otaksunut yhtäaikaisen kulutuksen suhteutuvan kulutusmahdollisuuteen niinkuin 1,250: 2,850 eli tekevän siitä likimain 44 %. Ja on toiminimi, kun tämä suhde jotenkin hyvin vastaa kokemuksiin muista samansuuruisista sähkölaitoksista, pannut tämän kuormituksen perustukseksi johtoverkkoa laskiessaan. Niinkuin ohjelmassa on määrätty, ovat sitten syöttöjohdot lasketut 9 % jännityshäviöllä ja jakojohdot 2 %. Syöttökohtien sanotaan olevan niin edullisesti sijoitetut, että jakojohdojen kaapelinpoikkileikkauksen ei tarvitse olla suurempi kuin 50 mm². Vilkasliikkeisimmille kaduille on ehdotettu kaksipuolista johtoa, joka melkoisesti alentaa kustannuksia sisäjohdoissa, eikä uusia johtoja verkkoon yhdistettäessä aiheuta suurempia liikehäiriöitä. Mitään laskuja kaapeliverkon laajentamisesta kolmenkertaista kulutusta varten ei luonnollisesti ole voitu tehdä, kun tästä toistaiseksi puuttuu kaikki tarpeelliset numerot. Toiminimen kokemuksen mukaan on liittyminen suurin laitosta ensin perustettaessa ja lisääntyy kulutus sen jälkeen enimmäkseen lukuisain liittymisten kautta sellaisista kaupunginosista, joilla ei ennen ole ollut ollenkaan tai ainoastaan vähän sähköä käytettävänä. Toiminimi huomauttaa sitäpaitsi siitä, että jos seurataan sen ehdottamaa menettelyä yhdistämällä useita syöttökaapeleita yhteiseen kokoojakaapeliin, niin on hyvän jännitustasoituksen vuoksi korkeampi jännityshäviö kuin 9 % täysin sallittava, joten kaapeliverkko sellaisenaan riittää melkoista suurempaan kuormitukseen kuin nyt on laskettu. Ja jos kulutus jollakin paikalla tuntuvasti kasvaisi ja jännityshäviö sen kautta tällä paikalla tulisi liian suureksi, niin voidaan ottamalla käytäntöön uusi syöttökohta helposti palauttaa säännöllinen jännitystila.

Tätä vastoin on nyt Tukholman Tarkastuslaitos muutamissa tärkeissä kohdissa laskenut johtoverkon 4,015 kw. yhtäaikasta kuormitusta varten. Syyksi tähän mainitaan toiminimi Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin äskennamitulle vastainen — tosin ainoastaan todennäköiseksi lausuttu — kokemus toisista kaupungeista, joissa kulutuksen lisääntyminen sen mukaan tekisi vähintään 10 % vuodessa, mikä kysymyksessä olevaan tapaukseen sovittaen ei koskisi uusia tai nykyään vähemmin ja huonommin rakennettuja kaupunginosia vaan kaupungin vanhoja keskiosia. Tarkastuslaitos tosin otaksuu todennäköiseksi, että aluksi ainoastaan 30 % kiinnitetystä 2,850 kw. tulisi käytäntöön ja verkon koko kuormitus siten tekemään ainoastaan 860 kw. Mutta jos kulutus vuosittain kasvaa 10 %, nousisi tämä

5 vuoden kuluttua	1,390 kw:iin
10 ” ”	2,240 ”
15 ” ”	3,600 ”

Nämät luvut vastaisivatkin jotenkin hyvin sitä arvoa, johon tullaan, kun lähtökohdaksi otetaan korkein yhtäaikainen kuormitus, joka on laskettu 1 hehto-

watiksi kutakin talojen seinämän metriä kohti pääkaduilla ja 0,5 hektowatiksi muilla kaduilla, sekä sitäpaitsi otetaan huomioon suurempi kuormitus julkisissa rakennuksissa, jolloin saataisiin yhtäaikainen 4,015 kw. kokonaiskuormitus laajuudeltaan edellämämainitussa kartassa ilmoitettuja tarpeita vastaavaan verkkoon. Verkkoa lasiessaan on laitos siis seurannut ainoaksi oikeaksi arvelemaansa periaatetta, jonka mukaan verkko on järjestettävä sillä tavalla, että kaapelien *lukumäärää* ei aseteta suuremmaksi, kuin mitä lähin tarve vaatii, mutta että sitävastoin kaikki johtojen *mittaluvut* ovat määrättävät siten, että ne kestävät pitkäksi aikaa eteenpäin. Tämän laskuperustuksen johdosta tulevatkin Tarkastuslaitoksen arvioimat johtoverkkokustannukset melkoista korkeammiksi kuin sähköasioissa työskentelevien toimimien. Siemens-Schuckert Werken laatima johtoverkon lasku eroaa nimittäin Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin laskusta siinä, että yllämainitulla kartalla ilmoitetuista liittymisistä 50 % tulisi yhtäaikaa käytäntöön. Toiminimien kustannusarviot kaapeliverkosta ovat yksityiskohdissaan niin tehdyt, että niiden välillä suoranainen ja tarkka vertailu on mahdollinen. Samallaista vertailua Tarkastuslaitoksen jotenkin ylimalkaiseen kustannusarvioon tästä verkosta, sellaisena kuin se on sitä ajatellut, ei sen sijaan voi hyvin tehdä. Otaksuen että tulli- ja merikuletmaksut sisältyvät loppusummiin ja turvautuen erityisiin suhteellisuuslaskuihin, on tässä kuitenkin täydellisyyden vuoksi koetettu sellaista vertailua aikaansaada. Kysymyksessä olevat vertailut olisivat silloin seuraavat:

Allgemeine Electricitäts Gesellschaft.

Syöttöjohdot	Smk	259,436
Jakojohdot	„	89,470
Nollajohdot	„	35,046
Kaapelivarustimet	„	29,372
Kulutusjohdot *).	„	56,000
Kuntoonpano	„	60,973
Pakkaus, rahti ja kuletmus	„	21,665
Tulli- ja merikuletmusmaksut.	„	53,233
	Yhteensä Smk	605,195

Siemens-Schuckert Werke.

Syöttöjohdot	Smk	416,155
Jakojohdot	„	144,960
Nollajohdot	„	51,505
	Siirto Smk	612,620

*) Tarkastuslaitoksen ehdotuksen mukaan.

	Siirto	Smk	612,620
Kaapelivarustimet.	„		26,137
Kulutusjohdot*).	„		56,000
Kuntoonpano.	„		67,838
Pakkaus, rahti ja kuletu.	„		36,855
Tulli- ja merikuletuksmaksut	„		76,630
	Yhteensä	Smk	876,080

Tukholman Tarkastuslaitos.

Syöttöjohdot ymnä tulli	Smk	425,100
Jakojohdot	„	425,200
Nollajohdot	„	125,440
Kaapelivarustimet	„	96,800
Kulutusjohdot	„	56,000
Kuntoonpano	„	49,560
Pakkaus, rahti, kuletu.	„	39,900
	Yhteensä	Smk 1,218,000

Ylläolevista vertailuista näkyy muun muassa, että Tarkastuslaitoksen johtoverkkoa laskiessaan noudattama periaate on ainoastaan vähässä määrässä vaikuttanut syöttöjohtoihin, osaksi senkin tähden, että jännityshäviötä ei niissä ole laskettu 9 % vaan 13,5 %. Kun tullimaksut sisältyvät johtojen kustannuksiin, ovat sentähden Tarkastuslaitoksen laskemat menot syöttöjohdoista toiminimien vastaavien laskujen välillä. Suuressa määrässä näyttää sitävästoin sama periaate kohottavan kustannuksia jako- ja nollajohdoista sekä kaapelivarustimista.

Kaupungin rakennuskonttori on yhdessä insinööri Herm. Kolsterin kanssa laatinut arvon kaapeliverkkoa kaupungin katuihin laskettaessa tarpeellisiksi käyvien maatoiden kustannuksista, jotka eivät sisälly edellä esitettyihin laskuihin, ja tekevät ne sen mukaan kaikkiaan 403,840 markkaa. Mutta kun tähän sisältyy kanavanlouhintaa 100,000 markan arvosta ja sementtisuojuksia kaapeleille 38,400 markan arvosta, jotka menot kaapelia vaihdettaessa eivät tule kysymykseen, sekä kun vaihdettuja kaapeleita aina voidaan käyttää johtoverkkoa laajennettaessa uusiin kaupunginosiin, nousisivat vaihtokustannukset sellaisessakin äärimmäisessä tapauksessa, jota ei voi ajatella, että nimittäin kaikki johtokaivokset olisivat uudestaan avattavat 15 vuoden kuluessa, 265,440 markkaan. Varsin epäiltävänä täytyy sentähden pitää, onko olemassa painavaa syytä nyt jo sijoittaa tähän 3 tai 4

*) Tarkastuslaitoksen ehdotuksen mukaan.

sataatuhatta markkaa makaamaan korkoa tuottamatta kymmenkunta vuotta, kun kuitenkin on vaara tarjona, että jossakin jakoverkossa syntyisi niin suuri kuormitus, että kaapeli täytyisi vaihtaa.

Tarkastuslaitoksen suunnitelmaan sisältyy suuremmoinen kivihiilten nostolaitos, joka vaatisi koko korttelin N:o 198 ja tuottaisi 83,000 markan kustannuksen. Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft katsoo, että kivihiilien nosto- ja kuletuksilaitos rautatien kiskoilta keskusaseman tontilla sijaitsevaan kivihiilivajaan on tarpeeton maassa vallitsevien alhaisten päivätyöpalkkojen vuoksi. Vaikka sellaisen laitoksen hyvin voikin rakentaa ohjelman edellyttämällä ilmaradalla yli kadun, esittää toiminimi — sen tapauksesen varalta että sellainen kuletuksilaitos todella on rakennettava — harkittavaksi, eikö olisi edullisempaa panna toimeen maanalainen köysikuletuksilaitos, joka maanlaatusuhteisiin katsoen ei suinkaan olisi mahdoton toteuttaa eikä tulisi varsin kalliiksikaan. Ainoastaan toisessa vaihtoehtotuksessaan, jonka mukaan laitosta olisi käytettävä kaasukoneilla on tämä toiminimi suunnitellut kivihiilenkuletuksilaitoksen ja siihen kuuluvan yhteisen säiliön *laitoksen omalle alueelle* ja arvioinut kustannukset ensin rakennettaessa 21,270 markkaan ja myöhemmin laajennettaessa 27,340 markkaan. Tällainen laitos näyttää joka tapauksessa itsetoimivaa höyrykattilalämmitystä varten tarpeelliselta. Sitävastoin ei missään tapauksessa voine tulla kysymykseenkään, että Tarkastuslaitoksen ehdotuksen mukaisesti kortteli N:o 198 käytettäisiin kivihiilien nostolaitosta ja varastoja varten. Läheisessä yhteydessä kivihiilien nostolaitoksen kanssa on kysymys sivuraiteen rakentamisesta satamarakennukselle keskusasematontin luokse. Rakennuskonttorin tästä tekemä kustannusarvio päättyy 40,300 markkaan, mikäli se erityisesti koskee sähkölaitosta. Aluksi voitane kuitenkin sekä nostolaitos että sivuraide jättää lukuun ottamatta sähkölaitoksen perustamiskustannuksia laskettaessa.

Kun keskusaseman rakennustontti on 7 metriä meren pintaa korkeampana ja maanlaatu tontin ja Töölönlahden välillä sitäpaitsi on sangen epätasainen, ei Töölönlahden vettä voine paine johdolla edullisesti johtaa suoraan tontille, vaikka vesi lahden rannalle rakennetun pumppulaitoksen avulla nostettaisiin 7 metrin korkeudellekin. Tällainen heti korttelin N:o 198 vieressä löytyvään syvään kaivoon saatettu painejohto olisi kuitenkin ajateltavissa, minkä tähden kaupungin rakennuskonttori yksissä neuvoin vesijohtokonttorin kanssa on tehnyt vaihtoehtoisia ehdotuksia sekä viimeksi mainittua että aina kortteliin N:o 192 ulottuvaa painejohtoa varten, ja siten on saatu selville, että viimeksi mainittu johto, joka muutenkin joka suhteessa on edullisempi, tulee halvemmaksi kuin edellinen. Koska kuitenkin, niinkuin jo aikaisemmin on huomautettu, paljon vettä tarvitaan laudutuslaitosta varten, ei tällainen vesijohto voi tulla aivan halvaksi ja täytyy putkien laajuus heti asettaa niin suureksi, että ne voivat antaa tarpeeksi vettä silloinkin, kun laitos on kasvanut täyteen lajuuteensa. Itse nostokoneita, sähkömoottoripumppuja, voidaan kuitenkin suuruuteen ja lukumäärään nähden jonkun verran sovittaa aikaisempien ja myöhempien tarpeiden mukaan sillä tavalla, että ehdotetuista kolmesta moottoripum-

pusta aluksi otetaan käytäntöön ainoastaan kaksi. Perustamiskustannukset nousisivat siten ensimmäisestä rakennuksesta 104,900 ja myöhemmästä 6,000 markkaan eli siis täydellisestä laitoksesta 110,900 markkaan. Johtoputkien pituus ja muut laitokset käyvät lähemmin selville oheenliitetystä piirustuksesta ja kustannusarviosta, ja lisättäköön tässä ainoastaan, että laitos on laskettu 1,200 m³ nostokykyä varten minuutissa. Kuitenkin tulee tämä vesijohto Töölön lahdesta monin kerroin kalliimmaksi kuin veden jäähdytyslaitos, jonka kustannusten insinööri Kolster ulkomailta saamiensa sitovien tarjoomusten nojalla on laskenut ensimmäistä rakentamista varten ainoastaan noin 32,000 markkaan. Tähän katsoen ja kun lisäksi tulee, että Töölönlahden vesi Raitiotiekeskusaseman luona, jossa sitä käytetään lauhduttamiseen, on osoittautunut siinä suhteessa sopimattomaksi, että se ei ainoastaan syö reikiä lauhduttajan messinkiputkiin ja kuluta sen valurautaisia putkilaattoja, vaan myöskin levittää pahaa löyhkää rakennukseen, niin voi ainoastaan, samoin kuin insinööri Blomqvistin sähköasemalla kaupungissa ja valtionrautateiden samallaisessa laitoksessa Fredriksbergissä, jäähdytyslaitos vesijohtovettä varten tulla kysymykseen. Tämän kautta saavutetaan sitäpaitsi seuraavat kaksi etua, ettei nim. ensinkään tarvitse johtaa suurta laskukanavaa keskusaseman tontilta lähimpään likaviemärijohtoon ja tätä viemärijohtoa sitten laitosta laajennettaessa suurentaa, sekä että rakennettaessa jonkun verran kalliimpien pintalauhduuttajien sijasta voidaan käyttää suihkulauhduuttajia.

Mitä lopuksi itse rakennuksiin tulee, näyttää Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin ehdottama järjestys sentähden sopivimmalta siihenkin katsoen, ettei keskusasemaa ensi kerralla rakennettaisi suuremmaksi, kuin että siihen hyvin mahtuisivat laitokseen aluksi aijotut käyttö- ja sähkökoneet. Tätä ehdotusta varten on kustannusarvion laatinut arkkitehti Aspelin, joka on tehnyt piirustukset raitiotiekeskukseen ja valvonut sen rakennustöiden suoritusta. Tämä kustannusarvio päättyy 200,000 markan loppusummaan. Siihen ei kuitenkaan sisälly savupiippu, jonka täytyy arvioida maksavan noin 30,000 markkaa, eikä myöskään menot höyrykattiloiden muurauksesta ja ekonomeiserista y. m. eikä tontin aitaus. Ja kun myöskin vesikatto on laskettu rakennettavaksi „Hennebique“-järjestelmän mukaan luonnollisesta asfaltista vahvistetulle betoniholville, joka tosin lienee sangen käytännöllistä, mutta kun kuitenkin voisi tulla kysymykseen sen tekeminen galvanoidusta pellistä rautaisilla kannattimilla, joka tulee vähän kalliimmaksi, niin lienee oikeinta Allgemeine Electricitäts Gesellschaftin laskujen mukaisesti merkitä rakennuskustannukset perustettaessa 300,000 markaksi ja täydellisestä laitoksesta 470,000 markaksi, siihen luettuna hiilisäiliöt ja kivihiilen kuletukselaitokset.

Valiokunta on hankkinut kaikki esitetyt kustannusarviot Helsingin kunnallista sähkölaitosta varten, sellaisena kuin valiokunta on sitä ajatellut, mutta tarkoituksena ei ole ollut, että valiokunta niiden nojalla tekisi kone- ja sähköosia sekä johtoverkkoa yksityiskohdittain koskevan tarkan ehdotuksen ja siten sitoisi tulevan rakennushallituksen, jonka johdolla laitos tulee rakennettavaksi, sekä Kaupungin-

valtuusmiehet ja vaikeuttaisi asian enemmän harkitsemisen ja tutkimisen heidän puoleltaan. Valiokunnan runsaalla aineksien kokoamisella on pikemmin ollut tarkoituksena antaa niin paljon kuin mahdollista luotettavia tietoja ja selvityksiä sen liikkeen laadusta ja laajuudesta, johon kaupunki joutuisi, jos se päättäisi rakennuttaa oman sähkölaitoksen. Ja valiokunta katsoi olevan tärkeätä että tiedetään sekä ne menot, jotka alussa käyvät tarpeellisiksi, että myöskin ne kustannukset, jotka laitoksen laajentaminen vastaisuudessa tuottaa.

Eri menoerät laitoksen ensimmäisestä rakentamisesta ja siitä kolminkertaiseen työkykyyn laajennetusta laitoksesta olisivat, edellyttäen että voimakeskusasema varustetaan turpiinigeneraattoreilla ja Siemens-Schuckert Werken ehdotus ensimmäistä johtoverkkoa varten otetaan noudatettavaksi, seuraavat:

	Lait. alkup. laajuus	Lopull. laajuus	
Keskusaseman rakennus kivihiihisäiliöineen ja jakolaitoksineen . .	Smk 300,000	470,000	
Keskusaseman täydellinen varustaminen voimanantokoneilla ja dynamoilla y. m. (S. S. W:n ensimmäisen vaihtoehdotuksen mukaan) . .	„ 757,100	1,913,000	
Veden jäähdytyslaitos	„ 32,000	50,000	
Sivuraide satamaradalla	„ —	40,300	
Kivihiihitunneli köysikuleuslaitoksineen	„ —	20,000	
Työnjohto ja sekalaisia menoja *) .	„ 60,900	1,150,000	106,700 2,600,000
Johtoverkko (S. S. W:n mukaan) .	„ 876,000		
Maatyöt johtoverkon laskemista varten	„ 404,000		
Mittarit	„ 70,000	1,350,000	
	Yhteensä Smk	2,500,000	

Tässä tullaan siis siihen tulokseen, että kaupungin keskukseen, Arkadia-alueelle 2×220 voltin tasavirtaa varten rakennettu sähkölaitos, jolla on yhtä suuri työkyky, 22,000 yhtaikaa palavaa lamppua **) mutta jonkun verran laajempikin kaapeliverkko, kuin herrojen Deckerin ja Holmgrenin kolmivaihe-tasavirtajärjestelmän mukaan suunnitteleamalla laitoksella, jonka voima-asema sijoitettaisiin Sörnäisten niemelle ja kahdesta ala-asemasta toinen varsinaiseen kaupunkiin, toinen Kallioon, saadaan aikaan

*) Työnjohto sisältyy jo suurimmaksi osaksi edellisiin menoeriin.

**) Sörnäisten voima-asemaan aluksi ehdotetun koneen voi normalisesti kuormitettuna katsoa riittävän ainoastaan 21,700 yhtaikaa palavaan lamppuun.

vähemmällä kuin puolella viimeksi mainittua laitosta varten lasketuista kustannuksista eli aikaisemmin lainavaroista olojen mukaan sähkölaitokseen tai muuhun tarkoitukseen varatuilla 2,500,000 markalla. Vasta sitten kuin Arkadiaan ajateltu sähkölaitos myöskin sekä koneidensa että sähköosiensa, eikä ainoastaan rakennuksiensa puolesta, niinkuin Sörnäisten laitosta varten on laskettu, olisi laajennettu kolmenkertaiseksi, sekä kun vielä johtoverkko olisi laajennettu kaksinkertaiseksi *) tul-tai-siin siihen kustannussummaan 5,530,000 markkaan, jonka viimeksi mainitussa tapauksessa ehdotetut laitokset ja järjestelmä vaatisivat heti yksinkertaista työkykyä varten rakennettaessa. Kun tähän vielä lisätään, että sähköön hankintaa varten Töölön nuteen kaupunginosaan kolmivaihe-tasavirtajärjestelmää noudattaen tarvittaisiin kallis ala-asema, kolmas järjestyksessä, niin näkynee tästä paremmin kuin mistään muusta selvityksestä, mikä merkitys sillä seikalla on että sähkölaitos on sijoitettu niin keskelle kaupunkia, että ainakin tärkeimmät kaupunginosat voidaan ilman virran muuttamista varustaa sähkövoimalla.

Sekä tässä mietinnössä että kaikissa aikaisemmissa lausunnoissa, jotka ovat koskeneet kysymystä oman sähkölaitoksen perustamisesta Helsingin kaupungille, on huomautettu, että tällaiset laitokset ovat voittoa tuottavia liikeyrityksiä. Selvää on, että ne ovat tuottavampia samassa määrässä, mikäli ne ovat teknillisessä ja taloudellisessa suhteessa sopivasti sekä seudulla vallitsevia kulutustarpeita silmälläpitäen perustetut. Ne ovat sentähden, niinkuin tässä onkin viitattu, rakennettavat niin sanoksemme sitä myöten kuin kulutus kasvaa. Jos kulutus sekä laitoksen laatu ovat tunnettuja asioita, niin voi sitä varmemman kannattavuuslaskun tehdä. Missä määrin näin tulee olemaan asian laita Helsingissä, riippuu suureksi osaksi siitä, minkä päätöksen Kaupunginvaltuusmiehet tekevät siihen kysymykseen nähden annetaanko täällä olemassa oleville laitoksille edelleen oikeus johtojaan varten käyttää kaupungin katuja ja toreja. Jo löytyvien sekä läheisimmässä tulevaisuudessa asetettaviksi joutuvien lamppujen määrä täytyy otaksua tunnetuksi. Ne edellyttävät niin suurta voimankulutusta, joka vastaa vähän yli 20,000 yhtäikaa palavaa 16 normaali kynttilän suuruista 50 watin lamppua. Mutta kuinka paljon tästä aluksi tulee kunnallisen sähkölaitoksen osalle, on vielä ratkaisematon kysymys. Mitään epäilystä ei kuitenkaan saata olla siitä, että ainakin koko nyt mainittu kulutus siirtyy kaupungin sähkölaitokseen, samalla kuin nykyään olemassa olevilta laitoksilta riistetään oikeudet. Toiselta puolen tulee tosin tämä yhtäaikainen korkein kuormitus ainoastaan poikkeuksittain määrättyinä päivän ja vuoden aikoina kysymykseen, mutta toiselta puo-

*) 5,530,000—2,600,000 = 2,900,000, mutta $2 \times 1,350,000 =$ ainoastaan 2,700,000.

len laitos sekä voi että tuleekin sillä välin ja vieläpä etupäässä toimittamaan virtaa vähemmällä kuormituksella sekä valaistus että voimananto-tarkoituksiin. Esiitetyn syyn nojalla on sentähden alla oleva kunnallisen sähkölaitoksen kannattavuuslasku, jonka Kaupunginvaltuusmiehet valiokunnalle antamiensa tehtävien toisessa kohdassa ovat siltä vaatineet, laadittu sillä edellytyksellä, että sellainen laitos perustetaan, kuin edellä on puollettu, ja niin suurta vuotuista kulutusta varten, joka vastaa 22,000 yhtaikaa palavaa hehkulamppua, minkä tarpeen laitos määrätynä aikana voi tyydyttää ilman liikakuormitusta ja varakoneistoonsa turvaamatta. Kaikki sitä vähempää kulutusta tarkoittavat laskut ovat nykyään mahdottomat, samoin kuin toiselta puolen varovaisuus vaatii ettei esitetä liian suuria ja mahdollisesti harhaan vieviä lukuja.

Seuraava kannattavuuslasku on pääasiassa tehty laskelman mukaan, joka löytyy kaupungin valaistuslaitoksen hallituksen mietinnössä 15 päivältä toukokuuta 1902 (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 29 v. 1902). — Jos otaksutaan, että jokainen näistä 22,000 lampusta palaa keskimäärin 3 tuntia päivässä koko vuoden, niin vastaa tämä noin 1,205,000 kwt kulutusta. Ja kun keskusasemalla synnytetystä voimasta 8 % lasketaan häviävän johtoverkossa ja 25 % akkumulaattoria purkaessa, joka varataan joka toinen päivä, niin täytyy keskusasemalla synnyttää noin, 1,358,000 kwt. Laskien 1,8 kg synnytettyä kwt kohti sekä 15 % lisää höyrynteko-lämmityksestä tekisi kivihiilen kulutus vuodessa 2,810 tonnia. — Ruotsalaiset asiantuntijat laskevat keskimäärin tuloja 38 markkaa lamppua kohti vuodessa, mikä vastaisi keskimäärin lähes 62 penniä kulutetulta kwt. Kaupungin valaistuslaitoksen hallitus laskee sitävastoin ainoastaan 31 markkaa samasta työstä, mikä vastaa 56 pennin keskihintaa kwt:lta. Alla olevassa laskussa noudatetaan tätä halvempaa hintaa. — Laitoksen hoito jäisi viimeksimainitun hallituksen huoleksi ja sijoitettaisiin samaan konttoriin kaasulaitoksen kanssa. Kulutusjohdot otaksutaan laitettavaksi maksettua jakoverkosta talojen perusmuurin läpi, ja samoin saisivat kuluttajat ilmaiseksi käyttää mittareja. Kaikki *uudet* sisäjohtolaitokset edellytetään kuluttajain itsensä laitattavan omalla kustannuksellaan, mutta sellaiset ennestään löytyvien kuluttajain johtojen muutokset, jotka yksinomaan johtuvat virran jännityksen kohottamisesta 2×110 voltista 2×220 volttiin, kustantaisi sitävastoin kaupunki.

Kannattavaisuuslasku.**Menoja.***Hallinto.*

Hallitus, puolet nykyisistä palkkioista	Smk	4,000:—	
1 toimeenpaneva johtaja, puolet nykyisistä palkka- eduista	”	6,750:—	
1 insinööri laitoksen teknillistä hoitoa varten	”	6,000:—	
Osa kamreerin ja rahastonhoitajan nykyisistä palkoista	”	2,000:—	
1 kirjanpitäjä	”	2,500:—	
1 mittarinlukija	”	1,500:—	
1 rahojen perijä	”	1,500:—	
Konttorikuluja	”	<u>1,750:—</u>	26,000:—

Käyttöä varten tarvittava henkilökunta.

1 konemestari	Smk	3,000:—	
3 koneenkäyttäjää à 1,800:—	”	5,400:—	
3 instrumenttihoitajaa 100 mk kuukaudessa	”	3,600:—	
3 lämmittäjää à 1,200:—	”	3,600:—	
3 puhdistajaa 3 mk päivässä	”	3,285:—	
Apumiehiä ja kivihiilenhakkaajia	”	<u>3,300:—</u>	22,185:—

Hoitoa varten tarvittava henkilökunta.

1 työnjohtaja	Smk	2,400:—	
1 mittarien hoitaja	”	1,800:—	
Työmiehet $\frac{1}{2}\%$ perustamispääomasta 2,500,000 mk	”	<u>12,500:—</u>	16,700:—

Polttoaineet, vesi, korjausainekset y. m.

Koksia tai kivihiiliä 2,810 tonnia à 23 mk	Smk	64,630:—	
Vettä 25,000 m ³ à 0,25 mk	”	6,250:—	
Puhdistus ja voiteluaineita	”	2,000:—	
Korjausaineita $\frac{1}{2}\%$ perustamispääomasta	”	12,500:—	
Laitoksen valaiseminen 6,000 kwt. à 0,30	”	<u>1,800:—</u>	87,180:—
Siirto Smk	—	—	<u>152,065:—</u>

Siirto Smk — — 152,065:—

Poistot.

Rakennukset, savupiippu ja aitaus, 2 % rakennuspääomasta 300,000 mk	Smk	6,000:—	
Höyry ja sähkökonelaitokset ynnä akkumulaattori patteri sekä jäähdytyslaitos 6 % 789,100 mk:sta	„	47,346:—	
Johtoverkko, kulutusjohdot ja mittarit y. m. 5 % 94,600 mk:sta	„	<u>47,300:—</u>	100,646:—

Vakuutusmaksuja.

Rakennusten palovakuuttaminen sisältöineen sekä aitausineen 4 1/2 % 1,089,100 mk:sta	Smk	4,901:—	
Patterivakuutusmaksuja 4 % 157,550 mk:sta	„	<u>6,302:—</u>	11,203:—
Sekalaisia menoja	„	— —	6,086:—
Yhteensä menoja Smk			270,000:—

Tuloja.

Valaistus ja voimavirta vastaava 22,000 kpl. 16 kynttilän hehku- lampua à 31 mk.	Smk	<u>682,000:—</u>	
Yhteensä tuloja Smk			682,000:—

Ylijäämä „ 412,000:—

Jos tästä ylijäämästä vähennetään 118,750 mk, joka vastaa 4 3/4 % korkoa ja kuoletusta perustamispääomalle 2,500,000 mk, jää puhtaaksi voitoksi 293,250 mk. Tästä saadaan korvausta korkotappiolle, joka on voinut syntyä sillä aikaa kun laitos on ollut rakenteella, sekä tappioille, joita kaupungin ehkä on täytynyt kärsiä ennenkuin laitos kohtuullisuussyistä nykyisiä virran toimittajia kohtaan on voinut päästä edellytettyyn oikeaan tuotantoonsa. Viimeksi mainitut tappiot voidaan luonnollisesti kokonaan välttää, jos Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät rajoittaa sen ajan, jonka niiden johdot saavat olla kaupungin kaduilla ja toreilla, siihen asti, kunnes kaupungin sähkölaitos joutuu valmiiksi ja voi alkaa toimintansa. Mutta toistakin menettelyä noudattamalla voidaan nämät tappiot pitää hyvin vähäisinä, jos höyry- ja sähkökoneita y. m. hankittaessa laitokselle perustamista varten laaditun ohjelman mukaan pidetään huolta siitä, että näitä hankitaan ja asetetaan paikoilleen sitä

myöten, kuin ne näyttäytyvät tarpeen vaatimiksi. Etenkin pitäisi johtoverkkoa laskettaessa ilman haittaa voitaman tehdä tällaisia sovitteluja sitä varten laadittuun ohjelmaan sekä eri johtojen laskemisaikaan että niiden pituuteen katsoen, ja näin välttää ennenaikaisia menoja ja siitä johtuvia melkoisia korkotappioita.

Joka tapauksessa olisi valiokunnan mielestä tästä puhtaasta voitosta suoranaisten poiston muodossa vähennettävä yhteensä 450,000 markkaa, mikä määrä on arveltu tarvittavan sellaisten vanhojen sisäjohtojen muuttamiseen, jotka tässä ovat edellytetyt kaupungin kustannuksella suoritettaviksi, koska nämä menot eivät kohota laitoksen pääomaarvoa. Vaikka nämä menot ovatkin näin korkealle arvatut, ei niiden korvaamiseen kuitenkaan tarvita monenkaan vuoden voittoa, sillä kuinka varovasti ja alhaiseksi kunnallisen sähkölaitoksen säästö lasketaankin, tulee se kuitenkin kohtuullistakin kulutustariffia käyttämällä sängen suureksi. Ja kun liike pienessäkin mitassa jo tuottaa voittoa, niin tuottaa se sitä enemmän, kun laitosta tarpeen kasvaessa edelleen lajennetaan, koska menot eivät kasva samassa suhteessa kuin tulot. Jos kulutus esim. olisi kolme kertaa suurempi kuin se, jonka mukaan edellä oleva kannattavaisuuslasku on toimitettu, ja laitosta siis olisi laajennettava niin paljon, että se voisi synnyttää virtaa 66,000 yhtäikaa palavaa 16 kynttilän lamppua varten — vaikkakin johtoverkko vaatisi kolmenkertaiset kustannukset ja keskusasema johtoverkkoineen vastaisi noin 7 milj. markkaa — niin on helppoa samalla laskulla, kuin edellä on tehty, saada selville, että vaikka tulot samaa tariffihintaa käyttämällä tulevatkin kolmenkertaisiksi, menot eivät kasva samassa määrässä. Ainoastaan seuraavissa menoerisissä: polttoaineet, vesi, korjausaineet ja työpalkat korjauksista sekä poistot, jotka korkeintaan tekevät 75 % kaikista menoista, voi niin tapahtua, mutta jäljellä olevat 25 % kasvavat korkeintaan kaksinkertaisiksi. Laitoksen tuottama voitto turvaa siis ilman mitään uhrausta kaupungin puolelta laitoksen tulevan laajentamisen, mitä menettelyä laitoksen kulunkiarviota järjestettäessä noudatettaneekin, joko tämä säästö siirretään kaupungin rahastoon yleisten tarpeiden suorittamista varten ja laitoksen laajentaminen toimitetaan lainavarjoilla, joka periaate on otettu käytäntöön kaupungin vesijohdossa, tai tämä säästö suuremmalta tai pienemmältä osaltaan vuosittain kaupungin rahaston kautta välillisesti palaa laitoksen laajentamiseen käytettäväksi, niinkuin kaasulaitoksen laajennuksissa ja uusia johtoja sitä varten laskettaessa on tehty, sen jälkeen kuin tämä laitos oston kautta siirtyi kaupungille. Ei tämänkään nojalla siis voi tulla muuhun vakaumukseen, kuin että koko kaupungin käsittävä sähkölaitos joka suhteessa tulee edullisimmaksi sekä että, kun siitä ei ole minkään näköistä vaaraa, koko tämän laitoksen tulee olla kaupungin hallussa.

Edellä oleva selonteko on näyttänyt valiokunnasta välttämättömältä siltäkin varalta, että Kaupunginvaltuusmiehet kaikista syistä huolimatta, jotka puolustavat oman kunnallisen sähkölaitoksen perustamista, kuitenkin päättäisivät myöntää sen yksinoikeudeksi yksityiselle henkilölle tai yhtiölle. Vasten yleistä ja kohtuullista tapaa eivät Kaupunginvaltuusmiehet enää ilmaiseksi luovuttane kaupungin katuja ja toreja sähköjohtojen asettamista varten niitä pitkin joko niiden ylitse tai alitse. Mutta jo kohtuullisen korvauksen määrääminen tällaisesta edusta edellyttää olosuhteisiin perustuvaa käsitystä liikkeen laadusta. Voidakseen sitäpaitsi mahdollisimman vähään rajoittaa kieltämättömät, aikaisemmin jo osaksi mainitut epäkohdat, jotka seuraavat tällaista yksinoikeutta, on liikkeen täydellinen tunteminen välttämätön. Tarpeellisten määräysten asettaminen tällaisiin toimilupa sopimuksiin tuottaa aina suuria vaikeuksia, koska se asianomaisissa muun muassa edellyttää melkoista selvänäköisyyttä. Mutta nämä vaikeudet kasvavat ja tehtävä tulee samassa määrässä arkaluontoiseksi, kun yksinoikeudeksi annettava liike läheisesti koskee suuren yleisön etuja sekä sen yhä kasvamassa olevia tarpeita. Ellei löydy edellytyksiä kysymyksen asianmukaiseen harkitsemiseen, niin olisihan liian kevytmielistä ilman muuta heittäytyä ensimmäiseksi esiintyvän monopolikeinottelijan käsiin.

Kysymyksen periaatteellista puolta käsitellessään on valiokunta osoittanut, ettei vapaa kilpailu tässä tapauksessa suinkaan paraimmalla tavalla voi vastata kuluttajain etua sekä että se katujen käyttämiseen nähden johtoja varten on kaupungille sietämätön. Samoin on valiokunta samassa käsittelyssä osoittanut, että useat yksinoikeudet, joita myönnettäisiin eri piirejä varten kaupungissa, eivät kuluttajiin nähden synnytä kilpailua, mutta sitävastoin tästä johtuvien melkoista korkeampien perustamis- ja käyttökustannusten vuoksi kohottavat tuotanto- ja samalla myöskin kulutushintaa. Asiaa todella oikealla tavalla käsiteltäessä ei sentähden voine useampi kuin yksi ainoa monopoli tulla kysymyksen. Ja on kaiketi tämä monopoli, jo katsoen sellaisen liikeyrityksen laajuuteen, tarjottava koko sille liikemaailmalle, joka asiaa harrastaa, eikä ainoastaan niille verrattain heikoille yhtiöille ja yksityisille henkilöille, joilla täällä Helsingissä nykyään on tilapäinen oikeus vetää sähköjohtojaan yli kaupungin alueen. Ainoastaan tomeenpanemalla yleisen koti- ja ulkomaisen kilpailun voi sitäpaitsi toivoa, että sekä kaupungille että kuluttajille edullisimmat ehdot saavutetaan.

Ennenkuin edellytettyä yksinoikeutta voidaan kenellekään tarjota, täytyy Kaupunginvaltuusmiesten kuitenkin tehdä päätös ainakin seuraavista kohdista:

1. Mitä sähköjärjestelmää on laitoksessa noudatettava.
2. Mille paikalle on itse voimakeskusasema sijoitettava.
3. Millä ehdoilla kaupunki voi luovuttaa tämän paikan.
4. Onko johtoverkko oleva maanpäällinen vai maanalainen vai osaksi kumppaakin laatua.

5. Mitä käyttövoimaa on käytettävä dynamoja varten ja mihin toimenpiteisiin on ehdottomasti ryhdyttävä kaupungin suojaamiseksi nokeavalta savulta, pahanhajuisilta kaasuilta ja liialliselta melulta.

6. Kuinka pitkäksi ajaksi lupa korkeintaan voidaan myöntää.
7. Millä ehdoilla kaupunki pidättää itselleen oikeuden lupaaajan kuluessa lunastaa laitoksen.
8. Onko laitos lupaaajan kuluttua joutuva kaupungille korvauksetta tai ainoastaan laskemalla alennusta sen silloisesta arvosta.
9. Millä tavalla ja minkä perusteiden mukaan tämä arvo viimeksi mainitussa tapauksessa on määrättävä.
10. Mitkä korkeimmat hinnat kwt:lta kaupunki sallii luvansaajan ottaa valaistus- ja käyttövoimasta.
11. Mitkä vähimmät alennukset näistä hinnoista on annettava suurille kuluttajille.
12. Minkä perusteiden mukaan tai missä järjestyksessä on korkeimpia hintamääriä alennettava, jos kulutus yleisesti lisääntyy.
13. Minkä korvauksen on kaupunki saava yksinoikeuden luovuttamisesta ja missä muodossa se on suoritettava — määrättyinä maksuna kultakin maahan laske- tun kaapelin metriltä vai määrättyinä prosenttina kokonais- tai nettovoitosta.
14. Minkä lyhyimmän ajan kuluessa laitoksen tulee voida alottaa toimintansa.
15. Mitä sitoumuksia on luvansaajan tehtävä sekä laitoksen vastaiseen laa- jentamiseen että uusiin keksintöihin nähden, joita voidaan tehdä sähkövoiman syn- nyttämistä ja hankkimista tarkoittavan teollisuuden alalla.
16. Mitä takeita on luvansaajalta vaadittava, että laitos sopimuksen mukaan asianomaisesti rakennetaan ja pidetään kunnossa.

Koska valiokunta puolestaan ei voi ajatella eikä kannattaa muuta kuin että Kau- punginvaltuusmiehet päättävät rakennuttaa oman kunnallisen sähkölaitoksen, ei valio- kunta ole tahtonut enää viivyttää tätä lausuntoansa ryhtymällä tekemään sellaisessa tapauksessa aivan tarpeetonta ehdotusta sopimuksen ehdoiksi, vaan on yllä esite- tyissä kohdissa tahtonut ainoastaan viitata pääasiallisimpiin määräyksiin, joiden tulee sisältyä yksinoikeuden tarjoamisohjelmaan.

Vaikka valiokunta yhä pysyy mielipiteessään, että nykyään vallitsevat epä- kohdat sähkövoiman toimittamisessa kaupungille ovat mahdollisimman pian autetta- vat siten, ettei kunnallisen sähkölaitoksen rakentamista enää viivytetä, ei valiokunta kuitenkaan tahdo ehdottaa sen ajan lyhentämistä, joka nykyisille sähkövoiman hankkijoille olisi myönnettävä, jotta he kykynsä mukaan voisivat saada hyötyä lai- toksistaan ja kuolettaa niihin sijoitettua pääomaa. Lausunnossa 12 päivästä touko- kuuta 1904 (Kaup. valt. pain. asiak. N:o 13 v. 1904) esittää valiokunta siv. 14 sen mielipiteen, että näiden liikkeiden olisi salittava korvausta suorittamatta pitää joh- tonsa 1 päivään syyskuuta 1910, johon päivään mennessä sanotun johtoverkon tulisi olla poistettuna, mikäli ne kulkevat yli katujen ja torien tai muiden kaupungille

kuuluvien alueiden; ja olisi asia valiokunnan mielestä sillensä vahvistettava. Mutta sen rajoituksen sijasta, jonka valiokunta silloin ehdotti kysymyksessä oleviin etuihin, nimittäin että kaikki johdot Aleksanterin ja Esplanaadinkaduilla sekä Senaatin ja Kauppatorilla samoin kuin Katajanokalla kuitenkin olisivat poistettavat ennen 1 päivää syyskuuta 1905, on valiokunta nyt katsonut sopivaksi, että mainittujen sähkön toimittajien sallitaan näilläkin kaduilla ja paikoilla erityisestä hakemuksesta ja kaupunginviranomaisten lähemmin määrättävillä ehdoilla pitää johtonsa 1 päivään syyskuuta 1910. Ne saisivat siten äsken sanottuun päivään asti kaikkialla kaupungissa vapaasti kilpailla kaupungin sähkölaitoksen kanssa, kuitenkin siten ettei niillä olisi oikeutta asettaa uusia johtoja. Erittäin suurta vahinkoa ei tämä luultavasti tuottaisi kaupungin säkölaitokselle, jos ottaa huomioon että tämä aikaisintaan syksyllä 1907 voisi ryhtyä antamaan virtaa, että kaupunki itse on suuri sähkön kuluttaja, sekä että kaikki uudet yksityiset kuluttajat epäilemättä käyttäisivät kaupungin laitosta, ja että niidenkin, jotka omistavat sellaisia vanhempia valaistusjohtoja ja kojeita, jotka jossakin suhteessa vaativat korjausta, on pakko mahdollisimman pian kääntyä kaupungin laitoksen puoleen, elleivät tahdo joutua sellaisen ikävyyden alaiseksi, että syyskuun 1 päivänä 1910 jäisivät sähkövalaistuksesta. Kuitenkin on tarpeen, että Kaupunginvaltuusmiehet tekevät lopullisen ja kumoamattoman päätöksen siitä, ettei näiden yksityisten sähkön toimittajien oikeuksia enää tulla pidentämään, ja että tämä päätös asianmukaisilla ilmoituksilla saatetaan yleisön tietoon. Jos taas sähkölaitos annetaan yksinoikeudeksi jollekin henkilölle tai yhtiölle, niin on luonnollista, ettei nykyisille virran hankkijoille voida myöntää pitempää respiittiaikaa kuin siihen päivään asti, jolloin uuden laitoksen sopimuksen mukaan tulee alottaa toimintansa.

Kaiken edellä esitetyn nojalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi:

että kaupungin laskuun olisi Töölön alueen asemapiirrosehdotukseen N:olla 192 merkittyyn kortteliin rakennettava sähkövoimaasema, joka valmistaisi 2×220 voltin tasavirtaa, ja asetettava siihen kuuluva johtoverkko etupäässä valiokunnan edellä tekemän esityksen mukaan;

että sanottuun tarkoitukseen määrättäisiin pitemmällä kuin kahden vuoden maksuajalla otetuista lainavaroista 2,500,000 markkaa; sekä

että varsinaisille Kaupunginvaltuusmiehille annettaisiin tehtäväksi hankkia vahvistus päätökselle lainavarojen käyttämisestä sanot-

tuun tarkoitukseen ja ryhtyä toimenpiteisiin mainitun laitoksen rakentamista ja käyttämistä varten.

Siinä tapauksessa, että lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät valiokunnan edellä olevan ehdotuksen, olisi varsinaisten Kaupunginvaltuusmiesten päätettävä:

hankkia Senaatilta vahvistus lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten yllämainitulle päätökselle kysymyksessä olevan laitoksen rakennuttamisesta lainavaroilla, jotka ovat otetut pitemmällä kuin kahden vuoden takaisinmaksuajalla;

kehottaa kaupungin valaistuslaitoksen hallitusta ehdottamaan sopivaa henkilöä laitoksen rakennustyön teknilliseksi johtajaksi ja tekemään ehdotuksen hänelle suoritettavasta palkasta;

antaa saman hallituksen tehtäväksi yksissä neuvoin tämän tekniikon kanssa ja noudattamalla edellä esitettyjä näkökohtia ja ehdotuksia niin pian kuin mahdollista Kaupunginvaltuusmiehille toimittaa lopullisen sähkölaitosta koskevan ehdotuksen kustannusarvioineen; sekä

että asianomaisella luvalla kaupungin kaduille, teille ja yleisille paikoille asetetut sähköjohdot saataisiin, Rahatoimikamarilta tehdystä hakemuksesta, pysyttää 1 päivään syyskuuta 1910, ehdoilla, jotka Kaupunginvaltuusmiehet näkevät hyväksi määrätä.

Mutta elleivät lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisikään valiokunnan ehdotusta lainavarojen määräämisestä kysymyksessä olevaan tarkoitukseen, ehdottaa valiokunta, että varsinaiset Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

antaa valiokunnan toimeksi tehdä varsinaisille Valtuusmiehille ehdotuksen niiksi ehdoiksi ja määräyksiksi, joilla koko kaupungin käsitettävän sähkölaitoksen perustamislupa voitaisiin tarjota yleisen kilpailun alaiseksi.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1905.

	E. Öhman.	
Edvin Bergroth.	Th. Homén.	Hugo Lindeberg.
J. Sohlman.	Hj. Schildt.	F. Stjernvall.
	Th. Tallqvist.	

Vastalause.

Me allekirjoittaneet huomautamme täten, ettemme pääasiassa ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön kunnallisen sähkölaitoksen rakentamisesta tekemään ehdotukseen ja annamme sentähden puolestamme asiassa erityisen lausunnon.

Viitaten minun (J. Sohlmanin) 25 päivänä elokuuta 1904 antamaani kirjalliseen lausuntoon: „Järjestelmän valinnasta kunnalliselle sähkölaitokselle Helsingissä“, katsomme selvitettyksi:

1) Että insinöörien Deckerin ja Holmgrenin kolmivaihe-tasavirtajärjestelmää käyttämällä tekemä suunnitelma, jonka mukaan keskusasema olisi sijoitettava Sörnäisten niemelle ja ala-asemia rakennettava keskusasemalla synnytetyn 6,000 voltin kolmivaiheisen virran muuttamiseksi 2×220 voltin tasavirraksi, tulee sekä perustamis- että käyttökustannuksiansa puolesta niin kalliiksi, ettei kannattavaisuus ainaakaan alussa voi olla tyydyttävä. Tätä suunnitelmaa ei sentähden ole toteutettava.

2) Että, jos laitos rakennetaan vaihtovirtajärjestelmän mukaan muuttamatta vaihtovirtaa tasavirraksi ja sijoittamalla keskusaseman samalle paikalle, se tulee paljon halvemmaksi kuin edellisen ehdotuksen mukaan ja kannattavaisuus heti alusta alkaen täysin tyydyttäväksi. Tässä ei primääri jännityksen tarvitse olla suurempi kuin noin 3,000 voltia ja sekundääri 110 tai 2×110 voltia.

3) Että yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmää tässä tapauksessa on pidettävä parempana kun kolmivaihejärjestelmää, koska viime vuosina on tehty niin suuria edistyksiä yksivaihemoottorien rakenteessa, että nykyään jo yksivaihejärjestelmän etujen, joita ovat parempi jännityksen järjestely, yksinkertaisemmat johtoverkko- ja valaistusjohtolaitokset sekä transformaattorien korkeampi teho, täytyy katsoa täysin vastaavan kolmivaihemoottorien hyviä puolia.

4) Että kuluttajain etujen kannalta 110 tai 2×110 voltin yksivaiheinen vaihtovirta on ainakin yhtä edullinen kuin 2×220 voltin tasavirta, jos sähkövirran pohjahinta kummassakin tapauksessa on sama.

Tätä vastaan ovat herrat Decker ja Holmgren tosin tehneet vastaväitteitä, joihin kuitenkin taas on erityisessä mietinnössä laajasti vastattu. Erityisesti mainittakoon, ettei niissä ole ollenkaan pantu huomiota vaihtovirtamoottoareissa viime vuosina tehtyihin suuriin parannuksiin eikä myöskään ole otettu varteen etuja, joita uudet hehkulamput (osmium ja tantallamput) tarjoavat matalalla jännityksellä. *)

*) Vuosien 1903, 1904 ja 1905 sangen runsaasta ammattikirjallisuudesta, joka koskee uudempia tavallisella vaihtovirralla käyviä moottoareja (Einhäsenmotoren), voimme mainita esim. seuraavat kirjoitukset: „Ein neuer Einphasenmotor“. L. Schüler. Elektrotechnische Zeitschrift v. 1903 siv. 565—568. „Wechselstrom Bahnen“. Pforr. Aikakauskirjasta Elektrische Bahnen v. 1903 viikko 3.

Samoin ei voi sille seikalle, että viime vuosina (ainakin Saksassa) on rakennettu verrattain harvoja yksivaihelaitoksia, järjestelmäkysymyksen ratkaisuun nähden antaa mitään merkitystä, koska ne keksinnöt, jotka ovat tehneet 110 voltin vaihtovirran käyttämisen kysymyksen alaisissa laitoksissa samanarvoiseksi kuin 220 voltin tasavirran, kuuluvat aivan viime vuosiin eivätkä siis ole voineet vaikuttaa jo valmiina oleviin laitoksiin tai käytettävänä oleviin tilastollisiin tietoihin.

Kun valiokunnan muut jäsenet ovat olleet samaa mieltä kuin mekin kolmi-vaihe-tasavirtaehdotuksen sopimattomuudesta, mutta sitä vastoin katsoneet 2×220 voltin tasavirtajärjestelmän olevan ehdottomasti edullisemman kuin 110 voltin vaihtovirran, on valiokunnassa ehdotettu, että keskusasema sijoitettaisiin Arkadian alueelle. Tässä tapauksessa on nimittäin suoranainen virranjako kuluttajille 2×220 voltin tasavirtaa käyttämällä mahdollinen, koska välimatkat tästä paikasta nykyisen kaupungin eri osiin ja suureen osaan Kalliota ovat sellaiset, että suoranainen virranjako tulee taloudellisesti edulliseksi.

Mitään muita vaihtoehtoja ei valiokunnan mielestä ole voitu ottaa kysymykseen ja katsomme sentähden että:

Jos kaupunki päättää rakentaa sähkölaitoksen, niin on tämä, jos Sörnäisten niemi valitaan keskusaseman paikaksi, rakennettava yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmän mukaan noin 3,000 voltin alkujännityksellä, joka muutetaan 110 tai 2×110 voltiksi. Jos taas keskusasema sijoitetaan Arkadian alueelle, on suoranainen virranjako ja 2×220 voltin tasavirta käytäntöön otettava.

Näistä molemmista vaihtoehtojista olisi siis valittava. Valiokunnan muut jäsenet ovat kuitenkin kuten sanottu olleet sitä mieltä, että niin ehdottomasti on etusija annettava tasavirtajärjestelmälle, ettei vaihtovirran käyttäminen missään tapauksessa saa tulla kysymykseen.

Muihin toimenpiteisiin kysymyksen selvittämiseksi on sentähden ryhdytty tämän mukaisesti, s. t. s. on hankittu vaihtoehtoisia yksityiskohtaisia suunnitelmia tasavirtajärjestelmän mukaan rakennettavaa sähkölaitosta varten edellyttämällä keskusaseman paikaksi Arkadian aluetta. Eri suunnitelmia ovat laatineet Tukholman

„Die einphasigen Wechselstrom kommutatormotoren deren Entstehung, Arbeitsweise, Regelung und vergleichender Kritik“. M. Osnos. Elektrotechnische Zeitschrift 1904 siv. 1—6 ja 25—28.

„Reisebriefe aus Amerika“. C. Feldmann. Elektrotechnische Zeitschrift 1904 siv. 993—997 (sivulla 995 huomautetaan siitä laajasta käytännöstä, jonka yksivaihemootorit ovat saavuttaneet Amerikassa sekä että siellä hyvin harvoin rakennetaan 2×220 voltin tasavirtalaitoksia).

„Die Zukünftige Entwicklung der elektrischen Bahnen in Deutschland“. R. Haas. Elektrotechnische Zeitschrift 1905 siv. 606—610.

„Die elektrisch betriebene Krane in Döln-Deutzer Hafen“. K. Perlewitz. Elektrotechnische Zeitschrift 1905 siv. 743—747.

Osmium ja Tantallampusta katso esim. Elektrotechnische Zeitschrift:

„Osmiumlampe“ 1903 siv. 888.

„Über die Osmiumlampe“ 1904 siv. 41—43.

„Die Tantallampe“ 1905 siv. 105—109.

Sähkötarkastuslaitos (jonka johtajana on insinööri Holmgren) sekä toiminimet Allgemeine Electricitäts Gesellschaft ja Siemens & Halske. Näitä suunnitelmia ei kuitenkaan voi sellaisinaan verrata aikaisempiin likimääräisiin ehdotuksiin, jotka ovat tehdyt kolmivaihe-tasavirta ja yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmän mukaan. Niin ovat esim. edelliset lasketut 10 % pienempää työkykyä varten eikä niihin sitäpaitsi sisälly rakennukset ja maatyöt. Saadaksemme aikaan vertailun olemme sentähden tehneet likimääräisen kustannusarvion tasavirtalaitoksesta, pääasiallisesti insinööri Holmgrenin ehdotuksen pohjalla. Johtoverkon kustannukset ovat kuitenkin otetut Siemens & Halsken ehdotuksesta, koska insinööri Holmgrenin ehdotuksessa johdot ovat lasketut melkoista suurempaa työkykyä varten kuin muissa ehdotuksissa sekä koska toimiminen A. E. G:n ehdotus ei käsitä Kallioon vedettäviä johtoja, niinkuin sitävastoin on muiden ehdotusten laita.

**Tasavirtalaitoksen perustamiskustannukset, jos keskusasema sijoitetaan
Arkadian alueelle.**

Keskusaseman voimananto-osat höyrykattiloineen ja dynamoineen	Smk	562,000: —
Instrumenteeraus ja tasoituskoneisto	„	126,000: —
Akkumulaattoripatteri	„	298,000: —
Johtoverkko kulutusjohtoineen	„	938,000: —
Maatyöt verkkoa varten	„	404,000: —
Hallintorakennus	„	310,000: —
Konehuone, varasto, työpaja, asuinrakennukset, rakennustyöt kivihiilivarastoja varten sekä kivihiilen purkamislaitokset lopullisesti laajennettua ja jäähdytyslaitos alkuperäistä laitosta varten. Sivuraiteet	„	1,250,000: —
Sähkömittarit	„	195,000: —
Sekalaisia ja odottamattomia menoja sekä korkotappioita rakennusaikana	„	360,000: —
Ennestään löytyvien kuluttajain johtojen muuttaminen 2 × 220 voltin jännitykselle soveltuviksi	„	450,000: —
<u>Yhteensä</u>	Smk	2,893,000: —

Vastaavat loppusummat ovat yksivaihelaitoksesta Smk 4,920,000, jos keskusasema sijoitetaan Sörnäisten niemelle, sekä kolmivaihe-tasavirtajärjestelmästä Smk 6,180,000. (Katso lausuntoa 25 päivältä elokuuta 1904). Kaikki kolme suunnitelmaa koskevat 1,250 kilowatin korkeinta yhtäaikaista voiman kulutusta. Kaikki rakennukset ovat lasketut siten, että ne vastaavat laitoksen ajateltua laajennusta kolmenkertaiseksi. *Keskusaseman tonttipaikka ei sisälly ehdotuksiin ja täytyy sen arvon*

luonnollisesti katsoa olevan suuremman Arkadian alueella sekä vaikuttavan kannattavaisuuteen.

Konehuoneen, varaston, työpajan j. n. e. hallinto- ja asuinrakennuksien ja kivihiihisäiliöiden sekä kivihiihen purkamislaitoksien kustannukset ovat otetut insinöörien Deckerin ja Holmgrenin kolmivaihe-tasavirtasuunnitelmasta. Nämä kustannukset ovat nimittäin jotenkin yhtä suuret eri järjestelmissä.

Tasavirtalaitos tosin tarvitsee vähän pienemmän tilan kivihiihivarastojaan varten ja myöskin asuinrakennuksien kustannukset voidaan arvata pienemmiksi. Mutta sen sijaan on perustettava jäähdytyslaitos lauhdutusveden jäähdyttämistä varten sekä sivuraide kivihiihen purkamista varten. Edellä esitetyt rakennusten kustannukset koskevat kuten sanottu alkuperäisestä kolmenkertaiseksi laajennettua laitosta. Sentähden voikin ensimmäisiä perustamiskustannuksia vähentää, jos rakennuksista aluksi rakennetaan ainoastaan osa. Hallinto- ja asuinrakennukset voisivat ehkä kokonaan jäädä poisikin. Herrojen Deckerin ja Holmgrenin ilmoittamat rakennusten kustannukset ovat sitäpaitsi sangen runsaasti otetut.

Vaikka esitettyjä loppusummia täytyykin pitää ainoastaan likimääräisinä, niin katsomme kuitenkin, että ne jotenkin luotettavasti ilmaisevat perustamiskustannusten välistä suhdetta eri vaihtoehtoksissa. Sinään katsoen ovat nämä loppusummat kuitenkin pikemmin liian korkeat kuin liian alhaiset, joten tarjoomuksista kilpailtaessa voinee odottaa melkoista hintojen huojennusta. Mutta toiselta puolen on myöskin huomautettava, että johtoverkkoa suunniteltaessa on käytettävänä ollut ainoastaan jo useita vuosia vanha virrankulutuskartta. Ennenkuin lopullista kustannusarviota tehdään, on sentähden uusi sellainen kartta laadittava, jonka mukaan johtoverkko luonnollisesti ulottuu laajemmalle ja tulee jonkun verran kalliimmaksi. Tasavirtajärjestelmän mukaan ja sijoittamalla keskusaseman Arkadian alueella tulee siis laitos halvimmaksi, mutta meidän mielestämme ei tämä ero kuitenkaan ole niin suuri, että tätä suunnitelmaa sen nojalla voisi pitää parempana kuin yksivaihejärjestelmää ja Sörnäisten niemelle sijoitettua keskusasemaa.

Verrattain lähellä kaupungin keskustaa olevan paikan luovuttamista suurta tehdaslaitosta varten kivihiihivarastoinen, rumentavine jäähdytystornineen j. n. e. täytyy nimittäin aina pitää suurena epäkohtana. Edelleen on huomattava, että Sörnäisten niemellä on joka suhteessa erittäin sopiva asema, etenkin mukavaan kivihiihen tuontiin ja johtoverkon vastaiseen laajentamiseen katsoen.

Kivihiihen kulutus on tosin pienempi tasavirtalaitoksessa kuin vaihtovirtalaitoksessa. Tätä seikkaa vastaavat osaksi kuitenkin lisääntyvät kuletuks- ja uudestaan lastaamiskustannukset, kalliiksi tuleva akkumulaattoripatterin ylläpito sekä vesijohtovedestä syntyvät kustannukset. Emme myöskään voi myöntää ratkaisevaa merkitystä akkumulaattoreja käyttävän tasavirtalaitoksen vähän suuremmalle käyttövarmuudelle tai vaihtovirtalaitoksen, siihen tarvittavan suuremman henkilökunnan vuoksi, korkeammille palkkamenoille.

Mitä kannattavaisuuteen tulee, on tuloissa laskettu Smk. 31 kultakin yht-

aikaa palavalta 16 kynttilän suuruiselta 50 watin lampulta. Tulot tekevät siten kaikkiaan $25,000 \times 31 = 775,000$ Smk.

Tasavirtalaitoksen kannattavaisuuslasku.

Kivihiliä 3,200 tonnia à Smk. 23	Smk	73,600:—
Uudestaan lastaus- ja kuleuskustannukset Smk. 1,25 tonnilta	„	4,000:—
Puhdistus- ja voiteluaineita	„	2,500:—
Jäähdytyslaitoksessa haihtuneen veden korvaaminen vesijohto-vedellä 25,000 m ³ à 0,25	„	6,400:—
Keskusaseman valaiseminen	„	3,000:—
Keskusaseman henkilökunnan vapaat asunnot	„	15,000:—
Työnjohtaja	„	3,000:—
Mittarien hoitaja	„	2,000:—
Hallinto	„	30,000:—
Työ- ja korjausainekset 1 % Smk. 4,443,000	„	44,430:—

Poistoja.

Patteri 10 % Smk. 298,000	„	29,800:—
Rakennukset j. n. e. 2 % Smk. 1,560,000	„	31,200:—
Johtoverkko ja mittarit 5 % Smk. 1,537,000	„	76,850:—
Höyry- ja sähkökonelaitokset sekä instrumenteeraus 6 % Smk. 688,000	„	41,280:—
	<u>Yhteensä</u> Smk	<u>363,060:—</u>

Tuloja	Smk.	775,000:—
Menoja	„	<u>363,060:—</u>
Ylijäämä	Smk.	411,940:—, mikä vastaa 8,42 % perustamispääomalle.

Vaihtovirtalaitoksen kannattavaisuuslasku.

Kivihiliä 4,300 tonnia à Smk 23	Smk	98,900:—
Puhdistus- ja voiteluaineita	„	4,000:—
Keskusaseman valaiseminen	„	3,000:—
Keskusaseman henkilökunnan vapaat asunnot	„	25,000:—
Työnjohtaja	„	3,000:—
Mittarien hoitaja	„	2,000:—
	<u>Siirto</u> Smk	<u>135,900:—</u>

	Siirto	Smk 135,900:—
Hallinto	”	80,000:—
Työ- ja korjausainekset 1 % Smk 4,920,000	”	49,200:—

Poistoja.

Rakennukset j. n. e. 2 % Smk 1,560,000	”	31,200:—
Höyry- ja sähkökonelaitokset sekä instrumenteeraus 6 % Smk 1,370,000	”	82,200:—
Johtoverkko, transformaattorit ja mittarit 5 % Smk 1,590,000	”	79,500:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 408,000:—</u>

Tuloja	Smk 775,000:—
Menoja	” 408,000:—
Ylijäämä	” 367,000:—, mikä vastaa 7,46 % perustamispääomalle.

Palovakuutusmaksut eivät sisälly laskuihin eikä myöskään keskusaseman tontin arvo.

Tasavirtalaitoksesta saataisiin siis vähän suurempi ylijäämä kuin vaihtovirtalaitoksesta. Mutta mitä enemmän laitosta ja johtoverkkoa laajennetaan sitä epäedullisemmaksi tulevat olosuhteet tasavirtalaitokselle, niin että kun laitos on lopulliseen suuruuteensa laajennettu ja johtoverkko ulotettu Kallion kaukaisimpiin osiin, voinee odottaa edullisempaa kannattavuutta ja vähempiä kustannuksia laajennuksesta, jos laitos rakennetaan vaihtovirtajärjestelmän mukaan. Sitäpaitsi puhuu sekin seikka, että tasavirta-asemalle täytyy luovuttaa verrattain lähellä kaupungin keskustaa oleva paikka, tämän järjestelmän valitsemista vastaan.

Jos siis kaupunki päättää perustaa kunnallisen sähkölaitoksen, niin on tämä meidän mielestämme rakennettava yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmän mukaan ja sen keskusasema sijoitettava Sörnäisten niemelle.

Insinöörien Deckerin ja Holmgrenin kolmivaihe-tasavirtaehdotuksessa ovat, niinkuin aikaisemmin on mainittu, rakennuksien, kivihilivajan ja kivihilen purkamislaitoksien sekä asuinrakennuksien kustannukset lasketut Smk 1,250,000, jos ne ovat jo alusta alkaen rakennettavat niin suuriksi, että ne heti vastaavat laitoksen lopullista laajuutta. Tämä määrä jakaantuu Tukholman Tarkastuslaitoksen antaman tiedon mukaan seuraavalla tavalla:

Konehuone, varasto ja työpaja perustustöineen	Smk 950,000:—
Rakennukset kivihilivarastoja varten	” 125,000:—
Särkemättömän kivihilen purkaus- ja särkemis- sekä punnitus- ja kuletuslaitokset	” 85,000:—
Asuinrakennukset	” 90,000:—
	<u>Yhteensä Smk 1,250,000:—</u>

Niinkuin kokemus on osoittanut, tulevat nämät kustannukset kuten aikaisemmin on huomautettu jotenkin yhtä suuriksi vaihtovirta- ja tasavirtajärjestelmän mukaan rakennettavilla keskusasemilla, edellyttäen että perustussuhteet ovat samalaiset (tässä kalliopohja kummassakin tapauksessa).

Tasavirtalaitoksessa voi tosin kustannukset asuinrakennuksista ja kivihiilen purkamislaitoksista laskea alemmiksi, mutta tässä tapauksessa vastaa siitä syntyvää eroa vielä suuremmat menot jäähdytyslaitoksesta ja sivuraiteista kivihiilen purkamista varten.

Kun rakennusten kustannukset ovat yleensä sängen suuret (vaikka ne eivät kuitenkaan voine nousta edellä mainittuihin määriin), niin on syytä valiokunnan ehdotuksen mukaisesti aluksi rakentaa ne ainoastaan laitoksen alkuperäistä laajuutta vastaaviksi.

Kivihiilen särkemis- ja purkauslaitokset ovat kuitenkin meidän mielestämme heti rakennettavat. Ainakin on särkeminen ehdottomasti tarpeellinen itsetoimivassa lämmityksessä, joka on ajateltu ottaa käytäntöön savun vähentämiseksi. Samoin on välttämätöntä rakentaa sivuraiteet tasavirtalaitokselle kivihiilen purkamista varten. Vaihtovirtalaitoksessa tapahtuu purkaminen suoraan laivasta, koska laitos tässä tapauksessa on lähellä laivalaituria. Sitäpaitsi löytyy aivan lähellä tätä paikkaa jo ennestään sivuraiteet.

Jos konehuoneen alkuperäiset perustamiskustannukset otetaan valiokunnan hankkimasta suunnitelmasta ja jätetään niinkuin siinäkin asuin- ja hallintorakennukset sikseen, niin ovat ensimmäiset perustamiskustannukset laitoksesta, jonka työkyky aluksi vastaa korkeintaan 25,000 yhtäikaa palavaa 50 watin lamppua, seuraavat:

Tasavirtalaitos, keskusasema Arkadian alueella, 25,000 lamppua à 50 wattia.

Rakennukset keskusasemaa varten sekä kivihiihvaja	Smk	300,000:—
Kivihiilen purkaus-, särkemis-, punnitus- ja kuleuslaitokset	„	70,000:—
Keskusaseman voimananto-osat kattiloineen ja dynamoineen	„	562,000:—
Instrumenteeraus ja tasoituskoneisto	„	126,000:—
Akkumulaattoripatteri	„	298,000:—
Johtoverkko kulutusjohtoineen	„	938,000:—
Maatyöt verkkoa varten	„	404,000:—
Sähkölaitteet	„	195,000:—
Sivuraiteet	„	40,300:—
Jäähdytyslaitos	„	32,000:—
Sekalaisia ja odottamattomia menoja sekä korkohäviöitä rakennusaikana	„	264,700:—
Kuluttajain johtojen muuttaminen	„	450,000:—
	Yhteensä Smk	3,680,000:—

Jos tästä määrästä vähennetään kustannukset sivuraiteista ja kuluttajain johtojen muutoksista sekä kivihiilen purkauslaitoksista, jotka eivät sisälly valiokunnan laskelmaan, niin jää $3,680,000 - (40,300 + 450,000 + 70,000) = 3,119,700$ valiokunnan laskemaa 2,500,000 vastaan. Erotus riippuu kuten sanottu siitä, että valiokunnan laskelma koskee laitosta, jonka työkyky vastaisi ainoastaan korkeintaan 22,000 yhtäaikaa palavaa 50 watin lamppua, kun me sen sijaan olemme perustaneet laskumme 25,000 lampulle insinöörien Holmgrenin ja Deckerin tekemän kolmivaihetasavirtasuunnitelman mukaan. Viimeksi mainittua vastaan on kuitenkin huomautettava, että sen keskusaseman koneisto ainoastaan osittaisella liikakuormituksella riittää tähän työkykyyn. Muuten vastaa kyllä tämäkin laitos säännöllisesti 25,000 lamppua.

Sitäpaitsi ovat mittareita ja sekalaisia menoja koskevat menoerät valiokunnan ehdotuksessa merkityt tavattoman alhaisiksi.

Vastaavat kustannukset vaihtovirtalaitoksesta ovat seuraavat:

Vaihtovirtalaitos, keskusasema Sörnäisten niemellä, 25,000 lamppua à 50 wattia.

Rakennukset keskusasemaa varten sekä kivihiilivaja	Smk	310,000: —
Kivihiilen purkaus-, särkemis-, punnitus- ja kuletlaitokset	„	85,000: —
Keskusaseman voimananto-osat kattiloineen, dynamoineen, instrumenteerauksineen ja muine varusteineen	„	1,370,000: —
Korkeajännitysjohtot	„	810,000: —
Matalajännitysjohtot	„	185,000: —
(Maatyöt sisältyvät ylläoleviin summiin)		
Transformaattorit	„	400,000: —
Sähkölaitteet	„	195,000: —
Sekalaisia ja odottamattomia menoja sekä korkohäviöitä rakennusaikana	„	300,000: —
		Yhteensä Smk 3,655,000: —

Kannattavaisuuslaskua tehdessä täytyy näissä tapauksissa ottaa huomioon, että ellei henkilökunnalle rakenneta asuntoja vaan heidän on itse suoritettava vuokransa, niin on korkeampia palkkoja maksettava. Tasavirtalaitokselle voinee tästä laskea lisää noin Smk 6,000 ja vaihtovirtalaitokselle noin Smk 9,000.

Tasavirtalaitoksen kannattavaisuuslasku.

Kivihiiliä 3,200 tonnia à Smk 23	Smk	73,600:—
Uudestaan lastaus- ja kuleuskustannukset à Smk 1,25	„	4,000:—
Puhdistus- ja voiteluaineita j. n. e. (turpiinidynamoja varten)	„	2,500:—
Jäähdytyslaitoksessa haihtuneen veden korvaus 25,600 m ³ à Smk 0,25	„	6,400:—
Keskusaseman valaiseminen	„	3,000:—
Keskusaseman henkilökunta	„	21,000:—
Työnjohtaja	„	3,000:—
Mittarien hoitaja	„	2,000:—
Hallinto	„	30,000:—
Työ ja korjausainekset 1 % Smk 3,230,000	„	32,300:—

Poistoja.

Akkumulaattorit 10 % Smk 198,000	„	29,800:—
Rakennukset 2 % Smk 300,000	„	6,000:—
Höyry- ja sähkökonelaitokset, instrumenteeraus, jäähdytyslaitos ja kivihiilen purkauslaitokset 6 % Smk 790,000	„	47,400:—
Johtoverkko ja mittarit 5 % Smk 1,537,000	„	76,800:—
Palovakuutusmaksuja	„	6,200:—
Yhteensä menoja		Smk 344,000:—
„ tuloja		„ 775,000:—
Ylijäämä		Smk 431,000:—

mikä vastaa 11,7 % perustamispääomalle.

Vaihtovirtalaitoksen kannattavaisuuslasku.

Kivihiiliä 4,300 tonnia à Smk 23	Smk	98,900:—
Puhdistus- ja voiteluaineita j. n. e. (turpiinidynamoja varten)	„	4,000:—
Keskusaseman valaiseminen	„	3,000:—
Keskusaseman henkilökunta	„	34,000:—
Työnjohtaja	„	3,000:—
Mittarien hoitaja	„	2,000:—
Hallinto	„	30,000:—
Työ ja korjausainekset 1 % Smk 3,655,000	„	36,500:—
Siirto		Smk 211,400:—

Siirto Smk 211,400: —

Poistoja.

Rakennukset 2 % Smk 310,000	„	6,200: —
Höyry- ja sähkökonelaitokset, instrumenteeraus, sekä kivihiilen kuletluslaitos 6 % Smk 1,455,000	„	87,300: —
Johtoverkko, transformaattorit ja mittarit 5 % Smk 1,590,000 . .	„	79,500: —
Palovakuutusmaksut	„	7,900: —
	Yhteensä menoja Smk	392,300: —
	„ tuloja „	775,000: —
	Ylijäämä Smk	382,700: —

mikä vastaa 10,4 % perustamispääomalle.

Mitä taas tulee kysymykseen, onko sähkövirran toimittaminen valaistukseen ja käyttövoimaksi annettava yksinoikeudeksi yhdelle tai useammalle henkilölle tai yhtiölle, niin olemme mekin sitä mieltä, että teknillisessä ja taloudellisessa suhteessa tyydyttävä ratkaisu voidaan saavuttaa ainoastaan siten, että tästä tehdään monopoli yhdelle kädelle, joko niin että kunta itse ottaa yksinoikeukseen sähkövirran hankkimisen koko kaupungille tai luovuttaa sen yksityiselle henkilölle tai yhtiölle.

Me emme kuitenkaan voi ehdottomasti olla sitä mieltä, että sähkön käyttäjien kannalta joka tapauksessa olisi edullisinta, että kunta perustaisi oman sähkölaitoksen. Jos yksinoikeus luovutettaisiin esim. keskinäiselle yhtiölle, jossa kuluttajat voisivat päästä osallisiksi voittoon, niin olisi tämä heille ainakin yhtä edullista.

Perustaako kaupunki oman laitoksen vai ei, riippuu kaikesti etupäässä siitä, voidaanko varmuudella odottaa sen hyvin kannattavan. Edellä esitetyt laskelmat osoittavat tosin sangen tyydyttävää ylijäämää. Mutta me huomautamme vielä, että tässä on edellytetty, että tulot korkeintaan yhtäaikaa palavasta 50 watin lampusta tekevät Smk 31. Sangen vaikeata on tässä suhteessa ilmoittaa varmoja lukuja, sillä ososuhteet ovat hyvin erilaiset eri seuduilla. Me arvelemme kuitenkin, että tulot ainakin alussa tulisivat pikemmin olemaan pienemmät tätä määrää kuin suuremmat, jos keskihinta kilowattitunnilta, niinkuin on ehdotettu, määrätään 70 penniksi valaistuksesta ja 30 penniksi käyttövoimasta sekä mittarit annetaan ilmaiseksi kuluttajain käytettäviksi. Asiain näin ollen nousevat yllä mainitut tulot luultavasti 28 tai 30 markkaan.

Edelleen on huomattava, että hallintokustannukset ovat samoin kuin valiokunnan mietinnössäkkin lasketut niin alhaisiksi, koska on edellytetty, että kaasu- ja sähkö-

laitosten hallinto tulisi osittain yhteiseksi. Usein väitetään, että kunta, joka ei ole sidottu rajoitettuun toimiluvan aikaan, voi tehdä pienempiä, ainoastaan säännöllisen kulumisen vaatimia poistoja. Mutta niin ei suinkaan ole asian laita, sillä sähkötekniikka ei ole vielä niin vakaantunut, mitä virranjakojärjestelmiin, lamppuihin ja moottoreihin tulee. Päinvastoin todistavat viime vuosien nopeasti toisiaan seuranneet tärkeät keksinnöt juuri vastakohtaa.

Verrattain lyhyen ajanjakson kuluessa olemme nähneet, kuinka 110 ja 2×110 voltin virranjakoa käyttävä tasavirtajärjestelmä suurissa laitoksissa on saanut väistyä yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmien tieltä, ja kuinka näistä taas ovat vieneet voiton monivaihejärjestelmät ja sekoitetut vaihtovirta- tasavirtajärjestelmät. Sen jälkeen kun on onnistuttu valmistamaan hehkulamppuja, jotka soveltuvat korkeammille jännityksille, on taas suoranaisia virranjakojärjestelmiä, nyt 2×220 voltin jännityksellä, otettu käytäntöön, kun taas kaikkein viimeisinä vuosina yksivaihejärjestelmät ovat uudestaan alkaneet voittaa yhä suurempaa huomiota.

Yllä olevasta esityksestä käy selville, että jos tariffit järjestetään siten, että tulot korkeintaan yhtäaikaa palavasta 50 watin lampusta tekevät Smk 31 tai sitä vähemmänkin, niin voi kummassakin tapauksessa odottaa tyydyttävää kannattavuutta, joko sitten rakennetaan tasavirtalaitos, jonka keskusasema sijoitetaan Arkadian alueelle, tai vaihtovirtalaitos, jonka keskusasema sijoitetaan Sörnäisten niemelle. Aikaisemmin esitetystä syistä olemme kuitenkin sitä mieltä, että jos kaupunki rakentaa oman sähkölaitoksen, tämä on rakennettava yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmän mukaan ja sen keskusasema sijoitettava Sörnäisten niemelle.

Primääri jännitys asetetaan silloin noin 3,000 voltiksi ja sekundääri 110 tai 2×110 voltiksi.

Onko virtaa tilaajille jaettava 110 voltin kaksijohtojärjestelmää seuraten tai 2×110 voltin kolmijohdoilla, on jätettävä riippuvaksi erityisestä tutkimuksesta.

Jos jälkimäinen vaihtoehto valitaan, niin tullaan toimeen vähemmällä määrällä suuria transformaattoreja. Näiden hankkimiskustannukset tulevat halvemmiksi. Myöskin häviöt ja kivihiilen kulutus vähenevät. Sitävastoin täytyy tässä tapauksessa ennestään löytyviä sisäjohtolaitoksia osaksi muuttaa.

Yksityiskohtaisten tietojen saamista varten sähkölaitoksista, jotka ovat rakennetut yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmän mukaan, sekä vahvistaaksemme muutamia meidän lausumiamme mielipiteitä viittaamme Frankfurt am Mainin sähkölaitoksen johtajan herra J. Singerin julkaisemaan teokseen: „Die Städtischen Elektrizitäts-Werke zu Frankfurt am Main“.

Laitos, josta siinä tehdään selkoa, voi sitä paitsi meidän mielestämme useissa suhteissa sopia esikuvaksi täällä mahdollisesti rakennettavaksi joutuvalla sähkölaitokselle.

Selitykseksi huomautamme vielä, että vastalauseeseemme liittyvä lausunto „järjestelmän valinnasta kunnalliselle sähkölaitokselle Helsingissä“ oli kirjoitettu jo ennen kuin oli syntynyt kysymystä Arkadian alueen luovuttamisesta keskusaseman paikaksi, sekä että me olemme laatineet kannattavuuslaskelmamme pääasiallisesti samoilla perusteilla kuin aikaisemmin kaupungin valaistuslaitoksen hallitus ehdotuksessaan kunnallisesta sähkölaitoksesta.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1905.

J. Sohlman.

Hugo Lindeberg.

Liite I.

*Järjestelmän valinnasta kunnalliselle sähkölaitokselle
Helsingissä.*

Järjestelmän valinta sähkövirran synnyttämistä ja jakoa varten riippuu ensi sijassa sen alueen laajuudesta, johon sähkövoimaa on toimitettava, sekä niistä tarkoituksista, joihin sitä etupäässä käytetään.

Mitä pitemmät välimatkat ovat sitä suuremmalla jännityksellä täytyy laitoksen työskennellä, jos tahdotaan välttää suuria johtoverkko-kustannuksia. Jos esim. tahdotaan 100 ja 1,000 voltin jännityksillä siirtää yhtä suuret sähkövoimat saman matkan päähän ja yhtä suurilla häviöillä kummassakin tapauksessa, niin täytyy johdon poikkileikkauspinnan edellisessä tapauksessa olla 100 kertaa suurempi kuin jälkimäisessä. Johtoaineksien paino on siis vastakkaisesti verrannollinen käytetyn jännityksen neliöön. Mutta toiselta puolen ei sähkön käyttäjille toimitettavan virran jännitystä saa asettaa korkeammalle, kuin minkä virtaa kuluttavat koneet, lamput ja moottorit sietävät. Toistaiseksi ei vielä ole onnistuttu valmistamaan pieniä hehkulamppulajeja, jotka soveltuisivat korkeammalle kuin noin 220 voltin jännitykselle. Lopulliseen virranjakoon voidaan kuitenkin käyttää n. k. kolmijohtojärjestelmää, jossa jännitys on 440 voltia äärimäisten johtojen välillä ja 220 voltia näiden ja keskijohdon välillä. Lamput kiinnitetään silloin kahteen ryhmään äärimäisten ja keskijohdon (n. k. nollajohdon) välille, kun taas suuria moottoreja, jotka paremmin voidaan rakentaa korkeampaa jännitystä varten, syötetään 440 voltilla äärimäisistä johdoista.

Käyttämällä useampia johtoja voisi ajatella mahdolliseksi vielä korkeampia jännityksiä, siten nimittäin että kiinnitettäisiin neljä ryhmää 110 voltille rakennettuja lampuja viisijohto-järjestelmään, jossa jännitys äärimäisten johtojen välillä olisi 440 voltia. Tällaisilla järjestelmillä on tehty kokeitakin, mutta nykyään on niistä jo kokonaan luovuttu, koska johtoverkko tulee liian monimutkaiseksi.

Pitemmillä välimatkoilla tulee johtoverkko kuitenkin 2×220 jännityksellään liian kalliiksi, niin ettei laitos voi työskennellä taloudellisesti. Silloin täytyy keskusasemalla synnyttää melkoista korkeammalle jännitettyä virtaa, joka eri paikoilla kulutusalueella muutetaan matalammalle jännitykselle.

Jos nyt käytetään tasavirtaa, niin tarvitaan tällaiseen muuttamiseen n. k. pyöriviä muuttajia, joita muodostavat matalaa jännitystä varten rakennettu dynamo ja sitä käyttävä korkea jännitystä varten rakennettu moottori. Molemmat koneet voidaan myöskin rakentaa yhteen.

Koska tasavirran muuttaminen siis on verrattain monimutkainen ja muuttajat vaativat silmälläpitoa, asetetaan muuttaja-asemien luku mahdollisimman alhaiseksi ja se alue, johon kukin asema antaa virtaa, niin suureksi kuin 2×220 voltin jännitys sallii.

Kun nyt on paljon yksinkertaisempaa synnyttää korkealle jännitettyä vaihtovirtaa ja tämä samalla tavalla voidaan muuttaa tasavirraksi kuin korkealle jännitetty tasavirta matalammalle jännitykselle, niin on tällaisissa virranjakojärjestelmissä yleisesti ruvettu keskusasemalla synnyttämään korkealle jännitettyä vaihtovirtaa (tavallisesti n. k. kolmivaiheista vaihtovirtaa eli kolmivaihevirtaa), joka muuttaja-asemilla muutetaan 2×220 voltin tasavirraksi.

Jos sitävastoin sähkön käyttäjille toimitetaan vaihtovirtaa, niin on muuttaminen paljon yksinkertaisempi ja tapahtuu n. k. vaihtovirta-transformaattoreilla. Näissä laitoksissa ei ole minkäänlaisia liikkuvia osia, eivätkä ne sentähden vaadikaan silmälläpitoa. Työkykyynsä katsoen ne ovat halpoja, ottavat vähän tilaa ja niiden teho on korkea: keskisuurissa transformaattoreissa jo yli 96%. Pyörivien muuttajien teho on harvoin yli 85%. Puhtaassa vaihtovirtajärjestelmässä voi sentähden ottaa käytäntöön suuren määrän pieniä transformaattoreja, joista jokainen antaa virtaa niin pienelle alueelle, että verrattain alhainen jännitys, tavallisesti 100 tai 110 voltia riittää. Tämä seikka tuottaa, niinkuin edempänä osoitetaan, useissa tapauksissa tuntuva etua.

Järjestelmää valitessa täytyy luonnollisesti niin paljon kuin mahdollista pitää silmällä sekä kuluttajain etuja että laitoksen kannattavuutta. Seuravassa tehdään lyhyt vertailu eri järjestelmien välillä, etupäässä noudattaen edellistä näkökohtaa ja edellyttäen, että virran perushinta on sama. Elleivät paikallisuhteet tai kuluttajain edut ehdottomasti vaadi jonkin määrätyn järjestelmän käytäntöön ottamista, niin täytyy jo kannattavuuden selville saamiseksi laskea kysymykseen tulevien eri järjestelmien perustamis- ja käyttökustannukset.

Kokemus on osoittanut, ettei laitoksissa, joiden toimialan säde keskusasemalta laskien on yli 3 tai $3\frac{1}{2}$ kilometriä, suoranainen 2×220 voltin virranjakojärjestelmä enää ole taloudellisesti edullinen kalliiden johtoverkko-kustannusten vuoksi. Mitä Helsinkiin tulee, niin ei keskellä kaupunkia löydy mitään sopivaa paikkaa keskusasemaa varten, vaan on se sijoitettava syrjäkaupungille. Ainoat paikat, jotka voinevat kysymykseen tulla, ovat kortteli N:o 178 Hernesaarenkadun

varrella ja Sörnäisten niemi. Kummassakin tapauksessa on virtaa toimitettava yli 5 kilometrin matkoille ja on siis suoranainen virranjako keskusasemalta mahdollon. Ainoa mahdollinen tapa on siis keskusasemalla valmistaa korkea-jännitysvirtaa, joka sitten muutetaan matala-jännitykseksi. Niinkuin edellä on huomautettu, on joka tapauksessa edullista aluksi valmistaa vaihtovirtaa. On siis päätettävä, onko tämä muutettava 2×220 voltin tasavirraksi tai matala-jännitys vaihtovirraksi. Edellisessä tapauksessa on sopivinta aluksi valita kolmivaiheinen vaihtovirta, koska generaattorit ja muuttajat siten tulevat halvemmiksi kuin tavallisella yksivaiheisella vaihtovirralla. Jälkimmäisessä tapauksessa voi nousta kysymys siitä, onko kolmivaiheista vai yksivaiheista vaihtovirtaa käytettävä.

Tasavirraksi muutettaessa on huomautettu saavuttavan se suuri etu, että laitokseen tässä tapauksessa voidaan yhdistää akkumulaattoreita ja siten saavuttaa suuri varmuus käytössä tapahtuvia häiriöitä vastaan ja tasainen jännitys.

Ettei tälle seikalle ja muille tasavirtajärjestelmän eduille voi antaa ratkaisevaa merkitystä, käy kuitenkin selville, jos esim. tarkastetaan viimeksi ilmestynyttä Saksan sähkölaitoksia koskevaa tilastoa (1 piltä huhtik. 1903). Kaikkien laitosten yhteenlaskettu työkyky, jotka aluksi synnyttävät vaihtovirtaa, on sen mukaan 202,000 kilowattia. Tasavirtaa suorastaan synnyttävien laitoksien työkyky on 194,000 kilowattia. Muuttaja-asemille asetettujen akkumulaattorien työkyky on 24,000 kilowattia. Kun akkumulaattorien työkyky tällaisilla asemilla säännöllisesti arvataan 40 % koko työkyvystä, voidaan siis otaksua, että akkumulaattoria ala-asemilla käytävissä laitoksissa korkeintaan noin 60,000 kilowattia muutetaan tasavirraksi. Saman tilaston mukaan on puhtaiden (yksi-, kaksi- ja kolmivaiheisten) vaihtovirtalaitosten työkyky yhteensä 120,000 kilowattia.

Jos sitäpaitsi ottaa huomioon, että suuri osa tasavirrasta kuluu raitioteiden käyttämiseen, niin on yksityisiin tarpeisiin jäävä vaihtovirrasta tasavirraksi muutettu sähkövoima verrattain vähäinen.

Sähkövirtaa käytetään niinkuin tunnettua etupäässä valaistukseen ja käyttövoimaksi. Mitä eri järjestelmien sopivaisuuteen tulee, kun on kysymys valaistuksesta, niin on erotettava hehku- ja kaarilamppuvalaistus.

Jos samaa jännitystä käytetään, niin on hehkulamppujen valovoima samalla sähkömäärällä yhtä suuri kummassakin virtalajissa. Lamppujen kestäväisyys on myöskin sama. Mutta jos tasavirtaa käytetään niin ei tässä tapauksessa voi tulla kysymykseen alhaisempi kuin 220 voltin jännitys, jonka vuoksi tätä jännitystä varten valmistettuja lamppeja on käytettävä. Pienemmistä lajeista käytetään enimmän 10—16 normaalikynttilän lamppeja, jotka kuitenkin kuluttavat 220 voltin jännityksellä 10 tai 15 % enemmän voimaa kuin 110 voltin jännityksellä, jos edellytetään että valovoima saman ajan kuluessa vähenee yhtä suurella määrällä (tavallisesti 20 % 400 polttotunnilta). Hehkulamput, jotka ovat 10 normaalikynttilää pienemmät, ovat hyvin epäedulliset 220 voltin jännityksellä. Niin tarvitsee esim. 220 voltin jännitystä varten valmistettu 5 kynttilän lamppu 25 wat-

tia, sillä aikaa kuin 110 voltin lamppu tarvitsee ainoastaan 18 wattia. Lamput, joiden valovoima on suurempi kuin 16 normaalikynttilää, ei ero enää ole tuntuva.

Viime vuosina on uusi laji hehkulamppuja joutunut käytäntöön. Näiden lamppujen hehkulanka on valmistettu vaikeasti sulavasta osmium-metallista. Saksassa näkee tätä lamppua jo sangen yleisesti käytettävän. Osmium-lamput tarvitsevat ainoastaan puolet siitä voimasta, jonka tavalliset hehkulamput kuluttavat s. t. s. 1,6 wattia normaalikynttilää kohti. Niiden valo on valkeampi, jota paitsi niillä on sangen pysyvä valovoima. „Physikalisch Technische Reichsanstaltissa“ Berlinissä tehtyjen laajojen kokeiden mukaan vähenee näiden lamppujen valovoima keskimäärin ainoastaan noin 10 %, 1,000 tunnissa. Kokeissa on niiden kestäväisyys ollut yli 1,500 tuntia. Osmiumlamppuja voidaan kuitenkin toistaiseksi valmistaa ainoastaan matalaa jännitystä, 30 tai 40 voltia varten. Jos käytetään 220 voltin tasavirtaa, täytyy 6 lamppua yhdistää ryhmään ja aina palaa yhtäaikaa. Sillä jos kiinnitetään esim. ainoastaan yksi lamppu, niin on jällellä olevalle jännitykselle asetettava vastus ja virrankulutus on siis yhtä suuri, kuin siinäkin tapauksessa että 6 lamppua olisi kiinnitetty. Mutta vaihtovirtalaitoksissa voi jännityksen helposti muuttaa niin alhaiseksi, että lamput voivat palaa toisistaan riippumattakin.

Mitä Nernstin lamppuihin tulee, niin soveltuvat ne ylimalkaan yhtä hyvin tasavirtaan kuin vaihtovirtaan. Nykyään ei 220 voltin jännitystä varten valmisteta pienempiä kuin 32 kynttilän lamppuja. 110 voltin jännityksellä voidaan niitä valmistaa myöskin 16 kynttilän suuruisia. Sitävastoin ovat suuret lamput edullisemmat korkeammalla jännityksellä, niin että, jos vaihtovirtaa käytetään, muutamissa tapauksissa voi olla syytä muuttaa se 220 volttiin. Uusimpien kokeiden mukaan on voimankulutus Nernstin lampussa alussa noin 1,65 wattia normaalikynttilää kohti. Valovoima vähenee 300 tunnin kuluttua 20 %. Osmium-lampussa se vähenee saman verran vasta 1,500 tunnin kuluttua. Mutta Nernstin lamppuun ei tarvitse panna muuta kuin uusi polttaja, kun sitävastoin osmiumlamppu on kokonaan vaihdettava uuteen. Kustannukset lienevät tästä syystä kummassakin tapauksessa jotenkin yhtä suuret. Koska valo Nernstin lampussa lähtee verrattain lyhyestä hehkumapinnasta, on se ainakin sisävalaistusta varten varustettava himmeällä kuvulla, jottei sen valo häikäise. Osmium-lampun hehkuosa on useihin kierteisiin pantu hieno lanka. Siten lähtee valo ainakin näennäisesti suuremmalta alalta ja kirkasta kupua voi sentähden haitatta käyttää. Valonhäviöt tulevat sen kautta pienemmiksi. Sitäpaitsi syttyy osmiumlamppu samoin kuin tavalliset hehkulamputkin heti yhdistettäessä, kun taas Nernstin lamppu alkaa valaista vasta 15—30 sekuntia yhdistämisen jälkeen. Paha puoli osmiumlampussa on, että sen aina täytyy riippua pystysuorasti, koska hehkulanka lampun palaessa on vähän taipuva, joten se lampun ollessa muussa asennossa helposti voi koskea lampun lasiin. Suurin epäkohta on kuitenkin se, että hehkulanka

on erittäin arka tärinälle ja voi sentähden kuletettaessa katketa, ja vaikka se ei kokonaan katkeisikaan, vaikuttaa lampun varomaton käsittely kuitenkin sen kestäväisyyteen. Nykyään ei nimittäin taata enempää kuin 500 tunnin polttoaika, vaikka kestäväisyys kokeissa on noussut yli 1,500 tunnin.

Tavallisessa hehkulamppuvalaistuksessa on siis vaihtovirralla huomattavia etuja 220 voltin tasavirtaan verraren. Samoin on asian laita osmium-lamppuunkin nähden, kun taas Nernstin lamppua ylimalkaan voi yhtä hyvin käyttää kummallakin virralla.

Mitä kaarilamppuihin tulee kuluttavat tavalliset vaihtovirtakaarilamput, jos ylöspäin suuntautuva valo on heijastettava alas, noin 30 % enemmän voimaa kuin tasavirtalamput. Sisävalaistukseen käytetään kuitenkin vaihtovirtalamppuja enimmäkseen ilman heijastajaa. Tässä tapauksessa on valomäärä sama kuin tasavirtaakin käytettäessä. Erityisiä hiililajeja käyttämällä voi valomäärää kuitenkin vaihtovirralla lisätä, niin että heijastajallakin varustetut lamput antavat yhtä paljon valoa kuin tasavirtalamput. Valo tulee tosin vähän epätasaisemmaksi ja lampun suriseva ääni käy vähän kovemmaksi kuin tavallisia laitoksia käyttäessä, mutta suuremmissa huoneustoissa ja ulkovalaistuksessa ei tämä seikka vaikuta mitenkään häiritsevästi. Tällaista laitosta käytetään esim. Helsingin rautatien-asemalla sekä asemasillalla että sisävalaistuksessa.

Kun käytetään 220 voltin jännitystä, täytyy kuitenkin vähintään 4 tavalista tasavirtakaarilamppua järjestää ryhmään. Tämä on luonnollisesti sellaisissa tapauksissa suuri epäkohta, jolloin ainoastaan vähempi määrä lamppuja tarvitaan. Sillä jos yhdistetään esim. yksi lamppu, niin vaatii se yhtä suuren voiman kuin neljäkin, koska liikajännitykselle on asetettava hyödytön vastus. Vaihtovirtajärjestelmässä sitävastoin voi käyttää yksityisiäkin lamppuja toisistaan riippumatta ilman tällaista häviötä. N. k. lasiin suljettuja kaarilamppuja pitkällä polttoajalla (Jandus-lamppuja) voi kuitenkin yhdistää kaksittain sarjaan 220 voltilla. Epätasaisemman ja heikomman valonsa vuoksi ne kuitenkin ovat vähemmän sopivia useihin tarkoituksiin. Vaihtovirralla ovat Janduslamput epäedullisemmat (lyhyempi polttoaika ja pienempi valomäärä). Ne eivät sentähden olekaan päässeet laajaan käytäntöön. Näitä lamppuja on koetettu valmistaa siten, että ne voitaisiin yhdistää toisistaan riippumatta 220 voltin johtoon. Mutta valomäärä on tällaisessa tapauksessa ollut niin pieni, että tavalliset hehkulamput ovat edullisemmat.

Värjättyä valoa antavat n. k. intensiivilamput (Bremer lamput) antavat saman valomäärän kumpaakin virtaa käyttäessä, mutta sääntönä on tässäkin, että tasavirtalamppuja täytyy yhdistää neljä sarjaan, kun sen sijaan vaihtovirtalamppuja voi mielin määrin joko käyttää toisistaan riippumatta tai yhdistää sarjoihin (110 voltin jännityksellä kaksi sarjaan).

Edut ja puutteet kaarilamppujen käytössä lienevät sentähden jotenkin yhtä suuret sekä tasa- että vaihtovirtajärjestelmässä.

Mitä edellä on sanottu vaihtovirtavalaistuksesta koskee luonnollisesti sekä tavallista että kolmivaiheista virtaa. Mutta jos kolmivaihevirtaa käytetään, täytyy lamput järjestää kolmeen mahdollisimman yhtä suureen ryhmään, mikä seikka tekee lamppujen asettamisen melkoisen mutkikkaaksi. Valaistustarkoituksiin täytyy sentähden tavallista yksivaiheista vaihtovirtaa pitää ehdottomasti edullisempänä kuin kolmivaihevirtaa sekä hehkulamppuvalaistukseen nähden myöskin edullisempänä kuin 220 voltin tasavirtaa. Käyttövoimaan katsoen asian laita on toinen.

Tasavirta ja kolmivaihevirta ovat yleensä yhtä sopivat käyttövoimaksi. Yksityistapauksissa voi kummallakin olla omat etunsa. Yleensä ovat kuitenkin kolmivaihemoottorien hinnat jonkun verran alhaisemmat. Myöskin hoito on yksinkertaisempi ja käyttövarmuus suurempi, koska kollektoria puuttuu. Tavallista vaihtovirtaa varten rakennetuissa moottoreissa, jotka rakenteeltaan pääasiassa vastaavat kolmivaihemoottoreita, ei sen sijaan vielä ole onnistuttu voittamaan eräitä vaikeuksia. Nämä moottorit tarvitsevat nimittäin käyntiin pantaessa verrattain paljon virtaa, jos ne heti yhdistetään täyttä kuormitusta vastaavilla kiertomomenteilla (tavallisesti 2 tai $2\frac{1}{2}$ kertaa enemmän kuin mitä ne jo käynnissä ollessaan täydellä kuormituksella tarvitsevat). Samoin kuin kolmivaihemoottorit ja tasavirta shunt-moottorit käyvät tavalliset vaihtovirtamoottorit likimain pysyvällä kiertonopeudella, joka hiukan vähenee kuormituksen lisääntyessä. Mutta päinvastoin kuin molemmissa ensiksi mainituissa moottoreissa ei tätä kiertonopeutta voida yksivaihemoottoreissa tyydyttävästi järjestää sähkötietä, vaan tarvitaan siihen koneellisia keinoja. Tämä seikka sekä korkea käyntiinpanovirta ovat luonnollisesti monessa tapauksessa suureksi haitaksi. Niin on yksivaihemoottorin käyttäminen hyvin epämurkava esim. hissien, vintturien ja raitioteiden käyttövoimana ynnä muihin tarkoituksiin, joissa vaihteleva nopeus on toivottava ja moottori usein on pysähdytettävä ja pantava käyntiin eri suuntiin. Mitä käyttövarmuuteen ja hoitoon tulee, on yksivaihemoottorilla samat hyvät ominaisuudet kuin kolmivaihemoottorillakin.

Mitä hankkimiskustannuksiin tulee, niin voidaan tasavirta-, kolmivaihe- ja yksivaihemoottoreja valmistaa jotenkin samoihin hintoihin. Yksivaihemoottorien teho on kuitenkin silloin vähän alhaisempi kuin kolmivaihemoottorien, keskimäärin noin 5%. Toiminimi A. E. G:n uusimmassa hintaluettelossa ovat esim. samanhintaisien ja yhtä suurella kiertonopeudella varustettujen moottorien vaikutusarvot seuraavat: 2 hevosvoimaisen tasavirtamoottorin 78%, kolmivaihemoottorin 80% ja yhtä suuren yksivaihemoottorin 74% sekä 5 h. v. moottorien 83, 83 ja 80%. Kun kuitenkin kolmivaihetransformaattorien teho on alhaisempi kuin tavallista vaihtovirtaa varten rakennettujen ja kun kuluttajain kaikki johto- ja muut laitokset, etenkin jos valaistusta samalla on annettava, käyvät melkoista monimutkaisemmiksi kolmivaihejärjestelmässä, niin ei yksivaihemoottorien tehon alemmuuteen voi sanottavaa merkitystä panna. Sellaisissa tapauksissa, jolloin nopeutta ei tarvitse muuttaa eikä käyntiinpannessa äkkiä lisääntyvä virranmenekki

vaikuta haitallisesti jännityksen järjestelyyn, ei tavallinen vaihtovirta sentähden ole sopimaton moottorien käyttämiseen ja onpa sitä vielä pidettävä kolmivaihevirtaa parempana, jos virtaa samalla on käytettävä myöskin valaistukseen. Moneen tarkoitukseen on kuitenkin tarpeen, että kiertonopeutta voidaan sopivasti muutella ja näissä tapauksissa on yksivaihemoottorien käyttäminen, vaikkakaan ei mahdoton niin ainakin epämukava ja kallis.

Kolmivaihevirran edellä mainituista haitoista huolimatta (joihin vielä tulee lisäksi se seikka, että sitä varten on käytettävä erityistä rakennetta olevia ja kalliita mittareita), on tätä järjestelmää sentähden sellaisissakin tapauksissa, joissa virran kulutus valaistukseen on sangen suuri, toistaiseksi käytetty enemmän kuin yksivaihejärjestelmää.

Kaikkein viimeisinä aikoina on kuitenkin hyvällä menestyksellä tehty kokeita yksivaihemoottorien edellä mainittujen puutteiden korjaamiseksi. Etenkin on koetettu rakentaa yksivaihemoottoreita, jotka soveltuvat raitioteiden ja rautateiden käyttämiseen. Kokeet, joita Union Elektricitäts Gesellschaft noin vuosi sitten uusilla moottoreilla pani toimeen Niederschöneweiden ja Sprindlersfeldin välisellä rataosalla, ovat antaneet erittäin tyydyttäviä tuloksia. Voiman kulutuksen huomattiin keskimäärin olevan saman kuin jos tasavirtaa olisi käytetty. Käyntiinpano voi tapahtua vielä pienemmälläkin voiman kulutuksella. Nopeuden muuteleminen ei myöskään tuottanut vaikeuksia.

Näitä uusia yksivaihemoottoreja voidaan rakentaa niin, että niillä on pääasiallisesti samat ominaisuudet kuin tasavirtajärjestelmän sarja- eli shunt-moottoreillakin. Niiden teho on kuitenkin vähän alhaisempi kuin kolmivaihe- ja tasavirtamoottorien ja ainakin aluksi on myöskin niiden hinta korkeampi. Nykyään on sellaisten yksivaihemoottorien hinta, joiden kiertonopeutta voi muutella, noin 30 % korkeampi kuin samalla muuttokyvyltä varustettujen tasavirtamoottorien ja niiden teho 5—10 % alempi. Mutta nykyiselläkin kehityskannallaan ovat nämät uudet vaihtovirtamoottorit jo niin täydelliset, että sähkölaitokselle, jonka tulee antaa virtaa sekä valaistukseen että käyttövoimaksi, yksivaihejärjestelmä on monessa tapauksessa edullisempi kuin kolmivaihejärjestelmä.

Mitä nyt Helsingin kaupunkiin tulee, niin puhuu luonnollisesti sekin seikka, että suurin osa kuluttajain johdoista ovat asetetut yksivaihejärjestelmän mukaan (tai missä tasavirtaa käytetään noin 110 voltille), tämän järjestelmän puolesta, jos kaupunki perustaa oman sähkölaitoksen.

Tämän mukaan on siis tekniikan nykyisellä kannalla ollessa vaihtovirta edullisempi kuin 2×220 voltin tasavirta, kun valaistus on kysymyksessä. Tasavirta taas on sopivampi käyttövoimaksi. Mutta näillä eduilla ja puutteilla ei ole mitään ratkaisevaa merkitystä. Jos virran perushinta on sama, ei siis tässä tapauksessa kuluttajain etujen kannalta katsoen voi antaa varmaa etusijaa kummallekaan näistä järjestelmistä.

Ratkaiseva merkitys tulee siis olemaan perustamis- ja käyttökustannuk-

silla. Ensimmäiseksi on sentähden määrättävä, kuinka laajaksi laitos on rakennettava. Tässä kohden lienee valiokunnan käyttämien asiantuntijoiden antama ehdotus paras. Siinä on sitäpaitsi otettu huomioon vastainen laajennus. Mitään erityisen suurta kulutuksen lisääntymistä valaistustarkoituksiin ei tosin liene nykyhetkellä odotettavissa. Sitävastoin tulee virran kulutus käyttövoimaksi varmaan sängen paljon lisääntymään heti kun kysymys järjestelmän valinnasta on ratkaistu, sillä sähkömoottorien verrattain vähäinen käyttäminen täällä riippunee etupäässä siitä, että kuluttajat pelkäävät vastaisuudessa joutuvansa muuttamaan kaupungissa nyt tarjona olevalle sähkövirralle rakennetut moottorit toisiin.

Jos sähkölaitos rakennetaan vaihtovirtajärjestelmänkin mukaan, on se sentähden rakennettava niin laajaksi, että asiantuntijain ehdotuksen mukaisesti voidaan kuluttajille antaa 1,250 kilowattia, joka vastaa 25,000 yhtäikaa palavaa 50 watin lamppua. Mitä keskusasemaan tulee, täytyy koneisto hankkia suurempaa työkykyä varten, koska akkumulaattoreja ei voida käyttää. Myöskin on syytä valita pienempiä yksikköjä, jotta vaihtovirtakoneiden teho olisi mahdollisen korkea.

Kolmivaihe-tasavirtajärjestelmää varten tehdyn ehdotuksen mukaan asetettaisiin aluksi kaksi 1,000 norm. kw. konetta, joista toinen pidettäisiin varalla. Jos vaihtovirtajärjestelmä valitaan, niin täytyy koneiston voida antaa 1,450 kw. Tämän työkyvyn voi sopivimmin jakaa kahdelle 725 kw. koneelle, joiden lisäksi tulee vielä samallinen kone varalle. Myöskin voi olla syytä toisen koneen sijasta hankkia kaksi, kumpikin puolelle työkyvyille.

Mitä jännityksen valintaan tulee, ei sen tässä tapauksessa tarvitse nousta yli 2,400 tai 3,000 voltin.

Transformaattoreihin johdetaan virta maanalaisella johtoverkolla. Niistä antaa kukin virtaa omalle alueelleen (sopivimmin yhteen tai muutamaaan kortteeliin). Sekundäärijohtoverkkoa ei nimittäin voi suositella. Transformaattorit voi mukavasti sijoittaa kellarikerroksiin tai, jos ne ovat asetettavat taivasalle, rautalaatikkoihin. Sekundäärijännitykseksi valitaan 110 tai 2×110 voltia. Kun yleensä ei voi odottaa, että kiinnitettyjen ja yhtäikaa palavien lamppujen suhde pienellä alueella olisi sama kuin laitoksella kokonaisuudessaan, täytyy transformaattorien voida antaa noin 50 % enemmän voimaa kuin miksi korkein määrä on laskettu, eli siis noin 1,900 kilowattia. Jos laitos rakennettaisiin tämän suunnitelman mukaan, olisivat kustannukset (samojen laskuperusteiden mukaan, joita asiantuntijat kolmivaihe-tasavirtajärjestelmää varten tekemässään ehdotuksessa ovat seuranneet) pääosissaan jotenkin seuraavat:

Voima-asema.	2,620,000
Korkeajännityskaapelit (2,400 voltia)	810,000
Transformaattorit tarpeineen	400,000
Kulutusjohdot matalaa jännitystä varten (110 voltia)	185,000
	Siirto 4,015,000

	Siirto	4,015,000
Mittarit.		195,000
Hallintorakennus		310,000
Sekalaisia ja odottamattomia menoja.		400,000
	<u>Yhteensä</u>	<u>4,920,000</u>

Vastaavat kustannukset kolmivaihe-tasavirtajärjestelmästä ovat likimäärin lasketut seuraaviksi:

Voima-asema.	2,454,000	
Korkeajännityskaapelit	344,000	
Keskustan ala-asema.	618,000	
Kallion ala-asema.	359,000	
Tasavirtakaapeliverkko	695,000	
Kulutusjohdot	55,000	
Mittarit.	195,000	
Hallintorakennus	310,000	
Sekalaisia ja odottamattomia menoja.	500,000	
	<u>Yhteensä</u>	<u>5,530,000</u>

Tähän tulevat lisäksi kustannukset kuluttajain omistamiin vaihtovirtajohtoihin tehtävistä muutoksista sekä vaihtovirtaa varten rakennettujen moottorien ja kaarilamppujen vaihtamisesta sellaisiin, jotka soveltuvat tasavirtaan, mitkä kustannukset nousevat noin 450,000 Smk. Muuttaja-asemille, joista toinen tulisi sijoitettavaksi kaupungin keskustaan, hankittavien tonttien arvon täytyy arvioida vähintään 200,000 Smk. Kustannukset kokonaisuudessaan tekisivät siis 6,180,000 Smk. Keskusaseman tontti ei kuitenkaan sisälly kumpaankaan suunnitelmaan.

Vaihtovirtajärjestelmän mukaan tulee laitos siis 1,260,000 Smk halvemmaksi. Mitä kivihiilen kulutukseen tulee, on se jotenkin yhtä suuri kummassakin tapauksessa. Vaihtovirtalaitoksen hoito sitävästoin tulee yksinkertaisemmaksi ja halvemmaksi, kun koko koneisto on sijoitettu yhteen paikkaan, sen sijaan että se kolmivaihe-tasavirtajärjestelmässä on jaettuna kolmeen eri paikkaan.

Jos Helsinkiin rakennetaan kunnallinen sähkölaitos, on se sentähden rakennettava yksivaiheis-vaihtovirtajärjestelmän mukaan. Eri menoerat molemmissa ehdotuksissa ovat jotenkin runsaasti lasketut. Todennäköisesti voisi laitosta rakennettaessa kustannuksia kummassakin tapauksessa vähentää noin 800,000 Smk.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 1904.

J. Sohlman.

*Liite II.**Helsingin Kaupunginvaltuusmiesten valiokunnalle sähkövalaistus- ja voimajohtoja koskevassa kysymyksessä.*

Kun valiokunta 10 päivänä syyskuuta 1904 meille saapuneessa kirjelmässä on pyytänyt meitä

osaksi tarkastamaan insinööri J. Sohlmanin antamaa lausuntoa järjestelmän valinnasta Helsingin tulevalle kunnalliselle sähkölaitokselle ja jättämään valiokunnalle sellaisen vastauksen, johon tämä lausunto voi aihetta antaa,

osaksi antamaan lähempiä tietoja muutamista meidän tekemämme suunnitelman eri kohdista,

saamme täten asiassa esittää seuraavaa:

Insinööri Sohlmanin lausunto.

Tehtyään lyhyesti selkoa järjestelmistä, jotka tässä tapauksessa voisivat kysymykseen tulla, ottaa insinööri Sohlman lähemmin tarkastaakseen useimpia sähkövalolähteiden ja moottorien nykyään käytännössä olevia muotoja niiden tarkoitukseenmukaisuuteen katsoen jompaakumpaa virtalajia, vaihto- tai tasavirtaa varten ja johtaa siitä sen loppupäätöksen, että tekniikan nykyisellä kannalla ollessa vaihtovirta on edullisempi valaistukseen, mutta tasavirta sopivampi käyttövoimaksi — mutta ettei eduilla ja puutteilla ole mitään ratkaisevaa merkitystä ja ettei sentähden kuluttajain etujen kannalta voi antaa ehdotonta etusijaa kummallekaan näistä järjestelmistä.

Lamppujen ja moottorien ominaisuuksia koskevien tietojen johdosta, joita lausunnossa annetaan, tahdomme huomauttaa seuraavaa.

Esim. 10 nk. vahvuinen 220 voltin jännitykselle sovitettu hehkulamppu on tehty kahdesta sarjaan asetetusta hehkulangasta, jotka ovat samallaiset kuin 110 voltille valmistetun 5 nk. lampun hehkulangat. 220 voltin hehkulamppun wattikulutus normaalikynttilää kohti on sentähden yhtä suuri kuin 110 voltin hehkulamppun, jonka valovoima on puolta pienempi — edellyttäen että hehkulamppun rasitus ja samalla lampun kestävyysaika kummassakin tapauksessa on sama. Kun nyt tavallisen 110 voltin hehkulamppun wattikulutus nk. kohti on noin 10 % alhaisempi kuin samalla jännityksellä mutta puolta pienemmällä valovoimalla varustetun lampun kulutus, niin seuraa siitä, että wattikulutuksen ero nk. kohti 110 ja 220 voltin hehkulamppuissa, joiden kestävyysaika on sama, on tasaisin luvuin 10 %, mikä vastaa todellisia oloja.

Mitä Osmium-lamppuun tulee, ei voi pitää sopivana, että siihen pannaan huomiota jaoitusjärjestelmää valitessa, koska sitä yleensä on hyvin vähän käytännössä koeteltu ja koska sen valmistaminen aikakauskirjallisuudessa näkyneiden tietojen mukaan jo on lopetettu.

Insinööri Sohlman on eri moottorien välillä tekemässään vertailussa pannut liian paljon painoa koneille, joiden ei vielä voi sanoa päässeen kokeen kannalta. (Niin on esim. yksivaiheisten kommutaattori-moottorien laita).

Muuten voimme tosin pääasiassa todistaa oikeiksi lausunnossa annetut tiedot eri moottorien ja lamppujen ominaisuuksista, mutta meidän täytyy huomauttaa, että vertailu molempien järjestelmien (vaihtovirran ja tasavirran) välillä ei ole läheskään täydellinen. Ei ole esim. mainittu, että tasavirralla voi määrätä moottorin kiertonopeuden mielensä mukaan ja tarpeen vaatiessa saada aikaan edullisen jatkuvan nopeuden järjestelyyn, mikä ei käy päinsä vaihtovirtaa käytettäessä.

Tasavirtajärjestelmän kieltämättömän etevämmyyden jännityksen järjestelyyn ja käyttövarmuuteen katsoen sivuuttaa insinööri Sohlman ainoastaan viittaamalla Saksan sähkölaitostilastoon. Mutta siitä näiden laitosten työkykyä koskevasta esityksestä, jonka insinööri Sohlman antaa, ei kuitenkaan saa minkäänlaista selvitystä esillä olevaan kysymykseen.

Jos tahtoo saada jotakin hyötyä mainitusta tilastosta, täytyy luonnollisesti ensiksikin valita sellaiset laitokset, jotka ovat rakennetut sen jälkeen kuin sähkötekniikka on saavuttanut jotenkin nykyisen kelityksensä, ja sitten ottaa huomioon ainoastaan sellaiset sähkölaitokset, joita jotenkin voi verrata Helsingissä ajateltuun.

Osoittaaksemme, mihin juuri insinööri Sohlmanin mainitsema tilasto (joka on julaisu E. T. Z:n N:ossa 52 vuodelta 1903) viittaa, olemme siitä valinneet tammiin 1 päivän jälkeen 1900 sellaisissa kaupungeissa, joiden asukasluku on 50,000—150,000 henkeä, avatut sähkölaitokset — mutta tässä jättäneet huomioon ottamatta kaikki n. k. überland-keskusasemat, joita ei mitenkään voi verrata Helsinkiä varten suunniteltuun sähkölaitokseen.

Tulos on seuraava:

Kaupunki	Asukasluku	Rak. vuosi	Jaoitusjärjestelmä
Bielefeld . . .	63,000	1900	2 × 220 v. tasavirta
Braunschweig . .	130,000	1900	2 × 220 v. tasavirta
Erfurt	85,000	1901	2 × 220 v. tasavirta
Freiburg	61,500	1901	2 × 220 v. tasavirta
Fürth	54,800	1902	2 × 220 v. tasavirta
Karlsruhe	98,000	1901	— kolmivaihevirta
Kiel	108,000	1901	2 × 220 v. tasavirta
Ludvigshafen . .	62,000	1901	— kolmivaihevirta
München-Gladb. .	58,000	1900	2 × 220 v. tasavirta
Münster	65,000	1901	2 × 220 v. tasavirta

Osnabrück . . .	51,600	1900	2 × 220 v. tasavirta
Potsdam . . .	59,800	1902	— kolmivaihevirta
Rostock . . .	54,700	1900	2 × 220 v. tasavirta

Siis 13 kaupungista on kolmella kolmivaiheinen vaihtovirta, kymmenellä 2 × 220 voltin tasavirta eikä yhdelläkään yksinkertaista vaihtovirtaa.

Tilasto siis osoittaa, että Helsingin suuruisissa Saksan kaupungeissa nykyään mieluummin käytetään 2 × 220 voltin tasavirtaa. Löytyy luonnollisesti tapauksia, jolloin on soveliainta jakaa vaihtovirtaa, mutta kuluttajain etujen kannalta ei suinkaan ole yhdentekevää, jaetaanko vaihto- vai tasavirtaa, vaan jos virran kustannukset kummassakin tapauksessa ovat yhtä suuret, niin täytyy ehdottomasti antaa etusija tasavirralla ja akkumulaattoreille, osaksi koska jännityksen järjestely ja käyttövarmuus tulevat paremmiksi, osaksi koska moottoreja voi käyttää monipuolisemmin ja taloudellisesti edullisemmin.

Mitä kustannuskysymykseen tulee, veisi ehkä liian pitkälle, jos yksityiskohtaisesti tarkastaisimme insinööri Sohlmanin suunnitelmaa. Tyydymme sentähden esittämään seuraavat näkökohdat.

Ennestään löytyvät kuluttajain johdot eivät varmaankaan ole sellaisessa kunnossa, että kukaan voisi ottaa vastatakseen niiden yhdistämisestä sellaisenaan uuteen kunnalliseen vaihtovirtalaitokseen. Jos otaksutaan, että kunta tällaisessakin tapauksessa ottaisi suorittaakseen kustannukset, niin ei ole oikein, että kaikki muutokustannukset, 450,000 Smk lasketaan lisäykseksi tasavirtalaitoksen perustamiskustannuksiin, vaihtovirtalaitokseen verraten.

Insinööri Sohlmanin ehdottama voima-asema ei nähtävästi ole samanarvoinen kuin meidän ajattelemamme. Me olemme ehdottaneet yksikköjä, jotka vastaavat 25,000 yhtaikaa palavaa 50 watin lamppua, ja yhtä sellaista yksikköä aina varalle. Koneyksikköjen suuruutta ei määrää tilapäinen tarve, vaan on se sovittava siten, että ne riittävät pitemmäksikin aikaa eteenpäin.

Jos perustetaan sähkölaitos vaihtovirran jakamista varten, valittaisiin tosin, niinkuin insinööri Sohlman sanoo, ensimmäiset koneet pienemmiksi, jotta höyrykoneiden kuormitus aina saataisiin jotenkin edulliseksi, mutta jos laitos suunnitellaan laajennettavaksi samassa määrässä kuin me olemme ehdottaneet, niin täytyy seuraavat yksiköt luonnollisesti valita suuruudeltaan sitä vastaaviksi.

Meidän ehdottamamme laitoksen alkuperäistä laajuutta vastaisi suoranaista vaihtovirtajärjestelmää käytettäessä 2 kpl. 725 kw. konetta ja yksi 1,450 kw.

Tämän laajuisen sähkölaitoksen kustannukset ovat melkein suhteelliset työkykyyn, jos koneiden lukumäärä on sama. Insinööri Sohlmanin suunnitteleman voima-aseman täytyy näin ollen tulla vähintään 25 % kalliimmaksi kuin meidän ehdottamamme.

Se tulisi siis meidän käyttämiemme laskuperusteiden mukaan maksamaan vähintään Smk 3,000,000 eikä niinkuin insinööri Sohlman on laskenut Smk 2,620,000.

Meidän ehdottamamme korkeajännityskaapelit ja ala-asemarakennukset ovat lasketut siten, että ne riittävät yhteensä noin 60,000 yhtäikää palavalle lampulle, joten siis koko laitos verrattain vähillä lisäkustannuksilla voidaan laajentaa tähän määrään.

Kun nyt vaihtovirtaverkkoa ei luonnollisesti aluksi varusteta korkeajännityskaapeleilla eikä transformaattoreilla useampia kuin jotenkin pian käytäntöön joutuvia 25,000 lamppua varten, niin ei luonnollisesti myöskään synny mitään oikeata vertailua perustamiskustannuksiin katsoen, jos niitä ainoastaan verrataan, mikäli ne koskevat laitoksen alkuperäistä laajuutta.

Jos ajatellaan laitosta lopullisessa laajuudessaan — siis sellaisena että se riittää kaupungin keskustassa ja Kalliossa käytäntöön joutuvaksi lasketuille 60,000 lampulle (me jätämme sikseen sen lisäyksen, joka mahdollisesti voi syntyä muilla tahoilla ja jota varten me voima-asemalle olemme varanneet noin 15,000 yhtäikää palavaa lamppua vastaavan työkyvyn), niin täytyy seuraavien kustannusten tulla lisäksi (paitsi mittareita j. n. e.):

Tasavirtalaitoksessa.

Voima-asemalla kaksi koneryhmää à 1,000 kw.	Smk 1,045,000:—
Ala-asemilla	„ 610,000:—
Kaapeliverkko (arviolta suhteellisesti lamppumäärästä)	„ 975,000:—
Kulutusjohdot y. m. tarpeet	„ 77,000:—
	Yhteensä Smk 2,707,000:—

Vaihtovirtalaitoksessa.

Voima-asemalla kaksi koneryhmää à 1,450 kw.	Smk 1,300,000:—
Korkeajännityskaapelit (niinkuin edellä suhteellisesti lamppumäärästä)	„ 1,130,000:—
Transformaattorit ynnä tarpeet	„ 560,000:—
Kulutusjohdot y. m. tarpeet	„ 260,000:—
	Yhteensä Smk 3,250,000:—

siis yli puoli miljoonaa markkaa enemmän kuin tasavirtalaitoksessa.

Meistä näyttää sentähden katsoen transformaattorien tuottamiin kustannuksiin (joista enemmän alempana) sängen epävarmalta että meidän suunnittelemaamme tasavirtalaitosta vastaava puhdas vaihtovirtalaitos perustamiskustannuksiin nähden edes aluksi tulisi halvemmaksi, mutta aivan varmaan se tulee kalliimmaksi myöhemmin, mitä enemmän sähkön käyttäjiä liittyy laitokseen.

Lisäksi on huomattava, että melkoinen osa tasavirtalaitoksen kustannuksista tulisi kohdistumaan kaupungin nyt jo omistamiin tontteihin, joiden arvolle enintään on korkoa laskettava, ja kuluttajain johtoihin tehtävien muutosten tuottamiin kustannuksiin sekä rakennuksiin, joiden arvoista ei varsin suuria poistoja tarvitse tehdä, kun sen sijaan vaihtovirtalaitoksessa tietysti on paljon nopeammin vähennettävä keskusaseman koneiston arvoja, se kun työskentelee yksinomaan koneilla koko vuoden vuorokaudet läpeensä.

Vaikka perustamiskustannukset kummassakin tapauksessa olisivatkin yhtä suuret, niin tulisivat vastaiset kustannukset poistoista olemaan melkoista vähemmät tasavirtalaitoksessa, sillä akkumulaattorien verrattain nopea arvon väheneminen ei vastaa äsken mainittua seikkaa, niinkuin helposti voi huomata.

Vielä on tarkastettava suoranaisia käyttökustannuksia.

Insinööri Sohlmanin suunnittelemassa vaihtovirtalaitoksessa, jonka transformaattorit antavat virtaa kukin omalle alueelleen, täytyisi pitää kaikki transformaattorit yhdistettyinä koko vuoden. Se voima, joka tämän vuoksi häviää transformaattoreihin (etupäässä tyhjänä-käymistyönä), tekee, jos keskihäviö arvataan 3 %:ksi transformaattorien tavallisesta vaikutusarvosta, vuodessa — 490,000 kw. tuntia. Jos laitoksen kuormituskoeffisientti on 1,100 tuntia, niin on tämä vähintään 30 % koko synnytetystä voimasta. Kun transformaattorien keskisuuruus on 7 kw., niin voivat jo rautahäviöt yksin nousta yllämainittuun määrään, joten siis tässä tapauksessa kokonaishäviö on sängen alhaiseksi laskettu.

Tasavirtalaitoksessa menee noin 25 % koko voimasta pattereihin, joiden teho keskimäärin vuodessa on 70 %. Moottorigeneraattorien teho on alhaisesti laskien keskimäärin 85 %. Ala-asemilla häviää siis noin 22 % synnytetystä voimasta, mutta ei myöskään enempää.

Edellä saadut voiman häviötä osoittavat luvut pitävät hyvin yhtä käytettävänä olevan tilaston kanssa.

Kun muistaa, että vaihtovirtajärjestelmässä höyrykoneet pitkiä aikoja käyvät epäedullisesti kuormitettuina ja että lämmitettyjen kattiloiden luku on sovitettava virran kulutuksen vaihtelujen mukaan, sekä että transformaattorien ja moottorien magnetiseerausvirtojen vuoksi voiman kokonaishäviön johtoverkossa vuotta kohti laskettuna täytyy olla suurempi kuin tasavirtajärjestelmässä, niin voi helposti huomata, että myöskin kivihiiilen kulutus joka tapauksessa on suurempi kuin kolmivaihe-tasavirtalaitoksessa. Edellä laskettu 8 % ero vaihtovirtatransformaattorien ja alasemien välillä tarkoittaa vaihtovirralla edullisinta tapausta, että nimittäin laitoksen koko alkuperäinen työkyky on käytännössä. Kaikissa muissa tapauksissa tulee ero suuremmaksi. — Voinee sentähden hyvällä syyllä väittää, että kivihiiilen kulutus vaihtovirtalaitoksessa on vähintään 10 % suurempi kuin tasavirtalaitoksessa.

Vaihtovirtalaitoksen hoito vaatii melkoista suurempaa henkilökuntaa keskus-
asemalla, osaksi koska laitosta täytyy pitää käynnissä koko vuosi vuorokaudet lä-

peensä. Vaihtovirtalaitoksen henkilökunta on sentähden melkoista suurempi kuin tasavirtalaitoksen.

Öljyjen, tiivistys- ja puhdistusaineiden kulutus on luonnollisesti myöskin suurempi vaihtovirtalaitoksessa eikä tätä eroa vastaa akkumulaattorihapon ja tislattun veden käyttäminen tasavirtalaitoksessa.

Ei sentähden löydy syytä uskoa, että puhtaan vaihtovirtalaitoksen suoranaiset käyttökustannukset tulisivat halvemmiksi kuin meidän ehdottamamme laitoksen.

Me olemme yllä olevissa vertailuissa käyttäneet insinööri Sohlmanin tekemää suunnitelmaa. Mutta me katsomme olevan syytä mainita, että saksalaiseen sähkölaitostilastoon verraten on siinä mainittu transformaattorivoima selvästi liian pieni. Johtoverkossa, jossa transformaattorien sekundääri-johdot eivät ole rinnakkaisyhdistyksessä, täytyy nimittäin (kuten tilasto osoittaa) tavallisesti käytännöllisistä syistä (transformaattoreja löytyy ainoastaan määrättyjä normaalisuuksia) asettaa niin paljon transformaattoreja, että niiden yhteenlaskettu voima on melkein yhtä suuri kuin ylöspantujen lamppujen voimantarvis. Kun nyt ylöspannuista lamputa korkeintaan yksi kolmasosa on yhtäaikaa käytännössä, niin voi siitä huomata, että insinööri Sohlmanin laskema transformaattorivoima todennäköisesti saataisiin kohottaa kaksinkertaiseksi, jonka kautta sekä perustamiskustannukset että kivihiiilen kulutus melkoisesti kasvaa.

Lopuksi tahdomme huomauttaa, että jos insinööri Sohlmanin ehdotuksen mukaan transformaattorit sijoitettaisiin yksityisten pihoihin, niin joutuisi kaupunki sopimattomaan ja vaikeaan riippuvaisuuteen yksityisistä kiinteimistöjen omistajista, ja voisivat kustannukset näille suoritettavista korvauksista ja transformaattoriasemien muutoista y. m. helposti nousta sellaisiin määriin, että ne täytyy laskuissa ottaa huomioon. Sitäpaitsi on sekundäärijohdot ajateltu sijoitettaviksi ilmaan, jossa niihin luonnollisesti pääsevät vaikuttamaan tuulet ja ilmat sekä putoavat telefoonilangat — lyhyesti sanoen on ehdotettu laitoksia, joiden täytyy tunnustaa olevan meidän ehdottamiemme sekä teknillisessä että esteettisessä suhteessa paljon huonommat.

Luulemme edellä olevalla esityksellämme tässä tapauksessa vallitseviin oloihin nähden osoittaneemme:

että sellaisen sähkölaitoksen perustamiskustannukset, josta jaettaisiin yksivaiheista vaihtovirtaa ja joka olisi suunniteltu samojen kehittymismahdollisuuksien varalle kuin meidän ehdottamamme kolmivaihe-tasavirtalaitoskin, tuskin edes ensi alussakaan tulevat halvemmiksi,

että se sitä myöten kuin liittyminen kasvaa vaatii suurempia lisärakennuskustannuksia kuin kolmivaihe-tasavirtalaitos,

että sen arvot vähenevät nopeammin ja se vaatii sentähden suurempia poistoja,

että se vaatii suurempia suoranaisia käyttökustannuksia, varsinkin mitä kivihiiilen kulutukseen ja henkilökunnan palkkoihin tulee, ja että se siis puhtaasti taloudelliselta kannalta on epäedullisempi kuin meidän ehdottamamme laitos, mikä seikka yhä enemmän tulee näkyviin kulutuksen kasvaessa,

edelleen että valon käyttäjille on tasavirtalaitoksen melkoista parempi jännityksen järjestely ja suurempi käyttövarmuus, jonka kautta syntyy aivan tasainen ja hyvä valaistus, luonnollisesti suuri etu,

sekä että tasavirtalaitokseen tulee liittymään enemmän käyttövoiman tilaajia, koska tasavirtamoottoreja voidaan monipuolisemmin käyttää.

Kun me voimme perustaa ylläolevat lausuntomme sekä saavutettuihin kokemuksiin että Saksan sähkölaitostilastoon, puollamme me empimättä sitä, että Helsingin tuleva kunnallinen sähkölaitos rakennettaisiin meidän tekemämme ehdotuksen mukaan.

Tasavirtasuunnitelma.

Vastaukseksi valiokunnan meille tekemiin kysymyksiin voimme antaa seuraavia tietoja.

1. Ala-asemien tonttien pinta-alat.

Kuinka paljon tilaa tarvitaan, riippuu luonnollisesti suureksi osaksi siitä, minkälaisiksi nämät laitokset rakennetaan. Jos ne tulevat jotenkin samallaisiksi kuin Tukholman ala-asemat, niin on toivottavaa, että kaupungin keskustassa oleva tontti olisi noin 30×40 ja Kalliossa 20×20 m.

2). Häviöt johtoverkossa.

Tasavirtaverkon kustannukset ovat lasketut suhteellisesti sellaisten laitosten mukaan, joita ennen on rakennettu väestömäärältään ja alaltaan jotenkin yhtä suuriin kaupunkiin. Häviö on laskettu 12 %.

Korkeajännitysverkko on sovitettu laitoksen lopullista laajuutta varten tarpeellisine varalaitoksineen. Häviöt ovat sentähden aluksi aivan mitättömät.

3). Työkyky.

Niinkuin ennen esitetyistä „edellytyksistä“ näkyy, olemme laskeneet kaupungin keskustaan sijoitettavan ala-aseman heti rakennettavaksi 19,000 ja Kallion ala-aseman 6,000 yhtaikaa palavaa 50 watin lamppua varten.

Tätä kulutusta vastaa keskustassa kaksi koneistoa ja yksi patteri, jota paitsi kolmas koneisto on varalla, ja Kalliossa yksi kone ja patteri.

Patteri voi saavutetun kokemuksen mukaan antaa korkeimman kuormituksen täyttämiseen 70 % 3 tunnin työkyvystään, siis tässä tapauksessa 280 kw. keskustassa ja 140 kw. Kalliossa. Ala-asemat antavat siis verkkoon seuraavan voiman:

Keskusta.			
2 konetta à 400 kw.		800	
1 patteri		<u>280</u>	1,080 kw.
Kallio.			
1 kone		200	
1 patteri		<u>140</u>	<u>340 kw.</u>
			1,420 kw.

mikä siis vastaa tasavirtaverkossa syntyvää 12 % häviötä.

Keskustassa olevan ala-aseman moottorigeneraattoreilla on 88 % teho ja ne vaativat siis yhteensä 910 kw. kolmivaiheverkosta. Kallio kuluttaa 230 kw. Jos kaapeleissa tapahtuva häviö lasketaan 1 %, niin on kulutus voima-asemalta noin 1,150 kw., kun taas yksi generaattori voi antaa enintään 1,250 kw.

4). Keskusaseman valaiseminen.

Keskusasemalle asetetaan erityinen moottorigeneraattori, joka antaa virtaa sekä itse asemalle että läheisiin asuntoihin, kivihiihen purkauslaitokseen j. n. e., siitä huolimatta, onko laitos käynnissä vai ei.

Jos on taloudellisesti edullisempaa vetää kaapeli Kallion ala-asemalta, voi sen tehdä. Kustannusarvion me olemme laskeneet edellyttäen omaa moottorigeneraattoria ja patteria, mutta emme ole erikseen ilmoittaneet yksityisiä kustannuseriä jättääksemme avoimeksi tilaisuuden seurata tätä toista ehdotusta, jos se yksityiskoh-
taisia suunnitelmia laadittaessa näyttäytyisi edullisemmaksi.

Tukholmassa 19 päivänä marraskuuta 1904.

Aug. Decker.

Torsten Holmgren.

Liite III.

Lausunto „järjestelmän valintaa kunnalliselle sähkölaitokselle Helsingissä“ koskevassa selvittelyssä tehdyistä ehdotuksista.

Selvittelyssä esitetyt teknilliset tiedot erilaisten sähkölamppujen ominaisuuksista vastaavat yleensä nykyään vallitsevia mielipiteitä. Pari poikkeusta tästä mainitaan myöhemmin. Tuloksia arvosteltaessa, joihin selvittelyssä on tultu, täytyy ottaa huomioon, että siinä verrataan 220 voltin tasavirtaa 110 voltin vaihtovirtaan ja että useat niistä eduista, joita sanotaan vaihtovirralla sellaisenaan olevan, eivät riipu siitä vaan alhaisemmasta jännityksestä. Jos vertailu olisi tehty saman jännityksen perustuksella, niin olisi tulos ollut aivan toisellinen.

Seuraavat huomautukset voidaan tehdä selvittelyssä annettuihin tietoihin:

Hehkulamppujen pienempiä suuruuksia voidaan valmistaa myöskin 230—250 voltin jännitykselle. Muutamat englantilaiset sähkölaitokset työskentelevät 2×230 ja 2×240 voltin jännityksellä.

Ilmoitus siitä, että vaihtovirtatransformaattorien teho on yli 90 %, kun taas pyörievien muuttajien (= moottorigeneraattorien) harvoin nousee yli 85 %*), ei yksin ole omiaan antamaan oikeata kuvaa olosuhteista. On myöskin huomautettava, että vaihtovirtatransformaattori on käynnissä lakkaamatta 365×24 tuntia vuodessa ja kuluttaa sinä aikana suuria voimamääriä n. k. tyhjänä käymistyöhön, kun sen sijaan tasavirtamuuttaja on käynnissä ainoastaan muutamia tunteja päivässä, jolloin kuormitus on suurin, tai kun akkumulaattoripatteria varataan. Tästä seuraa, että vaihtovirtalaitoksessa 20—40 % koko synnytetystä voimasta häviää transformaattoreihin. Tämä häviö on siis yhtä suuri kuin muuttajissa ja pattereissa (tai tasavirtapääjohdoissa ja pattereissa) tapahtuvat häviöt yhteensä, jos tasavirtaa käytetään. Tyhjänä käymistyön vähentämiseksi koetetaan alentaa transformaattorien lukumäärää ja sen sijaan käyttää suurempia. Tämä on yhtenä pääsyynä siihen, että viime vuosina on alettu käyttää korkeampia jännityksiä vaihtovirtalaitoksissakin.

Selvittelyssä sanotaan, että jos keskusasema sijoitetaan Hernesaarenkadulle tai Sörnäisten niemelle, niin täytyy virtaa toimittaa yli 5 kilometrin matkoille, jonka vuoksi suoranainen virran jako keskusasemalta ei voi tulla kysymykseen. Viime lause ei ole yhtäpitävä samalla sivulla annetun tiedon kanssa, jonka mukaan suoranainen virran jako 2×220 voltilla käy epäedulliseksi vasta 3 tai $3\frac{1}{2}$ kilometriä pitemmällä matkoilla keskusasemalta.

Päinvastoin voi Hernesaarenkadulta suoranaisesti syöttää koko varsinaista kaupunkia Siltavuoren satamaan, Eläintarhan lahteen, Strömstenin istutuksille ja Edeslahteen, jolloin säde on ainoastaan $2\frac{1}{2}$ kilometriä. Jos taas asema sijoitetaan Sörnäisten niemelle, niin voi siitä samalla syöttää Kalliota, Hermanninkaupunkia ja Toukolaa. — Ei sentähden ole suinkaan jo ennakolta varmaa, että joka tapauksessa on edullista keskusasemalla synnyttää ainoastaan vaihtovirtaa. Jos esim. keskusasema sijoitetaan Sörnäisten niemelle, niin tulisivat varmaankin sekä perustamiseksi käyttökustannukset melkoista pienemmiksi, jos 2×220 voltin tasavirtaa synnytetäisiin ja jaettaisiin sieltä suoraan lähimpään ympäristöön, kuin jos tämä tehtäisiin Kallioon sijoitettavasta ala-asemasta. Jos taas keskusasema sijoitetaan Hernesaarenkadulle ja Arkadian alueelle ala-asema, niin on otettava harkittavaksi myöskin se mahdollisuus, että tätä voidaan keskusasemalta syöttää tasavirralla muuttajien kautta kulkevan virran sijasta. Tällaista järjestelmää on hyvällä menetyksellä käytetty Düsseldorfissa, Dortmundissa, Bremenissä, Baden-Badenissa j. n. e.

Lausuntoa: „on siis päätettävä, onko tämä (vaihtovirta) muutettava 2×220 voltin tasavirraksi tai matalammalle jännitetyksi vaihtovirraksi“, ei myöskään voi jättää sillensä vastaansanomatta. Ei ole suinkaan sanottua, että „tasavirtaa käytettäessä ei voi tulla kysymykseen alhaisempi kuin 220 voltin jännitys“. Päinvastoin katson minä erittäin toivottavaksi, että tasavirralla voitaisiin käyttää alhaisempaa, esim. 2×110 tai 2×120 voltin jännitystä, koska lamppujen kestävyys silloin on

*) Täällä käytettyjen muuttajien teho on 90—91 % täydellä kuormituksella.

parempi. Minä pidän sitäpaitsi sangen todennäköisenä, että sopivan laaja 2×120 voltin tasavirtaverkko voidaan rakentaa paljon vähemmällä kuin 4,920,000 Smk, mihin määrään vaihtovirtaverkon kustannukset ovat lasketut. Dortmundin kaupungissa (noin 140,000 asukasta) esim. on sähkölaitos, joka jakaa 2×110 voltin tasavirtaa keskusasemalta ja kahdelta ala-asemalta sekä kolmivaiheista vaihtovirtaa syrjäisempiin kaupunginosiin. Tämä laitos rakennettiin 1897, jolloin hinnat olivat paljon kalliimmat kuin nykyään, mutta maksoi kuitenkin ainoastaan 2,982,000 Saksan markkaa. — Kysymyksen siitä, mikä jännitys on valittava tasavirralla, voi minun mielestäni ratkaista vasta sitte, kun on saatu selville, kuinka suuriksi kustannukset eri jännityksiä käytettäessä nousevat. Ainoastaan siinä tapauksessa, että nämät näyttävät tulevan paljon pienemmiksi 2×220 voltin jännityksellä, on tämä valittava. Suurin merkitys on tässä sillä, mihin paikkoihin keskusasema ja mahdolliset ala-asetat sijoitetaan.

Selvittelyssä esitetyt tilastolliset tiedot, joiden tulisi osoittaa, voidaanko tasavirtajärjestelmän eduille antaa ratkaisevaa merkitystä, eivät minusta näytä sillä tavalla ryhmitettyinä, kuin esityksessä on tehty, olevan omiaan selvästi valaisemaan olosuhteita. Sentähden liitän tähän Elektrotechnische Zeitschriftin 1903 vuoden 52 vihosta, siv. 1078 otetun taulun.

Taulu Saksan sähkölaitoksissa käytetyistä järjestelmistä.

J ä r j e s t e l m ä	Laitosten luku	T y ö k y k y k w.		
		Dynamo-- koneita	Akkumulaat- tori- pattereita	Dynamoja ja pattereita yhteensä
Tasavirta ynnä akkumulaattoreja . . .	738	187,466	63,607	251,073
Tasavirta ilman akkumulaattoreja . . .	28	6,170	—	6,170
Vaihtovirta (1- ja 2-vaiheinen)	45	30,490	60	30,550
Kolmivaiheinen vaihtovirta	59	80,759	2,524	83,283
Monosyklisiä dynamoja	2	870	100	970
Sekoitettu järjestelmä:				
Kolmivaiheinen vaihtovirta ja tasavirta	55	82,219	20,251	102,470
Vaihtovirta ja tasavirta	12	7,446	595	8,041

Tästä näkyy, että niiden 738 laitoksen työkyky, jotka käyttävät tasavirtaa ja akkumulaattoreja, (251,073 kilowattia) on enemmän kuin 8 kertaa suurempi kuin niiden 45 laitoksen, jotka käyttävät yksi- tai kaksivaiheista vaihtovirtaa (30,550

kilowattia) ja enemmän kuin 3 kertaa suurempi kuin 59 puhtaan kolmivaihelaitoksen (83,283 kilowattia). Se on myöskin enemmän kuin kaksi kertaa niin suuri kuin kaikkien yksi-, kaksi- ja kolmivaiheista vaihtovirtaa käyttävien laitojen työkyky yhteensä.

Sekoitettua järjestelmää käyttävistä laitoksista on 55 kolmivaihe-tasavirtalaitoksella (102,470 kilowattia) enemmän kuin 12 kertaa suurempi työkyky, kuin niillä 12 laitokselta (8,041 kilowattia), jotka käyttävät (yksi- ja kaksivaiheista) vaihtovirtaa ja tasavirtaa.

Lopuksi on tasavirtaa ja akkumulaattoreja käyttävien laitojen työkyky suurempi kuin kaikkien muiden sähkölaitosten työkyky yhteensä *).

Ylläolevista tiedoista ei juuri voi vetää muuta johtopäätöstä, kuin että tasavirtajärjestelmän eduilla on tähän asti katsottu olevan ratkaiseva merkitys. Ne puhuvat myöskin selvää kieltä siitä suhteellisesta arvosta, joka tähän asti on annettu yksivaiheiselle vaihtovirrälle kolmivaiheiseen verraten. Vielä epäedullisemmaksi yksivaiheiselle vaihtovirrälle tulisi vertailu, jos se rajoitettaisiin ainoastaan viime vuosiin. Suurissa kaupungeissa löytyvät sähkölaitokset, jotka käyttävät yksivaiheista virtaa, ovat nimittäin kaikki poikkeuksetta jotenkin vanhoja, niinkuin näkyy seuraavasta taulusta, joka on otettu Saksan Sähkölaitosyhdistyksen (Vereinigung der Elektrizitätswerke) tilastosta vuodelta 1902/1903, siv. 5:

Yksivaiheista vaihtovirtaa käyttävät laitokset.

P a i k s a	Ikä v. 1903	Asukasluku	Muistutuksia
Amsterdam Electra-Aktien Gesellschaft	12	546,000	ilman sekundääriverkkoa
Budapest	10	790,000	s:n
Helsinki	14	98,000	s:n
Jassy Rumaaniassa	4	70,000	sekundääriverkolla varust.
Nürnberg	8	275,000	s:n
Wien internat. Elektr. Gesellschaft	14	1,000,000	ilman sekundääriverkkoa
Köln	12	360,000	s:n
Dresden	9	495,000	s:n
Frankfurt a. M.	8	306,000	sekundääriverkolla varust.
Görlitz	7	82,000	s:n
Kaiserslautern	10	50,000	?
Zürich	11	158,000	?
Elberfeld	4	160,000	sekundääriverkolla varust.

*) Niistä 24 sähkölaitoksesta, jotka nykyään ovat rakenteella Englannissa, tulee tasavirtaa käytettäväksi 23:ssa. Yhden laitoksen järjestelmää ei tilastossa mainita.

Amsterdamiin ja Wieniin on nykyään rakennettu kunnalliset sähkölaitokset, mutta ei kumpaakaan yksivaihejärjestelmän mukaan.

Tästä näkyy, että jälkeen vuoden 1899, jolloin Elberfeldin yksivaiheinen vaihtovirtaverkko rakennettiin, ei ole muuta sellaista rakennettu enää yhteenkään Saksan tai Itävallan suureen kaupunkiin. Elberfeldin kaupunginkin yksivaiheverkostaan saamat kokemukset eivät suinkaan ole hauskat. Tänä vuonna on verkon virrananto ainakin kaksi kertaa pitkäksi aikaa keskeytynyt.

Nürnbergin ja Görlitzin laitokset, jotka molemmat ovat vuodelta 1896, ovat lähinnä viimeiset Saksan yksivaihelaitoksista. Kun tämä järjestelmä Nürnbergissä päätettiin hyväksyä, luultiin taasen kerran, että pian onnistuttaisiin rakentamaan hyviä yksivaihemootoreja ja toiminimi Schuchertin tässä suhteessa antama lupaus lienee ratkaissut asian. Görlitzin laitoksessa ovat moottorit olleet syynä niin lukuihin keskeytyksiin ja häiriöihin, että kaupunki noin 2 vuotta sitten pyysi toiminnimiltä Siemens & Halske ja A. E. G. kustannusarvioita ja tarjoumuksia laitoksen muuttamisesta tasavirtaa varten. Muutos lienee jo suoritettu, vaikka minulla ei ole siitä varmoja tietoja.

Kölniin suunnitellaan kaupungin ulkopuolelle uutta suurta laitosta, joka rakennetaan *kolmivaiheista* virtaa varten. Tarkoitus on syöttää raitioteiden käyttöön tarvittavia muuttajia (moottorigeneraattoreja) ja kaikkia moottoreja, jotka ovat yli määrätyn suuruuden, kolmivaiheisella virralla. Muuttajien synkroniset moottorit ovat sen vuoksi rakennetut sillä tavalla, että ne helposti voidaan muuttaa kolmivaiheisiksi.

Nykyään ollaan jo niin täysin selvillä yksivaihejärjestelmän sopimattomuudesta kaupungeissa, ettei se enää tule kysymykseenkään.

Mitä sähkölamppujen ominaisuuksiin tulee, viittaa vaan oheenliitettyyn esitelmäni, jonka tammikuussa 1904 pidin Kölnissä Reinin alueen ja Westfalin kaasu- ja vesiammattimiesten yhdistyksessä, ja siinä lausumiini mielipiteisiin.

Selvittelyssä sanotaan, että jos kolmivaihevirtaa käytetään, niin täytyy lamput järjestää kolmeen mahdollisimman yhtä suureen ryhmään, mikä seikka melkoisesti vaikeuttaa niiden asettamista, sekä että sentähden myöskin on käytettävä erityisiä ja kalliita mittareita. Tähän on huomautettava, että pieniä lamppumääriä asetettaessa yleensä sovitetaan 20—35 lamppua yhdelle vaihteelle, joten mitään sekavuutta ei voi syntyä, ja käytetään tavallisia mittareita. Kolmivaihejärjestelmän edut ovat niin suuret, ettei sille voi antaa mitään merkityssä, jos mittarit aluksi ovat vähän kalliimmat. Yhtä vähän voi se seikka, että transformaattorien teho on hiukan suurempi yksivaihe- kuin kolmivaihejärjestelmässä, vastata kolmivaihejärjestelmän dynamojen ja moottorien paljon suurempaa tehoa. Yksivaihemoottorien heikot puolet on selvittelyssä niin tarkoin esitetty, ettei minun tarvitse muuta kuin lyhyesti kosketella niitä. Melkein kaikissa onnistuneissa kokeissa, joita viime aikoina on tehty yksivaihemoottorien puutteellisuuksien auttamiseksi, on käytetty alempi periodijaksoista virtaa (15—25 periodia sekunnissa) kuin mitä valaistuksessa taval-

lisesti käytetään (50 periodia)*). Sentähden on olemassa hyvin vähän toiveita siitä, että yksivaihemootoreja milloinkaan voidaan rakentaa yhtä hyviksi, kuin kolmivaihemootorit ovat, ja dynamokoneista sitä taas ei voi ollenkaan odottaa. Yksivaihejärjestelmän käyttämisestä sähkölaitoksissa *ei* sentähden *missään tapauksessa* voi puoltaa ennen kolmivaihejärjestelmää.

Selvittelyssä ehdotetaan, että laitos rakennettaisiin *ilman sekundääri-johtoverkkoa*. Yleisesti tunnettua on, että tämä järjestelmä on aivan vanhentunut, jonka vuoksi tässä ei ole tarpeen sitä laajemmin käsitellä. Saksassa ei ole tätä järjestelmää käytetty myöhemmin kuin Dresdenissä vuonna 1895. Lukuisien pienten transformaattorien tyhjänä käymistyö on Dresdenin sähkölaitoksessa niin suuri, että noin 45 % verkkoon annetusta voimasta häviää. Kölnistä olen suullisesti saanut sen tiedon, että häviöt nykyään tekevät „ainoastaan“ 40 % sekä että ne ennen ovat nousseet 60 %. Häiriöt laitoksen käytössä ovat olleet niin lukuisat, että on täytynyt jakaa verkko osastoihin ja varustaa syöttöjohdot itsetoimivilla virran katkaisijoilla varmuusmetallien sijasta voidakseen nopeasti erottaa voittuneet johdot. Lopuksi esitettäköön tässä ne sanat, joilla Rakennusneuvos Lindley ja Sivilliinsinööri Oskar v. Miller, Saksan siihen aikaan tunnetuimmat miehet tällä alalla, Frankfurt a. Mainin sähkölaitosta varten tekemässään suunnitelmassa kesäkuulla 1892 antoivat hylkäävän lausuntonsa tästä järjestelmästä:

„Transformaattorit asetetaan kulutuksen mukaan joko yksitellen tai useita yhdessä transformaattoriasemille ja ne ovat taas puolestaan syöttökohtina sekundäärijakoverkolle.

Tätä järjestystä on pidettävä parempana kuin tähän asti tavallisesti käytettyä, jonka mukaan jokaiselle virran käyttäjälle on asetettu oma transformaattori. Jos nimittäin yhdistetään useita kulutuspaikkoja, voidaan ensiksikin transformaattorit paremmin sovelluttaa virran kulutuksen suuruuden mukaan ja siten suuremmalla hyödyllä niitä käyttää. Sitäpaitsi tarvitaan tässä tapauksessa suurempia transformaattoreja, jotka ovat halvempia, taloudellisesti edullisempia ja varmempia kuin pienet. Tällä järjestelmällä voidaan myöskin paraiten välttää korkealle jännitetyn virran johtamista yksityisten taloihin. Lopuksi on yhteisestä jakoverkosta sekini etu, että kaikki kulutuspaikat kuitenkin voivat saada virtaa, vaikka yksityisessä transformaattorissa tapahtuukin häiriöitä.“

Jos ollaan selvillä siitä, että sekundääriverkko on käytettävä, niin voi alkujännityksen asettaa noin 5,000 voltiksi, mikä on tarpeen, jotta voitaisiin laajalle alalle jakaa ne suuret voimamäärät, jotka myöhemmin voivat tulla kysymykseen.

Puhdasta vaihtovirtajärjestelmää vastaan, mitä laatua se lieneekin, puhuu sitäpaitsi se seikka, että myöhemmin voi nousta kysymys jonkun vesiputouksen

*) Kollektoreilla varustettujen ja korkeampaa periodimäärää varten rakennettujen yksivaihemootorin teho on tähän asti ollut alhainen, esim. 70 % 1 hv. ja 75 % 10 hv. Aliohtin moottoreissa. Oerlikonin 35 hv. moottorilla on ainoastaan 83 % teho.

käyttämisestä voimalähteenä. Silloin on hyvä käyttää akkumulaattoreja, sillä jos voimansiirtojohto jotenkin vioittuisi, voisi koko kaupunki yhtäkkiä jäädä pimeäksi.

Rakennus- ja käyttöökustannukset vaikuttavat luonnollisesti suuressa määrässä järjestelmän valintaan. Mitä perustamiskustannuksiin eri järjestelmien mukaan tulee, en voi käytettävänäni olevien aineksien nojalla antaa lopullista lausuntoa niistä. Todennäköisesti tulee 2×220 voltin tasavirtalaitos jotenkin yhtä kalliiksi kuin puhdas kolmivaiheverkko. Selvittelyssä esitetyt numerot ovat joka tapauksessa liian korkeat.

Käyttöökustannukset sitävastoin tulevat aivan varmasti melkoista halvemmiksi, jos tasavirtajärjestelmä otetaan käytäntöön. Transformaattoreissa ja johdoissa toiselta puolen sekä akkumulaattoreissa ja johdoissa ynnä mahdollisesti tarvittavissa muuttajissa toiselta puolen vuosittain syntyvät häviöt tulevat nimittäin jotenkin yhtä suuriksi (20—30 %). Jos onnistuisi saada tasavirtakeskusasemalle sellainen paikka, että koko tai ainakin suurin osa voimasta saatettaisiin jakaa suoraan siitä, niin tulisivat häviöt noin $\frac{1}{3}$ pienemmiksi (kaikkiaan 10—20 %).

Keskusasemalla on siis synnyttävä jotenkin yhtä suuri voimamäärä ja itsestään selvää on, että kivihiilen kulutus on paljon suurempi, jos vähintään yhden koneen täytyy olla käynnissä 365×24 tuntia vuodessa, niinkuin vaihtovirtaa käytettäessä on asian laita, kuin jos koneet pannaan käyntiin ainoastaan silloin kun patterit varataan tai kun kuormitus on niin suuri, että sekä patterien että koneiden täytyy antaa virtaa verkkoon.

Myöskin laitoksen hoito tulee vaihtovirtajärjestelmällä kalliimmaksi, koska keskusasemalla täytyy olla kaksi työvuoroa. Hekilökunta rasittuu myöskin enemmän ja koneiston kuluminen on paljon suurempi. Toiselta puolen ovat akkumulaattorien ylläpitökustannukset sangen suuret. Mutta ne eivät kuitenkaan ole niin korkeat, että ne voisivat vastata niitä suuria säästöjä, joita tasavirtajärjestelmällä syntyy muissa kohdin ja lopputulokseksi täytyy sentähden tulla, että *käyttöökustannukset ovat tasavirtajärjestelmässä halvemmat.*

Selvittelyssä mainittujen kahden ala-aseman tonttiarvot, 200,000 markkaa, tuntuvat minusta tšekäläisiin oloihin verraten tavattoman korkeilta. Ehkä niiden laajuus on laskettu liian suureksi. Meillä nykyään rakenteella olevan uuden „Rethelstrassen“ ala-aseman tontista me olemme maksaneet 36,000 markkaa. Sen laajuus on noin 1,400 m². Niinkuin oheenliitetystä karttaluonnoksesta ja valokuvasta näkyy, olemme tyytyneet sijoittamaan sen erään yksityisen talon pihalle, jonka kautta sen hinta tulee paljon pienemmäksi. Tätä menettelyä voinee puoltaa myöskin Helsingissä noudatettavaksi eikä varmaankaan liene mahdotonta saada jostakin korttelista kulutusalueen keskeltä ostetuksi riittävästi alaa tähän tarkoitukseen ympärillä olevien talojen omistajilta. — Muista tšekäläisistä ala-asemista on kaksi rakennettu koulupihoille ja yksi kaupungin omistaman kylpylaitoksen pihalle. Tontin ala on mieluummin otettava niin suuri, että sillä myöhemmin voidaan saada tilaa myöskin raitioteiden käyttöön tarvittavan virran synnyttämistä varten.

Niiden muutosten aiheuttamat kustannukset, jotka ovat tehtävät ennestään löytyvissä kuluttajan johdoissa, jotta ne voitaisiin yhdistää 2×220 voltin tasavirtaverkkoon, riippuvat ensi sijassa siitä, millä tavalla johdot ovat eristetyt ja asetetut. Kun meidän maassamme noin 8 vuotta sitten alettiin ottaa käytäntöön 2×220 voltin jännitystä, koetettiin alussa käyttää samaa asettamisjärjestelmää ja samoja aineksia kuin 2×110 voltin jännitykselläkin. Tämä näkyikin hyvin voivan käydä päinsä, paitsi että punottujen kaksoisjohtojen (Schnürleitungen) kuminauha-eristys täytyi vaihtaa kumiputki-eristykseen. Tarpeellista lienee sielläkin vaihtaa kaikki kaksoisjohdot, joissa on kuminauhaeristys. Kun virran voima johdoissa tulee olemaan melkein puolta pienempi, ovat myöskin varmuusmetallit vaihdettavat toisiin, joiden poikkeikkauspinta on pienempi. Parasta lienee yhtäaikaa vaihtaa kaikki varmuuslaitokset rakenteeltaan uudenaikaisiin, esim. toiminimien Siemens & Halsken tai A. E. G:n valmistamiin. Välttämätöntä tämä ei kuitenkaan ole.

Porsliininapeille asetetut johdot, joilla on eri napit positiivi- ja negatiivijohdoille, soveltuvat eristyksistä riippumatta korkeammalle jännitykselle. Bergmannputkissa olevia johtoja voitaneen, jos putket ovat oikein asetetut, ilman muuta käyttää korkeampaankin jännitykseen.

Kuluttajain kaikki vanhat johdot ja valaistuskorkeudet, jotka ajetaan yhdistää uuteen laitokseen, ovat luonnollisesti ensin perinpohjaisesti tarkastettavat ja kuntoon pantavat.

Täydellisyyden vuoksi tahdon mainita, että jotenkin suuri joukko Englannin sähkölaitoksista kohotti noin vuonna 1896 jännityksensä kaksinkertaiseksi. Mikäli minä asiaa tunnen, vaihdettiin siellä ainoastaan lamput. Johdot eivät tuottaneet vaikeuksia.

Jos vaihtovirtamoottoreja täytyy vaihtaa tasavirtamoottoreihin, niin voi tätä minun mielestäni tuskin vahingoksi katsoa, koska tasavirtamoottorit työskentelevät niin paljon säästävämmin, että kuluttajat näillä säästöillä pian ansaitsevat muutoksen aiheuttamat kustannukset.

(Jos valitaan 2×150 voltin tasavirtajännitys, niin voi kuluttajain omistamat valojohdot luonnollisesti yhdistää ilman minkäänlaisia muutoksia).

Selvittelyssä mainittu määrä, 450,000 markkaa, näyttää minusta kovin korkealta niiden muutosten laajuuteen katsoen, jotka käyvät tarpeellisiksi.

Ehdotus kaasumoottorien asettamisesta Koulutorille pystytettävään rakennukseen, jota sitten käytettäisiin ala-asemana.

Tämän ehdotuksen mukaan sijoitettaisiin kolme 3 hv. kaasumoottoria niihin kuuluvine dynamoineen sekä 400×3 kilowattitunnin patteri koulutorille antamaan virtaa uuteen johtoverkkoon.

Voidakseni lausua ajatukseni tästä asiasta täytyy minun lyhyesti kosketella ehdotusta, johon sitä on verrattava ja jota yllä mainitussa selvittelyssä kutsutaan „asiantuntijain ehdotukseksi“. Ehdotuksen lähempiä yksityiskohtia en tunne, mutta

selvittelyn 15 sivulla löytyvä kustannusarvio, joka päättyy 5,530,000 Suomen markkaan, riittää jo tekemään ehdotuksen hyväksymisen aivan mahdollommaksi, kuinka suuret sen teknilliset edut muuten voisivatkin olla.

Ei ole nimittäin vähintäkään syytä epäillä sitä seikkaa, että Helsingin kaupungille voidaan rakentaa muissa kaupungeissa käytetyn mittakaavan mukaan täysin riittävä ja joka suhteessa ensi luokkainen sähkölaitos kaikkein korkeintaan 2,500,000 Suomen markan kustannuksilla. Luultavasti riittäisi kuitenkin 1,500,000—2,000,000 Suomen markkaakin. Perustamiskustannuksista voitaisiin näin ollen säästää vähintään 3,000,000 markkaa, mikä vastaa vähintään 300,000 markan *vuotuista* säästöä ainoastaan kuoletuksista, ylläpidosta ja koroista. Täytyy pitää melkein varmana asiana, ettei sähkölaitos, jonka perustamiskustannukset nousevat yli 5 milj. markan, voi ensimmäisinä 10—15 vuotena kannattaa sellaisessa kaupungissa, jossa on 100,000 asukasta, ja kaupungilla tuskin on mitään syytä ilman sanottavaa hyötyä vuosittain uhrata suuria summia tappioiden korvaamiseksi.

Jos keskusasema sijoitetaan noin 3 1/2 kilometrin päähän tärkeimmästä kulu-
tuspaiikasta, niin täytyy silloin ainakin löytyä runsaasti tilaa ei ainoastaan kone- ja höyrykattilahuoneelle y. m. vaan myöskin kivihiiivarastoille, työpajoille j. n. e. Näin ei minusta tunnu olevan laita Sörnäisten niemellä olevalla tontilla, jota kolmelta puolen ympäröivät kadut. Mahdollisesti on keskusaseman tontilla vallitseva tilan
ahtaus ollut synnä siihen, että Kallioon on suunniteltu oma ala-asema, mikä suunnitelma on sangen epäedullinen. Hernesaarenkadulla oleva tontti näyttää minusta joka suhteessa paljon sopivammalta keskusaseman paikaksi.

Mahdotonta ei myöskään liene löytää suurta ala-asemaa varten sopivampaa paikkaa, kuin koulutori on (vertaa Rethelstrassen ala-asemaa).

„Asiantuntijain ehdotukseen“ verraten on kaasumoottori-suunnitelmalla kaksi sangen painavaa etua:

1) Perustamiskustannukset pysyvät sopivissa rajoissa, joten voi toivoa, ettei laitos tuottaisi tappiota.

2) Voitetaan aikaa asiantuntijain ehdotusta halvemman suunnitelman laatimiseen kysymyksen lopullista ratkaisua varten.

Näiden etuien minä katson olevan niin suuret, että minä niiden nojalla mitä vakavimmin kehoitan mieluummin toteuttamaan kaasumoottorisuunnitelman kuin „asiantuntijain ehdotusta“, jos näistä kahdesta ehdotuksesta heti on päätettävä.

On huomautettava, että tällaiset suuret kaasumoottorit tarvitsevat sangen suuria määriä lauhdutusvettä, jonka johtaminen sekä käyttöpaikalle että siitä pois ehkä tuottaa vaikeuksia. Voisi mahdollisesti olla parempi asettaa ainoastaan kaksi kaasumoottoria ja valita suurempi patteri. Sanottavia haittoja ei minun mielestäni synny siitä, että kaasumoottorit myöhemmin siirretään keskusasemalle, jossa muuten käytetään höyryä. Käyttökustannukset tulevat halvoiksi eikä tarvitse olla riippuvainen kivihiihen hinnoista, jos kaasulaitoksesta saatavaa koksia käytetään polttoaineeksi.

Paras ratkaisu olisi luultavasti kuitenkin se, että heti alussa päätettäisiin valita joku määrätty paikka keskusasemalle.

Mikäli minä täältä voin olosuhteita arvostella, ei kannata heti rakentaa suurta verkkoa Kallioon. *) Täällä Düsseldorfissa löytyy suuria kaupunginosia, joita ei vielä ole yhdistetty laitokseen. Vasta keväällä 1905 rakennetaan eteläinen osa oheenlietetylle asemakartalle merkitystä kolmivaiheverkosta. Siinä kaupunginosassa, joka on Eläintieteellisen puiston ja rautateiden tavara-aseman välillä, on tähän asti ainoastaan osittain löytynyt sähköjohtoja, vaikka siinä enimmäkseen löytyy huvilan tapaisia yksityistaloja, joiden omistajat tuon tuostakin ovat pyytäneet valaistusta.

Jotta voitaisiin kohtuullisilla kustannuksilla myöhemmin toimittaa sähkövoimaa esikaupunkeihin ja suuriin teollisuuslaitoksiin, on keskusasema rakennettava siten, että siitä voidaan jakaa myöskin noin 5,000 voltin ja 50 periodin kolmivaiheista vaihtovirtaa. Parasta on kuitenkin rakentaa tämä kolmivaiheverkko vasta sitten, kun on nähty, että puhdas tasavirtalaitos kannattaa.

Tähän *sekoitettuun* järjestelmään, jonka mukaan tasavirtaa jaetaan kaupungin keskustaan ja kolmivaiheista vaihtovirtaa syrjäisempiin osiin, perustuvat nykyään yleensä useat uudet laitokset, esim. Wienin, Duisburgin, Halle a. Saalen, sekä vanhojen, esim. Berlinin, Hannoverin, Düsseldorfin, Bremenin, Crefeldin, Aachenin ja Metzin sähkölaitosten laajennukset.

Jos kolmivaiheverkon kuormitus yöllä on niin heikko, ettei kannata pitää konetta käynnissä, niin voi sitä syöttää akkumulaattorivirran käyttämällä muuttajalla. Näin tehdään aina esim. Duisburgissa. Usein asetetaan kolmivaiheisdynamo samalle akselille kuin raitioiteitä käyttävä tasavirta dynamo, joka on käynnissä 16—18 tuntia vuorokaudessa ja jota voi niinä tunteina, jolloin raitiotiet seisovat, käyttää patterien varaamiseen valaistusta varten.

Jos sitävastoin tahdotaan kaikkialle jakaa tasavirtaa sen järjestelmän mukaan, jota on käytetty esim. Münchenissä, Budapestissa ja Tukholmassa, niin täytyy aikaa myöten rakentaa suuri määrä ala-asemia. Perustamiskustannukset tulevat paljon korkeammiksi eikä laitos kykene antamaan sähkövoimaa laajalle heikosti kuormitetulle alueelle eikä myöskään verkkoa voida ilman pitkiä valmistuksia nopeasti ja vähillä kustannuksilla laajentaa. Tämä kuitenkin juuri on tarpeen esikaupungeissa.

Düsseldorfissa 14 päivänä joulukuuta 1904.

E. Wikander.

*) Eläintarhan huviloita ja niiden lähimpiä ympäristöjä voidaan syöttää erityisen kaapelin avulla.

Liite IV.

Insinöörien A. Deckerin ja T. Holmgrenin kirjelmän johdosta, joka koskee minun antamaani lausuntoa järjestelmän valinnasta kunnalliselle sähkölaitokselle Helsingissä, katson olevan syytä huomauttaa seuraavia asioita.

Mitä 110 ja 220 voltin lampuja koskevaan vertailuun tulee, sanotaan voiman kulutuksen eron olevan ainoastaan 10 %.*) Nyt rasittaa 220 voltia yleensä lampuja vähän enemmän kuin 110 voltia ja voi sentähden niiden voiman kulutus normaalikynttilää kohti alussa useimmiten olla ainoastaan noin 10 % suurempi kuin 110 voltin lampujen. Tällaisissa 220 voltin lampuissa vähenee kuitenkin valovoima melkoista nopeammin, jonka vuoksi keskiarvoksi koko polttoajalta esim. 10 kynttilän lampussa tulee vähintään 20 % suurempi voiman ominaiskulutus kuin 110 voltin lampuissa.

Neljä Saksan etevimmistä hehkulampputehtaista ovat tehneet laajoja tutkimuksia 220 voltin lampuista (*Elektrical World and Engineer* 1902 siv. 778). Näitä tutkimuksia täytyy pitää erittäin luotettavina, koska ne käsittävät suuren määrän erisuuruisia lampuja.

Näiden tutkimusten mukaan vaatii 10 kynttilän 220 voltin lamppu, joka aluksi ottaa 3,55 wattia normaalikynttilää kohti 400 tunnin kuluttua 5 wattia normaalikynttilää kohti ja sen valovoima on silloin alentunut 34 %. 110 voltin 10 kynttilän lampussa, joka alussa ottaa 3,13 wattia normaalikynttilää kohti, nousee ominaiskulutus 400 tunnin kuluttua 3,9 wattiin ja valovoima vähenee ainoastaan 25 %. Keskiarvo edellisessä tapauksessa on 4,275 wattia ja jälkimäisessä 3,515 eli siis kulutus normaalikynttilää kohti 220 voltin lampussa 21,5 % suurempi. Edellä mainittu tutkimus kokonaisuudessaan osoittaa, että keskimääräinen voiman kulutus tavallista suuruutta olevissa lampuissa (tässä ei kuitenkaan ole otettu lukuun 10 kynttilää pienempiä lampuja) on 4,05 wattia 220 voltin ja 3,35 wattia 110 voltin lampuissa, eli siis 220 voltin lampuissa tasaisin luvuin 20 % suurempi voiman ominaiskulutus.

Erotus tulee paljon suuremmaksi 10 kynttilää pienemmissä lampuissa, esim. 6 kynttilän 220 voltin lampuissa on jo alussa 4,5 wattia 110 voltin lampujen 3,5 wattia vastaan eli 30 % enemmän. Tavallisessa hehkulamppuväläistuksessa lisääntyvät siis kustannukset 220 voltin jännityksellä sangen tuntuvasti.

Mitä osmium-lamppuun tulee, niin ei väite, että sitä olisi lakattu valmistamasta, ole yhtäpitävä todellisuuden kanssa. Viime kesänä Saksassa matkus-

*) Lausunnossani mainitsin erotuksen tekevän 15–20 %.

tellessani olin tilaisuudessa näkemään, että tämä lamppu nyt jo, vaikka sitä tuskin vuottakaan on ollut kaupassa saatavana, on saavuttanut sängen laajan käytännön. Minun mielestäni on sentähden tärkeätä, että otetaan huomioon edut, joita tämä lamppu tarjoaa, etenkin 110 voltin vaihtovirtalaitoksissa.

Mitä taas siihen väitteeseen tulee, että akkumulaattoreita käyttävän tasavirtalaitoksen käyttövarmuus olisi suurempi kuin vaihtovirtalaitoksen, niin on tämä väite oikea ainoastaan mikäli se koskee puhtaita tasavirtalaitoksia. Muuttaja-asemia tarvitsevassa kolmivaihe-tasavirtalaitoksessa, jommoista Helsinkiin on ehdotettu, on tämä etu sen sijaan sen monimutkaisen hoidon vuoksi, jota nämä monet kaukana toisistaan olevat asemat tarvitsevat, sekä muiden myöhemmin esitettävien syiden vuoksi, sängen vähäinen. Saksan sähkölaitostilasto osoittaa myöskin, kuten minä olen esittänyt, että suurinta osaa synnytetystä vaihtovirrasta ei muuteta tasavirraksi vaan jaetaan sähkön käyttäjille vaihtovirtana ja että siis käyttövarmuus ja jännityksen järjestely puhtaissa vaihtovirtalaitoksissa on osoittautunut tyydyttäväksi. *)

Insinöörit Decker ja Holmgren ovat tästä tilastosta erikseen valinneet 13 jotenkin Helsingin suuruisen kaupungin uudet sähkölaitokset saadakseen sen kautta tukea kolmivaihejärjestelmälle. Näistä kaupungeista käytetään tosin 10:ssä 2×220 voltin tasavirtaa (muut kolme käyttävät kolmivaihejärjestelmää). Mutta nyt käytetään ainoastaan yhdessä näistä kaupungeista (Erfurtissa) kolmivaihe-tasavirtajärjestelmää. Muissa synnytetään suoraan tasavirtaa joten muuttaminen ei ole tarpeen. Jos tämä olisi mahdollista myöskin Helsingissä, niin ei olisikaan mitään väitettävää 2×220 voltin virranjakoa vastaan. (Münsterissä muutetaan osa tasavirrasta vielä kolmivaiheiseksi). Saksan sähkölaitostilastosta esitetty ote todistaa siis, että ainoastaan yhdessä Helsingin suuruisessa Saksan kaupungissa on kolmivaihe-tasavirtajärjestelmä otettu käytäntöön.

Minä tahdon vielä huomauttaa, että ehkä useimmissa sellaisissa tapauksissa, jolloin kolmivaihe-tasavirtajärjestelmä on otettu käytäntöön, tämä on riipunut siitä, että on enestään löytynyt useita pieniä tasavirtalaitoksia ja että sentähden on täytynyt muuttaa virta tasavirraksi, jotta olisi voitu yhdistää niiden ohdot uuteen laitokseen.

Mitä moottoreihin tulee, olen lausunnossani huomauttanut tavallisten vaihtovirtamoottorien puutteista, kun on kysymys kiertonopeuden järjestämisestä sähköllä. Suurta merkitystä ei sillä seikalla kuitenkaan ole, ettei näiden moottorien tavallista kiertonopeutta voi määrätä mielivaltaisesti, koska useimmissa tapauksissa käytetään joko hihna- tai hammaspyörävälitystä. Mitä taas uusiin moottorirakenteisiin tulee, niin ei niitä suinkaan voi jättää huomioon ottamatta. Vaikka ne tosin osaksi vielä ovat kokeen kannalla, niin tuskin tarvitsee epäillä sitä, että

*) Suurin osa näistä laitoksista jakaa tosin kolmivaihevirtaa, mutta nyt on juuri yksivaihelaitoksilla jännityksen järjestelyyn katsoen tärkeitä etuja näiden rinnalla.

lähimmässä tulevaisuudessa tullaan voittamaan niiden nykyistä rakennetta haittaavat vaikeudet.

Perustamiskustannuksissa taas ei minun mainitsemani määrä 450,000 Smk ennestään löytyvien kuluttajain johtojen muutoksesta sekä moottorien ja kaarilamppujen vaihtamisesta ole liian korkeaksi katsottava, vaikka otetaan huomioon, että korjauksia kuluttajain johdoissa on joka tapauksessa tehtävä. Useimmat täällä löytyvät tasavirtajohtolaitokset työskentelevät sitäpaitsi 110 voltin lamppujännityksellä ja nekin täytyy siis vaihtaa uusiin, jos 2×220 voltin virranjako otetaan käytäntöön.

Minun ehdottamani keskusasema on saman arvoinen kuin kolmivaihetasavirtajärjestelmää varten ehdotettu, vieläpä voittaakin sen kuormituskyvyssä. Minun ehdottamani koneet ovat, niinkuin tavallisesti tehdään, lasketut siten, että ne kestävät 25 % ylikuormituksen. Kolmivaihe-tasavirtalaitokselle suunnitellulla 1,000 norm. kilowatin generaattorilla on jo alusta alkaen 15 % liikakuormitus, niinkuin insinöörit Decker ja Holmgren kirjoituksessaan huomauttavat. Säännöllisesti kuormitettuna voi koneen katsoa riittävän ainoastaan 21,700 yhtäaikaa palavalle lampulle. Samallinen kone on asetettu varalle. Minun ehdottamaani vaihtovirta-asemaan tulisi aluksi 3 kpl. 725 kilowatin generaattoria, joista yksi varalle. Kaksi näistä koneista riittää kuitenkin jo säännöllisellä kuormituksella 25,000 yhtäaikaa palavalle lampulle. Kun kolmivaihetasavirta-asemaa laajennetaan kahdella 1,000 kw. koneistolla, vastaa sen työkyky säännöllisellä kuormituksella 65,000 yhtäaikaa palavaa lamppua. Samaa työkykyä varten on vaihtovirta-asemalle hankittava kaksi koneistoa à 1,160 kw. tai tasaisin luvuin 1,200 kw., eikä 1,450 kw. Tässä tapauksessa olisi tosin ainoastaan 725 kw. generaattori varalla jos 1,200 kw. generaattori vioittuisi. Mutta pahimmassakin tapauksessa saisivat silloin muut ainoastaan 20 % liikakuormituksen. Toisellinen työkyvyn jako eri koneille poistaisi tämänkin epäkohdan tuntuvasti lisäämättä perustamiskustannuksia (aluksi hankittaisiin esim. 3 konetta à 760 kw. ja lopullista laajuutta varten kaikkiaan 6 konetta à 760 kw. joista yksi varalle). Joka tapauksessa täytyy insinöörien Deckerin ja Holmgrenin otaksumaa lisäystä vaihtovirta-aseman laajennuksesta katsoa runsaasti lasketuksi. Mitä vaihtovirtakaapeliverkon laajennuksesta syntyviin kustannuksiin tulee, on huomattava, että jakojohdot minun suunnitelmani mukaan riittävät 50 % suurempaan kuormitukseen. Koko kaapeliverkon laajennus sellaiseksi, että se vastaa laitoksen loppullista laajuutta, vaatii sentähden ainoastaan 780,000 Smk lisäystä eikä 1,130,000.

Transformaattorien yhteisen työkyvyn minä olen laskenut siten, että se vastaa korkeinta yhtäaikaista kulutusta $1 \frac{1}{2}$ kertaisena eli noin 60 % koko asetettujen lamppujen määrästä. Tämän minä katson riittävän, koska verrattain suuri määrä sähkön käyttäjiä (säännöllisesti yksi kortteli ja syrjäkaupungeilla 4 tai 5 korttelia) saa virtaa yhteisestä transformaattorista ja koska sitäpaitsi kysymyksessä olevalla jännityksellä (noin 2,200 voltia jakoverkossa) suurempia moottoreja voi-

voidaan syöttää suoraan korkealle jännitetyllä virralla ilman muuttamista. *) Siinä tapauksessa että joka taloon asetetaan oma transformaattori, täytyy kyllä transformaattorien yhteisen työkyvyn olla paljon suurempi, mutta silloin ei sen sijaan synny mitään kustannuksia kulutusjohdoista.

Transformaattorikaapit ovat minun ehdotuksessani lasketut niin suuriksi, että ne riittävät vastaista laajennustakin varten, eivätkä siis tuota mitään lisämenoja. Itse transformaattorien kustannukset nousevat ainoastaan 210,000 markkaan.

Jos transformaattorien työkykyä lisättäisiin niin, että se vastaisi koko kiinnitettyjen lamppujen määrää, niin tekisi niiden keskisuuruus 7,5 kw. sijasta 12,5 kw. Kustannukset lisääntyisivät tämän kautta ainoastaan 60,000 Smk. Rautahäviöt tekisivät tässä tapauksessa 2 % 2,5 % vastaan 7,5 kw. transformaattoreissa.

Tyhjänä käymistyö kasvaisi silloin seuraavassa suhteessa $\frac{12,5}{7,5} \cdot \frac{2}{2,5} = 1,34$ Tämä lisäisi menoja polttoaineista 7,600 Smk. Poistoista tulisi lisäksi vielä 3,000 Smk. Vuotuiset menot kasvaisivat tämän kautta kuitenkin ainoastaan noin 2 1/2 %,

Kysymystä siitä, onko laitos varustettava sekundäärijohdolla vai ei, ei suinkaan voi ennakolta ratkaista, vaan täytyy siinä ottaa huomioon perustamiskustannukset ja kannattavaisuus. Sekundääriverkon käyttämistä vastustavat korkeammat perustamiskustannukset ja se seikka, että voi syntyä vaarallisia liikkajännityksiä. Sitävastoin tulevat transformaattorihäviöt pienemmiksi ja melkoista suurempi alkujännitys voidaan ottaa käytäntöön. Tässä tapauksessa tulisi kuitenkin virran jako ilman sekundääriverkkoa luultavasti edullisemmaksi, jos vaan ne alueet, jotka saavat virtaa kustakin transformaattorista, asetetaan sopivan suuruisiksi.

Laajennettaessa tulee lisäksi etupäässä suuria transformaattoria, joten kustannukset eivät läheskään tule olemaan suhteelliset työkykyyn verraten. Esim. 7,5 kw. transformaattori maksaa noin 800 Smk, kun taas neljä kertaa suurempi maksaa ainoastaan 1,400 Smk. Mutta siinäkin tapauksessa että kustannukset lisääntyisivät suhteellisessa määrässä, tulisivat transformaattorit maksamaan 510,000 Smk ja transformaattorikaapit (jos niiden lukumäärä lisätään 380 kappaleeseen) tarpeineen 280,000 Smk, joten siis lisäys tekisi ainoastaan 390,000 Smk eikä 560,000.

Vielä on muistettava, että kolmivaihe-tasavirtalaitosta laajennettaessa tarvittaisiin kolmas muuttaja-asema Fjellidalin aluetta varten, niinkuin insinöörit Decker ja Holmgren aikaisemmassa lausunnossaan ovat huomauttaneet (Kaup. valt. asiak. v. 1904 N:o 7 siv. 22). Tämä lisäisi kolmevaihe-tasavirtalaitoksen kustan-

*) Syrjäisemmissä osissa voidaan silloin sopivasti käyttää 2×110 voltin sekundäärijännitystä. Keskikaupungillakin voisi 2×110 voltin virran jako tulla kysymykseen, elleivät siinä tapauksessa tarpeelliseksi käyvät ennestään löytyvien sisäjohtojen muutokset tulla liian kalliiksi.

'nuksia vähintään 250,000 Smk. Tulokseksi saadaan siis että kustannukset kolmi-vaihe-tasavirtalaitoksen laajennuksesta ovat 227,000 Smk suuremmat kuin vaihtovirtalaitoksen laajennuksesta. Lopullisessa laajuudessaan maksaisi siis kolmivaihe-tasavirtalaitos $1,260,000 + 227,000 = 1,487,000$ Smk enemmän kuin vaihtovirtalaitos.

Transformaattorikaappien asettaminen yksityisille pihoilta tulisi tuskin kohtaamaan esteitä talonmistajain puolelta. Suurimmatkaan transformaattorit eivät nimittäin tarvitse enempää tilaa kuin yhden neliömetrin. Sitäpaitsi voitaisiin valita sopivia sijoituspaikkoja kiinnittämällä transformaattorit rakennusten seiniin konsooleille tai ripustamalla ne pylväisiin tai niinkuin Saksassa on tavallista sijoittamalla ne kellarikerroksiin.

Mitä taas siihen ehdotukseen tulee, että kulutusjohtot pihan puolella saisivat olla ilmajohtoja, olen minä tätä järjestystä ehdottanut siitä syystä, että monin paikoin jo ennestään löytyy sellaisia johtoja, joita silloin ilman muuta voidaan käyttää. Sitäpaitsi ei tarvitsisi tätä järjestelmää seurata niin monilla kaduilla tehdä kaivantotöitä kaapelien laskemista varten.

Käyttökustannuksista viittaa aikaisemmin antamaani kannattavaisuuslaskelmaan, jossa minä kivihiilen kulutukseen nähden olen tullut jotenkin samaan tulokseen kuin insinöörit Decker ja Holmgren.

Epäilemätöntä on, että voima-aseman hoito vaihtovirtalaitoksessa tulee kalliimmaksi, kuten minä kannattavaisuuslaskemassa olenkin huomauttanut. Mutta tätä seikkaa on vastaamassa vielä suurempi ero, joka syntyy kun muuttaja-asemien hoidon vaatimat kustannukset otetaan lukuun.

Koneiden arvon vähennyksestä on minulla se mielipide, ettei kolmivaihe-tasavirtasuunnitelmassa voida tyytyä pienempiin poistoihin. Ensiksikin ovat tasavirtakoneiden korjauskulut paljon suuremmat.

Toiseksi on kolmivaihe-tasavirtalaitoksen hoito monimutkaisempi ja sitä on vaikeampi tarkastaa, koska siinä on paitsi keskusasemaa hoidettava kahta ja myöhemmin kolmea kaukana toisistaan olevaa muuttaja-asemaa. Lisäksi tulee vielä pieni muuttaja-asema itse keskusaseman valaisemista varten. Koneet ja akkumulaattoripatterit ovat jo tämän vuoksi suuremmassa määrässä tilapäisille onnettomuuksille alttiit kuin vaihtovirtalaitoksessa, missä koko koneisto on samassa paikassa.

Kolmanneksi ei kysymys suurten muuttajakoneistojen yhdistämisestä, ilman että vaarallisia liikajännityksiä syntyy, tunnu vielä olevan tyydyttävästi ratkaistu. Sillä uusimmissakin laitoksissa on häiriöitä tästä syystä syntynyt. Minun mielestäni ei sentähden voi olla kysymystäkään pienemmistä poistoista kolmivaihe-tasavirtalaitoksissa.

Kun minä siis en voi myöntää tehtyjä muistutuksia oikeutetuiksi, täytyy minun pysyä väitteessäni, että vaihtovirtalaitos tulee Helsingin kaupungille sekä alussa että lopullisesti laajennettuna paljon (noin $1\frac{1}{2}$ milj. markkaa) halvemmaksi kuin kolmivaihe-tasavirtalaitos ja sen kannattavaisuus edullisemmaksi sekä ettei

kuluttajain etujen kannalta tässä tapauksesta voi antaa varmaa etusijaa 2×220 voltin tasavirralla 110 tai 2×110 voltin vaihtovirtaan verraten.

Insinööri Wikanderin lausunto järjestelmän valintaa Helsingin kunnalliselle sähkölaitokselle koskevasta kysymyksestä ei ole antanut aihetta erityiseen vastaukseen minun puoleltani, koska minä jo aikaisemmin laajasti olen lausunut mielipiteeni insinööri Wikanderin esittämistä tavallisista väitöksistä yksivaiheista vaihtovirtajärjestelmää vastaan. Insinööri Wikander on lausunnossaan arvostellut myöskin insinöörien Deckerin ja Holmgrenin tekemää ehdotusta ja arvelee m. m. päinvastoin kuin nämä että 2×110 voltin tasavirran jako olisi mahdollinen tuottamatta kovin suuria perustamiskustannuksia. Katsoen siihen, että tämä järjestelmä kuluttajain etujen kannalta olisi ehdottomasti muita järjestelmiä parempi, olisi kysymystä siitä lähemmin selvitettävä.

Erityisesti olisi saatava selvyyttä siitä, olisiko Cooper Hewittin keskimä muuttaja omiaan vähentämään 2×110 voltin tasavirtaa jakavan sähkölaitoksen korkeita perustamiskustannuksia. *Elektrotechnische Zeitschrift* 22 päivältä jouluk. 1904 antaa tätä muuttajaa koskevia tietoja, joita ei voi jättää huomioon ottamatta kysymystä edelleen selvitettäessä.

Minä ehdotan sen vuoksi, että kaikki myöhemmin syntyneet asiakirjat, joita insinöörit Decker ja Holmgren eivät vielä ole tarkastaneet, lähetettäisiin heille vastauksen antamista varten.

Haminassa 28 päivänä joulukuuta 1904 ja Helsingissä 18 päivänä tammi-kuuta 1905.

J. Sohlman.

Liite V.

GÖTEPORIN RAITIOTIET.

Göteborgi 16 p. Helmik. 1905.

Yli-insinööri Herra Th. Tallqvist.

Helsinki—Oulunkylä
Suomi.

Höyrylaitos.

Vastaukseksi kirjeeseen tänään kuun 13 päivältä ilmoitamme, että Göteborgin raitioteiden voima-asema sijaitsee keskellä kaupunkia lähellä satamaa, sen höyrysavupiippu on noin 50 metriä korkea eikä siitä lähtevä savu ole antanut aihetta

mihinkään valituksiin niinkuin muiden läheisyydessä olevien savupiippujen savu. Syynä tähän on se, että meidän höyrykattilamme ovat varustetut amerikkalaista rakennetta olevilla Underfeed-Stokers lämmityskoneilla. Savupiipusta lähtevä savu on aivan vaaleata melkein näkymätöntä, huolimatta siitä, että me lämmitämme n. k. pikkuhiilillä. Ainoastaan kuonaa poistettaessa, kun tulipesän ovet avataan, näkyy mustaa savua, joka kuitenkin pian katoaa, kun tulipesä on saatu puhdistetuksi. — Tähän voin lisätä, että mainitut lämmityskoneet, jotka ovat tšekäläisen toiminimen Calvert & C: on hankkimat, ovat taloudellisesti hyvin edulliset.

Otaksumme, että yllämainitut tiedot riittävät, ja piirrämme, ollen tarvittaessa mielellämme valmiit antamaan lisätietoja

Kunnioittaen
Göteborgin raitiotiet.

Tirehtööri
Zell.

Liite VI.

*Ohjelma Helsinkiin Arkadian alueelle rakennettavaa
sähkölaitosta varten.*

Laitos rakennetaan kolmijohto-tasavirtajärjestelmän mukaan 2×220 voltin lamppujännityksellä.

Laitos rakennetaan aluksi 1,250 kilowatin voiman kulutusta varten.

Laitosta on kuitenkin tarkoitus laajentaa niin, että sen työkyky tulee kolme kertaa niin suureksi.

Ainoastaan konehuoneen, korjauspajan varastohuoneineen sekä kivihiihivajan katsotaan olevan laitokselle tarpeellisia rakennuksia. Niin paljon kuin mahdollista ovat nämät rakennukset suunniteltavat siten, ettei niitä heti tarvitse rakentaa niin suuriksi kuin laitoksen lopullinen laajuus vaatii, vaan että niitä tarpeen mukaan voi laajentaa.

Savupiippu on kuitenkin heti laskettava ja rakennettava niin laajaksi, että se riittää laitokselle täydessä laajuudessaakin, jos nim. höyry valitaan käyttövoimaksi.

Samalla edellytyksellä on höyrykoneosastoa varten ehdotettava ei ainoastaan sellaisia laitoksia, jotka ovat omiaan säästämään polttoaineita (ekonomeiser y. m.)

vaan myöskin nokeamisen välttämiseksi edistämään mahdollisimman savutonta kivihiilen palamista (itsestomiva lämmitys j. n. e.) mihin seikkaan, katsoen tontin asemaan lähellä kaupungin keskustaa, pannaan mitä suurinta painoa.

Tähän katsoen on ehdotuksentekijällä myöskin oikeus laitoksen käyttövoimaksi ehdottaa imukaasua, jos tämä taloudelliselta kannalta ja jo saavutetun teknillisen kehityksen nojalla vaaratta voi kysymykseen tulla.

Höyryllä käytettäessä on tarkoitus että lauhdutusvesi otettaisiin Töölön lahdesta, mutta kun sen vesi on vähän suolapitoista ja muuten likaista, syötettäisiin höyrykattiloita kaupungin vesijohtovedellä.

Luonnollisesti ovat kaikki koneosat sekä käyttövoimaa että sähköosastoa varten lukumäärältään ja työkyvyltään laskettavat niin, että ne sekä alussa että laitoksen lopullisesti laajennettua täysin turvaavat käytön.

Käytön helpottamiseksi on keskusasemalle hankittava myöskin akkumulaattoripatteri ja on generaattorien ja patterin työkyvyn välistä suhdetta määrättäessä otettava huomioon, että patterin on pimeimpänä aikana vähintään 4 tuntia otettava osaa virran antoon korkeimman kuormituksen aikana.

Ainoastaan maanalaiset kaapeli- ja nollajohdot saavat tulla kysymykseen.

Aluksi on tarkoitus laskea kaapeliverkko ainoastaan varsinaiseen kaupunkiin ja vasta vähitellen edelleen laajentaa sitä.

Selitykseksi ilmoitetaan vielä:

että kivihiilen ottoa varten on satamaradalle tarkoitus rakentaa sivuraide, niinkuin tontin asemakaavalle merkitty pilkutettu viiva osoittaa sekä jonkinlaisella nostolaitoksella kulettaa kivihiilet rautatien vaunusta kadun yli kivihiilivajaan;

että tontin pinta-ala on 5,944,5 m² ja että sitä voi tarpeen vaatiessa vielä laajentaa 850 m², siten että venäläisen kasarmin puoleinen katu tehdään ainoastaan 18 metrin levyiseksi ehdotettujen 28 metrin sijasta; sekä

että konehuoneen ja työpajan y. m. voi sopivimmin sijoittaa tontin etelä- ja itärajalle, joten tontin koillinen kulma jää kivihiilivarastoille.

Edellä olevien laitoksen pääkohtia koskevien tietojen perusteella pyydetään nyt suunnitelmaa, joka käsittää kaikki tarpeelliset rakennukset, koneosat, johdot y. m., sekä yksityiskohtaista kustannusarviota asianomaisine hintailmoituksineen niihin lukien pakkaamisen, rahdin, tullin ja kuntoon panemisen. Suunnitelma ja kustannusarvio ovat jaettavat kahteen osaan, jotka koskevat erikseen laitoksen alkuperäistä ja lopullista laajuutta, ja niitä tulee kumpaakin seurata täydellinen selitys.

Kustannusarviosta jätetään kuitenkin pois:

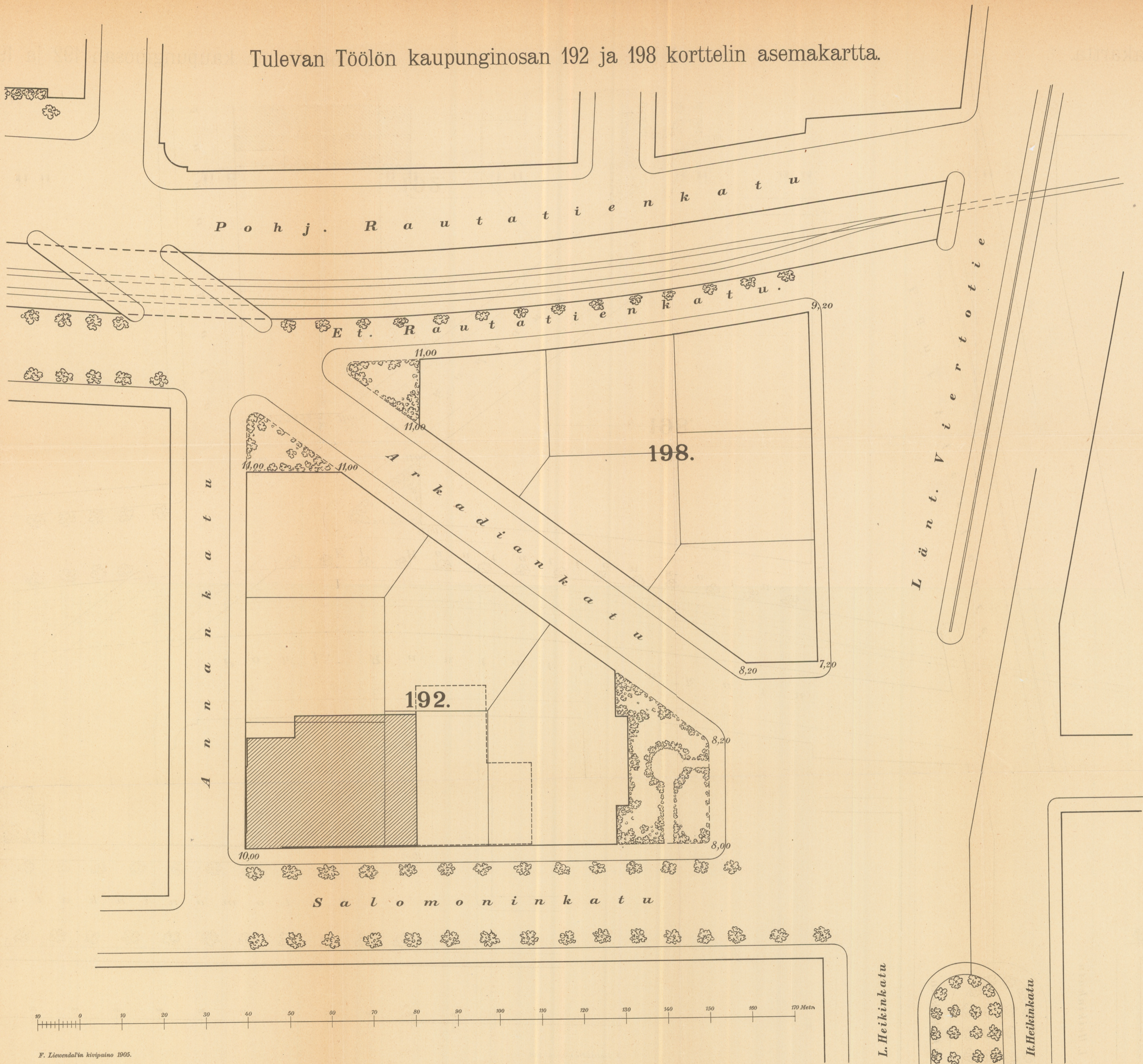
- 1) lauhdutusveden nostolaitoksen sekä sen tulo- ja laskujohtojen kustannukset;
- 2) kustannukset kivihiiliraiteen rakentamisesta satamaradalle;
- 3) kaikkien rakennusten kustannukset; ainoastaan niiden asema- ja poikki-leikkauspiirustuksia pyydetään; ja
- 4) johtoja katuun laskettaessa tarpeellisiksi käyvien maatoiden kustannukset.

Näissä kohdissa mainituista laitoksista ja töistä voivat luonnollisesti kaupungin rakennus- ja vesijohtokonttori sekä paikallissuhteisiin täysin perehtynyt arkkitehti laatia tarkimmat kustannusarviot.

Oheen liitettyyn täydelliseen kaupungin asemakarttaan on lopuksi piirustettava syöttöjohtojen pituus samalla ilmoittaen niiden paksuus, joka on laskettava 9 % jännityshäviöllä, sekä merkittävät ehdotetut syöttökohdat ja niistä lähtevä, 2 % jännityshäviöllä laskettu jaoitusverkko. Myöskin kulutusjohdoista ja mittareista on kustannusarvio annettava.

Tähän ohjelmaan liitetään jo mainittu täydellinen kaupungin asemakartta, kaupungin asemakartan osia, joihin on merkitty kaupungissa osaksi jo käytännössä oleva osaksi niinkuin Katajanokalla ja Kruunuhaassa lähimmiten tarvittavaksi otaksuttu sähkövoima kilowateissa, keskusaseman tontin asemakaava sekä Kaupunginvaltuusmiesten painetut asiakirjat N:o 29 vuodelta 1902 ja N:o 7 vuodelta 1904.

Tulevan Töölön kaupunginosan 192 ja 198 korttelin asemakartta.

A n n a n k a t u

P o h j . R a u t a t i e n k a t u

E t . R a u t a t i e n k a t u .

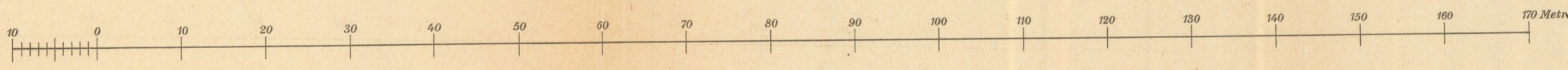
A r k a d i a n k a t u

S a l o m o n i n k a t u

L ä ä n t . V i e r t o t i e

L. Heikinkatu

II. Heikinkatu

F. Liecenda'n kivipaino 1905.

58102

Utskottsbetänkande i fråga om ny saluhall å Kaserntorget.

I sammanhang med frågan om ordnandet af handeln å särskilda stadens torg hemställde Drätselkammaren uti skrivelse till Stadsfullmäktige af den 22 augusti 1901 att å Kaserntorget skulle uppföras en saluhall af sten i en våning, innehållande 97 salustånd. Ett af Stadsfullmäktige för ärendets beredning nedsatt utskott föreslog emellertid att den projekterade hallen skulle byggas i två våningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med eskissritningar och kostnadsförslag, som på utskottets uppdrag utarbetats af arkitekten Selim Lindqvist. Enligt kostnadsförslaget skulle utgiften för en sådan hallbyggnad, inrymmande 160 butiker, uppgå till 167,000 mark, oberäknadt kostnaden för vatten- och ljusledning. (Tr. handl. No 33 för år 1901.)

Vid ärendets behandling beslöto Stadsfullmäktige den 19 december 1901 att frågan skulle vid gynsammare ekonomiska och finansiella förhållanden ånyo upptagas. Och sedan förstärkte Stadsfullmäktige den 17 juni 1902 beslutit att å lånemedel anvisa ett belopp af 300,000 mark för uppförande af nya saluhallar, och en sådan hall härefter uppförts å Sandvikstorget, återupptog Drätselkammaren i sammanhang med sitt förslag till budget för innevarande år projektet om en saluhall å Kaserntorget. Härvid anmälte Kammarerna att denna icke funnit skäl till annan anmärkning emot de genom ofvannämnda utskotts försorg uppgjorda ritningarna än att gångarna borde göras något bredare, hvarjemte Kammarerna meddelade att Byggnadskontoret beräknat kostnaden för hallen med antydda förändring jemte vatten- och ljusledning till 200,000 mark, hvilken summas upptagande i budgeten Drätselkammaren förordade. Förslaget blef äfven af Stadsfullmäktige godkänt, hvarefter Drätselkammaren uti skrivelse till Stadsfullmäktige af den 16 sistlidne februari framhöll, att den beslutna saluhallen å Kaserntorget påkallade ändring af gällande stadsplan såtillvida som hallbyggnaden, ehuru densamma borde placeras på den del af torget, hvilken å stadsplanen fanns utmärkt såsom plats för dylikt ändamål, enligt den uppgjorda ritningen komme att erhålla en något större bredd än sagda plats i dess nuvarande utsträckning medgaf. Drätselkammaren insände derfor ett i två exemplar upprättadt förslag till ifrågavarande stadsplansförändring samt an-

höll att vederbörlig stadfästelse derå måtte af Stadsfullmäktige utverkas. Derjemte bilade Drätselkammaren en af egarene till gården N:o 38 vid Kaserngatan, hantlanden H. O. Gesellius' arfvingar, till Kammaren ingifven skrift, innehållande en märkning mot den blifvande hallens uppförande å torget, men uttalade att, då platsen i fråga var å stadsplanen reserverad för en byggnad af detta slag, någon vidare motivering af stadens rätt att för byggnadsändamål utnyttja platsen icke syntes erforderlig.

Uti skrifvelse af den 22 februari meddelade Stadsfullmäktige härå Drätselkammaren att Fullmäktige låtit med ärendets vidare behandling anstå intill den ritningarna till saluhallen blifvit till Fullmäktige öfverlemnade, hvarhos Drätselkammaren anmodades att omedelbart låta afbryta de å sagda torg för hallbyggnaden påbörjade grundläggningsarbetena.

I anledning häraf uppdrog Drätselkammaren åt Byggnadskontoret att låta genom arkitekten Lindqvist utarbete alternativa ritningar till ifrågavarande saluhall, hvarvid de hos Stadsfullmäktige gjorda allmänna uttalandena skulle beaktas; och tillstälde Byggnadskontoret derpå Drätselkammaren två särskilda, af arkitekten Lindqvist uppgjorda förslag, märkta A och B, jemte kostnadsberäkningar, slutande å resp. 195,000 och 187,500 mark. Rörande dessa förslag uttalade Byggnadskontoret följande:

„Hvardera förslagen skilja sig såtillvida från den för byggnaden tidigare godkända eskissen att fasaderna komponerats med hänsyn fästad till nödig samverkan med Gardeskasernen, hvarjemte byggnaden, för ernående af bekvämare trappuppgångar till våningarna, förlagts så mycket in på Kaserntorget att Kaserngatan bredd å ifrågavarande del komme att uppgå till 18 meter.

Hvad de inre konstruktionerna beträffar har den förändring vidtagits att de i det ursprungliga projektet föreslagna bärande träkonstruktionerna och trävaslagen ersatts med mellantak af s. k. jernbeton, hvarigenom husets eldsäkerhet i betydande grad ökas. I de tvenne alternativen är byggnaden, liksom i det första förslaget, tilltänkt att uppföras i två våningar, enär detta ej mindre är betydligt fördelaktigare i ekonomiskt afseende, än öfverensstämmer med det förslag, som blifvit gjordt af det af Stadsfullmäktige i tiden tillsatta utskottet för beredande af frågan om torghandelns i Helsingfors ordnande. Dessutom skulle en hall i en våning, med tak af sedvanlig resning, ingalunda förtaga mindre af utsikten från byggnaderna invid Kaserngatan, än en tvåvånings byggnad uppförd i enlighet med alt. B. Och att åter förse en envånings byggnad med plant tak skulle föga tillfredsställa de anspråk, som i estetiskt afseende kunna ställas på ett hus å ifrågavarande plats. Tvifvelaktigt är äfven huruvida det vore lämpligt att å ett torg, som icke erbjuder någon som helst anmärkningsvärd utsigt, anordna en terrass, hvilken med all sannolikhet oftast skulle förete anblicken af en af den allmänna frekvensen oberörd plats och således ur såväl praktisk som estetisk synpunkt omotiverad.

Den egentliga skilnaden emellan projekten A och B är, oafsedt fasadernas utstyrsel och plananordningen, den att byggnaden enligt alt. B når med sin taklist endast 5,8 meter öfver Kaserngatans högsta punkt vid torget, medan motsvarande höjd för alt. A är 7 meter. Denna skilnad har kunnat erhållas blott genom att i alt. B förlägga bottenvåningens golf c:a 1 meter under Kaserntorget's yta, hvarigenom dock svårigheter uppstått att erhålla tillräcklig belysning för de närmast Kaserngatan projekterade, i bottenvåningen belägna salustånden, enär fönsteröppningarna i nedra våningen komme att skymmas af gatans stödjemur, därest ej nödigt rum lämnas emellan densamma och byggnaden. Emellertid har ett sådant rum utsparats, men då det ej mindre är skäl att göra hela gatubreddens användbar för trafiken, än anledning föreligger att skydda detta mellanrum emot föroreningar, snösamlingar etc. torde detta böra täckas med ett golf, å nödiga ställen försedd med ljusöppningar af luxfernbrismor, i afsigt att förskaffa nedre våningen af saluhallen tillräckligt ljus. Kostnaderna för sistnämnda anordningar äro icke observerade i närslutna kostnadsberäkning, men torde dock icke komma att öfverskrida Fmk 12,000: —.

Slutligen må nämnas att alt. A ytterligare skiljer sig från alt. B derigenom att det förre har tvenne in på torget utspringande flyglar, hvilka saknas i alt. B. Antalet försäljningsplatser är i hvardera projekten dock detsamma på grund deraf att öfre våningen i alt. A är något kortare än den undre, medan deremot alt. B har hvardera våningarna uppförda till samma längdutsträckning. Kostnaderna äro för alt. A beräknade till Fmk 195,000: —, samt för alt. B till Fmk 187,500: —, hvar till ytterligare torde komma ett belopp af Fmk 12,000: —“.

I skrifvelse af den 25 förvikne maj har Drätselkammaren öfverlemnadt ärendet till Stadsfullmäktige, jemte det Kammaren bilagt skrifvelsen de uppgjorda ritningarna och kostnadsförslagen.

Sedermera hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 30 i nästnämnda månad uppdragit åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med betänkande i frågan, hvarhos undertecknade tillika fått del af en utaf generalmajoren R. v. Willebrand, såsom egare af gården och tomten N:o 34 vid Kaserngatan, till Fullmäktige inlemnadt skrift, innefattande påminnelser mot det tillernade byggnadsföretaget.

Vid de anmärkningar, som egarene af gårdarne N:ris 34 och 38 vid Kaserngatan framställt mot ifrågavarande byggnadsarbete, har utskottet för sin del icke kunnat fästa afseende, då företaget icke kan anses på något sätt kränka deras enskilda rätt, så mycket mindre som gällande stadsplan, på sätt Drätselkammaren framhållit, redan utvisar plats för en saluhall å ifrågavarande ställe. Deremot har det af Stadsfullmäktige tidigare godkända projektet samt de af Drätselkammaren

senast insända två alternativa förslagen syntes utskottet lemna rum för anmärkningar i andra afseenden, särskildt ur estetisk synpunkt.

Med anledning häraf har utskottet låtit genom arkitekten Lindqvist utarbeta ett nytt projekt, som härmed öfverlämnas till Stadsfullmäktiges bedömande. Kostberäkningarna till detta nya projekt, uppgjort för ett antal af 108 salustånd, sluta å 125,000 mark, och blefve förty saluhallen, uppförd enligt utskottets förslag, såväl absolut som i förhållande till antalet salustånd billigare än enligt de af Drat selkammaren senast insända projekten.

Saluhallen skulle enligt utskottets projekt erhålla endast en våning, emot två enligt de förra förslagen. Härigenom komme byggnaden icke att höja sig vanprydande öfver torget och blott med ungefär 1 meter öfverstiga Kaserngatans nivå å högsta stället, hvarigenom utsigten från Kaserngatan skulle förblifva i det närmaste lika som för närvarande. För att möjliggöra en bekväm kommunikation mellan Kaserngatan och hallens öfre våning hade den nedre våningen af hallen, enligt projektet alt. B., bort sänkas vidpass 1 meter under torgets nivå, men denna, i hygieniskt afseende otillfredsställande och äfven i öfrigt mindre lämpliga anordning kan, genom att hallen uppföres i allenast en våning, undvikas. Likaledes undvikes inrättandet af det längs Kaserngatan löpande skakt, genom hvilket ljus afsetts att tillföras bakre delen af hallens nedre våning och som svårigen kunde hållas fri från orenlighet. Hallens belysning blefve ojemförligt bättre genom att densamma komme att erhålla direkt öfverljus genom prismer i taket, förutom genom fönstren.

Inrättandet af belysning genom takljus möjliggör förminskning af glasytorna i fasaden, som derigenom kan erhålla en mera monumental karaktär. Enligt det nya projektet komme hallen att inkräkta å torget mindre än enligt projektet alt. A. och ej mera än enligt alt. B., jemte det trafiken diagonalt öfver torget ej kommer att af byggnaden störas.

I utskottets förslag, men icke i de tidigare projekten, har behovet att vintertid uppvärma hallen åtminstone några grader öfver fryspunkten observerats, i hvilket afseende utskottet tänkt sig att sex stycken kaminer för eldning med koks vore tillräckliga, utan att medföra någon betydande årskostnad.

Inom utskottet har uttalats önskningsmålet att planteringar af buskväxter och blommor blefve anordnade å hallens tak mellan hörnturnellerna, och kunde detta önskningsmål vid uppförandet utan svårighet tillgodoses.

Visserligen komme antalet salustånd enligt utskottets plan att blifva mindre än tidigare projekterats, eller 108 mot minst 148 enligt föregående förslag, men komme förstnämnda antal likväl påtagligen att motsvara behovet, enär i den byggnad, som är under uppförande å tomtens nr:is 14 vid Vestra Kajen och 15 vid Unionsgatan, efter hvad utskottet inhemat, 125 salustånd komma att inrymmas.

Utskottet får alltså värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att godkänna föreliggande, genom utskottets försorg utarbetade förslag till saluhall å Kaserntorget;

att åt Drätselkammaren uppdraga att låta uppgöra förslag till för byggnadsföretaget erforderlig ändring af stadsplanen och dermed till Stadsfullmäktige inkomma; samt

att anmoda Drätselkammaren att, så snart ändringen af stadsplanen samt fastställelse å ritningarna utverkats, omedelbart skrida till utförande af arbetet.

Helsingfors, den 13 september 1905.

E. Öhman.

Viktor Rydman.

Lars Sonck.

Asiakirjoja, jotka koskevat ehdotusta huokeista ja tarkoituksenmukaisista työväenasunnoista.

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON

TYÖVÄENASIAIN LAUTAKUNTA

Helsingissä,

29 p:nä *Syyskuuta 1905*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 62.

Sittenkuin on ehdotettu, että kunnan puolesta ryhdyttäisiin toimiin työväenasuntokysymyksen ratkaisemiseksi, ja tätä asiata valmistamaan asetettu valio-kunta on Helmikuussa 1902 sekä uuden obligatsioonilainan ottamista valmisteleva toimikunta saman vuoden Toukokuun 21 p:nä antaneet siitä mietintönsä (Pain. Asiak. 1902 N:o 6 ja 28), on lisätty Kaupunginvaltuusto 17 p:nä Kesäkuuta 1902 lainavaroista varannut miljoonan markkaa pieniä, etupäässä työväelle aiottuja asuntoja tarkoitta-vien rakennusyriyten edistämiseksi, ja samalla on jätetty varsinaisen Kaupungin-valtuuston tarkemmin päätettäväksi, millä tavoin näitä varoja on käytettävä. Sit-temmin on Rahatoimikamari, Rakennuskonttorin mieltä kuulusteltuansa, 2 p:nä Helmi-kuuta 1905 antanut Valtuustolle seikkaperäisen ehdotuksen tästä asiasta (Pain. Asiak. 1905 N:o 3); ja Työväenasiain lautakuntaa on, Kaupunginvaltuuston viime Helmi-kuun 22 p:nä tekemän päätöksen mukaan, kehoitettu niin pian kuin mahdollista lähet-tämään oman sekä täkäläisiltä järjestyneiltä työväenyhdistyksiltä ja rakennusteolli-suuden alalle kuuluvilta ammattiyhdistyksiltä vaaditut lausunnot asiasta. Täyttääk-seen siten saamansa toimen on Työväenasiain lautakunta ensiksikin hankkinut tähän liitetyt lausunnot esillä olevasta kysymyksestä yhdistyksiltä Arbetets Vänner, Svenska arbetareföreningen, Helsingin työväenyhdistys, Helsingin ulkotyöväenyhdistys, Töö-lön työväenyhdistys sekä Kirvesmiesten ammattiosasto ja Rapparien ammattiosasto, jonka jälkeen Lautakunta on erinäisissä kokouksissaan käsitellyt tätä asiata. Tämän käsittelyn nojalla Työväenasiain lautakunta saa omasta puolestaan kunnioittaen an-taa seuraavan lausunnon.

Ennemmin esitettyjä ehdotuksia ja lausuntoja.

Rahatoimikamarin yllämainittu ehdotus tarkoittaa: 1) että lähinnä Fredriksbergin asemaa, rautatien itäpuolella oleva osa 12:tta kaupunginosaa 520,000 markaksi arvioidulla kustannuksella tasoitettaisiin ja jaettaisiin 24 kortteliin, joissa olisi kaikkiaan 157 tonttia pienten, enintään kaksi huonetta ja keittiön sisältävään asuinhuoneistojen rakentamista varten, mistä tonteista 117 myytäisiin ja 40 annettaisiin vuokralle edullisilla ehdoilla, sekä 2) että samalle alueelle rakennettaisiin kaupungille 100,000 markan kustannuksella yksi tai useampia rakennuksia, jotka sisältäisivät yksityisiä huoneita ja pieniä huoneistoja, vuokrattavaksi kaupungin omalle työväelle, minkä ohessa viimemainitusta määrärahasta korkeintaan 3,000 markkaa käytettäisiin mallipiirustusten hankkimiseen sekä kivistä että puusta rakennettavia työväenasuntoja varten. Sitävastoin Rahatoimikamari on ollut sitä mieltä, että erinäisten muiden tätä asiaa käsiteltäessä esitettyjen ehdotusten tulisi raueta tahi tätä nykyä jäädä toistaiseksi, niinkuin ehdotuksen työväen esikaupungin perustamisesta varsinaisen kaupunginaseman ulkopuolelle, erityisen rakennusjärjestyksen laatimisen työväenasuntotontteja varten, majatalon ynnä kansankeittiön rakentamisen naimattomille työmiehille, pienten vuokrahuoneistojen rakentamisen työväelle yleensä sekä kannatuksen myöntämisen erityiselle kiinteistöluottolaitokselle.

Niissä lausunnoissa, joita edellämainitut työväenjärjestöt tästä asiasta ovat antaneet Lautakunnalle, on ylipäänsä esiintuotu se mielipide, että kaupungin itsensä tulisi rakennuttaa asuntoja työväestölle vuokrattavaksi. Sitä puoltavat Helsingin työväenyhdistys, Helsingin ulkotyöväenyhdistys, Töölön työväenyhdistys, Kirvesmiesten ammattiosasto ja Svenska arbetareföreningen sekä osaksi myöskin yhdistys Arbetets Vänner. Tällöin on esiintuotu, että työväenasunnot olisivat rakennettavat eri osiin kaupunkia eikä kovin etäälle ja että tähän tarkoitukseen olisi käytettävä aluksi miljoona markkaa ehdotettujen 100,000 markan sijasta ¹⁾. Asunnot on puollettu sijoitettaviksi suurempiin rakennuksiin, jotta sen kautta rakennuskustannukset voitaisiin saada pienemmiksi ja vuokrat huokeammiksi ²⁾. Vuokran ei tulisi nousta yli kunnossapitokustannusten ynnä kohtuullisen koron ja kuoletuksen rakennuspääomasta ³⁾. Vuokrahuoneistojen rakentamisen ohella puolletaan, liittyen Rakennuskonttorin ehdotukseen, että naimattomille työmiehille rakennettaisiin majatalo ynnä kansankeittiö ja kokous- tahi lukusali ⁴⁾. Vuokrahuoneistot olisivat vuokrattavat Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville työntekijöille ⁵⁾, ja etusija on katsottu olevan annettava osaksi kaupungin omalle työväelle ⁶⁾, osaksi etupäässä kaupungin palveluksessa olevalle työväelle ja sen jälkeen muille köyhille työntekijöille ⁷⁾, osaksi vihdoin perheille, joilla on paljon lapsia ⁸⁾. Vihdoin on huomautettu tarpeelliseksi,

¹⁾ Helsingin työväenyhdistys, Kirvesmiesten ammattiosasto. — ²⁾ Kirvesmiesten ammattiosasto. — ³⁾ Helsingin ulkotyöväenyhdistys. — ⁴⁾ Arbetets Vänner, Svenska arbetareföreningen. — ⁵⁾ Helsingin työväenyhdistys, Töölön työväenyhdistys, Kirvesmiesten ammattiosasto. — ⁶⁾ Helsingin ulkotyöväenyhdistys. — ⁷⁾ Svenska arbetareföreningen. — ⁸⁾ Helsingin työväenyhdistys, Kirvesmiesten ammattiosasto, Helsingin ulkotyöväenyhdistys.

että raitiotiet otettaisiin kaupungin huostaan sekä ulotettaisiin työväenkaupungin-osaan, samalla kuin olisi järjestettävä aamuisin työväelle sopivia kulkuvuoroja ¹⁾. Yksityisten ja yhtiöiden rakennusyrietyksien avustamista ovat nimenomaan vastustaneet Töölön työväenyhdistys, Kirvesmiesten ammattiosasto ja Helsingin työväenyhdistys, jonka viimeainitun yhdistyksen mielestä sitä tarkoitaviin toimenpiteisiin ainakin pitäisi liittyä takeita siitä, ettei otettaisi kohtuuttoman suuria vuokria ja ettei ansaitsematonta arvonnousua vedettäisi pois kunnalta, mutta sitävastoin ovat avustustoimia rakennustoiminnan edistämiseksi puoltaneet Rapparien ammattiosasto ja, kunnan omaan rakennusyrietyksen ohella, myöskin yhdistys Arbetets Vänner.

Kaksi viimeainittua yhdistystä ovat tässä kohden periaatteellisesti toisella kannalla asiaan nähden kuin muut työväenjärjestöt, joiden mieltä siitä on kuulusteltu. Ne ovat huomauttaneet, että puheenalaiseen tarkoitukseen olisi luovutettava tontteja myöskin muualta kuin ehdotetusta työväenkaupunginosasta. Viipymättä taikka ainakin niin pian kuin asemakaava Töölön alueelle on vahvistettu, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin sopivain korttelien luovuttamiseksi puheenalaiseen tarkoitukseen myöskin siitä osasta kaupunkia ²⁾. Rakennustontteja ei olisi annettava vuokralle, vaan täydellä omistusoikeudella ja ilman huutokauppaa arviohinnasta. Tämä hinta ei saisi olla suurempi kaupungin kanavoimis-, tasoitus- ja kaduntekokustannuksia ³⁾. Edelleen on lausuttu se mielipide, että kaupungin tulisi tyytyä toiseen kiinnitykseen tontinlunastuksesta ja mikäli mahdollista avustaa työväenyhtiöitä rakennuslainoilla, että samalle ostajalle saisi myydä ainoastaan yhden tontin sekä että olisi valvottava, ettei tonttia vedetä pois aiotusta tarkoituksestaan ja käytetä liikekeinotteluihin ⁴⁾, osaksi taas että takuun pitäisi saada jäädä pois sitenkuin ensi vuoden korko ja kuoletus on ennakolta suoritettu, että tontit olisivat kernaaimmin luovutettavat konsortsiolle, jotka rakentavat yksinomaan yhden huoneen taikka yhden huoneen ja keittiön huoneistoja ja sitoutuvat olemaan liikkeeseen panemastaan pääomasta lukematta hyväkseen enempää korkoa kuin 6 %, sekä että ei olisi Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönnettävä mitään välillistä oikeutta tonttien vapaasti rakentamiseen, sittenkuin kauppahinta ja sen lisäksi 60 % on suoritettu ⁵⁾.

Työväestön nykyiset asunto-olot.

Tätä asiata käsitellessään ja siinä tehtyjä ehdotuksia arvostellessaan on Työväenasiain lautakunnalla ollut se etu, että on voinut nojautua tarkkaan selonteokoon pääkaupungin nykyisistä työväen asunto-oloista, nimittäen ensimmäisen kaupunginlääkäarin, professori Vilh. Sucksdorffin Terveyslautakunnan puolesta val-

¹⁾ Helsingin työväenyhdistys, Rapparien ammattiosasto. — ²⁾ Arbetets Vänner. — ³⁾ Rapparien ammattiosasto. — ⁴⁾ Rapparien ammattiosasto. — ⁵⁾ Arbetets Vänner.

mistamaan, vuonna 1904 painosta ilmestyneeseen teokseen „Helsingin työväestön asunto-olot. Selonteko työväenasunto-tutkimuksesta vuonna 1900“.

Sen puolen vuosikymmenen ajalla, joka on kulunut siitä kuin mainittu tutkimus toimitettiin, ei tähän kuuluviin oloihin tietävästi ole tullut suurempia muutoksia, vaan sen voidaan edelleenkin katsoa tarjoavan kaikissa oleellisissa kohdissa todellisuutta vastaavan kuvan tšekäläisistä työväenluokan asunto-oloista. Tämän tähden ja kun niiden toimenpiteiden, joita kunnan puolesta pitäisi tulla kysymykseen näiden olojen parantamiseksi, sekä laajuudeltaan että laadultaan täytyy tulla mukautumaan nykyisin olemassa olevien puutteiden ja epäkohtain mukaan, tahtoo Lautakunta niistä runsaista aineksista, jotka edellämäinnittu teos sisältää, sekä muista saatavina olevista tiedoista erityisesti huomauttaa eräitä oleellisesti tärkeitä seikkoja.

Vuoden 1900 tutkimuksessa, joka käsittää 10,419 asuntoa ja niissä kaikkiaan 13,393 huonetta ja 45,947 asukasta eli lähes puolet kaupungin silloisesta väkiluvusta, on käynyt selville, että paljon huoneistoja on puutteellisia, kun m. m. 4,280 asuntoa eli 41,08 % kaikista tutkituista huoneistoista, kosteina tai kylminä taikka molempina, eivät terveydelliseltä kannalta olleet tyydyttäviä. Suuresti kosteita ja rappeutuneita asuntoja oli 183, ilman riittävää valoa 3,074. Verrattain epäsuotuisat asunto-olot oli edelleen useiden huoneistojen asukkailla siitä syystä, että 447 asuntoa oli osaksi maanpinnan alla, 1,164 asuntoa kivijalassa, 684 ullakkokerroksessa ja 3,549 piharakennuksessa.

Yleisin ja arveluttavin epäkohta Helsingin työväenasunnoissa on kuitenkin *asuntojen ahtaus*. Suurin osa työväenluokkaa elää nimittäin täällä sellaisissa asunnoissa, joissa ei ole hetikään niin paljon tilaa, kuin terveydelliseltä ja siveydelliseltä kannalta olisi tarpeen. Tämä puute esiyytään erittäin räikeästi katsoipa jokaista asukasta kohti tulevaa lattiapinta-alaa ja ilmamäärää taikka sitä, kuinka monta henkeä kussakin huoneessa on.

Lattian pinta-alaan nähden oli

227 asuntoa (= 2,18 %)	suurimmassa määrässä liiksi asuttuja (enintään 2 m ² henkeä kohti)
3,452 „ (= 33,13 %)	suurella „ „ „ (2—4 m ² „ „)
3,331 „ (= 31,97 %)	kohtuullisissa „ „ „ (4—6 m ² „ „)

Siis oli kaikkiaan 7,010 asuntoa eli 67,28 % kaikista tutkituista huoneistoista enemmän tai vähemmän liiksi asuttuja, kun taas ainoastaan 3,409 asunnossa eli 32,72 %:ssa oli riittävästi tilaa.

Jos taas otetaan huomioon se *kuutiotilavuus*, joka työväenasunnoissa Helsingissä on henkeä kohti, niin näkyy että

130 asunt. (= 1,25 %)	sisält. 852 henk (= 1,86 %)	on suurimm. määr. liiksi asutt. (enint. 5 m ³ henk.koh.)
2,470 „ (= 23,71 %)	„ 14,446 „ (= 31,44 %)	„ suurella „ „ „ (5—10 m ³ „ „)
5,243 „ (= 50,32 %)	„ 23,275 „ (= 50,65 %)	„ kohtuullis. „ „ „ (10—20 m ³ „ „)

Kaikkiaan 7,843 asunnossa eli 75,28 %:ssa ja 37,573 hengellä eli 83,95 %:lla työväestöstä ei siis ollut riittävästi tilaa, ainoastaan 2,576 asuntoa eli 24,72% 7,374 hengellä eli 16,05 %:lla oli tässä suhteessa tyydyttäviä.

Vertaus vastaaviin oloihin Tukholmassa osoittaa, että paljon valitettu ahtaus siellä kuitenkin on pienempi kuin Helsingissä. Tukholmassakin on toimitettu tutkimuksia, jotka ovat käsittäneet vuonna 1900 kaikki 48,140 pikkuhuoneistoa eli korkeintaan kolme huonetta ja keittiön sisältävää huoneistoa sekä vuonna 1902 ahtaimmat ynnä koko joukon muitakin mainituista huoneistoista yhteensä 18,019¹⁾. Jos viimeksimainittuja huoneistoja verrataan Helsingin työväenasuntoihin vuonna 1900, niin jakautuvat niiden asukkaat kuutiotilavuuteen nähden yllämainitun ryhmittäytyksen mukaan seuraavasti:

	Helsingissä.	Tukholmassa.
Suurimmassa määrässä liiksi asutuissa asunnoissa asui	1,86 %	3,7 %
Suuressa " " " " " "	31,44 %	25,6 %
Kohtuullisessa " " " " " "	50,65 %	48,6 %
Liiksi asutuissa asunnoissa asui	83,95 %	77,9 %

Se väestö, jonka asunnoissa oli riittävä ilmamäärä, oli siis Helsingissä ainoastaan 16,05 %, mutta Tukholmassa 22,1 % tutkittujen asuntojen kaikista asukkaista.

Puheenalainen epäkohta on vielä suurempi pienemmissä huoneistoissa, asuntojen liika-asutus kun on sitä suurempi, jota vähemmän huoneita asuntoon kuuluu. Tämä näkyy Helsingin työväestöön nähden seuraavasta taulusta, jossa, samaten kuin tässä esityksessä yleensäkin, ellei toisin ole mainittu, myöskin keittiö luetaan huoneeksi.

	Työväenasunnoissa			
	yleensä	yhden huoneen	kahden huoneen	kolmen huoneen
Asukkaita, joilla on ilmaa enintään 5 m ³	1,86 %	3,48 %	—	—
" " " " 5—10 m ³	31,44 %	41,64 %	17,44 %	3,34 %
" " " " 10—20 m ³	50,65 %	45,27 %	56,24 %	48,28 %
Asukkaita, joilla on ilmaa 0—20 m ³	83,95 %	90,39 %	73,68 %	51,62 %
" " " " yli 20 m ³	16,05 %	9,61 %	26,32 %	48,38 %

¹⁾ J. Guinchard, Af styrelsen öfver Stockholms stads asyler för husvilla föranstaltad statistisk undersökning angående bostadsförhållandena i Stockholm åren 1900 och 1902, Stockholm 1903.

Kun siis kuutiotilavuuden puolesta ainoastaan noin puolella (51,52 %) asukkaista kolmen huoneen huoneistoissa oli liaksi ahtaat asunnot, oli vastaava luku kahden huoneen asunnoissa 73,68 % ja yhden ainoan huoneen asunnoissa aina 90,39 %, jolloin kaikki suurimmassa määrässä liaksi asutut asunnot kuuluivat yksinomaan yhden huoneen huoneistoihin.

Jos mahdollista vieläkin enemmän esiytyy ahtaus siihen *henkilukuun* nähden, joka tulee jokaista Helsingin työväestön asunnoissa olevaa huonetta kohti. Kun pääkaupungin väkiluku yleensä vastaa keskimäärin 2,1 henkeä huonetta kohti ja erittäin kaupungin aseman piirissä ainoastaan 1,8, on vastaava luku työväenasunnoissa 3,43, kolmen huoneen huoneistoissa 2,13, kahden huoneen huoneistoissa 2,63, mutta yhden huoneen huoneistoissa 3,91 henkeä. Kun 1900 vuoden tutkimus, yhtäpitävästi varsin yleisesti muuallakin vallitsevan käsityksen kanssa, osottaa, että yleensä asunnot, joissa on enemmän kuin 2 henkeä huonetta kohti, ovat liaksi asuttuja, ja ne, joissa on enemmän kuin 4 henkeä, suuresti liaksi asuttuja, niin näkyy jo mainituista keskimääristä, kuinka yleisiä liian ahtaat asunnot työväenluokan keskuudessa täällä ovat. Sitä osottavat tarkemmin seuraavat tiedot.

Työväenasunnoissa, joissa on yli 4 henkeä huonetta kohti, asui	18,931 henkeä (= 41,20 %)
” ” ” ” 2—4 ” ” ” ”	20,395 ” (= 44,39 %)
Liiaksi asutuissa asunnoissa asui siis	39,326 ” (= 85,59 %)
Riittävässä ” ” ” ”	6,621 ” (= 14,41 %)

Yhden huoneen huoneistoissa on epäkohta kuitenkin melkoista suurempi. Kun kolmen huoneen huoneistojen asukkaista ainoastaan 5,15 % ja kahden huoneen huoneistojen 15,40 % asui suuressa määrin liaksi asutuissa huoneistoissa, oli vastaava luku yhden huoneen huoneistoissa 53,68 %; ja huoneistoja, jotka eivät olleet liaksi asuttuja, oli 38,28 %:lla kolmen huoneen, 22,45 %:lla kahden huoneen, mutta ainoastaan 10,14 %:lla yhden huoneen huoneistojen asukkaista. Mihin määrään asuntojen ahtaus tällöin saattaa mennä, selviää siitä, että yhden huoneen huoneistojen joukossa oli asuntoja, joissa oli seuraavasti asukkaita, nimittäin 8 huonetta kussakin 11 henkeä, 10 huonetta kussakin enemmän kuin 10 henkeä, 87 huonetta kussakin 9 henkeä, 659 huonetta kussakin 7—8 henkeä ja 1,981 huonetta 5—6 henkeä kussakin huoneessa. Kaikkiaan 7,748 yhden huoneen huoneistosta asui aina 5,988 huoneistossa enemmän kuin säännöllinen määrä 2 henkeä; ja sellaisissa yhden huoneen huoneistoissa, joissa oli enemmän kuin 4 henkeä yhteensullottuna tuohon yhteen ainoaan huoneeseen, asui aina 16,672 henkeen nouseva väestö.

Asuntojen ahtaus *pienimmissä pikkuhuoneistoissa* näyttää olevan erityisesti Helsingille ominainen epäkohta. Muissakin suuremmissa kaupungeissa tavataan tosin yksityisiä huoneita, joissa on erittäin paljon asukkaita, mutta ne eivät kuitenkaan ole niin yleisenä sääntönä kuin täällä. Niinpä oli yhden huoneen huoneistoja, joissa asui vähintään 3 henkeä, Tukholman pikkuasunnoissa vuonna 1900 49,5 %.

mutta Helsingissä 77,75 % yhden huoneen huoneistoista, ja yhden keittiön huoneistoissa olivat vastaavat luvut Tukholmassa 55,2 %, Helsingissä 73,70 %. Yhden huoneen huoneistoja, joissa asui vähintään 5 henkeä, oli Tukholmassa 17,4 %, Helsingissä 36,39 %, samallaisia yhden keittiön huoneistoja 20,2 % ja 29,60 %.

Lähinnämainitun seikan merkitystä lisää vielä suuresti se, että yhden huoneen huoneistoilla on ehdottomasti tärkein sija Helsingin työväenasunnoissa.

Kaupungin koko väkiluvusta asui vuonna 1900 33,826 henkeä eli 36,4 % yhden huoneen ja 20,990 henkeä eli 22,6 % kahden huoneen huoneistoissa sekä 14,902 henkeä eli 16 % kolmen eli neljän huoneen huoneistoissa. Työväestön keskuudessa esiyytää vielä enemmän pienimpäin huoneistojen merkitys. Kaikkiaan 10,419 työväenasunnosta, joissa asui 45,947 asukasta, oli sanottuna vuonna:

6,843 yhden huoneen huoneistoa,	joissa asui 27,628 henkeä eli 60,13 %
905 " keittiön " " "	3,428 " " 7,46 %
Yhteensä 7,748 yhden huoneen tai keittiön huoneistoa,	joissa asui 31,056 henkeä eli 67,59 %

2,052 yhden huoneen ja keittiön huoneistoa,	joissa asui 11,195 henk. eli 24,36 %
351 kahden huoneen " " "	1,849 " " 4,02 %
Yhteensä 2,403 kahden huoneen taikka yhden huoneen ja keittiön huoneist.,	joissa asui 13,044 henk. eli 28,38 %

Yhden ja kahden huoneen huoneistot käsittivät siis yhteensä 10,151 asuntoa, joissa oli 44,100 asukasta eli 95,97 %, kun taas suurempia vähintään kolmen huoneen huoneistoja oli ainoastaan 268 asuntoa, niissä 1,847 henkeä eli 4,03 % kaupungin työväestöstä. Helsingin työväenasuntoihin kuuluu tavallisesti yksi ainoa huone; sellaisiin on 67,59 % eli paljon enemmän kuin puolet koko työväestöstä sijoitettu. Sen jälkeen seuraavat yhden huoneen ja keittiön huoneistot, joissa asuu 24,36 % sanotusta väestöstä, mutta suuremmilla huoneistoilla, joihin kuuluu kolme tai useampia huoneita, on työväen asunto-oloissa varsin vähän merkitystä, ne kun käsittävät ainoastaan 4,03 % työväestöstä.

Erittäinkin tässä suhteessa ovat tšekäläiset olot paljon huonommat kuin useimmissa muissa kaupungeissa. Niinpä osottaa vertaus Helsingin työväenasuntojen ja Tukholman pikkuhuoneistojen välillä vuonna 1900 seuraavaa:

	Tukholmassa	Helsingissä
Yhden huoneen huoneistoissa asui	13,2 %	60,13 %
" keittiön " "	0,9 %	7,46 %
Yhden huoneen (keittiön) huoneistoissa asui	14,1 %	67,59 %
Yhden huoneen ja keittiön " "	37,1 %	24,36 %
Kahden huoneen " "	1,9 %	4,02 %
Kahden huoneen (keittiön) huoneistoissa asui	39,0 %	28,38 %
Yhden—kahden huoneen " "	53,1 %	95,97 %
Vähintään kolmen huoneen " "	46,9 %	4,03 %

Tukholmassa on siis yksi huone ja keittiö, taikka kaksi huonetta, tavallisin työväenasunto, ja lähinnä sitä tulee kaksi huonetta ja keittiö, joita on 31,2 % pikkuasunnoista. Melkoinen ero on siis olemassa, vaikka ottaakin huomioon, että tutkimus Helsingissä käsittää ainoastaan osan kaupungin kaikista kahden tai kolmen huoneen ja keittiön huoneistoista taikka kolmen huoneen huoneistoista, mutta Tukholmassa kaikki nämä huoneistot. Vielä suotuisampi on asianlaita Kyöpenhaminassa, missä kahden, kolmen ja neljän huoneen huoneistot ovat sääntönä, jotavastoin yhden huoneen huoneistoja on ainoastaan 2,7 % kaikista kaupungissa olevista huoneistoista. Saksassa on yhden huoneen huoneistoja tosin varsin paljon käytännössä eräissä kaupungeissa, mutta esim. Frankfurt a. M:ssä asuu sellaisissa ainoastaan 5,97 % väestöstä. Ulmissa on kunnalliset työväenasunnot ja Württembergissä valtion työntekijöille rakennetut asunnot rajoitettu kahteen huoneeseen ainoastaan sitä varten, ettei kolmanteen huoneeseen otettaisi muita vuokralaisia. Mutta esim. Freiburgissa kuuluu ammattityömiehille, alemmille palvelusmiehille, päiväpalkkalaisille y. m. vuokrattuihin kunnan vuokrahuoneistoihin kolme huonetta ja keittiö ynnä kellari ja ullakko sekä osa pesutupaan ja kylpyhuoneeseen. Sitä jo mainitaan erittäin arveluttavaksi seikaksi, että Berliinissä yhden huoneen ja keittiön huoneisto on tavallinen työväenasunto. Yleensä pidetään Saksassa yhtä huonetta ja keittiötä vähimpänä, millä työväenperhe lasten vielä pieninä ollessa voi tulla toimeen, mutta suuremmalla työväenperheellä katsotaan pitävän olla käytettävänä vähintään kaksi huonetta ja keittiö. Niinkuin edellä kerrotuista esimerkeistä näkyy, on Saksassa kuitenkin sellaisiakin työväenasuntoja, joihin kuuluu kolme huonetta ja keittiö; ja sama on asianlaita myöskin Englannissa, jossa paikalliset asuntosäännöt rajoittavat asukasluvun tavallisesti korkeintaan kahteen henkeen huonetta kohti.

Niissä pienissä huoneistoissa, jotka ovat Helsingin työväestön asuintoina, käytetään yleensä myöskin keittiöitä asuin- ja makuuhuoneeksi. Kaikissa huoneissa on tavallisesti, niinkuin ilmanalamme tekee välttämättömäksi, tulisija; sellaista vailla oli ainoastaan 23 niistä 13,393 huoneesta, jotka 1900 vuoden tutkimus käsittää. Huoneistoista, joihin kuuluu yksi asuinhuone, oli lähes kahdessa kolmattaosassa (64,92 %) kakluuni ja kolmannessaosassa (34,38 %) hellakakluuni. Kahden huoneen huoneistoissa on enimmäkseen (63,53 %) toisessa huoneessa kakluuni, toisessa hellakakluuni, mutta varsin usein (27,07 %) on tulisijana kakluuni kummassakin huoneessa. Varsinaisista asuinhuoneista on useimmilla kakluuni (73,04 %) ja muilla hellakakluuni (26,19 %), kun taas melkein kaikki keittiöt ovat varustetut hellalla (97,70 %). Niistä huoneistoista, joihin kuuluu ainoastaan asuinhuoneita, on muutamilla osa keittiöön (1,33 %).

Työväenasuntoihin kuuluvista suojista mainittakoon vielä, että melkein kaikilla on kellari (97,74 %) ja säilytyshuone ullakolla (90,55 %) sekä osa pesutupaan (91,75 %). Yksityinen käymälä on ainoastaan poikkeustapauksissa (7,56 %), tavallisesti on huoneistolla muiden asuntojen kanssa yhteinen käymälä; ja kaikkein useimmiten

käymälä on erityisessä ulkokuonerakennuksessa, ainoastaan poikkeustapauksin asuinrakennuksessa taikka asuinrakennuksen alla.

Ammattityöllä kodeissa ei ole sanottavaa merkitystä, kun ainoastaan verrattain harvoja asuntoja (5,03 %) käytetään sellaisen työn harjoittamiseen.

Tärkeänä syynä työväestön asuntojen ahtauteen on se, että työväenasuntojen vuokrat, näiden asuntojen kehnoudesta huolimatta, nousevat melkoisiin määriin sekä sellaisenaan että verrattuina työntekijän vuosituloon ja muiden paikkakuntain vuokriin.

Kaikissa sellaisissa vuokrahuoneistoissa, jotka sisältävät ainoastaan asuinhuoneistoja, olivat keskivuokrat huonetta kohti vuonna 1900 Helsingin kaupungin eri alueissa seuraavat:

	Huoneistoissa			
	yhden huoneen	kahden huoneen	kolmen huoneen	yleensä
Kaupungin aseman piirissä	255 markkaa	228 markkaa	235 markkaa	267 markkaa
Kaupunkiin yhdistetyllä alueella	219 ”	194 ”	197 ”	211 ”
Kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	158 ”	133 ”	140 ”	154 ”
Keskimäärin	233 markkaa	213 markkaa	227 markkaa	254 markkaa

Vertaus Tukholman ja Kööpenhaminan oloihin osoittaa, että keskivuokra pikkuhuoneistoilta on:

	1 huoneelta	2 huoneelta (eli keittiöltä ja huoneelta)
Helsingissä	233 markkaa	425 markkaa
Tukholmassa	205 ”	330 ”
Kööpenhaminassa	115 ”	168 ”

Mitä erityisesti työväenasuntoihin Helsingissä tulee oli vuokra 180—240 markkaa huoneelta noin puolista vuonna 1900 tutkituista pikkuasunnoista (44,33 % keittiöistä, 47,29 % yhdestä huoneesta, 48,05 % kahdesta huoneesta, 48,67 % yhdestä huoneesta ja keittiöstä, 50,50 % kahdesta huoneesta ja keittiöstä), jonka ohessa jonkun verran enemmän vuokraa 240—300 markkaa maksettiin suuremmalta määrältä (21,06 %) yhden huoneen huoneistoja, vähemmän vuokraa 120—180 markkaa taas

useista sellaisista huoneistosta, joihin kuuluu keittiö (35,80 %), kaksi huonetta (34,42 %), yksi huone ja keittiö (34,09 %) sekä kaksi huonetta ja keittiö (33,68 %). Keskimääräisenä vuokrana yhden huoneen huoneistoista voitaneen pitää 220 markkaa vuodessa, mutta, sen mukaan kuin Lautakunta tietää, tavataan nykyisin niinkin etäällä kuin Fredriksberginkadun luona aina 300 markan vuokria yhdestä huoneesta ja 420 markan vuokria yhdestä huoneesta ja keittiöstä. Kun yleensä ollaan sitä mieltä, että korkeintaan $\frac{1}{5}$ vuositulosta voidaan käyttää vuokraan tekemättä haittaa muille välttämättömille tarpeille, niin yleisesti tavattavat vuokrat 180—240, jopa 300 markkaa siis vaatisivat vuosituloja 900—1,200, jopa 1,500 markkaa, jotta työväenperhe Helsingissä voisi vuokrata itsellensä yhden ainoan huoneen, ja ilmeisesti saattavat ainoastaan harvat työmiehet täällä ajatellakaan yhden huoneen ja keittiön pitämistä omiksi tarpeiksi, jollaiseen huoneistoon, pysyttäen taloudenhoidon säännöllisellä kannalla, tarvittaisiin aina 1,800—2,400 markan vuositulo.

Huoneiden kuutiotilavuuteen nähden oli vuotuinen vuokra vuonna 1900 useimmista työväenasunnoista, nimittäin 7,079 asunnosta eli 75,93 %:sta 3—6 markkaa kuutiometriltä, 933 asunnosta eli 10,02 %:sta vähempi kuin 3 markkaa ja 1,311 asunnosta eli 14,05 %:sta 6—16 markkaa kuutiometriltä. Sellaisesta asunnosta, jossa on riittävä tilavuus 20 kuumetriä henkeä kohti, nousee vuokra siis tavallisesti 60—120 markkaan hengeltä, ollen jo 5-henkiseltä perheeltä 300—600 markkaa vuodessa.

Suurelle osalle Helsingin työväenasuntojen vuokralaisia lisää runsaita vuokarakustannuksia vielä usein uudistuvat muutot niistä johtuvine suoranaisine menoi-
neen y. m. haittoineen vuokralaisille ja heidän tavaroilleen. Vuoden 1900 tutkimuksessa otettiin nimittäin selville, että silloiset vuokrasuhteet olivat olleet olemassa enintään $\frac{1}{2}$ vuotta 2,397 tapauksessa (= 23,01 %) ja $\frac{1}{2}$ —1 vuoden 1,987 tapauksessa (= 19,07 %), käsittäen yhteensä 42,08 % kaikista tutkituista asunnoista. Erittäinkin yhden keittiön huoneistoissa nämä lyhytaikaiset, vuotta lyhemmät vuokrasuhteet olivat erittäin lukuisat, nimittäin 56,82 %. Samana vuonna oli Berliinin kaikissa asunnoissa enintään puolivuotisia vuokrasuhteita 16,49 % ja enintään vuoden pituisia 11,53 % eli yhteensä ainoastaan 28,02 %. — Epävarmuus Helsingin työväestön asunto-oloissa lisääntyy edelleen suuresti sen kautta että, kuten Lautakunta on saanut tietoonsa, kirjallisia vuokrakontrahteja käytetään ainoastaan poikkeustapauksissa.

Yllämainittu epäsuhta toiselta puolen vuokramenojen toiselta puolen taas työmiehen vuositulon välillä ynnä riittämätön määrä pieniä asuinhuoneistoja on myöskin tärkein syy vierasten vuokralaisten eli *luona-asuvain pitämiseen*, joka Helsingin työväenasunnoissa on päässyt suuresti käytäntöön ja jota varsinkin täällä täytyy pitää arveluttavana, kun enin osa työväestöä asuu yhden ainoan huoneen huoneistoissa, missä tarpeellista erotusta eri sukupuolten ja eri-ikäisten välillä ei yöllä eikä päivällä voi tulla kysymykseenkään.

Puheenalaisten ahdasten asuntojen asukkaat eivät nimittäin suinkaan ole

ainoastaan oman perheen jäseniä, vaan vieraita luona-asuvia oli vuonna 1900 4,011:ssä eli 38,50 %:ssa niistä työväenasunnoista, jotka asuntotutkimus käsittää. Luona-asuvia oli 6,829, niistä 4,285 miestä, 2,306 naista ja 238 lasta, ja melkoinen osa niistä tuli pienimpäin huoneistojen osalle. Kaikkiaan 2,847 yhden huoneen (taikka keittiön) huoneistossa asui siten koko 4,439 vierasta luona-asuvaa. Sellaisissa oloissa elää, keskimääräisen henkiluvun mukaan huonetta kohti, yli 11,000 henkeen nouseva väestö. Yhteensä 1,024:ssä kahden huoneen taikka yhden huoneen ja keittiön huoneistossa, joissa on ainakin jotakin mahdollisuutta erotukseen isäntäväen ja luona-asuvain sekä eri sukupuolten välillä, oli luona-asuvia 2,007 henkeä. Kun luona-asuvia yhden huoneen huoneistoissa oli 14,46 %, yhden keittiön 12,92 %, kahden huoneen 17,74 % sekä yhden huoneen ja keittiön huoneistoissa 15,00 % näiden huoneistojen koko väestöstä, nousi sanottu prosentti kolmen huoneen ja keittiön sekä neljän huoneen huoneistoissa aina 28,33 ja 28,57 %:iin. Melkoinen osa huoneistoa täytyi siis näissä tapauksissa vuokrata pois muille, jotta tuon suuremman huoneiston vuokra saataisiin kokoon.

Se vuokra, jonka luona-asuvat puolestaan suorittavat, on enimmäkseen (61,92 %) 4—6 markkaa kuukaudessa eli siis 48—72 markkaa vuodessa, mutta vaihtelee muuten 50 pennistä 10 markkaan ja enempääkin kuukaudelta.

Että senlaatuista asunto-oloista, kuin edellä esitetyistä, täytyy olla erittäin arveluttavia terveydellisiä ja siveydellisiä vaaroja ei ainoastaan työväestölle vaan yhteiskunnalle kokonaisuudessaankin on ilman muuta päivän selvä. Tähän katsoen Suomen pääkaupunki Lautakunnan mielestä ei voi olla myöskin puolestaan ryhtymättä tarmokkaisiin toimenpiteisiin puheenalaisten epäkohtain korjaamiseksi. Näiden tärkeitä epäkohtain laadun täytyy silloin määrätä lähtökohta ja suunta työväenasuntokysymyksen ratkaisulle.

Yhä lisääntyvä ahtaus työväestön asunnoissa on Helsingissä, samaten kuin nopeasti kasvavissa yhdyskunnissa yleensä, vältettävissä ainoastaan sen kautta, että saadaan melkoisesti lisää terveellisiä, työväen tarpeiden ja tulojen mukaan sovellettuja asuntoja, ja parannuksen aikaansaamiseksi nykyisiin oloihin täytyy tuon lisääksen tulla vielä suuremmaksi kuin väestön lisäästä vastaisi.

Viime vuosikymmeninä on väkiluku Helsingissä lisääntynyt keskimäärin vuosittain 1870—1880 1,017:llä, 1880—1890 2,247:llä ja 1890—1900 2,724:llä hengellä. Viimemainittua lisääystä vastaisi, nykyisen keskimäärän 2,1 hengen mukaan huonetta kohti, 1,296 uutta huonetta vuosittain. Todellisuudessa tulisijalla varustettujen huoneiden lisäys vuosina 1893—1903 oli 1,607 huonetta vuodessa, nimittäin tavallisesti 1,500—2,070, poikkeustapauksissa vuosina 1894 ja 1895 melkoista vä-

hemmän, 400 ja 800 huonetta, vuonna 1903 taas melkoista enemmän, 2,560 huonetta. Mutta kun väestön lisäys vieläkin on enentynyt, ollen jo 1902 3,761 henkeä, pitänee tätä nykyä saada ainakin 2,000 uutta huonetta, vastaten noin 11 miljoonan markan kustannuksia, lisää vuosittain, jotta asuntotarve tulisi tyydytetyksi nykyisten asunto-olojen vielä huonontumatta. Työväenasunnot käsittivät vuonna 1900 13,393 huonetta eli noin kolmannenosan kaikista kaupungin asuinhuoneista ja työväestö lähes puolet kaupungin väkiluvusta. Jos otaksutaan, että tähän väestöön kuuluvia on samaten ainoastaan puolet vuotuisesta väenlisäyksestä, niin sen tarpeiksi pitäisi vuosittain rakentaa ainakin 600—700 uutta huonetta, mihin, työväen asuntoyhtiöiden järempänä mainittavissa rakennusyrietyksissä saatujen keskimääräisten kustannusten 3,100 markan mukaan huoneelta, tarvittaisiin noin 2 miljoonaa markkaa vuosittain; ja sen kautta nykyinen ahtaus työväenasunnoissa ei kuitenkaan vähentyisi.

Mainitun asuntotarpeen suureen laajuuteen nähden ei ole ajateltavissakaan, että kunta yksin voisi ottaa sen tyydyttääksensä, vaan tämä on, samaten kuin kaikkialla muuallakin, melkoiseksi osaksi aikaansaataava yksityisen rakennustoiminnan kautta. Mutta toiselta puolen täytyy sanotun laajuuden vaikuttaa että, vaikkakin kunta itse, tarpeellisenä apukeinona työväestön asunnoissa olevien räikeän epäkohtain korjaamiseksi, rakennuttaisi työväenasuntoja siinä määrin kuin Lautakunta järempänä ehdottaa, niin tilaa ei suinkaan tulisi puuttumaan yksityiseltä rakennustoiminnalta ei ainoastaan kaupungin kaikkien suurempain huoneistojen vaan myöskin työväenasuntojen rakentamiseen. Kokemus sellaisista kaupungeista, joissa on harjoitettu tehokasta kunnallista rakennustoimintaa, ei myöskään anna tukea siihen pelkoon, että muun rakennustoiminnan sen kautta tarvitsisi lamautua; ja niin pian kuin asunto-olot eri tahoilta lähtevän yhdistettyjen ponnistusten kautta olisivat siinä määrin parantuneet, että voitaisiin tulla toimeen ilman kunnan suoranaista myötävaikutusta, voisi tietysti sen rakennustoiminta tällä alalla kokonaankin lakata.

A. Yksityisen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistäminen.

1. Rakennustonttien myyntiehdot.

Työväenasuntojen rakentamista tarkoittavan rakennustoiminnan mahdolliseksi tekemistä varten näyttää Työväenasiain lautakunnasta ensiksikin olevan tarpeen, että kaupunki pitää saatavana tähän tarkoitukseen soveliaita *tontteja*; ja siihen tarjoutuukin runsaasti tilaisuutta sen kautta, että Helsingin kaupungilla on käytettävänään niin paljon rakennuspaikkoja.

Vuoden 1903 lopussa oli kaupunginaseman piirissä 612 rakentamatonta tonttia pinta-alaltaan yhteensä 816,984 neliometriä, joista

113 käyttämätöntä tonttia tasoitetun	kadun varrella	138,921 m ²
441 „ „ „ tasoittamattoman „ „		604,444 m ²
Yhteensä 554 käyttämätöntä tonttia		743,365 m ²

Kun rakennettuja tontteja samaan aikaan oli 1,367 alaltaan yhteensä 3,255,830 m², niin olivat rakentamattomat tontit siis noin puolet jo rakennettujen tonttien lukumäärästä ja noin neljäsosa niiden pinta-alasta. Edellisten keskimääräinen suurus on nimittäin ainoastaan jonkun verran enemmän kuin puolet siitä mitä rakennettujen tonttien, eli 1,334,9 m² 2,381,8 neliometriä vastaan. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja oli viime vuosina 1899—1903 131, 106, 111, 145 ja 130; ja samoina vuosina oli asuntotonteille keskimäärin pantu yksikköhinnaksi Smk. 18: 50, 17: 48, 16: 17, 17: 72 ja 16: 45 neliometriltä. Yksikköhinta vuonna 1903 myytäväksi käytettävissä olevista tontteista oli taas

7 tontista	10 markkaa neliometriltä
107 „ 11—20	„ „
11 „ 21—30	„ „
4 „ 31—40	„ „
1 „ 50	„ „

Kaupunginaseman piirissä olevain käyttämättömien tonttien lisäksi, jotka tosin asemansa ja hintansa puolesta ainoastaan osittain soveltuvat työväenasuntojen rakentamiseen, tulee vielä Töölön alue, jolle kaupunginasema jo on laadittu ja vahvistettavaksi lähetetty, ynnä muita laajoja kaupungin omistamia alueita osaksi kaupunginaseman ulkopuolella olevalla kaupunkiin yhdistetyllä alueella osaksi kaupungin rajoja tuonnempana. Kaupunki voipi siis pitemmäksi ajaksi eteenpäin täysin riittävästi tyydyttää rakennuspaikkain tarpeen työväenasuntojakin varten.

Ainoastaan pitämällä tontteja saatavana rakennustoimintaa varten ei kuitenkaan saada mitään todennäköisyyttä siitä, että työväelle syntyy tarvittava määrä sopivia asuntoja. Yleinen ilmiö on, että yksityinen rakennustoiminta osaksi säästäkseen kuatannuksia useammista keittiöistä, porraskäytävistä y. m. s., osaksi välttääkseen hankalampaa hoitoa ja suurempaa vaaraa, että vuokria jää maksamatta, sekä vähempää edullisen myynnin mahdollisuutta, kernaimmin rakentaa taloja, joissa on suurempia, etupäässä varakkaammille vuokralaisille aiottuja huoneistoja. Näin ollen Työväenasiaian lautakunta, samaten kuin Rahatoimikamarikin, on sitä mieltä, että kaupungin tulisi erityisesti edistää pienten asuntojen aikaansaamista tarkoitettavia rakennusyrityksiä myöntämällä edullisia ehtoja rakennustonttien luovuttamiselle puheenalaiseen tarkoitukseen.

Jo tähänkin saakka on pääkaupungin tonttipolitiikka vähitellen kehittynyt siihen suuntaan, että helpotettaisiin rakennustoimintaa yleensä sekä erittäin teollisuuslaitosten ja myöskin työväenasuntojen rakentamista.

Vuoteen 1888 saakka olivat käyttämättömiin tonttien ostajat vanhastaan olleet velvolliset maksamaan koko ostohinnan 8 päivän kuluessa, jota vastoin vuokratonttien haltijat niitä lunastaessaan voivat suorittaa lunastuksen 10 vuodessa kymmenennelläosalla vuosittain ja 6 % korolla maksamatta olevista määristä. Viime-mainittu maksutapa ulotettiin 17 p:nä Tammikuuta 1888 myöskin käyttämättömiin asuntotontteihin, samalla kuin tehdastonteista määrättiin, että kauppahinnan sai suorittaa 6 %:n vuotuismaksulla, josta 5 % oli luettava koroksi ja loput pääomavähennykseksi, ollen ostajalla kuitenkin valta ennemminkin maksaa kauppahinta, kokonaan taikka osaksi. Sittenkin myönnettiin Kaupunginvaltuusto 11 p:nä Lokakuuta 1902 tekemällä päätöksellä käyttämättömillekin asuntotonteille lisäksi se huojennus, että niiden hinnan saa jonkun verran yli 30 vuoden ulottuvan kuoletusajan kuluessa suorittaa 7 %:n vuotuismaksulla, josta 5½ % on korkoa ja 1½ % pääomavähennystä. Mainitut myyntiehdot on sittemmin pysytetty, Kaupunginvaltuusto kun 12 p:nä Maaliskuuta 1901 hylkäsi Rahatoimikamarin tekemän ehdotuksen entisen maksutavan siten palauttamisesta, että kauppahinta sekä asunto- että tehdastonteista olisi maksettava 10 vuoden kuluessa kymmenennelläosalla vuosittain. (Pain. Asiak. 1887 N:o 17, 1888 N:o 3, 1892 N:o 28, 1900 N:o 26, 1901 N:o 11).

Mitä erittäin työväenasuntoihin tulee on Kaupunginvaltuusto 26 p:nä Maaliskuuta ja 21 p:nä Toukokuuta 1901 edelleen päättänyt, että sellaisista työväenasuntojen rakentamiseen aiotuista tonteista, joita varten on saatu joko rakennuslaina Suomen valtiovarastolta taikka lainanantajan puolelta irtisanomattomia lainoja Suomen kaupunkien hypoteekikassalta tai muulta rahalaitokselta, kaupunki olisi, ellei kaupungin oikeutta saatettaisi vaaranalaiseksi, tyytyvä tontin ja siihen tehtyjen rakennusten toiseen kiinnitykseen. Tämän nojalla onkin Rahatoimikamari useille yhtiöille myöntänyt, että tontinlunastuksesta vaadittu kiinnitys saa siirtyä muita kiinnityksiä jälemmäksi, ja siten on niille rakennusluoton hankkimista helpotettu.

Jo aikaisemmin oli kuitenkin yksityistapauksissa tontinmyynnissä myönnetty erityisiä huojennuksia työväenasuntorakennusten edistämiseksi. Helsingin työväen rakennusosakeyhtiön pyynnöstä, jolla yhtiöllä on enintään 6 %:iin rajoitettu osingonjako ja tarkoituksena Helsingin työväenluokalle ja erittäin yhtiön osakkaille hankkia terveellisiä ja huokeita asuntoja sekä avata heille tilaisuus itse pääsemään talonomistajaksi, päätti Kaupunginvaltuusto 31 p:nä Tammikuuta ja 22 p:nä Helmi-kuuta 1888, että käyttämättömät tontit N:ot 2, 4, 6 ja 8 Pursimiehenkadun varrella sekä N:ot 1, 3 ja 5 Sepänkadun varrella (koko kortteli N:o 125) myytäisiin julkisella huutokaupalla, mutta sillä ehdolla, että jos mainittu yhtiö tekisi korkeimman tarjouksen eikä se olisi arviohintaa 52,282 markkaa 25 penniä alempi, niin kauppahinnan saisi suorittaa 6 %:n vuotuismaksulla, josta 5 % korkoa kulloinkin maksamatta olevasta määrästä sekä 1 % pääoman vähennystä. (Pain. Asiak. 1888

N:o 6). Sittenmin on 9 p:nä Kesäkuuta ja 8 p:nä Syyskuuta 1903 tehdyillä päätöksillä samalle yhtiölle myönnetty oikeus uusien työväenasuntojen rakentamista varten huutokaupatta lunastaa 10 yhdessä ryhmässä olevaa tonttia korttelista N:o 362 Porvoon-, Flemmingin- ja Fredriksberginkadun väliltä 9—13 markan mukaan neliömetriltä yhteensä 161,718 markkaan nousevalla hinnalla.

Yllämainittuja etuja myönnettäessä on osaksi määrätty erityisiä ehtoja sen turvaamiseksi, että tonttia käytettäisiin aiottuun tarkoitukseensa. Niinpä kuului vuonna 1888 vahvistettuihin tehdastontteja koskeviin ehtoihin, että ostaja on velvollinen, Rahatoimikamari vaatiessa, heti kaupunginrahastoon maksamaan koko kauppahinnasta suorittamatta olevan määrän, jos hän luovuttaa tontin pääasiallisesti muuhun tarkoitukseen kuin tehdasliikkeeseen. Sen ohessa annettiin 18 p:nä Marraskuuta 1901 erityinen rakennusjärjestys kaikille tehdastonteille, ja tätä toimenpidettä perusteltiin m. m. sillä, että kaupungille oli näyttäytynyt vaikeaksi tehdasliikettä varten aiottuja alueita myytäessä, jotka teollisuuden edistämiseksi tavallisesti luovutettiin huokeammilla ehdoilla kuin asuntotontit, sitovasti hankkia varmuutta siitä, ettei näitä alueita käytettäisi muihin kuin teollisuustarpeisiin. (Pain. Asiak. 1901 N:o 7). Vuonna 1888 Helsingin työväen rakennusosakeyhtiölle tontteja myytäessä määrättiin taas, että, jos yhtiö ennen kauppahinnan täysin suorittamista myisi tonttiryhmän taikka luopuisi käyttämästä sitä ilmoitettuun tarkoitukseen, niin kauppahinta olisi maksettava voimassa olevain yleisten ehtojen mukaan kymmenennelläosalla vuosittain ja 6°/_o:n korolla maksamatta olevasta määrästä.

Niitä tarkempia määräyksiä miettiessään, joiden mukaan lisää huojennusta tontinlunastuksen suorittamiseen nähden olisi työväenasunnoille myönnettävä, on Työväenasiain lautakunta tullut erinäisissä kohdin Rahatoimikamarin ehdotuksesta eroavaan mielipiteeseen. Niinpä puheenalainen etu osaksi ei näytä olevan rajoitettava erityisiin ennakolta määrättyihin tontteihin ainoastaan yhdessä osassa kaupunkia, osaksi se olisi määrättävä eri suureksi toiselta puolen sellaisille asunnoille, jotka tehdään omistajan tahi rakennusyhtiön osakasten omiksi tarpeiksi taikka vuokrahuoneistoja rakentavan yleishyödyllisen rakennusyhtyrityksen toimesta, toiselta puolen taas vuokrahuoneistoille, joita yksityiset talonomistajat tahi yhtiöt rakentavat liikeyrityksinä, osaksi vihdoin tulisi etua vastaamassa olla suurempia takeita siitä, ettei tonttia käytetä muuhun kuin aiottuun tarkoitukseensa.

Mitä ensiksikin tulee Rahatoimikamarin ehdotukseen, että edullisempia myyntiehtoja myönnettäisiin ainoastaan sillä Fredriksbergin aseman luona olevalla alueella, joka erityisesti tasoitettaisiin työväenasuntoja varten, niin Lautakunnan mielestä ei ole päteviä syitä siihen, että samallinen etu kiellettäisiin työväenasunnoilta, joita ehkä saattaisi syntyä muihin osiin kaupunkia. Sen kautta aiheettomasti supistettaisiin yksityisen aloitteen mahdollisuutta käytettävissä olevista tonteista vapaasti valita paikka ilmestyväin tarpeiden tyydyttämiseksi ja työväenasunnot tulisivat enemmän kuin tarpeellista erilleen niistä alueista, joissa on asuntoja muille yhteiskuntaluokille, mikä yhteiskunnalliselta kannalta on arveluttavata; ja

myöskin sen tähden, että eräänlaisten työntekijäin välttämättä on asuttava lähellä työpaikkaansa, tarvitaan työväenasuntoja ehdotetun työväenkaupunginosan ulkopuolellakin. Ne työväenasunnot, joita yhtiöt tähän saakka ovat rakentaneet, ovatkin eri osissa kaupunkia.¹⁾ Edellämäinittujen haittain välttämiseksi olisivat vastaiset maksuehdot, samaten kuin jo nyt oikeus kiinnityksen jälemmäksi siirtämiseen, ulotettavat tarkoituksenmukaisiin työväenasuntoihin kaupunginaseman piirissä yleensä riippumatta siitä, mihin paikkaan ne sinne rakennetaan.

Sitävastoin näyttää puheenalainen avustus asuntojen laadun puolesta olevan rajoitettava ainoastaan yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön sekä kahden huoneen huoneistoihin. Sillä, niinkuin Helsingin työväen asunto-oloista edellä esitettiin, on varsinkin aivan pienten vuokrahuoneistojen tarve tuntuva, ja jo sellaisen asunnon kustannukset, johon kuuluu kaksi huonetta ja keittiö, ovat yleensä suuremmat kuin mitä täkäläisen työmiehen tuloilla voidaan vieraita vuokralaisia asuntoon ottamatta suorittaa. Ainoastaan asuntojen rakentamista varten omiksi tahi omain osakasten tarpeiksi lienee yksityisille ja yhtiöille poikkeustapauksissa myönnettävä samallinen etu myöskin kahden huoneen ja keittiön suuruisiin huoneistoihin nähden.

Siihen kysymykseen, onko työväenasuntoja varten aiottuja erityisesti edullisia maksuehtoja ensinkään ulotettava varsinaiseen yksityiseen rakennustoimintaan voittoa tuottavia rakennusyhtiöitä varten, on varsin yleisesti ulkomailla vastattu kieltävästi, koska se mahdollisuus on lähellä, että sanottu etu suuremman voiton muodossa koituu talonomistajan hyödyksi tuottamatta asuntoa tarvitseville mitään vuokramenojen huojuusta. Erikoiset asianhaarat Helsingissä puoltavat kuitenkin sellaista ulottamista. Lisää pieniä asuntoja tarvitaan täällä sellaisenaan enemmän kuin että tuon tarpeen voisi katsoa tulevan riittävästi tyydytetyksi työväen itseavustuksella, jonka vaikutuksen muuten täytyy jäädä rajoitetuksi ainoas-

¹⁾ Eteläpuolelta kaupunkia lähtien tavataan työväenasuntoja: 7:ssä kaupunginosassa: Kapteeninkatu 4, 6, 8, 10 Maja; Pietarinkatu 4 Pohjantähti, 8 Palmu, 18 Tellus, 7 Rauhalinna, 17 Mökki; Tehtaankatu 8 Tupa, 10 Pirtti, 12 Hällebo, 3 Neitsypolku, 11 Fridhem, 19 Koivu; Vuorimiehenkatu 10 Joukola, 14 Oksa, 16 Wesa, 18 Seppälä, 20 Tuomisto, 31 Laiho, 35 Suoja; 6:ssa kaupunginosassa: Hernesaarenkatu 1 Tarmo, 11, 13 Toivo; Sepänkatu 3, 5 Oma koti; Pursimiehenkatu 21 Kukka, 23 Kasvi; Merimiehenkatu 34 Koetus; Punavuorenkatu 16 Punavuori; 4:ssä kaupunginosassa: Vladimirkatu 59 Helsingin työväen rakennusosakeyhtiö; Eerikinkatu 40 Toimela, 52, 43 Hels. työväen r. o. y., 1 Harjula, 7 Elo, 41 Koti; Ruoholahdenkatu 18 Taimi, 20 Alku, 24, 9—19 Hels. työväen r. o. y.; Lapinlahdenkatu 10 Lugnet; Malminkatu 28 Tyynelä, 30 Kalliola, 34 Malm, 40 Raide; Kampilla Helsingfors aktiebostäder; Alkärr; Yrjönkatu 25 Jukola; 8:ssa kaupunginosassa: Kruunuvuorenkatu 9 Louhi; Kauppiaankatu 12 Linna, 13 Tuki; Luotsikatu 18 Koitto, 3 Fridborg; 1:ssä kaupunginosassa: Oikokatu 6, 8 Valo; 2:ssa kaupunginosassa: Vilhonkatu 4 Into; 10:ssä kaupunginosassa: Näkinkuja 3 Kanerva; Käenkuja 3 Onnela; Sibyllankatu 4, 6 Turva; 11:ssä kaupunginosassa: 2:nen linja 23, 25 Askel, 31 Rauha; 3:s linja 34 Terä, 35 Kaleva; 4:s linja 17 Väinölä, 19 Tapiola; Hämeenkatu 2 a Salmela; Alppikatu 9 Valhalla, 17 Terho, 21 Otava, 23 Suomalainen; Helsinginkatu 28, 30 Kallio; 12:ssa kaupunginosassa: kortteli 362 (Porvonkatu 1, 2, 5, 7, 9, Flemminginkatu 28, Fredriksberginkatu 30, 32, 34, 36) Hels. työväen r. o. y.; Fredriksberginkatu 42, 44, 46, 48 Aho, 50 Svan; Kajaaninkatu 1 Svan; huvila Surutoin d, Helsingfors aktiebostäder.

taan paremmassa taloudellisessa asemassa oleviin työntekijöihin, yleishyödyllisillä rakennusyrityksillä ¹⁾ taikka suoranaissilla toimenpiteillä kunnan puolesta; eikä meillä myöskään ole tilaisuutta, niinkuin monessa paikoin ulkomailla tehdään, hankkia pienille asunnoille erityistä huojennusta yleisiin veroihin nähden. Mutta toiselta puolen on Helsingin kaupungin mahdollista käyttämällä paljon omistamiansa rakennuspaikkoja sekä ryhtymällä kunnallisiin rakennusyrityksiin estää yksityisiä talonomistajia, joiden rakennustoimintaa kunta on edistänyt, saamasta monopooliasemaa ja sitä väärinkäyttämästä.

Siihen nähden, mitä edellä on esiintuotu, on Työväenasiain lautakunta katsonut velvollisuudeksensa puoltaa, että sellaisille liikeyrityksille, kuin nyt on puheena, suotaisiin samallaiset maksuehdot, kuin nykyisin tehdastonteista on voimassa, s. o. lupa suorittaa kauppahinta 6 %:n vuotuismaksulla, josta 5 % korkoa ja 1 % kuoletusta. Asuntojen rakentamista omistajan tai yhtiön-osakkaan omiksi tarpeiksi ja niinkään vuokrahuoneistojen rakentamista yleishyödyllisessä tarkoituksessa eikä liikevoiton saamista varten olisi sitävastoin vieläkin helpotettava vähentämällä maksuvelvollisuus 6 %:n vuotuismaksuun, josta ainoastaan 4 1/2 % korkoa ja 1 1/2 % kuoletusta. Kummassakin tapauksessa jäisi ennen myönnetty oikeus saada kiinnitys siirretyksi muita kiinnityksiä jälemmäksi edelleenkin pysymään.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan vastaisi puheenalaisen edun myöntämistä velvollisuus 30 vuoden kuluessa käyttää myytyä tonttia työväenasuntoja varten sen uhalla, että, jos asuinhuoneistojen suuruutta rajoittavaa ehtoa sanottulla ajalla rikottaisiin, niin mahdollisesti maksamatta oleva kauppahinta ja sen lisäksi 60 % myyntihinnasta on heti suoritettava kaupunginrahastoon. Se tieto, että määrätyn ajan kuluttua tontin saa käyttää muihin tarkoituksiin, esim. vuokrakasarmien rakentamiseen, joissa on liikehuoneistoja taikka suuria ja kalliita asuntoja, näyttää kuitenkin olevan omansa ennakolta saattamaan tontin ynnä siihen tehdyt rakennukset keinottelun esineeksi ja korottamaan niiden arvoa sekä sen kautta keinotekoisesti nostamaan vuokria tontille rakennetuista työväenasunnoista. Tämän välttämiseksi olisi, Lautakunnan mielestä, määräys tontin käyttämisestä työväenasuntoja varten tehtävä ilman mitään rajoitusta ajan puolesta ja tarkoituksen saavuttaminen turvattava koventamalla Rahatoimikamarin ehdottamata uhkaa sikäli, että puheenalaisen tontin käyttämistä koskevan ehdon rikkominen tuottaisi velvollisuuden heti suorittaa tontinlunastuksen, laskettuna asuntotonteista nyt voimassa olevain yleisten määräysten mukaan ja siihen lisättynä 60 % myyntihinnasta. Tämä velvollisuus tulisi, kunnes talonomistaja ehkä tekee itsensä vikapääksi sanottuun seuraamukseen, pysymään kiinteistöön kiinnitettynä velkana.

¹⁾ Saksassa vaaditaan yleensä, että rakennusyrityksillä, jotta se voitaisiin lukea yleishyödylliseen rakennustoimintaan kuuluvaksi, tulee olla tarkoituksena terveellisten, tarkoituksenmukaisten ja huokeain asuntojen rakentaminen vähävaraisille, että se ei saa jakaa enempää kuin 4 % voitostaan ja että yhtiön varat, taikka ainakin muut varat paitsi sisäänmaksettu nimellinen pääoma, sen hajaantuessa ovat jätettävät johonkin yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Kun edellä on puollettu edullisia maksuehtoja rakennustontteja luovutettaessa työväenasuntoja varten, on Työväenasiain lautakunta lähtenyt siitä edellytyksestä, että, vastoin eräiden työväenjärjestöjen vaatimusta, myöskin puheenalaisiin tontteihin nähden noudatettaisiin nykyisin voimassa olevaa myyntitapaa, julkisella huutokaupalla myymistä. Kunnallista omaisuutta luovutettaessa niin suuressa määrin, kuin tässä on puheena, ei näytä voitavan yleisenä sääntönä olla vailla sanotussa myyntitavassa olevia kontrolloita ja takeita kunnan etujen valvomisesta ja todellisen taikka luullun puolueellisuuden välttämisestä useampien samaa tonttia haluavain välillä valittaessa. Yllämainitut kunnalla olevat keinot tarjoavat kuitenkin tehokkaan esteen tontinhintain keinoitekoista korottamista vastaan huutokaupassa; ja puheena olevan myyntitavan pysyttäminen estää yhtä vähän kuin tähänkään saakka Kaupunginvaltuustoa, milloin syytä siihen havaitaan olevan, erityisen harkinnan nojalla myöntämästä yleishyödylliselle rakennusyrietykselle, joka tarjoaa erityisiä tahteita tarkoituksenmukaisesta pienten vuokrahuoneistojen rakentamisesta, lisää etuja työväenasunnoille yleensä määrättyjen lisäksi, niinkuin tontinmyyntiä ilman huutokauppaa, osakkeiden merkitsemistä tai rakennuslainan myöntämistä y. m.

Työväenasiain lautakunnalta ei tässä ole jäänyt huomaamatta, että kunnat ovat monin paikoin edistäneet työväenasuntojen rakentamista tarkoittavaa rakennustoimintaa muullakin tavoin kuin rakennustontteja luovuttamalla, erittäinkin rakennusluoton välityksellä. Sellainen avustus kunnan ja valtion varoista on erityisesti suuressa määrin vaikuttanut niihin tärkeisiin tuloksiin, joita rakennusyhtiöt ja yhdistykset asuntokysymyksessä ovat saavuttaneet. Mainitut järjestöt tarkoittavat osaksi, niinkuin englantilaiset ja amerikalaiset building societies ja eräät työväenasuntoyhdistykset Belgiassa, jäsenillensä säästää sekä lainaksi ottaa ja antaa varoja omaan asuntojen hankkimiseen, osaksi, kuten mannermaalla muuten on asianlaita, työväelle ja muille varattomille kansanluokille rakennuttaa taloja, jotka joko vähitellen siirretään yhdistyksen jäsenten omiksi taikka annetaan heille vuokralle. Siinä tarkoituksessa on varakkaampain työväenpiirien keskuudessa harjoitettu laajaa toimintaa muun muassa Tanskassa, Saksassa, Itävallassa, Alankomaissa ja Italiassa. Tanskassa on yhdistysten toiminnan edistämiseksi vuonna 1898 valtiovaroista myönnetty 2 miljoonaa kruunua; ja jo vuonna 1865 perustettu työväenrakennusyhdistys Kyöpenhaminassa on ollut mallina samallaisille järjestöille Saksassa. Siellä on, varsinkin jäsenten kaikkikyhteyden vastuunalaisuuden lakattua vuonna 1889, nopeasti kehittyneitä asunto-osuuskuntia, joissa osakasten osuusmaksu tavallisesti on 200 Saksan markkaa ja suoritetaan vähäisellä sisäänkirjoitusmaksulla sekä sitten seuraavilla pienillä maksuilla, Reininmaakunnassa 30—50 Pfennigellä viikossa, edistetty runsaalla luotolla työhönkykenemättömyys- ja vanhuudenvakuutusta varten perustettujen valtiolaitosten puolesta. Sen ohessa ovat myöskin useat kunnat, muutenkin kuin luovuttamalla rakennuspaikkoja edullisilla ehdoilla, osaltansa hankkineet pääomia rakennusyrietyksiin. Esimerkkinä tästä mainittakoon erittäin Frankfurt a. M., missä kunta on erääseen osakeyhtiön, joka on rakentanut 137 taloa 875 asunnoksi

4,303 hengelle, merkinnyt osakkeita 200,000 M. (koko osakepääomasta 1,442,000 M.), myöntänyt rakennuslainaksi 300,000 M. (90 % rakennuskustannuksesta) samalle yhtiölle ja 225,000 M. eräälle rakennusyhdistykselle, merkinnyt osakkeita 100,000 M. ja taannut obligatsioonilainan 3,400,000 M. kolmannelle rakennusyrietykselle, mennyt neljännelle yrietykselle takuuseen obligatsioneista, joiden yhteenlaskettu määrä on 2,100,000 M. Tällöin on yleensä määrätty sellaiset ehdot että kaupungin avustuksella syntyneet rakennukset aikanaan tulevat kunnan omiksi ja että kunta jo sitä ennenkin voi vaikuttaa vuokrain suuruuden määräämiseen sekä on pidättänyt osan huoneistoista omalle työväellensä. Norjassa oli valtion vuonna 1894 perustama ja sen jälkeen lisätystä talolainarahastosta vuoteen 1899 saakka kuntain välityksellä lainattu maalaiskuntiin 2,538,635 ja kaupunkikuntiin 463,195 kruunua omain pienten asuntojen rakentamista, hankkimista ja maksamista varten. Erään 9 p:nä Kesäkuuta 1903 maanviljelys- ja asuntolainoista annetun lain kautta on valtio sittemmin perustanut erityisen pankin m. m. sitä varten, että enintään 4 % korkoa vastaan annettaisiin asuntolainoja varattomille sekä lainoja kunnille ja rakennusyhdistyksille asuntojen rakentamiseen, joita siten myydään tai vuokrataan varattomille, ollen yksityisiltä lainansajilta ja yhdistyksiltä vaadittava kunnan takuu.

Myöskin Suomen kaupungeissa ovat yleishyödylliset rakennusyrietykset saaneet kannatusta kunnalta. Niinpä on jo vuonna 1850 Turun kaupunki antanut ilmaiseksi tontin yhtiölle, joka rakensi 8 asuntoa kussakin yksi huone ynnä konttori, eteinen, ullakko ja kellari, ja vuonna 1884 ottanut 50 osaketta suurempaan rakennusyhtiöön, jonka asunnot n. s. Mühlhausenin järjestelman mukaan tuli saada lunastaa yksityiseksi omaisuudeksi. Tampereen kaupunki on taas anniskeluvoittovaroista vuosina 1889 ja 1891 perustetusta rakennusrahastosta myöntänyt lainaksi 50,000 ja 45,000 markkaa kahdelle työväenasuntoyhtiölle. Edellä on jo mainittu, kuinka Helsingin kaupunki järjestämällä tontinlunastusehtoja täällä on avustanut työväenasuntoyrietyksiä, jotka erittäinkin valtiovaroista saamainsa rakennuslainain avulla ovat harjoittaneet varsin huomattavaa rakennustoimintaa.

Filosofian tohtori K. A. Branderin vuonna 1903 toimittaman tutkimuksen mukaan, joka ynnä eräitä muita esitelmiä ja komiteanmietintö asuntokysymyksestä seuraavana vuonna ilmestyi julkaisussa „Asuntokysymys. Esitelmiä ja ehdotuksia julkaissut Kansataloudellinen yhdistys“, oli Helsingissä kaikkiaan 33 vuosina 1886—1902 perustettua työväenasunto-osakeyhtiötä, joiden osakepääoma oli 1,085,650 markkaa, vastaten keskimäärin 1,270 markkaa jokaista osakasta kohti. Osakkeiden lukumäärä on rajoitettu enintään yhdeksi tai kahdeksi kullekin osakkaalle, ja yhtiölle on pidätetty etuoikeus niiden ostamiseen. Mainitut yhtiöt olivat 6,139,597 markan 12 pennin kustannuksella, josta Smk. 782,983: 82 tontinlunastusta, rakentaneet asuntoja, kaikkiaan 1,976 tulisijaa. Tontit ovat joko ostetut taikka vuokratut, jolloin vastainen lunastushinta joko on määrätty neliömetriltä taikka on tavallisesti 30 vuotta käsittävän vuokra-ajan kuluttua, jos haltija haluaa lunastaa tontin itselleen, kaupungin arviomiesten määrättävä. Rakennukset ovat enimmäkseen yksikerroksisia

puutaloja taikka kaksikerroksisia taloja, joissa alakerros on kivistä ja ylikkerros puusta. Ainoastaan yksi yhtiö on rakentanut yksinomaan yhden huoneen huoneistoja, muutamissa taloissa on kahden ja kolmen huoneen huoneistoja, mutta useimmissa huoneistoissa on kuitenkin yksi huone ja keittiö, ja vuokra on keskimäärin 220 markkaa tulisijalta. Puheenalaisista 33 yhtiöstä on 20 saanut valtiolta kuoletuslainoja yhteensä 1,818,600 markkaa ensimmäistä kiinnitystä vastaan ¹⁾, jonka jälkeen seuraa maksamatta oleva tonttihinta sekä edelleen rahalaitoksista saatuja kiinnityslainoja, jotka tavallisesti on vahvistettu ominais- ja täytetakauksella, sekä vihdoin yksityisten lainoja. Osakkaita on kaikkiaan 855, niistä 621 työväenluokkaan kuuluvia. Kaikkiaan 253 osaketta ovat alkuperäiset osakkaat myyneet, ja sen kautta on 37 osaketta siirtynyt osakkeenomistajain toiselle ryhmälle, jonka muodostavat vähävaraisempaan keskiluokkaan kuuluvat henkilöt. Ainoastaan 25 osakkaalla, jotka melkein kaikki ovat työmiehiä, on osakkeita kahdessa eri yhtiössä.

Taloudellinen tulos työväenasunto-osakeyhtiöiden toiminnasta Helsingissä on ollut yleensä hyvä, varsinkin milloin ei ole hankittu kovin kallista tonttia, ja ne ovat epäilemättä vaikuttaneet varsin paljon asunto-olojen parantamiseksi niille työntekijöille, jotka ovat voineet päästä osakkaiksi näihin yrityksiin. Mahdollisuus tähän on tosin meillä, kuten muuallakin, ollut rajoitettu ainoastaan sellaisiin työntekijöihin, joilla on varmat ja verrattain hyvät tulot sekä todennäköisyys pitemmäksi aikaa jäädä paikkakunnalle asumaan. Mutta yhtiöiden toiminnan kautta lisäytyy yleensäkin työväenasuntoja ja se vaikuttaa välillisesti hyvää työväenluokan asunto-oloihin ylipäänsä.

Tämän tähden ja koska puheenalaisen itseavustuksen kehittävä vaikutus osakkaisiin on arvattava varsin tärkeäksi, on ilmeisesti erittäin suotava, että työväen asunto-osakeyhtiöiden perustaminen ei tarpeellisen luoton puutteessa lakkaisi. Valtiosäätyjen 1897 vuoden valtiopäivillä tekemän anomuksen johdosta on Senaatti 24 p:nä Toukokuuta 1898 annetulla armollisella julistuksella valtuutettu „terveellisten ja muuten sopivain työväenasuntojen rakentamiseksi kaupungeissa, kahtakymmentä vuotta pitemmälle takaisinmaksunajalle ja kolmeen ja puoleen prosenttiin alennettua korkoa vastaan, sekä kaupunkikunnalle, joka sitoutuu lainan takaisin maksamisesta vastaamaan, että myöskin sitä tarkoitusta varten muodostuneelle osakeyhtiölle, kiinnitysvakuutta vastaan, valtiovaraston lainausrahastosta myöntämään kuoletuslainoja ehdolla että siitä voitosta, joka yrityksestä lähtee, ei saada laskea suurempaa jako-osuutta lainanottajan yritykseen kiinnittämälle omalle pääomalle kuin että se vastaa kohtuullista korkoa sille ja että sitävastoin ylijäämä voitosta etupäässä käytetään vuokrain alentamiseen“. Tähän määrättyt varat ovat kuitenkin loppuneet ja nykyisissä oloissa näyttää varsin epätietoiselta, onko ja milloin Suomen Valtiokonttorin vuonna 1903 Senaatille tekemä ehdotus lisävarojen myöntämisestä puheenalaiseen

¹⁾ Tähän tulee lisäksi yhtiöille Helsingfors aktiebestäder ja Helsingin työväen rakennusosakeyhtiö myönnettyjä valtiolainoja kaikkiaan Smk. 365,696: 80.

tarkoitukseen vievä tarkoitetuille perille. Tämän tähden ja kun myöskin lainaus Suomen kaupunkien hypoteekikikassasta tätä nykyä on hyvin rajoitettu, joten ei kunnan lupaamalla kiinnityksen jälemmäksi siirtämiselläkään ole käytännöllistä merkitystä, ja kun mitään luottolaitosta puheenalaista tarkoitusta varten ei ole yksityisten aloitteesta saatu aikaan, niin voidaan nostaa kysymys, eikö kaupungin toimesta olisi välitettävä rakennusluottoa työväenasunto-osakeyhtiöille, semminkin kun kunnalla silloin olisi tilaisuus, niinkuin edullisia tonttilainoja myönnettäessäkin pitäisi tehdä, ryhtyä toimiin sellaisia, yksityistapauksissa sattuneita väärinkäytöksiä vastaan kuin esim. että osakas kohtuuttoman korkeata vuokraa ottaen luovuttaa asuntonsa toiselle.

Työväenasiain lautakunta on kuitenkin ollut sitä mieltä, että yllämainitun tarpeen täytyy väistyä välttämättömästi tarvittavain toimenpiteiden edestä, jotka ovat enemmän suoranaisesti omansa korjaamaan pahimpia nykyisistä epäkohdista ja tulevat työväestön suuren enemmistönkin hyväksi, joka tässä kohden on enin avun tarpeessa yhteiskunnan puolesta. Tämän tähden Lautakunta puolestaan ei katso voivansa puoltaa, että luoton myöntämistä puheenalaiseen tarkoitukseen, edullisten tonttilainain lisäksi, tätä nykyä järjestettäisiin yleisenä toimenpiteenä; vaan tulisi kunnan toimet tässä asiassa, Lautakunnan mielestä, sen ohella että tonttien lunastaminen järjestetään sillä tavoin kuin edellä on ehdotettu, keskittää osaksi soveliaisten rakennustonttien tasoittamiseen työväenasuntoja varten, osaksi pienten vuokrahuoneistojen rakentamiseen kunnan toimesta, osaksi vihdoin majatalon perustamiseen ainakin osalle niitä naimattomia työmiehiä, joita nyt luona-asuvina on työväenperheissä.

2. Erityisten tonttien tasoittaminen ja luovuttaminen työväenasuntoja varten.

Siihen että myönnetään edullisia ehtoja tontinlunastukselle työväenasuntoja varten yleensä, tulisi Työväenasiain lautakunnan mielestä vielä liittyä sellaisia toimenpiteitä, että sovelialle paikalle varustettaisiin tontteja, jotka ovat aiotut käytettäväksi yksinomaan tähän tarkoitukseen. Rahatoimikamarin tähän ehdottama alue korttelit N:ot 376—389 Fredriksbergin aseman luona näyttävät myöskin, vaikka maan vuorinen laatu on omansa kallistuttamaan tasoitus- ja rakennuskustannuksia, erinäisissä muissa suhteissa olevan edullisemmat muita vahvistetun kaupunginaseman piirissä olevia paikkoja, jotka tässä voisivat tulla kysymykseen, semminkin jos voidaan saada paikallisjunat sekä kulkuhinnat Fredriksbergin ja kaupungin välillä sopivasti järjestetyiksi sekä alueelle raitiotie ja sillä aamuisin ja illoin huokeita kulkuvuoroja työväelle.

Samalla kuin Lautakunta siis puoltaa, että mainittu alue tähän tarkoitukseen määrättäisiin ja tasoitettaisiin, ei Lautakunta sitävastoin voi yhtyä Rahatoimikamarin

ehdotukseen tasoituskustannusten suorittamisesta. Siihen olisi nimittäin ehdotuksen mukaan käytettävä 520,000 markkaa niistä varoista, jotka on varattu pieniä, etupäässä työvälle aiottuja asuinhuoneistoja tarkoittavain rakennusyritysten edistämiseen. Ennemmin on Kaupunginvaltuusto kuitenkin yleensä hyväksynyt sen periaatteen, että varat, jotka kertyvät kaupunginrahastoon tonttien myynnistä, ovat ensi sijassa käytettävät kaupungissa tarvittavain tasoitus- ja järjestelylöiden kustannuksiin, sekä sen lisäksi yrityksiin, jotka tuottavat kaupungille pysyvää hyötyä kuitenkin antamatta menoja vastaavia tuloja, että siis tuloja, jotka on saatu luovuttamalla jokin osa kaupungin pääomaa, tässä tapauksessa kaupungin maata, ei saa käyttää juoksevain menojen suorittamiseen ja taksoituksen huojentamiseen, vaan ne ovat pantavat yrityksiin, jotka puolestaan ovat pääomanlisäyksenä. (Pain. Asiak. 1901 N:o 11). Tulot tontinlunastuksista ovat nyt viime vuosina nousseet varsin suuriin määriin. Enin osa niistä tosin toistaiseksi jääpi velaksi kiinnitystä vastaan; ja suorittamattomat, maksettavaksi käymättömät tontinlunastukset ovat säännöllisesti lisääntyneet Smk:sta 829,628:84 vuonna 1896 aina Smk:aan 3,382,816:52 1904 vuoden lopussa. Mutta myöskin vuositulo myydyistä tonteista on ollut vuonna 1903 Smk. 713,706:83 ja vuonna 1904 Smk. 605,154:02, sen sijaan kuin se oli arvioitu 250,000 markaksi vuodessa.

Uudistöiden kustannukset ovat taas olleet:

	vuonna 1903	vuonna 1904
kaduilla ja yleisillä paikoilla	258,079:07	287,649:42
kanavoissa ja viemäreissä	103,552:35	65,800:86
Summa Smk.	361,631:42	353,450:28

Tämän vuoden tulo- ja menoarvioon on tontinlunastus otettu ainoastaan 200,000 markaksi, mutta tulee todellisuudessa nousemaan ainakin samaan määrään kuin viime vuonna, jotavastoin taas yhteensä 391,900 markaksi arvioidut uudistyöt kaduilla ja yleisillä paikoilla sekä kanavoissa ja viemäreissä vuonna 1905 tullevat, niinkuin lähinnä edellisinäkin vuosina, likipitäin vastaamaan todellisia kustannuksia.

Siihen katsoen, että tulo tontinlunastuksista viime aikoina siis on noussut melkoista enempään kuin kaduntasoitus- ja kanavoimistöiden kustannukset, näyttää olevan täysin paikallaan, että sanottua tarkoitusta varten nyt otetaan menoarvioon suurempi rahamäärä, johon sisältyy myöskin tasoituskustannukset työväen-asuntoja varten ehdotetusta alueesta. Se syy, jolla Rahatoimikamari, samaten kuin ennemmin 1902 vuoden lainatoimikunta, on perustellut erityisesti tämän menon suorittamista lainavaroilla, nimittäin että, vaikka järjestelytöitä yleensä ei ole toimitettu lainavaroilla, poikkeus sanotusta säännöstä kuitenkin oli katsottava täysin oikeutetuksi silloin, kun tonttilainat eivät kerry kaupunginrahastoon heti taikka vähän ajan kuluessa tontinmyynnin jälkeen, vaan kuoletetaan suunnille yhtä hitaasti kuin kaupungin obligatsioonilainat, ei näytä olevan paikkaansa pitävä. Sillä eihän

pitempi kuoletusaika ole mitään erittäin luonteenomaista nyt puheenalaisille tonteille, vaan samaten on kaikkien tasoituskustannusten ja tontinlunastusten laita voimassa olevain myyntiehtojen mukaan; ja sanottu perustelu veisi siis johdonmukaisesti siihen, että kaikki tasoituskustannukset, vastoin edellämainittua periaatetta, voitaisiin kustantaa lainavaroilla. Ne varat, jotka käytetään nyt puheena olevan alueen tasoittamiseen, ovat yhtä vähän kuin muut asunto- ja tehdastonttien tasoituskustannukset hukkaan heitettyjä, vaan kertyvät myöhemmin takaisin kaupunginrahastoon. Näin ollen ei näytä olevan mitään päteviä syitä siihen, että tässä kohden tehtäisiin poikkeus menettelystä, jota tasoituskustannuksiin nähden yleensä noudatetaan. Lainavarat voivat siten jäädä käytettäväksi muihin toimenpiteisiin, joita, niinkuin seuraavassa tulee esitettäväksi, vielä täytyy katsoa tarvittavan asuntopuutteen poistamiseksi. Edellämainittu lainatoimikunta on tosin puoltanut varojen käyttämistä osaksi tasoituskustannuksiin, osaksi kiinteistöluottolaitoksen avustamiseen. Mutta itse lisätyn Kaupunginvaltuuston 17 p:nä Kesäkuuta 1902 tekemä päätös sisältää puheenalaisen rahamäärän käyttämisestä ainoastaan „että pienten, etupäässä työväestölle aiottujen asuinhuoneistojen aikaansaamisen edistämiseksi osotetaan lainavaroista miljoona markkaa“, ja sen ohessa päätti lisätty Kaupunginvaltuusto nimenomaan „antaa varsinaiselle Kaupunginvaltuustolle toimeksi tarkemmin määrätä, millä tavoin se rahamäärä on käytettävä, jonka lisätty Kaupunginvaltuusto nyt on määrännyt pienten asuinhuoneistojen aikaansaamisen edistämiseksi“. Tämän nojalla on varsinainen Kaupunginvaltuusto pidettävä oikeutettuna päättämään puheenalaisen rahamäärän vahvistettuun tarkoitukseensa käyttämisestä muullakin tavoin kuin lainatoimikunta on puoltanut; ja tätä käsitystä voidaan Työväenasiain lautakunnan mielestä sitä vähemmän syyllä väittää vääräksi, kun myöskin Rahatoimikamari ja Lautakunnan vähemmistö ovat kannattaneet samaa käsitystä puoltamalla nekin kunnallisten työväenasuntojen rakentamista puheenalaisista lainavaroista otettavalla määrärahalta, vaikka lainatoimikunta ei ainoastaan ei ollut tarkoittanut mitään osaa obligatsioonilainasta siten käytettäväksi, vaan päinvastoin vastustanut sellaista toimenpidettä.

Siihen nähden, millä tavoin työväenasunnoille ehdotetulta alueelta tontteja olisi luovutettava, on Rakennuskonttori tehnyt Rahatoimikamarinkin kannattaman ehdotuksen, jolla on periaatteen kannalta erittäin suuri merkitys ja kantavuus, nimittäin että kaikkia tontteja ei myytäisi, vaan osa niitä annettaisiin vuokralle.

Helsingissä, samaten kuin maamme kaupungeissa yleensä, on ollut vallalla se käsitys, että tontteja vahvistetun kaupunginaseman piirissä on luovutettava ainoastaan täydellä omistusoikeudella. Epävapaiden tonttien luovuttaminen vakaalla hallintaoikeudella, jotka tontit Maakaaren 4 luvun 6 §:n mukaan olisivat myytäessä tarjottavat kaupungille lunastettavaksi, on vähitellen jäänyt pois käytännöstä, ja tonttivero, jota edelleen on otettu yksityisten omaksi myydyistä tonteistakin, on todellisuudessa menettänyt varsinaisen merkityksensä. Myöskin sellaisilla alueilla, joita ei vielä ole otettu kaupunginaseman piiriin ja joilla kaupungin maan omistus-

oikeutta sentähden ei ole voitu myydä pois, niinkuin Kalliossa ennen vuotta 1901, on rakennustonttien vuokraehtoihin pantu nimenomainen määräys, että vuokramies on, sittenkuin asemakaava on alueelle vahvistettu, sekä oikeutettu että, kaupunginhallinnon vaatimuksesta, velvollinenkin lunastamaan tonttinsa.

Kerrottu täällä vallitseva käsitys on kuitenkin aivan vastakkainen sille suunnalle, joka nykyisin yleensä on voitolla kunnallisen maaomaisuuden käyttämiseen nähden. Tämä suunta on nimittäin se, että kunnan, osaksi voidakseen vaikuttaa hyvää asunto-oloihin ja erittäinkin estää tontinhintain ja asuntovuokrain korottamista, osaksi yhteiskunnalle pidättääkseen sen luonnollisen arvonnousun, jonka yhteiskunnan kehitys tuottaa, tulee hyvissä ajoin lisätä maaomaisuuttansa ja yleensä olla luopumatta rakennusmaan omistusoikeudesta, ainakin ellei kunnalle varatun etuosto-oikeuden kautta taikka muulla tavoin hankita takeita tonttikeinottelua vastaan. Kaupunkien rakennuspaikkain luovuttaminen ainoastaan käyttö-oikeudella on sentähden tullut yhä tavallisemmaksi esim. Englannissa, Saksassa ja Alankomaissa; ja niitä epäkohtiakin, joita Englannissa on ilmestynyt yksityisten omistamia asunto-tontteja vuokralle annettaessa, on voitu välttää kunnan ollessa omistajana. Erityisesti näyttää tähän tarkoitukseen sopiva maanvuokran muoto saadun n. k. perintö-rakennusoikeudesta (Erbbaurecht), joka on järjestetty Saksan valtakunnan vuodesta 1900 voimassa olevassa siviililaissa. Sillä tarkoitetaan luovutettavaa ja perinnöllistä oikeutta pitää rakennusta toisen maalla, jolloin erityinen välipuhe voidaan tehdä rakennusten laadusta, vuokrain suuruudesta, etuosto-oikeudesta j. n. e. Sellaisilla määräyksillä koetetaan saada varmuutta siitä, että luovutetulle tontille oikein rakennetaan ja ettei vuokria koroteta kohtuuttomiin asti. Sanottu oikeus voidaan, samaten kuin kiinteistö, myydä, kiinnittää y. m. Sovitun ajan loputtua joutuvat rakennukset maanomistajalle ilman korvausta, ellei sellaisesta ole sovittu. Aika, jonka sopimus pysyy voimassa, on määrätty tavallisesti 60—80:ksi, enintään 100 vuodeksi, esim. Leipzigin kaupunki on sen määrännyt 100:ksi, Halle 70:ksi, Frankfurt a. M. korkeintaan 80:ksi vuodeksi.

Muissakin maissa on mainittu vuokramuoto herättänyt huomiota, ja toimiin sen voimaan saamiseksi on ryhdytty esim. Itävallassa ja Ruotsissa. Sittenkuin tämä kysymys viimeainitussa maassa oli nostettu 1903 ja 1904 vuosien valtiopäivillä ja pantu vireille myöskin Tukholman ja Gööteporin kaupunginvaltuustojen tekemillä hakemuksilla, on Ruotsin lainvalmistelukunta tänä vuonna esittämäänsä lakiehdotukseen kiinteän omaisuuden käyttöoikeudesta ottanut myöskin säännöksiä n. s. tonttioikeudesta (tomträtt) eli kaupungin, kauppalan tai niiden veroisen yhdyskunnan (niin myös kruunun ja säädösten) oikeudesta määrääjäksi, joka ei saa olla 26 vuotta lyhempi eikä 100 vuotta pitempi, luovuttaa tontteja yhdyskunnan rakentamista varten suunnitellulta alueelta. Tällä ehdotuksella on, niinkuin lainvalmistelukunta laajassa perustelussa esiintuopi, tarkoitettu antaa kunnalle keino, jolla se voi osaksi mahdolliseksi saattaa ja edistää rakennustoimintaa sellaisissa oloissa, että vuokrat voisivat melkoisesti laskeutua, osaksi vähitellen korotettujen maan käyttö-

misestä suoritettavain maksujen kautta pidättää yhteiskunnalle osan ansaitsematonta tontinarvon lisäystä. Ehdotettu tonttioikeus olisi vanhan ruotsalaisen instituutin, epävapaiden tonttien luovuttamisen, edelleen kehittämistä, jollaista luovuttamista eräissä kaupungeissa, erittäinkin Geflessä, on vieläkin käytetty, vaan jonka soveltuvaisuus voimassa olevaan lakiin on käynyt epäilyksen alaiseksi, sittenkuin, muuttaen 1834 vuoden lakia, vuonna 1857 kaupunkikiinteistön käyttöoikeuden aika on rajoitettu määräajaksi, joka vuonna 1889 annetun säännöksen mukaan kaupunkitaloon tai -tonttiin nähden on ainoastaan 10 vuotta. Tähän tulee vielä lisäksi lainmuutoksen tarve käyttöoikeuden kiinnittämisen helpottamiseksi.

Edellä esitettyyn katsoen on Työväenasiain lautakunnan mielestä pidettävä erittäin tärkeänä sitä ensimmäistä alkua, joka nyt on tehty asuntotonttien luovuttamistavan muuttamiseen Helsingissä. Melkoinen osa asutusta täällä onkin tapahtunut ja erityisesti työväenasuntoja on rakennettu vuokratonteille, nimittäin sellaisille alueille, joita ei vielä silloin oltu liitetty kaupunginasemaan. Puhumattakaan kaupungin omistamain alueiden ulkopuolelle syntyneistä esikaupungeista, on sellaista asutusta varsin laajalti tapahtunut kaupunkiin yhdistetyllä alueella. Niinpä Kalliossa eli nykyisissä 11:ssä ja 12:ssa kaupunginosassa, varsinkin sittenkuin suurempi osa siitä vuonna 1887 oli jaettu asuntotonteiksi, aina vuoteen 1901 asti annettiin tontteja vuokralle, tavallisesti sittenkuin katuja oli siellä tasoitettu sekä varustettu vesijohdolla ja viemäreillä. Sellaisia vuokratontteja, joiden vuokra-aika yleensä määrättiin 30 vuodeksi joko 20 vuoden pitennysoikeudella taikka ilman sitä, kerrotaan aina halutun enemmän kuin niitä on ollut tarjona; ja rakennustoiminta jatkui huonoinakin liikeaikoina, johon seikkaan, kuten Rahatoimikamari aikanaan on huomauttanut, syynä voinee olla ainoastaan se, että ei tarvinnut panna mitään pääomaa rakennuspaikkaan, vaan rakennuttajan varat olivat käytettävissä itse rakennusyrittystä varten. (Pain. Asiak. 1892 N:o 28, 1900 N:o 26, 1901 N:o 25).

Että rakennustoiminta ja erittäin työväenasuntojen rakentaminen tasoitettujen kadun varrella oleville vuokratonteille on mahdollinen, täytyy siis katsoa tšekäläisenkin kokemuksen osottaneen; ja sellaisia tontteja voinee, vaikka myyntiehdot nyt ovatkin tulleet edullisemmiksi, edelleenkin odottaa täällä haluttavan, jos vuokramaksut, senkin tähden että nouseva tontinarvo aikanaan tulee kaupungille, ei määrätä kovin suureksi ja jos vuokraehdot muuten tehdään tarkoituksenmukaisiksi. Sen kautta niillekin, jotka eivät voi päästä talonomistajaksi kaupungissa, helpotetaisiin sitä, että yksityisinä tahi rakennusyhtiöiden osakkaina saavat irtisanomiselta ja odottamattomilta vuokrankorotuksilta turvatun asunnon. Yhteiskunnalta taas ei tontin omistusoikeuden luovuttamisen kautta riistettäisi mahdollisuutta määräävästi vaikuttaa tontin käyttämistapaan. Tontti ei tulisi tontinhintain ja niistä riippuvain vuokrain korottamista tarkoittavan keinottelun esineeksi. Kaupungilta ei menisi hukkaan vähitellen syntyvä arvonnousu eikä kunnan myöskään, jos se vastedes tarvitsee tonttia johonkin yleiseen tarkoitukseen, olisi pakko alistua suuriin uhrauksiin saadaksensa sitä haltuunsa. Vuokratontteja luovuttamalla tonttien yksityiseksi

omaisuudeksi myymisen ohella valmistettaisiin kunnalle enemmän tilaisuutta hillitä tonttikeinotteluita sekä vaikuttaa järjestävästi tontinhintojen ja sen kautta myöskin vuokrain muodostumiseen.

Työväenasiajn lautakunta sentähden hartaasti puoltaa ehdotusta, että tontteja työväenasuntoja varten ehdotetulta alueelta annettaisiin myöskin vuokralle, jolloin vuokramiehelle ei kuitenkaan olisi vakuutettava mitään oikeutta tontin omistusoikeuden lunastamiseen. Mutta kun epätietoista on, kuinka paljon sellaisia tontteja tullaan haluamaan, ja jotta työväenasuntoja niin pian kuin mahdollista saataisiin aikaan, näyttää olevan soveliainta, että ei ennakolta määrätä eräitä tontteja vuokrattavaksi ja toisia myytäväksi, vaan jätetään kysynnän määrättäväksi, onko toista vai toista luovuttamismuotoa käytettävä. Tämän kautta saattaisi tosin vuokratontteja ja yksityisten omaksi luovutettuja tontteja tulla rinnakkain. Mutta samatenhan on asianlaita yleensäkin sellaisilla alueilla, jotka vähemmän aikaa sitten ainoastaan osaksi rakennettuina on otettu kaupunginasemaan; eikä siitä tarvinne pelätä sanottavia hankaluuksia, varsinkin sittenkuin kaupunki nyt voi korvausta vastaan ottaa huolekseen myöskin yksityisten talojen katujen kunnossapidon.

Mitään laillista estettä vuokratonttien luovuttamiselle puheenalaiselta alueelta, vaikka se onkin vahvistetun kaupunginaseman piirissä, ei Lautakunnan tietien ole olemassa. Mutta kun kaupungin voimassa oleva yleinen rakennusjärjestys näyttää edellyttävän ainoastaan asuntotonttien yksityisten omaksi luovuttamista kaupunginaseman piirissä, niin lienee asianmukaista, että määräys puheenalaisten tonttien myymisestä taikka vuokralle antamisesta sekä niiden käyttämisestä yksinomaan mainitunlaisia pieniä asuntoja sisältävien talojen rakentamiseen otetaan erityiseen *rakennusjärjestykseen*, jollainen muistakin syistä näyttää olevan niille laudittava.

Erityisiä, yleisestä rakennusjärjestyksestä poikkeavia määräyksiä on ennemminkin eräissä tapauksissa havaittu tarvittavan. Niinpä on 18 p:nä Marraskuuta 1901 annettu erityinen rakennusjärjestys tehdas-, makasiini- ja varastotonteille, osaksi, kuten edellä on kerrottu, sentähden että oli vaikea tehdasliikkeeseen tarkoitettuja alueita myytäessä sitovasti hankkia varmuutta siitä, että näitä alueita ei käytettäisi muihin kuin teollisuustarpeisiin, osaksi myöskin siitä syystä, että teollisuuden tarpeita ei aina ollut asianmukaisesti tyydytetty, kun yleistä rakennusjärjestystä täytyi sovelluttaa tehdastontteihinkin. (Pain. Asiak. 1901 N:o 7). Niinikään on huvilatonttien rakentamista koskevissa määräyksissä 12 p:ltä Maaliskuuta 1889 sen tilavamman rakennustavan tähden, joka näillä varsinaisen kaupungin ulkopuolella olevilla tonteilla yleensä on tullut kysymykseen, katsottu voitavan suoda niiden rakentajalle muutamia vähäisempiä huojennuksia. Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle on tänä vuonna lähetetty vahvistettavaksi ehdotus uudeksi rakennusjärjestykseksi, joka on aiottu tulemaan tuon alueen 19 p:nä Tammikuuta 1886 annetun rakennusjärjestyksen sijaan. (Pain. Asiak. 1905 N:o 2). Edelleen on 24 p:nä Heinäkuuta 1902 vahvistettu rakennusjärjestys yhdenperheentalojen rakentamiseen aiotuille, kortteleissa N:o 180, 182, 183 ja 185 Kapteenin- ja Laivurinkatujen välillä oleville

pienille tonteille sekä samana päivänä niille yhtäläisille tonteille, joita on osaksi korttelissa N:o 140 Siltavuorella osaksi kortteleissa N:o 373, 375, 377 ja 378—389.

Viimemainittu rakennusjärjestys, joka siis nykyisin on voimassa suurimmalle osalle sitä aluetta, mikä nyt on ehdotettu osotettavaksi työväenasuntojen rakentamiseen, sisältää m. m. eräitä huojennuksia yleisestä rakennusjärjestyksestä, niinkuin että ajoportin saa tehdä yhteiseksi kahdelle tontille, jonka ohessa muuta ajoporttia tahi läpikäytävää ei vaadita (2 §); että osaksi tulenkestävästä aineesta osaksi puusta rakennetun talon alakerroksen ei tarvitse olla holvattu (4 §); että puisen ulkokuoneen, jonka katto ei kallistu naapurin tontille päin, saa rakentaa välittömästi tontin rajalle (7 §); että ulkokuoneen muurin saa tehdä ohuemman kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä sanotaan, jollei kestävyyttä sen kautta saateta vaaranalaiseksi (12 §); että sisäportaita ei tarvitse rakentaa tulenkestävästä aineesta ja että pääportaiden vähin sallittu leveys on 1,2 metriä, kun taas muualla kaupungissa tulenkestävästä aineesta tehdyssä kerroksessa yhtä kerrosta korkeammassa talossa säädetty leveys on vähintään 1,5 metriä (13 §); sekä että ulkopuolinen kattolista saa paitsi tontinrajan luona olla puusta (14 §). Näitä huojennuksia vastaavat eräät rajoitukset, niinkuin että tonteille ei saa rakentaa korkeampia kuin kolmikerroksisia, enintään 15 metrin korkuisia taloja (9, 10 §§) sekä että asuinrakennukset ovat sijoitettavat yksinomaan kadunpuoleiselle tontin sivulle (6 §).

Rahatoimikamarin mielestä olisi puheena oleva alue kuitenkin taas alistettava 3 p:nä Toukokuuta 1895 annetun yleisen rakennusjärjestyksen määräysten alaiseksi, koska niitä huojennuksia sanotuista määräyksistä, jotka eräs Rahatoimikamarin asettama valiokunta on katsonut voitavan myöntää osaksi luopumalla vaatimuksesta, että talossa, jonka yläkerros on puusta ja alakerros tulenkestävästä aineesta, viimeainittu kerroksen pitää olla holvattu, osaksi ulkomuurin ja palomuurin paksuuteen ja porrasten leveyteen nähden, täytyisi vastata tonttien käyttöoikeuden rajoittaminen. Työväenasiain lautakunta puolestaan pitää kuitenkin erittäin valitettavana, jos puheenalaiset etäällä olevat ja alansa puolesta pienempään talojen rakentamiseen soveltuvat tontit ilman muuta alistettaisiin samojen määräysten alaisiksi, kuin suuret tontit kaupungin sisäosissa. Siitä johtuisi, että mahdollisuus korkeiden vuokrasarmien rakentamiseen pian nostaisi niiden tonttien hintoja, jotka kaupunki olisi myynyt, ja sen kautta myöskin korottaisi vuokria tällä alueella, samalla kuin pienempiä rakennuksia suotta rasitettaisiin niille liiallisilla vaatimuksilla rakennustapaan nähden. Kaikiksi ajoiksi ei kaiketi täälläkään jääne mahdolliseksi, samaan tapaan kuin muualla yhä yleisemmin tehdään, n. s. vyöhykerakennusjärjestyksillä sovelluttaa rakennusjärjestyksen määräyksiä eri kaupunginosissa olevain olojen mukaan ja m. m. suoda työväenasunnoille tuntuva huojennusta rakennuskustannuksiin nähden. Tulenvaaralta turvaamisen yksipuolisesti silmälläpitämisen näyttää meilläkin olevan annettava muille asunto-oloihin vaikuttaville terveydellisille, taloudellisille ja yhteiskunnallisille näkökohdille sen verran tilaa, kuin niille on tuleva.

Se valiokunta, jolle Kaupunginvaltuusto 31 p:nä Maaliskuuta 1903 on antanut toimeksi laatia erityisen rakennusjärjestyksen Töölön alueelle, ei laiminlyöne rakennusten korkeutta rajoittamalla, välttämällä piharakennuksia ja sallimalla huokeampaa rakennustapaa kuin rakennusjärjestys vanhalle kaupungille säättää, kuten kaupunginasemaa sanotulle alueelle tehtäessä on tarkoitettu, tehdä mahdolliseksi kauempana pääkulkuväylistä lukuisasti ehdotettujen pienten tonttien hyväksikäyttämisen, m. m. työväenasuntojen rakentamista varten. (Pain. Asiak. 1902 N:o 27). Mutta samallaiset näkökohdat vaativat erityisiä määräyksiä myöskin sitä työväenasuntoaluetta varten, jonka kaupunki tulisi 12:ssa kaupunginosassa järjestämään; ja niiden määräysten laatiminen voitane soveliammin uskoa samalle valiokunnalle, jota olisi kehotettava päätehtävästään riippumatta niin pian kuin mahdollista antamaan ehdotuksen rakennusjärjestykseksi nyt puheenalaista aluetta varten.

3. Esikaupunki työväenasuntoja varten.

Erialaisten rakennuspaikkain tarvetta työväenasunnoille ei voida vielä edellä puheena olleiden toimenpiteitten kautta katsoa pitemmäksi ajaksi asianmukaisesti tyydytetyksi. Sen mukaan kuin kokemus epäilemättömästi on osottanut, on melkoisen osan työväestä kaikissa tapauksissa pakko etsiä itsellensä huokeampia asuntoja kaupunginaseman ulkopuolelta; ja vuokrain ollessa niin erisuuruiset, kun edellä on mainittu, tulee sanottu asianlaita vastedeskin jatkumaan. Pääkaupungin on, laajojen ja tulevan Tammikuun 1 p:stä oikeudellisessa, hallinnollisessa ja kirkollisessa suhteessa kaupunkiin yhdistettäväinkin läheisten maa-alueiden omistajana, pidettävä asianansa koettaa ohjata tätäkin asutusta terveelliseen suntaan ja sen kautta samalla tehokkaasti helpottaa asunnontarvetta itse kaupungissa.

Erittäinkin viime aikoina on sellaista keinoa asuntokysymyksen ratkaisemiseksi menestyksellä käytetty useissa kaupungeissa Englannissa, Saksassa, Tanskassa y. m., ja esimerkiksi eräät Englannin kaupungit, jotka ennemmin ovat koettaneet perustaa työväenasuntoja itse kaupunkiin, ovat nyt siirtyneet perustamaan työväensiirtolaita läheisille alueille, missä tontin arvot, tasoitus- ja kanavoimis- sekä muut rakennuskustannukset, katujen kunnossapito y. m. voivat tulla huokeammaksi ja missä on mahdollista varustaa asunto puutarhapalstalla, joka tarjoaa tointa työmiehen perheenjäsenille ja apua hänen toimeentulollensa.

Yllämainittuun katsoen ja koska kaupungin maa-alueilla on sopivia paikkoja puheenalaiseen tarkoitukseen, ei insinööri G. Zittingin tekemän ja Kaupunginvaltuuston 8 p:nä Huhtikuuta 1902 periaatteessa hyväksymän ehdotuksen työväen-esikaupungin perustamisesta pitäisi kauemmaksi aikaa jäädä sikseen. Gumtähden tilan vuokra-aika, jolta tilalta sopiva eikä kovin etäinenkään paikka olisi saatavissa puheenalaiseen tarkoitukseen, päättyy tosin vasta vuonna 1908. Mutta näyttää kui-

tenkin olevan syytä jo heti ryhtyä toimenpiteisiin yrityksen suunnittelua varten, jotta kaikki valmistukset, niinkuin täydellisen suunnitelman tekeminen alueen jaolle ja tasoitukselle sekä sinne tulevain asuntotonttien vuokraehdoille sekä toimenpiteet tarkoituksenmukaisten kulkulaitosten saamiseksi, ehdittäisiin saada valmiiksi, kunnes alue siirtyy takaisin kaupungin vapaasti käytettäväksi, jota mahdollisesti keskusteluilla vuokramiehen kanssa ehkä voitaisiin jonkun varran jouduttaakin niin että se tapahtuisi ennen vuokra-ajan päättymistä.

Nyt suorastaan toteutettavaksi tulevain toimenpiteiden yhteydessä antanee Kaupunginvaltuusto sentähden Rahatoimikamarille nimenomaan myöskin yllämainittun tehtävän.

B. Kunnallisia työväenasuntoja.

Jos ne ehdotukset, joita Työväenasiain lautakunta edellä on puoltanut, saivat Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, niin melkoisesti tarjottaisiin tilaisuutta työväenasuntojen aikaansaamista tarkoittavalle rakennustoiminnalle. Mutta että tätä tilaisuutta myöskin täysin käytettäisiin ei ole kunnan vallassa, vaan erinäisten asianhaarain varassa, jotka ovat kunnasta riippumattomat. Puheenalaisten toimenpiteiden tulokset ja kuinka pian ne toteutuvat, eivät siis ole varmaan arvattavissa. Mutta parhaimmassakaan tapauksessa nämä toimenpiteet yksin eivät riitä asuutuksen poistamiseen pääkaupungin työväestön keskuudesta. Yksityisestä rakennustoiminnasta huolimatta ja siitä laajasta toiminnasta huolimatta, jota työväenasuntoyhtiöt erittäin edullisilla valtiolainoilla ovat harjoittaneet, on asuutuspula voinut kehittyä siihen määrään, kun edellä oleva selonteko osottaa. Verrattomasti suurimmalta osalta työväkeä on taloudellisista syistä suljettu pois mahdollisuus itseavustuksen kautta saada omia asuntoja ja, sen mukaan kuin kokemus on osottanut, on varakkaammissa kansanluokissa täällä valitettavasti ainoastaan vähän harrastusta yleishyödyllisiin rakennusyrityksiin. Niin ollen on kunnan suoranainen asiaan ryhtyminen pidettävä asianhaarain vaatimana, ja tämä ryhtyminen voi samalla olla johtona ja esikuvana muulta taholta lähteville rakennusyrityksille, joiden toiminnalta kunnallisista toiminpiteistä huolimatta ei suinkaan tule puuttumaan tehtäviä.

Että kunta voi ja että sen pakottavissa tapauksissa tulee koettaa osaltaan vaikuttaa asuutolojen parantamiseen itse rakentamalla työväenasuntoja, on ajatus, joka periaatteessa on päässyt tunnustetuksi ja laajalti toteutettukin. Vastarinnan sitä vastaan on yhä enemmän ollut pakko väistyä osaksi sentähden, että on opittu paremmin tuntemaan asuutopulan laatua ja laajuutta, osaksi sen suotuisan kokemuksen edestä, joka on saatu kunnallisista yrityksistä puheenalaisessa tarkoituksessa. Myöskin asuntojen rakentaminen muillekin kuin kunnan omille työntekijöille tunnustetaan voivan olla tarpeen, ainakin täydentävänä toimenpiteenä, missä

tarvetta ei saada tyydytetyksi yksityisen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan kautta. Erittäin Englannissa pidetään asia nyt jo niin itsestään selvänä, että periaatetta vastaan tuskin mitään vastustusta kuuluukaan ja muuallakin se saa yhä enemmän tunnustusta. Tämä on tullut ilmi m. m. kansainvälisissä asuntokongresseissa. Sen sijaan kuin Pariisin kongressissa vuonna 1900 vaatimus, että yhteiskunnan puolesta olisi tarmokkaasti ryhdyttävä asuntokysymykseen, jäi vähemmistöön, voitiin jo Düsseldorfin kongressissa vuonna 1902 selittää, ettei enää ollut kysymys siitä, tuleeko yhteiskunnan ryhtyä tähän asiaan, vaan siitä, millä tavoin se on tehtävä, ja tämänvuotisessa Lüttichin kongressissa vastusti ainoastaan pieni vähemmistö sitä, että työväenasuntoja pakottavissa tapauksissa rakennettaisiin kunnan omasta toimesta.

Kunnallinen rakennustoiminta puheenalaisessa tarkoituksessa on siellä, missä tätä keinoa on käytetty, tarkoittanut osaksi asuntojen rakentamista kaupungin omalla työväelle, osaksi asuntojen rakentamista myytäväksi taikka vuokrattavaksi työväelle tai vähävaraisille yleensä, osaksi vihdoin majatalojen (työväenhotellien) aikaansaamista naimattomille työntekijöille, voiden useampia taikka kaikkiakin näitä eri toimenpiteitä sattua samalla aikaa toistensa ohella.

Hankkiakseen vuokra-asuntoja omalle työväellensä ovat eräät kunnat myöntäen osakepääomaa, lainoja, rakennustontteja y. m. yleishyödyllisille rakennusyrietyksille tehneet sen ehdon, että vastaava määrä asuntoja on varattava kunnan palveluksessa oleville työntekijöille. Useimmat kunnat ovat kuitenkin pitäneet parempana, että itse, osaksi varsin paljonkin, rakentavat ja antavat vuokralle sopivia asuntoja omalle työväellensä. Niistä monista Saksan kaupungeista, jotka työnantajina ovat rakennuttaneet työväenasuntoja, on ensi sijassa mainittava Frankfurt a. M., missä sekä edellinen, myöskin Saksan valtakunnan työväelleen hyväksymä, että jälkimäinen, Preussin valtion käyttämä, muoto on tullut käytäntöön. Jo 1880-luvulla rakennettiin sanotussa kaupungissa talo, jossa oli vuokra-asuntoja kaupungin työväelle, ollen näillä kuitenkin täysi vapaus ottaa vuokralle ja taas jättää näitä huoneistoja, ja vuoteen 1903 oli kaupunki puheenalaiseen tarkoitukseen rakennuttanut kaikkiaan 47 taloa, joissa on 249 asuntoa, niistä 198 kahden huoneen ja keittiön, 44 kolmen huoneen ja keittiön sekä 7 suurempia huoneistoja. Tähän tulee lisäksi 23 vuokra-asuntoa kaupungin omistamissa vanhemmissa taloissa sekä 213 asuntoa, jotka yllämainitulla tavoin oli varattu kaupungin työväelle rakennusyhtiöiden taloista. Asunnot vuokrataan ainoastaan työntekijöille, jotka määrä vuodet ovat olleet kaupungin palveluksessa, ja etuoikeus saada asunto kohtuhintaan on perheillä, joilla on paljon lapsia. Sen sijaan kuin Frankfurtissa ei ole näkynyt mitään haittoja siitä, että työsuhde ja vuokrasopimus siten on yhdistetty, on erällä muilla paikkakunnilla kaupungin työväki pelännyt siten kahdenkertaisesti tehdä itsensä työnantajasta riippuvaiseksi. Niinpä esim. Nürnbergissä kaupungin oma työväki ei vuokrannut kaikkia kunnallisia asuntoja, 19 talossa 57 asuntoa, jotka oli aiottu yksinomaan mainitulle työväelle, ja sentähden niitä on annettu vuokralle työväelle yleensäkin, ja Berliinissä on aikomus rakentaa kunnallisia työvä-

väenasuntoja kaupungin työväelle jätetty sikseen, koska sanottu työväki on asettu-
nut vastustavalle kannalle ehdotukseen nähden. Mutta epäsuotuisia kokemuksia
voitaneekin kuitenkin pitää poikkeuksina. Myöskin Pohjoismaissa on tällaisia kunnal-
lisiä asuntoja. Tukholman kaupunki on vuonna 1899 määrännyt 575,000 kruunua
kahdeksan, yhteensä 126 huoneistoa ja 273 tulisijaa sisältävän talon rakentamiseen
kaupungin työväelle, josta yrityksestä on saatu vuosittain puhdasta tuloa 4,66 %,
ja vuonna 1902 on myönnetty edelleen 425,000 kruunua samallaiseen tarkoitukseen.

Työväenasuntojen aikaansaamista tarkoittava kunnallinen rakennustoiminta
ei kuitenkaan ole rajoittunut ainoastaan kaupunkien omaan työväkeen, vaan ulo-
tettu työväestöön yleensäkin. Aikaisemmin on siten tehty laajemmassa määrin
Englannissa, jossa esim. Lontoossa kreivikuntaneuvoston perustamisen jälkeen (vuonna
1888) 1902 vuoden loppuun asti kunta oli rakentanut enemmän kuin miljoonan punnan
kustannuksella noin 3,500 asuntoa, joihin kuuluu 8,750 huonetta 17,500 henkeä kä-
sittävälle väestölle, ja sen lisäksi on vielä suunniteltu rakennusyrityksiä, joiden
valmistuttua noin 33,000 hengelle olisi tarjona uusia asuinhuoneistoja, minkä ohessa
rappeutuneiden kaupunginosain järjestelyn yhteydessäkin osaksi on hankittu osaksi
tulee hankittavaksi asuntoja lukuisalla väestölle. Niistä monista muista kaupun-
geista, jotka Suurbritanniassa ovat rakennuttaneet työväenasuntoja, mainittakoon
erittäin Glasgow, joka 1901 vuoden loppuun asti oli rakennuttanut 1,515 asuntoa, niistä
500 köyhimmälle työväestölle, ja vielä lisäksi ryhtynyt toimiin rakennusyrityksiä
varten, jotka tarjoavat noin 5,000 työntekijälle huoneita ja terveellisiä asuntoja.

Samallaisiin toimenpiteisiin on yhä yleisemmin ryhdytty myöskin Saksan
kunnissa. Niinpä oli esim. Freiburg i. B:ssä vuosina 1885—1899 rakennettu 81 ta-
loa, joissa on 267 asuntoa. Düsseldorf on rakentanut noin 200 asuntoa 1½ mil-
joonan Saksan markan kustannuksella, ja Reininmaakunnassa yleensä oli vuoteen
1902 asti 15 kuntaa rakentanut 167 taloa, joissa on 363 asuntoa, 2,150,300 M:n kus-
tannuksella. Ulmin kaupunki on vuodesta 1895 lähtien teettänyt 100 taloa, joissa
on 232 asuntoa, niistä muutamia kolmen, vaan useimmat kahden huoneen huoneis-
toja ja kaikki varustetut pienellä puutarhalla. — Pohjoismaissa on esim. Kristiania
vuonna 1896 päättänyt 470,000 kruunulla rakentaa 3:een taloryhmään 264 huoneis-
toa 1,320 hengelle, ja vuoteen 1902 oli niistä valmistunut kaksi vuokrakasarmia,
toisessa 97 huoneistoa noin 485 hengelle ja toisessa 68 noin 340 hengelle. Myös-
kin Tukholman kaupunki, vaikka tosin onkin rakennuttanut uusia taloja ainoastaan
kaupungin omalle työväelle, omistaa vuokrahuoneistoja noin 20,000 hengelle, joista
kuitenkin 28 % ovat luona-asuvia.

Tehokkaana keinona luona-asuvaisuutta ja siitä sekä perheille että luona-
asuille itselleen johtuvia haittoja vastaan sekä osaksi myöskin asunnottomain
turvakoteina on vihdoinkin yhdessätoista eri kaupungissa Englannissa rakennettu majo-
taloja naimattomille työntekijöille, m. m. Glasgowissa jo vuosina 1871—1879 kaik-
kiaan 7 sellaista taloa 2,182 miehelle ja 248 naiselle. Puheenalaisille työväen majo-
taloille on lordi Rowtonin Lontooseen rakennuttamain ja verrattain hyvää voittoa

tuottavain Rowton-talojen kautta kehittynyt erityinen muoto, jonka mukaan alakerrassa on päivän aikaan käytettäviä yhteisiä huoneistoja, niinkuin pesuhuone, kylpyhuone, pesutupa, lukuhuone, tupakkihuone, ruokasali j. n. e., ja yläkerrassa pieniä makuuhuyttejä, joihin pääsee ainoastaan kello 7:stä i. p. kello 9:ään a. p. Sittenmin on sekä yksityisten että kuntain toimesta majataloja rakennettu myöskin mannermaalla, esim. erinomaisesti järjestetty Milaanon ja toinen Wieniin. Saksassa ovat pyrinnöt majatalojen aikaansaamiseksi tosin kohdanneet vaikeuksia m. m. työväen vastahakoisuudessa sitä ankaraa kotijärjestystä vastaan, joka sellaisissa on tarpeen, mutta on kuitenkin ryhdytty toimiin sanottujen laitosten toteuttamiseksi muutamissa saksalaisissa kaupungeissakin, esim. Ulmissa ja Münchenissa, jonka lisäksi vielä tulee joukko valtion ja yksityisten työnantajain omalle työväelle rakennuttamia samallaisia laitoksia.

Esillä olevaa asiata käsiteltäessä on Rakennuskonttori ehdottanut, että kunta rakennuttaisi majatalon naimattomille työmiehille, jotkut työväenyhdistykset ovat lausuneet toivomuksia, että kunta rakennuttaisi asuntoja työväelle yleensä, ja Raha-toimikamari on puoltanut työväenasuntojen rakentamista yksinomaan kaupungin omalle työväelle. Työväenasiain lautakunta puolestaan on jo aikaisemmin 12 p:nä Marraskuuta 1901 Kaupunginvaltuustolle tekemässään esityksessä viitannut siihen mahdollisuuteen, että kunta, ehkä valtiolainalla, itse rakennuttaisi työväenasuntoja (Pain. asiak. 1901 N:o 44); ja tätä ajatusta Lautakunta nytkin on katsonut olevan kannatettava.

Siihen työvoimaan, joka Helsingin kaupungilla on palveluksessaan, kuuluu osaksi sellaisia henkilöitä, joilla on ainoastaan tilapäinen toimi, mutta myöskin melkoisen paljon vakinaisessa toimessa olevia. Niinpä oli vuonna 1903 kaikkiaan

vesijohdon	työntekijöitä enintään	160, vähintään	84, keskimäärin	106
valaistuslaitoksen	” ”	121, ”	78, ”	92
rakennuskonttorin	” ”	1,038, ”	461, ”	707
Yhteensä enintään		1,319, vähintään	623, keskimäärin	905

Kaupungin työväki edustaa siis melkoista asuntojen tarvetta; ja kun kunnan tälle työväelle rakennuttamain asuntojen kautta pieniä asuntoja yleensä lisäntyisi, vaikuttaisi tämä välillisesti hyvää paikkakunnan työväenluokan asunto-oloihin yleensäkin. Siihen näkökohtaan, että asunto-oloja olisi parannettava, tulee tässä vielä lisäksi se etu, joka kunnalla työnantajana on kelvollisen kantajoukon kiinnittämisestä palvelukseensa. Ne epäilykset, joita työnantajain toimesta rakennetut työväenasunnnot ovat omansa herättämään ja joiden tähden nykyisin varsin yleisesti myönnetään, että yksityisten työnantajain ei tule tällaista rakennustoimintaansa var-

ten saada mitään erityisiä etuja yhteiskunnan puolesta, menettävät myöskin oleellisesti merkitystensä, kun työnantajana on valtio tahi kunta. Epäkohtain välttämiseksi tässä kohden ei kuitenkaan kunnan työvällä pitäisi olla ensinkään mitään pakkoa käyttämään kaupungin vuokra-asuntoja, ja vuokrasuhteen tulisi, silloinkin kun vuokralainen eroo kaupungin palveluksesta, tästä huolimatta jatkua vuokrauden loppuun saakka.

Tähän katsoen Työväenasiain lautakunnasta näyttää sopivimmalta ja myöskin jotta puheenalainen toimenpide saisi riittävän laajuuden tarpeelliselta, että asuntojen käyttämistä ei ennakolta rajoiteta ainoastaan kaupungin omiin työntekijöihin, vaan että näillä ainoastaan, pitemmän aikaa työssä oltuaan, olisi etuoikeus huoneistoihin, samalla kuin yhtäläinen etu myönnettäisiin myöskin suuriperheisille työmiehille, joilla usein sekä talonmistajain että muiden vuokralaisten vastahakoisuuden tähden on erittäin vaikea saada yksityisistä taloista vuokrata tarvitsemaansa asuntoa, vaikka heillä olisikin varoja vuokran maksamiseen. Erittäin valitettavia syyttömän asuntopulan tapauksia, entisestä asunnosta häätämisiä ilman mahdollisuutta aikaa vievillä ponnistuksillakaan saada toista sijaan, on Lautakunta saanut tietoonsa niiden vastaanottojen kautta, joita kunta on toimeenpannut lainopillisten neuvojen antamiseksi työväestölle. Sen kautta, että asia järjestettäisiin niin, kuin edellä on viitattu, muodostuisi asuntojen käyttäminen vapaammin todellisen tarpeen mukaan ja saataisiin myöskin enemmän monipuolista kokemusta asiasta. Niitä taloja, jotka rakennettaisiin puheenalaiseen tarkoitukseen, ei Lautakunnan mielestä välttämättä tarvitsisi sijoittaa Fredriksbergin luo tulevalle työväenasunto-alueelle, vaan pitäisi tässä voida tulla kysymykseen muitakin käytettävissä olevia tontteja, jotka ehkä havaittaisiin siihen soveltuvan.

Kaupungin työväenasuntoja on Lautakunnan mielestä käytettävä ainoastaan vuokra-asunnoiksi saamatta niitä lunastaa yksityisten omaksi. Varsin tärkeätä on tosin yhteiskunnalliselta kannalta, että mahdollisimman useilla yhteiskunnan jäsenille on oma talo, ja asunto-olojen kehitys siihen suuntaan ansaitsee sentähden kunnankin puolesta edistämistä. Mutta ilmeisesti on kipein asunnonpuute kuitenkin nykyoloissa autettavissa ainoastaan sen kautta, että saadaan lisää pieniä vuokrahuoneistoja kohtuullisella vuokralla. Mahdollisuus päästä talonmistajaksi on, eikä yksistään työväenluokan keskuudessa, kaikissa tapauksissa rajoitettu ainoastaan vähäisempään osaan kaupungin väestöä, jonka ohessa omien talojen hankkiminen yhteiskunnan avulla on näyttäytynyt kohtaavan varsin suuria vaikeuksia.

Saksalaiset rakennusosuuskunnat ovatkin viime aikoina yhä enemmän luopuneet myymästä yksityisten omaksi rakennuttamiensa asuntoja. Niin pian kuin yksityinen työmies itse pääsee talonmistajaksi, hän useinkaan ei voi vastustaa kiusausta korrattamaan vuokralaistensa vuokria, huonontamaan vuokraehtoja ja koettamaan myydä talonsa mahdollisimman suurella voitolla. Niinpä esim. Mühlhausenissa Elsassissa rakennetut työväenasunnot poikkeuksetta ovat siirtyneet toisiin käsiin ja niiden tarkoitus sentähden oleellisesti jäänyt saavuttamatta. Samallaisia kokemuksia on

myöskin kunnallisista työväenasunnoista, joita on yksityisille myyty. Esim. Freiburg i. B:n rakennuttamat työväenasunnot olivat, niin kauan kuin niitä luovutettiin täydellä omistusoikeudella, aina jonkun ajan kuluttua enimmäksi osaksi siirtyneet tehtaanomistajan ja muihin yhteiskuntaluokkiin kuuluvain yksityisten omaksi. Sellaisten y. m. epäkohtain välttämiseksi on näyttäynyt tarpeelliseksi rajoittaa omistajan käyttöoikeutta erittäin ankarilla ehdoilla takaisinosto-oikeudesta y. m. voimatta kuitenkaan aina saada varmuutta tarkoituksen saavuttamisesta. Sentähden ovatkin sekä rakennusyhtiöt että kunnat yhä enemmän alkaneet itse pitää omanaan vuokrahuoneistoja, jotka annetaan vuokralle sellaisilla ehdoilla, että vuokralaista, jos hän puolestaan tunnollisesti täyttää velvollisuutensa, m. m. sen, ettei talonmistajan luvatta ota luona-asuvia, ei saa irtisanoa eikä häneltä vaatia korotettuja vuokria. Samallinen kehitys kuin Saksassa on huomattavana muuallakin. Englannissa kaupungit nykyisin enimmäkseen rakennuttavat ainoastaan vuokra-asuntoja; ja Italiassa annettu uusi rakennuslaki 31 piltä Toukokuuta 1903 säättää, että kunnat tarvittaessa kyllä saavat rakennuttaa huokeita asuntoja, mutta ainoastaan vuokratavaksi, vaan ei myytäväksi.

Yllämainitut yleiset syyt pitävät täysin paikkansa meidänkin oloissamme; ja sentähden kaupungin rakennuttamia työväenasuntoja olisi ainoastaan vuokralle annettava. Vuokramaksua määrättäessä ja perittäessä olisi täälläkin tarkoin pidettävä kiinni siitä, että puheenalaisia asuntoja ei saa pitää liikeyrityksinä mahdollisimman suuren voiton saamiseksi eikä myöskään hyväntekeväisyyslaitoksina, enemmän tai vähemmän samanlaatuisina kuin kunnan vaivahoitolaitokset. Kaupungin pitäisi sentähden kertyvistä vuokrasta saada kohtuullinen korko ja kuoletus yritykseen pannusta pääomasta ynnä korvaus hoitokustannuksista. Vuokrain suorittaminen voitaisiin, jos se nähden tarpeelliseksi, turvata siten, että ne, samaten kuin rakennusosakeyhtiöille, perittäisiin etukäteen. Siten kunta voisi harjoittaa tärkeätä yleishyödyllistä yritystä ilman erityisiä rahallisia uhrauksia; ja yrityksen hoidon ei myöskään voi katsoa tuottavan sanottavia vaikeuksia, kun ottaa huomioon sen monipuolisen ja laajan taloudellisen toiminnan, joka kaupungilla meidän päivinämme jo on m. m. myyntipaikkoja kauppahalleista sekä toreilta ja yleisiltä paikoilta vuokraamalla. Kokemus työväenasuntoyhtiöistä on osottanut, että varsin monien työväenasuntojen isännöitsijän tehtävän voi sivutoimena hoitaa yksi ainoa henkilö, ja eihän vielä jonkun talonmiehen ottamista kunnan palvelukseen vakavasti voitane mainitaakaan ratkaisevana seikkana siihen nähden, mihin suuntaan pääkaupungin toimien asuntokysymyksessä tulisi käydä. Edellä puollettu työväenasuntojen käyttäminen yksinomaan vuokrahuoneistoiksi on myöskin sitä enemmän paikallaan, kun on puhe asuntojen rakentamisesta kaupunginaseman piiriin, missä aivan pieniä taloja tuskin voi tulla kysymykseen.

Kunnallisiin työväenasuntoihin nähden, samaten kuin yleishyödyllisessä rakennustoiminnassa yleensäkin, on yleisesti myönnetty suotavaksi, että olisi rakennettava mikäli mahdollista pieniä taloja; ja tämän tueksi on voitu vedota ylipäänsä

edullisiin asunto-oloihin Englannissa, Belgiassa ja Alankomaissa, missä yhdenperheentalot ovat vallalla, sekä Länsi-Saksassa, missä yksin eräät suurkaupungitkin ovat osottaneet, että uusaikainen teollisuuskehitys hyvin kyllä on mahdollinen tarvitsematta kasata väestöä suuriin vuokratasarmeihin. Niinpä Bremenissä, jossa puolet kaikista taloista ovat ainoastaan yhden perheen asuntona, tulee 7,84 asukasta kutakin asuintaloa kohti, Kölnissä 15,82, Düsseldorffissa, Barmenissa, Aachenissa, Frankfurtissa, Strassburgissa, Nürnbergissä j. n. e. vähemmän kuin 20 asukasta, kun taas vastaava luku Helsingissä on 56,99. Siitä, missä määrin mainittu toivomus on toteutettavissa, on kuitenkin edelleenkin eri mieliä. Niinpä Lüttichin kansainvälisessä asutuskongressissäkin tänä vuonna puollettiin toiselta puolen yhdenperheentaloa ainoana oikeana, mutta toiselta puolen selitti m. m. Liverpoolin kunnallisten rakennusyritysten käytännöllinen johtaja, että köyhemmälle työväelle on taloudellisesti mahdollinen ainoastaan se järjestelmä, että rakennetaan suurempia monikerroksia taloja. Todellisuudessa ensinmainittua mielipidettä ei olekaan voitu yleishyödyllisessä rakennustoiminnassa yleisesti toteuttaa, vaan on, erittäinkin missä pienet talot eivät ole paikkakunnan yleisenä rakennustapana, ainakin kaupungin sisäosiin rakennettu suurempia taloja puheenalaista tarkoitusta varten.

Siellä, missä pieniä erillään olevia taloja on voinut tulla kysymykseen, on yleensä n. s. kaksoistaloja, joihin kuuluu kaksi toisistaan erotettua huoneistoa, otettu paljon käytäntöön, koska yhdenperheentalot tulevat kalliimmiksi ja sellaiset nelihuoneistoiset talot, joissa on eri huoneisto kussakin rakennuksen nurkassa, eivät tarjoa kaikille huoneille edullista asemaa ja helppoa ilmanvaihtoa. Kalliimmilla tonteilla on taas käytetty rivittäin yhteenrakennettuja taloja, kaikki huoneistot erillään toisistansa, josta rakennustavasta Bremen tarjoaa luonteenomaisen esimerkin. Englannissa, varsinkin Liverpoolissa, on muodostunut yhdenperheentalon ja suuren monikerroksisen talon välinen välimuoto, nimittäin suljettuihin riveihin rakennettuja useampikerroksisia taloja 3—5 perheelle, jolloin jokaisella huoneistolla on eri sisäänkäytävänsä. Kaupungin sisäosiin, joissa yleensä on suuria monikerroksisia taloja, on sellaisia rakennettu myöskin työväenasunnoiksi. Viimemainitussa tapauksessa on koetettu ja melkoisessa määrin onnistuttukin vähentää suurten asuintalojen haittoja välttämällä pihan ympäri rakentamista ja mikäli mahdollista erottamalla huoneistot toisistaan esim. siten, että kuhunkin porraskäytävään tulee kussakin kerroksessa ainoastaan yksi tahi enintään kaksi huoneistoa, viimemainitussa tapauksessa kummallakin eri eteinen, ja monissa työväenasunnoissa Englannissa on taas koetettu vähentää kustannuksia kallerijärjestelmällä, jonka mukaan asunnoilla on sisäänkäytävät rakennuksen pihanpuoleista seinää pitkin menevistä käytävistä.

Työväenasuntoja järjestettäessä on siten vähitellen kehittynyt suuri joukko asunomuotoja suurempia ja pienempiä taloja varten. Ne tarkoittavat tosin enimmäkseen useampihuoneisia huoneistoja kuin työväenasunnoissa täällä voi tulla kysymykseen. Kunnallisissa työväenasunnoissakin olisi nimittäin Lautakunnan mielestä huoneistot rajoitettavat sellaisiin, joissa on yksi huone, yksi huone ja keittiö taikka

kaksi huonetta,³ ja ensimmäisessä ja viimeainitusse tapauksessa voitaisiin ehkä huoneisto silloin varustaa aivan pienellä tulisijattomalla huoneella astiainpesua y. m. s. taloustoimia varten. Sellainen n. s. Spülküche on englantilaisen mallin mukaan otettu käytäntöön pienimmissä työväenasunnoissa monin paikoin Saksassa, esim. Frankfurt a. M:ssa ja Berliinissä, muun muassa koska kokemus on osottanut että, silloinkin kun kyökki on olemassa, ruoka usein polttoaineiden säästämiseksi keitetään asuinhuoneessa taikka kyökkiäkin käytetään asunnoksi ja makuuhuoneeksi. Eräissä rakennusyrityksissä, esim. niissä, joita ovat toimeenpanneet kaupunki ja erinäiset rakennusyhtiöt Lontoossa, kunta Glasgowissa, Aktienbaugesellschaft für kleine Wohnungen Frankfurt a. M:ssa, Gemeinnütziger Bauverein Dresdenissä, Arbeiterbauverein für Gaarden, Kiel und Umgegend, on erityisesti tarkoitettu valmistaa köyhemmällekkin työväestölle sen tarpeisiin sopivia asuntoja; ja ulkomaiden työväenasunnot tarjoavat sentähden epäilemättä täälläkin soveltuviin tapauksiin hyvää johtoa. Siinä kohden voidaan mainita esim. *H. Albrecht*, Handbuch des sozialen Wohlfahrtspflege in Deutschland, 1902, *H. Albrecht* ja *A. Messel*, Das Arbeiter-Wohnhaus, 1896, *W. Lehvess*, Englische Arbeiterwohnungen, 1904, *R. Conricus*, Hem och Härd, 1903, *G. H. von Koch*, Bostadsfrågan i Stockholm och Köpenhamn, 1903, näihin teoksiin kuuluvine asuntokaavoineen, sekä majataloista: Schlafstellenwesen und Ledigenheime, joka on ilmestynyt N:ona 26 sarjassa Schriften der Centralstelle für Arbeiter-Wohlfahrtseinrichtungen, Berlin, 1904.

Erityisesti lienee otettava huomioon myöskin sen palkintokilpailun tulos, jonka Tukholman kaupunginvaltuuston asuntokomitea keväällä 1905 toimeenpani yksinkertaisempia asuinrakennuksia varten. Ohjelma tässä kilpailussa, johon jätettiin koko 270 eri ehdotusta, käsitti 1) yksikerroksisen kivi- tahi puutalon, jossa on 2 huoneistoa, kummassakin kaksi huonetta ja keittiö, 2) kaksikerroksisen kivi- tahi puutalon, johon kuuluu 8 yhden huoneen ja keittiön huoneistoa, sekä 3) kivitalo, jossa on 6 kahden huoneen ja keittiön huoneistoa kolmessa kerroksessa. Niistä ehdotuksista, mitkä jätettiin ryhmään N:o 2, joka nyt puheena olevaan tarkoitukseen lienee erityisesti tärkeä, sanotaan käyneen selville, että on soveliainta sijoittaa kaikki asuinhuoneet toiselle pituussivulle sekä keittiöt ja portaat toiselle, niin että jokaisesta portaasta tullaan kahteen huoneistoon, jonka ohessa on nähty mahdolliseksi saada ainakin alakerroksessa kaikille huoneistoille erityinen sisäänkäytävä.

Kunnallisia työväenasuntoja rakennettaessa voinee Helsingissä aivan pieniä erikseen olevia taloja tuskin tulla kysymykseen, ennenkuin saadaan työväenasi-kaupunki kaupunginaseman ulkopuolelle, ja toiselta puolen olisi Lautakunnan mielestä myöskin vältettävä kovin suuria ja korkeita vuokrakasarmeja. Mutta muuten olisi m. m. monipuolisemman kokemuksen saavuttamiseksi suotavaa että, mikäli tähän tarkoitukseen käytettävissä olevat varat myöntävät, kaupungin rakennusyrityksissä tulisi käytäntöön erisuuruisia ja erimuotoisia taloja, joten myöskin yksityiselle rakennustoiminnalle tarjottaisiin arvokasta johtoa. Viimeainitusse tarkoituksessa näyttää myöskin olevan syytä, niinkuin Rahatoimikamari on ehdottanut, vas-

taisesta rakennusmäärärahasta käyttää tarvittava määrä mallipiirustuksien hankkimiseen sekä kivisiä että puisia työväenasuntoja varten. Rakennusyhtiöissä olisi muuten pyrittävä siihen, että kustannuksia ei pantaisi tarpeettomiin koristuksiin ynnä muihin sellaisiin, joita vaillakin voidaan olla asuntojen terveellisyyttä ja käytännöllistä sopivaisuutta haittaamatta, jotavastoin olisi hyväksikäytettävä ulkomailla saavutettua kokemusta, miten ilman erityisiä kustannuksiakin työväenasunnoille voi saada soman ulkomuodon.

Sen nojalla mitä ennemmin on esiintuotu ja rajoittuen ylläoleviin yleisiin viittauksiin rakennusten laadusta Työväenasiain lautakunta katsoo ehdotettavakseen, että puheenalaiseen tarkoitukseen varatuista lainavaroista 800,000 markkaa määrättäisiin pienten vuokra-asuntojen rakentamiseen kaupungille. Kun niissä lähes 2,000 huonetta käsittävässä rakennusyhtiöissä, jotka täällä vuonna 1903 ovat 33 työväenasunto-osakeyhtiötä olivat toimittaneet, keskimääräinen kustannus tulisijalta oli tasaluvuin tontti mukaan luettuna 3,100 markkaa ja ilman tontin arvoa 2,700 markkaa, voitaisiin sanotulla määrärahalla saada ehdollisesti 100 yhden huoneen ja niinkään 100 yhden huoneen ja keittiön taikka kahden huoneen huoneistoa, jonka kautta ilman kovin suurta ahtautakin saataisiin asuntoja melkoiselle joukolla työväenperheitä.

Ennemmin on tässä edellä huomautettu, kuinka paljon luona-asuvia on Helsingin työväestän asunnoissa ja kuinka siitä johtuvat haitat tšekäläisissä asunto-oloissa, kun suurin osa työväenluokkaa on pakotettu asumaan yhden ainoan huoneen huoneistoissa, täytyy pitää erityisesti arveluttavina. Esimerkkejä sellaisista haitoista on esiintuotu myöskin Lautakunnan toimeenpanemissa vastaanotoissa lainopillisten neuvojen antamiseksi työväestölle, niinkuin että on aiheutunut oikeudenkäyntiä avioerosta, että luona-asuvat ovat saattaneet työväenperheitä pahaan pulaan lähtemällä pois vuokraansa suorittamatta j. n. e. Erittäin tärkeitä kunnalle on nykyisen ja kasvavan sukupolven hyväksi saada puheenalainen epäkohta korjatuksi. Toimenpiteet, joihin siinä tarkoituksessa on ryhdytty, niinkuin asuntolakeihin otetut määräykset että luona-asuvain huoneiden pitää olla sekä erillään perheen asuinhuoneista että erikseen eri sukupuolille ja varustetut tarpeellisen monilla vuoteilla y. m., ovat kuitenkin, vaikka on järjestetty asuntotarkastuskin, näyttäneet mahdottomiksi toteuttaa, ellei ole keinoa, minkä kautta ainakin osa naimatonta työväkeä muulla tavoin saa asuntotarpeensa tyydytetyksi.

Että, niinkuin Saksassa esim. joissakin kruunun työväenasunnoissa ja eräissä kunnan avustamissa rakennusyhtiöissä Frankfurtissa on tehty, yleishyödyllisessä tarkoituksessa rakennettuihin työväenasuntoihin otettaisiin yksi taikka pari huonetta luona-asuvia varten, ei tästä saatuun kokemukseen nähden, näytä suotavalta. Tavalliset pienet asunnot eivät myöskin sovelia siihen, koska niissä menee kustannuksia erinäisiin laitoksiin, joita vailla perheasunto ei voi olla, mutta jotka naimattomille soveliaasti voidaan järjestää yhteisiksi. Niin ollen lienee tarkoituksenmukaisinta, että ulkomaisten majatalojen esimerkin mukaan joukko makuuhuoneita ynnä yhteinen

ruokasali, oleskeluhuone y. m. yhdistetään suurempaan rakennukseen. Täkäläisiin asuntotapoihin katsoen lienee kuitenkin makuuhuytien asemesta varustettava yksityisiä huoneita esimerkiksi yhdelle, kahdelle tai kolmelle työmiehelle, jotka silloin yksinomaan saisivat käyttää huonetta ilman mitään rajoitusta johonkin määräaikaan vuorokaudesta. Siistin ja rauhallisen asunnon etevämyyys niiden asunto-olojen rinnalla, jotka luona-asuvalle ahtaissa työväenasunnoissa ovat tarjona, vaikuttanee varsin todennäköisesti, että majatalon ei tarvitsisi olla vuokralaisten, ei tilapäisten eikä pysyvämpäkään puutteessa.

Mainittuun tarkoitukseen tarvittava rakennus olisi, jotta se saataisiin täysin tarkoituksenmukaiseksi ja senkin tähden, että tässä on aikaansaataava jotakin meidän oloillemme uutta, kunnan rakennettava, mikä voitaneen saada aikaan edellämainituista varatuista varoista järeällä olevalla 200,000 markalla. Sitävastoin voitaisiin, ellei kaupunki itse tahdo ottaa harjoittaakseen liikettä majatalossa, tehdä siitä sopimus tarkoitukseen soveltuvan yhtiön tahi siihen sopivan yhdistyksen kanssa.

Huolenpito niistä kunnallisista rakennusyrytyksistä, joita edellä on puollettu, näyttää soveliaimmin voitavan jättää erityiselle rakennustoimikunnalle, joissa myöskin omasta kokemuksesta saatua työväestön asunto-olojen tuntemusta pitäisi olla edustettuna.

Sen mukaisesti, mitä edellä on esiintuotu, saa Työväenasiain lautakunta yhdistää ehdotuksensa, jonka Lautakunta kunnioittaen alistaa Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, seuraaviin kohtiin.

A. Yksityisen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistäminen.

1.

Rakennusyrytyksille, jotka tarkoittavat sellaisten talojen rakentamista, joissa on terveellisiä ja tarkoituksenmukaisia pieniä asuntoja, yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön taikka kahden huoneen suuruisia, myönnetään, mihinkään eri kaupunginosaan rajoittumatta, se etu, että tontin hinta saa olla kiinnitettynä lainana, josta on suoritettava vuotuismaksua: a) sellaisten yksityisten talonomistajain tai yhtiöiden, jotka rakentavat vuokrahuoneistoja, 6 %, josta 5 % korkoa maksamatta olevasta pääomasta ja 1 % kuoletusta, b) sellaisten yksityisten henkilöitten tai yhtiöiden (osuuskuntain), jotka rakentavat asuntoja omiksi ja omain osakastensa tarpeiksi, sekä yleishyödyllisten vuokrahuoneistaja rakentavain rakennusyrytysten 6 %, josta $4\frac{1}{2}$ % korkoa ja $1\frac{1}{2}$ % kuoletusta.

Viimemainitut maksuehdot voidaan poikkeustapauksessa myöntää myöskin kahden huoneen ja keittiön huoneustoista sellaisille henkilöille tai yhtiöille (osuuskunnille), jotka rakentavat asuntoja omiksi ja omain osakastensa tarpeiksi.

Jos rakennusta, jonka rakentamista mainitulla tavoin on helpotettu, käyte-

tään muuhun kuin aiottuun tarkoitukseen, on omistajan heti suoritettava maksamatta oleva tontin hinta laskettuna nyt voimassa olevain yleisten ehtojen mukaan (7 % vuotuismaksua, josta 5½ % korkoa ja 1½ % kuoletusta) ynnä sen lisäksi 60 % siitä määrästä, josta kaupunki on tontin myynyt.

Jos pieniä vuokrahuoneistoja rakennuttavan yleishyödyllisen rakennusyrityksen havaitaan ansaitsevan vielä lisäksi etuja, niinkuin enempiä huojennusta tontin myynnissä, osakkeiden merkitsemistä tai rakennusluoton myöntämistä, on asia kussakin tapauksessa Kaupunginvaltuuston erikseen ratkaistava.

2.

Rahatoimikamarin ehdottama alue Fredriksbergin aseman luona on mahdollisimman huokean suunnitelman mukaan tasoitettava ja kanavoitava varoilla, jotka sitä varten otetaan ensi vuoden menoarvioon, ja tontteja sieltä on luovutettava yksinomaan sellaisten talojen rakentamista varten, joissa on mainitunlaisia pieniä asuntoja, sen mukaan kuin niitä halutaan joko vuokrattavaksi taikka täydellä omistusoikeudella, jolloin arvion perustukseksi on pantava pääasiallisesti ainoastaan kaupungilla tästä alueesta olevat suoranaiset menot.

Puheenalaiselle alueelle on laadittava erityinen rakennusjärjestys, joka sisältää sekä säännöksen alueen käyttämisestä niinkuin edellä on mainittu että myöskin mahdollisia huojennuksia kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen mukaan voimassa olevista määräyksistä.

3.

Rahatoimikamaria kehoitetaan viipymättä ryhtymään toimiin lopullisen ehdotuksen laatimiseksi työväen esikaupungin perustamista varten sopivalle kaupungin omistamalle, kaupunginaseman ulkopuolella olevalle alueelle, josta alueesta, niin pian kuin se on saatu kaupungin vapaasti käytettäväksi, luovutettaisiin vuokratontteja mikäli mahdollista pienten, puutarhapalstalla varustettujen talojen rakentamista varten.

B. Kunnallisia työväenasuntoja.

Niistä 1 miljoonan markan lainavaroista, jotka on varattu pieniä etupäässä työväelle aiottuja asuinhuoneistoja sisältävään rakennusyritysten edistämiseksi, määrätään 800,000 markkaa sitä varten, että sopiville, käytettävissä oleville tonteille rakennetaan kunnalle rakennuksia, joissa on pieniä yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön tai kahden huoneen vuokrahuoneistoja, joita kohtuullisesta vuokrasta annetaan etupäässä sellaisille työntekijöille, jotka kauemman aikaa ovat olleet kaupungin palveluksessa, sekä työväenperheille, joilla on paljon lapsia. Enintään 3,000 markkaa sanotusta määrärahadista käytettäköön mallipiirustusten hankkimiseen työväenasuntotaloja varten.

Yllämainituista varatuista lainavaroista määrätään edelleen 200,000 markkaa työväen majatalon rakentamiseen, jossa on pieniä yksityisiä huoneita naimattomille työmiehille ynnä yhteinen oleskeluhuone y. m. sellaisia tarvittavia suojia.

Työväenasiain lautakunnan puolesta:

V. von Wright.

K. J. Ståhlberg.

Suomennos.

Vastalause.

Kun lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet 17 p:nä Kesäkuuta 1902 päättivät ottaa 8 miljoonan suuruisen obligatsioonilainan, perustui määräys lainasumman suuruudesta laskelmiin, mitkä oli tehnyt eräs komisioni, johon kuuluivat herrat E. Öhman, Aug. Ramsay, F. Stjernvall, Mauritz Hallberg ja Carl Nummelin. Epäilemättä on puheenalaisia lainavaroja käytettäessä otettava varteen ne tarkotukset, joita varten laina otettiin, ja ne perustelut, mitkä komisioni mietinnössään esittää ja jotka perustelut lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten on katsottava hyväksyneen.

Nyt puheena olevassa kysymyksessä komisioni lausuu, että „jos kaupungilla on tarkotuksena suoranaisesti edistää työväenasuntokysymyksen ratkaisua, niin tätä varten tarvittavat varat, jotka luonnollisesti ovat jaettavat pitemmälle ajanjaksolle, ovat otettavat lainavaroista“, minkä jälkeen komisioni tekee selkoa millä eri tavoilla kunta tätä tarkoitusta varten voi avustustaan antaa.

Käsitellessään sitä vaihtopuolista ehdotusta, että kunta „edistääkseen todellisesti tarkotuksenmukaisten ja halpojen työväenasuntojen aikaansaantia, itse voi ainakin koetteeksi, rakennuttaa sellaisia asuntoja“ komisioni lausuu: *että se ei voi puoltaa sellaista hanketta* syystä että „*kunta siinä tapauksessa esiintyisi rakennusteollisuuden alalla suorastaan yksityisen pääoman kilpailijana*“, ja koska tällainen toimenpide „*tulisi luomaan kunnan orgaaneille tehtäviä, jotka ovat heidän toimialalleen vieraita*“.

Komisioni esittää edelleen ohjelman, jonka mukaan järjestelmällisesti ja suuressa määrin voitaisiin aikaansaada tarkotuksenmukaisia ja halpoja pieniä huoneistoja, ja ehdottaa tarpeen tullen määrärahaa myönnettäväksi hypoteekkilaitokselle, ja lausuu komisioni, kun on kysymys siitä osasta obligatsioonilainasta, mikä olisi varattava etupäässä työväestölle aiottujen rakennusyrytysten edistämistä varten, seuraavaan tapaan:

„Sellaisen arviomäärärahan suuruus on luonnollisesti riippuva siitä, miten laajassa määrässä kunta tahtoo asiaa kannattaa. Aluksi ja kunnes on saatu koke-
musta eri toimenpiteiden käytännöllisistä tuloksista näyttää kumminkin *kohtuullinen, koetteeksi annettu määräraha* olevan riittävä. Jos komisionin esittämät näkökohdat hyväksytään, tulisi ensisijassa kysymykseen *tonttilainojen myöntäminen*. Vaikka *järjestelytöihin* yleensä ei ole käytettävä lainarahoja, on komisioni kumminkin sitä mieltä, että tapauksissa, jolloin tontin lunastushinta ei heti tai lyhyemmän ajan kuluessa tontin myymisestä tule kaupunginkassaan, vaan kuoletetaan miltei yhtä hitaasti kuin itse kuoletuslainakin, säännöstä poikkeaminen on täysin oikeutettu. Esittämiensä numerojen perusteella komisioni katsoo, että määräraha tähän tarkoitukseen on varattava. Jos tähän lisätään mahdollinen määräraha sille *hypoteekkilaitokselle*, josta komisioni edellä on maininnut, niin lienee vähintään yhden miljoonan markan määräraha nyt varattava *tässä puheena olevaa rakennustoimintaa edistäviä toimia varten*.“

Kun lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet näihin tarkoituksiin ja tämän perustelun nojalla päättivät varata obligatsioonilainasta yhden miljoonan, katson minä, että se tapa, jolla Työväenlautakunnan enemmistö nyt ehdottaa tätä miljoonaa käytettäväksi, nim. kunnallisten työväenasuntojen rakentamiseen, ei ole sopusoinnussa lisätyn Valtuuston päätöksen kanssa.

Kaupunginvaltuusmiehet ovat sitä paitsi (Pain. asiak. N:o 6 v:lta 1902) päättäneet periaatteessa hyväksyä insinööri Zittingin tekemän ehdotuksen, että jollekin kaupungin etäämpänä sijaitsevalle alueelle olisi perustettava kaupunginosa, johon rakennettaisiin etupäässä työväelle soveltuvia asuntoja ja joka kaupunginosa suunniteltaisiin ja muuten niin järjestettäisiin kuin tarkoitus vaatii. Lautakunnan selvityksen olisi sen vuoksi pitänyt sisältää sellainen seikkaperäinen ehdotus työväenkaupunginosan aikaansaamiseksi, jota Kaupunginvaltuusmiehet ovat halunneet, eikä sen sijaan tässä yhteydessä nostaa kysymystä kunnallisista työväenasunnoista, joita varten lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet eivät suinkaan ole varanneet mitään osaa obligatsioonilainasta, vaan yllämainitun perustelun mukaan päinvastoin evänneet. Kun Työväenlautakunta näin ilman arvostelua omaksuu satunnaisia sosialistisia ehdotuksia, niin se mahdollisesti kyllä sen kautta hankkii itselleen suosiota, joka ei paljoa maksa, mutta voipi kysyä tokko Lautakunta siten täyttää tehtävänsä.

Työväenlautakunnan enemmistön ehdotusta, jonka mukaan yksi miljoona markkaa olisi osotettava kunnallisten työväenasuntojen rakentamiseen, ei siis voi hyväksyä jo siitäkin syystä että obligatsioonilainaa otettaessa lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet eivät aikoneet sitä tähän tarkoitukseen ja on tämä syy yksinkin ratkaisevaa laatua. Mutta myöskin periaatteen kannalta voi esittää painavia syitä sitä vastaan, että kunta ottaa harjoittaakseen tällaista liiketoimintaa. Yksityisten alote poistamaan työväenasunto-oloissa vallitsevia epäkohtia tulee tämän kunnallisen yrityksen kautta lamautumaan ja yleisö käy toimeettomaksi arvellen että kunta nyt on ottanut asian ajaakseen.

Aivan oikein huomautetaan mietinnössä (siv. 12) että vallitseva asuntojen tarve meillä, samoin kuin kaikkialla muualla, on melkoiseksi osaksi tyydytettävä yksityisen rakennustoimen huolenpidon kautta. Lautakunnan enemmistöltä näkyy kumminkin jääneen huomaamatta että jos kunta „aluksi“ käyttäisi yhden miljoonan kilpailevia rakennusyrityksiänsä varten, hanke voisi johtaa aivan päinvastaiseen tulokseen kuin on ajateltu. Tosin mietinnössä (siv. 13) mainitaan, että yksityiset rakennusyrittelijät, välttääkseen m. m. vaivaloisempaa hallintoa, ja suurempaa tappiota, minkä maksamatta jäävät vuokrat tuottavat, sekä vähempää mahdollisuutta saada talonsa edullisesti myydyksi, mieluummin ovat varustaneet talonsa isommilla huoneustoilla, etupäässä varakkaita vuokralaisia varten. Mutta Lautakunnan enemmistö ei tästä tee sitä loogillista johtopäätöstä, että jos lisäksi kunta rupee kilpailemaan, tietämätöntä vielä miten laajassa määrässä, niin sen kautta yksityistä yritteliäisyyttä lamautetaan ilmeiseksi vahingoksi niille, joita oli tarkoitus auttaa. Muutamille harvalukuisille työmiesperheille tosin voitaisiin valmistaa etuja kaupungin taloissa; näiden etuoikeutettujen valitseminen tarjoisi kuitenkin vaikeuksia ja tulisi epäilemättä herättämään tyytymättömyyttä enemmistössä, joka ei pääsisi osalliseksi tästä uudenmuotoisesta hyväntekeväisyydestä.

Edelleen voi panna epäilyksen alaiseksi, tokko ne varattomat kunnanjäsenet, joiden keskuudessa epäkohdat ovat suurimmat, jaksaisivat suorittaa vuokramaksut näistä kunnallisista asunnoista, ja tokko he tahtovat alistua niihin ankariin määräyksiin „luona-asuvista“ y. m., joita kunnallisissa asunnoissa täytyy ylläpitää. Samoin kuin tapahtui joku aika sitten, kun Kaupunginvaltuusmiehet lainasivat työväelle 30,000 markkaa — järjestyneiden työmiesten moraalista takausta vastaan — eivät todennäköisesti useat työmiehet tulisi aivan paljoa välittämään siitä, tuleeko kunnan vuokra maksetuksi ja muut sitoumukset täytetyksi. Päinvastoin nousisi varmaankin kova paheksimishuuto kaupungin viranomaisia vastaan, jos joku työmies hädettäisiin kunnan talosta.

Kunnallisten työväenasuntojen synty vaatisi muuten välttämättömästi myös erityisiä kunnallisia virkamiehiä, koska, kuten ylempänä mainittu komisioni vuodelta 1902 huomauttaa, huoneiden vuokraaminen on kunnan nykyisille viranomaisille vieras tehtävä. Kun ottaa vielä lukuun niiden tonttien todellisen arvon, joille työväenasunnot rakennettaisiin, niin johtuu välttämättömästi siihen lopputulokseen, että kunnan verovelvolliset jäsenet vuotuisilla maksuilla tulisivat kannattamaan muutamien työkykyisten kunnanjäsenten ylläpitoa — toisin sanoen, nämä kunnan vuokralaiset tulisivat osaksi elämään yhteiskunnan kustannuksella.

Jos kerran säällittäviä asianhaaroja on otettava lukuun, niin osottaa kokemus, etteivät yksinään työväenperheet, vaan myöskin muut lukuisat ryhmät kaupungin asujamia suuresti tarvitsevat helpotusta vaikeissa vuokraoloissamme, esim. monet lesket sivistyneistä perheistä, jotka suuri lapsijoukko ympärillään elättävät itseään antamalla täyshoitoa ja usein käyvät sängen ankaraa taistelua olemassaolon puolesta.

Helsingin asunto-olojen parantamiseksi on kieltämättä ryhdyttävä toimiin.

Mutta ne toimet, joihin kunnan tulee ryhtyä, ovat siinä, että kunta kaikin tavoin kannattaa yksityistä yritteliäisyyttä tällä alalla, luovuttamalla ajallaan ja tarpeeksi tasoitettuja kaupunginosia käytettäväksi, myöntämällä etuja tontteja myytäessä, tonttilainoja y. m. Tämä on kuitenkin älyllä tehtävä. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan (Pain. asiak. N:o 3 vuonna 1905) olisi erityisellä, pienempiä asuntoja varten tarkotetulla alueella pantava toimeen tasoitustöitä lainavaroilla ja *sillä perusteella* olisivat kuoletusehdot määrättäväksi edullisemmiksi kuin muissa osissa kaupunkia. Työväenlautakunnan enemmistö sitä vastoin katsoo, että lainavaroja ei pitäisi käyttää tasoitustöihin, mutta että siitä huolimatta helpompia myyntiehtoja voitaisiin myöntää tonteista, joille aiotaan rakentaa työväenasuntoja, ja ettei erotusta tehtäisi kaupunginosiin nähden. Jo sellainen huoneustojen suuruuden mukaan tehtävä erotus myyntiehdossa tuntuu epäkäytännölliseltä, kun kysymys ei ole määrätystä kaupunginosasta. Mutta Lautakunnan enemmistö ei pysähdy edes tähän. Etuisuudet on vielä arvosteltava eri tavalla riippuen siitä tullaanko asuntoja käyttämään osakasten omaa tarvetta varten vaiko vuokrahuoneistoiksi, joka taas on samaa kuin varakkaampien työmiesten palkitsemista, heillä kun on varaa käydä osalliseksi rakennusyriytyksiin.

Jos taloa, jonka rakentamista yllämainitulla tavalla on helpotettu, käytettäisiin muuhun tarkoitukseen, esim. jos oma asunto vuokrataan toiselle, olisi siitä se seuraamus, että maksamatta oleva tontin lunastushinta viipymättä on suoritettava ja sitä paitsi lisäsumma, vastaava 60 % siitä määrästä, mistä kaupunki on tontin myynyt. Rakennuksen käyttämisestä pantuja ehtoja ei, Lautakunnan ehdotuksen mukaan, myöskään pitäisi rajoittaa mihinkään ajanmäärään ja äskenmainittu mahdollisesti otettava lisäsumma olisi „pysytettävä kiinteistöön kiinnitettynä velkana“. (siv. 17)

Lautakunnan enemmistön hyväntahtoisia tarkoituksia ei voi epäillä, mutta tämäkään ehdotus ei näytä olevan omiaan kehottamaan yksityisiä rakentamaan tonteille, joiden lunastuksesta on pantu tuollaisia ehtoja, vaan päinvastoin pelottamaan heitä siitä.

Lopuksi en voi olla sivumennen huomauttamatta, että monet muut miljoonia vaativat kunnalliset kysymykset odottavat pikaista ratkaisua. Kaupunginvaltuusmiehet ovat esim. periaatteessa lausuneet, että Työ- ja vaivastalo on muutettava nykyiseltä alueltaan, joka hanke todennäköisesti vaatii melkoisia määrärahoja; rakennettava kulkutautien sairaala, varustettu tarpeellisella määrällä sairassijoja, vaatinee 1,5 miljoonaa markkaa — kunnallinen teurastuslaitos ainakin saman veran j. n. e. —

Ylempänä esitetyistä syistä on ainoa oikea keino kaupungin asunto-oloissa vallitsevain epäkohtain poistamiseksi se, että kunta kaikin tavoin kannattaa yksityistä liiketoimintaa tällä alalla — eikä se että kunta itse rupeaa kilpailemaan yksityisten jäsentensä kanssa.

Tämä päämäärä on minun nähdäkseni nykyisin paraiten saavutettavissa

siten että hyväksytään ne ponnet, mitkä Rahatoimikamari mietinnössään esikauptungin perustamisesta työväenasuntoja varten on ehdottanut (Pain. asiak. N:o 3 1905), ja saan minä siis, pannaan vastalauseeni Työväenlautakunnan ylempänä olevaa ehdotusta vastaan, ehdottaa että *Kaupunginvaltuusmiehet tekisivät päätöksensä Rahatoimikamarin äskensanoton ehdotuksen mukaisesti.*

Helsingissä, syyskuun 29 p:nä 1905.

C. E. Holmberg.

Edellä olevaan vastalauseeseen yhtyy

Hj. Fagerroos.

Till Stadsfullmäktiges Nämnd för Arbetareangelägenheter.

Sedan föreningen „Arbetets Vänner“ försatts i tillfälle att yttra sig angående „väckt fråga om förstad för arbetarebostäder“ får föreningen härmed äran afgifva följande utlåtande.

I likhet med Drätselkammaren anser föreningen att plats för arbetarebostäder bör beredas inom den nu gällande stadsplanen, och måste det af Drätselkammaren föreslagna området inom tolfte stadsdelen anses lämpligt för betjänande af arbetarebefolkningens behof i stadens östra del. Däremot är detta ena område ingalunda tillräckligt för hela staden, utan borde åtgärder omedelbart, eller åtminstone såsnart planen för Tölö området blifvit fastställd, vidtagas för upplåtande af lämpliga kvarter för nu ifrågavarande ändamål inom denna del af staden. Det förefaller nemligen föreningen omöjligt att de nu föreslagna bostäderna skulle kunna användas af de talrika arbetare, som hafva sin verksamhet i stadens vestra del, på grund af det stora afståndet emellan bostad och arbetsplats.

Områdets indelning i tomter torde helt och hållet kunna sammanföras med platsens ändamålsenliga bebyggande, hvarför en normalplan för området borde anskaffas, omfattande såväl gator som byggnader.

För att verkligen de arbetare, hvilka för närvarande äro i saknad af sunda bostäder, nämligen de fattigaste, skola komma i åtnjutande af de nu föreslagna, borde, enligt föreningens tanke, endast lokaler om enskilda rum samt ett rum och kök uppföras helst af för ändamålet bildade konsortier, hvilka utfäste sig att för i affären insatt kapital icke tillgodoräkna sig högre än 6 % ränta.

Genom ofvan antydda anordning med afseende å bostädernas storlek skulle dessutom vinnas att „inneboende“ systemet i någon mån skulle inskränkas.

Vid försäljning af tomterna bör köparen omedelbart efter skedd värdering erhålla den tomt, han anhållit om att få inlösa, emedan försäljning genom auktioner vanligen åstadkommer en förhöjning af tomtpriset, som i detta fall måste anses alldeles olämpligt.

Det föreslagna likvidationssättet är enligt föreningens åsigt synnerligen lämpligt, men borde ytterligare lättnad beredas köparerna derigenom att borgen för tomtlösen skulle förklaras onödig sedan första årets ränta och amortering förskottsvis erlagts.

Den indirekta rättigheten att bebygga tomterna efter godtfinnande, då hela köpesumman och derutöfver 60 % af densamma blifvit gulden, som 6:te momentet af Drätselkammarens förslag innebär, tillåter föreningen sig att anse omotiverad, då afsikten med detta områdes bebyggande är att tillgodose arbetarens behof af bostäder.

Några arrendetomter anser föreningen här icke behöfliga emedan årliga räntan och amorteringen tillsammans uppgå endast till en obetydlig del af hela byggnadsföretaget och emedan anskaffandet af lån för bebyggande af en arrendetomt är förenad med betydligt större svårigheter än då tomten är den byggandes egendom. Den förnämsta olägenheten är dock den att arrendatorn vid arrendetidens utgång bör inlösa sin tomt efter då skeende värdering.

Sitt varmaste understöd måste föreningen gifva förslaget att staden på sin bekostnad skulle uppföra arbetarebostäder om ock till en början endast för stadens egna arbetare, och tillåter sig föreningen derjemte såsom synnerligen beaktansvärdt anse Byggnadskontorets förslag om inrättandet af logihus, med däri inrymdt folkkök och ännu dertill samlings- eller läsesal, för ogifta arbetare, samt i behof af snar realisering.

Önskligt vore att främst bland stadens byggnader för arbetare mönsterhus blefve uppförda för utrönande af kostnaden och ändamålsenligheten af särskilda byggnadssätt, hvilka åtminstone vid en täflan skulle i mängd inkomma. På den ståndpunkt arbetarebostadsfrågan hos oss för närvarande befinner sig torde det vara förenadt med stora svårigheter, kanske ogörligt, att bland flere dugliga förslag utvälja det såväl i ekonomiskt som praktiskt hänseende mest lämpliga.

Helsingfors den 10 april 1905.

På Arbetets Vänners vägnar:

Emil Blåfield,

Ordförande.

Till Nämnden för Arbetareangelägenheter i Helsingfors.

Svenska arbetareföreningen har behandlat det inom Stadsfullmäktige väkta förslaget till anordnande af en förstad för arbetarebostäder med små bostadslägenheter inom tolfte stadsdelen. Vid diskussionen i frågan framgick att arbetarena i allmänhet icke skulle blifva hjälpta genom förslagets realiserande. Endast de förmögnare bland arbetarena blefve i tillfälle att inlåta sig på byggnadsföretag å ifrågavarande tomter. Diskussionen gick enhälligt i den riktningen, att staden själf skulle låta uppföra arbetarebostäder och uthyra desamma mot skälig hyra i främsta rummet åt sina egna arbetare och därefter åt de minst bemedlade bland arbetarena.

Svenska arbetareföreningen känner väl till att uppförande, försäljning och uthyrning af hus genom stat och kommun möter ännu hos oss starkt motstånd. I de mera framskridna kulturländerna är detta motstånd redan betydligt på upphällningen i det att mångenstädes hafva kommunerna redan skridit till uppförande af arbetarebostäder. Bland dessa må nämnas: London, Liverpool, Glasgow, Birmingham jämte 17 andra engelska städer; Bern, Frejburg, Strassburg, Kristiania m. fl.

Svenska arbetareföreningen håller före att kommunen kan utan större finansiell risk uppföra arbetarebostäder för de mindre bemedlade arbetarena lika billigt eller billigare än de enskilda spekulanterna. Härvid förbiser icke föreningen den farliga konkurrens, som kommunen komme att bereda den allmännyttiga byggnadsverksamheten, särskildt de små bostadsföreningarna — arbetarebostadsbolagen. Af denna anledning måste en lämplig arbetsfördelning kommunen och föreningarna emellan upprättas, så att kommunen endast bygger bostäder åt de allra fattigaste samhällslager, hvilka icke själfva på andels väg kunna hjälpa sig. Afvenså torde uppförande af logihus för de ogifta arbetarena vara en kommunens skyldighet för att undanrödja det för sedligheten så farliga inneboende systemet. På grund af ofvan anförda skäl gör Svenska arbetareföreningen följande förslag:

1) Kommunen själf uppför arbetarebostäder och uthyr desamma mot skälig hyra i första rummet åt sina egna arbetare och därefter för de mindre bemedlade arbetarena,

2) Kommunen hämmar icke utvecklingen af den allmännyttiga byggnadsverksamheten genom att frammana en mindre önskvärd konkurrens med bostadsföreningarna, utan upprättar en lämplig arbetsfördelning mellan kommunen och bostadsföreningarna, så att den förra bygger endast för de mindre bemedlade arbetarena,

3) Kommunen uppför logihus för de ogifta arbetarena i afsikt att undanrödja det för sedligheten farliga inneboende systemet.

På Svenska arbetareföreningens vägnar:

M. Holmberg.

A. Ingman.

G. H. Johansson.

G. A. Wistbacka.

Helsingin kaupungin Valtuuston työväenasiain lautakunnalle.

Arvoisan kirjelmännen johdosta Maaliskuun 1:seltä päivältä 1905 jossa pyydätte yhdistyksen lausuntoa 12:ta kaupungin osaan perustettavasta esikaupunkisuunnitelmasta saamme kunnioittain lausua seuraavaa.

Yhdistys ei voi yhtyä kannattamaan sellaista esikaupunki-ehdotusta jossa työväen asuntokysymyksen ratkaisu jätetään yksityisten keinottelijain tehtäväksi.

Ehdotuksesta käypi selväksi että kaupungilla on aikomus ryhtyä avustamaan varakkaampia työläisiä omien asuntojen omistajiksi, jotka sitte pääsevät toisia korkeilla vuokrilla rasittamaan. Katsooko kunta nytkin sen vielä edulliseksi että se ryhtyy sillä alalla avustamaan yksityis yrittelyäisyyttä. Jos kunta sen tekee niin on se myöskin velvollinen pitämään huolta siitä ettei niissä korkeilla vuokrilla päästä vuokralaisia rasittamaan. Samoin siitä etteivät sellaisten talojen omistajat pääse ansiottoman arvon-nousun kautta nauttimaan etuja yhteiskunnan kustannuksella, joka arvon-nousu oikeuden mukaan pitäisi tulla kaikkien kunnan jäsenten yhteiseksi hyväksi. Jos kunta auttaa toisia nauttimaan etuja arvon-noususta niin se ei ole sopusoinnussa kunnan jäsenten enemmistön etujen kanssa. Sellaista aijetta vastaan täytyy panna vastalause.

Ainoa hyvä puoli mikä esikaupunki-ehdotuksella on, on se että sillä tavalla rakennettaissa saataisiin jonkun verran lisää terveellisiä, muttei halpoja työväen asuntoja. Pienissä rakennuksissa tulevat huoneet enemmän maksamaan kuin suurissa, monenkertaisissa rakennuksissa tulevat huoneet halvemmiksi; ja jos rakennuskustannukset kuinkakin halvaksi tulisivat niin ei se seikka määrää vuokrain halpuutta tai kalleutta, ne määrää kysyntä ja tarjonta ja korvaa rakennuskustannukset. Se mitä työväki tässä asuntokysymyksessä terveydellisessä suhteessa voittaa, sen se saapi rasittavan pitkällä matkalla ja kalleimmilla elintarpeitten hinnoilla korvata, jotka kummatkin rasittavat laitakaupungin asukkaita.

Me emme voi yhtyä ehdotukseen muuten kun siten, että

1:ksi kunta ryhtyy itse rakentamaan työväen asuntoja kaikkialla kaupungissa ja käyttää siihen tarkoitukseen ensin alussa yksi miljoona markkaa, eikä vain 100,000 niinkuin ehdotuksessa mainitaan,

2:ksi näitä asuntoja on vuokrattava etupäässä suurperheisille joilla on lapsia, he ovat eniten asunnon tarpeessa huolimatta siitä ovatko he kunnan työssä tai ei, kun ne vain ovat kunnan jäseniä.

3:ksi vastaisuudessa olisi kunnan otettava raitiotiet haltuunsa ja tehtävä se työväen kaupungin osaan ja laskettava matkustus hinnat niin halvoiksi kuin mah-

dollista. Liikenne olisi niin järjestettävä raitiotiellä että työväki työhön mennessään ja sieltä palatessaan voisi sitä pitkällä matkallaan käyttää.

Helsingissä 10 p. Huhtikuuta 1905.

Helsingin Työväenyhdistys:

Emil Perttilä.

Otto Tiippa.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille!

Täten saamme ilmoittaa, että Helsingin Ulkotyöväen yhdistys on kokouksessaan sunnuntaina Maaliskuun 26 päivä keskustellut työväen asuntojen rakennuttamisesta pääkaupunkiin, sekä insinööri Zittingin tekemästä ehdotuksesta työväen esikaupungista ja kokouksen yksimielisenä lausuntana saamme esittää seuraavat ponnet:

„Että kunnan on itse ryhdyttävä rakennuttamaan työväen asuntoja, sillä jos näitä saisivat yksityiset rakennuttaa insinööri Zittingin y. m. ehdotuksien mukaan niin jäisivät työväen asunto-olot yhä entiselle kannalleen, kun yksityiset luonnollisesti kiskoisivat rahoilleen korkoa vuokrain, talonhoitokustannusten y. m. muodossa. Sentähden toivomme, että kunta itse ryhtyisi rakennuttamaan työväelle asuntoja, että työväen kurjat asunto-olot todellakin saisivat kerrankin loppunsa“.

Vuokrain suhteen huomauttaisimme:

„että kunnan rakennuttamissa työväen asunnoissa ei kannettaisi suurempaa vuokraa kun että talojen ylläpitokustannukset tulevat korvatuksi ja asuntoja varten otetusta lainasta korko ja kuoleetus suoritetuksi“.

Rakennuttaessa olisi vielä otettava huomioon:

„että suurempi perheiset työläiset saisivat tilavampia asuntoja, ettei terveydellisessä suhteissa olisi mitään vaaraa, ja että asuntoihin otettaisiin kohta etupäässä asumaan kunnan omia työntekijöitä“.

Muuten toivoo yhdistys mitä hartaimmin, että näitä työväen asuntoja olisi ryhdyttävä rakennuttamaan niin pian kuin mahdollista.

Helsingin Ulkotyöväen yhdistyksen puolesta:

J. Hj. Sten
esimies.

J. Juutilainen
sihteeri.

Helsingin Kaupungin valtuustolle.

Kokouksessaan tämän kuun 5 p:nä on Töölön Työväenyhdistys käsitellyt insinööri Zittingin ehdotusta tonttien myöntämisestä työväelle 12:sta kaupungin osasta sekä että kaupungin kustannuksella rakennettaisiin yksi, tai useampiakin taloja, joista sitten vuokrattaisiin huoneita niille henkilöille jotka ovat kauvemman aikaa olleet kaupungin töissä. Kokous oli sitä mieltä että kaupunki voisi yhtä hyvällä syyllä rakennuttaa kokonaan ne ehdotetut alat, ja vieläpä enempiakin, vuokrataksaan niistä sitten kaikille kaupungin kirjoissa oleville henkilöille huoneita, rajoittamatta sitä ainoastaan kaupungin töissä olleisiin henkilöihin.

Kokous toivoo että kaupunki alkaisi harjoittamaan tämänlaista rakennustointia, sillä se luulee siitä olevan hyötyä kaupungille itselle, sekä samalla myöskin kaupungin asukkaille.

Tämänlaisella päätöksellä vastaa Töölön Työväenyhdistys ehdotettuun työväenasunto-olojen järjestämiskysymykseen, samalla kun se lausuu tyytyväisyytensä siitä että tämä asia on jätetty myöskin työväenyhdistyksille, sitä varten että ne antaisivat lausuntonsa sen johdosta.

Vielä tahtoo yhdistys myöskin huomauttaa että valtuusto ottaisi työväenyhdistysten lausuntoja myöskin huomioon sillä meidän käsittääksemme ei tätä suinkaan ole leikin vuoksi lähetetty työväenyhdistysten lausuntoja saamaan. Insinööri Zittingin ehdotus että kaupunki luovuttaisi maa-aloja, sekä lainoja yksityisille, talojen rakentamista varten, ylläpitää vaan yksityiskeinottelua ja sitä nylkemisjärjestelmää, jota yksityiset talojen omistajat jo tähänkin asti ovat vuokralaisiaan kohtaan harjoittaneet, ja sentähden me hylkäämme sellaisen ehdotuksen, ja vaadimme että kaupunki itse rakennuttaa asuntoja omalle maalleen, sekä vuokraa niitä sitten kaupungin asukkaille. Tällä tavalla pysyisi vuokrat tasaisempana, ja yksityiset eivät voisi koota itselleen rikkauksia kansan varoista.

Helsingissä, 6 p. Maaliskuuta 1905.

Töölön Työväenyhdistys:

K. E. Kolula.

Sulho Leppä.

J. Watanen.

Työväenasiainlautakunnalle Helsingissä.

Arvoisan kirjelmännen johdosta 8 p:ltä Maaliskuuta tätä vuotta jonka saimme Paikallisjärjestön kautta, koskeva 12:ta kaupunginosassa olevien korttelien N:o 376 —389 y. m. rakennuttamista työväenasunnoiksi, olemme keskustelleet ja saamme sen johdosta kunnioittaen esittää seuraavaa: Me olemme siinä vakaumuksessa, että Teidän lähettämänne ehdotuksen mukaan työväenasuntojen rakentaminen ei tuotaisi varsinaiselle työväestölle mitään hyötyä asuntopulan auttamiseksi, sillä ainoastaan muutamat paremmassa asemassa olevat työmiehet voisivat niihin päästä osalliseksi, vaikkakin kunta antaisi tontit niin halvalla kun mahdollista. Emme myöskään hyväksy, että kunta avustaisi kysymyksessä olevia rakennusyhtiöitä, sillä näin tehden kunta avustaisi jo ennestään varakkaampaa työväen luokkaa ja edistäisi kuten valtio tähän asti nykyään jo hyvin tunnettua yhtiö keinottelua.

Sitävastoin me vaadimme: että kunta rakennuttaa terveellisiä, ajanmukaisia työväen-asuntoja omaan laskuunsa, jotka aina pysyvät kunnan omaisuutena, joita sitten vuokrataan tähän kuntaan kuuluville, etupäässä suuriperheisimmille työläisille mahdollisimman halpaa vuokraa vastaan; sekä että tähän tarkoitukseen käytettäisiin aluksi ainakin yksi miljoona markkaa, sen sadantuhannen siasta jota ehdotuksessa mainitaan. On otettava huomioon, että sadantuhannen talo tuottaisi vaan kunnalle puhdasta tappiota, kun siihenkin täytyisi palkata isännöitsiä eli muu hoitaja ja talosta olisi suhteellisesti pienet tulot verrattuna miljoona taloon, josta ei kuitenkaan hoitokustannukset tule kalliimmaksi kun siitäkään joka maksaisi vaan satatuhatta markkaa. Kun myöskin, että kunta työväenasuntoja rakennuttaissaan ei pirstoisi rakennustonttia mitättömän pieneksi, sillä täten saataisiin talojen hinnat paljoa kalliimmiksi, joten se vaikuttaisi osaltaan vuokrien suuruuteen.

Samalla pyydämme myöskin huomioon otettavaksi, ettei työväenasuntoja rakennutettaisi vallan kauaksi varsinaisesta kaupungista missä työläiset työskentelevät, sillä pitkä matka rasittaa suurella määrällä, varsinkin raskaan työn tekiöitä. Toivoisimme niitä lähemmäksi kun ehdotuksessa mainitut korttelit.

Helsingissä, 3 p:nä Huhtikuuta 1905.

H. T. Y. Kirvesmiesten ammattiosaston puolesta:

S. Hellstén.
puheenjohtaja.

E. Haapalainen.

J. W. Isaksson.

Aatu Halme.

Helsingin T. Y. Rappariammattiosasto on kokouksessaan 7 p. huhtikuuta 1905, käsitellessään kaupungin rahatoimikamarin ja rakennuskonttorin lausuntoja työväen asuntokysymyksestä ja niistä ehdotuksista, päättänyt seuraavaa:

1) Että kaupunki laittaa mallipiirustukset pienempiä ja yksinkertaisempia rakennuksia varten, etupäässä omalle työväelle.

2) Että kaupunki pitää varattuna tonttia myytäväksi työmiesyhtiölle, muuallakin, kuin ainoastaan sanotussa työväen kaupungin osassa, sillä ehdolla, että kaupunki luovuttaa ne ilman huutokauppaa, eikä vaadi niistä suurempaa hintaa, kuin mitä kanavoimis-, tasoitus- ja katutyöt tulevat kaupungille maksamaan neliömetriltä.

3) Että kaupunki suostuu tontin hinnan suorittamisesta toiseen kiinnitykseen talossa ja, jos suinkin mahdollista, avustaa rahalainoilla työmiesyhtiötä,

4) sillä edellytyksellä, ett'ei samoille henkilöille myydä toista tonttia ja että kaupunki katsoo, ett'ei niitä saa käyttää affääreiksi ja että ne tulevat tarkoitustaan vastaaviksi.

5) Että vaadittaisiin saada tontit lunastetuiksi heti kuoletuslainalla, koska on huomattu, että vuokratonteille on vaikeata saada rahalainoja.

6) Että kaupunki lunastaa raitiotien kunnan omaisuudeksi ja laittaa sen työväen kaupunginosaankin, jotta voi sillä kulkea kaupungissa työssä ja järjestää niin, että sillä voi aamulla päästä työpaikalle.

Kokouksen puolesta:

J. K. Virtanen.
puheenjohtaja.

J. Hj. Helander
kirjuri.

*Utlåtande i anledning af väckt förslag om anställande
vid Helsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostads-
inspektioner.*

Stadsfullmäktiges i Helsingfors

NÄMND

för

ARBETAREANGELÄGENHETER.

Helsingfors,
den 12 Oktober 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 63.

Genom remissresolution af den 22 sistlidne Februari har Nämnden för arbetareangelägenheter anmodats att till Stadsfullmäktige inkomma med utlåtande angående en af Helsovårdsnämnden i skrifvelse af den 3 Oktober 1904 väckt fråga om anställande vid Helsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostadsinspektioner (Tr. handl. 1904 N:o 37, 1905 N:o 7); och får i anledning häraf Nämnden för arbetareangelägenheter, hvilken i frågan rådgjort med förste Stadsläkaren professorn Vilh. Sucksdorff, värdsamt afgifva följande.

En egentlig bostadsinspektion för utöfvande af kontroll deröfver, att till bostad begagnade lokaler motsvara för dem fastställda anspråk, samt för vidtagande af åtgärder för afhjelpande af brister härutinnan, har hufvudsakligen från och med 1890-talet utbildats i England och Tyskland. Uti förstnämnda land utöfvas denna inspektion af särskilda sundhetstjenstemän, som måste vara läkare, med biträde af sanitetsinspektörer. Äfven de sistnämnda skola undergå en särskild examen och för deras utbildning finnas tvenne läroanstalter inrättade i London. I Tyskland åter är anordnandet af en bostadsinspektion dels obligatorisk, såsom i Bayern, Württemberg och Hamburg, dels beroende af kommunernas beslut samt organiserad på flere olika sätt. Sålunda handhafves ifrågavarande uppsigt antingen af polismyndigheterna eller af andra myndigheter jemte deras öfriga uppgifter eller ock af särskilda funktionärer, till hvilka vanligtvis utses byggnadstekniker. Omsorgen om bostadsinspektionen är härvid ofta, i likhet med hvad i Belgien och Frankrike är fallet, öfverlemnad åt en särskild för byggnadsväsendet i

allmänhet tillsatt byggnadskommission eller byggnadsnämnd; och i enskilda städer, särskildt i Hamburg och Lübeck, är bostadsinspektionen ombetrodd At distriktsvis fördelad mellan kommunala förtroendemän. I storhertigdömet har slutligen från början af år 1903 förutom de lokala organerna för ifrågavarande ändamål af staten inrättats en för hela landet gemensam centralmyndighet (Landeswohnungsinspektor).

Der en särskild bostadsinspektion anordnats har öfverhufvud antingen redan tidigare förefunnits eller samtidigt dermed införts särskilda föreskrifter för bostädernas begagnande. Dessa dels i allmänna bostadslagar, dels i öfverheltiga förordnanden för större områden, dels slutligen i kommunala stadgar utfärdade föreskrifter afse antingen alla bostäder eller åtminstone hyresbostäder i allmänhet eller ock endast mindre bostäder eller bostäder för tjenstehjon och hos arbetsgivare boende yrkesarbetare samt särskildt för sofgäster och andra inneboende.

Såsom exempel på berörda bostadslagstiftning må nämnas, att t. ex. lagen om bostadsvården i Lübeck och dess förstäder af den 7 Juli 1902 innehåller bl. a. att alla bostäder skola hafva tillräckligt dagsljus och vara försedda med anordningar för införande af frisk luft. Luftrymden i hvarje bostad måste motsvara minst 15 kubikmeter, och i sofrummen minst 10 kubikmeter för person samt halften deraf för barn intill den skolpligtiga ålderns utgång, hvarvid i sofrum barn under ett år icke behöfva medräknas samt berörda maximum får af bostadsmyndigheten i undantagsfall nedsättas eller ock, då sofrummet tillika begagnas såsom arbetsrum, ökas till högst 15, resp. 7,5, kubikmeter. Delar af en lokal få särskildt uthyras endast ifall hyresgästen erhåller till sin disposition minst ett med eldstad försedt rum, som kan tilläsas, och om såväl för den uthyrande som för hyresgästen finnes förenämnda för sofrum föreskrifna luftrymd. Den som i sina rum emottager sofgäster skall anvisa en särskild bädd åt enhvar samt särskilda tvätt- och dryckeskärl för minst två personer. Sofplatserna skola dagligen bäddas och kärlen rengöras, de af inneboende upptagna rummen skola om möjligt hvarje dag vädras i 1—2 timmars tid, hvarje dag sopas, hvarje vecka skuras och två gånger årligen undergå grundlig städning.

Beträffande inneboende gälla i Lübeck dessutom enligt en förordning af den 10 Januari 1891 särskilda polisföreskrifter. Inneboende (sofgäster m. m. d.) skola hafva särskilda rum och icke emottagas i samma rum, som begagnas af bostadsinnehafvaren och personer tillhörande dennes hushåll. Inneboende af olika kön måste hafva särskilda rum, hvilka icke få vara i omedelbar förbindelse med hvarandra. Sofrummen skola kunna tillslutas med en läsbar dörr och hafva i byggnadens yttre vägg minst ett fönster, som kan öppnas, samt tak, golf och väggar i behörigt skick. Rummen få icke stå i direkt förbindelse med afträde och icke heller användas till förvaring af ämnen, som lätt förskämmas.

Vissa andra tyska städer hafva uti ifrågavarande afseende ännu strängare stadganden. Sålunda gäller exempelvis i regeringsdistriktet Düsseldorf, enligt

polisförordningar af den 11 Juli 1888 och den 25 Maj 1898, utöfver föreskrifter likartade med de ofvan anförda, ytterligare bl. a. att icke ens uti särskilda rum i samma lokal få mottagas inneboende af olika kön, om de icke höra till samma familj, samt att hvarje bostad, äfven der inneboende icke finnas, skall vara så inredd, att personer af olika kön, hvilka hafva uppnått 14 års ålder, kunna sofva i skilda rum eller afplankningar samt att hvarje äkta par för sig och sina barn under 14 år har ett särskildt sofrum eller särskild afplankning deri.

Vid bostadsinspektionens bringande i verkställighet har det öfverallt visat sig, att en nödvändig förutsättning för att densamma skall kunna effektivt handhafvas och medföra åsyftadt gagn är, att erforderliga åtgärder vidtagits för åstadkommande af ett tillräckligt antal nya, ändamålsenliga bostäder. I brist på denna förutsättning har man, för att icke i stället för förbättrade bostadsförhållanden föranleda en ökad bostadsnöd med stegrade hyror, på vissa orter varit tvungen att antingen endast lamt handhafva inspektionen eller ock tillsvidare afstå från dess införande. Det sistnämnda är fallet till och med i Frankfurt a. M., oaktadt ganska omfattande åtgärder för åstadkommande af små bostadslokaler derstädes redan blifvit vidtagna.

Vid bedömandet af den af Helsovårdsnämnden framställda frågan om anställande i Helsingfors af en särskild bostadsinspektör för arbetarebostäder, torde icke kunna lemnas obeaktadt, att ofvanberörda förutsättningar för en effektiv bostadsinspektion, såväl en någorlunda fullständig bostadslagstiftning som tillräckligt antal ändamålsenliga arbetarebostäder, härstädes för närvarande i väsentlig mån saknas.

Gällande stadganden angående byggnadsväsendet, likasom ock kontrollen öfver deras iakttagande, hänföra sig hos oss, fränsedt föreskrifter i fråga om utöfvandet af vissa näringsyrken, hufvudsakligen endast till byggnadernas uppförande, men icke till det sätt, hvarpå bostadsförhållandena derefter vid byggnadernas begagnande gestalta sig. I sistnämnda afseende innehålla allmänna författningar endast synnerligen knapphändiga stadganden, och stadskommunen har likaledes endast i ringa mån begagnat sig af den, för öfrigt begränsade, möjligheten att ordna ifrågavarande förhållanden genom kompletterande kommunala stadgar.

Byggnadsordningen för Helsingfors stad af den 3 Maj 1895 innehåller i § 106, att hus bör underhållas i sådant skick, som med snygghet och god ordning öfverensstämmer, samt att bofälligt hus, som ej kan iståndsättas, skall nedrifvas. Enligt stadens polisordning af den 29 Mars 1878, § 27, gäller åter, att husbonde åligger förse sina tjenare och det arbetsfolk, som af honom husrum åtnjuta, med sunda bostäder, samt dervid hafva omsorg, att icke alltför många personer i ett rum hopträngas¹⁾. När klagan föres att rum, som sålunda användas eller till

¹⁾ Om tienstehjon innehåller jemväl legostadgan af den 30 Januari 1865, § 4, att husbonde åligger att tienstehjon med tienstligt husrum förse. Brister husbonde häri, kan tienstehjonet, om bevislig erinran

hyresgäst upplåtas, äro osunda, bofälliga samt uppenbart vådliga för helsan, bör sådant anmälas hos Helsovårdsnämnden, som i anledning deraf eger vidtaga ut omständigheterna påkallade åtgärder, i hvilket afseende gårdens egare eller disponent kan af Magistraten, vid vite från tio till femtio mark, förpligtas att ställa sig Helsovårdsnämndens föreskrifter till efterriktelse. Någon sådan helsovårdsordning, som § 25 i gällande förordning angående helsovården i Finland den 22 December 1879 förutsätter och som kunde innehålla bl. a. föreskrifter rörande uppsigten öfver bostäder, har icke i hufvudstaden utfärdats, utan är Helsovårdsnämnden härvid hänvisad till de allmänna anvisningarna i sagda förordning, hvilken icke heller innehåller närmare bestämmingar om vanliga bostadslägenhetens begagnande.

Ofvanberörda allmänt hållna stadganden erbjuda uppenbarligen endast i ringa mån grund och ledning för en bostadsinspektion. Angående dess utöfvande stadgas i § 5 af helsovårdsförordningen följande: „De för allmänna helsovårdens öfvervakande anställda och legitimerade personer äga, för tillsyn öfver och undersökning om efterlefnaden af helsovårdsstadgans bestämmingar och andra gifna föreskrifter, obehindradt tillträde till *gårdsplan, uthus, arbetslokal, fabrik, världshus, arbetarbostäder med flera dylika inrättningar*. Skulle kännedomen af att smittö ämnen eller eljest för helsan särdeles menliga förhållanden förekomma i *enskildes boningsrum* påkalla besigtning derstädes, kan sådan äga rum, dock endast af två eller flere ledamöter af helsovårdsnämnden, som dertill bör åt dessa personer utfärda skriftligt bemyndigande att, innan besigtningen företages, för lokalens innehafvare upptes.“ Äfven genom detta stadgande kunde i brist på särskild helsovårdsordning inspektionen af boningsrum anses begränsad, ehuru detta visserligen icke torde hafva synnerligen stor praktisk betydelse, då det åtminstone härintills icke förekommit att af bostadsinnehafvare d. v. s. hyresgäster skulle förvägrats tillstånd till undersökning af bostadens beskaffenhet.

Jemte det bostadsinspektionen härstädes således skulle hafva en synnerligen bristfällig bostadslagstiftning att stöda sig på, vore densamma under nu rådande brist på billiga bostäder för arbetare och andra mindre bemedlade personer nästan maktlös gentemot det missförhållande, som framför allt gör sig

icke kunnat förmå husbonden att rätta sitt förhållande, anmäla sin klagan i stad hos Poliskammare, om sådan der finnes, men eljest hos Magistrat eller Ordningsrätt, som det sedan åligger att, i fall klagan befinnes skäligen, tillsäga husbonden att sin skyldighet iakttaga. Lider tjenstehjon ändock i sin rätt och vill af sådant skäl från tjensten skiljas, eger nämnda vederbörande det derifrån entlediga och bevis derom till tjenstehjonet utfärda. Tjenstehjon får ock, om det vill, sin talan vid domstol vidare utföra; och är husbonden, om sådan talan befinnes grundad, skyldig att till tjenstehjonet utgifva lön och skadeersättning, såframt han icke gitter visa att han till följd af brist eller fattigdom varit urståndsatt att sin skyldighet derutinnan behörigen fullgöra. — Enligt näringslagen den 31 Mars 1879 § 32 åligger det åter yrkesidkare vid äfventyr af böter från och med 10 till och med 500 mark samt af skadeersättning, att faderligt vaka deröfver att biträden, arbetare och lärlingar, som äro i hans hus och kost, särdeles de minderåriga, bl. a. undfå sund bostad.

gällande, nämligen trångboddheten. På dess bekämpande måste för närvarande kommunens ansträngningar främst vara riktade, i hvilket afseende Nämnden tillåter sig att hänvisa till dess under den 29 nästvikne september afgifna utlåtande. Dernäst kommer behovet att, åtminstone så vidt gällande allmänna författningar eller tilläfventyrs skeende lagstiftningsåtgärd möjliggör, angående bostäders bebyggande skulle utarbetas tillräckligt fullständiga, efter lokala förhållanden lämpade stadganden, hvilka likväl sjelffallet härstädes hvarken kunde eller behöfde gå så långt i detaljer som förenämnda tyska föreskrifter; och först i sammanhang härmed synes införandet af en verklig bostadsinspektion kunna ifrågakomma.

Enligt Helsovårdsnämndens föreliggande framställning skulle den föreslagna bostadsinspektören tillika hafva att egna sin uppmärksamhet åt arbetarebostadsfrågan i dess helhet, noga studera arbetarens i Helsingfors bostadsförhållanden samt dels på grund af eget initiativ dels på grund af åt honom af Helsovårdsnämnden gifvet uppdrag inkomma med förslag till åtgärder för förbättrandet af den arbetande befolkningens bostäder öfverhufvud. Denna uppgift synes emellertid ändamålsenligast böra förenas med de åligganden, som skulle tillkomma en särskild byggnadsnämnd, om hvars tillsättande fråga blifvit väckt och för hvars möjliggörande erforderlig lagstiftningsåtgärd af Stadsfullmäktige ansökt (Tr. handl. 1904 N:o 19, 1905 N:o 14). Vid en sådan Nämnd skulle jemväl bostadsinspektionen och den härtill erforderliga personalen framdeles hafva sin rätta plats.

Med afseende å det anförda och då inom Helsovårdsnämnden förslag till helsovårdsordning för staden för närvarande utarbetas samt detta förslag väsentligen inverkar på bostadsinspektionens organisation, har Nämnden för arbetareangelägenheter, i likhet med Drätselkammaren, ansett med anställandet i kommunens tjänst af en särskild arbetarebostadsinspektör tillsvidare böra anstå och bostadsinspektionen fortfarande handhafvas af Helsovårdsnämnden. Denna sida af Helsovårdsnämndens verksamhet synes emellertid äfven under nu rådande förhållanden kunna göras betydligt mera verksam och omfattande. Härintills har antalet af helsopolisen besigtigade bostäder öfverhufvud varit ganska ringa, uppgående t. ex. år 1903 till 57. På sätt den år 1900 verkställda arbetarebostadsundersökningen vidhandengifver, förekommer emellertid en stor mängd af arbetare bebodda lokaler, hvilka till följd af sjelfva lokalens bristfälliga beskaffenhet, särskildt fukt och kyla, måste anses skadliga för innevärnarnes hälsa. I många af dessa bostäder, hvilkas antal synes böra uppskattas till omkring 4,000, torde bristfälligheterna, på sätt Helsovårdsnämnden i saken framhållit, kunna med sakkunnig ledning afhjelpas utan synnerliga kostnader; och i sådant afseende meddelade råd och anvisningar torde jemväl icke sällan kunna antingen godvilligt eller, der sådant visar sig vara af nöden, tvångsvis af myndigheterna genomföras. Med afseende härå och för vinnande af erfarenhet om möjligheten och verkningarna af en framtida regelbunden bostadsinspektion, synes åtgärd böra vidtagas för att ett större antal arbetarebo-

städer äfven utan särskild anmälan underkastades sakkunnig inspektion; och anslag till arbetskrafternas förstärkande för ifrågakomna ändamål måste dertill anses vara af förhållandena påkalladt. Detta anslag har Nämnden för arbetareangelägenheter likväl, med afvikelse från hvad Drätselkammaren i frågan föreslagit, ansett böra för ändamålet vinnande uppgå till 3,000 mark under nästkommande år och användas efter Helsovårdsnämndens pröfning, hvarvid äfven annan lämplig person än stadens byggnadsinspektör kunde ifrågakomma.

I enlighet med det anförda får Nämnden för arbetareangelägenheter vördsamt hemställa:

att i nästkommande års utgiftsstat måtte upptagas ett anslag af förslagsvis 3,000 mark att efter Helsovårdsnämndens pröfning användas till arbetskrafternas förstärkande för verkställande af inspektioner i arbetarebostäderna härstädes.

På Nämndens för arbetareangelägenheter vägnar:

V. von Wright.

K. J. Ståhlberg.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1906.

Upprättadt af Drätselkammaren

Anm. Tillfälliga utgifter och inträder äro utmärkta med *.

		Fmf.		pö.	
		Utgifter.			
		I. Stadens skulder.			
K. S:ns resol. 17/5 1876	a	1:o. Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1905 Fmk 1,120,800: —, erlägges den 1/5 1906 i amortering	31,400	—	
		samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta å 5 0/0 med tillsammans. Eventuel kursförlust å utlot-tade, i stadskassan inneliggande obligationer, förslagsvis	55,255	—	87,555
			900	—	
K. S:ns resol. 4/8 1882	a	2:o. Å nybyggnads- och regle-ringslånet af år 1882, utgörande den 31/12 1905 Fmk 753,500: —, erlägges den 1/5 1906 i amorte-ring	61,500	—	
		samt den 1/5 och 1/11 ränta å 4 1/2 0/0 med	32,523	75	94,023 75
K. S:ns resol. 20/3 1892	a	3:o. Å obligationslånet af år 1892, utgörande den 31/12 1905 Fmk 4,233,500: —, erlägges d. 1/5 1906 i amortering	27,500	—	
		samt den 1/5 och 1/11 ränta å 4 1/2 0/0 med	189,888	75	
		Transport	217,388	75	181,578 75

Utgiftens beskaffen-het enl. § 38 i K. Förordningen d. 8 December 1873.

Enligt lånekontrakt	a	Transport	217,388 75	181,578 75
		Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	900 —	218,288 75
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897 D:o $\frac{25}{1}$ 1898	a	4:o. Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1905 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,856,000: — erlægges den $\frac{1}{8}$ 1906 i amortering	24,000 —	
		samt d. $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $3\frac{1}{2}$ % med	99,960 —	
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000 —	124,960
K. S:ns resol. $\frac{25}{1}$ 1900 D:o $\frac{30}{1}$ 1900	a	5:o. Å obligationslånet af år 1900, utgörande den $\frac{31}{12}$ 1905 Fmk 2,919,000: —, erlægges d. $\frac{1}{8}$ 1906 i amortering	18,000 —	
		samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 4 % med	116,760 —	
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000 —	135,760
K. S:ns resol. $\frac{10}{6}$ 1902	a	6:o. Å obligationslånet af år 1902 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1905 Fmk 7,875,000: — erlægges d. $\frac{1}{12}$ 1906 i amortering	45,000 —	
		samt den $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{12}$ ränta å 4 % med	315,000 —	
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	3,000 —	363,000
		— Fmk 1,023,587:50 —		
II. Stadens embetsverk.				
1. Magistraten.				
1886 års stat	b	1 Politieborgmästare, lön 7,000: — arvode	5,000: —	12,000 —
	b	1 Justitierådman, lön	5,000: —	
		förhöjning för 5 års tjänst	500: —	
K. S:ns resol. $\frac{20}{5}$ 1896	b	garanterad brutto-sportelinkomst Fmk 5,000, upptages förslagsvis med	3,000: —	8,500 —
		Transport	20,500 —	1,023,587 50

1886 års stat	b	1 Politierådman, lön	4,000: —	Transport 20,500 —	1,023,587 50
		arvode	2,000: —		
S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1898	b	vederlag för frångången auktionsprovision	1,000: —	7,000 —	
		1 Politierådman, lön	4,000: —		
		arvode	2,000: —	6,000 —	
1886 års stat	b	2 Notarier, lön à	1,600: —	3,200 —	36,700
2. Rådstufvurätten.					
1886 års stat	b	1 Justitieborgmästare, lön	7,000: —		
		arvode	5,000: —	12,000 —	
		2 Äldre Justitierådman, lön à	5,000: —		
		arvode à	2,000: —		
		förhöjning för 10 års tjänst à	1,000: —	16,000 —	
1886 års stat	b	1 Äldre Justitierådman, lön	5,000: —		
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899		arvode	2,000: —		
		förhöjning för 5 års tjänst	500: —	7,500 —	
		2 Äldre Justitierådman, lön à	5,000: —		
		arvode à	2,000: —	14,000 —	
1886 års stat	b	3 Yngre Justitierådman, lön à	4,000: —	12,000 —	
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899		Arvode åt 2 afdelningsordförande à	1,000: —	2,000 —	
1886 års stat	b	1 Notarie för civilprotokollet		1,600 —	
1886 års stat	b	5 Notarier för kriminalprotokollet à 3,000: —	15,000: —		
K. S:ns bref ¹ / ₁₀ 1887		Afgår: 1 vakant	3,000: —	12,000 —	
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891	b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdelning vid Rådstufvurätten:			
D:o ²⁹ / ₃ 1892		Ordförande, arvode	1,000: —		
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891	b	Arvode åt ordförandens vikarie	3,000: —		
D:o ²⁹ / ₃ 1892		Transport 4,000: —		77,100 —	1,060,287 50

		Transport	4,000:—	77,100	1,060,287 50
		2 T. f. rådmän à 3,600:—	7,200:—		
		1 T. f. notarie	3,000:—		
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894	b	2 Extra stadsbetjenter, lön à 1,200:—	2,400:—	16,600	93,700
		<i>Åklagare.</i>			
1886 års stat	b	1 Stadsfiskal, lön	3,000:—		
		arvode	600:—		
S. F. besl. ¹⁷ / ₂ 1903		arvodestillskott, per- sonelt	2,100:—		
		garanterad bruttoin- komst af böter för öfverträdelse af för- fattningarna angående handeln med brän- vin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages för- slagsvis med	600:—	6,300	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1 stadsfiskal, lön	3,000:—		
		arvode	600:—		
1886 års stat	b	arvodestillskott, per- sonelt	1,600:—		
S. F. besl. ¹⁷ / ₂ 1903		garanterad bruttoin- komst af böter för öfverträdelse af för- fattningarna angående handeln med brän- vin, maldrycker, och andra rusdrycker, 800 mark, upptages för- slagsvis med	600:—	5,800	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode .	3,600		15,700
S. F. besl. ⁶ / ₁₁ 1896	b				
		3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.			
1886 års stat	b	1 Magistratssekreterare och Nota- rius publicus, lön		2,500	
		1 Aktuarie	2,500:—		
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	Personelt anslag för af- lönande af biträde	1,200:—	3,700	
		Transport		6,200	1,169,687 50

			Transport	6,200	1,169,687	50	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896	b	1 Registrator	2,400:—				
		förhöjning för 5 års					
		tjänst	200:—	2,600			
1886 års stat	b	1 Kanslist	1,200:—				
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	personel löneförhöj-					
		ning	300:—	1,500			
1886 års stat	b	1 Translater för ryska språket .	1,200				
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1892			1 D:o för tyska språket	300			
1886 års stat	b	2 Stadsbetjenter vid					
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891			Magistraten, lön å .	1,200:—			
D:o ¹¹ / ₆ 1895			förhöjning för 10 års				
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	tjänst	200:—	2,800				
1886 års stat	b	1 Stadsbetjent vid Ma-	1,300:—				
S. F. besl. ² / ₅ 1888			gistratens kansli, lön				
D:o ¹¹ / ₆ 1895	förhöjning för 10 års						
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	tjänst	200:—	1,500				
	b	2 Stadsbetjenter vid					
			Magistratens kansli,	1,300:—	2,600		
		lön å					
	b	2 Stadsbetjenter vid					
			Rådstufvurätten, lön å	1,100:—			
	förhöjning för 10 års						
	tjänst å	200:—	2,600				
	b	1 Stadsbetjent vid Råd-					
			stufvurätten, lön . .	1,200:—			
	förhöjning för 10 års						
	tjänst	200:—	1,400				
1886 års stat	b	1 Stadsbetjent vid Råd-					
S. F. besl. ² / ₅ 1888			stufvurätten, lön . .	1,200:—			
D:o ¹¹ / ₆ 1895	förhöjning för 5 års						
	tjänst	100:—	1,300				
	b	1 Stadsbetjent vid Råd-					
			stufvurätten, lön . .	1,200:—			
	förhöjning för 5 års						
	tjänst fr. ¹ / ₅ 1906 . .	66:67	1,266	67			
	1 D:o vid d:o, lön		1,200				
1886 års stat	b	1 Rådhusvaktmästare jemte fri					
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888			bostad och ved		1,000		
1886 års stat	b	1 Rådhusdräng jemte fri bostad					
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889			och ved		720		
D:o ⁶ / ₁₀ 1903					28,186	67	
		Transport	—	—	1,197,874	17	

		Transport	—	1,197,874 11
4. Exekutionsverket.				
S. F. besl. 17/10 1899	b	1 Förste Stadsfogde, lön 3,000:— arvode 1,000:— förhöjning för 5 års tjänst 500:—	4,500	
S. F. besl. 29/12 1896	b	{ 1 Andre Stadsfogde, lön 3,000:— arvode 2,000:— förhöjning för 5 års tjänst 500:—	5,500	
S. F. besl. 17/10 1899	b	1 Kriminalexekutor, lön	3,000	
S. F. besl. 24/11 1896 D:o 29/12 1896 D:o 21/12 1897	b	{ 1 Exekutionsbetjent, lön 2,400:— förhöjning för 10 års tjänst 400:—	2,800	
S. F. besl. 24/11 1896 D:o 29/12 1896 D:o 21/12 1899 D:o 21/12 1900	b	{ 2 Exekutionsbetjenter, lön à 2,400:— förhöjning för 5 års tjänst à 200:—	5,200	
		1 Exekutionsbetjent, lön	2,400	
		{ 3 D:o, lön à 1,600:— förhöjning för 10 års tjänst 400:—	6,000	
		1 Exekutionsbetjent, lön 1,600:— förhöjning för 5 års tjänst 200:— d:o för 10 års tjänst fr. 1/9 1906 66:66	1,866 66	
S. F. besl. 24/11 1896 D:o 29/12 1896 D:o 21/12 1897	b	{ 1 Exekutionsbetjent, lön 1,600:— förhöjning för 5 års tjänst 200:—	1,800	
		1 Exekutionsbetjent, lön 1,600:— förhöjning för 5 års tjänst fr. 1/6 1906 166:67	1,766 67	
	c	1 Exekutionsbetjent, lön	1,600	36,433 33
5. Diverse.				
S. F. besl. 16/11 1886 D:o 3/9 1882	b	För renskrifning af protokoll i hemställda mål samt åt akto- rerne förslagsvis	1,700	
		Transport	1,700	1,234,307 50

			Transport	1,700 —	1,234,307 50
	c		Anslag för översättning från ryska språket att användas enligt Magistratens bestämmande, förslagsvis	2,000 —	
	c		Expenser, förslagsvis — Fmk 229,420: —	15,000 —	18,700 —
III. Kommunalförvaltningen.					
1. Stadsfullmäktiges kansli.					
1886 års stat	}	b	1 Sekreterare	3,600 —	
S. F. besl. 15/11 1896			1 Notarie	3,300 —	
D:o 25/11 1902					
S. F. besl. 25/11 1891		b	1 Andre notarie	2,400 —	
1886 års stat		b	1 Vaktmästare	600 —	
		c	Expenser, förslagsvis	5,000 —	14,900 —
2. Drättselkammaren.					
			1 Ordförande	4,000 —	
			5 Ledamöter à 20 mk för hvarje ledamot och sammanträde, förslagsvis	5,200 —	
1886 års stat	}	b	1 Sekreterare	8,000 —	
S. F. besl. 16/12 1902			1 Notarie	5,000 —	
D:o 22/12 1903					
		b	1 Biträde åt sekreteraren och notarien för finska språket	4,000 —	
S. F. besl. 7/3 1900		b	1 Aktuarie	4,500 —	
1886 års stat	}	b	1 Kanslist	1,800 —	
S. F. besl. 8/2 1890			1 Vaktmästare	800 —	
D:o 9/12 1902					
S. F. besl. 22/12 1898		b	1 Vaktmästarbiträde	600 —	
D:o 9/12 1902		c	Expenser, förslagsvis	15,000 —	
		d	För oförutsedda behof, förslagsvis	2,000 —	50,900 —
3. Drättselkontoret.					
	}	b	1 Stadskamrerare, lön	5,000: —	
			arvode	4,000: —	
			förhöjning för 10 års		
			tjänst	1,000: —	
1886 års stat			Transport	10,000: —	1,318,807 50
S. F. besl. 19/12 1899					

K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen. bref $\frac{9}{8}$ 1900	} b	Transport 10,000:—	—	1,318,000
		Ersättning för frångången andel i absentieböter 800:—	10,800	
1886 års stat S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899	} b	1 Stadskassör, lön 4,000:—		
		arvode 2,500:—		
		förhöjning för 10 års tjänst 800:—		
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen. bref $\frac{9}{8}$ 1900	} b	Ersättning för frångången andel i absentieböter 800:—	8,100	
		1 Äldre Stadsbokhållare, lön 4,000:—		
	} b	arvode 1,000:—		
1886 års stat S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899		förhöjning för 10 års tjänst 800:—	5,800	
		1 Yngre Stadsbokhållare, lön 3,000:—		
	} b	arvode 1,200:—		
		förhöjning för 10 års tjänst 600:—	4,800	
S. F. besl. $\frac{4}{11}$ 1902		b	1 Yngre Stadsbokhållare, lön 3,000:—	
	c	arvode 600:—	3,600	
1886 års stat S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899	} b	1 Kontorsskrifvare 1,800:—		
		förhöjning för 10 års tjänst 360:—	2,160	
1886 års stat S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1894 D:o $\frac{19}{12}$ 1899 D:o $\frac{20}{12}$ 1902	} b	1 Vaktmästare, inkasator 1,200:—		
		Arvode för tillsyn öfver torghandeln 600:—	1,800	
S. F. besl. $\frac{4}{11}$ 1902		b	1 Vaktmästare 1,200	
S. F. besl. $\frac{13}{10}$ 1898	b & c	Extra biträden, förslagsvis 9,000		
	} c	Arvode för debetsedlars kringbärande, förslagsvis 2,000		
		Expenser, förslagsvis 4,500		
	c*	Nya talongblad till 1876 års obligationslån, förslagsvis 500		54,260
4. Trafikkontoret.				
	} b	1 Kamrerare 5,500		
		1 Bokhållare 3,000:—		
S. F. besl. $\frac{21}{5}$ 1895		förhöjning för 10 års tjänst 600:—		
		personelt tillskott 600:—	4,200	
Transport			9,700	1,373,067 ⁵⁰

			Transport	9,700	—	1,373,067	50	
S. F. besl. 21/6 1895	b	1 Kassör	2,400: —					
		förhöjning för 5 års						
		tjenst	240: —					
		d:o för 10 års tjenst						
		från 1/3 1906	180: —	2,820	—			
S. F. besl. 20/12 1896	b	1 Vågmästare	2,000: —					
		förhöjning för 10 års						
		tjenst	400: —	2,400	—			
S. F. besl. 21/6 1895	b	1 Vaktmästare	1,000: —					
D:o 20/12 1896		personelt tillskott	200: —	1,200	—			
		1 D:o		1,000	—			
S. F. besl. 31/3 1875	b	Extra biträden, förslagsvis		19,750	—			
D:o 20/12 1899		Arvode för erhållande af dagliga						
		uppgifter från tullkammaren		800	—			
		Mätarearvoden, förslagsvis		800	—			
	c	1 Maskinist för värmeledn. under						
		9 månader		1,350	—			
S. F. besl. 17/5 1904	b	1 Maskinist för hissinträttningen		900	—			
	c	Expenser, förslagsvis		1,800	—	42,520	—	
5. Hamnkotoret.								
1886 års stat	b	1 Hamnkaptén	3,000: —					
S. F. besl. 21/11 1893		4 resp. 2 0/0 af upp-						
		börden, förslagsvis	8,500: —	11,500	—			
S. F. besl. 1/10 1895	b	1 Hamnmästare i Sörnäs		2,400	—			
		1 Hamnkontorsbokhål-						
		lare	3,500: —					
		1/2 0/0 af uppbörden,						
		förslagsvis	1,125: —	4,625	—			
S. F. besl. 30/4 1901	b	1 kassör under 9 månader		1,125	—			
1886 års stat	b	1 Äldre vaktmästare		1,400	—			
S. F. besl. 27/12 1895								
D:o 15/11 1898								
1886 års stat	b	1 Yngre vaktmästare		1,200	—			
S. F. besl. 27/12 1895								
D:o 13/11 1898								
1886 års stat	b & c	3 Hamnkonstaplar å	1,000: —					
S. F. besl. 20/12 1888		beklädnadshjelp å	150: —	3,450	—			
D:o 29/12 1890		7 D:o å	900: —					
D:o 11/4 1893		beklädnadshjelp å	150: —	7,350	—			
D:o 27/12 1895		1 Hamnkonstapel i Sör-						
D:o 22/12 1898		näs jemte fri bostad	900: —					
		beklädnadshjelp	150: —	1,050	—			
				Transport	34,100	—	1,415,587	50

1886 års stat	}	b	Transport	34,100 —	1,415,500 —	
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894			2 Packare och vräkare å 600:—	1,200 —		
D:o ³⁰ / ₁₂ 1899	}	b	1 Parmmätaråldermand	600 —	41,500 —	
D:o ³⁰ / ₁₂ 1903			Hamnfiskals arvode	400 —		
D:o ¹¹ / ₄ 1893	}	c*	Anskaffandet af en motorbåt . . .	4,000 —		
}			c	Ångslupslega och driftkostnader för motorbåt, förslagsvis . . .		500 —
				Expenser, förslagsvis		750 —
6. Byggnadskontoret.						
1886 års stat	}	b	1 Stadsingeniör 8,000:—	9,400 —		
S. F. besl. ²⁶ / ₄ 1892			förhöjning för 5 års tjenst 800:— resemedel 600:—			
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899	}	b	1 Arbetschef 6,500:—	7,650 —		
			förhöjning för 5 års tjenst 650:— resemedel 500:—			
S. F. besl. ¹⁶ / ₂ 1892	}	b	1 Geodet. 3,000:—	3,700 —		
			förhöjning för 10 års tjenst 600:— resemedel 100:—			
1886 års stat	}	b	1 Bokhållare 3,000:—	4,000 —		
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1898			förhöjning för 10 års tjenst 600:— personelt tillskott 400:—			
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888	}	b	1 Byggmästare 3,000:—	4,000 —		
D:o ²⁰ / ₁₂ 1902			förhöjning för 10 års tjenst 600:— personelt anslag 400:—			
S. F. besl. ¹⁸ / ₂ 1892	}	b	1 Förrådsförvaltare . . . 1,800:—	1,980 —		
			personelt tillskott . . . 180:—			
1886 års stat	}	b	1 Äldreskogsvaktjemte	1,250 —		
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894			fri bostad och ved . . . 900:— personel förhöjning för 10 års tjenst . . . 150:— ytterligare tillskott . . . 100:— d:o d:o 100:—			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	}	b	1 Yngreskogsvaktjemte	880 —		
D:o ³⁰ / ₁₂ 1904						fri bostad och ved . . . 800:— personel förhöjning för 5 års tjenst . . . 80:—
1886 års stat	}	b	1 Yngreskogsvaktjemte	880 —		
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897						fri bostad och ved . . . 800:— personel förhöjning för 5 års tjenst . . . 80:—
D:o ³⁰ / ₁₂ 1904						
Transport				32,860 —	1,457,137 50	

			Transport	32,860	1,457,137 50
	c		Extra ingenjör- och ritarebiträden, förslagsvis	8,000	
			Skogsvaktarebiträden och skogskultur, förslagsvis	1,500	
	c		Material o. handtlångaredagsverken vid mätningar, förslagsvis	10,000	
			Expenser, förslagsvis	1,500	53,860
			7. Trädgårdsnämnden.		
			1 Sekreterare	600	
			1 Trädgårdsmästare	3,000:—	
			förhöjning för 10 års		
			tjänst	600:—	
	b		hyresmedel	1,000:—	
			personelt lönetillskott		
			jemte bränsle och andra		
			natura förmåner	1,400:—	
			Expenser, förslagsvis	300	6,900
			8. Särskilda nämnder.		
			<i>a) Taxerings- och Pröfningsnämnderna.</i>		
	c		Sekreterarearvoden	2,600	
			Expenser, förslagsvis	3,200	5,800
			<i>b) Förmyndarenämnden.</i>		
	c		Sekreterarearvode	1,200	
			Vaktmästarearvode, expenser m.		
			m. förslagsvis	600	1,800
			<i>c) Nämnden för arbetareangelägenheter.</i>		
	b		1 Sekreterare lön	3,000:—	
			hyresmedel	600:—	
				3,600	
	c		Ersättning för vaktmästarebiträde	100	
			Expenser samt inköp af litteratur,		
			förslagsvis	500	4,200
			Transport	—	1,529,697 50

1886 års stat
S. F. besl. $\frac{6}{9}$ och
 $\frac{6}{12}$ 1898

S. F. besl. $\frac{26}{5}$ 1903

		Transport	—	—	1,529,000
		<i>d) Kommunal arbetsförmedlingsbyrå:</i>			
S. F. besl. $\frac{1}{12}$ 1903	b & c	1 Föreståndare	3,600	—	
		1 manligt biträde	1,500	—	
		1 kvinligt biträde	1,500	—	
		Inventarier, värme, lyse m. m., förslagsvis	1,700	—	8,300
		<i>e) Uppfostringsnämnden.</i>			
S. F. besl. $\frac{10}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1897 och $\frac{21}{12}$ 1900 D:o $\frac{16}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1899	b	1 Sekreterare, arvode	2,000	—	
		Vaktmästarearvode	200	—	
		Expenser m. m., förslagsvis	800	—	3,000
		— Fmk 287,990: — —			
IV. Gatu- och kajbelysningen.					
1. Gasbelysningen.					
Auerlågor:					
Helnatts, 676 st. under vår- och 718 under höstterminen, förbrukande gas 267,745 m ³					
Halfnatts, 1,000 st. under vår- och 1,061 under höstterminen, förbrukande gas 197,516 m ³					
c { Öppna lågor (å varuskjulen):					
Helnatts, 6 st. under seglationstiden, förbrukande gas 2,382 m ³					
Lucas Lampor (å salutorget):					
Halfnatts, 2 st. förbrukande gas 1,820 m ³					
Extra belysning vid särskilda tillfällen 1,537 m ³					
Summa gas 471,000 m ³					
å 30 penni per m ³ , utgörande 141,300					
		Transport	—	—	1,682,297 50

		Transport	—	—	1,682,297 50
		2. Petroleumbelysningen.			
Kontrakt af ²⁹ / ₇ 1896 jemte tillägg af ² / ₂ 1899 och ¹⁸ / ₁₂ 1903 S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898 och ²² / ₁₂ 1903	} b	236 st. helnattslyktor å 174 mk per lysår och lykta	41,064	—	
		58 st. halfnattslyktor å 83 mk per lysår och lykta	4,814	—	
		398 st. chaussée- och väglyktor å 85 mk 75 penni per lysår och lykta	34,128	50	
		99 st. seglationslyktor, 172 dagar å 60 penni per dag och lykta	10,216	80	
		4 st. helnattslyktor å isvägen till Sveaborg 120 dagar å 60 penni per dag och lykta	288	—	
		7 st. d:o vid kolerabarackerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta	420	—	
		10 st. halfnattslyktor i Sörnäs (vintertid) 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	480	—	
		2 st. helnattslyktor vid vägen till Sandudd (vintertid) 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	192	—	
		7 st. halfnattslyktor vid d:o 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	336	—	
		Utbyte af 100 st. petroleumlampor mot intensiv-lyktor, förslagsvis	6,000	—	
Kontrollörsarvode	600	—	98,539 30		
		3. Extra belysning af kajer och varuskjul.			
		<i>a) Sandviks molon.</i>			
		<i>Elektrisk belysning.</i>			
S. F. besl. ¹ / ₁₀ 1895	} b	3 st. 800 ljus bågampor, brinnande 75 dagar, 5 tim. dagligen	340	—	
		6 st. glödlampor, brinnande 150 dagar, 8 timmar dagligen	260	—	600
		Transport	600	—	1,780,836 80

		Transport	600	1,780,836 80
		<i>b) Magasinskajen.</i>		
		<i>Elektrisk belysning.</i>		
S. F. besl. 27/6 1895	b	4 st. 800 ljus bågglampor å sjösidan under 180 dagar, 7 timmar dag- ligen	1,360: —	
		<i>Gasbelysning.</i>		
	c	11 st. 5 lågors bågglam- por å sjösidan, 200 dagar, 7 timmar dag- ligen	2,685: —	
		15 st. 1 lågas bågglam- por å landssidan, 170 dagar, 3 timmar dag- ligen	241: —	
		<i>Varuskjulet.</i>		
		<i>Elektrisk belysning.</i>		
Kontrakt d. 12/6 1893	b	15 st. 500 ljus bågglam- por under 180 dagar, brinnande i medeltal 4 timmar dagligen .	2,074: —	
		14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen .	300: —	
		<i>Tullvisitationspaviljongen.</i>		
		Elektrisk belysning, för- slagsvis	130: —	
		Gasbelysning, förslags- vis	150: —	6,940
		<i>c) Skatuddskajen.</i>		
		<i>Gasbelysning.</i>		
	c	9 st. 5 lågors bågglam- por å sjösidan, brin- nande 100 dagar 10 timmar dagligen . .	1,419: —	
		Transport	1,419: —	7,540
				1,780,836 80

		Transport	1,419:—	7,540	1,780,836 80
	c	6 st. 1 lågas bågglampor å sjösidan brinnande 100 dagar, 10 timmar dagligen	189:—		
		12 st. 1 lågas bågglam- por å landssidan brin- nande 100 dagar 3 timmar dagligen . . .	171:—		
		<i>Varuskjulen.</i>			
		<i>Elektrisk belysning.</i>			
	c	4 st. 500 ljus bågglam- por, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	500:—		
		55 st. glödlampor brin- nande 150 dagar, 4 timmar dagligen . . .	1,031:—	3,310	10,850
		— Fmk 250,689: 30. —			
		V. Brandverket.			
		1. Aflöningar och andra förmåner.			
	b	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse	5,000:—		
		personelt tillskott. . .	1,000:—	6,000	
	b	1 Underbrandmästare jemte ved och lyse . . .	3,000:—		
		hyresmedel.	1,500:—	4,500	
	b	1 Sekreterare i Brandkommis- sionen		600	
	b	1 Sprutmästare vid hufvudstatio- nen jemte fri bostad, ved och lyse		1,800	
		1 D:o vid norra stationen jemte d:o d:o		1,500	
	b	1 Maskinist, jemte d:o d:o . . .		1,500	
		6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse à 1,200:— . . .		7,200	
		Transport		23,100	1,791,686 80

1886 års stat
S. F. besl. 24/2 1891
D:o 29/12 1893
D:o 7/2 1899
D:o 13/6 1899

S. F. besl. 29/12 1899
D:o 19/12 1901
S. F. besl. 21/2 1891

S. F. besl. 24/2 1891
D:o 21/12 1897
D:o 20/12 1902

D:o 13/6 1899

S. F. besl. $\frac{25}{2}$ 1891 D:o $\frac{13}{6}$ 1899 D:o $\frac{27}{9}$ 1904 D:o $\frac{17}{1}$ 1905	b	Transport	23,100	1,791,686
		10 Korpraler, jemte ved och lyse å 800:—	8,000	
		11 Korpraler, kasernerade å 700:—	7,700	
		15 äldre konstaplar, kasernerade å 420:—	6,300	
		31 yngre konstaplar, kasernerade å 300:—	9,300	
		Kosthållning för 67 man å 250:—	16,750	
		Beklädnad för 67 man å 150:—	10,050	
2. Brandstallet, 20 hästar.				
c	c	34,000 kilogr. hö å 8,5 penni . . .	2,890	9,970
		30,500 d:o hafre å 16 penni . . .	4,880	
		Halm, förslagsvis	750	
		Skoning och medicin, förslagsvis	950	
		Underhåll af seldon m. m., förslagsvis	500	
3. Eldning och belysning.				
c	c	260 kubikmeter björkved å 6 mk	1,560	10,660
		960 d:o barrved å 5 mk	4,800	
		Belysning, förslagsvis	4,300	
4. Redskap och inventarier.				
c*	c	Underhåll af redskapen, förslagsvis	3,000	9,900
		Underhåll af brandtelegrafafen, förslagsvis	1,200	
		1 häst förslagsvis	700	
		400 meter gummerad bomullsslang jämte kopplingar, förslagsvis	4,500	
		Isolerad ledningstråd för komplettering af brandtelegrafnätet, förslagsvis	500	
5. Diverse.				
c	c	Arvoden för brandsyner, förslagsvis	800	
		Expenser, gratifikationer m. m., förslagsvis	2,500	
Transport			3,300	1,903,416,80

		Transport	3,300 —	1,903,416 80
S. F. besl. 27/9 1904	b	Underhåll af sanitetsvagn och förbandsmaterial, förslagsvis . . .	280 —	
	c	För inköp af böcker och tidningar	100 —	3,680 —
		6. Tillfällig utgift.		
	c*	Anslag för frivilliga brandkåren — Fmk 120,410 —	—	5,000 —
		VI. Polisnrättningen.		
		1. Kontant bidrag.		
K. förordn. d. 20/4 1903	b	Af hela årsanslaget för underhåll af polisnrättningen, Fmk 693,120: —, utgår ur stadens medel	—	198,034 28
		2. Embetslokaler.		
	} b	Lokal för poliskammaren, centralpolisen, detektiva afdelningen och första polisstationen	16,000 —	
		Stall	1,700 —	
		2:dra polisstationen	3,600 —	
		3:dje d:o	3,600 —	
		4:de d:o	1,885 —	
		Tölö d:o	1,080 —	
		Forsby d:o	600 —	
	c	Hermanstad d:o	1,000 —	29,465 —
		3. Eldning och belysning.		
	} b	Ved förslagsvis	6,500 —	
K. Förordn. d. 20/4 1903		Belysning, d:o	12,500 —	19,000 —
		Transport	— —	2,158,596 08

		Transport	—	2,175,596 08
4. Diverse.				
K. Förordn. d. ²⁰ / ₄ 1893	c*	Inredning af ny lokal för 4:de polisstationen	5,000	6,000
	b	Remontkostnader, förslagsvis — <i>Fmk 252,499: 28.</i> —	1,000	
VII. Sundhets- och sjukvården.				
1. Helsovårdsnämnden.				
S. F. besl. ²⁰ / ₁₁ 1904 D:o ³ / ₁₂ 1889 D:o ¹⁰ / ₁₂ 1892 D:o ²¹ / ₁₂ 1897	b	Ordförande	1,200	11,000
	b	{ 1 Sekreterare 1 Vaktmästare	2,000	
			1,000	
	c	Expenser, förslagsvis	6,800	
2. Läkare- och sjukvårdspersonal.				
D:o ²¹ / ₁₀ 1893	b	Förste stadsläkaren, lön 6,000:— arvode 4,000:— förhöjning för 10 års tjänst 2,000:—	12,000	
K. Sns resol. ⁵ / ₂ 1894 1886 års stat	b	Andre stadsläkaren	3,000	
	b	2 Distriktsläkare inom staden å 3,000:—	6,000	
S. F. besl. ¹⁹ / ₄ 1898	b	1 Distriktsläkare i Tölö distrikt .	3,600	
D:o ³⁰ / ₉ 1890	b	1 D:o i Sörnäs distrikt 3,000:— tillskottsarvode . . . 1,000:—	4,000	
D:o ²⁰ / ₁₀ 1903	b	1 Extra distriktsläkare i Sörnäs distrikt	4,000	
D:o ²⁰ / ₁₂ 1891	b	1 Distriktsläkare i Berg- häll distrikt 3,000:— tillskottsarvode . . . 1,000:—	4,000	
D:o ⁹ / ₄ 1889	b	1 Kvinlig läkare	3,000	
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1895	b	1 Läkare vid fattiggårdens sjuk- anstalter och dårvårdsinrättning (se VIII Fattigvården).		
	b	1 Läkare vid stadens folkskolor (se IX Undervisnings- och bild- ningsanstalter).		
Transport			39,600	2,175,596 08

			Transport	39,600	2,175,596	08
1886 års stat S. F. besl. 19/12 1901	} b	1 Barnmorska	500			
D:o 27/12 1895	} b {	6 Kommunala sjuksköterskor å 1,080: —	6,480			
D:o 21/12 1897						
D:o 19/12 1901						
D:o 12/4 1904						
D:o 17/5 1898	b	Resekostnader och sjukvårdspersedlar	600			
D:o 19/4 1898	b	Arvoden åt vikarier under distriktsläkarenes semesterledighet	2,100			
D:o 17/6 1898	b & c	Läkaredejourering om söndagarna under sommarmånaderna	500		49,780	—
3. Maria sjukhus.						
<i>a) Afdelningen för icke-epidemiska sjukdomar.</i>						
S. F. besl. 20/12 1893	} b	1 Öfverläkare, anstaltens direktör, lön	5,000			
D:o 11/10 1898						
D:o 19/12 1901	} b	1 Underläkare jemte bostad, värmebelysning, städning och kost, lön	2,500			
D:o 19/12 1901						
D:o 17/10 1905	} b	För aflönande af vikarie under underläkarens semester	300			
D:o 29/12 1893						
D:o 29/12 1893	} b	1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200			
D:o 17/12 1895						
D:o 29/12 1893	} b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800			
D:o 17/12 1895						
D:o 29/12 1899	} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300			
D:o 29/12 1896						
D:o 21/12 1897	} b	4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	1,440			
D:o 29/12 1899						
D:o 29/12 1899	} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	180			
D:o 29/12 1893						
D:o 29/12 1899	} b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden	720			
D:o 29/12 1899						
D:o 29/12 1893	} b	2 Städskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	360			
D:o 29/12 1893						
		Transport	14,700	2,225,376	08	

			Transport	14,700	2,220,170.00
		c	Städning af tuberkulos-paviljongen	300	
		c	Medicin, förslagsvis	8,000	
			Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	27,000
			<i>b) Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>		
S. F. besl.	29/12 1893	}	b	1 Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme och belysning, lön	5,000
D:o	11/10 1898				
D:o	30/12 1904				
			b	För aflöning af vikarie under öfverläkarens semester	400
			b	1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,200
		}	b	4 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	2,400
D:o	29/12 1893				
D:o	29/12 1899				
D:o	30/12 1904			1 D:o förslagsvis under 6 månader, lön å 50 mk i månaden	300
				2 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	720
		}	b	1 D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden	480
D:o	29/12 1899				
D:o	19/12 1901			1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180
			b	1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden	360
		}	b & c	6 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	1,080
D:o	29/12 1893				
D:o	27/12 1895				
				Medicin, förslagsvis	3,000
		c		Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000
D:o	29/12 1896				
D:o	29/12 1899			För desinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500
				<i>c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>	
		}	b	1 Öfverläkare, kirurg, lön	4,000
D:o	19/12 1901				
				För aflönande af vikarie under öfverläkarens semester	350
			Transport	4,350	2,271,996.08

			Transport	4,350	2,271,996 08	
			1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200		
S. F. besl. 19/12 1901	b		1 Operationssköterska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden . . .	600		
			2 Sköterskor (bildade), jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden . . .	1,200		
			1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300		
D:o 22/12 1903	b		5 Sköterskor jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	1,800		
			1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom föregående	360		
			1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180		
D:o 19/12 1901	b		2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	720		
			3 Städerskor, en för hvardera våningen och en för operationsafdelningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	540		
D:o 26/5 1903	b		Arvode åt massör	1,000		
			Medicin, förslagsvis	5,000		
	c		Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	4,000		
			Underhåll af inventarier, förslagsvis	3,500	24,750	
<i>d) Ekonomieafdelningen.</i>						
D:o 12/4 1904	b		1 Syssloman, jemte bostad, belysning och värme, lön	3,000		
D:o 29/12 1893	}	b	1 Hushållerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,000		
D:o 29/12 1896						
D:o 19/12 1901						
D:o 29/12 1893	}	b	2 Köksor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 300 mk	600		
D:o 29/12 1899						
D:o 19/12 1901						
D:o 29/12 1899	b		1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240		
				Transport	4,840	2,296,746 08

			Transport	4,840	—	2,296,75
S. F. besl.	29/12 1899	} b & c	4 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 216 mk	864	—	
D:o	19/12 1901		1 Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180	—	
D:o	29/12 1899	} b _i	1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240	—	
D:o	29/12 1899		1 Föreståndarinna för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön 480:—	600:—	—	
D:o	29/12 1893	b	personelt tillskott.	1,080	—	
D:o	21/12 1897	b				
D:o	29/12 1893	b	4 Tvätterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 20 mk i månaden	960	—	
D:o	19/12 1901	b	3 D:o jemte kost (icke bostad) lön å 30 mk i månaden.	1,080	—	
D:o	22/12 1903	b	1 Sömmerska, jemte kost (icke bostad) lön å 30 mk i månaden	360	—	
D:o	22/12 1898	} b	2 Maskinister, jemte bostad, värme och belysning, lön å 1,200 mk	2,400	—	
D:o	19/12 1901		1 Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900	—	
D:o	29/12 1893	} b	1 Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön	730:—	—	
D:o	29/12 1899		kostpenningar	360:—	—	
D:o	19/12 1901	b		1,090	—	
D:o	29/12 1893	} b	3 Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	1,260	—	
D:o	23/12 1899		3 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 350 mk i året.	1,050	—	
D:o	19/12 1901		2 Portvakter, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	840	—	
D:o	29/12 1893	} b	1 Klosettömmerska å 30 mk i månaden	360	—	
D:o	29/12 1899		Kost för 171 patienter å 90 penni per dag, förslagsvis	56,173	50	
D:o	27/12 1895	} b	Kost för 12 patienter å 1:50 per dag, förslagsvis	6,570	—	
D:o	19/12 1901		Kost för 74 af personalen å 1 mk 10 penni per dag, förslagsvis	29,711	—	
D:o	27/12 1895	} c	Kost för 1 af personalen under 9 månader å d:o	297	—	
			Bränsle, förslagsvis	22,500	—	
			Transport	132,755	50	2,296,746
						08

		Transport	132,755 50	2,296,746 08
	c	Gas till laboratoriet och för uppvärmning af ångtält, förslagsvis	600 —	
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	2,400 —	
	d	Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Belysning, d:o	8,000 —	
		För oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —	148,355 50
		e) Desinfektionsinrättningen.		
S. F. besl. 20/11 1900	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön	1,200 —	
D:o 29/12 1896 D:o 29/12 1899		1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420 —	
D:o 19/4 1898 D:o 29/12 1899	c	Bränsle, förslagsvis	400 —	
		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Desinfektionsmaterial	500 —	3,120 —
		4. Tuberkulos sjukhuset å Grejus.		
S. F. besl. 9/5 1905	b	Hyra	3,000 —	
		Underhåll	29,000 —	32,000 —
		5. Sjukstuga i Sörnäs.		
S. F. besl. 29/11 1904	b	För 9 sjukplatser under år 1906.	—	10,500 —
		6. Polikliniker.		
S. F. besl. 11/4 1900	b & c	Anslag för barnpolikliniken i Berg-häll.	3,300 —	
D:o 25/3 1902	b	D:o för polikliniken vid Vladimirsgatan	2,500: —	
D:o 6/6 1905	b	För veneriska afdelningen vid densamma	4,700: —	7,200 —
D:o 29/12 1896	b & c	Anslag för poliklinisk ögonafdelning	2,500: —	
		Dagafgifter f. medellösa sjuka emotredovisning	200: —	2,700 —
		Transport	13,200 —	2,490,721 58

			Transport	13,200	2,490,791
S. F. besl. 17/3 1903	b & c	Anslag för barnförlossningsanstalten i Hermanstad: underhållsbidrag . . . 4,100: — läkareuppsigt . . . 1,000: — 1 biträdande barnmorska 1,200: —			
D:o 8/3 1904	b & c	Desinfektionsmedel och medicin 200: — Inredningsarbeten . . . 1,000: — Komplettering af inventarier 500: —		8,000	
D:o 23/2 1904	b	Bekostande af barnmorskebiträde åt medellösa i hemmen, förslagsvis		2,000	
D:o 15/12 1903	b	Anslag för 5 sjukplatser i doktörerne O. A. Boijes och W. Parviainens barnförlossningsanstalt		8,560	
	c	Anslag för tuberkulospoliklinik vid Maria sjukhus		10,000	41,760
7. Helsopolisen.					
D:o 24/10 1893	b	1 Hälsovårdsinspektör . . . 3,000: — personelt tillskott. . . 500: —		3,500	
D:o 30/4 1904					
D:o 13/12 1904	b	1 Inspektör för handtverkerier och arbetsplatser		3,000	
1886 års stat					
S. F. besl. 21/12 1889	b & c	1 Tillsyningsman 4 D:o å 2,000 mk		2,500	
D:o 30/5 1891				8,000	
D:o 29/12 1892					
D:o 29/12 1896					
D:o 29/12 1899					
D:o 19/12 1901	c	Resekostnader för tillsyningsmännen		500	
	c	Extra tillsyningsmän, förslagsvis		2,000	
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis		3,000	22,500
8. Besiktningbyrån.					
S. F. besl. 30/4 1895	b	1 Besiktningläkare		6,000	
	c	Städning Underhåll af inventarier, förslagsvis		360	
				300	6,660
			Transport	—	2,561,641 58

		Transport	—	2,561,641 58
		9. Laboratorium för sanitära undersökningar.		
S. F. besl. 20/5 1903	b & c	1 Föreståndare	8,000	
		1 Assistent	3,000	
		Profvtagare	1,500	
		1 Vaktmästare jemte rum, värme och lyse	1,200	
		Underhåll af apparater och boksamling	1,200	
		Uppköp af profver m. m.	700	15,600
		10. Köttkontroll vid slagtinrättningen.		
c	}	1 Veterinär	3,000	
		Biträde	1,000	
		Omkostnader, förslagsvis	300	4,300
		11. Obduktionshuset.		
c		Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis	—	150
		12. Vaccindepoten.		
c		Anslag för tillsyn öfver vaccineringskyldighetens fullgörande.	—	400
		13. Tillfälligt anslag.		
c		För dödande af råttor — Fmk 420,495: 50 —	—	3,000
		VIII. Fattigvården.		
		1. Fattigvårdsstyrelsen.		
S. F. besl. 5/12 1895 D:o 20/12 1902	} b	1 Ordförande	1,200	
		1 Verkställande direktör	7,000	
		1 Sekreterare	2,400	
		Transport	10,600	2,585,091 58

S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898	b	1 Vaktmästare	Transport 10,600 1,000	2,500
	c	Arvode för tillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten, förslagsvis	6,000	
	c	Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis	800	18,400
2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.				
1886 års stat S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1891 D:o $\frac{19}{12}$ 1901 D:o $\frac{30}{12}$ 1904	b	1 Inspektor jemte fri bostad och ved	4,500	10,400
	b	1 Kontorsbiträde	900	
1886 års stat S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1889	b	1 Predikant	1,400	
D:o $\frac{17}{11}$ 1894	b	1 Läkare vid fattigvårdens sjukanstalter och därvårdsinrättning	3,600	
<i>a) Fattiggården.</i>				
S. F. besl. $\frac{5}{12}$ 1895	b	1 Husmoder	1,000	76,680
	c	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 840: —	2,520	
D:o $\frac{21}{12}$ 1889 D:o $\frac{22}{12}$ 1898	b	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 600: —	1,800	
	c	6 Biträdande sköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 30 mk i månaden	2,160	
		Beklädnad, förslagsvis	8,300	
		Kost, förslagsvis	33,400	
		Läkemedel, förslagsvis	5,000	
	c	Inventarier, förslagsvis	4,000	
		Material, förslagsvis	800	
		Ved och belysning, förslagsvis	9,500	
		Hafre och hö för tvenne hästar, förslagsvis	800	
		Remontarbeten, förslagsvis	3,300	
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	4,100	
<i>b) Arbetsinrättningen.</i>				
S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1889	b	1 Tillsyningsman, jemte fri bostad, ved och lyse 1,200: —		1,500
D:o $\frac{29}{12}$ 1896	b	personelt tillskott. 300: —		
			Transport 1,500	2,690,571 ¹ / ₅₈

		Transport	1,500 —	2,690,571 58	
S. F. besl. ^{21/12} 1889 D:o ^{23/12} 1903	} b	2 Vaktmästare, jemte fri bostad, ved och lyse å 960: —	1,920 —		
		Ved och belysning, förslagsvis	1,300 —		
		Kost, förslagsvis	11,000 —		
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	2,500 —		
		} c	Material, förslagsvis	6,000 —	
			Inventarier och arbetsverktyg, förslagsvis	500 —	
			Flitpenningar, förslagsvis	1,200 —	
			Remontarbeten, förslagsvis	1,400 —	
		} d	Diverse utgifter, förslagsvis	500 —	27,820 —
		<i>c) Därvårdsanstalten.</i>			
S. F. besl. ^{29/12} 1891 D:o ^{23/12} 1893 D:o ^{20/12} 1896 D:o ^{21/12} 1897 D:o ^{20/12} 1902	} b & c	1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200 —		
		12 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600: —	7,200 —		
1886 års stat S. F. besl. ^{29/12} 1891 D:o ^{20/12} 1902	} b & c	7 Manliga vårdare, jemte fri bostad, ved och lyse å 720: —	5,040 —		
		Beklädnad, förslagsvis	6,700 —		
		Kost, förslagsvis	20,000 —		
		} c	Läkemedel, förslagsvis	2,400 —	
			Inventarier, förslagsvis	1,500 —	
			Ved och belysning, förslagsvis	9,000 —	
			Remontarbeten, förslagsvis	3,500 —	
	} d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,200 —	57,740 —	
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.			
	} c	För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	55,000 —		
		I särskilda inrättningar intagna, förslagsvis	6,500 —		
		Sjukvård, d:o	10,000 —		
		Kostnader för sinnesrubbad person, förslagsvis	40,000 —		
		Läkemedel, förslagsvis	13,000 —		
		Transport	124,500 —	2,776,131 58	

			Transport	124,500	—	2,100
		c	Direkta understöd: a) åt personer ovilkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis	45,000	—	
			b) åt nödställda, hvilka icke äga ovilkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis	28,000	—	73,000
						194,000
			4. Diverse.			
		c	Begravningskostnader, förslagsvis	1,500	—	
			Expenser, förslagsvis	1,200	—	
		d	Oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000	—	5,700
			— <i>Fmk 394,240</i> —			
			IX. Undervisnings- och bildningsanstalter.			
			1. Navigationsskolan.			
S. F. besl. $\frac{9}{8}$ 1900 Enligt kontrakt		b	Hyra	3,000	—	
		c	Ved, förslagsvis	600	—	3,600
			2. Handverksskolorna.			
K. Kung. $\frac{25}{11}$ 1885		b	Anslag för högre handverksskolorna	32,545	—	
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899		b	Anslag för lägre d:o	28,446	—	
			<i>Förberedande yrkesskolan för gossar:</i>			
		b	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200	—	
			förhöjning för 5 års tjänst	600	—	
D:o $\frac{26}{9}$ och $\frac{20}{11}$ 1900			Transport	4,800	—	60,991
						2,982,931
						58

		Transport	4,800:—	60,991	2,982,931	58
S. F. besl. $\frac{26}{9}$ och $\frac{27}{11}$ 1900	b	1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200:—			
		förhöjning för 5 års tjänst	600:—			
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Lärare i frihandsteckning	3,000:—			
		förhöjning för 5 års tjänst	400:—			
	b	1 Verkmästare i träbearbetning	3,300:—			
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—			
D:o $\frac{23}{9}$ och $\frac{20}{11}$ 1900	b	1 D:o i metallbearbetning	2,700:—			
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—			
	c	1 Föreståndare	1,500:—			
		Arvoden åt timplärare, 44 veckotimmar å 150 mk	6,600:—			
	c	Arvoden åt biträdande verkmästare	3,600:—			
		Vaktmästare	900:—			
		Arbetsmaterial för verkstaden	1,500:—			
	c	Verkstadsremont och komplettering	500:—			
		Bibliotek, tidskrifter och expenser	500:—			
		Hyra för verkstadslokalen	2,000:—			
		Värme och belysning	1,200:—	37,900		
		<i>Yrkesskolan för flickor:</i>				
	b	4 Lärarinnor, lön å 2,200 mk	8,800:—			
		2 d:o å 2,200	4,400:—			
		1 d:o	1,400:—			
		1 d:o	1,100:—			
S. F. besl. $\frac{1}{12}$ 1903			Timplärare å 1:sta kl. arvoden	2,940:—		
		Timplärare å 2:dra kl.	1,960:—			
		1 Föreståndarinna, arvode	800:—			
		Transport	21,400:—	98,891	2,982,931	58

			Transport 21,400:—	98,891	2,988,991
S. F. besl. ¹ / ₁₂ 1903	b	{	Tjenarinnor 650:—		
			Kosthållning 3,000:—		
			Arbetsmaterial 5,000:—		
			Hyra 6,000:—		
			Ved och belysning 1,500:—		
			Inventarier 3,878:66		
			Diverse 2,100:—	43,528:66	142,419
3. Handelsläroverk.					
	c	{	Anslag för ett svenskt-finskt handelsläroverk, med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors	9,000	
			Anslag för ett finskt handelsläroverk, med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors	6,000	15,000
4. Folkskolorna.					
<i>a) Aftöningar.</i>					
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	{	19 Lärare, lön à 2,400:—		
			förhöjning för 15 års tjänst à 1,200:—	68,400	
			14 Lärare, lön à 2,400:—		
			förhöjning för 10 års tjänst à 960:—	47,040	
			13 Lärare, lön à 2,400:—		
			förhöjning för 5 års tjänst à 480:—	37,440	
			19 Lärare, lön à 2,400:—	45,600	
			9 Lärare, arvode à 2,400:—	21,600	
			1 Lärarebiträde, arvode 1,400:—	1,400	
			2 Lärarebiträden, arvode à 1,200:—	2,400	
D:o ²¹ / ₁₂ 1889	b & c	{	1 Lärarebiträde, arvode personelt anslag 100:—	1,500	
			2 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode à 800	1,600	
1886 års stat	b & c	{	13 Lärarinnor, lön à 2,000:—		
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	{	förhöjning för 25 års tjänst à 1,000:—	39,000	
			Transport	265,980	3,140,351:24

		Transport	265,980	—	3,140,351	24
		10 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 20 års tjänst à 800: —	28,000	—		
		15 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 15 års tjänst à 600: —	39,000	—		
		8 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 10 års tjänst à 400: —	19,200	—		
		8 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 5 års tjänst à 200: —	17,600	—		
		7 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 25 års tjänst à 850: —	17,850	—		
		8 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 20 års tjänst à 680: —	19,040	—		
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	} b	13 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 15 års tjänst à 510: —	28,730	—		
		9 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 10 års tjänst à 340: —	18,360	—		
		27 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 5 års tjänst à 170: —	50,490	—		
		14 Lärarinnor, lön eller arvode à 2,000: —	28,000	—		
		10 Lärarinnor, lön eller arvode à 1,700: —	17,000	—		
		8 Lärarinnor, arvode à 2,000: —	16,000	—		
		18 Lärarinnor, arvode à 1,700: —	30,600	—		
		2 Lärarinnor i förbe- redande skolor, ar- vode à 2,000: —	4,000	—		
		Timlärare i slöjd	3,500	—		
		Timlärare och lärarinnor i sång	1,500	—		
		Timlärarinnor i gymnastik	3,600	—		
	} c	Vikarier och sannolikt ökad lärare- personal under höstterminen, för- slagsvis	11,000	—		
1886 års stat S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888		} b	Inspektör	7,000	—	
			Transport	626,450	—	3,140,351

			Transport	626,450	3,140,311 21
S. F. besl.	29/12 1899	b	Biträde vid inspektorskansliet . . .	1,200	—
D:o	20/10 1903	b	Ekonom	5,000	—
D:o	1/8 1904	b	Sekreterare i direktionen	800	—
D:o	15/11 1904	b	1 Läkare vid stadens folkskolor .	6,000	—
D:o	28/12 1886	b & c	1 Vaktmästare 1,000:— personelt tillskott 400:—	1,400	—
D:o	29/12 1890			6,000	—
D:o	26/12 1892			1,000	—
D:o	28/12 1896			1,000	—
D:o	19/12 1899			1,000	—
D:o	28/12 1886	b	2 Gårdsdrängar jemte fria rum, ved och lyse å 900	1,800	—
D:o	22/12 1903			1,680	—
D:o	28/12 1886	b	2 Gårdsdrängar jemte d:o d:o å 840:—	1,680	—
D:o	29/12 1891			1,560	—
D:o	20/12 1902			1,560	—
			Arvode för 12 föreståndare och föreståndarinnor å 400:—	4,800	—
			1 d:o	500	—
			D:o åt 5 d:o d:o å 350:—	1,750	—
			Arvodet för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser .	3,500	—
			Arvodet för särskild nykterhetsundervisning	1,600	—
			Vård af folkskolornas bibliotek och samlingar	500	—
					664,540
<i>b) Öfriga kostnader.</i>					
			Hyrer för kansli och skollokaler, förslagsvis	35,000	—
			Undervisningsmaterial, förslagsvis	17,000	—
			Material för handarbeten och skolkök, förslagsvis	7,000	—
			Ny skolmöbel och reparation af gammal, förslagsvis	15,000	—
			Ved och vedhuggning, förslagsvis	22,000	—
			Belysning, förslagsvis	16,000	—
			Till beklädnadshjelp åt fattiga elever hemmahörande i staden, förslagsvis	16,000	—
			Renhållning, förslagsvis	24,000	—
			Transport	152,000	—
					3,804,891 24

		Transport	152,000	—	3,804,891	24
	c	Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis	30,903	50		
F. besl. 17/10 1905	b	Platsförmedling för dimitterade folkskoleelever	1,200	—		
S. F. besl. 15/3 1905	b	Anslag för å Sveaborg och angränsande öar bosatta barns besökande af stadens folkskolor, förslagsvis	1,500	—		
K. Förordn. 5/8 1886	c*	Möbel till skolbyggnaden i Tölö	24,400	—		
	b	Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 69 lärare å 50 mk . . . 3,450:— för 150 lärarinnor å 37:50 5,625:—	9,075	—		
	c & d	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,500	—		
	c	Anslag till resestipendier <i>Fmk 890,118: 50.</i>	2,000	—	225,578	50
		5. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.				
S. F. besl. 11/10 1898	b	Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frielev från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst . . .	—	—	4,500	—
		6. Asyler för vanartade barn.				
	b	Uppfostringsanstalten i Sibbo: Kostnader, förslagsvis	9,541	—		
		Uppfostringsanstalten i Nummis: Kostnader, förslagsvis	7,581	—		
S. F. besl. 29/12 1899 D:o 15/10 1901		Uppfostringsanstalten i Lojo: Kostnader, förslagsvis	7,891	—		
		Uppfostringsanstalten i Wånå: Kostnader, förslagsvis	8,544	50		
D:o 22/12 1903		Uppfostringsanstalten i Borgå socken: Kostnader, förslagsvis	8,246	—		
		Transport	41,803	50	4,034,969	74

			Transport	41,803 50	4,000
			Ny uppfostringsanstalt för flickor:		
		c	anläggning, förslags-		
			vis 2,065:—		
			underhåll för 5 må-		
			nader, d:o 3,300: 84	5,365 84	
S. F. besl. 20/12 1899		b & c	För enskild utackordering, för-		
D:o 15/10 1901			slagsvis	10,000 —	
			Läkarearvode för besigtning, d:o	150 —	57,310
7. Folkbibliotek och läsesalar.					
1886 års stat		b	1 Bibliotekarie	3,600 —	
S. F. besl. 3/4 1889					
D:o 21/12 1889		b	1 Första amanuens (Sv.		
D:o 27/12 1895			afd.) 1,500:—		
D:o 19/12 1901			personelt tillskott. 300:—	1,800 —	
D:o 29/12 1899		b	1 Förste amanuens å läsesalen .	1,500 —	
D:o 27/12 1895			D:o d:o (Finska afd.)	1,200 —	
D:o 21/12 1897					
D:o 19/12 1901					
D:o 21/12 1889		b	1 Andra amanuens (Sv.		
D:o 28/12 1891			afd.) 1,200:—		
D:o 23/12 1896			personelt tillskott 300:—	1,500 —	
D:o 19/12 1901					
D:o 29/12 1900		b	1 Andra amanuens (Sv. afd.) . .	1,200 —	
D:o 19/12 1901					
D:o 29/12 1900		b & c	2 Andra amanuenser (Finska afd.)		
			å 900:—	1,800 —	
D:o 29/12 1902		b	1 Andra amanuens (Läsesalen) . .	900 —	
		c	2 Extra d:o å 550:—	1,100 —	
1886 års stat		b	1 Vaktmästare jemte fri bostad		
S. F. besl. 29/12 1888			och ved	900 —	
D:o 20/12 1888		b	1 Vaktmästarebiträde	600 —	
D:o 29/12 1891					
D:o 20/12 1887		b	1 Gårdskar, jemte fri bostad och		
D:o 27/12 1895			ved	300 —	
D:o 2/12 1902		b	1 Städerska, jemte fri bostad och		
			ved	720 —	
D:o 29/12 1896		b	1 Föreståndare för Tölö filial . .	600 —	
D:o 22/12 1898		b	1 Föreståndare för filialen vid		
D:o 26/9 1899			Fabrikgatan N:o 36 jemte fri		
			bostad, ved och lyse	200 —	
			Transport	17,920 —	4,092,289 08

		Transport	17,920 —	4,092,289 08
		1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode	1,500 —	
		1 Extra amanuens vid Sörnäs filial	500 —	
S. P. besl. 22/12 1898	} b & c	1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse	720 —	
D:o 26/9 1899		2 Städerskor vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse å 100 mk	200 —	
		Hyra för filiallokalerna	5,380 —	
		Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis	14,000 —	
	} c	Ved och belysning, förslagsvis	7,000 —	
		Brandstodsafgifter, förslagsvis	230 —	
	} c*	Ny katalog öfver bibliotekets svenska boksamling, förslagsvis	4,000 —	
		Nya hyllor för tidningar och tidskrifter, förslagsvis	200 —	
	} c & d	Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,500 —	55,150 —
		8. Öfriga folkbildningsändamål.		
		Anslag till Svenska teatern	5,000 —	
	} c	D:o " Finska d:o	5,000 —	
		D:o " Folkteatern	3,000 —	
		D:o " Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska sällskap	12,000 —	
		D:o till Helsingfors Hornorkester	10,000 —	35,000 —
		— Fmk 1,203,107:50 —		
		X. Staden åliggande allmänna onera.		
		1. Skjutshållning.		
Guv. resol. 21/5 1896	} b	Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	— —	1,800 —
Kontrakt 2/2 1905				
		2. Kronoutlagor.		
Resol. på städ. besv. 19/12 1757 § 58.	} b	Boskapspenningar och utsädesafgift	— —	54 96
K. S:ns res. 18/5 1899				
		Transport	— —	4,184,294 04

			Transport	—	4,184,294.00
			3. Inkvarteringen.		
Inkvarter. regl. ¹⁹ / ₁ 1876 S. F. besl. ¹¹ / ₃ 1879	b	Inkvarteringskostnader, förslagsvis	—	—	275,270.25
			4. Inkvarteringsnämnden.		
1886 års stat	b	1 Ordförande	2,000	—	
		1 Sekreterare	1,600	—	
		1 Kvartermästare	2,000	—	
		1 Translater	1,000	—	
		1 Vaktmästare	800	—	
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600	—	8,000
		— Fmk 285,125: 21 —			
			XI. Vattenledningen.		
			1. Förvaltning och drift.		
1886 års stat S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1888 D:o ¹⁶ / ₂ 1892 D:o ²⁹ / ₃ 1892 D:o ⁵ / ₁₂ 1887 D:o ²¹ / ₁₂ 1900 D:o ²⁹ / ₁₂ 1890 D:o ¹³ / ₁₂ 1892 D:o ²¹ / ₁₂ 1897 D:o ²⁹ / ₁₂ 1890 D:o ²⁹ / ₁₂ 1902 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899 1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899 1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899 D:o ²¹ / ₁₂ 1889 D:o ²⁹ / ₁₂ 1891 D:o ²⁹ / ₁₂ 1902	b	1 Vattenledningsingeniör, lön 8,000:—			
	b	resemedel, förslagsvis 400:—	8,400	—	
	b	1 Assistent, lön	4,800	—	
	b	1 Bokhållare 3,000:— förhöjning för 10 års tjänst 600:—	3,600	—	
	b	1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,800	—	
	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bostad och ved	2,700	—	
	b	1 Förste maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,800	—	
	b	1 Andra maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,500	—	
	b	1 Putsare, jemte fri bostad och ved	1,000	—	
	b	1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved	500	—	
	c	Driftkostnad för pumpverket, för- slagsvis	6,000	—	
			Transport	32,100	4,467,564.29

		Transport	32,100 —	4,467,564 29
	c	Driftkostnad för filterna, förslagsvis	12,000 —	
		Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis	8,500 —	
		Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis	1,500 —	
		Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200 —	
Enligt kontrakt		b	Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350 —
K. S:s resol. 7/5 1895 Kontrakt 5/6 1895	b	Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600 —	
Enligt kontrakt		b	Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belysning, förslagsvis	2,500 —
	c	Expenser, förslagsvis	2,500 —	
		Utskylder till Helsinge kommun, förslagsvis	800 —	
		Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700 —	
		Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700 —	
		Kostnader för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000 —	160,450 —
		2. Underhåll och remont.		
	c	Remont och underhåll af vattenledningar, byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät förslagsvis	25,000 —	
		Reparation af vattenmätare, förslagsvis	5,400 —	30,400 —
		3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.		
S. F. besl. 15/4 1905	b*	Vattenledning under Kammio-gatan	6,000 —	
D:o 30/5 1905	b*	D:o under en del af den blifvande Hummelgatan	9,700 —	
		Transport	15,700 —	4,658,414 29

	Transport	15,700	4,658,111
	Vattenledning under Styrman- gatan mellan Sjömans- och Båts- mansgatorna (rörombyte) . . .	3,000	
	D:o under Kaserngatan från Lilla Roberts- till Bergmansgatan samt under Jungfrustigen från sistnämnda gata till Fabriks- gatan (första delen rörom- byte)	24,000	
	D:o under Alexanders-, Helene- och N. Esplanadgatorna från Senatstorget till Mariegatan (rörombyte)	14,500	
	D:o under Unionsgatan mellan N. Esplanad- och Alexandersga- torna (delvis rörombyte) . . .	2,700	
	D:o under Kanaltorget från Kon- stantins till Alexandersgatan .	1,800	
	D:o under Riddaregatan från Re- gerings- till Alexandersgatan .	4,600	
	D:o under Sofiegatan (rörom- byte)	2,800	
c*	D:o under S. Esplanadgatan från Högbergs- till Kaserngatan, samt från Fabiansgatan till V. Kajen (rörombyte)	12,200	
	D:o under Sparbankskajen . . .	13,500	
	D:o under Långbrokajen utmed kvarteret N:o 298	4,600	
	D:o under Fredriksbergsgatan mel- lan Åsgatan och Ö. Chaus- séen	12,100	
	D:o under Svalbogatan mellan Ö. Chausséen och Sörnäs strand- väg	16,600	
	D:o under Hörnebergsgatan . . .	5,200	
	D:o under Tunnbindaregatan från N:o 4 till Sörnäs strandväg . .	9,300	
	D:o längs Berggatan i Hermans- stad I	14,000	
	D:o under Museigatan från Tölö- gatan till V. chausséen samt under Auroragatan mellan Mu- seigatan och chausséen . . .	16,500	
c	Inköp af vattenmätare	8,000	181,100
	Transport	—	4,839,514,29

		Transport	—	—	4,839,514	29
		4. Diverse.				
	c*	Uppställning af en ny ho för vattning af hästar i närheten af nya packhuset å Skatudden, förslagsvis	1,500	—		
		Förändring af fribrunnen i Norra hamnen så att densamma äfven kan användas för vattning af hästar, förslagsvis	300	—		
		Uppsättning af en effektiv åskledare å vattenborgen, förslagsvis	2,000	—		
		För planteringsarbeten i Gammelstaden, förslagsvis	300	—	4,100	—
		— Fmk 376,050: —				
		XII. Saluhallarna.				
		1. Saluhallen å Strandtorget.				
S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1899	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200	—		
		beklädnadshjelp	150	—	1,350	—
	c	1 Dräng, lön	1,080	—		
		Belysning, förslagsvis	3,300	—		
		Diverse omkostnader	420	—	6,150	—
		2. Saluhallen å Sandvikstorget.				
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1903	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200	—		
		beklädnadshjelp	150	—	1,350	—
	c	Renhållning, förslagsvis	600	—		
		Belysning, förslagsvis	3,100	—		
		Diverse omkostnader d:o	350	—	5,400	—
		Transport	—	—	4,855,164	29

		Transport	—	4,855,104
		3. Saluhallen vid Vestra Kajen N:o 10.		
	c	1 Uppsyningsman, lön	1,200:—	
		beklädnadshjelp	150:—	1,350
		Renhållning, förslagsvis		240
		Belysning, d:o		1,500
		Diverse omkostnader, d:o		260
		— Fmk 14,900:—		3,350
		XIII. Allmänna arbeten.		
		1:o. Byggnader och lägenheter.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar		4,300
		Yttre målning af byggnaderna å villan Hagasund		1,500
	c*	Diverse remont af kvarnen i Gammelstaden		1,400
		Redskapsskjul m. m. å stadens Materialgård		2,500
		Ersättning med beton af golfvet i afdelningen N:o 1 af varuskjulet vid Magasinskajen		3,000
	c*	Diverse remonter inom Folkbiblioteket		3,500
		D:o d:o i Norra och Södra Brandtornen		7,000
S. F. besl. 17/10 1905	b*	Installation af gasledning i folkskolehuset i Tölö		5,325
S. F. besl. 6/6 1905	b*	Remont af Stadsfullmäktiges sessionssal äfvensom anskaffande af ny möbel till densamma		20,000
	c*	Ändring och utvidgning af arbetsförmedlings byråns lokal		3,500
		Installation af elektrisk belysning för tornuret i Tull- & packhuset å Skatudden		100
		Remont i Maria sjukhus		19,000
		Transport	71,125	4,858,514,29

		Transport	71,125 —	4,858,514	29	
c*	{	Remont af de af polisen disponerade lokalerna	6,000 —			
		Beläggning af rådhusgården med cement makadam	1,500 —			
c		Diverse reparationer	25,000 —	103,625		
		<i>Nybyggnader.</i>				
c*	{	En tredje tuberkulos paviljong å Fattiggården	50,000 —			
		Nytt folkskolehus vid Fabriksgatan en del af kostnaden . .	200,000 —	250,000		
		2:o. Gator och allmänna platser.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
	{	Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Södra Esplanadgatan emellan Högbergsgatan och V. Kajen . . .	20,600 —			
		Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Mikaelsgatan utmed Järnvägsstorget	19,000 —			
		Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Sofiegatan	5,900 —			
c*		D:o d:o af stadens andel af Vestra Henriksgatan mellan Boulevard- och Wladimirsgatorna .	20,200 —			
		D:o med d:o af Wladimirsgatans förlängning mellan Östra och Vestra Henriksgatorna	3,000 —			
		D:o med d:o af återstående delen af Salutorget	23,000 —			
		Stensättning med I:a nubbsten af en 2,5 meter bred gångbana öfver Skilnadstorget i förlängning af Skilnadsgatan	1,150 —			
		D:o med d:o i asfalt af stadens andel af Broholmogatan	24,500 —			
			Transport	117,350 —	5,212,139	29

		Transport	117,350	—	5,312,100	
c*	}	Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar	14,000	—		
		Omläggning af locket å Långa bron	2,250	—		
c		Diverse reparationer	12,000	—	145,000	
		<i>Nyanläggningar.</i>				
	}	Stensättning med fältsten af stadens andel af Fabriks-gatan från Skeppare- till Smedsgatan . . .	21,000	—		
		D:o med fältsten af stadens andel af Skepparegatan emellan Fabriks- och Smedsgatorna . . .	10,600	—		
		Makadamisering af stadens andel af Hafsgatan och delar af Hafstorget	13,300	—		
		D:o med d:o af stadens andel af Sörnäs Strandväg emellan Hagnäs torg och Aspnäsgatan . . .	32,200	—		
		Omfartsspår å Hagnästorg och vestra delen af Sörnäs Strandväg	10,800	—		
		D:o å Myntkajen	12,000	—		
c*		Inlösen af privata järnvägsspåret å utfyllningen i Gräsviken . . .	3,733	14		
		Planering till 15 meters bredd af Långbrokajen utmed kvarteret N:o 298	5,300	—		
		D:o af Sparbankskajen	53,500	—		
		Planering af 3:dje linjen utmed kv. N:o 313	16,500	—		
		D:o af Svalbogatan emellan Östra chausséen och Sörnäs Strandväg	65,100	—		
		D:o af Hörnebergsgatan	14,100	—		
		D:o af gatan utmed östra sidan af kv. N:o 285	2,600	—		
		Planering af demuseitomen å Fjäll-dal omgifvande gator: Musei-, Tölö-, Cygnaeus och Auroragatorna samt Vestra Chausséen . . .	132,500	—		
		D:o af Tunnbindaregatan	32,300	—		
			Transport	425,533	14	5,357,739
						29

		Transport	425,533 14	5,357,739 29
c*	}	Planering af Brädgårdsgatan emellan Tunnbindare- och Bryggaregatorna	4,200 —	
		D:o af vägen utmed norra sidan af kvarteret N:o 107	3,900 —	
		D:o af vägarne emellan upplagsplatserna å utfyllningen i Gräsviken	10,300 —	443,933 14
3:o. Kanaler och afloppsdiken.				
<i>Remont och underhåll.</i>				
c	}	Diverse underhåll	15,000 —	
		Kompletteringsarbeten	3,000 —	
c*	}	Omläggning med 15" rör af kanalen under Helenegatan	4,600 —	
		D:o af delar af kanalen under Järnvägstorget	13,700 —	
		D:o af kanalen under Munkholmsgatan	700 —	
		D:o af delar af kanalen under Östra Brahegatan emellan Josafats- och Helsingegatorna	1,500 —	
		Förlängning af kanalen under Neckens gränd	2,500 —	41,000 —
<i>Nyanläggningar.</i>				
c*	}	Kanal under Sparbankskaen från adr. N:o 4 till Holmnäsgatan	4,400 —	
		D:o under Svalbogatan utmed adr. N:ris 5 & 7	5,300 —	
		D:o af Hörnebergsgatan från adr. N:o 3 till kanalen under Sibyllegatan	4,500 —	
		D:o under Museigatan från Tölögatan till Östra Chausséen	17,200 —	
		D:o under Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till kanalen under Svalbogatan	6,600 —	
		D:o under delar af Bärggatan och Handtvärksgatan i Hermanstad I	10,490 —	
		Transport	48,490 —	5,842,672 43

S. F. besl. 18/4 1905	b*	Transport	48,490	5,842,672 43
		Kanal under Kammiogatan emellan Tölögatan och V. Chausséen	13,200	
	c*	D:o under Vestra Chausséen från Stengårdsgatan till Kammiogatan	16,500	
4:o. Vägar.				
<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse reparationer	—	10,000
<i>Nyanläggningar.</i>				
S. F. besl. 30/5 1905	b*	Väg genom tukthusets invid Helsingfors område	8,000	19,200
	c*	Väg mellan gamla och nya Djurgårdsvägarna genom villan N:o 7	11,200	
5:o. Chausséer.				
<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse reparationer	—	15,000
6:o. Hamnar.				
<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse reparationer	15,000	44,000
		Nedfartsbroar till isarne jämte stängsel längs kajer och isrännor	3,000	
	c*	Muddring i hamnarna	20,000	44,000
		Remont af 3 st. mudderprämar	6,000	
<i>Nyanläggningar.</i>				
	c*	2 st. duc d'alber invid samt 4 st. förtöjningsringar å Norra Blekholmen	—	1,300
Transport			—	6,010,362 43

		Transport	—	—	6,010,362	43
7:o. Planteringar.						
<i>a) Remont och underhåll.</i>						
c	{	Underhåll af planteringar och träske- kolor	60,000	—		
		Underhåll af hägnader	3,000	—		
c*	{	Jordberedning för stadsplanter- ingarna	2,500	—	65,500	—
<i>b) Nyanläggningar.</i>						
	{	Planteringsarbeten i Brunnsparken	10,000	—		
		Anordnande af lekplan i kv. N:o 127	3,000	—		
	{	Anordnande af plantering å Sand- vikstorget	500	—		
		Fortsättande af planteringsarb. å Dockstorget	2,500	—		
c*	{	Fortsättande af planteringsarb. å Aspnäs plantage	3,000	—		
		Fortsättande af planteringsarb. å idrottsplanen i Djurgården . . .	10,000	—		
	{	Anordnande af kalkbanor	1,400	—		
		Putsnings- och rödningarb. vid villan Hagasund	500	—		
	{	Ordnande af entréen till Skat- udden	2,000	—	32,900	—
8:o. Renhållningsväsendet.						
<i>Remont och underhåll.</i>						
	{	Underhåll af afstjelpningsplatser och bryggor	2,800	—		
		Vakters aflöning	5,200	—		
	{	Renhållning af latriner och pis- soirer	12,000	—		
c		Remont af latriner och pissoirer	2,000	—		
	{	Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar m. m.	60,000	—		
		Bevattning af stadens centrala gator	10,000	—		
		Transport	92,000	—	6,108,762	43

		Transport	92,000	6,108,762 43
	c	Renhållning af chausséerna . . .	25,000	
		D:o d:o i Brunnsparken . . .	1,000	
		D:o d:o vägar	7,000	
		Renhållning af båthamnar . . .	700	
		Rengöring af isarna	1,500	127,200
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Inköp af 8 st. sopkärror och 100 st. soplådor		5,800
		9:o. Arbetsredskap.		
	c	Diverse inköp och remont . . .		7,000
		10:o. Diverse.		
	c	Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.	6,000	
	c*	Diverse remont å bykhus . . .	2,940	8,940
		— Fmk 1,399,188: 14 —		
		XIV. Pensioner.		
Mag. besl. 18/2 1863	b	Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266 67	
D:o 30/10 1867	b	Stadsfiskalsenkan I. C. Winter . . .	300	
S. F. besl. 9/2 1875	b	Rådmanen H. L. Crohns tre barn . . .	600	
D:o 3/12 1889	b	Förre Sprutmästaren M. Henelius . . .	800	
D:o 9/5 1893	b	D:o extra Stadsfogden Moses Lindberg	400	
D:o 16/5 1893	b	Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240	
D:o 16/3 1893	b	Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	120	
D:o 3/10 1893	b	Drätselkammarsekreteraren O. Ehrströms enka och en minderårig son	800	
D:o 7/11 1893	b	Stadsfiskalsenkan Albertina Meller . . .	200	
D:o 16/5 1899	b	Vaktmästaredottern Erika Alexandra Rosenström	120	
		Transport	3,846 67	6,257,702 43

			Transport	3,846 67	6,257,702 43		
S. F. besl.	19/11 1895	b	Skogsvaktarenskan Maria Eriksson	120 —			
D:o	3/12 1895	b	Stadsbetjentsenkan E. J. Tång	120 —			
D:o	20/10 1896	}	Förre Realskolevaktmästaren F. M. Lindqvist	450 —			
D:o	6/6 1905						
D:o	5/8 1899	b	Hamnkonstapelenskan Ewa Gustava Lönnqvist	120 —			
D:o	17/9 1901	b	Förre Folkskoleinspektorn Viktor Öhberg	6,000 —			
D:o	17/12 1901	b	Uppfostringsbidrag åt afl. härads- höfdingen B. Stenius 2 omyn- diga barn	400 —			
D:o	22/4 1902	b	Hamnvaktmästarenskan Ewa Hag- man	144 —			
D:o	26/5 1903	b	Stadsbetjentsenkan Adolfina Vil- helmina Fagerholm	120 —			
D:o	20/1 1903	b	Sprutmästarenskan Sofia Nyström och hennes minderåriga barn	600 —			
D:o	20/5 1904	b	Förre Hamnvaktmästaren Johan Edvard Stenman	400 —			
D:o	8/3 1904	b	Stadsbetjentsenkan A. M. Olin	120 —			
D:o	13/9 1904	b	Vaktmästarenskan M. E. Roskvist	120 —			
D:o	30/12 1904	b	Förre tillsyningsmannen vid helso- polisen T. A. Glad	400 —			
D:o	15/3 1905	b	Lärarinnan Maria Hertz	1,000 —			
D:o	6/6 1905	b	Städerskan K. C. Sundmark	300 —			
D:o	9/5 1905	b	Byggmästarenskan A. M. Nyholm och hennes barn	300 —			
		c	Hamnkontorsbokhållarenskan Eli- se Karolina Hjelt	300 —	14,860 67		
			— Fmk 14,860: 67 —				
XV. Diverse utgifter.							
S. F. besl.	9/10 1875	b	För revision af stadens räk- skaper	4,100 —			
D:o	14/1 1902	b	För inventering af stadens lös- egendom	800 —			
		}	Bränsle, förslagsvis	11,000 —			
				c	Belysning, inclusive illumina- tioner, förslagsvis	8,000 —	
							För stormvarningstelegram, d:o
		}	Brandstodsafgifter, förslagsvis	12,000 —			
D:o	21/12 1897			b	Anslag åt mantalsskrifvaren	3,000 —	
			Transport	39,150 —	6,272,653 10		

S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1890	} b	Transport	39,150	6,272,563 10
D:o $\frac{29}{12}$ 1893		Anslag för byggnadsinspektör	2,400	
D:o $\frac{29}{11}$ 1904		Arvoden för elektrotekniska be- sigtningar, förslagsvis	1,000	
Fiskeristadgan för H:fors $\frac{1}{2}$ 1890	} b	Arvode åt 2:ne fiskeritillsynings- män, förslagsvis	600	
S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1897		För öfvervakande af virkesflott- ningen i stadens hamnområde	150	
	c	Kostnader för Gumtäckt, Mejlans och Grejus, förslagsvis	7,000	
	c	Arvode åt en gårdsekonom	1,800	
	} b	För uppsigt öfver varu- skjulen. 1,200:—	1,500	
D:o $\frac{28}{10}$ 1895		Diversekostnader för d:o 300:—		
D:o $\frac{22}{12}$ 1898	b	Utskrifning af vallängden jemte register dertill.	1,400	
D:o $\frac{24}{11}$ 1885	b	Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500	
	c	Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600	
D:o $\frac{26}{5}$ 1903	b	D:o till d:o för kvinliga frigifna fångar.	600	
1886 års stat	} b	2 politiekarlar jemte fri bostad, arvode å 600:—	1,200	
S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1876				
D:o $\frac{22}{12}$ 1903				
Drkam. besl. $\frac{13}{10}$ 1904	} b	Skadestånd åt arbetare för kropps- skada	345 60	
D:o $\frac{4}{5}$ 1905				
D:o $\frac{21}{9}$ 1905				
	c	Underhåll af normalur	1,450	
	} c	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering, förslagsvis	7,500	
		Telefonavgifter, förslagsvis	4,500	
S. F. besl. $\frac{29}{10}$ 1897	b	Anslag för isobservationer, d:o	600	
D:o $\frac{6}{6}$ 1905	b	Anslag för ett fiskauktionsverk	4,000	
D:o $\frac{21}{12}$ 1897	b	Förkontrollöfverlefnad afför- ordningen angående hundskatten	500	
	b	Signalering af middagstimmen	300	
D:o $\frac{19}{12}$ 1899	c	Afkortning och restitution å ut- taxerade medel och andra in- komster, förslagsvis	40,000	
	d	För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande	100,000	219,095 60
— Fmk 219,095: 60 —				
Summa Fmk			—	6,491,658 70

Inkomster.			
	<i>a</i>	Disponibel behållning från föregående år	600,000
	<i>I. Räntor.</i>		
	<i>c</i>	Å vattenledningslåneobligationer, förslagsvis	15,000
	<i>b</i>	Å tomtlösen, förslagsvis	160,000
Enl. donat. urkunderna	<i>b</i>	Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, förslagsvis	13,500
	<i>c</i>	Diverse räntor och dividender, förslagsvis	210,000
		Å Belysningsverkets förskotter	12,000
			410,500
	<i>II. Tomtlösen.</i>		
S. F. besl. $\frac{9}{3}$ 1893	<i>b</i>	Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter, förslagsvis	250,000
	<i>III. Stadens fasta egendom.</i>		
	<i>1. Räntor från donerade hemman.</i>		
K. S:ns res. $\frac{12}{1}$ 1879	<i>b</i>	Förslagsvis	1,800
	<i>2. Stadens afhysta område.</i>		
Kongl. försäkr. $\frac{23}{2}$ 1789 § 1 o. 4 K. Förordn. $\frac{8}{12}$ 1873 § 6	<i>b</i>	Arrenden för byggnader och lägenheter	188,400
Enl. inlösningsvilkoren		<i>b</i>	Arrenden från Brunnsparksområdet, förslagsvis
Enligt kontrakt	<i>b</i>	Arrenden från Societetshuset	44,800
		Transport	248,200
			1,262,300

K. S:ns utsl. ^{11/11} 1884 S. F. besl. ^{29/10} 1888	b	Transport	248,200	1,262,300
		Hyra för försäljningsplatser å tor- gen, förslagsvis	33,000	
Enl. kontrakt	b	Polisens embetslokaler och stall i gårdarna n:ris 22 och 24 vid Alexandersgatan samt i Gammel- staden	18,100	421,250
		Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, förslagsvis	3,000	
		Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmansgatan	6,100	
		Diverse hyror, förslagsvis	6,300	
		Hyra för bodar och diskar, för- slagsvis	5,000	
D:o d:o	b	Hyra för stånd i Saluhallarna, förslagsvis	74,000	421,250
		Simhusafgifter, förslagsvis	1,000	
		Fiskevattensafgifter, förslagsvis	1,400	
Enl. kontrakt	c	Hötägt och mulbetesafgifter, för- slagsvis	150	421,250
		Tillfälliga arrenden och planhyror, förslagsvis	25,000	
Enl. kontrakt	b	3. Stadens jordlägenheter.		150
		Reimars, arrende, förslagsvis — <i>Fmk</i> 423,200: —	—	
		IV. Tomtören.		
	b	Förslagsvis	—	3,000
		V. Inkomstgivande rättig- heter.		
K. Förordn. ^{31/12} 1877 K. kung. af s. d.	c	Tolag för till Helsingfors desti- nerade varor, förslagsvis	220,000	1,686,700
		Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis	8,000	
K. kung. af ^{1/10} 1881 K. S:ns skrivf. ^{17/4} 1883	c	Trafikafgifter, förslagsvis	490,000	1,686,700
		Mätningafgifter, förslagsvis	1,500	
Trafiktaxan ^{10/4} 1888 D:o d:o	c			
		Transport	719,500	1,686,700

S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Transport	719,500	1,686,700
		Magasinshyra, förslagsvis	3,500	
		Hamnafgifter, förslagsvis	208,000	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Broafgifter, förslagsvis	10,000	
		Lyftkransafgifter, förslagsvis	500	
		Ballastafgifter, förslagsvis	100	
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879	c	Vagningsafgifter, förslagsvis	2,300	
		Afgifter af utlänningar för försäljning af matvaror vid mast, förslagsvis	2,700	
Särsk. K. S:s resol.	c	Biljardafgifter, förslagsvis	400	
K. Förordn. $\frac{24}{7}$ 1883	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis	30,000	
		Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis	8,000	
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698	c	Kollektmedel, förslagsvis	200	
	c	Diverse böter, förslagsvis	200	
Enl. kontrakt	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500	988,900
VI. Diverse inkomster.				
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Personel fattigafgift, förslagsvis	39,000	
Regl. för komm. sjukvård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879	c	För sjukvård i Maria sjukhus, förslagsvis	16,000	
		Inkomst från desinfektionsinrättningen, förslagsvis	300	
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis	1,200	
		Fattighjens arbeten, förslagsvis	500	
		Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis	11,000	
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis	1,000	
		Ersättning för underhåll af fattiga, förslagsvis	12,000	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{4}{10}$ 1892	c	Elevers i folkskolan afgifter och handarbeten	500	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{25}{6}$ 1878	c	Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	2,000	
Stadg. för Folkbibl. $\frac{2}{5}$ 1886	b	Boklån, förslagsvis	8,000	
K. Förordn. $\frac{14}{12}$ 1894	b	Hundskatt, förslagsvis	15,000	
	c	Intrader vid arbetsförmedlingsbyrån, förslagsvis	200	
			Transport	106,700
				2,675,600

		Transport	106,700	2,675,600	
Enl. kontrakt	c	Intrader vid stadens laboratorium för sanitära undersökningar	1,000		
		Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500		
	b	Bidrag till underhåll af Riddarhuskvären	300		
		Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600		
		Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200		
		Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000		
	Drkam. besl. $\frac{21}{2}$ 1901 D:o $\frac{26}{8}$ 1903	b	Bidrag till gaturenhålningen af evangel. luth. kyrkoförsamlingen	2,100	
			Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank 275:— af Ständerhuset 525:—	800	
	Bankfullm. br. $\frac{9}{7}$ 1892	b	Statsverkets bidrag till planeringsarbeten och afloppsledning å gatorna invid Museitomten å Fjälldal	75,000	
	K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen. br. $\frac{9}{8}$ 1900	b	Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillhörande dylika)	7,389	
Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis			269,264	470,853	
K. Förordn. $\frac{18}{1}$ 1882	b				
VII. Statsbidrag.					
K. S:ns resol. $\frac{16}{7}$ 1902	b	Till Folkskolorna	184,000		
K. S:ns resol. $\frac{23}{2}$ 1892	b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170		
K. S:ns bref $\frac{19}{5}$ 1898	b	Till Brandverket	21,000		
Kongl. br. $\frac{27}{8}$ 1779	b	Tull- och källarfrihets ersättning	368		
	b	Till förberedande yrkesskolan för gossar	17,650		
K. Förordn. $\frac{9}{6}$ 1892 K. kung. $\frac{14}{12}$ 1894	b	Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000	251,188	
		Transport	—	3,397,641	

		Transport	—	3,397,641
		VIII. Vattenledningen.		
Taxa för H:fors stads vattenledning den 11/3 1890	c	För vattenförsäljning, förslagsvis	480,000	
		Hyrer för vattenmätare, förslagsvis	27,000	
	c*	Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100	
		Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter, förslagsvis	500	
	b & c	Ersättning för värkställda anslutningar m. m., förslagsvis	115,000	
		Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis	250	624,850
		IX. Belysningsverket.		
	c	Disponibel vinst af gasverket	—	89,500
		X. Lån.		
	c	För vattenledningens utsträckning	—	181,100
		XI. Uttaxering.		
	d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	—	2,198,567 70
		Summa Fmk	—	6,491,658 70

Sammandrag

af Utgifts- och Inkomststaten för Helsingfors stad år 1900

Hufvud- titel	Utgifter.	Ordinarie ut- gifter	Tillfälliga ut- gifter	Summa
I	Räntor och amortering å skuld	1,023,587	50	1,023,587
II	Magistraten och Rådstufvurätten	229,420	—	229,420
III	Kommunalförvaltningen	283,490	4,500	287,990
IV	Gatubelysningen	244,689	6,000	250,689
V	Brandverket	109,710	10,700	120,410
VI	Polisinrättningen	247,499	5,000	252,499
VII	Sundhets- och sjukvården	420,495	50	420,495
VIII	Fattigvården	394,240	—	394,240
IX	Undervisnings- o. bildningsanstalter	1,174,507	28,600	1,203,107
X	Allmänna onera	285,125	21	285,125
XI	Vattenledningen	198,850	177,200	376,050
XII	Saluhallarna	14,900	—	14,900
XIII	Allmänna arbeten	302,500	1,096,688	1,399,188
XIV	Pensioner	14,860	67	14,860
XV	Diverse utgifter	219,095	60	219,095
Summa Fmk		5,162,970	56	1,328,688
			14	6,491,658
	Inkomster.	Ordinarie in- trader	Behållning, tomt- lösen och tillfäl- liga intrader	Summa
	Behållning	—	600,000	600,000
I	Räntor	410,500	—	410,500
II	Tomtlösen	—	250,000	250,000
III	Inkomst från stadens fasta egendom	423,200	—	423,200
IV	Tomtören	3,000	—	3,000
V	Inkomstgifvande rättigheter	988,900	—	988,900
VI	Diverse inkomster	470,853	—	470,853
VII	Statsbidrag	251,188	—	251,188
VIII	Vattenledningen	509,850	115,000	624,850
IX	Belysningsverket	89,500	—	89,500
X	Lån	—	181,100	181,100
XI	Uttaxering	2,198,567	70	2,198,567
Summa Fmk		5,345,558	70	1,146,100
			—	6,491,658

Helsingfors stads Belysningsverks Utgifts- och Inkomststat för år 1906.

Utgifter.			
Förvaltning.			
	Löner och arvoden m. m.:		
	Styrelsens arvode	8,000	—
b	1 verkställande direktör, lön 9,000: —		
	tantième 3,000: —		
	hyresbidrag 1,500: —	13,500	—
b	1 Kamrerare och kassör, lön	6,300	—
c	1 Bokförare, lön	3,600	—
c	1 Kontorsbiträde, lön	1,800	—
c	1 D:o	1,500	—
b	1 Gasmästare, utom fri bostad, lyse och värme, lön	4,450	—
b	1 Undergasmästare, utom fri bostad, lyse och värme, lön	1,800	—
b	1 Rörmästare, för privata arbeten, lön	3,000	—
c	1 D:o för arbeten å gatorna	3,000	—
c	1 Materialbokhållare, lön	2,200	—
c	Extra skrif- och ritbräden, förslagsvis	2,000	—
c	Kontorsexpenser, förslagsvis	4,000	—
			55,150 —
Gastillverkningskostnader.			
	Kol:		
	Vanliga gaskol, förslagsvis 154,000: —		
c	Cannelkol, förslagsvis 34,400: —		
	Transport och lämpning af kol, förslagsvis 7,000: —	195,400	—
		Transport	195,400 —
			55,150 —

		Transport	195,400	55,100
		Icke specificerade materialier, förslagsvis	2,500	
		Arbetskostnad i retorhuset, förslagsvis	23,100	
		Ångpanne- och exhausterkostnad, förslagsvis	11,500	
		Gasreningen, förslagsvis	2,500	
c		Bränsle, förslagsvis	800	
		Elektrisk belysning i apparatrummen, förslagsvis	900	
		Vattenavgift, förslagsvis	1,800	
		Brand- och olycksfallsförsäkringspremier, förslagsvis	7,500	
		Renhållning, vakthållning och oförutsedda utgifter, förslagsvis	5,000	
			251,000	
		För oljegasen.		
		Råmaterialier, förslagsvis	29,300: —	
c		Arbetskostnad och underhåll	4,700: —	34,000
				285,000
		Kostnader för biprodukterna.		
		Arbetskostnad för koks, förslagsvis	6,000	
c		D:o för stenkolstjära, förslagsvis	2,400	8,400
		Kostnader för gatubelysningen.		
		Lykttändare och lampskötare, förslagsvis	32,500	
c		Glödkroppar och cylindrar, förslagsvis	2,300	
		Diverse	3,000	37,800
		Kostnader för privata gasförbrukningen.		
		Mätareaffäsning och inkassering, förslagsvis	8,100	
c		Diverse — dejourering, afhjelpande af mindre fel, sprit m. m. förslagsvis	7,000	15,100
		Transport	—	401,450

		Transport	—	401,450
		Remont och underhåll.		
	c	Byggnader, förslagsvis	3,000	
		Ugnar "	11,800	
		Apparater "	2,000	
		Glasklockor "	500	
		Hufvudrörnätet förslagsvis	3,000	
		Lyktstolpar, lyktor och serviser, förslagsvis	4,000	
		Privatserviser förslagsvis	500	
		Gasmätare, "	3,000	
		Inventarier, "	4,000	31,800
		b	Ränta å kontokuranträknigen med stadskassan, förslagsvis	—
		Utsträckning af hufvudrörnätet		
	c*	under Riddaregatan mellan Alexanders- och Regeringsgatorna	1,500	
		under V. Chausséen mellan Gasverket och Djurgårdsvägen	26,231	
		under Röddäldsgatan mellan Högbergs- och Kaserngatorna	900	
		under Ulrikasborgsgatan, mellan Högbergs- och Kaserngatorna	800	
		under Kyrkobrinken mellan Skarpskyttegatan och nya kyrkan	420	
		under Gamla Kyrkogården, hufvudgångarna	2,800	
		under Sandviksmolon, östra delen	630	
		under Fiskaretorget, mellan Ärtholms- och Munkholmsgatorna	630	
		under Styrmansgatan mellan Fabriks- och Ärtholmsgatorna	650	
		under Regeringsgatan mellan Nikolai- och Riddaregatorna	960	
		under Fredsgatan mellan Konstantinsgatan och Norra kajen	800	
		under Manegegatan mellan Marie- och Konstantinsgatorna	1,045	
		under Konstantinsgatan 35 m. närmast Kristiansgatan	245	
		under Kronohagsgatan, mellan Konstantins- och Mauritzgatorna	720	
			Transport	38,331

		Transport	38,331	—	445,000
		under Myntgatan, 28 m. nära ryska kyrkan	196	—	
		under särskilda gator, enligt Styrelsens bestämmande	9,473	—	48,000
		Uppställande af nya lyktor förslagsvis:			
	*c	å Röddäldsgatan, Ulrikasborgsgatan, Kyrkobrinken, Gamla Kyrkogården, Sandviksmolön, Fiskaretorget, Styrmansgatan, Regeringsgatan, Fredsgatan, Manegegatan, Konstantinsgatan, Kronohagsgatan, Myntgatan, Vestra Chausséen samt Fölisövägen till nya folkskolan	13,280	—	
		83 st. lyktor å 160 mark	3,200	—	16,480
		å särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande; 20 st. å 160 mark			
		Serviser, inventarier m. m.			
		Privatserviser	7,500	—	
		Gasmätare	25,000	—	
		Inventarier	2,553	—	35,053
		Oljegasverket	—	—	96,517
		<i>Behållning</i>	—	—	89,500
		Summa Fmk	—	—	730,800

S. F. besl. ¹⁵/₃ 1905

Inkomster.

Gatubelysningen, förslagsvis.

Auerlåggor:			
	Helnatts, 676 st. under vår- och 718 st. under höstterminen, förbru- kande gas	267,745 m ³	
	Halfnatts, 1,000 st. under vår- och 1,061 st. un- der höstterminen, för- brukande gas	197,516 „	
c	Öppna lågor (å varu- skjulen):		
	Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas	2,382 „	
	Lucas-lampor (å Salu- torget):		
	Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,820 „	
	Extra belysning vid sär- skilda tillfällen	1,537 „	
	S:a 471,000 m ³		
	å 30 penni per m ³	—	141,300 —

Privatförbrukningen, förslagsvis.

Gas till lyse 945,000 m ³			
	å 30 penni	283,500: —	
c	Afgår för rabatter	7,500: —	276,000 —
Gas till kokning m. m. 1,100,000 m ³			
	å 15 penni	165,000 —	441,000 —

Biprodukter, förslagsvis.

Koks			
		103,000 —	
	Stenkolstjära	15,500 —	118,500 —
c	Vinst å arbeten och materialför- säljningar förslagsvis	—	30,000 —
Summa Fmk		—	730,800 —

Handlingar angående Helsingfors stads utgifts- och inkomstförslag för år 1906.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 26 Oktober 1905.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 258.

Till Magistraten har Drätselkammaren härmed äran insända ett af Kammaren uppgjort förslag till utgifts- och inkomststat för staden under nästkommande år 1906 jemte alla dertill hörande från stadens särskilda nämnder, styrelser och kontor afgifna specialförslag, ritningar och andra handlingar. Tillika får Kammaren här nedan lemna de förklaringar och motiv, hvartill en afvikelse uti föreliggande förslag antingen från den för innevarande år fastställda staten eller från nämnda specialförslag kunna gifva anledning.

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Det i innevarande års utgiftsstat främst upptagna Chaussée obligationslånet har under året till fullo likviderats och bortfaller således från årsbudgeten. Å öfriga obligationslån hafva annuiteterna upptagits i full öfverensstämmelse med fastställda amorteringsplaner och bestämmelser i lånekontrakten. Förslagsposten „eventuel kursförlust å utlottade, i stadskassan inneliggande obligationer“ hörande till 1876 års vattenledningslån har höjts från 500 till 900 mark med afseende å större sannolikhet att af staden genom köp till öfverkurs inlösta obligationer kunde blifva utlottade och sålunda komme att från böckerna afföras endast med nominelt värde. Vidare har för nya talongblad till sagda 1876 års lån observerats förslagsvis 500 mark. Det för 1902 års lån med 1,500 mark upptagna anslaget för „provisioner, kursdifferenser m. m.“ har befunnits otillräckligt och af sådan anledning höjts till förslagsvis 3,000 mark.

II. Stadens embetsverk.

I lönestaterna för *Magistraten* och *Rådstufvurätten* har Drätselkammaren ej haft anledning att införa några förändringar, hvaremot under rubriken *Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening* tillkommer löneförhöjning för fem års tjänst åt en stadsbetjent från den 1 maj 1906 med 66 mark 67 penni. Vid Exekutionsverket inträder åter för en exekutionsbetjent löneförhöjning för tio års tjänst den 1 september och för en annan löneförhöjning för fem års tjänst den 1 juni 1906. På framställning af Andre stadsfogden har upptagits ytterligare en exekutionsbetjent med afseende å det ökade arbete indrifningen af resterande utskylder kommer att medföra efter den 1 januari 1906, då Guntäckt egendom, Hindernäs eller Mejlans enstaka skattehemman och Grejus kronohemman i Hoplax by och Helsinge socken skola införlifvas med Helsingfors stad. Huru stor ökningen i stadsfogdekontorets arbete kommer att blifva kan väl ej med säkerhet förutses, men är Drätselkammaren ense med Andre stadsfogden derom, att åtminstone en exekutionsbetjent blir nödvändig, enär de nya områdena äro särdeles vidsträckta och belägna långt från stadens centrum samt befolkningen i de till Guntäckt hörande förstäderna Hermanstad och Majstad till stor del behos af mindre bemedlade personer, hvilka ofta blifva restskyldiga.

III. Kommunalförvaltningen.

I lönestaten för *Drätselkammaren* har den förändring vidtagits att vaktmästarens aflöning, hvilken intill år 1903 utgjorde 800 mark men då sänktes med 200 mark, nu åter på grund af ökade göromål och det sätt hvarpå nuvarande vaktmästaren fullgjort sina åligganden upptagits till det förra beloppet. Vidare har till Drätselkammarens disposition för oförutsedda behof upptagits ett belopp af förslagsvis 2,000 mark. Det har nemligen visat sig att Kammarerna nödgas besluta om utgifter, som icke kunna hänföras till expenser. Så t. ex. hafva Stadsfullmäktige den 22 april 1902 öfverlemnadt åt Drätselkammaren att pröfva och afgöra ersättningsanspråk på grund af lagen den 5 december 1895, angående arbetsgifvares ansvarighet för kroppsskada som drabbar arbetare; och måste häraf påkallade utgifter bestridas redan innan de kunnat i påföljande års budget observeras.

Vid *Drätselkontoret* tillkommer en af yngre stadsbokhållarene förhöjning för tio års tjänst under hela året i stället för under nio månader af innevarande år. Hos Drätselkammaren har Stadskamreraren anmält att det anslag af 1,200 mark, som Stadsfullmäktige den 26 september 1899 beviljade för verkställande å

resp. arbetsplatser af veckolikvider med stadens arbetare och hvilket anslag i staten upptagits såsom arvode åt den i tjensten äldre af drätselkontorets två yngre bokhållare, numera måste anses alltför knappt utmätt sedan arbetena och arbetsstyrkan ökats samt det visat sig att vid ifrågavarande penningelikviders missräkningar icke kunde undvikas. Kamreraren har derjemte föreslagit att det nödiga tillskottsanslaget för likviderna skulle tilldelas andra yngre stadsbokhållaren, enär en delning af arbetslikviderna mellan de begge yngre bokhållarna vore för kontoret fördelaktig. Vid ärendets pröfning har Drätselkammaren funnit ökning af det nämnda anslaget vara af förhållandena påkallad, dock icke till högre belopp än 1,800 mark, i följd hvaraf för andra yngre stadsbokhållaren upptagits ett arvode af 600 mark. På grund af det ökade arbete drätselkontoret kommer att åhvälfvas efter Gumtäckt m. fl. lägenheters införlifvande med staden hafva förslagsanslagen för extra biträden och för debetsedlars kringbärande höjts med resp. 800 och 200 mark. Äfven anslaget för expenser, hvilket visat sig otillräckligt särskildt efter det bokslutsextrakt begynt utgifvas på franska och tyska språken, har höjts från 4,000 till 4,500 mark.

På framställning af *Trafikkontoret* har för bokhållaren derstädes upptagits ett personellt lönetillskott af 600 mark. Bokhållaren F. Lamminen, hvilken från den 1 maj 1879 varit anställd i stadens tjenst och omkring sexton år handhaft sin nuvarande befattning, åtnjuter i lön 3,000 mark och förhöjning för tio års tjenst 600 mark. Särskilda gånger har Lamminen ansökt om löneförhöjning under framhållande att den stränga tjenstgöringen icke lemnade honom tid till bisysselsättningar och att lönen ej försloge för de nödvändigaste lefnadsbehofven. Trafikkontoret, som jemväl tidigare en gång förordat Lamminens anhållan, betonar att han under senaste tid ordentligt och städse med berömvärd skicklighet fullgjort sina åligganden samt att Lamminen närmare 26½ år varit i stadens tjenst, hvarföre kontoret emotser att framställningen denna gång skall vinna afseende. Från och med den 1 mars 1906 är kassören vid Trafikkontoret berättigad till löneförhöjning för tio års tjenst, i anledning hvaraf löneförmånerna upptagits med 180 mark högre belopp än uti innevarande års stat.

Under utgifterna för *Hamnkontoret* hafva hamnkaptens och hamnbokhållarens uppbördsprocenter beräknats efter den hamnuppbörd, Drätselkammaren å budgetens inkomstsida trott sig böra upptaga. Emedan hamnbokhållaren J. G. M. Hjelt aflidit, bortfaller löneförhöjningen för fem års tjenst. Deremot har på Hamnkontorets förslag lönen för en hamnkonstapel i Sörnäs höjts från 800 till 900 mark. Öfriga hamnkonstaplar åtnjuta i lön 1,000 mark förutom beklädnads-hjelp, och förmånen af fri bostad för hamnkonstapeln i Sörnäs anser Hamnkontoret icke kunna uppskattas till högre än 100 mark.

Uti särskild skrifvelse till Drätselkammaren har Hamnkaptenen anført följande:

„Likasom under föregående år har jag bland hamnkontorets utgiftsposter

upptagit „ångslupslega för inspektionsresor m. m. förslagsvis Fmk 500“ och är det äfven nödigt att ett sådant anslag finnes, emedan, så länge hamnen icke disponerar en egen bogserbåt, flera tillfällen förekomma, då hamnkotoret är tvunget att för särskilda ändamål, isynnerhet vid höstmarknaden, förhyra privata ångare. Men för att betjena inspektionsändamål har hyrningsmetoden visat sig allt mer och mer olämplig, ty i de flesta fall händer det att en ångbåt icke står att fås just då, den bäst skulle behövas. Det inträffar äfven tidt och ofta, att hamnkotoret bör meddela sig med „fartyg till ankars“ och då måste för detta ändamål en eller par hamnkonstaplar i roddbåt, mången gång i motvind och hård sjö, arbeta sig ut till beträffande fartyg, ty endast undantagsvis skulle det hafva inträffat, att man vid sådana tillfällen kunnat få tag i någon ledig mindre ångare. En naturlig följd af detta förhållande är att emellanåt en order, som bort framföras, icke blir afsänd eller ock att, då vederbörande hamnbetjening hinner fram till farkosten i fråga, dess besättning hunnit begifva sig i land och således icke anträffas. Ofta händer äfven att ryska kronoångare inkomma i södra hamnen och ankra på olämplig plats. Vore då hamnbetjeningen i tillfälle att med en blink motorbåt vara ångaren tillmötes och anvisa ankringsstället, är det säkert, att hamnkotorets anvisning skulle blifva åtlydd, men, när ordern kommer ombord efter det fartyget redan ankrat, är det tusende om och men innan dess befäl kan förmås att bekväma sig till att byta om plats. Det finnes dessutom ännu en sida af hamnkotorets verksamhet, som beträffande förutnämnda fartyg till ankars hittills ganska mycket försumrats, nemligen den fiskaliska och detta icke allenast i ordningsintresse, angående öfvervakande af bestämmelserna om signaleldar m. m. utan ock beträffande vederbörandes skyldighet, att anmäla sig å hamnkotoret och erlägga afgifter. Men sist och slutligen är det dock icke fullt förenligt med hufvudstadens värdighet att, om det gäller ett höflighetsbesök på en fremmande makts örlogsfartyg eller hamnmyndigheten vid något tillfälle borde representeras, dess hamnkaptän rör sig omkring hamnområdet uti en tarflig roddbåt eller uti en mer eller mindre snygg enskild ångare. År 1887 framstälde jag hos Drätselkammaren första gången förslaget om anskaffande af en mindre ångare för hamnkotoret, men då förföll detsamma och jag anvisades att upphyra privata ångare. Följande år begagnade jag väl anvisningen, men nödgades då såsom nu anmäla: att privata ångare vanligen ej erhållas då de bäst behövas. Kostnaden för anskaffande af en sjöduglig, med cirka 5 hk. maskin försedd motorbåt torde böra beräknas till Fmk 3,500 å 4,000 samt, om man antager att ordinarie hamnbetjeningen skulle kunna sköta båten och de årliga putsningsarbetena utföras af stadens egen arbetspersonal, driftkostnaden per seglation inklusive smärre verkstadsarbeten till högst Fmk 400. På grund af det jag nu anfört får jag anhålla: att kammaren ville i årsbudgeten upptaga kostnaden för anskaffande af en motorbåt högst Fmk 4,000 samt — i årskostnad för-

slagsvis Fmk 400 äfvensom bibehålla såsom anslag för upphyrande af ångbåt för tillfälliga behof Fmk 100“.

Äfven Drätselkammaren delar åsigten att för behörigt öfvervakande af stadens vidsträckta hamnområde egen motorbåt bör ställas till hamnkontorets förfogande; och förutsätter kammaren härvid att äfven andra stadens myndigheter vid förefallande behof skola kunna begagna sig af denna båt. I förslaget har derföre upptagits ett anslag af 4,000 mark för inköp af en motorbåt. Upphyrande af ångbåt för tillfälliga behof kan emellertid icke helt och hållet undvikas med afseende särskildt å behofvet att vid höstmarknaderna hålla i beredskap en god bogserbåt till förebyggande af olyckshändelser. För ångsluporna och till driftkostnader för motorbåten har förty observerats ett gemensamt förslagsanslag af 500 mark.

För *Byggnadskontoret* och *Trädgårdsnämnden* förblifva aflöningsstaterna oförändrade. Under rubriken *Särskilda nämnder* är att beakta att på förslag af *Förmyndarenämnden* arvodet för nämndens sekreterare höjts från 800 till 1,200 mark enär nuvarande arvodet ansetts icke motsvara det arbete som af sekreteraren verkställles. Likaså hafva på förslag af förvaltningsrådet för *Kommunala arbetsförmedlingsbyrån* arvoden för manliga och kvinliga biträdena höjts från 1,200 till 1,500 mark. Med stegrad rörelse har nemligen biträdenas tienstgöringstid ökats så mycket att de icke kunna jemsväras med verksamheten å byrån egna sig åt annat förvärf. Jemväl förslagsanslaget för inventarier, värme, lyse, m. m. har ökats från 1,500 till 1,700 mark med afseende derå att byrån flyttats till större lokal. Utgifterna för *Nämnden för arbetareangelägenheter* samt för *Uppfostringsnämnden* äro upptagna till samma belopp som i innevarande års budget.

IV. Gatu- och Kajbelysningen.

För belysningen af gator, kajer och varuskjul med gas, petroleum och elektriskt ljus hafva utgifterna observerats i öfverensstämmelse med det förslag, som uppgjorts af Styrelsen för belysningsverket. Med afseende derå att Styrelsen för Helsingfors elektriska belysningsaktiebolag numera underrättat Drätselkammaren att priset för elektrisk ström till staden nedsatts från 70 till 60 penni per kilowatt har likväl utgiften för den elektriska belysningen af kajer och varuskjul efter samråd med verkställande direktören vid styrelsen för stadens belysningsverk proportionsvis minskats.

V. Brandverket.

Jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 17 januari 1905 har äldre brandkonstaplarnas antal ökats från 14 till 15, i följd hvaraf äfven anslagen för kosthållning och beklädnad höjts med resp. 250 och 150 mark. Deremot hafva hyresmedlen för en sergeant å Berghäll station bortfallit enär denne beredts hyresfri bostad. Anslaget för Brandstallet har med afseende å emotsedt högre pris för hö ökat med 510 mark. Likaså har anslaget för *belysning* höjts med 300 mark dels med afseende å utvidgningen af provisoriska brandstationen i Berghäll dels på grund af stegringen i priset på petroleum. Under rubriken *Redskap och inventarier* har upptagits anslag med 700 mark för inköp af en ny häst i stället för en, som af ålder blifvit obrukbar, 4,500 mark för 400 meter gummerad bomullsslang jemte kopplingar till ångsprutorna, hvilkas nuvarande för tolf år sedan inköpta slangar hålla på att blifva uttjenade, samt 500 mark till isolerad ledningstråd för komplettering af brandtelegrafnätet.

Äfven nu har Drätselkammaren såsom *Tillfällig utgift* upptagit en post å 5,000 mark för bidrag till frivilliga brandkårens upprätthållande ehuru någon ansökan om dylikt anslag ej till kammaren inkommit.

VI. Polisinrättningen.

Under rubriken *Embetslokaler* har hyresutgiften för fjerde polisstationen höjts med 385 mark. För stationen har härintills lokal varit upphyrd i villan Kivikko emot en årshyra af 1,500 mark men, enär denna lokal om tre rum anmäls vara otillräcklig och äfven i öfrigt synnerligen olämplig har aftal gjorts om upphyrande af annan lokal innehållande sju rum i gården N:o 7 vid tredje linien i Berghäll mot en årshyra 2,160 mark. Särskilda inredningsarbeten blifva emellertid nödvändiga och har utgiften härför enligt bilagdt kostnadsförslag af Byggnadskontoret beräknats till 5,000 mark. Emedan Guntäckt egendom från 1906 års början kommer att införlifvas med staden har vidare en ny polisstation i Hermanstad ansetts nödvändig och ett anslag af förslagsvis 1,000 mark förty observerats för upphyrande af lokal till stationen. Af samma anledning har äfven anslaget för *ved* ökats med 200 mark, hvarutom anslaget för *belysning*, hvilket under de senare åren väsentligen öfverskridits, pröfningsvis förhöjts med 500 mark. Under rubriken *Diverse* har observerats ofvannämnda kostnad för inredningsarbeten i den nya lokalen för fjerde polisstationen.

VII. Sundhets- och sjukvården.

I enlighet med Helsovårdsnämndens förslag har beträffande ordningen för de skilda rubrikerna under denna hufvudtitel vidtagits den förändring att utgifterna för Helsovårdsnämnden upptagits till först, med afseende derå att Helsovårdsnämnden är öfverordnad stadens öfriga helsovårdsmyndigheter, hvarjämte under särskild rubrik N:o 4, efter utgifterna för „Maria sjukhus“, införts utgifterna för tuberkulossjukhuset å Grejus, hvilket är att anse såsom ett annex till Maria sjukhus. Under rubriken „Tillfälligt anslag“ har äfven upptagits utgifterna för dödande af råttor, emedan dessa utgifter lämpligen icke kunna hänföras till utgifterna för „Helsopolisen“. Beträffande de särskilda utgifterna hafva följande förändringar vidtagits:

Under rubrik *Helsovårdsnämnden* har lönen för Nämndens sekreterare med afseende å dennes i hög grad ökade arbete förhöjts från 1,600 till 2,000 mark. Emedan Nämndens expensemedelsanslag under året visat sig otillräckligt samt Nämnden förty varit nödsakad att hos Stadsfullmäktige anhålla om ett tillskott af 1,800 mark, har Helsovårdsnämnden uti sitt specialförslag upptagit expensemedel till förhöjdt belopp af 6,500 mark, hvarjämte Nämnden upptagit ett särskildt anslag å 300 mark för en städerska. Drätselkammaren, som jemväl funnit dessa anslag behöfliga, har emellertid ansett lämpligast att kostnaden för städning, i likhet med hvad förhållandet är vid andra stadens nämnder och kontor, påføres expensemedlen, hvilka därför upptagits till förhöjdt belopp af 6,800 mark.

Bland utgifterna för *läkare- och sjukvårdspersonal* har första stadsläkarens aflöning, med afseende å tjänstens innehafvare tillkommande arvodesförhöjning för tio års tienst, upptagits till 12,000 mark. — I enlighet med en af Helsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige gjord framställning, angående omreglering af andra stadsläkarebefattningen, har nämnden uti sitt budgetförslag upptagit andra stadsläkarens aflöning till 7,000 mark. Då emellertid sagda fråga ännu icke af Stadsfullmäktige slutbehandlats, har Drätselkammaren ansett sig böra observera ifrågasvarande lönepost till dess härförinnan fastställda belopp, 3,000 mark. — Vidare har för läkaredejourering om söndagarna under sommarmånaderna införts 500, i stället för 240 mark, dels emedan nästnämnda anslag under innevarande år visat sig otillräckligt, dels emedan nödigt är att tvänne dejourerande läkare, i anseende till stadens tillväxt, blifva anstälde.

I öfverensstämmelse med Styrelsens för *Maria sjukhus* och Helsovårdsnämndens förslag har utgiftsstaten för sagda sjukhus ändrats sålunda att uti „afdelningen för icke epidemiska sjukdomar“ införts en af Stadsfullmäktige den 17 innevarande oktober godkänd post å 300 mark för aflönande af vikarie åt underläkaren under denne tillkommande en månads semesterledighet; att för aflönande af en, i följd af ökad arbete vid samma afdelning nödig befunnen extra amanuens

under förslagsvis nio månader jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, upptagits ett anslag af 900 mark; att uti „afdelningen för epidemiska sjukdomar“ upptagits anslag för 6 städerskor med 1,080 mark, enär det visat sig omöjligt att komma till rätta med det nuvarande antalet eller 5 städerskor; att posten „underhåll af inventarier“ å „medicinsk-kirurgiska afdelningen“ förhöjts med 1,000 mark, emedan linneförrådet undergått stark slitning genom tvungna ständiga ombyten och tvättning; att uti staten för „ekonomiafdelningen“ posten lön åt 4 tjenarinnor förhöjts från 720 till 864 mark, beroende derpå att dessa tjenarinnors lön ansetts böra höjas från 15 till 18 mark i månaden; samt att i följd af ofvanföreslagna ökning af personalen med en extra amanuens under nio månader och med en städerska, anslaget för personalens kost undergått deraf betingad förhöjning.

Jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 9 Maj detta år hafva utgifterna för *tuberkulossjukhuset å Grejus* upptagits till inalles 32,000 mark.

Under titeln *polikliniker* har anslaget för barnpolikliniken i Berghäll ökats till 3,300 mark, emedan, på sätt dess föreståndare Doktor Lövegren anmält, omkostnaderna för densamma redan under år 1904 öfverstigit det af Stadsfullmäktige beviljade anslaget med 331 mark 17 penni samt antalet besök å polikliniken sedermera under innevarande år i så väsentlig mån tilltagit att det blefve nödigt att der anställa en amanuens. För en venerisk afdelning vid polikliniken vid Wladimirsgatan har upptagits ett anslag af 4,700 mark under förutsättning att Stadsfullmäktiges beslut af den 6 juni innevarande år, angående åtgärder för de veneriska sjukdomarnas bekämpande, beträffande en sådan poliklinik, kunde under nästa år sättas i verkställighet. — Föreståndaren för polikliniska ögonafdelningen Doktor G. A. Nordman har anhållit att anslaget för denna afdelning måtte höjas med ettusen mark. Emedan stadens folkskolebarn, sedan den vid folkskolorna antagna läkaren begynt sin verksamhet i betydligt högre grad än förr begynt anlita afdelningen, har med afseende å det sålunda ökade patientantalet en höjning af det tidigare anslaget, 1,800 mark, ansetts böra ifrågakomma. I likhet med Helsovårdsnämnden finner likväl Drätselkammaren att ökningen icke bör öfverstiga 700 mark. Antagas kan nämligen att tilloppet af patienter bland folkskoleelever varit störst i början af skolläkarens verksamhet och framdeles skall minskas till ett normalt medeltal. — För underhåll af barnmorskan Anna Brita Sveins förlossningsanstalt i Hermanstad upptager innevarande års stat anslag af tillhoppa 3,500 mark, deraf 500 mark för läkareuppsigt. Till Helsovårdsnämnden har barnmorskan Sveins ingifvit förslag till ny årsstat för anstalten uppgående till 6,600 mark, häri inbegripet tillfällig utgift för inredningsarbeten 1,000 mark men icke läkarearvode, hvarutom kostnadsberäkning lemnats för nödig komplettering af inventarier och kläder, slutande å 510 mark. Anstaltens läkare Doktor Hannes Wasenius har i afgifvet utlåtande framhållit att anstalten i stort sedt fyller ett verkligt behof. Brister förekommo dock, hvilka kunde afhjelpas genom föreslagen inredning af ett nytt förlossningsrum och badrum. Den lön barnmorskan Sveins

beräknat för sig sjelf eller 1,500 mark förordades äfven under framhållande af föreståndarinnan tidigare icke torde haft någon inkomst från anstalten. Läkares arvodet har Doktor Wasenius ansett böra förhöjas från 500 till 1,000 mark och af samma motiv framhållit att hyrkusklegan för år 1904 steg till öfver 200 mark samt att till flere gånger nödgats afsäga sig annan praktik emedan hans närvaro å anstalten varit behöflig. Helsovårdsnämnden har föreslagit upptagandet i staten af hela den till utgift barnmorskan Sveins ansett vara för anstalten erforderlig, hvarjemte Nämnden förordat att arvodet för läkareuppsigt skulle höjas till 1,000 mark. Stadens utgifter för anstalten skulle sålunda ökas från 3,500 till 8,110 mark, deraf likväl 1,510 mark för inredningsarbeten och för komplettering af inventarier komme att utgöra tillfallande anslag för år 1906. Äfven Drätselkammaren finner att staden måste draga försörjningen att en barnförlossningsanstalt finnes att tillgå i den hufvudsakligast af kroppsarbetarna befolkade förstaden Hermanstad, särskildt sedan denna från början af instundande år kommer att införlifvas med stadens område. Emellertid måste det anses oegentligt att staden, som härintills endast med visst bidrag understödt de enskilda poliklinikerna, skulle påtaga sig samtliga utgifter för den ifrågavarande anstalten och derigenom faktiskt göra densamma till en stadens anstalt. Det kan ifrågasättas huruvida icke anstalten i sådan händelse borde ställas under direkt ledning af mera kompetent person än barnmorskan Sveins. Drätselkammaren förutsätter därför att Helsovårdsnämnden skall taga frågan om lämpligaste organisation af barnförlossningsanstalten i Hermanstad under särskildt öfvervägande och tillse vidare egna densamma noggrann öfveruppsigt. Ehuru det måste anses oegentligt att staden bekostar inredningsarbeten i lokalen, som är inrymd i barnmorskan Sveins tillhörig gård, äfvensom komplettering af inventarier, som tillhöra henne, har Drätselkammaren dock på grund af det trängande behovet icke velat motsätta sig Helsovårdsnämndens förslag i dess helhet. Af principiela skäl har kammaren endast utjemnat de af Nämnden föreslagna särskilda posterna så att anslaget för underhållsbidrag minskats från 4,192 mark till 4,100 mark, anslaget för desinfektionsmedel och medicin från 208 till 200 mark och anslaget för komplettering af inventarier från 510 till 500 mark, i följd hvaraf totalanslaget för anstalten komme att uppgå till i jemnt tal 8,000 mark. — Då anslaget för tuberkulopolikliniken vid Maria sjukhus under innevarande år visat sig vara otillräckligt samt ett ökadtt anslag för denna poliklinik är af nöden, derest dess verksamhet skall kunna fortgå enligt samma grunder som härintills, bland annat sålunda att åt sjuka för sommaren anskaffas bostäder på landet, har sagda anslag i enlighet med Helsovårdsnämndens förslag höjts från 8,000 till 10,000 mark.

Beträffande rubriken *Helsopolisen* har Helsovårdsnämnden föreslagit att denna rubrik såsom oegentlig skulle utbytas emot „Helsovårdsinspektion“. Drätselkammaren har dock, med afseende derå att uttrycket helsopolisen är en häfdvunnen, betecknande term, ansett skäl till den föreslagna förändringen icke föreligga. Deremot har Drätselkammaren, i enlighet med Helsovårdsnämndens förslag,

uthytt benämningen „tillsyningsman vid helsopolisen“ emot „helsovårdsinspektör“ samt i stället för „tillsyningsman för öfvervakande af handtverkerier och arbetsplatser“ begagnat benämningen „inspektör för handtverkerier och arbetsplatser“. Emedan Hermanstad och Majstad från början af instundande år komma att inberäknas med stadens område, är det nödvändigt att ytterligare en tillsyningsman vid helsopolisen anställas; och har i följd häraf under denna rubrik upptagits anslag för fyra dylika funktionärer å 2,000 mark med inalles 8,000 mark. Då det måste anses önskvärdt att helsovårdsinspektionens tillsyningsmän vid sina förrätningsfärder få utgå utan kostnad för dem själfve begagna sig af spårvagnarna, har ett anslag af 500 mark för anskaffande af fribiljetter å spårvägarna åt 5 tillsyningsmän i budgetförslaget upptagits. — Med afseende derå att desinfektioner i hemmen allt oftare börjat förekomma har anslaget för detta ändamål förhöjts till 3,000 mark.

I staten för *laboratorium för sanitära undersökningar* har intagits en post på 1,500 mark för en proftagare. De synnerligen talrika prof som laboratoriet behöfver för dess undersökningar hafva hittills vanligen tagits med biträde af helsovårdsinspektionens tillsyningsmän. Dessa hafva dock enligt Helsovårdsnämndens uppgift varit så upptagna af andra deras egentliga verksamhet tillhörande arbeten att svårigheter ofta mött vid deras anlitan. Sedan en tid hade prof af vatten dagligen tagits vid vattenledningsanläggningarna i Gammelstaden emedan Nämnden ur sanitär synpunkt ansett nödigt få utrönt orsakerna till det filtrerade vattnets på senare tid ökade bakteriehalt. Till tagande af sådana prof hade tillsyningsmännen icke tid och tillfälle utan måste en särskild funktionär för ändamålet anställas, hvilken funktionär äfven komme att öfvertaga arbetet med öfriga proftagningar. Då anslaget för den föreslagna proftagaren upptagits till 1,500 mark medan lägsta aflöningskategorin för tillsyningsmännen vid helsopolisen utgör 2,000 mark har Drätselkammaren ansett förslaget om särskild proftagare böra bifallas.

VIII. Fattigvården.

Under rubriken *Fattigvårdsstyrelsen* upptager gällande utgiftsstat ett anslag af 7,700 mark till arvoden för tillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten. Ur detta anslag har Fattigvårdsstyrelsen använt ett belopp af 2,400 mark för aflönande af två vårdare för de i Sibbo socken utackorderade sinnessjuka. Då det emellertid syntes riktigare att sagda aflönningar upptagas under rubriken „Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen“, har nämnda anslag minskats med berörda belopp 2,400 mark, hvadan anslaget nu bort utgöra 5,300 mark; men emedan Fattigvårdsstyrelsen ansett sig böra öka antalet ständiga ombud i

landsorten, har uti utgiftsstaten för ifrågavarande arvoden upptagits ett belopp af 6,000 mark.

Utgifterna för *Fattiggården och dermed förenade inrättningar*, hvilka Drätselkammaren i dess nu föreliggande utgiftsförslag upptagits så som de i Fattigvårdsstyrelsens specialförslag, stiga till sammanlagdt 172,640 mark, em 141,600 mark uti innevarande års utgiftsstat; och är denna betydande förhöjning till största delen beroende på utvidgningen af fattiggårdens sjukhus med två nya paviljonger, den ena för vården af sinnessjuka och den andra för tuberkulosister. Af dessa paviljonger öppnades den ena senaste vår och har utgiften under året bestridts med tillfälligt anslag. Den andra paviljongen är åter afsedd att öppnas den 1 januari 1906. — Vid den egentliga „fattiggården“ har tillkommit en sjuksköterska af högre lönekategori för den nya tuberkulospaviljongen äfvensom fyra biträdande sjuksköterskor, deraf en för sagda paviljong och tre för öfriga afdelningar. Under en stor del af innevarande år hafva två biträdande sjuksköterskor varit anställda och utgiften för desamma bestridts ur Fattigvårdsstyrelsens anslag för oförutsedda behof. En tredje erfordras på grund af ökad antal sängliggande hjon i en af sjukhusbyggnaderna. Den nya paviljongens tillkomst betingar jemväl stegring af förslagsanslagen för beklädnad enligt bilagd specifikation med 3,800 mark, för kost med 5,400 mark, för läkemedel med 1,000 mark, för inventarier enligt specifikation med 3,000 mark, för ved och belysning med 1,000 mark och för diverse utgifter med 600 mark. Enligt uppgjort detaljeradt förslag stiger remontkostnaden till 3,300 mark mot 4,400 mark under föregående år. — Enär „arbetsinrättningens“ anslag för material visat sig otillräckligt, beroende delvis på ökad leverans af läderskodon för folkskolornas behof, har anslaget höjts från 5,000 till 6,000 mark, hvaremot Drätselkammaren med motsvarande belopp ökat den beräknade inkomsten från arbetsinrättningen. Anslaget för flitpenningar har jemväl höjts med 200 mark och remonten har beräknats medtaga en utgift af 1,400 mark eller 300 mark högre än under innevarande år. — Genom inrättande af en s. k. öfvervakningsafdelning å kvinnoafdelningen af den nya „dårvårdsanstalten“ och sedan en för tuberkulosister afsedd paviljong apterats till sinnessjukhus, bemyndigade Stadsfullmäktige den 6 sistlidne juni Fattigvårdsstyrelsen att utöfver stat antaga tre kvinliga och två manliga vårdare, hvilka nu upptagits i förslaget, hvarjemte på yrkande af anstaltens läkare tillagts ytterligare en manlig vårdare för skötseln af sinnessjuka män i tuberkulospaviljongen. Den nämnda dårvårdspaviljongen har vidare medfört ökning af förslagsanslagen för beklädnad med 1,200 mark, för kost med 4,000 mark, för läkemedel med 400 mark, för inventarier med 300 mark, för ved och belysning med 2,000 mark och för diverse utgifter med 200 mark. Remontarbeten å dårvårdsinrättningen betinga en utgift af 3,500 mark mot 500 mark under innevarande år. Den i innevarande års utgiftsstat upptagna särskilda rubriken „Tuberkulospaviljongen apterad för sinnessjuka“ med anslag för ved och belysning samt remonter har bort-

fallit, emedan dessa anslag inbegripits i motsvarande anslag för dårvårdsanstalten. Trots nödvändigheten att för undvikande af alltför hög taxering såvidt möjligt begränsa utgifterna har Drätselkammaren icke kunnat förorda någon reduktion i de föreslagna utgiftsposterna för fattiggården och dermed förenade inrättningar enär ökningen af vårdpersonalen funnits ofövislig och tilläggsanslagen i öfrigt beräknats efter de sparsamma normer, som städse utmärkt förvaltningen.

Rubriken *Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen* upptager i gällande stat främst ett förslagsanslag af 70,000 mark för i staden och på landsbyggen utackorderade. Härintills har till sagda anslag hänförts äfven utgiften för kolonin af utackorderade sinnessjuka i Sibbo socken c:a 15,000 mark. I enlighet med Fattigvårdsstyrelsens förslag har detta belopp emellertid öfverförts till anslaget för vården af sinnesrubbede personer utom fattiggårdens dårvårdsinrättning, i följd hvaraf förstnämnda förslagsanslag observerats med endast 55,000 mark. Med anledning af den väsentliga utvidgning stadens område från den första instundande januari kommer att undergå genom Guntäckt med flere lägenheters införlifvande med staden har Fattigvårdsstyrelsen föreslagit ökning af anslagen för direkta understöd med 24,000 mark, för sjukvård med 2,000 mark, för dårvård med 3,000 mark samt för läkemedel med 5,000 mark; och har sistnämnda ökning motiverats äfven dermed att sedan särskild läkare anställts för stadens folkskolor detta medfört stegring af fattigvårdens utgifter för läkemedel. Vidare har Fattigvårdsstyrelsen jemväl på grund af stadens utvidgning hemställt att under rubriken *Diverse* förslagsanslagen för „begravningskostnader“, „expenser“ och „oförutsedda utgifter“ skulle ökas med resp. 500, 200 och 1,000 mark. Genom de nytillkomna områdena tillföres visserligen staden en betydande kontingent af medellös befolkning, bosatt i förstäderna Hermanstad och Majstad. Beaktas bör dock att en stor del af denna befolkning egt hemortsrätt i Helsingfors och att fattigvårdsförvaltningen redan tidigare sett sig nödsakad att i ömmande fall bispringa äfven arbetarefamiljer, hvilka rätteligen bort understodas af Helsing kommun. På grund här af och då ej ens någon sannolikhetsberäkning af den stegrade fattigvårdstungan kunnat uppgöras, har Drätselkammaren ansett sig böra reducera ökningen af förslagsanslagen för direkta understöd från 24,000 till 15,000 mark. Mera tveksam har Kammaren varit rörande anslaget för läkemedel, men likväl trott sig kunna upptaga detta anslag med endast 3,000 mark högre belopp än i nugällande stat. De öfriga af Fattigvårdsstyrelsen föreslagna ökningarna har Drätselkammaren upptagit oförändrade.

IX. Undervisningsväsendet.

Utgifterna för *Navigationsskolan* hafva upptagits med samma belopp, som i innevarande års budget.

Under afdelningen *Handtverksskolorna* hafva anslagen observerats i enlighet med de för dessa skolor ingifna specialförslag. Samtliga utgifter för den af Konstflitsföreningen härstädes upprätthållna centralskolan för konstflit, hvilken motsvarar „högre handtverksskola“ äro af föreningens bestyrelse beräknade till 54,450 mark, hvaraf på statsverkets andel belöper sig 21,905 mark, motsvarande hälften af föreståndarens och lärarenes aflöning, samt på stadens andel återstoden eller 32,545 mark, utvisande en förhöjning emot innevarande års anslag af 4,292 mark. Denna ökning betingas af elevantalets högst betydande stegring eller från 396 elever vid början af höstterminen 1904 till 504 vid samma tidpunkt innevarande år. För att bereda plats åt detta elevantal har Konstflitsföreningens direktion nödgats upphyra en ytterligare ritsal och i betydande grad öka antalet lärare. Den angifna ökningen omfattar arvoden för lärarepersonal med 3,634 mark, af hvilken summa statsverket bidrager med hälften, hvarföre stadens anpart utgör 1,817 mark. Härtill komma följande nya poster, hvilka det åläge kommunen att ensam bekosta, nemligen: ökad arvode för försäljning af ritmaterial 50 mark, hyra för ritsal 2,400 mark, värme och belysning för ritsal 400 mark och städning af ritsal 150 mark eller tillhoppa 3,000 mark. Sammanlagda tillskottet i stadens bidrag skulle sålunda uppgå till 4,817 mark, men genom besparing å en tidigare utgiftspost har detta bidrag kunnat minskas med 525 mark i följd hvaraf ökningen, såsom ofvan angifvits, stiger till 4,292 mark.

Redan tidigare har Drätselkammaren beaktat den starka stegringen i utgifterna för ifrågavarande skola samt tagit under öfvervägande huruvida icke ett afskiljande af högre handtverksskolan från centralskolan för konstflit borde förordas. Från fackmannahåll har ifrågasatts lämpligheten att under samma timmar sammanföra elever, hvilka med sin utbildning hafva vidt skilda ändamål. Den ekonomiska synpunkten har likväl tillsvidare förmått Drätselkammaren att icke tillstyrka inrättandet af en egen högre handtverksskola för staden. I underhållet af handtverksskola deltaga Statsverket med ett belopp, motsvarande hälften af aflöningen för skolans föreståndare och lärare i angifna undervisningsämnen, hvaremot något bidrag icke lemnas till utgifterna för lokal, värme, belysning, städning, undervisningsmateriel m. m. Det till centralskolan för konstflit utgående statsbidraget har beräknats efter samma grunder, men bekostar statsverket dessutom utgifterna för lokal, värme och belysning derigenom att skolan inrymts i Ateneum, som uppförts för konstföreningens och konstflitsföreningens skolor och samlingar. Emellertid har den åt centralskolan för konstflit upplåtna

lokal redan nu visat sig otillräcklig, hvarföre staden påförts utgift för hyra med 2,400 mark för en ytterligare behöflig ritsal. Enligt uppgjord kalkyl öfver kostnaden för en af staden inrättad högre handverksskola skulle utgiften för föreståndares och lärares aflönande uppgå till något öfver 26,000 mark deraf hälften komme att erläggas af statsverket. Utgiften för hyra af lokal har beräknats till 15,000 mark samt öfriga kostnader till 11,000 mark. Totalkostnaden skulle sålunda stiga till något öfver 39,000 mark, derifrån likväl kunde afdragas 4,000 mark för elevavgifter, i följd hvaraf för staden återstode att betäcka ett belopp af omkring 35,000 mark. Då genom den för år 1906 erforderliga stegringen af bidraget till konstflitsföreningens centralskola stadens utgift stiger till något öfver 32,500 mark, synes tiden vara inne att taga i öfvervägande om ej pedagogiska synpunkter kunde påkalla ett särskiljande af centralskolan och högre handverksskolan, hvilka i grunden tjena olika ändamål. Frågan synes emellertid böra underkastas pröfning, grundad på noggrann kännedom om centralskolans verksamhet och kunde en sådan pröfning lämpligast åstadkommas derigenom, att uppdrag lemnas åt stadens medlemmar i konstflitsföreningens skoldirektion att med yttrande i ämnet till Stadsfullmäktige inkomma. Då äfven pedagogiska insigter härvid blifva erforderliga, hemställer Drätselkammaren vördsamt det måtte Stadsfullmäktige besluta

att i sammanhang med snart skeende val af ledamöter i stadens nämnder och styrelser verkställa omval jemväl af två medlemmar i konstflitsföreningens skoldirektion.

För „lägre handverksskolorna“, inrymda den ena i gården N:o 21 vid Alexandersgatan och den andra i Berghäll, äro sammanlagda utgifterna beräknade till 40,082 mark, deraf staten bidrager med hälften af föreståndarens och lärarens aflönning med 11,636 mark. Å staden sig belöpande andelen af totalutgifterna stiger sålunda till 28,446 mark, utvisande en höjning af innevarande års anslag med 3,076 mark. — Utgiftsstaten för „förberedande yrkesskolan för gossar“ är upptagen till 37,900 mark, emot 37,633 mark 33 penni för innevarande år, beroende deraf att en af skolans ordinarie lärare numera under helt år åtnjuter honom enligt skolans reglemente tillförsäkrad löneförhöjning för fem års tjänst. I utgifterna för skolan deltagar statsverket med 15,650 mark, utgörande hälften af löneförmånerna för skolans lärare och verkmästare samt derutöfver 2,000 mark i underhållsbidrag för verkstaden, iföljd hvaraf stadens utgifter för skolan utgöra 20,250 mark. Då inrättandet af „Yrkesskolan för flickor“ den 1 december 1903 beslöts, faststälde Stadsfullmäktige för skolan en stat å 39,650 mark, hvarutöfver för inköp af inventarier anslogs ett belopp af 10,000 mark, deraf 5,000 mark för år 1904 och samma belopp för 1905. (Tr. handl. N:o 35 för 1903). Emedan sko-

lans andra klass innevarande år varit i verksamhet endast under höstterminen upptager årets utgiftsstat ett belopp af endast 32,670 mark förutom nämnda anslag för inventarier. Från år 1906 träder hela den af Stadsfullmäktige fastställda staten i tillämpning, sålunda dock att på skoldirektionens förslag anslaget för en lärarinna i väfnad 2,200 mark nedsatts till 1,100 mark emedan under pågående läseår någon undervisning i väfnad icke eger rum med afseende derå att af de elever, som under våren avslutade första årskursen, ingen anmält sig till andra väfnadsklassen. Deremot har anslaget för „diverse“ på direktionens framställning ökats med 1,100 mark enär det i staten härför upptagna beloppet visat sig alldeles för knappt utmätt. Direktionen har vidare framhållit att det nämnda anslaget för inventarier visat sig otillräckligt för att förse skolan med det oundgänglingen nödvändiga. Enligt bilagdt specificerad kostnadsförslag erfordrades ett tillskottsanslag af 3,875 mark 66 penni; och har Drätselkammaren icke kunnat underlåta att upptaga detta anslag, i följd hvaraf stadens utgift för skolan stiger till 43,528 mark 66 penni. Enligt meddelande till Drätselkammaren har skoldirektionen ingått med förnyad framställning om statsbidrag för den ifrågavarande yrkesskolan men har frågan härom ännu icke blifvit af myndigheterna slutbehandlad.

För *Handelsläroverken* hafva ansökningar gjorts om bibehållande af de i årets stat upptagna anslag och har Drätselkammaren jemväl observerat desamma till oförändradt belopp.

Utgiftsstaten för *Folkskolorna* har Drätselkammaren upptagit i öfverensstämmelse med Folkskoledirektionens specialförslag, och uppgår kostnaden för de såsom „aflöningar“ observerade poster till sammanlagdt 664,540 mark emot 630,670 mark under innevarande år. Ökningen är betingad deraf att åtskilliga lärare och lärarinnor efter föreskrifven tids oförvitlig tjänst blifvit berättigade till löneförhöjning; att med hänsigt till ökad klassantal 2 lärare- och 9 lärarinneplatser tillkommit; att ett ytterligare lärarebiträde i slöjd med arvode af 1,200 mark visat sig nödvändigt; att ett arvode af 800 mark för en nödigbefunnen andra lärare i grekisk-rysk troslära i staten upptagits; att anslaget för aflönandet af vikarier och ökad lärarepersonal under höstterminen höjts med 2,000 mark; att arvodet för en skolföreståndare, som under sitt inseende har 26 klasser, medan öfriga föreståndare och föreståndarinnor hafva endast cirka 15 klasser, ökats med 100 mark samt att antalet föreståndarinnor med arvoden till minsta belopp af 350 mark ökats med en; att det visat sig nödigt att förhöja arvodet för timlärarinnorna vid folkskolornas fortsättningsklasser från 2,500 till 3,500 mark; att en ny anslagspost å 1,600 mark för bekostandet af särskild nykterhetsundervisning i staten upptagits i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut af den 17 innevarande oktober; att enär det för folkskolorna i staden anskaffade pedagogiska biblioteket under årens lopp vuxit derhän att en särskild bibliotekarie för detsamma befunnits nödvändig, för aflönande af en dylik funktionär äfvensom till smärre arvoden

Åt de personer bland lärarepersonalen, som under sin speciela vård hafva skolornas naturhistoriska samlingar, upptagits ett anslag af inalles 500 mark; att en gårdsdräng antagits för den nya folkskolan i Tölö; äfvensom att åt vaktmästaren för skolan vid Nikolaigatan som under sin närmaste vård har icke allenast stadens största folkskolekomplex, hvarest alla skolors centralförråd förvaras, utan äfven två närbelägna folkskolor, upptagits såsom personel löneförhöjning ett belopp af 400 mark. Deremot har det uti innevarande års stat med 1,000 mark ingående anslaget för matrikelföring, såsom numera obehöfligt, från nästkommande års budget utlemnats.

Af de under rubriken „öfriga kostnader“ upptagna utgifter har förslagsanslaget till „hyror för kansli- och skollokaler“ ökats från 30,000 till 35,000 mark och motiveras ökningen af Folkskoledirektionen dermed att den starka tillströmning af elever, som särskildt är betydande i stadens yttre, med arbetare befolkade delar, gjorde det nödvändigt att anskaffa ökad antal skollokaler. Direktionen hade därför aftalat med förvaltningen för Maria asyl att för folkskolornas räkning under nästa år inreda en ny skolsal i gården N:o 11 vid Stora Robertsgatan. Uti skolan Gengatan 7 skulle jemväl under sommaren 1906 sättas i verket en ändring, afseende att inrätta ett ytterligare klassrum vid denna skola. Hyreskostnaden för den under innevarande sommar uti Berghäll upphyrda och på stadens bekostnad inredda nya skollokalen öfversteg med 744 mark hvad under senaste år betalats för en inom villaområdet Surutoin upphyrd lokal; och då vidare med största visshet under nästa år en stor tillströmning af elever måste emotses uti nordöstra delen af staden i trakten af Wallgård och Sörnäs, har härför i hyresstaten upptagits ett anslagsbelopp af 2,126 mark. — Den år efter år skeende förhöjningen af elevfrekvensen i stadens folkskolor och den häraf nödvändiggjorda ökningen af antalet skolklasser verkade äfven derhän att anslagen för „undervisningsmateriel“, för „material för handarbeten och skolkök“ och för „ny skolmöbel och reparation af gammal“ höjts med resp. 2,000, 2,000 och 1,000 mark. — I betraktande af den betydande ökning elevantalet under de senaste åren undergått har äfven förslagsanslaget till „beklädnadshjelp åt fattiga elever hemmahörande i staden“ ansetts böra höjas med 6,000 mark. — Anslaget för „underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler“ har enligt af Folkskoledirektionen uppgjortt särskildt kostnadsförslag förhöjts från 24,000 mark till 30,903 mark 50 penni; och framhåller Folkskoledirektionen beträffande denna anslagspost att då skolornas egna gårdar i värde representera öfver 1 1/2 million mark, det naturligtvis påfordrades betydande summor i och för vanlig årligen återkommande reparation af desamma, hvarjemte den omständigheten att samtliga klassrum dagligen användas af två klasser verkade derhän att slitningen i Helsingfors stads folkskolor vore dubbelt större än i andra skolor och å andra orter, der detta system af dubbelt utnyttjande icke användes. Sistnämnda system verkade äfven derhän att kostnaderna för klassrummens „renhållning“ blefve högre

och har anslaget härför på grund af vunnin erfarenhet förhöjts från 18,000 till 24,000 mark. — På grund af Stadsfullmäktiges den 17 innevarande oktober fattade beslut har till platsförmedling för dimitterade folkskoleelever upptagits ett belopp af 1,200 mark och i enlighet med Fullmäktiges beslut af den 15 sistlidne månaden har i staten införts ett belopp af 1,500 mark för att möjliggöra de å Sveaborg och angränsande öar bosatta elevernas besök i stadens folkskolor. — Uti särskild skrivelse till Stadsfullmäktige har Folkskoledirektionen hemställt att enligt bilagd kostnadsförslag ett belopp af 24,400 mark måtte i staten upptagas för anskaffning af möbler till den nya folkskolebyggnaden i Tölö. Möblerna i folkskolehuset i Hesperia området uppgifvas vara dels fullkomligt obrukbara dels behöfliga i andra för skolorna upphyrda lokaler och erinrar Direktionen att, ehuru till möblerna af folkskolehuset å Vallgård reserverats ett belopp af 20,000 mark, detta anslag likväl måste öfverskridas med betydande belopp. Då Drätselkammaren på förfrågan erhållit meddelande derom att kostnadsförslaget uppgjorts sedan Direktionen af särskilda fabriker infordrat anbud och billigaste anbuden lagts till grund för beräkningen, har Kammararen ej heller ansett sig kunna föreslå någon reduktion af detta betydande anslag. — Bidraget till pensionering af folkskollära personalen har höjts med 287 mark 50 penni och med afseende å de årligen växande krafven på anslaget för expenser och oförutsedda utgifter har jemval denna post ökats med 500 mark. — Slutligen och enär de stipendier som utgitts från anslaget för „resestipendier åt lärare och lärariunor“, hvilket anslag för närvarande utgör 1,500 mark, visat sig vara mycket eftersökta och medfört största nytta för skolundervisningen, har detta anslag, för att möjliggöra åtminstone ett ytterligare stipendieunderstöd, förhöjts med 500 mark.

Den af Folkskoledirektionen tillstyrkta och af Drätselkammaren förordade ökningen af staten för folkskolorna utvisar en stegring af något öfver 90,000 mark. Äfven under år då budgetregleringen synes vara förenad med viss svårighet kan staden likväl icke underlåta att fortsättningsvis verka för utvecklingen af det viktiga folkskoleväsendet.

Anslaget för *Uppfostringsanstalten för andesvaga barn* har bibehållits oförändradt.

Enligt Uppfostringsnämndens specialförslag borde utgiften för *Asyler för vanartade barn* ökas från 47,845 mark 17 penni till 61,904 mark 34 penni, beroende hufvudsakligen derpå att Nämnden förordat inrättandet af tre nya uppfostringsanstalter. För närvarande finnas fem sådana anstalter å skilda orter med platser för tjugufem elever i hvarje, deraf fyra asyler för gossar och en för flickor. Kostnaden för desamma är i årets stat upptagen till sammanlagdt omkring 40,000 mark eller i medeltal till c. 8,000 mark för hvarje anstalt och stiger utgiften sålunda per elev till 320 mark i året. Härutöfver har Uppfostringsnämnden disponerat ett anslag af 8,000 mark för enskild utackordering. Behovet af ökad antal fasta anstalter motiverar Nämnden främst dermed att arbetareförstäderna Hermanstad

och Majstad skola införlifvas med hufvudstaden, hvarjemte Nämnden framhåller att den nödgats omhändertaga öfver femtio flickor, af hvilka en del placerats i privata uppfostringshem, der utgiften stält sig dyrare än i stadens egen anstalt för flickor i Vonå socken. Nämnden föreslår derföre inrättandet af en ny uppfostringsanstalt för flickor, hvilken likväl icke kunde öppnas före den 1 augusti 1906, i följd hvaraf underhållskostnaden beräknats för endast fem månader till 3,300 mark 84 penni hvartill komma 2,065 mark för möbler och inventarier. Utgiftsstaten kommer gifvetvis att framdeles uppgå till ungefär samma belopp som för de tidigare inrättade anstalterna, hvadan kostnaden för sex asylor skulle belöpa sig till inemot 50,000 mark. Drätselkammaren har ansett sig kunna tillstyrka Uppfostringsnämndens förslag om en ny anstalt för flickor äfvensom den af Nämnden föreslagna ökningen af anslagen för de tidigare anstalterna, uppgående till sammanlagdt omkring 2,000 mark. Deremot kan Kammaren icke förena sig om ett af Nämnden framställt förslag rörande inrättandet af två småbarnsskolor i landsbygden för inalles 40 gossebarn och med utgiftsstat af sammanlagdt 8,585 mark. Nämnden framhåller att den sett sig nödsakad att omhändertaga äfven mindre barn, som ännu icke kommit till den egentliga skolåldern, men hvilkas sedliga utveckling eljes skulle äfventyrats. Sålunda hade i Sammatti redan utackorderats fjorton sådana gossebarn, för hvilkas undervisning anstälts en särskild småskoleläroarinna. Då emotses kunde att kolonin skulle allt fortsättningsvis ökas, hade Nämnden ansett nödvändigt att skolan erhöle organisation motsvarande en lägre folkskolas. De svenska talande smågossarne hade tillsvidare kunnat erhålla undervisning i en privat småbarnskola i Sibbo. Men då äfven här en hastig ökning var att emotse, hade Nämnden jemväl för deras undervisning ansett en särskild småbarnsskola vara af nöden. Drätselkammaren håller före att i de fall då Uppfostringsnämnden anser sig böra omhändertaga vården af barn, som ännu icke nått folkskoleåldern, sådana barn i regeln borde utackorderas i staden, der folkbarntädgårdar och andra småbarnsskolor erbjuda lämpligt tillfälle till uppfostran. Det måste nemligen antagas att, då det gäller mindre barn, orsaken till Nämndens ingripande beror icke på barnens vanart utan fastmer på föräldrarnas oförmåga att handhafva deras uppfostran. Skall Nämndens verksamhet utvidgas genom inrättandet af vårdanstalter af annat slag än de nu existerande, synes större anledning förefinnas att planlägga något internat för äldre svårdisciplinerade barn, hvilka på grund af det förderfliga inflytande de utöfva på andra barn icke kunnat af Uppfostringsnämnden intagas i de asylor staden härintills inrättat. Drätselkammaren har derföre ur Nämndens budgetförslag uteslutit de föreslagna småbarnsskolorna. Då emellertid Nämnden redan omhändertagit åtskilliga mindre barn, hvilkas omvårdnad måhända icke i hvarje fall kan ombetros fattigvården, har Kammaren ansett anslaget för enskild utackordering böra höjas. Detta anslag är i årets stat upptaget till 8,000 mark men har Uppfostringsnämnden med afseende å de föreslagna nya anstalterna nedsatt detsamma till 6,000 mark. På

anförd grund har Drätselkammaren ökat anslaget till 10,000 mark. Totalutgiften för ifrågavarande titel skulle sålunda uppgå till 57,319 mark, utvisande en stegring af 9,500 mark. Trots det höga belopp hvartill kostnaden för asylerna inom få år stigit — den för år 1900 beräknade utgiftsstaten uppgick till endast 17,000 mark — har Uppfostringsnämnden å inkomstsidan föreslagit endast ett belopp af förslagsvis 1,000 mark såsom ersättning för i asylerna underhållna barn. Under år 1904 inflöt emellertid faktiskt något öfver 2,200 mark, hvarföre nämnda förslagspost af Kammaren höjts till 2,000 mark. Anledning synes äfven förefinnas att Nämnden i högre grad söker förmå föräldrarna till barn, som genom dessa försorg uppfostrats, att bidraga till bestridandet af häraf härflytande kostnader.

Uti staten för *Folkbiblioteket och Läsesalen* har, med afseende å den ökade frekvensen å bibliotekets finska afdelning, den ändring vidtagits att en af de tre nuvarande extra amanuensbefattningarna med 550 marks aflöning ombildats till en ordinarie andra amanuensbefattning med lön af 900 mark, hvarhos lönen för en städerska höjts från 600 till 720 mark. I betraktande af den betydligt ökade lånerörelsen vid filialen i Sörnäs har anställandet af en extra amanuens såsom biträde åt föreståndaren blifvit nödvändigt; och har för detta ändamål i staten upptagits ett anslag å 500 mark. Enär lagret af kataloger öfver hufvudbibliotekets svenska böcker kan beräknas blifva slutsåldt under instundande år har ett tillfälligt anslag af 4,000 mark för tryckning i 10,000 exemplar af en ny katalog, omfattande bibliotekets hela förråd af svensk litteratur, i staten upptagits och framhåller Biblioteksstyrelsen härvid hurusom denna utgift i framtiden komme att blifva ersatt genom katalogernas försäljning. Vidare har för anskaffande af nya hyllor till tidnings- och tidskriftsrummet upptagits ett tillfälligt anslag af 200 mark. I anseende till den alltjemt växande lånerörelsen har biblioteksstyrelsen beslutit att framdeles under sommarmånaderna hålla biblioteket öppet för allmänheten under sex dagar i veckan, i stället för tre dagar härintills. Denna åtgärd betingar emellertid ett ökad anlitande af extra biträden, hvarför anslaget för diverse och oförutsedda utgifter höjts från 3,000 till 3,500 mark.

De under rubriken *Öfriga folkbildningsändamål* upptagna understöd för teatrar och orkestrar har Drätselkammaren ansett böra å stat bibehållas så mycket hellre, som förutses kan att anslag för dessa ändamål icke kan påföras utminuterings- och utskänkningsaktiebolagens vinstmedel för året, hvilka enligt all sannolikhet komma att nedgå. På ansökan af delegationen för Helsingfors hornorkester har understödet för denna höjts från 8,000 till 10,000 mark. Sedan vid orkestern numera fästats några af finska gardesmusikkårens förnämsta krafter, uppgår numerären till c. 30 man och enligt approximativ kalkyl öfver inkomster och utgifter för år 1906 erfordras, utöfver medel som beräknats kunna inspelas och garanti af enskilda personer, ett tillskott af 12,000 mark. Trots nödvändigheten att iakttaga sparsamhet vid budgetregleringen har Drätselkammaren ansett hufvudstaden böra i sin mån bidraga till att söka bevara spillrorna af våra upp-

lösta bataljoners musikkårer och derföre icke tvekat att förorda det nämnda tillskottet 2,000 mark. Deremot har ur staten kunnat uteslutas anslaget till den af kommunen anordnade arbetareundervisningen under år 1906 enär vid senaste fördelning af vinstmedlen för detta ändamål reserverats ett belopp af 12,000 mark.

X. Stadens åliggande allmänna onera.

Utgiften för *Skjutshållning* har på grund af nytt entreprenad kontrakt minskats från 1,950 till 1,800 mark.

Under rubrikerna *Inkvarteringen och Inkvarteringsnämnden* hafva utgifterna, i enlighet med sagda Nämnds förslag, upptagits till sammanlagdt 283,270 mark 25 penni, deraf i hyresmedel för härvarande garnison, afdelta gendarmkåren och tillfälligt hitkommenderade militärpersoner inalles 241,524 mark, ersättning för natura kvarter åt personer, hörande till Helsingfors garnison 18,400 och åt tillfälligt hit kommenderad militär 600 mark, för ved, ljus och halm 2,746 mark 25 penni, för Inkvarteringsnämndens löner, arvoden och diverse utgifter 8,000 mark samt för oförutsedd och extra inkvartering 12,000 mark. Af dessa utgifter erhåller staden full ersättning för utbetalade hyresmedel och för natura kvarter, upplåtna åt militärpersoner, som i tillfälliga tjensteuppdrag hitkommenderats, hvaremot staden i följd af nu gällande alltför låga hyrestariff torde få vidkännas förlust å de naturakvarter, som rekvireras af personer vid härvarande garnison. Kostnaderna för dessa sistnämnda naturakvarter jemte ved, ljus och halm har Nämnden uppskattat till 21,146 mark 25 penni samt den ersättning, som enligt sagda tariff derför komme att erhållas, till endast 15,140 mark, hvadan ett belopp af 6,006 mark 25 penni komme att stanna staden till last. Lägges härtill utgifterna för Inkvarteringsnämnden, 8,000 mark, skulle stadens kostnader för inkvarteringen komma att uppgå till 14,006 mark 25 penni.

XI. Vattenledningen.

De under rubriken *Förvaltning och drift* upptagna posterna äro desamma, som uti budgeten för innevarande år med undantag af hyran för vattenledningskontorets lokal, som förhöjts från 2,000 till 2,500 mark, i följd deraf att sagda lokal utvidgats med ett rum, hvars hyra utgör 360 mark, hvartill kommer ökade utgifter för städning och belysning.

Under rubriken *Underhåll och remont* har anslaget för remont af vattenledningens byggnader, rörnät m. m., som under en följd af år visat sig för knappt,

hufvudsakligen till följd af den årligen försiggående utvidgningen af romabell ökats med 3,000 mark. Likaså har anslaget för reparation och justering af vattenmätare, med afseende å dessa mätares ökade antal, förhöjts med 900 mark.

Rörande de föreslagna utgiftsposterna för *Utsträckning af rörnätet och köp af vattenmätare* hänvisar Drätselkammaren till Vattenledningskontorets specialförslag med dertill hörande motivering, framhållande här endast afvikelserna från detta förslag. Framst har Kammaren upptagit det anslag af 6,000 mark för vattenledning under Kammiogatan, som Stadsfullmäktige den 18 april 1905 anvisat å nästa års budget för att möjliggöra vattenlednings införande till det under byggnad varande nya folkskolehuset i Tölö, hvaremot anslaget för vattenledning under Fredriksbergsgatan emellan Åsgatan och Ö. Chausséen uteslutits, enär föreslagen planering af sagda gata icke af Drätselkammaren förordats. — Redan år 1904 anhöllo särskilda villaegare i Hermanstad I att vatten- och afloppsledningar måtte af staden anläggas från Handelsgatan under största delen af Berggatan i nämnda förstad. Vattenledningskontoret, som beräknat kostnaden för ifrågasvarande vattenledning till 14,000 mark, tillstyrkte dess utförande under förutsättning att sökandene i likhet med hvad tidigare i Hermanstad varit fallet lemnade garantiförbindelse för vattenledningens räntabilitet. Då Hermanstad från och med år 1906 införlivats med staden bortfaller all anledning till garantiförbindelse och kan utgiften äfven påföras lånemedel, hvarföre Drätselkammaren icke tvekat att förorda ledningens utförande, hvarigenom äfven tryggheten mot eldfara i väsentlig grad stärkes. Slutligen har Drätselkammaren i anledning af dess förslag om planering af gatorna kring museibygnadstomten å området Fjälldal upptagit jemväl anslag för vattenledning under Museigatan från Tölögatan till Vestra Chausséen samt under Auroragatan emellan Museigatan och samma chaussée, hvarför kostnaden af Vattenledningskontoret beräknats till 16,500 mark.

Under *Diverse* har upptagits kostnaderna för uppställning af en ny ho för vattning af hästar å Skatudden invid nya packhuset samt för förändring af fribrunnen i Norra hamnen invid kajarmen för vedhandeln, så att densamma äfven kan användas för vattning af hästar, enär på båda dessa ställen, i följd af den der rådande stora trafiken, behof af dylika vattningshoar gjort sig gällande. Emedan åskledare ej tidigare blifvit uppsatt å vattenborgen, har för dess säkerställande mot åskslag kostnaden för en dylik inrättning derstädes i förslaget upptagits. Slutligen har för fortsättning af planeringsarbetena i Gammelstaden upptagits samma anslag som för detta år varit beviljad. — För fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande samt grundvattenundersökningar ingår i årets stat ett anslag af 18,000 mark. Då behållning å detta anslag finnes och kan öfverföras till år 1906, erfordras för närvarande ej något nytt anslag för fortsättande af de nämnda försöken.

XII. Saluhallarna.

Under denna hufvudtitel förekommer ej någon afvikelse från innevarande års utgiftsstat.

Sedan Gumtäckt, Mejlans och Grejus lägenheter införlifvats med staden har särskild hufvudtitel för *Stadens jordlägenheter* ur förslaget utlemnats och anslag för fortsättningsvis erforderliga kostnader för sagda områden upptagits under hufvudtiteln „Diverse utgifter“.

XIII. Allmänna arbeten.

Beträffande de flesta posterna under denna hufvudtitel, som af ofvanantydd orsak erhållit förändrad ordningsnummer, får Drätselkammaren hänvisa till Byggnadskontorets specialförslag jemte detsamma åtföljande motiver och detaljerade kostnadsberäkningar, berörande här hufvudsakligen endast avvikelserna från sagda förslag.

Under rubriken *Byggnader och lägenheter*, „remont och underhåll“, har af Byggnadskontoret upptagits bl. a. ett anslag å 4,300 mark för inredning af särskilda fiskförsäljningsstånd i Saluhallen å Sandvikstorget. Frågan härom har väckts i Kammaren, och skulle anordnandet af dylika försäljningsstånd, hvarigenom ernåddes möjlighet att i Saluhallen inrymma den vid Sandvikskajen bedrifa fiskhandeln, onekligen innebära ett framsteg. Då emellertid anslag erfordras för flera andra mera trängande behof har med inredningsarbetet ansetts kunna anstå till ett följande år. Genom beslut af den 6 sistlidne juni hafva Stadsfullmäktige förskottsvis å nästa års budget anvisat ett anslag af 20,000 mark för under sommaren innevarande år verkställd remont af Fullmäktiges sessionssal och dess ommöblering, och har detta belopp observerats under ofvannämnda titel. Bestyrelsen för den kommunala arbetsförmedlingsbyrån har hos Kammaren gjort framställning om utvidgning af den åt byrån upplåtna lokalen i förra packhusbyggnaden vid Alexandersgatan genom inredning af ytterligare tvenne rum uti det emellan byråns och Fattigvårdsstyrelsens lokaler belägna förra packhusmagasinet. Härigenom skulle behovet af ökad utrymme särskildt för den kvinliga afdelningen af byrån tillgodoses. Kostnaden för detta arbete har af Byggnadskontoret beräknats till 3,500 mark, hvilket belopp Drätselkammaren infört i budgetförslaget. Då rådhusets nu med fältsten belagda gårdsplan efter slutförandet af i gården pågående byggnadsarbeten är i behof af omläggning och lämpligast syntes att härvid såsom beläggingsmaterial använda cementmakadam, har

enligt af Byggnadskontoret aflemnadt kostnadsförslag därför upptagits en post å 1,500 mark. Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 9 nästvikne maj har under detta år å Fattiggården uppförts en tredje tuberkulospaviljong och bör på grund af samma beslut det för sagda byggnad beviljade anslaget 50,000 mark påföras nästa års budget. Sedan Folkskoledirektionen hos Stadsfullmäktige hemställt om uppförande af ett nytt folkskolehus å tomterna N:ris 15 och 17 vid Fabriksgatan, hafva Fullmäktige för erhållande af ritningar till sagda skolbyggnad utlyst allmän pristäflan. Den för bedömande af de inkomna täflingsprojekten tillsatta prisnämnden har, enligt hvad Drätselkammaren inhemtat, beräknat kostnaden för byggnaden till 320,000 mark. Af detta belopp har Drätselkammaren ansett endast 200,000 mark kunna påföras nästa års utgiftsstat. Då det emellertid, med afseende å bristen på folkskolelokaler i denna del af staden, torde blifva nödvändigt att söka få huset färdigt till hösten 1906, har Drätselkammaren utgått från förutsättningen att det ytterligare erforderliga beloppet i sinom tid skall af Stadsfullmäktige förskottsvis anvisas på 1907 års budget.

Af de uti Byggnadskontorets specialförslag under titeln remont och underhåll af *gator och allmänna platser* ingående poster har Drätselkammaren, efter samråd med stadsingenjören, för uppnående af jämnvigt i budgeten utslutit anslagsbeloppen å 21,500 mark för stensättning med I:ma nubbsten af körbanan NO—SW öfver Kaserntorget, å 6,900 mark för utvidgning till 12 meters bredd af nubbstensläggningen utmed Kokhuskajen samt å 2,200 mark för putsning med cement i granitimitation af Badhusgatans stödjemur mot Magasinskajen. Anslaget å 24,500 mark för stensättning med I:ma nubbsten af stadens andel uti Broholmsgatan har Drätselkammaren ansett böra beviljas under förutsättning att vederbörande gårdsegare vid sagda gata skola af Magistraten åläggas att samtidigt med enahanda material omlägga sina gatuandelar. Med Byggnadskontoret är Drätselkammaren ense derom att norra delen af sistnämnda gata bör i sammanhang med stenläggningen utvidgas så att densamma erhåller hela sin uti stadsplanen angifna bredd, hvarigenom den vestra trottoaren komme att förläggas på förgårdarna till tomterna N:ris 6—12 och de nuvarande trottoarerna att införlifvas med körbanan. — Då asfaltbegjutning i fogarna emellan nubbsten hindrar vattnets inträngande i jorden och till följd häraf inträffat att vid starkare regn kloakerna ej förmått omedelbart upptaga allt afrinnande vatten, har Drätselkammaren ansett asfaltbegjutning böra komma till användning endast å platser, der hästar hållas stationerade. Kammaren har likväl ej velat påyrka någon ändring i de af Byggnadskontoret uppgjorda kostnadsberäkningarna för att kontoret må lemnas frihet att efter pröfnig afgöra hvar asfaltbegjutning kan vara af behovet påkallad.

Bland de af Byggnadskontoret förordade anslagen för *Nyanläggningar* af gator och allmänna platser har Drätselkammaren utslutit posten å 3,800 mark för stensättning med fältsten af Sandvikstorgets nordöstra del, hvilket arbete, på grund af den obetydliga trafiken å denna del af torget, lämpligen kan uppskjutas.

Deremot har Kammaren upptagit en post å 3,733 mark 14 penni för inlösen af det jernvägsspår å utfyllningen i Gräsviken som bekostats af firmorna Helsingin Puuseppätehdas Osakeyhtiö och Aug. Ludv. Hartvall men hvilket numera, efter det större delen af Gräsviken blifvit utfyld och samtliga der befintliga upplagsplatser utarrenderats, användes såsom en allmän hamnbanan tillhörande förgrening. Nyssnämnda belopp motsvarar bemälda firmors direkta utbetalningar till Jernvägsstyrelsen för spårläggning, rälsmaterial m. m. — Det af Byggnadskontoret upptagna anslaget 7,500 mark för planering af Slottsgatan utmed kvarteret N:o 190 har af Drätselkammaren bortlemnats, emedan magasin stomterna i nämnda kvarter på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 19 sistlidne september tillsvidare icke skola åt enskilda försäljas. Bland de af Byggnadskontoret för öfrigt föreslagna anslagen för gatuplaneringar har Drätselkammaren, för att uttaxeringen icke må öfverhöfvan ökas, nödgats utesluta den till 122,000 mark beräknade kostnaden för planering af Fredriksbergsgatan på sträckan mellan Östra chausseen och Åsgatan. Det under instundande vinter antagligen åter uppstående behofvet af lämpliga undsättningsarbeten tillgodoses äfven om nästnämnda anslag bortlemnas genom de af kammaren bibehållna jämförelsevis betydande anslagen för planering af Sparbankskajen, Svalbogatan och Tunnbindaregatan. På sätt af Byggnadskontoret framhållits kommer Tunnbindaregatans planering att möjliggöra försäljning af 9 st. derinvid belägna fabriksstomter, på hvilket slag af tomter för närvarande råder stor brist.

Sedan genom Hans Kejsrerliga Majestäts förordnande af den 8 sistlidne april för uppförandet af en museibyggnad å området Fjälldal anslagits ett belopp af 1,600,000 mark, i hvilket anslag ingår en post af 75,000 mark för gatureglerings- och kanaliseringsarbeten att utbetalas till Helsingfors stad i den mån berörda å staden ankommande arbeten framskrida, har Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna uti en till Magistraten aflåten, Drätselkammaren meddelad skrifvelse af den 6 innevarande oktober anhållit om åtgärd för verkställande redan under innevarande höst af de sprängnings- och planeringsarbeten, som äro nödvändiga för Vestra chausseens utvidgande till föreslagen bredd utmed museets tomt. Drätselkammaren hade redan tidigare, efter erhållen kännedom om förenämnda anslags beviljande anmodat Byggnadskontoret att beräkna kostnaden för planering och kanalisering af de gator som omgifva det å förslaget till stadsplan för Tölö området reserverade kvarteret för ifrågavarande museibyggnad, i anledning hvaraf Byggnadskontoret uppgjort här närslutna kostnadsförslag, belöpande sig för gatuplaneringen å inalles 132,500 mark samt för kanaliseringen, som beräknats endast för såvidt angår Museigatan, å 17,200 mark, eller inalles 149,700 mark, hvilken kostnad komme att ökas med 35,000 mark för den händelse en af Byggnadskontoret ifrågasatt omplanering af Vestra chausseen, innefattande sänkning af dess invid museitomten belägna del, komme till utförande. Såsom motiv för antydda omplanering har Byggnadskontoret anført att chausseen å detta ställe vore anlagd

i stigningar som framdeles, efter dess utvidgning till den i stadsplanen angifna bredden, komme att mera än nu framträda såsom oegentlig och störande total intrycket af chausséanläggningen. Då stadsplanen för Tölö området snarligen torde vinna fastställelse, samt i hvarje fall, efter beslutet om museets förläggande å ofvanberörda plats, någon ändring af stadsplansförslaget i denna del icke är att befara, har Drätselkammaren, som ansett det vara af vigt att omedelbart efter stadsplanens fastställande kunna till försäljning upplåta väl belägna tomter i den nya Tölö stadsdelen, trots sig böra föreslå planering under nästkommande år af de museitomten omgifvande gatorna, eller Museigatan, Tölögatan, Cygnæusgatan, Auroragatan och Vestra chausséen, till dessas hela bredd. Af de vid dessa gator belägna 10 st. bostadstomter blefve genom samtidigt med gatuplaneringen utförd kanalisering af Museigatan 7 st. tomter omedelbart till försäljning disponibla, hvilket antal torde fylla behovet för den närmaste framtiden. Det väckta förslaget om sänkning af chausséen framför museitomten har Drätselkammaren deremot, efter att härom hafva meddelat sig med ledande arkitekten för museibyggnaden och med afseende derå att de nuvarande höjdförhållandena lagts till grund vid uppgörandet af ritningar till byggnadsföretaget, låtit förfalla. För omfördälda planeringsarbeten har alltså i budgetförslaget upptagits en post å 132,500 mark.

Genom uppförandet af ett stenhus å den mot Röddällden vettande delen af tomten N:o 13 i kvarteret N:o 107 af 7:de stadsdelen, hvilket hus kommer att erhålla paradingång från en å den fastställda stadsplanen upptagen väg längs norra sidan af sagda kvarter, har behovet af ifrågavarande vägs planering gjort sig gällande. Gårdens egare har äfven hos Drätselkammaren, anhållit om detta arbetes utförande redan under innevarande höst, och har Byggnadskontoret i anledning häraf föreslagit upptagande af det för planeringen nödiga anslaget, 3,900 mark, uti nästa års budget, hvilket förslag Drätselkammaren ansett sig böra tillstyrka.

Särskilda egare af gårdar vid Kaptens- och Fabriksgatorna hafva hos Drätselkammaren ansökt om planering af den öppna platsen vid nämnda gators korsning och söderom Fabriksgatan, anförande såsom motiv härför att de platsen omgifvande husen stode färdiga och invid belägna gator vore stenlagda, samt att blott nämnda plats, som delvis upptages af ett högt berg och delvis af en djup och icke alldeles ofarlig grop, återstode att ordna. Uti häröfver afgifvet yttrande har Byggnadskontoret medgifvit det befogade uti denna anhållan, under antydan dock att närmare stadens centrum funnes andra i dylikt skick varande platser, men för att icke åstadkomma rubbning i kontorets tidigare uppgjorda förslag till allmänna arbeten för år 1906 har Byggnadskontoret hemställt att anslag för den ifrågasatta planeringen, som beräknats kosta 9,000 mark, skulle upptagas först uti 1907 års budget. Drätselkammaren har jämväl på grund af nödvändigheten att begränsa utgifterna i årets budget ansett sig nu icke böra föreslå anslag för detta planeringsarbete.

På sätt redan vid fråga om planeringen af gatorna omkring museikvarteret i Tölö anförts bör i sammanhang dermed utföras kanal under Museigatan för en beräknad kostnad af 17,200 mark, hvilken post fördenskuil upptagits under titeln *Kanaler och afloppsdiiken* „nyanläggningar“. Uteslutandet af anslaget för planering af Fredriksbergsgatan påkallar jämväl bortlemnande af anslaget 6,050 mark för kanal under sagda gata. Då Kammaren ofvan under XI hufvudtiteln tillstyrkt utsträckning af vattenledningen i Hermanstads förstad från Handeigatan under största delen af Berggatan, bör i budgetförslaget äfven observeras nödigt anslag, med 10,490 mark, för samtidig anläggning af afloppskanal under sagda gata samt en del af Handtverksgatan. — Vid det Stadsfullmäktige den 18 april 1905 bifallit framställningen om vattenlednings införande i det under byggnad varande folk-skolehuset i Tölö hafva Fullmäktige tillika beviljat anslag med 13,200 mark för utförande af här af betingad afloppskanal under Kammiogatan, hvilket belopp anvisats å nästa års budget och här upptagits.

Under titeln nyanläggningar af *Vägar* har upptagits det ersättningsbelopp, 8,000 mark, som enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 30 sistlidne maj bör erläggas till Direktionen för Sörnäs tukthus för anläggningen genom tukthusförvaltningens försorg och för stadens räkning af en ny väg genom tukthusets område. Uti en till Drätselkammaren ingifven skrift har föreningen „De blindas vänner“, med framhållande af de störande olägenheter som tillskyndades föreningens blindhem derigenom att den i Berghäll boende befolkningen sökte sig en genväg genom det af blindhemmet disponerade villaområdet N:o 7 i Djurgården och derstädes förde ett tygellöst lefverne, anhållit om åtgärd derhän att den i senast uppgjorda förslag till reglering af djurgårdsvillorna projekterade väg mellan villorna N:ris 6 och 7, för hvilken väg föreningen vid planläggningen af ett å villan N:o 7 pågående byggnadsföretag reserverat plats, blefve i ordning ställd. I sitt till Kam-maren afgifna yttrande öfver denna ansökning har Byggnadskontoret framhållit, att den ifrågavarande vägen af kontoret föreslagits främst med hänsigt till dess nödvändighet för den allmänna trafiken, hvars intressen vägen skulle i hög grad tillgodose. Då sjelffallet vore att, så länge trafiklederna i trakten af djurgårdsvillorna icke vore ordnade, genvägar komme att af befolkningen hänsynslöst upp-trampas hvarhelst tillfälle dertill blott erbjöde sig, hvarigenom ständiga obehag för resp. villaarrendatorer komme att uppstå, samt då vägen ifråga till sin hufvud-sakliga sträckning fölle inom området för villan N:o 7 och föreningen De blindas vänner påtagligen vore beredd att utan anspråk på ersättning afstå nödig mark för väganläggningen, har Byggnadskontoret hemställt att det för vägens planering enligt uppgjort kostnadsförslag erforderliga beloppet 11,200 mark måtte obser-veras i budgeten. Förenande sig om detta uttalande får Drätselkammaren till-styrka nämnda anslags beviljande.

Under utgiftstiteln *Chausseer* har upptagits endast anslaget för diverse reparationer med samma belopp som uti innevarande års stat eller 15,000 mark.

Af posterna under titeln *Hamnar* har det af Byggnadskontoret upptagna anslaget å 10,700 mark för en provisorisk lossningsbro vid Sandholmens östra strand, afseende att bereda tillfälle till uppläggande derstädes af last som upplossats från havererade fartyg, af Drätselkammaren uteslutits. Detta har skett hufvudsakligast för att åstadkomma jemvigt i budgeten. Men har Drätselkammaren icke heller funnit sig öfvertygad om nödvändigheten af att för ifrågasvarande ändamål, hvartill stadens kajer ännu för någon tid framåt torde erbjuda tillräckligt utrymme, anordna särskilda förtöjnings- och upplagsplatser.

Hänvisande beträffande anslagen för *Planteringar* till Trädgårdsnämndens budgetförslag får Drätselkammaren deri föreslå endast följande förändringar, hänförande sig till posterna under rubrik „nyanläggningar“. För påbeggynande af arbetena med anordnandet af en projekterad lekplan å den öppna platsen i kvarteret N:o 127, hvarför kostnaden af stadsträdgårdsmästaren beräknats till 26,300 mark, har för nästa år begärts ett belopp af 3,000 mark. Enär något definitivt beslut ännu icke föreligger rörande framtida dispositionen af nämnda plats, hvilken enligt anteckning å den fastställda stadsplanen reserverats för plantering eller offentlig byggnad, har Drätselkammaren, under medgifvande af att behovet af en lekplan för de talrika barnen i denna trakt gjort sig gällande, trots lekplanen böra anordnas endast provisionellt med nedläggande af minsta möjliga kostnad på planeringen. Kammaren har därför låtit genom stadsträdgårdsmästaren för detta ändamål utarbete ett enklare, här bilagdt förslag slutande å 6,660 mark, hvaraf 3,000 mark föreslås till upptagande i nästa års budget. Den projekterade trädplaneringen å Sandvikstorget har Drätselkammaren ansett böra inskränkas till plantering af en rad alléträd längs Boulevardsgatan för en kostnad af 500 mark emot af Trädgårdsnämnden föreslagna 1,040 mark. Anslaget för fortsättande af planeringsarbetet å Dockstorget torde utan olägenhet kunna nedsättas med hälften eller till 2,500 mark. Drätselkammaren har jämväl trots den till 4,000 mark beräknade kostnaden för ordnandet af entrén till Skatudden kunna genom förenklingen i planen nedbringas till 2,000 mark.

Utgifterna för *Renhållningsväsendet* och för *Arbetsredskap* äro upptagna i enlighet med Byggnadskontorets specialförslag. De ganska betydande förhöjningarna af anslagen för „renhållning af stadens allmänna platser och gatundelar“ samt för „renhållning af chausseerna“ hafva af Byggnadskontoret på ett enligt Kammarens mening tillfyllesgörande sätt motiverats. Den af Byggnadskontoret under titeln *Diverse* införda posten för elektrisk belysning i tornuret å tull- och packhuset har uteslutits, enär denna kostnad bör bestridas ur förslagsanslaget för „belysning“ under XV hufvudtiteln.

XIV. Pensioner.

Af pensionstagare hafva förre fångknekten Jakob Stark, förre ordningsmannen vid brandverket I. Rönneberg och förre tillsyningskvinnan vid fattigvården Emilia Grönstrand under året aflidit, hvarföre dem tillagda pensioner resp. 240, 400 och 240 mark bortfallit. Förre realskolevaktmästaren F. M. Lindqvists pension har enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 6 juni 1905 ökats från 300 till 450 mark. Under året hafva Fullmäktige vidare beviljat nya pensioner den 15 mars åt lärarinnan Maria Hertz 1,000 mark, den 9 maj åt byggmästareenkan A. M. Nyholm och hennes barn 300 mark och den 6 juni åt städerskan K. C. Sundmark likaledes 300 mark. Slutligen har Drätselkammaren i sitt budgetsförslag upptagit jemväl pension med 300 mark för hamnkontorsbokhållareenkan Elise Karolina Hjelt, hvarom Kammaren uti särskild skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 19 innevarande oktober gjort framställning.

XV. Diverse.

Efter det Gumtäckt, Mejlans och Grejus lägenheter från instundande år 1906 skola införlifvas med staden, bortfaller dels omedelbart dels efter någon öfvergångstid en stor del af de utgifter, hvilka härintills påförts de under hufvudtiteln „Stadens jordlägenheter“ upptagna förslagsanslagen „Gumtäckt förvaltningskostnader m. m.“ och „Mejlans utskylder m. m.“ Emellertid tillkomma bland kostnader för de nämnda områdena ersättningar till nuvarande domare och presterskap i Helsinge för dem frångångna inkomster. Det erforderliga beloppet kan ej på förhand beräknas, hvarföre en förslagspost, motsvarande i det närmaste stadens tidigare utgifter för lägenheterna i budgetförslaget upptagits. — Posten „skadestånd åt arbetare för kroppsskada“ har ökats från 43 mark 20 penni till 345 mark 60 penni. På grund af Stadsfullmäktiges den 22 april 1902 åt Drätselkammaren lemnade bemyndigande att pröfva och afgöra frågor om ersättningar enligt lagen af den 5 december 1905, angående arbetsgifvares ansvarighet för kroppsskada, som drabbar arbetare, har nemligen Kammaren den 4 maj 1905 tillerkänt ersättning af 86 mark 40 penni om året åt arbetaren Gustaf Syssmelin, hvilken i stadens arbete genom olycksfall tillskyndats kroppsskada, som för honom medfört förlust af synförmågan å ena ögat, hvarjemte Kammaren den 21 sistlidne september, efter det arbetaren Karl Wikman till följd af honom i stadens arbete träffadt olycksfall aflidit, beviljat Wikmans enka och en minderårig dotter gemensamt skadestånd af 216 mark om året att utgå enligt i lag föreskrifna grunder. -- Jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 6 juni 1905 har vi-

dare anslag upptagits för ett fiskauktionsverk med 4,000 mark. — Slutligen har Drätselkammaren ökat anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande från 70,000 till 100,000 mark. I sitt budgetsförslag har nemligen Helsovårdsnämnden anmält om eventuellt förestående större utgift för den tilltänkta sanitetsbyrån och äfven i öfrigt torde behof uppstå af ökade dispositionsmedel för Stadsfullmäktige under år 1906.

Inkomster.

Behållning.

På grund af närslutna utaf Drätselkontoret uppgjorda kalkyl har såsom disponibel behållning från innevarande år kunnat för år 1906 upptagas en inkomst af 600,000 mark.

I. Räntor.

Under denna rubrik har posten „räntor å Chausséeobligationer“ bortfallit enär detta obligationslån till fullo likviderats. — I ungefärlig öfverensstämmelse med förhållandena under innevarande år har ränta å tomtlösen upptagits med förslagsvis 160,000 mark eller 20,000 mark högre än i innevarande års budget. — Ränta å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, har på grund af faktiska förhållandet nedsatts till 13,000 mark, hvaremot ränta å belysningsverkets förskotter enligt Styrelsens för verket förslag höjts till 12,000 mark.

II. Tomtlösen.

Ehuru Drätselkammaren ej har sig bekant att under instundande år några mera betydande belopp vore att emotse å tomtlösen i kontant och ehuru årliga amorteringen å köpeskillingen för sålda tomter uppgår till endast c:a 65,000 mark, har Kammaren för att ej öfverhövvan stegra uttaxeringen höjt denna inkomsttitel med 50,000 mark. Det har nemligen visat sig att under senare år i kontant inlutit vida högre belopp än beräknas kunnat. En viss försiktighet måste likväl iakttagas beträffande en inkomstpost, hvilken i så hög grad som denna beror af konjunkturerna för dagen.

III. Stadens fasta egendom.

I „arrenden för byggnader och lägenheter“ å *Stadens afhysta område* har under senare år icke influtit det i stat upptagna beloppet och sedan beslut fattats om Tölö områdets intagande i stadsplanen kommer nämnda inkomstpost att ytterligare minskas, medan deremot posten „tillfälliga arrenden och planhyror“ under en öfvergångsperiod ökas. För tidigare afhysta områden har Drätselkammaren derföre ansett inkomsten af fasta arrenden icke böra beräknas högre än till 153,000 mark. Då emellertid hit hänförts arrendeafgifterna för Grejus, Mejlans och Gumtäckt med tillhopa 35,400 mark, som tidigare upptagits under rubriken „stadens jordlägenheter“ har förstnämnda post ökats till 188,400 mark. — På grund af faktiska förhållanden hafva hyror från gårdarna N:o 3 vid Sofiegatan och N:o 6 vid Bergmangatan minskats med resp. 200 och 100 mark. I enlighet med Hamnkontorets förslag hafva äfven fiskevattens-afgifterna minskats med 100 mark. Deremot har förslagsposten „Tillfälliga arrenden och planhyror“, hvilken lämnat betydande öfverskott, höjts från 20,000 till 25,000 mark. — Under rubriken *stadens jordlägenheter* kvarstår af ofvanantydde orsak endast arrendet för Reimars.

IV. Tomtören.

Genom försäljning af tomter har inkomsten under denna titel ökats och uppgick redan för år 1904 till inemot 3,000 mark, hvarföre här upptagits nämnda belopp.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

Vid kalkylerande af det belopp, hvartill tolagen och trafikafgifterna kunna förväntas uppgå under instundande år, yttrar Trafikkontoret följande:

„För det löpande årets första månader har i tolag uppdebiterats Fmk 142,299: 71, hvilket belopp öfverskjuter enahanda debitering för 1904 med Fmk 2,831: 69. Jemfördt med det årliga medeltalet för debiteringen under Januari—Augusti af åren 1902—1904 uppgår ökningen för 1905 till Fmk 11,129: 30. För September—December 1902—1904 utgör det årliga medeltalet för uppdebiterad tolag i rundt tal 82,600 mark, hvilket belopp tillsammans med debiteringen för Januari—Augusti af innevarande år utgör ca 224,900 mark. Vid sådant förhållande har inkomsten af tolagen för 1906 i förslaget uppförts med Fmk 220,000: —, särskildt med fästadt afseende derå att det faktiskt uppdebiterade beloppet uppgick för år 1904 till Fmk 232,410: 09 samt för år 1903 till Fmk 216,904: 51. Mot-

svarande siffror för de uppdebiterade beloppen trafikafgifter utgjorde för Januari—Augusti af innevarande år Fmk 297,575:23, sålunda utvisande en ökning mot 1904 med Fmk 31,020:27 samt mot det årliga medeltalet för motsvarande tidrymd af åren 1902—1904 med Fmk 38,697:72. Det årliga medeltalet af de under September—December 1902—1904 uppdebiterade beloppen uppgår i rundt tal till 240,700 mark, hvilket belopp adderad till debiteringen för Januari—Augusti af innevarande år ger i rundt tal 520,300 mark. I anseende dertill att debiteringen för 1904 icke uppgick till högre belopp än Fmk 493,054:17 har den kalkylerade inkomsten för 1906 i förslaget uppförts med Fmk 490,000:—.

På grund af hvad Trafikkontoret sålunda anført har jemväl Drätselkammaren ansett sig kunna höja den beräknade inkomsten af „tolag för till Helsingfors stad destinerade varor“ och „trafikafgifter“ med resp. 10,000 och 20,000 mark, hvaremot „tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad“, bibehållits vid samma belopp som i innevarande års stat.

Rörande hamnafgifterna framhåller Hamnkontoret att under innevarande års seglation trafiken icke varit lika liflig som under föregående år, utan tvärtom vid jemförelse med år 1904 under månaderna Januari—Augusti utvisade en minskning af omkring 6,000 mark, Då emellertid 1904 års trafik varit så stark att faktiska inkomsten af hamnafgifterna öfversteg 225,000 mark, har Drätselkammaren ansett sig kunna omfatta Hamnkontorets förslag att den beräknade inkomsten för år 1906 skulle upptagas till 208,000 mark, eller 3,000 mark högre än i innevarande års stat. På Hamnkontorets förslag hafva äfven „broafgifter“ samt „afgifter af utlänningar för försäljning af matvaror vid mast“ höjts med resp. 1,000 och 200 mark, hvaremot „vägningsafgifter“ nedsatts med 100 mark.

VI. Diverse inkomster.

I enlighet med Helsevårdsnämndens förslag har inkomstposten „för desinfektion i hemmen“ höjts med 200 mark. Af skäl som under VII:de utgiftstiteln anförts har Drätselkammaren efter samråd med inspektorn för fattiggården höjt den beräknade inkomsten från arbetsinrättningen med 1,000 mark. Likaså har, såsom under IX:de utgiftstiteln framhållits, „ersättning för i asyler underhållna barn“ höjts från 1,000 till 2,000 mark. Inkomsten af boklån har på förslag af Styrelsen för folkbiblioteket höjts med 500 mark och „intraderna vid arbetsförmedlingsbyrån“ ökats från 175 till 200 mark. Under ifrågavarande hufvudtitel har vidare observerats statsverkets bidrag till de under XIII:de inkomsttiteln omnämnda planeringsarbeten och afloppsledningar å gatorna invid museitomten å Fjälldal med 75,000 mark samt den af inkvarteringsnämnden beräknade ersättningen af kronan för inkvarteringskostnaderna 269,264 mark.

VII. Statsbidrag.

Då svar ännu ej erhållits å Stadsfullmäktiges anhållan om förhöjdt statsbidrag för folkskolorna har Drätselkammaren kunnat upptaga sagda bidrag endast till det af Senaten den 16 juli 1902 fastställda beloppet af 184,000 mark. — På sätt direktionen för förberedande yrkesskolan för gossar framhållit bör åter statsbidraget för sagda skola upptagas med 17,650 mark.

VIII. Vattenledningen.

Inkomsterna för stadens vattenledning hafva ökats, för vattenafgifter med 40,000 mark och mätarehyror med 2,000 mark. För öfrigt äro inkomstposterna desamma som uti budgeten för innevarande år, allt i öfverensstämmelse med Vattenledningskontorets specialförslag.

IX. Belysningsverket.

Styrelsen för belysningsverket har uti sitt budgetförslag för år 1906, hvilket såsom bilaga vidfogats Drätselkammarens allmänna utgifts- och inkomstförslag, beräknat vinsten af gasverksdriften till 89,500 mark, hvilket belopp här observerats såsom disponibel behållning. Från bruttovinsten, upptagen till 285,250 mark, har afdragits förutom utgifterna för föreslagna utvidgningar af rörnätet, för uppsättandet af nya gaslyktor samt för serviser och inventarier m. m. det af Stadsfullmäktige genom beslut af den 15 mars detta år för det under anläggning varande oljegasverket beviljade anslag, stort 96,517 mark. Utgifterna för förvaltningen förete en ökning af 5,500 mark, föranledd af smärre löneförhöjningar å kontorspersonalen och anställandet af ett nytt kontorsbiträde äfvensom deraf att under denna rubrik nu, med en aflöning af 3,000 mark, uppförts en „rörmästare för arbeten å gatorna“, hvars arvode härintills upptagits å arbetareafföningslistan.

X. Lån.

På grund af hvad tidigare faststälts rörande användningen af 1902 års obligationslån har under denna titel såsom inkomst upptagits samtliga under 3:dje afdelningen af XI:te utgiftstiteln beräknade kostnader för utsträckning af vattenledningens rörnät och för inköp af vattenmätare.

XI. Uttaxering.

Det belopp, som enligt Drätselkammarens föreliggande förslag måste hos kommunens skattskyldiga medlemmar uttaxeras, uppgår till 2,198,567 mark 78 penni eller 285,898 mark 75 penni mera än under innevarande år. Då befaras måste att skattöreantalet skall nedgå eller åtminstone ej i nämnvärd grad ökas, kommer uttaxeringen per skattöre att stiga från 12 till inemot 14 mark.

Förutom ofvan åberopade handlingar närslutes en af Drätselkontoret uppgjord behållningskalkyl per 1 oktober 1905.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors

den 21 September 1905.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 2,348.

Biläggande förslag till 1906 års budget för vattenledningen har Kontoret till motivering af detsamma äran anföra:

1. *Förvaltning och drift.* De under denna rubrik upptagna posterna äro desamma som under detta år med undantag af hyran för vattenledningskontoret, hvilken upptagits med 2,500 mark i stället för 2,000, emedan Kontoret på grund af Kammarens beslut af den 26 sistlidne januari utvidgat lokalen med ett rum, hvars hyra utgör 360 mark, hvartill komma ökade utgifter för städning och belysning.

2. *Underhåll och remont.* Anslaget för remont af vattenledningens byggnader, rörnät, m. m. har under en följd af år visat sig vara för knapt, hufvudsakligen till följd af de årligen försiggående utvidgningarna af rörnätet, hvarföre detsamma ökats med 3,000 mark. Likaså har anslaget för reparation och justering af vattenmätare ökats med 900 mark, emedan detsamma på grund af mätarens ökade antal redan under de senaste åren uppgått till ungefär samma belopp.

3. *Utvidgning af rörnätet och inköp af vattenmätare.* Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 30 sistlidne maj har främst upptagits anslaget för utsträckning af vattenledningen under den blifvande Hummelgatan. — Omläggningen af rörledningen under en del af Styrmansgatan afser en bättre förbindning mellan de tidigare utförda 203 mm. ledningarna under Rödbergs- och Fabriksgatorna, emedan ledningen på ifrågavarande ställe utgöres endast af rör med 102 mm. diameter, ehuru diametern för öfrigt på samma gata är 152 mm. — Oaktadt den år 1904 utförda förbindningsledningen under Skarpskyttegatan mellan ledningarna under Högbergs- och Kaserngatorna har under sommaren upprepade gånger klagats öfver vattenbrist på de högre belägna ställena af Kaserngatan, hvarföre Kontoret anser att den projekterade omläggningen af 102 mm. ledningen under denna gata jämte förlängning under Jungfrustigen till Fabriksgatan redan nu borde utföras och har kostnaden härför beräknats till 24,000 mark. — Omläggningen under Alexanders-, Helene- och N. Esplanadgatorna från Senatstorget

till Mariegatan är en fortsättning af den under detta år utförda ledningen under Skatuddskanalen, och afser att säkerställa vattentillförseln till Skatudden genom tvenne ledningar. — Vattenledningarna under Unionsgatan, Kanaltorget och Ridaregatan äro förbindningsledningar af stumt slutande rörsträngar. Kostnaden för ledningen under Unionsgatan är därjemte beräknad för omläggning af röret ända till N. Esplanadgatan. — Emedan såväl Sofie- som S. Esplanadgatorna under nästa år torde komma att beläggas med nubbsten, har Kontoret äfven upptagit anslag för omläggning af en del ledningar under dessa gator.

Öfriga föreslagna ledningar under särskilda gator grunda sig på Byggnadskontorets förslag till afloppsledningar under eller planering af samma gator.

4. *Diverse.* Bland dessa utgifter har Kontoret upptagit kostnaderna för uppställning af en ny ho för vattning af hästar å Skatudden invid nya packhuset samt för förändring af fribrunnen i Norra hamnen invid kajarmen för vedhandeln, så att densamma äfven kan användas för vattning af hästar, då på hvardera ställena till följd af den stora trafiken behof af dylika vattningshoar torde göra sig gällande. — För säkerställande af vattenborgen emot åskslag har upptagits kostnaden för en åskledare, emedan någon dylik tidigare därstädes ej varit uppsatt. — Slutligen har för fortsättning af planeringsarbetena i Gammelstaden upptagits samma anslag som för detta år varit beviljadt.

Inkomsterna åter hafva för vattenafgifter ökats med 40,000 och för mätarehyror med 2,000 mark, eller till de belopp, hvartill de under nästa år enligt beräkning böra uppgå. Öfriga inkomster äro desamma som uti årets budget.

Som ofvan.

Albin Skog.

Förslag till utgifts- och inkomststat för vattenledningen år 1906.

Utgifter.

1. Förvaltning och drift.

1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000: —	
Resemedel, förslagsvis	400: —	
1 Assistent, lön	4,800: —	
1 Bokhållare, lön	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
1 Verkmästare, jämte fri bostad och ved	1,800: —	
1 Öfvermaskinist, jämte d:o d:o	2,700: —	
1 Förste maskinist, jämte d:o d:o	1,800: —	
1 Andre maskinist, jämte d:o d:o	1,500: —	
1 Putsare, jämte d:o d:o	1,000: —	
1 Reservoarvakt, jämte d:o d:o	500: —	
Driftkostnad för pumpverkena, förslagsvis	6,000: —	
D:o för filterna, ”	12,000: —	
Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis	8,500: —	
Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis	1,500: —	
Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200: —	
Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350: —	
D:o för Broholmen i Gammelstaden	600: —	
Hyra för vattenledningskontorets lokal, jämte städning och belysning, förslagsvis	2,500: —	
Expenser, förslagsvis	2,500: —	
Utskylder till Helsing kommun, förslagsvis	800: —	
Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700: —	
Kostnader för hästhoarnas skötsel, förslagsvis	2,700: —	
D:o för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000: —	160,450: —

2. Underhåll och remont.

Remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis	25,000: —	
Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis	5,400: —	30,400: —
Transport — — —		190,850: —

Transport — — — 190,850

3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.

Vattenledning under en del af den blifvande Hummelgatan	9,700: —	
D:o under Styrmansgatan mellan Sjömans- och Båtsmansgatorna (rörombyte)	3,000: —	
D:o under Kaserngatan från Lilla Roberts- till Bergmansgatan samt under Jungfrustigen från sistnämnda gata till Fabriksgatan (första delen rörombyte)	24,000: —	
D:o under Alexanders-, Helene- och N. Esplanadgatorna från Senatstorget till Mariiegatan (rörombyte).	14,500: —	
D:o under Unionsgatan mellan N. Esplanad- och Alexandersgatorna (delvis rörombyte) . . .	2,700: —	
D:o under Kanaltorget från Konstantins- till Alexandersgatan	1,800: —	
D:o under Riddaregatan från Regerings- till Alexandersgatan	4,600: —	
D:o under Sofiegatan (rörombyte)	2,800: —	
D:o under S. Esplanadgatan från Högbergs- till Kasärngatan samt från Fabiansgatan till V. Kajen (rörombyte)	12,200: —	
D:o under Sparbankskajen	13,500: —	
D:o under Långbrokajen utmed kvarteret N:o 298	4,600: —	
D:o under Fredriksbergsgatan mellan Åsgatan och Ö. Chausseen	12,100: —	
D:o under Svalbogatan mellan Ö. Chausseen och Sörnäs Strandväg	16,600: —	
D:o under Hörnebergsgatan	5,200: —	
D:o under Tunnbindaregatan från N:o 4 till Sörnäs Strandväg	9,300: —	
Inköp af vattenmätare	8,000: —	144,600: —

4. Diverse.

Uppställning af en ny ho för vattning af hästar i närheten af nya packhuset å Skatudden, förslagsvis . .	1,500: —	
Transport	1,500: —	335,450: —

	Transport	1,500: —	335,450: —
Förändring af fribrunnen i Norra hamnen så att densamma äfven kan användas för vattning af hästar, förslagsvis		300: —	
Uppsättning af en effektiv åskledare å vattenborgen, förslagsvis		2,000: —	
För planteringsarbeten i Gammelstaden, förslagsvis.		300: —	4,100: —
	Summa Fmk	— — —	339,550: —

Inkomster.

För vattenförsäljning, förslagsvis	480,000: —	
Hyror för vattenmätare, förslagsvis	27,000: —	
Vattenavgifter från hästhoarna, förslagsvis	2,100: —	
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter, förslagsvis	500: —	
Ersättning för verkställda anslutningar m. m. förslagsvis	115,000: —	
Arrende för vattenledningens skyddsområde vid Vanda å, förslagsvis.	250: —	624,850: —
	Summa Fmk	— — — 624,850: —

Helsingfors stads vattenledningskontor, den 21 september 1905.

Albin Skog.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,

den 3 Okt. 1905.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 94.

Till närslutna utgiftsförslag för „Byggnadskontoret“ och „Allmänna arbeten“ under år 1906 har Kontoret äran anföra följande:

Den för innevarande år fastställda staten för Byggnadskontoret har oförändrad bibehållits äfven för nästkommande år.

Byggnads-
kontoret.

Allmänna arbeten. Byggnader och lägenheter.

Under rubrik „remont och underhåll“ ingår den för „snötransport m. m. från stadens gårdar“ nödiga summan med samma belopp Fmk 4,300: —, som tidigare varit för sagda ändamål beviljad.

Byggnaderna å Hagasund hafva under innevarande år undergått en nödig inre remont, men borde desamma äfven underkastas yttre uppsnygning. Och ehuru väl sagda lägenheter äro uthyrda till Arkeologiska kommissionen, torde det dock ankomma å staden att vidtaga åtgärd härom hvarför i förslaget införts en post om Fmk 1,500: — för yttre målning af ifrågavarande byggnader.

För ersättande af ett par utslitna stenar i „Kvarnen i Gammelstaden“, äfvensom för bekostande af diverse yttre remont å kvarnrännan och vattentaket har ett belopp af Fmk 1,400: — upptagits.

De å Stadens Materialgård förefintliga skjulen erbjuda vintertid icke tillräckligt utrymme för de redskap och materialier, hvilka böra under skydd uppläggas, hvarför Kontoret anhåller om ett belopp af Fmk 2,500: — för utvidgning med 250 kvm. af ett af skjulen.

Golfven i de enskilda afdelningarna af „Varuskjulet å Magasinskajen“ äro byggda af trä och måste ständigt underkastas remont. För tillfället är golfvet i afdelningen N:o 1 så angripet af röta att desamma borde totalt omläggas, men enär några sättningar icke vidare förmärkts inom sagda afdelning och skäl alltså föreligger att till golf använda ett material, som icke är underkastadt röta och bättre än trä motstår slitning m. m., har Kontoret tänkt sig golfvet utfördt af beten, för hvilket arbete en summa af Fmk 3,000: — skulle erfordras.

Inom „Folkbiblioteket“ hafva ganska betydande remontarbeten för nästa år befunnits nödiga. Speciellt borde såväl väggar som tak i nedre vestibulen och gallerierna ommålas. Och då kostnaden för detta arbete jämte öfriga remonter uppgå till en ganska hög summa, Fmk 3,500: —, har Kontoret ansett sig böra observera densamma såsom en särskild post i budgetförslaget.

Likaså blifva de begärda remonterna i „Norra och Södra Brandtornen“ synnerligen kostsamma, dock icke därför att desamma hvar för sig vore synnerligen betydande utan på den grund att, såsom närslutna kostnadsberäkning anger, detaljposternas antal är stort. Och då någon förändring i detta afseende icke torde vara att framdeles emotse har Kontoret äfven i detta fall ansett det riktigt att för sagda remonter införa i förslaget en särskild rubrik, med tyåtföljande anslag, hvilket för nästkommande år borde observeras med Fmk 7,000: —.

Genom utdrag ur Drätselkammarens protokoll för den 2 Juni 1905 har Kontoret erhållit i uppdrag att i sammanhang med förslaget till budget för år 1906 inkomma med projekt och kostnadsberäkning till inredande af butiker för fiskhandel i „Saluhallen å Sandvikstorget“. Till fullgörande häraf har Kontoret ej mindre upprättat närslutna förslag till anordnande af fiskförsäljningsplatser i hallens vestra del, än infört det för arbetets utförande nödiga beloppet Fmk 4,300: — i utgiftsförslaget.

För betäckande af de utgifter remonten i Stadsfullmäktiges sessionssal, äfvensom anskaffandet af ny möbel till densamma medfört, har, jämlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 6 Juni 1905, en summa af Fmk 20,000: — upptagits.

Enär det syntes Hamnbyggnadsdelegationen nödigt att „tornuret i Tull- och packhuset å Skatudden“ blefve under seglationstiden upplyst efter mörkrets inbrott, har Delegationen anmodat Byggnadskontoret att i budgeten för år 1906 införa nödiga summor för såväl den häraf betingade installationen af elektriska ledningar, som för de årliga belysningskostnaderna. Förstnämnda summa, belöande sig till Fmk 100: — för anbringande af 3 st. 16 n. lj. lampor, är under förevarande rubrik upptagen, medan driftkostnaderna beräknade för tiden 20 Juli —1 Februari, införts under rubriken „Diverse“ med Fmk 250: —.

Remonten i „Maria sjukhus“ är beräknad uppgå till en kostnad af Fmk 16,000: — hvaraf de mest betydande posterna belöpa sig på epidemiafdelningarna hvaräst bl. a. 4 st. förbränningsugnar måste ommuras (kostnad 1,600: —), yttre målning af 3 paviljonger verkställas samt särskilda inre målnings- och remontarbeten utföras. Dernäst kostsamma blifva remonterna i ekonomiebyggnaden, hvars ångpanna bör genomgripande renoveras och iskällare utrustas med nya isoleringsväggar. Inom Kirurgiska afdelningen böra operationssalarna och förbandsrummen ommålas och särskilda andra mindre remonter vidtagas för en sammanlagd kostnad af Fmk 2,100: —. — Utöfver förenämnda summa Fmk 16,000: — erfordras dock ytterligare Fmk 3,000: — för uppförande af ett 300 meter långt, nytt plank längs sjukhustomtens gräns mot järnvägen, hvilket plank f. n. är genomruttet.

I de af „Polisen disponerade lokalerna“ inom Rådhusannexet och f. d. Baranoffs gård äro några speciellt anmärkningsvärda reparationer icke föreslagna, men uppgår dock kostnaden för nödiga tapetserings- och målningsarbeten, jämte remont af eldstäder, golf m. m. i särskilda rum till Fmk 6,000: —.

För „diverse reparationer“ inom stadens byggnader och lägenheter skulle, enligt närslutna kostnadsberäkning, erfordras en summa af Fmk 25,000: —. Af de i hufvudsak mindre betydande poster, i hvilka sagda summa sönderfaller, torde dock böra särskildt nämnas: kostnaderna för de af disponenten för stadens gårdar föreslagna reparationerna inom de uthyrda lokalerna i gården N:o 9 vid Bergmangatan uppgående till Fmk 2,392: —, kostnaderna Fmk 1,075: — för diverse uppsyningsarbeten i embetslokalerna i f. d. Tullhuset vid V. Kajen samt den för reparationer inom Tullhuset å Skatudden behöfliga summan af Fmk 2,020: —, hvari ingår ett belopp om Fmk 1,320: — för verkställande af ett af Drätselkammaren under år 1904 fattadt beslut beträffande anbringande af lino-leummattor i de mot norr vettande rummen af Tullkammarens och Trafikkontorets lokaler.

„Nybyggnader“. På grund af Stadsfullmäktiges den 9 Maj 1905 fattade beslut om att de beräknade kostnaderna Fmk 50,000: — för en detta år uppförande

„tredje tuberkulospaviljong å Fattiggården“ skulle observeras i nästkommande års utgiftsstat har sagda belopp införts i Kontorets förslag.

Gator och
allmänna
platser.

„Remont och underhåll“. Jämlikt den af Magistraten och Drätselkammaren godkända allmänna tablån för successiv utvidgning af den tuktade stenläggningen å stadens gator har Kontoret upptagit följande gatuandelar till beläggning med I:a nubbsten i asfalt nämligen: Södra Esplanadgatan emellan Högbergsgatan och V. Kajen Fmk 20,600:—; Mikaelsgatan utmed Järnvägstorget Fmk 19,000:—; Sofiegatan utmed Rådhusannexet och Societetshuset Fmk 5,900:—; Vestra Henriksgatan emellan Boulevards- och Vladimirs gatorna Fmk 20,200:— samt Vladimirs gatans förlängning emellan Östra och Vestra Henriksgatorna Fmk 3,000:—. Här utöfver har Kontoret i beaktande af den år för år ökade trafiken diagonalt öfver Kaserntorget i riktning NO—SV upptagit Fmk 21,500:— för anläggning därstädes af en 10 meter bred körbana af tuktad sten, men med icke asfaltgjutna fogar; Fmk 23,000:— för slutförande af arbetet med nubbstensläggningen å Salutorget samt, enär den nuvarande fältstensläggningen utmed Kokhuskajens yttre begränsning är ytterst olämplig och hinderlig för transport med handkarror af gods från de kajen angörande ångarene, Fmk 6,900:— för utvidgning till 12 meters bredd af den förefintliga 3 meter breda nubbstengångbanan längsmed sagda kaj. Slutligen har, med hänsyn till den lifliga fotgångarerörelsen tvärs öfver Skilnadstorget från Apotekshörnet till Teateresplanaden, skäl ansetts föreligga att upptaga ett belopp af Fmk 1,150:— för en 2,5 m. bred nubbstengångbana i sagda riktning.

Såsom ofvan nämnts har Kontoret vid upprättandet af förslaget för stensättningar med I:a nubbsten följt den af Magistraten för ändamålet gifna allmänna tablån, men anser Kontoret dock att afvikelse härifrån borde i ett afseende göras. Enligt förenämnda tablå skulle nämligen Broholmsgatan komma att först under år 1914 beläggas med tuktad sten, men i betraktande af den ytterst lifliga trafik därstädes råder, det dåliga skick i hvilket gatubeläggningen befinner sig samt svårigheten att därstädes hålla en fältstensläggning i godt stånd, vore det ingalunda för tidigt om gatan redan under nästa sommar skulle försättas i ett trafikens fordringar motsvarande skick. Byggnadskontoret har därför icke kunnat underlåta att införa i budgetförslaget ytterligare en post om Fmk 24,500:— för de på staden ankommande delarnas af Broholmsgatan beläggning med tuktad gatsten; och tillåter sig Kontoret därjämte hemställa hos Kammaren om att ifrågasvara gata skulle till sin norra del, d. v. s. där hvarest möjlighet föreligger, utvidgas sålunda att den vestra trottoiren förlades inpå de utmed tomterna N:ris 6—12 förefintliga förgårdarna, medan den n. v. trottoiren skulle införlifvas med körbanan.

Kostnaden för „ombyggnad och remont af särskilda barrierer längs staden tillhöriga gatuandelar“ är beräknad att uppgå till Fmk 14,000:— hvaraf Fmk 8,880:— skulle användas för att å en sammanlagd sträcka af 444 m. längs dels

Badhusgatan, dels nedfarten från Vestra Henriksgatan till Vestra Chausséen ersätta gamla träbarrierer med räck af järn.

I sammanhang med ombyggnaden af räcket längs Badhusgatan hade Kontoret tänkt sig att gatans ytterst dåliga och vanprydande stödjemur emot Magasinskajen skulle beklädas med cementputs i kvaderimitation, för hvilket arbete erfordrades ett anslag af Fmk 2,200: —.

Beloppet för „diverse reparationer“ af stadens gatuelandelar ingår oförändradt med Fmk 12,000: —.

„Nyanläggningar“. I följd af den lifliga byggnadsverksamheten inom 7:de stadsdelen har trafiken å gatorna såväl inom själfva stadsdelen, som å de till densamma ledande tilltagit i sådan grad att en vanlig obefästad gatuyta icke vidare motsvarar trafikens behof. Och torde därför anslag för följande på staden ankommande gatuelandelar befästade böra beviljas nämligen: för stensättning med fältsten af Fabriksgatan från Skeppare- till Smedsgatan Fmk 21,000: — samt af Skepparegatan emellan Fabriks- och Smedsgatorna Fmk 10,600: —, hvarjämte för makadamisering af Hafsgatan och delar af Hafstorget torde anvisas Fmk 13,300: —. Att kostnaden för Hafstorgets makadamisering, nödvändig för tillgodoseende af den lifliga järnvägsrörelsen därstädes, inräknats i sistnämnda summa beror däraf att Hafsgatan och nu ifrågavarande delar af torget bilda en sammanhängande yta, hvarför kostnaderna för torgets makadamisering svårligen låta sig med tillförlitlighet särskiljas från gatans.

Ehuruval trafiken å Sandvikstorgets östra del är så godt som ingen har Kontoret dock, då numera tillbyggnaden till Polyteknikum är slutförd och planteringen invid Institutet färdigt anlagd, ansett skäl föreligga att slutligen ordna äfven sagda del af torget och förty upptagit en post om Fmk 3,800: — för stensättning med fältsten af förenämnda torgyta.

Genom utdrag ur Drätselkammarens protokoll af den 29 Juni 1905 har Byggnadskontoret underrättats om att Järnvägsstyrelsen, efter af Drätselkammaren gjord anhållan, komme att under år 1906 kostnadsfritt leverera railsmaterial jämte tillbehör och vaxlingar till en föreslagen utvidgning af spårnätet å Hagnästorg och Sörnäs Strandväg. På grund häraf har Kontoret ej allenast observerat i sitt budgetförslag kostnaderna för den på staden ankommande spårläggningen uppgående till Fmk 10,800: — än, enär fordonsrörelsen såväl till och från dessa spår, som längs Sörnäs Strandväg årligen tilltagit samt med all sannolikhet ytterligare kommer att ökas efter det spårutvidgningen egt rum, upptagit i förslaget Fmk 32,200: — för stensättning med fältsten af stadens andelar af Sörnäs Strandväg från Hagnäs torg till Aspnäsgatan. Vid beräkandet af sistnämnda summa har Kontoret ansett oriktigt att söka åhvälfva resp. tomtegarare stensättningsskyldigheten för hela den 40 meter breda, och som allmän stationsplan använda, vestligaste delen af Strandvägen, hvarför och då gatan för öfrigt har en bredd af 30

meter, Kontoret antagit 10 meter utgöra den allmänna stationsplanen, hvilken som sådan borde såväl stensättas, som framdeles underhållas och renhållas af staden.

Med anledning af Hamnbyggnadsdelegationens hos Drätselkammaren gjorda framställning af den 25 September 1905 om nödvändigheten af en successiv utvidgning af spårnätet å Skatudden samt förslag om att Fmk 12,000: — måtte i näst kommande års budget anvisas för anläggning af ett de nu förefintliga spårgruperna förbindande nytt järnvägsspår har Kontoret observerat sagda belopp i utgiftsförslaget.

För en oundviklig omläggning under nästa år af det öfre locket å Långbron torde ett anslag af Fmk 2,250: — böra beviljas.

De af Kontoret för år 1906 föreslagna gatuplaneringarna åsyfta dels beredande af kommunikation till redan försålda tomter, äfvensom möjliggörande af deras anslutande till kloak- och vattenledningar, dels och hufvudsakligast gatunätets successiva utveckling med beaktande af byggnadsverksamhetens och samfärdselns kraf.

Af förstnämnda orsak har Kontoret i förslaget upptagit planeringen till 15 meters bredd af Långbrokajen utmed kvarteret N:o 298 för en kostnad af Fmk 5,300: — samt Sparbankskajen till hela sin längd för Fmk 53,500: —. Genom utförande af dessa planeringsarbeten skulle staden visserligen erhålla blott en till försäljning disponibel tomt, nämligen N:o 12 vid Sparbankskajen, men då såsom ofvan nämnts öfriga tomter invid sagda gator äro dels försålda dels utarrenderade och bebyggda torde ett uppskjutande af ännämnda arbete knappast kunna ifrågakomma. Dessutom skulle Sparbankskajen, som i enlighet med bifogade ritning komme att emot sjösidan förses med en på pårust lagd stenrevetering, blifva till nästan hela sin längd synnerligen användbar för förtöjning af mindre båtar, för hvilka utrymme icke nog kan beredas.

Å Skatudden är Slottsgatan utmed kvarteret N:o 190 föreslagen att planeras för möjliggörande af de i sagda kvarter ingående magasinptomternas försäljning. Kostnaden för arbetet är beräknad till Fmk 7,500: —.

Medan tillfälle till utfyllning med sprängd sten å och invid den till Berghäll närbelägna delen af Sörnäs Strandväg ännu finnes har Kontoret ansett sig böra hemställa om anslag för nedsprängning af de gator å Berghäll, hvilka icke blifvit till sin fulla bredd planerade. Och torde främst 3:dje linien utmed kvarteret N:o 313 böra blifva i sagda syfte belagd med arbete, för hvars genomförande skulle krävas en summa af Fmk 16,500: —.

Äfven inom Hörneberg återstå till planering särskilda gator, omgifvande kvarter hvarti tomterna till öfvervägande antal äro försålda och delvis bebyggda samt endast i fåtal fall direkt kommunicerande med färdig gata. De gator som förty borde planeras äro Svalbogatan emellan Östra Chausséen och Sörnäs Strandväg för en kostnad af Fmk 65,100, Hörnebergsgatan till hela sin längd för Fmk

14,100: — samt den kvarteret N:o 285 mot öster begränsande, namnlösa gränden, hvars planeringskostnad är beräknad att uppgå till Fmk 2,600: —.

Ofvanföreslagna planeringsarbeten jämte de under andra rubriker upptagna allmänna arbeten, hvilka låta sig utföra vintertid bereda icke tillfälle till längre tids sysselsättning för det betydande antal arbetare, som sagda årstid söker sin utkomst genom de Kommunala arbetena. Kontoret har därför funnit sig föranlåtet intaga i budgetförslaget ytterligare belopp för gator, genom hvilkas planering ej allenast behovet af förbindande kommunikationsleder skulle tillgodoses, än välbelägna byggnadstomter blefve till försäljning disponibla. I detta afseende torde främst böra ifrågakomma den ännu oplanerade delen af Fredriksbergsgatan, som kommer att utgöra hufvudförbindningslinien emellan Östra Chausséen och de nordvestra områdena af 12:te stadsdelen samt Tunnbindaregatan, genom hvars planering 9 st. fabrikstomter blefve till försäljning disponibla. Kostnaden för förstnämnda arbete, möjligt att fördela på tvänne år, belöper sig till Fmk 122,000: — och för det senare till Fmk 32,300: —. I sammanhang med Tunnbindaregatan bör den del af Brädgårdsgatan, som förbinder den förstnämnda med den delvis planerade Bryggaregatan iordningställas, för hvilket arbete kostnaden uppgår till Fmk 4,200: —.

Vägarna emellan de å utfyllningen i Gräsviken anordnade upplagsplatserna hafva aldrig blifvit i egentlig mening planerade och motsvara därför ej den rörelse med tungt lastade fordon desamma förmedla. För att emellertid vägarna skola kunna försättas i användbart skick böra desamma underkastas en grundlig planering och anordningar för dagvattnets afledande vidtagas. Kontoret får därför anhålla om att för sagda ändamål måtte för nästkommande år anvisas ett anslag af Fmk 10,300: —.

„Remont och underhåll“. Anslagen för „diverse underhåll“ af stadens **Kanaler och kanalnät**, äfvensom för „kompletteringsarbeten“ hafva oförändrade bibehållits **afloppsdikeyn** med resp. Fmk 15,000: — och Fmk 3,000: —.

Den blott 8" vida kanalen under Helenegatan har visat sig icke motsvara behovet hvarför densamma för en kostnad af Fmk 4,600: — borde omläggas med 15" rör.

Genom småningom skeende sättningar i grunden under Järnvägstorget har lutningen hos en del af den stora hufvudkloaken under sagda torg förändrats till sådan grad att nämnvärd rörelse hos spillvattnet i kloaken knappast kan förmärkas och uppstår på grund häraf så betydande aflagringar att kanalens funktionsförmåga hotas. För afhjälpan af denna olägenhet måste kanalen å en sträcka af 220 meter ovilkorligen omläggas under nästkommande sommar, och erfordras för arbetets genomförande en summa af Fmk 13,700: —. Likaså tarfvar en kortare sträcka af kanalen under Munkholmsgatans norra utvidgning, äfvensom under Östra Brahegatan emellan Josafats- och Helsingegatorna omläggning

på grund af bakfall; och uppgår kostnaden för dessa arbeten till resp. Fmk 700: och Fmk 1,500: —.

För anläggning af tvänne nödig befunna infallsbrunnar i hörnet af Necken gränd och Östra Chausséen bör kanalen under gränden förlängas, hvilket arbete, jämte infallsbrunnarna kräfver ett anslag af Fmk 2,500: —.

„Nyanläggningar“. Utom de af ofvanföreslagna planeringsarbeten förän ledda kanalerna under Sparbankskajen från adr. N:o 4 till Holmnäsgatan Fmk 4,400: —; Svalbogatan utmed adr. N:ris 5 & 7 Fmk 5,300: —; Hörnebergsgatan från adr. N:o 3 till kanalen under Sibyllegatan Fmk 4,500: —; Fredriksbergsgatan från adr. N:o 4 till kanalen under Åsgatan Fmk 6,050: — samt, Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till kanalen under Svalbogatan Fmk 6,600: — har ej mindre ett belopp af Fmk 13,200: — för kanal under Kammiogatan emellan Tölögatan och Vestra Chausséen införts i förslaget, än Fmk 16,500: — för en kanal under Vestra Chausséen från Stengårdsgatan till Kammiogatan. Kanalen under Kammiogatan har upptagits på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 18 April 1905, medan åter förslaget om kanal under Vestra Chausséen föranledts af nödvändigheten att med ler- resp. cement-rör ersätta en förefintlig, numera nedruttnad träränna, till hvilken spillvatten från särskilda byggnader invid Vestra Chausséen aflledes. Den nya kanalen vore afsedd att till riktning och utsträckning anläggas i fullständig enlighet med det för Tölö stadsdelen upprättade och godkända generella kanaliseringsprojektet.

Vägar. „Remont och underhåll“. Beloppet för „diverse reparationer“ ingår i förslaget oförändradt med Fmk 10,000.

„Nyanläggningar“. På grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 30 Maj 1905 har Fmk 8,000: — upptagits för bekostande af en af Fångvårdsmyndigheterna påyrkad väg genom Tukthusets invid Helsingfors område.

Chausséer. „Remont och underhåll“. Äfven beloppet för „diverse underhåll“ af chausséer har Kontoret infört i förslaget med samma summa, Fmk 15,000: — som för innevarande år varit beviljad.

Hamnar. „Remont och underhåll“. Beloppen för „diverse reparationer“, äfvensom för „nedfartsbroar till isarna jämte stängsel längs kajer och isrännor“ hafva oförändrade upptagits med resp. Fmk 15,000: — och Fmk 3,000: —.

„Muddring“ vore under nästa år afsedd att företagas hufvudsakligast inom Norra hamnen, hvarest vattendjupet f. n. icke tillåter sjöfart med större, eller lastade skutor. Denna olägenhet är kännbar isynnerhet för de fabriksanläggningar, som äro förlagda invid Sörnäs Strandväg och hvilka vid exempelvis import af bränsle äro hänvisade till omlastningar för att få varan i land. För sagda muddringsarbete skulle erfordras ett belopp af Fmk 20,000: —.

Muddermassan transporteras som bekant från mudderverket till elevatoren i för ändamålet bygda prämar, hvilka i följd af lastens beskaffenhet snabbt angripas af röta. För att under instundande vinter kunna iståndsätta trenne så-

lunda skadade och, utan föregående remont, oanvändbara mudderpråmar anhåller Kontoret om ett anslag af Fmk 6,000: —.

„Nyanläggningar“. På anhållan af Hamnkaptenen har Kontoret i sitt utgiftsförslag upptagit Fmk 1,300: — för anläggning af 2 st. duc d'alber invid och 4 st. förtöjningsringar å Norra Blekholmen samt Fmk 10,700: — för en tillernad provisorisk lossningsbro vid Sandholmens östra strand. Behöfligheten af förstnämnda anläggning motiveras därmed att de fartyg, segelskutor såväl som ängare, hvilka skola lossa sin last invid den vid Blekholmens nordöstra strand förefintliga bryggan, icke äro i tillfälle att anbringa så säkra förtöjningar att fartygen kunde vid alla väder anses ligga fullkomligt trygga, medan åter bryggan vid Sandholmen vore afsedd att tillgodose de tillfälliga behof hamnbefålet har af förtöjningsplats för havererade fartyg, hvilka med last inkommit till Helsingfors i och för reparation. Remontverkstäderna, varfven och dockan, hafva nämligen själfallet icke nödigt utrymme för uppläggande af lasten från dessa fartyg, hvarför lossningsplats måste af Hamnkaptenen anvisas å sådana delar af stadens kajer hvilka tillfälligtvis äro oupptagna. Enär emellertid ifrågavarande laster vanligen taga kajutrymme i anspråk under lång tid blir detta synnerligen hinderligt för öfrig rörelse; och har Hamnkaptenen därför för afhjälpan af sagda oegentlighet, anhållit ej mindre om att ifrågavarande bro, hvilken af Kontoret beräknats att utförd på pålar kosta Fmk 10,700: —, måtte byggas, än att-den för närvarande odisponerade Sandholmen blefve anvisad för uppläggning af änämnda laster.

„Remont och underhåll“. Med de under vidstående rubrik ingående detaljposterna hafva andra förändringar icke vidtagits än att anslaget för „Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar“ höjts från Fmk 49,000: — till Fmk 60,000: — samt anslaget för „renhållning af chausséerna“ ökats från Fmk 20,000: — till Fmk 25,000: —. Kontoret har nämligen icke under de senast förflutna åren kunnat, såsom nogsam framgår ur de afgifna årsberättelserna, verkställa sagda renhållningsarbeten för de anvisade anslagen, utan hafva desamma ständigt öfverskridits med ganska betydande summor. Orsaken härtill står själfallet att söka såväl i den oafbrutna utvidgningen af stadens gatunät, kajtor m. m., som i omständigheten att trafiken ökats och därmed äfven fordringarna på renhållningen stigit. Samma är förhållandet med chausséerna, längs hvilka, exempelvis, trottoirerna utsträckts betydligt, medförande sålunda ett ökad sopningsarbete såväl som drygare kostnader för undanskaffande af snö. Och får Kontoret förty anhålla om att den föreslagna förhöjningen af förenämnda anslag måtte af Kammaren förordas.

Renhållnings-
väsendet.

„Nyanläggningar“. Sedan numera afstjälplning af sopor m. m. icke får ske i omedelbar närhet af staden, utan allt affall måste per järnväg transporteras till afstjälplningsplatsen å Malm, har de af Stadens Renhållningsverk för ändamålet anskaffade transportkärrorna och soplådorna användts jämväl vid hand-

hafvandet af den allmänna gaturenhålningen. Emellertid kunna dessa redskap snarligen icke undvaras af Renhållningsverket, hvars verksamhet med renhålningen inom privata gårdar dagligen utvidgas, hvarför för den allmänna gaturenhålningens behof borde för nästa år anskaffas 8 st. soptransportkärror å Fmk 225:— samt 100 st. soplådor å Fmk 100:— representerande inalles ett belopp af Fmk 5,800:—, hvilket belopp äfven införts såsom särskild post i förslaget.

Arbetsredskap. För „diverse inköp och remont af arbetsredskap“ har beloppet Fmk 7,000:— upptagits oförändradt.

Diverse. Likaså har anslaget för „underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.“ bibehållits med samma summa, som under innevarande år varit beviljad eller Fmk 6,000:—.

Enär emellertid de flesta bykhus måste utvändigt målas samt taken repareras och tjäras, hvarjämte tre stycken af de öppna bykflottorna, hvilka dels ruttnat dels ramponerats, böra totalt ombyggas, får Kontoret dock anhålla om att utöfver förenämnda summa måtte beviljas ytterligare ett anslag af Fmk 2,940:— för sagda remonters verkställande.

Slutligen ingår såsom ofvan under rubrik „Byggnader och lägenheter“ nämnts ett belopp af Fmk 250:— för bekostande af den ifrågasatta elektriska belysningen af tornuret i Tull- och packhuset å Skatudden.

Särskilda ritningar och kostnadsberäkningar, hänförande sig till ofvan gjorda förslag, bifogas härjämte.

G. Idström.

Byggnadskontorets budgetförslag för år 1906.

Byggnadskontoret.

1 Stadsingeniör	8,000:—	
förhöjning för 5 års tjänst	800:—	
resemedel	600:—	9,400:—
1 Arbetschef	6,500:—	
förhöjning för 5 års tjänst	650:—	
resemedel	500:—	7,650:—
1 Geodet	3,000:—	
förhöjning för 10 års tjänst	600:—	
resemedel	100:—	3,700:—
	<u>Transport</u>	<u>20,750:—</u>

	Transport	— —	20,750: —	
1 Bokhållare		3,000: —		
förhöjning för 10 års tjänst		600: —		
personelt tillskott		400: —	4,000: —	
1 Byggmästare		3,000: —		
förhöjning för 10 års tjänst		600: —		
personelt anslag		400: —	4,000: —	
1 Förrådsförvaltare		1,800: —		
personelt tillskott		180: —	1,980: —	
1 Äldre skogvakt, jemte fri bostad och ved .		900: —		
personel förhöjning för 10 års tjänst		150: —		
ytterligare tillskott		100: —		
d:o d:o		100: —	1,250: —	
1 Yngre skogvakt, jämte fri bostad och ved		800: —		
personel förhöjning för 5 års tjänst .		80: —	880: —	
Extra ingenjör och ritarebiträden, förslagsvis			8,000: —	
Skogvaktarebiträden och skogskultur, d:o			1,500: —	
Material och handtlångaredagsverken vid mätningar, förslagsvis			10,000: —	
Expenser, förslagsvis			1,500: —	53,860: —
			<u>Summa Fmk</u>	<u>53,860: —</u>

XIV. Allmänna arbeten.

1:o. Byggnader och lägenheter.

Remont och underhåll.

Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300: —
Yttre målning af byggnaderna å villan Hagasund	1,500: —
Diverse remont af kvarnen i Gammelstaden	1,400: —
Redskapsskjul m. m. å stadens Materialgård	2,500: —
Ersättning med betan af golvet i afdelningen	
N:o 1 af varuskjulet vid Magasinskajen	3,000: —
Diverse remonter inom Folkbiblioteket	3,500: —
d:o d:o i Norra och Södra Brandtornen	7,000: —
Inredning af fiskförsäljningsstånd i saluhallen	
å Sandvikstorget	4,300: —
	<u>Transport</u> 27,500: —

	Transport	27,500:—	
Remont af Stadsfullmäktiges sessionssal, äfvensom anskaffande af ny möbel till densamma		20,000:—	
Installation af elektrisk belysning för tornuret i Tull- & packhuset å Skatudden . .		100:—	
Remont i Maria sjukhus		19,000:—	
d:o af de af Polisen disponerade lokalerna		6,000:—	
Diverse reparationer		25,000:—	
			97,600:—

Nybyggnader.

En tredje tuberkulospaviljong å Fattiggården	50,000:—	147,600:

2:o Gator och allmänna platser.

Remont och underhåll.

Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Södra Esplanadgatan emellan Högbergsgatan och V. Kajen	20,600:—
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Mikaelsgatan utmed Järnvägstorget	19,000:—
D:o med d:o af stadens andel af Sofiegatan .	5,900:—
D:o med d:o af stadens andel af Vestra Henriksgatan mellan Boulevards- och Vladimirsgatorna	20,200:—
D:o med d:o af Vladimirsgatans förlängning mellan Östra och Vestra Henriksgatorna	3,000:—
D:o med d:o af återstående delen af Salutorget	23,000:—
D:o med I:a nubbsten af körbanan N. O—S. V. öfver Kaserntorget	21,500:—
Utvidgning till 12 meters bredd af nubbstensläggningen utmed Kokhuskajen . . .	6,900:—
Stensättning med I:a nubbsten af en 2,5 meter bred gångbana öfver Skilnadstorget i förlängning af Skilnadsgatan	1,150:—
	<u>Transport</u> 121,250:—

	Transport	121,250:—	
Stensättning med Lima nubbsten i asfalt af stadens andel af Broholmsgatan . . .		24,500:—	
Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar. .		14,000:—	
Putsning med cement i granitimitation af Badhusgatans stödjemur emot Magasinskajen		2,200:—	
Omläggning af locket å Långa bron		2,250:—	
Diverse reparationer		12,000:—	176,200:—

Nyanläggningar.

Stensättning med fältsten af stadens andel af Fabrikgatan från Skeppare- till Smedsgatan		21,000:—	
Stensättning med fältsten af stadens andel af Skepparegatan emellan Fabriks- och Smedsgatorna		10,600:—	
Makadamisering af stadens andel af Hafsgatan och delar af Hafstorget		13,300:—	
Stensättning med fältsten af Sandvikstorgets nordöstra del		3,800:—	
D:o med d:o af stadens andel af Sörnäs Strandväg emellan Hagnästorg och Aspnäs-gatan		32,200:—	
Omfartsspår å Hagnästorg och vestra delen af Sörnäs Strandväg		10,800:—	
D:o å Myntkajen		12,000:—	
Planering till 15 meters bredd af Långbrokajen utmed kvarteret N:o 298		5,300:—	
D:o af Sparbankskajen		53,500:—	
D:o af Slottsgatan utmed kv. N:o 190		7,500:—	
D:o af 3:dje linien utmed kv. N:o 313		16,500:—	
D:o af Svalbogatan emellan Östra Chausséen och Sörnäs Strandväg		65,100:—	
D:o af Hörnebergsgatan		14,100:—	
D:o af gatan utmed östra sidan af kv. N:o 285		2,600:—	
	Transport	268,300:—	176,200:—

	Transport	268,300: —	—	—	176,200:
Planering af Fredriksbergsgatan emellan Östra Chausséen och Åsgatan		122,000: —			
D:o af Tunnbindaregatan		32,300: —			
D:o af Brädgårdsgatan emellan Tunnbindare- och Bryggaregatorna		4,200: —			
D:o af vägarna emellan upplagsplatserna å ut- fyllningen i Gräsviken		10,300: —	437,100: —		613,300: —

3:o Kanaler och afloppsdikey.

Remont och underhåll.

Diverse underhåll	15,000: —		
Kompletteringsarbeten	3,000: —		
Omläggning med 15" rör af kanalen under He- lenegatan	4,600: —		
D:o af delar af kanalen under Järnvägstorget	13,700: —		
D:o af kanalen under Munkholmsgatan . . .	700: —		
D:o af delar af kanalen under Östra Brahe- gatan emellan Josafats- och Helsinge- gatorna	1,500: —		
Förlängning af kanalen under Neckensgränd	2,500: —	41,000: —	

Nyanläggningar.

Kanal under Sparbankskaen från adr. N:o 4 till Holmnäsgatan	4,400: —		
D:o under Svalbogatan utmed adr. N:ris 5 & 7	5,300: —		
D:o under Hörnebergsgatan från adr. N:o 3 till kanalen under Sibyllegatan	4,500: —		
D:o under Fredriksbergsgatan från adr. N:o 4 till kanalen under Åsgatan	6,050: —		
D:o under Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till kanalen under Svalbogatan	6,600: —		
D:o under Kammiogatan emellan Tölögatan och V. Chausséen	13,200: —		
D:o under Vestra Chausséen från Stengårdgatan till Kammiogatan	16,500: —	56,550: —	97,550: —
Transport	—	—	858,450: —

Transport	— — — —	858,450:—

4:o. Vägar.*Remont och underhåll.*

Diverse reparationer	— —	10,000:—

Nyanläggningar.

Väg genom Tukthusets invid Helsingfors om- råde	— —	8,000:—	18,000:—

5:o. Chausséer.*Remont och underhåll.*

Diverse reparationer	— — — —	15,000:—

6:o. Hamnar.*Remont och underhåll.*

Diverse reparationer	15,000:—		
Nedfartsbroar till isarna jämte stängsel längs kajer och isrännor	3,000:—		
Muddring i hamnarna	20,000:—		
Remont af 3 st. mudderpråmar	6,000:—	44,000:—	

Nyanläggningar.

2 st. duc. d'alber invid samt 4 st. förtöjnings- ringar å Norra Blekholmen	1,300:—		
Provisorisk lossningsbro vid Sandholmens östra strand	10,700:—	12,000:—	56,000:—
Transport	— — — —	947,450:—	

Transport — — — — 947,150

8:o. Renhållningsväsendet.

Remont och underhåll.

Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800:—	
Vakters aflöning	5,200:—	
Renhållning af latriner och pissoirer	12,000:—	
Remont af d:o och d:o	2,000:—	
Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar m. m.	60,000:—	
Bevattning af stadens centrala gator	10,000:—	
Renhållning af chausséerna	25,000:—	
D:o af d:o i Brunnsparken	1,000:—	
D:o af vägar	7,000:—	
Renhållning af båthamnar	700:—	
Rengöring af isarna	1,500:—	127,200:—

Nyanläggningar.

Inköp af 8 st. sopkärror och 100 st. sopplådor — — — — 5,800:— 133,000:—

9:o. Arbetsredskap.

Diverse inköp och remout — — — — 7,000:—

10:o. Diverse.

Underhåll af klappbryggor, vedmått, lykt- stolpar m. m.	— —	6,000:—	
Diverse remont å bykhus	— —	2,940:—	
Elektrisk belysning i tornuret i Tull- och Pack- huset å Skatudden	— —	250:—	9,190:—
			<u>Summa Fmk 1,096,640:—</u>

Helsingfors stads Byggnadskontor i Oktober 1905.

G. Idström.

**HELSINGFORS STADS
RÄDGÅRDSNÄMND**

Den 28 Sept. 1905.

Till Drätselkammaren.

N:o 9.

Sedan Stadsträdgårdsmästaren uti här närslutna skrifvelse för den 4 innevarande September aflemnad budgetförslag för Helsingfors stads planteringar för nästkommande år 1906, får Trädgårdsnämnden, jemlikt föreskriften uti § 11 af den för Nämnden gällande instruktion, insända på grundvalen af Stadsträdgårdsmästarens berörda framställning uppgjort förslag till utgiftsstat för sagda år; och anhåller Nämnden tillika att såsom motivering till de uti förslaget upptagna anslagsposter få åberopa de af Stadsträdgårdsmästaren framhållna skäl samt derutöfver anföra följande:

De utgifter, som hänföra sig till Trädgårdsnämnden, nämligen *anslagen för Nämndens sekreterare och expenser äfvensom Stadsträdgårdsmästarens aflöning*, äro observerade med enahanda belopp som för innevarande år.

Summa för Trädgårdsnämnden 6,900:—.

Till följd af den snabba utveckling Helsingfors stads trädgårdsanläggningar undergått har *anslaget för underhåll af stadens parker, planteringar, växthus och trädskolor* de senaste åren visat sig vara alltför knappt tilltaget. Sålunda har sagda anslag, som från och med år 1903 enligt budgeten utgått med 54,000 mark, öfverskridits, sistsagda år med 2,255 mark 26 penni och år 1904 med 2,356 mark 70 penni, oaktadt dessa år hvad väderleksförhållandena beträffar måste anses såsom jämförelsevis normala. Jemväl under det löpande året hafva nu ifrågasvarande utgifter, dels med anledning af öfverhöfvan stegrade kostnader för bevattning under den vid högsommartiden rådande långvariga torkan, dels på grund deraf att nya planteringar efter budgetens fastställande tillkommit, icke kunnat hållas inom de af Stadsfullmäktige fastställda gränser; och Trädgårdsnämnden har sett sig tvungen att under denna dag till Fullmäktige ingå med särskild framställning om beviljande af ett tillskottsanslag af 4,300 mark till merberörda utgiftspost för bestridande af de ordinarie utgifterna under återstående delen af innevarande år.

Enär behovet af ökad anslag för nästa år således gör sig gällande och en förhöjning jemväl förordats af Stadsträdgårdsmästaren, som ansett ett belopp

af ända till 60,000 mark erforderligt, har Nämnden denna gång sökt på möjligt noggranna sätt kalkylera anslagsbehovet för 1906. För sådant ändamål har Nämnden låtit genom Stadsträdgårdsmästaren uppgöra en på erfarenheten rörande den faktiska medelkostnaden under de närmast föregående åren baserad detaljkalkyl öfver de beräknade utgifterna för hvarje särskild plantering eller anläggning under nästkommande år samt för anskaffandet af nödig materiel m. m. Enligt denna specialkalkyl komme oförmälda utgifter att fördela sig på följande sätt:

Alexander II staty	500:
Ateneum	200:
Brunnsparken	7,000:
Djurgården	1,400:
Elisabetstorgets skvär	400:
Esplanaderna	7,500:
Finlands banks skvär	400:
Fredrikstorget	200:
Fabriksparken	300:—
Gamla Kyrkans skvär	2,000:—
Grafvarna å kyrkogården	300:—
Hagasund-Hesperia parkområdena	1,000:—
Kajsaniemi park	5,000:—
Kirurgiska sjukhusets planteringar	700:—
Lappviks skvären	400:—
Lönnsrots dito	450:—
Maria sjukhusets planteringar	600:—
Materialgården	1,200:—
Observatoriiberger	7,000:—
Riddarhus skvären	400:—
Skvären vid Polytekniska institutet	500:—
Skatudds skvärrerna	1,000:—
Skilnadens skvär	450:—
Ständerhusets dito	800:—
Soffor	1,500:—
Trädskolorna	1,000:—
Växthuset	14,000:—
Diverse kostnader:	
Hyra för 1 rum till kontor	300:—
Inköp af kvastar och korgar	850:—
” ” störrar, käppar och bindningsmaterialier	700:—
” ” petroleum, tvål, borstar och svampar	150:—
	Transport 58,200:—

	Transport	58,200: —
Inköp af täckningsmaterialier		130: —
„ „ rit- och skrifmaterialier		75: —
„ „ artificiella gödningsämnen		100: —
Reparation af verktyg och redskap m. m.		675: —
Aflöning till en förman för ritningsarbeten under vintermånaderna		350: —
Särskilda mindre utgifter, hvilka ej här för tillfället kunna uppgifvas		470: —
	Summa Fmk	60,000: —

Med stöd af dessa siffror har Nämnden i budgeten upptagit det af Stads-trädgårdsmästaren äskade beloppet 60,000 mark, hvilken summa, under förutsättning af normala väderleksförhållanden och derest nödig sparsamhet iakttages torde vara för ändamålet tillfylles.

Uti sitt budgetförslag för innevarande år hade Trädgårdsnämnden förordat en ökning af anslaget för *hägnader* från 2,000 till 3,000 mark. Denna förhöjning blef emellertid afstyrt af Drätselkammaren, som för sin del framhöll önskvärdheten af att hägnader kring stadsplanteringarna skulle, der sådant funnes möjligt, undvikas och att särskildt stålträdsstängslena borde minskas. Med föranledande häraf har Trädgårdsnämnden, som ansett sig böra egna frågan en närmare granskning, anmodat Stadsträdgårdsmästaren att till Nämnden inkomma med uppgift angående längden i löpande meter af de olika slagen utaf hägnader, som i stadens planteringar användas, samt med det yttrande i öfrigt, som af Kammarens förenämnda uttalande påkallades. Stadsträdgårdsmästarens i saken afgifna och Nämnden numera tillhandakomna yttrande innehåller i hufvudsak följande:

„Hägnaderna inom stadsplanteringarna förekomma i form af staket 1,206 m., plank 93 m., järnbarriär 461 m., järn- och stenbarriär 116 m. Utefter vägar och promenadgångar användes ett af järnkäppar och galvaniserad järntråd bestående stängsel hvars längd är 7,904 m. samt tillfälliga sådana, hvilka uppställas och borttagas höst och vår, i längd mätande omkr. 3,823 m. Totallängden af samtliga hägnader uppgår således till 13,603 m. Det årliga anslaget för hägnaderna har sedan år 1902 varit Fmk 2,000: —, hvilken summa i följd af planteringarnas snabba tillväxt under de senaste åren blifvit otillräkligt. Vid uppsättande af hägnader har alltid följts den principen att sådana endast anbragts å de platser där ohägn i en eller annan form begåtts. En uraktlåtenhet att uppställa hägnader hvarest befolkningen visat fallenhet för okynne skulle i hög grad försvåra planteringarnas underhåll på samma gång det kunde ifrågasättas huruvida stadsträdgårdsmästaren, som närmast har sig anförtrodd planteringarnas vård och tillsyn, fullgjordt sin plikt.

Om en jämförelse göres mellan de skyddsanordningar som utomlands vidtages inom de större städernas planteringar och de som nu äro rådande i Helsingfors, så äro dessa högst olika. Så är det t. ex. utomlands vid höga böter för-

bjudet att medhafva lös hund å de planterade promenaderna, en förordning som i den händelse den tillämpades här skulle medföra stora inbesparingar för planteringarnas underhåll. Äfvenledes är det utomlands rätt allmänt, att planterade områden omgifvas med stängsel och medelst grindar stängas vid nattens inbrott samt att ordningen inom desamma noggrant öfvervakas af polismän.

I fall en inskränkning af hägnaderna förverkligades innan nödiga skyddsåtgärder vidtagits skulle planteringarna i ännu högre grad än förut utsättas för ohägn, hvilket afsevärdt skulle fördyra planteringarnas skötsel och omöjliggöra bibehållandet af deras nuvarande utseende och får i anledning häraf vördsamt anhålla det Nämnden hos Stadsfullmäktige framhölle nödvändigheten att höja anslaget för hägnaderna från 2,000 till Fmk 3,000: —.“

Under frågans behandling har inom Nämnden den uppfattning uttalats att de dryga utgifter underhållet af hägnaderna medförer icke motsvarade det dermed afsedda ändamålet, och att således en inskränkning uti användningen särskildt af trådstängsel, på sätt Drätselkammaren framhållit, vore önskvärd. I motsats härtill har Nämndens flertal ansett de af Stadsträdgårdsmästaren ofvan anförda skäl fullt vägande. Erfarenheten har nämligen ådagalagt att nu ifrågasvarande hägnader i allmänhet respekteras af vår eljes i detta afseende föga hänsynsfulla publik, och hafva dessa stängsel, så att säga, en uppfostrande betydelse. Visserligen utgöra desamma icke något effektivt skydd emot stadsplanteringarnas plågoris — de fritt kringlöpande hundarna —; men det har visat sig att sådana stängsel å vissa platser, t. ex. placerade rundtom blomsterrabatter, förmått i icke ringa mån hindra hundarnas förstörande framfart. Slopandet af ifrågasvarande hägnader skulle enligt Nämndens åsigt, utsätta stadsplanteringarna för ohägn och skada, vida öfverstigande de jemförelsevis obetydliga kostnaderna för hägnadernas underhåll. På dessa grunder har Nämnden ansett sig kunna förorda Stadsträdgårdsmästarens förslag om anslagets höjande till 3,000 mark.

För *beredning* af den för stadsplanteringarna nödiga *matjord* har Nämnden i enlighet med Stadsträdgårdsmästarens förslag upptagit ett anslag af 2,500 mark eller samma belopp som för innevarande år.

Summa för remont och underhåll 65,500: —.

Bland *nyanläggningar* har Stadsträdgårdsmästaren i sitt förslag främst upptagit ett anslag af 10,000 mark för fortsättande af trädgårdsarbetena i Brunnsparken, österom Stora Alléen samt anläggning af en promenadväg från lekplanen till körvägen vid hamnbanan äfvensom slutligen för omreglering af platsen söderom Brunns huset. Sistberörda projekt, hvaröfver ritning närslutes, åsyftar en utvidgning af den öppna parkarealen och inskränkning af det nuvarande restaurationsområdet genom staketets förflyttning närmare in på Brunns huset. Inom det inhägnade området har uti projektet plats för sommarteater reserverats.

Enligt hvad Nämnden har sig bekant är frågan om uppförande af en ny

rymlig sommartheater för närvarande under förberedelse i vissa intresserade kretsar. Med anledning häraf har Nämnden ansett att förenämnda af Stadsträdgårdsmästaren väckta förslag till reglering af restaurationsområdet, såsom beroende af teaterns placering, kunde tillsvidare lemnas derhän, helst anmärkningar emot projektet ur praktisk synpunkt kunde göras. De härigenom frigjorda medlen, beräknade till 1,200 mark, kunde med fördel anslås till planering af den obearbetade delen af parken vesterom alléen i utsiktsvyn mot Badhuset.

För utförande af ofvan af Nämnden föreslagna planeringsarbeten i Brunns-parken har Nämnden altså uti budgetförslaget observerat ett belopp af 10,000 mark.

Stadsträdgårdsmästarens förslag att å den öppna platsen i kvarteret N:o 127 vid Jungfrustigens och Bergmansgatans korsning anordna en lekplan för traktens talrika ungdom får Trädgårdsnämnden på det varmaste förorda. Arbetet med ordnandet af hela denna plats, hvaröfver planritning närslutes, komme enligt uppgjortt kostnadsförslag att kräfva en utgift å sammanlagdt 26,300 mark, som lämpligen torde fördelas å flere år. För år 1906 har Nämnden i sitt budgetförslag observerat ett belopp af 3,000 mark för påbegynnandet af arbetena med ifrågavarande anläggning.

Det uti Stadsträdgårdsmästarens budgetskrifvelse ingående förslag att förse Sandvikstorget med alléeträd, planterade längs Boulevards- och Sandviksgatorna enligt närsluten planritning, synes jemväl väl motiveradt. För detta ändamål har Nämnden uti budgetförslaget upptagit en post å 1,040 mark.

För fullföljande af tidigare beslutna planeringsarbeten å Dockstorget, Aspnäs plantage samt å idrottsplanen i Djurgården har i enlighet med Stadsträdgårdsmästarens förslag upptagits anslag å resp. 5,000, 3,000 och 10,000 mark.

Deremot har Nämnden icke ansett sig kunna i sin budget upptaga det af Stadsträdgårdsmästaren förordade anslag af 5,000 mark till förberedande arbeten för anläggning af en ny reservträdgård uti Djurgården, af orsak att spørsmålet om reservträdgårdens förflyttande till annan plats ännu icke blifvit af Stadsfullmäktige afgjort. Åberopande sin i denna fråga till Fullmäktige aflåtna framställning (Se Stfges tr. handl. N:o 18 för 1904 sid. 5) får Nämnden i detta sammanhang endast uttala den förhoppning att Drätselkammaren, på hvars yttrande ärendet för närvarande torde bero, måtte snarast möjligt blifva i tillfälle att slutbehandla denna sedan länge sväfvande fråga.

Anslaget för anordnande af kalkbanor har Trädgårdsnämnden på Stads-trädgårdsmästarens framställning ökat till 1,400 mark.

För välbehöfliga uppputsnings- och rödningsarbeten å platsen invid den för museiändamål numera upplåtna villan Hagasund har observerats en post å 500 mark. Ett i sammanhang härmed hos Nämnden väckt förslag att denna plats måtte medelst en häck afskiljas från den öfriga delen af parken i och för underlättande af ordningens upprätthållande i museets omgifning har Nämnden lemnat

beroende till dess frågan om de förändrade anordningar den blifvande musei byggnaden å Fjellidal påkallar kommer under behandling.

Det vid entréen till Skatudden belägna området, hvilket begränsas af Uspenska katedralen, Kanalgatan, Skatuddskanalen samt magasinsbyggnader, har hittills presenterat sig uti ett temmeligen oordnad skick, som bjert afstuckit från denna moderna stadsdel med dess i öfrigt prydliga anläggningar. Enligt Trädgårdsnämndens åsigt borde sagda plats, bestående till största delen af ett sammanhängande bergsparti, gifvas ett efter omgifningarna bättre afpassadt utseende genom anordnande derstädes af växtlighet å de ställen der omständigheterna sådant medgifva. Nämnden har fördenskull låtit genom Stadsträdgårdsmästaren uppgöra ett här bifogadt projekt till platsens ordnande, enligt hvilket buskar och perenna växter komme att placeras å de högre belägna delarna af området samt delvis äfven å den sydvestra sidan, hvaremot fristående högre träd företrädesvis skulle användas å den nordvestra delen af sagda plats. Utgifterna för detta arbete, uppgående enligt kostnadsförslag till 4,396 mark 10 penni, hafva af Nämnden upptagits i budgetförslaget till afrundadt belopp af 4,400 mark.

Summa för nyanläggningar 38,340: — .

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

t. f.

John Ugglå.

Trädgårdsnämndens budgetförslag för 1906.

III. Kommunalförvaltningen.

Trädgårdsnämnden.

1 sekreterare	Fmk	— —	600: —
1 stadsträdgårdsmästare	„	3,000: —	
förhöjning för 10 års tienst.	„	600: —	
hyresmedel	„	1,000: —	
personelt lönetillskott jemte bränsle och andra natura förmåner	„	1,400: —	6,000: —
Expenser, förslagsvis	Fmk	— —	300: —
	Summa Fmk	— —	6,900: —

XIV. Allmänna arbeten.**Planteringar.***a) Remont och underhåll.*

Underhåll af planteringar och trädskolor	Fmk	60,000: —
” ” hägnader	”	3,000: —
Jordberedning för Stadsplanteringarna	”	2,500: —
	Summa Fmk	65,500: —

b) Nyanläggningar.

Planeringsarbeten i Brunnsparken	Fmk	10,000: —
Anordnande af lekplan i kv. N:o 127	”	3,000: —
” ” plantering å Sandvikstorget	”	1,040: —
Fortsättande af planeringsarb. å Dockstorget	”	5,000: —
” ” ” å Aspås plantage	”	3,000: —
” ” ” å idrottsplanen i Djurgården	”	10,000: —
Anordnande af källbanor	”	1,400: —
Putsnings- och rödjningsarb. vid villan Hagasund	”	500: —
Ordnande af entréen till Skätudden	”	4,400: —
	Summa Fmk	38,340: —

Helsingfors, den 28 september 1905.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

t. f.

*John Ugglå.***Kostnadsförslag till anläggning af en provisionell lekplan inom kvarteret N:o 127.**

Sandfyllning 1,800 m ³ å 3: —	5,400: —
Arbetsomkostnader	1,260: —
	Summa Fmk 6,660: —

Helsingfors den 17 oktober 1905.

S. Olsson.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVÄRK.

Helsingfors,
den 27 September 1905.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Styrelsen för Helsingfors Stads Belysningsverk har härmed äran till Drätselkammaren öfversända förslag till 1906 års budget för 1) Gasverket, 2) Petroleumbelysningen och 3) Extra belysning af kajer och varuskjul.

1:o) *Beträffande gasverkets budget får Styrelsen anföra följande:*

Utgiftsposter.

Förvaltningen.

Bokförarens aflöning har styrelsen funnit skäligt höja från 3,000 till 3,600 mark.

På grund af ökade kontorsgöromål har Styrelsen upptagit anslag för ett ytterligare kontorsbiträde, lön 1,500 mark pr. år, på samma gång som det nuvarande kontorsbiträdets lön höjts från 1,500 till 1,800 mark.

Förmannens för hufvudrörs- och lyktuppsättningsarbeten aflöning, hvilken hittills förts å arbetare-aflöningslistan, upptages nu i budgeten med 3,000 mark under rubriken „I rörmästare för arbeten i gatorna“.

Materialbokhållarens aflöning har höjts från 2,100 till 2,200 mark.

Posten för extra skrif- och ritbiträden har sänkts med 500 och posten för kontorsexpenser höjts med samma belopp.

Gastillverkningskostnader.

Rörande posterna „För kolgasen“ har Styrelsen ej annat att tillägga än, att förhöjningarna äro beroende af ökade aflöningar.

Kostnaderna „För oljegasen“ äro förslagsvis beräknade till Fmk 34,000: --

Kostnader för gatubelysningen.

Kostnaden under denna rubrik har ökats från 32,800 till 37,800 mark. Denna ökning betingas af det större antalet gatulyktor samt af lykttändarnes ökade aflöning.

Kostnader för privata gasförbrukningen.

Denna kostnad har ökats från 10,600 till 15,100 mark hufvudsakligen af den orsak, att det i hög grad ökade mätareantalet och affärens framåtskridande i öfrigt erfordrar flere mätareaflysare och inkasserare.

Ränta å kontokuranträkuingen med stads-kassan.

Denna post har närmast med anledning af de belopp som måste uttagas för oljegasverkets räkning, ökats från 8,500 till 12,000 mark.

Utsträckning af hufvudrörnätet.

De i budgeten upptagna nya hufvudrörledningarna äro, med undantag af ledningarna under Riddaregatan och under V. Chausséen, betingade af att man genom utförandet af desamma skulle erhålla dels bättre gascirkulation och dels för att å dessa gator och platser kunna uppsätta gaslyktor i stället för nuvarande petroleumlyktor.

Ledningen under Riddaregatan föreslås af den orsak, att Vattenledningskontoret föreslår, att i densamma lägga nya vattenledningsrör och bör då den nuvarande alltför klena gasledningen utbytas mot en gröfre. Ledningen under V. Chausséen deremot föreslås för att genom densamma kunna få gasbelysning i Tölö nya folkskola. — Folkskolestyrelsen har nämligen i skrifvelse af den 3 Juni 1905 anhållit att åtgärder måtte vidtagas för att sådan belysning der kunde erhållas — samt för att få V. Chaussén belyst med gas.

I följd af denna Folkskolestyrelsens anhållan och då Chaussén under alla förhållanden, förr eller senare, måste förses med gasledning, har Styrelsen med en del af de medel, som för innevarande år äro anslagna under rubriken „För särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande“, i samband med nedläggandet af vattenledningsrör, nedlagt gasrör i V. Chaussén, från Djurgårdsvägen till Fölisövägen samt i denna senare väg till nya folkskolan.

Kostnaden för ledningen i sin helhet är beräknad till c:a 29,000 mark. Utom Tölö folkskolas förbrukning, hvilken beräknas komma att lemna en vinst af c:a 1,500 mark pr år, kan man påräkna en ej obetydlig gasförbrukning från Tölö sockerbruks laboratorium och läsesal m. m. från särskilda lokaler utmed Chaussén, hvilkas egare anmält sig sinnade att blifva gaskunder, samt från det nya historiska museet, hvilket skall förses med gasledningar.

Af det ofvan anförda torde framgå, att ledningen omedelbart kommer att bära sig, ehuru den föreslås komma att utföras till sådana dimensioner, att den i framtiden kan utgöra en af hufvudledningarna till den blifvande Tölö-stadsdelen.

Genom denna ledning komme 36 st. petroleumlyktor att ersättas med gaslyktor och enär driftkostnaden för sådana är afsevärdt lägre än för petroleumlyktor, bidrager äfven denna omständighet till ledningens räntabilitet.

Årets förslag till nya gashufvudrör är följande:

- Under Riddaregatan — mellan Alexanders- och Regeringsgatorna
 ” Vestra Chaussén — mellan gasverket och Djurgårdsvägen
 ” Röddäldsgatan — mellan Högbergs och Kaserngatorna
 ” Ulrikasborgsgatan — mellan ” ” ”
 ” Kyrkobrinken
 ” Gamla Kyrkogården
 ” Sandviksmolon, östra delen
 ” Fiskaretorget — mellan Ärtholms- och Munkholmsgatorna
 ” Styrmansgatan — mellan Fabriks- och Ärtholmsgatorna
 ” Regeringsgatan — mellan Nikolai- och Riddaregatorna
 ” Fredsgatan — mellan Konstantinsgatan och Norra kajen
 ” Manegegatan — mellan Marie- och Konstantinsgatorna
 ” Konstantinsgatan 35 m. närmast Kristiansgatan
 ” Kronohagsgatan — mellan Konstantins- och Mauritzgatorna
 ” Myntgatan, 28 m. i västra ändpunkten.

För nya gashufvudrör i gator enligt Styrelsens bestämmande, upptages ett belopp af Fmk 9,473: —

Uppställande af nya gaslyktor.

Röddäldsgatan	2 st.
Ulrikasborgsgatan	2 ”
Kyrkobrinken	2 ”
Gamla Kyrkogården	10 ”
Sandviksmolon	3 ”
Fiskaretorget	2 ”
Styrmansgatan	2 ”
Regeringsgatan	3 ”
Fredsgatan	2 ”
Manegegatan	2 ”
Konstantinsgatan	1 ”
Kronohagsgatan	1 ”
Myntgatan	1 ”
Vestra Chaussén.	45 ”
Fölisövägen	5 ”
Å gator enligt styrelsens bestämmande	20 ”
	<u>Summa 103 st.</u>

Serviser och inventarier.

Förhöjningen af anslaget för privata serviser betingas af den erfarenhet som vunnits år 1904, då denna post uppgick till c:a 7,000 mark.

Anslaget för gasmätare har på grund af samma erfarenhet kunnat ned-sättas till 25,000 mark.

Inkomstposter.**Gatubelysningen.**

Kostnaden för gatubelysningen upptages här till Fmk 141,300:— mot Fmk 126,300:— i innevarande års budget. Ökningen, Fmk 15,000:—, är betin-gad dels deraf att lågantalet föreslås komma att ökas med från i budgeten för år 1905 upptagna 1,675 st. lågor till 1,787 st. dels deraf att helnattslågorna äro upptagna att komma att släckas på våren först den 25 i stället för såsom under de två senare åren den 20 Maj äfvensom att samma slags lågor förafses komma att tändas redan den 15 i stället för den 20 Juli samt dels deraf att samtliga lågor föreslås att från 1 Januari till 15 Maj samt från 1 Augusti till årets slut komma att om aftnarna tändas en kvart timme tidigare än hittills.

Den ökade kostnad, som denna utsträckning af lyshållningstiderna förorsakar, uppgår till Fmk 5,290:50. Denna ökade utgift är visserligen ej så obe-tydlig, men enär kraf på en utsträckning af belysningstiderna vid olika tillfällen gjorts och nuvarande förhållanden mana till att gatubelysningen förbättras, har Styrelsen ansett sig böra föreslå ofvanstående utsträckning af densamma.

Privata gasförbrukningen.

Konsumtionen för den privata gasförbrukningen för år 1906 har beräk-nats sålunda, att till den beräknade förbrukningen under år 1905 lagts ökningen i konsumtionen från år 1903 till 1904.

Med dessa utgångspunkter kan den privata gasförbrukningen nästa år uppskattas till:

för lyse 945,000 m³ samt för kokning m. m. 1,100,000 m³.

Biprodukter för privata arbeten.

För inkomsten å koks har en mindre nedsättning gjorts. Öfriga poster äro oförändrade.

Ur budgetsförslaget framgår, att den vinst som gasverksdriften för år 1906 beräknas lemna, uppgår till	Fmk 285,550:
men då härifrån afdrages föreslagna utvidgningar af	
rörnätet.	48,000:—
uppsättande af nya gaslyktor	16,480:—
serviser, inventarier m. m.	35,053:—
till oljegasverket, enligt Stadsfullmäktiges beslut af	
15 Mars 1905.	96,517:—
	„ 196,050:—
återstår såsom disponibel behållning.	Fmk 89,500:—

2:o. I fråga om budgeten för petroleumbelysningen må framhållas följande.

Lyshållningstiderna och lyshållningsterminerna äro desamma som i innevarande års budget. Lyktantalets förändring är betingadt af, att en del petroleumlyktor ersatts och komma att ersättas af gaslyktor samt af uppställda och för uppsättning afsedda petroleumlyktor.

Den i innevarande års budget ingående posten, belysningskostnader för nya lyktor kan i nästa års budget utgå, enär de under hösten borttagna petroleumlyktornas antal är större än antalet af de nya lyktor som komma att uppställas.

Ehuru nu gällande kontrakt med petroleumbelysningens entreprenör utgår med nästkommande vårtermins slut, äro nu öfverenskomna priser upptagna för hela året. Styrelsen anser nemligen, att huru det än må blifva ordnadt med denna belysning under nästkommande hösttermin, rörande hvilken fråga Styrelsen förafser att i god tid inhemta Stadsfullmäktiges beslut, någon ökning af kostnaden ej gerna kan ifrågakomma.

3:o. Vidkommande budgeten för extra belysning af kajer och varuskjul

får Styrelsen anföra, att enär Styrelsen ej har sig bekant att några ändringar komma att vidtagas med denna belysning, budgetsförslaget kunnat uppgöras i fullständig öfverensstämmelse med innevarande års budget.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

E. Öhman.

V. Montgomery.

*Uppfostringsnämndens utlåtande beträffande inrättande
af afsöndringsklasser för svårdisciplinerade elever.*

UPPFOSTRINGSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors, den 27
oktober 1905.

Enligt Helsingfors Stadsfullmäktiges beslut af den 17 januari innevarande år har för afgifvande af utlåtande till Uppfostringsnämnden remitterats Direkti-
onens för Helsingfors stads folkskolor framställning om inrättande af afsöndrings-
klasser för svårdisciplinerade elever (Tr. handl. n:r 45 för år 1904); och har Upp-
fostringsnämnden äran till Stadsfullmäktige afgifva följande utlåtande i saken.

Såsom af de i ärendet tillkomna handlingarna framgår har frågan om in-
rättande af s. k. afsöndringsklasser för vanartade och svårdisciplinerade elever
vid stadens folkskolor, ursprungligen väckt inom Helsingfors folkskolors lärare-
och lärarinneförening, stått på dagordningen under den långa tiden af fyra år, —
redan detta vittnande om svårigheten att finna en ändamålsenlig lösning på spörs-
målet. Af handlingarna framgår äfven, att någon enhetlig uppfattning af frågan
icke förefinnes samt att stadens folkskoleinspektör, som ursprungligen varmt om-
fattat förslaget, blifvit allt mera oviss om nyttan af sådana klasser, ehuru han,
då lärarepersonalen hyst och allt fortfarande hyser de bästa förhoppningar be-
träffande dylika klasser, föreslår inrättande försöksvis af tvenne sådana klasser,
en finsk- och en svenskspråkig, afsedda för gossar i den högre folkskolans två
lägre årsafdelningar, om hvilket förslag Folkskoleledningen sedan förenat sig.

Det har syntts Uppfostringsnämnden vara af nöden, att till först klargöra,
hvilka kategorier af växande gossar åsyftats med dessa afsöndringsklasser. I de
förefintliga handlingarna talas det om gossar, som vore svåra att disciplinera, om
skolkare och om vanartad ungdom. Själffallet kunna dessa kategorier icke full-
ständigt begränsas i förhållande till hvarandra. Dock håller Uppfostringsnäm-
nden före, att det gifves icke så få gossar, hvilka i skolan begå större eller minde

förseelser mot disciplinen, utan att därför på något sätt kunna räknas till vanartad ungdom. Hafva de sedan råkat komma i en skola, i hvilken läraren eller lärarinnan icke är särskildt stark i upprätthållande af disciplin, så utvecklas de igenom enligt sakens natur deras lust att söka trotsa skolans ordning. Och man må tänka huru högt som helst om Helsingfors stads folkskollärarekår, där skola säkerligen inom en så talrik skara finnas sådana, som äro svaga i disciplinen upprätthållande, likasom enskilda dylika lärare påträffas nästan vid alla större läroverk. Naturligtvis vore det bekvämt för en lärare eller lärarinna af nu antydda slag att blifva af med en svårt disciplinerad elev, men å andra sidan af en dylik elevs plats icke i en afsöndringsklass; det ingripande som här är af den måste vara af annan beskaffenhet. Hvad åter de följande kategorierna beträffar, så förefinnes säkerligen äfven en skillnad mellan skolkare och vanartade, om äfven antagas måste, att det är ur skolkarenes led de vanartade framgå eller att, om skolkandet får fortsättas, detsamma öfvergår förr eller senare i vanart. För elever af detta slag måste särskilda åtgärder vidtagas i syfte att afsöndra dem från kamraterna och göra dem till föremål för en särskild uppfostran.

Enligt folkskoleinspektorns förslag skulle dessa afsöndringsklasser, för lagda till särskilda lokaler, organiseras så, att eleverna blefve med skolarbete selsatta under ett större antal timmar per dag än i en vanlig folkskoleklass. Så som ändamålsenlig föreslås en arbetsdag från kl. 8—11 f. m. och 2—6 e. m. och borde eleverna därjämte beredas tillfälle att dagligen i skolan intaga närande och riklig föda. Uppfostringsnämnden vågar dock högeligen betvifla, att sålunda organiserade klasser skulle lämna någon nämnvärd garanti för att det åsyftade målet vunnes. Visserligen skulle eleverna under 7 af dagens timmar vara under skolans uppsikt, men tid blefve dock öfrigt att egna sig åt ett sådant lif, som inrättandet af afsöndringsklasser just önskar motverka; under den återstående delen af dagen skulle antagligen mången elev söka en rundlig ersättning för de sju timmarnas öfvervakning. Det enda verksamma botemedlet i detta afseende vore tvifvelsutant inrättandet af något slags internat, men för sådana anstalter blefve omkostnaderna betydligt högre än de jämförelsevis dryga kostnader, som redan äro beräknade för de föreslagna afsöndringsklasserna. Ej heller har Uppfostringsnämnden ansett det lämpligt att, åtminstone i detta sammanhang, framkomma med något förslag i detta syfte.

I likhet med folkskoleinspektorn anser äfven Uppfostringsnämnden, att det svårligen skall kunna undvikas, att afsöndringsklasserna blifva impopulära bland föräldrarna. De skola komma att betraktas såsom ett slags straffklasser, såsom de ju äfven i någon mån äro. Och med den kännedom Uppfostringsnämnden har om föräldrars sätt att förhålla sig till dylika inrättningar befarar Nämnden, att saken stundom kan få den utgång, att föräldrar hellre taga bort sina barn från skolan än de låta dem öfverföras till afsöndringsklasser, något som icke låte sig förhindras, alldenstund skoltvång icke existerar. Uppfostringsnäm-

den har i själfva verket en icke så ringa erfarenhet af de svårigheter föräldrar i dylika fall ofta uppresa, om det också gäller intet annat än deras barns bästa. Men man kunde möjligen tänka sig, att föräldrar hellre lämnade sina barn i en afsöndringsklass, som är förlagd till staden, än till Uppfostringsnämndens anstalter på landet. Om sådana fall funnes, är det lika säkert, att andra fall skulle gifvas, då föräldrar afgjort föredroge, att, om deras barn engång skola afsöndras, de då komma h. o. h. bort från de förra kamraterna eller sändas till landet; den förmenta skammen blefve då icke så i ögonen fallande. Och äro föräldrarna förståndiga och endast tänka på sina barns bästa, måste de äfven inse, att en vistelse på landet är för barnen att föredraga framför en sådan i staden med dess många frestelser.

Själffallet är, att Uppfostringsnämnden, hvilkens uppgift är att „vaka däröfver att icke blott vanartad ungdom i staden, utan äfven barn inom kommunen, mot hvilka målsmans vård eller skolans tukt visat sig maktlösa eller hvilkas sedliga utveckling annars det kräfver, utan dröjsmål erhålla nödig omvårdnad från kommunens sida“ (mom. 1 i Uppfostringsnämndens instruktion), att denna Nämnd med största tillfredsställelse skulle förorda och efter förmåga befordra hvarje åtgärd, som kunde anses vara till gagn för dess egen verksamhet; men beträffande nu föreslagna afsöndringsklasser har Uppfostringsnämnden på skäl som ofvan antydts icke kunnat blifva öfvertygad om, att de skulle komma att i nämnvärd grad tillgodose det behjärtansvärda syftet. Har skolkandet redan öfvergått till vanart eller vanart af annan orsak framträdt, torde det verksammaste medlet för en återupprättelse, därest icke internat finnas, bestå däri, att de vilsegångna sändas bort från staden och dess många frestelser, för att under andra förhållanden på landet föras till besinning och lära sig taga lifvet på allvar. För detta ändamål upprätthåller Helsingfors kommun i olika delar af landet flere uppfostringsanstalter, såväl för gossar som för flickor, både för svenska talande och för finska talande. Det är till dessa uppfostringsanstalter barn af ifrågavarande beskaffenhet böra sändas. Och härvidlag är ytterligare att beakta, det utgifterna per elev i de tilltänkta afsöndringsklasserna ingalunda blefve mindre än motsvarande i Uppfostringsnämndens anstalter. Enligt folkskoleinspektorns kostnadsförslag skulle medeltalet för en elev i afsöndringsklasserna komma att stiga till 326 mk för året, medan motsvarande summa i ofvanberörda anstalter utgör c. 240 mk.

Slutligen anser Uppfostringsnämnden sig böra erinra om, att den kommitté, som af regeringen blifvit nedsatt för att behandla frågan om vanartade barns uppfostran eller s. k. skyddsuppfostran i hela dess vidd, nyligen i tryck utgifvit ett vidlyftigt betänkande, på grund hvaraf man kan hoppas att ett lagförslag i frågan skall framläggas vid ett kommande ständermöte. Då enligt detta betänkande en s. k. tvångsuppfostran skulle införas och bestämda förpliktelser åläggas kommunerna, kan man väl emotse, att hela denna uppfostran af vanartade barn kommer att ställas på en något annan fot och närmare regleras. Denna omständighet

synes ytterligare tala för, att man nu icke borde vidtaga åtgärder, om hvilka ändamålsenlighet så starka tvifvel kunna hysas som beträffande de föreslagna afsöndringsklasserna, utan nöja sig med de åtgärder, hvilka i uppfostrande syfte af kommunen redan vidtagits samt efter behof fortgå på den inslagna vägen.

På grund af hvad Uppfostringsnämnden haft äran framhålla nödgas Uppfostringsnämnden för sin del afstyrka det väckta förslaget om inrättande af s. k. afsöndringsklasser.

På Uppfostringsnämndens vägnar:

V. T. Rosenqvist.

Henrik Ståhl.

*Utskottets för omorganisation af Helsingfors stads polis-
inrättning hemställan angående temporär ökning af polis-
styrkan i hufvudstaden.*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Vid sammanträde den 5 innevarande november hafva Stadsfullmäktige åt ett utskott, till hvars medlemmar undertecknade utsetts, uppdragit att utarbeta förslag till ny förordning om polisinrättningen i Helsingfors. Utskottet har jämväl utan dröjsmål skridit till fullgörande af det detsamma förelagda arbete, hvars resultat snarligen torde kunna för Stadsfullmäktige framläggas.

Vid sidan af sitt egentliga uppdrag har utskottet emellertid ansett sig ega anledning att till öfverläggning upptaga frågan, huruvida och i hvilken utsträckning provisoriska anordningar för tryggnad af ordning och säkerhet i landets hufvudstad omedelbart borde vidtagas. Och som omfattande åtgärder i sådant syfte från stadsmyndigheternas sida syntes utskottet vara för den närmaste framtiden oundgängligen af behovet påkallade, har utskottet, som äfven från särskilda medborgaregrupper fått mottaga uppmaning att skrida till skyndsamma åtgärder härutinnan, icke tvekat att i betraktande af sakens brådskande beskaffenhet till Fullmäktige inkomma med skild framställning i ämnet.

Den polisstyrka, som nu gällande stat för polisinrättningen i Helsingfors af den 26 mars 1903 förutsätter (9 kommissarier, 21 öfverkonstaplar och 320 konstaplar), är utan tvifvel mer än tillräcklig att, trots den stora utsträckning staden särskildt under den senaste tiden vunnit, under normala förhållanden för en lång tid framåt motsvara behovet. En själffallen förutsättning härför är dock, att polisen står under ledning af en pålitlig och om betydelsen af sitt ansvarsfulla kall fullt medveten chef samt att kårens underbefäl och manskap rekryteras utslutande med hänsikt till duglighet och lämplighet för polismannavärf och ej, såsom under de närmast förgångna åren varit nästan regel, bland personer, okunniga uti landets språk och främmande för dess seder. Men äfven om hufvudstadens poliskår omdanas i öfverensstämmelse med dessa grundsatser, kan det å andra sidan svårligen förnekas, att denna polisstyrka icke är nog effektiv att upp-

rätthålla ordning och säkerhet under en period af politisk oro, sådan som den närvarande, med den upphetsning i sinnena och, dessvärre, det förakt för lag, som alstrats af den förgångna våldsregimen. Den allra senaste tidens märkliga tilldragelser, hvilka, såsom varande i alltför färsk hågkomst, utskottet icke ansett sig behöfva här närmare beröra, samt händelserna vid slutet af senaste landtdag, då tusentals personer under högljudda opinionsyttringar sökte utöfva tvång på och störa ständernas förhandlingar, bevisa tillfylles, att dessa farhågor icke äro obefogade eller öfverdrifna.

I betraktande häraf och då någon inhemsk militär numera icke finnes att tillgå för ordningens upprätthållande samt det icke under några förhållanden bör komma i fråga att för sådant ändamål tillkalla handräckning af i landet förlagda ryska trupper, och då vidare de medborgarliga sammanslutningar, hvilka möjligen kunna existera i allvarligt syfte att bidraga till betryggande af ordning och säkerhet, icke stå i sådant organiskt samband med den härför lagligen ansvariga, ordinarie polismakten, som är ett nödvändigt villkor för att dessa sammanslutningars värksamhet icke skall, under påvärkan af dagsopinionen, afvika från sitt egentliga syftemål, så synes det följaktligen åligga Helsingfors kommun att genom i god tid vidtagna temporära åtgärder för den lokala polisens förstärkande tillse det oordningar och öfvergrepp, hvilka icke kunna tolereras i ett lagbundet samhälle, förebyggas och kraftigt undertryckas.

Ett dylikt temporärt förstärkande af hufvudstadens polis skulle själfallet icke afse något som hälst intrång i den af lag skyddade församlings- och föreningsfriheten eller medborgarens lagliga och lofliga sträfvanden öfverhufvud. De ifrågasatta åtgärderna äro endast en akt af pliktuppfyllelse af samhället gentemot dess laglydiga och fredliga medlemmar och af Helsingfors stad gentemot de tusentals medborgare från andra delar af landet och de främlingar, hvilka besöka staden, samt framför allt mot finska folkets representanter, hvilkas ostörda förhandlingsfrihet det icke minst för Helsingfors kommun bör vara en hederssak att söka säkerställa.

Det åligger nu utskottet att i korta hufvuddrag för Stadsfullmäktige förlägga den plan, hvilken enligt utskottets tanke borde läggas till grund för genomförandet af den nu ifrågasatta förstärkningen af hufvudstadens polisstyrka. Utskottet, som för bedömande af vissa detaljspörsmål haft förmånen anlita sakkunnigt biträde af flere intresserade medborgare, har i fråga om tiden för det föreslagna provisoriet ansett, att en polisreserv bör utan dröjsmål upprättas samt hållas i tjänstgöring intill den 1 nästkommande juni. Det torde nämligen vara att hoppas, att de skäl, som motivera denna exceptionella ökning af polisnumerären, därefter icke vidare skola vara för handen samt att en återgång till normala förhållanden i af-

seende å ordningsmakten skall vara möjlig vid nu antydda tidpunkt. Yppas dock behof af en förlängning af provisoriet, äro ju myndigheterna oförhindrade att härom särskildt besluta.

Utskottet, som med bestämdhet håller före, att den projekterade polisreserven bör uppbringas till en tryggande numerär, har fördenskull, efter att hafva underkastat saken en noggrann pröfning, stannat vid den åsikt att ökningen borde omfatta en styrka af 700 man afvensom nödigt befäl. En sådan polismakt, väl organiserad och disciplinerad, synes enligt utskottets mening vara tillräcklig att motsvara behofvet.

Detaljerna beträffande polisreservens organisation torde Stadsfullmäktige lämpligen böra öfverlämna åt en särskild, af fem personer bestående kommission, i samråd med stadens polismästare. Antydningssvis vill utskottet dock härvid nämna några omständigheter, som i detta afseende måste beaktas. Reservstyrkan borde enligt utskottets åsikt fördelas å mindre afdelningar om vidpass 100 man hvar, stående under befäl af sin förman eller instruktör. I spetsen för hela styrkan skulle ställas en chef, som själfallet borde subordinera under stadens polismästare. Såväl befäl som manskap borde i främsta rummet rekryteras bland personer, hvilka tidigare tjänstgjort vid den upplösta finska militären. Af flere skäl borde reservmanskapat hållas kaserneradt samt lämpliga lokaler härför om möjligt anskaffas i någon af kronans disponibla byggnader.

Kostnaderna för den projekterade förstärkningen äro själfallet i väsentlig mån beroende derpå, huruvida lokaler för polismanskapat kunna kostnadsfritt erhållas. Under förutsättning att några särskilda utgifter för manskapets kasertering icke ifrågakomma, har utskottet kalkylerat kostnaderna för polisreservens uppställning och underhåll på följande sätt:

Aflöningar:

1 chef	Fmk	4,000:—
7 instruktörer å 3,000 mark	„	21,000:—
28 man underbefäl å 5 mark pr dag (180 dagar)	„	25,200:—
700 poliskonstaplar å 3 mk pr dag (180 dagar)	„	378,000:—
<i>Beklädnad och utrustning m. m.</i>	„	55,000:—
<i>Kosthållning</i> för 728 man å 75 pi pr dag (180 dagar)	„	98,280:—
<i>Diverse omkostnader</i>	„	18,520:—
		Summa Fmk 600,000:—

I händelse utskottets framställning af Stadsfullmäktige godkännes, torde alltså ett belopp af i rundt tal 600,000 mark böra af Fullmäktige för ändamålet anslås. Det närmare förfogandet öfver anslaget torde öfverlämnas åt den tidigare omnämnda organisationskommissionen. En så betydande utgift borde dock gifvetvis icke bestridas enbart med stadens medel, utan borde tvärtom statsväcket, med hänsikt till det allmänna intresse som härvid står i fråga, godtgöra staden denna kostnad i dess helhet eller åtminstone däri deltaga med en väsentlig andel. I sådant syfte borde i sinom tid framställning af Stadsfullmäktige till Kejserliga Senaten aflåtas.

I enlighet med det ofvan sagda får utskottet värdsamt hemställa, att Stadsfullmäktige, under förutsättning att polismästarebefattningen i staden omhänderhafves af en person, tillsatt på grund af stadsmyndigheternas förslag, ville besluta,

att, med bibehållande tillsvidare af den nuvarande ordinarie polisstyrkan enligt gällande stat, såsom förstärkning af ordningsmakten i hufvudstaden en temporär polisreserv af 700 man jämte erforderligt befäl omedelbart bör sammanbringas samt upprätthållas till den 1 juni 1906;

att till bestridande af de med sagda provisoriska förstärkning af ordningsmakten förenade utgifter anvisa ett belopp af ända till 600,000 mark;

att åt en af Stadsfullmäktige utsedd kommission, bestående af fem personer, uppdraga att i samråd med stadens polismästare oförtöfvadt vidtaga nödiga åtgärder beträffande polisreservens uppsättning, indelning, kasernering, utrustning samt organisation i öfrigt; äfvensom

att bemyndiga ofvannämnda kommission att, i mån af behof och emot redovisning, å förberörda anslag utanordna nödiga belopp.

Därjämte torde Stadsfullmäktige besluta,

att i sinom tid till landets regering ingå med framställning därom, att förenämnda utgifter åtminstone till väsentlig del måtte kommunen af statsväcket ersättas.

Tillika får utskottet äran anmäla, att dess ledamot hr Perttilä till följd af bortresa från orten icke deltagit i den slutliga behandlingen af nu föreliggande fråga.

Helsingfors, den 17 november 1905.

E. Öhman.

Oskar Heikel.

J. von Haartman.

A. V. Lindberg.

Ivar Gordie.

F. Jansson.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1906.

Upprättadt af Magistraten.

Hufvudtitel		Drätselkamma- rens förslag	Magistratens förslag
	Utgiter.		
I	Stadens skulder.	1,023,587 50	1,023,587 50
II	Stadens embetsvärk.		
	1. Magistraten.		
	Bland justitierådsmannens löneförmåner tillägges:		
	<i>b</i> förhöjning efter 10 års tjänst för två månader af år 1906 enligt 500 mark om året 83: 33		
	2. Rådstufvurätten.		
	I stället för posterna: 2 äldre justitierådsmän lön à 5,000: — arvode 2,000: — 14,000: —		
	3 yngre justitierådsmän lön à 4,000: — 12,000: —		
	Arvode åt 2 afdelningsordförande à 1,000: — 2,000: —		
	5 notarier för kriminalprotokollet à 3,000: — . 15,000: —		
	Afgår: 1 vakant . . 3,000: — 12,000: —		
	Transport 40,000: —	1,023,587 50	1,023,587 50

Utgiftens beskaffenhet enl. § 58 i K. F. d. Stads 1873 års Kommunalförv. i stad.

		Transport 40,000:—	1,023,587 50	1,023,587 50
		införas följande poster:		
	b	4 äldre justitierådsmän		
		lön å 5,000:—		
		arvode å 2,000:—	28,000:—	
		4 yngre justitierådsmän, lön		
		å 4,000:— 16,000:—		
		Arvode åt 3 afdelningsordförande å 1,000:— 3,000:—		
		7 notarier för kriminalprotokollet å 3,000:— . 21,000:—		
		Afgår: 1 vakant . . 3,000:—	18,000:—	
		Hela posten: „tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdelning vid Rådstufvurätten“ utgår med 16,600:—.		
		3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.		
		Posten: 1 stadsbetjent vid Rådstufvurätten, lön — 1,200:— ersättes med:		
	b	3 stadsbetjenter vid Rådstufvurätten, lön å 1,200:— 3,600:—	229,420	240,303 33
III		Kommunalförvaltningen	287,990	287,990
IV		Gatu- och kajbelysningen	250,689 30	250,689 30
V		Brandverket.		
		1. Aflöningar och andra förmåner.		
		Brandmästarens, underbrandmästarens och sekreterarens i Brandkommissionen löneförmåner äfvensom den sista posten „beklädnad för 67 man å 150:— blifva oförändrade. Öfriga poster ersättas med följande:		
		1 sprutmästare vid hufvudstationen, jämte fri bostad, ved och lyse 2,100:—		
		1 d:o vid norra stationen jämte d:o d:o 1,800:—		
		1 maskinist, jämte d:o d:o 1,800:—		
		6 sergsanter, jämte d:o d:o å 1,500:— 9,000:—		
		6 korpraler, jämte ved och lyse å 900:— 5,400:—		
		Transport 20,100:—	1,791,686 80	1,802,570 13

	Transport 20,100: —	1,791,686 80	1,802,570 13
	Hyresmedel för 6 gifta korpra- ler å 300: — 1,800: —		
	15 korpraler, kasärnerade å 900: — 13,500: —		
	16 första årets konstaplar, ka- särnerade å 300: — 4,800: —		
	15 andra årets konstaplar, ka- särnerade å 420: — 6,300: —		
	15 tredje årets konstaplar, ka- särnerade å 600: — 9,000: —		
	Kosthållning för 67 man å 325: —	21,775: —	
VI	Polisinrättningen	252,499 28	252,499 28
VII	Sundhets- och sjukvård	420,495 50	420,495 50
VIII	Fattigvården	394,240 —	394,240 —
IX	Undervisnings- och bild- ningsanstalter	1,203,107 50	1,203,107 50
X	Staden åliggande allmänna onera	285,125 21	285,125 21
XI	Vattenledningen.		
	1. Förvaltning och drift.		
	Till fjärde posten: 1 verkmästare, jemte fri bostad och ved 1,800: — fogas		
c	Personellt lönetillskott 200: — 2,000: —		
	Posten: Vattenledning under Fredriks- bergsgatan mellan Åsgatan o. Ö. Chaus- séen utgår med 12,100: —	376,050 —	364,150 —
XII	Saluhallarna	14,900 —	14,900 —
XIII	Allmänna arbeten.		
	2. Gator och allmänna platser.		
	<i>Remont och underhåll.</i>		
	Efter femte posten insättes:		
c*	Stensättning med Ia nubbsten i asfalt af Andrégatans förlängning mellan Östra och Vestra Henriksgatorna . 6,200: —	1,399,188 14	1,405,388 14
	Transport	6,257,702 43	6,280,110 76

		Transport	6,257,702 43	6,280,110 70
XIV		Pensioner.		
		Såsom sista post upptages:		
	<i>b</i>	Förra politieborgmästaren Elias Öhman 7,000:—	14,860 67	21,860 67
XV		Diverse utgifter.		
		Posten: Anslag för byggnadsinspektören höjes från 2,400:— till . . . 7,000:—		
		Därefter upptages en ny post.		
	<i>b</i>	Tillfälligt anslag för en rökinspektör att af Hälsovårdsnämnden dispone- ras 3,000:—	219,095 60	226,695 60
		Summa Fmk	6,491,658 70	6,528,667 03

Hufvudtitel	Bokstaven anger inkomstens beskaf- fenhet enligt 58 § i kommunalförordn.	Drätselkamma- rens förslag	Magistratens förslag
		Inkomster.	
		Disponibel behållning	600,000 — 600,000 —
I		Räntor	410,500 — 410,500 —
II		Tomtlösen	250,000 — 250,000 —
III		Stadens fasta egendom	423,200 — 423,200 —
IV		Tomtören	3,000 — 3,000 —
V		Inkomstgivande rättig- heter	988,900 — 988,900 —
VI		Diverse inkomster	470,853 — 470,853 —
VII		Statsbidrag	251,188 — 251,188 —
VIII		Vattenledningen	624,850 — 624,850 —
IX		Belysningsverket	89,500 — 89,500 —
X		Lån.	
		Posten: För vattenledningens utsträckning 181,100: — sänkes till . . . 169,000: —	181,100 — 169,000 —
XI		Uttaxering:	
	d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldiga med- lemmar uttaxeras, utgör 2,247,676: 03 .	2,198,567 70 2,247,676 03
		Summa Fmk	6,491,658 70 6,528,667 03

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.*Helsingfors den 2 Dec.
1905.**Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.*

N:o 774.

Jämlikt stadgandet i 58 § af Kejsrerliga förordningen den 8 december 1873, angående kommunalförvaltning i stad, har Magistraten härmed äran till Herrar Stadsfullmäktige öfversända sitt förslag till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1906, uppgjort med ledning af Drätselkammarens i ärendet till Magistraten insända framställning.

Med afseende å de ändringar och tillägg Magistraten ansett sig böra införa i Drätselkammarens förslag, får Magistraten anföra följande:

Justitierådsmannen vid Magistraten är tillförsäkrad löneförhöjning efter fem och tio års tjänst med 500 mark för hvarje gång, och enär tjänstens nuvarande innehafvare den 1 november 1906 i tio år handhaft sin syssla, tillkommer honom löneförhöjning från sagda dag nästa år. Magistraten har förty för november och december månader, i staten upptagit tillsammans 83 mark 67 penni.

I en till Herrar Stadsfullmäktige aflåten skrifvelse har Samfäldta Rådstufvurätten anhållit om vidtagande af åtgärd därhän, att den hittills provisoriska fjärde afdelningen blefve å ordinarie stat uppförd. Denna framställning hafva Fullmäktige vid sammanträde den 17 sistlidna oktober i princip godkänt samt åt Samfäldta Rådstufvurätten öfverlämnat att inkomma med förslag till ändrad lydelse af gällande föreskrifter rörande Rådstufvurättens sammansättning och värksamhet. Då förty förutsättas kan, att nämnda afdelning inom kort kommer att blifva likställd med Rådstufvurättens öfriga afdelningar, har det synts Magistraten nödigt att i staten upptaga härför erforderliga anslag. I sådant afseende bör antalet äldre justitierådsmän ökas med två och antalet yngre justitierådsmän med en. Härtill kommer ytterligare arvode för ordföranden äfvensom arvoden för tvänne notarier för kriminalprotokollet. De två extra stadsbetjenter, hvilka varit vid fjärde afdelningen anställda, torde jämväl böra å ordinarie stat uppföras.

Den sammanlagda kostnaden komme att uppgå till 27,400 mark, men däremot utgår det tillskottsanslag, stort 16,600 mark, som under föregående år i

staten och af Drätselkammaren i dess förslag för nästa år upptagits för den provisoriska afdelningen. Måhända kunna justitierådmanstjänsterna icke omedelbart från nästa års början blifva besatta, men då omöjligt är att förutse, när detta kan inträffa, har Magistraten likväl ansett sig böra i staten upptaga det för hela året nödiga anslaget.

Stadens Brandkommission har i en den 10 sistlidna november till Drätselkammaren aflåten skrifvelse hemställt om en ökning af den underbefäl och manskap vid ordinarie brandkåren tillkommande aflöning äfvensom om ökad anslag för kosthållningen. I sitt häröfver afgifna yttrande framhåller Drätselkammaren på anförda skäl att frågan om löneförhöjningen icke för det närvarande borde till pröfning upptagas, men att däremot kosthållningen borde i äskadt afseende förbättras; och hemställer Kammarkaren förty att anslaget härför borde höjas med 5,025 mark.

I anledning af Brandkommissionens ifrågavarande framställning har Magistraten sökt vinna närmare utredning i saken, utöfver hvad skrifvelsen innehåller, och därvid inhämtat, att orsaken till att Brandkommissionen så sentida och icke i sammanhang med sitt budgetsförslag funnit anledning att föreslå den ökning af staten, som numera ifrågasatts, berott på att under senaste tid och särskildt under höstens lopp ett ovanligt stort antal af det vid stadens brandkår anställda underbefäl och manskap med afseende å att aflöningen vore för låg och kosten otillräcklig sökt anställning på andra områden, hvarest en större aflöning och jämväl längre fritid kunnat erbjudas. Sålunda hafva af 66 korpraler och konstaplar sedan årets början 48 redan afgått och 3 ytterligare anmält om sin afgång. Då det måste anses vara ett synnerligen beklagligt missförhållande att en så oproportionerligt stor omsättning inom brandmanskapet äger rum och dylika omständigheter ovilkorligen måste menligt invärka på disciplin och duglighet inom kåren, hafva vederbörande icke kunnat undgå att häremot söka råda bot för framtiden.

Magistraten har äfven på dessa och öfriga i Brandkommissionens skrifvelse anförda skäl trott sig böra förorda den gjorda framställningen så mycket hållre, som det syns vara ovilkorligen nödvändigt, att stadens brandkår rekryteras med och inom sig behåller värligen dugliga och om sitt ansvar medvetna personer, på hvilka chefskapet obetingadt kan lita. Den för Brandvärdet uppgjorda staten har därför i enlighet med Brandkommissionens förslag ändrats. Den ökning af anslaget, som de tilltänkta löneförhöjningarna och den förbättrade kosten skulle medföra uppgår till 17,225 mark. Drätselkammaren har visserligen ställt i utsikt anspråk på löneförhöjning jämväl från andra håll, men enligt Magistratens åsikt kan den ställning manskapet vid stadens brandvärd intager, icke jemföras med andra betjäntes vid stadens öfriga inrättningar; och i själfva värdet synas nu ifrågavarande aflöningar för det närvarande vara ganska anspråkslösa, likasom kostnaderna för en dagportion äro väl knappt beräknade.

Vid genomgåendet af VI hufvudtiteln rörande anslag för polisinsättningen har Magistraten icke kunnat undgå att erinra om, huruledes betydande utgifter af herrar Stadsfullmäktige beslutits för poliskårens omorganisation och särskildt för upprättandet af en temporär polisreserv. Då afsikten emellertid varit att i sinom tid med Statsvärdet öfverenskomma, om huru stor del af de nödiga ansedda anslagen borde af Statsvärdet ersättas och sålunda ovissit är om och till hvilka belopp staden slutligen kommer att få vidkännas dessa kostnader, har Magistraten velat till herrar Stadsfullmäktige öfverlämna huruvida desamma borde i budgeten intagas.

Värkmästaren vid stadens vattenledningsvärkstad A. Lavi har i en till Drätselkammaren ingifven skrift på anförda skäl anhållit om en löneförhöjning af 600 mark om året. I afgifvet yttrande har Vattenledningskontoret ansett sig böra föreslå att värkmästaren Lavi måtte tilldelas en löneförhöjning för fem års tjänst af 300 mark. Drätselkammaren har emellertid för sin del förordat ett personellt lönetillskott af 200 mark och har Magistraten i anslutning härtill i staten under XI hufvudtiteln upptagit sistnämnda belopp.

Genom ett förbiseende har i staten influtit ett anslag på 12,100 mark för vattenledning under Fredriksbergsgatan emellan Åsgatan och Östra Chausseen, hvilket enligt Drätselkammarens motivering icke borde i nästa års stat ingå, och har Magistraten därför uteslutit detta belopp. Såsom en själffallen följd häraf har den under X hufvudtiteln på inkomstsidan upptagna posten på 181,100 mark sänkts till 169,000 mark.

Sedan såväl Norra Esplanadgatan som Östra Henriksgatans förlängning fram till Svenska Teatern under de senast förflutna åren blifvit belagda med prima nubbsten samt Byggnadskontoret föreslagit att Vestra Henriksgatan emellan Boulevards- och Wladimirsgatorna skulle under år 1906 med dylikt material beläggas, bör jämväl Andrégatans förlängning emellan Vestra och Östra Henriksgatorna på samma gång med enahanda material stensättas. Kostnaden härför uppgår enligt Byggnadskontorets bilagda beräkning till 6,200 mark, hvilket belopp i staten upptagits under XIII hufvudtiteln.

Vid sammanträde den 1 april 1903 beslöto herrar Stadsfullmäktige tilldela från tjänsten afgångne politieborgmästaren Elias Öhman en pension af 7,000 mark om året, men detta beslut har icke härtills värkställts. Sedan Fullmäktige emellertid den 7 sistlidna november bestämt att beslutet af den 1 april 1903 omedelbart borde träda i kraft, har Magistraten upptagit nämnda belopp under hufvudtiteln „Pensioner“.

I en till Magistraten aflåten skrifvelse af den 6 juni innevarande år hafva herrar Stadsfullmäktige fäst Magistratens uppmärksamhet vid den omständighet, att de personer och bolag, som för det närvarande förse staden med elektrisk ström, genom värkens allt mer ökade belastning vålla att staden till olidlighet nedsotas med tjock rök, ehuru denna olägenhet kunde genom efter behof afpas-

sade medel, såsom tillräckligt hög och rymlig skorsten, användning af lämpligt bränsle eller sakenlig eldning, förekommas; och anhöllo Fullmäktige med afseende härå, att Magistraten ville vidtaga de åtgärder, som för nämnda oskicks stärfjande kunde befinnas påkallade.

För att erhålla en närmare utredning i ämnet uppdrog Magistraten åt ingenjören Viktor Montgomery, hvilken tidigare varit t. f. stadselektrotekniker och under senaste tid af stadens belysningsvärk anlåtats såsom sakkunnig i elektriska frågor, att däri uttala sig. Af det vidlyftiga yttrandet i saken, som Magistraten fått af ingenjören Montgomery emottaga, synes framgå att en ytterligare utredning, grundad på noggranna, under en längre tid fortgående observationer af de särskilda värken vore af nöden för att klargöra frågan om de åtgärder, som i hvarje fall borde vidtagas. Med anledning däraf hade Magistraten tänkt sig att någon kompetent person borde vidtalas att under någon tid, exempelvis ett år, emot ersättning värkställa dylika observationer samt därjämte åt de innehafvare af elektricitetsvärk, hvilka frivilligt och utan ingripande från stadsmyndigheternas sida ville söka gå ett allmänt och oeftergiftigt önskningsmål till mötes, lämna råd och anvisningar.

Emellertid har Magistraten erfarit att Hälsovårdsnämnden till herrar Stadsfullmäktige ingått med en framställning om beviljande af ett tillfälligt anslag af 3,000 mark just för ofvan antydt ändamål, hvilken framställning af Fullmäktige remitterats till deras budgetutskott. Enär de förberedande åtgärderna i fråga om undanrödjande af rökbesväret äfven måhända närmast böra anses ankomma på Hälsovårdsnämnden, har Magistraten velat förena sig om Nämndens förevarande framställning och i staten upptagit det nödigansedda beloppet. Sedan den behöfliga utredningen införskaffats torde Hälsovårdsnämnden i sinom tid böra till Magistraten inkomma med framställning i ämnet.

Sedan Stadsfullmäktige på Magistratens framställning den 29 December 1890 beviljat ett anslag af 3,000 mark för afönande af en byggnadsinspektör och Magistraten år 1893 „med hänsyn till att byggnadsvärksamheten å orten betydligt förminskats“ ansett att detta anslag kunde nedsättas till 1,800 mark, hafva Stadsfullmäktige den 29 December sistsagda år fixerat denna budgetpost till 2,400 mark, vid hvilket belopp den sedermera bibehållits. Under den synnerligen stora lifaktighet, som varit i staden rådande inom byggnadsindustrin under de senaste tio åren, har Magistraten allt tydligare insett att byggnadsinspektören såsom upptagen af andra för byggnadsinspektörstjensten främmande åligganden, äfven med god vilja, icke kan så effektivt som stadens intresse fordrar öfvervaka byggnadsverksamheten i staden. Därjämte kan det emotses att i närmaste framtid en liflig byggnadsverksamhet kommer att vidtaga inom de stadsdelar, som för närvarande räknas till området Fjälldal, hvarigenom byggnadsinspektörens arbete i hög grad ökas. På anförda skäl håller Magistraten för att byggnadsinspektören icke borde få egna sin tid åt andra sysselsättningar utan uteslu-

tande handhafva öfvervakandet af byggnadsverksamheten i staden på det att densamma blefve möjligast effektiv. För att möjliggöra detta bör byggnadsinspektören erhålla en aflöning fullt motsvarande de på honom ställda fordringar, hvarför Magistraten velat föreslå att aflöningen måtte höjas från 2,400 till 7,000 mark, och har förty under rubriken „Diverse“ upptagit sistsagda belopp.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Edv. Öhrnberg.

Handlingar rörande ansökt inlösen af djurgårdsvillaområden till sjukhustomter.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 30 November 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 277.

Sedan i sammanhang med den af Medicinalstyrelsen väckta och derefter at denna styrelse gemensamt med Styrelsen för allmänna sjukhuset och Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna behandlade frågan om uppförande af behöfliga nya sjukhusbyggnader för en del universitetskliniker förslag framstälts, om att för detta ändamål borde förvärfvas en plats af sådan beskaffenhet att universitetets öfriga kliniska anstalter efterhand kunde till densamma förflyttas, samt vederbörandes val i detta afseende fallit på området för de nuvarande djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14, förfrågade sig Medicinalstyrelsen medels skrifvelse af den 26 april 1904 hos Stadsfullmäktige, huruvida och på hvilka vilkor Helsingfors stadskommun vore villig att till kronan öfverlåta sagda område för att af kronan användas till tomtplatser för särskilda universitetskliniker, med iakttagande af att området i fråga komme att bibehålla sin karaktär af park, samt under förutsättning att kronan komme att träffa uppgörelser med de nuvarande arrendatorerne rörande de ersättningsanspråk desse på grund af de med staden nu gällande arrendekontrakten komme att framställa.

Drätselkammaren, till hvars utlåtande ärendet af Fullmäktige remitterades, framhöll i anledning häraf uti skrifvelse till Fullmäktige af den 13 oktober 1904, N:o 215, (tr. handl. N:o 32 för 1904) att Kammaren väl känt tvekan i fråga om lämpligheten af att till antydda ändamål upplåta nämnda djurgårdsvillors område men dock stannat vid att förorda villatomternas afstående åt statsverket för ofvanberörda ändamål, härvid tagande i betraktande de vetenskapliga och humanitära syften byggnaderna å platsen komme att betjena och den fördel jämväl stadens innevånare kunde hafva deraf att sjukhusen blefve belägna nära hvarandra. Enär Drätselkammaren äfven var förvissad derom att byggnaderna skulle uppföras i en prydlig och värdig stil samt att den omgifvande parken komme att omsorgsfullt anläggas och väl vårdas, har Drätselkammaren alltså, under förutsättning att här-

för erforderlig ny stadsplansindelning vunno stadfästelse, hemställt det Stadsfullmäktige ville meddela Medicinalstyrelsen till svar:

att de nuvarande djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 11 samt en del af N:o 13 kunna till statsverket afstås för att användas till tomtplatser för särskilda universitetskliniker, med iakttagande deraf att området ifråga komme att bibehålla sin karaktär af park samt emot följande villkor i öfrigt:

att statsverket träffar uppgörelse med nuvarande arrendatorer af sagda villaområden rörande de ersättningsanspråk, desse på grund af gällande arrendekontrakt kunna komma att framställa, så att staden blir från alla anspråk härutinnan befriad;

att ifrågavarande områdets gränser i någon mån ändras, såvidt nemligen angår väg från ändan af Castréngsgatan till stora Djurgårdsvägen samt derifrån till jernvägsbanken, allt i öfverensstämmelse med hvad en skrifvelsen bilagd å stadens Byggnadskontor uppgjord karta utvisar;

att statsverket för sagda områden erlägger ett belopp af 15 mark per kvadratmeter eller således för hela komplexen, beräknad till 62,330 kvadratmeter, en summa af 934,950 mark;

att statsverket derutöfver till staden afstår det obebyggda området emellan de s. k. gamla och nya klinikernas tomter för anläggande derstädes af en skvär och möjligen framdragande af en gata;

att statsverket för rening af affallsvattnet, från de blifvande sjukhusens kloaker anlägger och underhåller anstalter, som kunna af stadsmyndigheterna godkännas;

att ifrågavarande villaområden få efter träffadt aftal med arrendatorerne öfvertagas i den mån statsverket af dem har behof och lösningssumman i förhållande dertill erläggas, dock att vid köpeaftalets afslutande minst en tionde del af hela det öfverenskomna beloppet inbetalas och lösesumman i hvarje händelse gäldas inom tio år, räknadt från dagen för köpeaftalets undertecknande; samt

att detta stadens anbud gäller intill utgången af år 1905, inom hvilken tid köpeaftal bör vara uppgjort.

Vid skedd behandling af detta ärende beslöto Stadsfullmäktige den 15 november 1904 att återremittera ärendet till Drätselkammaren med anmodan för Kammaren att yttra sig huruvida icke för ofvanberörda ändamål kunde anvisas något annat område än det ifrågavarande, hvars reserverande till park icke syntes böra utan tvingande skäl omöjliggöras.

I anledning häraf hemställde Drätselkammaren efter att hafva inhemtat Byggnadskontorets yttrande och förslag i saken, uti skrifvelse af den 11 sistlidne maj hos Fullmäktige att i ofvan antydt afseende skulle åt statsverket erbjudas till inlösen kvarteren N:ris 334, 335, 337, 338, 341 och 342 jämte mellanliggande gator i 11:te stadsdelen för ett pris af 686,000 mark och med vilkor derjämte att åt staden skulle, äfven i detta fall, afstås området mellan gamla och nya kliniker. Till denna framställning beslöto Stadsfullmäktige den 23 sistlidne maj bifalla och blef Medicinalstyrelsen uti skrifvelse från Fullmäktige om beslutet underrättad.

Vid öfvervägande af detta anbud har Medicinalstyrelsen emellertid, enligt hvad styrelsen uti skrifvelse till Fullmäktige af den 8 nästvikne september meddelat, ansett sig icke kunna förorda inköp för statsverkets räkning af det sålunda erbjudna området med afseende derå att detsamma i en framtid blefve på alla sidor kringbyggt samt i följd af dess svårkultiverade berggrund först efter mycket lång tid kunde erhålla någon parknatur, som dock för sjukhus vore af icke ringa betydelse. Dertill komme att området ifråga för närvarande vore något afsides beläget, hvilket särskildt för den kliniska undervisningen medförde icke ringa svårigheter, och jemväl svårt att bebygga. Då Medicinalstyrelsen emellertid, oaktadt pröfning af flere andra därför ifrågasatta områden, icke lyckats finna annan lämplig plats stor nog för uppförande af samtliga kliniska sjukvårdsanstalter än den förut föreslagna i djurgårdsområdet, hade Medicinalstyrelsen, med beklagande af att denna plats icke kunnat för ändamålet upplåtas, sett sig nödsakad att tillsvida uppgifva planen att sammanföra alla kliniska institut på ett och samma område. Enär likväl det alltmer bofälliga tillstånd, i hvilket de till gamla klinikum förlagda sjukhuslokalerna befunne sig, främst påkallade anskaffande af nya lokaler för dessa sjukhusafdelningar, eller universitetsklinikerna för ögon-, hud- och kvinnosjukdomar, samt Medicinalstyrelsen, hvilken af Kejsrerliga Senaten anmodats inkomma med definitiva förslag till plats för dessa kliniker, efter ytterligare bemödanden icke kunnat för desamma utfinna annan fullt lämplig placering än å området för de nuvarande djurgårdsvillorna N:ris 1 och 2, har Medicinalstyrelsen sett sig föranlåten att hos Stadsfullmäktige anhålla om begifvande till de nämnda villornas inlösen för bebyggande med kliniker för antydda sjukhusafdelningar. Särskildt afgörande för denna anhållan hade varit platsens centrala läge, hvilket vore af största betydelse för ögonafdelningen med dess mycket stora ambulanta klientel, som derstädes dagligen finge behandling och hvilken mest hörde till den arbetande klassen. Enligt Medicinalstyrelsens förmenande förtjenade denna syn-

punkt att af Stadsfullmäktige beaktas, helst afståendet af detta mindre område icke hindrade förverkligandet af Fullmäktiges afsigt att af djurgårdsvillaområdet åstadkomma en parkanläggning.

Sedermera har Medicinalstyrelsen genom skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 26 september detta år hvilken den 9 påföljande oktober remitterats till Drätselkammaren bringat till Fullmäktiges kännedom ett af Finska Läkaresällskapet vid dess innevarande höst hållna allmänna möte, under diskussionen af frågan om placering af allmänna sjukhusets i Helsingfors skilda afdelningar, gjordt uttalande. Sällskapet hade nämligen härvid beslutit att under den bestämda förutsättning att samtliga universitetskliniker, med undantag af den psykiatriska, äfvensom det patologiska institutet förlades till det område i djurgården, som omfattade djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14 hos Medicinalstyrelsen anhålla om inledande af förnyad underhandling med Stadsfullmäktige om upplåtande af nämnda område för ifrågavarande ändamål. För det fall att Stadsfullmäktige ansåge sig böra ånyo till behandling upptaga det af Medicinalstyrelsen härom tidigare väckta förslaget har Medicinalstyrelsen meddelat att, enligt dess mening, detta förslag innebure den lyckligaste lösningen af denna för den medicinska undervisningen vid landets universitet och således för hela landet och icke minst för Helsingfors stad betydelsefulla fråga.

Ur det Stadsfullmäktige derefter jämte skrifvelse från Medicinalstyrelsen af den 27 nysslidne oktober tillhandahållna diskussions- och omröstningsprotokollet från Läkaresällskapets omförmälda möte framgår att dervid såsom ett allmänt önskningsmål, i syfte att uppnå möjligast bästa samarbete emellan de skilda sjukhusafdelningarna, uttalats att de för dem afsedda byggnaderna skulle sammanföras inom ett gemensamt område, äfvensom att vid mötet den åsigt gjort sig gällande att ifrågavarande område i Djurgården vore den såväl på grund af dess centrala läge som terrängens och omgifningens beskaffenhet enda för detta ändamål fullt lämpliga platsen.

Nämnas bör vidare att Byggnadskontoret, som i anledning af Medicinalstyrelsens uti ofvanberörda skrifvelse af den 8 september gjorda anhållan om upplåtande af djurgårdsvillorna N:ris 1 och 2 till byggnadsplats för de tre kliniker hvilka närmast äro i behof af förbättrade lokaler, anmodats yttra sig rörande möjligheten af att för dessa kliniker anvisa plats å annat lämpligt ställe, meddelat att kontoret för sin del icke kunnat finna någon annan för dessa anläggningar lika fördelaktig plats som den förenämnda och den af kontoret tidigare föreslagna men af Medicinalstyrelsen på anförda och måhända beaktansvärda skäl icke godkända platsen i 11:te stadsdelen, hvarföre Byggnadskontoret icke kunde annat än förorda bifall till Medicinalstyrelsens nu framställda anhållan.

Drätselkammaren har vid förnyad behandling af ärendet icke kunnat undgå att låta sig påverkas af samma synpunkter, som dikterat Kammarens tidigare uttalande om nödvändigheten att tillmötesgå framställningen om upplåtande

af plats för alla de ifrågavarande sjukhusanstalterna inom Djurgårdsområdet, och har Kammaren funnit ytterligare stöd för sin åsigt härom uti de skäl som de vid Läkaresällskapets ofvannämnda möte uppträdande talarene härför anført. Vid detta möte har nemligen från fullt kompetent håll gjorts gällande att det för den medicinska undervisningen och för den allmänna sjukvården i landet vore af ofantligt stor betydelse att samtliga universitetskliniker kunde uppföras på ett gemensamt område, som vore möjligast fördelaktigt beläget. Emellertid synas de anmärkningar som framstälts emot det härvid alternativt ifrågasatta och af Stadsfullmäktige jämväl erbjudna området inom 11:te stadsdelen göra detta oantagligt såsom tomtplats för sjukhusanläggningar. Kammaren, som lika litet som Byggnadskontoret kunnat för ändamålet föreslå annan lämplig plats, har fördenskull, i betraktande af det allmänna intresse som är förknippadt med berörda önskningsmåls uppfyllande, ansett sig böra återhemta Kammarens i skrifvelse af den 13 oktober 1904 gjorda framställning om afstående till statsverket emot den i sagda skrifvelse nämnda ersättning och på i öfrigt deri föreslagna villkor af Djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14 samt en del af N:o 13. De betänkligheter, åt hvilka Fullmäktige vid ärendets tidigare behandling gifvit uttryck med afseende derå att områdets afstående ansetts omöjliggöra detsamma reserverande till park, har Kammaren trott icke böra verka hindrande för bifall till framställningen, då det ligger i sakens natur och upprepade gånger äfven framhållits att området äfven efter sjukhusens förläggande till platsen skulle såsom park bibehållas, hvilket i anseende till områdets betydande areal icke heller komme att möta någon svårighet. Läkaresällskapets uttalande torde emellertid gifva anledning till uppställande från stadens sida af det ytterligare förbehåll vid områdets upplåtande att flertalet universitetskliniker, med undantag af den psykiatriska, skola inom viss icke alltför lång tid, eller exempelvis inom högst 20 år, till detta område förläggas. Drätselkammaren får jämväl föreslå att bestämningen om den tid, inom hvilken köpeaftalet borde vara uppgjort, blefve ändrad sålunda att köpet bör vara afslutadt till den 1 juni 1906.

På grund af hvad sålunda anförts får Drätselkammaren värdsamt hemställa det Stadsfullmäktige ville besluta att såsom svar å Medicinalstyrelsens förnyade framställning i detta ärende meddela:

att Fullmäktige under förutsättning att härför erforderlig ny stadsplansindelning vinner stadfästelse äro villige att till statsverket afstå Djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14 samt en del af N:o 13 emot köpeskilling till det belopp samt under de villkor för öfrigt som Drätselkammaren uti öberopade skrifvelse af den 13 oktober 1904, N:o 215, föreslagit, dock sålunda att tiden för hvilken detta anbud blir gällande utsträcker till den 1 juni 1906, inom hvilken tid

köpeaftal bör vara uppgjordt, samt med förbindelse för statsverket att inom förloppet af högst 20 år till detta område förlägga flertalet universitetskliniker, med undantag af den psykiatriska.

Remisshandlingarna i ärendet återställas härjämte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Handlingar rörande föreslagna ändringar uti Rådstufvurättens i Helsingfors sammansättning och arbetsordning.

SAMFÄLTA
RÅDSTUFVURÄTTEN

i

Helsingfors,

den 22 november 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 258.

I anledning af Herrar Stadsfullmäktiges skrifvelse af den 17 sistlidne Oktober får Samfälta Rådstufvurätten äran öfversända förslag till stadganden angående Rådstufvurättens i Helsingfors stad sammansättning och verksamhet med fyra ordinarie afdelningar. Då Kejslerliga Brevvet af den 7 Februari 1881 angår både Magistraten och Rådstufvurätten, men dessa bägge numera äro åtskiljda, har det synts lämpligare att utverka fastställelse å fullständiga stadganden rörande Rådstufvurätten allena. Sedan Herrar Stadsfullmäktige meddelat Samfälta Rådstufvurätten sitt beslut i ärendet, skall Rådstufvurätten ingå med hemställan om stadfästelse å förslaget.

Transsumt ur protokollet bifogas.

På Samfälta Rådstufvurättens vägnar:

Oskar Palmgren.

Fritiof Gylling.

*Förslag till stadganden angående Rådstufvurättens
Helsingfors stad sammansättning och verksamhet.*

1) Rådstufvurätten i Helsingfors stad består af en justitieborgmästare samt sju äldre och fyra yngre justitierådmän. Vid äldre rådmans afgang intages hans plats af den i tjensten äldste bland de yngre rådmännen. Äro två eller flera yngre rådmän af samma ålder i tjensten, äge den företräde, som tidigast ingått i allmän tjenst. Emellan lika berättigade äfven i detta afseende skiljer lotten.

2) Rådstufvurätten till biträde äro anstälde en magistratssekreterare, en civilnotarie, sex brottmålsnotarier och en aktuarie.

3) Rådstufvurätten sammanträder antingen till Samfält Rådstufvurätt, hvar justitieborgmästaren är ordförande och samtliga rådmän ledamöter, eller på afdelningar. Dessa afdelningar äro till antalet fyra och bestå:

den första af justitieborgmästaren en äldre och en yngre justitierådman, samt de öfriga en hvar af två äldre och en yngre justitierådman.

I händelse af jäf eller förfall, äro rådmännen skyldige att i hvarandra ställe tjenstgöra å annan afdelning än den, å hvilken de för tillfället äro till tjenstgöring indelade. Är såväl ordföranden som viceordföranden å afdelning af skiljorsak hindrad att leda förhandlingarna, föres ordet af äldste tjenstgörande ledamoten. Magistratssekreteraren och de på de skilda afdelningarna indelade notarierna, hvilkas åligganden och skyldigheter närmare bestämmas genom särskild arbetsordning, kunna, i händelse af jäf eller annat laga förfall för ledamot i afdelning, såsom ledamot i Rätten adjungeras.

4) Samfälta Rådstufvurätten upptager och behandlar följande mål och ärenden, nemligen:

a) angående bestridande af justitieborgmästaretjensten vid inträffad ledighet äfvensom angående förordnande af viceordförande i Rådstufvurättens första afdelning samt ordförande och viceordförande i Rådstufvurättens öfriga afdelningar;

b) angående rådmännens indelning till tjenstgöring på Rådstufvurättens skilda afdelningar;

c) angående antagande och entledigande af notarier och lägre betjening äfvensom notariernes fördelning till tjenstgöring på de skilda afdelningarna;

d) angående tjenstledighet för Rådstufvurättens medlemmar, notarier och lägre betjening samt förordnande af vikarier för dem;

e) angående utlåtande, som högre myndighet affordrat Rådstufvurätten, der utlåtandet icke föranledes af klagan öfver vidtagen eller underlåten åtgärd i domarembetet;

f) frågor därom, af hvilken afdelning ett anmaldt mål rätteligen bör till behandling upptagas; och är klagan öfver Samfälta Rådstufvurättens beslut i sådant ärende icke tillåten;

5) Rådstufvurättens första afdelning upptager och afgör:

a) lagfarts-, intecknings-, förmynderskaps- och äktenskapsförordsärenden samt de tvister, som derom kunna uppkomma, äfvensom ärenden angående försäljning och förpantning af omyndigs fasta gods och tvister rörande förmyndares redovisning;

b) tvister om viderboendes och nabos lösningsrätt till hus och jord i staden;

c) tvister angående besvär och last, som granne af annan tåla bör eller ej;

d) tvister om flyttning i och ur hus;

e) ansökningar om bouppteckning eller arfskifte samt tvister, som kunna i anledning af sådana förrättningar uppkomma;

f) testamentsbevakningar samt tvister om arf och om testamente;

g) ansökningar om årsstämming, om egendoms afträdande till borgenärerne och om boskildnad samt tvister om bättre rätt till afträdd egendom äfvensom åtal för bankruttbrott;

h) vexelmål och sjörättsmål;

i) ärenden angående syner och värderingar, som enligt gällande stadganden ankomma å Rådstufvurätt;

j) ärenden rörande bevis öfver vederhäftighet eller medellöshet; samt

k) ansökningar om försvunnen persons eller urkunds förklarande för död;

6) Rådstufvurättens öfriga afdelningar upptaga och behandla efter lottning dem emellan alla tvistemål och brottmål, som icke omnämnts i nästföregående punkt. De mål, som hafva oskiljaktigt sammanhang med hvarandra, handläggas dock å en och samma afdelning, och åtal för bruten rättegångsfrid eller annat vid någon afdelning förefallet mindre brott tillhör den afdelning, der brottet ägt rum.

7) Ärenden, hvilka kunna utan föregående stämning handläggas, såsom sjöförklaringar, vittnesförhör i anledning af 23 § 17 kap. R. B., eller i följd af annan domstols förordnande, borgenärseds afläggande före inställelsedag, fordrans anmälande jemlikt 12 § 9 kap. H. B., äfvensom andra dylika behandlas af den afdelning, hos hvilken sökanden sig anmäler.

8) Viceordföranden i första afdelningen samt ordförande och viceordförande i öfriga afdelningar af Rådstufvurätten skola, efter Samfälta Rådstufvurättens framställning, af Åbo Hofrätt tillförordnas för ett år i sender. Afgår någon af dem under året genom döden eller annan orsak, äge Samfälta Rådstufvurätten hos Hofrätten hemställa om förordnande för annan ordförande eller viceordförande i den afgångnes ställe; och vidtage Samfälta Rådstufvurätten emellertid de för vinnande af domfört antal ledamöter i Rätten nödiga förfoganden.

9) Ehuru Magistratens ordförande och ledamöter numera icke äro medlemmar i Rådstufvurätten och dennes medlemmar ej heller äro ledamöter i Magistraten, skola bouppteckningar och arfskiften äfven framdeles, efter lottning och Rådstufvurättens förordnande, förrättas af bägge borgmästarene och samtliga rådmännen.

10) I särskild arbetsordning, som, efter Stadsfullmäktiges hörande, af Rådstufvurätten fastställes, på Samfälta Rådstufvurättens förslag, af Åbo Högskola meddelas icke blott de vidare föreskrifter, angående de i Rådstufvurättens anstälde tjänstemäns åligganden och göromål, som, i anledning af hvad hängesamt blifvit stadgadt och förordnad, befinnas erforderliga, utan ock närmare bestämningar angående tiden för Rådstufvurättens särskilda afdelningars sammanträdanden äfvensom om sättet för inkomna måls och ärendens fördelning, för stämning, utgifvande och för protokollsföringen med allt hvad dertill hörer.

Rådstufvurättens ordförande och ledamöter äga åtnjuta två månaders ledighet under sommaren, såframt de för sig ställa och aflöna ledamotsvikarier, som af Samfälta Rådstufvurätten godkännas, dock sålunda, att ordförande och viceordförande å samma afdelning icke få samtidigt åtnjuta dylik ledighet.

SAMFÄLTA
RÅDSTUFVURÄTTEN

i

Helsingfors,

den 22 November 1905.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 259.

Då Samfälta Rådstufvurätten i anledning af Herrar Stadsfullmäktiges skrivelse af den 17 sistlidne Oktober N:o 345 till åtgärd förehaft ärendet om de ändringar och tillägg, som för den fjärde provisoriska afdelningens ställande på ordinarie stat påkallas i Kejslerliga Brevet af den 7 Februari 1881 med deri af Kejslerliga Senaten den 1 Oktober 1887 vidtagna ändringar angående Rådstufvurättens i Helsingfors sammansättning och verksamhet, har Magistraten härstädes meddelat Rådstufvurätten, att Kejslerliga Senaten för Finland, på Herrar Stadsfullmäktiges framställning, den 29 sistlidne Maj förordnat, att Gumtäckt egendom, bestående af Viksberg allodialsäter i Gumtäckt by och dermed i samband varande Kottby halfva skattehemman i Kottby by, Hindersnäs eller Mejlans enstaka skattehemman samt Grejus kronohemman med dertill hörande kronoutbysjord i Lillhoplax by och Helsinges socken, med undantag af till omförmälda lägenheter hörande sju egolotter, hvilka äro omgifna af staden icke tillhörig, inom nämnda socken belägna mark, äfvensom Sörnäs fängelseområde och statsjernvägarnes inom Kottby hemman fallande område komma att från den 1 Januari nästkommande år 1906 i administrativt, ecklesiastikt och judicielt afseende förenas med Helsingfors stad.

Enär antalet af på Rådstufvurättens handläggning ankommande mål och ärenden, hvilket vid senast under åren 1890 och 1891 företagen grundlig granskning af Rådstufvurättens arbete befans, i anseende till den övántadt starka tillväxten af folkmängden och den hastiga ökningen af hus och tomter i Helsingfors, hafva stigit under den korta tiden från år 1882 med omkring sextio procent, af enahanda orsaker ytterligare anseeligt tillvuxit på det område, som nu hör under stadens jurisdiktion, har hos Samfalta Rådstufvurätten i öfvervägande kommit, huruledes efter införlifvandet med stadsområdet af ofvanuppgifna, delvis af förstäder och för öfrigt af talrika sjelfbestående bostadslägenheter upptagna samt af en delvis tätt sammanträngd befolkning af flera tusen personer bebodda trakter antalet af lagfarts-, intecknings-, förmynderskaps-, boupptecknings- och arfskiftes-ärenden samt afhysningstvister kommer att med ens nå sådan poäng, att det skall blifva synnerligen betungande för första afdelningen att med den skyndsamhet och ordentlighet, hvarpå anspråk med fog af rättssökande ställes gent emot hufvudstadens domstol, handlägga och afgöra dessa ärenden och tvister samt allt hvad för öfrigt till första afdelningens uppgift redan hör och framdeles höra skulle, om icke åtminstone någon del af de på afdelningen nu ankommande mål öfvertoges af andra, tredje och fjärde afdelningarna, från hvilka i stället handläggningen af de såkallade polismålen kunde öfverflyttas på en temporärt sammansatt Rådstufvurättsafdelning, bestående af en justitierådman, såsom ordförande, och två bisittare, hvilka hvardera tillika förde protokollet samt besörjde diariiföringen och skriftvexlingen, alldeles såsom Herrar Stadsfullmäktige redan tidigare tänkt sig en sådan afdelning för polismål inrättad, hvarigenom äfven underlättades öfvergången till det af komitén för reform af rättegångsväsendet föreslagna rättegångsförfarande och system af underdomstolar, beräknade af komitén för Helsingfors till fem afdelningar, jemte en lagmansrätt för viktigare mål. Första afdelningens ordinarie dombok, som för ett par tiotal år sedan kunde inbindas i två delar, utgör numera sex digra band och samma afdelnings lagfarts-, intecknings- och förmynderskapsprotokoll hafva efter hand från två delar för omkring tiotal år sedan vuxit till fyra stora band. Efter det Rådstufvurättens arbete senast uppvägdes och bedömdes, hafva nya stadsdelar blifvit bebyggda och befolkade. Afdelningens arbete har i följd deraf redan blifvit ytterst betungande isynnerhet för ordföranden, som efter de icke sällan fem, ja ända till sju timmar oafbrutet fortgående sammanträdena har att i hemmet genomgå de dervid tillkomna protokollen och före underskrifvandet af de många ur desamma utskrifna utslagen granska dessa, äfvensom uppsetta förslag till domar i konkurs- och urarfva- samt boskildnads-, sjörätts- och andra större tvistemål efter läsning af i dem tillkomna vidlyftiga handlingar. Genom 1898 års förmynderskapslag har första afdelningen fått sig åhvälfda nya mödosamma och delikata åligganden, såsom ärenden, i hvilka yrkas af uppfostrings- och förmynderskapsnämnderna att från föräldrar, merendels mot deras enständiga bestridande och, i thy fall, efter vittnens hörande rörande deras hemlif och förhål-

lande mot barnen samt dessas uppförande, skall öfverflyttas målsmans- och uppfostringsrätten öfver barnen på andra personer, äfvensom den tidsödande befattningen med förmyndareredovisningarna och förmyndarskapsbokföringen samt det hela året om fortgående arbetet med försumlige förmyndares förpligtande att afgifva redovisningar. Vidare har för afdelningen tillkommit ett allt efterhand ökande antal ärenden om dödande af urkunder och om försvunnen persons förklarande för död, hvilka ärenden måste behandlas vid minst två sammanträden, första gången för inhemtande af utredning och för vederbörandes hörande samt andra gången för slutbehandling å den utsatta inställelsedagen. Och äfven de å första afdelningen ankommande af- och tillträdeshusesynerna i embetsbostäder i kronans hus hafva med åren blifvit allt talrikare.

* De nya områdenas och deras delvis ociviliserade befolknings ställande under Helsingfors stads jurisdiktion skall ytterligare öka antalet af ärenden om förmyndarskap, förmyndareredovisningar och föräldras skiljande från målsmans- och uppfostringsrätten öfver barn, om inteckningar, erforderliga för vinnande af medel till nybyggnader och säkerställande af köpeskillingarna för försålda lägenheter, och om afhysning ur hus, äfvensom bouppteckningsförrättningarna. Berörda tillskott till stadens areal och folkmängd kommer ock att betydligt stegra antalet både af egentliga brottmål och af polismål samt förty äfven påkalla inrättandet af ett eller flere nya poliskontor.

På grund häraf anhåller Samfälta Rådstufvurätten nu, att Herrar Stadsfullmäktige ville godkänna sådan anordning af Rådstufvurätten, att konkurs-, boskildnads- och urarfvamål samt mål om bankruttbrott komme att efter lottning fördelas mellan Rådstufvurättens öfriga afdelningar samt att polismålen skulle utslutande handläggas af en af Hofrätten på Samfälta Rådstufvurättens framställning tillförordnad justitierådman med tvenne bisittare, hvilka äfven hade att föra protokollet. Till afdelningen kunde höra följande mål:

a) om brott, för hvilka straff finnes stadgad i 41 till och med 44 kap. strafflagen, med undantag dock för dem, som nämnas i 1 och 2 §§ 42 kap. och andra mom. 6 § 43 kap.;

b) om brott emot författningarna om tillverkning och försäljning m. m. af bränvin samt om maldrycker äfvensom emot näringslagen;

c) om brott mot föreskrift beträffande jagt, fiske och kräftfångst;

d) om olagligt upplag m. m. af eldfarliga oljor;

e) om brott mot helsovårdsstadgan;

f) om brott mot författningarna angående utöfvande af läkareverksamhet och om apotekare;

g) om brott mot hamnordningen, för såvidt sådant mål ankommer å allmän domstol. Och skulle denna afdelning sammanträda minst tre gånger i veckan å dagar, då andra, tredje och fjärde afdelningarna behandlade civila mål, på det att stadens tre stadsfiskaler, som nu utföra polismålen å hvar sin afdelning, vore oför-

hindrade att hvar sin dag uppträda såsom åklagare vid bemälda afdelning å dagar, då de icke föra åklagaretalen inför öfriga afdelningar. Afdelningen skulle ock, der så funnes lägligt och en extra åklagare tillförordnades, hålla något sammanträde i för ändamålet upplåtna rum vid de i utkanterna af staden nödigblifvande poliskontoren, hvarigenom den fördelen vunnes, att de tilltalade och i kontoren kvarhållna personer icke behöfde upphämtas ända till rådhuset och att uti ifrågasvarande trakter bosatta målsegare och vittnen kunde höras på stället. För dem skulle således inbesparas mycken tid och möda med att inställa sig i rådhuset, derifrån de nog eljes ofta uteblefve.

Staten för polisafdelningen skulle blifva:

ordförandearvode för en rådman	Fmk	1,000:—
arvode för dennes vikarie	„	3,000:—
arvode åt två bisittare å 3,000 mark	„	6,000:—
arvode åt två extra stadsbetjente å 1,200 mark	„	2,400:—
	<u>Summa Fmk</u>	<u>12,400:—</u>

Deri skulle då bestå den af Kejsrerliga Senaten, vid meddelandet af bifall till Herrar Stadsfullmäktiges framställning om förberörda områdets öfverföring till staden, i följd deraf förutsedda ökning af arbetskrafterna vid Rådstufvurätten, hvarom vederbörande myndigheter i staden, enligt Senatens skrivelse i ämnet, egde att med särskild framställning till Senaten inkomma.

Efter inhemtandet af Herrar Stadsfullmäktiges beslut skall Samfälta Rådstufvurätten ingå till högvederbörlig ort med hemställen om fastställelse af de sålunda påtänkta anordningarna rörande Rådstufvurätten.

Transsumt ur protokollet och en förteckning öfver de jordlägenheter, villor och tomtplatser, som den 1 Januari 1906 införlifvas med Helsingfors stad, bifogas.

På Samfälta Rådstufvurättens vägnar:

Oskar Palmgren.

Fritiof Gylling.

Helsinge domsaga samt vederbörande tingslagsbor, godt förordna att ifrågavarande lägenheter skola afskiljas från Helsinge sockens tingslag och införlifvas under Helsingfors stads jurisdiktion.

Öfverföringen af omförmälda lägenheter skall såväl i administrativt, ecklesiastikt som judicielt afseende träda i kraft den 1 Januari 1906, egande dock de nuvarande ecklesiastike löntagarene i Helsinge socken äfvensom Häradshöfdingen i Helsinge domsaga sålänge de uti sina nu innehafvande tjänster qvarstå af Helsingfors stad årligen uppbära det vederlag för minskning i inkomster, hvilket dem i sådant afseende lagligen tillkommer, samt vederbörande myndigheter i Helsingfors stad, ifall denna öfverföring erfordrade ökning af arbetskrafterna vid Rådstufvurätten i staden, derom med särskild framställning inkomma.

 Helsingfors, den 29 Maj 1905.

Tillförordnad Chef för Justitieexpeditionen, Senator

E. Andersin.

G. E. Winter“.

Slutligen antecknades, att af stadsgeodeten Lille uppgjord förteckning öfver de med staden förenade områdena fanns till hands.

Samfälta Rådstufvurättens medlemmar ansågo Rådstufvurättens redan nog så dryga arbete komma att genom ifrågavarande områdets införlifvande med staden ytterligare stegras, men enär några ledamöter nödgades aflägsna sig, beslöts att för närmare öfvervägande af hvad i anledning deraf från Rådstufvurättens sida borde tillgöras låta med vidare åtgärd i ärendet anstå till något sammanträde under in-
 stundande vecka, då slutligt beslut i saken komme att fattas. Antecknades.

Den 22 November.

§ 1.

Företogs till vidare åtgärd det vid Samfälta Rådstufvurättens sammanträde den 14 innevarande November under § 1 af protokollet behandlade ärende angående förslag till ny arbetsordning för Rådstufvurätten och hvad i anledning af den förestående utvidgningen af området för Helsingfors stads jurisdiktion göras borde.

Enär vid härå skedd öfverläggning olika meningar i ärendet yppades, skreds till omröstning, dervid

Justitierådmannen Nyman, som till först uttalade sig, ville i skrifvelse till Stadsfullmäktige insända fullständigt förslag till stadganden angående Rådstufvu-

rättens i Helsingfors stad sammansättning och verksamhet i öfverensstämmelse med hvad derom för närvarande fanns föreskrifvet med sådana af fjerde afdelningens ställande på ordinarie fot betingade förändringar i Rådstufvurättens sammansättning att Rådstufvurätten skulle bestå af en justitieborgmästare samt sju äldre och fyra yngre justitierådsmän samt att de Rådstufvurätten till biträde anställde brottmålsnotariernas antal ökades från fem till sex äfvensom att Rådstufvurättens afdelningar till antalet vore fyra, bestående den första af justitieborgmästaren, en äldre och en yngre justitierådman samt de öfriga afdelningarna enhvar af två äldre och en yngre justitierådman, hvarutom de tidigare i ärendet gällande stadganden borde underkastas ändringar derhän, att Rådstufvurättens första afdelning behandlade åtal för konkursbrott samt egde handlägga ansökningar om försvunna personers eller urkunders förklarande för döda. Tillika föreslog justitierådsmannen Nyman att i omordade förslag måtte ingå bestämning derom, att Rådstufvurättens ordförande och ledamöter egde åtnjuta två månaders ledighet under sommaren med skyldighet att för sig ställa ledamotsvikarier, som af Samfälta Rådstufvurätten godkändes. Men som de å Rådstufvurättens första afdelnings handläggning ankommande mål och ärenden under årens lopp betydligt ökats samt en ytterligare stegring i deras antal vore att emotse, sedan ifrågavarande områden i Helsinges socken blifvit införlifvade med staden, på grund hvaraf alt arbete vid sagda afdelning blefve så betungande, att det samma icke kunde med tillbörlig noggrannhet och omsorg utan öfveransträngning utföras, samt antalet af såväl de civila, som brottmålen vid Rådstufvurättens öfriga afdelningar redan vore så stort, att dessa afdelningar, med fästadt afseende å den tillväxt i mål, som på ofvan anförd grund jemväl vore att emotse, icke såge sig i stånd att öfvertaga någon del af de på första afdelningens behandling ankommande göromål, ville justitierådsmannen Nyman, att Samfälta Rådstufvurätten skulle uti en särskild skrifvelse, med framhållande af ofvan angifna synpunkter, hos Stadsfullmäktige anhålla, att Stadsfullmäktige ville godkänna sådan anordning af Rådstufvurätten, att alla såkallade polismål skulle uteslutande handläggas af en utaf Hofrätten på Samfälta Rådstufvurättens framställning tillförordnad justitierådman med två bisittare, hvilka äfven hade att föra protokollet äfvensom nödiga förteckningar och diarier samt att ifall af bifall härtill konkurs-, boskildnads- och urarfvamål jemte mål om bankruttbrott komme att efter lottning fördelas emellan andra, tredje och fjerde afdelningarna af Rådstufvurätten.

Justitierådsmannen Krogerus var ense med justitierådsmannen Nyman.

Justitierådsmannen Idestam var i öfrigt af samma mening som justitierådsmannen Nyman, utom att justitierådsmannen Idestam ansåg frågan om inrättande af en provisorisk afdelning vid Rådstufvurätten för polismål ega så nära sammanhang med den nuvarande provisoriska fjerde afdelningens uppförande å ordinarie stat, att hemställan om sagda polisafdelnings inrättande borde ingå i samma skrifvelse, hvarmed nytt förslag till Rådstufvurättens sammansättning och verksamhet på fyra ordinarie afdelningar skulle till Stadsfullmäktige insändas, samt i detta förslag tillika

intagas de deraf betingade anordningarna om målens fördelning på alla fem afdelningar af Rådstufvurätten.

Justitierådmannen Wendell och justitierådmannen Saurén uttalade samma mening, som justitierådmannen Nyman.

Justitierådmannen Heimbürger, som ansåg frågan om inrättande af en femte afdelning vid Rådstufvurätten vara för tidigt väckt samt förty för sin del ännu icke ville vidtaga någon åtgärd för sådant ändamål, men hvilken, enär alla öfriga ledamöter af Rätten i denna del af frågan förenade sig i justitierådmannen Nymans mening, fann sig föranlåten att yttra sig derom, omfattade Nymans åsigt i sjelfva saken.

Justitierådsmännen Sourander och Nyberg voro likaledes ense med justitierådmannen Nyman.

Justitieborgmästaren Palmgren påvisade omständligt, huruledes första afdelningens göromål efter hand i följd af stadsområdets utomordentligt hastiga bebyggande och folkmängdens anseliga tillväxt samt tillkomsten af nya lagar och rättsinstitut, såsom lagarne om förmynderskap, om urkunds dödande och om försvunnen persons förklarande för död, till den grad ökats, att det numera blifvit för afdelningen och särskildt för dess ordförande ytterst betungande och öfveranstängande att handlägga och besörja allt det arbete, som på afdelningen vid domarbordet och å ordföranden dessutom i hemmet ankomme. Sammanträdena, som begynte klockan tio, varade ofta fem, ja till och med sju timmar. Utom att antalet af, bland andra, lagfarts-, intecknings- och förmynderskapsärenden samt mål om afhysning af hyresgäst anseeligt ökats i följd af en otalig mängd nya tomters förvärfvande, bebyggande och intecknande samt den talrika arbetarbefolkningens oförmåga att betala utfästa hyror, så att ordinarie domboken, som ännu för något tiotal år sedan kunde inbindas i två eller tre delar, numera sammansättes i sex digra band, medan lagfarts-, intecknings- och förmynderskapsprotokollen redan måste inbindas i fyra band, har afdelningen genom förmynderskapslagen af år 1898 fått sig åhvälfda nya mödosamma, tidsödande och delikata åligganden, såsom förande af förmynderskapsbok öfver alla förmyndare och deras pupiller med desses födelseort och dag, antecknande af alla förändringar i afseende å förmyndare samt om pupillers myndigblifvande och död, föredragning inför protokollet af förmyndareredovisningarna och anteckningar i boken att och när redovisningarna föredragits, ärenden om en mängd försumlige förmyndares förpligtande att afgifva redovisning, mål med yrkande från uppfostrings- och förmyndarnämndernas sida att från föräldrar, merendels mot deras enständiga motsägelse och i dylika fall efter hörande af vittnen öfver deras hemlif och förhållande emot barnen samt öfver dessas förehafvanden, må öfverflyttas målsmans- och uppfostringsrätten öfver barnen på andra personer. Vidare har tillkommit ett efter hand stigande antal ärenden om dödande af urkunder och om försvunnen persons förklarande för död, hvilka ärenden måste behandlas vid minst två sammanträden, det ena för inhemtande af utredning och vederbörandes hörande samt det

andra för ärendets slutbehandling å i offentlig stämning utsatt inställelsedag. Och äfven af- och tillträdessyner i embetslokaler i kronans hus hafva ofta förekommit.

Efter införlifvandet med staden af ifrågavarande, delvis såsom förstaden redan bebyggda och i öfrigt af talrika bostadslägenheter upptagna samt af en delvis tätt sammanträngd befolkning af flera tusen personer bebodda trakter komma synnerhet antalet af lagfarts-, in-tecknings- och förmynderskapsärenden samt af- och testamentsklandertvister äfvensom husflyttningsmål att med ens nå en sådan höjd, att det skall blifva ytterst ansträngande, om ens möjligt, att med den ordentlighet och skyndsamhet, hvarpå anspråk ställes gentemot hufvudstadens permanenta domstol, besörja och handlägga hvad å afdelningen redan eljes ankommer och framtiden äfvensom laggas skulle. Och äfven om under långvariga tröttande sammanträden kunde medhinnas hvad vid dessa göras bör, har ordföranden emellan sammanträdena att genomgå de vid desamma tillkomma vidlyftiga protokollen och före underskrifvandet af de många ur dessa utskrifna utslag och domar genomse desamma äfvensom uppsätta förslag till domar i konkurs-, urarfva- och boskildnads-, sjörätts- och andra större tvistemål efter tidsödande läsning af handlingarna i dessa mål.

Då nu fråga vore om uppgörande af förslag till stadganden om Rådstufvurättens sammansättning och verksamhet på fyra ordinarie afdelningar, nödgades Borgmästaren, — derest nu icke kunde i förslaget till stadgandena intagas, att vice-ordföranden, mot arvode, borde med yngre rådmannen och magistratssekreteraren, denne senare både såsom ledamot och protokollist, hålla ett fjerde veckosammanträde för behandlingen af in-tecknings- och förmynderskapsärenden, — anhålla om öfverföring af en del med hemarbete förenadt och således för ordföranden särskildt betungande mål, såsom exempelvis konkurs-, boskildnads- och urarfva- samt bankruttmål, på de öfriga afdelningarna och om de å dessa nu ankommande polismålens öfverlemnande till handläggning af en så billig som möjligt temporär afdelning, bestående af en utaf Hofrätten bland rådmännen tillförordnad ordförande och två bisittare, som tillika förde protokollet och föreskrifna längder, sådan som Stadsfullmäktige redan tidigare tänkt sig en slik polisafdelning. Borgmästaren kunde således icke såsom ett särskildt ärende för sig behandla frågan om berörda förslag samt deri icke blott oförändradt uppräknat afdelningens nuvarande mål, ärenden och göromål, ehuru desamma, för deras antal och innebörd, i arbetsdryghet redan vuxit afdelningen öfver hufvudet, utan till och med införa nya sådana om urkundens och personers förklarande för döda. Det vore nödvändigt, att i ett sammanhang söka åstadkomma sådana stadganden om Rådstufvurättens verksamhet, att denna domstol må kunna åt sina arbeten och göromål egna nödig insigt och sakkunskap samt tillika med tillbörlig skyndsamhet handlägga och slutföra desamma. Af största vikt vore, att man gäfvade domstolen sådana krafter och sådan sammansättning, som för samhällets och allmänhetens snabba och ordentliga betjenande äro nödiga, och att man härvid toge hänsyn ej blott till förhållandena för tiden, utan ock till sådana på saken verkande omständigheter, som med säkerhet i den närmaste framtiden

komma att inträda, samt ordnade arbetet så, att verklig säkerhet för domstolsåtgärdernas duglighet vinnes. En utvidgning af göromålen icke blott till omfattning, utan ock till beskaffenheten kan visserligen af domstolens medlemmar i viss mån krävas, dock icke utöfver hvad som med deras välfärd kan stå tillsammans. Härvid torde väl gälla såsom bestämmande grundsats, att handla icke blott efter rätt, utan ock efter billighet.

På grund af omröstningens utgång skulle alltså jemte skrifvelse till Stadsfullmäktige insändas härvid tillika upprättadt förslag till stadganden angående Rådstufvurättens i Helsingfors stad sammansättning och verksamhet på fyra ordinarie afdelningar, åtföljdt af transsumt ur protokollet, äfvensom samtidigt i särskild skrifvelse, uppsatt på sätt brefkonceptboken utvisade, hos Stadsfullmäktige anhållas om inrättande af en provisorisk femte afdelning för behandling af såkallade polismål, i hvilken händelse konkurs-, boskildnads- och urarfvamålen samt åtalen för konkursbrott skulle från första afdelningen öfverföras till Rådstufvurättens andra, tredje och fjerde afdelningar, att dem emellan efter lottnings fördelas. Ort och tider förutskrifne.

In fidem:
Fritiof Gylling.

Förteckning öfver de jordlägenheter, villor och tomtplatser som den 1 januari 1906 införlifvas med Helsingfors stad.

*Wiksberg eller Gumtäckt allodialsäteri.
Sörnäs ölbryggeri.
Sörnäs straffängelse.*

Hermanstad I.

kvart. N:o 1	tomt N:o 1		kvart. N:o 2	tomt N:o 1 a
" "	" "	2	" "	1 b
" "	" "	3	" "	1 c
" "	" "	4	" "	1 d
" "	" "	5	" "	2
" "	" "	6	" "	3
" "	" "	7	" "	4
" "	" "	8	" "	5

kvart.	N:o	tomt	N:o	6 & 7	kvart.	N:o	tomt	N:o	2
"	"	"	"	8	"	"	"	"	4
"	"	"	"	9	"	"	"	"	5
"	"	"	"	10	"	"	"	"	6
"	N:o 3	"	"	1	"	"	"	"	7
"	"	"	"	2 a	"	N:o 7	"	"	1
"	"	"	"	2 b	"	"	"	"	2
"	"	"	"	3	"	"	"	"	3
"	"	"	"	4	"	"	"	"	5
"	"	"	"	5	"	N:o 8	"	"	1
"	"	"	"	6	"	"	"	"	3
"	"	"	"	7	"	"	"	"	4
"	"	"	"	8	"	"	"	"	5
"	"	"	"	9	"	N:o 9	"	fabrikstomt	
"	"	"	"	10	"	"	"	"	3
"	"	"	"	12	"	"	"	"	5
"	N:o 4	"	"	1	"	N:o 11	"	"	1
"	"	"	"	2	"	"	"	"	2
"	"	"	"	3	"	"	"	"	3
"	"	"	"	5	"	"	"	"	4
"	"	"	"	6	"	"	"	"	6
"	"	"	"	7	"	"	"	"	7
"	"	"	"	8	"	"	"	"	8
"	"	"	"	9	"	"	"	"	9
"	N:o 5	"	"	2	"	"	"	"	9 b
"	"	"	"	3	"	"	"	"	10
"	"	"	"	4	"	"	"	"	12 b
"	"	"	"	5	"	"	"	"	13
"	N:o 6	"	"	1	"	"	"	"	14

Hermanstad II.

kvart.	N:o	tomt	N:o	2	kvart.	N:o	tomt	N:o	2
"	"	"	"	3	"	"	"	"	7
"	"	"	"	4	"	"	"	"	8
"	N:o 16	"	"	2	"	N:o 19	"	"	1
"	"	"	"	3	"	"	"	"	3
"	"	"	"	4	"	N:o 22	"	"	1
"	N:o 17	"	"	1					

Majstad.

kvart. N:o	1	tomt N:o	1
"	"	"	5
"	N:o 2	"	2
"	N:o 3	"	1
"	"	"	2
"	"	"	3
"	"	"	8
"	"	"	9
"	N:o 5	"	7
"	"	"	8
"	N:o 9	"	2
strandkvarteret	tomt	"	2
"	"	"	2 b
"	"	"	3
"	"	"	4
"	"	"	5

kvart. N:o	9	tomt N:o	6
"	"	"	7
"	"	"	8
"	N:o 12	"	4
"	"	"	5
"	"	"	6
"	N:o 13	"	6
"	N:o 14	"	1
"	"	"	2
"	"	"	3
strandkvarteret	tomt	"	1
"	"	"	6
"	"	"	7
"	"	"	8
"	"	"	9
"	"	"	10

*Kottby hemman (obebyggd).**Mejlans hemman.*

villan N:o	1	Bjälbo
"	2	Toivola
"	3	Bärgvik
"	4	Sätra
"	5	Laaksola
"	6	Tallbo
"	7	Nybacka
"	8	Granvik
"	9	Havanna
"	11	Furunäs
"	12	Ljungamo
"	13	Värbärga
"	14	Tomtebo
"	15	Ekudden
"	16	
"	17	

villan N:o	18	Sommarro
"	19	
"	20	Solhem
"	21	Breidablick
"	22	Muisto
"	23	
"	24	
"	25	Johannesbärg
"	26	
"	27	Bockholmarne
		Fölisön
lotten N:o	2	å Råholmen
		Finska trädgårdsfören. område
		Tilkka litt. A.
		" " B.
		Lindströms tomtplats
		Jakobssons
		Dubbs
		Tullanders

Grejus hemman.

tomt N:o 1 å Grejus	tomt N:o 5 å Grejus
" " 2 " "	" " 6 " "
" " 3 " "	" " 7 " "
" " 4 " "	" " 8 " "

Helsingfors den 20 November 1905.

W. O. Lille.

*Folkskoledirektionens framställning om anställande af en
adjoint åt folkskoleinspektorn.*

DIREKTIONEN

FÖR

Helsingfors Stads Folkskolor

Helsingfors,

den 23 Oktober 1905.

N:o 33.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Vid upprepade sammanträden har inom Folkskoledirektionen varit föremål för allvarligt öfvervägande frågan om anställande af en adjoint åt folkskoleinspektorn.

Allaredan under den tid stadens högtförtjente förre folkskoleinspektör Filosofemagistern Victor Öhberg handhade folkskoleinspektorstjensten var ärendet vid skilda tillfällen under diskussion inom Direktionen, men, oaktadt Direktionen var benägen att hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om ökande af inspektionen, fick frågan hvarje gång förfalla.

Emellertid hafva folkskolorna i staden numera erhållit sådan utveckling att Direktionen ansett sin pligt vara att ånyo upptaga ärendet under ompröfning.

För att med siffror belysa frågan om stadens och folkskoleväsendets utveckling har från de tryckta berättelserna öfver kommunalförvaltningen härstädes uttagits uti här bilagda tablå ingående uppgifter för det senaste kvartseklet, upptagande stadens invånaretal och folkskoleutgifter för kalenderåren 1880,—1905, antalet folkskoleelever för läseåren 1880—1881 ända till innevarande läsetermin afvensom mängden af skolklasser och lärarepersonal ända från läseåret 1894—1895.

Af denna enqvête framgår, bland annat:

1:o) att under de senaste 25 åren stadens invånarantal stigit från 43,000 till öfver 111,000;

2:o) att folkskolebudgeten under nästangifna tid mera än sjudubblats eller höjts från något under 100,000 mark till vida öfver 700,000 mark;

3) att folkskoleelevfrekvensen fyradubblats eller stegrats från något under 2,000 till 8,000; samt

4:o) att under de sistförflutna 12 åren antalet folkskoleklasser förökats från 149 till 223, äfvensom lärare- och lärarinnekåren stigit från 170 till i det närmaste 300.

Skollokalerna, som under tidigare år voro koncentrerade inom den oegentliga staden, hafva numera jemväl förlagts till olika delar af stadens förstäder. Sedan skolan på Sveaborg i år upphört är icke vidare af nöden att med ångbåt färdas söderut, men i och för inspektion af folkskolorna inom Fredriksberg är man hänvisad till att begagna jernväg. Åt öster är från midten af staden öfver 3 kilometer till stadens näststörsta skoletablisement å Vallgård, hvarifrån skolan i Hermanstad är än en half kilometer aflägsen; afståndet från stadens centrum till den vid Vestra chausséen längst bort belägna skolan är äfven i det närmaste 3 kilometer. Att dessa långa afstånd väsentligen försvåra all inspektion är lätt att inse.

Såsom här ofvan anförts finnas i stadens folkskolor 223 fullständiga klasser och sålunda fast anställda klasslärare och -lärarinnor till samma antal. Dertill komma ytterligare många facklärare och lärarinnor med ett större eller mindre timantal per vecka. Ytterligare må nämnas att en stor mängd tillfälliga vikarier under läsårets förlopp arbeta vid skolorna, hvadan summan af i kommunens folkskolor under året anställda personer stiger till i det närmaste 300. Alla dessas undervisning borde i någon mån åtminstone vara föremål för inspektors uppmärksamhet och granskning. Men att detta ej är görligt under nuvarande förhållanden, torde utan vidare inses. En enda person kan icke hvarje år utöfva inspektion öfver ett sådant antal lärare och lärarinnor.

Men kommunen har äfven på landsbygden förlagda skolor, nämligen sex särskilda uppfostringsanstalter belägna i Lojo, Nummis, Sibbo, Borgå, Wänä och Sammatti socknar. Äfven öfver dessa eger stadens folkskoleinspektör utöfva inspektion. Detta, som emellertid hittills i högsta grad försumrats, måste för framtiden blifva föremål för särskild omsorg.

Öfverallt i andra länder är den anordning vidtagen att i hvarje folkskola finnes anställd en särskild manlig föreståndare eller öfverlärare, såsom han vanligen benämnes, i hvars skyldigheter bland annat ingår att utöfva inspektionen öfver de lärares och lärarinnors undervisning, som arbeta i den under hans närmaste ledning stående skolan. En dylik anordning kan icke införas här. Tvåspråkigheten och den organisation af skolorna, som i Helsingfors har fyratioårig häfd för sig, omöjliggör en dylik organisation. De föreståndare och föreståndarinnor, hvilka sedan flere år finnas vid skolorna härstädes anställda, hafva sina särskilda maktpåliggande funktioner, men någon inspektion af undervisningen är och kan ej blifva dem anförtrödd.

I folkskoleinspektorns uppgifter ingår emellertid ingalunda allenast att utöfva inspektion. Hans tid är i synnerhet en del af året i den grad upptagen af

kansligöromål och ärenden, som afse den allmänna administrationen och organisationen af kommunens folkskoleväsende i dess helhet att han under veckotal icke hinner företaga egentlig inspektion. En stor mångfald af arbeten tvingar inspektorn att förlägga sitt hufvudsakliga arbete till folkskolornas kansli. De dagliga mottagningarna å detta kansli äro synnerligen maktpåliggande och upptaga under oftast flere timmar folkskoleinspektorn med konferenser med skolornas föreståndare och föreståndarinnor, lärarekårens medlemmar samt folkskoleelevernas föräldrar och målsmän. Ibland folkskoleinspektorns mera arbetsdryga detaljer kan vidare anföras utarbetandet af årsberättelsen, hvilken för att fylla sitt ändamål kräfver mycken tid och arbete.

Slutligen får Direktionen framhålla den omständigheten att folkskoleinspektorn vid inträffande förfall af sjukdom eller annan orsak icke har någon som kan interimistiskt öfvertaga hans viktiga funktioner.

Med afseende härå får Folkskoledirektionen äran hemställa det ville Stadsfullmäktige, med beaktande af hvad Direktionen ofvan anført, fatta beslut derom:

att från och med ingången af år 1906 anställas en adjoint åt stadens folkskoleinspektor;

att denna adjoint väljes tillsvidare endast för en tid af två år af Stadsfullmäktige på förslag af Folkskoledirektionen;

att åt folkskoleinspektorsadjointen fastställas en aflöning till samma belopp som åt folkskoleekonomen eller 5,000 mark;

att ifrågakomna nya tjänsteman skall i samråd med och efter anvisning af Folkskoleinspektorn biträda denne vid inspektionen af folkskolorna; samt

att adjointen utan särskildt förordnande för hvarje gång af Stadsfullmäktige skall, i händelse af förfall för Folkskoleinspektorn, omhänderhafva inspektorstjänsten.

På Folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

N. B. Grottenfelt.

L ä s e å r	A n t a l			Å r	Kyrkskrifven befolkning	Utgifter för
	Skolelever	Skol- klasser	Lärare och lärarinnor			folkskolorna
						Mark
1880—1881	1,815	—	—	1880	43,334	98,635
1881—1882	2,022	—	—	1881	44,584	108,449
1882—1883	2,160	—	—	1882	45,909	121,653
1883—1884	2,415	—	—	1883	47,315	133,599
1884—1885	2,688	—	—	1884	49,146	151,870
1885—1886	2,814	—	—	1885	51,184	167,907
1886—1887	3,220	—	—	1886	53,370	214,354
1887—1888	3,471	—	—	1887	55,740	225,901
1888—1889	3,709	—	—	1888	58,402	246,886
1889—1890	3,935	—	—	1889	61,583	267,930
1890—1891	4,249	—	—	1890	61,530	295,087
1891—1892	4,460	—	162	1891	64,641	322,499
1892—1893	4,595	—	159	1892	66,743	353,916
1893—1894	4,791	—	161	1893	69,025	372,901
1894—1895	5,083	149	170	1894	70,984	385,656
1895—1896	5,336	151	169	1895	73,820	409,417
1896—1897	5,574	159	167	1896	77,421	437,122
1897—1898	5,628	164	186	1897	81,119	451,917
1898—1899	5,922	171	181	1898	85,041	475,308
1899—1900	6,263	180	205	1899	88,710	541,253
1900—1901	6,585	185	210	1900	93,576	647,035
1901—1902	6,827	196	219	1901	97,051	651,064
1902—1903	7,149	199	257	1902	100,182	696,640
1903—1904	7,620	206	271	1903	106,067	719,314
1904—1905	7,908	211	277	1904	111,650	784,571
1905 i september	8,012	223	300	1905	—	798,955

Utskottsbetänkande angående stadens utgifts- och inkomstförlag för år 1906.

Sedan Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit granskningen af stadens utgifts- och inkomstförlag för nästinstundande år, har utskottet fått emottaga följande handlingar:

1:o Magistratens jemte skrifvelse af den 2 innevarande december Stadsfullmäktige tillsända utgifts- och inkomstförlag för år 1906, åtföljdt af Drätselkammarens enahanda förlag och särskilda andra bilagor (tr. handl. n:ris 29 och 26 för 1905).

2:o Fullmäktiges beslut af den 17 förvikne oktober angående anslag för a) semesterledighet och aflönande af vikarie åt underläkaren vid medicinska afdelningen af Maria sjukhus; b) införande af gasbelysning i Tölö nya folkskolebyggnad; c) införande försöksvis af nykterhetsundervisning å högsta klasserna i stadens folkskolor; samt d) upprätthållande under år 1906 af en byrå för anskaffande af anställning åt dimitterade folkskoleelever.

3:o Stadsfullmäktiges beslut af den 21 sistlidne november angående a) temporär förstärkning af polisstyrkan i staden; samt b) planering och kanalisering af ett för små bostadslägenheter afsedt område invid Fredriksbergs station.

4:o Stadsfullmäktiges beslut af den 28 i sistnämnda månad angående a) uppförande af ett nytt folkskolehus vid Fabriksgatan; b) arvode åt vikarie för föreståndaren för förberedande yrkesskolan för gossar; c) upphyrande af ny verkstadslokal för sagda skola; d) understöd åt hamnkontorsbokhållareenkan Elise Karolina Hjelt; samt e) anslag för inspektioner i arbetarebostäderna härstädes.

5:o Fullmäktiges remisser af den 28 berörda november med a) Folkskoledirektionens framställning om anslag för att i Berttula anstalt underhålla medellösa andesvaga barn från Helsingfors; b) föreningen Suomen Liikemies Yhdistys' ansökan om understöd till upprätthållande af föreningens aftonkurser för handelsbiträden; samt c) Helsovårdsnämndens anhållan om anslag för anställande af en röktekniker.

6:o Stadsfullmäktiges beslut af den 12 innevarande december angående a) höjd aflönning åt sekreteraren vid Fullmäktige; b) anslag för planering af tomten n:o 45 vid Tölögatan till lekplan för folkskolebarn; samt c) understöd åt förre ord-

ningsmannen vid stadens brandverk Jakob Rönnebergs enka Karolina Vilhelmina Rönneberg.

7:o Stadsfullmäktiges remisser af sistnämnda dag med a) Helsovårdsnämndens framställning angående tillbyggnad till desinfektionsherberget; samt b) direktionsens för Helsingfors Utskänningsaktiebolag ansökan om anslag ur bolagets vinstmedel till underhåll af bolagets anläggningar å Högholmen och Fölisön.

8:o Fullmäktiges remiss af den 18 dennes med Helsovårdsnämndens framställning angående anslag för anskaffande af för vaccinationer lämpliga lokaler.

Beträffande det ansökta anslaget för underhållet af Högholmen och Fölisön får utskottet hänvisa till dess härom afgifna särskilda betänkande (tr. handl. n:o 34 för 1905).

Vid granskningen af budgetförslaget samt öfriga till utskottet remitterade och inkomna handlingar har utskottet funnit anledning till följande uttalanden och förslag:

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Vid posterna under denna hufvudtitel har utskottet icke funnit något att anmärka.

II. Stadens embetsverk.

I en till Stadsfullmäktige aflåten skrivelse har Samfäldta Rådstufvurätten anhållit om åtgärd derhän att fjerde afdelningen vid Rådstufvurätten, hvilken afdelning hittills varit provisorisk, blefve uppförd å ordinarie stat. Sedan denna framställning blifvit af Fullmäktige vid sammanträde den 17 sistlidne oktober i princip godkänd, har Samfäldta Rådstufvurätten, enligt anmodan af Fullmäktige, till desse inkommit med förslag till de ändringar i bestämmingarne angående Rådstufvurättens sammansättning och verksamhet, som erfordrades i händelse Rådstufvurättens förberörda hemställan komme att bifallas. Enär, enligt omordade förslag, hvilket af Magistraten lagts till grund för dess utgiftsförslag i denna del, brottmålsnotarietjensten vid första afdelningen af Rådstufvurätten, hvilken tjänst hittills varit vakant, komme att helt och hållet indragas samt brottmålsnotariernes antal för framtiden att blifva sex, motsvarande två å enhvar af andra, tredje och fjerde afdelningarna,

torde anslaget för dessa tjänster böra upptagas på följande sätt:
6 notaries för kriminalprotokollet à 3,000 mark 18,000:—

I Magistratens budgetförslaget åtföljande skrifvelse uppgifves löneförhöjningen för äldre justitierådmannen vid Magistraten för november och december månader 1906 utgöra 83 mark 67 penni i stället för 83 mark 33 penni, hvilket sistnämnda belopp, som är det rätta, ingår i budgetförslaget.

III. Kommunalförvaltningen.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 12 innevarande december bör sekreterarens vid Stadsfullmäktige aflöning, förut 3,600 mark,

upptagas med 6,000 mark.

Sedan hamnkaptenen i utförligt motiverad framställning hos Drätselkammaren hemställt om anskaffande för hamnkontolets räkning af en sjöduglig, med c. 5 hk. maskin försedd motorhåt (tr. handl. n:o 26 pag. 62 o. ff.), har för nämnda ändamål i budgetförslaget upptagits ett anslag af 4,000 mark. Utskottets flertal, som äfven för sin del funnit en dylik motorbåt vara för hamnkaptenen behöflig, vill såsom det mest vägande motivet för dess anskaffande framhålla hamnområdets stora utsträckning, i följd hvaraf möjligheten för hamnbefålet att tidt och ofta inspektera detsamma bör såvidt görligt underlättas.

IV. Gatu- och kajbelysningen.

Ehuru Stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 innevarande december beslutit att kommunen numera sjelf skall öfvertaga petroleumbelysningen i staden, torde likväl, enär erfarenhet saknas derom, till hvilket belopp kostnaderna för denna belysning framdeles komma att uppgå, posterna beträffande petroleumbelysningen böra ingå i 1906 års budget oförändrade enligt Magistratens förslag, dock att

anslaget till arvode åt en kontrollör, 600 mark, lärers böra utslutas;

hvarjemte hänvisningen till kontraktet med entreprenören och tillägget till nämnda kontrakt bör bortfalla.

V. Brandverket.

Sedan stadens brandkommission i en den 10 sistlidne november till Drätselkammaren aflåten skrifvelse hemställt om ökning af den underbefäl och manskap

vid ordinarie brandkåren tillkommande aflöningen äfvensom om ökad anslag för kosthållningen, har Drätselkammaren, på anförda skäl, afstyrkt berörda framställning för så vidt den ökade aflöningen beträffar. Deremot har Magistraten i dess budgetförslaget åtföljande skrivelse för sin del förordat bifall till brandkommunens hemställan och i enlighet dermed upptagit anslagen för brandverket i budgeten (tr. handl. n:o 29 pag. 7).

Äfven utskottet finner den starka omsättning af personalen vid brandverket, som Magistraten omförmäler, äfventyra en behörig skötsel af stadens brandväsende äfvensom vidhandengifva riktigheten af påståendet, att lönerna vid brandverket nu mera äro för låga. Härtill kommer att hvarken sagda personal eller dess aflöning nämnvärdt ökats sedan år 1895, medan samtidigt stadens folkmängd ansevärt tilltagit och stadens bebyggda område likaledes betydligt utvidgats. En ökning af personalen vill utskottet emellertid icke föreslå, enär utskottet anser en fåtaligare, men väl aflönad och instruerad brandpersonal vara ett mera effektivt skydd för staden än en mera talrik, men mindre skicklig sådan. På anförda skäl har utskottet för sin del obetingadt anslutit sig till Magistratens framställning.

VI. Polisnrättningen.

Enär förslag till ny förordning angående polisnrättningen i Helsingfors och ny stat för densamma, afseende dessa förslag att förändra polisen till ett kommunalt verk, äro under arbete, och emotses kan, att reorganisationen skall under år 1906 hinna genomföras, kommer budgeten för polisverket antagligen att under nästa år i väsentliga delar ändras. Då emellertid berörda förslag tillsvidare icke föreligga, måste polisnrättningens budget ännu för år 1906 uppgöras med afseende å de för närvarande gällande bestämningarna.

Vidkommande kostnaderna för den af Stadsfullmäktige den 21 sistlidne November beslutna temporära polisreserven, har utskottet i betraktande af omöjligheten att för närvarande fixera utgiftens belopp och huru stor del deraf kan komma att drabba staden, ansett det vara ändamålsenligast att icke i nästkommande års budget upptaga något direkt anslag för nu ifrågavarande utgift, utan i stället reservera medel för stadens eventuella andel deri genom en något betydligare förhöjning af anslaget för oförutsedda behof under afd. XV.

Vid behandlingen af budgeten för innevarande år anmärkte 1905 års budgetutskott, hurusom kostnaden för belysningen af polisverkets lokaler, 12,000 mark, vore oproportionerligt hög. Emellertid har anslaget för denna belysning i föreliggande budgetförslag ytterligare höjts, eller till 12,500 mark. Utskottet förbiser visserligen icke att den faktiska kostnaden för nämnda belysning ännu öfverstigit sistnämnda belopp och exempelvis år 1904 uppgått ända till 16,252 mark. Men emotser utskottet att denna utgift under den ordnade regim, som numera efterträdt den

förra, genom slöseri och hvarjehanda missbruk af allmänna medel sig utmärkande förvaltningen, åter skall nedbringas till normala proportioner, helst om den kostsamma elektriska belysningen i större grad ersättes med gasbelysning. Med afseende härå föreslås

att anslaget till belysning af polisverkets lokaler upptages i budgeten med samma belopp som för år 1905, eller 12,000 mark.

Derjemte torde belysningsnämnden erhålla i uppdrag att taga i öfvervägande och till Fullmäktige inkomma med utlåtande derom, huruvida icke gas kunde i större utsträckning än hittills komma till användning i stadens egna hus och särskildt poliskammarens lokaler.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Enär Stadsfullmäktiges framställning om öfvervakandet och bekämpandet af prostitutionen genom hygieniska åtgärder ännu är beroende på Regeringens pröfning samt inrättandet af en venerisk afdelning vid en af staden subventionerad poliklinik endast ingick såsom en del i den serie af åtgärder, som af reformen påkallades,

torde anslaget för nämnda poliklinik, 4,700 mark, ännu icke böra i budgeten upptagas.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 28 förvikne november bör under rubriken 7 Helsopolisen

införas anslag för anställande af inspektioner i arbetarebostäderna, 3,000 mark.

Uti skrifvelse för den 18 sistlidne oktober har föreståndaren för vaccindepoten i Helsingfors, docenten Artur Clopatt, under åberopande af stadgandet i § 3 af Kejsarliga förordningen af den 17 december 1883, angående vaccinationen i Finland, anhållit att Helsovårdsnämnden ville vidtaga erforderliga åtgärder för att lämpliga lokaler för vaccinationens bedrifvande blefve af staden upplåtna och att vaccindepoten måtte tilldelas ett årligt anslag af 200 mark för anskaffande af för depoten nödiga medikamentösa lösningar m. m.

Med anledning häraf har Nämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 7 innevarande december meddelat att vaccinationerna tidigare värkstälts uti stadens folkskolelokaler, men till följd af den störing, de åstadkommit uti undervisningens

regelbundna gång, och de olägenheter de medfört för lärarepersonalen, under de senaste åren skett uti läkarenes poliklinik vid Vladimirsgatan N:o 31, folkbibliotekets läsesal i gården N:o 36 vid Fabriksgatan, å vaccinationsbyrån Androvgatan N:o 8, Folkets hem i Sörnäs och sockerbrukets läsesal i Tölö. Af dessa lokaler vore lokalen i gården N:o 36 vid Fabriksgatan i allo olämplig, hvarför en annan sådan borde anskaffas. Dessutom måste, sedan områdena Hermanstad och Majstad med staden införlivats, ny lokal upphyras för vaccinationerna å dessa områden. Då dessa lokaler icke kunde erhållas gratis och städningen af desamma äfven ertor drar utgifter, har Nämnden anhållit att för anskaffande af för vaccinationer lämpliga lokaler och deras städning ett anslag af förslagsvis 600 mark mätte af Stadsfullmäktige för ändamålet anslås.

Deremot har Nämnden ansett docenten Clopatts anhållan om anslag af staden för medikamentösa lösningar m. m. icke vara å lag grundad och förty afstyrkt densamma.

Då äfven utskottet finner stadens skyldighet att tillhandahålla lämpliga lokaler för nu ifrågakvarande ändamål vara uti den i ämnet gällande författningen klart fastslagen,

torde, för anskaffande af för vaccinationer lämpliga lokaler och dessas städning, ett anslag af 600 mark böra under afdelningen 12 i budgeten upptagas.

VIII. Fattigvården.

Genom beslut af den 6 sistlidne juni bemyndigade Stadsfullmäktige Fattigvårdsstyrelsen att utöfver stat antaga tre qvinliga och två manliga vårdare vid dårvårdsanstalten å fattiggården, och har anslag för dessa införts i förslaget. Men derjämte har, på yrkande af anstaltens läkare, tillagts anslag för ytterligare en manlig vårdare för skötseln af sinnessjuka män i tuberkulospaviljongen. Med afseende härå bör, vidkommande anslagen för vårdarene vid berörda anstalt,

jemväl Fullmäktiges omordade beslut af den 6 berörda juni återopas.

IX. Undervisningsväsendet.

I Drätselkammarens budgetförslaget beledsagande skrivelse framhållles hurusom Kammaren redan tidigare beaktat den starka stegringen i utgifterna för högre handverksskolan samt tagit under öfvervägande huruvida icke ett afskiljande af ifråga-

varande skola från centralskolan för konstflit borde förordas. Från fackmannahåll hade ifrågasatts lämpligheten att under samma timmar sammanföra elever, hvilka med sin utbildning hade vidt skilda ändamål. Den ekonomiska synpunkten hade likväl tillsvidare förmått Kammaren att icke tillstyrka inrättandet af en egen högre handtverksskola för staden. I underhållet af handtverksskola deltog Statsverket med ett belopp, motsvarande hälften af aflöningen för skolans föreståndare och lärare i angifna undervisningsämnen, hvaremot något bidrag icke lemnades till utgifterna för lokal, värme, belysning, städning, undervisningsmateriel m. m. Det till centralskolan för konstflit utgående statsbidraget hade beräknats efter samma grunder, men bekostade statsverket dessutom utgifterna för lokal, värme och belysning derigenom att skolan inrymts i Ateneum, som uppförts för konstföreningens och konstflitsföreningens skolor och samlingar. Emellertid hade den åt centralskolan för konstflit upplåtna lokal redan nu visat sig otillräcklig, hvarför staden påförts utgift för hyra med 2,400 mark för en ytterligare behöflig utsal. Enligt uppgjord kalkyl öfver kostnaden för en af staden inrättad högre handtverksskola skulle utgiften för föreständares och lärares aflönande uppgå till något öfver 26,000 mark, deraf hälften komme att erläggas af statsverket. Utgiften för hyra af lokal hade beräknats till 15,000 mark samt öfriga kostnader till 11,000 mark. Totalkostnaden skulle sålunda stiga till något öfver 39,000 mark, derifrån likväl kunde afdragas 4,000 mark för elevavgifter, i följd hvaraf för staden återstode att betäcka ett belopp af omkring 35,000 mark. Då genom den för år 1906 erforderliga stegringen af bidraget till konstflitsföreningens centralskola stadens utgift stege till något öfver 32,500 mark, syntes tiden vara inne att taga i öfvervägande, om ej pedagogiska synpunkter kunde påkalla ett särskiljande af centralskolan och högre handtverksskolan, hvilka i grunden tjänade olika ändamål. Frågan syntes emellertid böra underkastas pröfning, grundad på noggrann kännedom om centralskolans verksamhet, och kunde en sådan pröfning lämpligast åstadkommas derigenom, att uppdrag lemnades åt stadens medlemmar i konstflitsföreningens skoldirektion att med yttrande i ämnet till Stadsfullmäktige inkomma. Då äfven pedagogiska insigter härvid blefve erforderliga, har Drätselkammaren hemställt det måtte Stadsfullmäktige besluta att i sammanhang med snart skeende val af ledamöter i stadens nämnder och styrelser verkställa omval jemväl af två medlemmar i konstflitsföreningens skoldirektion.

Anslutande sig i hufvudsak till Drätselkammarens uppfattning att vägande skäl finnas för en omorganisation af den högre handtverksundervisningen härstädes, skulle utskottet dock anse det rättast att för frågans pröfning uti hela dess vidd tillsattes ett särskildt utskott. Utskottet hemställer derför

att Stadsfullmäktige ville åt ett särskildt utskott uppdraga att taga i öfvervägande och till Fullmäktige inkomma ej mindre med yttrande derom, huruvida icke anledning förekomme att afskilja högre

handtverksskolan från centralskolan för konstflit, än med förslag till reglemente för förnämnda skola.

Enligt Fullmäktiges beslut af den 28 sistlidne november bör efter anslaget för föreståndare för förberedande yrkesskolan för gossar införas följande post:

vikariatsarvode för 8 månader till följd af föreståndarens sjukdom, 917 mark 28 penni.

Vidare bör, enligt Fullmäktiges beslut af nästsagda dag, posten hyra för verkstadslokalen, 2,000 mark,

ökas till 4,000 mark.

I en till Stadsfullmäktige inlemnad ansökan har föreningen Suomen Liike- miesyhdistys anhållit om bidrag till upprätthållande härstädes af föreningens aftonkurser för handelsbiträden. I sådant afseende anför föreningen hurusom i dessa kurser meddelas undervisning under tio timmar i veckan och trettiotvå veckor om året uti nationalekonomi, varulära, svenska, finska, ryska och tyska språken, svensk och finsk handelskorrespondens, bokföring, räknelära, handelslära, handelsgeografi och skönskrifning. Årskostnaden för undervisningen utgör 5,500 mark, hvaraf 2,000 mark bestridas genom statsbidrag och 800 mark genom elevernas afgifter. Såsom bidrag till betäckande af bristen emotser föreningen ett anslag ur stadens medel till belopp af 2,000 mark.

Ändamålet med ifrågavarande ansökan hör dock efter utskottets åsigt till dem, som staden tillgodosett med anslag ur stadens andel i utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel. Med afseende härå föreslås

att föreningens ansökan remitteras till det utskott, som Fullmäktige i sinom tid komma att tillsätta för pröfningen af frågor rörande anslag ur dessa vinstmedel för år 1905.

Enär Fullmäktige redan vid sammanträde den 17 förvikne oktober beviljat i budgetförslaget upptagna arvoden för särskild nykterhetsundervisning, 1,600 mark, torde, vidkommande dessa arvoden,

Fullmäktiges berörda beslut i budgeten återopas.

I sammanhang med budgetförslaget har Uppfostringsnämnden hemställt om inrättandet af två småbarnsskolor i landsbygden för inalles 40 gossebarn och med

utgiftsstat af sammanlagdt 8,585 mark. Nämnden har framhållit att den sett sig nödsakad att omhändertaga äfven mindre barn, som ännu icke kommit till den egentliga skolåldern, men hvilkas sedliga utveckling eljes skulle äfventyrats. Sålunda hade i Sammatti redan utackorderats fjorton sådana gossebarn, för hvilkas undervisning anstälts en särskild småskolelärarinna. Då emotses kunde, att kolonin skulle allt fortsättningsvis ökas, hade Nämnden ansett nödvändigt att skolan erhöle organisation motsvarande en lägre folkskolas. De svenska talande smågossarne hade tillsvidare kunnat erhålla undervisning i en privat småbarnsskola i Sibbo. Men då äfven här en hastig ökning vore att emotse, hade Nämnden jemväl för deras undervisning ansett en särskild småbarnsskola vara af nöden.

Deremot har Drätselkammaren hållit före att i de fall då Uppfostringsnämnden anser sig böra omhändertaga vårdnaden af barn, som ännu icke nått folkskoleåldern, sådana barn i regeln borde utackorderas i staden, der folkbarntädgårdar och andra småbarnsskolor erbjuda lämpligt tillfälle till uppfostran. Det måste nemligen antagas att, då det gälde mindre barn, orsaken till Nämndens ingripande berodde icke på barnens vanart, utan fastmer på föräldrarnas oförmåga att handhafva deras uppfostran. Skulle Nämndens verksamhet utvidgas genom inrättandet af vårdanstalter af annat slag än de nu existerande, syntes större anledning förefinnas att planlägga något internat för äldre svårdisciplinerade barn, hvilka på grund af det förderfliga inflytande, de utöfvade på andra barn, icke kunnat af Uppfostringsnämnden intagas i de asyler, staden härintills inrättat. Drätselkammaren har därför ur Nämndens budgetförslag uteslutit de föreslagna småbarnsskolorna. Då emellertid Nämnden redan omhändertagit åtskilliga mindre barn, hvilkas omvårdnad måhända icke i hvarje fall kunde ombetros fattigvården, har Kammaren ansett anslaget för enskild utackordering böra höjas. Detta anslag är i årets stat upptaget till 8,000 mark, men hade Uppfostringsnämnden med afseende å de föreslagna nya anstalterna nedsatt detsamma till 6,000 mark. På anförd grund har Drätselkammaren ökat anslaget till 10,000 mark.

Beträffande förevarande fråga har utskottet fått af Uppfostringsnämndens sekreterare, herr Henrik Ståhl, emottaga följande promemoria:

Uti den skrifvelse, som åtföljer Drätselkammarens förslag till budget för år 1906, säges, att Kammaren ansett sig kunna tillstyrka Uppfostringsnämndens förslag om en ny uppfostringsanstalt för flickor, hvaremot den icke kunnat förena sig om ett af Nämnden framställt förslag rörande inrättandet af 2 småbarnsskolor i landsbygden för inalles 40 gossar och med utgiftsstat af sammanlagdt 8,585 mk. Drätselkammaren håller före, att i de fall, då Uppfostringsnämnden anser sig böra omhändertaga barn, som ännu icke nått den egentliga folkskoleåldern (9 år), sådana i regeln borde utackorderas i staden, där folkbarntädgårdar och andra småbarnsskolor erbjuda lämpligt tillfälle till uppfostran. Att märka är likväl, att icke så få — för närvarande 9 — af de gossar, som här afses, utgöras af sådana, som, ehuru de uppnått en ålder af 10—15 år, icke för sin klena innanläsning och

försenade utveckling kunnat med någon framgång deltaga uti en undervisning, lämpad för barn i den högre folkskolan. Det var väsentligen för att bereda dylika barn en för dem lämplig undervisning, som Uppfostringsnämnden i början af innevarande kalenderår fann sig nödsakad att inrätta en provisorisk småbarnsskola i Sammatti, till hvilken då jämväl öfverfördes sådana yngre gossar, 7—9 år gamla, beträffande hvilka, enligt anmälan af stadens folkskoleinspektor, skolans tukt visat sig maktlös. Till följd af de djupt sorgliga hemförhållanden, uti hvilka dessa barn lefvat, och till följd af att de af sina föräldrar sändts ut att tigga eller försälja tidningar och småkram, hafva dessa olycksbarn dukat under för gatulifvets frestelser, begynt skolka från skolan eller alldeles uteblifvit därifrån samt äfven gjort sig skyldiga till snatterier. I likhet med folkskoleinspektorn har äfven Uppfostringsnämnden ansett, att det för dylika barns uppfostran är af vikt, att de blifva förflyttade till annan och bättre omgifning, detta så mycket mer, som erfarenheten gett vid handen, att i de fall, då barn i staden utackorderats, dessas föräldrar sökt motarbeta Nämndens bemödanden. Men äfven under förutsättning, att dessa barn med framgång skulle kunna uppfostras i staden, skulle denna uppfostran ställa sig betydligt dyrare än på landet. År 1904 utgjorde medelkostnaden per elev för de i stadens folkskolor undervisade barnen Fmk 100:23 eller för de 40 gossar, för hvilka här ifrågakvarande småbarnsskolor äro afsedda, något öfver 4,000 mk, af hvilken summa en del c. 1,000 mk visserligen skulle erläggas af staten. Utackorderingskostnaderna för dessa 40 gossar skulle, förutsatt att för 15—18 mk i månaden, såsom Nämnden nu uti enstaka fall betalat, tillräckligt antal lämpliga utackorderingsställen kunde i staden erhållas, jämte beklädnadskostnaderna, beräknade efter 40 mk per elev i året, stiga till minst 9,520 mk. Stadens samtliga kostnader för dessa 40 gossars undervisning och underhåll skulle sålunda stiga till minst 12,520 mk mot Fmk 8,585, som Uppfostringsnämndens förslag upptager. Det måste således både ur uppfostrings och ekonomisk synpunkt sedt vara mest fördelaktigt, att dylika gossar uppfostras på landet, om också för dem måste inrättas särskilda småbarnsskolor. Skulle det emellertid finnas lämpligare, att utgifterna för dessa gossars uppfostran fortsättningsvis observeras under posten „enskild utackordering“, måste denna, för att motsvara det verkliga behovet, höjas till samma summa, som Uppfostringsnämnden upptagit för dessa småbarnsskolor och enskild utackordering, eller i rundt tal till 14,500 mk, icke endast till 10,000 mk, såsom Drätselkammaren föreslagit.

Föräldrarnas bidrag till barnens underhåll, som af Nämnden beräknats till 1,000 mk, har Drätselkammaren ansett sig böra höja till 2,000 mk, förnämligast af skäl, att redan 1904 inflöt mer än 2,200 mk. Därvid bör dock observeras, att detta år 6 barns uppfostran kunde helt och hållet bekostas med deras egna medel, hvilket föranledde en ökning på Nämndens inkomstsida af mer än 1,200 mk. För 4 af dessa barn togo pengarna dock slut med år 1904, medan för de 2 återstående det sista ingick uti september månads redovisning detta år. — Vid barns omhän-

dertagande affordras föräldrarna, där de anses vara i stånd att bidraga till barnens underhåll, skriftlig förbindelse att inbetala 5--15 mk i månaden jämte omkostnaderna för beklädnad, men endast i relativt få fall blifva dessa förbindelser trots upprepade påminnelser infriade. Såväl Stadsfullmäktige som stadens Fattigvårdsstyrelse torde beträffande de arbetarebefolkningen beviljade nödhjälpslånen gjort liknande erfarenhetsrön i detta hänseende. Till utsökning har Nämnden ej velat skrida, då en sådan åtgärd utan att leda till nämnvärdt resultat blott skulle varit egnad att öka de svårigheter, Nämnden vid barns omhändertagande har att öfvervinna. — Då den under nästa år motsedda ökningen af barn, som måste beredas vård och uppfostran, företrädesvis är att förvänta från Hermanstad och Majstad, men från där boende föräldrars sida knappast något bidrag till barnens underhåll är att påräkna, har Uppfostringsnämnden icke håller för år 1906 kunnat beräkna föräldrarnas bidrag till barnens underhåll högre än till 1,000 mk.

I motsats till Drätselkammaren har Utskottet funnit de af Uppfostringsnämnden framhållna såväl pedagogiska som ekonomiska synpunkter afgjort tala för ordnandet af ifrågavarande uppfostringsverksamhet på det sätt Nämnden föreslagit, och tillåter sig derfor Utskottet förorda

att i budgeten upptages anslag för två uppfostringsanstalter för mindre gossar i Sammatti och Sibbo med 8,585 mark;

hvaremot anslaget för enskild utackordering minskas från 10,000 mark till 6,000 mark.

Helsingfors Filharmoniska Sällskap, som under år 1905 åtnjutit anslag till belopp af 16,000 mark, hvaraf 12,000 mark utgått å ordinarie budgeten samt 4,000 mark ur stadens andel i utminuterings- och utskänkningsbolagens vinstmedel, har i en till Stadsfullmäktige stäld ansökan anhållit att sällskapet måtte å ordinarie stat tilläggas hela det härintills erhållna anslaget, 16,000 mark. Enligt utskottets åsigt förefinnes icke anledning att bifalla Sällskapets berörda anhållan, hvarför densamma, för så vidt angår anslag å ordinarie budgeten utöfver i budgetförslaget upptagna 12,000 mark,

torde afböjas.

Men enär såväl för berörda som för öfriga under rubriken „öfriga folkbildningsändamål“ i staten upptagna anslag torde böra fastställas enahanda villkor som under detta år varit gällande, föreslås att Stadsfullmäktige ville besluta att dessa anslag utgå med nedannämnda villkor och på följande sätt:

a) Svenska teaterns garantiförening erhåller, för anordnande under instundande år af 5 folkrepresentationer, 5,000 mark, att utgå

med 1,000 mark för hvarje föreställning, mot vilkor likväl att representationerna gifvas företrädesvis å sön- och helgdagar och under lämplig årstid samt att biljettprisen icke öfverstiga 75 penni för platser i andra radens fond- och 50 penni i dess sidolager, 25 penni på tredje raden och 50 procent af de vanliga biljettprisen för öfriga platser i salongen;

b) Direktionen för finska teatern beviljas för samma ändamål och antal representationer 5,000 mark, på enahanda vilkor beträffande biljettprisen som ofvan;

c) Aktiebolaget Folkteatern tilldelas 3,000 mark, att kvartaliter utbetalas;

d) Åt Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska sällskap anslås 12,000 mark, mot vilkor att sällskapet under år 1906 anordnar minst 12 folkkonserter, för hvilka biljettpriset icke får öfverstiga 25 penni;

e) Helsingfors stads hornkapell erhåller 10,000 mark, mot vilkor att kapellet under år 1906 å lämplig årstid föranstaltar minst 5 folkkonserter mot afgift, icke öfverstigande 25 penni för person, samt 5 friluftskonserter utan afgift.

X. Staden åliggande allmänna onera.

Härvid har ej varit något att erinra.

XI. Vattenledningen.

För den händelse, utskottets nedan under hufvudtiteln XIII Allmänna arbeten, 2 Gator och allmänna platser, gjorda förslag beträffande uppskjutandet af planeringen af Sparbankskajen och Tunnbindaregatan godkännes,

bör anslaget för vattenledning under nämnda kaj och gata resp. 13,500 mark och 9,300 mark utslutas,

men i stället införas följande nya poster:

Vattenledning under Borgågatan	11,500 mark
” ” Ingågatan	5,000 ”
” ” Esbogatan	4,300 ”

Vid hufvudtiteln

XII. Saluhallarna

har icke funnits något att anmärka.

XIII. Allmänna arbeten.

Vidkommande anslaget för en tredje tuberkulospaviljong å Fattiggården

. bör Fullmäktiges beslut af den 9 sistlidne maj åberopas.

Likaledes bör, beträffande anslaget för nytt folkskolehus vid Fabriksgatan,

hänvisas till Fullmäktiges beslut af den 28 förvikne november.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 26 nysslidne oktober har Helsevårdsnämnden anført, hurusom förste stadsläkaren, professorn Sucksdorff, hos Nämnden anmält att till följd af rumbrist vid Maria sjukhusets epidemiafdelning samtliga för desinfektionsherberget afsedda rum, med undantag af ett, blifvit upptagna för epidemiafdelningens behof. Med anledning häraf har det inträffat att familjer, i hvilkas hem smittosamma sjukdomar yppats, icke kunnat i desinfektionsherberget intagas, emedan dess enda återstående rum varit upptaget af andra familjer i samma belägenhet. Då det emellertid under epidemitider icke sällan inträffade att desinfektion måste utföras inom bostäder, hvilka bestå af blott ett enda eller par rum, och familjen därför måste vistas någon annorstädes medan desinfektionen påginge, vore det för hindrande af smittans spridning nödvändigt att familjen vore i tillfälle att uppehålla sig uti desinfektionsherberget intill dess densamma åter kunde taga sin egen bostad i besittning, ty i annat fall blefve familjemedlemmarna nödsakade att söka sig bostad hos någon annan familj, hvilken härigenom utsattes för faran att blifva smittad. Då emellertid, om desinfektionsherbergets samtliga rum åter blefve disponerade för sitt ursprungliga ändamål, Maria sjukhusets epidemiafdelning lätt kunde komma i trångmål med afseende å utrymme, hade Nämnden ansett, att man genom en om- och tillbyggnad af desinfektionsherberget borde söka reda sig till dess i en nära framtid ett nytt och tidsenligt epidemisjukhus, hvarom Nämnden redan gjort framställning, uppföres. I anledning häraf hade Nämnden hos stadens Byggnadskontor anhållit om uppgörande af ritningar och kostnadsförslag till en sådan om- och tillbyggnad, hvarhos Nämnden, sedan dessa numera till Nämnden

inkommit och granskats, hemställt att Stadsfullmäktige ville för nu ifrågavarande arbetes utförande bevilja ett anslag af 4,800 mark.

Utskottet, som funnit Nämndens framställning öfvertygande, får förty föreslå

att i budgeten upptages anslag för tillbyggnad till desinfektionsherberget med 4,800 mark.

Vid granskningen af de under afdelningen 2:o. *Gator och allmänna platser* upptagna utgiftsposterna har utskottet ansett nödigt föreslå en del reduktioner, dels emedan vissa af de föreslagna arbetena synts i och för sig föga brådskande och temmeligen improduktiva dels för att erhålla rum för andra viktigare sådana, hvilka i annat fall icke nu redan kunde komma till utförande utan att det föreslagna uttaxeringsbeloppet öfverhöfvan skulle ökas. Till arbeten, hvilka på grund häraf tills vidare kunde uppskjutas, synes enligt utskottets mening kunna hänföras: stensättningen med I:a nubbsten i asfalt af Södra Esplanadgatan samt planeringen af Sparbankskajen och Tunnbindaregatan äfvensom Brädgårdsgatan emellan Tunnbindare- och Bryggaregatorna. Hvad beträffar den föreslagna stensättningen med I:a nubbsten i asfalt af Södra Esplanadgatan, för hvilket arbete stadens andel i kostnaderna beräknats till 20,000 mark, kan med skäl anmärkas att trafiken å denna gata icke på långt när är så lifvig att en dylik dyrbar stenläggning kunde anses vara oundgängligen af behovet påkallad. Arbetet är dessutom icke af natur att kunna lemna sysselsättning åt ett större antal vana inhemska arbetare. I betraktande nämligen af att dylika stensättningsarbeten för instundande år föreslagits i så stor omfattning att kostnaderna för enbart stadens andelar, oberäknad nu ifrågavarande gata, öfverstiga 100,000 mark, är det sannolikt att ryska stenläggare åtminstone delvis måste för arbetet anlitas. I händelse omläggningen af Södra Esplanadgatan på anförda skäl anses tills vidare kunna anstå, följer emellertid deraf icke att tillverkningen af nubbsten å lager, hvilket är ett synnerligen lämpligt nödhjulsarbete, behöfde i någon mon inskränkas utöfver normala gränser.

Vidkommande åter den till utförande under år 1906 föreslagna planeringen af Sparbankskajen, hvilket arbete beräknats kosta 53,500 mark, hvartill komme 13,500 mark för vattenlednings- och 4,400 mark för kanalarbeten, synes detta arbete i betraktande af den ringa direkta nytta, som med detsamma vore förenad, i det att för en kostnad af tillsammans 71,400 mark endast en säljbar tomt skulle erhållas samt enär, efter hvad utskottet inhemtat, öfriga vid Sparbankskajen belägna, redan disponerade tomter äro tillgängliga från andra, färdig planerade samt med vatten- och afloppsledningar försedda gator, sakligt kunna anstå ännu något år. Enahanda är enligt utskottets mening äfven förhållandet med planeringen af Tunnbindare- och Brädgårdsgatorna, för hvilka arbeten, inclusive anläggning af vatten- och afloppsledningar, observerats anslag till belopp af inalles 52,400 mark. Dessa arbeten afse uteslutande att möjliggöra försäljning af 9 st. fabrikstomter öster om bibanan till

Sörnäs. Men om äfven såsom Drätselkammaren framhåller brist på disponibla fabriksstomter för närvarande råder, torde å andra sidan icke heller efterfrågan på dylika tomter vara särdeles stor. Härtill kommer att en del af ofvannämnda tomter äro tillgängliga från redan planerad gata och därför mycket väl nu redan kunna afyttras om hugade spekulanter anmäla sig. Utskottet finner på grund häraf att omordade gatuplaneringsarbeten, hvilka sannolikt under många år icke komma att afkasta någon ränta, utan fara kunna lemnas beroende till längre fram, då en liffigare industriell verksamhet kan påkalla deras utförande.

Genom de af utskottet ofvan förordade reduktionerna af anslagen för gatuplanerings- och dermed i samband stående arbeten vinnes möjlighet att utan en eljes oundviklig ökning af uttaxeringssumman skrida till utförandet af andra nyttigare och mera brådskande arbeten af samma slag. Utskottet åsyftar härvid i främsta rummet planeringen och kanaliseringen af det område invid Fredriksbergs station, hvilket enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 21 förvikne November skall upplätas uteslutande för hus med småbostäder, afsedda för arbetare. Då, jemlikt Fullmäktiges tillika fattade beslut, för nu ifrågavarande ändamål erforderliga anslag böra uti nästkommande års utgiftsförslag observeras, har utskottet gått i författning om att af Byggnadskontoret erhålla kostnadsförslag till de arbeten, som på grund häraf under instundande år borde komma till utförande. Byggnadskontorets i detta afseende till utskottet afgifna förslag omfattar planering af Borgågatan emellan Kotka- och Karelska gatorna, Fredriksbergsgatan till 8 meters bredd emellan Kotka och Karelska gatorna, Esbogatan, Ingågatan samt Karelska gatan till 12 meters bredd emellan Borgå- och Fredriksbergsgatorna. Kostnaderna för dessa planeringsarbeten äro beräknade till sammanlagdt 51,800 mark, hvartill kommer kanaliseringsarbetena, hvilka medföra en kostnad af 16,350 mark. För anläggning af vattenledning under nämnda gator hafva kostnaderna af Vattenledningskontoret beräknats till 20,800 mark. Genom omordade planerings- och kanaliseringsarbeten, blefve kvarteren N:r 377, 378 och 379, innehållande sammanlagdt 24 tomter, disponibla till bebyggande, och då enligt Stadsfullmäktiges beslut till grund för värderingen af tomterna bör läggas hufvudsakligen endast stadens direkta utgifter för området, borde priset för ifrågavarande tomter ställa sig jemförelsevis billigt. Anmärkas bör dock att trenne af de till planering föreslagna gatorna, nämligen Borgå, Karelska och Fredriksbergsgatorna, icke äro afsedda att planeras till full bredd, hvarför tomternas försäljningspris torde måsta blifva något högre än hvad ofvannämnda kostnadsförslag vidhandengifva.

Sammanfattande hvad ofvan anförts får utskottet alltså föreslå

<i>att från budgetförslaget bortlemnas anslagen</i>	
<i>för stensättning med 1:a nubben i asfalt af stadens</i>	
<i>andel af Södra Esplanadgatan</i>	<i>20,600 mark</i>
<i>för planering af Sparbankskajen</i>	<i>53,500 „</i>

för kanal under Sparbankskajen	4,100
för planering af Tunnbindaregatan	32,300
för kanal under "	6,600
för planering af Brädgårdsgatan	4,200

men att i stället under behöriga afdelningar i budgeten införas följande nya utgiftsposter:

för planering af norra hälften af Borgågatan mellan Kotka och Karelska gatorna, Fredriksbergsgatan till 8 meters bredd emellan Kotka och Karelska gatorna, Esbogatan, Ingågatan samt Karelska gatan till 12 meters bredd emellan Borgå och Fredriksbergsgatorna	51,800 mark
för anläggning af kanaler under sagda gator	16,350 "

De här af påkallade ändringarna af anslagen för vattenledning under resp. gator äro af utskottet observerade under afd. XI *Vattenledningen*. Rättelsevis bör anmärkas att Sörnäs Strandväg är afsedd att stensättas med fältsten, icke makadamiseras, såsom i Drätselkammarens förslag af förbiseende angifves.

Om än anslagen för allmänna arbeten genom de af utskottet förordade ändringarne i Drätselkammarens budgetförslag komme att reduceras med inalles c:a 55,000 mark, bör det å andra sidan observeras att Stadsfullmäktige för uppförandet af arbetarebostäder anslagit ett belopp af 1 miljon mark, hvaraf, enligt hvad utskottet inhemtat, en väsendtlig del är afsedd att komma till användning redan under instundande år. Sedan Stadsfullmäktige numera fattat definitivt beslut om uppförandet af en saluhall å Kaserntorget, torde äfven detta byggnadsföretag under nästa år komma till utförande. Vid sådant förhållande kommer tillgången på arbeten, vid hvilka kommunens arbetare kunna finna sysselsättning, att i själfva verket blifva rikligare än under föregående år.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 12 innevarande december

bör i budgeten införas anslag för planering af tomten n:r 45 vid Tölögatan till lekplats för folkskolebarn, 3,200 mark.

XIV. Pensioner.

Vidkommande enkefru Hjelts pension, som beviljats af Fullmäktige den 28 förvikne november, samt pensionen åt borgmästaren Öhman, hvarom beslut fattats den 1 april 1903,

böra nämnda beslut i budgeten återopas.

Vidare bör, enligt Fullmäktiges beslut af den 12 innevarande december, under ifrågavarande hufvudtitel införas

*understöd åt ordningsmanskan Karolina Vilhelmina Rönneberg,
200 mark.*

XV. Diverse utgifter.

I den Magistratens budgetförslag åtföljande skrivelsen erinras derom huruledes Stadsfullmäktige, på Magistratens framställning, den 29 december 1890 beviljat ett anslag af 3,000 mark för aflönande af en byggnadsinspektör samt att, sedan Magistraten år 1893 med hänsyn till att byggnadsverksamheten å orten betydligt förminskats ansett att detta anslag borde nedsättas till 1,800 mark, Stadsfullmäktige den 29 december sistsagda år fixerat denna budgetpost till 2,400 mark, vid hvilket belopp den sedermera bibehållits. Under den synnerligen stora lifaktighet, som varit i staden rådande inom byggnadsindustrin under de senaste tio åren, hade Magistraten allt tydligare insett att byggnadsinspektören, såsom upptagen af andra för byggnadsinspektörstjensten främmande åligganden, äfven med god vilja, icke kunde så effektivt som stadens intresse fordrade öfvervaka byggnadsverksamheten i staden. Derjemte kunde det emotses att i närmaste framtid en liflig byggnadsverksamhet komme att vidtaga inom de stadsdelar, som för närvarande räknades till området Fjälldal, hvarigenom byggnadsinspektörens verksamhet skulle i hög grad ökas. På anförda skäl har Magistraten hållit före att byggnadsinspektören icke borde få egna sin tid åt andra sysselsättningar utan uteslutande handhafva öfvervakandet af byggnadsverksamheten i staden på det att kontrollen blefve möjligast effektiv. För att möjliggöra detta borde byggnadsinspektören erhålla en aflöning, fullt motsvarande de på honom ställda fordringar, och har Magistraten förty velat föreslå att aflöningen måtte höjas från 2,400 till 7,000 mark samt i budgetförslaget upptagit sistnämnda belopp.

Ehuru utskottet icke vill ifrågasätta behovet af en ombildning utaf berörda tjänst och ökning af de med tjänsten förenade löneförmåner, anser utskottet likväl

nödigt vara att, innan beslutet härom fattas, fullständigt förslag beträffande stadsrensningens omorganisation förelägges Fullmäktige. Utskottet får därför föreslå

att anslaget till arvode åt byggnadsinspektören tillsvidare bibehålles vid samma belopp som för närvarande, 2,400 mark,

men att Magistraten uppmanas att till Fullmäktige inkomma med erforderligt förslag till reorganisation af tjensten, innefattande jemväl förslag till instruktion för byggnadsinspektören.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 19 förvikne oktober har Hälsovårdsnämnden anfört följande:

Uti en till Magistraten aflåten skrifvelse af den 5 december 1898 har Hälsovårdsnämnden framhållit att „i den mån veden såsom bränsle för ångmaskiner och industriella inrättningar samt äfven privata bostäder blifvit undanträngd och ersatt med stenkol af olika kvalitet, har äfven å alla de orter, där sådant skett, luften småningom i allt högre grad förorenats med kolpartiklar, hvilka ofta i form af en tät, luften förmörkande och allt förorenande rök antingen oafbrutet eller blott tidtals utströmma från eldstädernas skorstenar. De sanitära olägenheter och äfven öfriga obehag, hvilka härigenom vållats innevånarene, hafva därför allestädes gifvit anledning till klagomål, och energiska yrkanden på vidtagandet af erforderliga åtgärder för aflägsnande af den sålunda uppkommande rökplågan hafva blifvit framställda och äfven ledt därhän att flerstädes, såsom t. ex. i England, Frankrike, Schweitz, flera orter i Tyskland och Nord Amerika, mera eller mindre stränga påbud om rökfri förbränning blifvit utfärdade. Då äfven i Helsingfors, isynnerhet under de senare åren, såväl på grund af den stora mängden nybyggda fabriker som ock till följd af den tilltagande användningen af stenkol såsom bränslematerial, allt flera skorstenar begynt utsprida en på oförbrända kolpartiklar rik rök, hvilken icke blott i hög grad besvärar de närboende, utan ock hotar att i en snar framtid insvepa staden i en liknande rökatmosfera, som den, hvaraf många utländska städer lida, har Nämnden, beaktande ej mindre de sanitära olägenheter, som härflyta däraf att de intill de rykande skorstenarna närboende äro tvungna att inandas en på kolpartiklar rik luft och icke kunna i behöflig grad ventilera sina rum, än ock att, enligt Nämnden företedt intyg från, bland annat, Schlesiska Föreningen för öfvervakande af ångpannor, en i det närmaste fullständig förbränning genom förefintliga eldstadskonstruktioner kan vinnas, hemställt, att, enär den ena medborgaren i ett samhälle icke bör få vålla den andra allvarsamma olägenheter och obehag, följande tillägg blefve infördt i stadens polisordning: *egare af ångpanna, industriell eldstad eller annan förbränningshärd, af hvad slag det vara må, bör, vid vite af från 50 till 500 mark, tillse att dessa skorstenar icke utsläppa vare sig rök eller sot i sådan mängd att grannar och kringboende varda däraf i ett eller annat afseende besvärade;*

och borde denna bestämning gälla för tidigare inrättade förbränningshärddar först tre månader efter dess offentliggörande, men på Hälsovårdsnämndens tillstyrkande, ett uppskof af ända till ett år af Magistraten kunna medgifvas“.

Denna framställning hade sedan af Magistraten blifvit remitterad till Stadsfullmäktige, hvilka uppdragit åt ett särskildt utskott att till Fullmäktige inkomma med betänkande i saken; och hade utskottet, som icke funnit anledning att jäfva något af hvad Hälsovårdsnämnden i ärendet uttalat och i likhet med Hälsovårdsnämnden ansett att de ifrågasatta åtgärderna icke borde inskränka sig endast till industriella inrättningar utan omfatta alla eldstäder, af hvad namn de vara må, föreslagit att Stadsfullmäktige ville besluta att hos Magistraten tillstyrka införande i stadens polisordning af följande föreskrift: *Uti eldstad skall, medels användande af tjenligt bränsle eller annan anordning, eldning så bedrifvas att rök, som medför olägenhet, undvikas. Hälsovårdsnämnden eger öfvervaka att berörda föreskrift efterleves, och bör Nämnden genom upplysningar och råd värka för dess genomförande. Åsidosätter någon föreskrift, som af Nämnden honom meddelas, böte högst etthundra mark.*

För vinnande af ytterligare utredning i ärendet anhöllo Stadsfullmäktige den 22 januari 1901 om utlåtande däri af Tekniska föreningen i Finland, hvilken förening den 21 december sistsagde år beslöt att såsom sin åsikt uttala att *åtgärder af Stadens fullmäktige borde vidtagas till förekommande af ofvannämnda olägenheter*, hvarjemte Föreningen, i likhet med ett af densamma i ärendet tillsatt utskott, ansåg, att en *särskild fackman* borde af Stadsfullmäktige utsändas för att i utlandet studera frågan i dess helhet samt att frågan, sedan denna person till Fullmäktige afgifvit sitt betänkande, *ånyo måtte föreläggas Föreningen.*

Vid sammanträde den 25 mars 1902 beslöto Stadsfullmäktige emellertid att låta förslaget för tillfället förfalla men *uppmanade Hälsovårdsnämnden att fortfarande egna uppmärksamhet åt denna fråga.*

Till detta beslut torde bidragit den i Tekniska föreningens utlåtande gjorda antydning om svårigheterna vid förhindrandet af uppkomsten utaf sotande rök från eldstäder, i hvilka kol såsom bränsle användes.

Under den tid, som sedan dess förflutit, har användningen af stenkol vunnit allt större utsträckning och olägenheterna därpå hafva i samma grad tilltagit. Antalet skorstenar, från hvilka med kolpartiklar bemängd rök till men för de närboende utströmmar, torde numera kunna beräknas till omkring sextio. De klagomål, som i anledning härpå försports, sakens stora hygieniska betydelse äfvensom den omständighet att man numera, att döma af den utländska litteraturen, påfunnit och äfven i praktiken tillämpat åtgärder, hvilka i hög grad förhindra uppkomsten af förorenande rök, har föranlett Nämnden att åter taga frågan under behandling, och har Nämnden därvid välvilligt biträdts af ingenjören, friherre E. Cedercreutz, hvilken såsom tillkallad expert vid frågans handläggning öfvervarit Nämndens sammanträden.

För att i möjligaste mån bidraga till förringandet af de sanitära samt äfven ekonomiska och estetiska olägenheter, hvilka härröra af den från de rökande skorstenarna utbolmande, på sot- och kolpartiklar rika röken, har Nämnden ansett att icke allenast under någon tid fortgående observationer borde anordnas öfver den från samtliga inom stadens område befintliga skorstenar utgående röken för att så lunda utröna dennas intensitet och graden af den olägenhet densamma vållar kring, och närboende, utan ock att för någon tid framåt, att börja med för ett år, borde anställas en i sitt fack kunnig och erfaren röktekniker, hvilken såsom biträde åt Hälsovårdsnämnden skulle tillhandagå denna med utredning om såväl de omständigheter, hvilka i de enskilda fallen betinga den besvärande rökbildningen, som ock möjligheterna att genom lämpliga åtgärder reducera rökbildningen till det minsta möjliga. Om genom ett aktivt ingripande från Nämndens sida, hvilket blir möjligt endast om Nämnden har till sin disposition en sakkunnig fackman, utströmningen af den generande röken från samtliga redan förefintliga skorstenar kunde bringas att i väsentlig mån upphöra, så torde grundad förhoppning förefinnas därom att det utan större svårigheter skall lyckas Nämnden att för framtiden förebygga uppkomsten af sådana skorstenar, som utsända sotande rök i rikligare mängd.

Enligt Nämndens beräkning borde den afsedda fackmannen, hvars tid icke helt och hållet skulle tagas i anspråk för Nämndens räkning, kunna erhållas mot en aflöning af 250 mark i månaden. Sjelffallet skulle intet hinder föreligga för honom att äfven mot särskild godtgörelse tillhandagå innehafvare af de rökande skorstenarna med alla de råd och upplysningar, hvilka af dem för rökens aflägsnande kunna önskas.

Med anledning häraf har hos Stadsfullmäktige Nämnden hemställt *att Stadsfullmäktige för vidtagande af åtgärder till förhindrande af uppkomsten utaf sotande rök från de eldstäder i staden, i hvilka kol såsom bränsle användes, måtte i nästa års budget upptaga ett anslag af 3,000 mark, att af Hälsovårdsnämnden för anställande af en röktekniker jämte af honom för verkställande af observationer bekostadt biträde användas.*

Med föranledande af Hälsovårdsnämndens ofvanstående till utskottsbehandling öfverlemnade förslag, hvilket äfven efter utskottets åsigt angifver den rätta vägen för frågans lösning, får utskottet förorda

att å 1906 års budget anvisas ett anslag af 3,000 mark, att af Hälsovårdsnämnden disponeras för åtgärder till förekommande af rök, som medför olägenhet från eldstäder i staden.

Med afseende å nödvändigheten att reservera medel för bestridande af stadens eventuella andel i kostnaderna för den temporära polisreserven, finner utskot-

tet nödigt att det till Stadsfullmäktiges förfogande för oförutsedda behof stående anslaget fördubblas, och får utskottet förty hemställa

att sagda anslag måtte i budgeten upptagas med belopp af 200,000 mark.

Den af Belysningsnämnden uppgjorda budgetförslaget bifogade särskilda utgifts- och inkomststat för stadens gasverk för år 1906 har utskottet granskat utan att skäl till anmärkning härvid förekommit.

Inkomster.

Enligt hvad utskottet af Drätselkontoret inhemtat, kan den i budgetförslaget kalkylerade behållningen ökas med c:a 50,000 mark. Utskottet får på grund häraf hemställa

att den disponibla behållningen för år 1905 upptages till förhöjdt belopp af 650,000 mark.

II. Tomtlösen.

III. Stadens fasta egendom.

IV. Tomtören.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

Dessa titlar hafva icke föranledt till något uttalande.

VI. Diverse inkomster.

Sedan staden åtagit sig att emot en ersättning af 700 mark per år underhålla planteringarna å kirurgiska sjukhusets tomt, samt kostnaderna härför jemväl tagits i betraktande vid beräklandet af det för underhållet af stadens planteringar erforderliga anslaget,

torde under denna inkomstafdelning upptagas bidrag till underhåll af planteringarna å Kirurgiska sjukhusets tomt, 700 mark.

VII. Statsbidrag.

Sedan Kejsrerliga Senaten numera ökat statsbidraget till folkskolorna med 19,000 mark, kan sagda post, som i budgetförslaget upptagits med 184,000 mark,

uppföras i budgeten med 203,000 mark.

VIII. Vattenledningen

IX. Belysningsverket

hafva af utskottet granskats utan anmärkning.

X. Lån.

Enär utskottets förslag till anslag för vattenledningens utsträckning resultera i en minskning med 2,000 mark i de af Magistraten beräknade utgifterna, hvilka äro afsedda att bestridas med lånemedel,

bör posten för vattenledningens utsträckning minskas med sagda belopp af 2,000 mark.

XI. Uttaxering.

Derest Stadsfullmäktige godkänna utskottets förslag såvidt utgifts- och inkomstposter deraf beröras, blir det belopp, som år 1906 måste genom uttaxering anskaffas, Fmk 2,238,828: 31.

Under innevarande år utgjorde uttaxeringen 1,912,668 mark 95 penni.
Utskottet föreslår derfor vördsamt

att Stadsfullmäktige ville fastställa det föreliggande utgifts- och inkomstförslaget med de ändringar, som utskottet förordat, och derhos bestämma att ett belopp af 2,238,828 mark 31 penni under år 1906 skall för år 1905 af kommunens på grund af skattören skattskyldiga medlemmar uttaxeras.

Derjämte får utskottet hemställa

att det af Stadsfullmäktige fastställda budgetförslaget blefve å svenska och finska språken till tryck befordradt.

Helsingfors, den 27 december 1905.

Alfred Norrmén.

W. A. Lavonius.
Leon. v. Pfaler.
K. Stockmann.

Gustaf Nyström.
Alvar Renqvist.
Gustaf Zitting.

Sammandrag

af budgetudskottets förslag till ändringar i Magistratens utgifts- och inkomstförslag för år 1906.

	Utgifter.	Post enligt utskottets förslag	Utgifter, som bortlemnats och inkomster, som införts	Inkomster, som bortlemnats och utgifter, som införts
II	Stadens embetsverk.			
	I stället för posten „7 notari- er för kriminalprotokollet“ å 3,000: — 21,000: — Afgår: 1 vakant 3,000: — 18,000: — införes såsom b & c post: 6 notarier för kriminalprotokollet å 300 mark 18,000: —			
III	Kommunalförvaltningen.			
	1. Stadsfullmäktiges kansli.			
	Aföningen för Stadsfullmäktiges sekre- täre höjes till 6,000 med återopande af S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1905.	6,000	—	2,400
IV	Gatu- och kajbelysningen.			
	2. Petroleumbelysningen.			
	Anslaget kontrollörsarvode, 600 mark, bort- lemnas	—	600	—
	Transport	—	600	2,400

		Transport	—	600	2,400
VI	Polisinrättningen.				
	3. Eldning och belysning.				
	Anslaget till belysning upptages med . .		12,000	500	—
VII	Sundhets- och sjukvården.				
	6. Polikliniker.				
	Anslaget för veneriska afdelningen vid polikliniken vid Vladimirsgatan utgår .		—	4,700	—
	7. Helsopolisen.				
	Med hänvisning till S. F. besl. 28/11 1905 och såsom b-post införes				
	Anslag för inspektion af arbetarebostäderna		3,000	—	3,000
	12. Vaccindepoten.				
	Såsom andra post införes:				
	Anslag till anskaffande af lokaler för vaccinationen och deras städning		600	—	600
VIII	Fattigvården.				
	2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.				
	c) Dårvårdsanstalten.				
	Vid anslagen för vårdarena åberopas jämväl S. F. besl. 6/6 1905.				
		Transport	—	5,800	6,000

		Transport	—	—	5,800	—	6,000
IX	Undervisnings- och bildnings- anstalter.						
	2. Handverksskolorna.						
	<i>Förberedande yrkesskolan för gossar.</i>						
	Efter anslaget till föreståndaren införes följande b-post:						
	vikariatsarvode för 8 månader		917 28	—	—	—	917 28
	jemte det S. F. besl. ^{28/11} 1905 återopas.						
	Anslaget till hyra för verkstadslokalen höjes med hänvisning till S. F. besl. ^{28/11} 1905 till		4,000	—	—	—	2,000
	4. Folkskolorna.						
	a) <i>Aftöningar.</i>						
	Posten „arvoden för särskild nykterhets- undervisning, 1,600 mark“, upptages så- som b-post med hänvisning till S. F. besl. ^{17/10} 1905.						
XI	6. Asylor för vanartade barn.						
	Efter anslaget till uppfostringsanstalten i Borgå socken införes följande post:						
	Uppfostringsanstalter i Sammatti och Sibbo		8,585	—	—	—	8,585
	jemte det anslaget för enskild utackorde- ring upptages till förslagsvis		6,000	4,000	—	—	—
	Vattenledningen. .						
	3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.						
	Anslaget till vattenledning under Spar- bankskajen utgår.		—	—	13,500	—	—
	Transport		—	—	23,300	—	17,502 28

	Transport	—	—	23,300	—	17,502	28
	Anslaget till vattenledning under Tunnbindaregatan utgår	—	—	9,300	—	—	—
	Införes följande nya anslag:						
	Vattenledning under Borgågatan . . .	11,500	—	—	—	11,500	—
	D:o under Ingågatan . . .	5,000	—	—	—	5,000	—
	D:o under Esbogatan . . .	4,300	—	—	—	4,300	—
XIII	Allmänna arbeten.						
	1. Byggnader och lägenheter.						
	<i>Nybyggnader.</i>						
	Anslagen under denna rubrik upptagas såsom b-poster med hänvisning, beträffande anslaget för en tredje tuberkulospaviljong till S. F. besl. $\frac{9}{5}$ 1905 och vidkommande anslaget till nytt folkskolehus vid Fabriksgatan till S. F. besl. $\frac{28}{11}$ 1905.						
	Vidare införes såsom en tredje post: Tillbyggnad till desinfektionsherberget	4,800	—	—	—	4,800	—
	2. Gator och allmänna platser.						
	<i>Remont och underhåll</i>						
	Anslaget till stensättning af Södra Esplanadgatan utgår	—	—	20,600	—	—	—
	<i>Nyanläggningar.</i>						
	Anslagen till planering af Sparbankskajen, samt Tunnbindare och Brädgårdsgatorna bortlemnas	—	—	{ 53,500	—	—	—
	Införes såsom ny post:			{ 32,300	—	—	—
	För planering af norra hälften af Borgågatan emellan Kotka och Karelska gatorna, Fredriksbergsgatan till 8 meters bredd emellan Kotka och Karelska gatorna, Esbogatan, Ingågatan samt Karelska gatan till 12 meters bredd emellan Borgå och Fredriksbergsgatan . .	51,800	—	—	—	51,800	—
	Transport	—	—	143,200	—	94,902	28

	Transport	—	143,200	94,902 24
	Såsom första post, med hänvisning till S. F. besl. ^{12/12} 1905 och b i andra kolumnen, införes:			
	Planering af tomten n:o 45 vid Tölögatan till lekplats	3,200	—	3,200
	Makadamisering af stadens andel af Sörnäs strandväg emellan Hagnästorg och Aspnäsgatan rättas till stensättning med fältsten af d:o.			
	3. Kanaler och afloppsdiken.			
	<i>Nyanläggningar.</i>			
	Anslaget till kanal under Sparbankskajen utelemnas	—	4,400	—
	D:o d:o under Tunnbindaregatan . . .	—	6,600	—
	Införes såsom ny post			
	Kanal under Borgågatan emellan Kotka och Karelska gatorna samt under Ingå och Esbogatorna	16,350	—	16,350
XIV	Pensioner.			
	Enkefru Hjelts pension upptages såsom b-post med hänvisning till S. F. besl. ^{28/11} 1905.			
	Vidkommande borgmästaren Öhmans pension hänvisas till S. F. besl. ^{1/4} 1903.			
	Såsom sista post, med b i andra kolumnen, införes			
	Ordningsmansenkan Karolina Wilhelmina Rönneberg	200	—	200
	jemte det hänvisas till S. F. besl. ^{12/12} 1905.			
XV	Diverse utgifter.			
	Anslaget för en byggnadsinspektör upptages med	2,400	4,600	—
	Vidare införes anslag för åtgärder till förekommande af olägenheter genom rök	3,000	—	3,000
	Anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande höjes till . .	200,000	—	100,000
	Transport	—	158,800	217,652 28

	Transport	—	—	158,800	—	217,652	28
	Inkomster.						
	<i>Disponibel behållning från föregående år upptages med</i>	650,000	—	50,000	—	—	—
VI	Diverse inkomster.						
	Upptages såsom ny post efter öfriga enahanda poster:						
	Bidrag till underhåll af planteringarne å kirurgiska sjukhusets tomt	700	—	700	—	—	—
VII	Statsbidrag.						
	Statsbidrag till folkskolorna upptages med	203,000	—	19,000	—	—	—
X	Lån.						
	upptages med	167,000	—	—	—	2,000	—
XI	Uttaxering.						
	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	2,238,828	31	—	—	8,847	72
	Summa Fmk	—	—	228,500	—	228,500	—

Sålunda blir summan på utgifts- och inkomstsidorna Fmk 6,587,519: 31.

*Utskottsbetänkande angående anslag åt Helsingfors Ut-
skänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.*

Till budgetutskottet har öfverlämnats följande till Stadsfullmäktige inkomna ansökan:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I enlighet med stadsfullmäktiges därom till Direktionen för Helsingfors Utskänkningsaktiebolag lämnade föreskrift anhåller Direktionen härmed få öfverlämna följande framställning beträffande anslag för underhållet af anläggningarna å Högholmen och Fölisön under nästinstundande år 1906, hvarvid såsom underlag för sagda framställning biläggas sammandrag A*) öfver bolagets utgifter under nästföregående år 1904 samt B*) under januari—oktober månader innevarande år.

Enligt dessa sammandrag äfvensom Bolagets räkenskaper öfver de för sagda holmars underhåll disponibla medlen hafva inkomsterna och utgifterna för sistlidna år 1904 ställt sig på följande sätt:

Inkomster:

Hyror för bolagets gårdar	41,070: —
Anslag från bolagets vinst	36,000: —
Räntor	364: 17
	Summa 77,434: 17

Utgifter:

Underhållet af bolagets gårdar	3,229: 37
Ränta och amortering å bolagets skuld	4,965: 73
Diverse	104: 50
	8,299: 60
	Transport 8,299: 60

*) Icke aftryckta.

	Transport	8,270: 00
för Högholmen:		
Aflöningar och arbetslöner	12,365: 10	
Djurgårdens underhåll	23,241: 23	
Särskilda arbeten å Högholmen	6,889: 50	
Diverse	464: 78	42,960: 00
för Fölisön:		
Aflöningar och arbetslöner	11,048: 25	
Remontarbeten	4,387: 10	
Diverse	498: 25	15,933: 00
Behållning till år 1905		10,240: 36
	Summa Fmk	77,431: 15

För innevarande år 1905 torde på grund af bilagda sammandrag B) för månaderna januari—oktober inkomsterna och utgifterna kunna beräknas på följande sätt:

Inkomster:

Behållning från år 1904	10,240: 36	
Hyror från bolagets gårdar	40,800: —	
Räntor och diverse	400: —	
Stadsfullmäktiges anslag	35,000: —	86,440: 36
	Summa Fmk	86,440: 36

Utgifter:

Underhåll af bolagets gårdar	2,600: —	
Räntor och amortering å bolagets skuld	4,400: —	
Diverse omkostnader	200: —	7,200: —
för Högholmen:		
Aflöningar och arbetslöner	11,800: —	
Djurgårdens underhåll	41,000: —	
Remonter	7,800: —	
Diverse	400: —	61,000: —
för Fölisön:		
Aflöningar och arbetslöner	11,600: —	
Remontarbeten	4,000: —	
Diverse	500: —	16,100: —
Behållning till år 1906		2,140: 36
	Summa Fmk	86,440: 36

Såsom här af framgår, synas för innevarande år utgifterna för Högholmens underhåll komma att öfverstiga dem för år 1904. Denna stegring är dock till en icke obetydlig del skenbar och beroende därpå att anslaget för sagda år till följd af särskilda mellankomna omständigheter först ganska sent på året utanordnades, på grund hvaraf en icke oväsentlig del utgifter måste uppskjutas till följande år, exempelvis den ofta återkommande utgiften för nödigt förråd af järntrådsnät. Men för öfrigt har under innevarande år måst uppföras en ny, ändamålsenligare bur för sälar på holmens nordöstra strand och en ny bur af starkt järngaller för älgarne, emedan den äldre för detta ändamål använda buren var altför klen; därjämte har paviljongen å holmens sydvästra sida ombygts för att kunna inrymma de dyrbara samlingar af stenar, som ingenjör O. Trystedt från Pitkäranta förärat. Medeltalet af utgifterna för Högholmen under år 1904 och 1905 utgör i rundt tal 52,000 mark och företer icke något större öfverskott öfver de föregående åren.

På grund af den under föregående år vunna erfarenhet samt med afseende därå att under nästkommande år 1906 på Högholmen förestår ombyggandet af tvänne större inhägnader, nämligen dem för getter och hjortar, hvilka inhägnader, såsom här rörande från de första åren af djurgårdens anläggning, befinna sig i ett ytterst förfallett skick, har Direktionen ansett sig böra på följande sätt beräkna

Inkomst- och utgiftsförslaget för år 1906.

Utgifter:

Underhåll af bolagets gårdar	2,900: —	
Ränta och amortering å bolagets skuld	4,200: —	
Diverse omkostnader	300: —	7,400: —
för Högholmen:		
Aflöningar och arbetslöner	13,000: —	
Djurgården och dess byggnader	32,000: —	
Remont och planteringar	8,000: —	54,000: —
för Fölisön:		
Aflöningar och arbetslöner	12,000: —	
Remontarbeten	4,000: —	
Diverse	1,000: —	17,000: —
	Summa Fmk	78,400: —

Påräkneliga inkomster:

Behållning från år 1905	2,140: 36	
Hyror för bolagets gårdar	40,800: —	
Räntor och diverse	400: —	43,340: 36
Erforderligt anslag från bolagets vinst för år 1905		35,059: 6½
	Summa Fmk	78,400: —

Med ledning af förestående kalkyl har Direktionen äran hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa att från stadens andel i bolagets vinst för år 1905 ett anslag till samma belopp som för innevarande år, eller om 35,000 mark, blefve bestämdt till underhållet af anläggningarna å Högholmen och Fölisön.

Helsingfors den 24 november 1905.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag vägnar

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Med anledning af ofvan intagna framställning får utskottet värdsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville af Helsingfors Utskänkningsaktiebolags disponibla vinstmedel för år 1905 anslå åt bolaget 35,000 mark, att under år 1906 användas till underhåll af bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön.

Helsingfors, den 27 december 1905.

Alfred Norrmén.

W. A. Lavonius.

Leon. v. Pfaler.

K. Stockmann.

Gustaf Nyström.

Alvar Renqvist.

Gustaf Zitting.

Helsingin kaupungin meno- ja tulosääntö vuodeksi 1906.

Valtuuston vahvistama 29 p:nä joulukuuta 1905.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä.

		Smk	mk	Smk	mk
		Menot.			
		I. Kaupungin velat.			
K. S:in resol. 17/6 1876	a	1:ksi. Vuoden 1876 vesijohtolainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1905 on Smk 1,120,800:—, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1906 kuoletusta		31,400	—
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ samana vuonna korkoa 5 0/0:ia, yhteensä		55,255	—
		Satunnais-ehtoinen kurssitappio arvotuista, kaupunginrahastossa olevista obligatsioneista, arviolta		900	—
				87,555	—
K. S:in resol. 4/8 1882	a	2:ksi. Vuoden 1882 uudisrakennus- ja järjestelylainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1905 on Smk 753,500:—, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1906 kuoletusta		61,500	—
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ korkoa $4\frac{1}{2}$ 0/0:ia		32,523	75
				94,023	75
K. S:in resol. 20/3 1892	a	3:ksi. Vuoden 1892 obligatsiionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1905 on Smk 4,233,500:—, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1906 kuoletusta		27,500	—
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ korkoa $4\frac{1}{2}$ 0/0:ia		189,888	75
				217,388	75
		Siirto		181,578	75

Menon laatu 58 S:n mukaan Reis. asetuksen 8 p:nä joulukuuta 1873.

Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	Siirto 217,388 75 900 —	181,578 75 218,288 75
K. S:in resol. $\frac{4}{8}$ 1897 Sam. $\frac{23}{1}$ 1898	a	4:ksi. Vuoden 1898 obligatsi- lainasta Smk 7,000,000:—, josta $\frac{31}{12}$ 1905 on laskettu liikkeesen Smk 4,000,000:— ja josta on ulkona Smk 2,856,000:—, suori- tetaan $\frac{1}{8}$ 1906 kuoletusta . . . sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa $3 \frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$:ia	24,000 — 99,960 —	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	1,000 —	124,960 —
K. S:in resol. $\frac{25}{1}$ 1900 Sam. $\frac{30}{1}$ 1900	a	5:ksi. Vuoden 1900 obligatsi- lainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1905 on Smk 2,919,000:—, suoritetaan $\frac{1}{8}$ 1906 kuoletusta sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa 4 $\frac{0}{0}$:ia	18,000 — 116,760 —	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	1,000 —	135,760 —
K. S:in resol. $\frac{10}{8}$ 1902	a	6:ksi. Vuoden 1902 obligatsi- lainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1905 on Smk 7,875,000:—, suoritetaan $\frac{1}{12}$ 1906 kuoletusta sekä $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{12}$ korkoa 4 $\frac{0}{0}$:ia	45,000 — 315,000 —	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta — Smk 1,023,587:50 —	3,000 —	363,000 —
II. Kaupungin virastot.				
1. Maistraatti.				
1886 v:n menosääntö	b	1 Kunnallispormestari, palkkaa 7,000:— palkkiota 5,000:—	12,000 —	
		1 Oikeusneuv.mies, palkk. 5,000:— korotusta 5 vuoden palveluksesta 500:—		
	b	korotus 10 vuoden palv., kahtena kuukau- tena v:na 1906, 500 mkn mukaan vuodessa 83:33		
			Siirto 5,583:33	12,000 —
				1,023,587 50

			Siirto 5,583: 33	12,000 —	1,023,587 50
K. Sin resol. 20/6 1896	b	vakuutet. Smk:n 5,000:— puhtaasta sivutulosta merkitään arviolta . . . 3,000:—		8,583 33	
1886 v:n menosääntö	b	1 Kunnallisneuvomies, palkkaa 4,000:— palkkiota 2,000:—			
Valt:n päät. 13/12 1898	b	vastiketta entisestä huu- tokauppaprovisionista . . . 1,000:—		7,000 —	
	b	1 Kunnallisneuvomies, palkkaa 4,000:— palkkiota 2,000:—		6,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	2 Notariota, palkkaa à . . . 1,600:—		3,200 —	36,783 33
2. Raastuvanoikeus.					
	b	1 Oikeuspormestari, palkkaa 7,000:— palkkiota 5,000:—		12,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	2 Vanhempaa Oikeusneu- vosmiestä, palkkaa à . . . 5,000:— palkkiota à 2,000:— korotusta 10 vuoden palveluksesta à 1,000:—		16,000 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Vanhempi Oikeusneu- vosmies, palkkaa . . . 5,000:— palkkiota 2,000:— korotusta 5 vuoden palveluksesta 500:—		7,500 —	
	b	4 Vanhempaa Oikeusneu- vosmiestä, palkkaa à . . . 5,000:— palkkiota à 2,000:—		28,000 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	4 Nuorempaa Oikeusneu- vosmiestä, palkkaa à . . . 4,000:—		16,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	Palkkio 3:lle osaston- puheenjohtajalle à . . . 1,000:—		3,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	1 Siviilipöytäkirjan notario		1,600 —	
1886 v:n menosääntö K. Sin kirje 1/10 1887	b & c	6 Kriminaalipöytäkirjan notariota à 3,000:—		18,000 —	102,100 —
			Siirto	— —	1,162,470 83

			Siirto	—	—	1,162,470	83	
		<i>Syyttäjät.</i>						
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 17/2 1903	b	1 Kaup.viskaali, palkkaa palkkiota	3,000:— 600:—					
		palkkionkorotusta, mieskohtaista	2,100:—					
Valt:n päät. 20/12 1896	b	vakuutetusta koko- naistulosta, 800 mar- kasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa kos- kevien asetusten rik- komisesta tuomituita sakkoja merkitään ar- violta	600:—	6,300	—			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 17/2 1903	b	1 kaup.viskaali, palkkaa palkkiota	3,000:— 600:—					
		palkkionkorotusta, mieskohtaista.	1,600:—					
Valt:n päät. 20/12 1896	b	vakuutetusta koko- naistulosta, 800 mar- kasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa kos- kevien asetusten rik- komisesta tuomituita sakkoja merkitään ar- violta	600:—	5,800	—			
Valt:n päät. 6/11 1896	b	1 Apulais-kaup.viskaali palkkiota .		3,600	—	15,700	—	
3. Maistraatin ja Raastuvanaikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet.								
1886 v:n menosääntö	b	1 Maistraatinsihteeri ja Julkinen notario, palkkaa		2,500	—			
Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Aktuario	2,500:—					
		Mieskohtainen määräraha apul. palkkaamiseksi	1,200:—	3,700	—			
				Siirto	6,200	—	1,178,170	83

			Siirto	6,200 —	1,178,170 83
Valt:n päät. 24/11 1896	b	1 Reistraattori	2,400: —		
		korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —	2,600 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1896	b	1 Kanslisti	1,200: —		
	b	mieskohtaista palkan- korotusta	300: —	1,500 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1892	b	1 Venäjän kielen translaattori	1,200 —		
	b	1 Saksan kielen translaattori	300 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1891 Sam. 11/6 1895 Sam. 19/12 1901	b	2 Kaupunginpalv. Maistraatissa, palkkaa à	1,200: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta à	200: —	2,800 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 2/5 1888 Sam. 11/6 1895 Sam. 19/12 1901	b	1 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa	1,300: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	200: —	1,500 —	
		2 Kaupunginpalvelijaa Maistraatin kansliassa, palkkaa à	1,300: —	2,600 —	
		2 Kaupunginpalv. Raastuv. oikeud., palkkaa à	1,100: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta à	200: —	2,600 —	
		1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa	1,200: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	200: —	1,400 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 2/5 1888 Sam. 11/6 1895	b	1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa	1,200: —		
		korotusta 5 vuoden palveluksesta	100: —	1,300 —	
		1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa	1,200: —		
		korotusta 5 vuoden palv., lukien 1/5 1906	66: 67	1,266 67	
		3 Kaupunginpalv. Raastuv. oikeud., palkkaa à	1,200: —	3,600 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888	b	1 Raatihuoneenvahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		1,000 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 21/12 1889 Sam. 6/10 1903	b	1 Raatihuoneenrenki, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		720 —	
					30,586 67
		Siirto	—	—	1,208,757 50

		Siirto	—	—	1,208,757 50
4. Ulosottoimi.					
Valt:n päät. 17/10 1899	b	1 Ensim. kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota 1,000: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 500: —	4,500	—	
Valt:n päät. 20/12 1896	b	{ 1 Toin. kaup. vuoti, palkk. 3,000: — palkkiota 2,000: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 500: —	5,500	—	
Valt:n päät. 17/10 1899	b	1 Kriminaalieksekuuttori, palkkaa	3,000	—	
Valt:n päät. 24/11 1896 Sam. 20/12 1896 Sam. 21/12 1897	b	{ 1 Ulosottoapulain., palkk. 2,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: —	2,800	—	
Valt:n päät. 24/11 1896 Sam. 20/12 1896 Sam. 21/12 1899 Sam. 21/12 1900	b	{ 2 Ulosottoapulaista, palk- kaa à 2,400: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 200: —	5,200	—	
		1 Ulosottoapulainen, palkkaa . . .	2,400	—	
		3 Sam., palkkaa à . . . 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	6,000	—	
		1 Ulosottoapulainen, palkk. 1,600: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 200: — sam. 10 vuoden palve- lukselta, lukien 1/9 1906 66: 66	1,866 66	—	
Valt:n päät. 24/11 1896 Sam. 20/12 1896 Sam. 21/12 1897	b	{ 1 Sam. palkkaa 1,600: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 200: —	1,800	—	
		1 Sam. palkkaa 1,600: — korotusta 5 vuoden pal- veluksesta, lukien 1/6 1906 166: 67	1,766 67	—	
	c	1 Ulosottoapulainen, palkkaa . . .	1,600	—	36,433 33
5. Sekalaisia.					
Valt:n päät. 16/11 1886 Sam. 3/9 1882	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus sekä syyttä- jille, arviolta	1,700	—	
		Siirto	1,700	—	1,245,190 83

			Siirto	1,700	—	1,245,190	83
	c	Määräraha käännöksiin venäjän kielestä käytettäväksi Maistraatin määräämisen mukaan, arviolta		2,000	—		
	c	Tarverahoja, arviolta		15,000	—	18,700	—
		— Smk 240,303: 33 —					
		III. Kunnallishallinto.					
		1. Valtuuston kanslia.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1905 Sam. 25/11 1902 Valt:n päät. 25/11 1891 1886 v:n menosääntö	b	{	1 Sihteeri	6,000	—	17,300	—
			1 Notario	3,300	—		
	b	1 Toinen notario	2,400	—			
	b	1 Vahtimestari	600	—			
	c		Tarverahoja, arviolta	5,000	—		
		2. Rahatoimikamari.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 4/2 1890 Sam. 19/12 1902 Sam. 22/12 1903	b	{	1 Puheenjohtaja	4,000	—	50,900	—
			5 Jäsentä à 20 markkaa istunnolta kullekin jäsenelle, arviolta	5,200	—		
	b	1 Sihteeri	8,000	—			
	b	1 Notario	5,000	—			
	b	1 Sihteerinapulainen ja notario suomen kieltä varten	4,000	—			
	b		1 Aktuario	4,500	—		
Valt:n päät. 7/3 1900 1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 4/2 1890 Sam. 9/12 1902	b	{	1 Kanslisti	1,800	—		
			c	1 Vahtimestari	800		
	b	1 Vahtimestarinapulainen	600	—			
Valt:n päät. 22/12 1898 Sam. 9/12 1902	c		Tarverahoja, arviolta	15,000	—		
	d		Arvaamattomia menoja, arviolta	2,000	—		
		3. Rahatoimikonttori.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	{	1 Kaup. kamreeri, palkk. 5,000: —	5,000	—		
			palkkiota 4,000: —	4,000	—		
			korotusta 10 vuoden palveluksesta 1,000: —	1,000	—		
			Siirto 10,000: —	—	—		
						1,332,090	83

K. Asetus $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen:n kirje $\frac{9}{8}$ 1900	b		Siirto 10,000: —	—	1,332,090	83
			Korvausta menetetyttä osuudesta poissalossakkeihin 800: —	10,800		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{19}{12}$ 1899	b	1	Kaup.rahast.hoit.,palkk. 4,000: — palkkiota 2,500: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 800: —			
K. Asetus $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen:n kirje $\frac{9}{8}$ 1900	b		Korvausta menetetyttä osuudesta poissalossakkeihin 800: —	8,100		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{19}{12}$ 1899	b	1	Vanhempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa . 4,000: — palkkiota 1,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 800: —	5,800		
		1	Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa 3,000: — palkkiota 1,200: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: —	4,800		
Valt:n päät. $\frac{4}{11}$ 1902	b	1	Nuorempi kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa . 3,000: — palkkiota 600: —	3,600		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{19}{12}$ 1899	b	1	Konttorikirjuri 1,800: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 360: —	2,160		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{28}{12}$ 1894 Sam. $\frac{19}{12}$ 1899 Sam. $\frac{20}{12}$ 1902	b	1	Vahtimestari, maksu- jen perijä 1,200: — Palkkio torikaupan valvomisesta 600: —	1,800		
Valt:n päät. $\frac{4}{11}$ 1902	b	1	Vahtimestari 1,200	1,200		
Valt:n päät. $\frac{13}{10}$ 1898	b & c		Ylimääräisiä apulaisia, arviolta 9,000	9,000		
	c		Palkkio verolippujen kotiinviemisestä, arviolta 2,000	2,000		
	c		Tarverahoja, arviolta 4,500	4,500		
	c*		Uusia talonkilehtiä 1876 vuoden obligatsioonilainaa vart, arviolta 500	500	54,260	
4. Liikennekonttori.						
Valt:n päät. $\frac{21}{6}$ 1895	b	1	Kamreeri 5,500	5,500		
		1	Kirjanpitäjä 3,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: — mieskohtaista lisäystä 600: —	4,200		
			Siirto	9,700	1,386,350	83

			Siirto	9,700 —	1,386,350	83
Valt:n päät. $\frac{21}{5}$ 1895	b	1 Rahastonhoitaja korotusta 5 vuoden palveluksesta Sam. 10 vuoden palv. luettuna $\frac{1}{3}$ 1906	2,400: — 240: — 180: —	2,820 —		
Valt:n päät. $\frac{20}{12}$ 1896	b	1 Vaakamestari korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,000: — 400: —	2,400 —		
Valt:n päät. $\frac{21}{5}$ 1895 Sam. $\frac{20}{12}$ 1896	b	1 Vahtimestari mieskohtaista lisäystä	1,000: — 200: —	1,200 —		
Valt:n päät. $\frac{21}{3}$ 1875 Sam. $\frac{20}{12}$ 1899	c	1 Sam. Ylimääräisiä apulaisia, arviolta	1,000 — 19,750 —	1,000 —		
	b	Palkkiota päivittäisten tietojen saamisesta tullikamarista	800 —	800 —		
	c	Mittarinpalkkioita, arviolta 1 Koneenhoitaja lämpöjohtoa var- ten 9 kuukautena	800 — 1,350 —	900 —		
Valt:n päät. $\frac{17}{5}$ 1904	b	1 Koneenhoitaja hissilaitosta vart.	900 —	1,800 —		
	c	Tarverahoja, arviolta	1,800 —		42,520	
5. Satamakonttori.						
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{21}{11}$ 1893	b	1 Satamakapteeni 4 tai $2\frac{5}{10}$ ylöskan- nosta, arviolta	3,000: — 8,500: —	11,500 —		
Valt:n päät. $\frac{1}{10}$ 1895	b	1 Sörnäisten satamamestari 1 Satamakonttorin kir- janpitäjä $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ ylöskannosta. arviolta	2,400: — 3,500: — 1,125: —	4,625 —		
Valt:n päät. $\frac{20}{4}$ 1901	b	1 rahastonhoitaja 9 kuukautena .	1,125 —	1,400 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{27}{12}$ 1895 Sam. $\frac{15}{11}$ 1898	b	1 Vanhempi vahtimestari	1,400 —	1,200 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{27}{12}$ 1895 Sam. $\frac{18}{11}$ 1898	b	1 Nuorempi vahtimestari	1,200 —			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{20}{12}$ 1888 Sam. $\frac{29}{12}$ 1890 Sam. $\frac{11}{4}$ 1893 Sam. $\frac{27}{4}$ 1895 Sam. $\frac{22}{12}$ 1898	b & c	3 Satamakonstaapelia à 1,000: — vaatetusapua à 7 Sam. à vaatetusapua à 1 Sörnäist. satamakontst. paitsi vapaata asuntoa vaatetusapua	150: — 900: — 150: — 900: — 150: —	3,450 — 7,350 — 1,050 —		
			Siirto	34,100 —	1,428,870	83

1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 23/12 1894 Sam. 20/12 1899 Sam. 30/12 1903 Sam. 11/4 1893	b	2 Pakkaajaa ja runsimiestää 600: —	Siirto 34,100 — 1,200 —	1,428,870 83	
	b	1 Parmaanmittaajain vanhin	600 —		
	b	Satamaviskaalin palkkio	400 —		
	c*	Moottoriveneen hankkiminen	4,000 —		
	c	Vuokraa höyrypurresta ja moottoriveneen ylläpitokustannus, arv.	500 —		
		Tarverahoja, arviolta	750 —		
6. Rakennuskonttori.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 22/4 1892	b	1 Kaupungininsinööri . 8,000: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 800: — matkara hoja 600: —	9,400 —	41,550 —	
Valt:n päät. 7/2 1899	b	1 Työpäällikkö 6,500: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 650: — matkara hoja 500: —	7,650 —		
Valt:n päät. 16/2 1892	b	1 Geodeetti 3,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: — matkara hoja 100: —	3,700 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/9 1898	b	1 Kirjanpitäjä 3,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: — mieskohtaista lisäystä 400: —	4,000 —		
Valt:n päät. 20/12 1888 Sam. 20/12 1902	b	1 Rakennusmestari . . . 3,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: — mieskoht. määrärahaa 400: —	4,000 —		
Valt:n päät. 10/2 1892	b	1 Varastonhoitaja . . . 1,800: — mieskohtaista lisäystä 180: —	1,980 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 23/12 1894	b	1 Vanh. metsänvart. paitsi vap. asunt. ja polttopuita 900: — mieskoht. korotusta 10 vuoden palveluksesta . 150: — lisäkorotusta 100: — sam. sam. 100: —	1,250 —		
Valt:n päät. 23/12 1899 Sam. 30/12 1904	b				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 21/12 1897 Sam. 30/12 1904	b	1 Nuor. metsänvart. paitsi vap. asunt. ja polttopuita 800: — mieskoht. korotusta 5 vuoden palveluksesta . 80: —	880 —		
			Siirto 32,860 —		1,470,420 83

			Siirto	32,860	—	1,470,420	83
	c	Ylimääräiset insinööri- ja piirustaja-apulaiset, arviolta		8,000	—		
	c	Metsänvartija-apulaiset ja metsänkasvatus, arviolta		1,500	—		
	c	Tarveaineet ja apuripäivätyöt mitauksissa, arviolta		10,000	—		
	c	Tarverahoja, arviolta		1,500	—	53,860	—
		7. Puutarhalautakunta.					
		1 Sihteeri		600	—		
	b	1 Puutarhuri 3,000:— korotusta 10 vuoden palveluksesta 600:— vuokratrahoja 1,000:— mieskoht. palk. lisäyst. paitsi polttop. ja muita luonn. saatav. etuuksia 1,400:—		6,000	—		
	c	Tarverahoja, arviolta		300	—	6,900	—
		8. Erityiset lautakunnat.					
		<i>a) Taksoitus- ja Tutkijalautakunnat.</i>					
	c	Sihteerin palkkiot		2,600	—		
	c	Tarverahoja, arviolta		3,200	—	5,800	—
		<i>b) Holhouslautakunta.</i>					
	c	Sihteerin palkkio		1,200	—		
	c	Vahtimestarinpalkkio, tarverahoja y. m. arviolta		600	—	1,800	—
		<i>c) Työväenasiain lautakunta.</i>					
	b	1 Sihteeri, palkkaa 3,000:— vuokratrahoja 600:—		3,600	—		
	c	Korvausta vahtimestarinapulaiselle Tarverahoja sekä kirjallisuuden ostoon, arviolta		100	—		
	c			500	—	4,200	—
			Siirto	—	—	1,542,980	83

1886 v:n menosääntö
Valt:n päät. 9/9 ja
9/12 1898

Valt:n päät. 26/6 1903

			Siirto	—	—	1,542,980	83
		<i>d) Kunnan työnvälitystoimisto.</i>					
Valtn päät. $\frac{1}{12}$ 1903	b & c	1 Johtaja	3,600	—			
		1 miesapulainen	1,500	—			
		1 naisapulainen	1,500	—			
		Tarvekalut, lämpö, valo y. m., arviolta	1,700	—	8,300	—	
		<i>e) Kasvatustalokunta.</i>					
Valtn päät. $\frac{10}{5}$ ja $\frac{19}{12}$ 1897 ja $\frac{21}{12}$ 1900 Sam. $\frac{16}{5}$ ja $\frac{19}{12}$ 1899	b	1 Sihteerin palkkiota	2,000	—			
		Vahtimestarin palkkio Tarverahoja y. m., arviolta	200	—			
			800	—	3,000	—	
		— Smk 290,390: — —					
IV. Katu- ja satamavalaistus.							
1. Kaasuvalaistus.							
Auerliekit:							
Koko yön, 676 kpl. kevät- ja 718 syys- kaudella, kuluttaa kaasua 267,745 m ³							
Puolen yön, 1,000 kpl. kevät- ja 1,061 syys- kaudella, kuluttaa kaasua 197,516 m ³							
c } Avoimet liekit (tavaravajoissa):							
Koko yön, 6 kpl. pur- jehdusaikana, kulut- taa kaasua 2,382 m ³							
Lucas Lamput (kauppatorilla): Puolen yön, 2 kpl, ku- luttaa kaasua 1,820 m ³							
Ylimääräinen valaistus eri tilaisuuksissa 1,537 m ³							
Yhteensä kaasua 471,000 m ³							
à 30 penniä kuutiometriltä — — 141,300 —							
			Siirto	—	—	1,695,580	83

			Siirto	—	—	1,695,580	83
			2. Petroolivalaistus.				
			236 kpl. koko yön lyhtyä à 174 mk valaisuvuodelta ja lyhdyttä . . .	41,064	—		
			58 kpl. puolen yön lyhtyä à 83 mk valaisuvuodelta ja lyhdyttä . . .	4,814	—		
			398 kpl. viertotie- ja tielyhtyä à 85 mk 75 penniä valaisuvuodelta ja lyhdyttä	34,128	50		
Valt:n päät. 22/12 1898 ja 22/12 1903	}	b	99 kpl. purjehduslyhtyä 172 päivää à 60 p:ää päivältä ja lyhdyttä	10,216	80		
			4 kpl. koko yön lyhtyä Viaporin jäätieellä 120 päivää à 60 penniä päivältä ja lyhdyttä	288	—		
			7 kpl. sam. koleraparakkien luona 100 päivää à 60 penniä päivältä ja lyhdyttä	420	—		
			10 kpl. puolen yön lyhtyä Sörnäisissä (talvisaikaan) 160 päivää à 30 penniä päivältä ja lyhdyttä	480	—		
		c	2 kpl. koko yön lyhtyä Hietaniemen tiellä (talvisaikaan) 160 päivää à 60 penniä päivältä ja lyhdyttä	192	—		
			7 kpl. puolen yön lyhtyä sam. 160 päivää à 30 penniä päivältä ja lyhdyttä	336	—		
		c*	100 kpl. petroolilampun vaihto intensiivilyhtyihin, arviolta . . .	6,000	—	97,939	30
			3. Laiturien ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.				
			<i>a) Hietalahden laituri.</i>				
			<i>Sähkövalaistus.</i>				
Valt:n päät. 1/10 1895	}	b	3 kpl. 800 kynttilän kaarilamppua, palaa 75 päivää 5 t. päivässä	340:	—		
			6 kpl. hehkulamppua, palaa 150 päivää 8 tuntia päivässä	260:	—	600	—
			Siirto	600	—	1,793,520	13

			Siirto	600 —	1,793,520	13
		<i>b) Makasiinilaituri.</i>				
		<i>Sähkövalaistus.</i>				
Valt:n päät. 27/8 1895	b	4 kpl. 800 kynttilän kaarilamppua meren puolella, 180 päivää, 7 tuntia päivässä . . .	1,360: —			
		<i>Kaasuvalaistus.</i>				
	c	11 kpl. 5 liekin kaarilamppua meren puolella, 200 päivää, 7 tuntia päivässä . . .	2,685: —			
		15 kpl. 1 liekin kaarilamppua maan puolella, 170 päivää, 3 tuntia päivässä . . .	241: —			
		<i>Tavaravaja.</i>				
		<i>Sähkövalaistus.</i>				
	b	15 kpl. 500 kynttilän kaarilamppua, 180 päivää, palaa keskimäärin 4 tuntia päivässä	2,074: —			
		14 kpl. hehkulamppua, 150 päivää, palaa 4 tuntia päivässä . . .	300: —			
Kontrahti 12/8 1893		<i>Tullitarkastuspaviljonki.</i>				
		Sähkövalo, arviolta . . .	130: —			
		Kaasuvalo, arviolta . . .	150: —			
				6,940 —		
		<i>c) Katajanokan laituri.</i>				
		<i>Kaasuvalaistus.</i>				
	c	9 kpl. 5 liekin kaarilamppua meren puolella, palaa 100 päivää 10 tuntia päivässä . . .	1,419: —			
		Siirto	1,419: —	7,540 —	1,793,520	13

		Siirto	1,419:—	7,540—	1,793,520	13
	c	6 kpl. 1 liekin kaari- lamppua meren puo- lella, palaa 100 päivää 10 tuntia päivässä . . .	189:—			
		12 kpl. 1 liekin kaari- lamppua maan puo- lella, palaa 100 päivää 3 tuntia päivässä . . .	171:—			
		<i>Tavaravajat.</i>				
		<i>Sähkövalaistus.</i>				
	c	4 kpl. 500 kynttilän kaarilamppua 180 päi- vää, keskimäärin 4 tuntia päivässä . . .	500:—			
		55 kpl. hehkulamppua, palaa 150 päivää 4 tuntia päivässä . . .	1,031:—	3,310—	10,850—	
		— Smk 250,089: 30 —				
		V. Palosammutustoimi.				
		1. Palkat ja muut edut.				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 24/2 1891 Sam. 29/12 1893 Sam. 7/2 1899 Sam. 13/8 1899	b	1 Palomestari, paitsi va- paata asuntoa, poltto- puita ja valoa . . .	5,000:—			
			mieskohtaistalisäystä	1,000:—	6,000—	
Valt:n päät. 29/12 1899 Sam. 19/13 1901 Sam. 21/2 1891	b	1 Alipalomestari, paitsi polttopuita ja valoa .	3,000:—			
			vuokratrahoja . . .	1,500:—	4,500—	
	b	1 Palokomisionin sihteeri . . .		600		
Valt:n päät. 24/2 1891 Sam. 21/12 1897 Sam. 20/12 1902	b	1 Pääaseman ruiskumestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa		2,100—		
			1 Pohjoisaseman ruiskumestari, paitsi sam. sam.		1,800—	
		1 Koneenhoitaja, paitsi sam. sam.		1,800—		
Sam. 13/8 1899	b	6 Kersanttia, paitsi vapaata asun- toa, polttopuita ja valoa à 1,500:—		9,000—		
		Siirto	25,800—	1,804,370	13	

Valt:n päät. $\frac{25}{2}$ 1891 Sam. $\frac{13}{6}$ 1899 Sam. $\frac{21}{9}$ 1904 Sam. $\frac{17}{1}$ 1905	} b {	Siirto	25,800 —	1,804,370 13	
		6 Korpraalia, paitsi polttopuita ja valoa à 900: —	5,400 —		
		Vuokrarahoja 6 naineelle korpraalille à 300: —	1,800 —		
		15 Korpraalia, kasarmiin majoitettuina, à 900: —	13,500 —		
		16 ensi vuoden konstaapelia, kasarmiin majoitettuina, à 300: —	4,800 —		
		15 toisen vuoden konstaapelia, kasarmiin majoitettuina, à 420: —	6,300 —		
		15 kolmannen vuoden konstaapelia, kasarmiin majoitettuina à 600: —	9,000 —		
		Ruoka 67 miehelle à 325: —	21,775 —		
		Vaatetus 67 miehelle à 150: —	10,050 —	98,425 —	
		2. Palotalli, 20 hevosta.			
		34,000 kiloa heiniä à 8,5 penniä .	2,890 —		
		30,500 sam. kauruja à 16 penniä .	4,880 —		
		Olkia, arviolta	750 —		
		Kengitys ja lääkkeet, arviolta . .	950 —		
		Silojen y. m., kunnossapito, arviolta	500 —	9,970 —	
3. Lämmitys ja valo.					
260 kuutiometr. koivuhalkoja à 6 m.	1,560 —				
960 sam. havuhalkoja à 5 m.	4,800 —				
Valo, arviolta	4,300 —	10,660 —			
4. Kalusto.					
Kaluston kunnossapito, arviolta .	3,000 —				
Palotelegraafin ylläpito, arviolta .	1,200 —				
1 hevonen, arviolta	700 —				
400 metriä gummi-pumpuliletkaa, kytkyineen, arviolta	4,500 —				
Eristettyä johtolankaa palotelegraafiverkon laajentamiseksi, arviolta	500 —	9,900 —			
5. Sekalaisia.					
Palkkioita palokatselmuksista, arviolta	800 —				
Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m. arviolta	2,500 —				
	Siirto	3,300 —	1,933,325 13		

		Siirto	3,300 —	1,933,325 13
Valt:n päät. 27/9 1904	b	Sairasvaunun ja sideaineiden kunnossapito, arviolta	280 —	
	c	Kirjojen ja sanomalehtien ostamiseen	100 —	3,680 —
		6. Satunnainen meno.		
	c*	Määräraha vapaaehtoiselle palosammutuskunnalle — Smk 137,635: — —	—	5,000 —
		VI. Poliisilaitos.		
		1. Käteinen lisämaksu.		
K. Asetus 20/4 1903	b	Koko vuosi-määrärahasta poliisilaitoksen ylläpitämiseen, S.markasta 693,120: —, suoritetaan kaupungin varoista	—	198,034 28
		2. Virkahuoneet.		
	b	Poliisikamarin, keskuspoliisin, etsivän osaston ja ensimmäisen poliisiaseman huoneisto	16,000 —	
		Talli	1,700 —	
		2:nen poliisiasema	3,600 —	
		3:s sam.	3,600 —	
		4:s sam.	1,835 —	
		Töölön sam.	1,080 —	
	c	Forsbyn sam.	600 —	
		Hermanninkaupungin poliisiasema	1,000 —	29,465 —
		3. Lämmitys ja valo.		
	b	Polttopuita, arviolta	6,500 —	
K. Asetus 20/4 1903			Valo, sam.	12,000 —
		Siirto	—	2,188,004 41

			Siirto	—	—	2,188,004	41
		4. Sekalaisia.					
K. Asetus 20/4 1893	c*	Uuden huoneuston sisustus 4:tä poliisiasemaa varten		5,000	—		
	b	Korjauskustannuksia, arviolta		1,000	—	6,000	—
		— Smk 251,999: 28 —					
		VII. Terveysten- ja sairaanhoito.					
		1. Terveystoimituslautakunta.					
Valt:n päät. 29/11 1904	b	Puheenjohtaja		1,200	—		
Sam. 3/12 1889	b {	1 Sihteeri		2,000	—		
Sam. 19/12 1892		1 Vahtimestari		1,000	—		
Sam. 21/12 1897	c	Tarverahoja, arviolta		6,800	—	11,000	—
		2. Lääkit ja sairaanhoitajat.					
Sam. 24/10 1893	b	Ensim. kaup. lääk., palkk. 6,000: — palkkiota 4,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 2,000: —		12,000	—		
K. Sin resol. 5/2 1894 1886 v:n menosääntö	b	Toinen kaupunginlääkäri		3,000	—		
	b	2 Piirilääkäriä kaupun- gissa a 3,000: —		6,000	—		
Valt:n päät. 19/4 1898	b	1 Piirilääkäri Töölön piirissä		3,600	—		
Sam. 30/9 1890	b	1 Sam. Sörnäisten piir. lisäpalkkio 1,000: —		4,000	—		
Sam. 20/10 1903	b	1 Ylimääräinen piirilääkäri Sörnäisten piirissä		4,000	—		
Sam. 20/12 1891	b	1 Piirilääkäri Kallion piirissä 3,000: — lisäpalkkio 1,000: —		4,000	—		
Sam. 9/4 1889	b	1 Naislääkäri		3,000	—		
Sam. 19/12 1895	b	1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja houruinhoitolaitoksessa (kts. VIII Vaivaishoito).					
	b	1 Lääkäri kaupungin kansakouluissa (kts. IX Opetus- ja sivistyslaitokset)					
			Siirto	39,600	—	2,205,004	41

			Siirto	39,600	—	2,205,004	41	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 10/12 1901	}	b	1 Kättilö	500	—			
Sam. 27/12 1895 Sam. 21/12 1897 Sam. 19/12 1901 Sam. 12/4 1904 Sam. 17/5 1898			}	b	6 Kunnan sairaanhoitajata- ratarta à 1,080: —	6,480	—	
Sam. 17/5 1898	b	Matkakuluja ja sairaanhoitoparse- leita			600	—		
Sam. 19/4 1898		b	Palkkioita viransijaisille piirilää- kärin virka-loma-aikana	2,100	—			
Sam. 17/6 1898		b & c	Lääkäripäivystys sunnuntaisin ke- säkuukausina	500	—	49,780		
3. Marian sairaala.								
<i>a) Muiden paitsi kulkutautien osasto.</i>								
Valt:n päät. 20/12 1893 Sam. 11/10 1898 Sam. 19/12 1901	}	b	1 Ylilääkäri, laitoksen tirehtööri, palkkaa	5,000	—			
Sam. 19/12 1901			b	1 Alilääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä valoa, siivoom. ja ruokaa, palkk.	2,500	—		
Sam. 17/10 1905		b	Sijaisen palkkaaminen alilääkärin loma-aikana	300	—			
Sam. 29/12 1893		b	1 Amanuessi, paitsi asunt., lämp., valoa, siivoom. ja ruokaa, palkk.	1,200	—			
Sam. 29/12 1893 Sam. 27/12 1895	}	b	c 1 Ylim. amanuessi, arviolta 9 kuukautena, paitsi asuntoa, läm- pöä, siivoom. ja ruokaa	900	—			
Sam. 29/12 1899			b	3 Hoitajatarta (sivistynyttä) paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuukaudessa . .	1,800	—		
Sam. 29/12 1899		b	1 Hoitajatar, arviolta 6 kuu- kautta	300	—			
Sam. 29/12 1896 Sam. 21/12 1897	}	b	4 Hoitajatarta muutoin niinkuin edelliset, mutta palkkaa à 30 mk kuukaudessa	1,440	—			
Sam. 29/12 1899			b	1 Hoitajatar, arviolta 6 kuu- kautta	180	—		
Sam. 29/12 1893 Sam. 29/12 1899	}	b	2 Yöhoitajatarta à 30 mk kuu- kaudessa	720	—			
Sam. 29/12 1893			b	2 Siivoojatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palk- kaa à 15 mk kuukaudessa . . .	360	—		
				Siirto	14,700	—	2,254,784	41

			Siirto	14,700	2,254,784	41	
		c	Keuhkotautipaviljongin siivoomi-				
			nen	300			
		c	Lääkkeitä, arviolta	8,000			
			Kaluston ylläpito	4,000	27,000		
			<i>b) Kulkutautien osasto.</i>				
Valt:n päät.	29/12 1893	}	b	1 Ylilääkäri, paitsi vapaata asun-	5,000		
Sam.	11/10 1898						toa, sekä lämpöä ja valoa, palk-
Sam.	30/12 1904						kaa
Sam.	19/12 1901	b	Sijaisen palkkaamiseen ylilääkärin	400			
			loma-ajaksi				
Sam.	11/10 1898	b	1 Amanuenssi, paitsi asuntoa, läm-	1,200			
			pöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .				
		}	b	4 Hoitajatarta (sivistynyttä) paitsi	2,400		
							asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa,
Sam.	29/12 1893						palkkaa à 50 mk kuukaudessa
Sam.	29/12 1899						1 Sam. arviolta 6 kuukautta, palk-
Sam.	30/12 1904		kaa à 50 mk kuukaudessa . . .	300			
			2 Hoitajatarta, muutoin niinkuin	720			
			edelliset, paitsi palkkaa à 30				
			mk kuukaudessa				
Sam.	29/12 1899	}	b	1 Sam., muutoin kuin edelliset,	480		
Sam.	19/12 1901						mutta palkkaa à 40 mk kuuk.
				1 Hoitajatar, arviolta 6 kuukautta,	180		
				palkkaa à 30 mk kuukaudessa .			
Sam.	sam.	}	b	1 Yöhoitajatar, palkkaa à 30 mk	360		
							kuukaudessa
Sam.	29/12 1893	}	b & c	6 Siivoojatarta, paitsi asuntoa, va-	1,080		
Sam.	27/12 1895						loa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa
Sam.	29/12 1896						à 15 mk kuukaudessa
Sam.	28/12 1899						
				Lääkkeitä, arviolta	3,000		
				Kaluston ylläpito, arviolta	4,000		
		c	Sairashuoneiden desinfioiminen,	500	19,620		
			arviolta				
			<i>c) Lääketieteellis-kirurginen osasto.</i>				
		}	b	1 Ylilääkäri, kirurgi, palkkaa . .	4,000		
Sam.	19/12 1901						Sijaisen palkkaamiseen ylilääkärin
				loma-ajaksi	350		
			Siirto	4,350	2,301,404	41	

			Siirto	4,350	—	2,301,404	41	
			1 Amanuenssi, paitsi asunt., lämpöä, valoa, siivoon. ja ruokaa, palkk.	1,200	—			
			1 Operatsiohoitajatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuuk.	600	—			
Valt:n päät. 10/12 1901	b		2 Hoitajatarta (sivistynyttä) paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuuk.	1,200	—			
			1 Hoitajatar, arviolta 6 kuukautta	300	—			
Sam. 22/12 1903	b		5 Hoitajatarta, paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	1,800	—			
			1 Hoitajatar kellarikerroksen eristysosastossa, niinkuin edelliset	360	—			
			1 Hoitajatar, arviolta 6 kuukaudelta	180	—			
Sam. 19/12 1901	b		2 Yöhoitajatarta, palkkaa à 30 mk kuukaudelta	720	—			
			3 Siivoojatarta, yksi kummassakin osastossa ja yksi operatsiosastossa, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 15 mk kuukaudelta	540	—			
Sam. 20/12 1903	b		Hierojan palkkio	1,000	—			
			Lääkkeitä, arviolta	5,000	—			
	c		Sidostarpeita ja konekaluja, arviolta	4,000	—			
			Kaluston ylläpito, arviolta	3,500	—	24,750		
			<i>d) Talousosasto.</i>					
Sam. 12/4 1904	b		1 Toimitsija, paitsi asuntoa, valoa ja lämpöä, palkkaa	3,000	—			
Sam. 28/12 1893	b		1 Taloudenhoitajatar, paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	1,000	—			
Sam. 29/12 1896								
Sam. 19/12 1901								
Sam. 29/12 1893	b		2 Keittäjätarta, paitsi asunt., lämp., valoa ja ruokaa, palkk. à 300 mk	600	—			
Sam. 29/12 1899								
Sam. 19/12 1901								
Sam. 20/12 1899	b		1 Keittäjätär, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	240	—			
			Siirto	4,840	—	2,326,154	41	

			Siirto	4,840 —	2,326,154 41
Valt:n päät. 29/12 1899	} b & c	4	Palvelijat., paitsi asunt., lämp., valo ja ruokaa, palkkaa à 216 mk	864 —	
Sam. 19/12 1901					
Sam. 29/12 1899	} b	1	Siivoojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkkaa .	180 —	
Sam. 29/12 1896					
Sam. 29/12 1899	} b	1	Leipojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkkaa .	240 —	
Sam. 29/12 1899					
Sam. 29/12 1893	} b	1	Johtajatar linavarastoa varten paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkkaa 480: —		
Sam. 21/12 1897				henkilökoht. lisäystä 600: —	1,080 —
Sam. 29/12 1893	} b	4	Pesijätärtä, paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkkaa à 20mk kuukaudelta	960 —	
Sam. 19/12 1901					
Sam. 22/12 1903	} b	3	Sam., paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 30 mk kuukaudelta	1,080 —	
Sam. 22/12 1903					
Sam. 23/12 1898	} b	1	Ompelijatar, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 30 mk kuuk.	360 —	
Sam. 19/12 1901					
Sam. 29/12 1893	} b	2	Koneenhoit., paitsi asuntoa, lämpöä ja valo, palkkaa à 1,200 mk	2,400 —	
Sam. 29/12 1893					
Sam. 29/12 1893	} b	1	Lämmittäjä, paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkkaa .	900 —	
Sam. 29/12 1899					
Sam. 29/12 1899	} b	1	Vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valo, palkkaa 730: —		
Sam. 19/12 1901				ruokarahoja 360: —	1,090 —
Sam. 29/12 1893	} b	3	Renkiä, paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkk. à 420 mk	1,260 —	
Sam. 29/12 1899					
Sam. 19/12 1901	} b	3	Sam. paitsi asuntoa, lämpöä, valo ja ruokaa, palkkaa à 350 mk vuodelta	1,050 —	
Sam. 29/12 1893					
Sam. 29/12 1899	} b	2	Portinvart., paitsi asunt., lämpöä, valo ja ruokaa, palkk. à 420 mk	840 —	
Sam. 27/12 1895					
Sam. 19/12 1901	} b	1	Klosetintyhjentäjätär à 30 mk kuukaudelta.	360 —	
Sam. 27/12 1895					
	} c		Ruokaa 171 potilaalle à 90 penniä päivässä, arviolta	56,173 50	
	} c		Ruokaa 12 potilaalle à 1:50 päivässä, arviolta	6,570 —	
	} c		Ruokaa 74:lle henkilökunnasta à 1 mk 10 p:ää päivässä, arviolta	29,711 —	
	} c		Sam. 1:lle sam. 9 kuukautta à sam.	297 —	
	} c		Polttoaineet, arviolta	22,500 —	
			Siirto	132,755 50	2,326,154 41

			Siirto	8,500	2,520,129 91
Valt:n päät. 17/3 1903	b & c	Määräraha Hermaninkaupungin lapsenpäästölaitokselle : ylläpito-apuraha . . . 4,100: — lääkärin valvonta . . . 1,000: —			
Sam. 8/3 1904	b & c	{ 1 apulais-kätilö 1,200: — Desinfisioimistarpeet ja lääkkeitä 200: — Sisustustöitä 1,000: — Kaluston täydentäminen 500: —	8,000		
Sam. 23/2 1904	b	Kätilönäyven kustantamiseen varattomille kodeissa, arviolta . .	2,000		
Sam. 15/12 1903	b	{ Määräraha 5 sairaspaiosta tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa . .	8,560		
	c	Määräraha Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikkaa varten .	10,000		37,060
7. Terveyspoliisi.					
Sam. 24/10 1893	b	{ 1 Terveysthoidon tark. 3,000: — mieskohtaista lisäystä 500: —	3,500		
Sam. 30/4 1904					
Sam. 13/12 1904	b	1 Käsiyölaitosten ja työpaikkain tarkastaja	3,000		
1886 v:n menosääntö	b & c	{ 1 Tarkastusmies 2,500 — 4 Sam. à 2,000 mk 8,000 —	8,000		
Valt:n päät. 21/12 1889					
Sam. 30/5 1891					
Sam. 29/12 1892					
Sam. 29/12 1896					
Sam. 29/12 1899					
Sam. 19/12 1901	c	Tarkastusmiesten matkustannukset	500		
	c	{ Ylimäär. tarkastusmiehiä, arviolta Kodeissa toimitettavaan desinfisioimiseen, arviolta	2,000	3,000	
Valt:n päät. 28/11 1905	b	Määräraha työväenasuntojen tarkastamista varten.	3,000		25,500
8. Katsastustoimisto.					
Valt:n päät. 30/4 1895	b	1 Katsastuslääkäri	6,000		
	c	{ Siivoaminen 360 — Kaluston kunnossapito, arviolta 300 —	300		6,660
			Siirto	—	2,589,349 91

			Siirto	—	2,589,349 91
		9. Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten.			
Valt:n päät. 26/6 1903	b & c	1 Johtaja	8,000	—	
		1 Apulainen	3,000	—	
		1 Kokeiden tekijä	1,500	—	
		1 Vahtimestari, paitsi huonetta, lämpöä ja valoa	1,200	—	
		Koneiden ja kirjakokoelman kunnossapito	1,200	—	
		Näytteiden y. m. ostoon	700	—	15,600
		10. Lihantarkastus teurastuslaitoksella.			
	c	1 Eläinlääkäri	3,000	—	
Apulainen		1,000	—		
Kustannuksia, arviolta		300	—	4,300	
		11. Ruumiinavaushuone.			
	c	Polttopuut, valo, pesu y. m., arviolta	—	—	150
		12. Rokotusainevarasto.			
	c	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvomiseen	—	—	400
		Sam. huoneustojen hankkimiseen rokotusta varten ja niiden siivoomiseen	—	—	600
		13. Satunnainen määräraha.			
	c	Rottien tappamiseen	—	—	3,000
		— Smk 419,395:50 —			
		VIII. Vaivaishoito.			
		1. Vaivaishoitohallitus.			
Valt:n päät. 5/12 1895 Sam. 20/12 1902	b	1 Puheenjohtaja	1,200	—	
		1 Toimeenpaneva johtaja	7,000	—	
		1 Sihteeri	2,400	—	
		Siirto	10,600	—	2,613,399 1

Valt:n päät. 22/12 1898	b	1 Vahtimestari	Siirto 10,600 — 1,000 —	2,613,399 91	
	c	Palkkio tarkastusmiehille ja vakinaisille asiamiehille maaseudulla, arviolta	6,000 —		
	c	Korvaus tarkastusmatkoista, arviolta	800 —		
			18,400 —		
2. Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset.					
1886 v:n menosääntö	b	1 Tarkastaja, paitsi vap. as. ja polttop.	4,500 —	10,400 —	
Valt:n päät 29/12 1891	}	b	1 Konttorinapulainen		900 —
Sam. 19/12 1901					
Sam. 30/12 1904					
1886 v:n menosääntö	b	1 Saarnaaja.	1,400 —		
Valt:n päät. 21/12 1889	}	b	1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja hourinhoitolaitoksessa	3,600 —	
Sam. 17/11 1894					
<i>a) Vaivaistalo.</i>					
Valt. päät. 5/12 1895	b	1 Emännöitsijä	1,000 —	76,680 —	
	c	3 Sair. hoitrtta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, à 840: —	2,520 —		
	}	b	3 Sair. hoitrtta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa à 600: —		1,800 —
		c	6 Apulaishoitrtta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, à 30 mk kuukaud. kummallekin		2,160 —
	}		Vaatetus, arviolta		8,300 —
			Ruoka, arviolta		33,400 —
			Lääkkeet, arviolta		5,000 —
			Kalusto, arviolta		4,000 —
			Tarveaineet, arviolta		800 —
			Polttopuut ja valo, arviolta		9,500 —
			Kauroja ja heiniä 2 hevoselle, arviolta		800 —
	}		Korjaustyöt, arviolta		3,300 —
		d	Sekalaisia menoja, arviolta		4,100 —
<i>b) Työlaitos.</i>					
Valt:n päät. 21/12 1889	b	1 Kaitsija, paitsi vap. asunt., polttop. ja valoa	1,200: —	2,718,879 91	
Sam. 29/12 1896	b	mieskohtaista lisäystä	300: — 1,500 —		
			Siirto	1,500 —	

			Siirto	1,500 —	2,718,879 91
Valt:n päät. ^{21/12} 1889 Sam. ^{22/12} 1903	} b	2 Vahtim., paitsi vap. asun. polttopuita ja valoa à . 960: —		1,920 —	
				1,300 —	
	} c	Polttopuut ja valo, arviolta . . . Ruoka, arviolta		11,000 —	
				2,500 —	
	} d	Vaatekustannukset, arviolta . . . Tarveaineet, arviolta		6,000 —	
				500 —	
		Kalusto ja työkalut, arviolta . . .		1,200 —	
		Uutteruusrahat, arviolta		1,400 —	
		Korjaustyöt, arviolta		500 —	27,820 —
		Sekalaisia menoja, arviolta . . .			
		<i>c) Houruinhoitolaitos.</i>			
Valt:n päät. ^{29/12} 1891 Sam. ^{29/12} 1893	} b & c	1 Ylihoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa .		1,200 —	
				7,200 —	
Sam. ^{20/12} 1896	} b & c	12 Naishoitajaa, paitsi sam. sam. à 600: —			
Sam. ^{21/12} 1897					
Sam. ^{20/12} 1902	} b & c	7 Mieshoitajaa, paitsi sam. sam. à 720: —		5,040 —	
Sam. ^{6/6} 1905				6,700 —	
1886 v:n menosääntö	} b & c	Vaatus, arviolta		20,000 —	
Valt:n päät. ^{29/12} 1891				2,400 —	
Sam. ^{20/12} 1902	} c	Lääkkeet, arviolta Kalusto, arviolta		1,500 —	
Sam. ^{6/6} 1905				9,000 —	
	} d	Polttopuut ja valo, arviolta . . . Korjaustyöt, arviolta		3,500 —	
				1,200 —	57,740 —
		Sekalaisia menoja, arviolta . . .			
		3. Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten.			
	} c	Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut, arviolta . .		55,000 —	
				6,500 —	
	} c	Erinäisiin laitoksiin otetut, arviolta Sairaanhoito, arviolta		10,000 —	
				40,000 —	
		Kustannukset mielenvikaisten henkilöiden hoidosta, arviolta . . .		13,000 —	
		Lääkkeet, arviolta			
		Siirto	124,500 —	2,804,439 91	

			Siirto	124,500 —	2,804,439 91
		c	Suoranaisia apurahoja:		
			a) vaivaishoitoon ehdottamasti oikeutetuille henkilöille, arviolta	45,000: —	
			b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoittoon, arviolta	28,000: —	
				73,000 —	197,500 —
			4. Sekalaisia.		
		c	Hautauskustannuksia, arviolta	1,500 —	
			Tarverahoja, arviolta	1,200 —	
		d	Arvaamattomia menoja, arviolta	3,000 —	5,700 —
			— Smk 394,240: — —		
			IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.		
			1. Merikoulu.		
Valt:n päät. 9/5 1900 Kontrahdin muk.		b	Vuokraa	3,000 —	
		c	Polttopuut, arviolta	600 —	3,600 —
			2. Käsityökoulut.		
K. Julist. 25/11 1885		b	Määräraha korkeammille käsityökouluille	32,545 —	
Valt:n päät. 17/10 1899		b	Määräraha alemmille sam.	28,446 —	
			<i>Valmistava poikain ammattikoulu:</i>		
		b	1 Opettaja matemaattisissa aineissa ruotsalaisella osastolla	4,200: —	
Sam. 26/9 ja 20/11 1900			korotusta 5 vuod. palveluksesta	600: —	
			Siirto	4,800: —	60,991 —
					3,011,239 91

			Siirto	4,800: —	60,991 —	3,011,239 91	
Valt:n päät. ^{26/9} / _{20/11} 1900	} b	{	1 Opettaja matemaattisissa aineissa suomalaisella osastolla . . .	4,200: —			
				korotusta 5 vuoden palveluksesta . . .	600: —		
Sam. sekä ^{19/12} / ₁₉₀₁	b	{	1 Opettaja käsivaraisessa piirustuksesta . . .	3,000: —			
			korotusta 5 vuoden palveluksesta . . .	400: —			
		{	1 Työmestari puunjalostuksessa . . .	3,300: —			
			korotusta 5 vuoden palveluksesta . . .	300: —			
Sam. ^{25/9} / _{20/11} 1900	b	{	1 Työmestari metallitöissä . . .	2,700: —			
			korotusta 5 vuoden palveluksesta . . .	300: —			
		{	1 Johtaja . . .	1,500: —			
Sam. ^{28/11} / ₁₉₀₅	b*	{	Sijaisen palkka 8 kuukaudelta . . .	917: 28			
	c	{	Palkkioita tuntiopettajille, 44 viikot. à 150 mk	6,600: —			
		{	Palkkioita apulais-työmestareille . . .	3,600: —			
			Vahtimestari . . .	900: —			
	c	{	Työaineet verstaaseen . . .	1,500: —			
			Verstaan korjaus ja täydennys . . .	500: —			
			Kirjasto, aikakauskirjat ja tarverahat . . .	500: —			
Sam. ^{28/11} / ₁₉₀₅	b	{	Verstaanhuoneuksen vuokra . . .	4,000: —			
	c	{	Lämpö ja valo . . .	1,200: —	40,817 28		
			<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>				
	} b	{	4 Opettajatarta, palkkaa à 2,200 mk . . .	8,800: —			
				2 sam. à 2,200 . . .	4,400: —		
				1 sam.	1,400: —		
				1 sam.	1,100: —		
				Tuntiopettajat 1:llä luokalla, palkkioita . . .	2,940: —		
				Tuntiopett. 2:lla luok. . .	1,960: —		
Valt:n päät. ^{1/12} / ₁₉₀₃			1 Johtajatar, palkkiota . . .	800: —			
			Siirto	21,400: —	101,808 28	3,011,239 91	

			Siirto 21,400: —	101,808 28	3,011,239 91		
Valt:n päät. 1/12 1903	b	}	Palvelijattaret 650: —				
			Ruoanpito 3,000: —				
			Työaineet 5,000: —				
			Vuokra 6,000: —				
			Polttopuut ja valo 1,500: —				
			Kalusto 3,878: 66				
			Sekalaisia 2,100: —	43,528 66	145,336 94		
3. Kauppaopistot.							
c	}	Määräraha ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 15 vapaaoppilasta Helsingistä	9,000 —				
		Määräraha suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 10 vapaaoppilasta Helsingistä	6,000 —	15,000 —			
4. Kansakoulut.							
<i>a) Palkat.</i>							
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899	b	}	19 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 15 vuoden palveluksesta à 1,200: —	68,400 —			
			14 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 960: —	47,040 —			
			13 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 480: —	37,440 —			
			19 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —	45,600 —			
			9 Opettajaa, palkkiota à 2,400: —	21,600 —			
			1 Apulaisopettaja, palkkiota 1,400: —	1,400 —			
			2 Apulaisopettajaa, palkkiota à 1,200: —	2,400 —			
			1 Apul.opett., palkkiota 1,400: — mieskoht. määrärahaa 100: —	1,500 —			
			1886 v:n menosääntö	b & c	2 Kreikkalais-venäläisen uskonopin opettajaa, palkkiota à 800	1,600 —	
			1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899	b	13 Opettarta, palkkaa à 2,000: — korotusta 25 vuoden palveluksesta à 1,000: —	39,000 —	
			Siirto 265,980 —	3,171,576 85			

			Siirto	265,980 —	3,171,576 85
		10 Opettajatarta, palkk. à 2,000: —			
		korotusta 20 vuoden palveluksesta à . . . 800: —	28,000 —		
		15 Opet:tarta, palkkaa à 2,000: —			
		korotusta, 15 vuoden palveluksesta à . . . 600: —	39,000 —		
		8 Opet:tarta, palkkaa à 2,000: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 400: —	19,200 —		
		8 Opet:tarta, palkkaa à 2,000: —			
		korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 200: —	17,600 —		
		7 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —			
		korotusta 25 vuoden palveluksesta à . . . 850: —	17,850 —		
		8 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —			
		korotusta 20 vuoden palveluksesta à . . . 680: —	19,040 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899	} b	13 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: —			
		korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . . 510: —	28,730 —		
		9 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 340: —	18,360 —		
		27 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: —			
		korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 170: —	50,490 —		
		14 Opettajatarta, palkkaa tai palkkiota à . 2,000: —	28,000 —		
		10 Opettajatarta, palkkaa tai palkkiota à . 1,700: —	17,000 —		
		8 Opet:tarta, palkkiota à 2,000: —	16,000 —		
		18 Opet:tarta, palkkiota à 1,700: —	30,600 —		
	} c	2 Opettajatarta valmistavissa kouluissa, palkkiota à 2,000: —	4,000 —		
		Tuntiopettajat veistossa	3,500 —		
		Tuntiopett. ja opet:taret laulussa	1,500 —		
		Tuntiopettajattaret voimistelussa	3,600 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888	} b	Viransijaiset ja todennäköisesti lisättävä opettajakunta syyslukukaudelta, arviolta	11,000 —		
		Tarkastaja	7,000 —		
			Siirto	626,450 —	3,171,576 85

			Siirto	626,450 —	3,171,576 85	
Valt:n päät.	29/12 1899	b	Apulainen tarkastajankansliassa	1,200 —		
Sam.	20/10 1903	b	Taloudenhoitaja	5,000 —		
Sam.	1/8 1904	b	Johtokunnan sihteeri	800 —		
Sam.	15/11 1904	b	1 Lääkäri kaup. kansakouluissa	6,000 —		
Sam.	28/12 1886	b & c	1 Vahtimestari 1,000: — mieskohtaista lisäystä 400: —	1,400 —		
Sam.	29/12 1890					
Sam.	29/12 1892					
Sam.	28/12 1896					
Sam.	19/12 1899					
Sam.	28/12 1886	b	2 Talonrenkiä, paitsi vapaata huonetta, polttopuita ja valoa à 900	1,800 —		
Sam.	22/12 1903					
			2 Talonrenkiä, paitsi sam. sam. à 840: —	1,680 —		
Sam.	28/12 1886	b	2 Talonrenkiä à 780: —	1,560 —		
Sam.	29/12 1891					
Sam.	20/12 1902					
		c	Palkkiota 12 johtajalle ja johtajattaralle à 400: — Sam. 1:lle 500 — Sam. 5:lle sam. sam. à 350: —	4,800 —		
		b	Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla 3,500 — Palkkiota erityisestä raittiusopetuksesta 1,600 —			
Sam.	17/10 1905					
		c	Kansakoulujen kirjaston ja kokoelmien hoito. 500 —		664,540 —	
<i>b) Muut kustannukset.</i>						
		c	Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat, arviolta 35,000 — Opetustarpeet, arviolta 17,000 — Tarveaineet käsitöihin ja koulu-kyökkeihin, arviolta 7,000 — Uusia koulu-huonekaluja ja vanhojen korjaus, arviolta 15,000 — Polttopuut ja niiden hakkaus, arv. Valo, arviolta 22,000 — 16,000 — Vaatetusapua kaupungista oleville köyhille oppilaille, arviolta 16,000 — Puhtaanapito, arviolta 24,000 —			
			Siirto	152,000 —	3,836,116 85	

			Siirto	152,000 —	3,836,116 85
	c	Koulutalojen ja -huoneuksien ylläpito ja korjauskustannukset, arviolta		30,903 50	
Valt:n päät. 17/10 1905	b	Paikanvälitys lopettaville kansakouluoppilaille		1,200 —	
Valt:n päät. 15/3 1905	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisissä saarissa asuvain lasten kouluttamiseen kaupungin kansakouluissa, arviolta		1,500 —	
	c*	Huonekaluja Töölön kansakoulutal.		24,400 —	
K. Asetus 5/8 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. maan kansakouluopettajakunn.: 69 opettajalta à 50 mk 3,450: — 150 opettajattarelta à 37: 50 5,625: —		9,075 —	
	c & d	Ilmoitukset, blanketit, muu painatustyö ja arvaamattomat menot, arviolta		4,500 —	
	c	Määräraha matkastipendeiksi . . . <i>Smk 890,118: 50.</i>		2,000 —	225,578 50
		5. Tylsämielisten lasten kasvatustuloslaitos.			
Valt:n päät. 11/10 1898	b	Määräraha suoritettavaksi 300 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otetulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan .		—	4,500 —
		6. Pahantapaisten lasten turvakodit.			
	b	Sipoon kasvatuslaitos: Kustannukset, arviolta		9,541 —	
		Nummen kasvatuslaitos: Kustannukset, arviolta		7,581 —	
		Lohjan kasvatuslaitos: Kustannukset, arviolta		7,891 —	
		Wanajan kasvatuslaitos: Kustannukset, arviolta		8,544 50	
Valt:n päät. 20/12 1899 Sam. 15/10 1901	b	Porvoon pitäjän kasvatuslaitos: Kustannukset, arviolta		8,246 —	
		Sammatin ja Sipoon kasvatuslaitokset		8,585 —	
Sam. 22/12 1903			Siirto	50,388 50	4,066,195 35

		Siirto	17,920 —	4,128,099 69
		Sörnäisten haaraosaston johtaja, palkkiota	1,500 —	
		1 Ylimäär. amanuenssi Sörnäisten haaraosastossa	500 —	
Valt:n päät. ^{22/12} 1898 Sam. ^{26/8} 1899	} b & c	1 Sörnäisten haaraos. vahtimestari, paitsi asuntoa, polttop. ja valoa	720 —	
		2 Siivoojatarta haaraosast., paitsi asuntoa, polttop. ja valoa à 100mk	200 —	
		Haaraosastohuoneuksien vuokra	5,380 —	
		Kirjoja, aikakauskirjoja ja sanomalehtiä ynnä sitominen, arviolta	14,000 —	
	c	{ Polttopuut ja valo, arviolta	7,000 —	
		{ Palovakuutusmaksut, arviolta	230 —	
	c*	{ Uusi luettelo kirjaston ruotsalais. kirjakokoelmasta, arviolta	4,000 —	
		{ Uusia hyllyjä sanomalehtiä ja aikakauskirjoja varten, arviolta	200 —	
	c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja, arviolta	3,500 —	55,150 —
		8. Muut kansanvalistustarkoitukset.		
		Määräraha Ruotsalaiselle teatterille	5,000 —	
	c	Sam. Suomalaiselle sam.	5,000 —	
		Sam. Kansanteatterille	3,000 —	
		Sam. Osakeyhtiö Helsing. Filharmoniselle Seuralle	12,000 —	
		Sam. Helsingin Torvisoittokunn.	10,000 —	35,000 —
		— Smk 1,210,609:78 —		
		X. Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset.		
		1. Kyydinpito.		
Kuv. resol. ^{21/5} 1896 Kontrakti ^{2/2} 1905	} b	Urakka, 6 hevosta, arviolta	— —	1,800 —
		2. Kruununverot.		
Resol. Kaup. valit. ^{19/12} 1757 § 58. K. Sin res. ^{18/5} 1899	} b	Karjaverot ja kylvömaksu	— —	54 96
		Transport	— —	4,220,104 65

		Siirto	—	—	4,220,104 65
3. Majoitus.					
Majoit. ohjes. 19/1 1876 Valt:n päät. 11/3 1879	b	Majoituskustannukset, arviolta . . .	—	—	275,270 25
4. Majoituslautakunta.					
1886 v:n menosääntö	b	1 Puheenjohtaja	2,000	—	
		1 Sihteeri	1,600	—	
		1 Majoitusmestari	2,000	—	
		1 Kielenkääntäjä	1,000	—	
		1 Vahtimestari	800	—	
c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot, arviolta	600	—	8,000	
— Smk 285,125: 21 —					
XI. Vesijohto.					
1. Hallinto ja käyttö.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888 Sam. 16/2 1892 Sam. 29/3 1892 Sam. 5/12 1887	b	1 Vesijohtoinsinööri, palkkaa	8,000: —	—	
	b	matkarahoja, mieskoht. 400: —	—	8,400	
Sam. 21/12 1900	b	1 Apulainen, palkkaa	—	4,800	
Sam. 29/12 1890 Sam. 12/12 1892 Sam. 21/12 1897	b	1 Kirjanpitäjä	3,000: —	—	
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	600: —	3,600	
Sam. 29/12 1890 Sam. 20/12 1902	b	1 Työmestari, paitsi vap. asuntoa ja polttopuita 1,800: —	—	—	
	c	mieskoht. lisäystä	200: —	2,000	
Sam. 19/12 1899	b	1 Ylikoneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	—	2,700	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Ensimmäinen koneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	—	1,800	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Toinen koneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	—	1,500	
	b	1 Puhdistaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	—	1,000	
Sam. 19/12 1899 Sam. 21/12 1889 Sam. 29/12 1891 Sam. 20/12 1902	b	1 Säiliönvartija, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	—	500	
	c	Pumppulaitoksen käyttökust., arv.	6,000	—	
			Siirto	32,300	4,503,374 90

		Siirto	32,300 —	4,503,374 90
	c	Siiviliän käyttökustannukset, arviolta	12,000 —	
		Vesimittarien lukeminen ja valvonta, arviolta	8,500 —	
		Mittaukset ja tutkimukset laajennuksia varten, arviolta	1,500 —	
		Palovakuutusmaksut, arviolta	1,200 —	
Kontrahdin muk.		b	Vuokra suojelusalueesta Vantaanjoen ääressä	350 —
K. S:ns resol. 7/5 1895 Kontrahti 5/6 1895	b	Vuokra Vanhankaupungin Silta- saaresta	600 —	
Kontrahdin muk.	b	Vesijohtokonttorin huoneuksen vuokra ynnä siivoominen ja valo, arviolta	2,500 —	
	c	Tarverahoja, arviolta	2,500 —	
		Ulostekoja Helsingin kunnalle, arviolta	800 —	
		Kustannuksia verolippujen ja las- kujen kulettamisesta ja perimi- sestä, arviolta	700 —	
		Kustannuksia hevosaltaiden hoi- dosta, arviolta	2,700 —	
		Kustannuksia yksityisistä johto- yhtymisistä ja vesimittarien asettamisesta, arviolta	95,000 —	160,650 —
		2. Ylläpito ja korjaus.		
	c	Vesijohtojen, rakennuksien, aitauk- sien, sulkujen, koneiden ja joh- totorvien korjaus ja ylläpito, arviolta	25,000 —	
		Vesimittarien korjaus, arviolta	5,400 —	30,400 —
		3. Vesijohtoverkon laajennus ja vesimittarien osto.		
Valt:n päät. 18/4 1905	b*	Vesijohto Kammionkadun alle	6,000 —	
Sam. 30/5 1905	b*	Sam. rakennettavan Humalakadun alle osittain.	9,700 —	
		Siirto	15,700 —	4,694,424 90

		Siirto	15,700 —	4,694,424 90
		Vesijohto Perämiehenkadun alle Merimiehen- ja Pursimiehenkatujen välillä, (johtotorvien vaihto)	3,000 —	
		Sam. Kasarminkadun alle Pikku-Roopertinkadulta Vuorimiehenkadulle sekä Neitsytpolun alle viimemainitulta kadulta Tehtaankadulle (ensi osalla torvien vaihto)	24,000 —	
		Sam. Aleksanterin-, Helenan-, ja P. Esplanaadikatujen alle Senaatin torilta Mariankadulle (torvien vaihto)	14,500 —	
		Sam. Unioninkadun alle P. Esplanaadikadun ja Aleksanterinkadun välillä (osaksi torvien vaihto)	2,700 —	
		Sam. Kanavatorin alle Konstantininkadulta Aleksanterinkadulle	1,800 —	
		Sam. Ritarinkadun alle Hallituskadulta Aleksanterinkadulle	4,600 —	
c*		Sam. Sofiankadun alle (torvien vaihto)	2,800 —	
		Sam. E. Esplanaadinkadun alle Korkeavuorenkadulta Kasarmikadulle sekä Faabiankadulta L. Rantakadulle (torvien vaihto)	12,200 —	
		Sam. Pitkäsillan rantakadun alle pitkin korttelia N:o 298.	4,600 —	
		Sam. Pääskykadun alle I. Viertotien ja Sörnäisten rantatien välillä	16,600 —	
		Sam. Kulmalankadun alle	5,200 —	
		Sam. pitkin Vuorikatua Hermannikaupungissa N:o 1	14,000 —	
		Sam. Museonkadun alle Töölönkadulta L. Viertotielle sekä Auroorankadun alle Museonkadun ja Viertotien välillä	16,500 —	
		Sam. Porvoonkadun alle	11,500 —	
		Sam. Ingonkadun alle	5,000 —	
		Sam. Espoonkadun alle	4,300 —	
c		Vesimittarien ostoon	8,000 —	167,000 —
		Siirto	—	4,861,424 90

			Siirto	—	4,861,424 90
		4. Sekalaisia.			
		Uuden altaan asettaminen Kattajanokan pakkahuoneen luo hevosten juottamista varten, arviolta		1,500	
	c*	Pohjoissataman vapaakaivon muuttaminen sellaiseksi, että sitä voi käyttää myöskin hevosten juottamiseen, arviolta		300	
		Tehokkaan ukkosjohtimen asettaminen vesilinnnaan, arviolta		2,000	
		Istutustöitä Vanhassakaupungissa, arviolta		300	4,100
		— Smk 362,150: — —			
		XII. Kauppahallit.			
		1. Rantatorin kauppahalli.			
Valt:n päät. 29/10 1899	b	1 Kaitsijamies, palkkaa	1,200: —		
		vaatetusapua	150: —	1,350	
	c	1 Renki, palkkaa		1,080	
		Valaistus, arviolta		3,300	
		Sekalaisia kuluja		420	6,150
		2. Hietalahdentorin kauppahalli.			
Valt:n päät. 22/12 1903	b	1 Kaitsijamies, palkkaa	1,200: —		
		vaatetusapua	150: —	1,350	
	c	Puhtaanapito, arviolta		600	
		Valaistus, arviolta		3,100	
		Sekalaisia kuluja		350	5,400
			Siirto	—	4,877,074 90

		Siirto	—	4,877,074 90
		3. Läntisen Rantakadun kauppahalli N:o 10 kohdalla.		
		1 Kaitsijamies, palkkaa	1,200 —	
		vaatetusapua	150 —	
	c	Puhtaanapito, arviolta	240 —	
		Valaistus, arviolta	1,500 —	
		Sekalaisia kuluja, arviolta	260 —	
		— Smk 14,900: —		3,350 —
		XIII. Yleiset työt.		
		1:o. Rakennukset ja huoneukset.		
		<i>Korjaus ja ylläpito.</i>		
	c	Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	4,300 —	
		Hakasalmen huvilan rakennuksen maalaukset ulkoa	1,500 —	
		Erinäisiä korjauksia Vanhankau- pungin myllyssä	1,400 —	
		Kalustovaja y. m. kaupungin va- rastotarhassa	2,500 —	
	c*	Makasiininlaiturin viereisen tava- rakatoksen osaston N:o 1 laske- minen betonilla	3,000 —	
		Erityisiä korjauksia Kansankir- jastossa	3,500 —	
		Sam. Pohjoisessa ja Eteläisessä Palotornissa	7,000 —	
	b*	Kaasujohdon asettaminen Töölön kansakoulutaloon	5,325 —	
	b*	Valtuusmiesten istuntosalin korjaus ja uuden huonekaluston hankki- minen siihen	20,000 —	
		Työnvälitystoimiston huoneuston korjaaminen ja laajentaminen	3,500 —	
	c*	Sähkövalaistuksen asettaminen Ka- tajanokan Tulli- ja pakkahuo- neen tornikelloa varten	100 —	
		Korjauksia Marian sairaalassa	19,000 —	
		Siirto	71,125 —	4,880,424 90

Valt:n päät. 17/10 1905

Valt:n päät. 6/6 1905

		Siirto	71,125 —	4,880,424 90
	c*	Poliisin käytettävänä olevien huoneustojen korjaus	6,000 —	
		Raastuvantalon pihamaan laskeminen sementti-makadamilla	1,500 —	
	c	Erinäisiä korjauksia	25,000 —	103,625 —
		<i>Uudisrakennuksia.</i>		
Valt:n päät. 9/5 1905	b	Kolmas keuhkotautisten paviljonki Vaivaistaloon	50,000 —	
Sam. 28/11 1905	b	Uusi kansakoulutalo Tehtaankadun varrella, osa kustannuksia	200,000 —	
		Desinfisioimismajan lisärakennus	4,800 —	254,800 —
		2:o. Kadut ja yleiset paikat.		
		<i>Korjaus ja ylläpito.</i>		
	c*	Kivitys I:ma nupikivellä asfalttiin kaupungin osuudella Mikonkatua pitkin Rautatien-toria	19,000 —	
		Kivitys I:ma nupikivellä asfalttiin kaupungin osuus Sofiankatua	5,900 —	
		Sam. Sam. kaupungin osuudella Länsi Henrikinkatua Bulevardin ja Wladimirinkatujen välillä	20,200 —	
		Sam. Sam. Wladimirinkadun jatkolla Itä- ja Länsi Henrikinkatujen välillä	3,000 —	
		Sam. Sam. Antinkadun jatkolla Itä- ja Länsi Henrikinkatujen välillä	6,200 —	
		Sam. Sam. loppu-osalla Kauppatoria	23,000 —	
		2,5 metrin levyisen jalkakäytävän kivitys I:ma nupikivellä yli Erottajantorin Erottajankadun jatkoksi	1,150 —	
		Kivitys I:ma nupikivellä kaupungin osuudella Siltasaarenkatua	24,500 —	
		Siirto	102,950 —	5,238,849 90

			Siirto	102,950	5,238,849 90
	c*	Eräiden suoja-aitain uusiminen ja korjaus kaupungin katu-osuuk- silla		14,000	
	c		Pitkäsillan kannen uusimi- nen	2,250	
		Erinäisiä korjauksia		12,000	131,200
		<i>Uudistöitä.</i>			
Valt:n päät. 12/12 1905	b	Töölönkadun tontin N:o 45 tasoi- tus leikkipaikaksi		3,200	
		Kivitys ketokivellä kaupungin osuudella Tehtaankatua Laivu- rinkadulta Sepänkadulle		21,000	
		Sam. ketokivellä kaupungin osuu- della Tehtaan- ja Sepänkatujen välillä		10,600	
		Merikadun kaupungille kuuluvan osan sekä muutamien Meritorin osien laskeminen makadamilla		13,300	
		Kivit. ketokiv. kaupungin osuudella Sörnäisten rantatietä Hakaniemen torin ja Haapaniemenkad. välillä		32,200	
		Vaihdetiet Hakaniementorilla ja Sörnäisten Rantatien vasem- massa päässä		10,800	
		Sam. Rahapajan-rantakadulla		12,000	
	c*	Ruoholahd. olevan yksit. rautatien- raiteen lunastus ja täyttäminen		3,733 14	
		Pitkäsillan Rantakadun tasotta- minen 15 metrin levyiseksi kort- telin N:o 298 kohdalla		5,300	
		3:n linjan tasoitus korttelin N:o 313 kohdalla		16,500	
		Pääskykadun tasoitus Itäisen Vier- totien ja Sörnäisten Rantatien välillä		65,100	
		Kulmalankadun tasoittaminen		14,100	
		Korttelin N:o 285 itäpuolella ole- van kadun tasoitus		2,600	
		Fjälldalin museotonttia ympäröi- vien katujen: Museon-, Töölön-, Cygnaeuksen- ja Aurorankatujen sekä Läntisen Viertotien tasoitus		132,500	
			Siirto	342,933 14	5,370,049 90

		Siirto	342,933 14	5,370,049 90
c*	}	Korttelin N:o 107 pohjois. sivulla olevan tien tasoittaminen . . .	3,900 —	
		Ruoholahden täytetyllä rannalla olevien varastopaikkojen välisen tien tasoittaminen	10,300 —	
		Porvoonkadun pohjoisen, Kotkan- ja Karjalankatujen välisen puolen tasoittaminen, Fredriksbergink. tasoittaminen 8 metrin levyiseksi Kotkan- ja Karjalankatuj. välillä, Espoonkadun, Ingonkadun sekä Karjalankadun tasoittaminen 12 metrin levyiseksi Porvoon- ja Fredriksberginkatujen välillä .	51,800 —	408,933 14
		3:o. Kanavat ja viemärit.		
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
c	}	Erinäiset kunnossapidot	15,000 —	
		Täydennystöitä	3,000 —	
	}	Helenankadun kanavan torvien vaihtaminen 15"	4,600 —	
		Rautatientorin alais. kanavan osittainen uusiminen sam. torvilla .	13,700 —	
c*		Munkkisaarenkadun alaisen kanavan uusiminen	700 —	
		Samoin Itäisen Braahekadun alaisen kanavan osittainen uusiminen Josafatin- ja Helsinginkatuj. välillä	1,500 —	
		Näkinkujan alaisen kanavan pidentäminen	2,500 —	41,000
		<i>Uudistyt.</i>		
	}	Kanava Pääskykadun alle pitkin osote N:oja 5 ja 7	5,300 —	
		Sam. Kulmalankadun alle os. N:osta 3 Sibyllankadun alaiseen kanavaan	4,500 —	
c*		Sam. Museonkadun alle Töölönkadulta Itäiseen Viertotiehen .	17,200 —	
		Sam. Hermanninkaupungin I Vuori- ja Käsityökatujen eräiden osien alle	10,490 —	
		Slirto	37,490 —	5,819,983 04

Valt:n päät. 1 ^o / ₄ 1905		Siirto	37,490	—	5,819,983	04
	b*	Kanava Kammionkadun alle Töölönkadun ja L. Viertotien välillä	13,200	—		
	c*	Sam. L. Viertotien alle Kivelläkadulta Kammionkadulle	16,500	—		
		Sam. Porvoonkadun alle Kotkan- ja Karjalankatujen välillä sekä Ingon- ja Esponkatujen alle	16,350	—	83,540	
		4:o. Tiet.				
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
Valt:n päät. 3 ^o / ₆ 1905	c	Erinäiset korjaukset	—	—	10,000	
		<i>Uudistyt.</i>				
	b*	Tie Helsingin viereisen rankaisuvankilan alueen poikki	8,000	—		
	c*	Tie vanhan ja uuden Eläintarhatien välillä huvila-alueen N:o 7 poikki	11,200	—	19,200	
		5:o. Viertotiet.				
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
	c	Erinäiset korjaukset	—	—	15,000	
		6:o. Satamat.				
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
	c	{ Erinäiset korjaukset	15,000	—		
		{ Alasmenosillat jälle sekä aitaukset pitkin rantoja ja raitoja	3,000	—		
	c*	{ Satamien ruoppaus	20,000	—		
		{ Kolmen ruoppausproomun korjaus	6,000	—	44,000	
		<i>Uudistyt.</i>				
	c*	2 duc d'albia P. Blekholman edustalle sekä 4 kiinnitysrengasta tähän saareen	—	—	1,300	
		Siirto	—	—	5,993,023	04

		Siirto	—	5,993,023 04
		7:o. Istutukset.		
		<i>a) Korjaus ja kunnossapito.</i>		
c	{	Istutusten ja puutaimistojen ylläpito	60,000	
		Aitauksien sam.	3,000	
c*		Maan valmistaminen istutuksia varten.	2,500	65,500
		<i>b) Uudistyt.</i>		
	{	Istutustyöt Kaivopuistossa	10,000	
		Leikkikentän laittaminen kortteliin N:o 127	3,000	
		Istutusten laittaminen Hietalahden torille	500	
		Telakkatorin tasoituksen jatkaminen	2,500	
c*		Haapaniemen kasvumaan tasoituksen jatkaminen	3,000	
		Eläintarhan urheilukentän tasoituksen jatkaminen	10,000	
		Kelkkaratojen laittaminen	1,400	
		Puhdistus- ja raivaustyöt Hakasalmen huvilan luona	500	
		Katajanokalle vievän tien alkupään järjestäminen	2,000	32,900
		8:o. Puhtaanapitotoimi.		
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
	{	Kaatopaikkojen ja laiturien kunnossapito	2,800	
		Vahtien palkat	5,200	
		Makkien ja pisoaarien puhdistaminen	12,000	
c		Samojen korjaus	2,000	
		Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien y. m. puhtaanapito	60,000	
		Kaupungin keskustan katujen kasteleminen	10,000	
		Siirto	92,000	6,091,423 04

			Siirto	92,000	—	6,091,423	04
		c	Viertoteiden puhtaanapito	25,000	—		
			Kaivopuiston sam.	1,000	—		
			Teiden sam.	7,000	—		
			Venevalkamain sam.	700	—		
			Jäiden puhdistaminen	1,500	—	127,200	—
			<i>Uudistytöt.</i>				
		c*	8 rikkakärryn ja 100 rikkalaatikon ostaminen	—	—	5,800	—
			9:o. Työkalut.				
		c	Erinäisiin ostoihin ja korjauksiin	—	—	7,000	—
			10:o. Sekalaisia.				
		c	Pesusiltojen, halkomittojen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito	6,000	—		
		c*	Erinäisiä pesuhuoneiden korjauksia — Smk 1,359,938: 14 —	2,940	—	8,940	—
			XIV. Eläkkeitä.				
Maistr. päät. 18/2 1863		b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266	67		
Sam. 30/10 1867		b	Kaup. viskaalinleski I. C. Winter	300	—		
Valt:n päät. 9/2 1875		b	Raatimies H. L. Crohnsin 3 lasta	600	—		
Sam. 3/12 1889		b	Ent. ruiskumestari M. Henelius	800	—		
Sam. 9/5 1893		b	Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400	—		
Sam. 10/5 1893		b	Huutok. rahastonhoitajan leski Fredrika Wilhelmina Lindman	240	—		
Sam. 10/3 1893		b	Palokonstaapelinleski Gustava Hokkanen	120	—		
Sam. 3/10 1893		b	Rahatoimikamarinsihteerin O. Ehrströmin leski ja alaikäinen poika	800	—		
Sam. 7/11 1893		b	Kaup. viskaal. leski Albertina Meller	200	—		
Sam. 10/5 1899		b	Vahtimestarintytär Erika Alexandra Rosenström	120	—		
Sam. 19/11 1895		b	Metsänvartijanleski Maria Eriksson	120	—		
Sam. 3/12 1895		b	Kaup. palvelijanleski E. J. Tång	120	—		
Sam. 20/10 1896		b	Ent. reaalikouluvahtimestarinleski M. Lindqvist	450	—		
Sam. 8/6 1905							
			Siirto	4,536	67	6,240,363	04

Valt:n päät.	5/9 1899	b	Siirto Satamakonstaapelinleski Eva Gustava Lönnqvist	4,536 67	6,240,363 04
Sam.	17/9 1901	b	Ent. Kansakoulujen Tarkastaja Viktor Öhberg	120 —	
Sam.	17/12 1901	b	Kasvatusapua kihlakatuomari B. Steniuksen 2 alaikäiselle lapselle	6,000 —	
Sam.	22/4 1902	b	Satamavahtimestarinleski Eva Hagman	400 —	
Sam.	26/5 1903	b	Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Vilhelmina Fagerholm	144 —	
Sam.	29/1 1903	b	Ruiskumestarinleski Sofia Nyström ja hänen alaikäiset lapsensa	120 —	
Sam.	20/6 1904	b	Ent. Satamavahtimestari Johan Edvard Stenman	600 —	
Sbm.	8/3 1904	b	Kaup.palvelijanleski A. M. Olin	400 —	
Sam.	13/9 1904	b	Vahtimestarinleski M. E. Roskvist	120 —	
Sam.	30/12 1904	b	Ent. terveystöliisän tarkastusmies T. A. Glad	400 —	
Sam.	15/3 1905	b	Opettajatar Maria Hertz	1,000 —	
Sbm.	6/6 1905	b	Siivoojatar K. C. Sundmark	300 —	
Sam.	9/5 1905	b	Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm ja hänen lapsensa	300 —	
Sam.	28/11 1905	b	Satamakonttorinkirjurinleski Elise Karolina Hjelt	300 —	
Sam.	1/4 1903	b	Ent. kunnallispuhemies Elias Öhman	7,000 —	
Sam.	12/12 1905	b	Järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönneberg	200 —	
			Siivoojatar Hedvig Kristina Lindgren	230 —	22,290 67
			— Smk 22,290: 67 —		
XV. Sekalaiset menot.					
Valt:n päät.	9/10 1875	b	Kaupungin tililaskujen tarkastaminen	4,100 —	
Sam.	14/1 1902	b	Kaupungin irtaimen omaisuuden katselmus	800 —	
		c	Polttoainetta, arviolta	11,000 —	
			Valaistus, jühlavalaistukset siihen luettuina, sam.	8,000 —	
			Myrskyvaroitus sähkösanomat, sam.	250 —	
Sam.	21/12 1897	b	Palovakuutusmaksut, sam.	12,000 —	
			Määräraha henkikirjoittajalle	3,000 —	
			Siirto	39,150 —	6,262,653 71

Valt:n päät. ^{29/12} 1890	} b	Siirto	39,150 —	6,262,653 71
Sam. ^{29/12} 1893		Määräraha rakennustarkastelijalle.	2,400 —	
	} b	Satunnainen määräraha savutar-		
		kastajaa varten, Terveystenhoito-		
Sam. ^{29/11} 1904	} b	lautakunnan käyt.	3,000 —	
		Palkkioita sähköteknillisistä kat-		
	} b	sastuksista, arviolta	1,000 —	
Helsingin kalastus-		} b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsi-	600 —
sääntö ^{1/2} 1890	Puutavarain lauttauksen valvomi-			
Valt:n päät. ^{21/12} 1897	} c	sesta kaupungin satama-alueella	150 —	
		Kustannuksia Guntähdestä, Mei-		
	} c	lahdesta ja Rekolasta, arviolta .	7,000 —	
		Palkkio talonekonomille.	1,800 —	
	} b	Tavaravajojen valvomi-		
Sam. ^{28/10} 1895		sestä	1,200: —	
	} b	Erin kust. tavaravajoista	300: —	
Sam. ^{22/12} 1898		Vaaliluettelon ja sen reisterin		
	} b	kirjoittaminen	1,400 —	
Sam. ^{21/11} 1885		Määräraha lainoppineelle varatto-		
	} c	mien avustajalle	2,500 —	
		Määräraha Vankilayhdistyksen tur-		
Sam. ^{26/5} 1903	} b	vakodille	600 —	
1886 v:n menosääntö		} b	Sam. vapaaksipäätettyjen nais-	
Valt:n päät. ^{28/12} 1876	vankien turvakodille		600 —	
Sam. ^{22/12} 1903	} b	2 rankkuria, paitsi vapaata asun-		
Rah:kam. päät. ^{13/10} 1904		toa, palkkiota à 600: —	1,200 —	
Sam. ^{4/5} 1905	} b	Vahingonkorvaus työntekijälle		
Sam. ^{21/9} 1905		ruumiinvammasta	345 60	
	} c	Normaalikellojen kunnossapito . .	1,450 —	
		} c	Kalustoa kaupungin taloihin se-	
	kä sen korjaus ja täydennys,			
	} c	arviolta	7,500 —	
		Telefoonimaksut, arviolta	4,500 —	
Valt:n päät. ^{26/10} 1897	} b	Määräraha jäähavaintoihin, arviolta	600 —	
Sam. ^{6/6} 1905		Määrär. kalahuutokauppalait. vart.	4,000 —	
Sam. ^{21/12} 1897	} b	Määrär. koiraveroa koskevan aset.		
		noudattamisen valvontaa varten	500 —	
Sam. ^{19/12} 1899	} b	Puolipäivätunnin merkinanto . .	300 —	
		} c	Taksoitettujen varain ja muiden	
	tulojen poispyyhkiminen ja ta-			
	} d	kaisinanto, arviolta	40,000 —	
		Arvaamattomiin menoihin Valtuus-		
		ton määräämisen mukaan	200,000 —	322,095 60
		— Smk 322,095: 60 —		
		Summa Smk	—	6,584,749 31

Tulot.			
Kirjain ilmoitusta tulon laadun kun- nallisuutekseen 58 §:n mukaan.	<i>a</i>	Käytettävänä oleva säästö edelli- seltä vuodelta	— — 650,000
	I. Korot.		
	<i>c</i>	Vesijohtolainaobligatsioneista, ar- violta	15,000 —
Lahjoituskirjain muk.	<i>b</i>	Tonttilunastuksista, arviolta	160,000 —
	<i>b</i>	Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille, arviolta	13,500 —
	<i>c</i>	Erinäisiä korkoja ja osinkoja, ar- violta	210,000 —
		Valaistuslait:sen ennakkomaksuja	12,000 —
			410,500 —
	II. Tontinlunastukset.		
Valtn päät. $\frac{2}{3}$ 1893	<i>b</i>	Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuole- tus, arviolta	— — 250,000 —
	III. Kaupungin kiinteä omaisuus.		
	1. Veroja lahjoitetuista tiloista.		
K. Sin res. $\frac{1}{2}$, 1879	<i>b</i>	Arviolta	— — 1,800 —
	2. Kaupunkiin yhdistetty alue.		
Kunink. vakuutus $\frac{23}{2}$ 1789 § 1 ja 4 K. Asetus $\frac{8}{12}$ 1873 § 6 Lunastamisehtojen muk.	<i>b</i>	Vuokria rakennuksista ja huone- uksista	188,400 —
	<i>b</i>	Vuokria Kaivopuistonalueesta, ar- violta	15,000 —
Kontr:n muk.	<i>b</i>	Seurahuoneen vuokria	44,800 —
		Siirto	248,200 —
			1,312,300 —

K. S:in päät. ^{11/11} 1884 Valt:n päät. ^{29/10} 1888	} b	Siirto	248,200	1,312,300
		Vuokra myyntipaikoista toreilla, arviolta	33,000	
Kontrahdin muk.	} b	Poliisin virkahuoneet ja tallit Aleksanderinkadun taloissa N:o 22 ja 24 sekä Vanhassakaupungissa	18,100	421,250
		Vuokra huoneuksista Sofiankadun talossa N:o 3, arviolta	3,000	
	} b	Vuokra huoneuksista Vuorimiehenkadun talossa N:o 6	6,100	
		Erinäisiä vuokria, arviolta	6,300	
	} b	Vuokra puodeista ja tiskeistä, arviolta	5,000	
		Vuokra kauppahallien myyntipaikoista, arviolta	74,000	
	} c	Uimahuonemaksut, arviolta	1,000	
		Kalavedenmaksut, arviolta	1,400	
		Heinäkorjuu- ja laidunmaksut, arviolta	150	
		Satunnaiset sekä kenttien vuokrat, arviolta	25,000	
		3. Kaupungin maatilat.		
Kontrahdin muk.	b	Reimars, vuokra, arviolta	—	150
		— Smk 423,200: —		
		IV. Tonttiverot.		
	b	Arviolta	—	3,000
		V. Tuloatuottavat oikeudet.		
K. Asetus ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p:ltä	} c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyiltä tavaroilta, arviolta	220,000	
		Tuulaaki Helsinkiin meritse tuleviltä, ylämaan kaupunkeihin määrättyiltä tavaroilta, arviolta	8,000	
K. julist. ^{1/10} 1881 K. S:in kirjelmä ^{17/4} 1883	} c	Liikennemaksut, arviolta	490,000	
		Mittausmaksut, arviolta	1,500	
Liikennetaksa ^{10/4} 1888 Sam. sam.	c			
		Siirto	719,500	1,736,700

Valt:n päät. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Makasiininvuokra, arviolta	Siirto 719,500 —	1,736,700 —
Liikennetaksa $\frac{10}{4}$ 1888	c	Makasiininvuokra, arviolta	3,500 —	
		Satamamaksut, arviolta	208,000 —	
		Siltamaksuja, arviolta	10,000 —	
		Nostorananmaksuja, arviolta	500 —	
K. Asetus $\frac{30}{3}$ 1879	c	Painolastimaksuja, arviolta	100 —	
		Punnitsemismaksuja, arviolta	2,300 —	
		Ulkomaalaisten maksut ruokata- varain myynnistä aluksesta, ar- violta	2,700 —	
Useat K. S:n resol. K. Asetus $\frac{24}{7}$ 1883	c	Biljaardimaksut, arviolta	400 —	
K. Sääntö $\frac{21}{10}$ 1698	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupungin osuus, arviolta	30,000 —	
		Perunkirjoitusprosentit, kaupungin vaivaisten osuus, arviolta	8,000 —	
	c	Kolehtirahat, arviolta	200 —	
	c	Erinäiset sakot, arviolta	200 —	
Kontrahdin muk.	b	Vanhankaupungin myllyn vuokra	3,500 —	988,900 —
VI. Sekalaiset tulot.				
K. Asetus $\frac{17}{3}$ 1879 H:gin kunnall. sairaan- hoidonohjes. $\frac{12}{11}$ 1879	c	Mieskohtainen vaivaismaksu, arv.	39,000 —	
		Sairaanhoidosta Marian sairaa- lassa, arviolta	16,000 —	
K. Asetus $\frac{17}{3}$ 1879	c	Tuloja desinfioimislaitoksesta, arviolta	300 —	
		Desinfioimisesta kodeissa, ar- violta	1,200 —	
		Vaivashoitolaisten työt, arvi- olta	500 —	
		Tuloja työlaitoksesta, arviolta	11,000 —	
		Maantuotteita vaivaistalosta, ar- violta	1,000 —	
H:gin kansakoulujen ohjes. $\frac{4}{10}$ 1892 H:gin kansakoulujen ohjes. $\frac{25}{6}$ 1878	c	Korvausta vaivaisten ylläpidosta, arviolta	12,000 —	
		Kansakouluoppilaiden maksut ja käsityöt	500 —	
Kansankirj. säännöt $\frac{2}{3}$ 1886	b	Korvausta turvakodeista hoide- tuista lapsista, arviolta	1,000 —	
		Kirjalainoista, arviolta	8,000 —	
K. Asetus $\frac{14}{12}$ 1894	b	Koiraverot, arviolta	15,000 —	
		Työnvälitystoimiston tulot, ar- violta	200 —	
			Siirto 105,700 —	2,725,600 —

		Siirto	105,700 —	2,725,600 —
	c	Terveydellisiä tutkimuksia varten perustetun laboratorion tulot	1,000 —	
		Maksut kloseteista, arviolta	6,500 —	
		Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300 —	
		Apumaksu Säätytaloa ympäröivien istutuksien kunnossapitoon	600 —	
Kontrahdin muk.	b	Apumaksu Ateneumia ympäröivien istutuksien kunnossapitoon	200 —	
		Apumaksu Vanhan kirkon vieressä olevien istutuksien kunnossapit.	1,000 —	
		Apumaksu Kirurgisen sairaalan tontilla olevien istutusten kunnossapitoon	700 —	
Rht.kam. päät. 21/2 1901 Sam. 28/8 1903	b	Apumaksu evank. lut. seurakunnalta katujen puhtaanapitoon	2,100 —	
Pankkivalt. kir. 9/7 1892	b	Apumaksu katuvalaistukseen Suomen Pankilta 275:— Säätytalolta 525:—	800 —	
		Valtion apumaksu Fjälldalin museontonttia ympäröivien katujen tasoitukseen ja viemärin rakentamiseen	75,000 —	
K. Asetus 8/9 1899 K. S:in kirj. 9/8 1900	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkamreerille ja rahastonhoitajalle tulevat osuudet)	7,389 —	
K. Asetus 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p. 1882 annetun K. Asetuksen mukaan Kruunu, tariffin jälkeen, arviolta	269,264 —	470,553 —
VII. Valtioavut.				
K. S:in resol. 1905	b	Kansakouluihin	203,000 —	
K. S:in resol. 23/2 1892	b	Katuvalaistukseen, arviolta	15,170 —	
K. S:in kirj. 10/5 1898	b	Palosammutuslaitokseen	21,000 —	
Knk. kirje 27/8 1779	b	Tulli- ja ravintolavapaud. korvaus	368 —	
	b	Valmistavaan poikain ammattikouluun	17,650 —	
K. Asetus 9/6 1892 K. julist. 14/12 1894	b	Kaupungin osuus paloviinaverosta, arviolta	13,000 —	270,188 —
		Siirto	— —	3,466,341 —

			Siirto	—	3,466,341
		VIII. Vesijohto.			
H:gin kaupungin vesi- johdon taksa $\frac{11}{3}$ 1890	}	c	Vedenmyymisestä, arviolta	480,000	—
			Vuokria vesimittareista, arvi- olta	27,000	—
			Vesimaksuja hevosaltaista, ar- violta	2,100	—
			Korotusta vedenkäyttömaksujen myöhästyneestä suorittamisesta, arviolta	500	—
			c* Korvausta toimitetuista johdon- yhdistämisistä y. m., arviolta .	115,000	—
			b & c Vuokrat vesijohdon maa-alueesta arviolta	250	624,850
		IX. Valaistuslaitos.			
		c	Kaasuteht.käytettävänä olev. voitto	—	89,500
		X. Lainat.			
		c _i	Vesijohdon laajennuksesta	—	167,000
		XI. Taksoitus.			
		d	Se määrä, joka lisäksi tarvi- taan ja on kunnan verovel- vollisilta jäseniltä taksoitetta- va, on	—	2,237,058 ³¹
			Yhteensä Smk	—	6,584,749 ³¹

Helsingin kaupungin 1906 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhteenvedo.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
I	Velkain korot ja kuoletus	1,023,587	50	—	—	1,023,587	50
II	Maistraatti ja Raastuvanoikeus	240,303	33	—	—	240,303	33
III	Kunnallishallinto	285,890	—	4,500	—	290,390	—
IV	Katuvalaistus	244,089	30	6,000	—	250,089	30
V	Palosammutustoimi	126,935	—	10,700	—	137,635	—
VI	Poliisilaitos	246,999	28	5,000	—	251,999	28
VII	Terveysten- ja sairaanhoito	419,395	50	—	—	419,395	50
VIII	Vaivashoito	394,240	—	—	—	394,240	—
IX	Opetus- ja sivistyslaitokset	1,181,092	50	29,517	28	1,210,609	78
X	Yleiset rasitukset	285,125	21	—	—	285,125	21
XI	Vesijohto	199,050	—	163,100	—	362,150	—
XII	Kauppahallit	14,900	—	—	—	14,900	—
XIII	Yleiset työt	612,300	—	747,638	14	1,359,938	14
XIV	Eläkkeet	22,290	67	—	—	22,290	67
XV	Sekalaiset menot	322,095	60	—	—	322,095	60
Yhteensä Smk		5,618,293	89	966,455	42	6,584,749	31
Tulot.		Vakinaiset tulot	Säästö, tontin- lunastukset ja satunnaiset tulot		Yhteensä		
	Säästö	—	—	650,000	—	650,000	—
I	Korot	410,500	—	—	—	410,500	—
II	Tontinlunastukset	—	—	250,000	—	250,000	—
III	Tulot kaup:gin kiinteästä omaisuud.	423,200	—	—	—	423,200	—
IV	Tonttiverot	3,000	—	—	—	3,000	—
V	Tuloatuottavat oikeudet	988,900	—	—	—	988,900	—
VI	Sekalaiset tulot	470,553	—	—	—	470,553	—
VII	Valtioavut	270,188	—	—	—	270,188	—
VIII	Vesijohto	509,850	—	115,000	—	624,850	—
IX	Valaistuslaitos	89,500	—	—	—	89,500	—
X	Lainat	—	—	167,000	—	167,000	—
XI	Taksoitus	2,237,058	31	—	—	2,237,058	31
Yhteensä Smk		5,402,749	31	1,182,000	—	6,584,749	31

Liite.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Meno- ja Tulosääntö vuodeksi 1906.

Menot.			
Hallinto.			
	Palkat ja palkkiot y. m.:		
	Hallituksen palkkio	8,000	—
b	1 Toimeenpaneva joh- taja, palkkaa 9,000: —		
	osapalkkaa 3,000: —		
	vuokrarahoja 1,500: —	13,500	—
b	1 Kamreeri ja rahastonhoit., palkk.	6,300	—
c	1 Kirjanpitäjä, palkkaa	3,600	—
c	1 Konttoriapulainen	1,800	—
c	1 Sam.	1,500	—
b	1 Kaasumestari, paitsi vap. asun- toa, valoa ja lämpöä, palkkaa .	4,450	—
b	1 Alikeasumestari, paitsi vap. asun- toa, valoa ja lämpöä, palkkaa .	1,800	—
b	1 Johtotorvi-mestari, yksityisten töitä varten, palkkaa	3,000	—
c	1 Sam. katutöitä varten	3,000	—
c	1 Tarveaineiden kirjanpitiäjä, palkk.	2,200	—
c	Ylimääräiset kirjoitus- ja piirus- tusapulaiset, arviolta	2,000	—
c	Konttorikulut, arviolta	4,000	—
			55,150
Kaasunvalmistuskustannukset.			
	Hiiliä:		
	Tavallisia kaasuhiiliä, arviolta 154,000: —		
c	Cannelhiiliä, arviolta	34,400	—
	Hiilien kuljetus ja so- vittelu, arviolta 7,000: —	195,400	—
	Siirto	195,400	—
			55,150

		Siirto	195,400	55,150
	{	Erittelemättömät tarveaineet, arviolta	2,500	
	{	Työkustannukset retorttihuoneessa, arviolta	23,100	
	{	Höyrypannu- ja tyhjentämiskustannukset, arviolta	11,500	
	{	Kaasunpuhdistus, arviolta	2,500	
c	{	Polttoaineet, arviolta	800	
	{	Sähkövalo konehuoneissa, arviolta	900	
	{	Vesimaksu, arviolta	1,800	
	{	Palo- ja tapaturmavakuutusmaksut, arviolta	7,500	
	{	Puhtaanapito, vahdinpito ja arvaimattomat menot, arviolta	5,000	
			251,000	
		Kustannukset öljykaasusta.		
	{	Raaka-aineet, arviolta 29,300: —		
c	{	Työkustannukset ja ylläpito 4,700: —	34,000	285,000
		Kustannukset sivutuotteista.		
c	{	Työkustannukset koksia y. m. varten, arviolta	6,000	
	{	Sam. kivihiilitervaa varten, arviolta	2,400	8,400
		Kustannukset katuvalaistuksesta.		
	{	Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat, arviolta	32,500	
c	{	Hehkukappaleet ja silinterit, arviolta	2,300	
	{	Sekalaisia	3,000	37,800
		Kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä.		
	{	Mittarienlukeminen ja maksujen periminen, arviolta	8,100	
c	{	Sekalaisia — päivystys, pienempien virheiden korjaus väkiviina y. m., arviolta	7,000	15,100
		Siirto	—	401,450

		Siirto	—	401,450
		Korjaus ja kunnossapito.		
		Rakennukset, arviolta	3,000	—
		Uunit, ”	11,800	—
		Koneet, ”	2,000	—
		Kaasukellot, ”	500	—
		Pääjohtotorvet, arviolta	3,000	—
c		Lyhtypylväät, lyhdyt ja serviisit, arviolta	4,000	—
		Yksityisserviisit, arviolta	500	—
		Kaasumittarit, ”	3,000	—
		Kalusto, ”	4,000	—
b		Korko konttokuranttitilistä kaup- rahaston kanssa, arviolta	—	31,800
				12,000
		Pääjohtoverkon laajennus.		
		Ritarinkadun alle Aleksanterin- ja Hallituskatujen välillä	1,500	—
		Läntisen Viertotien alle Kaasuteh- taan ja Eläintarhan tien välillä	26,231	—
		Punanotkonkadun alle, Korkeavuo- ren- ja Kasarminkatujen välillä	900	—
		Ullanlinnankadun alle Korkeavuo- ren- ja Kasarmikatujen välillä	800	—
		Kirkonrinteen alle Tarkkamppujan- kadun ja uuden kirkon välillä	420	—
		Vanhan kirkon puistikon pääkäy- tävien alle	2,800	—
		Hietalahden rannan itä osan alle	630	—
c*		Kalastajatorin alle Hernesaaren- ja Munkkisaarenkatujen välillä	630	—
		Perämiehenkadun alle Tehtaan- ja Hernesaarenkatujen välillä	650	—
		Hallituskadun alle Nikolain- ja Ritarinkatujen välillä	960	—
		Rauhankadun alle Konstantiinink- ja Pohjoissataman välillä	800	—
		Maneesinkadun alle Marian- ja Kons- tantininkatujen välillä	1,045	—
		Konstantininkadun alle 35 metriä lähinnä Kristianinkatua	245	—
		Kruununhaankadun alle Kons- tantinin- ja Maurinkatujen välillä	720	—
		Siirto	38,331	445,250

		Siirto	38,331 —	445,250 —
		Rahapajankadun alle, 28 m. lähellä venäläistä kirkkoa	196 —	
		Erinäisten katujen alle, Hallituksen määräämisen mukaan	9,473 —	48,000 —
		Uusien lyhtyjen asettaminen. ehdollisesti:		
	*c	Punanotkonkadulle, Ullanlinnanka- dulle, Kirkonrinteelle, Vanhan- kirkon puistoon, Hietalahden sa- tamaan, Kalastajatorille, Perä- miehen-, Hallitus-, Rauhan-, Ma- neesin-, Konstantinin-, Kruunun- haan ja Rahapajankaduille, L. Viertotielle sekä Seurasaaren- tielle uuden kansakoulun luo 83 kpl. lyhtyä à 160 mk.	13,280 —	
		Erinäisille kaduille Hallituksen mää- räämisen mukaan: 20 kpl. à 160 mk	3,200 —	16,480 —
		Serviisit, kalusto y. m.		
		Yksityisserviisit	7,500 —	
		Kaasumittarit	25,000 —	
		Kalusto	2,553 —	35,053 —
		Öljykaasulaitos	— —	96,517 —
		Säästö	— —	89,500 —
		Yhteensä Smk	— —	730,800 —

Valt:n päät. 15/3 1905

Tulot.

Katuvalaistus, arviolta.

Auerliekit:			
	Koko yön, 676 kpl. kevät- ja 718 kpl. syyskaudella, kuluttaa kaasua	267,745 m ³	
	Puolen yön, 1,000 kpl. kevät- ja 1,061 kpl. syyskaudella, kuluttaa kaasua	197,516 „	
c	Avoimet liekit (tavara- vajoissa):		
	Koko yön, 6 kpl. pur- jehdusaikana, kulut- taa kaasua	2,382 „	
	Lucas lamput (Kauppa- torilla):		
	Puolen yön, 2 kpl. ku- luttaa kaasua	1,820 „	
	Ylimääräinen valaistus eri tilaisuuksissa	1,537 „	
	Yhteensä kaasua 471,000 m ³		
	à 30 penniä kuutiometriltä	—	141,300
Yksityiskäyttö, arviolta.			
	Kaasua valaistukseen 945,000 m ³ à 30 p:ää	283,500:—	
c	Vähenee alennuksina	7,500:—	276,000
	Kaasua keittämiseen y. m. 1,100,000 m ³ à 15 penniä	165,000	441,000
Sivutuotteita, arviolta,			
	Koksia	103,000	
c	Kivihiilitervaa	15,500	118,500
	Voittoa töistä ja tarveaineiden myymisestä, arviolta	—	30,000
	Yhteensä Smk	—	730,800

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1905.

**HELSINGFORS STADSFULLMAKTIGES
TRYCKTA HANDLINGAR**

FÖR

1905.

**HELSINGIN VALTUUSTON
PAINETUT ASIAKIRJAT**

VUODELTA

1905.

HELSINGFORS
1906.

HELSINGFORS,
Tidnings- & Tryckeri-aktiebolägets tryckeri,
1906.

Innehåll. — Sisällys.

- N:o 1. { *Förteckning* öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 december 1904 oafgjorda ärenden.
 { *Valtuuston* diariin merkityt, 31 p:nä joulukuuta 1904 ratkaisematta olevat asiat.
- » 2. *Utskottsbetänkande* i fråga om ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde.
 - » 3. { *Handlingar* rörande väckt fråga om förstad för arbetarebostäder.
 { *Asiakirjat*, jotka koskevat ehdotusta esikaupungin perustamisesta työväenasuntoja varten.
 - » 4. *Styrelsens för Belysningsverket hemställen* om uppförande af ett oljegasverk på kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan.
 - » 5. *Handlingar* i fråga om föreslagen ändring af §§ 4 och 6 uti gällande brandordning.
 - » 6. *Utlåtande* i fråga om utvidgning af därvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården.
 - » 7. *D:o* i anledning af väckt förslag om anställande vid Hälsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostadsinspektioner.
 - » 8. *Handlingar* rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1904.
 - » 9. *Utskottsbetänkande* i fråga om anordnande af elementarkurser samt en kompletterande årskurs för arbetare.
 - » 10. *Handlingar* rörande föreslagen ändring af gällande taxa för stadens formän.
 - » 11. *D:o* i fråga om metoder för rening af kloakvatten.
 - » 12. *Framställning* rörande provisoriskt anordnande af fiskauktioner.
 - » 13. *Utskottsbetänkande* i fråga om försäljningen af maltdrycker.
 - » 14. *Betänkande N:o 2* af Utskottet för frågan om inrättande af en byggnadsnämnd.
 - » 15. *Handlingar* rörande frågan om åtgärder emot de veneriska sjukdomarna.
 - » 16. *Utskottsbetänkande* i fråga om inrättandet af ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till hafvet samt särskilda i trafikens intresse föreslagna ändringar i stadsplanen.
 - » 17. *Betänkande* af komitén för frågorna om uppförande af ett epidemisjukhus samt om utvidgning af därvårdsinrättningen vid Arbets- och fattiggården.
 - » 18. *Utskottsbetänkande* med förslag till fördelning af utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.
 - » 19. *Handlingar* rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1904.
 - » 20. *D:o* rörande försök med rening af kloakvatten.
 - » 21. *D:o* rörande föreslagen omorganisation af andra stadsläkaretjänsten.
 - » 22. { *Utskottsbetänkande* i frågan om elektriska ljus- och kraftledning.
 { *Valiokunnannmietintö* sähkövalaistus- ja voimajohtoja koskevasta kysymyksestä.
 - » 23. *Utskottsbetänkande* i fråga om ny saluhall å Kaserntorget.
 - » 24. { *Handlingar* rörande väckt fråga om billiga och ändamålsenliga arbetarebostäder.
 { *Asiakirjoja*, jotka koskevat ehdotusta huokeista ja tarkoituksenmukaisista työväenasunnoista.
 - » 25. *Utlåtande* i anledning af väckt förslag om anställande vid Hälsovårdsnämnden af en arkitekt för arbetarebostadsinspektioner.
 - » 26. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1906, upprättadt af Drätselkammaren.

- N:o 27. *Uppfostringsnämndens utlåtande* beträffande inrättande af afsöndringsklasser för svårdisciplinerade elever.
- » 28. *Utskottets* för omorganisation af Helsingfors stads polisstyrka hemställan angående temporär ökning af polisstyrkan i huvudstaden.
 - » 29. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1906, upprättadt af Magistraten.
 - » 30. *Handlingar* rörande ansökt inlösen af djurgårdsvillaområden till sjukhustomter.
 - » 31. *D:o* rörande föreslagna ändringar uti Rådstufvurättens i Helsingfors sammansättning och arbetsordning.
 - » 32. *Folkskoledirektionens framställning* om anställande af en adjoint åt folkskoleinspektorn.
 - » 33. *Utskottsberäkning* angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1906.
 - » 34. *D:o* angående anslag åt Helsingfors Utskänkingsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.
 - » 35. $\left\{ \begin{array}{l} \textit{Utgifts- och inkomststat} \textit{ för Helsingfors stad år 1906, fastställd af Stadsfullmäktige den 29} \\ \textit{december 1905.} \\ \textit{Helsingin kaupungin meno- ja tulosääntö} \textit{ vuodeksi 1906, Valtuuston vahvistama 29 p:nä} \\ \textit{joulukuuta 1905.} \end{array} \right.$

